

B
520
.88
A59T3
v.1

Tayyib, Isaac ben Benjamin
Erekh ha-shulhan

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

RECEIVED
HARVARD

Wilmaiden, J. 210. 2.

ספר

עֵרֶךְ הַשְּׁלֵחָן

ח"מ ח"א

זו על בקוש סוגר

כענין וסוף ה

מנין אנן מלכאנן אה משון קרבן דלשון איני

אשר ערכתו לי לערוך שלחן נידון בער"כ במשפט האורים לחסן המשפט העולה על שלחן מלכוס
 ואשר מקבוב יתנו שנים כרובים זהב דעבוד פרוש"ה להאיר על האר"ש פרוש מרובה שפת חמת תכון
 לער מקלה מזה ומקלה מזה במשפט הכהנים דויני דקמיו ושביו על מר"ן גס לרבות קולן של סופרים
 ראשונים ואת אחרונים אשר בכל דור ודור יחדיו למשפט אהא נפשוהו כתבות והכות ערכי עלי כדושה
 ומקירה חקור דין קירכי נקוט ואול כמעשהו כראשון אורח חיים למעלה והן שני יורה דעה
 הכי השתא יבא הכתוב השלישי חקת משפט דינה יתיב וספרון פתיחו פתחתו אני פתח"ה תשוב"ה חקת
 לדין כל כי האי מלתא כר"ך למודעי עתה באתי לפי דוחק השעה במקלת סימנין המה ועלו לרזון
 לפני ה' לשם רוח לשם טוחוס ומן השמים ורחמו כי הוא יעזור לי לסיים ככי טובלכרך על המוגמר
 פרק גמ"ר דין הנו מולי ממני ונאזו הדל באלפי יצחק טייב ס"ט עיני לשמיה נטולית טובח
 פני עליון אבינו מלכנו מלך יושב על כסא דין השקיפה ממעון קדשך השקפה לטובה ורחם ופקוד
 גפן ואת שלח תשלח משיח דקנו שרש ישי לגס עמים תראה ותגלה מלכותו מהרה ותורה ופקודו מפיחו
 יורה יורה ידן ידן דן את הדין

ואפרוין כמטייה לאיש החסד והוא רח"ס החכס המרומס כה"ר יונה חי ה"ו בכ"ר הגביר המו"ן
 כה"ר דוד רועא כ"ע אשר טרח ויגע להוציא בלי למעשהו והא רעוא לופוס חיווכני סמוכי
 והעושר והכבוד וזכה בדין ואחריו האירו הני תרי אחי דמרחמי ומוקרי רבנן הגבירים הנשיאים דלניעני
 ומעלי הראשון אדם המעלה המו"ן ה"ר מכלוף חי י"ו ואסוי היקר המעולה ממעל
 לחשכ משכיל על דבר כה"ר יהודה י"ו אלה בני"ח הגביר המרומס דלניעני ומעלי המו"ן
 כה"ר דוד סרבון כ"ע אשר השחרלו הני גברי בהונס ואונס לבא לדי גמר טוב באמת אמרו
 המצוה נקרא על סס גומרה המה ועלו על נפי מרומי ההלכות ודוב ברכות גס עושר וכבוד גס כניחס
 ערו ער רח"ס רחמתי"ס רחוס כדין

פה ליוורנו יעיא

כשנת זה הישער לה' לפ"ק

ברפוס נחמן סערון י"ן

con App.

ספר ערך השלחן על שיע ח"מ

סימן א

כמו אמרו' כאשר זמם ולא כאשר עשה ולא דוקא
הוליו ממון אלא חפילו מה שחכם כבר מקרי כאשר
עשה אבל א' מרכנו לרפה ס' ל' דלא אמרין בממון
כאשר זמם ולא כאשר עשה . וב' כ' כס' אין לקמח
בד"פ הכונס בשם ה' המזירי וזל ועדים בהזמה אם
לא הוליו מוציאין מירם וכו' ונרדו הממכרים כ' שאף
אם שלם מוציאין מירם וכן אם הלכו ליקי נר' שאינן
סוכרים כאשר זמם ולא כאשר עשה אלא בהרנו שאין
אחיו קיים ויש חולקי' וכו' יעש הרני דרדונו הממ' ס' ל'
דכאשר זמם ולא כאשר עשה דוקא בהרנו ולא בממון
ומלקות והס' רבני הרמב"ם פ' ד' מה' עדות ע"ש ככ"מ
ויש חולקי' במלקות אבל בממון לא שייך כאשר עשה
ביון האפשר בחזרה ואפשר דהחכ"ר לא חלק אלא
במלקות וזל ה' חוקות הריונים סי' רכ"ג ואע"פ שזל
ממון מיר זה ליר זה בעדים חזרו לבעלו ומשלם לו
וכו' משום דכיון שיש בירו להחזיר המעצת שנטל הרי
הוא כאלו ביר מי שהעירו לו ויכולים לקרות בו כאשר
זמם ולא כאשר עשה וכוה' אין דני' דני קנאות וכו'
עכ"ל הרי בה' ד' ד' ד' הוציאו ממון חייבו' מדין הזמה
אלא דכוה' אין דני' דני קנאות וה' ד' כשיש בירו
להחזיר המעצת אבל כשאין בירו להחזיר חייבו' מדין
דגרמנו וב' החוס' בקמח דף ד' כ"ה ועביר וכו' ור'
ישעיהו והר"ם ע"ש בס' א"ש וב' הרמב"ן בח' למכות
וזל תרע שהרי ממון ביר בעלו ומשלמו' מקוה כיון
דכי לא שלמו משלמו' דקנסה הוי לעולם ולא משלמו'
ע"פ ע"מם וכו' אלא ח"כ הורו באמת עדות סקר
העדרו ברחמי משלמו' דלא גרע מדינה דרמני וכו'
ע"ש הרי דס' ל' דהוליו ממון כמו משלמו' מדין הזמה
וח"כ דעת הרמב"ם והחוספיהו והרמב"ן ור' ישעיהו
והר"ם ש' וה' חוקות הריונים דהפילו הוליו ממון וכידו
להחזיר משלמו' מדין הזמה אלא דהוי קנס וכוה' אין
חייבו' אלא דוקא כשהוליו ממון ואין בירו להחזיר
והר"ט כה' למכות כ' וזל ואיכא מרכותא דהיה
ק"ל דהפילו כי חיתו לממון בעין דהדר למדינה למה
אין משלמו' ליהוה כאלו לא עשו מעשה כלל וכו' וז' ל'
דהא ליתא דמדין הזמה לא חייבו הכתוב אלא כשלא
עשו מעשה כלל וכו' הע"ג דטעמא דאמר' שאם הרנו
אין נהרנו' הוא מפני שאין עונשי' מה' ד' ובכי ממון
עונשי' מה' ד' מ"מ לא חלקה תורה וכו' והף הרמב"ן
והתוס' שאמרו כדבריו כזה לא חייבו לעדים האלו
כשעשו מעשה אלא מדויח דרנו' וכל שהוא מדינה
דגרמני חון חייב לגובס אלא כשהפסיד הנוק וכו' ע"ש
וכבר כ' דהתוס' והרמב"ן ס' ל' דהפילו הוליו ממון
חייבו' מדין הזמה משום דאפשר בחזרה ומקרי כאשר
זמם אבל לא יופי' בק"ו הע"ג רענשי' מה' ד' משום
דלא חילקה תורה ומ"ש דעדים זוממיו קנסה כ' כ'
הרמב"ם פת"י מה' עדות דין ח' וזל חייב העדים
זוממיו לשלם במקום שחייבו' לשלם קנס הוא ולשכך
אין משלמו' ע"פ ע"מם וכו' וכ"פ הטור בס' ל' ע"ש
ככל וכן הוכיח הרשב"ה כתשו' ח' ב' סי' רפ"ח דהכלה
בר' מרשו קנסה וב' התוס' ככתובות דף ל"ב בר"ס

א דין ב' נדע ופנס וכסא' כן אמרו'
פ' החובל הרי כושח ופנס
דשכח וכו' כושח הע"ג דשכח
ביון דליה ביה חסרון כוס לא עבדו' שנוחתייהו ע"ש
והר"ב ח"כ סי' ס' כ' באנס בהויה אם בלו עדים
הע"פ שאין גובים ממנו הקנס הקלוב בתורה מ"מ כושח
ופנס ובער שהם ממון גובה וכו' אם וירם משלם כושח
ופנס ובער ע"פ עלמו ומ"ש הרמב"ם דהונס ומפתה
אין דנין חותו אלא סמוכין ויזנו קנס ע"ש'
ב' מ' שהורה שאנס בתולה הע"ג דק"ל מורה
בקנס פטור מסתברא לי דכופי' חותו לישא
אותה דלאו קנס הוא דאפי' הוי עונש לאו היינו קנס
ואע"ג דק"ל דמי שבי' ואמר עבדתו עבירה פ' אין
מג'ין חותו היינו משום דאין חרם מכיס עלמו רשע
אבל המורה שאנס אשה לא שייך ה"ט ועוד דחידוש
הוא ספי' חכמים מורה בקנס פטור ואין לך כו' אלא
חידושו דוקא קנס של ממון הר"ב ח"כ סי' י"ט ע"ש'
וכר' דרדו מורה בקנס פטור מראורייתא מכתוב
אשר יושעון אלהים פרט למרשיע את עלמו כדאמר'
פ' מרובה אלא דה"ל כיון דקנס חידוש הוא ואין לך בו
אלא חידושו דכתב גבי השלמו' כפל דוקא קנס של
ממון והף שאין מוכרח דה"ל דה"כ מה שחייב לישא
אותה ליתן לה שאר וכסות קנס של ממון הוא חפילו לא
חייב קנס של ממון אפשר דילפי' מקנס של ממון מ"מ
מסתברא דהוי קנס הוא וכ"כ ה' החנוך פ' תלפ"ס'
תקמ"ב וזל ולענין שישאלנה האונס הף כוה' הוא מליה
עלוו שאכשאו' מזה לא קנס וכ"כ מהרש"ל בפרק
החובל סי' כ' ע"ש וה' כ' דה"ס מורה שאנס ואת"כ
באו עדים פטור מקנס וחייב לישא אותה דומיא
דחומר נכתי וכו' עדים שגנב כיון שחייב עלמו בקרן
כהוראתו'

ג' דין ד' והזמנו והוליו ממון ע"פ וכו' כ'
הסמ"ע דוקא כשהוליו ממון חייבים
ולא מכאשר זמם כשעדיין לא הוליו דקנס הוא וכו'
וב' מהרש"ל כ' כ' החובל סי' ה' ע"ד רהב"ה וזל הע"ג
דעדים זוממיו קנסה הוא היינו היכא דנגמר הדין
על פיהם ועדיין לא גבו הכ"ר בעדותם וכו' אבל
היכא דגבו כ"ד ע"פ ולא אפשר להדורי לא קוו עדים
זוממין סתמ' בתורה אלא חייבו' מדינה דרמני וכו'
ע"ש מבואר דוקא כשעדיין לא הוליו ממון שייך
כאשר זמם אבל אם הוליו ממון חפילו אפשר להחזיר
לא הוי עדים זוממין דכתוב כאשר זמם ולא כאשר
עשה אלא דאם א"ה להחזירו חייבו' מדינה דרמני
וכ"כ הר"ט כה' ריש מכות ע"ש וברולה מזו כ' הכל'
פ' ח' ה' הפקדו' רב' מעידים חותו שאכלה ג' שנים
וגמלוהו זוממיו משלמו' וזל וה' ה"ה ה' כשהזמנו קודם
גמר דין אין להם לשלם וכו' והם לאחר גמר דין כיון
דמחויק בגויה וכהם מדרוה' ל' כאשר עשה חותו' ה'
מגדול' כרפת שאין או' בממון כאשר זמם ולא עשה
כיון דאפשר בחזרה והר"ט כה' ח' דחייבי שהמחויק
הוא חן לקדקע וכו' ע"ש הרי דהר"ט כה' ס' ל' דכממון

רחין וכו' בשם רובכ"א דררנן גמיו ס"ל רעדים וזממו
 קנסא חבל לחי' אחר ק"ל דממונא הואולא קנסא ע"ס
 וזה דעת רב"ן בספרו דף פ"ה במס' קמח וזל עדים
 זוממו' הע"ג דממונא הוא ולא קנס אין דנין רחין
 גובי' ולא שכיחא רחין בה חסרון כוס רחבתי לא חסרה
 דכאשר זמס כתיב ולא כאשר עשה הע"ג ולא עשה
 ואם פרע ממון ע"פ והזמנו וא"ה לאהרורי משלמני'
 גובי' בכל עכ"ל הרי שכ' דממונא הוא ולא קנס
 משום דלא שכיח רחין בו חסרון כוס הוא רחין דני' הלא הם
 הויאוי ממון'

אבל

יש להסתפק היבא שטען הלוה פרעתיו או
 לאוני יודע אם הלוותני ועד' ה' מעיד שזוה דק"ל
 משל"מ אם הווס העד חייב לשלם מדין הזמה או
 מריכא דגרמי וכפ' שבועת העדות אמרו' ה"מ בעד
 ה' רכסכא דר' אבא רחייב העד ע"ס וכו' דה"ה כאומר
 מנה הלוויק והלה או' איני יודע אם הלוותני ועד' אחר
 מעיד שהלוה והמלוה השביע אותו ענן אישור ולא העיד
 דחייב שהרי אם העד היה מעיד נוטל בלא שבועה
 ואם כן הפסדו ומסככר דה"ה אם הוויאוי ממון
 על פי העד והזום דמשלם מדינא דגרמי ולא חשיב
 דבר הגורם לממון חומיא דנסכא דר' אבא חבל
 מהר"ם כתשובותיו שייכו לס' משפטים סי' ס"א ב' וז"ל
 דלכאורה מנה לו כבוד והלה אומר' ידענא וכו' לא
 ידענא דאמרו' משל"מ כי התם לריק לאל הפחות
 ליטבע חבל לא יגול בלא שבועה וכו' והכא נבי נסכא
 דר' אבא אמרו' משל"מ בלא שבועה שכנגדו דהו' לא
 שקול הלה בשבועה אכתיו הרי גורם לממון דמאי א"ל
 מני וימר דמשקבעת וכו' הלה ע"כ ה"ט גבוי נסכא דר'
 אבא דפטור משבועה מפני שהעד מסייע להובע דע"ה
 העד שבי' ואמר חטף חשבי' ליה לאויך אינו יכול ליטבע
 ולהכי חף שכנגדו לא יטבע כיון שהעד מסייעו נוטל
 יגול בלא שבועה וכו' דבשלמא כנסכא דר' אבא אי
 הוה בעי הוה טעין לה חטפי וקוה נטבע ולה משלם
 להכי כו טעין דורה חטפי ואיכא ח' סהרה המרינן
 דמשלם ע"פ ע"ה כיון דעיקרו לה התא סהרה לקייב
 ממון קרו' כוס לכל עין ולכל חטאת אינו קס וכו' חבל
 כחשור הו' שכנגדו שקול בלא שבועה על ער' ה' נמלא
 שהוה קה עיקרו לממון שהחשור ה"ה לו להשמט כלל
 משלם היבא דהוכח קר סהרה ואמר ר"ה לכל עון
 ולכל חטאת חינו קס מעיקרו עכ"ל מכאן דס"ל
 דדוקא כנסכא דר' אבא נוטל בלא שבועה חבל באינו
 יודע אם הלוותני לריק החובע ליטבע וכן כחשור על
 השבועה אפי' יש עד אחר מסייע לחובע לריק ליטבע
 וא"כ בעד אחר כנסכא דר' אבא דאמרינן משל"מ
 ושכנגדו נוטל בלא שבועה והו' אם הווס העד וז"ה
 להקור חייב העד לשלם מדינא דגרמי כמו בשבועת
 העדות חבל כחשור או באוני יודע אם הלוותני דאמרו'
 משל"מ ושכנגדו נטבע ונוטל אם הווס העד אינו חייב
 לשלם דלאו דינא דגרמי הוא דמי יומר דמשקבעת וז"כ
 לא כה העד עיקרו לממון ודבר הגורם לממון לאו
 בממון דמי'. והרדב"ך ח"כ סימן תב"ז כ' על כ' עדים
 בשטר שהמר' ה' מהם שהעיד שקר דאם העד הכ' עומד
 בעדותו חייב העד לפרוע כל ההפסד ריבול שמעון
 לומר ע"פ ע"ה חלה הו' מובאו' ממנו ממון והנה גרמת
 לי כל ההפסד ואין העד שקר יכול לומר להעד הכ'
 מקייב חותך שבועה ומני יומר דמשקבעת ריבול שמעון

לומר אינו עומד ואשכח להכחיש את העד וכו' ע"ס
 ודבריו תמוהים רכפ' שבועת העדות אמרינן כחשור
 דהעדי פטור הע"ג דהם העיד הוה המלוה נטבע ונוטל
 דא"ל מני יומר דמשקבעת ואע"ג דאם כפר אחר אסורה
 ה' הכופר חייב וה"ה הורה ה' וכפר ה' כמ"ס הרמב"ם
 בפ"מ מה' שבועות וזל ואין העד הכופר יכול לומר לא
 הפסדתין כיון שיש עד' ה' שהורה ומני יומר דמשקבע
 הלה וומר' ס' כסיר' ר"ן ס"ך כתב אפטרופוס שטען ככ"ר
 מה שלא ה"ל לטעון וע"זה בא לוח שכנגד היתומים
 השבועה ואלו טען היה מניע ליתומם השכוע לא
 מקרי פשיעה דמי יומר דמשקבע ולא מקרי פשיעה
 הלא אם נוטל זה בלא שבועה ואלו טען כהונן הו'
 גועלין היתומים בלא שבועה והם דברי מהר"ם כחשו'
 הקצרות סימן קנ"ו וה"ה במדרכי פ' המפקיד וזל אם
 טוען ראובן אם הוית טוען כדכרי הוה משקבענא
 ושקילנא הו' משקבענא ולא משלמנא וכו' כל בה"ג
 לאו פשיעה ואפילו דינא דגרמי לא הו' חלה גורם לממון
 כדא"ו פ' שבועת העדות דמי יומר דמשקבעת או מני
 יומר דמשקבע ההוא גברא ולא ק"ל כר"ס דאמר דבר
 הגורם לממון כממון דמי וכו' ע"ה כ' חשילו הוה
 כאמנות בשטר דהמלוה גובה בלא שבועה כיון דאם לא
 העד שקר מעיד הוה לריק הלוה ליטבע להכחיש את
 העד הכ' לא הו' דינא דגרמי דמי יומר דמשקבע ולא
 הו' דינא דגרמי חלה אם הוה הלוה פטור בלא שבועה
 וע"פ הלוה גובה המלוה בלא שבועה ולריק להתייטב
 ברבר'

ד' ומח"בים

אוחו לשלם אם כרח' ה' מהא או
 אין לו לשלם. הטור בסו' ח"כ'
 וז"ל הרמ"ה דה"ה כמו ב' שהוקדו וכ' בני חובא חלה
 שז' כרח' או שהוא באין רחין לו מה לשלם משתלם מן
 האחד וכו' ואין נר' רח' מחייב ר' נתן הוכח דלכא
 לאשלומי מאורך הלא הוכח שפטור מדינא וכו' חבל אם
 שותפו כד תשלומין חלה שאין לו לשלם למה ופרע בשבילו
 וכ"כ ה"ר חזקיה ע"ס וכ"כ מרן סי' ל"ז ע"ה ומהרש"ל
 ושאר אחרונים הסכימו דלא ישלם רק חלקי כמ"ס ה'
 הלבא למשה ח"ה דף ק"ב ע"ה ואפשר שגם הרמ"ה
 דוקא גבי ב' שהוקדו קאמר דמשלם האחד וכמ"ס
 מהרש"ל בפ"ה דב"ק סימן מ' וז"ל ע"ה התלמי' משום
 דתיראי כבודך אשכחתי וכו' משמע דבלא ה"ט לא
 אמרו' מאי דלכא לאשקלומי וכו' היינו גבי שור שרחף
 חכירו לבור כל חד פלגא זיקא קעביד וכו' חבל הוכח
 ששניהם הוקדו כאחד כגון שור ושור פסולי המוקדשים
 דנוכל לומר כל חד כולה הווק קעביד כורתי אמרו' מאי
 דלכא לאשקלומי וכו' רל"ל לטעמא דתורה כבודך וכו'
 וכן מכאן קו' זה כהנמוי' פ"ג מה' ג"מ וכתשובה
 דשייכו לם' גוקי' סי' י"ב בשם מהר"ם ע"ה וכ"כ דעת
 הרמב"ם ס"ס וז"כ נראה דגבי ערות רחין עדות פקות
 מכ' אם אין לו לשלם לא יפרע חכרו רק חלקו וגם
 התוס' כפ' הפרה דף ג' דלא ס"ל קו' זה כ' דאבוי
 ורכינא ס' לרכולא נוקח עבר כזטעמא קמה דרכא ואי
 פלגא נוקח הוה דעבד לה אמרו' דכי ליכא לאשקלומי
 מהאי משתלם מהאי כיון דלא שיק טעמא דתורה
 אשכחתי כבודך וז"כ בעדים ודאי כל חד פלגא נוקח
 עבר אין חייב על חכרו חבל דאיתי כס' חז"פ' מפרה
 מסויס בשם תוס' שרי"ך וזל אשקלומי' ל' דא' דקאמר הת'
 קטלתי' לא מפני שהכור עשה כל הו' זק והמר' כן חלה

משגי שבין שאם לא הנה הכור לא הנה כה זה ההוה קצמנו את קטלתו וכברך אשכחתי לאו דוקא ואם בן דאיו הנה לומר כשורשור לר' קתן כי לוכא לאשלמוי מהאיו משתלם מהאיו כמו שור וכורכו עכ"ל הרי דה"ל דאפי' לא נעשה ההוה אלא בדרוף ב' כמו כשור וכור דאמרי' כי לוכא לאשתלמוי מהאיו וכו' ולא דוקא אמרי' בברך אשכחתי וכו' ואפשר שזה דעת הרמב"ם וא"כ ה"ל דאיו ההוה נעשה אלא ע"כ א"ל א"ל לאשתלם מא' מהם גובה הכל מחברו ומקדש"ל סו' מ"א כ' בה"ג תשובה בשם גהון שאם ישראל וגוי היו שותפין בעסקא ועשו סחורה עם יהודי א' ואנוהו וכו' אע"ג דלוכא לאשתלמוי מגוי משתלם מישראל כרבי נתן וכו' ע"ז מה' שהעני או ברת דכתנו לעיל דפטור השני ולא אמרי' מאי דל' לאשתלמוי וכו' לפי שהיא בר' תשלמוי ה"ל גבו גוי אף דלוכא לאשתלמוי מניה ס"ס הוא בר' חובה להקטור האונאה וכו' רק שהיא חלס שאין דנייה ונתן להקטור האונאה א"כ מ"ס מהכרוך והעני וכדאם טעמא דאשכח לוכא לאשתלמוי מניה לפי שדנייהס אין דנין כלל על סתם הונאה ול' לכת' או העני דמן האפשר לאשתלמוי מניה כשיהעשר וע"ז ואפשר לומר דהגהון ס"ל דאפילו בכרת או העני משתלם מחברו הכל כדעת הרמ"ה אבל החי' כדור בין ברת והעני לגוי דדנייהס אין יכול לאשתלם כדק"ל כס' ק"ז

ה' דין ה' וכן אם תפס וכו' כ' ר"ת דוקא שתפס דבר המזויק עלמנו ולא דבר אחר דא"כ יתפוס הרבה משלו ואין מוציאין מידו שאין דנין דיני קנסות והרש"ם כ' דאפילו תפס דבר אחר אין מוציאין מידו ואם תפס יותר שמוס לוכ' דרי נוקו ומוציאין מידו המותר דאין זה דיני קנסות וכו' וכתיב הב"ח דר"ת ס"ל דאם יתפוס הרפה אין דנין על המותר דהו"ל דיני גזלות אבל אכן ק"ל דרני' כל דיני גזלות ואם יתפוס מוציאין ממנו המותר עש"כ וכ"כ מהר"ן הוכח בס' ה"ז בפ"ק רב"ק וכו' אלו נערתו וכו' ומנ"ה היה לומר דאפילו אי תפס מנדי חרינה לא מפקי' וכו' והא"ל ק' שמה וגו' כל אשר לו וכו' גזל יותר ממה שהווק הון מוציאין מידו דהא ודאי ליתא אי תפס יותר מחוכבוהכי הון גזלן ודיני גזלות דנין בכבל כדמכות כרוס המניח וכו' ע"ש משמע דר"ת ס"ל דהוי גזל ואין דנין דיני גזלות אבל אכן ק"ל רכל דיני גזלות דני' ודוקא קנסות אין דנין כמ"ש הש"ך ומ"מ אכן ק"ל דאפי' תפס דבר אחר תפסותו תפוסה כמ"ש הסמ"ע כדעת הרמ"ה ומתריכץ בשם רבו וכ"כ הרי"ב כש לר"ה בר' משולם כתשוב' כס' המ"ד סו' ר"ג דאפילו תפס ר"ל לאחד מבאן הוי תפוסה מיכו תפס ע"ז הגוי יקטור הכל עש"כ וכ' מהרש"ל בפ' כיור' הרגל סו' ה' דה"ל בקנס אבל בכל ספיחא דדינא דמהני תפוסה ה"ד כנוף הדבר שגבל בו הספק אבל לא ממון אחר ואפילו שהחילו כלו א' וא"כ תפס השואל הכלי לא מהני תפוסה וכן סו' מהר"ק שרש קס"ה עש"כ והש"ך כס' תקפו כהן כסו' ק"ט וסו' ק"י חלק עליו דאפילו לקח דבר ה' משלו הוי תפוסה וכ"ש בה ליתו בשאלה דמהני תפוסה ומהר"ק לא חולק בכך אלא לענין דאסור לעשו' כן לכתחילה אבל לענין תפוסה פשיטא דהוי מוחזק והוי חודך המל"ה ע"ש ולכאורה כ"ל ראוה מרכיז הרש"ה כמיוחסות סו' פ"ד שכ' במלוא על המשכון ותבע

באופן משמעון קן לי המשכון ואח"כ עשרה דינרים שאני חייב לך גהלה לומר קן לוכ' שאהה חייב לי דהו לוכא עדים נראה דאין לשמעון מגו על המשכון דהיינו יכול לומר לקים או החזרתו א"כ אינו טוען בנזק המשכון כלום וכיון דלעולם המשכון חוזר לבעליו ולקורה עומד הרי הוא פנימור הכי ה' והומום אמרו לנו השכתנו וספק זה קדס וכו' וה"ל משכון כיון דלחזרה קאי כמתן דמוחזר דמי ומעות נתיי שמעון ראוה ונשחול וכו' וה"ל כספיחא דדינא אם השאל לו כלי אחד כיון דהכלי עומד לחזרה והספק הזה בממון אחר לא מהני תפוסה וכה"ל כ' הרמ"ה ספ' מי שמת סו' ע"כ גבו כעייף והשכחו סבלות שכתן למי וזל כיון דאפילו אם קננו לומר דשלק סבלות לאשה דינא הוא דסיימנו לה שכתה ומשלקי לה מנייהו ודרי סבלות לבעל כענייהו דדריה נינהו כמתן דדרי דמו וכו' מספקין לכ"ע לענין דמן הוא דמספ"ל ולענין דמי הו"ל הויי תובעת וארוס תבע וכל תקו דמנינה קומר' לתובע וקולא לתבע והא דמיא להא דאמרינן בפרק המקבל גבי יתומים או' אינו השכתנו וכו' עש"כ הלמא כל שעומד לחזרה והספק לענין דמים על החובע להכיא ראוה וכ"כ מהר"ק שרש ל"ה על ה' מתנה מעות ותפס המקבל מטלטלין וז"ל כיון דאין למקבל מתנה זכיה כנ"ף המטלטלין אלא שטבור בעלמא דהיורשים וכולם לכלק כיון כ' אפילו השתנה קיינות ה"כ בספק מוציאין מידו דומיא דאמרינן בפרק המקבל ויתומים דמרו הנו השכתנו וכו' וכ"כ הרש"ה גבי משכון וכו' עש"כ הרי דמהר"ק ס"ל דהופס מטלטלין על ספק בממון אחר כיון דאין לו זכיה כנ"ף המטלטלין לה הוי תפוסה וענין כתשובת מהר"ש דורח"ן סו' ו"ד

ו' כתב הטור וז"ל כ' הרשב"ד שאם דה ואח"כ באו עדים קו' לברכ דאמר מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור ואם תפס מפקי' מניה וכו' והרמב"ן הק' דלא הוי הודאה אלא ככ"ד והאידרא לוכא כ"ד מומחה והו"ל כמו שהורה חוץ לכ"ד שאין נפטור מן הקנס וכ' הסמ"ע דקו' ל' כהרמב"ן וכן סתם הטור סו' שמ"ח ע"ש וכ"כ הרמב"ם בתי' לקו' וכו' דף כ"ד וז"ל הכיא רב' אלפס הא מתני' וספק בה הלכה כר"ע וכו' ויש שתמיה עליו למה הכיאו וכו' ויש לומר דאע"ג דלא מגבי' קנסות כח"ל הו"ל קו' ל' דאם תפס לא מפקינן מניה ה"ג כיון שהפיל שן עכרו הרי תפוס העכר בעלמו ואינו יכול להשתעבר בו וכו' ואע"ג דהמורה בקנס פטור התם הוא כשמודה ככ"ד סמוך דהוי לרון ד"ת אבל אכן דרועות דאין סודותו כשנינו כלום ובהודאה חוץ לכ"ד הוא וכ"ש דק"ל דהורה וז"ל באו עדים חייב וכו' ע"ש הרי שכתב דכזה"ל לה מפטר בהודאתו ואם תפס אין מוציאין ממנו וכן דעת הר"ק ומנוה מ"ש דקו' ל' דהורה ואח"כ באו עדים חייב נראה דה"ד גבי קנס דעכר דיופא בראשי חברים כמ"ש הרמב"ם בפ"ג מהלכות גטות וז"ל כול' ככ"ד שגב וחקר כך באו עדים פטור שהרי חייב עלמנו בקרן אבל אם אמר לא נכתיי שפטור מן הכל ובאו עדים שגב חזר ואמר ככ"ד טכתיי חו' מכתיי חס' כמו עדים אחר כך שטבת ומכר משלם וכו' שהרי פטור עלמנו מכלום וכתב המ"מ דפסק כרב המניח ור' יורב אסו דאמרי סבין ס' מדובה וכ' ב' הרי"ק שס' וכן פסק הסמ"ג עשין ע"ז ע"ש

ע"ס זה"ל בקנס דעבד מורה בקנס ואח"ך באו ערים
 חייב כמו בהוראה דטוביה ומכירה וכן ראינו להרכ
 טע"ס פ"ס מה' עבדים שפי' בן כוונת הר"טובה ע"ס
 ולאן הרמב"ן בחירושו לקידושין שם ועוד דהא קי"ל בהא
 מורה בקנס ואח"ך באו עדים הולכך כיון דהו' הוכח
 המוכים מחייבין ליה חנן כמו לה והבינן ליה רשותא
 לאשתעבודי ביה כלום ומשמתינן ליה עד שיכחוכ ליה
 וכו' עינין שם הר"טובה קי"ל בהא וכו' והט"ז הק"ן על
 הרמב"ד מדק"ל בסומן שמ"ח דמורה בקנס דפוטרי
 עצמו מכלום חייב וכן הק"ן מהרש"ל בפ"ק דב"ק סימן
 מ"ד ע"ס וכן ראינו להרמב"ן בס' הזכות בהשגות על
 הרמב"ד סימן כ"ז וז"ל ומ"ס עור ה' שהם הורה ובה
 עדים פטור וכו' חין דינו חלה במורה במה שיש בו
 ממנו ולא קי"ל מורה בקנס ואחר כך באו עדים פטור
 חלה באומר נגכתי ואחר כך באו עדים שהרי חייב עצמו
 בקרן וכו' ע"ס אבל מדברי הרמב"ן בס' שם שכתב וז"ל
 וכלם עבד וז"ל בהם לחירות פירוש בשהפול שינו או
 סומא עינו בפני עדים ועמד ככ"ד וכו' עדים קורם
 שהורה וכו' ע"ס משמע הפילו בקנס דשן ועין חס
 הורה ואח"כ באו עדים פטור ועינין בה' ברבי יוסף
 בר"ס סי' רמ"ב ע"ד שכ' מדברי הרשב"ה בחו"פ'
 שור שנגח דאמרינן או הוה תם הוה מצוינה ומפטרינה
 מוכח דכל גוונא מורה בקנס ואחר כך באו עדים פטור
 ע"ס וז"ל דק דהקוס' שם ג"כ כתבו כוונתם כפי' מרובה
 דהו' פירש"י ורשב"ם וס"ל דהפילו בקנס דשן ועינין חס
 סודק ואחר כך באו עדים פטור כרב המנונה ור"י ורב
 אשו הכי ס"ל ע"ס וא"כ ע"כ הו' דאמרינן פ' שור שנגח
 או הוה תם הוה מצוינה ומפטרינה ליה הוינו לרב הונא
 ור"ק דס"ל לרב דמורה בקנס ואח"ך באו עדים פטור
 הפילו בקנס דשן ועינין אבל לשמואל דאמר מורה בקנס
 ואחר כך באו עדים חייב וכן רב המנונה ור"י ורב חסי
 ורבה דס"ל הכי בקנס שאין בהוראתו ממנו אבל מדברי
 הרשב"ה מוכח דס"ל דהפילו בקנס דשן ועינין חס הורה
 ואח"כ באו עדים פטור כרבתי' וז"ל ה' המחוירי בס'
 ה"ז בפ' מרובה כבר ביארנו שיצאת העבד כראשי
 איכריס קנה הוא מעתה מי שכ"ד ככ"ד והורה שסימה
 את עין עבדו לא יזא לחירות ואם באו עדים אחר כך
 יזא שהרי פטר עצמו בהוראתו מכלום ויש חולקים בזה
 שלא לומר טעם זה חלה בטובה ולמורה ממה' שלא
 השיבו בן כמה שהק"ל על רב ממעשה דר"ג וכו' עינין שם
 הרי דיש חולקים וס"ל דדוקא בגמרא דעל דהוראת
 ממנו דהם הורה בטוביה ומכירה לכו' חייב אבל בקנס
 דשן ועינין חס הורה ואחר כך באו עדים חע"ג דפטר
 עצמו מכלום פטור וזה דעת הרשב"ה וכן פירש"י פרק
 מרובה דף ע"ד ור"ש וכו' ח"ז בשם תלמידי הר"ק כתב
 ח"ל דהא מסקי' לקמן דבקנס דשן ועינין מודו כ"ע
 דמורה ואח"כ באו עדים חייב משום דפוטרי עצמו
 מכלום ע"ס ונראה דרש"י ס"ל למורה בקנס דשן ועינין
 ואח"כ באו עדים פטור וסוגיא זו כהלכתה דלא
 מסקי' לקמן דבקנס שאין בהוראתו ממנו חייב חלה
 דוקא בטוביה ומכירה אבל ראינו להר"טובה בחירושו
 לגטין דף מ"ב שפירש כרש"י דאפשר דמורה ומפטרי
 וכו' ע"ס והוא ס"ל דמורה בקנס דעבד חייב וז"ל
 ע"כ סוגיא דהתם דלא כהלכתה ומהרש"ל בפ' מרובה
 סי' כ"ז הכיח כן מסוגיא דשכונות גבי המשביע עירי
 קנס ופסקה הרמב"ם וקסמ"ג ע"כ וכבר ה' ש"ע"ס

ז' כתב הכי' בשם הרמב"ה וז"ל כת' הרמב"ד וכו'
 אומר שאינו נראה וכו' דבעינין הוראה
 ככ"ד וכו' ועוד דכלה' ה' אי תפס הוראתו לאו כלום הוא
 דבעינין שהיא מחמת עצמו ואהו מחמת בעת תא
 הוא דמורה וכדאמ' לעיל גבי בריות' דראו שמעמי' וכו'
 ובאי' וכו' עינין שם ומהרש"ל בפ"ק סימן מ' דתמה עליו
 דלא קי"ל כרב"ה ש' חלה כת"ק דפוטרי ג"כ כזה וכסתם
 מתני' דשכונות לכ"כ דהם הורה ככ"ד מומחה הפילו
 אחר התפוסה אינה כלום ע"ס וליה דז"ל הרמב"ן בס'
 הזכות סס"ו כ"ו ואפילו במורה ככ"ד מומחה חנו אומר
 שלא פטרה התורה בקנס חלה וכו' אבל זה לא ע"פ
 עצמו מתחייב חלה לוח חנו מאמני' שאמר נתחייב לו
 קנס ומפסקיו משלו לתשלום קנס שלי הולכך ירשיעון
 חלה קרי ביה ולא קרי ביה מרשיע את עצמו כלל
 דמה הוסיף או גרע בהוראה שלו וכו' ג"ז חנו מוז
 אמרו שאנו התם דמחמת בעתותא דעדים הוא
 דקמורה חלמה לה פטרתו תורה חלה במחייב עצמו
 ומורה בקנס שלא לזורך אבל זה להנחת עצמו הורה
 ולא להתחייב כיון וכו' ע"כ כל הרי שכתב הרמב"ן הטעם
 דלא חייב מרשיע את עצמו משום דהין הוראתו
 מועלת כלום דכלה' חנו מאמני' החופס וירשיעון
 חלה קריביה וגדולה מוז ס"ל לראב"ה כיון דמחמת
 בעתותא דעדים הוא דקא מורה ולא פטרתו תורה חלה
 במחייב עצמו שלא לזורך ומניה נשמע לת"ק דלא
 פליג חלה חתם דלא הורה קודם שבאו עדים אבל
 בהוראה אחר התפוסה מורה ת"ק דודאי להרשיע
 עצמו מקרי דכלה' חנו מאמני' זה שתפס כבר
 וה' ש"ע"ה כ' דבקנס דח"נ או שן ועינין שפוטרי עצמו
 מכלום מורה ת"ק וכהכי מוזי הכי' ע"כ וכדברי
 הרמב"ן בס' הזכות מכוון דאין חוליק שכ' על הרמב"ד
 חין דינו חלה במורה בקנס שיש בו ממנו וכו' וע"ז חלק
 עליו ע"כ כוכתב הרשב"ה בתשו' ח"ג סימן ק"י דהם באו
 עדים שנגח חע"ג דהם טען נגכתי והחזרתו כחנן
 שהגזול את חבירו ח"ל להחזיר לו כעדים לה מקרי
 מרשיע את עצמו כשהוא שותק ולא טען החזרתו חייב
 ככפ' ע"כ

ח' כתב הטור בשם הרמב"ד דהפילו תפס קודם
 הוראה מוטאין ממנו ולא אמרינן
 כתפוסה

ע"ס זה"ל בקנס דעבד מורה בקנס ואח"ך באו ערים
 חייב כמו בהוראה דטוביה ומכירה וכן ראינו להרכ
 טע"ס פ"ס מה' עבדים שפי' בן כוונת הר"טובה ע"ס
 ולאן הרמב"ן בחירושו לקידושין שם ועוד דהא קי"ל בהא
 מורה בקנס ואח"ך באו עדים הולכך כיון דהו' הוכח
 המוכים מחייבין ליה חנן כמו לה והבינן ליה רשותא
 לאשתעבודי ביה כלום ומשמתינן ליה עד שיכחוכ ליה
 וכו' עינין שם הר"טובה קי"ל בהא וכו' והט"ז הק"ן על
 הרמב"ד מדק"ל בסומן שמ"ח דמורה בקנס דפוטרי
 עצמו מכלום חייב וכן הק"ן מהרש"ל בפ"ק דב"ק סימן
 מ"ד ע"ס וכן ראינו להרמב"ן בס' הזכות בהשגות על
 הרמב"ד סימן כ"ז וז"ל ומ"ס עור ה' שהם הורה ובה
 עדים פטור וכו' חין דינו חלה במורה במה שיש בו
 ממנו ולא קי"ל מורה בקנס ואחר כך באו עדים פטור
 חלה באומר נגכתי ואחר כך באו עדים שהרי חייב עצמו
 בקרן וכו' ע"ס אבל מדברי הרשב"ן בס' שם שכתב וז"ל
 וכלם עבד וז"ל בהם לחירות פירוש בשהפול שינו או
 סומא עינו בפני עדים ועמד ככ"ד וכו' עדים קורם
 שהורה וכו' ע"ס משמע הפילו בקנס דשן ועינין חס
 הורה ואח"כ באו עדים פטור ועינין בה' ברבי יוסף
 בר"ס סי' רמ"ב ע"ד שכ' מדברי הרשב"ה בחו"פ'
 שור שנגח דאמרינן או הוה תם הוה מצוינה ומפטרינה
 מוכח דכל גוונא מורה בקנס ואחר כך באו עדים פטור
 ע"ס וז"ל דק דהקוס' שם ג"כ כתבו כוונתם כפי' מרובה
 דהו' פירש"י ורשב"ם וס"ל דהפילו בקנס דשן ועינין חס
 סודק ואחר כך באו עדים פטור כרב המנונה ור"י ורב
 אשו הכי ס"ל ע"ס וא"כ ע"כ הו' דאמרינן פ' שור שנגח
 או הוה תם הוה מצוינה ומפטרינה ליה הוינו לרב הונא
 ור"ק דס"ל לרב דמורה בקנס ואח"ך באו עדים פטור
 הפילו בקנס דשן ועינין אבל לשמואל דאמר מורה בקנס
 ואחר כך באו עדים חייב וכן רב המנונה ור"י ורב חסי
 ורבה דס"ל הכי בקנס שאין בהוראתו ממנו אבל מדברי
 הרשב"ה מוכח דס"ל דהפילו בקנס דשן ועינין חס הורה
 ואח"כ באו עדים פטור כרבתי' וז"ל ה' המחוירי בס'
 ה"ז בפ' מרובה כבר ביארנו שיצאת העבד כראשי
 איכריס קנה הוא מעתה מי שכ"ד ככ"ד והורה שסימה
 את עין עבדו לא יזא לחירות ואם באו עדים אחר כך
 יזא שהרי פטר עצמו בהוראתו מכלום ויש חולקים בזה
 שלא לומר טעם זה חלה בטובה ולמורה ממה' שלא
 השיבו בן כמה שהק"ל על רב ממעשה דר"ג וכו' עינין שם
 הרי דיש חולקים וס"ל דדוקא בגמרא דעל דהוראת
 ממנו דהם הורה בטוביה ומכירה לכו' חייב אבל בקנס
 דשן ועינין חס הורה ואחר כך באו עדים חע"ג דפטר
 עצמו מכלום פטור וזה דעת הרשב"ה וכן פירש"י פרק
 מרובה דף ע"ד ור"ש וכו' ח"ז בשם תלמידי הר"ק כתב
 ח"ל דהא מסקי' לקמן דבקנס דשן ועינין מודו כ"ע
 דמורה ואח"כ באו עדים חייב משום דפוטרי עצמו
 מכלום ע"ס ונראה דרש"י ס"ל למורה בקנס דשן ועינין
 ואח"כ באו עדים פטור וסוגיא זו כהלכתה דלא
 מסקי' לקמן דבקנס שאין בהוראתו ממנו חייב חלה
 דוקא בטוביה ומכירה אבל ראינו להר"טובה בחירושו
 לגטין דף מ"ב שפירש כרש"י דאפשר דמורה ומפטרי
 וכו' ע"ס והוא ס"ל דמורה בקנס דעבד חייב וז"ל
 ע"כ סוגיא דהתם דלא כהלכתה ומהרש"ל בפ' מרובה
 סי' כ"ז הכיח כן מסוגיא דשכונות גבי המשביע עירי
 קנס ופסקה הרמב"ם וקסמ"ג ע"כ וכבר ה' ש"ע"ס

בשפיסה דקורס הודאה כעדים דמי ובס' תנ"ר שם
 הוכיח הראב"ד כן מדאמר ר"ב לר"י א' חודע שטבי
 עכרי ינה לחירות וא"ל ר"י חין בדברך כלום שכבר
 הודית והא העבר כתופס לפני הודאה דמי דנאפו אללו
 ולא מחוסר גבוינא ואפ"ה לא יצא לחירות בהודאה א"ל
 ר"ג למ' לאו כעדרי דמי ומוציאי ממנוע' שוכן מוכח עור
 כפ' מרובה דאמרי וזו דלא עמדה דמי כוליה עכ"ל ר"ב
 כע"י שלומי דאכתי נכר לא מחייב ופירש"י דאכתי נכר לא
 מחייב דמי הוה כע"י הוה אפי' לב' דומדה ומפטר דמור'
 בקנס פטור אלמא אפי' העבד דתפוס קורס הודאה אם
 הודה אח"ך פטור ואם התפוסה הוי כעדים חין העדים
 זוממין חייבים דמי העבד והתוס' שם כ' דאפי' למ' ד'
 מודה בקנס ואח"ך בלא עדים חייב הכא דלא עמד כדון
 לא חשבו הודאה וכן פיר' הראב"ד ד' ב' ח' ע"ס וכחפיסה
 שלא קורס הודאה שלא בעדים דאיכא מנו דלהר"מ
 נסתפק הראב"ד שם אי הוי מנו בעדים כדאמרין
 בעלמאמ' ל' לסקר בעדים ח' ד' כיון דאלו הורה פטור
 לא עדיף מנו מהודאה ע"ס כ' ובהרמב"ן כס' הזכות
 דף כ"ה :

ט' הגה

אבל קנסות שכו' חכמים לקנים וכו' וכו'
 ב' הדרכ' ח"ב סי' תקל"א על ראובן
 ושמעון שנתעלמו ברין ובאלו לפני החכם וכתב ביניהם
 שטר שכל צדאי שיעבור על דברים יודעים נתחייב לחבירו
 כו' ונתנו השטר ביד שליח ועבר אחד מהם וחברו
 תובע השטר מיד השליח נראה אם כתוב בתורת קנס הא
 קי' לא חין גובי' קנסות בכבל ואם כתוב בו בהירת חוב
 גמור וקנין הדבר כדור שאדם יכול לחייב עצמו בקנין
 כונה שלא היה חייב ע"ס ומ' דאם הוא בקנס הא
 קי' לא חין גובי' קנסות בכבל דבריו המוה' דקנסות שחייב
 עצמו דנין וכ' בהרמב"ן כ' הזכות סי' כ' ח' וז' ומ' ש'
 הרב דמי ר"ע קנסא קני' ליה משי' דבעל וגזל חין
 דנין דיני קנסות כוה' ואפי' הפס מפקו' מיניה חס' ליה
 למרן דנימא הכי שהרבה רבו איהא חכמי משום פשיע'א
 וקנס' שלהם ואינם בכלל דיני קנסות הלא נגבין בכבל
 שלא אמרו אלה במזמן הקטוב בתורה כגון שלשים של
 עבד וכו' ע"ס וכו' הכא שקנס עצמו בקנין לחבירו
 אם יעבור דחייב' והרשב"א בתשו' ח"ג סי' ר"ג כ' וז' נס
 הטענה שאמר שהודאתו בקנס אינה כלום שאין אדם
 משלם ע"פ עצמו חין כטענתו כלום שלא נאמרו אלה
 הדברים אלה בקנס התורה כמפתח ואונס והשלומי כפ'ל
 וד' וז' ושור שהמיה את העבד וכיולא כאלו אבל קנסות
 אלו שמתחייב אדם את עצמו לחבירו בקנין אם יעשה כך
 או אם לא יעשה כך חייב ממון הם אלו ומתחייב הוא
 בהם על פיו וכו' ע"ס הרי דס' ל' דגובי' קנסות אלו
 כוה' ואף הורה בקנה חייב ללא אמרו לא בקנס של תורה
 וע' להרשב"א בתשו' סי' ס' ג' והובא ככ' י' סי' כ' ד' :

סימן ג

דין ב' פחות מנ' חין דיניהם דין כ' הרמב"ם
 פ' ב' מה' סנהדרין וז' מותר לה' לרון מן
 התורה ומד' ס' ע"י שיהיו ג' ושנים שדנו חין דיניהם דין
 וב' מרן דר' אבהו מודה דמדאורייתא ח' כשר ומדרכבן
 קו' דבבב' ג' ואפי' כדיעבד לא קני' בפסית מנ' ע"ס כ'
 והא דפריך לעיל אי קסבר חין עירוב פרשיות כתוב בהן
 ג' למ' ל' כ' ס' ד' רר' אבהו מדאורייתא קאמר הכל השתא

דא"ל רב אחא דחזי כשר מדאוריית' לא לגודי משום יושבי
 קרנות וכו' שהכריחו לזה מה שהק' בתוס' דהיכי קאמר
 ד' ה' והתוס' נדחקו דהיינו דאית' להו עירוב פרשיו ולפ'ל
 מודה ד' ח' דלמאן דלית ליה עירור' פרשיו קני' אפי' כיהוד'
 וא"כ מאי פריך מרן את הדין וכו' ומאי לינב' בתנאי וכו'
 אימא דמתני' וחכמי' ס' ל' דאין עירוב פרשיות ולכך קני'
 ביחוד אבל לדע' הרמב"ם ס' נוח' דר' ור"ל ס' ל' דאין עירור'
 פרשיות ומן התורה ח' מותר לרון ומדרכבן הוא שאמרו
 רב' שדנו חין דיניהם דין וכן כרייתא דרמב"ם קור' אבהו
 לא קאמר לא מדרכבן ומאי דפריך אי קסבר חין עירוב
 פרשיות ג' למ' ל' אה' כ' דק' מדרייתא דרמב"ם קור' ור"ל
 אבל למסקנא ררב אחא נישא דמדאורייתא ח' נמי כשר
 ור' אור' ור' ל' מדרכבן אמרו שנים שדנו חין דיניהם דין
 משום יושבי קרנות והיינו דלא אמרו' אובא' ביניהו
 דר' אבהו ועיין בחי' הר"ן ור' יונה ע"ס וז' ל' הסמ"ג
 ע"שין לז' נר' כירושלמי ר' יור' ל' דאמרי תרוייהו שנים
 שדנו חין דיניהם דין וכן הלכה כד' א' מד' ס' וכו' ועיין
 כלל' משם דר' דס' ל' דלכ' ע' ח' שרן חין דינו דין ולא
 ראה תרו' והר"ם דף ה' שהיכוהו ל' שמואל ה' השתד'
 ע"ס ועוד כ' ל' שהכריחו מה שהק' התוס' לקמן כד' ה'
 ואם וכו' וז' פ' דקסבר חין עירוב פרשיות וק' דא' כ'
 תיק' ליה הק' ברייתא לר' אבהו וכו' ועוד מדאמר בסמוך
 וכו' ונדחקו דתקנה דר' אבהו דאית' דאפי' יחיד
 וכפ' דאיהו כ' ד' לא משמע הכי ע"ס אלא ודאי רר' אבהו
 אפי' לנ' ד' חין עירוב פרשיות ס' ל' מדרכבן כשרנו חין
 דיניהם דין משום יושבי קרנות ותלמודא הכי ס' ל'
 מדאמר הכל לא נקיש דשיתא דינו לאו דינא דמשמע
 אפי' כדיעבד דרוחך לומר דלכתחלה קאמר וכמ' ש'
 התו' ועוד דאי לכתחלה מאי פשיט' ממעשה דמר זוטרא
 דהוי דיעבד ע"ס ולכך יחיד מומחה דין אפי' לר' אבהו
 ומדאוריית' כשר וכן דעת רש"י לק' דף נ"ע"ס במהרש"א :

ב' א"כ

קבלום עליהם וכו' משמע בקבלה
 מהכניף לק' לענין הודאה וכפירה והתימ'
 על הר"ם בתשו' סי' כ' ד' דף ל' ג' ע"ד שכ' דלדעת
 הרמב"ם אפי' יחיד מומחה וסמוך לא מהני קבלה
 לענין הודאה וכפירה והר"ם מודה כאלו מומחה דלא
 מהני קבלה לענין הודאה וכפירה ע"ס דמדרכבן ה"ה ס'
 והטור מוכח דמהני קבלה אפי' לאינו מומחה לכ' ע'
 ע"ס ככ' יוכ' כ' הדרכ' ח' ג' סי' תק"ע"ס ומדבריו רש"י
 בסנהדרין דף ל' משמע דלשמואל רב' שדנו דיניהם דין
 שהודאה כפניהם הוי הודאה וז' ל' ר' יונה בחי' ס' וז' למא'
 רבנן רבי רב אפי' כשמואל ס' ל' איכא דכע"י והא רבנן
 דבי רב אפי' מומחין כינהו ובמומחין אפי' ר' אבהו מודה
 דאפי' יחיד שרן דינו דין וכו' ונר' מבאן דלר' אבהו לא
 סני בקיום או בהודא' כבב' מנ' משום דליכא תהם לא
 טענה וכפירה ואין הדבר נר' בשנים דין אלא פערות
 הוא נר' כאלו הם עדים כדבר ולפיכך לא עשו חכמים
 תקנה שיהיה ביחוד או בשנים משום דאפי' למי' הודה
 בפני שנים אע"ג דלא ח' ל' כחובו כותבים וכותבים להו'
 אע"ג דאמר מר בר רב אשי ער דקבע דוכתי ומשיט'
 שליחא וק"ל בוותיה אפי' חיישי' ולא עבדי' כבב' מנ' ו'
 וה"כ בקיום שטרות אהו למימר בקיום שטרות השנים
 אפי' אם אינם מומחין ולהכי ה"ק וז' למא' רבנן רבי רב
 אשי כשמואל ס' ל' ולשמואל כיון דאפי' יחיד הדיוט כשר'
 מדאורייתא ליכא למגור כלל דהא דיניה דין כדיעבד
 אפי' מדרכבן ומשני וכו' ע"ס ל' הרי' מכוה' דר' ל' דלשמואל

הוראה בפני כ'הו הוראה אבל לר' אבהו אפי' כמותה
 לא היו הוראה וה' כ' לענין קידוש י'ש לחוס לדעת רש"י
 ור' יונה אליכא דשמואל הכל לענין הוראה וכפיריה כר' מ'
 קול' כר' אבהו דאפי' יחיד מומחה לא מהני ודעת
 הרמב"ם וכן הוכיח הרשב"ץ ח' ה' סי' קס"א מההיא
 דפ' זכ' ע"ש וכ' הר"ן בחי' שם ועיין בהש"ך ס"ק ח' :
כ' הב"ח דלענין קידושין יש להחמיר כשמואל
 דריניה דין והש"ך חלק עליו וכתב
 שהעיקר כמו שפסקו הר"ף והרמ"ב כס' והסמ"ג ור"אכ"ן
 ובעל העיטור והרא"ש והר"ט ב"א והכ"ז דלא ק"ל כשמואל
 ע"ש וכן הסכי' רבי ישעיה ה"א כס' המכריע סי' ז"ב
 וכן דעת ר' נחשון גאון וכ' הרמב"ן בחי' בפ' השולח.
 שכן פסק ר' האי ודחה דברי רב אחא גאון שפסק כר'
 אבהו ע"ש וכן דעת הרשב"א בחשו"ט סי' קי"ד והר"ן
 בחי' לסקנהר' ע"ש מיהו תימא על הש"ך שהיקל באיסור
 אשה איש נגד כה"ג והשאלות והתו' והג"א שפסקו
 כשמואל וכ"כ בה"ג דף קי"ג סע"כ ע"ש וכ"כ הרא"ש
 בתשו' סי' כ"ד דאין להקל נגד השאלות וכה"ג ע"ש
 וגם הרמ"ב כס' והסמ"ג כ' דמדאורייתא א' כשר ומדרבנן
 הוא דבעי' ג' וה' כ' לענין קידושין לדין גט :

סימן ה'

דין ב' אין דני' בלינה וכו' דני' כיום לשמוע
 טענותיהם ולשאל וליתן דבר ונאמר' אף
 בלינה ונמר דין היינו דאמר' איש פ' אשה זכאי ואיש
 פ' אשה חייב הרמ"ה ע"ש :

ב' כתב בחשו' מהר"ם סי' ס"ח דאם נתנו
 לדונם בלינה מוקד דלא גרע מקבלו
 עליה קרוב או פקול וכ' לקמן בסי' כ' לענין קבלת
 עדות בלינה ע"ש ולכן נהגו להקל לדין בלינה דמהחר
 שכל לדין כששלקו אחרייו היו בקבלו הסמ"ע וכן פסק
 הרדב"ן ח"ג סי' תק"ט אלא שכ' מיהו אם בא ה' לתכובע
 דין בלינה אין מומיני' את בעל דינו לבוא בלינה ואפי'
 כשבאו שני בע"ד ביחד אינו רגיל לומר להם אהם
 מקבלי' עליכם דין בלינה וכן אם צריך לעדות וכו' ע"ש
 וכן ה' חוות יאיר סי' ה' חלק על הסמ"ע ע"ש :

ג' אין דני' בע"ש וכו' כירושלמי אסור לדין בע"ש
 והא' מהני' פליג' אין דני' לא בע"ש ולא
 בע"ט דינו נפסית הה"ד מ' דיני' וכו' כאן להלכה כאן
 לדברי תורה וכ' הרד"ש ר"ל שמדין תורה דני' אבל
 מדברי סופרי' אין דני' ע"ש וכן פי' הסמ"ג עשין ז"ח
 ור' יונה בחי' לסקנהר' והרשב"א בחשו' ח"ד סי' רכ"א
 ע"ש וכ' ה' כרכי יוסף ויש ג' כאן להלכה כאן למעשה
 וכ' המ"פ דהואיל ומן התורה מוקד דינו למעשה דין
 משמע דר"ל כאן להלכה דאסור לדין לכתחלה כאן
 למעשה כיון דמוקד מן התורה דינו דין כדיעבד וה'
 ברכי יוסף כ' דנס לני' זו ר"ל כאן להלכה דמוקד
 מדאורייתא לדין כאן למעשה דאין דני' מד"ס ע"ש
 משמע דס"ל דדינו נפסית דאסור מדאורייתא אם דנו
 אינו דין אבל ה' קרבן העדה בפ' הירוש' פ' קדתיב
 דחה פי' זה דאפי' כד' נגד' דריניה דין אלא דאיסור
 עבדו שמוענה את דינו ע"ש :

ד' הגה וי' ה' ראש עכרו ודנו בלינה דיניה דין
 זה דעת רש"י כס' בפ' י"ב והסמ"ג עשין
 לז' וב' הב"ח דכתיב קס' לקמוץ עליהם וכן ראייתו

למהרש"ל כיו"ש פ' החולץ הסכי' כן ודחה ראיות
 הרמב"ן והרא"ש וז"ל דאפי' גבי חלינה דכתיב ככה
 לעיבוב וכן לעיל גבי חלינה מעומד דאם דרשו' מקרף
 ועמד ואמר הוה מעבב משום דכתיב ככה אלמא
 אע"ג דגבי דין לא מעבב הכא הוה מעבב ה"ל לענין
 יוס וקדוש החדש נמי דכתיב כי חק לישראל וכו' וכל
 היכא דכתיב חוק' או חק' מעבב כדאית' בפ' הקומץ
 ומ"ה אפשר לא הכיא הטור דעת אביי שאם דנו בלינה
 ולא קבלו עדות דלא הוה דין וכן פסק הסמ"ג כ' כדברי
 הירושל' ורש"י כס' ובתשו' מלאתי כס' הגאון מהר"ם
 מוואזניא וכו' ע"ש ולית' דגבי מעומד אי מקרא דעומד
 ואמר הוה עיבובא דככה קאי דמה שכתוב נעשה אבל
 גבי לילה דלא כתיב בחלינה אלא משום דהוה כחלת
 דין אם גבי כדין לא מעבב ה"ל בחלינה לכן העיקר
 כדעת הרמב"ן והרא"ש והר"ן דנס דיעבד אינו דין
 ומר"ן הכי' ססי' כ' ח' גבי קבלת עדות כ' וז"ל ואם קבלו
 בלינה כ' ר' ירוחם כ' כ' ח' שאין דני' על פיו וכ' כ'
 הרשב"א בתשו' וכתב עוד הרשב"א דאפי' הוה עידי
 דרופי' לילך למ"ה אין מקבלי' עדות בלינה ואם קבלו
 אין דני' ע"פ אותה קבלה ודלא כרש"י כס' וכן פסק מרן
 שם סי' כ' דע"ש והסמ"ע כ' מיהו יש לחלק דאפי' התם
 דקבלת עדות בלא דין לאו גמר דין ומעשה הוא ומ"ה
 אסור לדין עליו לכתחלה משא"כ כאן דכבר נגמר הדין
 עכ"ל וכ' ר' ירוחם לא אמרו אלא בקבלת עדות שהרי
 כ' ר' ירוחם כתיב א' חלקו וז"ל דנין כיוס וכו' ואם דנו
 בלינה כ' כירושלמי שרינו דין שכ' ושכטו את העס' בכל
 עת עכ"ל הרי שפסק כהירושלמי דאם דנו כדיעבד
 בלינה דינס דין והיינו משום דכבר נגמר הדין משא"כ
 גבי עדות ומתה' מטח' מסי' ע"ט גבי קבלת עדות
 שלא בפני בע"ד כ' דגם ראב"ן דר"ל דכשר כדיעבד
 ה"ד בלא אפשר לחזור ולקבל עדות כגון שהלכו למ"ה
 אבל אם אפשר שיחזור להעיד בפני בע"ד לכתחלה
 מקרי ע"ש ואפשר דר' ירוחם דאמר דאם קבלו העדות
 שבלינה אין דני' על פיו ה"ד אם אפשר לחזור ולקבל
 העדות כיוס דמקרי לכתחלה אבל אם דנו על פי אותה
 קבלת עדות או שהלכו העדים למ"ה הוה כדיעבד ודני'
 עליה כמו שפסק דכדיעבד אם דנו הלילה דינס דין
 ומדברי רש"י כס' בפ' דאפי' יכולי' לחזור ולהעיד דני'
 עליה וכן הרא"ש בפ' מלות חלינה שכ' וז"ל מבאן משמע
 שאם דנו חלת דין בלינה הדין בטל וכן משמע גבי ג'
 שנכנסו לבקד את החולה בלינה כותבי' ואין עושי' דין
 אין יכולי' לדין ע"פ דאיתתא אבל ר' ירוחם אפשר דלא
 חילק על רש"י כס' אלא משום דאפשר לחזור ולהעיד
 דהוה לכתחלה אבל אם דנו כדיעבד ע"פ אותה עדות
 בלינה דינס דין אבל השו' הרשב"א שהביא מרן הכי'
 סי' כ' ח' מלאתי כס' ג' סי' שכ"ח וז"ל קבלת עדות
 כתחלת דין הוה כדאית' בר"ש רהו"ו כ' ד' ותחלת דין
 אינו לעולם אלא כיוס ואם דנו אין דיניה דין וכו' ע"ש
 הרי כהרי"א דס"ל בדיון אם דנו אין דיניה דין ומ"ש
 מהרש"ל דהטור לא הכי' דעת אביי לא דאה מ"ש
 הטור סי' רכ"ג וז"ל אבל אם זוה לפניהם בלינה כיון שאין
 השעה ראויה לדין נעשו עדים ואין יכולי' לדין ואפי'
 אם דנו כדיעבד אין דינס דין ע"ש וכ' כ' הסמ"ע והש"ך
 וה' ככה ג' שכן דעת הטור ע"ש הרי כ' רש"י כ' ר' ז'
 וז"ל מיהו כ' ד' שהעידו לפניהם עדות בלינה עדות
 גמורה היא ויכולי' לדין למחר כיוס אבל ראויה דידהו'
 שרואי'

שרואי כלילה לא חשבי כאלו הוער בפניהם כלילה
 רביון דלא חזו בההיא שעתא לרינה ראינה דידהו אינה
 כשמינע ממם ששמעו מפי עדים כלילה הלא הן עלמין
 בעשו עדים ושוב לא יהיו דיונים בעדות עצמן אח"כ
 ועידו אחרים בפניהם וכו' עכ"ל וכן דחה מהרש"ל שם
 ראיות הרא"ש מהא"ר שזכננסו לבקר את החולה וכו'
 ע"ש וא"כ השער שכן דעת הטור וה"ד התם כיון שאין
 השעה ראוי לרון נעשו עדים ראוי עד נעשה דיון ולכך
 אפי' רנו כדועבד אין דינם דין אבל דיוני שקבלו עדות
 כלילה יכולי לרון למחר אבל הלא ליתא דהא קיל דער
 נעשה דיון בקיום שטרות דרבנן ואין מקיימי שטר
 כלילה שהוא כמו דין וכן פסק הטור בסי' ת"ז ע"ש
 חלמה עד נעשה דיון קיל מלילה וה"כ כיון דעדים אין
 יכולי לרון ואפי' רנו כדועבד אין דינם דין כ"ש דאין
 דינם דין כלילה וראיתי להרשב"ה ח"א סי' ה' שכ' וז"ל
 ועוד ראינה דקבלת עדות כג' בעי' שהרי דין גמור הוא
 וא"ל דתתחיל דין דמו ולא מתקבלי כלילה וכ"כ הרמ"ב
 בפ"ג מה' סנהדרין ואם קבלו עדות כלילה לאו כלום
 כמ"ש הרמב"ן בפ"י א"ע פ' שלא כ"כ הרמ"בם ולא
 משום דס"ל דלאו דין אלא דס"ל שהוא בגמרא דין דבלול'
 כשר וכו' ע"ש הרי שם דהרמ"בם ס"ל דאם קבלו עדות
 כלילה כשר דחשיב כגמרא דין אבל דין שדנו כלילה אינו
 כלום אבל הרא"ש בתשו' ח"א סי' פ"ב כ' דהרמ"בם
 והטור לא חיי' אלא בתבו' סתם אין מקבלי' עדות ואין
 מקיימין שטרות כלילה וכ"ה ככה"ג כסי' כ"ח הנב"י
 אות קמ"ו דע"ס הוא וכו' הרמ"בם והסמ"ג דלא מצינו
 להטור שכ' דאין מקבלי' עדות כלילה ע"ש וליק' שהרי
 הסמ"ג עשין כ"ז כ' וז"ל אין מקבלי' עדות ואין מקיימין
 שטרות כלילה מפני שהוא חלקת דין וגר' בירושלמי
 מניין לדיונים שטעו ודנו כלילה שדיניה דין ה"ל ושטעו
 את העם בכל עת עכ"ל הרי שפסק כהירושלמי:

סימן ו'

אין הדיוני יושבי' כדן פחות מש"פ וכו' כ' הפרישה
 פירש' מי שיש לו עדים או חייב מורה ודוחסו
 וכו' ונר' דפי' כן משום שבימי' התנאי' עדיין לא נתקנה
 שכועה היסק ושכועה דמ' מועד א' אינו אלא ככפירת
 ב' מעין אבל מומן ר"ג אפי' אין לו עדים וגם אינו
 מורה נזקקי' לו להשביעו היסק ע"ש ולא דק דשכועה
 דער א' לכ"ע אפי' כפרוטה כדאמר שמואל פ' שכועת
 הדיוני' וכ"כ הטור סי' פ' ח"ז והא' רבנעי' כפירה כ'
 מעין דוקא במוד' מקלת אבל כופר וע"ה מכחישו אפי'
 לא כפר הלא כפרוטה חייב וכשכועת השומרי' וכו' וכ"כ
 הרמ"בם פ"ג מה' טוען ע"ש ופ"ה אפי' רש"י ס"ל כמ"ד
 דשכועת השומרים נמי אינה אלא ככפירת ב' מעין
 מ"מ שייך שכועה דער א' שהטעו פרוטה וכפר בה
 ועד א' מכחישו :

סימן ז'

פסול לרון לישראל וכו' משמע דאפי' באקראי
 לישראל אין דינו דין והר"ן בחי' ס"פ אד"מ
 כ' כשם הר' רוד לדעת רש"י דהא דאמרני' גר דן את חכירו
 גר הוינו למנותו דיון קבוע בר"מ על הגרים והא'
 דאמרני' דגר כשר לרון לישראל ה"ד באקראי וכדיעבד

דאם דין דינו דין אבל למנותו דיון קבוע לא ואח"כ
 וז"ל אבל שטת הר"ף הכי מכשרי' כנמ' גר לר"מ הוינו
 כשארנו מישראל וכו' וכן דעת רב אחא משבחא גאון
 וכן פסק הרשב"א כיבמות וא"ת כגר שאין אמו מישראל
 פסול לר"מ כי אמרי' יש כשר להעיד ואין כשר לרון
 לימא לאתויי גר כשר להעיד ואינו כשר לרון כו' וז"ל
 הואיל דגם גר כשר בשארנו מישראל או לרון את חכירו
 גר לא אמרי' כיה שאינו כשר לרון עכ"ל משמע כהדיא
 דאפי' באקראי וכדיעבד אין דינו דין לדברי הר' רוד
 דבאקראי וכדיעבד כשר לק' מדמתני' דיש כשר להעיד
 ואינו כשר לרון משמע דפסול אפי' כדיעבד ובאקראי
 וכה"ג כ' הר"ן בחי' פ' זה בורה גבי שוגא ע"ש ומרן
 כ"ד ס"י רס"ט פסק דבלאכפיה מותר לרון אפי' ישראל
 ולרון גר חכירו מותר אפי' ככפיה ע"ש אבל מהרש"ל
 פ"שם כפ' מלות כלילה סי' ה' חלק על הרא"ש דאפי'
 בלא כפיה דיון בטל אם לא קבלו להדיא כגון שבע"ד
 לא הפירו כו' שהוא גר ואח"כ נודע להם יכולי' לחזור
 שרינו כפסול או כשהכירו בו ואמרו דיונים לנו כעין
 דיונים של תורה ודע דזה לא מקרי קבלה וכו' ואף הטור
 פת"ה לא הביא דברי הרא"ש אלא כמ"ש הר"ף כ"ו ע"ש
 וכן משמע מדברי הר"ר יונה והרמ"בם והרשב"א
 והר"טבא והר"ן בחי' דלדעת הר"ף אפי' בלא כפיה אין
 דינו דין שדקרו כהדיא דיש כשר להעיד ואין כשר לרון
 ואם בלא כפיה מותר א' לרון כשר לרון משמע אפי'
 בלא כפיה ע"ש :

ב' אבל

הסומא ככ' עיניו פסול : דהא פסול
 הוא להעיד וכדמשמע בפ' מלות חלילה
 לעיני למעוטי סומא ה' קרית ספר ע"ש כ"ד רס"ל
 דילפי' ד"מ מחלילה דהוי כר"מ כדאמרני' גבי חללה
 כלילה ודוקא סומא ככ' עיניו פסול אבל סומא בא'
 מעיניו כשר אף לחלילה וה' כרכי יוסף סי' ה' דף י"ד
 ע"ג לא ראה דבריו ע"ש אבל לאו משום דמקשי' ריבוס
 לנגעי' מה נגע'י' שלה בסומים וכו' דהא רבנן לא מקשו
 ריבוס לנגעים כלל דא"כ אפי' נגע'י' קרובי' לא מהיקש'
 וכ"כ התו' בזכאים דף ק"ב בר"ה אהרן כ"ו וכן פסק
 הרמ"בם כס"ב פ"ט מה' טומאת זרע כרבנן דכל הנגע'י'
 אדם רואה חיץ מנגעי' עצמו ע"ש וההקומא על הר"ם
 בתשו' סי' ס"ט ע"ש וז"ל וא"ת מה' הני תלת דלא מורה
 בהו לעצמו ול' משום דכתוב בהו מיעוטא גבי נדרים
 כתוב לא יחל וכו' וגבי נגעים וכו' ומה ריבוס שלא
 בקרובים וכו' אף נגעים שלא בקרובי' ואדם קרוב אלל
 עצמו הוא כו' ע"ש דהא לת' ק' לא מקשי' נגע'י' לריבוס
 דא"כ אפי' נגע'י' קרובים לא וכו' כ' התו' בזכאי' דף ק"ב
 בר"ה אהרן וכו' ע"ש וכבר האריך בזה ה' ככה"ג בתשו'
 ח"א סי' ה' ע"ש ועיין בשו"ת חיים שאל ח"א סי' ק"ה
 והתו' בנדה דף נ' בר"ה ור"מ ס"ל דאפי' סומא ככ'
 עיניו כשר וכו' כ' בעל העיטור באות' בירורין דף כ"ג
 ע"ד כשם ר' האי גאון ע"ש וז"ל ר' יונה בחי' פירש'
 דלילה דומיא דסומא וכו' ונר' מדברי הרב דסומא ככ'
 עיניו כשר אבל מ"מ פו' אינו דאי' סומא דומיא דלילה
 למאי אנטריק ליה לר"מ לכל מראה עיני הכהן לפוקי
 סומא הא מכיוס הראיה כו נפקא ועיקר הפי' דרי' למד
 מתקא דמתני' שמתקור לילה לגמרא דין דסומא כשר
 לרון משום כיון דמכשר לילה לגמרא דין לא מקום הדין
 לנגעים וכו' ה"כ לא מקום להאי דכתוב בנגעים לכל
 מראה עיני הכהן דמשמע דבעי' כ' עינים וכו' עכ"ל
 ועיין

ועיניו ברש"י כנדה שפי' כן ומ"מ משמע דס"ל דסומא
 כב' עיניו כשר וכ"כ דעת רמב"ן דף ק"ג ע"ב ע"ש ומה
 שהק' ר' וונה לפירוש' אמאי אצטריך לר"מ לכל מראה
 עיני הכהן אפשר דס"ל דסומא אפי' בכ' עיניו עדיף
 מלילה כדאמר' בפ' התכלת מרבה אני כסות סומא
 שישנה כרהיה אלל אחרים ומנזיח אני כסות לילה שאינה
 כרהיה אלל אחרים ע"ש וא"כ מדרמכשר תנא דמתני'
 לילה שמעו' דסומא כשר אבל לר"מ אצטריך לכל מראה
 עיני הכהן לפסול סומא דלא ילפי' מלילה דגרע לילה
 מסומא ואי כתיב לכל מראה עיני הכהן הוה מוקמי'
 ליה למעוטי לילה ולא סומא כדאמר רבא במ"ק דף ח'
 ע"ש והתו' בסנהדרין דף ל"ו בד"ה להתויי ממזר וכו'
 כ"וא"ת לית' להתויי סומא דכשר לרון דיני ממזר לתנא
 דמתני' כדאמר' לעיל ופסול לדיני נפשות וכו' והק'
 מהר"ם כיון דשמעו' דסומא כשר לרון ד"מ מדרמתני'
 דבומרי' כלילה א"כ מתני' דקחני הכל וכו' להתויי
 סומא ל"ל ותי' דאצטריך למעוטי סומ' דאינו כשר לרון
 ד"כ מדרמתני' ד"כ אין גומרי' כלילה לא שמעו' דסומא
 פסול דלילה גרע יותר מסומא ע"ש וליה דהה ק"ל
 דבומרי' ד"מ כלילה וסומא בכ' עיניו פסול לרון ד"מ
 אלמא סומא גרע מלילה וגם התו' דס"ל דסומא בכ'
 עיניו כשר לרבנן היינו משום דלא מקשי' ריבוס לנגעו'
 לענין סומא כי היכי דלא נוקשי' להו לענין לילה אבל
 ודאי דסומא גרע מלילה דלא שמעו' דסומא כשר לר"מ
 דבומרי' כלילה אלא לענין דלא מקשי' ריבוס לנגעים
 לאפוקי ד"מ דפוסל מדין רהיה אבל הבא אשמעו'
 דאע"ג דהוי בעל מום כשר ולא הוי כדיני נפשו' וה"כ
 אפי' סומא בא' מעיניו :

ב' י"א שאינו ראוי לרון לא מבין יחו' וכו' כ' הכנה ג'
 נד' דאינו ראוי לכתחלה אבל אינו פסול לרון
 ולפ' יאשיהו שהחזיר חומר נהג בעלמנו וממוכה החזיר
 ולא ממנו הנידון ע"ש והשקל יחא דאמר' בפ' בא
 סימן ויש שכשר להעד ואינו כשר לרון להתויי סומ' בא'
 מעיניו ור"מ היא ולא אמרי' להתויי מבין י"ג עד י"ח
 משום דלדין נמי לכתחלה דוקא אבל כדיעבד דינו דין
 וגר' משום דאינו כשר לרון משמע אפי' כדיעבד וכה"ג
 כ' הר"ן בחי' בפ' זה בורר גבי שוגא וז"ל וא"ל וכו' ואמאי
 לא אמר להתויי שוגא דכשר להעד ופסול לרון ויש
 מקרי' דאע"ג דשוגא אינו ראוי לרון מ"מ אס' דן דינו
 כדיעבד וכו' ע"ש כ' וכ"כ מהרש"ל ח"ב סי' כ"ב ע"ש
 וה"כ דכות' בכ"ן י"ג ל"א דאינו ראוי לרון כיון דכתועבד
 דינו דין דמתני' ככשר ופסול כדיעבד מוירי ובספ"ה
 דשבת אמרי' כהדיא דיאשיהו ממנו החזיר מדרבתיב
 בכל מאורו שנתן לעם משלו ע"ש אבל בעל העיטור
 בדיני כירורין סוף דף כ"ג וז"ל ירושל' אף פחות מבין ד'
 ושלא הביא כ' שערות כשר לרון ד"מ ומשמע מבין י"ג
 ולמעלה הע"פ שלא הביא כ' שערות כשר והה דגר' כ'
 משום דכ"ח שנה מזה חלקיה ה"ה הספר כמו שפורש'
 ע"ש הרי דמבין י"ג כשר לרון אפי' לא הביא כ' שערות
 ודחה ההיה דיאשיהו וכן הסכי' ר' ירוחם סוף נתיב ה'
 ע"ש וז"ל הסמ"ג עשין פ"ח בירושלמי פ' אד"מ מוסיק
 עוד שפחות מבין ד' כשר לר"מ ואין כשר לר"כ ע"ש
 משמע מבין י"ג כשר לר"מ וכ' אפי' לא הביא כ' ש"נר'
 דס"ל בהרשב"ה כתשו' כ"ופי' הירושלמי פחות מבין ד'
 והביא כ' שערות הביאו ה' כרכי יוסף ע"ש וה' ח'
 אגרות כתב דמבין ס' שנמלך עד י"ח שנים למלכותו

קאמר בדבתיב ויהי כ"ח שנה למלך יאשיהו וכו' וחומר'
 יתירא נהג בעלמנו ע"ש והוא נגד בעל העיטור והטור
 ור' ירוחם דער כן י"ח קאמר :

ג' אשה פסולה לרון ה' החינוך בפ' משפטים סי'
 ז"ג כ' בשם קל"ת נפרש' דכשירה לרון
 ונדחק לדעת דאין למידין מן הכללו ע"ש ומדברי התו'
 כנדה דף כ' בד"ה ור"מ וכו' שכ' דמתני' ע"כ לא תתיא
 כרבנן דהרי סומא בכ' עיניו לרבנן כשר לרון ופסול
 להער ע"ש מוכח דלא ס"ל הכי מיהו בד"ה כל כו' כ'
 דמתני' ה"ק כל איש שכשר לרון כשר להעד ע"ש אבל
 מסקנת התו' וה' החינוך שם דפסולה לרון וגר' דלא כ'
 התו' דמתני' לא תתיא כרבנן אלא בסומא דאשכחן
 דפליגי בקראי אבל באשה וכן בתחלהו לפסול וסופו
 ככשרות פליגי ודלא במהרש"א שם :

ד' הג'ה אבל דבכר דרבנן עד נעשה דיין הכי
 אמרי' בפ' האשה שנתארמל' וכן פסק
 הרמב"ם כספ"ה מה' עדות והטור ומרן דער נעש' דיין
 כקיום שטרו ולכחור' כר' ובמתנה שכיב מרע בכל נכסיו
 דהוי מדרבנן עד נעשה דיין ובתשו' הרש"ם סי' פ"ב כ'
 וז"ל ומי שרצה לחלק בין קבלת עדות ומעשה כ"ד כמלני
 דאורייתא ובין קבלת עדות ומעשה כ"ד כמלני דרבנן
 ורצה להתיר לקיים שטרות כלילה וכו' דאמר רי' ג'
 שכנסו לבקר את החולה ראו כותבי' ראו עושי' דין וכו'
 ואר"ח ל"ש אלא כיום אבל כלילה כותבי' ואין עושי'
 דין וכו' ז"ל דלא קמיירי אלא במתנת שכ"מ במקלת שיש
 בה קנין דאורייתא א"כ בלא קנין ובמ"ד מתנת ש"מ
 דאורייתא היא אבל קיום שטרות דאינו אלא מדרבנן
 מותר לעשותו כלילה לאו מילתא. הוא דא"כ תקון וכו'
 דרוקא גבי אין עד נעשה דיין דקאמר רב' כהנא בפ'
 האשה שנתארמלה הגח לעדותה חדש דאורייתא וקיום
 שטרות דרבנן אינו מחלקי' בין דאורייתא לדרבנן דכמלני
 דאורייתא אין עד נעשה דיין וכמלני דרבנן עד נעשה
 דיין אבל לשאר מלי דלא חלקו בהם כנמ' כהדו' אין כח
 בדינו לחלק דמסתמא כל דתקון רבנן כעין דאורייתא
 תקון וכו' ע"ש כ' וא"כ לענין זה דמחלקי' בין דאורייתא
 לדרבנן ובקיום שטרות דרבנן עד נעשה דיין אפשר
 דה"כ במתנת שכ"מ בכל נכסיו דהוי דרבנן עד נעשה
 דיין ומ"ש הרשב"א בתשו' סי' אלף ק"ל הכיאו מרן הכ'
 על עד לואה דאחר שיעיד אינו רשאי להיות דיין ע"ש
 א"ל דמיירי במתנה במקלת בקנין דהוי דאורייתא אבל
 מדברי הטור סי' רכ"ג מוכח דאפי' במתנה בכל נכסיו
 דהוי דרבנן אין עד נעש' דיין ע"ש וכן ראיתי להר"ט
 כתי' לגיטין דף ה' ע"כ שכ' וז"ל והה דאמר' דמדרבנן
 עד נעשה דיין לא בכל מלי דרבנן קאמר' אלא בקיום
 שטר לב' ד' וכו' ע"ש ועיין בתשו' הרשב"ם סי' רכ"ג :

כ' מרן הכי' וז"ל כ' ירוחם שער החקום כשטר אינו
 דן בהוה שטר וב' כ' בעל העיטור כשם רב' לפס'
 והרשב"א כ' בתשו' שיש לרון ולהכשיר אפי' עד החקום
 כשטר להיות דיין והש"ך כ' דלא פליגי דר' ירוחם ובפ'ל
 העיטור מיירי שאינו דן בהוה שטר על המלו' והרשב"א
 מיירי שיכול להיות דיין בקיום השטר ע"ש וכן מובאר
 בתשו' הר"ב סי' קי"ג ע"ש אבל מלאתו למהר"ן מ"ג
 בתשו' סי' קמ"ד שכ' וז"ל וא' מעידי השטר אינו יכול
 לקיום עדות חבירו וכו' ומ"ש עד נעשה דיין בקיום
 שטרות הוא לענין שיעיד על כתי' העד ויקיים אוהו
 וכו' לא שיהיה עד בעיקר השטר לפי שערותו אינה
 בקיום

כירום והעיקר כמ"ס

סימן ט

דין א' צריך להחזירו כשיחכענוכו • כ' הסמ"ע
 אבל בלא הכוונה ח"ל להחזירו כיון דבב"ד
 כרצון הנותן ול"ד לרכיב דכתוב ומוי אחיק עמך וכו' ע"פ
 וי"ל דכפ"ק דתמורה אמר הביו כל מילתא דהמר
 דתמנה לא תעביד הם עבד מהני רבא אמר לא מהני
 ובמסקנה בעי למומר פלוגי ברכיב קטילה הביו דתמור
 מהני ס"ל כר"י דהוכיח וי"ל דבדיונים ורבא דאמר לא
 מהני ס"ל דיו"ל בדיונים ומסקינן דאפילו הביו מורה
 דגלי קרא ומוי אחיק עמך וכו' עיין שהו"מאוי לא מקי
 פלוגהייכו בלוקח שוחד דל"הביו אינו יול"ל בדיונים ולרבא
 יול"ל בדיונים רבא לוכא קראונס מסתבר למאי דקי"ל
 כרבא דלא מהני לא קנה אותו השוחד וברשות דמ"א
 קאי כדיון נזילה דחייב להחזירו כשהיא בעין ואע"ג
 דמעוה של רכיב הם קדש כהם חסא מקי דקניניהו
 לגמרי וממון שלו הוא חל"ל שיש עליו חוב לשלם היינו
 משום דכתוב ומוי אחיק עמך וכו' וכבר כתב ה' משנה
 למלך פ"ד מהלכו מלוה דין ג' אע"ג דרמו בר קמא
 בר"פ הנוול בתרה אמרי טעמא דהניח להם ה"ה רכיב
 ה"ן חייבים להחזיר משום דרש"ת יורש כרש"ת לוקח דמי
 משמע דהו"ל ה"ט חייבים להחזיר דמיא ג' ע"מ
 לרבא דקי"ל טוחה ד ל"ק מקרא דהל תקח וכו' דה"ה
 ליה כי הוכי דנחוי בהך וכו' אמרונן דטעמא דפטורים
 אפילו ברכיב קיים וחיובא דהריות נכסום משום דהמלוה
 קנה הרכיב לגמרי ולוכא שעבד נכסום ברכיב עיין שם
 ואם בן נבי שוחד דלא גלי קרא הם הניח להם ה"ה רכיב
 שוחד חייבים להחזיר בעין דמיא דג' דה"ה קי"ל דרש"ת
 יורש לאו כרשות לוקח דמי כד"ה" בסוף פרק הגזל ע"ס
 לענין מעשה כהמה דלוקח ומקבל מהנה פטור הכל
 יורש חייב דלא חסוב שנוירשות ובחלו הם כיד האב דמי
 וכן פסק הרמב"ם ע"פ וכן קי"ל בסוף סימן ט"ב וכו'
 שם א"ל ענין גזל דלא מקרי שנוירשות הלא כמיכר ונותן
 אבל אם מת והודיעו לבניו לא דרשות יורש לאו כרשות
 לוקח וכן לענין אם לא כתב הלוה למלוה דא"ני וקנה
 זמבר אינו טורף הכל אם קנה והוריש טורף משום דרשות
 יורש כרשות ליה דרבא ברע"ה דהכוס כמבאר בסמ"ע
 קי"א ע"פ כהסמ"ע ס"ק ל"א וה"כ ה"ג שוחד שו"ה
 בעין אפילו יורשים חייבים להחזירו וכ"ס ה"ה דלא
 קנאו וברשות דמ"א קאי דחייב להחזיר השוחד שהוא
 בעין דעל מלתא דאמר דתמנה לא תעביד כיון דלא
 אהנו מעשיו להקנאו ולרוך להחזיר דהכר עלמא כדמביח
 בפ"ק דתמורה דלרבה דאמר לא מהני סניי אינוקונה
 וצריך להחזיר הגזלם עלמא או לאו דכתוב אשר גזל
 עיין שם בתו' ואם בן אפילו כשנוי לא קנה חל"ל
 דוקא כגולה דכתוב אשר גזל או ברכיב דכתוב ומוי
 אחיק עמך דגלי קרא דקנה הרכיב וממון שלו הוא
 אבל בשו"ה דלא גלי קרא הול"ל דלא אהנו מעשיו דלא
 קנה אפילו בשנוי ואפשר דלמאי דקי"ל כרבא דלוקח מקרא
 ברכיב והמרינן טעמא דהורשים פטורים אפילו ברכיב
 קיים משום דקנה המלוה הרכיב ולוכא שעבד נכסום
 ולפינן שוחד מרכיב כיון דתרוויהו מדעת נתנם ולא
 ולפינן מגזל דבע"כ ודמי בר קמא דמ"מ רכיב לגזל
 קיינו משום דלא דריש מיעוטה הכל לרכב דדריש

מיעוטה ברכיב גלי קרא דל"ד רכיב דמדעת' לגזל
 דבע"כ כ"א כ' נמילא מדמי' שוחד לרכיב ולא לגזל מיהו
 בר"פ הרכיב אמר רבא ל"ל דכתב דתמנה לאו ברכיב
 לאו לגזל דרכיב דהו כתב דתמנה לאו ברכיב משום
 דהירוש הוא דאפילו בלוח' אסר דתמנה וכו' ול"ל דתמנה
 הוא דלא ולפינן כיון שההירוש הוא חומרה חל"ל קולא
 ולפינן שההירוש' במסכת מ"ק דף ס' ב"ה נפקא וכו'
 כתב וי"ל דמה שיש בחומרה חידוש ה"ן ללמוד ממנו ק"ל
 וכו' דרכות' אמרו' בפ"כ ה"בסר כתב חידוש' הוא ופי'
 ר"י דהו חרו ליה כולי וומא' כחל"ל שרי וכו' מכיל ליה
 אסור והחידוש אינו מן האיסור וכו' משמע דכשהאיסור
 חידוש ה"ן ללמוד ממנו קולא עיין שם חל"ל חס החידוש
 קולא לא ולפינן מנייה חומרה וכן חס החידוש הוא
 חומרה לא ולפינן מנייה קולא וכו' ה"כ דרכיב חידוש
 הוא דאפילו ללוח' אסר דתמנה אע"ג דהחידוש חומרה
 לא ולפינן מנייה קולא מיהו בל"ה ה"ק דרבא גיפיה ס"ל
 דרכיב לא הוי בגזל דקנאו המלוה וגם הורשים פטורים
 מלחזיר הרכיב אפי' הוא בעין מיעוטה דקרא מש"כ
 גזל בעין דחייבים להחזיר ואם כן אי כתב רכיב ולא
 כתב גזל הו"ל גזל דמי ברכיב ומשועין במת"א ה'

והט"ז

כ' רבם ברכיב אינו חייב להחזיר אלא דוקא
 אם חכענו כמ"ס רש"י בר"פ הרכיב ויכופין
 אותו כ"ד להחזיר הם חכעו כתיב ומעשה באחד שזין לו
 ממון רק מה שלקחו ממנו ברכיב קטילה ועדין לא
 החזירו לו וכן מלוה שלו לנכות אותו מדר' כ"ב דהו
 יכול דכל שלא חכעו הלוה שחזיר ה"ן כזן ממון כלל
 ע"ש וה"כ כה"ג בחי"ד סימן קס"א אות ו"ט חל"ל עליו
 דאפילו נימא דכל שאין הלוה חוכעו פטור חס ק"ה חייב
 לחזיר' מולו ה"ן ממנו דפריעת ב"ק מלוה ולמה לא
 נכתב ליה שיקיים המלוה ויתבע הרכיב ויפדע וכת"מ
 סימן כ"ה כתבתי במקום שהמתוק יכול לזכות מעש
 ק"ל אינו יכול לומר אינו רואם לזכות חס חייב לחזירם אלא
 כופין אותו לזכות כרו לפדוע לכ"ס והרב"ם קי"ו וכו'
 עיין שם ונראה דאפשר דדוקא כשהוא מוחק אינו יכול
 לומר שאינו רואם לזכות מעש ק"ל להוציא הדבר מחזקתו
 ולהפסיד לכ"ס שלו וכיפין אותו לזכות אבל להוציא
 מאחרים ה"ן כופין אותו וגם ראיתי לה' כה"ג כתשו' בס'
 בעי חיי ס' קע"ו כה"ה שנתנה לבנה מתנה בספק חס
 יש כח בכ"ס להכריח לבעל שימנה כמתנת אשתו כדי
 שגובה הוא חוב שלו או יכול הבעל לימר חיינו רואם
 למחות והסכים מסבחה דאין כח בכ"ס להכריח הבעל
 בזה ול"ד למ"ס סכיל להכריח שזכה מעש ק"ל דהתם
 ממילא כשב' ואל' העשה זוכה וכו' וזכר' שלח לזכות צריך
 לעשות מעשה ולומר אינו רואם לזכות אבל כה"ה הו
 זוכה חל"ל כשיעשה מעשה וימחה ואין כח בכ"ס לכופו
 בקום עשה כרו שיזכה הוא עכ"ל הרי דאם אינו זוכה חל"ל
 על דוי מעשה ה"ן כופין אותו לתבע ול"ל לטע"ת ק"ל
 דהזוכה ממילא בלא מעשה וכה"ג כתב הרשב"א
 בתשו' ח' בסומן ט"כ וכו' כל שכתב נכסיו לאחד' כדי
 להכריח נכסיו מן המלוה וכו' וה"ן מתנתיהם מתנה גמורה
 ויכולים לחזור בהם וכו' אבל כשאירו קלת נכסום מתנה
 גמורה ויזכרם יכולים לחזור בהם חל"ל חס כן החזק בפנ'
 שיוכל לחזור בו כל מה שירצה ומ"מ כיון כד' וכיון כד' לא
 נסתעבדו לא לבעל ולא למלוה שהרי הכרומים מהם
 וקני בעלי המתנות ע"ד שחזור בו הנותן וכו' עכ"ל

היה דכוח כל נכסיו להחרי' להכריח מב"ס או ב' מקל' נכסיו והתנה בפ' שיוכל לחזור בו לא נשתעבדו נכסיו לב"ס ח' על גב דבירו לחזור ואין הכ' יכול להכריחו שיחזור כוהרא"ש בפ' האשה שנפלו שכח כמכרית שלא זכרון אלא להכריח לה יאחו הנכסים מרשותו וע"כ משועבדים הם לב"ס וכו' ע"פ הוינו נשום דס"ל רלא זכה מקבל המתנה כלל ואם מתה קודם שחזרה בוכטלה המתנה ממילא וכ"כ דעת הרמב"ם בפרק ו' מה' זכיה רין וי"ב ומרן בא"ה סימן ז' ע"פ כ"כ ש"ס ק"ה כ"ה אבל אם שויר מקל' נכסיו אפילו התנה בפ' שיוכל לחזור בו כיון דקנה מקבל המתנה עד שיחזור בו הנותן לא נשתעבדו הנכסים לב"ס ואינו יכול לטפ' לחזור וה"כ ברבית ובשוקר' דכל זמן שלא תבעו הרי הם ממון המקבל לא נשתעבדו לב"ס ואין כופין אותו לחבוב מיהו נר' כהט"ז כיון דאין יורדיו לנכסיו ודאי דאין משלמים בו החוב דהא אפילו בל"קה דוורדים לנכסיו כמ"ש הרמב"ם בפרק ו' מה' מתנות עניים והטור ומרן בי"ד סימן רמ"ט ע"פ ח"פ ח"ן משלמין כה החוב וכן העניקה מרן ד"קה וורדים לנכסיו אבל אין משלמין כה החוב כמו שהאריך הרב משנה למלך פ"ג מה' עבדים ע"ש ו"כ ברבית דאין יורדיו לנכסיו כ"ש דאין משלמין בו החוב ומ"מ נר' רבשוקר' נמי אם מתה לוקח אין יורשו חייבים להחזיר כמו ברבית אבל אם מת הנותן ולא תבע יש להסתפק אם יורשו יכולים לחבוב וכן ברבית ומ"ש רש"י בפרק ה"כ אם תבעו בחייו וכו' ר"ל אם תבעו למלוה בחייו לחפוקי דאין יורשו המלוה חייבים להחזיר ברשות' הקם אבל יורשו הלוה משמע דוורשים הם כח אביהם שהיה יכול לתבוע ובר"פ אלמנה ל"ג גבי המבנות שום לבעלה דהבעל מוציא מיד הלוקחות פורש' יורשו מתה הוא מוציא הוא מיד הלוקחות וכו' וכו' התו' והרא"ש משמע דכל זמן שהאשה קיימת אין הבעל יכול להוציא כשמכר הוא עלמ' אלא כשמתה האשה או יורש כהה שהיה היתה יכולה למחות מחיים וחומה וכו' ועוד דאפילו הם האשה תוכל להוציא מחיים נראה שאין הבעל יכול להוציא חזר מיתה ולהחזיר' במקום אשתו קחו כיון שמכר בעצמו וכו' ע"פ הרי דרש"י ס"ל דהבעל יורש כח השוקר' ויכול לבעל הפילו מה שמכר הוא והקום והרא"ש ל' חלקו עליו אלא משום דהוא מכר אבל בעלמ' יורש כח מורשו מה שהיה יכול לעשו' וה"כ הבני' יורשים כח אביהם שהיה יכול לתבוע הרבית והשוקר' ולהחזיר' כיון שלא תבע בחייו מחל ככל חכ' רבית דהוה יא'ה כדיונים נר' דאם מת הלוה אין המלוה לריך להחזיר ליורשי הלוה לנח' ויר' שמים וכן רחיתי למחר' וק"ש בהנהו' לי"ד סימן קס"א שכ"כ

ב' דין ה' הנוטל שכר לדון וכו' וכן הנוטל שכר להעיר אין עדותו עדות וכו' ה' המאזירי בחי' לסקה דרין ר' כ"ו וז"ל ונטל' שכר שבעדות י"מ בין שנטלו כשעה שמזמנין אותו לקבל את העדות בין שכבר קבלו ונטל' השכר כשעה שמוקיף' אותו לכא' לכ"ד להעיר ומ"מ גדולו הרור' מסכימים דוקא כו' החזרון והזיל ומנוה עליו להעיר אבל כא' עדותו קיימת והזיל ואין נוטל להזמין עלמ' לראות המעשה וכו' ע"ש וכ"כ הרשב"ה בתשו' ח"ג סי' י"א והוכח בכ"י סי' כ"ח ופסקו מור"ם סי' ל"ד סי' קע"ט והר"ב ז"ל ח"ג סי' תק"ז ע"ה' ששכר ב' עדים וקדש' אשה כפניהם כ' וז"ל וכו' שיהי' מקודש' גמור' מן הטורה דהא דתנן הנוטלים

שכר להעיר עדותו בטלים מוירו כמו שהיה יודע לו עדות ונטל שכר כדון לבוא ולהעיר שרואה לכבד עדותו ועכר על אס לא יעיד ומני' ממם למי שנטלים שכר לדון שוודע הרין ואינו רואה לדון להם אלא כשכר כיון דמחייב מן התורם להגיד ואין מגיד אלא כשכר עדותו בטלים אבל מי שאינו יודע לו עדות וא"ל תבא עמי להוות עד כדבר זה אינו מחייב כדבר לפיכך אם נטל שכר כדי להוות עד שרי עכ"ל ולא זכר תשו' הרשב"ה משמע כה"ה מרביהם דזפילו בלא טורח מוקר לטוב שכר להיות עד כמ"ש ה' מקנה אפרים כה"ל שכירות פועלים סימן ח' ודלא כהר"ש הכהן ע"ש

ב' הרמב"ן ד"ס הקויר ממון לבעלים וקור' והעיר באותה עדות עלמה מקבלים ממנו דאין זה פסול לא מתחלתו ולא מסופו אלא כל זמן שנטל שכר קנסוהו חכמים לבעל מעשיו וכו' ואע"פ שנטל משניהם עכ"ל ור"ל שאע"פ שנטל משניהם שכר עדותו בטל הרשב"ה כס' ת"קן סופרים סוף שכ"ה ע' שוכן מוכח כהדיא בריש פ' בתרה דכתובות דאמרין קרנא הוה שקיל אסתריה מוכחי ואסתריה מחייב ודאין להו דינא וכו' ופרבינן עלה מדתנן הנוטל שכר לדון דינו בטלים וכו' עיין שם הלמ' אפילו נטל שכר משניהם דינו בטל ולא מסתבר לז' דה"פ כיון דאם נטל מהם דינו בטל ה"כ כשנטל משניהם מכושר הדבר וכה"ל כתב ה' כנה"ג אות י"ז ע"ש

ג' כל' דינו ס"ן בטלים משמע אפילו מס' דין ככר קורס זה שראינו שנטל שכר בטלים ואפשר דלא דוקא זל' כל מה שין מכ"ן ולהבא בטלים אבל לא מה שין קורס זה דה"ט חמור מפסול עבירה מדאוריות' דהונו נפסל אלא מכאן ולהבא ה' כנה"ג ע"ש וז"ל הפרשה וכו' דוקא הדינים והעדות שקורס לכן מסתמא הם כשרים דהוקמה גברה אחוקת כשרות דלא גרע מעד זומס דנפסל למפרע וה"ד משעת שידענו שחם חתימה זו שהוים עליה וכו' ע"ש ה"י דס"ל דה"כ שנפסל למפרע משעה שנטל שכר כמו בעד זומס שנפסל למפרע משעה שחם חתימה זו שהוים עליה וכן בכל פיסול עבירה נפסל לנפרע משעה שעבר חוקת עבירה דהא לחד לישנא דאמר' כפ"ז כ' דעצמא דרבא דעד זומס מכאן ולהבא הוא דנפסל משום עד זומס חו' הוא מודה רבא כפסול חזר דלמפרע הוא נפסל ולחד לישנא דעצמ' הוא משום פסודה דלקוחות און חו' בין עד זומס לפסול אחר וכיון דפסקי' כחיי' בעד זומס כ"ש כפיסול חזר וה"כ למפרע משעה שנטל שכר אבל מה שין והעד קורס זה קיים

כ' מהרימ"ט ח"א סי' פ"ט ק' דאם דין את הדין וזכה את הזכאי וקייב את החייב מאי דינו בטלים והייתי מעמודה כשורה דדייני' וכו' כנה"ג הקשה מדפרין כפ' שני דיני' גזירות על דקרנא הוה שקיל אסתור' וכו' והתנן הנוטל שאר לדון דינו בטלים וכו' ומאי קושיא מתני' מיידי בשוקר' דדייני' וקרנא כדון תורה ואפשר דה"פ והתנן הנוטל שכר לדון בטלי' וכיון דדייני' בטלים בשוקר' דדייני' ודאי דכיון תורה מכושר הדבר והיכי עבר קרנא דבר מכושר עיין שם ולכאורה הכתי' ק' מדפרין' עוד והגר' בטלה מי שרי וקתני' מכושר' דהונו שנטל שכר לדון אלא שריכו דין וכו' וריבד' והתנן הנוטל שכר לדון דינו בטלים וכו' וא"ה יומת רביותא דקתני' אלא שדוני דין מוירו כדון תורה ושבו רחיתי בספק קוין

חיון נחום כפ"ק דתמורה דף קמ"א ע"כ שכתב דה"פ
 מדקתני מכווער הדבר אלא שדינו דין משמע משום דהין
 אוסור בנטול שבר דק מכווער לכן דינו דין דהם חין דינו
 דין הו"ל למתנו אסור לדין לנטול שבר הלא שדינו דין
 ולהכי פריך והתני דוניו בטלים א"כ משמע דהו"ס' זה הוא
 מדאורייתא והכי קתני דהין דמשמע דליכא היסור וכן
 ממתני' דפריך על דקדנא והתני הנוטל שבר לדין דינו
 בטלים ה"פ כיון דדינו בטלים משמע דאוסור דאורייתא
 אוכף ו"כ נהו דבר דדינו דין מ"מ היסור איכא דלא
 מכווער בלבד ועוד תי' מהרי"מ דכ"מ כשהורה לפניו
 שכול לחזור בו ואם הוסיק בפניו אינו כלום ועדיס
 שהעידו בפניו חוזרים ומגידים ע"ש וכה"ג קו"ל דמי
 שאינו מומחה ולא קבלו אהו בע"ד הפילו נטל ראית
 חין דינו דין וכהכ הרמ"ה בפ"ק דסנהדרין דף ל"ג
 דכ"מ אם הורה לפניו אינה הוראה בכ"ד ה"כ הוכח
 דשייס לקרקע שלו לכ"ס שלו האוכל פירות אסור
 ומו הכרזה והכא דהין דינו דין לאו שומא ה"ה
 זחין לכ"ס פירות ע"ש והש"ך בסומן כ"ה ס"ק מ"ג
 כתב דכ"מ לזמן כ"ד ל' יוסוכן לענין פירות שבתים
 שלא זכה בהם אלא משעה פסק הכ' שכתבד סין אמת
 והפירות שמומן פסק ה"ה עד עתה פריך להקטיר עיין שם
 ונר' דה"כ דין שנטל שבר דינו בטל ע"ג משום קנסא
 הוא פריך להחזיר הפירות וכן כ"מ למאי קו"ל במה ליה
 ואח"ך מלוס כרב ושמואל דהין דהם מרוס שבועה לכינו
 דריכה דעב"ד כ"ה עכד נמכרה כסומן ק"ס ע"ש
 וא"כ הנוטל שבר הו' אינו מומחה ולא קבלו אהו בע"ד
 אם פסק פ"ה דינו בטל וכן כ"מ אם ה"ל הכא עדיס אג
 דהיה והמר חין לי דק"ל בסומן ד' דאפילו מנא אחר כך
 אינו כלום אבל הנוטל שבר הו' אינו מומחה דינו בטל
 וחוזר בע"ד ודין כהיה הו' עדיס שמה אחר כך

ד' אומר

לכע"ד תנו לי שבר פעולה וכו' כתב
 הסמ"ע דוקא אם התנה עמהם בהחלה
 נוטל כל שבר פעולתו שנטל ממנה משום שח' הפס כו
 לא היה כך הכיון אבל אם לא התנה ודין וחס"ך כא לנטול
 שבר בטלה ח"ל ליתן לו אלא כשעור שרצה חרס ליקח
 ולישב בטל מהותה מלאכה שנתבטל ממנה כהין משיב
 הכירה והט"ז חלק עליו ע"כ בליתא דבפ' עד כמה
 תמרינן דנוהן לו שברו כפועל בטל ופירש"י סיטול שבר
 בטלה מהותה מלאכה לעסוק במלאכה קלה כזו ובתני
 התוספות במלועה דף ס"ח ו"ל וא"ח ח"ה כ"ה הו"ל נוטל
 שברו על השכת הכירה וכו' וי"ל דהין לחוש אם נוטל
 שבר כיון שעוסק במלאכה רחא אם היה שם כ"ד היה
 מתנה לנטול כל מה שמפסיד ועכשו דליכ' כ"ד למת לא
 וטול כג טרחו ובפ' עד כמה נמו דקתני נוטל שבר לדין
 כפועל בטל חס נמי ו"ל כיון שמהבטל ממלאכתו
 וכול לנטול שבר עכ"ל הרידס"ל דנוטל שברו לדין ולהעיד
 כיון דהוא מתנה לנטול כל מה שהפסיד ועכשו ש"ה
 התנה ונטול כל טרחו אבל הרמב"ם ומרן בסומן רס"ה
 כתב דנוטל שבר כפועל בטל איכא מהותה מלאכה
 שהיה עוסק בה גם כן אינו נוטל שבר על השכת הכירה
 ולדין ולהעיד אלא שבר בטל לגמרי כפי' ההוספו' כפ' עד
 כמה וכ"כ הרה"ש שם ו"ל פו' כפועל בטל לגמרי הומדין
 כמה חרס דולה ליקח לנטל ממלאכתו וכו' ועתה אינו
 מקבל שום שבר על העדות ע"ש ונר' דהו"ל חז' לטעמיה
 שכתב בפ"ק ה"מ והכיהו מרן רב"י סומן רס"ה הו"ל
 ואם הכעלים שולא התנה עמהם וביית מלאכתו לעלמו

והשיב הכירה לא יטול אלא כפועל בטל לגמרי ואם היה
 בטל היה נוטל היגד ולעדות כהשכ' היה נוטל כ' דינו
 לא יטול הלא דינו דתכמים תקנו לנטול שבר על השכת
 הכירה כדי שיטע חרס מלאכתו וישיב הכירה אבל אם
 הכעלים עומדים שם לא הו"ל לקח כיון שכול
 להתנוח ואם לא התנה מפסיד ולא יטול שבר על השכת
 אבל כפועל בטל לגמרי יטול דהין סהו דמחא לאו
 לכעלים כהני וכו' וכ"כ הטור בסומן רס"ה ופסקו
 מהר"ם שם ופ"ה כ"ה לדין ולהעיד כיון איכא להתנוח ולא
 התנה לא יטול שבר טרחו אלא כפועל בטל לגמרי וכס'
 ה"ז למלע"ה בפ"ה ח"מ כ' טעם חתכו ו"ל והו"ל כפועל בטל
 דהכה לא פוה כפועל בטל דמס' בכורו דתני דמי שנטל
 ממלאכתו נוטל שברו כפועל בטל דר"ל כפעל בטל
 לגמרי וכו' וא"ת מ"ש הכא דשקיל כפועל בטל של אותה
 מלאכה והחס לת' שקיל הלא כפועל בטל לגמרי ו"ל
 דשינוי הכא משום דמחוייב ככל ענין אפילו איכא דבטל
 ממלאכתו דרש"י חנו ה' מה אינו כחנס וכו' שאין לו
 לנטול שבר טרחו כלל מ"ה לא שקיל אלא כבטל לגמרי
 אבל הכא דכשהו"ל בטל ממלאכה הו' כענין לא משיב
 הכתוב אפס כו' ליה יהיה כך איכיון הולכך שרי ליקח שבר
 בטלה דהוא מלאכה וכו' תלמיד דר' ק' עיין שם ודבריו
 חמוהים דה"כ גבי דין איכא בטל ממלאכתו אינו אסור
 בדאיתא בפרק ב' דיוני דאפילו בטלה דלא מוכח מותח
 מן התורה הלא דמפוער הדבר אבל בטלה דמוכח מותר
 לגמרי והיינו משום דכתוב כו' לא יהיה כך הכיון ו"ל
 הרי ט"בא ח"ע"ג שיהי פטור שלא חייבו הכת' כ' אלא
 כשהוא שוכן בטל מ"מ לא כתיר אלא שבר מלכה שהיה
 לו להרווח וכו' וכו' שהכעלים לא היו שם ולא היה יכול
 להתנוח ע"הם ל"ל דמקל לגמרי מיהו כיון דפטור היה
 יס' לו להפסיד קל וחומר דמלה בעי למעכד לפנים מ"ס
 מחל קלח שברו הילכך נוטל שברו כפועל בטל של אותה
 מלאכה ע"ש גר' דס' ל' כהרה"ש נוטל שבר כהכור'
 כפועל בטל דהוא מלאכה משום דהכעלים לא היו שם
 ולא היה יכול להתנוח אבל אם היה יכול להתנוח ולא
 התנה אינו נוטל שבר השכ' וכו' ודין וחס"ך ליקח
 כפועל שבר בטל לגמרי ולא דוקא מחל לגמרי קתני
 ומ"מ דעת הר"ם והטור ותלמיד דר' ק' והריטב"א
 ובסיכול להתנוח ולא התנה אינו נוטל שבר השכת וה"כ
 אינו נוטל שבר דהין והעדות אבל כפועל בטל לגמרי
 נוטל ומ"ש הט"ז דפ' התו' כפ' הנוסג דכל שעוסק
 טובה לתכירו מדעתו חפ' חיה ליה פסידה פטור דהו"ל
 מכריח חריה ה"כ ל"ג ו"ל ד' לחכיה דברו הו"ל ע"ש
 אוכרה דתו' בפ' הכונס הק' חמיה מחזיר הכירה נוטל
 שבר דהו' מכריח חריה ותי' דמכריח חריה דפטור ה"ד
 שמואלו מפתח חריה שורה ש"ב דלא ברי הו"ל דכלת
 הללחו יכול להיות שלא היה כה' אבל מניל מפי חריה
 ומחזיר הכירה דברי הו"ק' וכה' זה והלל נוטל שבר
 וההוספו' בכתובות דף ק"ח ב' דה' חתן וכו' כ' ו"ל ח"ת
 וה' חמרינן בהשוכר הת' הפועלים וכו' משמע דש"ח נמי
 הם קדם כדעני' ובמקלו' כשכח חזר ונטל מבע' הו"ל חמיה
 הכירותיו חריה כעלמה הוא וכן הו"ל דתני בפרק ח' י"ג וכו'
 נוחן לו שברו כפועל בטל של הו"ל מלאכה ופי' בקוב'
 שאם היה עוסק במלאכה תמורה וכו' עוסק במלאכה
 קלה כמו השכת הכירה וכו' ויחז' לו והמיה הו"ל חמיה
 חריה בעלמה הוא וכו' ואומר ר' כימנ' הדין היה פטור
 דמשמע הכא אלא תקנת חכמים התם שישלמו לו כד'
 ששיב

שישיב אכדוהו של חכירו וכן בקדם ברועים ובמקלות
 החוזר ונוטל השכר מכע"ה כדי שיעסוק להכריח את הארזה
 וכו' אבל פריע חובו ל"ל לעשית הקנה וכו' עכ"ל משמע
 לפיכך רנוטל שכר השבת הכירה ק' אמרו מכרות
 ארזה בעלמא הוא אבל אם אינו נוטל ח"ל שכר בעלה
 לגמרי נחא ומ"מ הרי החו' ה' תקנת חכמים היא לנטול
 שכרו כדי שישיב אכדוהו חכירו וה"ל לדון ולהעיר נוטל
 שכרו מה"ט כדי לנטול מלאכתו לדון ולהעיר אבל פורע
 חוב של חכירו ל"ל לעשות תקנה.

ה' ורואה זכות לעני וכו' . וה"ה רואה זכות
 לעשור וחובה לעני ולרבותא נקט
 דאפילו רואה חובה לעשור ורבי הוא מחילה ממנו שלא
 יהא רודפו הרמ"ה בחו' לסנהדרין עיין שם ודלא כהרב
 ט"ו בשם מהר"ל מפראג עיין שם ועיין באחרונים
 ז"ל .

סימן י"ב

דין ב' אע"פ ששמע דבריהם וכו' . כ' הרשב"א
 כתשו' ח"ד סימן רע"ה וז"ל שאלת אם
 דעתו נוטה למה שפסק ה' אלפסי בפ' קדשה דרין דאפי'
 מששמע וכו' ובס' מ"ג לר"מ מקולי פסק שאסור לומר
 להם לאתחיל ששמע וכו' כך כ"ל בדברי ה' אלפסי ע"ש
ב ואמר איש פ' אתה וכו' וכו' דעת התוס' פ'
 מדוכה ובפ' שנים הוחזין דמיר שאמר
 איש פ' אתה חייב הפילולא חמר תן לי כוונתו דין וכו'
 כהדיו מדברי הנ"י בשם המפרש וז"ל הרמ"ה בחידושו
 לקנה דרין וב"ת מ"ט בעלמא דלא הוא גמר דין עדי דאמר
 לא תן לי ומ"ס הכה רסנו באש פ' וכו' ל"ד דאלו התם
 בדעת דבע"ד תליא מילתא ולסברא דבע"ד אמרין דכל
 כמה דלא ח"ל לא תן לו סבר דתתי לא פסיקא להומילתא
 לרבין והלו הבא בדעתא דבית דין תליא מילתא ומני ח"ל
 איש פלוני וכו' הוא גמר דין עדי כהן לשונו הרי בהדיא
 דהכא באיש פלוני וכו' כגו דאפילו לא אמרו לא תן לו
 משום דתלוי בדעת הקל בקבלת בעל דין לא הוא גמר דין
 עדי דאמר לא תן לו :

ג' רשאי ה"ר לעשות פשרה . כ"ח כ' דכהנ"א
 אבוהר דלא כ' התוספו' כך חלה לפי'
 הכל כשגמרו הדין ואמרו איש פ' אתה חייב שכועה אין
 רשאי לעשות פשרה וגם כזה נכון להקמיר וה' כנה"ג
 גתפק בכונתו אם ר"ל נכון להקמיר שלא לעשות פשרה
 או ר"ל נכון להקמיר לעשות פשרה כדי ליפטר מעונש
 שכועה והתחד נר' עיקר ע"ש ופשוט הוא דכתב לעיל
 להקמיר בדברי התוס' דאחר גמר דין ממס אינו רשאי
 לכטוע וגם כזה נכון להקמיר כדלעיל שלא לכטוע וכן הכין
 בש"ך ח"ל שחלק עליו דקומראו זו קולא היא והעיקר
 כהטור עיין שם ונר' דס"ל דלאו דוקא כ' התוספות והטור
 דשאי ח"ל מנזח כמי חיוב וכו' קולא היא לנטול מניה
 כמו שדעת לעיל דברי הכ"ח מה"ט דהא מניה לכטוע
 עיין שם וז"ל הגהת סמ"ק סימן רכ"ד מיהו במקום
 שיש חיוב שכועה חפי' לאחר גמר דין מניה לכטוע וכו' .
ד-דין ח' מחילה ח"ל קנין וכו' ה"ד כשמוחלו לו
 כמה שכירו ומה שתופס משלו אבל אם
 לא מתל לו מיד כגון שאמר אם לא אכא עד זמן פ' לדין
 לא אעירערו בדעתו היה לעשות בדבריו נר' דלדין קנין
 דקי"ל פשרה אריכה קנין וה"ל כ"ש מהר"ס כ"כ

סימן חשי"ח עיין שם ועיין בהלח"מ בספ"א מה' מכירה
 ומתהרש"ך ח"ג סי' ו' שהק' ע"ל המ"מ דהו מחול למ"ל
 קנין הא מחילה ח"ל קנין רל"ק מ' כמ"ס מהר"ס דהתם
 כיון דלא מחל מיד לדין קנין ושו"ר לה' בני ועקב דף ק"י
 שהי' כן בלי אפשר עיין שם ולא ראה תשו' מהר"ס וכ"כ
 ה' כנה"ג סי' רמ"ה אות ט"ו בשם ה' משפטי שמו"ל
 דהא דח"ל קנין דוקא שאומר מחול לך או ל' המועיל
 במחו' אבל מי שאומר אם תתן לי זה אמחול החוב לך הו
 כחנאו ויכול לחזור בו כיון שלא היה קנין ומהר"ו מט"כ
 דל"ד שאומר הני מחול לך ח"ל חפי' ח"ל ח"ל לי עליון שום
 תביעה וכו' וכ"כ מהר"ו די בוטון ונר' שאינו חולקי' על
 ה' משפטי שמו"ל עיין שם וכן מבואר בתשו' ה' משפטי
 שמו"ל שכתב וז"ל כן במחילה כעו"ל טוב ול' מוחלט
 שגומר בו המחול' ול' מחול' ככ"ד ל"ד חפי' להנהיג לשונו'
 הגרועים כגון זיוק חובי והפטר או הניח על גבי קרקע
 ותפטר או לטענו חטוים והודה לו כשעורו וכו' חף כי
 לא חמר כל' מחו' ממש משום דהתם כהותו הדבור
 הגרוע השלים וגמר הדבר ולא נאחר לו שום זכות בו
 אבל ככ"ד שאמר אם יתנו לי הקבילה ימחול להם החוב
 הרי ח"ל זה גומר ח"ל כתנאו וכו' חרע דעיקר ראייה
 דמחו' ח"ל קנין גמרי' מדאמרי' בקידושין ולימא באפו
 חרי וז"ל וכו' ח"כ כעו' דומיא דהתם דגמר לו המחילה וכו'
 עיין שם הרי שכתב דאפילו ל' גרוע הו מחו' ח"ל דכעו'
 גמר המחילה אבל כתנאי דלא גמר המחילה ויכול לחזור
 ח"ל ח"ל היה קנין ח"ל ע"פ שכ' אחר כך והיני מחליט רעתי
 כעו המחילה וכו' ח"ל דהתם תשובת מהר"ס היה מחליט
 דעתו אבל מדברי הרשב"ש בתשו' סי' תקע"ב והרדב"ך
 ח"כ סי' ס' ז' מבואר דאפילו מחילה על תנאי ח"ל קנין
 וכן נראה מדברי התוס' במנועה דף ק"י ב' בר"ה חוזר
 וכו' שכתב וז"ל מיהו מ"ל דהכא מיהו כשה"ל בהדיא
 אנו פוטרי' ח"ל ח"ל לא חוזר עליו וכו' וכלא קנין
 מיהו וכו' ע"ש נר' דאפילו מחול ולא גמר במחו' שקיה
 על תנאי ח"ל קנין ויש לחלק ועיין בה' רכ"י נועם חו'
 ג' אבל מלאתי למחר"ס כ"כ בתשו' סי' תל"א שכתב
 וז"ל ועוד זה אפילו אם כדברי ראוהו ח"ל ח"ל לזון
 מחילה שח"ל לא התבעך יותר כיון דלא ח"ל מחול לך
 או הפטר או אמר ל' מחילה ח"ל ח"ל ח"ל פטומי מילוי וכו'
 ואפי' אם הוא לא תבע חייב כדיוני שנים כיון דלא פטר
 אותו לגמרי ויכול לתיבעו דמ"ס לא התבעך ח"ל כהן מחו'
 ממון ולא זכה הלה כמה שכירו ואין כאן ח"ל דברים
 בעלמא וכו' עכ"ל .

ה' נסתפק ה' קרית מלך רב בתשו' סימן י"א
 במחול חוב שלא בפני הלוה הם
 יכול לחזור עיין שם ונר' דלמ"ד דהפקר אפילו כינו לבין
 עלמנו הו הפקר מדאורייתא כמ"ס הטור סי' רע"ג ודאי
 דה"ל מחילה לא גרע מהפקר וכה"ג כ' הג"א בפ' חזרו
 נשך דמחילה אפילו בטעות זכה חכירו מ"ד דהפקר וכו'
 עיין שם ח"ל חפי' לרעת הרמב"ם בפ' מה' נדרים ומרן
 סימן רע"ג דהפקר כינו לבין עלמנו לא מהני ע"ש כ"מ
 והסמ"ע נר' דה"ד בהפקר דבינו לבין עלמנו לעולם לא
 ילא מראשו ח"ל דוקא בפני אחר שיכול לזכות בו כמ"ס
 הר"ה ש"פ דנדרים אבל מחילת חוב דח"ל זכיה ח"ל
 סלק שעבוד בעלמא מהני שלא בפניו וכה"ג כ' התוס'
 פ"ק דקידושין דף י"ט בר"ה אומר וכו' וז"ל ח"ל ח"ל ח"ל
 היה מתקדשת כה"ל לא יוקבלו קדושין והלא קטן לית
 ליה זכיה מן התורה וכו' כשלמא נכו ויעוד דהתם דין
 הוא

הוא שהוכח כשאר שאינו אלא מחילה שעבור בעלמא וכו' ע"ש אלא אע"נ דאין זכיה לקטן יש מחילה לקטן משום דמחילה אינה הקנינה אלא סלוק שעבור וא"כ ה"ה אלא בפניו דקטן כשלא בפניו דמנו וכן רחמי לה' מח"ה כה' זכיה מהפקר סימן י"א שלמד מדרבי הקוספיה דאפילו הלוח לא רצה במחילה סווי מחילה מה"ט דאינה הקנינה אלא סלוק שעבור בעלמא מיהו הרי"ט כה' בשם רבו שם דף ט"ו נבו ז"א ע"ע גופו קניו וכו' ס"ל דמחילה סווי הקנינה ה"כ כשלא רצה הלוח במחילה לא זכה ביון שלא רצה לזכות עיון שם וז"ל הרי"ט כה' כה' מיסודי החס כעבור כנעני הפקר הוה דמהני להוליו לחור' מיהא משום דכיון דאפקדיה סלייק ודורשותו ממנו ויש לו לזכות כמעצמו כמעש' ודיו הכל מקול'א מהני דמחילה כמתנה הוה וכשם שאין לו יוד לזכות כמתנה מיד רבו כך אין לו יוד לזכות במחילה וכמעשה דיו הכל ע"ע שם מקבל מתנה מיד רבו ויש לו יוד וכו' עיון שם הרי"ט דס"ל דהפקר ערוף ממחילה וכל שאין לו יוד לזכות כמתנה חיינו זכיה במחילה וכו' קטן דאין לו יוד לזכות כמתנה לא מהני ליה מחילה

ו' כתב ה' מח"ה כסוף ה' זכיה מהפקר דלרעת החוס' דמחילה לא הוה הקנינה המתל לחבורו מה שחייב וכה"כ חזרו לא מהני דמעת שילח מכיו המנינה זכה הוה חכירו ומש"ה הוין חרה כהקדש חפילו חכ"ד משום דהמנינה לגביה כמתנה להדיו ע"ש ו"ה נ"ס הו"ה כ"הר"ן כדירס דף פ"ו ז"ו ל"ה ודענה מ"ש ר"ט ונ"ל כעניי דכשאר מילי דלא קמניו כולו סתיו כשארם עושה חוקם לא כגמר דעתו הוה עושה אלא דעתו שובל לחזור כו חכ"ד הכל בני דקמניו כולו סתיו הוין חרם ועושה חוקם אלא כהסכמה גמורה ומש"ה חזרה חפ"י חכ"ד לא מהני רחמי להרמב"ן ע"כ בשם ר"ת דה"כ בדבור דמני תקנתה הוה דקטן רבני וכו' והשוו ארוהסם ככל מילי בר מהני ולה ניחא לו וכו' ע"ש ו"ה כ"הר"ן דכהקדש לא מהני חזרה חפ"י חכ"ד מה"ט דודיה כגמר דעתו והסכמה גמורה עשה ולכחור' נר' ג"ס ל"עת הרי"ט כה' ורבו דמני' סווי הקנינה הינו יבטל לקור בו חפ"י חכ"ד מה"ט וכן הוה יתן לו הפקדון שהוה מופקר אליו דקטן כהמורה בלכד כמו שפסק הרמב"ם ומ"ן סימן רע"ה ע"ש ו"ה משפט ל"ק ח"ה סי' ל"א כ' על ש"מ שנתן מתנה בפני השמו ושתתה ויח"ך ערערה דחס ערערה חכ"ד הווי ערעור דנה גרע מהס קנה מניה חו מקדשה דבר וחזרה כו דהויה חזרה מהס דכוח חכ"ד וכו' עיון שם ומ"ש דחס הוה הקנינה דבר וחזרה כה' חכ"ד הויה חזרה לא זכר מ"ש הרמב"ם דחזרה כהקדש לא מהני חפ"י חכ"ד ולרעת קרבנות ח' דחזרה כמני' חפ"י חכ"ד לא מהני דמעה כחל זכה קבירו ה"נ דשתתקה הווי מחילה אינה יוכלה לערער

ז' נסתפק הרב קרית מלך רב ח' כ"ד ק"כ ה"ביון שנהגו להקנות במ"ש הרמב"ם פ"ה מה' מכירה חס לא קני מידו נח מהני כדק"ל דבמקום שכותבים ית השטר לא קנה בכסף משום דלא במכה דעתיה ח"ד שזני החס וכו' וה' יוסף הונק' ז' ח"י מ"ז ח"ה כ"ב בשם מהר"ם ו"הווי מחילה דהוה דהווי במקום שכותבין שטר חפילו חמר כפה מלא מברת' ככסף שקבנתו בלב ש"ס לא מהני משום דלא ס"ד רסבר דהשטר הוה שגומר הקטן הכל הכח לא נהגו להקנות בקנין אלא להורות שאינו משחק בו וחס חמר שכל

ש"ס הוא מוחל ה"ל קנין ע"ש וליחא דבמקום שכותבין שטר דהוה דקנה למפרע בכסף במ"ש הר"ן בפ"ך דקידושין עיון שם נ"ה רבו כמזכר בכסף ע"מ שכתוב שטר והמזכר על תנאי וחר כך מחל התנאי המזכר קיים כדמניו פ' מו' שחזרו נבו הרי"ט גיט' ע"מ שתתן לו ר"ז וחר וכו' מחולים לך דרוקא כנט' דלעזרה קא מכיין לא מהני מחילה אבל בעלמא לא להרוחה קא מכיין ומהני מחילה וכו' הרמב"ם בספ"ד מהלכות אשוח"ו"ל המקדש על תנאיו וחר אחר כמה ימים וכתלו הרי"ט מקודשת חף על פי שכתלו בויגו לבניה שלא בפני ערום בטל התנאי וכו' והביחו הטור ח"ה סימן ל"ח ע"ש בב"י דלכ"ע מהני מחילה הנאי במתן וכו' הווי כמזכר בכסף על תנאי שכתוב שטר וחס מקלו על כתיבת השטר הו"ל כהלו נהקיים התנאי וקנה למפרע משעת נתינת המעות דהו"ל כפרוש בחמי' המקח א"נה בכסף לבר וכן רחמי' למחרת ש"ח סי' י' שכת' דל"ל דרוקא כשפי' כתת' המזכר דע"ד כן נתן המעות דמתכרה דהוין ח' דכחן דגלו דעתיהו לכסף דס"ד כתקיים המקח משעת נתינת המעות וחס' כבר נח זכלי הניעו' קנה ביון דקבל המעו' לשם מקח ולא הלוחס ע"ש ו"ה כ"ה כ' כמני' דנהגו להקנין בקטן חפ"י דמהני מחילה בלא קנין בלב ש"ס מ"מ אשר דחס מחילה לא מהני דל"ה פ"ד עד שיקנה כמו במקום שכותבין שטר בסתם לא קנה עד שכתוב שטר ולכחו נ"ל שזה ת"ה במחילת דל"עת הרמב"ם וקטור זמון כסו' ק"כ דהפ"י בעקום שכותבין שטר קונה בחזקה לכר נר' דה"ל קונה חוב שתתירו מיד במתו' לבר וכו' פסק הרמב"ם ומ"ן ככו' ר"ז סי' ה' בנותן ערכון לחבירו וה"ל חס חניחור עלבני מחיל לך דחס חזר בו קלקח קנה זה הערבון שהרי הוה חס ירוהס חזר בו המזכר אין מחויבים חותו לכפול הערבון דחס חכת הוה ע"ש אלא חפ"י כהסמכת' ה"ל גמר להקנין במני' קנהמה שחס ירוכין כקרקע חס החוקי בו לוכה הסמכת' הכל למ"ד דלא קנה חפילו בחזקה במקום שכותבים שטר עד שכתוב שטר וכן כמני' דהיכא חסמכת' ה"נ חמריגין דלא ס"ד לזכות במני' דלא גמר להקנין ה"ל עד שעה הקנין ומ"ש ה' דשזני חס דגם השטר קנין כפ"ע ומ"ה ניחא ליה לקנין ככ' קנייטס גמורים ולא ס"ד לקנות בכסף לכר משא"כ הכה דהקטן לא מעלה ולא מוריד רק שאינו מהל' בו ע"ש לית' שהרי כ' הר"ן והביחו מדן בב"י סי' ק"ן דהיכא מ"ד דהכה כשטר קנין דוקא דהו' לא פרוש חונו קונה ה"ל בשעת השטר ולא משעה ח' וטעמה משום דכל ש"ס לפניו כ' קניות אין דעתו לקנות ה"ל בקטן שהוה יותר מועיל וסטר יותר מועיל מכסף לפי שמועיל לקטן ומועיל לרחי' הכל במקום שזון כותבים שטר קנין חפ"י שכותבין שטר דהוה קונה להלתר בכסף הכל הר"ן הסכים דחפ"י במקום שכותבים שטר רחיה לא ה"ר עד שכתוב שטר מיהו במקום שנהגו לכתוב שטר קנין הויה קנייתו על השטר והויו קונה משעת נתינת הכסף אבל במקום שנהגו לכתוב שטר רחיה כלכר ז"ה ללוקח שיתלה קנייתו בו שהרי חונו קונה ה"ל כשכתב חותו שטר קונה בכסף משעה ה' וכו' שלא נכתב חותו משום דנה ס"ד עיון שם ו"ה כ' למ"ד דבמקום שכותבים שטר קנין הוה דנה קנה עד שכתוב השטר משעת דהוין דעתו לקנות ה"ל בקטן הויה יותר מועיל וסטר מועיל ותר מכסף ולא משום דדונה לקנות ככ' קנייטס ז"כ

הוא במחילה דהזנין לא מו"מ פשוט דקנה במחוי' לב-
 בלא קנין אבל לדעת הר"ן גם בשטר רחוק לא ס"ר עד
 שכתוב שטר והביקו"ל במ"ס סי' ק"ז ע"ש אלמא אפי'
 עוקר קנינותו כבסקר וינה קנה בשטר רחוק לא ס"ר
 לקנות בכסף עד שכתוב שטר וה"ל ח"ל חע"ג רחוק
 סקנין כלום לא ס"ר ה"ל בי"ח כמחוי' לכד עד שיקנה כק"ס
 דהו זכה למפרע אבל בשלא קנו ממנו יכול לתור.

ח' כ' הש"ל כפיו' לסמ"ג ע"ש מ"ח נבי אלמנה
 שלא הכעסה כתובה כ"ה שנים ונ"ל מכאן
 דמחוי' אפי' בלב מהניא בלא ריבוי וחסור לו לחבוב
 ח"כ דהו כגול וכן חס הורה ככ"ד שמת' בלב ע"ש
 וכבר כתב הכ"י בפ"י גבי המחלק נכסיו לבניו והשתו
 שותף דהכירה כתובה ונ"ל וכד"ס ח"ו קולי כתובה
 סנהו דאפילו לא מחלה בהדיא אמרינן דבמי שמת' לא
 נהדיא הו מנה"כ בכ"ח עד דמחול בהדיא לא הו
 מחילה ועמין דב"ח משום דערב ליה טוחא למיתן ליה
 מעיקרו אבל הכא ויתר משהוי' רופא וכו' עיין ש"ס כ"ב
 הר"ה שכתב' בל"מ סי' י"ב ובענין שער כ"ט הכיאו
 מר"ן הכ"י בא"ה ס"ק ו' עיין ס"ו ח"כ באלמנה
 שלא קבעה כתובה כ"ה שנים מקולי כתובה אמרינן
 דמחוי' בשותקה מהכירה וס"ר למחוי' מ"ה ס"ה ס"ב
 דמחוי' בלב הנה כלום דכריס שכלב היגס דכריס כל
 דעכ"ה הוכחה למה שכלבו אבל אי חוכ"ה הוכחה הו דכריס
 וכ"כ בס"י ק"י כ"ע ע"ש וה' וסקף חומץ ס"י מ"ז ב' דכתי'
 הגרשני כ"ע ד"ר ש"ל דמהר"ט כתשו' נ"י שחולק ואם
 כיון על תשו' מהר"ט ע"ס מ"ס סימן ק"ו ח"און רהייה ע"ש ולא
 דהה תשו' מהר"ט מ"ה ס"י מ"ה ס"י ק"י כ"כ שכתובה
 ע"ש ועמ"ש בס"י קע"ו ס"י

ט' א"ה השטר עדיין בידו פלוגתא הוא אם מהני
 מחילה בלא קנין ולכא"ר נ"י דדיונו ככל
 ספיק' דהנה דממ"ה רחוק מולו' נדר המוחזק וכן פסק
 בעל העיטור לקולה והכאו' הש"ך בסומן דמ"ה ע"ש
 וקע"ג דהשו' הלויתני ואוני יודע אם פרעתי חוב ה"ד
 חס המלוה טוען בריח' שלא פרעו אבל חס המלוה ג"כ
 אינו יודע פטור לכ"ע ולא כתלוי החתונים אלא חס
 חייב ללכת יד"ס והרוב ס"ל דאינו חייב אפילו ללכת
 יד"ס כח"ש ה' כנה"ג בס"י ע"ה הנב"י חות מ"ה ע"ש
 וכ"כ ספיק' דדוכה דהספק לזה ולזה דכותה וגם מהר"ב
 ח"ג ס"י ק"ה גבי מו' שמת' והניח כ' כנות וכן וקדמה
 ה"ה וטענה עשור נכסים ולא הספיקה כ' גכות עד
 שמת' הכן דפלוגתא רבוותא' חס הלכה כר"י או כר"ת שכ'
 דדמי להלויתני ואוני יודע פרעתי דחייב דלא ודעי' חס
 במענת' הכן ויתר' מה שכתבה משום רווח ביתה כר"י או
 לת ויתרה כר"ת ע"ש נ"י דה"ד חס דהספק בעיקר
 המחוי' חס ויתרה חו"ל אבל הכה' הרי מחל לפניו אלא
 דמספ"ל חס מהניא המחוי' או לא וכה"ג כ' מהריב"ל
 ח"כ ס"י ע"ג נבי מחילה בטעות כדון דלא דמיה' לחו'
 הלויתני ואוני יודע חס פרעתיך דהתם הורה בהלוחה
 ומספ"ק בפירעון אבל הכז' הרי מחל לפניו אלא
 דמספ"ל חס גמר דונה ונתנס' לו במתנה או לא גמר
 דינא והו מת' בטעות ודמי נחו' אינו יודע חס הלויתני
 ע"ש וה"כ הרי מחל וכבר הרב מש"ל פ"ה מה' מכירה
 דחה דכריה' לתס רב דמחוי' ס"ס דדינא לחו' אינו יודע
 חס פרעתיך ח"ל דשאי הכז' דחף המלוה הינו טוען כרי
 שלא גפרע וכו' ועוד שהני' אינו יודע חס פרעתיך דיע
 טענתו חב"ל למודע חס פרעו ומס"ה סייב מש"כ

כס' פלוגתא דרבוותא' עיין ש"ס וכן גבי מחלק נכסיו
 לבניו עם אשתו דכעני' רבא כדריה' הויך קו"ל דאברהם
 כתובה מה' כמו שפסק הרמב"ם פ"ה מה' זכיה וכו'
 פסק מרן בא"ה ע"י סימן ק"ו ע"ש בב"י וגם מהר"ן
 מיוגש בפ' לוה"ק ע"ס והנ"ל באשר ברוך שכ' דמוקמי'
 שטר כתובה ע"ש נ"י דלא אמרו אלא חס דהספק הוא
 חס מחלה כמה שצתקה או סברה היום או למחר קונה
 בעלת נכסים והגבה מהם ומ"ל להכעוסו עכשוו' ח"ב
 הוי טוענת כרי' שלא מחלה והו"ל כאומר אינו יודע
 חס פרעתיך והמלוה טוען כרי' שלא פרעו דחייב אבל
 כס' דינא כו' הכז' דה' לזה ולזה פטור וה' בני מש"ה סו'
 י"ד הכי' מה' שפ"ק הרשב"א פ' הורק לענין חוב ככ'
 כתי' עדים חמ"ז יחלוקו הול"ל חוקו חרי' לבדו חרו'
 וחוקו ממנה בחוקת' מזהים וכתב הרב דל"ק כלל דכיון
 והמלוה והלוה מסופקים הו"ל בזה טוען אינו יודע
 חס פרעתיך מה טוען אינו יודע חס פרעתיך לכך חולקים
 ולא חמ"ז המע"ה כיון שהלוה לפי טענתו הוא מתחייב
 עיין ש"ס וליה' דזה טוען אינו יודע חס פרעתיך והלוה
 ג"כ אינו יודע פטור לכ"ע ורוב החתונים ס"ל דפטור
 אפילו ללכת יד"ס ואם היה מלוה בשטר לכ"ע חייב ולא
 יחלוקו ועיין בהש"ך סי' ע"ה ס"ק ס"ה הוכחה דפרק
 הורק ככ' כתי' עדים אפילו הוא חוב בשטר נ"י דפטור
 דלא המרינו במלוה בשטר דאם כ' מסופקוס כפירעון
 חייב לשלם אלא מטעם דהו' פ"עו חמ"ז הניח השטר
 ביד המלוה כמשהו כדברי בעה"ת שער ג' גוהטור סי'
 כ"ט ע"ש וגם השמ"ה גרוע דהו"ל למודע חס פרעו אבל
 דהס' דלא שיק' ה"ט חו' אפילו מלוה בשטר וכה"ג
 כתב הרב כחפה בכסף סי' ט' ע"ש

י"ב מ"ה כר' דספיק' דדינה כפלוגתא דרבוותא' לא
 הוי ככרוח כחייבה' וס' בחורה מטעם שכתב
 טוענים ספק וגם השמ"ה אינו גרוע דלא הו"ל למודע
 כדברי' ה' מקור ברוך ומהר"ם ח"ה מ"ש לוכעל העטור
 שפסק הכז' לקולה סייעתייהו והרב נחמה בכסף חס כ'
 שכן חו' מהרש"ת וה' פרח מטה חתון סיון ל"ה
 ומשמע דס"ל הני' וכ"כ כתשו' קרית מלך רב ח"כ
 סימן ד' ד"ע פ"ש חולקם בזה כיון שיש פוסקים דס"ל
 דפטור הכי' נקטו' מטעם דהממע"ה עיין ש"ס אבל
 ראייתו להרב פמ"ה ח"ד סימן ר"א דף נ"ו שחלק על
 מהרש"ת והבי' רח"י מהך בעיא דכריח שפסקו הר"ק
 ור' ברוך דמסק' מוקמי' שטר כתובה חוקתי' דס"ל
 דכיון שהו' בריח' כחייבה' וס' במחוי' חייב וגם הרמב"ם
 ושאר פוסקי' שכ' דאברהם כתובה' מס' התש"מ במ"ה
 הנ"י שס' דכל הוכח' רלית ליה לשטר' שעת' הכושר מקרי
 בעל השטר מוליא' אבל היבא' דלא שיק' ה"ט מניד ע"ש
 וה' עדות כוע"בן סי' ס' ודף קע"ה הסכים כן דכל ס'
 במחוי' הוי כחו' הלויתני והני יודע חס פרעתי' דחייב
 ופי' כן דעת' מהרש"ת ע"ש וכן ראייתו להרב נ"מ דף
 שכ"ט דחס' דכרי' מהרש"ת דה"ט כשהמלוה ג"כ אינו
 יודע דפטור הלוה משום דהמלוה הו"ל למודע ואיזה
 דהפקידו' חנפשיה' אבל בעלמא' חון ס' מוליא' מניד וראי'
 ע"ש ודברי' בעל העיטור שפסק הכז' לקולא' ק' דלדידו
 כ"ל דס"ל כפי' מהר"ה גירון דמ"ש בעה"ת לקולא' היינו
 דחינה' מחילה דוד בעל השטר על העלוונה ונסתייע
 מדברי' בעה"ת והרשב"ה והרב' ברכי' ווסף דחה דכרי'
 ע"ש כולפמ"ש כ"ק מהר"ה גירון כותי' ולא מטעמי'
 חלף דאפי' ס' הוי כחו' אינו יודע חס פרעתי' דחייב מיתו

ה' פמ"א ח"כ סי' י"ב כ' טעם החר דלא הוי ככרית
 כתיוב' וס' שחודה לפמ"ש הרשב"א והרמב"ם פ' הורק
 גביכ' כתי עדים דיתלקו ולא אמרונן אוקי ממינא כחוקת
 מאריה משום דתרוויכו היכא חוקה למליה יש חוקה
 שהיה מחייב לו הלנה קודם וללה היכא חוקה ממניא
 הולכך יתלקו ול' למנה הלוייתני וא"ת אמאי לא אמרונן
 בפלוגתא דרבנן תתא דיתלקו כרהמרונן בספיקא דתרי
 ותרי ו"ל דשאינו ספיקא דתרי ותרי דאין לנו על מו לסמוך
 וכו' ע"ש ו' שמחת וי"ט סי' ט"ז למר מדברי הרשב"א
 דה"כ ס' דדוכא לא הוי ככרית כחובבאוס' בחורה אלף
 ויתלקו כתיב' כתי עדים ע"ש ולא זכר דברי ה' פמ"א
 וגם בעל העטור שפסק הכא לקולא ק' עליוה דהול' ל'
 ויתלקו . ונ"ל שזה תלוי במחלוקת רשב"ס והתוספות
 בכרתא דף ל"ב ע"ב כד' הוהילכתא וכו' וז"ל רשב"ס פי'
 מספק' ל' כנאן הולכתא ונ"ל בון ספיקא דתרי ותרי
 לספיקא דדוכא וכו' התם תרי ותרי כנאן דליתנהו דמי
 ומוקמי ארעא בחוקת מריה קמא ונזילייד המוחוק
 ודוחק הוה וכו' ע"ש אלמא לרעה רשב"ס הע"ג דתרי
 ותרי חוקמי' ארעא בחוקת מריה קמא ומוזילי' מיד
 המוחוק אבל כספיקא דדוכא מוקמי' ליה בוד המוחוק
 וה"כ הוי כתרי ותרי ויתלקו ל"ל דבעל העטור שפסק הכא
 לקולא ס' ל' דספיקא דדוכא ע"י ק' .

אבל

מהר"ן מנ"ש כתשו' סימן קע"ב כ' וז"ל
 דמלוה ע"פ וכו' כתי עדים המכחישים
 כפירעון חוקמי' ממונה בחוקת מאריה הכל במלוה
 בשטר מוקמי' שטר החוקתי' ע"ש וכ"כ בעה"ת ריש
 שער כ"ו וז"ל ויש מקשים אמאי עליה דהמלוה
 כיון דהמלוה כתי תרי נימא דהמניה כשהיו טפי
 מסתדי לא המניה וליהו תרי ותרי וליהו עדות
 מוכחת ואוקי ממונא בחוקת מריה ויכא דמתרן לה
 דלא מוכיעיא היכא ההיבא שטרא דל"ל מהו חיות
 דסמכת ההני סמוך ההני דהשטרא קא קמכו' ואוקי
 שטרא החוקתי' והס דברי בעל העטור כמאמר ה' דף
 י"ב ע"ב ע"ש ומוה מוכח דלא כ' ה' ככה ג' ו' עדות
 כיעקב דס' ל' דס' דדוכא כפירעון הוי ככרית כחובבאוס'
 בחורה דחייב שהרי ב' כתי עדים מכחישי' בכירעון
 דעת נהר"ו ו' מניגש ובע"ת דמוקמי' ממונא בחוקת
 מריה ורעתר' ר' והרשב"ה והר"ט כ' דיתלקו ולא הוי
 בכרית כחייב דחייבא וה"ה כס' דדוכא מנהו במלוה
 בשטר השטר דמודוהרשב"א והר"ט ט"ב למנהר"ו מניגש
 ובעה"ת דמוקמי' שטר החוקתי' וכן דעת הש"ם ע"כ
 מ"ה פ"ק ד' ע"ש וכן פסק ה' פמ"א ח"כ סי' כ' ע"ש
 והס' ד' כס' ע"ה כ' דכיון ששטר זה ס' פרוע לא מגבי
 ביה ולא קרעי' ליה וכן משמע כדריה כהשו' הרשב"א
 שהכיה הכי' ס' כ"ט וכרחק בדברי בעה"ת והסמ"ע
 ע"כ והלו ראה דברי מהר"ו ו' מניגש דס' ל' כהדיה
 דמוקמי' שטר החוקתי' לא הוי כרחק כדברי בעה"ת
 וע"ק שהרי הרשב"ה כתי' לגטיון ס' ל' דאפילו במלוה
 ע"פ ויתלקו כ"ש במלוה בשטר ובאמת דעת הרשב"ר
 נר' דאפילו בשטר לא מגבי ביה כמ"ש הש"ך גם הרב
 דברי המ"ת בקונט' ח' כסופו הוכיח מרכי' התוספות
 דכתו' כשם רשב"ה דמוק' לה לככריתא כשוכר ואפ"ה
 מוקמי' ממונא בחוקת מאריה ולא מוקמי' שטר
 החוקתי' ע"ש ועיין במהר"מ ע"ת סימן ס"כ אבל
 מהר"ו ו' מניגש ובעה"ת ס' ל' דמוקמי' שטר החוקתי'
 וכ"כ מהר"ו ו' מניגש כתי' לכרתא דף קל"ב ע"כ גבי

כותב נכסיו לבנו ולאשתו ושיר קרקע כל שהוא דכתי
 רבה בכרית הואך דכיון דלכא ראויה דמחלה מוקמי'
 לה לכתיבה החוקת' ע"ש וכ"כ הר"ק שם והג"ה שם
 כשם ר' ברוך ע"ש אבל הרמב"ם בפ' ומה' זכיה פסק
 דאברה כתיבת' מספק ע"ש במ"מ ומוה נמי מוכח דלא
 כה' שמחת וי"ט שכ' רבספיקא דדוכא כפירעון ויתלקו
 ומה"ע בכעיא דעכד כיון דמספק' ל' הס נשתחרר או
 לא והעכד מוחוק בעלמו וה"ל אוקי ממונא בחוקת
 מאריה ורכו נמי יש לו חוקה שזה משועבד לו העכד
 ה"כ לתרוויהו היכא חוקה ויתלקו ולמר כן גם מדברי
 הרמב"ם ע"ש דתרי כהך בעיא דפ' ו' פסק הרמב"ם
 דאברה כתיבת' ולא אמרי' ויתלקו אע"ג דלאשה יש
 חוקה שהיה חייב לה להבעל קודם ולבעל איכא חוקה
 דממונה ושור' לה' עלמו כס' ל' כ' ד' קכ"ה ע"ג שהק'
 כן על הרשב"ה ר"ה ר"כ אמאי היכרה כתיבתה ולא אמרי'
 דיתלקו ע"ש וא"כ נר' דה"כ כספיקא דדוכא ותרי
 ותרי לא מוקמי' שטר החוקתי' אבל מדברי הכ"ו בפ' ו' נ'
 שכ' וז"ל דכל היכא דלית ליה לשטרא שעת הכושר מקרי
 בעל השטר מוזיא וה"כ הוי המוזיא ע"ש נר' דה"ר
 ככתוב' דלא הו"ל שעת הכושר ליגבות דלא נתנה ליגבו'
 מחיים אבל בשט"ח הלזה הוי המוזיא מבעל השטר
 ומס' מוקמי' שטר החוקתי' ושור' לה' עדות כיעקב
 כו' כ' ודף קכ"ז ע"ג שכ' דלא אמרו הל' גבי מנה ור'
 ומקולי כתיבה אבל כדנוניא מודו דלא גרע ממלוה
 ע"פ דכיון שהוא כרית כחובבאוס' כפירעון חייב ע"ש
 ועיין במהר"מ ע"ת ח"א סי' קי"ט וא"כ כן דבספיקא
 דדוכא במלוה ע"פ הו"ל כאו' אינו יודע אם פרעתך
 והלה ג"כ אינו יודע דפטור ולרעה' רוב האחרונים
 דאינו חייב אפי' ללא תידי' ש' הל' דבמלוה בשטר מוקמי'
 שטר החוקתי' וכן כאו' אינו יודע אם פרעת' והלה ג"כ
 אינו יודע אם מלוה בשטר היה חייב ובכתוב' דוקא דלא
 הו"ל שעת הכושר ליגבות מחיים ואפי' כדנוניא מקרי
 בעל השטר נעמי' אבל בשט"ח דלוח הוא המוזיא משום
 דכל העומד ליגבות חשכי' ליה כנכו' לענין זה וכה"ג
 אמרי' הו"ל בשטר כמ"ש כס' פ"כ דין י"ב ע"ש
 וא"כ כנ"ר במלוה בשטר והס' במתו' נר' דוד בעל
 השטר על העלוונה והלוה הוי המוזיא ואפילו לרעת
 הרשב"ר והתוס' דב' כתי עדים כפירעון לא מוקמי'
 שטר החוקתי' הל' ממונ' בחוקת מאריה אפשר דה"ה
 כפירעון דמלוה לפירעון קאי אבל כס' מתו' מודו
 וכן פסק מהר"ך הכיחו הרב עדות כיעקב שם דס'
 דמתו' על הלוח להכי' ראוה ע"ש וכ"כ הרדב"ז ח"כ סי'
 שס"ד דכיון שהחוב ברור לריך של' המחי' מכור ע"ש
 ועיין כס' דבר משה כו' ה' שכ' דאין גובי' בשטר ואין
 קורעי' אותו דאם תפס און מוזיאון מודו כדון ב' כתי
 עדים וכ"כ ה' נקלח שכענה ע"ש והעיקר כמ"ש דגם
 כ' כתי עדים כפירעון מוקמי' שטר החוקתי' כנ"ל .

יוד כ' מהר"ט ו' סי' ר"ח שאין מחילת האב כלום
 בזכות כתי ע"ש וכן מכוחר כאה"ע סימן
 קי"ד כפוסק לזון את בת אשתו דאין פטור האב כלום
 ולארו הלחרונים דה"כ הון בטול האב בחתון כתי כלום
 ועיין בה כ"ש שכ' דה"ז ראויה מבאן דמשמע מתשו'
 הרשב"ה פסקי רמ"ה בח"מ סי' של"ג וכתשו' הרשב"ה
 עלמו סימן תקע"ג ומהר"ם כתשו' סימן ע"ז והמרדכי
 בפ' האונני' למדו התם מדין זה שהוא תוספתא ע"ש
 ועיין הרדב"ז ח"כ סי' ל"ג והתימא על מהר"מ ח"מ

סימן ט"ו

דין ג' הגה אין דינו בד"כ וכו' כ ה"ר
 כתיב כפ' הו' כודקי' וזל משמע
 דלעיכובא בעי הכי' קהירות כיון דילפי להו מקראי
 ומשמע נמי דע' ג' דאמרו הערי' אמש הרגו לריכ' וכו'
 וגם הוכחשו בחקי' הקורמו' ואפי' אמרו אין לנו
 יודעי' עדות כעלה וכן דעת הר' דוד וכן דעת הרמב"ם
 מ"ת אע"ג דהא מילתא הויא הילכתא למשיחא כ"מ
 לד"מ היבא דהוי דרין מרומה דבעי דרישה וקפירה אס'
 אמר בכמה ימי בחדש או באיו' יום מיעוי השב"ז זה דל"ז
 באיוה שנה ובאיוה שבוע כדעת הר"ם מיהו הר' דוד
 חולק על הר"ם ואומר דאפי' אמרו העדים בכמה
 בחדש לריכוס אנו לאחיל להם באיוה יום מן השב"ז
 וכו' וכן נכון ע"ש והרדב"ן סי' תקמ"א הסכי' בד"כ
 כהרמב"ם וכד"מ כהרו"ה מוסי' דרין מרומה דבעי
 דריש' וקפיר' להו מדאוריית' לא מדרכנו ע"כ ודכרו
 קמיהוים דבר' פ' אד"מ מוכח מדאוריית' אפי' דין שאינו
 מרומה לריך דרישה וקפירה ומדרכנו אמרו דא"ל ממו'
 שלא תעשה דלק בפני ליון אבל כרין מרומה אוקמוה
 אדאוריית' וכ"כ הכי' וע"ש כמנהר"ם ובתשו' הרשב"ץ
 סי' אלף ורי"ט ומדכרי' הר"ן משמע דרין מרומה
 לריך דרישה וקפירה כד"ל וכן משמע מדכרי' הר"ם
 בתשו' סי' כ"ד ל"ה ע"ג ע"ש ועיין כמהרי"ט ז"ל סי'
 כ"ט ובמהר"ן אדרכי' סי' ר"ט וכן הוכיח הש"ך סי' ל"ג
 ע"כ וכן הסכי' מהר"ם כ' השכנו' סי' ה' דכממון לא
 פסקו' כהריב"ש אבל בערוה החמורה ראוי לתוש'
 לדכרו ע"כ ועיין בשו"ת דכרי' וסוף סי' ט"ו :

ב' דין ה' אין

מולאין מהיותו כו' אבל
 להחזיק המומן מהני אומדנה
 אפי' כנגד היתומ' ה' כנה"ג כהשו"ת ח"ס סי' דע"כ
 וכ"כ הרדב"ן כ"ב סי' רפ"ו דלהחזיק חזלי בחר אומדנה
 ע"ש . אבל הרדב"ן ח"כ סי' הרע"ח כ' דאין
 הולכי' בממון אחר אומדנה אפי' להחזיק מיהו אס' יש
 עד ה' מסוייע קרוב הדבר לפסוק כנ"ד דהולכי' אחר
 האומדנה דמוכח' כיון דאיכא עד' א' דמסייע לאומדנ'
 ע"כ ועיין בתשו' הרדב"ן ח"ב סי' תקנ"א וכן הוכיח
 מהר"קו שרש קב"ט דלא חזלי' בתר אומדנא נבי ממון
 אפי' להחזיק ע"ש ועיין הרמב"ן בספ' המלו' ל"ה ז'
ג' כתב הסת' ע' דהרי"ף והרא"ש השמיטו דין זה
 וגם הטור סי' רנ"ז כ' סה"ס דמולאין

מהיורש' משמע אפי' כזה"ו וה"ט כיון דאין היורש'
 טועני' ברי' שהוא של אביה ולא היה פקדון בידו מ"ס
 מולאין ע"ש וה' בני חיי' הק' ממ"ש הרא"ש כפ' האשה
 שנתארמלה דאחי' מהני' כר"ג ואלמנה נמי חשבי' לפ'
 טענה היורש' כרי' כיון דטעני' ליהתמי' כל' מ' דאבותיו
 לטעונו ע"ש הר"ן דטעני' היורש' חשבי' להטעני' כרי' ע"ש
 ולק"מ שהרי כ' הרא"ש שכ' הכותב וזל אע"פ שאס' היה
 ד' מנישא קיים והוא אומר שלו הס' גאמן מ' מלכת'
 דלא שכיחא לא טעני' ליהתמי' כדאמרו בפ' המוכר א"ת
 הכי' נבי שטר' כ"ס וכו' . ע"ש אלמא טענה היורש'
 לא מקרי' כרי' אלא במלת' דשכיח' דטעני' ליהתמי' אבל
 טעני' דלא שכיח' אע"ג דאליהם היה גאמן מאוס דטענו'
 כרי' אכן לא טעני' ליהתמי' דטענה שמה מקרי' מיהו ק'
 על הרי"ף דס' ל' דטעני' לחס' אפי' כל מה שחביש'
 יכול לטעון אפי' לא שכיח' וכמו שהוכיח הרמב"ן
 במלחמות

סי' ק' שכ' המחילת האב מהניא הפך דין זה
 ומהרש"ד ס' ט"ו פסק כנה אלמנה הוישבת כפית
 הדין דאמרו' מכהתמא ידעה וסברה וקבלה כל מה
 שהביה עשה והביא דאיהו מדין השופים שיש להם
 הכיעה על' ה' והבעו' ה' מהם וילאחייב' אס' חכירי' בעיר
 הינו יכול לחזור ולהקבעו ע"ש וכה"ג מהר"ם בתשו'
 הארובות ס' ר"ן וזל וכן שאס' ההנה האב דהדבר ידוע
 שהכן מתרצה לתם שעשה אביו ולא תי' אינש נמחית
 במה שעשה אביו וכו' ע"ש וכ"כ הבה בהכיה קע' ג'
 דאין מחילת האב כלום מ' מ' מקמת ידעה וסברה
 וקבלה מה שמחל אביה וכבר כ' הרדב"ן ח"א סי' רנ"א
 דאע"ג דאין הרש' יכול לנחול דבר שאינו שלו מ' מ'
 שוקף שהיה בעיר היה לו לבא לערעה על המחילה
 וביון שלא ערער סבר וקבל ע"ש וכן דכוותה אבל
 מהרל"ח סי' קל"ז כ' דאפי' היה השוקף בעיר וידע
 וזחק לא הוי מחילה דדוקא ביר' לרין ונחייב יכול
 לומר לו למה לא באה וכו' אבל הכא ה' לבא שפוטלו
 שאין לו כח למחול מה שאינו שלו ע"ש ומהרי"ק בהנהו'
 סי' קע"ו הביא דכרי מהר"ל וכבר הוכיח כו' ה' קול
 איהו סי' כ"ה ע"ש וגם הרדב"ן גר' דמורה כנ"ד ככת'
 יושבת בירכתי הכיה דאין לה לערע' ואפי' ידע' וזחק'
 לא הוי מחילה וכרין השוקפי' כהריב"ש הוכי' ככ"ס
 דאס' השוקף קטן או אשה מכהכרה דבמי' באינו בעיר
 דמי' והתוימה על מהרש"ד ס' שלמד מדין השוקפי' לבת'
 אלמנה דהרי ההס' נמי אשה שהינה חשיכה לא הוי
 כמי' שאינה בעיר וכה"ג כ' מהרש"ד ס' סי' שכ' אשחיקה
 לא הוי מחילה דדרך נשים לה' וכ"ש בקולה מאורכה
 לאיש ואפי' מחלה בפני' הוי מחילה בטענה דכבר
 שהס' שלו והביאו ה' כנה"ג סי' ר"ן הנבי' אית קל"ז
 ע"ש ועיין עוד כמהרש"ד ס' סי' ש' וזל מהר"ן מינש'
 כהשו"ת סי' קל"ו ולענין מה שבעי' דהיכן שמחל לו אבי'
 הנערה ק' דינריו וכו' לא היה מחילתי מעלת כלום
 אע"פ שהרש"ה אהו לבי שיכולה היה לומר אני הרשתי
 הוהדלא להקבוע לא למחול אה' כ' ככה כהרש"ה שהרש"ה
 איהו למחול וליהן ולעשה כדלנו שמחילתי מחילה אס'
 העידו העדים כזה ואס' אין סס' עדים אין לו למחול'
 ולא להת' הואיל ואין הממון לו כרי' שנתחייב' אהו כזה
 שבועה עכ"ל ואפי' הכה היתה קטנה והקנס היה עס'
 אכיוק לא מהני פטורה וכה"ג ה' פני משה ח"א סי'
 ע"ז ע"ש :

סימן י"ד

דין א' כופי' את הלנה והילך עמו עיין בתשו'
 הראש"ן ח"א סי' קנ"ט והרשב"ם סי' ק"ן
 וסי' תקי'
ב' הגה מיהו יא' וכו' וכן עיקר עיין בכ"י סנן
 דעה ר"ה והראב"ד והרמב"ן והר"ן
 והרשב"ם והר"ן והנ"י וכ"כ מל' הרמב"ם וכן הסכי'
 בתשו' כס' אבנת דובל סי' יז' וסי' י"ט ע"כ וכ"כ
 בעל העיטור כאות בירורין ד' כ' וזל ומסב"ר וכו'
 כשנתקנו שניהם לרין כאן לא מני' אחר חד מנייהו א"כ
 התנו ע"ש וכ"כ הרמ"ה ח"כ פ"ה כוררע' ש' ועיין בתשו'
 הרשב"ם סי' תקנ"ו

כמלחמה כפ' הנוזל כהרא והנ"ל כשם הרה"ה שם דה"כ
משמע דטענה הוורטי מקרי כרו :

ד' בהב הרשב"ץ ח"ה סי' ע"ז ו"ל ויש לרקדק
מ"מ פסלה הורה עד ה' למען שח"ה
שפסקו מפני שיש לחוש שמא היה מסקר שח"כ וכו'
וה' א"ל ו' ג' ב' ד' לסקרה לה חיישי וכו' הלא שבזירת מלך
היא שלא יקום עד ה' לא לשבועה וכמו שפסקו קרובי
וכו' דהא כפ' האשה שלוב אמרי ככעיה דער ה'
כמלחמה דנאמן משום דמלהא דעבודה להגלויה לה
משקר משמע דבעלמ' חיישי דילמא מוסקר וכו' טעמו
של דבר דודאי עד ה' הכא להער ככ"ר חששא רחוק'
היא לשנוס בן כרית מוחזק ככשרות שסקר הוא נועיד
אכל מ"מ אפטר שהוא מעיד כסקר למען ששכור הוא
וכו' ח"כ דבר מועט מספיק לכ"ר לסקל חששא זו וכו'
ולפ"י היבא דק"ל לריונה דלא משקר סמוך עליה
וכדאמרי כפ' הכותב כגון הכא מארי דק"ל כגויה
קרעיה שטרא אשימיה וכו' משמע דלא גזירת מלך
היא הלא לחקור האמת בין בעד ה' בין בשאר פסולי'
הלא שבעד ה' דבר מועט מחזיקי ככשרות אחר פסולי'
עד דק"ל לריונה כגויה אכל היבא דק"ל לכ"ע דהאי
סהדוקא דמסחיד האי קושטא היא שפיר עברי בה
עובר ומרעיו שטר אפומיה שהרי נסתלק חששא רחוק'
מעליו וההורה לה פסקו הלא מהותו חש' רחוק'
וכיון שנסתלק מעליו הרי הוא כב' עדים כשרו עכ"ל
ודבריו תמוהי דכפ' הכותב מתנהי עלה קהענא ס"ד
הלא אימא מרענא שטרא אפומי ע"ש כרס"י והרה"ש
כ' ו"ל ורב אלפס פי' מרענא שטרא אפומיה דלא
מפרע מניה הלא כשכועה וק' לפי' מאי רבותיה דאבא
מארי דק"ל כגויה הפי' איניש דעלמא וכו' וכן רבא
אמאי לה הימני לר"פ להצריכו שכועה ו"ל דר"פ קרוב
היה וכן הכא מארי וכו' וכ"כ התו' ע"ש אלמא אפי'
ק"ל כגויה לה הימני עליה להוניה ממון או לקרוע
השטר הלא להצריכו שביעה אפי' הוא קרוב ועוד ח"ך
כ' דלא גזירת מלך הלא לחקור האמת בין בעד ה' בין
בשאר פסולי' דהא אמרי כסוף פ' מ"ש דקרובי לא משום
דמשקרי הלא גזירת מלך דהלכת' משה ואהרן לח' ותנס
וכו' כ' הוא כפי' ק"ל כגויה אמאי נאמן הטו משה ואהרן
לא ק"ל בהו בודאי לה משקרי וזהו שק' על הקוספות
והרה"ש רפי' הקרוב נאמן הוא הללו דריון אמאי
מלרכי אפי' שכועה הא גזירת הכותב היא ולא משום
דמשקר ו"ל דדוקא קרובי להעיד זה לזה הו גזירת
מלך אכל ערי קרובי לריוני דפסולי' לאו גזירת מלך
אלא לפי שלא יקבלו עליהם האמת כמ"ש הרה"ש כפ'
ז"כ ובפ' כ' דכתובו ע"ש וא"כ א"ס ק"ל כגויה דלא משקר
סימני עליו שהרי כ' התוספות והרה"ש דר"פ היה
קרובו של בעל השטר או של הנחבע ווס הר"ן כפ' כ'
דכתובו כ' דכיון שאין קרוב מעיד זה על זה מה"ט
נמי אין מעירי זה בפני זה דכל שהדבר יוצא ע"פ
וקרובי הם דב' עדי' או הא' עד והב' דיון דא ורה"ה
היא וכו' ע"ש וא"כ קרוב לריון גזירת מלך היא כמו
קרובי לתיבע ונחבע ואפ"ה כי קים ליה כגויה נאמן
וכו' דלא משפט דרק ח"כ סי' ע"ו שקי' דמאחר דק"ל
כגויה הו"ל כאלו ראוי כעלמו ולוכא עדות כלל ע"ש
וליתא דה"כ משה ואהרן כשרי להער לחותב לשכועה
מיהא ומ"מ ש"מ דלא מאס חשש שקר פסלה התור עד
א' וק' החינוך כפ' שפטי סי' תקכ"ז דער ה' דאינו

נאמן משום דחשוד להעיד שקר ע"ש ומה שהוכיח
הרשב"ץ דלא משום חשש שקר דהא ק"ל דזה אחר זה
מטריפי ואם יש לחוש לשקר כי היכי דעדא לבדו איכא
למיחש ה"כ כשנים שכל ה' מעיד עדות מיוחדת ע"ש ו'ל
דב' חזקה לא יסכימו להער כסקר הפי' בזה אחר זה
ודוק ה' חשוד לשקר כמ"ש ה' החינוך מיהו ק' דה"כ
משה או אהרן עד א' נאמן וההורה לא מי' כדאמרי'
גבי קרובי וכה"ג ב' הרשב"א כתשו ח"כ סי' שע"ו גבי
קבלה עדות שלה בפני בע"ד גזירת הכותב היא ולא
משום חשש שקר דהטו משה ואהרן מי חיישי להו ואפי'
מהם לה נוקבלי' ע"ש וכ"כ הרשב"א כמיוחדת סי'
כ' דכתשו ח"ג סי' כ' דער ה' ודאי אינו משקר וכו'
אע"כ :

סימן י"ז

דין א' נותני לו זמן ל' יום וכו' היינו בכתב בני
אדם אכל בגברא אלמא נאנים אפי' י"ב
חדש ואם הלה טוען שיפרש מי הם העדים אם הזמן
מועט כל' יום אפי' שא"ל לפ' אכל אם ראוי להאריך
הזמן מפני שהתובע גברא אלמא נר' שאריך לפרש בני
שלא ידחנו כמתכוין עד י"ב חדש הרשב"א כתשו הכיאו
מתן ככ' והוא כתשו ח"ד סי' י"ז ע"כ :

ב' דין ד' האומר לחבירו שטר שכירך וכו'
כשאומר בן לאיש אחר שאינו תובע
שלו הסמ"ע וכו' כ' הריטבא הוכח כס' א"כ כפ' הכותב גבי
מלוגא דשטרי וכו' ו"ל ואי לשכיבי וכו' כיון דלא זכקה
בשעבודו חייבת להראות ככ"ר כל זמן שיטריכו כדיון
האומר לחבירו שטר יש לי כירך שיש לו בו זכות שחייב
להראות ככ"ר מדיון עדות וכו' וכ"כ בחי' כפ' ה"מ
והכיאו הש"ך כס"י ס"ו ס"ק ר"ע ש' :

ג' דין ה' המוציא שטר על חבירו וכו' כיוצא
לכ"ע נותני' לו הטופס וכן עשו הלכה
למעשה ירכני מנטוכה ה' גור אריה ע"ש ונר' דה"ה
דנותני' הטופס ללוקח דהוי כיוצא אכל מדברי ה' כנה"ג
כתשו סי' כ"ח וכ"ט משמע דאין נותני' ליוצא וללוקח
טופס לרעה החולקים אכל אכן ק"ל כהרמב"ם והרה"ש
דחייב ליתן לו טופס וכמו שפסק מתן דקבלנו עלינו
לדון ע"פ הרב אפי' להוניה ממון זכ"ש להחזיק ע"ש
ונר' דה"ד כשטר מלוה אכל כשטר מתנה וכיוצא שהדיון
תלוי בכמה פרטים לבטל המתנה פשיטא לע"ד דאף
הרשב"א מורה שיתן לו הטופס השטר חלוי ימלא זכות
לבטל המתנה ה' כנה"ג כתשו סי' כ"ט ע"ש וכתשו
הרשב"א ח"כ סי' ר"א מנאחר דנס כשטר מתנה אין לו
עתה טופס ע"ש :

סימן י"ח

א' דין א' אכל ד' חומרי וכו' הרשב"א כתשו
ח"ג סי' שנו חלק על הרמב"ם והוכיח
דאף כד' מ' האומר אינו יודע כמתן דליתיה דמי וכו' ו"ל
ולכ"ל שח' אומר אינו יודע והוסיפו ב' הו"ל כ"ר שקול
של ד' ואפי' אמר הא' בין מן הראשונים בין מן האחרונים
הנוספי' אינו יודע הג' דנין ובין מחייבין ובין מוכין
דנין על פי הג' ולא עוד אלא אפי' כ' מחייבין או מוכין
וא' חולק וא' אומר אינו יודע הולכי אחר הב' שהם רוכני
של

אל כ"ד שהאומר אינו יודע כמהן דליקיה דמי וכו' ל
 כב"ד של ג' שהולכים אחר הרוב וכו' וכו' לכו בירושלמי
 זה נכרך הרמב"ם כמ"ש או שאמרו ג' זכאי וא' חייב
 והמר א' אינו יודע וכו' הולכים אחר הרוב הלריך ג' לומר
 זכאי כפשוטו של ירושלמי וגרס לו זה מה שהיה כבוד
 שאף האומר אינו יודע כמהן דליקיה דמי וה' כ' עד
 שיהיו ג' מזכין או מחייבין אין כאן רוב וכנר כהבנו
 שהין כן ומבואר הוא עכ"ל ע"ש מבואר דלדע' הרמב"ם א'
 דהאומר אינו יודע הוא מן המנין הפי' כ' מחייבים או
 מזכים וא' חולק ואמר א' אינו יודע הולכים אחר הכ'
 אבל לדעת הרמב"ם דהאומר אינו יודע הוא מן המנין
 אם כ' מחייבים או מזכים וא' חולק וב' אמרו אינו יודע
 לריך להוסיף כיון דליכא רוב כמ"ש הרמב"ם ע"ש ועיין
 בחי' הר"ן דף מ"ב כ"ב דאם אמר אינו יודע ה' מן הכ'
 הנוספים מוסיפין עוד כ' וכנר ההריך הרמב"ם א' נקשו'
 שס כפי' הירושלמי ע"ש ב' והרן בחי' דף ל' דגבי ה' מן
 התלמידים שזכה וכו' כ' וזל וא' ל' ה' ד' אם י"ב מחייבי'
 וי"ב מוכי' הרי הוא זכאי הפי' בללו הרי הלמיד דלהטייה
 לרעה בע"כ ואל' ל' אם י"ב מוכי' וכו' וה' ל' דמשכחת
 לה כגון די' א' מחייבי' או י"א מוכי' וה' אמר אינו יודע
 ומוסיפי' עוד כ' ואלו השני' נחלקו א' מוכה וא' מחייב
 ובא' זה התלמיד וזיכה ע"ש ולכאורה ק' דאם י"ב
 מחייבי' וי' א' מוכי' לא הוי זכאי הלא מוכיפי' כדהנן
 כר"פ כולד בודקין ע"ש ונר' דל' דזכאי קאמר שא' ר"ל
 שאינו חייב דאין מטוין לרעה ע"פ א' דאין מטוין לרעה
 ע"פ א' והיה מחייב ה"ל דאנני האני הלמיד שזיכה
 כו' היכי דליהווי כ' ד' שקול ומוסיפין אבל כיון דבלא ה'
 לא היה חייב ולריך להוסיף א"כ מה הועיל הלמיד זה
 שזיכה דכ"ש דהוי כ' ד' שקול דמוסיפי' מיהו לדעת
 הרמב"ם א' נר' דמשכחת לה כו' כ' מחייבי' וי' א' מוכי'
 דמוסיפי' כ' ואלו הכ' נחלקו א' מוכה וא' אמר אינו
 יודע דהשאח הו"ל כ' ד' שקול דהאומר אינו יודע כמהן
 דליקיה דמי והאני האני תלמיד שזיכה דהוי רוב מוכי'
 ואע"ג דא' אמר אינו יודע א"ל להוסיף כיון דליכא רוב :

ב' הגה ואפשר וכו' עיין בהסמ"ע ובתשו' ה'
 כנה ג"ח א' סי' י"א :

ג' דין ה' הא דאמרי' וכו' כ' הרמב"ם ס' פ"ו
 מה' סנהדרין ד"מ וכו' הרב ותלמידו
 האכ' וכנו מוני' להם כ' וכ' ה' כנה"ג הגב"י אחר ו'
 אפשר דה' ד' בתלמוד דלגמריה דרב לריך ולסב' ל"ז
 אבל ה' למיד דלגמרי' ולסב' לריך מוני' להם בא' וה' כ' לא
 פליג הרמב"ם ע"ש רש"י והראב"ד והמרדכי ע"ש ולא היא
 דבפ' אד"מ אמר רב שונה חדס לתלמידיו ודן עמו בד"כ
 מתו בו הטהרות וכו' כי קאמר רב כגון רב כהנא ורב
 אסיד לגמרי' דרב הוי זריכי' ולסברי' לא הוי לריכי' ע"ש
 אלתא אם א' ל' לסברי' דרב אפי' כד"כ נמני' לכ' ובריית'
 בלריך לסברי' דרב וא' כ' הרמב"ם ע"ש כ' דר"מ וטומאה
 וטהרה מונין אותם בשנים וכד"כ ומכות מונין אותם
 כא' מנייהו בלריך לסברי' דרב דכד"מ מונין אותם כב'
 כמו בטומאה וטהרה אבל אם אין זריכי' לסברי' דרב דן
 עמו אפי' כד"כ כמ"ש הרמב"ם ע"ש והר"ן בחי' דחה
 דברי' הרמב"ם והסכי' דר"מ מונין להם כא' כגון רש"י
 והראב"ד וכן גי' ר' יונה והרמ"ה ע"ש והסמ"ג ע"ש
 ל' ח' וירושם נקיב א' ח"ג וכ' כ' בתשו' הנאונים ח"כ
 שער ז' סי' ל"ו וזל וד"מ כג' וקי"ל ננוי כשמואל דאמר
 שנים שדנו דיניה דין אלא שנקראו כ' ד' חניף טעמא

שדנו אבל לכהלה בעי' ג' וכו' והני' וכו' ד"מ דני'
 וכו' הין מוני' אלא ה' אבל ה' עבדני הכי ויתבו כ' ראוי'
 וא' אינו ראוי דיניה דין דלא גרעו מכ' דליק' כהדיקו ג'
 עכ"ל הרי דס' ל' דכד"מ כמי' מונין להם א' הלא דקי' ל'
 כשמואל רב' שדנו כדיעבד דיניה דין ויה' ג' כשישבו כ'
 ראויים וא' אינו ראוי לא גרע מישבו כ' לכדס' הכל לדין
 דקי' ל' בסו' ג' רב' שדנו אין דיניה דין אכ' וכנו מונין
 להם א' ואין דיניה דין וכן הסכי' הרמב"ם בלשון
 הרמב"ם סי' ע"א ודו"ק :

סימן ד'

א' אבל

יורש וכו' מדבריו הקו' בקמא ד' ח'
 כד"ה דינא וכו' נר' דלוקח לא הוי כיורש
 שכ' וזל דכ"מ לראייה אחרונה כגון שהמר שמעון אין לי
 עדים ואין לו רהיה ולהחר זמן מלא רהיה או עדים
 דשמעון אין יכול להביא' ורחובן שלא אמר אין לי עדים
 יכול להביא' ע"ש אבל רהיה כס' א' כסור' פ' מי שהיה
 נסוי שכהב' וזל והר"ל קלכון אומר דלאו מלת' היא דאפי'
 אמר שמעון אין לי עדי' יכול להביא' אם ימלאס דלוקח
 דינו כיתום וכו' ולוקח נמו' לה הוה ידע במלו' דמוכר
 כלים ד' וישעיה וכו' ה' ק' וז' דמייירי כגון שאמר מהחל'
 הויה' אלל הכלואה והפירעון והמר אין לי עדים עכ"ל
 הרי דח"ל דלוקח דינו כיורש ואפי' אמר אין לו רהיה
 ואח"כ מלא רהיה יכול להביא' ה"כ המר שהיה אלל
 ההלואה והפירעון ואין לו רהיה אבל ל' החו' משמע
 דאפי' לא היה אלל ההלואה והפירעון ואמר אין לי רהיה
 שוב אינו יכול להביא' רהיה דדוקא כיורש קטן אמרי'
 דלא ידע כמלי' דאבוה אבל ליקח דינו כיורש גדול :

ב' ובאו

עליו טענות אחר שהגדיל וכו' כן
 דעת הרמ"ם כס' והרמ"ה הוכ' הב' חדס' ל'
 בעבורא דס' פ' א"ז יניקא דהכעיה לדינא קמיה דר"כ
 וכו' א' לפרש קטן ממש דהא' אין נזקק' לקטן ועוד
 דאין מקבלי' עדות שלא בפני' בע"ד וקטן כמ"ד דמי
 אלא ר"ל שהיה קטן כשמה אכיו' אבל כשעה שדן הוה
 גדול ע"ש וכן ראיתי למרן הכי' כס' ר' ר' כתב וזל מ' ד'
 כסס' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' R'
 שמעון שימנו להם אפטרופוס לדון עמהם אין שומעין
 לו דאין ממני' להם אפטרופוס לחובתם יכ' והא' כשלהי
 זכ' גבי הוה' ינוקא דהבעוה דינא קמיה דר"כ החס' כן
 זג' היה א"כ תוקף בעבדיו ויוד' עכ"ל הרי דר"ב מוקי'
 לה כגדול דאין בקטן אין ממנין אפטרופוס לחובתו
 וליקא מיהו א"ל דהא' דאין מקבלין בפני' הקטן ה"ד
 לחובתו אבל לזכות הקטן מקבלים דהנהבע שמביא'
 עדים לפטור עצמו מקבלים עדותם שלא בפני' התובע
 כמבואר בסו' כ"ח ס"ח ע"ש וכן אם קטן מערער והלא
 לריך להביא' עדים על חוקתו מקבלי' עדות' כמ"ש
 גמור סי' ק"מ וכו' ע"ש וכ' כ' כשהקטן נקבע דמקבלי'
 העדו' והרמב"ם כרפ"ד מה' מלוה כ' והגמרי' מן
 היורש בין קטן בין גדול לא יפרע לא בשבועה וכו' כ'
 הלח"מ דלא מיירי אלא בכחוב' אשה ע"ש והכי אמרי'
 בניטין דף כ' יתומי' שאמרו גדולי' ואל' קטני' בין
 לשבועה וכו' וכו' הקו' זל וזל וא' לשבוע' היכי משכח לה
 כקטני' וכו' ע"ש מה שתי' ובסו' ק' אכתוב דברי'
 הרמ"ה כפ' ז' סי' קצ"ו וכפ' ג' פ' סס' קל' ודס' ל' דאם
 האמינו הלוה למלוה לגבות אפי' מיתומי' קטני' תנאו
 קיים

קיום לא דרבו שבועה אח"כ פני' בהדני' ואל"כ א' לדרמיוהי
כשטר שהאמינו שחס' לבכות משהו' קטנו' דהינו גובה
אלא כשכונתה ע"כ ואל"כ איכא' להוקמי' הבני'
ג' שאין הוקש קטן ויהע' וכו' ואל' דקול' כסו'
קע' ט' דמי' שידר' לגכסיקטן' אש' הסוקו'
כו' ג' שגו' אשה' שה' גדול' הוא' סוק' כ' הדרושה' דשאלו' התם
כיון' שהקרקע' שפיה' המוחזק' פיה' יודע' שהיה' של' אביה'
וזה' הסוק' כו' יש' לו' קול' דהכר'ך' חכה' אית' ליה' גכיון'
שלא' מיחה' הפסיה' משא' כ' הב' ע"ש' ומנהר' ח' ח' א'
סו' כזו' דהכא' כיון' שהוא' מכיא' ראה' חלו' דלא' ידע'
אכל' התם' שאינו' מכיא' הח' הפך' המוחזק' לא' תלין'
שלא' ידע' כיון' שהוא' גדול' והדר'כא' על' הקסם' אמרו'
כיון' שהסוק' כשהוא' גדול' ולא' מיחה' קנאה' שמט' או'
מהבני' אלא' שהק' מהש' המז' לס' משפטי' סו' כ' ע"ש'
וגיין' כמהר'מט' סו' כ' ח' :

סימן ב"ב

דין א' אפיו' קבל' א'מן' הפסול' כב' ערום' וכו'
כשור'ם' וי' העה' ה' והרמב"ם' דר' דר' דמיני'
קאו' אדר'מ' אכל' לרבנן' אפיו' כהר'מי' להיעוה' אפיו' וכול'
לחזוה' המה' לו' חד' פסול' או' קרו' פסול' כמנוש'תמה' ר'כא'
כס' תמי'ם' העי' סו' ר"ח' ע"ש' ואפשר' דס' ל' כנ"ס' ה"ן'
כחו' וז"ל' ואל' דמי' וכו' וחי' ל' ל' הרב' דינ' כנ"ס'
המתני' מוכח' וכו' א' לו' לא' דרב' דמי' ה"א' הכי' אמר'
ר"מ' באבא' ואבין' שהיא' יכול' לחזוק' בוק' דקבלי' עליה'
בחה' וכו' ואל' תוק'ג' רועי' בכה' וכו' ח"ל' כיון' שהוא'
מקבל' פסול' כוא' חכנ' מעלות' המי' ומש' א' אכט'ם'
רב' דינ' האפי' כחד' וכול' לחזוה' ע"ש' א"כ' מוכח'
דרבנן' ס' ל' דאפי' כהר'מי' להיעוה' אפיו' יכול' לתקור' ומה'
שהח' ריב' א' כס' תמי'ם' דע"ס' מדר'מרו' דאי' הני'
אבא' ואבין' כהא' אמרו' רבנן' הלא' מנ' הר' משום' דלא'
חו' לעלמ' אוק' ע"ש' כ' ל' לפי' מ"ש' קר'ן' שם' וז"ל' ואל' ת'
וה' ד' רועי' בקר' וכו' א' ג' רועי' בכה' לא' פסול'
כולי' חזו' אלא' משום' דלא' גמרו' ובפסול' החזו' לעלמ'
דמי' ע"ש' א"כ' ה"כ' נכח' אבא' ואבין' אפי' קבלו' כג'
כפסול' דחזו' לעלמ' דמי' מה' ט' דחיד' שאינו' מונחה'
אזני' פסול' כולו' האו' אלא' משום' דלא' גמרו' ובפסול'
דחזו' לעלמ' דמי' ע"ש' א"כ' ה"כ' נכח' אבא' ואבין' אפי'
קבלו' כג' כפסול' דחזו' לעלמ' דמי' מה' ט' דחיד' שאינו'
מונחה' אינו' פסול' כולו' האו' אלא' משום' דלא' גמרו'
וקביר' וע"ל' לפי' מ"ש' הלא' שמעו' דרבנן' ס' ל' דאפי'
כהר'מי' להיעוה' אלא' מדין' ג' רועי' בקר' דג' מעלות'
דמי' ואל' ס' ל' לרבנן' האינו' יכול' לחזור' וככה' כ'
מהרש"ם' ק"ש' דחזו' הני' אבא' ואבין' וכו' ס' ד' שהש' הלא'
פלוני' רבנן' אר' מ"ב' רועי' בקר' דלא' חזו' לעלמ' אלא'
באבא' ואבין' וכו' ע"ש' ה"כ' ס' ד' דלא' פלוני' רבנן' אלא'
באבא' ואבין' וכו' דקבלו' כחד' דחזו' לעלמ' אכל' השת'
דשמעו' לכו' לרבנן' דאפי' כחד' כבי' הר' דלא' חזו'
לעלמ' אינו' יכול' לחזור' ודאי' דפלוני' נמי' אג' רועי'
בקר' דאפי' ג' דלא' חזו' לעלמ' אג' מעלות' דמי' אינו' יכול'
לחזור' וק' כ' באבא' ואבין' וכו' אפי' קבלו' בנ' אינו' יכול'
לחזור' וכן' דעת' הג' והאגודה' והר"ב' דנ' רועי' בקר'
פסול' לכו' ע" :

וראיתו

לה' תורת' חס' שג' וז"ל' אשתי' לא' תתי'
דרב' דינ' וכו' כמ' ס' הסו' אל' קר' וזלמ'

כד' דינ' ממתני' ההבא' שמוע' ליה' דר' מ' אפי' כהר'מי'
להיעוה' כמי' ואל' כ' השתא' כמי' מאי' שהיך' חנינא' וכו'
ר' ל' כנ"ס' התי' לקמן' מהנקט' הכ' דמי' כנ"ס' וכו'
דאל' רבנן' קאי' וכו' ואל' כ' ע"ב' ד' דינ' מ' מסכר' דרפסי' קאמי'
הכו' וכו' דממתני' דהבא' חין' ראה' דה' ל' דה' כהר'מי'
להיעוה' כמי' אית' לחז' דלא' מל' הדר' והא' דנקט' כהר'מי'
להיעוה' להודיע'ך' בחז' דר' מ' וכו' ע"ש' וע' ג' אפי' להיעוה'
התי' האר'ב' מכח' מתני' דהבא' עפ' אית' לן' למי' כהר'מי'
להיעוה' כמי' ס' ל' דאזני' וכול' לחזור' דלכך' חזי' תרוי'תו'
שה' להודיע'ך' כחו' דר' מ' האפי' כהר'מי' להיעוה' יכול'
לחזור' וחד' להודיע'ך' בחז' דרבנן' דאפי' כהר'מי' להיעוה'
אינו' יכול' לחזור' אלא' ודאי' דרב' דינ' מ' מסכר' קתמה'
הכו' אכל' לפירש' והרמב"ם' הרב' דינ' קאי' אדר' מ' ק'
אימא' דרב' דינ' מ' מהכא' שטיע' ליה' דר' מ' האפי' כהר'מי'
להיעוה' יכול' לחזור' גם' הר'ן' כח' הסבי' לפירש' דרב'
דינ' קאי' אדר' מ' ואל' ה"כ' דאל'טרי' לא' תתי' דרב' דינ'
משום' דה' א' דלא' אר' מ' אלא' כהר'מי' להיעוה' כדכרי'
הקוספות' ע"ש' :

ב' הגה

דאוכא' תרת' להיעוה' וכו' כ' הרשב"ם'
ככהר'מי' דק' קב' ח' וז"ל' ג' רועי' בקר' שאינו'
בקיאו' דינ' ורועי' אלו' לא' נקט' משום' דרשעים' נינהו'
דסק'ם' רועי' כהמה' דקה' גזלנים' נינהו' ופסול' לכל'
דין' שבעולם' אכל' אבא' ואבין' כשיכח' מיהא' לדינ'ם'
אל' אחר' עכ' ל' ואל' ככרי' יוסף' אית' ח' הק' דאס' ג'
רועי' בקר' דלא' גמרו' כלל' פסול' לכל' דין' שבעול' ועוה'
דפה' פ' זה' כידר' תתני' דר' מ' ירבנן' פליגי' אף' כפסול'
אלא' חזו' לעלמ' וקאי' חס' ל' דכהר'מי' להיעוה'
לכו' יכול' לחזור' ורועי' אלו' כיון' דגזלני' ופסול' וגם'
אזני' בקאי' דינ' חשיב' תרת' להיעוה' ע"כ' ולדכרי'
פירש' מה' שהק' מהרש"ם' אב' תה' ה"פ' ז"כ' בה' ה' אמה'
רב' דינ' וכו' דהא' קאמי' ג' רועי' בקר' דליב' לא' חר'מי'
להיעוה' וכו' ע"ש' ד' חזו' חזו' לכו' דרב' דינ' א"ל' דמתני'
דנ' רועי' בקר' מתני' לכהר'מי' עליה' הק' דקאמי'
ככהר'מי' ררועי' וכו' כה' כנ"ס' מ' מהרש"ם' ה' ר'ק'
כ"ס' למאי' דס' ע"ש' ואל' כ' חזו' תרת' להיעוה' דגזלני'
פסול' ועוד' דאינו' בקיאו' כהר'מי' אכל' השתא' דאשמעו' רב'
דינ' מ' רבנן' מדר' כהר'מי' להיעוה' עכ' ל' דהך' מתני'
כמי' קודם' שהוסיפו' הרועים' בליב' אלא' חר'מי' להיעוה'
דחזו' בקיאו' דינ' מיהו' נר' דרשב"ם' ס' ל' כמ"ש' הר'ן'
כחי' הכיאו' ה' שם' וז"ל' משום' דהכא' ואבין' חזו' לעלמ'
וא"ל' והא' ג' רועי' בקר' חזו' הלא' חזו' לעלמ' וכו' ח' א'
הג' רועי' בקר' לא' פסול' כולו' האו' אלא' משום' דלא' גמרו'
ובפסול' דחזו' לעלמ' דמי' עכ' ל' חזו' השב"ס' ג' רועי'
בקר' שאינו' בקיאו' כחזו' וכו' ובפסול' דחזו' לעלמ'
ומתני' דהכא' לרבנן' דר' מ' דקאמי' אבא' ואבין' דאפי' ג'
דחזו' לעלמ' יכול' לחזור' וכו' ואל' ג' רועי' בקר' כפסול'
דחזו' לעלמ' דמי' חבל' ג' רועי' אלו' לא' נקט' משום'
דגזלני' חס' ולא' חזו' לעלמ' וככהר'מי' חזו' לעלמ'
חזו' לעלמ' לכהר'מי' הרבנן' דאינו' יכול' לחזור' והכא'
לא' תתני' אלא' גמרו' דחזו' לעלמ' לכהר'מי' דה"מ' כהר'מי'
כנ"ס' ולמאי' דס' ד' דמי' ל' לעדות' נר' דנקט' רועי' בקר'
לא' שמעו' דפסול' חס' וכו' ש' רועי' אלו' והו"מ' למפקד'
דחזו' לעדות' דפסול' חס' אמרו' אל'טרי' דיש' אד' מהכא'
שמעו' דאפי' פסול' דחזו' לעלמ' אינו' יכול' לחזור' אכל'
למסקנא' נחא' המתני' מעיני' דינ' וקודם' שהוסיפו'
דרועי' וכו' דחזו' פסול' חזו' לעלמ' משום' דלא' בקיאו'
וכפ' זול'

דבסקול רחוי לעלמא דמי אכל הכ"כ ז' אפי' ב' רועי
 בקר הפסולי לב"ע משום דסקמא בולגני וכו' ונר' ד"ס
 דלמסקנא נמי מתני' אחה שחסיפו הרועי וכו'
 מתני' ומה שהק' הר' ברכי יוסף מראמני' דאיתנה
 אכא ואכיד וכו' לא ראה מ"ס מהרש"א ש"ס ד"ר הלא
 פליגי רבנן אד' מ"ב רועי בקר וכו' ע"ס וכוה ניחא
 נמי למאי ד"ר דמניחי לעדות דלא פליגי רבנן כנ'
 רועי בקר ומ"מ מכאן כדכתיב הני' דלא חשיב תרתי
 לריעותא וה' הקרוב ופסול וז' כאלת' על עסק ראובן
 שתבעו לשמעון הלוית' לך מנה ולא פרעתי ושמעון
 השיבו פרעת'ך ונאמנת עלי' אשתך אם תאמר לא
 פרעת'ך אפרע ושאלו כ"ד לאשתו ואמרה לא פרעתי
 וחור כו' שמעון ואמר איני מקבלה כ"ל רחורתו חזרה
 כיון שלא נגמר הדין קודם חזרה וכו' ועוד דפלוגתא
 דר' מ' והבנן בש"ס עד כשר עם אכא אי' אכיד כדאמרי'
 בגמ' והוא רקבלי' כשר כלומ' כשר אי' איכא עד כשר
 בהדי' אבל במתקום תרילא הוי אפי' קבליה והכא לוכא
 עד כשר עם אשתו וכו' עכ"ל הרי מוכח' דאפי' אשה
 דפסולה לעדות וקרוכה ג' כ' אי' איכא עד כשר עמיה
 קבלתו קבלה דלא חשיב תרתי לריעותא וכ"כ הרמ"ה
 בחי' כפ' זכ' וז' וכ"ה והוי ג' רועי' בקר דאיכא תרי
 פסולי חדא דלא גמירי ריעא ותו דקיל סתם רועה פסול
 והמ' רכה רועה ש' אמרו א' רועה כהמה דקה וא' רועה
 כהמה גסה יפולי' לשניי' מהני' כרועה דעלמא וכי
 קאמה התם רועה פסול כדורו' וכו' אלא אפי' תימא
 מתני' כבקר דירי רכי' אמרי' דכל היכא דאיכ' תרי פסולי
 לא גמר ומקמי' ה"מ היכא רכי' מקבל להו' להנך תרי
 פסולי מפסיד אנפשי' מתרי' הנפי' כגון שקבל עליו קרוב
 או פסול ככ' עדו' כשורי' וכו' אבל הכא דלא מסיק ליה
 לפסול לאחד רגנא כגון קרוב ופסול וקבלו עליו כעדו'
 כיון דהנך תרי' פסולי' לא פסלי' ליה לתרוניהו כהאי
 קהדות' טפי ממאי דפסול ליה חר מנייהו דהא קרוב כשר
 ה"כ פסול ורחוק פסול כהאי סהדות' אפי' כעדו' א' והשתא
 נמי דהוא קרוב ופסול לא פסול למלתא יתירתא כחד
 פסול דמיוכו' עכ"ל הרי דראב"ן והרמ"ה והכ"ז ס"ל
 דלא חשיב תרתי לריעותא ויש מי שכו' דס"ל לרשב"ס
 דלמסקנא לא קיל' כרבה דריוקי מדקתני' ג' רועי בקר
 דמניחי לדין דאי לעדות ג' למ"ל וכו' וא"כ מדלא קתני'
 רבואה אפי' רועי לאן משמע דוקא רועי בקר אבל
 רועי לאן דרשעי' הס לא וא"כ ליתא נמו אידך דרבה
 דאמ' קבלו עליה קרוב או פסול וכו' עש"כ וכוה ניחא
 מ"ש הרע"כ כאמני' עלי' ג' רועי בקר לדין דלא לעדות
 רועי בקר כשירי' הס ע"ס ד"ס הכי דלמסקנא מדלא
 קתני רועי לאן ש"מ דרועי בקר לא רשעי' הס וא"כ
 כשרים לעדות ולא קיל' כרבה מיהוק' על בעל העיעו'
 דכדיני בירורי' דק"ב ג' ע"כ ב' וז' והאי' ג' רועי בקר
 לדינא וכלהו' בין לדין בין לעדות והילכך קבל עליו
 קרוב או פסול לדין וכו' וכדיני קבלת עדות דק"ל ע"ד
 הכי' דברו רבא דרועי כהמה נמי פסול ע"ס ועוד
 דא"כ אמאי אמר ר' יוחנן כפ' אד' מ' דמתני' דקתני' יש
 שכשר להעד ואינו כשר לדין לאתווי סומא ופליגא
 אסקמא דסקנהדרי' לימא לאתווי רועי בקר דכשרי' להעד
 ופסולי' לדין וכה' ג' הק' התו' כגדה דק"כ כד' הור"מ
 וכו' ומה שתני' שם מרכרי הרע"כ שם משמע דלא ס"ל
 כהתוס' אלא דסומא ככ' עיניו פסול אפי' לרכנן ע"ס גס
 כר"פ זכ' מכוחר דפסול לעדות מהני' ליה קבלה וה"ה

לדין כדמוכח שם וכדמובח נמי מההיא דיש כשר להעד
 ואינו כשר לדין דלא מוקמי' לאתווי פסול רכשך להעד
 עי' קבלה ואינו כשר לדין וכבר כתבתי דרשב"ס ס"ל
 דרועי בקר נמי מהני' להו קבלה אלא דמתני' לא קתני'
 אלא פסול רחוי לעלמא :

ג' הגה

ולענין עדות מיד שהעידו לא יוכל
 לחזור כ' כ' המרדכי כפ' זה בורר בשם
 מהר"ם והוא כתשו' מהר"ם הארובי' סי' תש"א וסי'
 תתקי' ע' ע"ש והכ' ח"הק' ממ"ס המרדכי אח"ך בשם
 מהר"ם כ"א שאמר נאמנת עלי' אשתך ואם היא תאמר
 שלא פרעת'ך אפרע לך וכו' וא"ל דמהר"ם מספ"ל אי
 קבלה עדות הוי כגמר דין ולכך נאמנת עלי' אשתך
 וכו' דהוי איתן לך פסק דיכול לחזור בו אף לאחר קבלת
 עדות כיון דלא גמרו הדין שילא תן לו ומה שפסק
 דהעדאת העדי' הוי כגמר דין מיידי שהקובע קבל עליו
 קרוב או פסול דאם מעיד כן מחול לך שוב מנאית
 בתשו' מהר"ם דההיא נאמנת עלי' אשתך היא מניחא
 לראב"ן והשתא פליגי מהר"ם אראב"ן ומ"מ כ"ל רכיון
 דפלוגתא דרבנותא היא כך ראו' להורות גבי קבלת עדו'
 כדפי' עכ"ל ואיברא דתשו' ראב"ן היא כספרו סי' מ"ו וז'ל
 נשאתי על עסק ראובן שתבע לשמעון הלוית' לך מנה
 ולא פרעתי ושמעון השיבו פרעת'ך ונאמנת עלי'
 אשתך אם תאמר לא פרעת'ך אפרע ושאלו כ"ד לאשתו
 ואמרה לא פרעתי וחור כו' שמעון ואמר איני מקבלה
 כ"ל רחורתו חזרה כיון שלא נגמר הדין רודם חזרתו וכו'
 ע"ס משמע דאין חי' בין המחילה לחיוב דלעולם בעי'
 גמר דין וכ"כ הרמ"ה בחי' לסקנהדרי' וז'ל משום דלא
 גמר ומתנה דסבר מי יומר דאיני ומסהיד מיהו היכא
 דאתו ואסקהידו ביה וגמרו לדיניה אפומייהו כיון דלא
 הדר ביה מקמי' גמר דין ודאי גמר ואקני' אבל היכא
 דהדר ביה מקמי' גמר דין מני' למינהדר ביה דאבתי' א"ל
 דלא גמר ואקני' דסבר מי יומר דאתו ומסהידו וכיון דחור
 ואסקהידו קא בעי' למנהדר ביה דאדעת' דהכילא אתני' ליה
 וכו' מי שנתקני' לחכירו שבועה וכו' שבועה כמקו' ג' ד'
 קיימ' וכו' וכי היכי דלגבי כאמן עלי' אכא וכו' לא הוי
 גמ' ד' עד דאתו אכא ואכיד וקא מסהידו ומחייביליה כ"ד
 אפומייהו ולא מוססר אלא נתינה בלחור לגבי דור לי
 כתי' ראשך וכו' עד דמשחבע ומחייבי ליה כ"ד להאיך
 לשלמי' וה' ד' כמחול לך וכו' עכ"ל הרי דס"ל דגבי עדו'
 לא גמר ואקני' עד דמחייבי ליה כ"ד וכ"כ בפ' ז"ב סי'
 קט"ו ע"ס ומהריב"ל ח"ג סי' ל"ב הק' על הרמב"ם
 דנר' דס"ל דיכול לחזור בו כל זמן שלא סולתו ממנו
 ובפי' המש"כ ונמר דין הוא לאחר שקבל הדין הערו'
 ויאמר איש פ' אהה זכאי וכו' ותי' וא"ל כדוחק דבעדות
 היא דקאמר דהוי גמר דין היכא דאמר איש פ' אהה
 זכאי מאחר די עבד תרתי דקבל העדות ואח"ך פסק
 הדין אבל לענין דינא לא עביד אלא חדא ופסק את הדין
 ולכך תריד נמי שיוציא ממנו ע"ס וא"כ הרמב"ם נמי
 ז"ל כראב"ן והרמ"ה ועיין בתשו' מהר"ם דוראן
 סי' ע"ו :

ד' ולעיל

וכו' הרמב"ם והסמ"ג כ' נגמר
 הדין והוציא ממנו וכו' וכו' הרדכ"ו
 סי' פ"כ שלמדו כן מספרי' דנרסי' וכשבע וכו' דמשמע
 דלא הוי גמר דין עד שישבע וה"כ לא הוי גמר דין עד
 שיוציא ממנו וכ"כ מהריט"ן בחי' לפי' איהו נשך דף
 ב"ה ע"ד ע"ש וז'ל ר'בא בק' תמים דעים סי' ר' חו"ת
 דגמר

דגמר דין דשבועה הוינו לאחר שנשבע הכל קודם
שנשבע וכול לחזור ואין כ"כ עיניו דשבועה כמקום
פרשון עומדת ובי היכידאמרי נבי אהן לך אע"פ שלא
נפן עדין אלא שחייבוהו וכו' ע"ס ח"כ לגי' ונשבע
דלא הויגמ' דער שינבעה"כ בעי' עד שיסרע דפירעון
במקום שבו' עומד ועיין במהרי"ב ח"ג סי' ל"ב הכל
דאב' דף קט"ו ע"ב ג' ב' ו'ל ולענין חיוב ממון ופטור
ממתן כיון שאמרו לו חיוב אהה פטור אהה נסתלק וכו'
אכל לגבי שבועה וכו' כל זמן שלא נשבע לא וכו' ע"ס
ז"ל הרמ"ה ב"פ' ז"ס נסתלק ונמנר דין דהכח וכו' לא
תן לו ה"א חיוב אהה ליתן לו וכו' ע"ס ודלא כהש"ך
שהסקי' דלא הוי גמ' ד' עד שיאמרו לא תלו זכ"ה כדאב'ין
ע"ס שהרי מבואר בדברי ראב"ן שכתבתי דאפי' חיוב
אהה הויגמ' ד' זכ"ה דעת הרמ"ה זכ"כ מהר"ם בתשו'
התורכו' סי' תש"ח וסי' תתצ"ו וז"ל אלא ודאי כל דבר
שאין אחריו עוד בלוש גנון העדאת עדום דהו' לא מנו'
מסקהדי בע' הדכיון שהגידו שוב אינן חוזרים ומגידו'
זכ"כ שנשבע הכע"ד ע"פ שכנגדו הו' לא כגמ' ד' לגבי
דויני' שתשאמרו איש פ' אהה זכאי וכו' שוב אין רגילי'
ליטא וליתן דדין עכ"ל וכ"כ היבא בס' תמים דעו' ה"ד
גמ' ד' כדאמרי' ב"פ' ק' איש פלוני אהה זכאי וכו' ע"ס
ועיין בהרשב"ם סי' מ"א :

ה' דין ב' אכל אם בצר רין לפניו אינו יכול
לחזור בו וכ"כ הרשב"ף ח"ג סי' ס"ח
וה' אכל כיון שהלכו החלה לדון לפני האומות וברדיני
האומות ולא חייבו' הרי הם כאלו קבלו עליהם לדון
באזתו רין ונחלו זכותם וכו' ע"ס משמע דאפי' בלא
קנין אם דנו לפני האומות הרי מחלו זכותם אכל
הרשב"ם בס' יבין זכועו ח"ב סי' ט"ב' דיכולי' לחזור
זכ"כ אהמו"ה בפס"ד וז"ל ב' הנשים שנתדלו לדון
בערבאותיה' בקנין ולא חזר ברה"ה מהם קודם גמ' ד'
דיניהם דין אכל אם אין שם קנין אם חזר ברה"ה מהם
קודם גמ' ד' אז אחר שנבמר הדון אין חבירו חיוב לו
בלום ע"ס הרי דבלא קנין יכול לחזור אכיו' אחר גמ' ד' :

ו' דין ג' נגמרה הדון ונשכ' וכו' זה דעת הרמב"ם
והרשב"א בתשו' סי' תתס"ח ובעל
העיטור בדנינו ברודי' דף ג' ע"ב ע"ס אכל דעת
קרמב"ן והר"ן וסג"ו והר"בש והמרדכי ב"פ' ו"ג כשם
ר' זאל זכ"ה הוי ג' אהן דאפי' קודם שבועה אינו יכול
לחזור וכן דעת ריב"א בס' תמים דעום שכתבתי לעיל
ע"ס וכן דעת הרמב"ם ב"פ' ז"ב ומה שהק' ה' לשון
למודים סי' ל"ה דה' כמאי פריך מאז קמ"ל תנינא ה"ל
כאמון עליו אכא רבו' אומא דקמל"ן דאפי' לא נשבע
חשיב גמ' ד' ע"ס לק"מ דזה פשיטא כיון שקיבל עליו
לישבע אין לך גמ' ד' גדול מזה ומ"ס מנחתן עליו אכא
וכו' בת"ש הרמב"ן ע"ס :

סימן כ"ג
דין א' נאמן וכו' וה' שהיה נאמן לו' על תנאי
זה פסקתי הרדכ"ן ח"כ סי' תל"ג ע"ס
ב' אם היו ג' והלכו ב' ונשאר ה' ובעלי דינים
עומדים לפניו ודאי אינו נאמן דלא הימנו
דבני כבי דאי אלא מי שרן ביחוד ראב"ן ע"ס :
ג' נסתלקו מלפניו אינו נאמן דוקא לממון
אכל הוא בעד ה' לשבועה הרב

כנה"ג כשם הר"ם ליקנאטי ע"ס זהרש"ב סי' ט"ז
לפירוש' דטעמא משום דלא רמי עליה למדבר משנב
דאין חי' בין ח' לכ' ואפי' לשבועה אינו נאמן הכל
בעל העיסור כ' הטעם משום תורת עדות ואין דבריו
של ח' כלום וכו' ע"ס ז"ל דאב"ן דף קל"ז פי' בדיוק'
מומתה מיידי' שרן ביחוד שכל זמן שעומדי' לפניו הוא
דין עליה ונאמן וכשנפטרו מלפניו הוינו ריין עליה לא
עד הוא ואינו נאמן כדאמרי' עד ודין מלפני' אכל אם
היו כדיוכ' היו נאמנים אפי' נפטרו מלפניה' שאם היכס
דיוני' עדי' הם דלא גרעו מעידי' אחריו זכו' וז"ל ה'ה
דאינו נאמן משנפטרו מלפניו משום דמלקח דלא דמיה
עליו הוא ולא מידבר' ולא הוא דלא וכו' ע"ס משמע
דלא"ט דלא מידבר' אפי' שנים אין נאמנים אכל ראב"ן
זבעל העיסור ס"ל דהו' כעדי' זא' נאמן לשבועה
וכ' נאמני' לממון וכ"כ הרשב"א בחי' זהרי"ב סי'
ט' וסי' ה"ר ע"ס ומהרי"ב ח"ג סי' ק"ט ומהרי"ט ט"ז ח'
סי' קמ"א הוכיחו דגם לפירוש' דטעמא משום דלא
מדבריו ה"ד לענין דאינו נאמן ככ' אלא הרי הוא ככל
אדם דאין ה' קם לממון אלא לשבועה וכו' נאמנים
לפניו לממון :

ד' כתב ה' המחירוי בשט' סנהדרי' שמה דוק'
כדון שיכול להודיע טעמו של דבר
אכל פסרה אינו נאמן ביחוד ע"ס :

ה' אם אין בידו פס"ד משמע דהס' יס' בידו פס"ד
אפי' נסתלקו מלפניו נאמן ומחר"ס ה' ה'
חסון כס' ביה שלמה סי' ה' הק' מת"ס העור ומרן כס'
מ' ז"ל ד' חתם בשטר קודם שנעשה גזלן הוא אינו יכול
להעיד על כתב ידו אכל אם אחריו מעידי' שמכירו'
חתימתו ורחוקו חתימתו ששטר זה קודם שנעשה גזלן
בשר אכל אם לא רחוקו עד אחר שנעש' גזלן לא רחוקו
למיחש שמה' עתה זייף וחתם וה' שלא האמינה תורה
עדי' שמה' ישקר ואינו מנו' עדות קרובים שהיכס
נאמנים משום גזירת מלך ה"כ אחר שיכחו הכע"ד
מלפניו מיחוש שמה' הקדי' הזמן והי' כת"ס דש"ו
דטעמ' דאינו נאמן משום דלא מדבר' ה"כ לא חיישי'
שהדין משקר אלא כל שהם עומדי' לפניו מדבר' והארי'
שלאו מלפניו לא מודבר' ואפשר שיעשה כמה שמעיד
אכל לעולם לא חיישי' שמה' ישקר ע"ס ומ"ס דטעמא
דלא האמינה תורה עד ח' שמה' ישקרולא משום גזיר' מלך
בעדות קרובי' נר' דה"כ גזירת מלך כדאמרי' בבי
קרובי' דהלת' הנשה וההרן משום דלא נהמני' ע"ס
וה"כ עד ח' משה או אהרן לא מהימני' וכה"כ הרשב"ה
בתשו' ח"כ סי' ט"ע' דהא דאין מקבלי' עדות שלה
בפני בע' דלא משום דחיישי' לעדות דאטו משה ואהרן
מי חיישי' להו ואפי' מהן אין מקבלי' שלא בפניו בע' ד'
ע"ס וה"כ לא האמינה תורה עד ח' אפי' משה וע"כ
גזירת מלך היא זכ"כ הרשב"א בתשו' ח"ג סי' כ' דער'
ה' נאמן דבר תורה דקם הוא לשבועה וממון נמי
מפקי' אפומי' לפעמי' כעין נסכה דר' הכה והפילו
בעדוה החמורה האמינה תורה עד ה' לענין קניו
ופתורה ולא אמרי' עד ה' משקר ע"ס אכל ה' החינוך
ב"פ שופטים סי' תקכ"ו כ' וזל לפי שילך לכ' החדם רע'
ופעמי' יעלה על לבו טיבה על חבירו ואפי' יהא אדם
כתכלית הכשרות וכו' ואפי' יהא הנענש רשע גמור
והעמוד חכם גדול שבישראל אכל כהיות המעיד' הנשי'
כשרי' חזקה שלא הקבימו שנים להעיד כשקר וגדולה
חוקה

ח' אבל כ' נאמנים וכו' מהר"ן ל"כ"ח ג' סי' קי"ב דאפי' כדון שקלוי בטענות שנים נאמנים והס"ך ב' דחינו מוכרח דיל דאין ב' נאמני' אפי' היבד דל"ה אפי' למדויניה וכו' ע' ס' ומדברי הרשב"ס פ"ט ע"ב ש"כ הילכך כפארה דהוי כמו שורה דרייני נאמנים לעולם וכו' ע"ש משמע דהיבד דל"ה הוי שורה דרייניס אין נאמנים אבל כה"ש דה"ל כלל ו' סי' י"ד וכלל כ"ו סי' ו' מכוהר דנאמנים לעולם ע"ש :

סימן כ"ד

דין א הגה פ"י רחוק וכו' וז"ל ר' יונה בת"ל בפ' קד"מ נר' דרוקא שיש לו שטר לחוקו תובע כלו' הוא תובעו לשמעון בשטר והוא אומר הרי גטלת ממני משכון או נתתי לך כשעת הקלואה ורחיב מורה לו או שיש עדים לשמעון שאם אין רחוק מורה שמעון אינו מביא עדים פשיטא ראיין נזקקין לו שאין מניג דבריו וכאם שחינו נחמון לו פרעתי כד אינו נחמון לו משכון וכו' ואי משום דמחייב להשקיע ליה היסת ולא מחייב עד דפרע ליה לה"ל לא אנטריק קרה שהרי שבעת היסת אינה מן התורם הילכך עכ"ל דביש לו עדים לשמעון או שרחיב מורה חלה שאומר נאנס כלמטיס מזויין ושמעון אינו מאמינוכך ואומ' לא כי חלה חכר ואתה חייב לי מדין ש"ס נזקקין לטענת רחוק ויאמר לשמעון שיפרענו ואח"ך נזקקין לטענתו לאחר שפרענו ואל' לראובן שישבע לו על משכנו שאנס וכן אפי' כלל שטר וכלל עדים שניהם מורים זה לזה וזה אומר מנה לי כידך וזה אומר אבל יש לי משכון כידך וזה אומר אבל נאנס ח"ל שלם ואח"ך ישבע שאנס חבל אם אין לו שטר ושמעון מורה כהלוא רחוק ורחובן כופר במשכון אין נזקקין לראובן חלה לא מתוך שיכול שמעון לו להר"ס או פרעתיך נחמון וכו' עכ"ל ואם שמעון כופר בהלואה ורחובן כופר במשכון מכוהר בראב"ן סי' ע"ו דנזקקין חלה לתובע ופותחין הדין על התובע לישבע על המנה ואח"ך פותחין על התובע לישבע על כפירת המשכון וע"ש עוד בראב"ן :

סימן כ"ה

א' דין א' כל דין וכו' כ' הרשב"ן בפ' יבין שמועה דף לו וז"ל ונר' שיש לחלק בזה בין דיני ממונות לחיסור והיתר שהרי נר' ממה דאמרי' בככורות ות"ל דטעה בדבר משנה הוא דאפי' אינו מומחה אינו חייב לשלם אפי' לר"מ דדאין דינא דגרמא מאיס דלא כרי היקרא ואלו לגבי דינא בתפ' הר"ף החייב לשלם אפי' לא כעל ביד וכו' ע"ש ותמהני עליו שהרי כ' ו' נב"ס בפ"ו מה' סנהדרין דין ד' וז"ל אבל מי שאינו מומחה ולא קבלו וכו' ואם אין לו להחזיר או שטעה או שאכל דבר המותר לכלבים ישלם כדון כל גורם להזיק וכו' ופסקו מרן לקמן דין ד' והכריח בכ"מ ע"ש ד' ס' ק' מ' ד' דמניתי כלל כשא' ונתן ביד עש"ב חלמא בחיסור והיתר מני חייב לשלם והא' דפריך ות"ל דטעו בדבר משנה הוא דאפי' אינו מומחה פטור היינו משום דר' ע' קבלה עליוהו רחמי מוקמי' מתני' בפ"ק דסנהדרין וא"כ ל' למימר מומחה אפי' אינו מומחה וקבלו עליהם דומיא דרישא' כיון דטעה בדבר משנה חזר ופטור

חזקה בכל הדברים עכ"ל להרי"ב דער' א' דחינו נחמון משום דחזר להעיד שקר וכן בפ' האשה שלום אמרי' דער' א' במלמחה נחמון משום מלמח' דעביד' לאגלווי' לא משקר משמע דבעלמח' אינו נחמון מה"ט דחיישי' שמח' משקר וכן הוביח הרשב"ן ח"א סי' ע"ג מהח' דלא גזירת מלך היה ע"ש ה"ש הכיח דברי הר"טבה ונחמון ע"ש כ' ונר' כיונה הר"טבה דחי' חיי' חסופא משמע דפס' ד' לחזרה לא מהני אפי' לא נאמנותו של דין לכך דחה דכיון דחינו נחמון מועלמו אמאי נחמון משום פס' ד' חלה ודאי דסומכי' על פס' ד' לחזר' בלא נאמנותו וא"כ חדישא' פריך ל' ל' לנאמנותו של דין נחמון וכו' וכבר כתב הכ"ח והס' ד' ק' כ' דאם יש פס' ד' ל' לנאמנותו ע"ש ח"כ לא פליגי הטור והרי"טבה :

ו' כתב ה' ביה שלמה בתשו' שם וז"ל ונר' שאין הדין יכול לברר דבריו ור' שכוונתו וכו' וא"ל כיון שאין רחובן כריח הדין יהא נחמון אפי' אחר שינאו הכע"ד מלפניו שהרי לדברי הר"י שהדין הוא בעד ח"א כ' פשיטא שאין הממון יולא ע"פ ער' ח' אפי' טוען התובע שמה וכו' ע"ש ולא כן שהרי כתב הרמב"ם והטור ונרן בסו' ע"ה סי' מנה לי כידך שהלוחיק והלה אומר אינו יודע אם הלוחיקי ועד ח' מעיד שהלוחיק וכו' הו"ל מחוייב שבעה ואינו יכול לישבע משלם ע"ש וא"כ ה"כ שהדין הוי בעד ח' אם הלה טוען שמה הו"ל נחוייב שבעה שאיל"מ ומה שהביא מהסו' הרשב"ן הביאה מרן הכ"ח סי' י' כע"ש כ' כל דהקם מיידי כטוען שמעון כרינגר הדין :

ז' אבל דין התלוי בטענו' וכו' כע"ד שמכחיש לדיון ואמר שלא טען או הטענו' שכשכ"ל הוא מחייבו אם הדין ח' יכול להשמע ממנו מהרש"ם הכיח' ה' כנה ג' ע"ש ובתשו' מהר"ם הובא בפ' ד' ק' ה' דס' ל' דהס' כע"ד מכחיש לדיון ואמר שלא קבלו עליו נחמון הדין והוכיח כן מדפרי' בגמ' וליהדר ולידויניהו ונשמי כשורה דרייני ודמאי לא משני כגון שה' אומר אינו רוצה לדון לפניו ולא קבלתיו עליו ע"ש מדאמנן הדין בזה ע"ש ומדלא הוכיח מהר"ם כן מדפרי' נחוי' זכותה' מאן נקיט נר' דס' ל' דפריך חרישה ל' ל' נאמנותו של דין נחמון וכו' כפי' הר"טבה ובהסו' מהר"ם חנני' סי' ג' החריך ע"ש אבל ה' דפריך וליהדר ולידויניהו לא ק"ל כהר"טבה דאפילו כעומדים לפניו אין סומכים על נאמנותו דא"כ לא מוכח מדי דמיה דאסיפ' לא פריך ראיבא לחוקמא דמכחישו בקבלה וארישה' הוא דפריך אמאי נחמון אפינו עומדי' לפניו וליהדר ולידויניהו ואין סומכים על נאמנותו חלה נר' דס' ל' דברישא' שהס' לפניו נחמון אפילו כדון התלוי בטענות וכו' הוא דפריך וכן מוכח מדברי השטה שם וז"ל וה"ל קושייא דולמא היינו דקחמי אינו נחמון כלומ' לא מהימון לומ' לזה זכיתי ולזה חייבתי וכו' לא הדר דין להיור' ויל' נסתת' אינו נחמון דקחמי משמע דהוי ליבא תקנה במילת' דחי' איבא תקנתא לא הוה קחמי אינו נחמון דמה טורח וכו' ע"ש משמ' דס' ל' דברישה' שהס' לפניו נחמון בכל דין וא"כ ה"כ חס' מבחישו בטענות נחמון הדין דהל"כ אמאי לא חוקמא בהכי כמכחישו בטענו' אבל ה"ש ד' כתב דאם מבחישו בקבלה אפילו עומדים לפניו אין הדין נחמון רק מה שקלוי כדון ולכך לא מני' לשנויי הכי דא"כ אמאי נחמון כשעומדים לפניו ע"ש וכן מכוהר בתשו' הר"ש ע"ש כלל ו' סי' י"ד כלל כ"ו סי' ו' :

ופטור וכ"כ הרמב"ם בדין ח' דאם ח"א להחזיר פטור
ולומר כן מההיא דר"ט ע"ש ככ"מ וכן כ' הסמ"ג ע"ש
ז"ו ע"ש ומכ"ל הא באיסור וההר אפי' אינו מומחה ולא
קבלו עליהם פטור אבל לענין ד"מ אימא דכל
פאינו מומחה חייב אלא ודאי אין חילוק ועיין בש"ך
ס"ק ו' :

עוד תמה הרשב"ן שם דכפ' אלו טרפו' משמ'
רטועה בדבר משנה אפי' לא נשא ונתן כיד
חייב לשלם דאיכא לחוקמינו כני"ג כיד דאין דרכם של
חכמים בכך והרמב"ן בחי' א"ט כ' דטעה בשקול
הדעת היה רכא ואפי' תמיה שהרי טועה בשקול הדע'
פטור הוא אם לא נשא ונתן כיד ע"ש ותמיהני דלא ראה
דכרי הת' בפ' א"ט והרמב"ן במלחמו' בפ' אד"מ שכ'
דמיורי בשנו' ככיד ע"ש וכן לדברי דרשב"א בחי' דטעה
בשקול הדעת נר' דמיורי בשנו' כיד אלא נאז' דס"ל
דטעה בדבר משנה אפי' גו"כ כיד פטור כמכו' שם
ובקשו' שהכיה הכי' ע"ש לכך הוצרך לחוקמינו בשקול
הדעת וז"ל הרשב"א בחשו' ח"ג סי' שע"ו אפשר
להעמידה כנשא והאכילה לכלבים כיד כי' ואפי' טועה
בדבר משנה כל היכה דלא אפשר לאהדורי ונו"כ כיד
בע"כ של כעל דבר מחייבין הוקמו' גזלן ומזיק
בידים כדכרי' ה' בעל המאור וכן פירשו' שם ורבותינו
בעלי התו' והף' לדעת רבי אלפאסי ה' לטועה בשקול
הדעת ובלא קבלוה וכו' ע"ש הרי מבואר דס"ל לדעת
הרי"ף דאפי' האכילו לכלבים כע"כ של כעל דבר פטור
וה"כ לר"ח נמו' ז"ל בההיא דר"ט חדא ועוד קאמר
כדמשני לר"ש אלא דר"ח בעילאוקמי' קרוייהו בטעת
בשקול הדעת ודלא כה' ש"ך ע"ש אבל הרמב"ן ס"ל
דאם נו"כ כיד חייב לשלם וכ"כ הכי' ע"ש ימא שהק' ה'
לחס רבסי' כ"ד דה"כ מהי פריך לר"ש מההיא דר"ט
אימא דר"ט דהאכילה לכלבים בידיה דהפי' טעה בדבר
משנה חייב בעלם מהם מ"ש הרמב"ן במלחמו' וז"ל והא'
דאיכאיה רב המנו' לרב שסת פרה אפשר הו"ל לפרוקי
דר"ט נו"כ כיד אלא דלא אורחיה דר"ט כהכי ועוד דר"ש
כילה בשלא נו"כ כיד מוקי לה ע"ש וכן פסק הרמב"ן
ח"ג סי' תק"ד וסי' תקכ"ד דטעה בדבר משנה אם גו"כ
כיד חייב לא נו"כ כיד פטור והתימא עליו כהשו' ח"ה
סי' כ"ד שכ' דאם ח"א להחזיר משלם הדיין מביה דק"ל
כר"מ דדאין דינא דגרמי ע"ש ולא זכר הרי"ף והרמב"ם
ורוב הפוסקים דס"ל דטעה בדבר משנה פטור דלא
דייני' דינא דגרמי מיהו אם גו"כ כיד יש לפסוק
כהרמב"ן והג"י והרשב"ן והרמב"ן דחייב ועיין הרשב"ן
סי' תק"ה :

ב' אם טעה בדבר שהוא ספק והוליא מוד'
המצחוק עיין בחשו' הרשב"ן ח"ב סי'
רע"כ ובחשו' ה' כנה"ג ח"א סי' ע"ג כ' וסי' ק"ג וסי'
ס"ק ב' הות' כ' :

ג' הגה ולענין הוראת איסור והיתר וכו' הש"
מוכיח מדברי הפוסקים דאין חיי' ה'
איסור והיתר לר"מ ושמעתי בשם מהר"י אשכנזי דגם
הכי' מורה דנריך קבלם אלא דהחילוק הוא דבר' מ' אפי'
קבלו לריך מומחה מוכהק אבל כהוראת או"ה סגי
דגמיר וסכיר עש"ב וליקא דגם לענין ד"מ גמיר וסכי'
מקרי מומחה ובקבלה סגי ואפי' אינו סמוך ופטור
כמבוא' כהנ"י פ' אד"מ ורוי' סנהדרין ע"ש וה"כ ע"כ
בהר"ת הו"ה אפי' לא קבלו פטור וגן מוכח מדברי

הכי' שכתב וז"ל והא דארו' גבי ר"ט דפטור מסו' שהיא
מומחה לכ' ד' ולאו דוקא ר"ט וכו' ודא דאמרין בפ' ה"ט
גבי ההוא תורא וכו' דלישלם דמי תורא למריה דהך
לחות בעלמא כלומר רהוי היה כן מפני שגרם
להפקירו וכו' ע"ש והא רב מומחה מוכהק הוא ואפי'
כד"מ פטור וא"כ בלא"ה ע"כ לאוקמה כדלא קבלו
עליהם או שנו' כיד וכן ר"ט אי קבלה אפי' אינו סמוך
פטור לא ודאי דס"ל דכחו' ה' אפי' לא קבלו פטור לו וע'
כחי' הר"ן לסנהדרין ר"פ ה' והרשב"א בחשו' ח"ג
סי' שע"ז דס"ל דאין חיי' והרב דוד כונפיר ס"ל שם
דפטור הוא מדאורוייחא אבל מדרכנן חייב עה שיטול
רשות עש"כ וכוה ניחא מה שהק' הר"ש על הרי"ף
דמאי קאמר ר"ע לר"ט מומחה לכ' ד' פטור מלשלם
ואלא ר"ע ושאר חכמים היו גדולים מר"ט וכו' ע"ש
דיל דר"ט מומחה ונטל רשות ואפי' יש גדול ממנו
כהוראות או"ה פטור וההיא דטמא את הטמור וכו'
חייב כשלא נטל רשות :

ד' כתב ה' כנה"ג הות' כ"כ שנספק מהר"ב
אי מהני כשי'ת' בין לדין בין לטעות
לטעה בדבר משנה והרמב"ן ס"ל דלא מהני
ומהרא"ד כ"כ כ' כיון דהוי ספק אין להוציא ממון מיד
הדיינים ע"ש ומדברי הר"ש שכתב וז"ל אבל אם קבלו
בפי' בין לדין בין לטעות דיניה דינא אי טעה בשקול
הדעת ופטור ע"ש משמע דלא מהני לטעה בדבר
משנה וכן הסכים ה' כנה"ג בהשו' ח"א סי' קע"ה וכו'
קע"כ מיהו אם קבלו בפי' אפי' טעה בדבר משנה
ודאי דמהני עש"כ ועיין בחשו' הרמב"ן ח"ג סי' תק"ד
דמשמע דקבלה מהני ע"ש ועיין בהשוכות זקן
אהרן סי' ט' :

ה' דין ב טעה בשקול הדעת כגון דבר שהוא
מחלוקת וכו' כתב הש"ך ס"ק ט' הות'
כ' וז"ל הכל אם אין מחלוקת ואין הדין מפורש רק שכת'
מעשה לפניו והורה כך וכך וסוגי'א דעלמא באידך וכו'
זה מקרי טועה בדבר משנה דלא מקרי טועה בשקול
הדעת אלא כשי' מחלוקת בדבר והיה שקול להכריע
והיא טעה בשקול הדעת אבל כשאין מחלוקת ונאכרר
עתה הפכו הרי הוא כטועה בדבר משנה ע"ש והנה
הרא"ש כ' כשם בעל המאור שמעתי משם חכם ה' גדול
דבאידנא לית לן טועה בשקול הדעת שהרי כל ההלכו'
פסיקות בידינו מן הגאונים וכו' ואין כ"ל אלה כל מי
שאין טענהו מתבררת מן המשנה או מן הש"ס מפירש
בלי ספק לאו טועה בדבר משנה הוא אלא בשקול
הדעת כעין ההוא עי' בדא דהי' קרוי' ליה עככרה דשכיבי
אדינרי דאפלינו ביה ר' ישמעאל ברי' יור' חי'א וכו' וה'
לחס רבסי' קפ"ד הק' שהרי במה דיני' יש שאין מפורשי'
בש"ס ופוסקים וחכם ה' טועה בו מפני שמדמה לו לדין
אחר ואין דמיונו עולה יפה ששאר חכמים חולקים עליו
ודאי אין זה דבר משנה אלא שקול הדעת ות' דס"ל
כפי' הרי"ף כמ"ש וסוגי'א דעלמא אולא באידך דסתמ'
דהש"ס פריך ממלתיה אלא אם אינו כן אלא דין שיראה
לחכם לדמותו לדבר אחר אם יש לר' סכר' לדבריו אע"פ
שדוב חכמים נחלקו עליו לא הוי טועה בשקול הדעת
כדי לחייבו או לחזור הדין כיון שקבלוהו עליהם דדילמ'
הלכה כותי' ע"ש מבואר דס"ל דאם אין הדין מפורש
רק שכת' מעשה לפניו והורה כך ורוב חכמים חקו
עליו אין הדין חוזר ופטור מיהו אפשר דבעל המאור
ס"ל

ס' ל' דהא הו' טועה בדבר משנה כיון דליכא מחלוקת
כדבריו הרש"ך אבל הר"ש ס' ל' דכל שאין הטעות
מבורר במשנה הו' כש"ס בלי ספק אפי' ליכא מחלוקת
הו' טועה בשיקול הדעת כעין ההיא ר' ישמעאל דלא
נחלקו הנאים בדבר החלה רק בא' מעשה לפניו והורו
כך וה' חייב חלק עליו ואלו סוגיית דעלמא כר"ח הו'
שיקול הדעת והריטב"א בחי' פ"ק דע"ז כ' וז"ל והיכא
דאשקבא לחד מרכיות מלהא דמסקא מוכר' או מדיוק'
ואזל האי דלא שמע השוא כסקא ויאורי דלא כוהי' אומ'
מורי כר"ו דחזי' אלו הו' גרע ליה להאי ההוא פסקא
דההוא גאון בעירון הוראחו מקמי דאורי' הוה הדר ביה
והשקא הו' טועה בדבר משנה ואלו לא הוה הדר ביה
כיון שזה ראוי להוראה הו' דינו כטועה בשיקול הדע'
והף על פי שהיה ראשון גאון גדול ממנו עכ"ל ה"כ
מזכקה לה האידנא טועה בשיקול הדעת אס' הורה
הפך פסק הגאונים דאפי' ידע לא היה חוזר בו דכיון
כזה ראוי להוראה דינו כטועה בשיקול הדעת :

ו' כתב הר"ן בפ"ק דע"ז בשם הר"ב דהורמב"ן
והרשב"ה הנס בטמא הו' סה"כ וטעה
בשיקול הדעת אין חבירו אפי' גדול ממנו בחכמה ובמנין
רשאי להקיר ואפי' הקיר אינו מוקד מפני שע"ס חתיכה
דאיסור' אבל אם טעה בדבר מוכח חוזר ומטהר ומקיר
וה"מ מטומאה לטהרה ומאיסור לההר' אבל
בחיוב וזכות חבירו המומחה חוזר ומוכה ע"ש ועיין
כמהר"מט"ח א' ס' ל' בלא זכר דגרי הר"ן ע"ש ובזה
ניחא מה שהק' מהרש"א בפ"ה ד"מ דהו"ל לר"ע לומר
לר"ט אינו מחזיק שחני' גדול וכו' ע"ש דהא בלא"ה
אפי' גדול אינו יכול להחזיר אם טעה בשיקול הדעת
ולא פרי' לא לר"ט דטעה בדבר משנה יכול לחזור ועיין
במשו' הר"ש ס' נ"ד שכ' דה"ד ככלא טעה הא' בדבר
משנה או בשיקול הדעת והביא ראיה לדבריו הרשב"א
שהרי לא אמרן הקיר אין חבירו רשאי לאיסור ואלו היה
הטעם מפני כבודו של ה' היו איסורו ג"כ בהקיר א'
באיסור חבירו מחחר שהעמדנו דבר זה ככלא טעה
בדבר משנה או בשיקול וכו' ע"ש ודבריו המוהים
דמדבריו הרשב"א בחי' בפ"ה ובר"ן בפ"ה דע"ז מוכח
כהדיא דדוקא טעה בדבר משנה חוזר אבל אם טעה
בשיקול הדעת אינו חוזר ומקיר אבל אם הקיר א' וראי'
דיכול חבירו לאיסור' כיון שטעה בשיקול הדעת וכ"כ
הרדב"ך ח"כ ס' כ"ע ע"ש ועיין בהש"ך פ"ק ד"ו ר"א כ'
ר"ט שאסר אם היה הטעות בשיקול הדעת אפי' גדול
ממנו אינו יכול לחזור ואפי' הורה מוכח מדבריו הר"ן
דאינו יכול להקיר וכ"כ הרדב"ך ח"א סוף ס' כ"ו ע"ש
ועיין בהרשב"ך ח"ה ס' ס' ומהו הרדב"ך עלמנו בתשו'
ח"ג ס' תס"ו כ' דהא הורה הו' כטועה בדבר משנה
ואפי' הוא עלמנו החוסר יכול לאכול ממה ואע"פ
שהר"ן כ' זה לפי דעתו דטעמא הו' משום כבודו של
א' מ"מ דינו אמת אפי' לטעם הראשונים ע"ש וב"כ
הרשב"ך בס' יבין שמועה דף י"ז ע"ג וז"ל ומ"ש
הרב דהא שמע הא' טענותיו של אחרון וחזר בו שאינו
נאסר אינו אומר כי גם הראשונים יורו בזה דכיון שהכיר
טעה באיסורו א"כ לא הו"א הוראה ולא שו"א חתיכה
דאיסור' וכו' ע"ש וזה ניחא מה שהק' הר"ן דא"כ
אמאי מוקמי' טמא את הטהור דנגע בה שרץ ע"ש
דס' ל' כמ"ש בס' תמים דעים ס' ר"ז דאינו חייב לשלם
אלא אם הורה טעמה ע"ש י"א כ' ההיא דדן את הר"ן וכו'

מיירי דהורה שטעה ואפ"ה מה שעשה עשוי וע"כ
כנגע בו שרץ ועוד נר' לפי מ"ש הרדב"ך סס וז"ל הדבר
ברור שלא נאמרו הדברים אלא באותם שהגיעו להוראה
ובתנע' שהיה בפ"ה מנפקי שיפורי כרכא וכו' דלת"ה
כל תלמוד שלא הגיע להוראה שיאסור לא יוכל רבו
להקיר אפי' שהוא גדול ממנו בחכמה וכו' ע"ש דההיא
דדן את הר"ן וכו' מיירי באינו מומחה ור"ח מוקי לה
אפי' איש גדול ממנו דיכול להקיר מה שאסר ואפ"ה מה
שעשה עשוי וכ"כ כנגע בה שרץ גם התו' בקמא דף ק'
בד"ה טוהרו וכו' והרא"ש בפ"ה דר"מ כ' וז"ל והא דמפ'
התס' לשנויי מתני' ברבנן טמא את הטהור דנגע בה
שרץ וכו' אנב אחרינו מפרש לה ע"ש וה"כ א"ל טמא
את הטהור חייב אפי' לא אגע בה שרץ ואנב אחרינו
מפ' לה הכי והרשב"ך סס כ' דהא דמוקמי' כדאנע כס'
שרץ משום ומשלם מכיתו דאי לא אגע בה שרץ אע"ג
דטמא' בהוראתו כיון דלא נו"כ כיד לא מקרי מוזיק
אכל לעולם אפי' לא אגע בהו שרץ אין מחזיר ע"ש
ובתשו' ח"א ס' ס' ודבריו תמוהים דאם אינו חוזר וקס'
דינא חייב לשלם מדינא דגרמי כמ"ש הרמב"ך
במלחמו' סס וה"כ באסור' אם טעה בשיקול הדעת כיון
דנעש' חתיכ' דאיסור' ואינו יכול לחזור חייב לשלם ודוקא
טעה בדבר משנה אינו חייב משום דלא בריא הויק'
דאם היה חכם אחר מכיר בטעותו לא האכילוהו לכלב'
כמ"ש הרשב"ך דף י"ע ע"ש וכן בד"מ יכול להחזיר
ולכך בעי' נו"כ כיד דחייב לשלם וממילא מה שעשה
עשוי אבל באיסור' וטומאה וטעה בשיקול הדעת דנעש'
חתיכ' דאיסור' אפי' לא נו"כ כיד חיי' לשלם כיון דקס' דינא
ואינו יכול להחזיר ודלא כהש"ך ס"ק י"ד אות י"ד וט"ו ע"ש
וז"ל ר' יונה היכא מ' דלעולם בטמא את הטהור וכו'
כיון דאסיק עלה שמא דטומאה לא מני הדר ביה והו"ל
ההוא מידי משעה שטמא בחתיכה טמאה ול"כ דהא
אמר ר"ח לקמן טמא את הטהור דאנע בהו שרץ ואי
בדבור בעלמא נטמאו כדאנע בהו שרץ אמאי מחייב
בלאו נגיעה נמי געשו חנהו פירות כיון שטמאן
בדבור וכו' עכ"ל :

ז' אבל אם קבלו אותו וכו' רש"י בסנהדרין דף ה'
כ' אי קבלוהו לבגמרי לילך אחריו אם לדין
אם לטעות ולא יתבעוד לא תשלם ואם לא קבלו טענתך
עליהם דאמרו לך דיינת לן דין תורה וכו' והתו' והרא"ש
הק' דא"כ מאי דייק מהכא דהא אפי' לא גמיר וסביר
נמימה שעשה עשוי ומשלם מכיתו כדמוכח לקמן
דפריך לר' אבהו מדן את הר"ן ומוקי לס' בדקבלו עליהו
ומיירי כשאינו מומחה דהא קתני סופ' ואם היה מומחה
לרבים פטור לר"פ ואי לא דלא קבלוך עליהו כלל ע"ש
והש"ך ס"ק ל' כ' דה"פ אם קבלוך כסתם דהו' קבלה
לבגמרי בין לדין בין לטעות לא תשלם ואי לא בגון דא"ל
דיינת לן ד"ח בשעה שקבלוך וכו' ואולי ס' ל' להתו' דלקמן
נמי מיירי כשא"ל מתחלה דיינת לן ד"ת וכו' ע"ש וראי'
להק' דא"כ נכי מומחה דא"ל דיינת לן ד"ת מה שעשה
עשוי ומשלם מכיתו ותק' להו דהא כיון דאוקי' רישא
דמתני' בהבי' א"כ מומחה כה"ג פטור בדקתני סיפא
אם היה מומחה לרבי פטור ד"ל רמומח' דמתני' במומח'
דסמיכה ומר' זוטר' לא היה סמוך כמ"ש התו' דף ל' ג'
בד"ה כאן וכו' ע"ש ומ"ש התו' הכא ומיירי כשאינו
מומחה וכו' היינו אפי' אינו מומחה מדקתני סיפא
ואם היה מומחה לרבי פטור משמע דרישא אפי' באינו
מומחה

פון לטעות וכו' ע"ש ואפשר שזה דעת הר"ה דג' רועי
 בקר דאינו יכול לחזור ה"ד בקבלו חפ"י לטעות אבל
 אם קבלו לדון תורה חפ"י לא טעה אין דינו דין וגם
 הרמב"ן מייירי בקבלו לדון תורה אבל אם קבלו בין
 לדון בין לטעות חפ"י טעה אינו חוזר וכן מביאר בח"י
 הר"ן ע"ש והש"ך חלק על הרמב"ן דחפ"י לא גמיר
 כיון שקבלו מה שעשה עשוי ע"ש ואפשר שזה דעת
 הרא"ש בכתבו אבל לפי גי' הר"ף רמוקי רב יוסף מהכ"י
 דמחזירי כחאינו מומחה משמע כהרמב"ן דמייירי
 בדלא גמיר דלעולם מחזירי ולכך לא מוקי תרומה
 בחיני מומחה ומחזירי רבכורות בקבלה ומתני' דמחזירי
 בלא קבלו משום דאם אינו מומחה חפ"י קבלו מחזירי
 לעולם וב"כ בחי' הר"ן סוף הסוגיא דאינו מומחה
 חפ"י קבלו מחזירי כפ"ל מתני' דמחזירי בלא קבלו חפ"י
 יוסף דמתני' דמחזירי כחאינו מומחה חלף שכ' לעיל
 בשם הרב דוד דה"מ לחוקמי מהכ"י רבכורות כחאינו
 מומחה וקבלו ע"ש וכבר כתבתי דלא מצי לאוקומא
 בהכ"י דאי כחאינו מומחה כלל חפ"י קבלו מחזירי ואי
 בגמיר ולא סביר מומחה מקדמי ודינו כגמיר וסביר
 ומ"ש הר"ן בשם הרמב"ן דמומחה הסמך פטור
 שסמיכתו עולה כמקום נטילת רשות גר' דבזה לא
 שייך דהא לא מהני חלף משום שדעת הנשיא מסכמת
 לסמיכה כ"ד כמ"ש הר"ן וא"כ כזהו דליכא נשיא ליבא
 סמיכה וכמ"ש הר"ב ש"ו ע"ש עור כס"י רע"ה :

י"א הגה

ואין דרין חזרה מ"כ כשתן ממון ואוקו
 שנתחייב לחבירו ע"כ אבל אם חייבו
 ליתן ועדיין לא נתן ונתגלה שטעה בשקול הדעת חוזר
 דרין ואינו יכול חלף לתובעו ממון שחייבו שהרי
 נקבד שטעות נחייב ר' ושעיה ה"ה בס' המכריע
 סוף סי' ל"ב ע"ש ועיין במהרי"ק שרש"י ד"ס י"א שכן
 משמע מדברי הרמב"ם וכ"כ הטור בשם הרמ"ה ומ"ש
 דה"כ בן מדברי הרא"ש כבר כתב ה' לחס רב ס"י פ"ב
 דאינו מוכרס וכ"כ הרב זקן אהרן סי' כ' וכן הוכיח
 הש"ך דלכ"ע חוזר ע"כ :

י"ב דין ד'

בין טעה בין לא טעה וכו' . וכ"מ
 לזמן כ"ד ל' יוס וכן לענין פירות
 שבנתים שלא זכה בהם חלף משעה פס"ד השני וכו'
 הש"ך וכן כ"מ חס הורה לפניו אינו הודחה בכ"ד וכ"כ
 הרמ"ה בפ"ק דסנהדרין דף ל"ג ע"ש וכן כ"מ חס אמרו
 לו הביא עדי' או ראי' ואמ' אין לי דק"ל כס"י כ' דחפ"י
 מלא ח"ך אינו כלום אבל כחאינו מומחה דינו כעל
 וחוזר בע"ד ודן בראיהו עדים שמלא חס"כ :

י"ג הגה

דכל דאיכא ספיקא דרינא אין מוציאין
 ממון וכו' . מהר"ב בכתב תשוב'
 כ' דבס"ס מוציאין מיד המנוחק וגמטבו אחריו קלת
 אחריו וכו' ה' כנה"ג דבחוק דהיזק ראי' וחוק' הנזקי'
 חפ"י איכא ס"ס אין מוציאין מיד המנוחק מהרי"ט ט"ס
 ק"ד וה"ל בן מדברי מהרש"ה הובא בהרש"י סי' ל"ה ע"ש
 וב"כ מהר"ב ח"ב סי' ל"ג גבי נזקי דבס"ס מוציאין
 מיד המנוחק ע"ש וב"ה פני משה ח"כ סי' ס' אפשר
 דה"ד גבי המנוחק מכח תפיסה אבל לגבי חוק' הורש
 ההיא ירושה מניחא אפשר דמורה דאין מוציאין ע"ש
 וליתא שהרי מהרי"ב ס"ל דאין מוציאין מבעל הממון
 והביא ראי' מדברי הת"כ בפ"ק דכתו דף ט' כ"ד האי
 למיתב וכו' שכ' וקשה חמאי מפסיד כחוגת' דהא ס"ס
 הוא ספק בלוגס ספק ברטון וכו' וה"ל דחפ"י דס"ס

מפסידא ככתוב' משום דמוקמי' ממון אחזקתו דהא
 לקמן גבי משארתהני כחנסתו וכו' ע"ש הרי דאפילו
 מבעל הממון מוציאין וה' בית שמואל כ"ה סי' ג' ב'
 ס"ק י"ג ג' וז' מיהו לדעת תו' בכתובו דף ט' דכה"ג
 מוציאין ממון משום דהוי ס"ס חס הל' כרש"י או כר"ת
 וח"ס הל' כר"ה עדיין ס' שמה חס זקף במלוה זכה וב"פ
 פתשו מהר"ל ומהרש"ך דמוציאין ממון בס"ס ע"ש הרי
 דס"ל דחפ"י בס"ס דפלוגה מוציאין ממון מהבעל
 וב"כ דמוציאין ממון מהקורס דגרע מבעל הממון כמ"ש
 הת"מ בפ"ג מ"ה זכיה דין ה' גבי דכה נסוויס ע"ש
 וב"כ דבכ משפט ד"ק ח"א סי' י' ורס"י ת"ק וס"י ג' ב'
 דבס"ס מוציאין מהורש"י ובח"כ סי' ל' כתב דאפילו
 מייורשים קטנים מוציאין ע"ש וב"כ בהדיא מדברי
 מהרי"ט סי' כ"ח דלדעת מהר"ב מוציאין מהיורשין
 בס"ס ע"ש וכתב מהר"ן ס' חביב בקו' ע"ן הדעת שרש
 ב' דהא דאין הולכי' בממון אחר הרוב ה"ד ברוב גרוע
 אבל ברוב חשוב וב"ש בס"ס דעדיף מרוב חפ"י בממון
 הולכי' אחריו וב"כ התו' בסנהדרין דף ג' ע"ב וז' דין
 ממון לא כ"ש תימא דבר' פ' המובר פירות קאמר שמו"ל
 דאין הולכי' בממון אחר הרוב והתני' לא נילף בק"ו
 מר"כ וכו' וז"ל דרובא לרדיא לא זכני לא חשיב כי
 הנך רובו ולכך לא סמכי' אהך רובא כד"מ ע"ש חלמא
 בממון נמי הולכי' אחר רוב גמור ק"ו מד"כ ולא חמרי
 שמואל חלף ברוב גרוע זה כ"ל ברור והתימה על הרב
 ע"ש ולא ראה התו' ר' פ' המניח שתרנו דוקא גבי דייני'
 ולפי' בק"ו ע"ש משמע דס"ל דאין הולכי' בממון אחר
 הרוב חפ"י ברוב גמור וכן אמרי' גבי המוכר עבד מ"ט
 לאו משום דרוב' הכי איתנהו לא בלקו הכי איתנהו וכו'
 משמע דבעי' כל ולא סני ברוב וכן פרכי' הת"ס אי כל
 הנשיאות בתולות יש להן קול כי איכא עדי' מאי הוי
 מדליה לה קול שהדי שקרי גינהו חלף רוב וכו' משמע
 דכל דוקא הוא ולדעת התו' דסנהדרין ז"ל רל"ד הוא
 במ"ש הרשב"ה במ"ה דף ז' ע"ב דאין מקפיד להזכיר
 הרוב כל' כל ע"ש וא"כ נר' שזה תלוו במחלוקת דלרב
 הולכי' בממון אחר הרוב ה"ג בס"ס מוציאין ממון וכן
 לשמואל לדעת התו' דסנהדרין דהולכי' אחר רוב גמור
 בממון ק"ו מד"כ ה"ה בס"ס דחשיב רוב גמור אבל
 לדברי התו' דקמא דאין הולכי' אחר הרוב כיון דאיכא
 מעוט וחוק' וגבי דייני' שאני ה"כ אין מוציאין ממון
 בס"ס כיון דאיכא מעיט וחזקה וגבי דייני' שאני ה"כ
 אין מוציאין ממון בס"ס כיון דאיכא מעיט וחזקה והתו'
 בפ"ק דכתובי' שכ' דבס"ס לא מפסידא בחובת' אפשר
 דס"ל כהתו' דסנהדרין דהולכי' בממון אחר רוב גמור
 ואיכרא דהתו' רב"ג בד"ס ור' סג"ר וכו' כתב
 דחפ"י איכא רובא וחוק' דהוי מעיט מעיטא דמעוט'
 לא הוי ודאי בכור לכהן דאיכא חוק' ממון דעדיפא
 והתנע' ה' חפ"י לרב דאזיל בממון אחר הרוב בההיא
 דהמוכר שור לחבירו וגמלא ננח היינו משום דאמר
 קיס ליה בנפשי שאני מן הרוב וב"כ הרא"ש שם הרי
 דס"ל דחפ"י ברוב וחזקה דהוי מעיט מעיטא דמעוט'
 חוק' ממון עדיפא ורב מורה בטוען שמה דאין הולכי'
 אחר הרוב וא"כ לר"מ בס"ס אין מוציאין ממון כיון
 דאינו טוען וכן ראיתי להתו' הילוגי' הביאם הרב
 הלכות י"ט דף מ"ט כמתני' חמורה שלא בכרה וכו' זכר
 ונקבה מפרש בולה ח' לעצמו וכו' וז' ח"ה לרב דחמ'
 בממון הולכי' אחר הרוב היה לו לתתו לכהן דרובא
 מקייע

מסייע ליה דשמא הזכר ילה החל ועוד דשמא ילה יחד
 לר"ד דאמר חפסר לזמנא וקרוש הזכר וכו' ויל דוקא
 במלו דהלי ברעות כנון מוכר שור לחכרו וכמלא נחן
 דאמר דמזי אמר אנא מרובא דמזוכני לרדי הכל הכה
 ל"מ הכהן למי שהכהמה מן הרוב שילדות זכר קודם
 לו השנים יחד עכ"ל וזה כדברי התוס' והר"ש ברפ"ג
 דכבורה דמורה רב כשמא דאין הולכי אחר הרוב וה'
 כ"ס כי הקם דהוי ס"ס הכל מרכיז הרמב"ן בה'
 בכורות שלו נר דס"ל דאפי' כשמא פליגי כמ"ש ה' הלכו'
 ועד דרמ"ג וכו' וס"ל מרכיז התוס' דכתיבת כד"ה
 להחזיר וכו' ע"ש וכן נר מהכרי הר"ש כפ' ה"מ גבי
 נקדשה לרעת אביה והלך אביה למ"ה ועמדה ונסתת
 שכ' וז"ל ואם היינו מפרשי לפי שרוב פעמי' אין האב
 מוחה מהתמא דניחא ליה לאב בנישואיה כיון דכבר
 נקדשה לרעת הילכך אכלה בתרומה דאזלי בתר
 רובא ובממון הוא ללה אזלי בתר רובא וכו' אבל ח"א
 לו' כן דהא רב הוא דאמר בריש המוכר פירות דהולכי
 בממון אחר הרוב עכ"ל משמע דאפי' כשמא הולכי
 בממון אחר הרוב לרב ולדבריו בכורות לק"מ דרב
 דוקא הקם דאמר ק"ל שאני מן הרוב וכו' ע :

וראיתי ליה מטעם יוסף ח"א סי' ו' שכתב דהתו'
 בפ' קנסהדרני ור"פ המניח לרבך אחד

כוונת דדוקא גבי דיינא הולכי בממון אחר הרוב משום
 דהרוב קוטר המיעוט ואומר שאין הדיון כן והוי המיעוט
 כמי שאינו ומ"ה ע"ג דאביא נמי חזקה לא אזלי בתר
 מיעוטא משום דכ"ד סוהר"ג כ החזקה הכל בעלמא
 שאין הרוב סותר המיעוט כנון רובא לרדיא ומיעוטא
 לנכסתא דריווייהו אהנהו הרוב והמיעוט אין הולכים
 אחר הרוב כיון שיש עם המיעוט חזקה עמו וז"ש
 בסנהדרין דרובה לרדיא זכני לא חשיב כהנך ר"ל דל"ד
 לרוב דיינים דהרוב חשוב שהוא סותר המיעוט וכו' ע"ש
 וכה"ג כהב הרשב"ה כמ"ה דף ח' דלה אמרו סמוך
 מיעוט לחוק' בחוק' המסתלק דכיון דרוב המסתלקי'
 בה מסלקי' חוקה לא חיישי' למיעוטא ע"ש כ"ו וה"ל כ"ל
 דדוק' גבי דייני' אזלי בתר רובא מה' ע' דהרוב מסלקי'
 החוק' ילה אמרי' סמוך מיעוטא לחוקה אבל בעלמא
 אין הולכי' בממון אחר הרוב משו' דאמרי' סמוך מיעוט'
 לקזקה והשתא ח"ש הא דאמרי' גבי מוכר עבד וכו' מ"ט
 להומיט הרוב הכי איתנהו לה כולהו וכו' וכן כל
 הנשואות וכו' דדוקא הוא דאפי' רוב גמור אין הולכי'
 אחריו אבל ל' התוס' דסנהדרין שכ' לא חשיב כי הנך
 ריכי וכו' משמע דרוב גמור דומיא דרוב נשי' לט'
 ילך ורובה דאיש טעו בעבורה דירחא דאפי' אין הרו'
 סותר המיעוט הולכי' אחריו בממון ככ' ונד"כ ורובא
 לרדיא לא חשיב כהנך וכ"כ הר"ש כפ' ז"ב והטור
 כס' ל' כשם הרמ"ה רש"י אמר ככ' בחדש ואחר
 אמר כנ' בחדש חלי' שטעו בעבורה דירחא ע"ש שמא
 אפי' בממון הולכי' אחר הרוב רובא טעו בעיבורה
 דירחא דילפי' ק"ו מד"נ ועיין בס' שבת יעקב כייני
 ק"ל ס"ק י' שכתב דהתם כתיבוי' היא טוענת כרי ושטר
 כתובת בידה והיא טוען שמא דשמא אינו בקי כמ"ש
 התו' שם מ"ה בס"ס אינו נאמן להפסיד כתובת' אבל
 כס"ס דעלמא אין מוזהרין מהנוחזק ע"ש ונר' דודאי
 אפי' שמואל מורה בכרי ושמא דהולכי' אחר הרוב
 המסייע לכרי דהא גבי ההומות משארסתני נאנסתי
 אמרי' בפ' דכתובת דנאמנת לר"ג מטעם דמוקמי'

ליה לחוק' דכיון דטוענת כרי ומסייע לה חוק' אמרי'
 כרי ושמא כרי עדיף וכ"ש ברוב מסייע לה דק"ל רובא
 וחוק' רובא עדיף וכן תי' ה' פני יהושע שם אכל דאיתו'
 לה' כס' ה"ז שכ' וז"ל וק' אמאי ריכי התו' לומר חוקמ'
 בחוק' היתר והא איכא ס"ס ספיק' בקי ספק אינו בקי
 ספק הונס ספק רטון וכו' ומשמע ליה דלהכי הוזהרו
 התו' לו' ואוקמי' בחוק' היתר משום דכשלמא ספק
 אינס מקרי שפיר ספיק' דהכעל גופי' ל"מ למבעי אי
 נכעלה כהונס אכל ס' בקי לא מקרי ס' דהא הבעל
 טוח לפניו דק"ל רפ"פ מלא ויכי דאיכא קנון מאן
 דכרי ליה היכי נקום חנן דהרי דהרס' וכ"ש אס הוא'
 נשוו דק"ל לכך הוזהר התו' לומר ואוקמה בחוק' היתר
 כדי לחוק' ס' זה מיהו קושעא דמלתא הוא דמטעם
 ס"ס הוא דאינו נאמן לאוסרה עליו עכ"ל הרי דטענת'
 טענת כרי מקרי אלא דמכח חוק' היתר הוי ס"ס וכ"כ
 עוד שם וזלואין להק' דהיכי הוה"ל דאפי' כס"ס מפסד'
 כתובת' משום דאוקי' ממונה בחזקה מריה והרי כנגד
 חזקה זו איכא חוק' אחריתי דאוקי' איהתא בחוק' היתר
 ודאי דלא מפסדה בתובת' דכמאי דכהי' לעיל ניחא
 דחוק' דאוקי' איהתא בחזקה היהיה בעי לה כדי לעשו'
 ס' כשאינו בקי דאילו חוק' היתר למ"ל ספק דקס' וכו'
 ע"ש ח"ך ק' דה"כ מאי רתיה הכיחא התו' דהא גבי
 משארסתני נאנסתי והוא אומר לא בני אלה עד שלא
 ארסתיך נאנסתי והיה מקמי' נ"ט ואיכא מ"ד לקמן
 מ"ט ממאיתים אבל מנה חיה לך אלמא משום דכאנתו'
 מנה היה ס' לה מפסדה דס' קודם שנתהרס' ס' אחר
 שנתהרסה ותת' ל' אחר שנתהרסה אמור באינס היה וכו'
 עכ"ל וא"ל אימא דהתם שהוא טוען שמא' והיה כרי
 דחוק' וכ"ס מסייע לה אמרי' כרי עדיף אבל הבא
 דהוא טוען ג' ככרי אע"ג דבחוק' היתר חשיבי ליה ספק
 גימא דאפי' כס"ס מפסדה כתובתה לכן נר' דלק"מ
 שהרי כ' התו' בככורו דאפי' ברוב וחזקה דהוי המיעוט'
 מיעוט' דמיעוט' דחזקה ממון עדיפא הממע"ה ע"ש
 וה"כ ה"ל אע"ג דליכא ס"ס וחזק' מפסדה כתובתה
 משום הממע"ה וחוק' ממון עדיפא ומה שהולכו התו'
 לומר חוקמ' אחוק' היתר ולא משום ס"ס כקי' ס'
 אינו בקי' ס' כהונס ס' ברטון נר' משום שכ' התו' שם
 דכיון דאזלי' בהר רובא בענין איבור ממונה נמי ודאי
 לכהן דאל"ה הווי תרתי ע"ש וי"כ ה"כ הוי שרי' ליה תכח
 ס"ס לה מפסדה כתובת' וממונה בתר' איסורא גריר
 דאל"ה הווי תרתי דסתין לזה כהב דשרי' לה משום
 דאוקמי' בחוק' היתר אבל מפסיד כתובת' דאוקמי' ממוכ'
 בחזקה מהריה ומ"ה רוב אחרונים ס"ל דאין מוזהרין
 מהמוחזק משום ס"ס ומתרימט והכנה"ג איה פ"א
 ופ"כ הסכי' דאפי' ככמה ספיקות אין מוזהרין מהמוחזק
 וכן הסכי' הש"ך בס' תקפו בהן סי' ק"כ ע"ש וכ"כ
 מהרש"ג בס' משפטי ישרים סי' ל' ומ"ה ע"ש וכ"כ
 הרמב"ן בס' ה"ז ככתבו דקי' ב' וז"ל ועיקר הכי' דהא
 דאמרי' וליחוש שמא זנה החתו' לאו לאוסרה עליו
 קאמרי' אלא להפסיד כתובת' דודאי אפי' כל היום איה
 מרכה ספיקי' ספיקו' אברה כתובת' אם הינה טוענת'
 כרי דאמרי' הממע"ה וכו' ע"ש מיהו כהב מהר"ח ש'
 ח"א סי' כ"י ובקרקע אי מוזהרין מיד המוחזק בו
 עכשווי' איכא ס"ס ולא מוקמי' ליה בחוק' מריה
 קמא שהרי כ' התו' ככתב' דל"כ כד"ה והלכתא וכו'
 וז"ל רשכ"ס פי' מסבקה לן כמתן הילכתא וכו' ונר'
 לחלק

לחלק בין ספיק' דתרי ותרי לספיקא דדינא וכו' היכא
 דמספ' ל' דינא כמאן לא שייך למי' אוקמא חזוק'
 מרא קמא וכו' מירד המוחק ודחוק הוא וכו' לה"י
 דה' ט' וכו' משום דאמרי' מגו להקמי ממוכה ופית לן
 להקמי ארעא בחוק' מרא דקיימא השתא וכו' ע"ש
 א"כ אע"ג דק"ל דקרקע בחוק' בעלני' הא' היינו לו'
 דעדיפ' מחוק' מרא דקיימ' השתא אכל מ"מ המוחק
 בה עכשיו מקרי מוחק ולא הו' מוציא לגמרי וא"כ
 לדעת רש"ס בספיקא דדינא מוקמי' לה ביד המוחק
 בה עכשיו ולדעת ר"י אע"ג דמגו להוציא לא אמרינן
 לאוקמי הקרקע ביד המוחק בה לא מקרי להוציא וכו' כ'
 הרא"ש שם וה"ל הפי' למ"ד דגדולה חזקה ואין מוציאין
 מיד המוחק אפי' בס"ס ה"ד במוחק גמור כמטלטלי'
 ומעות שכירו אכל להחזיק קרקע ביד המוחק בו אי
 איכא ס"ס דמסוייעי ליה אין מוציאין מידו לכ"ע וזה
 נכון ומתקבר ע"כ ונ"ל דה"ד הקס אמרי' מגו משום
 דכבר זכה בקרקע כטענה א' ולכך אע"ג דחזר והמר
 שטר זייפא הוא נאמן במגו דהו' בעי קני כטענה א' אינו
 נאמן כטענה אחרת כמאן דהו' להוציא וכו' מדברי
 הרא"ש שם כ' כיון דאמר שטרא מעליא הוא זכה בקרקע
 שהוא מחזיק וכו' וכו' הר"י ונהו והרשב"א בס' ה"ז שם
 ומר"ל ח"ג סי' ס"ג כ' גבי מנרן והלוקח דאע"ג
 דק"ל דהלוקח הוא מוחק כב' ספיקות מוציאין מהלוקח
 וזוכה המנרן והש"ך כס' תהפוכו כהן סי' קכ"ב חלק עליו
 דמשום ס"ס אין מוציאין מהמוחק והלוקח נקרא מוחק
 ובספיק' דדינא אין מוציאין מהלוקח ע"כ ולדברי
 מהרש"ס דלא מוקמי' קרקע בחוק' מרא קמא בס"ס
 דמסוייעי' למוחק בה נר' דה' כ' לא מוקמי' לה בחוק'
 הלוקח לגבי המנרן אי איכא ס"ס דמסוייעי' להמנרן
 דהוא נמי נקרא מוחק ולא עדיף הלוקח ממנה קמא
 דהא לכ"ע מרא קמא מקרי מוחק בספיק' דתרי ותרי
 והכא איכא מ"ד דהמנרן נקרא מוחק לגבי הלוקח
 וא"כ אע"ג דק"ל דהלוקח איקרי מוחק אי איכא ס"ס
 מוציאין מידו ואוקמינן לה בחזקה המנרן שהיה גמרי
 נקרא מוחק וכה"ג כהב' הרשב"ה בתשו' ח"ג סי' נב'
 דמגו להוציא ממון ממש לא אמרי' אכל קרקע אע"ג
 דבחזקה בעלני' הוא לאו להכריזי ממנו ע"כ :

יד בכקום שנהנו לו ק"ל כמו שמוחזקים
 יכולים לומר כן ה"גב' דטוענים
 ליורשים ה' משפט זקק ח"כ סי' ה' וה' לנפרעי' שלא
 בפנינו הכנה ג"ע שיה' עדות כיעקב סי' כ"ה כ' דכל
 שהאב הינו זוכה אלא מספיקא ומכאן שהוא מוחק אין
 טוענים ליורשים וכו' ה' שמה' יט' סי' ל' לדעת בעל
 התרומות והביא מ"ש ה' כנה' ג' סי' ק"ח דאין טוענים
 ליורשים טענה זו יעשה ולה' דאה דברי ה' כנה' ג' סי' זה
 שכ' טוענים ליורשים ולנפרעים שלא בפנינו ובח"כ
 הגב' אות' זו' כ' דבר מדברי מהרש"ג דהין היורשי זוכים
 ולא ידענא מנ"ל וכבר הארכתי בסו' רמ"ו ע"ש ובסו'
 רמ"ו הגב' אות' כ"ז וז"ל ודואה אני שדעת מהרש"ג ל'
 דהזוכה מטעם ק"ל אין יורשי זוכים באותו ממון אלא
 כשטען המוריש בחייו ק"ל אכל כל שלה אמר בחייו ק"ל
 ונת' אעפ"י שהיה יכול לומר ק"ל ואם כך היה דעתו יש
 לחזמה מנ"ל הא ועוד דאפי' נימא דאינו זוכה כל שלא
 המר ק"ל אם מתה טוענים ליורשים כל מה שהיתה היא
 יכולה לטעון כמבואר בכ"מ ואפי' אם הימא דהין
 לטעון ליורשים וכו' כל שלא אמר המוריש ק"ל לא טעני

לה כבר הסכמתי בכללי הק"ל אות' י"ח דאפי' המוחק
 עלמא ד' שטיטעון הוא ק"ל אלא כ"ד טוענים כשכילו
 וכו' עכ"ל הרי דק"ל דטוענים אפי' למוחק
 עלמא וכו' ש' ליורשי ומ"ש בסו' ק"ח אות' ג' כתבתי
 בסו' רמ"ו דלא טענינן ליורשים וכו' ע"ש הנך רואה
 בסו' כ"ה ובסו' רמ"ו הסכמתי כטוענים ליורשים ואפי'
 למוחק עלמו וב"כ בתשו' ח"ה סי' כ"א גבי פס"ד
 דיכול המוחק לו' ק"ל כמ"ד דנאמן וטוענים ליורשים
 כן ובסו' כ"ז וז"ל עוד כ' בעל הקו' דמאחר דטענת
 ק"ל חלושה די כשהבע"ד עלמו יטעון כך אכל לא
 נטעון בעבורו וכו' ובכר' כתבתי בפסקי הא' שדברי
 מהרש"ך ח"כ סי' ק"פ ברור מללו שכ"ד טוענים כן
 והדברים מוכרחי' וכו' ומנן התימא עוד שלא הביע
 דטענינן ליהמין ק"ל והו"ע"ש וכ"כ עוד בתשו' ח"כ סי'
 ק"ע"ש וה' שמחה יט"ס חלק על ה' עדות כיעקב
 דאפי' אין טוענים ללוקח ק"ל טוענים ליורשים דרשות
 יורש לאו כרשות לוקח ע"ש וכן דאיתי לה' עדות כיעקב
 סו' כ' שחי' כן דדוקא ללוקח שהוא נכרי אין טוענים
 אכל ליורש כיון דירושא ממילא היא יורש כבעלים א'
 עלמו חשוב דברעה דמורישו הוא וכשם שמורישו זוכה
 כטענה ק"ל יורשי זוכים תחתיו ע"ש ולע"ד אין חילוק
 בין יורש ללוקח דכל טוענים ליורש טוענים ללוקח
 והתו' ריש גטין כד' ה' ואם וכו' ובמצינא דף י' ג' כד' ה'
 ה' וכו' כ' וז"ל ואין לו' דמעשי' שמה' וזיאונו שלא בפניו
 או על הלוקחות ויהומים ולא נטעון להם מזוייף משום
 דלא שכח וכו' וכיון דאין טועני' להם מזוייף גם אין
 טועני' להם פרוע וכו' הא ליתא דאפי' לא נטעון להם
 מזוייף הוא נטעון להם פרוע כדאמרי' בהמוכר הכות
 גבי שטר כוס וכו' טעני' להו' החזרהו כמו אכיה' שהיה
 נאמן לו' החזרהו כמגו דהו' בעי אמר מזוייף וכו' וכן
 מוכח בפ' ג' פ' וכו' דטעני' מזוייף הוא כשכיל יתומים
 וכו' ע"ש וא"א אינא דדוקא ליורש טועני' לו' החזרהו
 כמגו דמזוייף כמו שהיה אכיו נאמן כיון דכרעה דאכו'
 הוא וכן טועני' לו' מזוייף אכל ללוקח דנכרי הוא אין
 טועני' לו' ולכך לא יחזיר שמה' וזיאונו על הלוקח אלא
 ודאין דאין חי' וכל טועני' ליורש טועני' ללוקח וז"ל בעל
 העיטור כריכי מחאה דקפ"ד ע"כ וכי היכי דיורש נאמן
 כמגו לוקח נמי נאמן במגו דחד ריב' אית להו' כדאמרי'
 זאת אומרת טועני' ליורשי טועני' ללוקח וכו' ומסקנ'
 דילמ' שאני לוקח וכו' אלמא איכא מ"ד טפי עדיף לוקח
 אכל לכ"ע לא גרע וכל מדי דקמן מזי טעין בהרא'
 טעין דהא ק"ל מה מכר א' לשני כל זכות שקבוא לידו
 וכו' ע"ש הרי דלוקח לא גרע מורש וטעני' לו' מה שהיה
 המוכר טוען דמה מכר א' לשני כל זכות שקבוא לידו
 ואע"ג דהא דאמרי' בפ' ח"ה דלוקח עדיף מורש נר'
 דה"ד התם משום דלא שרי זויי ככדי ע"ש ברש"ס אכל
 בעלמא לא מ"מ משמע דלא גרע מורש וה"כ שטועני'
 ליורש טענת ק"ל טוענים נמי ללוקח שלקח כח זכות
 המוכר וה' כנה' ג' אות' מ"ד נסתפק המוחק דיכול
 לו' ק"ל אם יכול לו' אינו רוצה לזכות מטעם ק"ל לחוב
 לכ"ח והסכים דאינו יכול לו' כן וכופין אותו על מדת
 קדוש וכ"כ מדברי ה' משפט זקק סי' יט"ע ש' ונר' משום
 דס"ל דאפי' לא טען הוא ב"ד טוענינן לו' וא"כ ממילא
 הוא זוכה כשכ' ואל תעשה מטעם ק"ל וכדי שלא לזכות
 לריק לעשות מעשה ולו' אינו רוצה לזכות דאם אין ב"ד
 טועני' לו' עד שיטעון אותו אין כופי' אותו לטעין כד'
 טיובה

שיבחה כ"ח וכן ראינו לה' פתחו' סי' קע"ו שכתב וז"ל
 עוד נסתפק כנ"ל ש"ס וס' כח לב"ח להכרח לבעל שומח'
 במתנה אסרו לדי שיבחה הוא' חוב שלו או יכול הבעל
 לו' אינו רואה למתנה והכמתה דחין כח בכ"ח להכרח
 לבעל כזה ול"ד למ"ש שיכול להכרחו שיבחה מטעם
 ק"ל דכאלמא' התם כיון דאיכא פלוגתא דרביות ממילא
 בשב"ל תזכה מטעם ק"ל וכדי שלא לזכות לדיק לעשות
 מעשה ומה שאינו רוצה לזכות הכל הכה' אינו זוכה הלא
 כשיעש' מעשה וימתה ויחין כח לב"ח לכופו בקום עשם
 שיבחה מעשה כזה שיבחה הוא' עכ"ל הרי דס' ל' דהס'
 אינו זוכה הלא ע"י מעשה' חין כ"ח יכול לכופו ואינו
 טוענת ק"ל הזוכה בה ממילא וז"ל כ"ג דס' ל' דאפי' לא
 טען טעני' לז"ב ד' דזוכה בו כש"ב וה"ת וז"ל דס' ל'
 דהתם דאינו זוכה בככס' הלא ע"י מעשה שימתה ויבטל
 המכר הכל הכה' ע"ג דלדי' שוטעין זוכה בככס' שהוא
 מוחזק בהס' פשכ' ות"ת כופי' אוהו שוטעין כדי שיבחה
 כ"ח אבל ה' שכתב דכדי שלא לזכות לדיק לעשה מעשה
 ולו' אינו רוצה לזכות וכו' משמע הלא מחלק וכבר
 פתקתי כזה בס' ט' ע"ש אבל מהדריק' פתחו' סי' ז"ב
 כתב' דדוקא' חס' המוחזק שוטען ק"ל הכל חנן לא טעני'
 ליה וקצת החלחולי כתבו דכפלוגתא חולין הדין ככברא
 המיעט' שלא להוסי' מהמוחזק ולית' והפטר דמהרי"ק
 נתי' מיירי כדטען הבע' ד' בהדיא דהס' דייק' ל' דת"ל
 וכו' ע"ש ומהר"ש סלני הביאו' ת' בר' הו"ת ח' דקרק'
 מדכרי' ה' משפט לדיק' ות' כנח"ג דדוק' ליורשי'
 ולכפרעו' שלא בפניו טועני' הכל כשכ"ג ד' בפלוג'
 ואינו טועני' חין טועמו' כשכ"ג ע"ש וגם מהדריק' נד'
 מורה דטועני' ליורשי' ולכפרעין שלא בפניו :

ט"ו פתב מהדריק' פתחו' שס' דהס' פתו ככסיו

ליר' הב' מסתברא דהרד' דינא' ויכול
 הכ' לתובס' דת"ס קס' דוגל' היינו כשנעשה כרזון כ"ד
 מפני השפק' להבי' לה' מהדרי' ליה אבל הכה' דהו' העכ"ה
 דיכא' לנפשיה מפני טעמי' ק"ל וכו' לא אליה כח כ"ד
 ע"ש ונר' דה' דלדעתו דחין טועני' לו' הכל לדעת'
 האחרונים דאפי' לא טען הוא טועני' לו' הוי כנעשה
 כרזון כ' דמכח הספק' וקס' דינא' וכ"כ המביט ח"ב סו'
 קמ"ג דמוזיהיס מהב' והכתי' ה' ככה' ג' אוה' ל"ג ע"ש :

ט"ז לאו דוקא' ההובס' יכול לומר ק"ל להחזיק

כידו' אלא' חפיו' להחזיק' לאחר' יכול לומר'
 ק"ל מהר' א' ששן סו' סו' והביאו' ה' כנח"ג אוה' ל' וכתב'
 ה' פני' משה ח' סו' כ"ה נד' ח"ע פ"ה' לא הביא ראייה
 לדבר' והסברא' נדחית' מנזמג'מת' מסתיו' דר' זוכרית'
 אמרה' ומחוייבת' לקבל' סברתו' וכ"כ בס' ז"ה ע"ש
 ומכאור' בדבריו' שס' דגם' בדבר' שאס' תפסו' בע' ד' עצמו'
 לא היה זוכק' בו הלא' מכת' ק"ל יכול אחר' שתפס' בעדו'
 לו' ק"ל וכן מביאר' בהשו' ככה' ג' סו' ר' דרע"ה ע"ג
 ע"ש ועיין כס' בית שמואל' ת"ס סו' ע"ס ק"ח' שכתב'
 דלא' מהני' תפיסה' ע"י שליח' כדאית' בס' ז"ג והת' מ'
 פסק' דאף' חס' אכיה' תפס' הו' ל' באלו' תפס' השליח' וכבר
 הז' ד' בס' תפסו' כהן סו' קכ"ו הק' על' מהריב' כ"ס סו'
 ק' וזמור' ס' כח' ה' סו' ז"ג ותו' דהס' ס' ל' כדעת' התו'
 וסיעת' שרתו' פירש' י' גבי' התפס' לב"ח כמתקום' שחכ'
 לאחר' אפי' ע"י שליח' לא מהני' תפיסה' כמבואר' בסו'
 ק"ה אבל מהר"ש' ש"ס הביא' הריטב"א דס' ל' כרש"י ויכול
 המוחזק' לומר' ק"ל כותייהו' ע"ש וכן ה' ח' מ' והפ' ש'
 גמ' שבו' אחר' הריב' ש' וזמור' ס' אבל דעת' מהר"ש' כיון

שהריטב"א ס"ל כרש"י ויכול המוחזק לו' ק"ל כותייהו'
 וה"כ אפי' דבר' שהין' בע' ד' עצמו' וזכה' בתפיסתו' הלא'
 מתקין' ל' תפיסה' ע"י שליח' מהני' להחזיק' לאחר' והרב'
 פני' משה ח' ב' סו' ק"ו גמ' כהולאה' זו' זכתו' ח'
 למתרח' ל"ח מוכח' נגד' סברתו' :

י"ז כתב מהר"ד כ' בתשו' דבספי' דדוגל' ח"ל

דמי' שבו' עכסיו' מחזיק' בקרקע'
 יכול לו' ק"ל דמי' שהוא' בחוך' הקרקע' נקד' מוחזק' אבל'
 חין זה' ברור' כעני' ע"ש ה' ככה' ג' אוה' מ' טובסו' ק"מ
 אוה' יד' כתב' בשם' מהר"ש' ופה' כתבו' בפלוגת' דרביות'
 לה' אמרו' קרקע' בחזק' פעליה' היא' עומדת' לא' המחזיק'
 בו' ידו' על' העלוונה' ע"ש והוא' מחלוקת' רשכ"ס ותו'
 ככתב' דף' ל' ב' כד' והילכתא' וכו' וזל' רשכ"ס פו'
 מספקא' לן' כמת'ן לה' שייך' כולי' הדי' למי' חיקת' אחזק'
 מרא' קמא' ויניח' מיד' המוחזק' ודוחק' הוא' וכו' והר"ש
 פתחו' כלל' ח' כהכ' וזל' כד' קבלתי' מפירכא' מאיר' היבא'
 דאיכא' פלוגתא' דרביות' לה' מפיקו' מספק' והוקי' ממניח'
 אחזקתי' והכו' אמרו' בח' ה' הילכתא' כרוב' בארע' היבא'
 דקיימי' ארעא' וכו' נר' דמהר"ש' ס' ל' כרשכ"ס וכ"כ
 מהריב"ל ח"ג סו' ז"ח ע"ש ומהר"ד כ' סו' קכ"ד הק'
 על' הר"ש' שדכספק' נר' דס' לבר' וזל' כרשכ"ס מיהו'
 כמה' פעמי' מזינו' שחולק' כפסק' עם' התשו' ע"ש
 והשתמטו' מ"ש הר"ש' כפ"ד דסגד' וזל' והיבא'
 שחלקו' כ' גדולי' כפסק' הלכה' וכו' לא' יוציא' ממון'
 מספק' כדחת' כפ' ח' והיולכתא' כרוב' בארעא' וכולי'
 אלמא' כל' ספיק' דדינא' חין' מוזה' מיד' המוחזק' ע"ש
 הרי' דהכא' כהפק' ס' ל' כמהר"ש' רבו' וכבר' ראינו'
 להז' ד' בס' תפסו' כהן סו' ז"ו שהק' כן' ותו' ח"ע ג'
 דס' ל' כפי' ר"י מ"מ' מביא' ראייה' מבידכ"ס דלא'
 נדקה' פי' רשכ"ס' אלא' מכת' קו' התו' הכל' כעלמא'
 סברה' רשכ"ס' הנת' דכפלוגתא' דרביות' חין' מוזה' חין'
 מיד' המוחזק' ועוד' דגם' התו' לא' דחו' פי' רשכ"ס' הלא'
 פקרקע' ומאס' דכקרקע' לא' שייך' תפיסה' הכל'
 כמטלטלי' מידו' לס' רשכ"ס' דכפלוגתא' דרביות' חין'
 מוזה' חין' מיד' התופס' והר"ש' הביא' ראייה' מפירכ' ס'
 לענין' מטלטלין' ע"ש ולא' דק' דהר"ש' כהשו' כקרקע'
 מיירי' דפליגי' דרביות' חס' קטן' ויכול' ליתן' הקרקע' שלו' כמו'
 מטלטלי' הולא' ומסיק' כיון' דפלוגתא' הוא' מוקמי'
 למנוח' אחזקתי' ע"ש ח' כ"אפי' כקרקע' קאמר' מיהו'
 נר' דהתם' שלא' להוסי' מפעלי' ה' ח' כמ"ש' שס' הילכך'
 כנדרון' זה' היתומה' היתה' מוחזק' כקרקע' ונהחזיקו' בה'
 יורשיה' אחר' מיתת' והכא' להוליה' מידה' מכת' מהנת'
 קטנה' עליו' להביא' ראייה' ע"ש ות' כ' נראה' דמהר"ש'
 ובר"ש' ס' ל' כר' י' דלא' מוקמי' ליה' כיד' הלוקח' המוחזק'
 בו' אלא' דמביא' ראייה' מפני' רשכ"ס' דבעלמא' כפלוגתא'
 דרביות' חין' מוזה' חין' מיד' המוחזק' דהיינו' הבעלי' ה' :

והרמ"ה כפ' ח' ה"סו' ק"ב נכ"י מהנה' עמירה'

כתב' דאפי' הקרקע' כיד' המקבל' ואפי'
 הכלה' שני' חזקה' מילי' חין' מידו' דה' קימלן' קרקע' בחזק'
 בעליה' קיימה' והא' דנקיע' ר"י לא' מנכ"י' כה' ולא' פסול'
 או' לא' קנה' כ"מ' למטלטלי' דאס' חס' ביד' המקבל' מתנה'
 וטען' במהנה' גמורה' יהבי' חין' מוזה' חין' מידו' דקי"ל'
 הממע' ה' ע"ש כ' הרי' דס' ל' דקרקע' הפילו' החזיק' בו'
 המקבל' מוזה' חין' מידו' דכחזק' בעלי' קיימה' הכל' חס' הכס'
 מטלטלי' חין' מוזה' חין' מידו' ופ' כ' כתשו' סו' רמ' דגבי'
 בעינא' דבריא' שכת' נכסיו' לשתו' אס' עשאה' אפסורו' וזל'
 לפיכך

לפיכך מה שיש בנכסיו מקרקעיו הוא ברשות הורשיו
 באין רשות שהיה כפיו כללית קרקע כחוק כעליו עומד
 ומה שהיה בנכסיו מטלטלי הוא ברשות מי שהוא כבוד
 מבע"ד ומספק לא מפיקו ממנו ומה שהיה מן
 המטלטלי ברשות זולת דמניה הוא לורש וכו' עכ"ל
 משמע דקרקע אפי' הוא ברשו' המקבל מספק מוקמי'
 ליה כחוק הנותן אבל מטלטלי אין מוצאי מידה המקבל
 מס' ולכאורה ממ"ש הטור סי' מ' בשם הרמ"ה גבי
 עדות דקרי והרי דאפי' התפסו כ"ד מטלטלי מוציאין
 מידו ובהב מהרי"ב ח"א סי' ו' ח"כ סי' כ' ז"ד ע"כ
 בפלוגתא דרבוותא' לה מהני תפיסה עש"כ דהרי הרמ"ה
 ס"ל הכה דמהני תפיסה כבעיה דלא אפשרי וכו'
 בפלוגתא דרבוותא והש"ך בס' תקפו כהן סי' י"ד הק'
 עליו ממ"ש הטור סי' רמ' בשם הרמ"ה דאם לא כתבו
 העדים שא"ל בן והחזיק המקבל וטען דכמתנה גמורה
 יחבי לה מפיקו מניה ותי' דהתם ה"ט דרב אשי גופיה
 אמר חיישי' ולה פסולה משמע דס"ל דטעמא דחיישי'
 משום דמוקמי' ליה בחוקתו' וכן משמע מפי רשב"ם
 שם אבל בעלמא בפלוגתא דרבוותא' ממס' אפשר דמודה
 הרמ"ה דאפי' תפס מוציאין ממנו ע"ש וכבר כתבתי
 קטו הרמ"ה דס"ל דמהני תפיסה כבעיה דלא אפשרי
 וכן מבואר בדבריו בפ' ח"ה סי' ק"ב דאפי' כמתנה
 טמירתא ממס' שא"ל אטמירו וכו' אס תפס מטלטלי' אין
 מוציאין ממנו ובמ"ש מרן הכ"ס לא עכ"ל דהרמ"ה
 מחלק בין הרי והרי לספיק' דניגה במ"ש הרי' בפ' ח"ה
 לדעת רשב"ם וכמ"ש הש"ך בס' ת"כ שם אלא דרשב"ם
 גוחלק בן בפלוגתא דרבוותא' במקרקעיו אבל הרמ"ה
 מחלק בן במטלטלי' דווק' דכתרי והרי לא מהני תפיסה
 ובספיקא דניגה אפי' כבעיה דלא אפשרי מהני'
 תפיסה אבל בקרקעות לא מהני תפיסה ואפי' החזיק
 בק"ג סי' מוציאין ממנו :

י"ח כתב

הרב כהנ"ג אהר"מ ח"ן בעל השטר
 נקדה מוחזק לו ק"ל ואפי' למ"ד
 דכשטר אמרי' מנו אע"ג דמנו להוציא לא אמרי' לא
 משום דבעל השטר נקרא מוחזק דק"ל ככ"ה דשטר
 העומד לגבות לאו כגבוי דמי אלא דס"ל דאע"ג דהוי
 להוציא במקום שטר אמרי' ע"ש וכ"כ מהרש"ם ח"א
 סי' מ"ט דשטר לאו כגבוי אלא דלענן מנו אע"ג דלא
 אמרי' להוציא ה"ד במוציא לגמרי' אבל בחוק' כל דהו
 כגון שטר אמרי' מנו אפי' להוציא כדאמ' ארעא היבא
 דקיימא תיקו' אע"ג דבעלמא ק"ל דקרקע בחוק'
 בעלמא ה' ומנו להוציא לא אמרי' מ"מ בדאיבא קלף
 חזקה שעינוד כהן הקרקע אמרי' מנו ע"ש וכה"ג
 כתב הרשב"א בהשו' ח"ג סי' שג"ג וז"ל אבל מדרך
 הסברה היה יותר רהוי לו' דלאפוקי נומס' לא אמרי'
 שאינו מן הדין שמוציא ממנו וכו' ודי אס נאמר בן
 להעמיד ואפי' הדבר שהוא עומד כחוק' הבעלי' במנו
 וכו' אע"ג דקריב הוא זה לאפוקי ממונא משום
 דקרקע כחוקת בעליה עומדת אבל לאפוקי ממס' לא
 וכו' ע"ש וכ"כ מהרש"ג בס' משפטי ישרים סי' ס"ח
 דיכול הפוסק לו' ק"ל נגד השטר ע"ש אבל ראיתי לו
 בס' ל"א ס' דאין מקבלי' עדות שלא בשני המלוה
 בשטר דבעל השטר נקרא מוחזק כמ"ש התו' דאע"ג
 דמנו להוציא לא אמרי' בשטר אמרי' מנו וכו' הטעם
 דלא הוי מנו להוציא כיון שיש לו שטר הוא מוחזק
 ולא אמרו ב"ס שטר העומד לגבות לאו כגבוי אלא

גבי סוטה דשטר כחובה איתרע ומרש"ך ח"ב סי'
 רכ"ג ומרש"ד ס' חא"ה סי' קט"ו כתב דיכול המוחזק
 לו' ק"ל נגד כתובה ואינו בן כמ"ש עש"ב הרי דס"ל
 הכא דבעל השטר נקרא מוחזק ואין מקבלי' העדות
 שלא בפניו וכן אין אמרי' ק"ל נגד שטר דהוי להוציא
 ואיברא שרשב"א כתשו' ח"כ סי' רכ"ד ובמוחסות סי'
 ק"י בשטר שמתא' בו גרר בין שטה לשטה כתב וז"ל נראה
 ודאי דאין חיששי' לו ולא מרעי' לשטרע כחששא זו לפי
 שהשטר הוא מוחזק ביד המלוה וכלו הממון הכתוב
 בו מוחזק כידו כדמשמע בהדיא בשבועת המוני' וכו'
 הכאמין לו' סטראי נינהו מנו דאי בעי אמר להב"ס א"כ
 לא נתנס' לי לפרעון אלא כמתנה אע"ג דק"ל מנו
 לאפוקי ממונא' לה אמרי' וטעמ' דמלתא משום דשטר
 מוחזק הוא ובאלו ממון הכתוב בו מוחזק ביד המלוה
 ואפוקי ממונא' הוא עכ"ל וכן מלאחי להרשב"א הובא
 בס' ה"ז לכתובות סוף דף ע"ט שכתב וז"ל וא"ת כיון וכו'
 ה"ל מנו לאפוקי ממונא' במקום בריא ובריא לא אמרי'
 ואע"ג דאיבא שטר כתובה אפוקי ממונ' הוא ול"ד להא'
 דאמרי' וכו' מנו דאי בעי אמר להב"ס כי א"ל סטראי
 נינהו מהימון האלמא כלל לאוקמי' שטרא' לאו אפוקי
 ממונא' חשבי' ליה דהא ליתא דהתם היינו משום דההוא
 שטרא' שעת הכושר הו"ל אבל הכה א"א דזכתה תחתיו
 שטרא' כמאן דליתיה דמי דלא חל שעבודא דשטר כלל
 וכו' ע"ש הרי דס"ל דכשטר שהיה לו שעת הכושר
 אמרי' מנו דלאו אפוקי ממונא' הוא אבל בספק אס' חל
 שעבוד השטר לא אמרי' מנו וכן מסיק הש"ך בס' תקפו
 כהן סי' ק"ל ע"ש אבל לא זכרו מהרש"ג והש"ך מ"ש
 הרמב"ן כחי' לכתרא' דק"ל ב' דמנו להוציא לא אמרי'
 וההיא דסטראי נאמן לו' על מה שהוא תפוס סטראי
 כינהו ואין נאמניתו על מנה שכשטר אלא על מה שפרע
 לו הוא אומר סטראי כינהו ואע"ג דממיל' מהני לו' מנו
 לנכות בו מנה שכשטר ע"ש וכ"כ הרא"ש בפ' שבועת
 הדייני' בשם מהר"ן מייגש וז"ל ויכול לו' סטראי כינהו
 במנו וכו' וכו' ת"ל ד' התם כ' אמן במנו להחזיק מה שכרי
 אבל הכא מנו להוציא בו דיוקת ספיר לאו להוציא הוא
 דהני סהדי לאו אגופיה דשטרא' קא מסהדי דפריע הוא
 הילכך השטר כמקומו עומד לגבות ועל המעות נאמן
 במנו להחזיק המעות שכרי וכו' ע"ש הרי דס"ל דאפי'
 בשטר לא אמרי' מנו דלהוציא הוא והתם איכו נאמן רק
 על מה שתפס וה"ל יכול המוחזק לומר ק"ל נגד השטר
 ומרש"ד ס' חח"מ סי' ע"ג כהב דבענת סטראי
 כינהו לאו משום מנו גובה דהא ק"ל דלא אמרי' מנו
 להוציא וטעמא דסטראי משום דאי בעי הוה שתיק ולא
 היה צריך אלא להראות שטרו ע"ש ואשתמטי' פלוגתא
 דרבוותא' דאיבא מ"ד דכשטר אמרי' מנו וכו' דסטראי
 ואיבא מ"ד דאפי' בשטר לא אמרי' מנו דהוי להוציא
 וטעמא דסטראי משום דאיכו נאמן על מה שכשטר רק
 על מה שתפס ולרידהו ה"ל יכול המוחזק לו' ק"ל נגד
 השטר ומרש"ד ס' חא"ה סי' קט"ו שכתב דיכול לומר
 ק"ל נגד כתוב' לטעמי' אייל דגבי סטראי לא משום
 מנו נאמן דהוי להוציא אלא משום דאי בעי שתיק אבל
 בעל השטר לא מקרי מוחזק ויכול הלוה לו' ק"ל נגד
 השטר וכן דעת מהרש"ך ח"כ סי' רכ"ג ומרש"א ששון
 סי' ק"ד גבי המתאה בת' דיכול המוחזק לו' ק"ל
 כהרמב"ם דאפי' היה יודע שהוא עני פטור אבל במלוה
 בשטר לא- והש"ך בס' ק"ב סי' ק"ס מ"ג המה עליו
 דלהרמב"ן

אבל בקרקע לא משום דמוקמי לה בחוק מרא קמא
 ח"כ מכרה לאחר והחזיק בה ג' שנים כה"ג חשיב
 מוחזקת ע"ש ועיין בכה"ד סי' ס"ל ובה"ג כ' מהרח"ט
 ח"א סי' מ"ט דאפי' לרב יוכפ' דלא אמרו' מנו להעמיד
 הקרקע ביד המוחזק בה משום דקרקע בחזקת בעלים
 ח' ולא אמרו' להיטות ה"ד בשלא החזיק ג' שנים אבל אם
 החזיק ג' שנים מועיל להחזיק ע"ש

ד' כ' הרדכ"ז ח"א סי' קי"ז דלא אמרו' ק"ל אלא
 אם לא קבלו עליו לזמן כפי הפוסק אבל
 במקום שנהגו לפסוק בהרמב"ם או בהרא"ש אין
 המוחזק יכול לומר ק"ל כנגדו וכ"כ בח"כ סימן תקע"ז
 וסי' תקכ"ה ע"ש וה' ככה"ג אות ל"ב דהסכרה נטעה
 דאפילו הוא יחיד אינו יכול לומר ק"ל כנגדו כיון דמטעם
 קבלה נגעו בה ע"ש אבל מהרי"ט ע"ן סי' ד' כתב דאפילו
 במקום שנהגו לפסוק בהרמב"ם ח"ס חפס יכול לומר
 ק"ל כנגדו ואין מולאין ממנו ע"ש וכן רמיהו להרדכ"ז
 ח"כ סי' תע"ה שכתב כראובן שהפקדו חלו"ס תופסע
 בו דוח מחלוקת וכו' וא"כ הע"ב דהרמב"ם מחייב
 זאתיה דמר הוא ת"מ כיון שהוא תפוס אין מולאין
 ממנו נגד כל הני דבזותא ע"ש והוא סותר מ"ש בתשו'
 אחרות דמקום שנהגו לפסוק בהרמב"ם באתריס אין
 לומר ק"ל גא"א דאם הוא יחיד יכול לומר ק"ל כנגדו ח"ל
 ח"ק שרש"י ס"ל בהרמב"ם דחייב בפשיעה כיון דרש"י
 מפרש הוא ולא פסקן ה"ל הימב"ם ביחיד בדבר ובה"ג
 כתב הרדכ"ז עלמו ח"א סימן ק"ט ע"ש אבל לא זכרה'
 דהרמ"ה ג"כ ס"ל בהרמב"ם דחייב בפשיעה כמ"ש
 הטור סי' ל"ה כשענו וכ' בהתשו' הרמ"ה סימן ס"ע ע"ש
 וכן דעת בעל העיטור ופוסקי' אחרו' הביאם הש"ך בס'ו
 ס"ו ס"ק קכ"ז ע"ש ח"כ במקום שנהגו לפסוק
 בהרמב"ם פשיעה דאין המוחזק יכול לומר ק"ל כנגדו
 הרמב"ם ורעמיה

שהפסד מרין גמור שלא הו"ל לסמוך על דברו הדיון
 זבולה מוז ח"א דאפילו נתנו לו רשות שניהם לא היה לו
 לסמוך עליהם כיון שאין ב"ד קבוע שבעד וכו' עיין שם
 משמע דב"ד הקבוע בעיר שנתנו רשות ואח"ך נחבר
 שהרין עם האלם אין חבירו חייב לשלם לו ההפסד כיון
 דעשה כרשות וכחב' הרשכ"א על מי שמסר לבוא לרין
 זהוילא הלה הולאות פטור מלשלם ההולאות דלכא אלא
 גרמא כנוקי' דקו"ל דפטור ומ"מ רואה אני שאם הוא
 חלוס ורגיל בכך דלא זיית לזנוח וראו כ"ד לקונסו כהולאו
 ויפה עשו הרדכ"ו ח"כ סי' תשכ"ג ע"ש

סימן כ'ח

בין שהוא לכרו וכו' דער אחר מביאו לירי שבועה
 דאורייתא אולי ישלם ולא ישבע הטור וכן פירש
 דס"ו בפרק הכונס אבל ער אחר המחייב ממנו בעדותו
 ממש בער הנסבא דרב אבא חייב נמי מדאורייתא תלמוד
 הר"ף בספר ח"ו"ש וכו' הרב כנה"ג דה"ד בשאינו חייב
 שבועה בלא עדותו מהראש"ח ח"ב סי' ל"ג ע"ש מבאר
 דאפילו הוא חייב שבועה בלא עדותו אם שבועה דרבנן
 אפילו הוא כעין דאורייתא ככ"ח חייב להעדר לו משום
 דכ"מ בין שבועה דרבנן לשבועה דאורייתא עיין שם
 וכה"ג כתב התו' במלע"א דף י"ד כד"ה דונא וכו' וז"ל
 כגון שכ"ח חייב שבועה דאורייתא לראובן דהשתא
 ונגלג עליו שבועה שלא פרע אבל לשמעון לא ישבע
 אלא שבועה דרבנן ובפרק הכהב אמרו' או פקח הוא
 מויתר לים לודי שבועה דאורייתא הלמ"א יש קומר בשבוע'
 דאורייתא וחר משבועה דרבנן וכו' עיין שם אלמא
 הענ"כ דלרין לישמע לשמעון שלא פרעו דהנפרע
 מנכסיו משועבדים לא יפרע אלא בשבועה חמורה
 כעין דאורייתא מ"מ כיון דשבועה דרבנן היא יכול ראובן
 לטעון עמט ברו לחייבו שבועה דאורייתא וה"כ אפילו
 היה חייב שבועה דרבנן כעין דאורייתא חייב להעדר
 לחייבו שבועה דאורייתא ודוקא אם היה חייב שבועה
 דאורייתא בלא עדים כגון מורה מקל"ת אינו חייב להעדר
 מיהו אפשר דאם חייב להעדר לו כמ"ש התו' בכתירא דף
 ל"ד כד"ה הו' וכו' וז"ל וה' תולה מניה בשבועה דמ"ד
 דירי חטפו כמנו דאי בעי אמר לא חטפו וכולו ואור"י
 דודאי אם לא היה העד מחייבו שבועה היה נאמן כמנו
 דאו בעי אמר לא חטפו וכולו להעניו פניו להכחוש את
 העד בלא שבועה אבל השתא דמחייבו שבועה לא
 מהימן כשבועה ע"י מנו שהיה יכול להעניו פניו
 ולישבע בדבר שהעד מבחישו וכו' ע"ש וכ"כ התו' בס'
 שבועת העדות ע"ש

ב' פטור

מדוני ארס וקייב ברובו שמים משמע
 דאפילו כ' אין חיובן לשלם ברובו ארס
 עיין שם וכן דקדק מר"ן כב"ו מדכרו הני' והטור וכו' כ'
 בהדוא ה' המאורי הוכח בספר ח"ו"ש הכונס וז"ל
 הודיע עדות לחניורו ואינו מעיד בין שהם ב' שכנישת
 עדותם מפרדת ממנו וכו' פטור מדוני ארס וכו' ומ"ש
 כסוגיה אי בתרו דאם לא יגיד ק"ו לאו למימר דלחייב
 כירי ארס אלא כד פי' באם לא יגיד ק"ו ופשיעה דחייבו
 כירי שמים וה"ף כרוב ספרים גר' בהדוא פשיעה וכו'
 ע"ש וכ"כ רש"י שם פשיעה דחייב כדוני שמים ע"ש
 ואשו' הרשכ"א שהביא מרן הכ"י מי שהיה חייב שבועת
 התורה וכו' כבר קרב קרי' מלך רב ת"כ כ' דאין קלאו
 דמיויר

סימן כ"ו

דין א' אפילו כדון שרנים כדוני ישראל וכו' קרוב
 אנו לומר דלא עבכ' חלפנות' ולא לכני גווס
 אלא כשיש הכחשם ביניהם וכולכום להתדוין כפניהם מי
 יהיה נאמן בטענותו אבל אם אחר חייב לחבירו ואין
 הכחשה ביניהם אלא מסרב לפרוע ומולוכו לטפו על
 הפידעון זכ' ככל"י יום שהולכים בעש"ג ואין מוחה אלא
 סכר' דעת רוב גדולי האחרונים דאין חו' וב"כ המכ"ט
 ח"כ סי' י"ג דאפילו היה חייב לו סך ירוע אינו יכול לילך
 לאומות דעכר חלפניהם ולא לפני גווס ע"ש הרב פני
 משה ח"ב סימן כ"ו ע"ש ועיין בתשו' הרשכ"ן חלק ב'
 סי' ר"ז

ב' הגה

ז"א שאין מקמי' לו עיין בס' פני משה
 ח"ב סימן כ"ו
ג' דין ב' נוטל רשות מכ' דוכו' ראובן ושמעון
 נתעלמו בדון וכדורו דיוני' לדון
 ביניהם ומתוך קושי הבע"ד לא יכלו לרין קניה' והרין
 אשר בידו ראובן ח"ל לא יוכלתו לדון את שמעון שהוא
 ארס קשה לך לפני עש"ג ובן עשה והול' משמעון מענת
 וגם הפסידו שחד לשופטים ולסופרים ולעדים ושיב
 נחברר שהרין עם שמעון והסודר לו מה שלקח ממנו
 ושמעון תובע ההפסד מרין מסוד וכו' כתב הרדכ"ו
 ח"ב סי' קע"כ דחייב ראובן לפרוע לשמעון מה

דמויו שהתכבד חסד זרעך שכננו לישבע וליטול ומי
וומר דמשכב ע"ס

ג' דין ג' ואם הער משמקון אותו דוקא הוכח
דה"ל לאשמוטו ליה ומסור הכל
הוכח רלה היה וכול לאשמוטו כגון דמחייבין ליה
אשמוטו רלה ידע סהדוקא וזו לא אנוס ליה כגופיה
או כממון אויל ומסור ולא משמקון ליה הא דמי להא
דאמרוין כפ"ק דשבת וכו' ח"ל חטוף פכיל שזכה
פכורד הרמ"ה הוכח ח"ו כפרק הגזול עיין ס"ס והרב
משפט דק"ח כ"ס יומן ס"ה החריך חס וכול לישבע לשקר
להלל חכירו ע"ס

ד' הגה הכל חייב לשלם וכו' הרמ"ה
כס"ה זכפרק הגזול שכן מסתבר הכל
הר"ם מסדוקט"ה כתבונר"ל רחייב לשלם אי משתכב
הלה דהעיד עליו כשקר דיון כל כע"ד המכוס עד
ה' משום רבמסור דמי ע"ס והרמב"ם ס"ה טור ומרן כו'
סו' של"ר סמ"ג כ' המעיד על ישראל כעש"ב והוציא
ממנו ממון בעדותו שלא דיון מנדין הוה על ששלם
ע"ס ונר"ד חייבו משום דינא דגרמי כמ"ס פ"ה חכ"י
משום דלה מסרוה מדי שכול לו' החתה הערתו דיורע
כודאי רחייב לו וכן לשון רבא האו בר ישראל דירע
סהדוקא וכו' משמע דכרי לו יודע שהוא חייב ח"ף שזה
שכננו דמי טען כרי לו שחייב חייב לו היומע"ה ע"ס
ועוד ח"ל דלא חוו דינא דגרמי משום דכרינו וס"ה
זרע הוה לישבע ומי יומר דמשתכב וכה"ג כ' מה"ס
כשור' הקלות סו' קנ"ו והוכח במרדכי פ' המפקד
וו"ל חס טוען רחובן חס היה טוען כדברי היה
משתכבנא וס"ה לא הוה משתכבנא וזה משלימנא וכו'
כל כה"ג לאו פשיטא ופ"ה דינא דגרמי לא הוה הלה
גורס למעון כחית' כפ' שבועת העדות מי יומר
דמשתכב ומי יומר דמשתכב הסוד גברה ולא ק"ל כ"ס
דהמר רבר הגורס למעון כממון דמי וכו' ע"ס יוכן פסק
מוהר"ם בסו' ר"ץ ס"ד ע"ס וה"כ ח"ע"ג דכרינו ישראל
היה וכול לפטור עלמנו בשכופה לא הוה דינא דגרמי דמי
וומר דמשתכב וחייבו גורס למעון דק"ל דפטור

ה' הגה וכו' שנים עדים יכולים להעיד ה"ד
חס טען להר"ם דכרינו כמי מוכחין
ממון ע"ס כ' עדים הכל חס טען פרעתי כיון דכרינו
נאמן לו פרעתי וכרינוה' אינו נאמן לו' פרעתי אין
יכולים להעיד ה' כנה"ג הגה"ט אות י"ג ע"ס יוכן הסכ"י
וה' פרח מטעם ההרין כו' ק"ה ע"ס ומרדכי ט"ז סו' ק"כ
דמויו ככ' שהעיד שערין חייב לו שלא היה ידע מתקת
יה והפ"ה כע"ה"ל לא ע"ס הכל כס"ה ח"ה פ"ה הגזול כ'
וו"ל כ' הרב"ד בעדות ישראל שכול לעטון כדמינו רחון
מוציאין וכדיניהם מוציאין ממון הכל בעדות שאין לו
לטעון עליו שום טענה כגון שהורה לו בפניו והמוטו
לעדות רח"ל חיי רובה לכפור בו ולחלק כו"י ובי"ק או
שחשוק כעבור חתכתי והטול זה החוב לעלמו ולא
כפרד ממנו כדי שיוכל לו' חת"ך פרעתיה וכו' וכ"ס
במקו' שמשכבין אותו שיכח ליה שבועת שקר הרשב"ה
זכ' מהר"ם כן חסון כס' משפטו' יאירם ס"ה כ"ה דס"ל
דה"ד חס חפסר לטעון במוטו שום טענה כגון פרעתי
או הוה חייב לי חסר חתך ליה ויך העד להעיד הכל חס
בכור לו' שרופה לכפור לויקח ממון הגזול ללסוק
זכרומה זכוכ' לא היה ודו מעיד שיוכל לו' חתכתי ופרעתי
חייב להעיד לו כשהמוטו הגזול להעיד חס"ה הוה חס"ה

הלוחות דמותי הכל כשהמוטו הוה חלול ה' זכיון
שכרד לן בחייב לו זרעך להעיד לו מעיקר ק'
דה"כ חכ"י כ' נמי דמוציאין ממנו ממון שלא כדיון
דכרינו ישראל היה נאמן לו' פרעתי ושמח"ו לרב"כ חס"י
יכול לטעון פרעתי לה משמתי' להו דהוה דאפסור
חכפ"י דה"ל לפרוע לנו בעדים אבל כה' דאוכח חתמי
לרועתא דאפסר שהעיד דמשקר ועוד חתמי' ליתרו
הער' אפסר דפרוע והוציא ממון ממנו שלא כדיון
משמתי' אותו ואם העד אומר' שלא היה ודו מעיד ופדור
לן בחייב ועוד עכ"ל ח"ב ס"ל העד ח"ה וכדור' לן
שערין חייב לו שלא היה ודו מעיד וכו' עדים יכולים להעיד
חפ"י היה וכול לטעון פרעתי

ו' דין ה' הכל חס יס כו"ד הפרוטו חייב וכו'
כתב הסו' בר"ה הכל חסורא וכו' וז"ל
כסנהדרין הפרוך גבי כ"ג מעיד לא מני לשנווי קה
דמעיד היינו כהיפוכא דה"כ חפ"י מלך נמו רבני היקום
לא אמרי' שתהא חומתו עליך דאין חכמה וכו' מבוזר
דס"ל דמלך הינו מעיד מרחויות' דבתיב שום השום
עליך מלך וכו' שתהא חומתו עליך וכדמוכ' כגמ' ד"ג
ע"ס כרס"י וז"ל רב"ך ק"קט' זויס מקס' מדקאמר משחק
בקובי' מרחויות' מנחה קוי מכלל דמלך לא חוו מרחויות'
וזה אמרו' כסנהדרין כפ' כ"ג מלכו ישראל מ"ט לא
משום מעשה דנפ"י הכל מרחויותא לא וכו' דל"ק
דהסס דיון קהו וכו' בעדות לא חול לא מלכו ישראל
ולא מלכו בית דוד קמ"ו ב"ד להעיד דאפ"י חס רופס
למחול על כבודו ולינך ולהעיד אין כבודו מחול וכו'
ופסקא שמעתיא נמי אמרי' האו לורכא מרבנן וכו' וכ"ס
מלך עכ"ל ועיין בהפס"ח כס' מים חיים כפ"ג מה'
מלכו דין ר' זורב קרית ספר כפ' ה"מה בלך המנדרסו' כ'
ת"ל דאפסר דב"ג דחייבו מעיד מרחבנן הוה כען שמעיה
למלך והה דחייבו מעיד מרחבנן הוה יוכח דיורע' אחר
העדות הכל חס אין העדות כשנמת' חלל עמו כר'
דמעיד חפ"י להדיט' דעדות מלכה דחרויות' הוא עכ"ל
וה"כ כן רכסנהדרין כפ' כ"ג מוכח דחייבו מעיד כלל
מרחויותא דפריך מרחקן והחלמתי' בעמני' שאתה
מתעלם וכו' ונעקו' אתה' דמעיד בפני קמלך ע"ס ולא
נעקו' לה כשאין חתך יודע העדות דאפ"י להחייט
מעיד להפסקא מלך דחייבו מעיד חפ"י כשאין חתך יודע
העדות כיון דאפ"י מרחויות' וגם יליף מקתה דהחלמתי'
וכו' ע"ס וכו' הפס"ח סס דמתקב"ר דה"פ חס עכ"ה
והעיד חת' דמי' על פייהם הוה עדות דק' ל' פקב"ה דחמ"ה
כל מלקא דאמר דחמנא לא תעביד הו עפ"י לך מה"ס
ע"ס זולתה י"י

אבל הסמ"ג גבסין קו"ד כ' ח"ל מעלות המלכות
שנינו כפ' ב"ג שהמלך לא רן ולא רני אותו
לה מעיד וכו' ומ"פ סס דבר זה במלכו ישתל' כלכ"ד
יפני מעשה שהיה הכל לא במלכנו כדוד ע"ס משמע
רכולה מחכ"י במלכו ישראל דוקא אבל מלך בית דוד
מעיד ומעיד' אותו דה"ה

ז' דין ח' חת"ך מוציאין את כל האדם לחון וכו'
עיין בהסמ"ע ובהת"י וכו' ח"ה
כסנהדרין ד' כ"ט ודף ל' ובתקו' הרשב"ה

ח' דין י"ב חתכתי ד' מוכי' יס להסתפק במוטות
שכ' מ' שחממו העדות בשטחיה ומתעל'
עדים החותמים על הספ"ה כמו שנתקנה עדותן כס"ה

ואין לורשו האשה וכו' כלל בנכסיו אלא מכת הקנה
 וכיון שיש ספק בחקנה מוקמי לה אריגה אבל בספק
 אחר ולדברי התוס' וכה במה שתופס מדינה חף שהיה
 ספק בחקנה הוין מוניהוין מורו והברית בין מדברי
 הרמב"ם ע"כ ו"כ הכא אם הלוקח מקרי מוחוק ולפי
 דבריו שלא היה תנאו וכה בקרקע מדינה ח"ע"פ שיש
 ספק בקבלת העדות שלא בפני המוכר או מהני' הוין
 מוניהוין מורו אבל מדברי הרשב"ה מש' בנות בע"ד
 דמספק מוקמי הקרקע בחוק' מרא קמא כיון שנתקבל
 העדות שלא בפניו אין ריגורו ומהר"ם מפדווח סי' ע"ג
 כ' דאם כבר נפסק הדיון לכ"ע הוין סוקר' הדיון כשכיל
 זה והר"ב כנה"ג הנכ"ו אות ס"ד נסתפק אם שאר פוסקי'
 ס"ל הכי או דוקא כשהוא מוחוק וכו' ומדברי הרשב"ה
 נר' דהפי' כבר פסקו הדיון והמוכר הוין מוחוק הוין דינס
 דיון וכ"כ מדברי מהר"ה"כ בס' לחס רכ כו' ש"ך ו"ל
 ואח"ך כהו' הוין ואמרו כי כאלו השנינו' יש בהם חלמנה
 ה' שיש לה יחסו קטון וכו' ועתה א"ה שאחר שכבר נתקבל
 העדות וכנה הר"י הוין להקור את דונו קרא דגדולו
 אחרוני' כתבו שאם קבלו העדו' שלא בפניו בע"ד עדותי'
 עדות וכו' ע"ש משמ' דהפי' כבר נעשה מעשה סותר
 הדיון וכן דעת מהר"י באסן כתשו' סי' פ"ה ע"ש ומהר"ם
 בס' משפטי' ושריס סי' כ"ד גמגס. בכ"ד שלא הויהו
 ממון מור המוחוק חלק עליו ה' הפוסק שם ע"כ
 ועיין בכתשו' הרב כנה"ג ח"ה סי' ד' .

י"ג כתב

המדרכי וו"ל וריב"ח כ' דלא הויו עדות
 לדון ע"פ דהא חפי' כדועבר אמרו'
 דלא הויו הומה שלא בפני עדים וכו' יש דוחי' דכל עיני
 הויה ח' הויה ולא גמרו' מני' ומהר"ם"ל ביש"ס בס' הגוול
 קמא ובקשו' סי' י"ה וכו' ל"ג כ' וו"ל ואינו מבין דבריו
 כהו' דערו' וזממ' חידוש לחייב אותם מטעם חזי ותי
 טנהו מתי חיות דפמכת אהני וכו' : ולה גמרו' מניה
 דחייב לחומר' אבל לפטור לקולא שפיר ולפי' מניה
 מכת ק' וכו' וכן וראה מל' רש"י בת"כ כל הכשר גבו בכ"ח
 ח' דוקא לחומר' לא גמרו' מניה ע"ש ולא ה'ה ע"ש
 החו' כמ"ק דף ח' בר"ה נפל וכו' וו"ל וק"ל חלובה רר' י'
 סמ' שיש בחומר' ח' הוין ללמוד הימנו קולא וכו'
 דכוחיה אמרו' בפ"ה כ"ה בכ"ח ח' הויה וכו' רבו' ועקב
 דהו' תרו ליה כליווימה בתלכ"א שני וכו' מבטל ליה חסור
 והקי' חינו מן האוסור וכו' משמע כשהאוסור חידוש
 הוין ללמוד ממנו קולא ומה"ט הויה מיישב ריב"ח הקויה
 דערו' וזממ' חידוש הויה עכ"ל הויו דריב"ח גופיה ס"ל
 דהפי' החו' קולא הוין ללמוד ממנו וה' כגבו ערו' וזממ'
 כמ"ס חת' בסנהדרין דף כ"ז בר"ה הוין וכו' ע"ש וכו'
 הרמב"ן לכתר' דף ל"ח ועיין בכתשו' ה' פנים מאירות
 ח"כ סי' ק"פ .

וראיתי

למהר"ם ט' ח"ה סי' ל"ז סכ"ו"ל דלענין
 פסולי עדות לא חידוש הויה רמ' אחר שאלו
 מעידו' עליהם שהויו במקום אחר והעידו מה שלא ראו
 הויה הוא כאלו מעידים שפסולי עדות הם וכו' ולא דמי
 למכחישי' וכו' וכו' אמרו' דחידוש הויה הוינו להענינם
 כמה שחשתי להפסור לזה דכתוב לעשות לחסור ועל נוק
 המעשה ח"ל דמתי חיות וכו' אבל לפוסלן מסכרה הו"ל
 לפסול שלא בפניהם כאלו אמרו פסולי' כגולגות'הם
 וכו' וכ"כ הריב"ם סי' רס"ו ע"ש ודבריו קמוהוים
 דכנסהדרון דף כ"ז אמר רבא עד וזממ' מכאן ולהכא הויה
 נפקל מה"ט דקידוש סוה דמתי חיות וכו' אבל כגולגות'

למפרע הויה נפסל ע"ש כתו' חלמא דלענין פסול עדות
 כמו הויו חירו' דהוין נפסלי למפרע ול"ד לפסול כגולגות'
 וה' ככעי' לפניה' ודע"ג דפסקי' התם ככחי' דלמפרע
 הויה נפסל מ"מ ס"ל דהויו ח' כמ"ס מרן הכ"מ כפי' ה'
 מה' עדות דיון ע"ש .

י"ד הגה

ותורו' ומגוריו בפניו וכו' . הכ"ה
 כתשו' החדשות סי' פ"ד הוכיחן וכו'
 דלא נמלא חולק בזה אלא מהר"ם"ל כתשו' והויה יחור
 בדבר ולכי חומר לי דגס'ה' לא כתב זה אלא לסיק ע"ש
 והרואה כתשו' רס"ל סי' י"ה משמע שכן דעתו וגם חינו
 יחור בדבר זה שהרי כתב בס' תקוח קדימוס והוכיח
 בכתשו' מהר"ם אלשקר דף ל' כ' וו"ל ו"ה רכיון שהעידו שלא
 בפני בע"ד איך הוין חורו' ומגוריו' בפניו כך נראה' דעת
 הרמ"ה כפ' הגוול וכן חורו מקלת' הרבני' וו"ה שיכול
 להעיד לפני כ"ד וכן עיקר ע"ש הויו דהרמ"ה וקלת'
 רבני' ס"ל דהוין יכול לחזור ולהעיד וכן הסכו' הרשב"ם
 בכתשו' סי' רכ"ו וסי' רפ"ז מטעם דעכודי' חונשו לחסוקי'
 שקריהו וכה"ג כ' בעל העיטור גבו קרוב ונתרחק ע"ש
 אבל לא זכר מ"ס בעל העיטור עצמו דכתיב קבלת עדות
 סוף דף ל"ה וו"ל והוכיח דהתקבל סהדוטה שלא בפני
 בע"ד וכו' וסתברא דכי חתו ומסרתי זמנא אחריתי'
 בזפיה ואתכוון מקבלו' ליה וגמרו' לדיניה וחי' לא לא
 וכו' וכ"כ הרשב"ן ח"ה סי' י"ג ע"ש וכן מלאתי להרמ"ם
 בכתשו' סי' רס"ג על עידי חוקה שהעידו בכ"ד שלא
 בפני בע"ד דבטלה הויה דהוין מקבלו' עדות אלא בפני
 בע"ד הולכך לריב"ח סהדי למיתי' זמנא אחריתי' ולאסהור'
 בכ"ד בפני בע"ד וכו' ע"ש הויו דהרמ"ה ס"ל דריבולוס
 לחזור ולהעיד בפניו ומהר"ם ח"ה סי' י"ח כתב על
 הדיו' כשכתשו' סכ"ו וו"ל וכ"כ הרשב"ה והרמ"ה לכן לרוך
 שיקובל העדות בפניהם וק"ל אדרבא הרמ"ה כ' לכך
 דהוין דיון ע"פ אותה עדות כלל חפיו חורו' ומגוריו' אלא
 שיכול לומר דמ"ס רכ"כ הרשב"ה והרמ"ה הויה לענין
 דהוין דיון ע"פ אותה עדו' אבל לחזור ולהעיד הויה סכרת
 עצמו ע"ש ואפשר דהריב"ם ראה כתשו' הרמ"ה דס"ל
 חורו' ומגוריו' ומהר"ם כל ח"ג סי' ק"ך כ' דהרמב"ן
 והרשב"ה ח"ה ר"ן כפ' ח"ה מ"ט שכ' גבי הטובל שכר להעיד
 עדותו בטול ואם נתן השכר לבעליו יכול לחזור להעיד
 ולקיים מה שהעיד כבר נר' דלא ס"ל כהרמ"ה ע"ש
 והר' שמחת ז"ט סי' ח' דחה דהתם דעדותו בטלה מדרכן
 משה קנס שעבר על מה בכנס ולא משום חשש עדות
 שקר וח"כ כל שהחזיר השכר דלא שייך קנס יכול
 לחזור ולהעיד אבל הכא דעיקר טעמא דהוין מקבלוס'
 עדות שלא בפני בע"ד הויה משום דכפני' בע"ד חינו
 מעוין להעיד שקר וסלה בפניו חיושו' דמסקר ח"כ כיון
 שהער' שלא בפניו חיושו' שהעיד שקר ועכשו' שחחר
 ומעיד בפניו לחסוקי שקר' הויה שמעיד ע"ש ולא זכר
 ח"ה הרשב"ה ח"ה סי' שצ"ו שכ' דהוין מקבלו' עדות
 שלא בפני בע"ד גזירת הכתוב הויה ולא משום דחיושו'
 לערו' אטו משה וזהו מן חיושו' להו' ואפי' מהס' הוין
 מקבלו' עדו' שלא בפני בע"ד מיהו הויה כתשו' והרמ"ה
 ס"ל דטעמא משום דחיושו' לעדות שקר כמ"ס לעיל
 וח"כ לדעת הרשב"ה נראה דהס' יחורו ויעידו בפניו
 מקבלוס' עדות' אבל לדעת הר"ף והרמ"ה דחיושו' דחיושו' דחיושו'
 לשקרה' חפשי' חפיו' יחורו ויעידו חיושו' לחסוקי שקרה'
 וק' שער המלך בס' חיושו' ד' מ"ו הכי' דהויה מדחמרו'
 כפ' האומר ה'כ שזמר קדשתי את כתי וחינו יודע למי
 קדשהויה

משה כבפסולי עדות דאורייתא אין דמיס ע פ"א ויהא
עדות אפי' יחזרו ויעידו אחרי שהוכשרו אין מקבלים
מהם ה"ל דהיינו שדכו מבטח העדות שנתקבל שלה
כפני בע"ד כיון דמאדורו' דינוס' דין קחמו' דמיס
ולא חיישי' :

י"ו וי"א דאם נתקבל העדות שלא בפניו כשר
כדיעבד אפשר דהיינו דוק' אס' הגע' דמיס
גדול דראוי לקבל העדות בפניו ופי' אפי' קבלו שלא
בפניו הוי כקבלו בפניו אבל קטן שאינו דאוי לקבל
עדות בפניו אפי' קבלו כדיעבד לא מהני וא"כ אפשר
דאם הוא מוחזק אין לו ק"ל ומוזיאין מידו אבל לא
מלאתי ראיה לחי' זה ולמעשה אין להניח מהמוחזק
מהרש"ג בס' משפטי ישראל סי' כ"ד ע"ש אבל בחשו'
הרשב"ש סי' רפ"ו משמע כהדיא דלמ' ד' כדיעבד כשר
היינו אפי' על קטני' ע"ש וכן ראינו למהרש"ב בס'
לחם רב סי' ע"כ וז"ל אח"ך כחו' לי ואמרנו כי בלו השכיני'
יש להם אלמנה א' שיש לה יתום קטן וכו' ועתה ה"א
שאחר שכבר נתקבל העדות ופנה הר"י אין לסתור את
דיני חדא' גדולי האחרוני' כהניו שאם קבלו שלא בפני
בע"ד ערוהו עדות וכו' ע"ש כ' הרי דס"ל למ"ד אס'
קבלו כדיעבד כשר אפי' לגבי קטן וכן דעת מהר"י באסן
בזשי' סי' פ"א ע"ש והתו' בקמא' ר"ט ל"כד' הור"י וכו'
כ' וז"ל וי"ח תק' מריב"ח ארדיב"ח ב"הגוול בתרא' גבני'
הא דאר"י וכו' מקבל עדות שלא בפניו בע"ד קבלה מניה
ריב"ח כגון שהיה חולה או עדים חולי' וכו' וז"ל דשמה'
הוא ידמה קטנים להא' ע"ש הרי ריב"ח ס' ל' דמקבלי'
עדים על הקטנים דל' ד' להיה חולה וכו' מ"מ משמע
דלא נרע קטן מגדול שלא בפניו דאם היו העדי' הולכו'
למ"ה מקבלים וב"כ הרש"ה בס' א"ז סס' וא"כ ה"ל אס'
קבלו עדות על הקטנים כשר כדיעבד כיון דבאונס'
מקבלים ועיין בתהרי"ט סי' ע"ט :

י"ז כתב מהרש"ש ח"א הסי' מ"ב דקע"א בעדו'
קידושי' שנתקבל שלא בפני האשה וז"ל
יראה אס' וכשר בעיני הגדולים בעלי היראה דהא דאין
מקבלי' שלא בפניו בע"ד ה"ל כשכחו לחייבו דאין חבין
שלא בפניו וכו' כנ"ד זכות הוא לה ע"ש וכשר כתב
מהר"ב ח"ג סי' י"ב וז"ל ועוד יראה לי וקריב לו' דע"כ
וכו' לא דוקא היכא שנתחייב בע"ד שלא נתקבל העדות
בפניו אבל אס' נזרחה הבע"ד שלא בפניו וכו' לאדם
שלא בפניו גם מהרש"ב סי' כ' ד' בתב' וז"ל ועוד כתב
שהיינו שקבלו העדות שהיא קטנה באותה שעה לא
גמירי וכו' וא"ח שעדות כזו מקבלי' אותה שלא בפניו
בע"ד וכדכ' הר"ן בפ' אלמנה נוזנת וכו' אבל זו שפאה'
לפטור עצמה מקבלי' ה"כ כנ"ד ג"כ היא באה לפטור
עצמה ומביאים עדות שהיא קטנה לו' שמיאונה מיאון
וכו' ע"ש ומהרש"ח ח"א סי' ק"ג כ' וז"ל אבל אס' אמר'
אע"פ שלא נמלאתי שם אותה עדות נתקבל עלי כלע"ד
שהעידו' הא' עדות שלא אמרו אין מקבלי' וכו' אלא
לקיולת המתחייב בעדות אבל בעדות לזכות מקבלים
שלא בפניו וכו' וכ' כיון דמתקבלת העדות היה לחובת
אע"פ שעתה נהפך לזכות בתר' מעיקרא' חולין לאו
מלתא' היא דלגבי גטין וקידושין היה הכי דודאי המקדש'
אשה לשם חכירו וכשידע חכירו דשה ובריר' לן שלא
עשאו' שליח אין שם קידושי' אבל לגבי ממונא' וכו' ע"ש
הרי דס"ל דאם העדות נתקבל לזכות הבע"ד שלא היה
וכפני הוי עדות אבל אס' היא לחובתו ונתקבלה בשמעת'
ברובי

קדשה וכתב מהר"י ומהר"ם הני קדשה נהמן אמר רב
פאמן ליתקנוט ולא לכנס נהמן ליתן גט דאין אדם חוטא
ולת' לו יכתב הריטב"ח ח"ב וז"ל והע"פ שהוא מתחלה
לבזבזה נתכוון וע"ד לבזבזה אמר כן מ"מ דכיון
דמיהיני' ליה כשר יהיו שאינו כופסה ועומד כדיבורו
ונתן גט אלמא דקישטא קהמר לא היה מחזיק שקרי'
למיתן גיטא דשרי' לה לעלמא' שלא כדון עכ"ל הרי דלא
חיישי' לחזוקי' שקרא' ולדעה הרמ"ה שכ' הרב חקיה
היינו דעדות שנתקבלה שלא בפני בע"ד אין חזרו'
ומעידו' בפניו רחיש' לחזוקי' שקרא' ק' דאין נהמן
ליתן גט כיון שהחלה לבזבזה נתכוון אע"ג דמיעדינו'
ליה שאינו כופסה נחוש לחזוקי' שקרי' ומלאתי בטטה
שכ' דנהמן ליתן גט פי' אס' ב"ח ואמר אני קדשה
ואסן לה גט נהמן ונתן לה גט וכו' ואינו נהמן לכנס
שאלו קדשה ואכנסנה אינו נהמן אף ליתן גט
מאחר שהיה ב"ח לבזבזה מתחלה דלא מהימני' ליה דחיימ'
יזרי חוקי' והשקה' כי יהיב גיטא לחזוקי' בטעות'
היא דעביד ע"כ הרי דס' ל' דחיישי' לחזוקי' שקרא' כדע'
הרמ"ה ע"ש ואינו מוכרח שהרי ה' חקות היינו הסכי'
בעדות שנתקבל שלא בפני בע"ד דחזרו' ומעידין ולא
חיישי' לחזוקי' שקרא' כ' כפי' ע"א בעדים פסולים
שהעידו' והוכשרו כגון שהעידו' עדים עליהם שעאו'
תשובה לאחר שחתמו' אין חזרו' ומגידים באותו עדות
מפני שהם נוגעים בעדות' וכ' כעל העיטור גבי
קריב ונחלק וברייני' קבל' עדות כ' דחזרו' ומעידין
כפניו וכ' הרב שמת' י"ט רס' ל' דאפי' קבלת עדות שלא
בפניו בע"ד דמאדורייתא הוי עדות אלה דמדרכנן הוא
דאין דכין ע"פ אותה עדות אפי' יחזרו' ויעידו' בכשר'
חיישי' לבניעת עדות כיון דעיקר עדות' שהיה כפסול
בעל מדאורייתא ע"ש וא"כ אפשר' התם דאין אמר קדשה'
ואכנסנה אינו נהמן אף ליתן גט דחיישי' לחזוקי' שקרא'
מודה הכא בקבלת עדות שלא בפני בע"ד דרבנן לא
שאזו לחזוקי' שקרא' אבל הריטב"ח ח"א רס"ל התם דאפי'
לא חיישי' כר' לכאורה הפך הרב חקות היינו ובמדומה
ה' חקות היינו הוא הריטב"ח וב"כ הרשב"ש סי' רכ"ד
וכן דעת' י"ט אלשיבילי' בס' חקות היינו ע"ש וכו' דס' ל'
דדוק התם חששו' לשקרא' דהא לרב אפי' דקי"ל כויתיה
דנאמן אף לבזבז' קאמרו' גירוזלמי' הביאוי' הרשב"ח
וה"מ מ"ו ז"ל אין למדי' ממוני' לרבך אחר' א' מעדותי' מכרתו'
ואני יודע למי' מכרתיה' כ' אחר' והמר' הני לקחתי' לא
כל הימני' וכשב' הרב קרבן העדה דדוקא' משום עינוג'
היקלו' ע"ש וא"כ ה"ה ח"ל דלרב דנאמן ליתן גט ולא
חיישי' לחזוקי' שקרא' ה"ד התם משום עינוג' דא' ח'
אבל כמתון חיישינן :

ט"ו כתב מהר"ש כן חסון כס' בית שלמה סי'
כ' ע"ג ונר' שהיינו שדני מבטח העדות
שנתקבל שלא בפניו אין יכ' לי' לחזור ולדרון דומה למ"ש
מהרש"ח שעתה דכבד' הם נוגעים כדון דכסיפא' להו'
מלתא' וכו' ע"ש ועיין בה' ש"ך סי' י"ז ס' ק"י ו"ט וכס'
פרת מטפא' הרן סי' ס' דמיסו' מהר"י כי רב חלק על
מההאנח' וב' מההרדב' ספ' דאס' יש שבע' דאוי' להחמי'
כדכרי' מהר"י כו' רב ע"ש ונר' דה"כ בקבלת עדות שלא
בפניו דמתון דני' ע"פ אותה עדות מדאורייתא ומדרכנן
הוא הבעינן בפניו בע"ד היינוס' שדכו מבטח העדות
שנתקבל שלא בפניו יכול' להתמיר' כמו העדים עצמם
שחזרו' ומעידו' דלא חיישי' לחזוקי' שקרא' כדרכנן

פריני ממו' מהני וכגוונין ובקידושי' לא נהני וכן מוכח
בהדיא מדרבנן הר"ן כפ' האומר גבי נתרלה האב וכו'
ע"ש ות' כנה"ג הגב"י אות ס"ד תביא דברי מהריב"ל
ומהרא"ח בקיצור ולא זכרמהרח"ש ומהר"ד כ"ב יעשו:
י"ח היה הכע"ד חולה וכו' התו' כר"פ הגוזל
ומאכל פר"ה ושלחו וכו' כ' ואור"י
דמשמע דבעי' שלחו לו ולא בא בהדי' שהיו עדיו חולי'
או שהיו מנקשין לילך למ' ה' מרלה קאמר או שלחו וכו'
וב' מהרש"ח נר' דרוקא כהיו עדיו חולי' או מנקשים
לילך למ' ה' בעי' שלחו אבל כשהתובע חולה לא בעי'
שלחו ע"ש וזל מהרש"ח בתשו' הקדמות סי' ר"ז ועוד פו'
ריב"א דאפי' הוא חולה או עדיו חולים או מנקשין
לילך אין מקבלים עדות אלא היכא בשלחו ולא
כא דלאו הוא פושע אבל אם אינו פושע אין מקבלים
בשום ענין אפי' הוא או עדיו חולי' דאמר' מוזלך גרם
וכולי' וכן לשון הרא"ש שם הרי גרם כשהתובע חולה
בעי' שלחו :

י"ט או שאינו מלוי בעיר וכו' משמע דוקא אם
היו עדיו מנקשין לילך למ' ה' הולא ימתינו
מלילך עד שישלחו אחריו הסמ"ע אבל הרשב"א בתשו'
ח"ד סי' ד' כ' וזל ולא עוד אלא נר' שכל שאין הכע"ד
מלוי כאן משמע דמקבלים שלא אמרו אין מקבלין אלא
כזמן שהבע"ד כאן וכן כ"ל מן הירושלמי כדגר' הקס
ר' ירמיה הו"ל דין עם חד כ"כ קבלו סהדי דלא באנפוי
הר' ירמיה וכו' יתיב ומלמעבר אמר הפסד מקבלים
עדים שלא בפני בע"ד ואפי' עממה בהותה טעה ע"כ
אלמלא לא תמה ר' ירמיה הו"ל לא היה הוא כאן עממה
דבכי הא הוא מודה דמקבלין ע"ש והרשב"א ס' תע"א
כ' דמה שגר' מתשו' הקס"א דאם היה בע"ד כמ' דא'
יכולים לקבל עדות שלא בפני בע"ד כמה תשו' בדבר
וכו' ועל תשו' זו נהנון נמדברין נר' בהדיא דכל שאין
הבע"ד מלוי כאן מקבלין בכל ענין ע"ש כ"כ עורכסי'
ס' ע"ש גס מהר"ן בן מנחם בתשו' קס"א והובא בס'
א"פ' הגוזל בתרא כ' וזל לענין מקבלין וכו' כגון שהיה
חולה או עדיו חולי' וכו' אמת בין דלא אפשר לבע"ד
לביא באיזה העת מחמת חולי' מקבלין את העדו' שלא
פפניו ה"כ אם לא היה מלוי באותה העיר כדי שישלחו
איו ויבא מקבלין העדו' שלא בפניו דהקס טעמא מאי
שאם נמתין עד שיבטיח החול' חיישי' שמה הטרף השעה
וימתוהו"כ אם נמתין עד שיבוא בע"ד לזו העיר או עד
שיומתו לעד הוה לכה בעיניה שהיא בע"ד שם שמה הטרף
שעס וימתו העד וכמלא בטל העדו' ומפסיד זה זכותו
עכ"ל הרי דס"ל דאם אינו מלוי בעיר מקבלין וכ"כ
בס' אז בשם הר"ם מנרקס"ט וזל וכ"כ היכא דלעתוה
בהדיא היכא בעיר אחת ושלחו לו להודיעו ולא בא או
שהלך למ' ה' היכא זה לתובע חייבו ע"ש ועיין בס' פרח
מטה אהרן ח"ב סי' ת"ט :

ך' הגה שיפלו הנכסין קמני יתמו וכו' : אפילו
התובע דלוינים לכל הפחות אם אינכם
רונים לקבל עדות' וקחו הממוין כידם שלא יאכלסו
הקטנים אין שומעין לו העור כשם הראב"ד והביאו
הסמ"ע וכן עסק הרשב"א בתשו' סי' כ"ה ע"ש וכח
מהריק"ש בתשו' סי' ל"ה דה"ד במלוה ע"פ שלא נהכר
ערוץ חייב אכיה' אבל כשם שט"ח על אכיה' דורחין חייב
דעדים החתומי' על השטר כמני' שנחקה עדות' ככ"ד
אליכא אלא חשש' לררי נהני דלגכות מוד חיישי' ליה

לעכב הנכס' לא חיישי' ע"ש והרשב"א כ"ב סי' תק"ד
כ' דאין נזקקי' כלל הפני' להניח כיד שליט ואם טען
המלוה שמכרו הנכס' וינחודמיים במקו' בטוח שאכל
היתומים הריחו וישאר הקדן קיים שיגבה בו כשיגדל
היתומים מסתברא לו דשומעין לו כיון שזה נהנה
וזה אינו חסר והביאו הרב כנה"ג בס' ק"ח הגב"י אות
מ' וכ"כ המביט ח"ג סי' ר"ה ונה' מדבריו דאפי' לא
טען כן הגב"ע ש"ע יעיי' במהרח"ש חלק ה' קומן ע"ד
ובמהר"ש הלוי סי' ל"ד :

כ"א הכבינו רוב המפרשי' דכל שיאמר מהיור'
חני שמה העדים להורך הזמן
תקבלו עדות' ותהא שמורה כיד עד שיגדל הקטן עושין
לא נאמר שאין מקבלין לא מ"מ ליוקק עכשיו לנכסיה'
וכן הדין נוחן ואין לזון מזה ס' המאירי הובא בס' ה"ג
כפ' הגוזל וכתב מהריק"ש בתשו' סי' ל"ה שכן סמכו
למעשה כבנפיה על דברי ה' המאירי ע"ש . אבל
הרא"ה ה' הובא בס' ה' זכ"פ שור שנגד' ט"ל כ' וזל ואת'
נתקבל עדו' העדו' ולא נדון עליהם עד שיגדלו וכו' ה"ל
מלוי דברי לא עכדי' כ' ד' וכו' וכיון דלא כ"מ מדוי' דל' קבלו
השתא וכו' לקבל עד שיגדלו אין להם לקבל' עד
שיגדלו אבל אם היו עדים הולכים למ' ה' וראו מקבלים
השתא לשהדוה' ואין דני' עליהם לעשות כלום עכשיו
וכו' אבל כשיגדלו דני' ע"פ אותה עדות כשקבלו כשהם
קטנים וכו' עכ"ל משמע דוקא כשהיו עדים הולכים
למ' ה' מקבלין העדות על הקטני' ודני' עליה' כשיגדלו
אבל אם העדי' כבאין אין מקבלין ולא יחוש שמה' ומתו
העדים והרשב"א בתשו' ח"ג סי' שכ"ז וזל דקבלת
עדות שלא בפני בע"ד לא מנאחי' ידיו ורגלי' ככה"מ
שהרי כשהיו עדיו רדופי' ללכה למ' ה' או כשהיה חולה
או עידו היקלו לקבל שלא בפני בע"ד ויא' דקטן המוטל
כעריסה שילטרי' להמתין ו"ג שנה לא היקלו לקבל
שלא בפניו וכבר שאלתי את פני רבותי' ולא מצאו טעם
בדבר ואנו אין לנו אלא מה שאמרו לנו בגמ' וכו' עכ"ל
משמע דס"ל דאפילו העדים רדופי' לילך למ' ה' אין
מקבלים עדות על הקטן ולדברי הרא"ה והרב המאירי
דיכולים לקבל העדות לפחות אם היו העדים רדופים
לילך למ' ה' :

כ"ב דין י"ח אבל המביא עדים לפטור את
עלמו ומקבלין וכו' כתב המוכ"ט
ח"א סי' ר"פ דנתבע שמביא עדיו לפטור עלמו משט"ח
שכתוב עליו אין מקבלין שלא בפני התובע ותימא
דנתבע שמביא עדיו לפטור עלמו לכ"ע מקבלים שלא
בפניו כמ"ש הר"ן ה' כנה"ג הגב"י אות ס"ו ע"ש וכבר
המביט שם כתב וזל והא' דכ' הר"ן פ' אטמנה גבי מוכרת
שלא בכ"ד נריכ' שביע' אלמנה הבא' לפטור עצמה
ד'הי' מקבלין שלא בפני בע"ד היונו שבוטרה עלמה
ממתן וחיבת שבוטרה הכל לפטור בלא שביע' אין
מקבלין אפי' שלחו לו ולא בא עכ"ל ודבריו המוה"ם
דהאלמנה רוצה לפטור עצמה משבוטרה הכל ראויה
למהרש"ג בס' משפטי' ישראל סי' לז ע"כ דה"ד
במלוה ע"פ שהיה הלוה חייב שבוטרה ורוצה להביא
עדיו שלא יתחייב שבוטרה דומיא דאלמנה שמכרה שלא
ככ"ד שחיבת שבוטרה דאם השבוטרה הוא שלא מכרה
כפחות משווי' מקבלין העדות שלא בפניה' אבל אם בא
הנתבע לפטור עלמו משט"ח שיש עליו דכלא העדים
היה הנתבע חייב לחבירו ממוין אין מקבלים העדות
שלא

שלא כפני בעל השטר משום דכא לפטור עצמו ולחייב
 חבירו דכחא אמרו שטר העומד לגבות כגבוי דמי
 דבעל השטר מוחזק והלוה כח להווי ממנו והוי כמו
 תובע שהין מקבלים עדות שלא בפני הנכבד ע"ש
 ואפשר שזה דעת המכ"ט דהתם היא פטורה ממתן
 ואינה חייבת רק שביעה לכך מקבלים העדות לפטור
 משבוע אבל כש"ח אין מקבלי לפטור עצמו ממתן
 כלא שבועה וע"ס יש דבריו וכ"כ מהרי"ט חת"מ
 סי' ל"ב וז"ל ועוד חפ"י כתביעה ממון איך יעלה על לב
 אדם שמקבלי עד"י על המלוה שלא בפניו להפקיע
 שעבודו וכו' דהועד כבעליו אמר רחמנא ומ"ל ממנו
 מ"ל הפקעת ממונו ודברי הר"ן אינן לא היכא שכל
 להוויא מהלוה שלא בפני המלוה דלפטור עצמה
 מהתביעה יכול להביא עדים וכו' אבל כשאין המלוה
 תובעו ודאי שלא יקבל העדו' שלא בפניו ואפילו אין
 המלוה בעיר וכו' ע"ש ונר"ד ק"ל דאין ח"י בין מלוה
 ע"פ ה"ל דאם באו להוויאו מהלוה שלא בפני המלוה
 יכול הלוה להביא עדיו לפטור עצמו אבל כשלא תבעו
 אין מקבלי עדות שלא בפני המלוה להפקיע שעבודו
 מיהו מה שהכריח דהועד כבעליו פתיב ומ"ל ממנו
 או הפקעת ממונו ול' דעדות בפני בע' דכויני כפשו'
 לכד כתי' גבי שורוהועד כבעליו וכו' אבל כד"מ הוא
 מדרכנו כמ"ש הרשב"א בתשו' ולכך מקילי ב"ווא ב"ה"ל
 שלא אמרו אלא להוויא ממון אבל הנחבע יכול לפטור
 עצמו אבל מדברי הב"ח סכ"ח"ש ע"ל הרמב"ם א"ס
 היה תבע ד' חולה או עידויו יוני לילך למ' ה"ו וז"ל דל'
 או עידויו קאי תבע ד' חולה שהזכיר החלה וקאמר דאם
 היו עידויו רוצים לילך למ' ה"ו כ' בתובע שהוא חולה
 מיוירי דאי כנתבע חולה וכו' דהא ודאי כשהנתבע רוצה
 לקבל עדו' לפטור את עצמו א"ל בפני התובע דב'
 הר"ן וכו' ע"ש משמ"דס' לדאפי' במלוה כשגור ולהפקיע
 שעבוד המלוה מקבלי עדות שלא בפניו דא"כ אימא
 דאנתבע חולה קאי ובמלוה כשטר וכו' הלוה להפקיע
 שעבוד המלוה שלא בפניו דאין מקבלי עדו' אלא אם
 רוצה לילך למ' ה"ו וכן דעת הגדולי הרומה ד' קמ' א"גבי
 יורש קטן שהיה שט"ח לחביו וכו' דמקבלי עדות
 להחזיק אפי' נגד השטר ע"ש וכן דאיתי למנהא"ס
 ח"א סי' ט' וזה"ש על הרא"ש בתשו' דס' דאין מקיימין
 השטר בפני הקטן מההיא תברא דכפיק עליהו דיתמי
 דאח' טעמא דאין קירעי השטר דה"ה דהיא תברא
 מעליא כחיי אביה ה"ל להוויאו והשתא את' ל' דאפילו
 כשטר אין מקבלי בפני הקטן ל"ל ה"ט נהי דלענין
 לפטור הלוה מתבוע היקומים מקבלים עדות שלא
 להוויא מידו כדכ' הפוסקי' מ"מ לענין קריעת השטר
 ודאי דהוי כמוי'אין מידסולא מקבל' מיהו אפ"ל לחיות
 דההוא תברא מקויים בכ"ד הוה וכל שהוא מקויים לא
 אמרו אין מקבלים ע"ש הוי שכתב דלקרוע השטר
 תשיב להוויא :

כ"ג ויש להסתפק במשכון כגון יורש קטן שהניח
 לו חביו משכון וזהו מביא עדו' שפרעו
 מי הוא המוחזק אם היורש שהמשכון בידו ואין מקבלי'
 העדות להווי המשכון או הלוה שהוא מוחזק בממון
 ומקבלי' העדות שלא להוויא ממון מידו ומנהא"ס ח"ב
 סי' ק"ג נבי פורע חביו של חבירו שלא מדעתו כ' דאם
 היה משכון ביד המלוה והפוחע החוב ליקח המשכון
 מיד המלוה לא אכד מעותיו ויכול לעכב המשכון עד

שיפרע לו הלוה מה שפרע בעדו דיכול לומר ק"ל בין
 שהוא מוחזק במשכון והביאו ה' כנה"ג כסי' פ' ז' אות
 ס"ח ע"ש וכו' מהר"ש לרור סי' כ"ז וב' ח"ע"ש וב' כ'
 הסמ"ע כסי' ל"ז ס"ק מ"ד ע"ש ונר"ד א"ס כח הלוה
 לתבוע משכנו ומביא עדים אין מקבלי עדות להוויא
 המשכון מיד היורש אבל אם היורש תובע ללוה שיפרע
 משכנו מקבלי' העדות שלא להוויא ממון מהלוה
 וכס' ג"כ הר"ן והביאו הסמ"ע סי' ע"כ ס"ק מ"ט דאין
 מחייבי ללוה לישבע כנק"ח אלא כשכח הוא לתבוע
 ללוה שיפרע משכנו אבל אם המלוה שותק והלוה כח'
 להוויא מיד המלוה או אמרו דהמלוה נאמן ככדי
 דמינו כשבועת היסה ע"ש וזה"ש דאם המלוה כח לתבוע
 ללוה שיפרע משכנו מקרי המלוה מוויא וזרי' לישבע
 כנ"ח להוויא ממון אבל אם הלוה כח לתבוע משכנו
 מהמלוה מקרי הלוה מוויא ונפטור המלוה כשבועת
 היסה ומנהא"ס ג"כ בס' משפטו ישרים סי' ל"א כ' דמלוה
 כשטר בעל השטר הוא מוחזק ואין מקבלי' העדות שלא
 בפניו כמ"ש התו' בכפרת דל' כ' בד"ה הילכתא וכו' וז"ל
 ופכהיב דאמרו מנו דיכלי' ליי' דלהד"ס יכול למי'
 סטראי ניכחי אע"ג דמנו להוויא לא אמרו שאני התם
 דאיכא שטר' ונר' הטעם דלא הוי מנו להוויא כיון שיס'
 לו שטר הוי מוחזק ע"ש ואיכרא שהרשב"א בתשו' ח"ב
 סי' רנ"ד ובמחויקוסי' קי' כשטר שנמלא כו' נרר בין
 שיטה לשיטה כתב וז"ל נר' ודאי דאין תושאי' לו ולא
 מרעי' שטר' כששאלו לפי שהשטר מוחזק הוה ביד
 מלוה ובאלו הממון הכתוב בו מוחזק כידו כדמשמע
 בההיא דשכוע' הדייני' וכו' דנאמן לו' סטראי ניכחו
 מנו דאי בעי אמר להר"ם א"ל לא נהנס לי לפירעון לא
 כמתנה ואע"ג דק"ל מנו לאפיקי' ממונא לא אמרו'
 וטעמא דמתנה משום דשטר מוחזק הוא ובאלו ממון
 הכתוב בו מוחזק ביד המלוה ואוקי' ממונא הוא עב"ל
 דהי' שכ' דבעל השטר מקרי מוחזק בממון ומה"ע
 אמרו' מנו כשטר אבל הרמב"ן בחי' לכתרא שס כתב
 דמנו להוויא לא אמרו' וההיא דסטראי נאמן לו' על מה
 שהוא הפוס סטראי ניכחו ואין נאמנותו על המנה
 שכשטר אלא על מה שפרע לו הוא אומר סטראי ניכחו
 ואע"ג דממילא מהני לי מנו לגבות בו מנה שכשטר
 עב"ל וכו' כ' הרא"ש בפ' שבועת הדייני' בשם מהר"י כן
 מונס וז"ל ויכול לו' סטראי ניכחו במנו וכו' וכו' ת"ל ד'
 התם נאמן במנו להחזיק' מה שכידו אבל הבא מנו
 להוויא הוא כירייקת שפיר לאו להוויא הוא דהני סהדי
 לאו אנפא דשטר' קמטהדי דפרוע הוא וכו' הילכך
 השטר בתקומו עומד לגבות ועל המענות נאמן במנו
 להחזיק המענות שבירו וכו' ע"ש חרי' דס' ל' דאפי' כשטר
 מנו להווי' הוא ונתקם אינו נאמן רק על מה שתפס זה"כ
 ה"כ מקבלי' עדות נגד השטר שלא להוויא מקלות ות'
 כנה"ג פסי' כ"ה הגב' אות מ' ה"כ דאפי' למ' ד' בשטר
 נ' גלי' אמרו' מנו לא משום דבעל השטר נקרא מוחזק
 דה"ק ל' כ' ד' שטר העומד לגבות לאו כגבוי דמי'
 אלא דס' ל' דאע"ג דהוי להוויא כמתקיס השטר אמרו'
 מ' ו' להוויא ע"ש ולא דאם תשו' הרשב"א שכתב הטעם
 דבעל השטר כאלו הממון מוחזק בידו ומנהא"ס ג' בתשו'
 סי' ס"ח כ' דיכול המוחזק לו' נגד השטר ע"ש :

כתב הרמב"ם ומרן כסי' קי' קרקע שחיתה
 בחזקת קטנים וכו' וכו' המ' דאם היה
 סליח מוחזק אין מוויאין ירו ומקבלי' העדות והל"ת מ'

הק' דא"כ מה יתקן לקו' ההו' אמאי לא משני דהתם בעל השדה מוחזק וכו' ונחמק לפ' דחוקה קטנוי ר"ל כחוקת אביה של יתומי ע"ש אבל בעל ההרומית בער יד' הוסיף בדרכי הרמב"ם והוכל פירוטיו וכו' וכתב הרב גדולי תרומה משום דהיינו מפ' כחוקת קטנים שכ' הרמב"ם מוחזקת מחמת מוריש' אפי' אין מחזיק בה עכשיו לכך כתב ואוכלים פירותיו שהם מחזיקי' בה כזבילת פירו' ובכל הנאה השייכה באותה קרקע ע"ש וכ"כ הגמ"מ בשם ריב"א וז"ל אבל אם היה רכו' ירמיה דר באיתו בית וזה היה תוכו עכו"ב כ"ד שילא מכיתו לא היינו מניחין רי' ע"י הדיעהו של זה אע"ג דק"ל מעולם דבית זה היה כחוק' אביה' משום דרי' עכשיו א"ל להביא עדי' שהרי הוא אינו מערער אלא מוחזק בניה וזה מערער עליו וכו' מחביר הר' אפרים עכ"ל וכ"כ בכפר המניס דעים סי' ר"ע ע"ש וכ"כ הגמ"מ בשם ר"ח וז"ל שאם הוא מוחזקת לאו כ"כ לאשקוי ובהכי יתכן ההיא דח"ה גבי רבא בר שרשום דמשמע דאי היה טעון לקוח היה בירי הוה מהני ליה אע"פ שהיה לריד' להביא עדים על כך והאמאי הא אין מקבלי' עדים שלא בפניו וכו' אלא ידאי אחר שרב"ש היה מוחזק בקרקע' באותה שעה מקבלי' עדים להחזיק בירו' עכ"ל והרשב"א הובא בש"מ שם שדקה הראייה אבל הדין דין אמה ע"ש וכ"כ נכתבו ח"כ סי' שס"ב ע"ש וכ"כ הרמ"ש כפ' ח' והטור סי' קמ"ט וז"ל ואם החזיק בה ג' שנים וכו' ואם לריד' להביא עדים על חוקהו מוכיאים ומקבלים עדותן אע"פ שהיה המערער קטן וכו' מקבלים כיון שהחזיק כראוי ועשה היה כחוקהו ע"ש הרי דכל הני דבית ס"ל דאם המיחזק ברי' מקבלי' עידי חוק' להחזיק בירו' וכן הסכי' מהרש"ל כפ' הגזול בתרא סי' ז' והו' קו' ההו' ע"ש וכן מלאהי לצדן בתשו' כס' אבקה רובל סי' קכ"ו שהסכי' כן ומוכח כהדיא מדרכיו שם דכמו' דמקבלים עידי חוקה ה"כ דמקבלים עידי ראייה אפי' לא החזיק ג' שנים וכ"כ מה"ט שכ' ריב"א דכל שאינו מערער אלא מיחזק בבית וא"ל להביא עדים אלא משום ערעור הקטן מקבלי' ואע"ג דלענין מנו אפי' עכשיו הקרקע בידו חשיב מנו להו"י ונכי שטר זיפ"א אינו נאמן במנו אלא משום דכבר זכה בקד"ק כטענתו א"א ע"ג דחזר ואמר שטר מווייף הוא נאמן במנו דאי בעי קאי כטענתו הא' אבל בעלמא חשיב מנו להו"י כדמוכח מדרכי הרמ"ש כפ' ח"ה והטור סי' ק"ן בשם הר' יונה וכן מבואר בדרכי הר"ר יונה והרשב"א הובאו בש"מ כפ' ח"ה ע"ש מ"מ לענין קבלת עדות חשיב להחזיק אפי' לא החזיק ג' שנים מקבלי' עידי ראייה שלי' להחזיקה בירו' וכ"כ דעת המביע ח"כ סי' ק"ג שכ' וז"ל ראיין החזיק בחנות א' של גוי שנה או שנה י' ושמעין אפטרופוס היתומים של לוי הו"י שטר שלי היה מוחזק קודם באיתו החנות ששכרו מן הגוי וראין טוען כי לוי כחיו מחל ונתן לו וכו' אם הלך הכתוב בשאלה כי לוי כחיו מחל ונתן לו וכו' שהענין שאמ"לוי ל' מחול' ונתקו' אין לשמעין אפטרופו היתומ' של לוי שום טענה על ראיין והחזקה של החנות ה"ל שלי וכו' ע"ש וזה כענין גדון מר"ן בתשו' שם משמ"י דס"ל דאפי' לא החזיק ג' שנים מקבלי' עדי ראייה שמה' או נתן לו וכ"כ מהר"א דרכותא סי' כ"ד קל"ה ע"כ דאפשר שזה טעמו ע"ש אבל מלאהי למהר"א סי' ר"ט שכ' על גדון זה וז"ל ועל השאלה הכ' שהחזיק ראיין שנה א' או שנת' בחנות א' וכו' כיון שראובן ולא החזיק שלשה

שנים בחנות בקוי אביהם ויש שטר ליתומי' שיהא של אביהם ויפני' דראובן גודרה ע"ז פשיטא דחוקת החנות עומדת בחוק' היתומי' ומה שרצה ראיין להביא עדים כנגדם אין מקבלי' וכו' ע"ש הרי דס"ל דכל שלא החזיק ג' שנים הרי הוא כחוקת הקטנוי ואין מקבלי' עידי ראייה שלו וכה"ג כ' המרדכי כפ' הנוקי' גבי אין אדם מוריש שבועה לבניו דלא אמרי' אלא להו"י אבל להחזיק' אמ"ל ודווקא במטלטלי' דשייך בהו' תפיסה אבל במקרקעילא משו' דמוקמי' לה כחוקת מרה קמא אח"כ מכרה לאחר איתה והחזיק בה ג' שנים כה"ג חשיב מוחזקת ע"ש ועיין בה"ד סי' ש"ל וכן מבואר בסי' ק"מ דמהני עדות השוכרי' לו' שדרו בה ימים ולילות וכו' אפי' אם כבר פרעו שכר לחזיק אם יטעון המחזיק כב"ד קודם שיבא המערער ועידו השוכרי' שרדו בה ג' שנים טענהו טענה וכו' ואע"ג דאין מקבלי' עדות שלא בפניו בע"ד כיון דהשתא כשכר ואם יעידו משיב"ה המערער יהיו נוגעי' בעדות מקבלי' שלא בפניו וכתב הט"ז וא"ל אמאי לריד' לטעם זה הא בלא"ה יש לקבל עדות המחזיק כיון שהיא הנחבע וכו' וז"ל דכאן קרקע בחוקה הנעלי' כיון שיש לו עדות שהיחה שלו ממילא קרוי המחזיק תובע ע"כ לריד' לברר חוקתו ע"כ הרי אפילו הוא מוחזק אם לא נתברר' חוקתו ג' שנים אין מקבלי' עידי חוקה :

ג מהרש"ר סי' כ"מ סי' שט"ד דקדק כן מדרכי הרא"ש והטור דדוקא כשהחזיק ג' שנים חוקה גמורה פסוי' האב מקבלי' העדות אבל זה לא החזיק בחנות ג' שנים וירדע שהיתה של אבי היתומי' ורצה להביא עדים שאביה מכרה או נתנה לו אין מקבלים עדות וכ"כ מהרש"ח כביאורו לסי' כ"ח והביא כנה"ג שם הגב"י ה"ת מ"ג ע"ש וכן הסכי' ה' הירח חסד סימן קנ"ה ע"ש לא דמהרש"ר ש"כ טעם אחר שכ"ר ירוחם בשם הרשב"א דאם היה ליתומי' אפטרופו' על כל נכסיה קודם לכן מקבלי' עדות' האפטרופ' וכדאי הוא הרשב"א לסמוך עליו וכ"כ דנראה דכרי' של טעם וכ"כ קלה לדקדק מדרכי המרדכי כפ' השולח ועכ"ל א"ל דלא יפסיק זה לכוף לאפטרופו' לעמוד בדין אלא אם קראוהו כ"ד וקבלו העדו' בפניו הוי עדות ע"כ וכ"כ בח"ה סי' קמ"ט ע"ש וא"כ א"ל שזה דעת המב"ע אבל כהשו' מרן שם מבואר להדיא דמקבלי' עידי ראייה אפי' לא החזיק ג' שנים מטעם שהוא מוחזק בבית וא"ל להביא עדים אלא משום ערעור הקטן ולא משום דמקבלי' עדות כפני האפטרופי' ע"ש וכ"כ עיקר ועיין כהשו' הרשב"א ח"ה סי' ד' :

כ"ג דין י"ט אין מקבלי' עדות על קטן וכו' . מלאהי כתוב בטה"ה דלואת אביה מקבלי' עדו' על הקטנוי משום דאלמיה רבנן כדו שלא הטרף דעהו עליו מרן הב"י והם דכרי הרשב"א בס' א"ז בר"פ הגזול בקרא וז"ל ועוד א"ל דנראה אפילו שלא במקום אפטרופו' מקבלי' עדי' לפי שמתנת שכ"מ אלמיה רבנן ועשאוהו כירושה כדו שלא הטרף דעתו עליו טפי ממהנה ומכירה דעלמ' עשאוהו שהרי מוכר שט"ח לתבירו אפי' יורש מחל ואלו נתנו במתנה שכ"מ אינו יכול למחול כדאיה' בפ"מ ש' וליהויעזי' כן בנראה והאין מקבלי' עדים הטרף דעתו עליו וכו' עכ"ל והרב כנה"ג איה' כ"ה הק' על מרן שכ' זה בשם מ"ך והם דכ' הרמב"ן הכי'אם הרא"ש והטור סי' ק"י ואולי כשכיל הטעם

אטעם כ' נ"ך ח' דברי הרמב"ן הם שמקבלי' עדי
לואה בפני האפטרופו' ומ"ך אפי' אין כאן האפטרופו'
מקבלי' ועצ"ש כפי' כפי' קי' :

כ"ד דין כ"א קבלת עדות לדין ג' מומחי'
וכו' . ז"ל הנ"ל הכוונת מרן הכ"ז
כ' בעל העיטור תשו' להר"ף הם כל לפני כ"ד שטר
קבלת עדות והעדוים באותה העיר רואים הם אותם
מקבלים עדות בקיאו' בדקדוק עדות ובתקירת הולכו'
אחר השטר ואין חוששים לעדות העדים וכו' ובתב'
מהרש"ם סי' י"ח נר' כיון שקבלו העדות ובתב' קבלת
עדות מהני אפי' עתה יעידו העדים הכך דהל' כ'
מאיר ואין חוששי' וכו' ע"ש וכן מבואר בתשו' הר"ף סי'
ר"א ז"ל שאלה הם הונו' כ"ד שטר דמקבלי' עדות
והעדו' אשר נתקבלה עדות' ממונו' הם כריכו' כ"ד
להזמין' כדי שישמעו מהם העדות ע"פ חול' ואם באו
לכ"ד והחליטו העדות הם נקבל מהם ונגיח אותם
המקבלי' שקבלו מהם או נדון כזה בדין העדי' התקומי'
שנעשה כמי שנחקרה עדות' ככ"ד וכו' השוכה הם יהיו
אוחזין מקבלי' עדות בקיאים וכו' סומכי' עליהם ועל
הכתב ואין חוששי' לעדים וכו' ע"ש הרי דהפי' באו
והחליטו העדות אין חוששי' להם סומכי' על קבלת
עדות' ה"ו וכו' מהר"ק כתשו' בס' תהלי' יעקב סי' כ"ז
כ"ל ראש נתקבל העדות ככ' דלא גמירי ונמצאת אח"ך
עדות העדי' מכוונת לקבל' אפי' נעשו העדים קרובים
משעה ח' מוכי' להם וכשירי' מרכ' הר"ף כתשו' והעדו'
באותה העיר וכו' משמע דוקא הם העדי' בעיר אין
סומכי' על השטר אבל הם אינן בעיר סומכי' על השטר
וכן דיוק מ"ש ואין ראוי לרדן ע"פ אותו שטר ולא אמרו'
קבלת' פסולה או אין דני' ע"פ אותו שטר והי' ראוי
וכו' משמע לכתחלה אין ראוי לרדן ע"פ אותו שטר
דחיישי' לשקר אבל אם עדות העדי' מכוונת לשטר כשה
ע"ש ונר' דה"ה בקבלת עדות שלא בפני כע"ד דחומר'
ומגידו' בפניו הם עדות' מכוונת אפי' עכשו קרובים
מקבלי' עדות' משעה ח' דעדות שלא בפני כע"ד מ"ד
דכשר כדועבד וגם לדידן דפסול אפי' כדועבד מ"מ
במקום אונס כגון שאינו מנוי בעיר מקבלי' וא"כ אפי'
נעשו קרובי' כשרים :

כ"ה הרדכ"ן ח"כ סי' ש"ל נשאל אם קבלו עדות
נפשו כג' אם דני' ע"פ עדות זה ככ' ד' של
כ' ג' והשיב שיש מי שכ' זה דעת רש"י וכו' ודחה דבריו
ע"ש כ' והכיוון הרב ככה ג' הנכ"ו אות קכ"ז ע"ש ולא ראה
מ"ש הרמב"ן על התורה כפי' שופטים וז"ל על פה שני'
עדים או וכו' ע"ד הפשט אמר הגאון רב סעריא שנים
עדים או ג' מקבלי' עדות הכ' וכו' אבל במדומה לי
שטעה הגאון בדניו כי עדות ד"נ לא תקובל רק בפני
סנהדרי' של כ' ע"ש וסוהר' כחי' לסנהדרין דף י"ז הבין
כן ברש"י ודחה דבריו ע"ש :

סימן כט

א' דין א' אחר שהעיד וכו' וכן עדי' התקומי'
על השטר אין יכולים לחזור ולהגיד
דכמי שנחקרה עדות' ככ' ד' דמי והר"ף כפי' ד' אחין
כ' וז"ל ומסתברא לן כי אמרו' מפי' ולא מפי' כתב' דלא
הו"ל עדות' ה"מ היבא דאיהיק לשטרא חותי' יריה
דסקדי דכמה דלא נפק סהדות' מתתי' ודיהון דסקדי

פניה דלא קמסהדי בה עד שהתא דמי דהא או בעו
ככ"ש שטרא ולא מסהדי וכו' ולכאורה משמע דכל שטר
שעדיין הוא כיד העדים ולא בא לידי בעלי' לא אמרו'
כמי שנחקר עדותו כ"ד דהא או בעו ככ"ו ליה לשטר'
ולא מסהדי וא"כ אפי' כ' עדי' תקומי' כשטר וכולים
לחזור ולהגיד ומרן הכ"ז כפי' מ"ו כ' גכי חתם כשטר
עד שלא נעשה חתמו ואח"ך נעשה חתמו דאחרי' יכולים
להעיד על חתמתו אפי' לא ראוהו עד שנעשה חתמו לפי
שהעדי' התקומי' על השטר כמי שנחקרה עדות' דמי
וכיון שכשעה שחתמו כשרים היו הו"ל כ"ו קבלו כ"ד
עדות' באותה שעה וכו' ולפי דעת הר"ף כפי' ד' אחין כ"ל
דה' ד' כשהשטר יולא מתחת יד אחרי' אבל כשיולא מיד
העדי' לא הוי כמי שנחקרה עדות' וגם בעת שמוציאין
השטר הם קרובים השטר פסול עכ' ל' הרי דכיוצא מנד
העדי' לא אמרו' כמי שנחקר עדות' וא"כ יכולו לחזור
ואיברא דהר"ן שם הכרית דהתם דוק דאינו ראו' ליתנו
לבעל דבר להיות כירו' לראייה לא חשיב שטר אבל כל
שראו' ליתנו לבעלי' אפי' עדיין הוא כיד העדי' חשיב
שטר ע"ש ומשמ' שמש"כ דכרי הר"ף וכ"כ הרמב"ן בס'
הזכות סי' ד' על דברי הראב"ד במדומה בעניני' שה'
לשו' ההלכות הוא מש' שכן דעת רבינו הגדול כוראי
שהרי וכו' ע"ש כ' וכו' הרשב"א בחי' שם ח"כ כל שטר
שראו' ליתנו לבעלי' אפי' הוא עדיין כיד העדים חשיב
שטר וכמי שנחקרה עדות' ככ' ד' דמי והתקומה על מרן
הכ"ז שהכין דכרי הר"ף כפשוטן וגם מרן כפי' ע"ס' מ"ו
סל' הכ' חתם כשטר עד שלא נעשה חתמו וכו' אבל אמרו'
מעידים שמכירים חתמתו אפי' לא ראוהו עד שנעשה
חתמו ויש מי שאומר דה' ד' כשהשטר יולא מתחת יד אחר
וכו' משמע דלא ק"ל כהר"ף אלא אפי' יולא מתחת יד
העדים אמרו' כמי שנחקרה עדות' ככ' ד' ולפי הכלל
שכתב' ב' בית דוד דלא קי' ל' בסתם אלא כשכ' מרן כפי'
הדב' שחולקי' עליו אבל אם כתב' כי הש"ס בסתם
ואח"ך כ' וי"א וכו' דעתו לפסוק ב"ה ע"ש אפשר דה"כ
שכ' בסתם ל' הש"ס חתם כשטר וכו' ואח"ך כתבו'ש מי
שאומר דה' ד' וכו' דעתו לפסוק כן אבל כשר כתבתי
כמי' א' סתירה לכלל זה דכה"ג כ' מרן' בא' ח"ס' ק"ס
סי' ה' ויש מי שאומר וכו' והוא הראב"ד אבל הרמב"ם
חולק ובודאי אין דעת מרן לפסוק כהראב"ד נגד
הרמב"ם וכ"ש כנטי' שנקטו' לקולא ע"ש וב"ד סי'
קס' דכתב' מי שהיתה שדה ממושכנת וכו' יש מי
שמתירי' לעשות כן פמשכנת' דסורא וכו' הרב כנה"ג
הנכ"ו אות י"ח וז"ל ושמה' האמר ה"ד כשהסכרה שנוכח
בסתם הזכר הפרט שהוא הכל כאן וכו' לאו מלתא היא
ובמ"ש מי שהיתה שדה ממושכנת וכולי' נכלל אפילו
משכנת' דסורא וק"ל בסתם עי' ש"ו וה"כ דבאותה שכתב'
חתם כשטר וכו' כולל אפי' שטר שולא מתחת יד הבעלי'
וה"ל ה"ס' ד' כתב' מרן' מי שהיה יודע בעדו' שהוא
קט' וכו' נאמן לומר זה כת' של אבי' או של בני' או של
אח' ויש מי שאומר דעל כתי' של אלו נאמן אבל לא על
של אחרי' וכתב' מרן' כפי' ה"ס' מ"ו דהפוסקים לא ס"ל
הכי משום דהש"ס לא חיי' בכך והביאו הש"ך שם ח"כ
מ'מע דלא ס"ל כיש מי שאומר אע"ג דהסכרה שכ'
בסתם לא הזכר הפרט שחולקים עליו ואדרבה משמע
דוקא כתי' של אבי' ורבו ואחיו ע"ש וכן כפי' ר' כתב'
ואם היה בנו קנה וכו' וי"א דהא דהמוכח לעובר קנה
דוק' כפי' מ' אבל ככריא לא קנה ע"ש והתם ק"ל בסתם
דאבילו

ואפילו כבדו קנה שכן דעת הרמב"ן והר"ש וכבר כתב מרן בהקדמתו דג' עמודי ההוראה הר"ף והרמב"ם והר"א ש' כמקום שנים מהם מכימים לדעתה ה' הלכה כמותם וכ' הרב פני משה ח"א סי' ל"ח ע"ש ח"כ הפ"ו לא הוזכר הפרט שחולקי' עליו ק"ל ככהם וה"כ ק"ל כסתם דאפילו יולא השטר מוד העדים אמרי' כמו שנתקרה עדות' ככ"ד ודלא כהר"ף מיהו אפשר דה"ד לענין יכול להעיד מפני הכתב וכן אם היה רחוק ונתקרב הוי כאלו העיד כבר משעה שחתם שהיה כבר אבל הכא נאמן מרין שליט' כמ"ש הר"טבא בפ' האשה שנתארמלה והביאו מרן בכרך הכותב כפי' מ"ו דכל שהשטר יולא מתחת יד העדים נאמנים עליהם אפילו אומרים אנוסים היינו ממחמת' ממון דהין נאמנים ה"ד כשולא השטר מיד אחר אבל יולא מתחת יד העדי' לעולם נאמנים ועוד דעד' א' בשטר אפי' היה ביד בעליו לא הוי כמי שנתקרה עדות' ככ"ד כמ"ש הריב"ש ס' קכ"ו ופסקו מהר"ם והלבוש ס' מ"ו וכן הפס' הסמ"ע ומהר"קס בהגה"ר ק"ז ע"ש גם הנ"כ בפ"ג פ"ג נבי עדים שעשו שליחות כ' וז"ל ושת"ח או שטר מכר באחריות שנתקם בו א' מן העדים כלבד ואבד או נמחק אימר מוריו שיכולו לחזור ולכתוב ולחתו'כו שניה' דכל זמן שלא עשו שניהם שטר אף הא' לא עשה מעשה שליחותו וכ"כ ה' הלוי בס' ת"ה שלו עכ"ל והביאו מרן הבי' בס' מ"ט והסמ"ע ע"ש וא"כ לדעת הש"ך דס"ל כשטר בעד אחד דהוי בעדות על פי ואינו יכול לחזור ולהגיד נראה דה"ד כשאין שם לא עד' א' אבל כשיש כ' עדי' ולא חתם אלא עד' א' כלבד יכול לחזור דכל זמן שלא עשו שניה' מעשה שטר אף הא' לא עשה כלום וה"ן כמו שטר שהינו ראוי ליתנו ליד בעליו דהעדי' יכולו לחזור וה"כ בשלא חתמו שניהם לא חשיב שטר ולא אמרי' כמי שנתקרה עדותם ככ"ד ויכול לחזור ועמ"ש בס' מ"ה ס"מ ד':

ב' והוא לאחר כדי דיבור כ"כ מרן הבי' וז"ל משמע דכין כאומרים דבר שסותרים עדות' או שאמרו הנאי היו דברינו אם כהך כדי דיבור לגמר עדות' אמרו כן נאמני' וכולי ע"ש וכן מבואר בקש' הר"עב"ה שהביא מרן הבי' ס' ל"ז וז"ל ועוד דכיון שבעדות הא' שהעידו ככ"ד העירו על ההקדש סתם כשחזרו ואמרו וכו' אין לך כיעול עדות' וסתיר' גדול' מנו וכיון שכן אין מקבלי' עדות' דכיון שהגיד שוב אינו חוזר וכולי כיון שלא העירו הך כדי דיבור וכולי ע"ש וכ"כ הרשב"ש בחשו' סי' ש"ה ע"ש :

ג' וכן

אינו יכול להוסיף בעדותו הנאי וכו' כ' מרן הבי' שב"כ הרשב"א בחשו' דהא דהנאי היו דברינו נאמני' דוקא כשאין כה"י יולא ממ' א' וכתשו' אחרת כתב על ראובן שכתב משכונה ת"ק דינרי' על חזרו לשמעון חמנו ומתו ראובן ושמעון חמנו ויורשי' ראובן טועני' שלא היתה משכונה זו אלא לקנאו שיק' ראובן זה קרקע לאשה וכבר קיים קנאו ונתבעל' ח' שטר המשכונ' ויורש שמעון אינם מודים בתנאי זה יש ליורשי' ראובן עדים כתנאי זה והשיב שנאמנים העדים ואפילו כה"י של עידי' שטר המשכונה יולא ממ' א' לפי שאין אלו העדים מכחישי' עידי' השטר לא כירור בעידי' העדות הוא עכ"ל ואין זה חולק על הקשו' הא' דשאני הכא שעדים אחרים הם המעידים על התנאי עכ"ל וכן מבואר בחשו' הרשב"א ח"כ סי' כ' וז"ל אבל כשאין כה"י יולא ממ' א' דלאו מפיהם אנו חיים לא מהימני' דהו"ל

חוזרי' ומגידו' וגרועי' מעדים אחרים דמהמני' וכי' וכ"כ בס' ח"ז לכקובות ע"ש הרי דס"ל דעדי' השטר עלמם אין נאמני' כשאין כה"י יולא ממ' א' ועידי' אחריו כהמני' עידי' השטר הוו כחוזרי' ומגידים משא"כ עדי' אחרים והל' הטענה בהשו' הרשב"א דמשכונ' כת"כ ס' ק"ן שסיים וז"ל וכמו שאמרו בכקובות בפ' האשה שנתארמלה עדום שאמרו הנאי היו דברינו נאמנים ומפ' טעמא' משום וכו' הין מעידי' עכשו הפך מח' שכתבו הלו לברר עיקר עדותם הם כאיום ולו' שלה היה עדות' הלא על הנאי זה כלבד ע"ש דמשמע אפי' עידי' השטר שכת' יולא ממ' א' נאמני' לו' הנאי היה כמו ככ"ד דליהא הלא דמדת' נאמנות עדים אחרים אפי' בשכת' יולא ממ' א' לעידי' השטר דנאמני' כשאין כה"י יולא ממ' א' וכה"נ כתב הרמ"ה בפ' ח"ה סי' קפ"ח נבי מודעה היו דברינו דאם כה"י יולא ממ' א' הין נאמנים דכיון שהגיד אינו חוזר ומגיד וז"ל ומדסהדי דשטרא מהימני כשאין כה"י יולא ממ' א' שהדי דעלפא אפילו כשנתקיים שטר המכר שלא מפיהם מהימני ע"ש וכ"כ הר"ב בשם ר"ן ע"ש וה"כ בהנאי וכן מבואר בחשוכות הרשב"א ח"ג סי' ד' דכל שאין העדים עלמם נאמנים משום דכיון שהגידו וכו' עדים אחרים נאמנים ע"ש וש"כ ראיתי להרדב"ז ח"ג סי' תק"ח שהוכיח כן ע"ש ומה שהק' מהרא"ד כ' בס' לחס רב סי' פ"א על מר"ן הבי' דא"כ למה כ' לפי שאין לו העדים מכחישי' עידי' השטר לא כירור וכו' ה"ה מכחישי' הם אלה שהם עדי' אחרים והו"ל הדין וקרי' ואוקי' ארעא בחוק' מריה ע"ש לק"מ דעדים אחרים נאמנים ואינם מכחישי' עידי' השטר דא"ל דתנאי זה נעשה בפני אלו העדים ולא בפני עדי' השטר וכ"כ בחשו' הרשב"א ח"כ סי' רכ"ט וז"ל וכו' ש' כאומרי' הנאי היה בו דלא מרעי' לשטרא ולא מרעי' שהדי דאפשר שהתנאי היה ביניהם קודם הקנין שלא בפני עידי' השטר והסכימו ביניהם לעשות שטר המכירה סתם ושהתנה המכירה על הנאי זה והתנו ההנאי בפני עדים סמוך לקנין ונטלו הקנין סתם כה"ג עידי' השטר ולא ידעו עידי' השטר בהנאי דכל כה"ג הללו והללו כשרים ולא מכחישי' אהדי' דאחזקי' שהדי בשקרא לא מחזקי' וכו' ע"ש וש"כ ראיתי לה"כני יעקב דף מ"ד שכ"כ והרב כתי' כהוב' ח"כ סי' כ"ט כתב עליו דדחייתו לא מכרעא ע"ש וליהא כמ"ש אבל מהרא"ד כ' שס' כ' דטעם הרשב"א דאפי' העדי' עלמם נאמני' דל"ד לתנאי דעלמא' דהס' אם שטר המלוה נעשה על הנאי ולא נתקיי' התנאי הו"ל שטרא כמתן' דלית' דאין המלוה מלוה אבל הכא משכונה היתה עד שיקח קרקע לאשה וה"כ מועיל שטר המשכונה עד אותה הזמן וה"ד דומה לתשו' דסי' הלף"ב על משכונה שלא כתבו זמן דיכולו' העדים לברר עד זמן פ' היא ה"ג המשכונה עד שיקח קרקע לאשה והועיל השטר עד אותה הזמן ע"ש והך דתנאי היו דברינו משמע ודאי דמייירו בהנאי שעל המלוה לעשות כמ"ש הטור ומרן בס' מ"ו כ' עדים שאין כה"י יולא ממ' א' ואמרו וכו' או הנאי היה בדבר ולא ראינו שנתקיי' התנאי וכו' וכתב הש"ך ס' ק"ק"ו משמע דל"ל שאומרים תנאי היה שבעל השטר יעשה וכו' וכן משמ' מפירש"י וכו' וכ"כ הרב חקות' הדייני' סי' רל"א וז"ל עדים שהיו חתומי' בשטר ואמרי' תנאי היו דברינו וכו' כלומר על תנאי שיעשה המלוה ללוה כך מסר לנו השטר ולא ראינו שקיים תנאו' והלוי' אימר

לא קיים לי התנאי וכיון שכן זה השטר אינו כלום שרי
 אלו נאמנים וכו' עכ"ל וכן משמע מהכרי הרשב"א
 בתשובת ח"ב סי' כ' שכתב דאין ל' עוקרי את השטר
 אלא תקיימן אותי בלבד בקיומו של שטר וכו' משמע
 דהתנאי היה על התלוה ובקיום התנאי נקויים השטר
 וא"כ א"ל הנתקם דכל שלא נתקיים התנאי השטר כמתאן
 דליתו' א"ש בת"י יולא מת"א אין נאמני' אבל בשמקיי'
 השטר עד הזמן נאמנים וכוה נישאן מ"ם הטור ומר"ן
 בסיומן פ"ב טעון הלוי השטר נעשה על תנאי שאם
 תקיימו השטר וקיימתיו ככר וכו' ואין העדים לפנינו
 נאכע התלוה ונטול וכו' ואם יש ללוה עדים שבתנאי
 נעשה מתקבלים עדות ואפי' עירי השטר עצמם נאמני'
 לומר שנעשה על תנאי אפילו אם כת' יולא מת"א וכו'
 דמשמע דמייירי בתנאי שעל הלוי לעשות וטעון הלוי
 שהשטר נעשה על תנאי שאם תקיימו השטר וכו' דאם
 יש ללוה עדים שכן היה התנאי בטענתו פאמן וכן ל'
 בעל התרומות שער כ"ח ח"ג סי' ג' דאין ללוה ללוה
 שהרי דמסדרי בהסוד תנאי' כדקאמר לוח וכו' ע"ש
 וכן הבין הכ"ח שם ומ"ה אפי' כת' יולא מת"א נאמני'
 כיון דמועיל השטר עד איתו הזמן שקייים הלוי הנאי
 אבל כפי' מ' דמייירי בתנאי שעל התלוה לעשות דכל
 שלא נתקיים התנאי שטר' כמתאן דליתו' דאין התלוה
 מלוה א"ש בת"י יולא מת"א אין נאמנים לעיקור השטר
 והש"ך כפי' ס"פ ס"ק ל"ג כתב דיותר נראה ל' דמייירי
 בתנאי שעל בעל השטר לקיימו וכו' וכן נראה מדברי
 הסמ"ע שם ס"ק מ"ז ע"ש וא"כ כן כת"ם וכן מלאתי
 למהר"ן בן מייגש בתשובת סי' קב"ג וסי' קס"א שכתב וז"ל
 מ"ם שכלמוד עדים שאמרו תנאי היו דברינו נאמנים
 זהו דוקא כשאין כת' יולא מת"א אבל אם היה כה"י
 יולא מת"א אינם נאמני' ומ"ה אלו קובצים מת"ם היבא
 דכת' יולא מת"א אין נאמנים לומר תנאי היו דברינו
 דוקא אם התנאי הוה שהם מעידים בו עתה שיקר
 העדות הא' מעיקרה דומיא דאמנה וכו' אבל אם בעת
 שהעידו בתנאי אינו עוקרי' עדותם מעיקרה ואינם
 בטילה לשעתה אע"פ שהתבטל לאחר זמן הרי נאמנים
 בזה כיון כת' יולא מת"א וכו' עכ"ל הרי בהרי' דאם אין
 עוקרי' עדות הא' מיר אפי' התבטל לאחר זמן נאמנים
 אפי' כת' יולא מת"א וא"כ ה"כ בתנאי שעל הלוי
 לעשות דלא בטלה עדות הא' עד שקייים הלוי תנאו
 נאמנים וכוה נישאן נמי מ"ם הטור כשם הר"ש דיוכל
 להוסיף בתנאי ובסי' מ"ו כ' הרמב"ם והרא"ש כ' בהכ"ה
 א' דאם כת' יולא מת"א אינו נאמני' משמע נמי דקאי
 נמי אנתאי דא"ל דס' ל' כמהר"ן בן מייגש דהא דאם כת'
 יולא מת"א אין נאמנים דוקא אם התנאי שהם מעידו'
 בו עתה עוקר עדות הא' מעיקרה דומיא דאמנה וכו'
 אבל אם בעת שהעידו בתנאי אינם נעקרה עדות ואינם
 בטילה לשעתה אע"פ שהתבטל לאחר זמן נאמנים אפי'
 כת' יולא מת"א וא"כ א"ל דהכ"ה מייירי שהעידו בתנאי
 דאין עוקרים עדותם ולא בטלה לשעתה אלא לאחר זמן
 וכוה סובר הר"ש שדאמנים אפי' כת' יולא מת"א אבל
 כפי' מ' ומייירי שהעידו בתנאי דעוקר עדותם מעיקרה
 דבטלה לשעתה דומיא דמורע' ואמנה וכו' רבזה מורה
 הר"ש דאם כת' יולא מת"א אינו נאמנים אלא דלפ"ו
 ז"ל דהרמב"ם חולק על רבו מהר"ן בן מייגש וס' ל' דאפי'
 בתנאי דאינו עוקר עדותם מעיקרה אין נאמנים והרב
 משפט לר"ק ח"ג סי' כ' קי' דהכ"ה מייירי דתנאי דע"מ

שלא תעשה דסובר הר"ש כיון דהתקבל א"ל להבוא
 דאיה שקייים הם נאמנים והרמב"ם ס' ל' כיון דיוכל
 הנותן להביא ראיה שבעל התנאי אין נאמנים ובסי' מ"ו
 מייירי בתנאי דע"מ שתעשה דזריך התקבל להבי' ראיה
 שקיימו ואלו מעידים שלא ראו שנתקיים בזה מורה
 הר"ש שדאין נאמנים ע"ש אבל מרן הכ"ה כתב דהטור
 למד שכן דעת הר"ש ש' מדכ' סהם ולא חיו' והתם מייירי
 בתנאי דע"מ שתעשה כמ"ם רש"י וז"ל תנאי היו דברינו
 על תנאי תכרה לו שיעשה לו כך ולא ראינו שקייים לו
 תנאו וזה אומר' לא קייים לו ואינו מכר ע"ש וא"כ הר"ש
 ס' סהם משמ' דאפי' בתנאי בקום עשה ואפי' בתנאי
 דעוקר העדוה דבטלה עדות' לשעתה דומיא דאמנה וכו'
 ס' ל' דנאמני' אפי' כה"י יולא מת"א וכו' כ' דהכ"ה
 מייירי בעדות ע"פ דאפי' נחקרה עדותם יכולים ל' תנאי
 היה אבל בעדות ששטר סובר הר"ש דאם כת' יולא
 מת"א אין נאמנים ע"ש וגם זה ליתא לדברי מרן הכ"ה
 שלמד בן הטור מדכ' סהם כנמר' דמייירי בעדו' כשטר
 ח"כ גס בעדו' כשטר ס' ל' דאפי' כת' יולא מת"א נאמני'
 וכן ראינו לה' כפי' יעקב דמ"ד שדחה תי' ככ"ה ג' ע"ש :

ד' ובכ"ן ככל טעות שהעדים מניין לטעות וכו' :

כ' מהרי"ק שכתב סי' קי"ז על מודעה שכ'
 כה ויהנו העדו' הכרנו באונסו וכו' ושלטנו העדים ואמרו
 שהכירו האונס על פיו שהגיד להם ולא ראו הם נאמנין
 ולא הו' חזיר ומגיד כמ"ם הר"ן שכל טעות שהעדים
 מניין לטעות בו נאמני' הם ואין בהם משום חזיר ומגיד
 ול' והכרנו אפשר לעדו' לטעות ולחזיב דתהני הכרה
 שצ"פ מוסר המודע ע"ש ולכאור' נר' דזה הו' לעקור
 העדו' ואין נאמני' כמ"ם המב"ט ח"ה סי' קע"ז על עדי'
 שהעידו על שפחה שהיא משוקר' ואח"ך אמרו ששמעו
 כן ולא ראו וז"ל ואע"ג דכ' הר"ן וכו' אבל שכשהם אומרי'
 ששמעו לה היו עדות' עדו' כלל א"כ הרי הם מכחישי' את
 עדותן וכדכ' הר"ן דכל היבא שאינו סותר עיקר דבריו
 הא' וכו' והכ"ה א"ש כששמעו אינו עדות' וכידעו
 הוא עדות' הרי סותרו' דכריהם הא' וכו' והרב
 כנה"ג הנב"י אית' כ"ד הביאו בקיטור ע"ש וה"כ
 דבוות' שלא ראו הם אלא שהיא הגיד להם ואין עדותם
 עדות' כלל אין נאמנים לבעל עדותם הא' אבל מלאתי
 למהר"ן בן מייגש בתשובת סי' קב"ג שכתב וז"ל ולא
 נאמר להו' אלא לענין בעדויות שהראה יעקב שיזכרו
 העדים בהם שהם יודעים בכירור שראובן משכן הכית
 אלל נני' ואח"ך כשחקר הדיון וא"ל מנין באה לכם ידועה
 זו אמרו שראובן זכר להם מכלתי שנתנאו הם שם התבטל
 עדותם אז נאמר כיון שהגיד טוב אינו חזיר ומגיד
 ונאמר יש שנהנו בכל כיוצא בזה והוא מה שראינו להרב
 ר' יצחק עושה מעשה בכל יום ומורה בו הוא
 שנראה עדים וכו' עכ"ל והוא חסר ותמלא שם כתשו'
 סי' קס"ד בענין בזה שכתב שנראו עדים א"ש יש להם
 ידועה בעניני העדויות נסמך עליהם ואין משניסין
 מ"ם אח"ך לא ידעתי אלא מזה ששמעתי לא מזה
 שראיתי ונאמר בזה כיון שהגיד אינו חזיר ומגיד ואם
 היה חסר הדיועה לא נסמך עליו וכוה היה דן רבינו
 הרב ע"ש ובה"ג כתב הר"ש בתשובת כלל מ"ה גבי
 גט שאם העד אמר שהבעל לא לוא לו לקחום נאמן ע"ש
 הטעם וככית' שמואל בא"ה ססי' קנ"ג :

ה' ויש להסתפק בשטר שאין בו קנין א"ש יכולים
 להעדר ע"פ שהיה קנין כיון שהשטר בטל
 כלל

ה' אבל כדבר שמוכח טענה בנז' וכו' . ומזה למד הרשב"ש בהשו"ס סי' של"ה דאם העד עם הארץ ואינו יודע חומר העדות וכשהיינו עליו חזר בו יכול לחזור ע"ש :

ו' י"ט לנו לכיזן דבריו וכו' אפי' להוציא ממנו וכו' ע"ש להחזיק מהראד"ב בהשו"ס סי' פ"ו ע"ש ובזן הריב"ש בהשו"ס סי' הע"ו הוי להוציא וה"ה יש לכיזן דבריה ע"ש בהסמ"ע :

ז' כתב מהראד"ב סי' פ"ג דפסק הדיינים הוי כשטר ואין יכולי לחזור ולהגיד וכו' מכר"ס ר' בוטון סי' כ"ג והרב פני משה ח"ב סי' ק"ז ע"ש והיינו אפי' למ"ד דפס"ד אין דינו כשטר ויכול לו' פרעתו כמבואר בדבריה' שם דלמאי דק"ל כסו"ט ע"ל דפס"ד דינו כשטר ואינו יכול לו' פרעתו פשיטא דאין יכולים לחזור ולהגיד :

ח' כתב מהריק"ו שרש ע"ד וז"ל אבל היבא דליבא בח"י יוצא ממ"ה וליבא כהדי אחרני דמסהדי אחקיימוה ולא הובא כב"ד וקראוהו ביה מודה רשב"ל דיכולי' לו' מברוי' היינו ויכולים לו' לא התמנו מעולם כההיא דפ"ב דכתובות דהנן העדים שאמרו כהב' דינו הוא אבל הנוסי' היינו המר רמב"ח ל"ש לא שאמרו הנוסי' היינו מחמת נפשה אבל אמרו הנוסי' היינו מחמת טמון אין נאמני' וכו' והבתי ק' כיון שהגיד טוב אינו חוזר ומגיד הלאה ההם מייירי כשלא הובא השטר לב"ד ועדיין לא הוחזק כב"ד הולכך נאמנים לו' אנוסי' היינו מחמת נפשה מדי דהי' בעו' אמרי' לא חתמנו ומהני וכו' עכ"ל מכואר דס"ל דעדי' שאמרו לא חתמנו קודם שהיחזק השטר בב"ד נאמני' ומהני' דכתבו' מייירי כהכינוק' שהרי כתב מהריק"ו לעיל וז"ל אבל לדידן דפירש"י דדוקא שהוחזק כב"ד איירי רשב"ל ליבא למפרך למאי לא חוקי דר' בשלא הוחזק כב"ד דמסמ"ה הוחזק כב"ד דקהני' ט"ח המוקדמי' פסולי' דמאן דגבי ביה ומאן פסיל ליה לא כ"ד וכו' ע"ש והמאי לא מוקי מהני' דשט"ח המוקדמי' וכו' כאמרו העדים שהוא מוקד קוד' שהוחזק השטר כב"ד כמו מתנו דכתבו' וע"ק מדרה"ב בס"פ מי' שמה היה החוס' כשטר עד שלא נעשה חהנו ונעש' חהנו הוא אינו מעיד על כה"ל אבל אחריו מעידו' ואר"ג אפי' לא הוחזק כה"ל כב"ד וכ"פ הרמב"ם והטור בסו"מ ו' וכתב מרן הג"ה דמכשירי' חתימת קרובים אע"פ שהשט"ח יוצא לפני ב"ד בזמן שהם פסולי' לפי שהעדי' החתומי' על השט"ח כמי שחקרו עדי' כב"ד דמי וכיון שכשעה שחתמו כשרי' היו ה"ל כאלו קבלו כ"ד עדות' באוהה טעה ועדי' המעידים על חתימת' כאלו הם מעידי' שראו כ"ר קבלו עדות' אלו כשעה שחתמו ונמרו הדיון על פיהם ע"ש אלמא אפי' לא יצא השטר כב"ד ולא קראוהו אמרי' עדי' החתומי' על השטר כמי שחקר' עדות' כב"ד וא"ל אבל שלא נתקיים כה"ל ולא הובא לב"ד לא חשיב וכו' אפילו כשיצא לפני ב"ד בזמן שהם פסולי' אמאי כשר ועיין בהשו"ס מהריק"ס סי' ז"ל ובשאר אחרוני' והרשב"א בהשו"ס ח"ג סי' י"ג ולו היה הלואה כאן ומכחישם אין נאמני' ה"מ כשולא השטר והוחזק כב"ד והלואה כופר כמה שהעדים מעידים עכשיו לפי שהב"ד מסוכקים כדבר ואין ראוי לדון מן הספק כנגד מ"ש כשטר אבל עד שלא יצא השטר והוחזק כב"ד העדים שיוודעים האמת ומכירו' בטעות' ושלא עשו שליחות' חוזרי' וכותבי'

כלל קנין ומנהר"ס אלשיך סי' ס"ד כהב' מל' שטר מהנה שכל העדים סתם ולא הזכירו מהנה גלויה וכו' דיכולים לחזור ולהגיד ע"פ או לכתיב שטר חסר ולו' דאוקה מהנה הכתובה סתם גלויה ומפורסמת היתה דיכולים לברר דבריה' אפי' בשכת' יוצא ממקו' אחר דדוקא שטר המתבטל מחמת דבר שנכת' בו שפוסל' אותו ופאו העדים לו' שטעו כמ"ש ולא היה הדבר כן אם כה"ל יוצא ממ"ה אין נאמני' דהו' חוזרי' ומגידו' אבל אם בטל השטר אינו הלאה ממה שלא נכתב בו דאפשר שהוא השמטת' הקופר או בכוננה כל כה"ג יכולים לחזור ולהעיד שטעו בהשמטת הדבר ולא הו' חוזרי' ומגידים הלא מבררי' דבריה' וראיה מהשו"ס הרשב"א סי' אלף י"ב וז"ל ראובן שמשכן בית לשמעון וכתבו העדי' כשטר שלא יהא רשות ללוה לסלקו מן המשכונה ולא כתבו זמן דאפי' כה"ל יוצא ממ"ה נאמני' לו' כך וכך היה הנאי וכו' שהרי הם לא כתבו שלא יהא ראוי לכופו לעולם הלא לכופו סתם וכיון שכן הרי הם מבררים דבריהם עכ"ל הרי גדולה מזו דדמי להכחשה דשלא יהא רשות ללוה לסלקו לעולה משמ' ואם לא היו העדי' הו' דינו' ליה' שלא לסלקו לעולם ממשמעו' הלשון וא"ה לא חוזרי' ומגידו' מקרו וכותבי' עתה שטר אחר בתנאי זה וכ"ש הכא ע"ש וא"כ ה"כ שטר שלא נזכר בו קנין יכולי' לחזור ולהעיד שהיה קנין וטעו בהשמטת הקנין אבל מלאתי להרשב"א בהשו"ס סי' תקס"ג שכתב וז"ל דלא אמרי' אמירתו לנכוח כמסירתו להדיע בהקדש עניינם וכו' אלא ה"כ הקנה בקנין או כשטר או באחד מזרכי הקנין' ואם באו עדים עכשיו שקנו מידו של ראובן בהקדש ולא אמרו כן כב"ד תחלה אינן נאמנים דאפי' בתנאי היו דבריו דעיקר עדות מבררי' י' אדוקא בשאין כתי' יוצא ממ"ה אבל כתי' יוצא ממ"ה אין נאמני' דכיון שהגיד טוב אינו חוזר ומגיד שכיון שהעידו כב"ד הוא כמו כתי' יוצא ממ"ה אפילו לדברי המפרשים שאמרו בתנאי היו דבריו נאמנים אפילו כתי' יוצא ממ"ה אפילו מה שהעירו על אותו הקדש תחלה אין לו קיום כלל כמ"ש ועכשיו הם מוספי' ואומרים שיש לן קיום וכעדות אחרת דמי וכו' עכ"ל הרי שכ' דגרע מנאמי דאפי' למ"ד בתנאי דנאמנים אפי' כתי' יוצא ממ"ה הכא אין יכולי' לחזור ולהעיד על הקנין משום דלפי עדות' תחלה אין לו קיום כלל ועכשיו אומרים שאין לו קיום וכעדות אחרת דמי ומשמע דאין סי' כיון עדות' בע"פ לעדות כשטר וא"כ נראה דה"ה כשטר מהנה שלא זכרו בו מהנה גלויה וכו' אין יכולים לחזור ולהעיד משום דלפי עדות' תחלה אין לה קיום כלל ועכשיו אומרים שיש לה קיום ומ"ש הרשב"א גבי משכונה דאפי' כתי' יוצא ממ"ה נאמנים לו' שהיה על זמן לא מה"ט דאין ביטול השטר אלא ממה שלא נכתב בו דהא בתנאי היו דבריו אין השטר בטל אלא מתחילתו שכתב בו התנאי וא"ה אין נאמנים וכבר כתב מהרי"ט ח"א סי' קמ"ה דהתם דאע"ג דלשון השטר משמע לעולם יכולים העדים לברר ולחרץ לשון השטר הפך משמעותו כל שאין השטר סותר דבריה' להדיא משא"כ תנאי היו דבריו שבהים לעקור החיוב לגמרי' כטבולו של הנאי עש"כ ועיין בהשו"ס הרשב"א ח"ג סי' י"ג וכבר הרב כה"ג סי' רמ"כ הגב"י אות' כ"ג דחה דאית' מנהר"ס אלשיך מדבריו ר' האוי ע"ש :

ובתבני ומתקני טעות וכו' ע"ש הרי דהא דהין חוזרי ומנידי ה"ד כשיפא השטר והחוק ככ"ד :

ט דין ג' ואמר ה' לא ראיתי וכו' כ' מהראנ"ח ח"כ סי' פ' ז' דה"ק כשמעיה הם האחר

אומר שמעתי והאחר אומר לא שמעתי וכן מחבר נדרכי מהר"ח כהסן בתשו' מהרש"ם ח"א סי' פ"ה ה' כנה"ג וב"ה משפט דק"ח ח"א סי' כ"ו וז"ל מאחר שהער ה' אמר שלא שמע ערעור והכ' אמר ששמע ערעור יראה שנאמר שהכ' יהיו במקום אחד הוי הכחשה וכו' ע"ש :

סימן ל

דין א' שהדין מרומה רני' דרישה וחקירה וכו' בר"פ ח"ד מ' מוכח דמדאוריתא אפי' דין שאינו מרומה בעי' דרישה וחקירה ומדרכבנן אמרו ח"כ כדי שלא תגעול דלת הכל בדין מרומה חוקמה דראורית' וב"כ הני' וע"ש כמנה"ס והתימנ' על הרדב"ך סי' התנ"א ש"כ דאינו אלא מדרכבנן ע"ש :

ב' הגה ועדי' המעידו על דבר ה'קור וכו' כ' מרן הכי' דעדי' קידושי' כיון דהרוסה לית לה כתובה היה נר' שרני' חקירה ודריש' ע"ש הכל הרשב"א בתשו' ח"א סי' תקס"ו וח"ג סי' ק"א כ' דעדי' קידושי' וגיטין א"ל דרישה וחקירה וכן דעת הב"ח ומהרמב"ם ומהר"ם ור' יונה והרמב"ן ע"ש וב"כ הר"ן בחי' ב"ק דסנהדרין ע"ש ועינין במהרימ"ט ח"א סי' ל"א וסי' מ"ג דהין דכרי הרמב"ן אלא בעדות אשה שמת בעלה רכיון רוב הית להו כתובה אוהו עדות דמי טפי לר' מ' אבל עדות גטין וקידושי' שיעקר עדותן להעיד על דבר המתירה או לחוסרה כדוני נפשה דמי ע"ש ובתשו' הרשב"א ח"ג שם מבואר להיפך דאפילו למ"ד בעדות אשה שמת בעלה בעי' דרישה וחקירה מורה בעדות גטין וקידושי' דה"ל דרישה וחקירה כד"מ ע"ש הטעם וב"כ הר"ם סי' רס"ו ע"ש ועינין כס' בני' ועקב דף קע"ד ע"ג נס מהרימ"ט ענמו ח"א סי' קל"א כ' דעדות קידושי' א"ל דרישה וחקירה לא שכ' דהם הוכחו עדותן בטלה כמו בר"כ ע"ש ומדכרי הר"ם סי' קל"ג וסי' רס"ו והר"ם סי' כ"ד דף ל"ה ע"ג מוכח דדוקא אש הוכחו בחקירות ע"ש וכן דעת מהריב"ל ח"ג סי' ח' ומהריט"ן סי' כ"ט ומתרא"ש סי' י"ז ע"ש :

ג' דין ב' והכ' אומר של שמן וכו' כ' הסמ"ע דאם ה' מעיד על חכיתו כניסן וא' על חכית שמן באייר והוא הבע את שניה והוא אמר לא כי חייב ליתן לו הפחות ע"ש הכל ר' יונה כ' וז"ל ה' אומר חכית של יין וא' אומר חכית של שמן דאפי' תובע את שניהם וכל אחד מעיד בזמנו בלא הכחשה הין מלטרפין דלא שייך למימר הכ' במנה מניה קמסקדי דהא כל חד וחד אמין ה' בפ"ע מסהיר וכעל הכית אינו תובע דמי' אלא השמן ענמו והיין ענמו והין שם כ' עדי' לא על היין ולא על השמן עכ"ל ועינין בחי' הר"ן ובה"כ ח"א ועינין בתשו' מהר"א ששן סי' י"ז :

ד' עדותם בטולה ה' כנה"ג הנכ"ה ח"ט ו' נסתפ' אש' מהעדי' ואחר מלטרפין וכתב דמדכרי הטור סימן ל"ה מוכח דמלטרפין שכ' אכל ה' מכת זו וה' מכת יו שהעידו עדות אינו כלו' **יב**

שה' מהם ודאי שקרן משמע דוקא משום דודאי ה' מנהש שקרן לא מלטרפין ה' בעד א' מכת ה' עס ח' כשר שבשוק מלטרפין מיהו יס לחקור אם מלטרפין אף לאיתו עדות שלא נהקיימה עדותו מחמת ההכחשה ויראה דהף לאיתו עדות מלטרפין ע"ש והתחזי עליו דבשבעו דף מ"ה פרכי' לרב חסדא דתינה כה' אומר גבוה ג' מדרעות וה' אומר ה' עדות' בטלה ומלטרפין לעדות אחרת מהו לאו לעדות נמון ומשני דכא הוה וא' מלטרפין לעדות אחרת של ר"ח ופירש"י דמלטרף עס אחר לעדות זה שהרי זה מסייעו והו"ל קרי וחד ע"ש ה' למא דלעדות זה עדיף מלעדו' אחרת דלעדות זה לכ' ע' מלטרף עס אחר אבל לעדות אחר לר"ח אינו מלטרף אבל לר' הונא דק"ל כוותי' משמ' דמלטרף עס אחר וב"כ הר"טובה כתי' עס וככל האריך כזה הר' חיים של ח"א סי' ל"ג ע"ש ועינין בתשו' בית יעקב סי' קכ"ד **ה' אפילו** אמר ה' מנה הלואה וכו' בתשו' רה"ב ח"א סי' מ"ג מבואר דה' אומר מנה ולא מאתיס והאחר אמר מאתיס ולא מנה הוי הכחשה ובטלה העדות וב"כ הרשב"א בתשו' ח"ג סי' קע"ו והוכח כע"ס קי"ז ע"ש וכן מוכח בספ"ג דנזיר וב"כ בס' ח"ז בשם תוספי' הר"ם ע"ש וב"כ מהרי"ט ח"א סי' ל"ח דבטלה העדו' אפי' לשבעה דהוי בעד ה' ושכן מוכח מדכרי הר"ם ע"ש עוד בס' מ"ג ומבואר מדכרי רה"ב שם דה' לאני בתי עדות וכן מוכח בזויר ע"ש וב' עוד רה"ב וז"ל ומדאמרי ב"ש נחלקה עדותי' ולא אמרו בטלה עדותם משמע דה"ק נחלקה העדות דמנה דמסהיר האו לא מסהיר האו וב"ה סכרי' כיון דהרוייהו אמנה קמסקדי מלטרפין לעדו' ע"ש מבואר דט"ל דלכ"ס נמא לא בטל' העדות אלא נחלקה והו"ל עד אחר דמחייבו שבעה כיון דליכא הכחשה ממס' ובה ניחא מה שהק' לכ"ס דס"ל בכת' ה' דנחלקה עדות' א"כ כב' בתי עדי' הו"ל נמלא ח' פסול ע"ש דהא ב"ש לא אמרו בכת' ה' דבטלה העדו' אלא נחלקה דהוי עד' ח' רחייב שבעה וה"כ כשני בתי עדי' אע"ג דנחלקה העדות הו"ל כ' עדי' במנה אבל הו"ל גר' דס"ל דלכ"ס בטלה העדו' דה"ל קאמרי' ב"ש במתני' דנזיר נחלקה העדות וחזין כהן נזירות ע"ש וכן דקדק ה' גדולי' תרומה בסוף שער ס"ו מדכרי רש"י ע"ש ושבו ראיתי לה' דכרי אמת בקוב' ח' סי' ג' שהאריך כזה ע"ש ועינין בהרשב"ן ח"א סי' ג' ובס' מח"א ה' עדות סי' ו' :

ה' הגה וזה תובעו שניהם וכו' אבל הכי' ור' ירוחם ס"ל דכא' אמר מנה שחור וכה' אמר מנה לכן א' ללכתובע שניה' וב' הסמ"ע דלפי דעתם נר' פשוט דה' ה' בא' אמ' מנה והכ' מאתי' דה' ללכתובע היה ודלא בע"ש שמחלק בניהט ע"ש ועינין בחי' הר"ן ש"כ כן בשם הראב"ד אבל הרשב"ן והר' רוד והר"ן ס"ל דבזונה ומאתי' בעי' שתובע שניה' אבל במנת שחור ומנה לכן לא הוי הכחשה ע"ש הטע' וכן דעת ר' יונה שם וז"ע מדכרי הרמב"ן כס' ה' לאו רן :

ו' וכן אש' אמר ה' חכית של יין וכו' כול' הרמב"ן דס"ל דכל שהכחישו בניף המעשה הוי דרישה ועינין בתשו' הרדב"ן ח"ג סי' תקל"ח ובלח"מ פ"א מנה' סנהדרין וראב"ן בס' ע"ה ודף ק"ב ע"ג דמדכרי' חתם איתו והתרתס בו והעובד עז' את מי עבד ובמה עבד הוא גוף העדו' ואש' אמר ה' אינו יודע הין כהן

כאן עדות אבל כמה הרנו כסויף או בהררן לא הוי גוף העדות ואם אמר ה' איני יודע לא בעלה העדות ע"ש וכן דעת ר' יונה והר' דוד כח' הר"ן כר"פ בודקו ע"ש וכ"כ התו' בחולין דף י"א ע"כ כד"ה ניהוש וכו' :

ז' דין ו'

וישבע וכו' עיין בהסמ"ע וכס' בני יעקב דף קע"ה ע"כ :

ח' דין ו'

המר ה' כפני הלוהו ביום פ' וכו' כ' הררכ"ז סי' הר"כ כ' טעמא דהס' אמר הב' לא זזה ידי מהתה ידך הוהו היום שהמרת הוי הכחשה אבל הכח' לא הכחיש דאפשר כ' הלוואות הוי והמלוה הוא דמסוה להו הלוואה ה' לכך מלטריפין ע"ש ודבריו תמוהו דהו המלוה מסוי להו הלוואה ה' והס' כ' הלוואות לא מלטריפין כמבואר בדברי הר"ס והטור בסמוך דין ו' :

ט' הגה

וכן דיני עדו' דבר איסור עיין כס' בני יעקב דף קע"ד ע"ג וד' :

י' דין ז'

וטעו בעבורה דירחא וכו' כ' התו' כסנהדרין דף מ"ה ובפסחי' דף י"א ע"כ כד"ה וכו' וז"ל והק' ריבא ומה' אלו דייק' בהני סהדי דתרווייהו ידעי בעבורו של חדש והוי עדות מוכחשת והיך ניקוס ונקטול מספק' הע"ג דכפ' כן סירר דייק' מהכח' רובא דאינסי עבדי דטעו בעיבורה דירחא מ"מ מה נפסיד אס נדקדק בהס' וז"ל וכו' כיון דשילי' להו באיזה יום וקמכווני ליום ה' ש"מ שזה לא ידע וכו' ע"ש ולפ"ז נר' לכאורה דה"כ כד"מ לא תלי' דטעו בעיבורה דירחא לא אס כוונו ליום ה' אבל אס לה אמרו באיזה יום לא דהא ק"ל דהין הולכי' בממון אחר הרוב אלא דילפיו' בק"ו מדוני נפשות כדאמר' בסנהדרין דף ג"ע כ"ע ש' כתו' וה"כ דוקא כי ההס דכיווני ליום ה' וכן משמע בתשו' הרשב"ץ ח"ה סי' קנ"ג ע"ש והטור בשם הרמ"ה שסתם דמשמע דהע"ג דלא שילי' להו באיזה יום ולא כוונו ליום ה' תלי' טעו בעבורה דירחא אפשר דס"ל כמ"ש ר' יונה כחי' לסנהדרין וז"ל ואיכא מאן דמפרש דכח' אומר כנ' וא' אומר כה' אס אמרו אח"ך שניה יום ה' שאמרו ככ' כשכת' או כג' כשכת' מאחר ששניה' כוונו היום עדות' קיימת וכו' קהני מקני' דעדותהן בעלה דלא שילי' להו איזה יום וכו' וכ"כ דעת הר"ס בתשו' כלל מ"ה סי' כ"ה שכ' וז"ל וגם אין לפוסלו מפני שכתוב בו כ' לח' שכת' והוא כ"א לשכת' וכו' דכיון דידוע דר"ח היה ביום ד' וה' כשכת' וה"א להיות כ' ימים לאחר אלא כח' תלי' בטעות הסופר שלא היה זכיר קביעות החדש ולא הוי מיקדם והכי חזינן כדניני נפשות ה' אומר ככ' בחדש וה' אומר כג' לח' עדות' קיימת שזה ידע בעיבורו של חדש וכו' ומהכח' פשטו' דאזלי' בד"כ בחדש רובא וכ"ס בנדון זה דכיון דכתוב כד' כשכת' וא"א להיות אותו ד' אלא כה' יום דע"כ כ"ל דטעו בעיבורו של חדש וכו' ואע"ג דקאק"י התס' וכו' אבל משעבר רובו של חדש לא טעו אינסי הבא' אין חי' דע"כ טעה שהרי דבריו מוכחי' זה ה' זה אס הוא ד' או כה' לחדש וכו' ע"ש משמע דס"ל דמתקני' מניירי כדלא שילי' להו באיזה יום וכן הא דאמר ר' דמשעבר רובו של חדש לא טעו אינסי ה"ד כדלא שילי' באיזה יום אבל אס שניה' כוונו היום ע"כ דטעה ה' בעיבורה דה' כדאי' והו' רבריו מוכחי' ואס לא עבר רוב החדש עדות' קיימת אפי' לא שילי' להו איזה יום דאזלי' בחדש רובא אבל לדעת התו' אס עבר רוב החדש

דעדותהן קיימה ה"ד אס כוונו יום ה' וכן הכבי' ר' יונה וה' ר' דוד והר"ן כחי' שס' ולדירוהו אפשר דה"כ כד"מ לא תלי' בטעו' דעיבור החדש לא אס כוונו יום ה' מיהו נר' דדוק' כד"כ הוי דלא אזלי' בחדש רובא אס אפשר לדקדק משום והזילו העדה אבל כד"מ דלא פשי' דרישה וחקיר' כדי שלא תנעול דלא תלינן בטעות לכיון עדות' וכה"ג כ' הריב"ש סי' קכ"ג וז"ל בדהאמר' כפ' ק דפסחי' לאכני דס' ל' דלר' מ' אין אדם טועה ולא כלום ומעשה כי הוה וכו' ואפי' רבא ל"פ כה"ט אלא משום דכד"כ ליה לן לכווני סהדותיה' כהכי למקטול גמרא משום דכהי' ושפטו העדה והזילו העדה אבל כד"מ אפי' וכו' כימא דהכי והכי הוה עובדה והאי קאמר בסוף והאי קאמר בתחלה כדי לכיון עדות' ע"ש וה"כ דכותה אע"ג דאפשר לדקדק אזלי' בחדש רובא ונר' דה"כ ככ' כחי' עדיו' הע"ג דרובא ס' ל' דלא תלי' הטעות כשניה' ה"ד כד"כ אבל כד"מ תלי' הטעות כשני עדיו' כדי לכיון העדו' דמספק לא פסלי' ועיין בתשו' הרשב"ץ ח"ג סי' ד' ומכר"א ששון סי' ר"ז הק' על ההו' כר"פ המניח כד"ה קמ"ל וכו' שכ' דהתס גבי דיוני' וכו' דאכתיו ק' מהיהא דכי סורר דרובא דאונסי טעו בעיבור' דירחא ע"ש ולק"מ דכד"מ תלי' טעו היעדיו' כדי לכיון עדות' טפי מד"כ כמ"ש הריב"ש ובלה"ה ז"ל דההו' ס"ל דכד"מ לא אזלי' בחדש רובא דטעו בעיבורה דירחא כיון דאיכא מיעוט וחזקה אבל הטור בשם הרמ"ה ס"ל כחי' התו' כפ' ק דסנהדרין דכל היכא דאזלי' בחדש רובא כד"כ כ"ש כד"מ תלי' בחדש רובא דטעו בעיבורה דירחא ע"ש וכוה' ה' ל' לדברי התו' כימא דף פ"ה כד"ה להחזיר לו אביתו וכו' דהא כד"כ הולכים אחר רוב ישראל לחייב כמ"ש הריב"ש ב' בתשו' ח"ג סי' שע"א ע"ש וא"כ ה"כ ילפי' בק"ו דהולכי' בממון אחר רוב ישראל להחזיר לו אביתו ועיין בס' גן המלך סי' נ"ז ושבו מלאתי לה' עבודת הגרשוני סס"ק"כ שהק' כן בפשיטות היכי תלי' בטעות דעיבורה דירחא הא ק"ל דהין הולכים בממון אחר הרוב וחי' דבעדות שאני דמתקרי' מלתייהו אפי' בשמא משו' נעיל' דלת וכו' ולא זכר דברי הריב"ש שכתבתי ע"ש מיהו מדברי הר"ס שכתשו' משמ' קצת דלא ס"ל כהריב"ש דה"כ הול' ל' דהא דאמר' בסנהדר' דמשעבר רובו של חדש לא טעו אינסי ה"ד כד"כ דבעי' רובא משום והזילו העדה אבל כד"מ וכן כנוטין משום נעילת דלת מתקרי' דברי העדיו' אפי' בשמא דמה'ט לא בעו דרישה וחקיר' גם הריב"ש סי' קי"ז פסל גט שנמקד בו'ט כאנ' וכתוב בו י"ז באב ע"ש ולא ס"ל כהר"ה ש' כמ"ש רמ"א ב"ה סי' קכ"ו ע"ש ואמאי לא אמרי' דהא דאמר' ע"ד רובו של חדש ה"ד כד"כ משום והזילו העדה אבל כד"מ וגו' דלא בעו דרישה וחקיר' משום נעילת דלת ה"כ אפו' אחר רובו של חדש מתקרי' דברי הער' אפי' בשמא ועיין בס' בני יעקב דף קכ"ג ע"ג :

וראיתי

למהר"טן סי' רס"ט שהק' דאפי' אחר חגי החדש כנון ה' אומר כד' כשכת' ביז לח' והכ' אומר בי"ח לח' אמאי עדות' בעלה דכיון דכוונו ליום ה' ות' כיון שזרי' ב' עדיו' ואין מכוון לחשבון אלא עדות' הא' הרי הא' שטעה בחשבון כמאן דליתי' וא"כ ינא לנו דין חדש דאס הוי כ' כחי' עדיו' ככה"ג אפי' רוב החדש אס החשבון מכוון דיוס ד' היה י' בחדש עוסי' ע"ש השני' עדיו' שאמר' והע"פ שהאחר' אמרו בי"ח כיון שכוונו

וקטלי מספיקה :

סימן ל"ג

דין א' חוץ מאוהב וסוגא שבאדים להעדר וכו' כ' הכנה ג' סוגא נמור שהוא מבקש להמיתו פסול לעדות רש' ל' בתשו' סי' ל"ג וכן יש ללמוד מדברי התו' כפ' ק' דמכות כר"ה אלא מעתה וכו' כמ"ש הרב בני שמואל ע"ש והרואה בתש"ר ל' מכוואר שלמד רבן מדברי התו' יע"ש ועיין במהרש"א כהו' דסנהדרין מה שתו' ומנהר"ל בה' זרע' ילחק שם ומתרי' עייאש בס' כנת יהודה ת"מ סי' ו' דחן דבריו וכבר דחה בן רש' ל' בתשו' שם וע"ש עוד בתשו' בית יהודה שתו' דלאותו עדות שבאה השנאה עליו פסול להעיד וכה"ג כ' ה' כנה"ג אכל דברי התו' שכ' דהכא מוכח דלאונקו כשר ואין שונאיו כמו הרוב וכו' משמע דוראי רבעו לאונקו לא גרע מסתם שונא ואפ"ה כשר אף לאותו עדות ומ"מ נר' דתשו' סוגא נמור בהרוב כשר אף לאותו עדות שהרי כ' התו' בסנהדרין ועוד בהרוב גופי' מזי' לפדש דלא מפסיל מחמת שנאה אלא מחמת שהוא טרפה וכן כתב המדרכי בפ' ז' כ"ע"ש וכן מוכח קצת מדברי התו' ור' יונה ובעל העיטו שכתבו לעיל סי' ז' דין ז' שהק' אמאי קאמר לאתויי סומא לימא לאתויי סוגא דכשר להעד ופסול לדון ולא תי' משום דיש סוגא דפסול אפי' להעד כגון סוגא נמור או לאותו עדות לא פסיק' ליה וכה"ג כ' ר' יונה ופרמב"ן והרשב"א והר"ן דה"ט דלא קאמר לאתויי גר משום דיש גר שכשר אפי' לדון ע"ש משמע דש"ל דכל שונא כשר לעדות ועיין במהרימ"ט ח"מ סימן פ' :

ב' ויש אומרים דג' כה' פסול הקמ"ג לאוין רט"ו כ' וז"ל פסק ר' יעקב דאין הלכה כרבא דמכשר ג' ב"א וכו' וכ' פ' כנה"ג דג' כה' פסול מדרכבן ט"ס אלא היה כתוב שם מדרב שדורש מיתורא דויו ובניס לרבית דור ג' וכו' וכבר כ' הבי' דאינו ט"ס דבמדרכי מכוואר כשם ר"ש'ן חפני דהוי מדרכבן ע"ש וכן משמעו דברי הכנה"ג דף ק"ד וז"ל שני בשני דהוריית' פסול ג' כה' דרכבן פסול ג' בשני כשר אפילו מדרכבן ע"ש ובהרשב"א ונר' דס' ל' כמ"ס הרמב"ן כ"ה שרש כ' נכני ואת אמך לרבית אחיך הגדול וז"ל ואולי כבר דאין מדרש וא"ו יתירה עיקר דק"ל כמ"ד דלא דרש' ויו' והוי מדרכבן ע"ש וע' בהסמ"ע ס"ק ה' מניח ק' רביבמות דף ע"כ פלוגי ת"ק וראב"ש כמילה שלא בזמנה דת"ק דרש' ויו' רוביוס וכה"ג דף כ"ג ע"ד פסק כה' ק' וכן פסק הרמב"ם ושאר פוסקי' כ"ד סי' רס"ב ע"ש ככ' ועיין במהרש"י בויקרא פרשה ט"ו סי' ת' :

ג' כתב הר"ה כ"ל כיון דמספקא לן אי הלכה כר"י דמתני' בניסו משום דאינו ראו' לזורש או כר"י דבריית' דפוסל גיסו א"כ כדיעבר ובעדות אשה וכלל מקום שראוי להחמין הוש"ל לרבני ר"י דמתני' ע"ש וכבר דחו דבריו הרמב"ן במלחמנו' ור' יונה ור"ן והוכיחו דלא ק"ל כר"י דמתני' אלא כר"י דברייתא ע"ש כ"ה' באר יעקב תמה דאמאי לא מקשי' דר"י אדר"י וגם אבניו קאמר דלמה וכו' משמ' דמספ"ל ע"ש ל' לק"מ דר"ס' ל' דאפילו גיסו כשר במשנה א' אלא דבברייתא פליג ע"ש ר' אליבא דמשנה אחרונה דפסלת ואבני מספק' ליה אם הלכה כר"י דמתני' וא"ו הלכה כר"י דברייתא

שבונו ליום א' תלינן שטעו ע"כ ונעלם ממנו מ"ש הקו' כסנהדרין דף מ"ה ע"כ כר"ה שזה וכו' וז"ל וא"ת היכי דייק מהכא כפ' ו' סורר דכר"נ אזלי' בתי רובא דאינשי הטעו בעיכוואר דירחא שאני הכא דכווכו ליום א' וז"ל דא"ה דלא אזלי' בתי רובא הו"ל כחוזר ומגור כמתי דקאמרי אח"ך דהרי כבר הוכחו וכו' וכ"כ כפסחי' ד' י"א ע"כ כר"ה זה וכו' ע"ש וה' כ' אחר רוב החדש דלא טעו אינשי כבר הוכחו ואע"ג דאח"ך כוונת ליום א' הו"ל כחוזר ומגיד וכ"ש בכ' כתי עדים דלא תלי' הטעות בשניה' :

י"א כתב בתשו' מהר"י כי רב סי' מ"ב דרוקא בשני ערי' המכחישי' אחרי' דתד מנייהו טעה אכל בשני כתי ערי' לא תלי' הטעו' בשני עדים וכ"כ התו' כפסחי' דף י"ב כר"ה אלא וכו' ע"ש וכבר דחו מהר"ל ח"ס ק"ל א"ד ר"ל ע' דוהרדב"ז ח"א סי' כ"ו כמ"ס התו' דאין לתלות הטעו' בכ' עדי היינו לו' שזה טעה לפניו וזה טעה לאחריו אבל טעות השנה בשניהם קיימא דטעו מיהו שם כד' ה"לר"ע מכוואר דלא תלי' הטעות כלל בכ' עדי' ע"ש ינר' דלכך כתב הב"א דלא תלי' הטעות כלל וכו' ר"ל דאפי' טעות השנה בשניה לא תלי' כלל ועוד נר' משום דלעיל לעני' ביטול עדות אכל הכא ס' ד' דחלו הטעו' בכ' עדים להטיל המיומני' וכה"ג כ' מהרש"א כתי' דפסחי' כד' ה' אומר וכו' ע"ש לזה כ' דלא תלי' הטעו' כלל וכו' אפי' להרוב העדי' אכל ר' יונה כתי' לסנהדרין כ' וז"ל והא דקתני שואלין אותם באיזה יום שאם אמרו בכמה בחדש ולא אמרו באיזה יום ובאז עדי' ואמרו לא ידענו שזה החדש שעבר מעובר וקראנו לכ' ג' ולפיכך שואים אות' באיזה יום של שבע כדו' שלא יוכלו לו' כך ואם קאמר דכיון דאשמעי' כרישא דבעיבור החדש איכא למטעי למתי אלטרי' למתני אחד אומר בכ' בחדש וא' אומר כג' עדות קיימת היינו רישא ל"ק דרבית קמ"ל וכו' קד"א לא אמרי' הכי בזמן שמכחישי' זה את זה דהא לא שכיח וכלהו סהדי מכווני סהדותיהו כל חד כהדי חכריה ואמר כך וכך יש לחדש וכך שעות יש ליום והני כיון דמכחישי' אהדרי' אימא לה נקבל מנייהו ואע"ג דכי הדרי' אמרי' ביום פ' אומר חד מאי דקאמר חכריה משום דכיון שהגיד טוב וכו' קמ"ל עכ"ל מכוואר דס"ל דטפי' יש לתלות הטעו' בשניה' מהיכא דמכחישי' אהדרי' ומשמע כמי דאין חי' בין ביטול עדות לענין הזמנה דה"כ הו"ל ל' דלא שמעי' מרישא דאמרי' טעו בעיבור החדש אלא להטיל המיומני' אבל לבטל העדות אימא לא אמרי' דטעו להטיל קמ"ל וכן דעת ראב"ן סי' מ' חורף כ' ע"ג דאפי' בכ' העדי' תלי' הטעות ע"ש ומה שהכריחו התו' דלא תלי' הטעות בכ' עדי' דאל"כ אחד אומר כג' ואחר אומר כה' אמאי עדות כטילה נימא דעובדא כד' הוה יש מקשים דהיכי תלי' כהכי לקיים עדות' ולהרוב את הנפש דאע"ג דה' אומר בשני' ואחד אומר כג' הלי' טעו היינו משום דרובא דאינשי טעו כהכי אכל הכא דהוי ספק לא וכבר כ' מהר"ם שם וז"ל אע"ג דפרי' רבא ואנן גיקום ונקטול מספיק' וכו' מ"ך לחלק דהכא לא מתרזו' דברי העדי' אלא אפילו האי דאמ' רג' בתחלת ג' והאי דאמר כה' כסוף ה' אפ"ה יכולה עדותן להתקיים ע"ש וכן משמע מדפרי' רבא ומה אלו דייקי' דהני סהדי וכו' ולא פריך דהיכי תלינן דמעשה כי הוה או כסוף שלשה או בתחלת חמשה

דבריו' ליבא דמסנה אחרונה אבל כל אמוראיין דלעיל
ס"ל דאין הלכה במסנה ולא סבקי' פשוטייהו
משום ספיקה דאביי :

ד' הגה

ויש' הוגרים דקרובי' האם נמני אינם
פסולים אלא מדרכב' הרשב"ץ סי' קנ"ה
כתב דגם הרמב"ן מודה דהוי דהוריי' והמקדש'
בפניהם אשה הינה מקודשת ולענין תמנות הוא דעקרו
דרכב' ומכאור' שם דאפילו כדאיכא תרתי קורבת דאם
ובעל כהשתו פסול מדאוריי' וכו' מהרש"ה סימן
י"ט ע"ש וכן הסכי' הרב פני משה ח"א סימן כ"ט
כנ"ד להקל וכדעת מהרש"ה ומהרש"ם ומהר"א
ומהרמ"ש ורלה כה' תומת ישרים סי' פ"ג ע"ש וכן
ראיתי למהר"ק ש' בספר אהלי' יעקב סי' פ"ה והרב זקן
ההרן סי' כ' ומהר"ש רור' בספר חוט המשולש סי' ד'
דפסקו בן ע"ש והרב שמת' יום טוב סי' ע"ה כ' א"ע ג'
שהרשב"ץ דגם הרמב"ם ס"ל דפסולי' מדאוריי' לא
משום דאיתו מדרשא קרוי להו מד' ס' כבר הל' מ"ה'
תומת ישרים סי' פ"ג דהו' אהו ועוד דהמ"מ סובר
בעד' הרמב"ם דהו' דרכב' וה"ה להתיר כס' הרשב"ץ
כהיות שהמ"מ תולק דמי' לנו גדול וכקי בדברי הרמב"ם
כסת' מ' וכן מבאר תת' מהר"ן הר"ש שהבי' מרן
הב"י כה"ה סס"י מ"ב דס' ל' בעד' הר"מ דקרובי' מלד'
אישות' הם מדרכב' ולריק' גט ע"ת ואיכר' שראיתו בקשו'
החכמים על החולקי' כשו' מהר"ן הר"ש סי' פ"ה
שכ' ז"ל וא"ל לדעת הרמב"ם דמה שקרא לקרובי' האם
או לקרובי' אלו' פסולי' דרכב' לפי שכאו על יד יקור'
וכו' ובמנו סובר קדושי' כסף הם מדרכי' סופרים א"ע פ'
דאיתו מנ' ש' דיקחה קיחה וכו' ולא עוד אלא קרוב לו'
שלא הריק' גט אלא לפסולי' עדות דרכב' לפי שאינו
אלא מדרכב' בלא שום דרשא מן הכתוב אבל לא יאמר
כן בקרובי' הפסולי' מדרכב' לדעתו וזה שלא הזכיר
במקומו אלא הפסולי' דרכב' ולא הזכיר קרובי' וכו' וגם
ס' התנות לא כ' אלא ל' הרמב"ם שהוא פסולי' עדות
דרכב' ובקשתו לי רב ומנחתו לר' מאיר אשכנזי בתשו'
שכתב אפי' למאן דמל' גט בפסולי' עדות זהו משום
דא"ל בו אחר שה' כשר והב' גולן או מלוה ברבית
יחשוב דהוא כר' תשוב' וע' ממטר' עמו הכס' אבל כשה'
קרוב ה' לית דין ולית דין דליכא טעם ואין כאן בית
מייחוס עכ"ל הרי שכ' דגם הרמב"ם ס"ל דא"ל גט
דפסולי' הם מדאוריי' דכרבי' הרשב"ץ או מטעם
דרוקח בפסולי' עדות דרכב' הוא דל' גט ולא דפסולי'
דרב' כן מלד' קורבה וכו' כ"ר מ' אשכנזי וגם מהר"ש רור'
כס' חוט המשולש סי' ד' נמשך אחר הרשב"ץ ע"ש אבל
כפ"ד מ"ה אישות' שכ' הרמב"ם דהמקדש בפסולי'
עדו' של ד"ס לריכה גט וכו' המ"מ שקלת מן הגאונים'
סוברו' שכל אותם שהם נלמדו מן המדרש בקרובי' האם
הם מד' ס' וכ' הכי' פ"ג מה' עדות וכו' ע"ש משמע
דהיה דקובר' בעד' הרמב"ם דמקדש בפסולי' דרכב'
מלד' קורבא דאם או אישות' זריכי' גט וכן מבאר מדרכי'
הרשב"ה בתשו' ח"ב סי' ר"ל והר"ב סי' יד' והרשב"ש
סי' ת"ק ע"ש כ' ומי וקל ראש נגד הרשב"ה והמ"מ
והר"ב והרשב"ש ש"ס ל' בעד' הרמב"ם דפסול קורבא
דמלד' האם או אישות' מדרכב' ולריכה גט וראיתי לה'
קרית ספר פ"ג מה' עדות שכ' ז"ל וכו' דהא דילפי'
קרובי' האם היינו כנוין כנוי' ראוין לבני דינה שהם קרוב'
להם מלד' האם שהיא דינה כיון דתחלת הקרובי' הם

מלד' האם יעקב אבי ראובן ודינה הו' קרובי' מן האם
אבל אם הקורב' מן האם כנוין כ' אחים מהם ה' ולא
מאב שאין תחלת קורבת' אלא מלד' האב לא פסול אלא
מדרכב' כיון דילפי' מאבות אבות קרוי ומני' משמע
שתחלת הקורבה מן האב א"ע ג' דהשתא הו' שנים מלד'
האם ואפי' כ' אחיות מלד' האב בכלל זה כיון דאביהם
ה' וכדאמ' עכ"ל וא"כ כנ"ד א"ע ג' דקרובי' הם שני
בשני מלד' האב כיון דהב' ה' לכ' אחיות כניה' פסולי'
מדאוריי' אל לכ' ע' אבל מסתמיהו דכרי הרשב"ה והמ"מ
משמע דאין חי' דלעולם הקרוב' הרמב"ם ס"ל דהו'
פסולי' דרכב' ונדרון הר"ב סי' יד' והרשב"ץ סי' קנ"ה
דב' העדים קרובים זה לזה שהאחד הוא חתן אחי אמו
של האחד :

ה' דין ד'

פסולי' זה לזה ואף כראשון בשני
וכולי' עיי' בתשובות הרשב"ש סימן
רפ"ע וסי' ר"ל :

ו' דין י"א

דגרים וכו' הט"ז והש"ך הוכיחו
דהורין שלא בקדושה פסולי' לעדות
מדאוריי' כדאמרי' ביבמות דף כ"ז דחייבי כרת על
אשה אח מיהו מ"ש הט"ז וז"ל ומ"ש בגמ' עדות לכל
מסורה וכו' היינו באחי' שהיתה לידתן שלא בקדושה
ואיסורא מדרכב' שלא יאמרו וכו' אלא משום דאיתו
לאחלופי' בישר' כמ"ש התוס' וכו' וכו' דר"י ע"ש
ובאמת שהרמב"ם כפ"ט מה' מלבי' כ' דאיתו מן האם
אקורא לכ' נ"ע ע"ש וכ' כ' הו' כפ' נושאין כד' הנשא
וכו' בשם ריכ"ה ע"ש במהרש"ה וכו' דס' ל' כמ"ש
הוספי' הר"ש כפ' בילד דפריך מ' ש מעריו' וכו' דלא
שייך שמה' יאמרו כנוין אשת אח מן האם דבגויהו שרי'
ליהואש' ה' אקורא דילמא איתו לאחלופי' בישראל ע"ש
ודלא כפירש' דפרי' מאחותו מן האם דהיא אסיר' לה'
בגויהו ועיי' בתשו' הרב' ח"א סי' תקכ"ה

ז' דין י"ב הגה

מיהו אם נפסק הדין וכו'
עיי' בהש"ך ומרכי' הר"ן
והריטב"א כס' פ' האיש מקדש בשם הרמב"ם מוכ' דס' ל'
כדעת' בעל העיטור שכ' ז"ל וכן אם החזיר ממנו
לבעלים וחזרו והעיד בלית עדות עלמא תקבלי' הימנו
שאין זה פסול לא בתחלתו ולא בסופו אלא שכל זמן
שהוא נוטל שכר קנסוהו ע"ש והא' התם אחר שראה
המעשה נוטל שכר לומר העדות דאלו נוטל שכר לילך
ולראות המעשה מותר בדמשמע בהר"ן שם ובמבאר
כס' ל' דדין י"א ע"ש וא"כ תחלתו ככשרו' וכן סופו ככשרו'
שהחזיר' הממון והא' דגנב וגולן פסולי' אפי' החזירו עד
שיעשו תשובה היינו דוקא בשלא שלמו אלא בכפייה ע"ש
יהכא משמע דאפי' החזיר מעצמו בלא בפיה אינו כשר
אלא משים דהו' קנסת' והיינו משום דכבר העיד קודם
שהחזיר' הממון דבעלמא אפי' החזיר' אח' ד' הממון אינו
יכול לחזור ולהעיד אבל הכא דקנסת' הוא כשר לחזור
ולהעיד ודלא כמהר"ל ע"ש ועמ' סי' כ' דדין ע"ו :

ח' דין י"ז

או שקרובי' לדוינו' פסולי' כ"כ נרין
ככ' בשם הרשב"ה בתשו' ואח"ך
בסמוך כ' בשם ר' ירוחם כשם הרא' ש' דכדיעבר' אין
לפסול שטר שהעדי' קרובי' לדוינו' וה' כנה"ג תמא
עליו שכ' שניהם והם חולקי' וכ' ז"ל ושמא יש לחלק
על כין עדו' שכשטר לערו' שבע"פ ואין טעם
לחלק כזה והנכון דהרא' ש' חולק' על הרשב"ה וס"ל
דכד' מ' לא בעי' עדו' שאתה יכול להזימה ולפ' יסבור
דטרפה

הערפה כשר להעיד ואפי' דס"ל רכני הזמה כנהובכ"ד
 החר במ"ש הקו' כפ' החיובל ע"ש וליקח דהרא"ש כפ' זב
 סי' ל"כ הכי הירושלמי שלא יהיו העדו' קרובי' לדיוני'
 לפי שלא יקבלו עליה' הזמה וסיכא דלא שייך הזמה
 אין חוששי' אם הדיוני' קרובי' לעדים ע"ש ובהסמ"ג
 פוף עשין ק"ט. ואל"כ הטעם מבואר לחלק בין עדות
 שבשטר לעדות שבע"פ דעדות שבע"פ דשייך לא יהיו
 הדיוני' קרובי' לעדו' לפי שלא יקבלו עליה' הזמה אבל
 ועדות שבשטר דלא שייך הזמה דשמא' החרוהו וכתבוהו
 אין חוששי' אם יהיו הדיוני' קרובי' לעדו' וכ"כ בקדיא
 הר"ה כפ"כ דכתבו' וע"ש בהר"ן ובש"מ לכתובות דף
 כ"ח מיהו אף בעדו' שבשטר שייך הזמה אם אמרו בשני
 כ"ד שזמן הכתוב בשטר בו כיום כתבוהו וחתמוהו
 כמ"ש הרא"ש כפ' מרובה ע"ש וא"כ לריך שלא יהיו
 קרובי' לדיוני' ועיין בספר תמים דעים סימן ר"ג
 ור"ד ומדרכי ה' משפט לך ח"כ סי' ט"ו מבואר דאפי'
 בעדות על פה סיכר הרא"ש דכשר כדיעבד ע"ש ועיין
 מה שכתוב בסיומן פ"ד :

סימן ל"ד

דין א' אע"פ שהיא עדות אמת הדשכ"ש סימן
 תרי"ב דף קכ"ד ע"ג כת' דה"ד כגון
 ראובן שהוא כשר ראה העדות לכו' והפסול לא ראה
 וכה' להעיד כמו ראובן הכל הוה מעיד אמת שראובן
 הכשר יודע כודאי ששמעון הפסול הער באמת שהיו
 שנישם באחד בעדות זו למה לא יעיד עמו ע"ש ודבריו
 תמוהים שהיו סיוס הרמב"ם והסמ"ג וא"ל כשר שהוא
 יודע בעדות לחבירו וידע שהער הכ' עמו עד שקר
 ע"ש והיונו עדות אמת לא שלא ראה מכלל דריש' אפי'
 כדאה ומעיד אמת שהיו שניה בא' וכ"כ מרן הכ' מוה'
 כנה"ג ע"ש אבל אם קבלו עליה' הפסול פשיע' דמעיד
 עמו הרשב"ש ע"ש :

דין ב' איזוהו רשע שעבד עבירה וכו' ומתני'
 דקתני מלוה ברבית ולא נקט שאר
 חייבי לאוין משום דמלוה ברבית מלווי מכל עוברי
 עבירותו וכו' בעל העטור דף ל"ו ע"ג כבש"ר האוי' ע"ש
 ועיין בהרשב"ש כס' תקון סופרים דף ס"ט מבואר
 דס"ל דמלוה ברבית פסול מדאורייתא ומתני' נמי
 בפסולי דאורייתא כדעת י"מ שכת' הקוס' כמתני' ע"ש
 ומה שהק' הוקס' דלא קתני גזלנים היינו משום דגזל
 שכיח טפי כדאמ' רובן כגזל וכו' :

ב' כתב הרשב"ש כס' תקון סופרים דף ס"ח
 ע"ג וז"ל וא"ל התראה וראיה מהנהו
 קבורתי וכו' ואם התרו בהם בלי ספק שלא היה מכשיר'
 רב הונא דרוא' עלמנו לא הכשיר' אלא מטעם דסכרו
 מלוה קעבדי ואחר ההתראה לא נשארה שיה טענה וכו'
 כנ"ל ראיה לדיון זה שכת' רוב המפרשים דלא בעי'
 התראה ואע"פ שה' בעל העישור תמה עז' מ"מ הראיה
 שהבאתי ראיה היא וכו' עכ"ל וכן הוכיח מוהרינו"ט
 חא"ה סי' מ"ג דף ס"ה ע"ש וז"ל דאינה ראיה שהרי כת'
 רש"י דמשום שכל ממון עובדים על דת והו"ל כרשע
 דחמס וכת' הרשב"ש ענמנו בתשו' ס"ס קר"ב וז"ל והנהו
 קבורתי אי משום קבורה לא מפסקי דשוגגים הם ולא
 היו פסולת דעבירה ואין עדים פסולים לעדות אלא
 באיסור שהו' מפורסם לכל ושראל ואין לתלות בו וכו'

ע"כ פירש' דמשום קבלת שכר פסלי' והו"ל עדו' חמס
 וכו' ע"כ ודבריו תמוהים דאפי' רשע דחמס אם הוא
 שוגג כשר וכן מוכח בגמ' דרב פפא מודה דאם היו
 שוגגים כשרים ולא פסילנהו אלא משום דשמתי' להו
 דנר' שהם מזוידים כמ"ש הרשב"א בתשו' סי' ת"ל ע"ש
 וכ"כ בעבודת הגרשוני סי' ו' ולא זכר חסו' הרשב"א ע"ש
 ניהו אפטר דס"ל לרש"י דכיון דליכא התראה ומלקות
 הינם פסולי' אלא משום רשע דחמס ואפי' בעבירה
 דאורייתא פעי חמור ממון כדמוכח מדרכי המדרכי
 בשם ר' ויאל והרשב"ש נכי ערב ועדים שכתוב בדיו' י'
 ע"ש וכו' נוחא מ"ש רש"י גבי חזור על העריות כשר
 לעדות דבעי רשע דחמס ומרש"ך בס' טו' דקרק מזה
 דלא מיירי בבא' על העריות אלא בחסוד בעלמא רפסיל
 מדרכין ולכך בעי' רשע דחמס וכן הבינו הקוס' דעת
 רש"י ודלא כהרא"ש ע"ש ולא זכר מ"ש הב"י דלרש"י כיון
 דלא ק"ל דלא בעי' רשע דחמס ממילא ארחי רב נחמן
 ע"ש ובתו' הר"ן ולפיו מ"ש אחי באביו משום דליכא
 ההתראה כמ"ש רש"י ע"ש וא"כ אפי' בא' על הערוה כיון
 דליכ' מלקות בעי' רשע דחמס ושוב ראיתי בספר קרית
 מלך רב ח"כ סי' ל"ד שכ"כ לדעת רש"י ע"ש :

ג' כתב ההדב' בלאון הרמב"ם סי' רכ"ט דעובר
 על מצוה עשה הדבר ברור ואינו נפסל
 כך באינה עבירה שחייבי' עליה מלקות ע"ש נר' דס"ל
 דעובר על לאו שאין בו מלקו' לא נפסל וכן דעת הר"ב
 סי' ד' ויה' ויד' ע"ש והרשב"ך בס' זוהר הרקיע שורש
 ה' תמה על הרמב"ם דס"ל דעובר על דרכן הוי עובר
 על לאו דלא תקור דהא בפסולי' עדות דרכן אם נתקדש'
 אשה בפניהם נסחפקו ה"א' אם לריכה גט או לא וא"א
 פשיטא דאם נתקדשה בפני משחק בקוביא דאינה
 מקודשת כיון דעבר על לאו דלא תקור והוי כגזלן
 דאורייתא ע"ש ותמהני עליו דהא אפי' עובר על לאו
 דאורייתא שאין בו מלקות לא נפסל מדאורייתא וכ"כ לאו
 דלא תקור דלא נפסל אלא מדרכין וטפי הו"ל להקשות
 דא"כ אמאי פסול דאורייתא א"ל הכרזה ופסול דרכן
 לריך הכרזה והא עבר על לאו דלא תקור דאורייתא אלא
 משום דבעבירה דאורייתא דליכא מלקות לא נפסל אלא
 מדרכין וכל פסולים אפילו בעבירה דאורייתא לריך
 הכרזה כמ"ש בדיון כ"ג ע"ש ועיין במגלת אשתר :

ד' ל"ש אם עבר לתיאבון וכו' רב"ן דף ק"כ כת'
 דמשומר לאכול נכילה לתיאבון כשר דלאו
 רשע הוא דלהשיב נפשו קעבד ע"ש ונראה דלא פוקי
 גי' זה שכתב רש"י ה"כ מומר לאכול נכילות לתיאבון
 דכרי הכל פסול ע"ש הטעם וכתוס' דף ט' בד' ה' לרלונו
 וכו' וכן דעת כל הפוסקי' ועיין בתשו' הריב"ש סי' י"א :

ה' דין ג' פסול כדרכן משמע דכי היכי דלא
 בעינן רשע דחמס בעבירות של תורה
 ה"כ בעבירות של דבריהם ונמנו שגזלן של דבריהם פסול
 לעדות וכן פסק הרמב"ם וכו' הר"ן בחי' דף כ"ז ע"ש
 וכ"כ הרשב"ש כס' תקון סופרי' דף ס"ז ע"ד ע"ש ועיין
 מהרימ"ט כתשובה דף ס"ה ע"ד שכת' דס"ל להרמב"ם
 גבי טבח שילא' טריש' מתחת ידו דאע"ג דעובר אלאו
 דלפני עור כיון דאינו לוקה אלאו זה אינו נקרא רשע
 וא"כ שיחט לאחרים דאין לו הנאה לאי רשע דחמס הוא
 ואינו פסול ע"ש ודבריו תמוהי' דמדרכי הרמב"ם מוכ'
 כהדיא דאפילו בעבירה של דבריה' פסול מדרכין אפי'
 ליכא חמור ממון וכ"כ בעבירה דאורייתא והרי הוא
 עלמנו

עלמנו כת' שם דבעביר דאורייתא לב' ע' לא בעי' חמוד
ממון ופסול מדרכין ועיין ככ' :

ו' דין ד' הגה ומנכיה ידו על חבירו להכותו
פסול וכו' כ' מוהר"מט כ"ה

ס' ת"ג דה"כ ואומר לעשות יותר מעושה מעשה שלו
הכה את חבירו ויש בו ש' פ' וכו' הכה חביו והמו ולא עשה
חבורה לא נפסל והפסד דכל דבר שיש לו תשלומי ממון
הואיל והקורה פטרה ממלקות לא מקרי רשע והעפ"ל
שעדיין לא שלם התמון מאחר שניתן לתשלומין
וכו' וה"ת והא' חביו חבול ושיב רשע גזילה ישלם ודרשו'
כפ' הכונס שאע"פ שגזילה ישלם רשע מקרי וז' דרשע
דר"ק לא חשיב וכו' ע"ש ותמהני שלא ראה מ"ש הר"א
כפ' דתלמודא וז' הכל ממון חבירו לא תפיק איניש
הע"ג דאפשר בחזרה דנקרה רשע הע"ג דדעתו לשלם
דכתי' חבול ושיב רשע גזילה ישלם והוא חסוד ע"ז הע"ג
דאפשר בחזרה פסול לעדות ולשכועה עכ"ל וכ"כ
המרדכי בשם הר"י קר דהמלקה לחבירו כמזיד העפ"ל
שדעתו לשלם והיוזק נק' רשע ופסול ומכיל רחיה
מההיא דפ' הכינס והכ"ח הביאו ע"ש :

ז' דין ה' וה' דאינו נפסל הלא בשכועה דלשעבר
הר"א שכת' שכן דעת הר"ף ותמה הכי

מכ"ל ע"ש ועיין כס' לחס רב ס' ק"ח והפסד משום
דהר"א ש' בחולין כפ' ג' ה' ס' ל"ב כה' דהר"ף שלא הביא
המשנה גדיד וחתוכה נר' סק' דחתוכה נבילה בטלה
כמתני' דע"ז דהקתי בעי' דבר שבמנין ואיסור הנאה
וכן מוכח מדבריו כפ' בקרה דע"ז ע"ש ואי' ס"ל דהכא
ה"ק דשכועת ביטוי לא - קתני דלא תיירי בה כ"ש
התם דהול' דמתני' דע"ז לא פליגה אמתני' דפ' ג' ה'
אלא דמירי בדבר שבמנין ואיסור הנאה והר"א ש' דס"ל
הכא כר"ת ס' ל' נמי התם הכי ע"ש הכל הר"ף ודאי ס"ל
דה"נ דקא קתני וגם הרמב"ן והרשב"ה דס"ל התם
דלא פליגי! הלא דמירי בדבר שבמנין ואיסור הנאה
היינו משום דכבר תנא כפ' ג' ה' גיד וחתוכה נבילה
הכל הכא ס"ל ביון דתנא שייך שכועת ביטוי דלהכא
הכי הוא האמה דאינו פסול ובה"ג כת' מהר"ם מלוכלין
כתשו' ס' ל"ח ע"ש והריב"ש ס' ק"ח משמע שהפסד
דעת זו דעובר על שכועה דלהכא לא נעשה חסוד על
שכועה דלעבר ע"ש וכן פסק הרדב"ן ח"ב ס' קפ"ה
ומהר"י ארבי ס' ע"א ומהרשד"ם ח"מ ס' קפ"ג ע"ש
ועיין במהריט"ן ס' רע"ה הכל הריב"ש ס' שני'
כת' דנראין דברי ר"ת והרמב"ם ע"ש וכ"כ הריטב"א
בחיו' לשכועות וז' לכל הרמב"ם כת' בדברי ר' דאפי'
בשכועת ביטוי נעשה חסוד וכ"כ דעת הגאונים וכן
דעת מורי הר"א הע"ש וכ"כ הסמ"ג עשין ז"ה בשם
הגאונים וכן פסק ר"י ע"ש וכן דעת בעל העיטור דף
ל' וכת' שכן הורה הר"י יעקב בר משולם והביאו הנ"י
כפ' זה בורר וכ"כ הרשב"א בתשו' ח"ד ס' קס"א ע"ש
וכן הוכיח מרן בתשו' כס' אבקת רובל ס' קע"ט דף ק"ז
ע"כ שכן דעת רוב הפוסקים וכת' דהכי נקטו ע"ש :

והריב"ש כו' שיהא הכריע דאם עבר בקום עשה
שנשבע שלא לחבול ואכל פסול ומה

שהק"ה לחס רב ס' ק"ח מדאמר' בגמ' טעמא משום
דכקושטא אשהבע דהא אכל ואכל הע"ג דכקושט'
אשהבע פסול וא"כ הול' טעמא דאכל ולא אכל משום
דאינו חייב מלקות ע"ש ככר תי' ה' עלמנו כס' קי"ט
דה"ק משום דכקושטא אשהבע אינו לוקה וכשר

כמ"ש הרמב"ם בפ"ר מה' שכועת טעם זה דאינו לוקה
משום דלא הי' עסקו פסול בשעת שכועה ע"ש ועוד
נר' דכשכועת הפקדון ושכועת העדות לוכ' מלקות
והפ"ה הוי חסוד לכך קאמר טעמא דאכל ולא הכל
משום דכקושטא אשהבע לאפקו' שכוע' העדו' והפקדון
שהוי' עסקו פסול לא לאוכל ואכל בלאו"ה איב' מלקו'
ושוב דהיתו כן לה' קריה מלך רב ח"ב ע"ש וכתב
מוהר"מט אה"ע ס' מ"ג דף ס' ז' דהכרעת הריב"ש
מכרעת וכו' כמתריקש בשו"ת אה"ל יעקב ס' ז"כ ע"ש
ומהר"ם מלוכלין ס' ל"ח כת' כה' שקבל תרס אס' יש לו
סחורה דלא נפסל הע"ג דעכר על החרס' מהט' דר"ת
מייירי בעבר בקום עשה ועוד כיון דהין הדבר מוכרע
בין הפוסקים א"כ מוקמי' ליה בחזקת כשר והוכיח כן
מתשו' הרשב"ה ע"ש וכ"כ מהרשד"ם ח"מ ס' קפ"ה
וה' לחס רב שם דמספק לא הוי חסוד ואין מוטיאין
ממון ע"ש וכ"כ בהד"ו הרשב"א בתשו' ח"ג ס' ז"ד
דאין לפסול תרס מן הספק וכן אין מוטיאין ממון
אחזקתו מספק מה"ט ע"ש הכל בתשו' הר"ם שהביא
הכ"י כת' וז' אס' העידו עליו שעבר על החרס נפסל
וכת' ואפי' אס' יאמר ליטבע לשעבר לא שכן ליה
דסמכי' אה"ג ור"ת ואפי' לעדו' וכו' ע"ש ודברי מהר"ם
כ"כ הם בתשו' ס' קהקע"ח על א' שמשכן קום לפדותו
וקבל עליו בחרס לפדותו ועבר על החרס ולא פדאו
ואפ"ה פסול לדע"ר ת"ע ש' הרי דאפי' בעבר כשכ' וה"ת
פוסל ר"ת וכן מוכח בהדיא מדברי הריב"ש ס' ר"ע ע"ש
ומ"ש מהר"ם מלוכלין דר"ת מייירי בעבר בקום עשה לא
זכר שכן כ' מהר"י קולון שרש ק"ו וז' ואפי' כאמר דר"ת
דפליג לענין שכועה וכו' ה"ה לענין עדות ופסול לעדות
פשיטא דה"ד הוכח שעובר על שכועת ביטוי דלהכא
דאיבא לאו ומלקות תדע דכן הוה שהרי מביא ראיה
מתוך מ"ש בה"ג גבי ההיא אהתה וכו' שהיתה נשבעת
ומכילה שכועה' כגון שכועה שלא אוכל ואכלה וכו'
ע"ש מיהו נר' דפסול מדרכין דלא גרע מעבירה
דאורייתא שאין בה מלקות דרכין וכפסול דרכין לא
בעי' חמוד ממון וכי הסכים ה' לחס רב שם וז' הכ"י
באה"ע ס' מ"ב מלאהי כתו' שח' קדש בפסולי עדות
וכו' שעברו על שכועת אס' הוה שכועת ביטוי בעי'
שכשבעו לא יא'ת שכועת מפיהם לשקר לדעת הר"ף
והרמב"ן והרמ"ה כשרים הם ואפי' לר"ת שפוסל מודה
הכא שזריך נט' שאינו פסול מן התורה אלא מי שעבר
עבירה דשייך בה מלקות וכו' ע"ש משמע דפסול
מדרכין ודברי המ"ך מלאהי בשו"ת מהר"י בן הר"א
ס' פ"ז תשו' לחכמים וז' מ"מ עדין לריכה גט והיה
מקודשת מן התורה אס' השכועה שעברו אלו העדים
היא שכועת ביטוי כיון שנשבע לפרוע מעות ולא פרע
או שלא לשחוק ושחק או שלא אוכל ואכל וכו' וכן משמ'
מתוך דבריה' אלפאסי ורמב"ן ורמ"ה ח"כ לפי אלו אס'
על שכועת ביטוי הם כשרים וכן משמע מתוך דברי
הרמב"ם שכת' בד"א שעבר על דבר שהוא פשוט
בישראל שהיא עבירה כגון שנשבע לשקר או לשוא ולא
אמר כגון שנשבע על שכועה אס' הלא פרע שנשבע
לשקר או שנשבע לשוא משמ' שהוא סובר כן שאינו
נקרא חסוד על השכועה של ביטוי ואפי' לפיר' וכו'
מודה הוא שמקודשת וריכה גט מן התורה אינו פסול
אלא מי שעבר עבירה ששייך בה מלקות הכל שכועת
ביטוי שנשבע לפרוע ולא פרע אין שייך בה מלקות
כלל

כלל דהתראת ספק היה וכו' עכ"ל הוי בהדיא דס"ל
 דגם לר"ה אינו פסול לא בעבר כקום עשה כגון נשבע
 שלא יאכל ואכל הכל כשנשבע שהיכל ולא אכל לא
 נשום ולא שייך מלקות ומ"ש משום דהתראת ספק היא
 לא דק דהא ק"ל ברי' דהתראת ספק הויא התראת אלא
 דאינו לוקה משום דלאו שאין בו מעשה הוא כמו שכתב
 הרמב"ם בספ"ד מה' שכועות וז"ל שכועה שאוכל כבר
 זה הוי' עבר ולא אכלה וכו' כמזיד אינו לוקה שהרי לא
 עשה מעשה וכו' ונר"ל דכ"מ אם עבר על לאו הניתק
 לעשה ולא קיים העשה פסול לעדות דשייך בו מלקות
 כמ"ש הרמב"ם בפ"ו מה' כנהרין וז"ל עבר על לאו
 הניתק לעשה והתרו בו וא"ל א תעשה דבר זה שאם
 תעשה אחוה ולא תקיים עשה בו תלקה ועבר ולא
 קיים העשה ה"ז אעפ"י שהתראת ספק וכו' ע"ש ככ"מ
 ומנהר"קו שרש קל"ד סי' ד' שכו"ל נכחתי על כהנך דר'
 יוחנן הני קיימו ולא קיימו דאדרכה ר' יוחנן הוי' דר"ל
 לתנא הני בטלו ולא בטלו ואזיל לטעמיה דס"ל התראת
 ספק שמה התראת כדאי' התם בהדיא וכו' ע"ש נעלם
 ממנו דג' הרי"ף והרמב"ם דר' יוחנן הני קיימו ולא
 קיימו וכו' דעת הסמ"ג שכת' וכן אם מתה וכו' כמ"ש
 ה' שער המלך ח"ד פ"ה ע"ש ומ"מ למאי דק"ל
 דהתראת ספק הויא התראת אלא עבר על לאו הניתק ולא
 קיים העשה פסול לעדות דשייך בו מלקות ע"י התראת
 ומה סקדקו חכמים מדכרי הרמב"ם שכת' כגון
 שנשבע לשקר או לשוא ולא אמ' כגון שעב' על שכועתו
 סתם דס"ל דלא נעשה חסור כשכועת ביעווי כ"כ דעת
 העור סי' ז' כוכן הסכים מהר"טן סי' רמ"ו שכן ס'
 הרמב"ם ודחה דברי המ"מ ע"ש בוכב"ר כת' דהריב"ש
 סי' שמ"ד והריטב"א ח' בחי' לשכועו' כת' דאפי' בשבו'
 ביעווי נעשה חסודיכ' כ' מרן הב"י וה' כנה"ג כסי' ז"ב
 הגה"ע אית' ח' הכרח כן מדכת' שאם נשבע שלא לאכול
 ואכל פסול לשכועה וכו' ותמה על העו' והנמשכים
 אחריו אם לא שנגיה בדברי העור הרמב"ן כנו"ן
 כמ"ש מהרא"ד כ' ע"ש באורך וא"כ הרמב"ם שכ' כגון
 שנשבע לשקר וכו' ולא אמ' כגון שעבר על שכועתו
 סתם נר' דנשבע שלא לאכול ואכל מקרי נשבע לשקר
 שהרי כת' בספ"ד מה' שכועו' וז"ל שכועה שלא אוכל
 דבר זה הוי' עבר חייס ולא אכלה וכו' כמזיד אינו
 לוקה שהרי לא עשה מעשה ואעפ"י שעובר על שכועת
 שקר ומפני מה לוקה וכו' ועיין בס' משפט זרק ח"ב
 סי' ג' וסי' כ' ג' ג' מ"ש מורם מלובלין אפי' לר"ת אינו
 נפסל דזה גרע משכועת ביעווי דלהבא דהתם הוי' אלא
 השכועה מפיו וכאן לא הוי' שכועה מפיו וכעין זה
 כת' הר"ב סי' ק"ח על חרם שהחרימו הקהל על מי
 שירדע תמוז פ' שיבוא ויגיד ואשה א' עברה עליו והובא
 ככ"י ע"ש כבר הק' הרב ראש יוסף על הר"ב דהא לא
 שייך לימר כהא שהיה בדעתו לקיימה שהרי בשעת
 שהחרימו עברה וא"כ הוי' כשכועה דלשעבר אע"ג
 דלא ילא שכועה מפיו כמו שכועת העדות דאע"ג
 דלא ילאה השכועה מפיו חייב ותי' דה"ע דלא ניתמלא
 משום דלא כפרה ככ"ד אכל אם היתה שם בקיבוץ
 כשהחרימו מקרי ככ"ד ע"ש וה' בית יהודה ח"א כמ"מ
 סי' ה' כת' כה' שקבל שכועה שלא שמת עדות דהוי'
 שכועה דלשעבר ופסול משום דכבר היה יודע העדות
 והרי"בש מייירי שהחרימו שכל שירדע יבוא ויגיד תוך כ'
 ימים וא"כ אינו עובר עד שיעבור תמוז והוי' שכועה

דלהכא ע"ש וא"כ כנו"ן מהר"ם שקבל עמהם החרם
 סתם שיגיד הוי' כשכועה דלשעבר ופסול וכן פסק
 מהריט"ן סי' רע"ה ע"ש :

ודע

שהרי"בש שסכת' דגם רש"י איתפאר דמורה לענין
 עדות דפסול ועיין בכנה"ג הנב"א אות כ"ב
 ואח"כ ל"א שכת' שכן דעת העור וכן הסכימו מהר"ם
 מטראני ומנהר"ם ד' ומנהר"ם וימפט זרק והתימה
 על מהר"קו שסדר' דס"ל דלעדות ערוף משכועה ואי
 ליכא מלקות כשר ע"ש מיהו הרשב"ש סי' תקס"ד
 והרוב' סי' תקפ"ה ס"ל דאפי' עבר כקום עשה לא נפסל
 לעדות וכנמשמע מדברי בעל העיטור דף ל"ו ע"ג
 והביאו הב"ב בפ' זה בורר בקוף הסניא דאין חילוק
 ע"ש ועיין בתש"י הרשב"א ח"ד סי' קס"ו וכ"כ החכמי'
 בשו"ת למהר"י בן הר"ש סי' פ"ז כה' שקדש כעדים
 שעברו על השכועה וז"ל מ"מ עדין ריכה גט והיא
 מקודשת מן התורה אם השכועה שעברו אלו העדים
 היא שזעף ביעווי כגון שנשבע לפרוע מעות ולא פרע
 או שלא לשחק ושחק או שלא יאכל ואכל וכל שכועה
 שלא ילאה לשקר מפיו כשעה שנשבע וכו' עכ"ל הרי
 דס"ל דאפי' עבר כקום עשה ולא נפסל לעדות ועיין
 במהרח"ש ח"ה סי' מ"ב :

ח' כתב

הש"ך ביד סי' קי"ט ס"ק כא' וז"ל ואין
 להק' וכו' כימא דאעפ"י שהיא מושבע
 מהר סיני לא חסיד השכועה דלשעבר הא ליתא דרוקא
 לענין ממון אמרי' הכי הכל לענין איסור אין חילוק
 בין שכועה דלהכא לשכועה דלשעבר וע"ש בהפ"ח
 וליתא דהרי"בש בתש"י סי' רס"ו מייירי לענין עדות
 קדושי' ופ"ה יש חילוק בין לשכועה דלהכא לשכועה
 דלשעבר וכן מבואר בב"י אה"ע סי' מ"ב כשם מלאתי
 כתוב וכתשו' מארימ' ט"ז סי' מ"ג דף ס"ו ע"ש וכבר
 חילק הסמ"ע סי' ז"ב ס"ק ז' וכפרישה שם בין עובר
 על איסור שאסרה תורה לאכול דבר המותר מנר עצמו
 אלא שהוא אסרו עליו כשכועה וע"ש עוד בהש"ך וכס'
 קול אליהו י"ד סי' ג' :

ט' הגה

אינו נאמן לומר שוגג זה קאי לסברא א'
 הש"ך ועיין בהרשב"א ח"א סי' ק"ע
 וח"ג סי' של"ג דס"ל דאינו נפסל משום שכועה דלהכא
 אלא דרמ"א פסק בהרשב"א בזה דאינו נאמן לטעון
 שוגג למאי דק"ל בסברא א' דאפי' כשכועה דלהכא
 נפסל ומדכרי הסמ"ע ס"ק ל' שכת' הט' דאין נאמן
 לומר שוגג הייתי ולא זכרתי שנשבעתי משום דרמי
 אנפשיה לזוהר אמה שקיבל עליו כשכועה וכן בעדות
 שראה מתחלה רמי אנפשיה לארבורי כדי להעיד ע"ש
 תשמע דכשכועה דלשעבר שלא אכלתי ואכל דלא שייך
 הט' נאמן לומר שבח שאכל דלא רמי אנפשיה לזכור
 האכילה ועיין פס' דברי אמת בקו' ה' דף כט' וכתב
 מהרימ"ט ח"ה סי' מ' דהא דאינו נאמן לומר שכתתי
 ה"ד לעשות חסוד על השכועה הולא לפוסלי לעדות וכוה
 הרשב"א והרמב"ם לא פליגי וכן הסכים מהר"י סי' ט'
 דאלו ראה דכרי מהרימ"ט הוי' מודה ע"ש :

י' כתב

ה' כנה"ג בהנהכ"י אות כ"ט דהרשב"א
 אינו חולק על הרמב"ם שכת' שאם ראוהו
 קוטר ומתיר בשכת' זריך להודיעו שהוא שכת' שמתא שכת'
 דהתם שאינו דאיסור ממילא אתי אבל הנשבע לעשות
 דבר פ' בזמן פ' שהוא עצמו הביא האיסור עליו מירק
 דייק ע"ש וליתא שהיה כת' הרשב"א דא"כ אין לך חסוד
 אפילו

אפילו בשבועת העדות ע"ש והא' בשבועה העדיה לא
 שייך הע' ואמאי אינו נאמן לימ' שכחתי העדות והרב
 שכות יעקב ח"כ סי' קמ"ח כת' דל"ק מ' דידאי לכתחלה
 כריך להודיעו למונעו מן העבירה אבל אם ככר עבר
 לא מכשרי' ליה כדי לנעול דלת בפני החסידים ע"ש
 וליהא דרכרי הרמב"ם מוכח בהדיא דאפי' עבר כיון
 שלא התרו בו כשר מה"ע דאפשר דשכח והרי"כ ש"י
 ש"א הוכיח מדבריו דכל דאפשר לתלות חולין אפי' בדבר
 שאין רוב העולם טועי' והביאו הכי' ע"ש :

י"א כתב

הרב שכות יעקב ח"כ סי' קמ"ח
 דרוקא לענין עדות הוה ראוינו נאמן
 כדי שלא ליתן יד לפושעים כת"ש הרשב"א אין לך חסור
 שיכול לומר שכחתי אבל בשאר דברי' מודה דנאמן לו'
 שכחתי וכן מוכח בהדיא בפ' אלו נערוה דף ל"ג דאמ'
 רבא נהרי כהו מעיקרא אמרי אשתליין וכו' והרשב"א
 לא יחלוק אסתמא דהש"ס אלא ודאי החילוק כת"ש ע"ש
 וכבר הרשב"א עצמו ח' אסי' תר"ע וח"ג סי' של"ג הביא
 ראיה דפ' אלו נערוה הוכי' כפי' ע"ש ונר' דס' ל' דלענין
 מלקיף הוה דיכול לטעון שכחתי ולא להכזיר עצמו
 למסור'ו שבו' וכבר האריך הרב נחפ' בכסף סי' כ"ג ע"ש

י"ב נראה

דהמוכר בשר מק' פורט' לא' מכני
 עמונו בני ברית' גם הוה נלכד באיסור'
 לאו דלפני עור וכו' כמו מושיט יין לנזיר דאפי' המושיט
 אינו נזיר עבר אלפני עור וכו' וה"נ דבוותה עובר
 אלפני עור מדאורייתא דחרס דאורייתא הוה כת"ש
 הרשב"א בתשו' סי' ש' וסי' הקצ"ה ע"ש וכבר ה' כנה"ג
 חיד' סימן של"ד הנב' אית ט"ו הביא דברי
 הרשב"א ושאר אחרונים דס' ל' חכי זולת מהר"ם
 מפרדוא סי' ע"א שכת' דהחרס הוי מדרכני ויחיד הוה
 אכל רבוותא וליה דחס ליה ע"ש וכ"כ בתשו' חיד' סי'
 רי"ע ע"ש וכ"כ מרן בתשו' בספר אבקה רובל סי' קע"ט
 רק"ט וז' ועוד דמשמע דהחרס מד' ת' שבע"פ חוה
 שהרי אמרו באגדה שאחי יוסף הסכימו שלא יגלו
 ליעקב מכירת יוסף ושהפול להקב"ה עמהם והסכים
 הקב"ה על ידם וכיון דקורס מ"ת רגילים להחרו' אלמא
 ככלל שבועה הוה וכדאמ' החרס הוה השביעה ושביעה
 כבר היתא ניהגת כדכתוב ואשביעך והרמב"ן הביא לנו
 מקרא מן התורה כל חרס אשר יחרס מן האדם וכו'
 וכ"כ אזה פשוט הכתוב וכו' וכיון שהרמב"ן הביא ראיה
 לחרס מן התורה מיהו זה ואיזה הוה שוקל ראשו לו'
 ספק חרס להקל עכ"ל ודברי הרמב"ן הם בתשובת
 המיוחסת סי' רפ"ח ע"ש וכבר הרי"כ סי' רס"ו הביא
 דברי הרמב"ן והרשב"א וכת' שם דהעובר על החרס
 פסול לעדות מן התורה כחסור על השבועה ע"ש וכן
 מובאר בדברי התוס' ושאר פוסקים הובאו בכי' סי' זה
 וא"כ העובר על החרס מלכד שנלכד בחרס הרי הוה
 פסול לעדות ולשבועה וכן המוכר להם ומכשילן עובר
 כלאו דלפני עור וכו' ופסול לעדות ונר' דאפי' נימא
 דאיסור החרס מדרכני עובר. משום ולפני עור
 דאפי' באיסור דרכני איכא משום ולפני עור כת"ש
 התוספות ספ"ק דע"ז כש"ר"ת והרשב"א בתשובת סי'
 התקל"ח ע"ש וכ"כ הרב בית יהודה חיד' סי' י"ז דאף
 באיסור דרכני איכא משום ולפני עור וכו' מדרכני
 כדמוכח מטו' י"ד סי' ר"ס קי"ט דאין לוקחין חלב
 וגבינה אלא מן המומחה ופירש"י משום דחסורי' דלא
 קפדי אלפני עור וכו' ע"ש ולא דק דאי אמרי' דבאיסור

דרכני לייב' משום ולפני עור ניח' טפי דאין לוקחי' מהם
 כיון דליכא איסור' למוכר וגם רש"י שכ' דחסיד אפני עור
 נר' משום דברייתא קאמי נמני מרי דאסו' מן הקור דהיב'
 משום לפני עור אבל באיסור דרכני הוה דליכא איסור
 דלפני עור ועוד א"ל דה"ד אס' אין החיסור' ניכר לאוסר
 כי חס' אבל באיסור ניכר לאוסר אימא דבאיסור דרכני
 דליכא איסור' דלפני עור כדאמ' בפ"ק דע"ז גבי מושיט
 כוס ויין לנזיר ואמ' ל' לכ"נ דה"ד בדקאי בהרי' עברי
 דנהר' ומ"ש התוס' והר"ש והר"ן דאפי' מנאי שקיל איסור
 דרכני איכא אפשר דה"ד באיסור דאורייתא אבל באיסור'
 דרכני לא גזרו אלא בשאינו יכול ליקח דבאיסור
 דאורייתא איכא לאו דלפני עור כמו שחי' ה' כית יהודה
 שם וא"כ ה"כ אס' האיסור ניכר אימא דמוקד מיהו כבר
 כתבתי דחרס דאורייתא הוה ובוודאי איכא משום לפני
 עור ואל הטעה לומר דהמוכר לא עבר אלפני עור וכו'
 משום דכלא"ה זה יכול ליקח הבשר ע"י אחר וכמ"ש ה'
 כנה"ג חיד' סי' קע"ו הגה"ט אות י"ג גבי ליה כרבי' דלא
 עבר אלפני עור וכו' אס' ימלא המלוה לליה לישראל
 אחר כמו כמשיט כוס ויין לנזיר דלא עבר אלא כי קאי
 בתרי עברי וכן חו' ה' פני משה ח"כ סי' ק"ה ע"ש
 דכבר דחו האחרונים סברא זו והביאו ראיה לדבר כמו
 שהאריך מהר"א בס' כרכי יוסף חח"מ סי' ט' אות ג'
 ע"ש כ' ועוד דנר' פשוט דה"ד אס' מלא ליה אחר שרונה
 ללוות אבל כל דלא חוינו מן הסתם לכ"ע עובר זה
 אלפני עור וכו' דכל ישראל בחזקת כשרים הם ומסתמ'
 אצרי' דלא ימלא אחר שמכשילו ואפי' אס' ימלא אחר
 אע"ג דלא עבר זה מדאורייתא איסור' דרכני מיהו איכא
 כת"ש התיק' והר"ש והר"ן וכמבוא' בתשו' ה' פני משה
 שם וה' בני חיי' בת' דמוהר"ח א' הביא ראיה לדברי הרב
 פני משה ממ"ש התוס' בקידושין דף ל"ג וכו' אבל וכו'
 וז' וע"ק מאי לפני עור וכו' איכא הפא' הלא אס' לא יקח
 ממנו יקח מאדם אחר ולא שייך לפני עור אלא דוקא
 בקאי' בתרי עברי דנהר' וכו' ע"ש משמע כל שיכול
 ליקח מאדם אחר לא עבר זה אלפני עור ולא אמרינו
 מסתמא לא ימלא אחר שבשכילו וכבר כתב הרב
 דהתם יכול ליקח מאחר ולא יודיעו שהם מעות מעשר
 שני ומה שדחה זרע אברהם חו' ד' סימן א' דאס' לא
 סודיעו ודאי דהמעו' לא נתחללו ובאיסור' לא ניחא ליה
 שהיו בידו מעו' מעשר כ' ולטרות ולעלות בהם ולא כלם
 כירושלים ודעתא דהכי לא מבר' ולא נתחללו המעות
 דהמקח בטל ממילא אלא ודאי מ"ש החוספות דאס' לא
 יקח ממנו יקח מאדם אחר כענין שיתחללו המעות על
 הכהמה ע"ש לא דק שאפילו לא הודיעו שהם מעות
 מעשר נתחללו המעות על הכהמה כת"ש רש"י שם וז'ל
 כשונג שלא ידע שהם מעות מעשר כ' יחזרו כמוכר
 למ קומן וכו' דמקח טעות הוה שאלו ידע שהם מעות
 של מעשר ש' לא היה לוקחם דעריחא ליה מלחא להוליכו
 לירושלים וכו' ע"ש הרי דס' ל' דאפילו כשונג נתחללו
 המעות ונתפסה הכהמה בקדושתה ומשום דהלוקח
 שונג הוה מקח טעות דאלו ידע הלוקח שהם מעות
 ונתחללו על הכהמה דעריחא ליה מלחא להעלותה
 לירושלים לא היה לוקחה אבל אס' הלוקח מוזר אפילו
 לא ידע המוכר טעות ילאו המעות לחולין ונתפסה
 הכהמה בקדושתה וליכא מקח טעות ולא בטל המקח
 גם הרי"ט כ' אחי' שכתב וז'ל ואס' לקח כשונג כסבור
 שהסגל חולין יחזרו דמים לתקומן דאנן סהדי דאו היה

ידע מוכר ומענות מעשר הם לא פיה רופה דהא
 בקדושתיהו קיימי וזרין להעלותם לירו שלים וכו' כדא
 דס"ל רבאונג לא נתחללו המעות והיו מקח טעות לבני
 המוכר ה"ה כשהלוקח שונג אבל אם הלוקח מזיד אפי'
 אם המוכר שונג נתחללו המעות על הכהמה כמו
 שסיים שם וזל כמזיד ותאכל בירו שלים והשתא מעות
 חולין הם ואע"ג דלא ידע מוכר במלקא לית לן בה דהא
 איכא טעות וכו' ע"ש וא"כ במתכוון להוילא מעות
 מעשר לחולין שפי' הק' התוס' אמאי יחזרו הדמי' למקומן
 משום דעבר מוכר אלפני עור הלא אם לקח ממנו יקח
 מאדם אחר ולא יודיעו שהם מעות מעשר והמקח קיים
 דהא המעות חולין הם וליכא טעות וכן א"ל ריבול
 ליקח מאדם אחר שלא ידע שהלוקח מתכוון לאכול
 הכהמה בעיר כמ"ש הרב זרע אברהם שם :

יג' דין ז' גנב וכן גזול וכו' וכן מי שחייב ממון
 למכירו ועושה שבר שכיר וכן מי
 שפסקו עליו להכור ליתן ואינו נותן פסול מדאורייתא
 מיהו לריך התראה הרשב"א סי' תטז' עש"כ :

יד' אפי' כדבר שפטור מדויני אדם וחייב כדמי
 שמים פסול לעדות עד שישלם
 הרשב"א שם כשם בעל ההשלמה וכן מלאתי לה המאירי
 הובא בס' א"ז בר"פ הכונס וזל מכאן כת' גדולי הדורות
 שכל שג' עליו חייב כדמי שמים פסול הוא לעדות עד
 שישיב והדבר נראה שמתאחר שהוא חייב להשיב תורת
 גזילה חלה עליו עד שישיב עכ"ל :

טו' כתב הרב קהלת יעקב דף פ"ט ע"ג בשם
 הרדב"ז דף גונב ממון גוים פסול
 מדאורייתא ע"ש וכבר כתב מהרי"ק ש בהנהגותיו
 שהרדב"ז פסול וכו' להכשיר משום דלא משמע לאינשי
 איסור ע"ש וכנראה שלא ראה אלא תשובת הרדב"ז
 סימן תקנ"ג שכתב כן דפסול מדאורייתא אבל בחלק א'
 סימן כ"ה הכשיר מה"ט דלא משמע להו איסור ואדרכ'
 סברי דמזום קעבדי דכתוב ואכלת את שלל אויביך ואם
 התרו בו והדיעוהו שדבר זה אסור נפסל ע"ש וא"כ מה
 שכת' בח"ג היינו כשהתרו בו אבל אם לא התרו דהוי
 שונג כשר וכן דעת מהר"ם מלובלין סימן כ"א ע"ש
 ועיין בהר"ש הלוי סימן כ"א :

יו' אחד שפתה לאדם אחר וחתם לשקר הרב
 כנה"ג בתשובה ח"א סימן כ"ד כתב
 שהרב אחיו ומהר"ל כנכשת הסכימו דפסול לדורות דכיון
 שפתה לחתום גם הוא יחתום כשקר וליתא דהאומ' לגנב
 שיגנבו ויתן לו אינו פסול לעדות כנראה מדברי הר"ב
 כ"כ מגד"ס מלובלין סימן פ' א"ו א"כ ה"ה האומר לא'
 שיחתום שקר וחתם אינו פסול וה"ט דאדם טועה וסובר
 דלא חסרה קורה אלא שלא יגנבו הוא עצמו אבל לומר
 לאחרים שיגנבו אין איסור וה"כ סובר דלא חסרה תורה
 אלא שיחתום הוא בעצמו ע"ש ועיין בהרא"ה כ"כ
 דף קי"ט דס"ל דחשוד לאכול איסור לא היו חשוד להבטיל
 אחרים אבל הרשב"א כתב דתימא הוא שיאהוב ויחר
 נפש חכירו מנפשו וכתב הרשב"ח ח"ג סימן פ"ג דס'
 הרא"ה אינה מתקבלת כלל דוראי אשכחן חשוד להאכיל
 ולא לאכול דלית להו ולפני עור וכו' ע"ש ונראה ס'
 הרא"ה דמה"ט דאדם אהוב נפשו הוא אובל נבילות
 לתאות נפשו אבל אין נוחן לאחרים שאין לו הנאה בזה
 בספר ערך השלחן ח"ד סימן כ' אות ג' כתבתי דברי
 קס"ד דס"ל הכי ע"ש וא"כ ה"ה האומר לגנב שיגנבו או

חתום כשקר לר' הרא"ה כ"ש דחשוד על עצמו אלא
 להרשב"א והרשב"ץ לא נחשד על עצמו :
יז' מעת שגנב או שגזל כס' א"ל לקמא דף ע"ב
 כתב בשם ה' המאירי וזל נפסל מזל
 גזל וכו' נפסל לבטרי משעת אותה עדות שעליה נפסל
 משום גזל ומ"מ לא נפסלו כל העדויות שמעשה שגזל
 למפרע אלא משעת עדות שעליה נפסל אעפ"י שלא
 קעידו עליהם ככך עד עכשיו וכו' וזכרתי הרפתקי' כת'
 דמשעת הגזילה נפסל וכו' דרעה גדו' הפוסקים ע"ש
 ועיין בתשו' הרא"ה ש כלל ז' שכת' דנשבע להכחיש את
 העד אינו נפסל עד שיעידו עליו ככ"ד וכבר תמה מרן
 ככ"ה דהא קי"ל כאביי דאמ' עד זומם למפרע הוא
 נפסל ובתשו' ח' אה"ע סי' כ' כת' דהא תשו' לאו דקמא
 ע"ש וה"כ כה"ג הנכ"י אות ל"ו כת' דאפשר דס"ל דהא
 דפסקי' הלכה כאביי לבני רבא ה"ד כער זומם גופית
 אבל כל שהעדות חמת ומטעם פסול אחר פסלו' עדות
 זה לא ילפיו מעד זומם ע"ש וליתא דהא לחד ליטנא
 דטעמא דרבא משום דער זומם ח'י' הוא מודה רבא
 בפסול אחר למפרע הוא נפסל ולחד ליטנא דטעמא הוא
 משום פסידא דלקוחות אין חילוק בין עד זומם לפסול
 אחר וכיון דפסקי' כאביי כער זומם כ"ש בפסול אחר
 והרב משנה למלך בפ"כ מה"ע עדות נחקק כדברי
 הרא"ה ע"ש ו"ל דס"ל כה' המאירי כנפסלו' למפרע
 משעת אותה עדות שעליו נפסל ולא למפרע משעה
 שעבר ועיין בס' פני משה ח"כ סי' ק"ה ועיין בהר"ץ
 בפ"כ דכתו' שכת' דבר' מדברי הרי"ף פ"ד דגזול לא
 מתקשר אלא משעה שהעידו עליו ככ"ד שעשה תשובה
 ותמה עליהם והש"ך סימן מ"ו ס"ק ס"ו הביא ראיה
 לדברי הר"ץ מעד זומ' דלמפרע הוא נפסל וכו' ש לענין
 הכשר דלמפרע הוא נכשר ע"ש ונר' דהרי"ף ור"ח ס"ל
 דה"כ גזול אינו נפסל אלא משעת אותה עדות שעליו
 נפסל ולא למפרע משעה שגזל והתם נמי מיירי
 שהעידו עליו בעדות אחרת אבל הרמב"ם והסמ"ג ז' ו'
 ח"ל דנפסל למפרע משעה שגזל וכו' הר"ם בתשובת
 שהביא הב"יו ז' א"ל אם העידו עליו שעבר על חסרם
 נפסל וכו' ואפילו לעדות מההיא שעתא ואע"ג דלא
 אסקהידו עליה לפוסלו' אלא השתא כאביי דאמר למפרע
 הוא נפסל ע"ש וכו' רשב"ן סימן פ' א"ו וע"ש דמכאן
 בפ' מהרש"ל בתוספות דסנהדרין בר"ה דאסקהידו וכו'
 ע"ש וכן דעת הרמב"ם והסמ"ג שכתב דנפסל מעת
 שגנב או שגזל ודלא כה' מגלת ספר בלאוין רי"ד ע"ש
 כן דעת הר"ן בחי' לסנהדרין ע"ש ועיין בס' לקמא
 בשם רבי ישעיה ובתשובת הר"ן סימן כ"ט וה"כ כה"ג
 בתשובת ח"א סימן כ"ד הוכיח כן מתשובות הרי"ב כש
 שהביא הב"י ולא זכר תשובת הר"ם ורשב"ן ועיין בתשו'
 הרשב"ץ ח"א סימן ס' ודף ל"ד ע"ג וכן מלאתי בתשו'
 הגאונים סימן כ' כהשו' לר' האיני וזל כגון שבאו ערים
 בהשרי שהעידו על רהובן שבניסן ראוהו שגזל קודם
 לניסן כ"ע לא פליגי שעדותו כשירה מתשרי ול הלן
 כ"ע לא פליגי שהוא פסול מניסן ועד תשרי לאביי פסול
 אבל לרבא וכו' להאי ליטנא אפילו רבא מודה דהיכא
 דפסלוה בגזלנותא פסול נמי למפרע וכו' ולליטנא
 אחריכא אמרינן דרבא נמי כאביי ס"ל דלמפרע לא
 סיפסול ומשום פסידא דלקוחות עכ"פ הלכתא כאביי
 עכ"ל :

י"ח ואע"פ שהחזירו וכו' כ"י כת' אפי' החזירו כרוננו כדנין חזר' מלוח כרכית ע"ש וכ"כ הרשב"א בס' תקון סופרים דף ס"ט ע"ד ר"ל כהר"י ק' כתשו' ע"ש ותשו' הרי"ק היא כפי' ק"כ והזכירו בעל העיטור הכיחו' הב' י' לקמן גבי חזרת מלוח ברבני' ע"ש והרדב"ז סימן קע"ד כתב לחלק בין גזל פעם א' למי שהוא רגיל בגזל ומ"ש עוד כפי' רכ"כ בעיניו כמחרי' מט' ח"מ סימן ל' ובספר דברי אמת בקונט' דף ל"ב ע"ג :

י"ט דין ח' עד זומם וכו' כתב הנ"י בס' מרובה דמיירי הכא שהעידו על פה ואעפ"י שרש"י פו' בפ' זה כורר בעדות שכשטר אינו נראה בעיניו האחרונים מפני שערות שכשטר א"א להזימן דשמה' אחרות וכתבוהו וכו' וכן דעת הרי"ק והרא"ש ע"ש וכ"כ בעל העיטור כדנין קבלת העדות דף ל"ז ע"כ ע"ש אבל ראב"ן דף קי"ג פירש בשם ר"א דמיירי בשטר וכב' וז"ל דלא אמרינן אחרות וכתבוהו אלא היבא דמוכח וכו' וה"כ מוכח דהלואה לא היה בשמטה דלא שכיחי אינטי דמוזשי' משום דשמטה משמטת בקופה אלא ודאי ההלואה לפני השמטה ואחרו וכתבוהו אבל היבא דלא מוכח לא אמרינן וכו' ראל"תה אין לך ערוה' בשטר שאתה יכול להזימה וכו' ע"ש ויראה שכן דעת רש"י וכזה א"כ למנה שדחק מנהרש"א כרכרי רש"י רפ"א דיני ממונות בד"ה חיישינן וכו' וכד"ה המאחרים וכו' ע"ש ועיין בהרשב"א בס' תקון סופרים דף ס"ח ע"ד :

ודע דמבואר בהרי"ק והרא"ש והנ"י שם דלא נפסל למפרע משעה שהעיד בבית דין דאם העיד בתשרי שכן ראה בניסן אינו נפסל אלא מתשרי וכו' כ' הר"ן בחי' לסקנהדרין ע"ש :

ד' דין י' ה' הלוח וא' המלוח וכו' דגם הלוח מחמת חמור שהוא לריד למעות לעשו' זרכיו הוא עובר על לחוד לא תשיך כ"כ הרא"ש ודלא כמהר"י קולון סימן קכ"ו ע"ש וכבר ה' מש"ל בפ"ר מה' מלוח ולוח דין ו' תמה על דרש"ל בזה ע"ש והטור כתב דר"י נסתפק בערב ועדים הם פסולים אז לא ור"ל לא תשימון כמלוה ולוח משמע כדאמרינן בעלמא לא תחמוד לאינטי בלא דמי משמע להן והרא"ש דדק' מדברי הגאונים דערב ועדים כשרים ע"ש והקוספו' במניעה דף ע"כ בד"ה שטר וכו' כתב וז"ל פי' רי' כס' דאין גובה ממעשבי אכל מבני חרי גבו ע"פ אותו השטר דעדים אינם פסולים דאינם עידי חמס דאינם מרויחים כלום בדבר וכתב מהר"ם משמע דרי' כס' פסק כרכה וכו' ע"ש ודבריו תמוהים דכפ' זה כורר פסקינן בהדיא כהביי ואיך אפשר דרי' כס' חולק בזה ועיין במשנה למלך פ"ד מה' מלוח ולוח דין ו' שכתב דאפשר דרי' כס' ל' דאפילו בעבירה דאורייתא בעי' רשע דחמס כיון דליכא מלקות וכבר כתב כן בדיון ב' לדעת רש"י ע"ש ו"ל הרשב"א בספר תקון סופרים דף ע"כ ונראה שכן הדבר דלא פסילי לערות אלא או רשע דעבירה או רשע דחמס ואלי אינם רשעים דעבירה שעשו שום מעשה ולא חמס שהרי הערב והעדים אין להם הנאה אבל מלוח ולוח משום חמדת ממון פסלינן להו וכ"כ מפרש"י וכו' ע"ש וכ"כ המרדכי בפ' זה כורר טעם זה וע"ש בקיספות דמניעה שתי' דמיירי כרכית ררכנן ה"כ לא תשימון כמלוה ולוח משמע ע"ש ו"ל בעל התרומות שער מ"ו ח"כ ויש לעיין למנה לא יהיה

השטר פסול וכו' ותירץ הרב כה"ת דעדים לא' מפסלינן שהרי אינן עידי חמס שהרי אין להם דיוח בדבר כלל וכו' הק' עליו מ"ש שאינן עידי חמס הרי מותר לאכול נכילות להכעיס דקו"ל שהוא פסול וכו' ואולי יוכל להעמיד פסק כת' דאע"ג דבעבירה דאוריית' מפסלו אפילו ברשע שאינו חמס בעבירה דרבנן לא פסלי ליה אלא דיקא בשעבר על דעתו מחמת ריח דומיא דחמס ונוקמיה להאי שטר. כרכית ררכנן ה"כ אפילו בעבירה דאורייתא הו' עדים כשרים ולא מטעמייה דמה שא' דלא תשימון לאינטי כמלוח וערב משמע להו' ודאמרינן לא תחמוד וכו' עכ"ל וכו' כ' כתשו' המני' השייכים לספר משפטים סימן נ"ט ע"ש משמע דמה' ט' דלא תשימון במלוה ולוח לכד כשרים העדים כלא טעמא דליכא חמוד ממון וכן משמע מדברי הר"ן סוף שביעי' משנה ה' ע"ש וה"כ רוב"ם שכתב טעמא דאין העדים מרויחים ע"כ לא' ס' ל' האי טעמא אלא מוקי לה כרכי' דרבנן או דס' לאפילו בעבירה דאורייתא כעין רשע דחמס כמ"ש .

וראיתי להכ"ח ז' שהקשה ממ"ש הקו' בסנהדרין דף כ"א בר"ה מעיקרא וכו' דלא תחמוד בלא דמי משמע וכן הוא האמת וה"כ אפי' לא תשימון במלוה ולוח משמע כיון דאין האמת כן פסולי מדרבנן כת"ש הקוספות שם במשנה ותי' דערב ועדים שאנו דליכא חמוד ממון משא"כ מלוח ולוח ע"ש וליתא דמדברי הר"ן ובעל התרומות ותשו' המני' שכתבתי מוכח דלהאי טעמא דלא תשימון דמלוה ולוח משמע לכך כשרים כלא טעמא דליכא חמוד ממון ומ"ש עוד דס' ל' בתי' אחר שכתב הקוספות דלא תחמוד בלא דמי משמע להו' ואין האמת כן ואפי' אינו פסול כיון דטענה בדין ע"ש ליתא דכתוס' שם מבואר דלא היו פסולים מעיקרא משום דהיו מפייסין אותו עד שיאת' רוצה אני דלא עברו בלא תחמוד והשתא דאין חוששים לפייס פסולים אע"ג דלא תחמוד בלא דמי משמע כיון דאין האמת כן ע"ש מיהו הר"ן בחי' במתניתין דאלו הן הפסולים דחה דברי התוס' וס' ל' דכל שטעה כדן אינו פסול אפי' מדרבנן ע"ש וא"כ אפשר שזה דעת הגאונים והר"ן ותשו' המני' ובעל התרומות וסר"ש וכן מוכח מדברי הרא"ש גבי הנהו קבוראי דלא' ס' ל' כתב' ס' ל' וז' ומסקנא כג' הספרים דאין לפוסלם כיון שאנו יכולים למצוא להם טענה של זכות כדחוי' לעיל בגזלני' וחמסנים דמתחלה לא פסלו כל זמן שיוכלו למצוא להם נד' זכות עכ"ל וא"ה לא דמי לחמסנים דלא' פסלו מתחלה משום דלא היו עושים איסור דלא תחמוד בלא דמי משמע וכן האמת או שהיו מפייסים אותם עד שיאתר רוצה אני דליכא איסור אבל הכא שעשו איסור אע"ג דסוגנים הם פסולים מדרבנן אלא ודאי ס' ל' דכל שטעה כדן אינו פסול אפילו מדרבנן ולכך לא פסלו חמסנים מתחלה משום דלא תחמוד בלא דמי משמע להו' אע"ג דאין האמת כן וה"כ ערב ועדים כשרים מה' ע"כ ע"כ הרי"כ בש' סימן שי"א והביאו הב"י ו"ל גם מ"ש שאינו עבדין על השבועה דלכיה הנסיה וכו' בהנהו שכתב הרמב"ם כפי' ב' מהלכו' עדות יש לבע' ד' לחלוק דל' דלהנהו כמ"ש דאין וכו' אלא כמה שריב העולם טועים כהניא דאמרינן כפ"ק דמניעה לא תחמוד לאינטי בלא דמי משמע להו' מיהו הו' דהנהו קבוראי כפ"ז זה כורר אין נראה שרוב העולם יטעו בזה אלא

אלא כיון שאפשר לתלות תולין כמ"ש גם הרמב"ם ש"ס
 עשה מלאכה בשבת זריק להודיעו שהיום שבת שמא
 שוכח הוא ואעפ"י שאין רוב העולם טועים בזה וכו'
 ומההיא דהנהו קבוראי וכן מההיא דלא תחמוד לאינשי
 כלא דמי משמע להו ילא לו להי"ם הדין וכו' ע"ש
 וכ"מ פ"ג מהלכו עדות וכו' הרשב"ם בספר תקון
 סופרים דף ס"ח ע"ג ובהשיבה סימן קט"ז ע"ש וכ"כ
 הרדב"ן סימן השל"ו דף ל"ה ע"ג והובא בתשובות ר'
 כללאל סימן ג' ע"ש וכ"כ מרן בתשובות בספר חבקות
 דוכל סימן קכ"ה ע"ש הרי דם"ל דכל שאפשר לתלות
 תולין אפילו בדבר שאין רוב העול' טועין בו וכן מוכח
 בהדיא מדברי הרשב"ה בתשובות ח"א סימן ת"ל ע"ש
 וח"ב סימן רל"א ע"ש ודלא כהב"ח שכתב דהתם רוב
 העולם אינם יודעים ע"ש גם ה"מ"ל בפ"ב מה' מלוה
 ולוה דין ו' נדחק לחלק בע"ה וכתב דהנהו קבוראי
 דטעו טעשו מלוה בדבר ע"ש ומתשובות הרשב"ה
 והרי"ם כ"ס מוכח בהדיא דאין חילוק וה"מ"ל כתב עוד
 לחלק בין איבא חימוד ממון לליבא חימוד ממון ותמה
 על הרי"ם כ"ס סימן תי"ג דם"ל דכל טענה בדיון אפילו
 איבא חימוד ממון אינו פסול אפי' מדרכבן ע"ש ולק"מ
 דהרי"ם כ"ס לא ס"ל כהתוס' כמו שהוכיח מהנהו קבוראי
 ומדברי הרמב"ם וכן דעת הרשב"ה והרא"ש והר"ן כמו
 שכתב וכן הוכיח ה' מחנה אפרים ז"ל בה' גזילה סי'
 כ"ה וכה' זכיה ומתנה סימן ל"ה מדברי הרמב"ם
 והטור ולא זכר דברי הרי"ם כ"ס ע"ש ודלא כה' לתם יהודה
 כה' עדות דף ק"ח ע"ב ע"ש

והט"ו ג' ז' לאוין ק"ח הקשה על הרשב"ם והרא"ש
 ממיז' דם"ל דעובר כלא תחמוד אפי' כותן
 דמיס שהרי בפרק זה בורר אומר דחמסן שותן דמיס
 אינו פסול אלא מדברי סופרים ויש לפרש כלא דמי
 משמע להו וכן הוא האמת וכתב רש"ל וז"ל פי' דהכי
 מ"מ מאחר דמדאורייתא עובר הלא תחמוד אפילו בדמי
 אף מלינו שחמסן פסול מדרכבן אם ידע דאיסור' דקרא
 מייורי אפילו בדמי ח"כ פסול מדאורייתא ואי לא ידע
 אלא סבר בלה דמי משמע ח"כ שוגג הוא ושויך ביה
 שפסול מדרכבן כמו כל הפסולים השנויים במושגה כמו
 שכתב התוספות ח"כ למה קאני התם הוסיפו עליהם
 החמסנים ובימי המשנה לא יאסרו רק סברי מרנ' כן
 מאחר דיהיב דמי אינו פסול ס"ל לא גרע מהנך השנוי
 ב' משנה דפסולים אע"פ ששוגגים לכן מסיק הספר דלא
 תחמוד כלא דמי משמע להו ורבנן הוסיפו ותקנו אפי'
 בדמי ואל' השגיה בדברי מהרא"ש ע"כ ולא ראה דברי
 הרי"ם כ"ס דם"ל דשוגג אינו פסול אפי' מדרכבן וכן דעת
 הרמב"ם ומההיא דלא תחמוד כלא דמי משמע להו ילא
 לו כן ע"ש וכן דעת הרשב"ה והרא"ש והר"ן דלא כה'
 כמ"ש ח"כ הדין ע"ש הרא"ש כיון דלא תחמוד כלא דמי
 משמע להו ה"ה שאין האמת כן לא נפסלו אפילו מדרכבן
 הלא כשלקח שלה כרזין בעלים מטעם דהוי גולן דרבנן
 כמ"ש הרמב"ם כפ"י מהלכות עדות והקט"ג
 לאוין רי' דע"ש וכ"כ הקט"ג שם דאם אוקה עבירה
 אינה ידועה וקרוב הטועה להייה שוגג זריק התראה
 משמע דשוגג לא נפסל אפילו מדרכבן לכן תי' מהרא"ש
 מוכרח דמשמע ליה דכל ענין הוי מדרכבן אפילו אם
 הארו כהם וכזה ניחא דברי הקוספות דסנהדרין דף
 כ"ה ע"ב כד' המעיקרא וכו' ע"ש במהרש"א ודלא כה'
 קרבן חגיגה סימן מ' ע"ש ומ"מ דעת הגאונים ורוב

הפוסקים לערב ועדים כשרים אפילו מדרכבן וכמו
 שהסקים הרשב"ם והרדב"ן סימן שי' ע"ש מנינו נראה
 דאין הטעם משום דאין מדויקים דבעינן רשע דחמסן
 בדברי הרשב"ם אלא עיקר הטעם דלא תשימון במלוה
 ולוה משמע להו ח"ד מן התם אבל אם התרו
 בהם קודם פסולים דבעבירה דאורייתא לא בעינן רשע
 דחמסן כמבואר בתשו' המי"ו זכ"ל התרומות שכתבתי
 וכ"כ הרא"ש בתשו' סימן ס"ח וכן מבואר בחי' הרי"ם ט"ב
 למציעא דף ע"ב ע"ש ועיין בתשו' מהרא"ש הלוי י"ד
 סימן י"ד ותשו' מהרש"ר ס"ח מסימן קכ"ו וסימן ר"ב
 ע"ש

כ"א אם בר"ק פסולים מן התורה וכו' התוס'
 בגמ' ק"ר ר"ה כתבו דאפי' מלוה
 ברבית קלוה אינו פסול אלא מדרכבן דלא משמע ליה
 איסור כשנותן לו מדעתו אלא ח"כ מסכנו ע"כ ע"ש
 כר"י וה' משנה למלך בפ"ד מה' מלוה ולוה דין ג' לא
 ראה דבריהם ומה שהוכיחו הרמ"ה והר"ן בחי' דפסול
 מדאורייתא מדפרכינן גבי בר בינתים והאמר רבא ליה
 ברבית פסול לעדות וכו' ואי פסול מלוה ברבית קלוה
 אינו אלא מדרכבן מאי ק"ו דהא ער לא הכריזו עליו
 וה"כ כשר לעדות וכו' ע"ש נראה דרש"י והתוספות ס"ל
 כדעת הנ"י שכתב וז"ל ואע"ג דמתני' פסולי דרבנן תנא
 כרפי' ופסול דרבנן בעו הכרזה וכו' י"ל דלא בעינן אלא
 משום פסידא דלקוחות וכו' ועוד תי' דלא בעינן הכרזה
 אלא לפוסלו לשאר עדויות אבל לאותו עדות שנספל
 בשבילו לא וכו' ע"ש אבל הר"ן ס"ל דאפילו לאותו עדות
 אינו נפסל כיון שלא הכריזו עליו וכן מוכח מדבריו
 בס"פ ה"ה מ' כמ"ש ה"מ"ל בפ"י א"מה' עדות ע"ש
 וח"כ מדפסלו ליה ברבית לאותו עדות ש' מדרכבית
 קלוה אף הלוה פסול מדאורייתא וכן מוכח מדברי
 הרא"ש שכתב וז"ל והערב והעדים נסתפק ר"י אם הם
 פסולים וכו' או שמה כשרו דלא תשימון לאינשי משמע
 במלוה ולוה וכו' וכ"כ התוס' בפ' המניח וכפ"י ח"כ
 ע"ש וה"ה הרי ג"ס המלוה והלוה סברי דלא עבדי
 איסור ואפ"ה פסולים מדרכבן ואי משום דאיבא חימוד
 ממון משא"כ בערב ועדים דליב' חימוד ממון ח"כ ל"ל
 טעמא דלא תשימון במלוה ולוה משמע ת"ל משום
 דסברי דלא עבדי איסורא כיון דמדעתיה יהיב ומלוה
 ולוה דאיבא חימוד ממון פסולים מדרכבן אבל ערב
 ועדים כשרים אלא ודאי ס"ל דמלוה ולוה פסולים אף
 מדאורייתא דלאו שוגגים הם אבל ערב ועדים כשרים
 כיון דשוגגים הם כמ"ש לעיל וכ"כ בהדיא הרמב"ם
 והטור וד' ירוחם דאין חילוק בין מלוה ללוה דברבית
 קלוה פסולים מדאורייתא וברבית דרבנן פסולים
 מדרכבן והתימה על הרדב"ן ס"ג סימן תפ"ו שכת' וז"ל
 ואם ראינו טענה לקחת ממנו רבית קלוה וכו' אין ראינו
 נפסל לה לערות ולא לשבועה מפני טענ' זו דלא משמע
 להו לאינשי וכו' אזקרה ללוה אלא למלוה ע"ש ודעת
 רוב הפוסקים דנפסל מדאורייתא כמ"ש וג"ס הכ' י"ד
 דלא נפסל מדאורייתא מה"ט דלא משמע לאינשי ללוה
 מ' מ' פסול מדרכבן אלא דראובן זה לא נפסל משום דאין
 אדם משיס עלמור רשע כדלקמן דין כ"ו ע"ש ;

כ"ב הגה וי"א דכאבק רבית אינו נפסל אלא
 המלוה ולא הלוה משמע דברבית
 קלוה גם הלוה נפסל מדאורייתא וב"כ הרדב"ן ח"ב
 סי' שי' וז"ל ואע"ג דמשמע מכל הני דמלו' ולוה שויס
 הם

הם ה"ע בפסול דאורייתא כגון שהלוהו רבית קלוה
 דמפסלי לעדות מדאורייתא אבל הלוה לו אבך רבית
 דרבנן אפ"ג דמלוה פסול לעדות מדרבנן דעבד איסור
 דרבנן אבל ליה לא מפסיל באבך רבית דלא אסרו
 חכמים אלא על המלוה וכ"כ האחרונים אבל הרמב"ם
 כתב דמלוה ולוה שוים וכו' ע"ש וק' דא"כ רבא דאמר
 ליה ברבית פסול לעדות מנייני ברבית קלוה ומאי
 פריך עליה מדהנן מלוה ברבית אימא דכולה מתני'
 לא איירי אלא לפסולי דרבנן ואיירי באבך רבית
 דהמלוה פסול והלוה כשר אבל הכי כתב דרבית
 קלוה המלוה מדאורייתא והלוה אינו פסול אלא
 מדרבנן ובאבך רבית המלוה פסול מדרבנן והלוה כשר
 ע"ש וה"כ פריך הכי אמאי תנא מלוה באבך רבית ולא
 תנא נמי ליה ברבית קלוה והרב מח"א כה' רבית
 סי' י"ט כת' דמתמני מוכח דהלוה נמי אסור דהא
 מנייני ברבית דרבנן ע"ש ולא זכר מ"ש הכי דמתני'
 מנייני דלוה כרבי קלוה דפסול מדרבנן ובמלוה באבך
 רבית אבל באבך רבית אינו אסור אלא וכו' ע"ש גם
 מדרכי בעל העיטור בשם ר' האיני מוכח דס"ל דמתני'
 מנייני כר"ק ופסולי דאורייתא כמ"ש בדיון ב' ע"ש ואפי'
 מנייני ברבית דרבנן אפשר דאע"ג דהלוה אינו אסור
 פסול משום דעבד אלפני עור כמ"ש הרב משנה למלך
 בפ"ד מה' מלוה ולוה דיון ב' ע"ש ועיינן במהרי"ט ט"ו סי'
 י' ד"ו סי' שהק' על הר"ן בקאשו דמשמע דס"ל דיש איסור
 אבך רבית אלא ליה דלא מוכח הכי מההיא דרב עיליש
 כמ"ש הרשב"א ע"ש וכבר כתב מהרל"ח וה' מש"ל
 שם וגם הר"ן אפשר דס"ל דהין איסור ללוה אלא משום
 ולפני עור וכו' ע"ש ומיהו הרדב"ז כל' הרמב"ם סי'
 רמ"ו דקדק מדברי הרמב"ם הכא דס"ל שיש איסור
 אבך רבית ללוה ותו' ההיא דרב עיליש ע"ש כ' ועיינן
 בתאשו ה' פני יהושע ח"מ סי' ט' :

כ"ג נראה דנפסל לעדות דק"ל דגם כר"ק פסול
 מן התורה ואע"ג דהין אדם נפסל
 בעבירה ע"פ עצמו אלא ע"פ עדים דהין אדם משים
 עצמו רשע כל שיש עד א' והוא מודה לו נפסל כדמוכח
 להדיא מדברי הרמ"ה שכת' ה' כנה"ג אות כ"ז אס' עד
 א' אמר לו נכתב או גזלתי והוא שותק לא אמרי' מדשתק
 אודווי אורי לוי הא אס' הודה בפני נפסל וכן דעת
 הרשב"א יע"ש וכן מנאיתי לראב"ן בתאשו סי' כ"ז שכת'
 גבי נסכא דר' אבא וז"ל כיון דאמ' חטפיה וכו' פסל
 עצמו אלא שבועה זו שאינו יכול לישבע דדיריה חטפיה
 ולא גזלן גמור ליפסל אלא כל שבועה דהא אמר דיריה
 חטפיה אבל לשבועה זו פסול כיון דאיכא עד אחד
 והוא מודה לו הוי כאלו ב' עדים וכו' ואפי' רבא לא
 מכשיר וכו' אלא הנרבע לבדו אמר לרזוני נרבעתי
 והעד א' אינו מעיד אלא על הרובע אבל אס' היה
 מעיד גם על הנרבע לרזוני נרבע והוא מודה לו
 לרזוני חלילה לרבא שאמר דמזטרף שהרי זה מעיד
 עליו שהוא רשע וגם הוא מודה וכו' וכ"כ בדף קי"א
 ע"ד והביאו המרדכי פ' חוקת ע"ש משמע דאס' לא
 אמ' דירי חטפיה הוי גזלן גמור ונפסל לכל שבועה
 בעדות עד א' עם הודאתו וכן נר' דעת הרי"ף בתאשו
 שכת' הטור סי' כ"ז וה' כנה"ג שם אות פ"ז כ"כ כל אפשר
 ע"ש ולא זכר דבריו ראב"ן והרמ"ה והרשב"א שכתב
 כסי' זה דס"ל הכי דאס' הודה בפני נפסל וכן ראיתי
 לה' דברי אמת בקו' ה' דף ל' ע"ש ומיהו אפשר דהרי"ף

לא ס"ל כן אלא דוקא דהוי חשוד לאותו דבר ולא לשאר
 עדויות וכה"ג כת' מהר"ם כ"כ בתאשו סי' קס' ג' גבי
 החשוד על העדויות כשר לעדות ופ"ה הכא על
 העדות ממש ול"ד להא דאמר לרזוני רשע הוא משמע
 דאס' היינו מאמינו פסול זהו דוקא לאותו עדות הא
 לשאר עדויות לא ע"ש וה"כ ע"ל בעד אחד עם הודאתו
 דבר דוקא ולא לשאר עדויות אבל מדברי ראב"ן משמע
 דנפסל לכל עדויות וכן דעת הרמ"ה והרשב"א וגם
 התוס' בסנהדרין דף ט' בד"ה לרזוני וכו' ובתכות דף ו'
 ד"ה נרבע וכו' שכת' דאפי' העד מעיד גם על הנרבע
 כשר דדוקא אס' יש שני עדים שנרבע לרזוני הוא נפסל
 ע"ש וכן דעת בעל התרומות והטור דלא נעשה חשוד
 על פי עצמו אפי' בעל דבר מ"מ כ' בעלי דבר מעידין
 עליו לפסולו כדק"ל דאס' נשבע לשנים הם מעידים עליו
 לפסולו כמ"ש לקמן דין כ"ז ע"ש וגם הרשב"א לא חלק
 אלא גבי שבועה שהתורה האמינתו אבל בעלמא מודה
 כמבואר במיוחסות סי' ק"ט ע"ש ובתאשו מרן כספר
 אבכת' רובל סי' קע"ט דף ק"ו וא"כ כ"ג שיש שני בעלי
 דבר אפי' הוא מכחיש אותם מעידין עליו לפסולו ואעפ"י
 שיש שני עדים בשטר ואחד מהם מה כבר כת' הרשב"א
 בתאשו דער החתום בשטר שמתוהעידו עליו שהלוה
 בר"ק השטר פסול וכן הסכים הש"ך סי' מ"ו ס"ק ק"כ
 דאפי' מת יכולין לפסולם כגזל או ברבית וכל השטרות
 שחוקמין עליהם פסולים ע"כ וה' נפסלו כל השטרות
 שחוקמין עליהם אלו העדים ולכאורה נר' דפסול הוא
 מדאורייתא וה"ל הכרזה שהרי כת' בשו' לטנהדרין דף
 כ"ז ע"כ וז"ל אה"כ מלוה ברבית דאורייתא היינו
 דפסליה רבה לבר כניקום אע"ג דלא איכרוו וכו' וכ"כ
 רבא נמי כי פסליה לא פסליה מהשתא אלא לאכרווי
 עליו א"כ הא דמק' והא רבא הוא דאמ' ליה ברבית
 פסול לעדות וכו' והא אכתי לא איכרוו ואכתי כשר
 להעיד על המלוה לפסלו ולהכריז עליו לאו ש"ת
 וכ"כ הר"ן בחי"ש ע"ש א"כ גבי הלוה פסול מדאורייתא
 אפי' לא נתן הרבית דלא עבר אלא אלפני עור מיהו
 הנ"כ כת' וז"ל ואע"ג דמתני' פסולי דרבנן תני כדפני'
 ופסולי דרבנן כמו הכרזה וכו' ל"ל דלא בעי' אלא משום
 פסידא דלקיחות וכו' ועוד תו' דלא בעי' הכרזה אלא
 לפסולו לשאר עדויות אבל לאותו עדות שנפסל בשבילו
 לא וכו' ע"ש וא"כ א"ל הלוה קודם נתינה דלא עבר אלא
 אלפני עור דבעי' הכרזה לפסולו לשאר עדויות אלא
 דלאותו עדות פסול דרשע הוא אבל הרמ"ה והר"ן
 ס"ל דאפי' לאותו עדות אינו נפסל כיון שלא הכריזו
 עליו וכן מוכח מדבריו כס"פ ה"ה מ"מ כמ"ש ה' מש"ל
 פ"ה מה' עדות ע"ש וא"כ מדפסלו ליה לאותו עדות
 מדבר' ק' אפי' הלוה פסול מדאורייתא ואי ס"ל דמנייני
 כשלא נתן הרבית דלא עבר אלפני עור ל"ל דס"ל דבעי' כיר'
 דאורייתא אפי' אין בה מלקית דפסול מדרבנן לא בעי'
 הכרזה כמ"ש מהרי"ט ט"ב כת' אה"ע סי' ע"ג ע"ש ועיינן
 בתאשו ה' חווה יאיר סי' ו' אבל יש להסתפק כנ"ד דהין
 מעידין על גוף העבירה דגבי נשבע לשניהם הש
 מעידו' על דבר שלם שנשבע לשקר בפניהם אוגזל
 אותם אבל כנ"ד אפשר שלא נתן הרבית והלוה לא עבר
 קודם נתינה אל א דוקא כשעת נתינת ואע"ג דהמלוה
 מעיד שנתן לו פירות המשכונה הא ק"ל דלריף שיעידו
 עלדבר שלם אבל אס' העידו על חצי דבר אינו כלום
 כמבואר כספ"ל ע"ש וא"כ ה"כ מי שהמשכונה עליהם

לא העידו על הרבית רק להד"מ והמלו"ל העידו רק שנתן להם הסירות וכל כת לא העידו רק על חזירות: **ב"ד קהל** שגזרו חרם שלא יקדש אדם אשה כפחות מ' ועבר א' וקידש מהרש"ך ח"ג סי' א' כת' דאין לכתל הקידושין משום דהעדים פסולין שעברו על החרם שהרי היו כשרים ומחמת קידושין אלו נפסלו הם הקי' כשרים ומה שהק' התוס' כפ"ק דחולין גבי השואע בשבת אי כנווד אמאי שמיטתו כשרה והא מומר הוא לחלל שבת וכו' הקס' לא שייך למימ' הכי דמשעה שנעשית חבורה חלל שבת והשמי' אינה כשירה עד שיחויט כ' סימנין ע"ש ומה שהק' עליו מהרי"ט ח"א סי' קל"ח כבר דחה הרב בני יעקב דף קל"ח ע"כ ועמ"ס כחלק ח"א סי' סל"א ודעת הרשב"א והרא"ה והר"ן גבי שואע בשבת דאזנה שמיטה דיקא כשירה מה"ט ומה שהק' ה' בני יעקב סס מההיא דב' אחוזין בסכין וכו' דחוקי' במומר ע"ש כבר כהנתי כתי' דסי' י"א דו"ל דמיירי כנומר לעבירה ה' דאין שמיטתו פסולה ועיין ברש"ל כפ"ק דחולין סי' א' דכת' דהתוס' דיוקי' סתם מומר דמשמע אפי' מומר לע"ז ע"ש אבל הרשב"א והרא"ה והר"ן ס' ראינו מוכרח ויובא לאוק' כנומר לדברא' ועיין בתשו' מהר"י כי רב סי' ת"א :

כ"ה דיין וכן משחק בקוביא וכו' ל' הרמב"ם כפ"י מה עדות יב' הלח"מ דס' ל' דלכ"ע הויגזל ור"ש דח"מ דלא הוי אסמכתא' ל' אינו גזל גמול' לא חבך גזל ואינו ראוי לפסולו כשכיל כך חלה אם אין לו אומנות אלא הוא רביון דפרנסתו מן הגזל פסול ובה נוחא דלא קאמ' איכא בינויהו משחק עם הגוי דגם לר"ש כשר אפי' אין לו אומנות אחר כגון דליכא גזל כלל ע"כ ובה ה"ש דלא אמרוי' אבל משחק בחנם ואין לו אומנות דלכ"ע כשר ולר"ש פסול דגם לר"ש אינו פסול אלא אי איכא גזל מיהו י"ל דלכ"ע אם אין לו אומנות אפי' משחק עם הגוי או בחנם פסול מה"ט דאינו עסוק בישובו של עולם דהא ר' יהודה ס' ל' הכי ומשמע דרבנן מורו לר"י אלא דס' ל' דאפי' יש לו אומנות פסול משום גזל ור"י פליג ביש לו אומנות אבל באין לו אומנות לכ"ע אפי' בחנם ועם הגוי פסול ועיין בת"ש ח"א ופ"ק דהברייתא כן הא דתניא דף כה' ע"כ הימתי חזרתו וכו' דאפי' בחנם לא עבד וא"א כיון דאינו עוסק בישובו של עולם מ"ל בחנם מ"ל כשכר והר"ן סס נדחק דכיון שהוא עושה בחנם ה"א שלא יהיה לו אומנות ע"ש אבל לרבי' א"ש דלר"ש נמי אינו נפסל לא אי איכא גזל וכו' כ' בחי' הר"ן במשכ' דף כ' וע"כ דלכ"ע הוי גזל דרבנן כדמוכח כפ' שאל דאמרוי' ודבר זה אפי' כחול אקור משום קוביא אלא דר"ש ס' ל' דלא הוי אסמכתא' וגזל דאורו' לענין שיפסל לעדות וע"ש ועיין בתשו' הרדב"ז סי' שכ"ח וכל' הרמב"ם סי' ע"ג ועיין בס' מח"א כה' זכ"ה סי' ז"ה :

כ"ו כתב הסמ"ע דמשחק עם חבירו אם הקדים יונך ליוני וכו' הוי ככלל משחק בקוביא ואינו נפסל א"כ אין לו מלאכה אחרת אבל מפריחי וניס להביא יונים אחרים של חבירו נפסל אפי' יש לו מלאכה אחרת ע"ש וכ"כ הרדב"ז ח"ג סי' תקנ"ג וכת' שם דזה ה"ל התראה דכ"ע ידעי' שהוא גזל ע"ש .

כ"ז דין י"ז מי שאינו לא במקרא וכו' עיין בהסמ"ע ס"ק מ"ב ובלקוועת

הרמב"ן לחנונה דף י"ה והרשב"ך ח"ג סי' ו' : **כ"ח ופסול** לעדות מדכריהם וכו' ל' הרמב"ם כפ"א והתוימה על הרדב"ז ח"ג סי' ש"ד וזל ותו אפי' היה לו הקידושי' כחקנו הרי הם פסולי עדות שהרי אינם לא במקרא ולא כעשנה ולא כד' וזל הרמב"ם וכ"ש לענין קידושי' דהא אינם פסולים אלא מדרכנן וק"ל המקדש בפסולי עדות דרכנן חוששין לקדושין ומ"ש בס"י מ"ג ועיין בתשו' הרשב"ך ח"א סי' ה' דף ג' ע"ד :

כ"ט דין י"ח הגה' כל מי שנטול שטר וכו' הרדב"ז ח"ג סי' הקז' עסק דאין עדותו בטילה והוכיח כן מדבריו הרמב"ם ע"ש ולא זכר דברי הר"ן ועיין בתשו' בית יעקב סי' קכ"ח : **ל' דין כ"ג** והפסול מדכריהם וכו' כת' הנ"ל דלאותו עדות שנפסל כשכילו אפי' בלא הכרזה פסול הביאו הסמ"ע והש"ך תמה דלא כת' הנ"י כן אלא למאי דס' דרפסול לעדות אבל למאי דמשני דאין אדם משום עלמו רשע לא משכחת ליה ע"ש וכ"כ ה' כנה"ג הגב' ח"ת פ"א כשם מורה זרק יאפשר דלכך השמיטה מרן בס' הקל"ר ע"ש ולי נראה דכ"ע לשטר שכתוב בו רבית דנוכה הקרן אפי' ממשעבדי דלא נפסלו העדים משום דלא השימון משמע להו למלוה וליה דה"ד כשלא התרו בהם אבל אם הקרי בהם נפסלו כמ"ש לעיל דין י' ע"ש א"כ לאותו עדות שנפסל כשכילין לא בעי' הכרזה ואינו גובה כשטר ועיין בתשו' הר"ב ס' תק"ב דס' ל' אפי' לאותו עדות בעי' הכרזה ולא נפסלו העדים ע"ש ועוד נר' דלמסקנ' נמי משכת' לה שהרי כת' התוס' כסנהדרין דף ט' כד' ה' לר"טו וכו' ובמכות דף ו' כד' ה' נכע וכו' דהא דאמ' רבא אין אדם משום עלמו רשע ה"מ כליכא עדים אלא הוי ואחר אבל כשיש עדים בעדותן קבר' רשע ופסול לעדות והוי גמול' ה' מהם פסול ועדותן בטלה ע"ש וא"כ ה"כ אם יש ב' עדים שראובן לוח לשמעון באבק רבית דרבנן והלווה בא עם העדים והער' שראובן לוח לו דרבית הרי הוא פסול ובטלה עדותן ולא נפסל ראובן מה"ט דשמעון נפסל בעדות כ' העדי' אפי' בלא הכרזה דלאותו עדות שנפסל כשכילו לא בעי' הכרזה ולדעת הנ"י ובעל העיטור דהמלוה ברבית קלוז' פסול מדאורייתא והלוה פסול מדרבנן ודאי דלא הוי הלוח פסול לכתל העדו' והמלוה פסול מדאורייתא כיון דאין הלוה פסול לא מדרבנן אבל לדודן דאין חילוק בין מלוה ללוה משכחת לה באבק רבית כמ"ש מיהו כבר כתבתי לעיל דהר"ן לא ס' ל' כהני' אלא דגם כמותו עדות בעי' הכרזה וכן דעת הר"ב ע"ש וגם דעת הרשב"א והנ"י דהלוה באבק רבית אינו פסול וא"כ המלוה פסול בעדותן :

ל"א כתב הנ"י גבי כר כניחוס וזל ואע"ג דבמתני' פסול דרבנן תנא ופסולי דרבנן בעי הכרזה וא"כ ה"כ כל כמה דלא איכרוו עליה כשר הוא י"ל דלא בעי' הכרזה אלא משום פסידא דלקוחות והכא דליכא פסידא דלקוחות א"כ הרי הוא פסול ע"ש ועיין בס' בית שמואל בא"ה סי' קכ"ד שהק' גבי היה הנט חקיק על ידו של עבד ככתובת קעקע א"כ העדים נעשו רשעים והגזע פסול והפרי' ת כת' דלך מ"ד פסולי דרבנן בעי הכרזה והני' לא איכרוו עליוהו ע"ש ואכתתי ק' לדבריו הנ"י דאיכא רליכא פסידא

ביאה בעבירה אינו פוסל משום דלא היה זור אלא
מעיקרא וכ"ש הכה דהשתא נמי לאו זור אלא :
ל"ג קודם שהכריזו וכו' מהרימ"ט ח"ה סי'
מ"ג כת' דבעבירה דאורייתא שאין
בה מלקות דאע"ג דאינו פסול אלא מדרכנן לא בעי
הכרזה וכן הסכים ה' כנה"ג ע"ש אכלה' עבודת
הגרשונים סי' ס' זר"ק כ"ב ע"ד הסכים דכל פסול דרכנן
בעבירה דאורייתא בעי הכרזה ע"ש וכן דעת מהר"ח
ש"ש סי' י"ט כמ"ש ה' משנה למלך כפ"ד מה' מלות
ולוה דין ו' ע"ש :

ל"ד דין כ"א

ואין אדם נפסל וכו' אלא ע"פ
עדים וכו' כת' ה' ברכי יוסף
משמע דוקא ע"פ כ' עדים אבל ע"פ עד א' לא מופסל
כלל אלא מדרכנן כ"כ מהר"ש הלוי בח"ה סי' י"ג וכן
משמע מדברי הרשב"ץ ח"ב סי' נ"ה ע"ש ועיין בסו'
ע"ה ס"ק כ"ח ונר' דהיינו דוקא כשהנפסל מכחישו
אבל אם הורה לו נפסל וכן משמע מדברי מהרי"ק ש"ש
ל"ג ומהרש"ד ס' ח"ד סי' רי"ד ע"ש וכ"כ ראב"ן סי' כ"ז
ובדף ק"א ע"ד כת' גבי פלוני רבעני לרזוני דאינו כשר
אלא דוקא בשאין הא' המטטרף עמו מעיד על הנרבע
שהוא לרזוני אלא הנרבע בלבד אחר לרזוני נרבעתי
ועד הא' אינו מעיד אלא על הרובע אבל אם מעיד
גם על הנרבע לרזוני נרבע והוא מורה רשע הוא
ופסול ע"כ והביאו המדרכי בפ' חזקה וה' דברי אמת
בקינע' דף ל' כת' שכן דעת הר"ף בהשו"כ כ"ה כנה"ג
סי' פ"ז ע"ש אבל התוס' בסנהדרין דף ע"ב כ"ה לרזוני
וכו' ובמכות דף ו' כ"ה נרבע וכו' ס"ל דאפי' העד
מעיד גם על הנרבע כשר דדוקא אם יש כ' עדים
שנרבע לרזוני הוא נפסל ע"ש ומה שדקדק ראב"ן
מדלא אמ' רבא רבעתי את פ' לרזוני וכו' וכן בעלתי
אשתו וכו' ע"ש התם פסול מטעם דלא אפשר דפלוגי'
דיבוריה דודאי ברזוני הוא וכת' ש הרשב"א סי' הלף
רל"ז ע"ש ועיין מה שכתבתי לעיל דין כ"ג :

ל"ה שאין

אדם משיס עלמו רשע וכו' ה'
קהלת יעקב דף ר' אות י"ז חקר אם
דוקא אמרו אין אדם משיס עלמו רשע ולא אשה והכלין
מלא מדפריך בסוף נדרים גבי האומרת עמאה אני לך
אי באשת ישראל אי ברזון מי אית לה הכתובה ולא פריך
אי ברזון מי נהימנח והא' אין אדם משיס עלמו ש"מ
דבאשה לא אמרו' הכי ע"ש וליהא דהא טעמ' דאמע"ר
משום דקרוי אכל עלמו וקרו' פסול לעדיו וכו' דה'
אשה וכן מבוא' בדברי הר"ן בפ' המדיר גבי משמשו נדה
ה"ד אי דידע בה נפרוש וכו' וז"ל והא' דלא אוקמה כמוד'
כת' הראב"ן דמשום דאינו נאמנ' דאין אדם משיס עלמו
רשע ול' דלהפסיד כתובהה ודאי נאמנת דהודא' בע"ד
כק' עדים דמי' לא משום דמלתא דלא שכיחא וכו' וכבר
דמו' שם ה' דברי הר"ן ע"ש וכבר כת' עבודת הגרשונים
סי' מ"ז דלשעווי נפשה חתיכה דאיסורא חוששין לרבריה
כגון אשה שאמרה שזינתה תחת בעלה למשנה א'
נאמנת ואסורה לבעלה וכ"כ הב"ח בתשו' החדשות סי'
פ' דע"ש ובשו"ת קול אליהו סי' ל"ד :

ל"ו בגון

מי שחשוד על העריות וכו' כת' הב"י
וז"ל ולענין דינא אם העידו כ' עדים
שכא על הערוה אעפ"י שלא התרו בו פסול לכל עדות
דאי להרי"ף שפי' רחשוד על העריות שבה על הערוה
הרי הוא פסק כרב שסת דפסל ואי לרש"י הרי הוא כתב
כשר לעדות דבעי' רשע דחמס וכיון דקי"ל דלא בניין
רשע

פסורה דלקוחות הרי הוא פסול בלא הכרזה וכן דעת
קצת אחרונים דבעדות איסור ח"ץ הכרזה ואפשר דס"ל
דה"ד בעבירה דאורייתא שאין פסולו אלא מדרכנן כגון
לוה כרביה קצונה אבל בעבירה דרכנן אפי' היכא
דלא שייך ה"ט בעי הכרזה כמ"ש מהרימ"ט ח"ה סי'
מ"ג ע"ש וכו' ניחא מ"ש עור הנ"י דלא בעי הכרזה
אלא לפסולו לשאר עדויות אבל לאותו עדות שנספל
בשכילו לא וכו' ע"ש ראשונה דה"ה בעבירה דאורייתא
אבל הכא דאיסור דרכנן הוא לא נפסל אפי' לאותו עדו'
ובלא ה"ה לק"מ רלא כת' הכ"י אלא כמעיד שלוה לו
ברביה דבאותו עדות נפסל אבל גבי כתובת קעקע
לא נפסלו בעדות זו אלא ע"ש שכתבו כתובת קעקע
וכיון שכתבו אפי' אות אחת עכרו א"כ כבר הם פסולי'
מקורם ובעי הכרזה ומה שחי' עור הפר"ח דלא משמע
להו איסורא בכתובת קעקע אלא ע"ג עלמו ולא ע"ג
אחרים כבר דחה הרב שער המלך שם מדרכי התוס'
והכ"י דאע"ג דלא משמע להו איסור פסול מדרכנן
ומשמע מדרכי הנ"י דאף באיסור דרכנן פסולי' מדרכנן
לכן נר' כת' הר"ב דמנייני שחממו באונג שלא ידעו
שיש איסור בכתובת קעקע ואף לדעת הנ"י דאע"ג דלא
משמע להו איסור פסול מדרכנן התם שאני שהו' יודע
שהמלוה עבר בלאו רלא השיך וה"כ הלוי עבר אלפני
עור משה"ך הכא שלה ידעו שיש איסור כלל ע"ש וליהא
דההו"ס דף כ"ה ע"כ בד"ה מעיקרא ס"ל דאע"ג דלא
תחמוד בלא דמי' משמע אם אין האמת כן פסולי' וכן
דעת הסמ"ג לאוין קנ"ח ע"ש אלמא אפי' שיגג רלא
ידע שיש איסור כלל פסול הוא ועוד שהרי כת' הנ"י
דמלוה ברבי' דרכנן פסול אכל ליה דבאבקרביה לויכ'
איסור ללוה ע"ש וה' הוכיח מדתריו דאף באיסור דרכנן
פסול מדלא כת' הטעם דלא משמע ללוה איסור ע"ש
ה"כ משמע דאפי' שיגג דאין איסור כלל פסול דאי משום
דעבר אלפני עורא' כ"א ע"ג דליכא איסור ללוה באבקר
רביה פסול הוא מה' ט' דעבר לפני עור לא ודאי דמנייני
בענין דליכא איסור דלפני עור ואפ"ה אי איכא איסור
ללוה באבקר רביה אע"ג דשיגג הוא נפסל :

ל"ב והפסול

מדרכיהם וכו' לריך הכרזה כת'
מהרי"ק שם הרדב"ו דדוקא
בעדות ממון אבל בעדות איסור פסול קודם שיכריזו
עליו וה' ברכי יוסף כתב שכן משמע קצת מתשו'
הרדב"ו ח"ב סי' מ"ג ע"ש ומדרכי הרדב"ו סי' ש"ב
משמע קצת דאפי' לעדות קדושי לא נפסלו בלא הכרזה
וכן דעת הרשב"ץ ח"א סי' ה' וחלק' ב' סי' י"ט כתב וז"ל ומה
וכו' היך אפשר למסור לו שבועה והלא רשע הוא כיון
שכא על הפנויה וכו' שהרי אמ' בפ' למנה לב"ג דאונס
ומפתה אינו פוסל בתרומ' ולא היתה ביאתו בעביר' היה
פוסלו ומ"ש שם הנוסח אסיר' הוא כבר פירש' שאינה מן
הקורא אלא מדרכנן וכו' ולא מסתבר דמשום איסור זה
יקרא חשוד על השבועה דאפי' לעדות הוא כשר וכו' ואפי'
כעדים לריך הכרזה ע"ש מבואר דס"ל דלא הוי איסור
על השבועה טפי מלעדות ועיין בחי' לה"רן בסנהדרין
סוף דף כ"ה שכת' לחד ה' דלעדות אינו נפסל עד
שיכריזו עליו אבל לשבועה הוי חשוד בלא הכרזה וכבר
האריך ה' ברכי יוסף אות כז ע"ש מיהו מה שהוכיח
הרשב"ץ מדאינו פוסל בתרומה ולא היתה ביאתו
בעבירה היה פוסל תמנה דהא אפי' תחזור גרושתו
אינו פוסל דלאיש זה אמ' רחמנא מי שור הללה מעיקר'
וכו' כדאמרו' קתם בפ' אלמנה לב"ג ע"ש אלמא אפי'

רשע דחמס וכו' ע"ש ותמנני שלח דאח מ"ש בעל העיטור דף ל"ו ע"ד וז"ל ומסביר כרב נחמן וכו' ואיכא עד דוקא חסוד וכו' אבל בועל ידאי פסול אפי' לרב נחמן ולא כהירא לן דחסוד על הערוות דומיא דחסוד על הממון וכו' ועוד טעמא משום דזכרו תקפו היא ע"ש וכ"הסמ"ג לחיין ריד וז"ל עוד שם החסוד על הערוות כשר לעדות פי' ר' יעקב שכה על הערוות ודאי מפני שיטרו תקפו ע"ש וז"ל רב"ז סי' ק"ג ואי משום דחסוד על השפחה וכו' אי משום הא ליכא למפסליה דלא דמי לאוכל כבילה דהתם ודאי אוכל והכל דאוי' ויש עדים ועוד דלא תקיף ליה זמריה וקא אכיל וא"ל כי היכי דאכיל כבילה ה"כ יעיד שקר וישכע לשקר ופסול אבל הכא חסוד הוא ולא ודאי וכו' וכיין דחסוד הוא ולא ודאי כשר לעדו ולשכוע דאמ' רב נחמן דחסוד על הערוות כשר לעדות וכו' משום דזכרו תקפו בלו ח"כ בא על הערוות אמרי' יצו דעבידה תקפו ויחע"ג דתקפו יצו לכך לא יתקפנו להעיד שקר וכו' ע"ש הרי דרב"ז ובעל העיטור והסמ"ג ס"ל דהלכה כרב נחמן דאפי' בא על הערוות ודאי כשר משום דזכרו תקפו וכן מכואר בדברי הנ"ל ע"ש וזוהי נוחה מה שהק' הסי' בסנהדר' דף מ"ה בד"ה ה"א כשזנתה בקרובי וא"ת אכתי מנא חמרו לפסולו לעדות באני דבא על הערוות פסול ע"ש דהך סיגיא אחיא כר"ך דף ל' כוותיה דאפי' בא על הערוות בשר לעדות משום דזכרו תקפון וכן לדעת רש"י שכתבתי בדיון ב' משום דליכא הקראה ואפי' בא על הערוות כיון דליכא מלקות בעי' רשע דחמס ע"ש דס"ל דק"ל כרב נחמן מיהו התם דקומי' אליכא דרי' דס"ל דמכה ח"ץ הקראה ודאי דפסול הוא לעדות ומ"ש החוס' דא"כ הל"ל פלוגי בא על נערה המאורסה ע"ש ק"ק דאכתי אמאי נקט רב נחמן נערה המאורסה להשמעו' דיכולי' לו' לאורסה על בעלה באנו ת"ל דיכולי' לו' לפסולו לעדות באנו דאשה כשירה לעדות אשה אבל פסולי עדות דאורינו פסולי' אפי' לעדות אשה אבל לפי מ"ש נוחה דרב חנן ס"ל כרב נחמן דבא על הערוות כשר לעדות משום דזכרו תקפו :

עוד כתב הכ"ז וז"ל ולענין עדות אשה לכ"ע פסול למאן דפסק כר"מ דחסוד על הדבר לא דנו ולא מעידו אבל בהא ליכא לספוקי אם פסול דוקא להפוקי או אפי' לעיולי כפי חילוק הגי' ע"ש וכת' ה' ראש יוסף הגי' הרי"ף והרא"ש עיקר דהא דאמרי' דחסוד על הדבר לא דנו ולא מעידו היינו בין להתיר בין להסור א"ב ה"כ פסול לעדות אשה בין לאפוקי בין לעיולה וגם לא מצינו גי' אחרת אלא לרשי' וכו' ובעל ממוני מ"ש הכ"ז באה ע"ס' מ"ב ז"ל בין לאפוקי בין לעיולה כף היה גי' הרי"ף והרא"ש וכן דברי הרמב"ם כפ"ד ודלא כספריו דידן כפ' זה כבוד והיא גי' העיטור וכו' הריי' הגם בעל העיטור גרים כגי' רש"י וז"ל בדיון קבלת עדות דף ל"ו ע"ד לא אמרי' אלא לאפוקי אבל לעיולה לא והכי הלכתא וכת' הרב אלפס ומורה רב נחמן לענין עדות אשה שפסול בין לאפוקי בין לעיולה וכו' רב מתובהא ולא בריר לן דהא בנוסחה דידן וכו' ע"ש וכן מנא חמ' בהשו' הגאונים שער ז' סימן י"ג ע"ש וזה בעלם גם מה' ככה"ג הנכ"ז אות ל' רומה"ר גבריאל שס ומ"מ מכואר ככל' אה"ע דף ל' כהרי"ף והרא"ש והרמב"ם וכן פסק רמ"א שס וכו' כ"ר' ירוחם והרשב"א בתשו' סי' אלף רל"ז ע"ש וז"ל כה"ג דף ק"ד ע"ד אמר

רבה מורה רב נחמן לעדות אשה שפסול ולא אמר' אלא לאפוקי' אבל לעיולה לית לן כה ולא היה ל"ש לאפוקי ל"ש לעיולה לא פשי' וכו' ע"ש וזוהי נוחה מ"ש הראש וגם מדשקלו יערו רבא ורבנא כמלתיה דרב נחמן סברי כוותיה וה' ראש יוסף וה' ככה"ג נדחקו ע"ש ולגי' כה"ג שכתבתי כר' דרבנא ואיתימא רב פפא ס"ל דוקא לאפוקי וכו' והש"ס דחילולא היה ל"ש וכו' והרא"ש קצר וכת' מסקנת הש"ס בדברי רבא והתימה על הרשב"ס כס' תיקון בופרים דף ס"ח ע"ג שכת' דאש מעי' שנתקדש' עדותו עדו' ע"ש דלא ראה כל הני רביות' דגרסי' בין לאפוקי בין לעיולה ולא מצי' חולק בזה אלא רש"י ובעל העיטור ועיין בס' חלקת מחוקק בא"ה סי' מ"ג ס"ק י"ז ומ"ש חב"ד דה"ד למאן דפסק כר"מ דחסוד על הדבר לא דנו ולא מעידו עיין בס' פרח מטה אהרן ח"כ סי' כ"ג שכת' דאפשר דאפי' לרש"י כה"ד סל דחסוד על הדבר דנו ומעידו ה"ד' לאחרים משום דאיך אדם חוטא ולא לו אבל הכא הוי לעצמו כדי שתהיה מנויה אללו אלא דהכי' בולס את פיכו ע"ש גם ה' ראש יוסף הוכיח מכאן דק"ל כר"מ ותמנני עליו שהרי פסקו הטור ומרן כ"ד סי' ק"ט דלא כר"מ ואפ"ה ק"ל דחסוד על הערוות פסול לעדות אשה אפי' לקדושין וה"ע משום דה"ל כמתעיר על של עצמו דאש היא פנויה כדי שתהיה מנויה אללו ואש היא מקודשת משום מים גנובי' ומתקו ולכ"ע פסול דלר"מ ל"ץ להאי טעמא וע' בתשו' הר"ן סי' כ"ה מיהו הרמב"ם בפ"ד מה' איסורי' הזכיר דין חסוד על הערוות אלא התקדש בפסולי עדות של תורה אינה מקודשת ע"ש כמ"מ ולאחריה כר' דס"ל דרב נחמן ורב ששת פלוגי בחסוד בקול וק"ל כרב ששת דפסול לכל עדות וכו' כ"ר' ירוחם במש"ל דף י"א ע"ד שיש מי שפסק כן ע"ש דאיש"ל דפלוגי בבא על הערוות אבל חסוד כשר לכ"ע אמאי תלה בפסול לעדות הו"ל לאשמנו' דאפי' חסוד דכשר לשאר עדויות פסול לעדות אשה אלא ודאי ס"ל דאפי' חסוד פסול לכל עדות וא"כ אפי' לגי' בעל העיטור לא מחלקינן בין גירושין לקדושין אלא אליבא דרב נחמן אבל לרב ששת דפסול לכל עדות ודאי דפסול לעדות אשה אפי' לקדושי' משום דרשע הוא ופסול לכל עדות אבל מדברי הרמב"ם בה' עדות משמע דחסוד אינו פסול מדאוריית' אלא עבר עבידה שיש בה מלקות וכן מוכח מדברי ר' ירוחם שכן דעתו ע"ש לכן כר' דס"ל דחסוד כשר אפי' לעדות אשה דדוקא הפסול לשאר עדות הוא דפסול לעדות אשה והא דאמרי' ומורה רב נחמן לעדות אשה ה"ד כוודאי בא על הערוות וכו' ק"ל כרב ששת דפסול לכל עדות אבל חסוד כשר אף לעדות אשה וכן נדר ה' ככה"ג אות ל"ז דלמ"ד דרב נחמן מייירי בבא על הערוות ה"כ אינו פסול לעדו' אשה לא בא על הערוות שכ' וז"ל והנכון אללי דארגיל בעריות קאי ואפ"ה אמר דלכ"ע פסול לעדו' אשה משום שאם אמרו רש"י וסועתו דרב נחמן מייירי בבא על הערוות על הכשר דשאר עדות קאי על הפסול דאמר רבא וכו' דהא כיון דהוא חסוד בעריות פסול להעיד בהם כדתנן חסודו על הדבר לא דנו ולא פנעידו דלישנא דחסוד משמע רגיל ולא ככא על הערוות ואע"ג דרב נחמן קאמר דחסוד על הערוות ואפ"ה מפרשי' דבא על הערוות היינו משום טעמא דזכרו תקפו וכו' ובהכי' נוחה דנקט רב נחמן חסוד אע"ג וכו' משום דלעדות אשה פסול פרגיל ע"ש ובעלם

תמנו דברי הכ"י כה"ע ס' מ"ב שכת' לענין עדות
 אשה מקלוקה הפוסקים אי מייירי כבא על הערוה או
 כחשוד בעלמא ע"ש משמע דם"ל דלמ"ד דמייירי כבא
 על הערוה ה"ל לענין עדות אשה לא מייירי אלא כבא
 על הערוה אבל חשוד בשר וכן משמע מדברי הרדכ"ז
 ח"א ס' ר"ה ע"ש וכבר הוכיח הרמב"ן במלחמו' בפ'
 זה כורר דפי' חשוד הוא מי שעבר עליה ממש פעם
 א' ע"כ ואפשר שזה דעת הרמב"ם דרכנחמן מייירי
 כבא על הערוה ממש וכח"ה הוא דאמר רבא דפסול
 לעדות אשה ופסק כרב ששק דפסול לכל עדות וכשר
 לעדות אשה אבל חשוד בעלמא כשר אפי' לעדות אשה
 ולכך הלה בפסול עדותה פנים מאירות ח"ב ס' ע'
 כת' דחשוד לכ"ע פסול וכבא על הערוה הוא דפליגי
 משום דגורו תקפו ע"ש וליהא דחשוד קל מבא על
 הערוה כמבואר בדברי רב' ז' וכעל חשיעו' והכ"י ושאר
 אחרוני' ואדרבא למ"ד כה"ע על הערוה פסול לעדות
 אשה אפשר דחשוד כשר כמ"ש ועיין בתשו' מהר"ש הלוי
 ח"ה ס' י"ג ובתשו' זקן אהרן ס' כ"ו' לחס יהודה
 כה"ע עדות דף ק"ח דקרק בדברי הרי"ף כיון שדעתו
 לכסוק כרב שסת למאי כ"מ העתיק מימרא דרבא
 דמורה רב נחמן לעדות אשה וכ"ה דנ"מ לחשוד
 ורגול בעריות דכשר לשאר עדויות ופסול לעדות אשה
 כמבואר בכ"י ע"ש וגם הוא בעלם תמנו דברי
 הכ"י בא"ה הע' שכתבתי דמשמ' דם"ל דלמ"ד דמייירי כבא
 על הערוה ה"ל לעדות אשה אינו פסול אלא כבא על
 הערוה אבל חשוד כשר ואפשר לומר דאפי' כה"ע על
 הערוה רפסול לכל עדות ס"ד דכשר לעדות אשה כמ"ש
 הרמב"ם בפ"ה מה' עדות דנחמן בעדות איסור לפי
 שאימת האיסורי' על הרשעים ע"ש וכבר תמה ה'
 מגלת ספר לאיין ר"ד על הרמב"ם בפ"ב מה' גירוס'
 שכת' וכן הפסול בעבירה מן התורה אס' בא להעיד
 באשה שמת בעלה אינו נאמן ואמאי לא אמרי' שאימת
 איסורי' ה"א על הרשעים וכן תמה הרשב"ם ס' תקנ"ג
 וכן וז"ל ע"כ הנה נר' שלא להכשיר העדות באיסור
 וכו' מ"מ דבריה' אינס' אלא ברשע וכו' אבל כמשומד
 לא הכשיר ע"כ ב"ו לא ראה השו' הרשב"ם ס' ת"ל שכת'
 דאפי' מפורסם בא' מן העבירות נאמן באיסור ועיין
 שם עוד כסי' השפ"ב ומ"ש ה' מגלת ספר וז"ל משום דיש
 לו הנאה בעדות זו שיכול לישאנה שהרי כת' הרמב"ם
 בפ"י דער שהעיד לאשה שמת בעלה לא ישאנה ע"ש
 וד"מ דהא אמרי' בחשוד על העריות דאינו נאמן
 בעדות אשה משום דיש לו הנאה כשהיא פנויה כדי
 שתהיה מנוויה אליו ח"כ אפי' לרב שסת דפסול ככל
 עדות אינטרו' רבא לאשמועי' דבעדות אשה פסול
 ואע"ג דאימת האיסור' על הרשעים הכה אינו נאמן
 משום דיש לו הנאה ונקט ומורה רב נחמן וכו' לרביתא
 וה"ל רב שסת אינטרו' לכך העתיק הרי"ם דברי רבא
 מניהו אכת' ק' ברשע לעבירה אחרת אמאי אינו נאמן
 בעדות אשה דאפי' יש לו הנאה דהא ק"ל דמומר לדבר
 א' כשר לרב אחר :

ל'ח דין כ"ו לוח שהעיד על הנלוה שהלוח לו
 ברביה וכו' כת' הר"ב ס' ימין

של"ט דאפי' הוא נוגע בעדות מלטרף לפוסלו ופלגי'
 דבירי' משום דאדם קרוב אלל עלמנו והא דאמרי' שאין
 אדם קרוב אלל ממנו היינו כמה שמעיד על שורו
 להרגו שאין לו הנאה בזה אבל כמה שיש לו הנאה
 בעדותו אפי' הנאה ממון לכד אמרי' אדם קרוב אלל
 עלמנו והיינו דמק' בפ' חוקת גבי תנו מנה לבני עירו
 וכו' ולוסלקו תרי מנייהו ולידיניהו וק"ל לרבנן והיכי
 מהני סילוק והא כעני' תחלתו וסופו בכשרות ינחא להו
 ביון דהנהו גופייהו בעלי דבר לאו עדים פסולים מקרו'
 דהא אינן כעדות עדות כלל וכו' וכ"כ הרשב"א בתשו'
 ע"ש ומ"ש הש"ך בזה כבר השיגו הרב מחנה אפרים
 בה' עדות ס' ב' וה' כיה יהודה כח"מ ס' ו' ע"כ
 וכ"כ הר"ן כתי' בפ' ק' דסנהדרין בדברי הר"ב וז"ל
 אע"ג דמסקי' הכה אדם קרוב וכו' אלל ממנו לא
 אמרי' היינו לעשות דין כממונו וכו' אבל אס' אמר אני
 מעיד שנבקים אלו שלי או שאינן שלי זה ודאי מעיד על
 עלמנו ולא שייך בו עדות כלל ופלגי' דיבוריה כההיא
 דעבד דפ' ק' דגיטין ע"ש אבל בש"מ לכתרא בפ' חוקת
 כת' וז"ל ק"ל דלממונו עד הוא ואינו דומה לעדות
 דבגופו דרוח ורובע דאמרי' כמקיימי דבר הכתוב
 מדבר וכדמשמע מבהא דאמרי' בפ' ק' דסנהדרין וכו' אדם
 קרוב אלל עלמנו אמרי' אלל ממנו לא אמרי' אלמא
 לגבי ממנו נמי עד הוא וכו' ע"ש מבואר דס"ל
 דבהנחת ממון נמי לא אמרי' אדם קרוב אלל עלמנו
 דאין חילוק בין שורו לממונו אבל לק"מ על רבותיו דס"ל
 דלא אמרי' אין אדם קרוב אלל ממנו אלא במעיד על
 שורו להרגו דאין לו הנאה אבל בהנחת ממון שיש לו
 הנאה אמרי' אדם קרוב אלל עלמנו בדברי הר"ן והריב"ם
 ודלא כה"ע לשון למורים ס' מ"א ע"ש והמשנה למלך
 בפ"ב מה' עדות תמה על כע"ה והרה"ש בתשו' דס"ל
 דבפסול נמי אמרי' דנמלא ח' מהן פסול עדותן כעלת
 ע"ש

ל'ז נכתפק הרב משנה למלך פ' ד' דמלוה דין
 ר' בעירי רבית דכשרים משום
 דלא נשמע להו איסורא אס' העדים אמרו ידענו שיש
 איס' ד' ואע"כ חקמנו מני אמרי' דאין נאמנים משום
 דאין אדם נשים עלמנו רשע או ד' דה"ד כשהיא מהווה
 האיסור' אבל היבא שהאיסור דאינו' בעינינו אלא שהיינו

ל'ז נכתפק הרב משנה למלך פ' ד' דמלוה דין
 ר' בעירי רבית דכשרים משום
 דלא נשמע להו איסורא אס' העדים אמרו ידענו שיש
 איס' ד' ואע"כ חקמנו מני אמרי' דאין נאמנים משום
 דאין אדם נשים עלמנו רשע או ד' דה"ד כשהיא מהווה
 האיסור' אבל היבא שהאיסור דאינו' בעינינו אלא שהיינו

ע"ש ולק"מ דנ"ח דם"ל דלעדות שכתבו הוא דאמרינן
 אדם קרוב אלל עצמו ולא בר עדות הוא אבל אין אדם
 קרוב אלל ממונו כמו גבי שורו ודרכיו הש"י מקו"ו וכל
 כפי"ו הראב"ד דאמרי' עדות שבטלה מקלטה בטלה
 כולה כמוכח' בדרכי הראש ספ"ק דמכות וכתב' כלל ס'
 סי' י"א ע"ש והיה דפ"ק דגיטין כבר כ' הרמב"ן בתי'
 שם הה"כ קרוב שכא נגט' אשה וכתוב בו מנקה נכסים
 נאמן לומ' כפ"י כובס' כלגבי האשה דהכא ע"פ הגע
 שהוא ברוק' היה אשת וקרוב גלוי מלטה בעלמה הוא
 דמגלה חתימת ודין ואין כאן עדות שבטלה מקלטה
 בטלה כולה כלל ע"ש כ' דמאמע דם"ל דבממון לא אמרי'
 אדם קרוב אלל ממונו ומדרכי הנ"ל כפ"י זה בורר מוכח
 קל"ז דם"ל כהריב"ש והר"ן סב' במתני' דלוחן הפסולי'
 וז' ומשום לוח' איטרי' למתני' דלא מפסול אלא מדרכין
 דאע"ג דעבר' הדאורי' לה מפסול מדאורי' וכו' משום
 דהא לא משמע לאינוסי' היסורה אלא למלוה דאית לה
 רוחא וכו' ונכי בר כניתוס כת' וז' הע"ג דמתני'
 פסולים דרכין הנא כדפי' ופסולי' דרכין לא בעו
 הכרזה וכו' ע"ש ואי ס' לכדרכי המדרכי דמיירי כשלא
 לקח הרבית דל"ב הוי נוגע בעדות א"כ ע"כ אין
 הלוח פסול אלא משום דעבר' אלפני עור כתי"ש המסנה
 למלך כפ"י דמה' מלוה ולוה דין ב' ע"ש וכוון דהין בו
 מלקות אינו פסול אלא מדרכין וכל"ה בעי' הכרזה
 ולכאורה נר' דס"ל דבעבירה דאורייתא אע"ג דאינו
 פסול אלא מדרכין לא בעי' הכרזה כתי"ש מהר"מ
 באה"ע סי' מ"ג ולכך לא נוקי' מתני' דלוה איטריד
 למתני' כשלא ליקח הרבית דפסול מדרכין משום
 דעבר' אלפני עור וכו' דהא לא עיי' הכרזה והוי בפסול
 דאורייתא ומתני' לא קהני אלא פסולים דרכין דבעו
 הכרזה אבל אין נר' כן דלאו דלפני עור וכו' אין היסורו
 נודע דלא משמע להו הכי וכל שאין היסורו נודע כעי'
 הכרזה כתי"ש מהרי"ט שם אלא ודאי דס"ל דמיירי
 בלקח הרבית ואע"ג דנוגע בעדות הוא כמתן ימתני'
 קהני מלוה הבאה ברבית משמע דכבר לקח הרבית
 וה' בני שמואל הביאו' ה' מש"ל כפ"י דמה' מל' ול' דין
 ו' כת' דמ"ש הכ"י כפ"י ה' דעיד' רבית פסולי' דק"ל
 דכל חיובי מלקות פסולי' לאו דוקא דהא לאו שאין בו
 מעשה הוא אלא כל שעבר כל' קרי ליה חיוב מלקות
 וס"ל דכלל' לה פלגי' מדאורי' ע"ש וה"כ ה"כ עובר
 בלאו דלפני עור אע"ג דליכא מלקות פסול מדאורי'
 מיהו הכ"י כפ"י זה בורר גבי חמוד על העריות הביא
 מ"ש הר"ף כתב' דאין כדחיוב' לאוין פסולי' אלא לאו
 שיש בו מעשה וכו' ע"ש ומ"מ דע"ש הראב"ד והראש
 והר"ן והריב"ש דלא אמרי' עדות שבטלה מקלטה בטלה
 כולה כבעל דבר וכן הסכים הרמב"ם לקידושי'
 דף מ"ג וכן דעת' א' אשר בר משולם ע"ש ועיין כפ"י
 בית דור סי' קכ"ו שפסק כן וכת' שם דגם הרמב"ן
 מורה כזה ור' יואל חולק עליו וחסיד הוא ע"ש ולא דק
 דכל הפוסקי' שחי' עיני' אחר משמע דלא ס"ל הכי :

ט"ל וכן אם העיר שפ"ר רבעו אפי' לרצונו
 וכו' כה' הרשב"ה סי'
 תקכ"ב כתי"ש שמוע אפי' מעוף הפורח שנתמאת לא
 תשחא אם הודה החשוד מתברא דאמרי' פלגי' דיבורי'
 ואין הנו דכין אותו כאלו העיר שהוא עצמו בא עליו
 אלא כאלו העיר שזנקה כהיה דפלגי' רבעו וכו' ע"ש
 ומהרי"ט ע"ח א' סי' קל"ח כתב' דהא כת' בשלמה

ודע שהתוס' כסנהדרין כד"ה ואין אדם וכו' כת'
 דאם היה כהן נושא אחותו והוא ואחר העירו
 שפ"י בא עליו קברא הוא דמאטרי' להרנו אבל לא
 להרנה

פלוגי רבעו לרצונו וכו' אבל אם אמר אני רבעתי את
 פ' הרי משום עצמו רבע וכו' דאין קיטוי לא לרעה דלא
 פלגינן ככה"ג פלוגי נרבע מאחרי' מיהו אשכחן דפלגי'
 דיבורא גבי הרגתו וכו' שנהרג ולא שהוא הרגו ע"ש
 ולא ראה מ"ש הרשב"ה בהשו' סי' אלק' רל"ז וז' ואני
 אומר דוראי באומ' אשת פ' זנתה עמי הוא ואחר
 מאטרי' להרנה וכו' אבל באומ' אני באתי על אשה
 פ' מיד נכתב' עדותי לגמרי משום דה' לומר כזה
 אלא לרצונו ולא לאונסו לפי שאין קטוי אלא מרצון וכו'
 ובהרגתו הע"ג שיש במשמע סהס דכריו שהרגו
 לרצונו או אפי' אמר בהדיא הרגתו לרצונו פלגי'
 דיבוריה ואמרי' לא לרצונו אלא לאונסו ה"כ בשוגג ע"ש
 הרי מבוחר דבהרגתו פלגי' דיבוריה שהרגו באונס
 או בשוגג ולא שנהרג ע"י אחרים אבל אם אמר אני
 רבעתי את פלוגי דוראי ברצון הוה לא פלגי' דיבוריה
 לומר שגרבע מאחרים וכו' ועיין בחי' להדי'כתב'
 כשביעות דף ל"א ע"כ וז' הרמב"ן בחי' כפ"י יש נחלין
 דף קל"כ וס' דאמרי' כפ"י זה בורר גבי בר כניתוס וכו'
 ובמ"ס יבמו' גבי עדות אשה הרגתו הרגנוהו דנאמ'
 דפלגי' דיבורי' הרי גופי' ניהו שהרי נאמני' על אותו
 האיש ולא על עצמן וכו' ואיכא דרמי הבא הא דאמרי'
 כתי"ש כתיבות הנוסי' היינו מחמת ממון אין נאמנין
 והאמיל' פלגי' וכו' וה' ל' דלא מרעי' שטרא כהכי וכו'
 ע"ש משמע דה' כפלגי' דיבוריה שרבעו לאונסו ואפ"ה
 חשי' תרי גופי' שהם מעידי' על אותו האיש ולא על
 עצמן ועיין בתשו' חכם לבי סי' כ' ע"ש אבל החוס'
 כסנהדרין דף ע' כד"ה ואין וכו' ס"ל דלא פלגי' דיבור'
 לומר שרבעו לאונסו דה"כ הו' ל' חר גופא אלא פלגי'
 דיבוריה שרבע ולא שרבעו ומשום גבי אנוסים היינו
 נחמת ממון לא פלגי' דיבוריה לומר אנוסים מחמת
 כפשות דהוי חר גופא ע"ש והתוונת על מהרי"ט שם
 שכת' וז' ואפשר לומר דהא דאמרי' לא פלגי' דיבורי' כחד
 גישה היינו כשהעירו על דבר א' כגון אנוסים היינו
 נחמת ממון שהאונס והממון באדם ה' אבל כאן שאומ'
 פ' בתקדשה עיקר עדות זה על גוף המתקדשת הוא
 וכאמין אותם בזה ולא נאמין אותם על עצמן כתי"ש
 שכוונו להעיד ועברו על החדם וכן פ' רבעו וכו' ע"ש
 שהרי התוס' דסנהדרין כת' להדיא דה"כ לא פלגינ'
 דיבורי' שרבעו לאונסו דהו' ל' חר גופא וכן מוכח מדרכי
 הרמב"ן שכתבתי דאין חילוק אלא שהוא ס"ל דחשי' תרי
 גופי' ולדידיה ה"כ בגדן הרב חשיב תרי גופי' ועיין
 במהרי"ט י' ד' סי' מ"ח :

להנהגה וכו' מכואר דס"ל דאפי' במעיד על קרובו
 פלגי' דיבוי ואפשר דלכך כת' סברא הוא וכו' דלא הימא
 דלא אמר רבא רבא חלא כשהוא מעיד על עלמו או אשתו
 אבל על קרובו אמרי' עדות שבטלה מקפתה וכו' או
 עדות שנתקיימה מקפתה נהקימה כולה לכך כת' דסברא
 הוא דאפי' בקרובו פלגי' דיבוי ע"ש בר"ש וכן דעה
 ראב"ן דף ק"ה ע"ד וכ"כ הרשב"ן ח"ג סי' קל"א ע"ש
 אבל לדעת הראב"ד ושאר פוסקים לה נפסל לעדות
 דאמרי' עדות שבטלה וכו' :

מ"א דין ב"ז

מנטרפין להעיד עליו לפוסלו
 וכן פסק הרדב"ז ח"ב סי' ס"ד
 דלא לקר נפסל מחאין ולהבא ע"ש וה' כנה"ג סי' ע"ב
 הנה"ט אות כ"ה כת' בשם הקוים' ה' דלא מהימן כמנו
 דאי בעי אמר' לא חטפתי וישבע להכחיש העד משום
 דאין זה מנו טוב שירא שמה יביא עד אחר ויפסלנו
 לעדות ולמד' מדבריהם דמי שנשבע לו אינו נאמן
 לפוסלו לה לעדות ולא לשבועה אפי' בעדות אחרת
 שלא כדברי הר' יקר ע"ש ודבריו תמהים דברי הקוים'
 בכתב דף ל"ד כת' משום שירא שלא יפסלוהו לעדות
 העד ובעל הנסכא כדאמ' בפ' זה בורר דבעל דבר
 נאמן וכו' ע"ש הר"י דס"ל כה' יקר דמי שנשבע לו
 מנטרף לפוסלו וכוה אין מקום למה שהמה הרב שס על
 מהר"ם מוכן ע"ש :

מ"ב דין כ"ח

וכאן שנים שהעירו שחור וכו'
 הרדב"ז סי' קע"ח גא"ל דק"ל
 האומר לאשה מקודשה לי ע"מ שאני נדויק מקודשת
 מספק שמה הרהר תשובה ואלו המקדש בפסולי עדות
 אינה מקודשת כלל ולא אמרי' שמה הרהרו תשובה ומקו'
 מספק והסיב' כיון שיש עדים שעבר עבירה ונפסל בה
 אינו תיור' להבטיחו עד שיבואו עדים שעשה תשו'
 ומש"ה אין חוששין לקדושי' אבל האית' ע"מ שאני
 לדיק שהוא עלמו אית' כן רגלים לדבר שעשה השו' ע"ש
 וכן ח' מהר"ם מפדווא' סי' ל"ז וה' משפט לדיק ח' א"ס'
 ג"ג זה' וכן אהרן סי' ג' ע"ש וכן הסכים ה' עדות
 ביעקב סי' ח' מיהו מה שהכריח שם מכחכות דף כ"ב
 דדוקא אפי' יודעים בידאי שצאתהו ע"ש לא מכרעה
 דה' מקודשה מספק קאמרי' שמה הרהר תשובה וה"כ
 לכתחלה אינו מעיד מספק שמה לא הרהר תשו' אבל
 אם כבר העיד אפי' דמקודשת נוספק וה' שם הכיח
 קשו' מהר"א הלוי שבת' ול' דההס' לחומרה משום ח' א'
 כוונתה דה' קידושי' קאמרי' אפי' ודקה הרב
 דכל הפוסקים כת' דהיו קידושי' מספק ע"כ יעור
 געלם ממנו מ"ש הר"ם שכתב' בל' י"א סי' א' וז"ו שמי
 שאוסר שלא כשעת מעשה להיגו ע"י וראיתו מדאמרי'
 בפ' הוות' ע"מ שאני לדיק אפי' הוא רשע גמור
 מקודשת שמה הרהר תשו' בלבו ומורי' הר"י דחה זאת
 הראייה דילמא משום חומרה דה' א' אמרי' הכי וכו' אבל
 לעגין מסור וכו' ע"ש יכה"ג כת' ה' הר"י סי' ט"ו ע"ש
 הר"י שחי' כן דמשום חומרה דה' א' נגעו בה' ולא דחו
 משום שהוא עלמו אינו כן דהוי רגלים לדבר וכן מנאתי
 בתשו' מהר"י בן הראש שכת' וז' דאפי' שהעירו כדיון
 העדים עליהם בפניהם והפסול היה פסול דאורייתא
 גדין לריכה גט שהדי משום חומרה דה' א' יש לנו לומר
 שמה עשה השו' כדאמרי' בפ' כדקדושין האומר לאשה
 הר"י את מקודשת לי ע"מ שאני לדיק גמור אפי' רשע
 גמור מקודשת שמה הרהר תשו' בלבו ואין לחלק בין

תשו' שהוא בלבו לתשו' שריכה מעשה כגון מי שנפסל
 נחמה פסול שכועה שזריך להזיח אכידה מהסת' ידו
 או לומר חשוד אני במקום שאין מכירין אותו מ"מ
 משום חומרה דה' א' לדיק גט כמו שהשיגו עליו ה' ח'
 שכשגוב"א עכ"ל ואל' השיבני מרמב"ם ומר"ם מקולי
 שכת' שהמקדש בפסולי עדות דאורייתא שח"ט גט
 ומשמ' שאין לחיש שמה עשו השו' לזה גאמר כי היו
 לריכו' להעיד עליו שבלותו יום היו פסולי פי' בענין
 שידעו' שלא עשו תשובה קודם הקידושי' וכו' עכ"ל
 הרי שכת' דמקדש בפני עדים פסולי' חוששין לקדושין
 שמה הרהר תשו' והרמב"ם וסמ"ג מייורי' בפסולי' אהו
 יום בענין שידעו' שלא עשה תשו' קודם הקידושי' וה'
 עדות כיעקב עלמו סי' מ"ג הכיח דברי ר"ת שכת' וז'ל
 ולרווחא דמלקת' הרכתי תשו' בפני רביס פן יאמרו
 כשיאמ' לדיק יש לקלות כמא' עשו תשו' אבל כשלא
 אמ' לא נחלה וכו' ע"ש משמ' דעה דאין ח' כיון אמר
 ללא אמ' ולרווחא הגרי' תשו' בפני רביס פן יאמרו
 אבל לדינא המקדש בפני עדים פסולי' חוששין לקדושי'
 שמה הרהר תשו' וכ"כ מהר"קו בשם תשו' דשי' והכיחו
 מרן באה"ע סי' מ"כ ופסקו רמ"א שם ע"ש בית
 שמואל ס"ק כ"ב ועיין כס' משפט לדיק שם ובס' משפטי
 שמואל סי' ס' וטוב רהיבי כס' אהבה דוד :

מ"ג דין ה"ז

ספק פסול הכ"ח תמה מ"ש מכ' כתי
 עדים המכחישי' ז"ל דיו' כהה כפ"ע
 ומעידה וזו' באה כפ"ע ומעידה דמוקמי' להו לחוקת
 כשרות כללעיל סי' ל"א והי' דהתס' ליכא מאל' דמסהיד
 עליוהו דפסולים חלא דלפי דבריהם חד מנייהו מסהיד
 שקרא אבל הכא דקמסהיד רהאי נכרא פסול הוא
 כה"ג לא מקמי' ליה לחוקתיה ע"ש והס' דברי הר"ם
 כפ"כ דכתובות וז"ל ולא אמרי' נדויק הרי לכהדי קרו
 ואוקי' נכרא בחוקתיה כדאמרי' שני כתי' עדים וכו'
 דהתס' פסולי' דידהו היו משום דמכחישי' ז"ל בעדות
 זו ומד מנייהו לפי דבריהם מסהיד שקרא זכיון דלא
 ידעינן אי מנייהו קמסהר שקרא מוקמי' כל חד
 מנייהו לחוקתיה אבל הכא דקמסהדי לפסול ח'
 בגזלנות לעדות ולשבועה כה"ג לא מקמי' ליה לחוקתיה
 דכל קרו ותרי אע"ג דאית ליה חוקת כשרות ס' דרכין
 הוא וכו' ע"ש וזה' כת' דה' דאמרי' מאי תוית וכו'
 היינוכי הכא שיש לדון בכח' א' על ז"ו העדות וכו'
 הכל כשהו כתי' עדים המכחישי' ז"ל כשכאם כל א'
 כפ"ע אמרי' שזו היא הכשרה וכו' ע"ש ובס' מ' לכתובות
 שם כת' בשם קלמורי' הר"י דגכ' כ' כתי' עדים הספק
 נילך להם כשעה ח' ולא באה שעה ח' פסול לא קודם
 וחכרתה וכו' אבל הכא שעדי' הפסול באו בהחלה ונפסלו
 וכו' כשכאים אפדים א"ך וזמעידיס עליהם דכשרים
 אמרי' והאיל' זכבר נהקימה העדות ה' והעדו' בפסול
 לא כסמוך על אלו האחרונים דתאי חזית וכו' והיו
 בפסולם כמו שהיו עומדים כתחלה ע"ש ועיין בהט"ז
 שלא דאה דברי הר"ם שוה"ר יר' ישעיהו ה' כס' המכריע
 סי' ע"ד כת' וז'ל התס' משום דתרי ותרי כינסו אלו
 מכחישי' את אלו ואלו מכחישי' את אלו ולא ידעו' מני
 הס' הכשרים ומי הס' הפסולים הילכך אין לנו לשאול
 את העדי' מספק ולהזיח מחוקת' אבל הכא כפ"ע עדים
 מעידין ע"ז שהו' נזלן והיא עדו' שלימי' על' הוסידי' אע"ג
 דתרי אחרוני' מכחישי' ליה הו' ספק תורה וכל היכא
 דאיכא ספק תורה לא אמרי' אוקי' תרו ותרי וכו' ע"ש :

מ'ד ובפסול דרכן הויתרו לדכנן דהא ק"ל
 תרי והרי ספק דרכן וכוון
 דאיכא תרי דרכן אזלי לקולא הרדב"ן ח"א סי' ר"ה
 ועיין בתשו' מרן כס' הכקס רובל סי' קע"ט והרדב"ן
 ח"ב סי' תקי"ח :

הג"ה כגון שא' הוית' שנגכ והכ' הוית' שהלוח
 נרכית כן הוכיח מהר"ם משדווח סי' ל"ז
 מדרכי ר' ירוחם ע"ש וכת' מרן בתשו' ח"א ע"ס
 כ' דאפי' היה פסול אחר מלטרפני ע"ש אבל מדרכי
 הר"ם בתשו' סי' כ"ד שכת' וז"ל ואעפ"י שלא הוית' ב'
 עדים מעידים עליו בכל מאלל וכו' מ"מ כיון
 דהויתוהו כהכילת נבלה קמסקרו ותרויהו בשכועת
 שקר קמסקרו הרי הם מלטרפני וראיה וכו' ע"ש משמע
 דכע"ז ב' עדים כהכילת נבלה או בשכועת שקר אפי'
 מה שראיה זה לא ראה זה אבל אם עד ח' על אכילת
 נבלה וא' על שכועת שקר חין מלטרפני ושוב ראיה
 לה' כנה"ג איה כ"ג שהוכיח כן מדרכי הר"ם ח"א
 שהסכים דככל ענין מלטרפני ע"ש :

מ"ה דינ כ"ט ולריך להקטור וכו' עיין בהסמ"ע
 ובתשו' מהר"ם מלובלין סי'

כ"א וסי' פ"א כת' הש"ך גר' דכל הפסולים מחמת
 עכירה כשרים בשחרורו בתשו' אפי' בעדות שראה
 כשעה שהם פסולי דלא בעי תחלוט וסופו כשדות
 ע"ש וכבר תמה עליו ה' חסדי רור כפי' לתוספתא
 דסנהדרין דף ס"ד ע"ג מהתוספתא שם ומדרכי
 מהריב"ל וכבר קדמו ה' ברכיוסף מדרכי הר"ם
 והג"א ובעל העניטה מוכח בהדיא דגם בפסולי
 עכירה בעי תחלוט וסופו כשדות ע"ש וכן משמע
 מדרכי הר"ן בסוף ב' דקירובי כשם הרמב"ן גבי
 הניטול כבר להעיד ע"ש וכן משמע מדרכי הרמב"ן
 והנ"י דבתרא דף מ"ג ע"ש וכ"כ הרשב"א סי' תקס"ח
 ע"ש וב' מהרימ"ט ח"א סי' קל"ח ע"ש וכ"כ הרדב"ן
 סי' תרנ"ג גבי עדות אשה שמת בעלה ע"ש אבל
 מהריב"ל ח"ג סי' ע"ה הסכים בעדות אשה דלא בעי
 תחלוט וסופו כשדות ע"ש ומדרכי הרדב"ן שם משמע
 דאפי' כבר העיד פסול אם יעשה השו' אח"ך
 כבר ע"ש וזה הפך דרכי בעל העיטור גבי קרוב
 ונחלק דלעני' סי' ל"ג ע"ש :

מ"ו דינ ל"א שאפי' במדבר לא עשה וכו' ר"ל
 דבקבלה בלבד שיקבל עליו אפי'

במדבר לא יעשה סני הרדב"ן ח"ג סי' תקנ"ג ע"ש
 ועיין בהש"ך ס"ק כ"ה גבי מומר שכת' ומתריך למד
 מבהן שנתא נשים בעכירה דנייר ועובד ואח"ך מגרש
 וא"כ ככל מומר דינא הכי ע"ש ונר' דס' ל' דדוקא גבי
 נשא נשים בעבירה לא סגי בקבלה משום דינרו הוקפו
 בדאמתיון בכבודו והמטמא למתים פסול עד שיקבל
 וכו' ע"ש הכא דסגי בקבלה ומ"ש התם דמרי' ליה
 התם ילרו תוקפו ע"ש ובל' מומר מדמי' ליה למטמא
 למתים דבערות הוא דינרו תוקפו גפי' כדאמרי' גבי
 החזיר על הערות לגי' הרי"פ ע"ש וכ"פ בהדיא
 ראב"ן סי' קי"ג ע"ש וא"כ במומר לערות לא סגי
 כקבלה ואפי' בנדר כמ"ש הטור בה"ה סי' י"ג גבי
 מעו ברך חנינו כשם מהר"ם מריטנבורק דאפי' אם
 סדיר הנחת השמיטה עליו ע"ד רבוס לריך להויתא
 ע"ש וה' כ' אפי' נדר חיישי' שמה ילרו תוקפו דמת לי
 לאו ח' מה לי כ' לאוין וכה"ג כת' הר"ם בר"פ החולין

ע"ש וכ"כ הר"ם בתשו' סי' נ"ט גבי חלוט לכתן
 דנדר לא מהני דמה לי חד לאו מ"ל תרי לאוין ע"ש
 ואיך לך דה"כ גבי נוסא נשים בעבירה הוכי מדרי'
 ליה חנאי לא אמרו מ"ל חד לאו מ"ל תרי לאוין כבר
 כת' ה' עבודת הנרשנו סי' מ"ט דהתם כיון דאם עבר
 עבודתו כשירה לא החמירו וע"ש בהר"ם ור"כ
 כמומר לערות דפסול לעדות מראורייתא נר' דלת'
 סגי בנדר ועיין בב"י אה"ע ס"ס קנ"ז גבי אשה שהלך
 בעלה וזרחה למ"ה ובאו שנים וא"ל מת בעליך דלת'
 תחלוט ולא תתיבס שמה תגשא לאחר ויאמרו חלוט'
 מותרת שנסתפק ר' ירוחם אם יש לרבר היתר כשדור
 אשה ע"ד רבים שלא תנשא לכהן והרשב"א סי' תרנ"ד
 הביא ראיה מההיא דנושא נשים בעבירה ח"א ע"ג
 ריגרו תוקפו סגי בנדר דדוקא שלא עבר על נדרים
 וכ"ש יכו' ע"ג ותמהני שלא ראה דרכי הר"ם והט"ו
 כשם מהר"ם גבי מעוברת חבירו דאפי' הוית הנחת
 קאמשיה ע"ד רבים לריך להויתא וכ"כ הר"ם גבי
 חלוט לכהן אלמא חיישי' שיעבור על נדרו וא"כ ע"כ
 ההיא דנושא נשים בעבירה שאני ועיין בתשו' באר
 שבע סי' ס"ט :

מ"ז דינ ל"ג מאימתי חזרת המועל בשכועת
 וכו' הלח"מ כפ"ב מה' עדות הק'

מ"ש כעכ דהא מירו עליו שילך למקום שאין מכירים
 אותו וילבש שחורים וכו' ע"ש ולא ראה מ"ש הכ"י בסוף
 הסוגיא וז"ל הירישלמי החשוד בשכועת מאימתי חזרתו
 כשיבוא לב' שאין מכירו' אותו ויאמר להם חשוד אני
 והא דמחמרו' לעיל גבי טבח טפי משום שהאימנטור
 לרבים ראוי לעונש יותר עכ"ל :

מ"ז דינ ל"ד חזרת טבח וכו' בת' מרן הכ"מ
 בפ"ב מה' עדות וז"ל נר' שטעם

הפסול ביוצא טרפה מנחת ידי לפי שכיון שהוא
 מאכיל הערופית חזקה שגם הוא אוכל והו"ל עובר על
 לאו של יבשר בשדה טרפה וכו' שא"ת שאינו נפסל לא
 מפני שהוא מאכיל טריפו' עבר על ולפני עור וכו' הא'
 לא נפסל בהכי דאינו נפסל לא בשעב' עביר' שחייבי' עליו
 מלקות וכו' ע"ש וק' דכס' פ' אין מעמידין תניא אין
 לוקמין ימ"ח מח"ד כסיריא וכו' אלא מן המומחה
 וכלין אם נתרחח חנל בע"ה מותר ופירש"י דלא קפדי
 אלפני עור וכו' מיהו אינהו גיפיהו לא אכלי איסורא
 וכו' וכ"כ הרשב"א כת' דף קי"ט וי"א שהרא"ה בכ"ה
 שסכתב דחשוד להאכיל לאחרים כ"ש דחשוד על עצמו
 כבר תמה הרשב"א כמ"ה שם והוכיח דחשוד להאכיל
 לאחרים אינו חשוד לאכול וכן הסכים הרשב"ן ח"ב
 סי' ר' אוח"ג סי' פ"ג וע"ש בח"א סוף סי' ס"ו וע"ק
 דעובר על אלפני עור כמי אע"ג דאין בו מלקות פסול
 מדרבנן דלא גרע מתיסור דרכן כמבואר בב"י ריש
 הסו' ע"ש ועיין במשנה למלך פ"ד מ"ה מלו"ל דינ'ו
 בד"ה כת' ה' כנה"ג שכת' וכ"כ מרן בספ"ב מה'
 עדות והוא תימ' דרכי מרן מבואר דאינו נפסל :

סימן ל"ה

דין א' י"ג שנים גמורות וכו' כ' הקמ"ע פי'
 י"ג שנים שלמות ול"ת כשהוא ל'
 יום כשנת י"ג הרי הוא כשנה וחשיב גדול ע"ש וכו'
 משום התני' בפ' יולא דופן כת' ג' שנים מתקדשת
 בכיאה

כביאחד מוחב"א בת ג' שני' ויום ה' ואמר ר' ר' ינאי ערב ר' ה' איבא כינייהו ור' יוחנן ל' יום בשנה חסובי' שנה היבא כינייהו ומייתי' ברית' אחרת דר"מ ס"ל יום א' בשנה חסוב שנה ע"ש הלכך אשמעי' הכא דבעי' י"ג שנים שלימות כרתני' התם בת י"ג שנה ויום א' וכי' דל"ח דערב ר"ה של שנת י"ד חסוב שנה דמקלת היום ככולו הו' יום א' בשנה חסוב שנה כדסבר ר"מ בכת ג' שנים כמ"ש התו' בפ"ק דר"ה כד"ה בן כ"ד וכו' ע"ש וכי' ה' גנה ורדי' כלל ה' סו' כ"ח כיון דהין מניין לו שנות עולם הלא שנה דיריה מסתמא יש לשער גם השעות ע"ש וכי' הל"ח דבעי' מע"ל בשעות הכל הש"ך כ' דלא בעי' מע"ל אלא כימי ולא בשעות כמ"ש התו' כס"פ יולא דופן ע"ש וכי' הרמב"ן בחי' ס"פ יולא דופן והרשב"ן בפסקיו שם והרשב"ש כס' הקין סופרי' שער י"ד ע"ש וכן הוביח בתשו' סו' קע"ה ע"ש וז"ל הרשב"ן בפסקיו שם מיהו לא בעי' שעות שלימות אלא כיון שנכנס באותו יום דיווכן נמי חדש העיבור הוא שלהם אבל כ' שנה של סרים אפי' לא נכנס בשנה כ' אלא ל' יום דיו וז"ע אש יום ל' מקלתו ככולו אש לא עכ"ל ונר' דודאי אפי' מדאוריית' אמרי' מקלתו ככולו ול"ד באיסור דרבנן כמ"ש ה' גנה ורדי' כלל ה' סו' כ"ח דמסתמא אמרי' הכי בכל דבר אפי' בדאוריית' מדפרי' בפ' המפלת דק"ל מקלה היום ככולו וכו' וכן כנזיר דהוי דאוריית' וסמך נזירות ל' יום ואמרינן בפ"ג דנזיר מני שאומר הריני נזיר מגלח יום לא וקא גלח ביום ל' יולא וטעמא משום דמקלת היום ככולו ופלוגתא היא כנזיר דף ה' דבר פדא ליה ליה מקלת היום ככולו אבל רב מהנה ס"ל דאמרי' מקלת היום ככולו וק"ל כרב מהנה כמו שפסק ה' המחירי שם והרמב"ם בפ"ג מה' נזירות ומביאר שם דיום ל' מקלתו עולה לכאן ולכאן והא דתרא גמ' ע"כ לא קאמר אבא שאול אלא באבוליה ז' דרבנן אבל כנזיר דאוריית' לא ה"ד לענין עולה לכאן ולכאן אבל ודאי דאמרי' מקלת היום ככולו אפי' בדאוריית' וכבר כ' התוס' כד"ה מני וכו' אבל יום ל' עולה מקלתו לא ומקלתו לנזירות כ' ע"ש הטעם ה"כ גכ באיסור דאוריית' קימ' ל' דמקלת היום ככולו והע"ג דנזיר לכתחלה לא יגלח ביום ל' ודוקא בדיעבר מקלת היום ככולו כבר כ' ה' גנה ורדי' שם הטעם משום דאש אמר הריני נזיר ל' יום בפני' אש גלח יום ל' לא יולא גזרו כנזיר סמך לכתחלה שלא לטעיה ע"ש וכי' התוס' בפ"ג דנזיר כד"ה אמר רב וכו' מדאוריית' יכול לגלח ביום ל' דמקלת היום ככולו אלא דרבנן גזרו אטו היבא דאמר שלימי' ע"ש וכנדה דף ס"ז תניא רש"א אחר הטבר אחר מעשה הטבר אבל אמרו חכמי תהור לעשות בן שנה הבא לידי ספק אלמא מקלת היום ככולו מדאורייתא אבל גזרו חכמי' שנה' קאמס' בו ביום ותרעה אחר תשמיש וכמלתא סוקרת כל שלפניה וטבילתה פסולה כמ"ש רש"י שם וה"כ הע"ג דמקלת היום ככולו גזרו חכמי' שלא לגלח ביום ל' מה"ט שמה' יטמא קידם שיבא קרבנו ויסתור וקגלחתו פסולה וה' ארעא דרבנן דף קנ"ט נסתפק אש אמרי' מקלת היום ככולו באיסור דאוריית' ואביא ראיה מהך ברית' ע"ש מיהו כגמ' אמרי' הכי לבר פדא דגזרו שלא יגלח ביום ל' אטו היבא דאמר ל' יום משמע דלרב מתנה א"ל כן וכי' ה'

המחירי שם וז"ל ולענין פסק כל שאמר הריני נזיר בתם מונה לכתחלה ל' ואינו מגלח עד יום ל"א אש לרב מהנה מן הדין וגם לבר פדא מד"ס מגזירה שמה' אמר הריני נזיר ל' יום וה' גו' ר' כ' עעס אחר משום דכתיב וזאת תורת הנזיר כיום מלאת ימי נזרו ול' מלאת משמע ששלים הנזירות שיטלו כל ימי הנזירות לגמרי וימשום דענין ל' לא אומר בהריא אלא בגמט' דיהיה מוקמי' הך קרא דוקא לכתחלה ע"ש וליהא דהא אמרי' התם דר' יהשיא ס"ל בקרא דער מלאת הימי' עד יולא עד ככלל לכך אצטרי' קרא דיהיה דבעי' כיום מלאת :

ב' דין ג' ונאמן לו זכורני באשה פ' וכו' . כ' הסמ"ע משום דרוכ נשים בתולות כשאי' הימנכו ומ"מ בעינן עדות זה ולא כמכין ארובה לחיד משום דיש ריעותא קלה דאמרי' כגמ' רוב הנשואות בתולות יש להם קול וזו לא היה לה קול דבתולה נשאת ע"כ וליהא דבגמרא אמרי' הכי לרב דס"ל דהולכין בממון אחר הרוכ אבל לדין דק"ל כשמואל כמבואר בסו' רל"ב אפי' יש לה קול דהוי רוב גמור אין הולכין אחר הרוב ולריבין לעדות זה כמ"ש התוס' ס"פ המוכר פירות והרמ"ה שם סו' ע"ו דאף ע"ש מיהו בעל המחור בר' פ"ב דבתיבת כ' דאף לשמואל אין הולפי' בממון אחר הרוב הכא איבא תרתי רוב וחוק' הניף ע"ש וז"ל הא דמסני' הויל וזין לה קול איתיע לה רוב לרב לא חשיב והוי כמחלה על מחלה ואע"ג דאיבא חוקה הנוף ומידי רב דזין הולכי' בממון אחר חוק' והא דאמרי' בפ' המוכר פירות סבריה שרובא וחוקה כי הדדי נינהו לימא רב דאמר כר"א וכו' א"כ לרב הולכי' נמי אחר חוק' כבר כ' בס' ה"ז שם וז"ל הך הראב"ד ואי חוקה כריבא מ"מ האיד מוליאין מבעל האור והגמל והא ליה חוק' בממון וכו' ותי' משום דאיבא חוק' וקורבה וכו' ע"ש וא"כ בעלמא מודה רב דזין הולכי' אחר חוק' אחר' להוילא ממון מיהו ק' דא"כ אצאי נאמן קטן להעיד משום דרוב נשים כחולות נשאות והוי גילוי מלתא והתוס' תי' דרוב נשים כחולות נשאות עדיף מרוב הנשואות יש להן קול וכי אין לה קול לא אחרע כ"כ רוב בתולות נשאות ע"ש אבל לדעת הר"ה לא מסתבר לו' כן אע"ג דרוב בתולות נשאות לא הוי רוב גמור כיון דאיבא נמי חוק' הנוף אמרי' סמוך חוק' לרובא והו' ל' רוב גמור וכבר הרמב"ן במלחמות השיג על הר"ה דליבא הבא חוק' הנוף ודוקא לרב פריך כרזיקא בפ' המוכר פירות וכיורו שלמי אמרי' זאת אומרת שלא הלכו בממון אחר הרוב ע"ש וכי' הרישב"א והרמ"ה והר"ט כהובאו בס' ה"ז לכתו' שם :

ג' דין ד' יש מי שאומר וכו' . הסמ"ע קמה למה כהבו כל' יש מי שאומר דלא כמלא סופך זה כשום פוסק וכו' וכבר כ' הש"ך דלא ראה מ"ש מרן ככ"ה סו' מ' דהפוסקי' לא ס"ל הכי ע"ש וכי' הרישב"א בחי' וז"ל ומסתברא דכיון דקאמי' אהיו בלא הא יולא הא ה"ה לארס דחיק דעלמא דמ"ש ותנא דמתניתין נקט הנהו דמסתמא שכי' גבייהו וידע כהבא דידהו עכ"ל :

ד' דין ו' וה"ה כשאר איסור דרבנן . נר' דנאמן להעיד בגדלו מה שראה בקטנו בכל איסור דרבנן אבל כעבוד קטן הינו נאמן להעיד אפי' באיסור דרבנן אלא דוקא כשהוא מסל"ת כדאיתא בפ' הגזול בתרא ע"ש וכי' א' ארעא דישאל מערכת ס' אות

ה' דהא דק"ל ט' דהורייטא לאומתא דכ"מ דלמ"ד דר' איו"ס
 הספיקו מדרכן חתיכה ספק חלב ספק שומן דלה
 התחוק חיסורא ובא קטן מל"ת והאמר שהוא שומן נאמן
 הכל למ"ד דהיסור הספיקות מדהורייטא הינו נאמן
 והא"ס ל' מדאמרין בתא דהורייטא לה והארי מעשה
 בחדש ח' שהיה מל"ת והאר זכרתי כשאני תינוק וכו'
 והטבילוני לאכול בתרומה לערב והעלהו ר' לכהונה
 ע"פ ומאני דתומ' דרבנן והארי כיון דהיסור הספיקו
 דרבנן ליה מאני אפי' בתרומה דהורייטא ול' דהתא התחוק
 חיסור שהיה בחוקת ישראל ע"ש ואכתיו ק' מדפרי התא
 והכתיה דהורייטא לה והא' וכו' מעשה בא לפני ר' ב' תינוק
 ח' שהיה מל"ת והאמר חני והאני כשאני בין הנכרי ולאיתי
 לאחוב מים דעתי על אמי ללקוט עליה דעתי על אמי
 והשיאה ר' על פיו לכהונה ומאני בשבוייה היקלו והא'
 בשבוייה לה התחוק חיסורא וה"כ כיון דס' חס' נטמא
 והיסור הספיקו דרבנן קטן מל"ת נאמן והא' ד' והפ"ח
 כ"ד סי' ס"ט סק"מ הוכיחו דהורייטא אפי' לה התחוק
 חיסורא הינו נאמן מדפרי בשבוייה דלה התחוק חיסור'
 ע"כ וז' הרמב"ם בפ"ח מנה' חיסורי כיהא השבוייה
 וכו' לכהן מפני שהיה ספק זונה שמה נבעלה לגוי והא'
 עכ"ד או שפחה או קרוב נאמן הואיל והיסור בכל
 הספיקות מדברי סופרים לפיכך היקלו בשבוייה עכ"ל
 הרי שכ"כ ב' יסור' שבוייה מדרכנן בכל הספיקו וא"כ בכל
 הספיקות דהורייטא כה"ג נאמן ול"ל למי' דבשבוייה
 היקלו וה' נמנת כהן דחה ראיית הש"ך ש"ש בשבוייה
 היקלו דלה הוחק חיסורא וה"ה בשאר חיסורי דכוות'
 ע"ש וכה"ג א' חמ"י בכתובות דף כ"ה האמר הכהן דשמואל
 אשת איש שנאכסה חסורה לבעלה חיישי' שמה תחלתה
 באונס וקופה בריון חייביה ר"כ חס' תשתבחי אפרקנד'
 וכו' מנה"ל בשבוייה היקלו וכו' רש"י בשבוייה היקלו שלא
 דהינייה שנבעלה ולה התחוק חיסורא ולה משום דרבנן
 לדבר שלא נטמאה דמנוול נפשה וה"כ דמאני בשבוייה
 היקלו ר' ל' כיון שלא רהיני שנבעלה וה"ה בכל ספק
 חיסור' דכוות' דלה התחוק חיסור' וגם הרמב"ם סכתב
 הואיל והיסור כל הספיקות מ"ס לפיכך היקלו בשבוייה
 כר' דמפ' בשבוייה היקלו מה"ט שלא רהיני שנבעלה
 וספיק' הינו חסור הלה מדרכנן בכל הספיקות ולכך
 היקלו כה' ולפ"י כר' דבתרומה דהורייטא דחין קטן מל"ת
 נאמן היינו משום דהתחוק חיסור ול"ל דה' דע"פ עלמו
 ה"כ בשבוייה חין נאמנה היה ובעלה חפי' מל"ת כדתני'
 הכל נאמנים להעיר חין ממנה ובעלה ומוקמ' לה
 בכתובות ד' כ"ד דמסל"ת הלמא היה ובעלה חפי' מל"ת
 חין נאמני' כפרק הגזול כהרא' חמ"י חין מל"ת נאמן
 בהיסור דהורייטא הלה בערות אשה בלכד דהורייטא
 לה והא' ארי מעשה בחדש ח' שהיה מל"ת זכרתי וכו'
 והטבילוני לאכול בתרומה והעלהו ר' לכהונה על פיו
 בתרומה דרבנן ע"ש משמע דבתרומה דהורייטא אפילו
 קטן החד מל"ת הינו נאמן דחין מל"ת הלה בערו אשה
 וה"כ ע"כ ה' דהיקלו בשבוייה דקטן מל"ת נאמן משום
 דלה הוחק חיסור נפשא' בתרומה דהוחק חיסור' שהיה
 בחוקת ישראל והתו' בכתובות ד' כ"ד כד"ה וכן וכו' וז'ל
 אכל ככ' כשי' משמע דל"פ רי' משום דבשבוייה היקלו
 וק"ל דלקמן אשכחן איפכא דמס' לת נאמן בתרומה
 אפילו ע"פ עלמו וכו' וי' ל' דבתרומה דרבנן דוקא הוא
 דמתכשר במל"ת כדמשמע בהגזול כהר' הכל דהורייטא'
 פלוג רי' וק"ל דחין בתרומה דהורייטא לה עכ"ל הרי

כהר"א דהיקלו בשבוייה טפי מתרומה דכ' נשים שקצרו
 כאמני' זה על זה לכ"ע אכל בתרומה דהורייטא רי"ק ל'
 דחין נאמני' דוקא בתרומה דרבנן מקילו טפי משבוייה
 וא"כ הי' טעמא דהיקלו בשבוייה משום דלה התחוק
 חיסורא וה"ה לשאר חיסור' דכוותה ע"כ דבתרומה
 התחוק חיסורא מקרי ועיין במהר"ץ סי' קמ"א :

ה' נאמן

לו' ע"כ היינו באים בשכתובו' נראה
 פשוט דה"ד כשהוא גדול נאמן להעיר
 מה שראה בקטנו הכל כעודו קטן אינו נאמן אפילו
 בדרכנן וכ"כ התו' בפ"ק דפסחים ע"ש ובפרק הגזול
 בתרא תנן נאמנת אשה וקטן לומר מכאן ילא' כחיל זה
 ופרטי' אשה וקטן בני עדות ניהו הב' עכ"ש היו הבעלי'
 מרדפי' אחריה' וזו מל"ת ח' חמ"י' מכאן ילא' כחיל זה
 ופי' רש"י הבעלים מרדפי' אחריה' קודם דכרי' הקטן
 דרבנן' לדבר שהם שלו וכ' מהרש"ל כ"ש שם סי' כ"ח
 דל"ד קודם דכרי' הקטן אלא ה"ה אחר דכרי' הקטן רק
 שלא ידעו הבעלי' דכרי' הקטן והאשה וכ"ה ל' הרמב"ם
 נאמנת אשה או קטן לו' מכאן נחיל זה והוא שיהיו
 מל"ת ויהיו הבעלים מרדפי' ע"ש ומתריקו שרש קכ"א
 הביא קלת רה"ה מפ' הגזול כהר' משמע לכאורה דאפי'
 הבעלי' מרדפי' בפני האשה וקטן ועי' כדכתעוררו ואמרו
 מבאין ולא נחיל זה חשיב מל"ת ע"ש וה' ערו' כיעקב סי' ג'
 הכריח כן ותמה על תה"ד ע"כ ולא ראה מ"ש מהרש"ל
 שם וז' פירש' הבעלי' מרדפי' אחריה' קודם דכרי' הקטן
 דרבנן' לדבר שהם שלו וזוין פי' קודם דכרי' הקטן הם
 המרדפי' והקטן והאשה משיבי' על דכריהם או על
 רדיפת' דה"כ חין זה מל"ת הלה האשה או הקטן מדכרי'
 מעלמנן בלא ידיעה שהבעלים רדפו' כלל אחריהם ולר'
 פירש' קודם וכו' הלמא מל"ת היינו נאמנ' בלא חקירה
 ורדיפת' הבעלים ע"ש וזה הפך דכרי' מהרי"ק ועיין
 במהרש"ם בקונט' שלו דף יב' ודף י"ד ע"כ :

ו' דין י"ב סומא

וכו' פסול לעדות כסב
 הרשב"ם בפ"ט סי' תקי"ב
 דסומא כשר לעדות אשה בשמעה בער מפני ער ע"ש
 והתו' דגיטין דף כ"ג כד"ה ה"ה אע"ג וכו' כ' וז'ל והא'
 דחמ"י כי' היה יודע לו עדות עד שלא נסתמה ונקמת'
 פסול לעדות שאני הכה' דנכ"ט אפי' אשה נאמנת קודם
 דהפי' סומא מעיקרא קאמר רבא אלא סומא אמאי לא
 עכ"ל הרי דהפי' סומא כשר נכ"ט משום דאפי' אשה
 נאמנת הלה משום דכ"ל בפני נכתב מסקין דסומא
 מעיקרו לאוה' כבעדות אשה דשמיע' סומא כמו האשה
 ובעדות רהייה סומא מעיקרו פסול הכל היה לו עדות
 ואח"כ נסתמא כשר דלא בעי' תתלתו' וסופו בכשרות
 בעדות אשה כמ"ש מהרי"ל ח"ג סימן ע"ה ומהרש"ח
 בקוב' עיגונא דף ה' וכן הסב' הכנה"ג ח"ה סימן יז'
 הנב' אות' ב' הוה"כ פהו' ונסתמ' כשר ועיין במהרש"ל

סימן ל"ו

א' דין א' עדים שנמלא ח' מהם קרוב וכו'
 כן פסק בעל ה"ג דף ק"ד
 ע"ג כר' דפסק כרבי דבר' נמי בטלה העדות וכן
 פסקו הר"ף והרמב"ם פ"ה מנה' עדות וכו' מרן הכ"מ
 אע"ג דשמאל רבו דר' כ' היה משום דכינא דהוא כהר'
 מוקי' בפ"ק דסנהדרין ר"מ כר' ורבנן כרבי ע"ש וכ"כ
 הסמ"ג סוף לאוין רי"ג טעם זה ע"ש ונראה דס' דחין
 הלכה

הלכה כרב נחמן בדיני כנגד רבותיו רב ושמואל ור"ל
 ומה גם דק"ל כמי הלכה כשמואל בדיניה כמ"ש הר"ש
 בפ' המפקיד ע"ש אבל ראיתי לרש"י בס' הפרדס דף כ"ז
 שכ' וז"ל ואע"ג דרבי יוסי פלוג וכו' אפ"ה הלכה כרבי
 קרא דקא פסיק רב נחמן בנותיה ורב נחמן בתרא הוא
 והלכה כבתרא ועוד דקא נסוייע קרא וכו' ולא מפליג
 בו ר"מ לר"כ כר"ז ור"י וכו' מוקי ליה בר"ג אבל בר"מ
 אמר תהקיים עדות' כשאר הילכך מה"ט הלכה כרבי
 עב"ל הרי שכתב משום דרב נחמן בתרא הוא וכן הריף
 בפ' המפקיד ס"ל דק"ל בר"ג בדיני אפילו נגד שמואל
 וכבר הוכיח: כן הש"ך בס"י ס"ק קכ"ב ותמם על
 הר"ש וליה זכר דברי הסמ"ג ע"ש וקל"ת תימא על
 הסמ"ג שסיים וכן פסק ר"מ ורב אלפס אבל לא פי'
 הטעם ע"ש שהרי הריף בפ' המפקיד פסק בר"ג נגד
 שמואל וע"כ ס"ל דאע"ג דהלכה כשמואל כמי בדיני
 ה"ד לגבי רב אלכ"ל רב נחמן ק"ל כותיה אפי' נגד שמואל
 דהוא בתרא כמ"ש רש"י וכו' ראב"ן בתשו' סימן ל' פסיק
 בר"כ משום דהיה אל"ל רוב גלוהה דשכתי דייני ע"ש:
ב' י"ש להסתפק בעידי קיום שנמצא אחד מהם
 קרוב למלוה וללוה או דייני הקיום שאחד
 מהם קרוב למלוה וללוה מי אמרי עדות שבטלה מקלטה
 בטלה כולה דה"ל דלא אמרי הכי דקיום שטרות דרבנן
 דעדים החותמים על השטר כמי שנחקרה עדותן ככ"ד
 כמו שהיקלו בקיום שטרות דער נעשה דייני מה"ט
 וכה"ג כ' התו' בפ"ק דסנהדרין ובכתובות דף י"ח בר"ה
 ואין וכו' כיון דקיום שטרות דרבנן לא פלגינן דיבורא
 כדי לפסול השטר ע"ש ובתשו' הר"ש ס"ה כ' סימן ל"ה
 ול"ו תשו' הא"ז ור' ישעיה ה"ה ומתה"ס מאיברא דק"ל
 דקיום שטרות כשר כלולה מה"ט דקיום מדרבנן ע"ש
 אבל לדיון דק"ל דאין מקיימין שטרות כלילה ואפילו
 כדיעבד לא הוי קיום במכאור בסומן מ"ו ע"ש אפשר
 דנמצא אחד מהם קרוב בטל כל הקיום דדוקא לענין
 דנגד נעשה דייני הקילו וכן ראיתי להרא"ש בתשו' כלל
 ס' סי' ד' שכ' דאם נמצא ה' מהדייני קרוב הקיום פסול
 ע"ש וכ"כ הרדכ"ח ח"כ סי' תר"ז ע"ש ונר' דכפסולי עדות
 דרענן נמי אם נמצא ה' מהם פסול בטלה כל העדות
 וכן משמע מדברי מהר"ם שבתשו' ח"ה סי' ל"ה דף כ"ז
 ע"ד שכ' וז"ל אמנם מה שכתב בשאלה על עד אחד מהם
 שהיה שיתא יין מיד גויה הנה בענין עדות עדים
 רבים שנמצא ה' מהם קרוב או פסול וכו' יש דעות חלוקות
 אמנם איני מטפל בזה דבר' דכ"ד ה"ן כיון דסתם יבס
 אינו אלא מדרבנן דגזרו משום בנותיהם כדאיתא בפ'
 ה"מ הא ק"ל דכפסולי עדות אם עבר על איסור דרבנן
 אינו פסול אלא מדרבנן וק"ל ג"כ דפסול עדות דרבניה'
 אין כפסולים עד שוכרוו עליהם וכו' ע"כ משמע
 דפסול מדרבנן שהכריזו עליו אם נמצא עם עדים רבים
 בטלה כל העדות ושוב נמצא ה' בשו"ת מהרי"ן הר"ש
 סי' פ"ה דהרב החולק ס"ל דלא אמרינן בפסולי עדות
 דרבנן נמצא ה' מהם פסול עדותן בטלה והכחמי' בתשו'
 דחו סכרתו דאפי' בפסולי עדות דרבנן אם נמצא אחד
 מהם פסול בטלה כל העדות ע"כ אבל בקיום שטרות
 שנמצא אחד מהם פסול אפשר דלא בטל הקיום דלא
 החמירו בתראי דרבנן דהא ק"ל דמקיימי השטר אפילו
 שלא בפני בע"ד וב' התו' והרא"ש והטעם משום
 דקיום שטרות דרבנן דעדים החתומים על השטר כמו
 שנחקרה עדות' ככ"ד ונר' משום דהא דאין מקבלי עדות

שלא בפני בעל דין במזמן ה"ד מדרבנן דקרא בדיני
 נפשות כתיב ובקיום שטרות דרבנן לא החמירו אבל אין
 מקיימין שטרות כלילה משום דה"ף על גב דקיים שטרות
 דרבנן כיון דדין כלילה פסול מדאורייתא החמירו פקו'
 דרבנן אבל קבלת עדות שלא בפניו דאינו אלא מדרבנן
 לא החמירו בקיום שטרות דהוי תרתי דרבנן וה"כ אפשר:
ג' כתב מהר"אן נחמיאס ומר"ן בתשו' ח"ה סי'
 י"ד דאם העד הפסול מבחישי' לא בטלה
 עדות הכשרים וכ"כ התוספות ס"פ זה בורר ואף לדעת
 הרמב"ם והרמ"ה דכוונה להעיד פסולי' ה"ל ה"ד
 כשאינו מבחישים בשעת הגדה ע"ש ועיין בתשו' מהר"ם
 מפדווא סי' ל"ב:

ד' א"ל כ"ד וכו' כתב הש"ך דאם כולם כשרים
 חותמי' הדין גם על פיהם אותם שלא
 נתכוונו להעיד וכן מכתב' כל הרמב"ם עלמז' בפ"ה
 מה' עדות ומה שתמה ה' פנים מאירות ח"ג סימן כ"ה
 מדאמרין בכריתות בפ' אמרו לו ומורה ר"מ לחכמים
 שאם א"ל שנים יודע אתה בעדות והיא אומר לא ידעתי
 פטור מנו דאי בעי אמר לא נתכוונתי לעדות אלמא אם
 לא נתכוון לעדות אינו עדותו כלום ע"ש כבר כתב ה'
 דברי אמת בקו' ה' דף כ"ט דהתם ה"ק דיכול לומר לא
 נתכוונתי לעדות ומתוך שלא נתכוון שכתב דמילתא דלא
 רמיא עליה לאו אדעתיה וכן משמע מדבריו מהרי"מ
 ח"ה סי' י"ד ע"ש ואע"פ שהתו' בכריתות שם כתבו מכהן
 הורה רבי' הלכה למעשה דאם לא נתכוון להעיד ולה'
 הוכחו שם ולשם עדות' אין בעדותם כלום וכ"כ בפסקי
 התוספו' ע"ש הרמב"ם ושאור פוסקים לא ס"ל הכי אלא
 דהתם לענין דיכול לומר שבחתי וכן הוכיח ה' קול ליהו
 סי' ל' כדאפי' לא נתכוונו לעדות הוי עדות ותמה מההיא
 דכריתות ע"ש:

ה' אם נמצא באלו שנתכוונו להעיד וכו' הטור כתב
 דהרמ"ה הוסיף דה"ה אפכה כשהעד
 עמהם הו' דבי דיבור אפילו לא בא מתחלה אלא לראו'
 ואפילו לא ראו כהעד עדותן בטלה וכ"כ הרמ"ה בחי'
 בפ"ק דסנהדרין ע"ש ומ"ש הש"ך דהא אפילו בעדים
 וזמנים קתני מתני' היו שנים רואין אותו מחלון זה וכו'
 ע"ש לק"מ דהא אמר ר"כ עלה עדות' מיוחדת כשיורה
 בדיני ממונה וכן ק"ל בסומן ל' ס"ו ע"ש א"כ ה"ל אם
 העידו כה"ה באחד אפילו לא ראו המעשה כה' בטלה
 עדותם כיון דהגדה ככ"ד היא אבל לא מנטרפ' לבטל
 עדותם דהיינו הלה א"כ באו כה"כ הפדישה ע"ש
 והר"טכת' בחי' למכות כתב בשם רבן הרא"ה שפוסל
 כשכחו להעיד והעידו אפילו לא ידעו כשרים בפסולים
 דכ' רואין אותו מחלון זה פסולים:

ו' כתב בתשו' מהרי"ן הר"ש שבעדות קידוש'
 וז"ל וכו' לא טלה לבטל הוראת' לפי שבענין
 עדים שנמצא ה' קרוב הו' פסול כתב הרמ"ה הכיאו אחי
 ה"ר יחיאל בפסקי מכות וז"ל אבל אםסידו כהדי הדדי
 ככ"ד בתוך כדי דיבור של סבירו אעפי' שאמרו מתחלה
 כשעה ראיה שלא באו להעיד אלא לראות' והפי' לא ראו
 והת' זה ונמצא ה' מהם קרוב הו' פסול עדותם בטלה
 דהא עיקר קרא בשעה הגדה קאי וכו' והו' רמ"ה
 לסמוך עליו לקיים הוראת' ואפי' למי שמפרש שבשע'
 הגדה תליא מלתא אפשר שיורה בקי' סתמו כראיה לפי
 שאז הוא בשעת עדות' ככ"ד עכ"ל והר"טכת' בחי' לגיטין
 דף י"ח כ' וז"ל ואומר רבי' נר' דה"ד כדבר סתמו במעשה
 וכו'

וכי' אבל בקידוש' שאין הדבר תלוי אלא בראיית העיר' שהעפי' שקדשה ויודע הרבה כל של' קודשה בעדים אינה מקודשת וראייתם של העיר' היא שעושה המעשה כל זמן שהיה קרוב או פסול אין הקידוש' כלום דעדות הכשרים בטילה והכח עיקר עדות' היא עכשיו כראייה וכמו שבא' בילם להעיר דמי והילכך עדות' כולה בטילה ומיהו ש' ד לחומרה להטריכה גטו' היא' רבי' והיא נכונה עכ"ל הרי דהרא' והיר' טכ"ס ל' דבקידוש' תלוי כראייה מיהו ריך גט לחומרה ובתו' פ' הא"מ כ' שבך הוראה רבי' הלכה למעשה אבל אין כן דעת המפ' וראוי לתקומה ע"ש הרי דהרא' ס"ל למעשה כן אבל שאר המפד' לא פ"ל הכי וחסד הרש"ט להס':

ו' ו' א' וכו' דהתי' בעי' וכו' ב' הכ' פ' שגזבין בשעת הראייה כדי להעיר ופ' לב' ד' והעיר אפילו לאחר כדי דיבור ואפילו לא ראו בה' פוסל וכן איתא בתו' והרא' ש' וכו' הש' דלדק דמה ועייל כוונתו להעיר בשלא ראו כח' דכמה נטרפו וב"כ התוס' כהדיח דה' דכשק'ו כח' עש' ב' ונר' דע"ס וז' ואפילו לא באו בה' וכו' וד' שהעידו אחר כדי דיבור ואפילו לא באו לב' דכח' כמבאר בתו' והרא' ש' שס' אבל ודאי בעי' שראו המעשה כח' ועיין בתשוב' מהרא"ם ש' כ' סימן יד שכתב רמ"ם ש' ל' דלא בעי' תכ' ד' וליה' ררש' ס"ל דבעי' עדות בתכ' ד' רוב' כ' בס' הפרדס דף כז' ע"ש ובס' הרש"ט כח' למכות דף ו' ע"כ דמדברי הרמב"ן נראה דס"ל כרש"י וע"ש כח' הרמב"ן וכו' כ' מדברי הסמ"ג לאיין רוב' וכמ"ש הנמ"ל פ"ה מה' עדות' ויה' בית חדש בסו' ל"ח ע"ש אבל אין ק"ל דלא בעי' תכ' ד' אלא לענין הזמנה:

ח' ב' ה' הש' דאפי' אחר שהעירו ככ"ד באמנו' לז' שלא כוונת בשעת ראייה להעיר כן מוכח כהדיח מדברי התוס' והרמב"ן והרש"י והר"ן וכו' כ' בשו"ת כתשו' תחכמים מהרי"ן הרא"ש ז"ל ומה' שנתבעל עדותו בשביל שנתפל לעוברי עמירה לא מלא ידיו והגליו שהדיוק' ל' דשילוי' להו' למחזי' תקיפו הו' לחסודי' תקיפו וכל זמן שלא שלטו להם הם כחזקת כשרים ומ"ש שמוכח סופן על החלקן שנהכונו להעיר מתחר' שכו' לתעור' גם כזה ללל כמיס' אדירי' והעלה קרם כירודע' כ' ה' דאמרי' למחזי' תקיפו או לחסודי' תקיפו פי' בשעת ראייה וכבר הוכיחו התוספות והרא"ם שר"ך כ' דברים שיכונו להעיר וכן שהעידו אח' ד' והף' שהעירו אח' ד' ככ"ד הכשרים והפסולים ביחד הם יתמרו למחזי' תקיפה הם נאמנים אע"פ שהעידו' כ' ג' כב' שלא שלטו להם מסתמיה הם כחזקת כשרים שערותם הו' טובה וכו' עכ"ל:

ט' הגה' או שטר' שהס' עליו בעל דבר בעלמו וכו' וכן אס' חס' נוגע הו' ל' כבעל דבר ראוי פוסל הריב' ש' שס' וה' משנה למלך פ"ה ופט"ו מה' עדות הבית קאי' תר"ם כלל ג' סי' ג' ובעל התרומות שער פ"ה ח' ד' סי' ט' דס"ל דכפסול ממון נמא' אמרי' כמלא' ה' מהן פסול' עדותם בטלה ויחמה עליוס דפסול' משום ממון הו' כבעל דבר בעלמו ולא בקורת עדות וזכרתי שכמה מרביות ס"ל הכי ע"ש דלק' משברי הרמב"ן כפי' לבתרא' דף מ"ג ב' וז' ואמתי' לישלקו וכו' וק"ל לרבינו' וה' בעי' תקלתו וסיפוי' בכשרות וכו' ויחמה' להו' שאני נוגע בעדות מחמת ממון וכו' לאו ער' הוא כלל דאין אדם מעיד בעלמו ודמיה' לה' דאמרי' כמס' מכות' אלה' מנעתה רובע'

ועל בתקיימו דבר הכתוב מדבר כלו' והגו' לאו עדים הם וכו' אבל בתקול' אחר עדים פסולים מקרוזה תי' רבות' ויש לוי' לדקדק עליו לפיכך כ"ל וכו' וב"פ הריש"ב ה' הובא בס' ח"ז שס' ק"ל דלממונו עד הו' ואינו דומה לעדות שכניפו והולך והובע בדמשמע מהא' דאמרי' בס' ק' דסנהדרין' וכו' אדם קרוב אלל עלמנו ואין אדם מע"ר בעי' רכא' פ' רבע' שרי' מהו וכו' כפר' רבעי' הד' פשעה' אדם קרוב אלל עלמנו אמרי' אלל ממנו לא אמרי' אלמא' לגבי ממנו כמו עד הוא וכו' ע"ש הרי דהרמב"ן והרש"ב א' ס"ל דלממונו עד הו' ומתקיימו דבר מקרי' וגמלא' ה' מהם פסול' עדותם בטילה ודוקה' לעדות שכניפו הוא דאמרי' בתקיימי דבר הכתוב מדבר ובעל דבר הוא ולא עד והריב' ש' אזיל לטעמיה כפי' של' טר' דס' ל' כרבינו' אבל הרא"ש ובעל התרו' מות' נר' דס' ל' בהרמב"ן והרש"ב א' והרש"ב ש' קי' ר"ו כ' בפנייה שנתמלאת מעיברה ואמרה מאיש פ' והוא כפר' דאין רנין בעדות בני' העיר משום דנוגע בעדות דהו' קיימי' במזונות העיבור ואע"פ שיש לה' שתועיל עדות' והוא שהכועל חייב ליתן למעוברת שכר המילדת ושכר מזונה מ"מ היה נר' כיון שכמויות העובר עדות' כ' טלה גם בזה עדות' בטלה כראמרי' עדות' שנטלה מקלתה בטלה כולה מיהו יש לחלק דל' ד' לב' שהעירו וגמלא' ה' מהם פסול' דהס' עדות' אחת היה אבל הכא' דהו' קרי' גופי' פלגי' דכורה ע"ש הרי דפסול' נוגע נמי אמרי' עדות' שבטלה מקלתו בטלה כולה מיהו מ"ש הכא' קרי' גופי' נינהו חייב לה' וחייב לבנה ובתרי' גופי' פלגי' דבורי' כראית' כפ' י"ב ע"ש ק' שהרי ר' קוהרמב"ן סוקרא' ש' פסקו כר' דאמרי' כירושלמי הכותב כל נכסיו לב' בני' אדם והעדים קרובים לא' ורחיקים לב' בטלה כל העדות במבואר בסו' כ"ה ע"ש וכתב הרש"ב ד' כתשו' הביאו קרא' ש' ספ' ק' דמכות' וז' שכל עדות' שבטלה מקלחה מחמת פסול קורבה בטלה כולה ולא פלגינן דיבורא דהא' ל' פכהן רקמנה דאמר מה' שנים גמלא' מהס' קרוב' או פסול' עדותם בטלה אלמא' לא פלגינן עדותם וכו' ולפ' ניהא' ההיא דירוש' וכו' וקיימיה ר' א' ממתני' נמלא' ה' מהם קרוב וכו' ופסק' רב' אלפס' סילכתא' כר' ולא פלגי' דכוריה וכו' ע"ש וכו' כ' הרש"ט כפי' לשם ועז' סמך מורי' הר"ה אב"ד כ' כ"מ ועוד תו' וז' דל' ד' כלל דהתם כל מה שהעירו כפסול' על עלמס' הוספת דברי' שאמרו וכו' שלא היונו לריב' אלא שיער על הנרבע וכו' וכו' אין מקבלי' ממון איתו תוס' כיון דהרי' ענייני נינהו דל' ל' אהדרי' לא תלו אהדרי' כלל אבל הו' דירוש' שכתב כל נכסיו לב' בני' אדם וכן הו' ליה' וערב דאין העדים מוספים בעדותם כי על כ' דברי' נודמנו ונעשו עדים והו' לעדות שבטלה מקלתה בטלה כולה זה כ' לטעם נכון עכ"ל וכו' אז' לבתב' דף י"ח כתב' תי' זה כשם הרא"ש ע"ש וז' כ' בפנייה שנתמלאת מעיברת ומעידים העדים שהיא מעוברת מאיש פ' וממילא היא חייב במזונות העיבור וממון המעוברת ושכר המילדת עדות' ה' הו' דה"ה לזו בלא זו ולא פלגי' דכורה וכה' ג' כתב הרש"ב כ' כתשו' ח"ג סי' ר"ז ע"ש וכן ראינו למורה"ה כ' לחס' רב' סימן כ"ד על נערה שנתקדשה לב' בני' אדם ויש עדים שהיא קטנה קרובים לא' ורחוקים לב' ויש עדים אחרים שהיא גדולה כ' הרב דאפילו למ' ד' ככתב' נכסיו לב' בני' אדם והעדים פסולים לא' וכשרים לב' עדותם

דעדותם עדות לגבי הכשרים ה"ט דפלגו דעורא אבל הכא ליכא טעמא דפלגו דעורא דאם היא קטנה מיהונה מישאון אפילו לגבי הכ' ואם לאו אין מהונה מישאון אפילו לגבי הרחוק ע"ש וה' נ"אם היא מעוברת מאיז פ' ממיל' הוא חייב בכל ועיין מ"ש סי' כ"א :

יוד אים העדים הכשרים זוכרי' וכו' ונר' טעמא דאע"ג שכער היה חתום עמהם בשטר עדיין לא העיר בכ"ד ואע"ג דעדים החתומים על השטר כמי שנחקרה עדותן בכ"ד דמי' מ"מ עדיין לא העיר בפני כ"ד ואין תרוייהו בעי' וכו' כלכוש מכואר דס"ל דתתימה לא חשיבא כהגדה ממש לענין זה וכ"כ כסוי' מ' הוסי' כ"א ע"ש וכן דעת הסמ"ג בסיתון מ"ה ס"ק ל"ד והס"ך ע"ס השיגו דהגדה בשטר כהגדה בכ"ד היא דעדים החתומים על השטר כמי שנחקרה עדותן בכ"ד ע"ש ולא זכר דברי הלכוש וה' שמח"י סימן ח' כ' דנקטו' כהלכוש והסמ"ג ע"ש אבל ראייתו להרדב"ז ח"כ סי' תר"ז שכ' דאם ישבו לסקות את השטר פסולים עם כשרים הרי נתכוונו להעיר דתתימת השטר היא שעת המעשה וכו' ע"ש גם הרשב"א בתשו' ח"ב סי' ק' כ' וז"ל אבל דע שהשטר שהוליה יוסף פסול לגמרי מפני שנמלח' ה' מהם קרוב וכל עד שנמלח' חתום על השטר כמי שנחקרה עדותם בכ"ד ומקיימי דבר נינהיובחלו אמרו לאסודרי אהינן ומזוייף מתוכו וכו' ואפילו לרברי הגאון שאמר בשטר שיש כוונ' עדים ונמלחו כ' מהם קרובים זה לזה וכו' לא מכטלי' ליה לטעמא מספק אלא תתקיים העדו' כשאיר לה נאמרו דברים הללו אלא בשטר שיש בו עדים אבל בשטר שאין בו אלה ב' עדים פסול' הוא לגמרי וכו' ע"ש הרי שכתב דבעי' שנחקרה עדותם בב"ד דמי' וכאילו אמרו אהינן וה"כ אפילו יבא הכשר ויעיר בכ"ד הינו כלום וכן מלחתי למהר"ם נוסדוה' סי' מ' ז' שכ' וז"ל וה"כ היהודים אשר היו כמעמד והם קרובי' לא יבואו לפני כ"ד להעיר ואז לא נאמר נמלח' ה' מהם קרוב וכו' דכתב הר"ם ש' וכו' ואם היו העדים חתומים על השטר הפסול שייך לו' כך כאשר עדים החתומים על השטר כמי שנחקרה עדותן בכ"ד דמי' ויחשב חתימתם כהגדה לפני כ"ד אבל בכ"ד שאינם חתומים וכו' ע"ש וכן קלף ראייה מדהניח' בס"ג מ"ש ופסקה הרמב"ם והטור ומרן בסוי' מ' סל"ה חתם בשטר עד שלא נעשה חתנו וכעשה חתנו הוא הינו יכול להעיר על כתו' אבל אחרים מעודים וכו' וכתב מרן הכי' דהא דמכשירי' חתימת קרוב אעפ"י שהשטר יולא לפני כ"ד כזמן שהוא פסול לפי שהעדים החתומי' על השטר כמי שנחקרה עדותן בכ"ד דמי' וכיון שכעשה שחתמו כשרי' היו הו"ל כאלו קבלו כ"ד עדות' באותה שעה וגמרו הדיון על פה ע"ש הרי כיון שהיה כשר בשעה שחתם הו"ל כאלו קבלת עדות כ"ד באותה שעה וגמרו הדיון על פה פיה' וה' לענין אם חתם עם הפסולים :

יא ואם הזמין התובע עדים כשרים וכו' כתב בחשו' החכמים בשו"ת מהרי"ה הר"ם שו"ל וכו' כשהזמין הפסולים לעדות ולא לכשרים דהוי כהלו לא קבל עליו לערים אלא חלו וכו' אמרי' דלא בעי' למי' התם עידי' זהו מסתמ' אבל כשחייב גילה בעלמו שלא לו דוקא קבל לעדים ולא לאחרים קדע שהרי כשלא סוימת' אם נתכוונו להעד הפסולי' פוסלים לכשרים ואילו כשסוי' העדים כשרים אפילו שנתכוונו הפסולים להעיד אינם מלטריפים עם הכשרים נהמקיימי' לפוסלם והטעם לפי

שכער נלה בדעתו וכו' **י"ב דין ב' ונאמן** לומר שלא הכיר וכו' כתב הסמ"ג דוקא כשאמר מעלמו וכו' וכ"כ בפרישה דהין טועני' כן כשכילו עד שהיא בעלמו יאמר שלא ידע והו' נאמן ע"ש ולא משמע כן מל' הר"ף וז"ל בתשו' סי' קס"ז זה שאמר העד הכ' לא ידעתי אם קרוב וכו' עדותי כשירה כמ"ש למחזי אהיתון או לאסודרי אהיתו וכאשר קבלנו עדותם כשאמר למחזי אהיתו כך נקבל עדותם כשהמורה ידענו שהוא פסול ע"ש הרי דרמיה למחזי אהיתו ומשמע דכמו דהתם שואלים אותם עז' ה"כ הכא וכ"כ הרמב"ן בחי' למכות וז"ל לפי דברי רבי' אף כשכחו עדים והעידו שישבו ג' להעיד וכתבו עדותם זה בפני זה אם נמלח' ה' מהם קרוב או פסול למלוה או ללוה לא מכטלי' טעמא מספק דאמרי' דלא הוה ידע בקרובי' רהאי' וכ"כ תשו' שלו עכ"ל הרי שכתב דהין מכטלי' השטר מספק ואמרי' לא ידע שפסול והריטב"ה בחי' כתב כשם רבו הר"ה דחולק על הר"ף אבל הוה דעתו כהר"ף והרמב"ן ע"ש כ' ועיין הרדב"ז סי' תש"ז :

סימן לו'

א' דין א' כל עדות שיש לו להדם הנאה פסול להעיד וכו' בע"כ' לא משום דחשידה ליה דמסקר הלא משום דהדם קרוב אלל עלמו ולא ידעתי מנ"ל וכו' ולא אמרו דהדם קרוב אלל עלמו אלא אם כעדותו משים עלמו רשע ולא כדבר של הנחת ממון' הסמ"ג ע' וכן הסכים הש"ך ודחה דבר קע"ש ומהר"ם מלובלין והביא דברי הרמב"ן כשם מהרי"ן מניגש דס"ל הכי ע"ש כ' וכן מובח מדברי התו' וקד"ה ע' והעור' ס' ג' גבי מלוה וערב שכתב אבל אם ישאר קרקע בידו כנגד החוב אפילו אם הוא זכורית יסולים להעיד אפילו אם הקרקע שנועיר בינונית לא חשוד להעיר שקר ח"י שבין בינונית לזיבורית וכו' ע"ש משמע דפסול נוגע שיש לו הנאה מה' ט' דחשוד להעיר שקר וכ"כ ה' בחי' כהונה ח"כ סימן כ' דרס"ה שכ' בעיקר דפסול נוגע כעדות משום הנאה חיישינן שמה' משקר דוקא נוגע בעדות שיש לו הנאה כגוף הדבר אבל נוטל שכר להעיד דהנאה נובחזן היא לה' חיישינן לה' ורבנן הוא דקנסו ע"ש וכ"כ מוהר"ם ש' ח"א דהר"ד ע"ג ע"ש כ' :

אבל ל' הרמב"ם ס' פט' ז' מה' עדות כתב כל עדות שיבוא לאדם הנאה מתנה הינו מעיד שזהו כמעיד על עלמו ע"ש משמע' לה משום חשש שקר אלא דהוי כמעיד על עלמו דהדם קרוב אלל עלמו וכ"כ ה' קרית ספר ע"ש וז"ל מהרי"ן מניגש בספרו בפ"ח ה' כ"ג יש להשיב דהא לא מקבלי' סהדותי' לא משום דחיישי' ליה בעדות שקר אלא משום דכיון וכו' דקא' מטי ליה הנאה מסהדותי' הו"ל כמאודמסקי' הנפשיה דלא מקבלי' מניה ולא מושים דחיישינן ליה דמסקר בהאי סהדותא לא משום דלא מקרי עד כלל עכ"ל וכן ראייתו להרמב"ן בחי' למכות שכתב וז"ל והרשב"ד כתב בתשו' שכל עדות שבטלה מקלקלה מחמת פסול קורב' בטלה עדותה דלא פלגו דיבורא וכו' אלא הא דאמרי' אדם קרוב אלל עלמו ואין חמ"ע' דוקא כשהוא מעיד על עלמו שאין זה עדות כלל אלא כמי שהינו דמי' שאין הדם נקרה לעלמו עד פסול' כרי' שנאמר עדות שבטלה מקלקלה בטלה כולא

ודמו למאי דאמרינן לעיל במקיים דבר הכתוב מדבר
 וכו' ויש ר'היה לדבריו כפ"ק דסנהדרין וכו' ומנינו עוד
 ביומא כזה כפ"ח ה' וליסקלו תרי מנייהו ולידיונו ומקשו
 רבוותא והא' בעינן תחלתו וסופו ככשרות ומפרקינן
 שאני עדות דמטו הנאה מניה דלח' עד מוקרי הויה
 שעתא וכל היבא דתסולק מההיה הנאה כשר וכ"כ הרי
 הלוי ולפ' ניחא מ"ש גורושלמי כתב כל נכסיו לב' כני
 אדם והעדים קרובים לזה ורחוקים לזה ה' אמר פסול
 וכו' ע"ש ב' הרי דהרא' כד' ומתרינ' מוגש והרמב"ן ס"ל
 דנוגע בעדות לא מקרי עד פסול אלא במעיד על עצמו
 וכ"כ הריטבא בחי' לקידושין פ' הא"מ ואף שהרמב"ן
 בחי' פ"ח ה"כ' שיש לדרקק ע"ז והרשב"א הוכיח בס' ח"ז
 הוכיח דלממונו' עד הוה"ל ד' לעדות שבגופו מדאמרי'
 כפ"ק דסנהדרין אקא' ע' ואין אדם משים עצמו רשע
 בעי דכא' פ' רבע שורי מהו כהר דבעיה הרר פשטה ה"ק
 אלא עצמו אמרינן אלא ממונו לא אמרינן אלמא לגבי
 ממונו עד הוה ע"ש כבר כתב הר"בש סימן של"ט דהא'
 דאמרינן שאין אדם קרוב אלא ממונו היינו במה שמעיד
 על שורו להורגו שאין לו הנאה כזה אבל במה שיש לו
 הנאה מעדותו אפילו הנאת ממון לבד אמרי' אדם קרוב
 אלא עצמו והכיה תי' רבוותא כההיא דפ"ח ה"כ' וכו'
 בסומן הע"ו ע"ש כ' ה' כדעת רבוותא מהר"ן מוגש
 והרא"ב ד' והרמב"ם והריטבא והר"בש דנוגע בעדו הו'
 במעיד על עצמו כדברי הע"ש ומתרי' וכו' כדעת
 הרמב"ם כמ"ש וכ"כ הרמ"ה כפ"ח ה"ק' ל' דפקול
 נוגע בעדות כפקול קרובים דמי דקיל אדם קרוב אלא
 עצמו ובסימן קנ' הגבי מכיר כה שהיה בת חמורו כתב
 וז"ל ולא חיישינן לגומלי' דילמא האי לוקח מודה ליה
 למוכר שהיה בת חמורו כי הוכי' דליכתש' מוכר
 לאסהודי ליה ללוקח דכי פסקי' ליה לנוגע בעדו' משום
 דאיהו ביה הנאה לרדייה כההו' סהדותא ממילא ואין אדם
 גאמן ע"ז עצמו אבל למחשדה דמכוין למשקל ממונא
 או הנאה מחכריה לאסהודי ליה לא חיישי' דה' כ' כולהו
 עדויות דעלמא נמי ניחוס דילמא אגרא יהבו ליה
 לאסהודי וכו' ע"כ ל' נראה דס"ל דפקול נוגע בעדות
 משום דאדם קרוב אלא עצמו כל שיש בו הנאה דממילא
 אבל לא חשדי' ליה דמשקר :

נוגע אינו פסול אלא משום בעל דבר וכשמעיד לחובתו
 כשר בכל אדם ע"ש ולק"מ דמעיד לעצמו כיון לזכו' בין
 לחובה פסול וא"כ נוגע בעדות דחשיב בעל דבר חפי'
 לחוב פסול וכבר כתבתי בס' ל' דהרה"ש ס"ל דנוגע
 בעדות לא חשיב בעל דבר אלא עד פסול הוא כדעת
 הרמב"ן ומה"ט אמרינן נמלא אחר מהם פסול בטלה
 עדותם ועד קרוב אפילו לחובה פסול מיהו ח"ל דנוגע
 דוקא כשיש לו הנאה מקרי נוגע וחשיב קרוב אבל מעיד
 לחובה לחו' נוגע הוא ולא חשיב קרוב כמ"ש הש"ך ע"ש
 וכ"כ דעת הרמב"ם בפ"כ מה' עדות שכתב רבע את
 שורי הוא ואחר מנטרפי' להרגו שאין אדם קרוב אלא
 ממונו והרא"ב ד' כתב בשם שאינו נאמן על שורו כד' אינו
 נאמן על הרובע עדות שבתלה מקלתה בטלה כולה
 ע"ש פנ"מ ונראה דרבינו ס"ל דאדם קרוב אלא ממונו
 ה"ד לזכות כשיש לו הנאה אבל לחובה אינו קרוב כלל
 ועדותו עדות להורגו את שורו אבל הרא"ב ד' ס"ל דה"ל
 ממונו הו' בעד קרוב ואמרינן עדות לחובה ולדעת
 הרמב"ם כשר להעיד לחובתו וכבר הו' כוח הני' בשם
 הר"ן וה"ר יונה כפ"ח ה' ע"ש וכן הר"ב ח"כ סי' כ"א
 ע"ש ב' :

ונראה

דנ"מ אס' חס' עד בשטר דק"ל בס' ס' ו'
 סי' כ"א וז"ל ר' שיש לו שטר יגל שמעון
 ולוי חתום בו ומכרו ללוי העד אין לוי חסוב נוגע בדבר
 ולא חיישי' לחשדא לומר שהוה חס' לו שקר כדי שיקנהו
 ממונו לפי שהעד האחר לא היה מסכי' עמו להעד שקר
 בשביל הנאתו של לוי וכתב מוהר"מט ח"א סימן ע"ט
 דה' ד' כשינא השטר בב' ד' קודם שלקחו זה העד אבל אם
 לא הוחזק בב' ד' קודם והלה טוען מזוייף איך יתקיים
 השטר על פיו של בעל דבר שאינו הומר עכשו חס' בו
 אחר שלקחו ליה היה חתום בשטר אלא עד ח' וכדאמרי'
 בס' פ"מ ה' היה עד בשטר עד שלא נעשה גזלן ע"ש
 והביאו ה' כנה"ג סימן ס' והנה"ט אות מ' ע"ש וא"א
 דפסול נוגע בעדות לא משום חשש שקר אלא דהוי
 כמעיד על עצמו אפילו לא החזיק השטר בב' ד' כשר
 דפסול קורבא לא חיישינן כמבואר בפ"מ' וכו' סי' מ' ו'
 ס"ה חס' בשטר עד שלא נעשה חתמו ונעשה חתמו וכו'
 אחרים מעידים על חתימתו אפילו לא ראו עד שנעשה
 חתמו וכבר תמה מר"ן הבי' סימן ל' ג' על מהר"ם שכתב
 דוקא בשאחרים מעידים שראו חתימתו בשטר קודם
 שנעשו קרוב אלמא כפסולי קורבא לא חיישי' וה"כ' אה'
 פסול נוגע בעדות לחו' משום חשש שקר אלא משום
 קורב' בקרוב אלא עצמו חפי' לא ראו השטר עד שלקחו
 לא חיישינן שמה חס' בו אחר שלקחו וגם מדכ' הטור
 ומרן סי' ס' ו' לא חיישינן שחתם בשקר לפי שעד האחר
 לא היה מסכים עמו להעיד שקר בשביל הנאתו של זה
 וכתב מהר"ב דה"ס מכרן לשניהם חיישי' ע"ש :

כתב

ה' פני משה ח"כ סי' ק"ח נלע"ד דלא מהני
 סילוק אלא קודם שהעידו אבל אם העידו
 בב' ד' ולא הועילה עדותם משום דנוגעים בעדותם
 אפילו אם יסתלקו וא"כ כיוחורו להעיד לא מהני דהשקא
 נוגעים בעדותם נקרו אפילו אחר הסילוק דחיישינן
 לקנוניא שיעיד לו כדי שיחזור ויחלוק עמו קמ"ל דלא
 חיישינן לקנוניא וא"כ אפשר דאפילו אחר העדות יכול
 להסתפק אבל הדין דין אמת וכבר כ"כ מהרש"ך ח"א
 והביאו ה' כנה"ג אות כ"ט ע"ש וכ"כ בעל העיטור נבי'
 קרוב וכתחוק הביאו הש"ך פס' ל"ג ס"ק ע"ט ע"ש וב' כ'
 כס'

ובמ"מ לכ"ע פסול נוגע בעדות מן התורה או משום
 דאדם קרוב אלא עצמו ולא נוקרי עד חו'
 משום שמה יעיד בשקר דחששא דלוריינתא היה כנראה
 מדברי האחרונים כמ"ש ה' בחי' כהונה ס' וכ"כ דעת
 רבינו שפסק דקבלן אינו מעיד אע"ג דאיב' תרי לישני
 וז"ל הרמ"ה ס"ה ס"ק' וק"ל כמ"ד אינו מעיד
 דבאבי סליק שמעתא ועוד דק"ל בשל תורה הלך אחר
 התחמיר עכ"ל ולבאורא נר' דנ"מ בין הטעמים דפסול
 נוגע בעדות משום קורבא חו' משום חששא דשמה יסקר
 כשמעיד לחובתו דלא חיישינן שמה יסקר אבל למ"ד
 דנוגע בעדות הו' במעיד על עצמו לחוב גמי' פסול
 והריטבא בתשו' הביא' מה' בתשו' סי' ה' כתב דכל מה
 שאדם מעיד לעצמו בין לזכות בין לחובה אין עליו שום
 עדות אלא כבע' ד' עצמו אבל כני העור דוקא לזכות אין
 יבאליח להעיד אבל לחובה כני העור נאמנים וגר' דס"ל
 דנוגע בעדות לא חשיב כמעיד על עצמו ולחובה יכול
 להעיד ובתשובו' הרשב"ן ח"א סימן ו'א משמע דאין כני
 העור יכולים להעיד אפילו לחובה וכ"כ הרא"ש בתשובו'
 כללו' סימן ד' וה' משנה למלך פט' ותמה עליו דכל
 ח' 18

בס' א"ז לבתרא ס' פ מי שמת בשם ה' המאירי וז"ל ראיתי לקצת גדולי הדור דכל שבאו לדון והביא הא' עד שנמל' קורבתי פסול נגמר הדיון לפסול את העדות ואחר כך נתרחק ובה להביאו עכשיו לדיון שאינו נאמן שכל אדם עשוי להחזיק דבריו והרי הוא כעין נוגע בדבר עכ"ל וה' נוגע בדבר שהעיד בכ"ד לא מהני סילוק מה"ט וגם למידי' דפסול נוגע בדבר משום שמה משקר נראה דאם כבר העיד אינו יכול לחזור ולהעיד בפניו ולא חיישינן שמה יחזיק דבריו שהרי הרשב"א כתשו"ת כ"ס' שער"כ דהא דאין מקבלי' עדות שלא בפניו בע"ד גזיר' הכתוב הוא ולא משום דחיישינן לעדות שקר דאטו משה ואהרן מי חיישינן להו ואפילו מהם אין מקבלי' אלא בפניו בע"ד וכבר כתבתי סימן כ"ח דס' ל דמדאורייתא דוקא בר"כ אבל בר"מ מקבלין עדות שלא בפניו ורבנן הוא דגזרו ולכך יכול לחזור ולהעיד בפניו ולא חיישינן להו כדרכן וגם להר"ף כתשוב' והרמ"ה דטעמא דאין מקבלי' עדות שלא בפניו בע"ד משום חשש עדות שקר וקיל דיכולים לחזור ולהעיד ה"ד משום דמדאורייתא מהניא קבלת עדות שלא בפניו בע"ד אבל נוגע בעדות דפסול מדאורייתא אינו יכול לחזור להעיד אחר סילוק וכבר ה' בתי כהונה ח"ב דף ס' א נסתפק אם נוגע בעדות פסול מדאורייתא אומדרכנן אבל מדברי אחרוני' פשו' להו דפסול מדאורייתא מה"ט שמה ישקר עש"ב וה"כ אם כבר העיד ככ"ד אין לו תקנה אבל אם חתם בשטר קודם סילוק יש להסתפק מי הוא כמו שהעידו בכ"ד דעדים החתומים על השטר כמי שנקרה עדות' בכ"ד דמי ומדברי מוהריט"ץ סי' ר"ח נראה דמהני סילוק אפילו אחר שחתם בשטר ע"ש"כ כקצת מדברי הר"ף והר"ש בפי' זכ שכח וז"ל שמעינן מינה היבא דתחלתו בפסלות אע"פ שכופו ככשרות פסולות וקנן נמי בהדיא העדים שאמר כת"י הוא זה אבל הנוקים היינו קטנים היינו פסולי עדות היינו הרי אלו נאמנים אלמא כל היבא דמעיקר' פסולים היו אע"ג דהשתא כשרים נינהו לא מקבלי' סדרותיה ה"ה"ל דכד אמר סדרותיהו היו פסולים וכו' ע"ש וה"א חומא דהתם שאני כשחתמו בשטר כשהיו פסולי' דכמי שנקרה עדותם בכ"ד דמי וכמו שהעידו כבר בכ"ד אבל בעדות ע"פ כשקופו ככשרות בשעת עדות ש"ד אלא ודאי דחתימת' לא היו כהגדה בכ"ד וכן מה שסיימו שם ודוקא בפסול הגוף הוא דכע"י תחלתו וסופו ככשרות אבל בפסוק ממנו לא וכו' משמע אפילו בעדות שכתב מהני סילוק אבל ראיתי לה' ארמת הקדש סימן ס' ח שכתב כיון שחתמו בשטר הו' כמו שהעידו בכ"ד ולא מהני סילוק ע"ש"כ שזו תלוי במחלוקת אחרונים כפי' ל"ו א"ש יכולים הכשרי' החתומים בשטר עם הפסולים לחזור דהלכוש והסמ"ג והט"ז ס' ל דחתימת' בשטר לא חשיב' כהגדה בכ"ד והש"ך ס' ל דחתימת' חשיבא כהגדה בכ"ד דעדים החתומים על השטר כמי שנקרה עדותם בכ"ד ושם כתבתי שכ"כ מהר"ם נפדוויאה והרדב"ז ושכן מוכח מהשו"ת הרשב"א וס' ד יונה וכו' ג"כ מרן הכ"י סימן מ' ונבי חתם בשטר עד שלא נעשה חתמו ונעשה חתמו דאחרים מעידים וכו' דהא דמכשירי' חתימת קרוב אע"פ שהשטר יואל לפני כ"ד בזמן שהוא פסול לפי שהעדים החתומים על השטר כמי שנקרה עדותם בכ"ד דמי וכיון שכשעה שחתמו כשרים היו הו' ל' כבר קבלו כ"ד עדותם באותה שעה וגמרו הדיון על פיהם ע"ש הרי דחתימת' חשיב כשעה

שחיה כבר בטגרה וכאלו נמרו סדין על פיהם וה' לענין אם חתם עם הפסול הו' ל' כאלו העיד עם הפסול בכ"ד וה' כ' אם חתם בלא סילוק הו' ל' כאלו העיד כבר בכ"ד ולא מהני סילוק ומ' ש מרן כפי' נ"ה הכותב כל נכסיו לכ' בני אדם בעדות אחד והעדים קרובים לאחר ממתקבלי המתנה ורחקים מהב' השטר פסול אלא כ' נסתלק אותו שהעדים פסולים לו וכו' כבר תמה הש"ך שם כיון דטעמ' הוא משום עדות דבטלה מקטתה בטלה כולה ומדמי' לה' לנמנא' א' מהם קרוב או פסול דהשטר בטל מה הועיל סילוק ות' דמיירי שנסתלק קוד' שנכתב השטר וכו' ומ' שם והיה ה"ל דה"ק אלא כ' נסתלק דאז מועיל כשועידו העדים כן בע"פ בפניו כ"ד ע"ש"ק כיון דחתימת' חשיבא כהגדה וכאלו העיד כן בכ"ד קודם שנסתלק לא מהני סילוק אבל בס' א"ז לבתרא בפ' ח"ה שכ' הרשב"א וז"ל ודברי הרמב"ן נוחי ליה יותר אלא שה"ף לפי' ק"ל הא' דנראה כירושלמי וכו' וא"א למה פסול הב' יסתלק הקרוב ולירונו לחוק ע"פ אלו ושמה אה"כ ולא עדות בטלה אמרו אלא פסול ואע"פ שאמר שם מתני' מסוייגה ליה מה ב' נמנא' א' מהם קרוב או פסול עדותם בטלה וכו' להו לדמות' לגמרי קאמר דהבא עדותם בטלה לגמרי ואלו התם לא בטלה אלא כל שלא נסתלק הקרוב ומדריכל' ח"ה דף ק"ז"כ בשם הר"ן ע"ש הרי שכ' דאם נסתלק הקרוב העדים כשרי' לחוק ולא מדמי' לה' לנמנא' א' מהם קרוב לגמרי א"כ כנמל' א' מהם קרוב הו' פסול בשטר לא מהני סילוק משום דחתימת' חשיב כהגדה בכ"ד אבל נותן לכ' בני אדם והעיד קרוב לא' ורחוק לאחר אפילו העידו בכ"ד מהני סילוק ושוב ראיתי בס' אהל יעקב סימן מ"כ בלואת שכ"מ והעדים הם בכלל מקבלי המתנה שכתב דמהני סילוק העדים כמו דהכותב נכסיו לכ' בני אדם וכו' מה"ט דחתימת' לא חשיבא כהגדה בכ"ד ולא אמרו עדי' החתומים על השטר כמי שנקרה עדותם בכ"ד אלא לענין הכחשה שהם הכחישו עדותם אינם נאמנים גם ה' שמחתי' ע"ש"ה"כ דנקטי בהלבוש והסמ"ג דחתימת' לא חשיבא כהגדה בכ"ד ע"ש ולע"ד נראה דברי הש"ך דחתימת' חשיבא כהגדה בכ"ד וכשר' שתתם עם הפסול כאלו העיד בכ"ד דמי וה' כ' אם חתם בלא סילוק הו' ל' כאלו העיד בכ"ד מה"ט דחתימת' עדים החתומים על השטר כמי שנקרה עדותם בכ"ד ולא דוקא לגבי הכחשה העדות אהמר הכי כמבואר בדברי מרן הב"י גבי חתם בשטר עד שלא נעשה חתמו וכו' :

ג מ"ש דחתימת העדים בלוא' שכ"מ ל"ה חשיב שטר דהא כהנ"ג הירש"י לומ' פרענו וכן אין חותבי' הדיון ע"פ שטר זיואה דמפי כתב' חשיב דדוקא בשטר מעליא אמרו משום שלא תעול דלת וכו' עש"כ כפי' כ"ח ס' י"ב נסתפקתי אם העדים שחתמו בלואה יכולי' לחזור ולהעיד ע"פ משום דמתנה שכ"מ דרכנן ומה שחתיב' בעדות שכתב' הקנה' דרכנן והקנה' לתקנה' לא עבדי' וכו' ג"כ מהר"ם נפדוויאה כפי' ל' דבלואת' בעש"ג מ' ש' והרמב"ם ומרן סי' רכ"א שכ' מתנת שכ"מ שאין כתוב בה שמתוך החולה הזה שזוה בו מת' ואין העדים מלויים לשהול' לה' דברי' דה' דאם העדים מלויים שא"לם להם ונאמני' ולא אמרי' כיון שהגיד וכו' נר' דלא מה"ט דמתנה שכ"מ דרכנן יכולים לחזור אלא משום דלאו חזרה הלא מדברי' דכרוחם לא שייך כיון שהגיד וכו' וכו' ג"כ מהר"ם ע"ש

כ"ס דמלת מעשר שני חין יולא בה כפסח וכו'
 האי חי בעי מתקיל עלה מחשבינן כשלו ועור דאמרי
 לעיל אבל אהה רואה של אחרי ושל גבוה והא של גבוה
 נמי חשיב כשלו הואיל חי בעי מתקיל עלה ותו ר"י
 דשאני אהנה דתקוב בהו לה' אע"ג דחי בעי מתקיל עלה
 חשבה הכתוב של גבוה ועור תי' ר"י היבא דתתא
 הקדים ליד גזכר לה אמרינן הואיל וכו' עכ"ל א"כ
 לת' כ' בהקדש נמי אמרינן הואיל ודוקא בכח ליד
 גזכר לא אמרינן הואיל גם הרב"ד בס' תמים רעים
 קי' רמ"ה דף מ"ה ע"ג כתב וז"ל כיון דאמר ר"א הואיל
 ואי בעי מתקיל עלה ממוניה הוא א"כ חמץ של הקדש
 דבטר ביה רחמנא מבל ירעה לימא הואיל ואי מתקיל
 עליה ממוניה הוא וכו' א"ל לר"א ה"כ דעכר עליה
 ככל יראה ע"ש הרי בהדיא דס"ל דהקדש של עצמו
 עובר עליו בכל יראה מה"ט דחי מתקיל עליה ממוניה
 הוא וכ"ס קוננות דמלוא להתשלי עליוהו אבל לת' ר"י
 דהקדש אע"ג דחי בעי מתקיל עליה לא חשיב כשלו
 ה"ה בקונמות דהא קי"ל יש מעילה בקונמות דדין
 הקדש להם כמו שפסק הרמב"ם כפ"ד מה' מעילה
 ע"ש וה"נ הו"ו בהקדש לענין זה אע"ג דחי בעי מתקיל
 עליו הוא חשיב של גבוה ועור שהרי כתב הרשב"ה בתשו'
 סי' השמונ' דאוסר נכסיו או לולכו על עצמו אינו יולא
 בו כיוס ה' אע"ג דחי בעי מתקיל עלה לא מקרי לכס
 והביא ראיה מתרומה טמאה ע"ש וה' מק"ח בה' זכיה
 מהפקר בסו' דרעה ראיתו והביא ההיא דמפריש חלק
 כו"ט ע"ש וכבר הרשב"ה עצמו בתשו' ח"כ סימן ר"ג
 הביא רב ה' דס"ל חזי והוא חלק עליו עש"כ ועור דהא
 יכול לאסור בנדר על דעת רביס דאין לו התרה ולא
 שייך חי בעי מתקיל ובתשו' המיי' הלכות שבועות כתב
 דמה"ט לא מקרי דבר של"מ ע"ש ובה"ג כ"ה הלכות
 י"ט דף י"א בני שאסר על עצמו בקונס הנאה מעוף פ'
 הוא והיולא ממנו ומלח' קן דפטור משלוח אע"ג דחי
 בעי מתקיל עליה לא מקרי לך דומה למ"ש הרשב"ה
 דמי שאסר הנאה לולכו עליו אינו יולא בו כיוס א"ל לא
 מקרי לכס אע"ג דחי בעי מתקיל עליה ונדולה מזו
 מ"ל בחולין דף ק"ס הוסיע ידו לקן ושחט תיעוט
 סימנין מהו מי אמרי' כיון דאלו בעי שבק להו מערפי
 בעינן לך ולא לכלביד ה' דכיון דכידו לגמור שחיטה
 מקרי לך וחייב בשלוח הרי דאפילו ברכר שכידו ממס
 מ"ל כיון דהשתא מיהא לא גמר כ"ס כמורד הנאה דאין
 כידו ממס ועור דמשבחת לה בנדר על דעת רביס וכו'
 ע"ש :

ו' י"ז להסתפק אם הודאה נהניא אחר הערעור
 דה"ל דרוקא בסילוק לאחיישינן לקנוי'א
 משום דליבא ריעותא אבל הודאה כיון דבחזק' שותפים
 הם חשיב ריעותא ואחיישינן לקנוי'א ועוד אפשר דרוק'
 בסילוק לא חיישי לקנוי'א כיון דיכול הלוח לתפוס הכל
 אבל בהודאה לא מפסיד שידוע בחכירו שאינו גולן דלא
 קנה בהודאה וכה"ג אמרינן בפ' האשה שנתארמלה
 דמלוח שאמר שטר אמנה הוא אינו נאמן בגון שחב
 לאחרים וכתב התוספו' והרא"ש וה"ת וליהמני' במנו
 דחי בעי מחיל וכו' וז"ל דלאו מנו הוא דשמה אין רעתו
 למחיל ולהפסיד חובו אבל עכשיו שאמר שטר אמנה
 לא מפסיד שידוע שהלוח אינו גולן ע"ש וה"נ א"ל דלא
 חיישינן בסילוק מה"ט שיכול חכירו לתפוס הכל בקנין
 אבל הודאה שאינה עושה קנין חיישינן לקנוי'א שידוע

שחכירו אינו גולן וכס' חז' לכתובות שם כתב הרשב"ה
 וז"ל וה"ת וליהמניה משום מנו דחי בעי מחיל וכו'
 והרמב"ן תי' דשאני הכא דריע טענת' דכל מהי' ראייתה
 בידיה דאיניס כחזקת שלו הוה ואינו נאמן לומר אינו
 שלי כשחב לאחרים אפילו במקום מנו דה"ל דאמנה
 הוא אמאי לא החזיר לו שטר ע"ד עכשיו שכתבו וכו'
 וכ"כ המ"מ פ"ה ופ"כ מהל' מלוה ע"ש הרי דבשטר
 אמנה דוקא דטענתו גרועה מדלח' החזיר לו השטר
 אבל בעלמא אפשר דלא חיישינן לקנוי'א אפילו בלא
 מנו וכ"כ מהרי"ב ח"כ סימן י"ז ע"ש וה"כ אפשר
 דרוקא בסילוק לא חיישי' לקנוי'א משום דליב' ריעות'
 גם חושש מחכירו שיתפוס הכל אבל הודאה לא נהניא
 דחיישינן לקנוי'א משום דבחזקת שלו הוא והוי ריעות'
 וגם ליבא חשש שיתפוס חכירו הכל שידוע שאינו גולן
 דהודאה אינו קונה וגבי פרה וטלית למ"ד דאין התמכר
 מעיד לרוקא אלא ה"כ מכיר הלוקח שהס של המוכר כ'
 הני' דבעינן שהודיה כן קודם שבא המערער וכ' הפר"ש
 דל"ד לסילוק שותף דהתם מבח' הסילוק יכול זה
 שנסתלק לו לתפוס כמה שבדו לעולם ולא שייך קנוי'א
 דירא ממנו שיתפוס הכל ע"ש וה"כ ה"כ גבי שותפים
 ה"ל דהודאה לא מהני' אלא אם הודה כן קודם הערעור
 וכן ראיתי להרשב"ה ח"כ סימן רל"ו בעד' ה' מהשטר
 שהיא קרוב לה' מקבלי' המתנה שכתב וז"ל ומ"ש שהיא
 סלקה עצמה מחוב זה קודם שבאו לב"ד אינו מועיל
 להכשיר את השטר דסילוק אינו מועיל אלא בכעין
 אותה דבני העיר וכו' ושותפים המעידו זלו כשסתלק
 עצמו מן הקרקע וכו' אבל לשמ"ל שהיא בכלל הרי
 השטר פסול מיה' ומעתה אין סילוק' מועיל להפסיד
 את השטר שבכר נפסל' וה"ת מ"מ תועיל הודאה
 ונאמין אותה שלא היה לה באותו שטר חלק מעולם
 והשטר כשר מתחלתו עד סופו לא היה דשמה מערמת
 היא ככך בדי' שיגבוהם ויחזור ותחלוק עמהם בהא
 קי"ל דחיישי' לקנוי'א ובראייתא בפ' שנים אחוים וקי"ל
 נמי דכל הודאה במקום שהוא חב לאחרים אינו הודאה
 בדאמרינן בפ' האשה שנתארמלה וכיון שזה מן הסתם
 היא בכלל אינה נאמנה לחייב את לוי וכו' עכ"ל הרי שב'
 דחיישינן לקנוי'א בהודאה משום דמן הסתם היא בכלל
 החיוב ואי' נאמנה לחוב לאחרים וה"כ גבי שותפים
 דקרקע בחזקת שניהם היא חיישינן לקנוי'א ושוכ' ראיתי
 לר' יונה בעליו' שכתב וז"ל והא דלא חוקמה בגון דאורי'
 ליה לחכמה משום דחכמי' מעמידה בפני בעל חובו
 לפי שאינו נאמן בהודאתו לגבי כ"ח כיון שחייב לאחרי'
 וכו' ע"ש משמע לא חיישינן לקנוי'א ~~לוי ויחזור~~
 ותחלוק עמו אלא דוקא מפני שמעמידה בפני כ"ח
 ונר' דס"ל דה"כ גבי פרה וטלית הודאה אחר הערעור
 קאמר וכ"כ הרשב"ה שם וז"ל עוד ק"ל אכתי נחוש
 לקנוי'א דהא בעלמא חיישינן שמה זה נוסתלק כדי
 שיעיד ויחזור ויחלוק עמו בקרקע ונראה דכל שאין לו
 בו עכשיו כלום נסתלקה ננועתו ואין אינו חוששי' לו
 שא"כ נחוש לכל העדים שמה שכורים הם ומכאן כ"ל
 ג"כ כי מ"ש למטה במכיר בה' שהיה בה' חמורו ל"ד
 קודם לכן וכו' אלא אפי' במכיר בה' עכשיו שאין חששו'
 שהוא נודר להרמאות אלא הודאתו הודאה גמורה וכו'
 ע"ש הרי בהדיא דהודאה מהני' אף אחר הערעור ולא
 חיישינן לרמאות וכ"כ הרמ"ה בפ' ח"ה סי' קנ"ה ע"ש
 וא"כ אפשר דבשותפי' נמי מהני' הודאה אחר הערעור

ולא חיישינן אלא משום דמעמידה בפני כ"ח הכל לרע' הנ"ל הפסד דכשפותי נמי לא בעי הודאה קודם הערעור כמו בפדה ועלית :

ז' דין ב' אם יש בה פירות וכו' נראה דאם סילק עצמו מן הפירות וקנו מידו שנתנו לבעל השדה יכול להעיד ובגמ' הו"מ להוקמי ה' דאמר שמואל אריס מעיד כשסלק עצמו מן הפירות דומיא דאמר שמואל דשוקף מעיד על חבירו כשסלק עצמו :

ח' ואם אין בה פירות וכו' הטור כ' בשם הרמ"ה דכשאין בה פירות מעיד לו אע"פ שטרח בה שהמערער לרדף לשלם לו שטר טרחו בדין השוכר את הפועל לעשות בשלו והראהו בשל חבירו וכפ"ה הפרישה דכ"ל שהמערער וכו' וכ"כ בהסמ"ע ר"ס של"ד ע"ג ו' והט"ו ח' ב' ויניחה ע"כ וז"ל הרמ"ה בפ"ה ס' קע"ב כ' דחייב בעל השדה ליתן לאריס תה שהנהו ואין המתערער חייב ליתן לו שכרו ע"כ והא דתני' השוכר את הפועל לעשות בשלו והראהו בשל חבירו ניהו לו שכרו שאני הוה ששכרו לזמן קלוב ולשכר יודע ולא נחתי' אדעהא דכירי' הכל הכא למשקל חולק' בפירי דארעא נחית' וכי היכי דאם כפקדו אין לו כלום ה"פ אם הוסיפו אותה גמנו כדון אינו חייב לשלם ולכך אם יש בה פירות הוי נוגע בכר' הפי' יש למערער ממון לשלם משום דאינו חייב כדון אריס ע"כ ועיין במהרש"ח :

ט' כתב הטור בשם ה"ר יונה דאפילו אם הכל פירות משלם אינו מעיד שרדף לשלם לגזול כל הפירות היתרים על ההולאה מיהו אם אין עדים שלקח ממנו פירות או כמה לקח נאמן להעיד במנו דלא לקחתי אלא כדאי ההולאה י"ל שבעה כיון שאין המערער טוען בודאי שלקח יותר מההולאה הוא טוען טענת כריח אז הוא לרדף שבעה וליכא מנו ואינו נאמן וכו' אם לקח ממנו פירות מעולם עכ"ל ודברי ה"ר יונה הם בס' ה"ז בפ"ח הומכוהרם דהא דמזקמי' ה' דקחני אינו מעיד בדאיכא פי' בארעא לא מוקי לה כדאכל פירות משום דמסתמא אין שום עדים שאכל הפירות ואפילו אכל אין עדים שהם יותר מההולאה וא"כ הפי' המערער טוען כריח שאכל יותר מההולאה לא היה לרדף לישבע דשבעה היסת לא היתה בימי התנאים דר"ב הוא דת' זנה כמו שהוכיח הרשב"א בתשו' ח"ב סי' ש"ד יכ"כ רש"י בס' פ' כל הנשבעי' והתו' סד דף ב"ד ר"ס תקנתא וכו' ע"ש אכל השתא שהוקנה שבעה היסת הם המערער טוען כריח שאכל האריס פירות יותר מההולאה נוגע בער' הוא לפי שהיה לרדף לישבע ליפטר מן המערער וכדק"ל בסומן קכ"א גבי שליח ע"ש אכל אם המערער טוען שנתא לא הוי נוגע בעדות שהרי יכול לפטור עצמו מהמערער לו' שלא אכל יותר מההולאה דפטור בלא שבעה וא"כ הפי' הוא מורה נאמן להעיד אכל הנ"ל שם כ' דאפילו אכל פירות שנים שעברו אריקותי' שקל וגם זה היה נוהג לו כן ע"ש וכ"כ הרשב"א שם :

י' דין ד' אינו נאמן על חבירו וכו' כ"כ מרן בשם תשו' רבני לרפת דין ה' בשם מ"ד ע"ש וכ"כ בעל התרומות שער מ"ד וכ"כ בה"ג בשם הרמב"ם ע"ש וכ"כ בתשו' הר"ף סימן קכ"ד וקנ"ה ומהר"ם ריקאנטי סי' ק"ג וק"ד ע"ש ובס' י"ט

תמוס דעיס סימן ד' יש חסרון ע"ש ועיין בה' משנה למנ"ך פט"ו מה' עדות :

יא דין ט' הג"ה וכ"ש שקרוביהם כשרי' להעיד וכו' הש"ך כתב דאפילו למ"ד טובת הנאה נמזין פסולו' להעיד ולענין נגיעה לא בעי נגיעה של ממון דהא חיישינן שמעיד להעמידה בפני כ"ח אע"ג דליכא הנאה ממון ע"ש וכבר השינו ה' מח"ה ה' עדות סי' ה' וה' שנתת לו סימן ל' דנוגע בעדות דפסול הוא משום דשמא משקר להנאתו אבל קרובו לא חיישינן שיעיד שקר להנאת קרובו דחוקה אין אדם חוטא ולא לו וכדמוכח בפ' מי שמת וכתבתי בס' ת"ס ו"ל ה"ה כ"ג דהר"ט כתב דוקא משום דטובת הנאה ממון קאמר דאינו יכול להעיד וכן ראיתי להרש"א בא' בתשו' סי' תקס"ג שם וז"ל וכן אם המקדיש גשה שליח ליתן לכל מי שירצה אינו יכול להעיד דנוגע בעדות הוא דטובת הנאה שלו דק"ל דטובת הנאה ממון וכדמסיק בגדלים וכו' ע"ש משמע דוקא משום דק"ל טובת הנאה ממון אך ה' שנתת יט הכריח מדין מורשה דסי' קכ"ג דכל ממילא הנא' ממון לקרובו פסול להעיד בין לזכות בין לחובה מדין קרוב ע"כ ונעלם מהם תשו' הרשב"א ח"ב סימן פ"ה שכתב בני שמכר שדה לחבירו וילאו עליו עסיקים אם יכולים קרובי המוכר להעיד ללוקח וז"ל הכל במוכר שלא באחריות מפורש שאמרת ה' ודאי כשרים הם דהא לאו על המוכר הדר ואע"ג דהמוכר גופיה בכי הא אין מעיד לו עליה מפני שמעמידה בפני כ"ח בדאי' כ"פ ח"ה ככל כי הא אין הקרובים פסולים שאין פסול עדות דקופהה אלא במה שיש היוק או ריוח ממון וא"ג לחייב ולזכות בגוף אבל במוכר בלא אחריות מפו' שאפי' המוכר יבעלמו אינו פסול מחמת ריוח או נזק ממון ונזק אלא משום שלא יקרא ליה רשע ולא ישלם כזה אין בו משום פסול קרוב' עכ"ל הרי כהרי' דנוגע בעדות שאין בו ריוח ממון ה"ו כרי שלא יקרא ליה רשע ולא ישלם וכה"ג קרוביו כשרי' להעיד ללוקח אע"ג דאיכא הנאה למוכר אבל כי איכ' הנאה ממון למוכר קרוביו פסולים להעיד ללוקח בין לזכות בין לחובה מדין פסול מיהו ק' מדתנן בפ' שבע' העדות הוי כ' כתי עדים כפרה הא ואח"כ הב' שהיה חייב ופרד' כגמ' כ' תקחייב דכפרה לה' אלא ה' אמאי הא קיימא כ' ודחקי' וא"א אמאי לא מוקי מתני' בכ' שותפים וכת' כ' קרובים לא' דאין יכולים להעיד בלא סילוק אפילו על חלק האחר ומ"ה כת' ה' חייבת ואח"כ סילק עצמו הקרוב וקנו מידו שנתנו לחבירו דהשתא כת' ב' כשירה להעיד וקמ"ל דאפילו לא קבל עליו אחריות דאין ליה הנאה שמעמידה בפני כ"ח ולא יקרא ליה רשע ולא ישלם ומה' ט' הוא אינו יכול להעיד אפי' קרובו יכולים להעיד ולכך חייבים :

יב דין יוד בל היבא דהשתא וכו' כ' הסמ"ע ז"ע דלפסול לפי שהוא רוצה להעמיד בפני כ"ח ולא יהיה רשע ולא ישלם ע"ש ואפי' לפי מ"ש הרשב"א בתשו' ח"ב סי' פ"א כמי' שמכר שדה לחבירו וילאו עליו עסיקי' אם יכולים קרובי המוכר להעיד ללוקח וז"ל אבל במוכר שלא באחריות מפורש שאמרת ה' ודאי כשרים הם דהא לא על המוכר הדר ואע"ג דמוכר גופיה בכי הא אין מעיד לו עליה מפני שמעמידה בפני כ"ח בדאי' ת"פ ח"ה ככל כי הא אין הקרובים פסולים שאין פסולי עדות הקורבא אלא

כמה שיש היוק או ריוח ממנו ה"כ לחייב ולזכות בנוף
 אבל כמוכר שלא באחריות מפורש שהפי המוכר בעלמנו
 אינו פסול מחמת ריוח או נזק ממנו וגוף אלא משום
 שלא יקרא לזה רשע ולא ישלם בזה אין בו משום פסול
 קורבא עכ"ל ה"כ נ"מ לקרובי המוכר דאם המוכר
 חשיב נוגע בעדות מה"ט שאם יתעשר יהנה בעדותו
 דפסול הוא מחמת ריוח ממנו גם קרובו פסול להעיד
 ללוקח אבל כיון דהשתא המוכר אינו נוגע בעדות והף
 שיהנה בעדותו אם יתעשר כשר להעיד ואינו פסול
 מחמת ממנו אלא שלא יקרא לזה רשע ולא ישלם קרובו
 כשר להעיד ללוקח ועוד נראה דנ"מ לאומר תנו מכר
 לעניו עירוי דאין מביאים ראיה מראשי אותה העיר
 כשהיו עניים סומכים עליהם ופוסקים עליהם לרקה
 ואם יש עדים עניים דאין פוסקים עליהם נרקה ואפי'
 הם נוטלים לרקה אם יסלקו עצמן שלא ליקח מאותו
 ממון יכולים להעיד וה"כ בני חייב כ"ד ע"ה אם שדה זו
 של אבי המוכר ומלוה בשטר על אביו וזה מכר בלא
 אחריות וה"כ כיון דאין לו מנכסי אביו לפרוע חוב אביו
 לא מקרי נוגע בעדות דמשום לזה רשע הרי הוא לא
 לזה אביו לזה והע"פ שאם יתעשר כגון שימלא אח"כ
 מנכסי אביו והרי נהנה בעדותו שא"ל לפרוע מאותם
 נכסים לא הוי נוגע בעדות ע"ש וליתא שהרי כ' הטור
 כפי ק"ז וז"ל כ"ל שאם מכרו קרקע שחייבים לשלם ולא
 מטעם חוב אביהם אלא מטע' מויוק שעבדו של אביו
 דק"ל שהוא חייב דאין לך מויוק גדול מזה שהכניסו
 למקום שהינו יכול לגבותו והע"ג דהרא"ש ס"ל דאפילו
 מכרו קרקע אין חייבים לשלם וה"כ אם היה המערער
 טורף אותם מהלוקח אין היורש המוכר חייב לשלם הרי
 מר"ן כ' שם פלוגתא י"א וכו' וי"א וכו' וה"כ איך סתם
 בכ"ה דלא הוי נוגע בעדות והאלמ"ד דחייב לשלם
 לכ"ח ודאי נוגע בעדותו הוא וגם לדעת הרא"ש דאינו
 חייב לשלם מ"מ גרמא בנוקי חייב בד"ש ואפשר דחשיב
 נוגע בעדות כמה שהיוק שעבדו חבירו ועוד שכתב
 הש"ך סי' ק"ז ס"ח דמ"ש הפוסקים חייב לשלם מדינה
 דגרמא היינו חפי' לא נטל המוכר הדמים אבל אם נטל
 בלא"ה חייב משום דמשתקמי ליה כמ"ש הטור כפי ק"ד
 כשם הראב"ד ע"ש וה"כ זה שמכר ונטל דמים דחייב
 לפרוע לב"ח הוי נוגע בעדות:

יג דין יא ראובן

שיש לו ש"ח וכו' נר' דוקא
 שט"ח אבל בכתי' ומסירה
 והיה הלוה ה' מעידי המתנה כשר שהרי כתב בעה"ת
 שער כ"ה סח"ד וז"ל ובהא היבא מ"ד דלא מקרי נוגע
 בעדות כיון דלא ררוח אלא דשקיל ויהיב להאי וההיא
 דריש ח"ה מוכח כן דקאמר כגון דאיתו בי תרי ואמרי
 און אונרנא מניה ודרנא ביה ואוקי' לה בדנקטי אגרי
 ביקת' כידיהוה ואמרי למאן נהביה אלמא כי הם חייבי'
 לתת השכירות והם מעדים כי זה זכה בו ולא אחר לא
 פסלי' להו משום נוגע בדבר דהשני נוח לי ואני אומר
 כי הלוה נוגע בעדות נקרא כיון שפוער עצמו מן ב"ח
 דהשני נוח לו וההיא וכו' התם הוא מפני' שאין עליהם
 חוב כשטר ואין עליהם אלא מלוה ע"פ ואלו היו רואים
 ליפטור מן המערער על הקרקע היו יכולים לפטור
 עצמם בטענת פרענו ולכך נאמנים אבל כאן שהרי יש
 ביניהם שט"ח ואינו יכול לפטור עצמו מן הא' בטענת
 פרעתי רובה הוא להעיד לזכותו להחר כדי שיצא
 מנשעבדו וכן הת' זה השני שהוא נוח לו ממנו וכן

קבלתי מפי הרמב"ם עכ"ל הרי בהרי"ה דחשיב הלוה
 נוגע לפי שהוא שט"ח דאינו יכול לפטור עצמו מן הא'
 אבל אם היה כת' למאי דק"ל כסימן ס"ט דנאמן לומר
 פרעתי לא חשיב נוגע בעדות בין שהיה יכול לפטור
 עצמו מן הא' בטענת פרעתי ואע"ג דכס"פק דניטין
 אמר רב אשי טעמא דמלוה על פי נקנית כמעמד ג'
 בההיא הנאה דקא משתני' ליה בין מלוה ישנה למלוה
 חדשה גמר ומשעבד נפשו ע"ש א"כ אפי' יכול לפטור
 עצמו בטענת פרעתי חשבי' הנאה לרחות הפרעון זמן
 ארוך ובההיא הנאה גמר' ומשעבד' נפשה ה"ד לגבי
 שעבוד אבל להעיד בשקר לא הכל אם היה כת' שיש בו
 נאמנות דאינו יכול לומר פרעתי דינו כשטר ונראה
 דהיבא מ"ד דס"ל כדע' הראב"ד דההיא דפ"ח ה' מוירו
 כגון שכתבו שט"ח על השוכר דאל"כ אינה חזקה כיון
 שלא הכל פירות ה"כ אין יכולים לפטור עצמם מן
 המערער בטענת פרענו ואפ"ה לא אמרינן דב' נוח לו
 אבל בעה"ת ס"ל דמיירי במלוה ע"פ ואפ"ה עלתה לו
 חזקה כדעת הראשונים והר"ן שם וקצת ק' על מרן דכפי'
 ק"ס ס"ב כ' לא וכו' וי"א דאפי' שכרום בלא שטר מאטרפ'
 ע"ש וכת' סתם דמקרי נוגע בעדות:

יד דין יג אין

המלוה והערב יכולים להעיד
 וכו' לכאורה נראה דהם יש לו
 ערב יכול המלוה להעיד ללוה דכשיש לו קרקע אחר
 דמי' הכל הפוסקים סתמו דכריהם נראה דס"ל דאפילו
 יש לו ערב כל שאין לו קרקע אחר הוי נוגע בעדו' משו'
 שצריך לטרוח למינקס בדוינה ודוינו עם הלוה הקלה
 ואח"כ עם הערב מיהו כ"ל דאם יש לו קבלן מלוה
 מעיד ללוה אפילו אין לו קרקע אחרת הדרישה ע"ש
 ואין נראה לע"ד דכיון שהמלוה רצה גובה מהמלוה
 רצח גובה מקבלן נכסי הלוה נשתעבדו לו חיישי' שיעיד
 שקר כדי שיהא כל אחריות שלו קיימ' וכן אין המלוה
 מעיד לקבלן להעמיד הקרקע כידו אפילו יש קרקע
 ללוה לגבות ממנו הוי נוגע בעדו' כדי שיהא כל אחריו'
 שלו קיים:

טו כתב

הרמ"ה פ"ח ס"ה סי' קע"ה וז"ל ומסתבר'
 דלוה מעיד לערב אע"ג דליה ליה
 ארעא אחריתו ללוה או לערב ולא חיישין מפני
 שמעמידה בפני ב"ח כדי אמרי' אינו מעיד גבי המוכר
 שדה לסבירו שלא באחריות דניחא ליה דלא ליהוי גבי
 ב"ח לוהרשע ולא ישלם ואי משום לוקח התם לאו ליה
 רשע מקרי דה"ל להבי' זבני לך שלא באחריות אבל גבי
 ערב דאי לא משלם ליה לערב באגד פרע' ליה למלוה
 כשכילו אין לך רשע יונד' מזה מעיד דלאו נוגע בעדו'
 הוא וה"ה נמי גבי קבלן עכ"ל וכו' דהמ"ע בקימן
 קכ"ג ס"ק י"ז ע"ש בהש"ך:

טז כתב

ר' ירוחם וז"ל מי שהיה לו בן וכאן עדי'
 לחייבו ובה' הוא ואחר מן השוק לפסול
 ה' מן העדים הוי נוגע בעדות ואין יכול לפסולו וכו'
 ואפילו שאמר מהחלה שיש לו ב' כתי' עדים לא נאמר
 מהחר שאמר שיש לו כת' אחרת צריך להביאם ולא נוגע
 בעדות הוא אלא אמרינן שצריך לברר ולהביא כת' שניה
 א"כ כשהוא בא לפסול דקאמר נוגע בעדותו ע"ש
 ונראה דס"ל כגו' ה' שכ' רש"י בר"פ זב"ד דר"מ סבר צריך
 לברר וכו' וכמ"ש התו' בשם ר"ת דר"מ ס"ל צריך לברר
 ולכך יכול לפסול הראשונים לפי שלא הפסיד הלה שום
 דבר דמסתמא יעשה כך ותקיים העדות כשאר ורבנן
 ק"ש

א"ל לברר וא"כ נוגע בעדות הוא וכ"כ הג"ל סס ולפ"א אם
הכת השניה היא לפנינו ומעידה עליו כך אין הכע"ד
נוגע בעדות ויכול לפסול כת"א אבל ר"י הסכים דר"מ
סבר א"ל לברר ודבנן סברי דריך לערר וכן הסכי' הר"ן
בחי"שם דרכנן ס"ל דנריך לברר ואם הכי' עדים פסולי'
לא עשה כלום שעדים פסולים כמתין דליתנהו דמיו"א כ'
אפילו הכת הב' היא לפנינו ומעידה עליו ואינו יכול
לפסול כת"ה לשי' שהוא נוגע בעדות דמפסיד הלה
בכך :

טוב הגה

וערב קבלן יא' ראינו יכול להעיד
טור וב"כ הרמ"ה בפ"ה סי' קע"א
דק"ל במ"ד אינו מעיד דכהכי סלקא שמענהא ועוד
דק"ל בשל הורה הלך אחר המחמיר וכן פסק ראב"ן דף
ק"ד ע"ש וב"כ ה' חקות הדיינים סי' ר"א ו"ל ערב קבלן
וכו' אע"פ שיש ללוה שרה ה' ממנה שיגבה חובו אינו
מעיד כדי להעמיד השדה ביד הלוה מפני שהערב
רוצה הוא שיהיה ללוה שהים משום דשמה הוא קרקע
שהיא ביד הלוה היא זכוריה ובעל חוב יש לו לגבות מן
הבינונית ויבא לגבות ממקדמי של הערב אבל אם יש
לו ג' שדות ללוה שכל"ה הוא כנגד החוב שהוא ערב
מזטרק עם אחר להעיד כדי להעמיד השדה ביד הלוה
שהרי עכשיו אינו מתירה שמתחזור ויגבה ממנו משום
דכיון שיש ג' קרקעות ביד הלוה אע"פ שיגבה הא' מהם
עדין ישאר ביד הלוה שהים לפיכך כ' אין לו הנאה
לערב כלל ולא הפסיד הקרקע הג' וכו' ע"ש הרי שכתב
דקבלן אינו מעיד ללוה הפילו יש לו קרקע אחר מיהו
אם יש לו ב' קרקעות אחרים יכול להעיד על קרקע
ג' להעמידה בידו והוא נמכך אחר רש"ס סכ' הטעם
דכ' חגיבה מן הקבלן הביניה אבל התוס' דחוטעם זה
וכ' דה"ט דקבלן אינו מעיד הפילו יש לו קרקע אחר
משום דטריח' ליה מלתא למיקם עליה כדניח' ודיינו
וכשהו ללוה קרקעו' הרבה לא יגבה המלוה מן הקבלן
הואיל ויכול לגבות מן הלוה בהריוחא ע"ש ונר' דאפילו
יש לו ללוה ג' קרקעות לה יעיד הקבלן מה"ט דסתמא
קאמר דאינו מעיד ולא מחלק כמ"ש התוס' דכל ענין
משמע לא יעיד אפי' הוא בינונית ע"ש וב"כ ה"ר יונה
בעלוות סס ומ"מ דעת ראב"ן והרמ"ה והטור וה' חקות
הדיינים דקבלן אינו מעיד אפילו יש לו קרקע אחר
אבל בעל העיטור דף ט"ל כ' קבלן אמרי לה מעיד
ואמרי לה אינו מעיד ולקולא וכתב הש"ך נראה דר"ל
לקולא דהיבא דקיימא ארעא תיקום ומעיד דהמע"ה
וב"כ דה"מ טע' גמ' ערות ש"מ שלוה והיה ראובן
ערב ובא יהודה לערער ע"ש מעון הלוה והו"ל קרקע
מהסתא ידואס יש לש' קרקע אחר כנגד החוב הרי ראובן
הערב יש לו להעיד על אותו קרקע שהוא של ש"מ ע"כ
וכ' מרן מדלח' ח' בין ערב לקבלן נר' דס"ל כל' הא'
וב"כ ר' ירוחם ע"ש ויש להסתפק אם כבר הו"ל
המעיד קרקע ככ"ד ע"פ עדים שלו אם הקבלן
יכול להעיד להו"ל מן המערער דכשני כתי עדים
המבטיחות בפ"ה ח"ה דף ל"ה אר"כ אנון אחת' ואנון
מסקין' ליה ומכאור בדברי הטור סימן קמ"ו דאם
המעיד הו"ל מיד שהיה מוחזק בה עפ"י עדים וחזר
הכ' והביא גס הוא עדים מחזורי' אהיה לידו וכ"ש אם
קודם שהו"ליו באו הב' כתי עדים דלכ"ע מעירים על
הקרקע בחזקה מי שהיה מוחזק בה עכשיו כמכאור
בירושלמי דכתובות בפ' האשה שנתארמל' וב"ה

ובכתרא סוף דף מ"ג ע"ש בלש"ס :
יה דין יד והוא שתפאה למוכר שרה אחרת
כ' חוכו' כ' רש"ס שיכול
כ"ח של המוכר לגבות ממנה וכו' ולפי דבריו כ"ל דרוק'
כגון דאיבא חוב ידוע וכו' הר"ן ע"ש וב"כ הרמ"ה בפ'
ח"ה שס' סי' קע"ה ו"ל ולאו משום דתהוי ליה אחריות
עילויה דאי כמלא שרה דלוקח ה' שאינה של מוכר ולא
משבח ממנוא גבי מוכר עליה דלוקח שני הדר דכיון
דאכת' לא כמלא שרה שאינה שלו כספיק' לא מסהיד
בשקרה וכו' ה"ל ה"ט דכו ליה ליה ארעא אחרית' אינו
מעיד כגון דידיעא מילתא דאיבא ש"ח עליה דמוכר
דקדים זימנ' מקמי תרוניה דאי היה למוכר ארע'
אחרית' ה' כ' אית ליה ללוקח כ' ארעא אחרית' דזכינא
להו כמי מהאי מוכר כשיעור חובו מעיד דלאו נוגע
בעדות הוא וכו' ע"ש כ' הרי דס"ל דמשום חוב שאינו
ידוע או שמה קרקע גזולה היא לא חיישין דמספ' לא
יעיד בשקר אבל התוס' כ' דלוקח ה' חושש שמה קרקע
שלו גזולה וב"כ ה' ר' יונה והר"ן סס וה"כ אפי' לוכ' חוב
ידוע אין הלוקח ה' מעיד ללוקח שני דנוגע בעדו' הוא
דאם יטרפוה ממנו יחזור על קרקע זו של לוקח כ' אבל
אם יש קרקע אחר למוכר לאו נוגע בעדות והר"כ כ'
כהשגות כ' דוקא כשעשה אפתיקי וכ' הש"ך שהוא
מפ' דמיירי בבעל חוב שבא לטרוף השדה מלוקח שני
בעד חובו ורוצה לוקח ה' להעיד שהשט"א פסול וזה
השדה ישאר ביד הלוקח שני וכו' ע"ש ונר' דס"ל דהא
דקתי לוקח ה' מעיד ללוקח כ' אלוה דמיירי בה רישא
קאי כמ"ש הרמ"ה סס ור' ל' דלוקח ה' קרע מן הלוח
מעיד ללוקח כ' לפסול השט"ח של מלוה דנוגע בעדו'
הוא דחושש שמה קרקע שלו גזולה ואם יערוף כ' מ'
מלוקח שני לא ישאר קרקע אחריות שלו :

יש הגה

וכן לוקח שני וכו' כ' רש"ס דאם מוכר
מוכר ללוקח ה' שלא באחריות לוקח כ'
מעיד לו אפילו לא היה למוכר קרקע אחר דאינו נוגע
בעדות אבל אם מוכר לו באחריות אין לוקח שני מעיד
לו אלא כ' יש קרקע למוכר ע"ש וב"כ ר' ירוחם נתיב כ'
ח"ה ע"ש ונראה דה"ד אם מוכר לו כפי' שלא באחריות
למאי דק"ל כרב זביד דאפילו נמלאת שאינה שלו אינו
חוזר עליו אבל אם מוכר לו סתם אחריות ע"ס אפילו
למ"ד דבמכר באחריות לאו ט"ס ה"ד אם כ' טרפה
אבל אם נגזל טרפה חוזר על הגזלן אפי' בלא אחריות
ואפי' מלוקח כמ"ש התו' במע"ה דף י"ד ב"ה שעבוד
וכו' ע"ש ונר' דלדבריו רש"ס והרמ"ה דהא דלוקח ה'
מעיד ללוקח כ' מיירי בדאיבא חוב ידוע על המוכר
ה"כ אפילו יש קרקע למוכר אין לוקח כ' מעיד ללוקח
ה' דנוגע בעדות הוא להעמיד הקרקע ביד לוקח ה'
דאם יבא כ' דמוכר וטורף מלוקח שני חוזר הוא על
הקרקע שיש למוכר דאם הגזל טורף קרקע דלוקח ה'
וחוזר הוא וטורף ממוכר ה"כ כ' טורף קרקע כלוקח
כ' ויפסיד אבל לדברי התו' וה' ר' יונה והר"ן מיירי שאינו
ידוע ולא חיישין ליה שמה קרקע שלו גזולה ולכך אינו
מעיד ה' ללוקח שני אלא כ' יש קרקע אחר למוכר או
ללוקח כ' וה"ר יונה כ' ו"ל והא דלא נקט לוקח כ' מעיד
ללוקח ה' משום דלא הוי דומיא דלוקח ה' מעיד ללוקח
שני והוא דאית ליה ארע' אחרית' ללוקח שני אבל לוקח
שני שמעיד ללוקח ה' בעי' שיהא ארעא אחרית' למוכר
לא איבפת לן אי אית ליה ארעא אחרית' ללוקח או לא
ועוד

ועוד דלהכי לא נקט לוקח שני מעיד ללוקח א' והוא
 ראיה ליה ארעא אחריתי למוכר משום דכע"ז דההוי
 ארעא למוכר כנגד רמי השדה של לוקח א' ושדה של
 לוקח ב' כדי שאם יזכה זה המערער בשדה של לוקח א'
 ויקח זה רמי שדהו מן המוכר תשאר לו עוד קרקע
 לאחריותו של לוקח שני וכו' ע"ש הרי דלוקח ב' לא יעיד
 ללוקח א' אפילו יש קרקע אחר למוכר דנוגע בעדות
 דהוא חושש ג"כ על קרקע שלו שמא גזולה ואם יזכה
 המערער בקרקע של לוקח א' וחזור על המוכר לא
 תשאר קרקע לאחריות לוקח שני אם יטרפה נגזל ממנו
 אה"כ יש למוכר קרקע כנגד שניהם וא"כ ה"ל אם יש
 חוב יודע על המוכר יעיד לוקח ב' ללוקח א' אה"כ יש
 קרקע למוכר כנגד שניה דאם זכה המערער בקרקע
 של לוקח א' יחזור הוא על המוכר ואם יזכה ג"כ ב"ח יש
 לו לגבות מהמוכר והשאר קרקע לוקח שני כידו ואפשר
 שכן דעה הרמב"ם ומרן דלא כתבוהו ללוקח א'
 מעיד ללוקח א' יש קרקע אחר למוכר :

ד דין טו אעפ"י

הטור סיים והף על פי
 שזמעו הלוקח מכיר שזו השדה של ראו"בן ושל הכותיו
 מעולם וכו' וכ' מרן הבי' דכלה"ה לא יעיד משום דלא
 ניחא ליה דליהוי תרעומת עליו דמ"ש התו' בר"ה מפני
 וכו' בהי' שניע"ש וה' פני משה ח"כ סימן ק"ח נמשך
 אחר מרן הבי' והוכיח עוד כן ממ"ש התו' דף מ"ז בד"ה
 קבלן וכו' כד"ה ט"ק קבלן אינו מעיד ללוה אע"ג דהיה
 ליה ארעא אחריתי משום דטריח' ליה מלתא למיקם
 עליה כדינא וכו' הרי דמשום חששא רחוקה דטריחא
 לכד מקרי נוגע בדבר ע"ש ונר' דכמתנה שכתב בה
 אחריות א"ס יש לו קרקע אחר מעיד למקבל דלא חיישי'
 לתרעומת הלא כמכר כמ"ש הרשב"א הביאו מרן סב"י
 ר"ס רכ"ו ופסקו מור"ם שם הכל א"ס אין לו קרקע אחר
 אינו מעיד מפני שמעמידה לבעל חובו והתו' במניעיה
 דף ד' בד"ה שעבוד וכו' כ' דאם נגזל טרפה חוזר על
 הגזולן אפילו בלא אחריות ואפילו ממשעבדי כיון דהוי
 מקח טעות הו"ל הלואה וכו' והא דאמר שמואל המוכר
 שדה שלא באחריו אין מעיד לו עליה מפני שמעמידה
 בפני ב"ח הלא ה"ה מעיד עליה אפילו נמא' שאינה
 שלו משמע דלא הדר עליה התם מיירי שפי' לו בשטר
 שלא באחריות אבל קתמא חדר עליה עכ"ל נר' דס"ל
 דלא נפסל לעדות משום תרעומת דלפי מ"ש התוספו'
 בפ"ה דמניירי אפילו כמכיר בה שהיא שלו דלכא
 תרעומת לק"מ דאפילו פי' לו אחריות אינו חוזר עליו
 כמ"ש הרמב"ם והטור ומרן כפי' רב"ה וא"ס גוי הו"יאו
 מיד הלוקח אין המוכר חייב באחריותו הלא א"כ קבל
 כל אונס ע"ש וה"כ כיון שמכיר בה שהיא שלו
 והמערער הביא עדים שקדים אין לך אונס גדול מזה
 וכ"כ הדרישה ע"ש ומרד"פ שמעו' לה דאע"ג דס"ל
 כנמא' את שאינה שלו חוזר עליו אפי' הכמכיר בה אינו
 חוזר וה"ה לרב זכיר דקבל אחריות וכ"כ הר"מ בפ"ה ס"ה
 סי' קכ"ז ע"ש וה"כ אי מיירי במכיר בה יכול המוכר
 להעיד אי לאו טעמא דמעמידה בפני ב"ח וכן דאיתי
 כס' א"ל למניעא שכ' בשם תוספו' שאנן וז' והא דאמר
 שמואל וכו' ולא קאמר מפני שחוזר עליו התם מיירי
 בספ"י שלא יחזור עליו אפילו נמא' שאינה שלו א"כ
 במכיר וכו' ע"ש וכ"כ מרן כהשו' בס' אבקת רובל סי'
 מ' דלא פריך מדרכ פפ"א למכר לו שדה אינו מעיד

מפני שמעמידה בפני ב"ח ל"ל ה"ע ה"ל משום דחוזר
 עליו משום דה"ל דנקט ה"ט ואפילו הקנה בפ"י שלא
 יחזור עליו אפ"י הנמא' שאינה שלו אינו מעיד לו מפני
 שמעמידה לב"ח ע"ש וה"ל דכ"מ למתנה שאין בה
 אחריות דודאי דנמא' שאינה שלו אינו חוזר עליו וליכ'
 אפילו תרעומת ואפי' אינו מעיד לו עליה מה"ט
 שמעמידה לבעל חובו הבל התו' דמניעיה ס"ל דשמואל
 דוק' קאמר וא"כ ע"כ ס"ל דלא נפסל לעדות משום
 תרעומת וכ"כ פסקי תו' רפ"ח ה"ע שוכר מהרי"מ
 ח"מ סי' פ' הביא דברי התו' דבתו' דף ז"ב שתפסותי'
 ה' עיקר דלא נפסל לעדות כשכיל תרעומת וכ"כ הנ"ה
 בפ"ח ה"ע"ש ועיין בס' מת"ה ה' עדות סי' ה' ועוד
 ה"ל דדוקא נבי ב"ח חיישינן לתרעומת ולא לגבי נגזל
 וכה"ג כ' הרמב"ן בחי' דף מ"ה נבי לזה רשע ולא
 ישלם הוא אף על פי שנטל ממנו מעות דאמר כשם
 שלקחתי אתי ולא הייתי יודע שהוא גזולה כך מכרתיה
 לך אבל במקום בעל חוב כיון שמתנתו טורפה הו"ל
 לזה רשע ולא ישלם וכו' ע"ש וה"כ הביא למימר דנבי
 נגזל שאינו טוען שראובן המוכר גזלה הלא שקנאה ממני
 שגזלה לא חייש לתרעומת דאמר כשם שלקחתי אתי
 ולא הייתי יודע שהיא גזולה כך מכרתיה לך אבל נבי
 כ"ח שמתנתו טורפה חייש לתרעומת אבל מדברי התו'
 מוכח כהדיא דאין תי' כיון כ"ח לנגזל דלעולם לא נפסל
 לעדות משום תרעומת וכן פסק מהרש"ך ח"ר סי' כ"ב
 ע"ש ורהייתי להרדב"ח כ"כ סי' שפ"א שכ' כראובן שיש
 לו שנו"ח על שמעון ומכרו ליהודה במסירה בלא כת"י
 והלך יהודה וגבה משמעון החוב ועתה חוזרים בו ראו'
 וכו' דא"ס לא ידע ראובן בשעה שגבה יהודה משמעון
 החוב חוזר וגובה חובו משמעון וז"ל למה נתת חובי
 ליהודה וכו' וא"ס טען שמעון שטר בתיבה הביא לי
 ואבד נשבע ונפטר אבל א"ס אמר יהודה שטר מכירה
 היה לי ואבד אינו נאמן אפילו בשבועה לפטור שמעון
 וגדולה מו"א אינו אומר שאפילו היה שם עד א"ס שמעיד
 שהיה שם שטר מכירה אין יהודה מטטרף עמו דק"ל
 נוגע בעדו דלא ניחא ליה דליהוי ליה לשמעון תרעומת'
 עליה וכ"כ הרמב"ם שפריך לדקדק בעדות שלא יהיה לו
 בו שום תועלת וכו' ע"ש וה' כנה"ג סוף הגה"ט הביאו
 בקיטור וכבר כ' ה' עלמנו כהשו' ח"כ סי' ח' שיש ט"ס
 ע"ש א"כ דמרן הבי' והרדב"ן וה' פני משה ס' לדחייב
 נוגע בעדות משום תרעומת וכבר ה' כנה"ג כתשובת
 הביא מהר"ל ב' כהשו' מהרש"ד ס' קיד"סי ק"ה דס"ל הכי
 ע"ש וכן דאיתי למהרש"ד ס' ח"מ סי' ס' רכל שיש ג' א"ל
 תרעומת אין עדותו כלום ש' הרמב"ם והטור דא"ס
 יש לעד שום ז' הנאה אפילו בדרך רחוקה ונפלה לא
 יעיד וכ"כ הטור סי' מ"ו ג' שישכו לקיים השטר וקרא
 עדער על א"ה מהס' וכו' משתתמו ולא הערעור אין
 יכולים להעיד עליו להכשירו שהם נוגעו בעדו שגנאי
 הוא להם שחתמו עם פסול וא"ס דבר קל כזה פסילו
 עדות כ"ס ככ"ד וכו' ע"ש הרי שהוכיח מהרמב"ם והטור
 משום חשש תרעומת נפסל לעדו' אבל דאיתי לה' כנה"ג
 עתשו' שם שכ' שדעת מרן דלא נפסל משום תרעומת
 לכד שכ' הבי' ס"ס זה הביא להעיד דבר שיש לא
 מהבע"ד תרעומת עליו אי הוי נוגע בעדות כדברי
 רבינו סימן כ' ה"ע כהטור בסיומן כ"ה כתב כשם בעל
 העיטור והר"י כדלמו נבי שלים הא דחשוב בעד אחר
 דוקא כשאין להם עליו שום תרעומת אבל אם יש להם
 עליו

עליו שם תרעומת בענין השלישית ה"ל יונע בעדות
ואין מקבלי עדות' וכו' מרן הכ"ה דהיינו שהוא אומר לא
השלישית כיוון אלא כך או א' מהם אומר שיתר השליש
בידו דכיון דמחייב להו שטעה יונע בעדו מקרי דבעל
דבר הוא ולא שלישי ודאמרי בקדושי' גבי הן הן שלוחיו
וכו' ע"ש אלא לא אמרי' דאם יש עליו תרעומת מקרי
יונע בעדות אלא דוקא תרעומת דממון וכן בס' הקלר
דהמורה שדחו שלא באחריות וכו' להכתב דכרי הטור
ושמעון מכיר וכו' מנחם דס' ל' דאפי' אינו מכיר בה לא
כפסל מנחם תרעומת והסמ"ע שהעתיק ל' הטור אם
ר"ל שכן דעת הרב לא דק עכ"ל אף שאין דבריו מוכחי'
נראה כיון דהוי פלוגתא דרבנותא התמע' ה' ויכול להעיד
שלא להוציא מן המוחזק כמ"ש בעל העיטור גפי קבלן
דאמרי לה מעיד ואמרי לה אינו מעיד ולקול' וכו' הש"ך
משמע דר"ל לקולא והכי דקיימא ארעא היקום ומעיד
דהתמע' ה' ע"ש וה"כ דפלוגתא דרבנותא היא אין מצינו
מיד המוחזק דהתמע' ה' :

בא דין יו יבול

הוא הדין יו יבול ראוהו להעיד לו וכו' וה"ה
כשעדים מעידים שלא היה
לראובן קרקע מעולם אבל אם אין עדים שלא היה לו
קרקע אינו יכול להעיד דשמה הקנה אותו לכ"ח אגב
קרקע וכו' לו דאיכני וכו' הכי איתא בגמרא וכו' הטור
וכ' הפרישה ר"ל דילמא ביהוה שעה שהלך קרקע לזה
ואפי' באותה שעה לא היו מטלטלי' וכשהיו לו מטלטלי'
כבר מכר הקרקע חיישי' שמה שעבד לו אגב אותו קרק'
כל המטלטלי' שיקנה וכן מוכח בהרי"ף ורשב"ם כפ"ח ה'
שם דאפי' מכר הקרקע קודם שקנה המטלטלי' מהני
אגב אבל הקרקע מיהא בעי להיות בידי כשעה
שמקנה לו אגב קרקע ע"ש וכו' המ"מ פ"ח מה' מלוה
ו"ל שאם שעבד לו מטלטלי' שיקנה אג' מוה"ל מקרקעי
בעת השעבוד דאפי' מכרן קודם שיקנה המטלטלי' וכו'
כן הוכיחו המפרשים מהסוגיא י"עש וכו' כ' הרדב"ח פ'
סי' ק"ג ע"ש משמע דאם בשעת השעבוד לא היה לו
קרקע אפילו היו לו מטלטלי' מהני אגב ו"ל הרמב"ן
ומדלא אוקמ' כגון דאמרי' ודענא ביה בהאי גברא דלא
הו"ל ארעא בשעה שלקח מטלטלי' אלא ש"מ דאפי' כתב
לו מטלטלי' באגב ואקני ולקח קרקע ומכרו וחזרו ולקח
מטלטלי' ומכרם גבי מנייהו משמע בהדיא דאפי' לא
היה לו קרקע בזמן שעבד לבעל חוב מטלטלי' דאקני
אגב קרקע כשלקח קרקע אח"כ חל השעבוד על
המטלטלי' שיקנה וכו' כ' הר"ב סי' שמ"ה ע"ש מיהו
גר דאם הייתה שלי' קרקע מעול' עד זמן שמכר
המטלטלי' אפי' לקח קרקע אחר שמכר המטלטלי' יכול
להעד דדוקא אם לקח הקרקע קודם חל שעבוד על
המטלטלי' שיקנה באותה שעה אבל לא חל שעבוד על
המטלטלי' שכבר מכר כשיקנה קרקע אח"כ ול' רשב"ם
שכ' שאין לו קרקע מעולם עד היום וכו' משמע קלת
עד זמן העדות :

בב כתב

הרמב"ם כפ"ט ו' מהל' עדות דהיינו
דוקא כשהודה שנושן שזה הפרה
והטלית הם של ראובן וכו' ויראה שפוסק כר"פ דמוקי
לה במכיר בה שהיה בה חמורה וכו' הטור ומרן הכ"ה
פ' דאי אפטר לו' כן שהרי הרמב"ם בפ"ט מהל' מכירה
פסק כרב זכיר והלח"מ כ' דגר' עיקר כמו שהבין הטור
ובפ"ט מהל' מכירה ר"ל המוכר קרקע לחבירו והקנה
המוכר כפי' שלא יהיה עליו אחריות אפי' בידוע בודאו

שזה הארץ גזולה רבו' ל' התנאי וכו' ל"פ אלא כמוכר
סתם בלא אחריות אבל כפי' תהיה גזולה אין לו עליו
כלום מורה שאע"פ שהמ"מ כ' דרבי' פסק כרב זכיר
ע"ש ולא ראהגם הסמ"ג סוף לאוין ק"מ כתב ו"ל
ומסקי' פ' ח"ה המוכר קרקע לחבירו והתנה המוכר
שלא יהיה עליו אחריות אפילו גודע' בודאי שזו הארץ
גזולה ונראה מיד הלוקח אין המוכר חייב לשלם לו כלום
כרב זכיר שהמר כן שם וכו' זו דברי' משה אבל רי'
פסק כרב פפא וכו' עכ"ל הרי דגם הסמ"ג הכין שפסק
כרב זכיר דאפי' כמכר סתם בלא אחריות גזולה בכלל
וכן נר' לכאורה דק"ל כרב זכיר מדאמרי' כפ"ג פ' בשטר
מכר שאבד דכותבי' שטר אחר חוץ מן האחריות שבו
דדילמא דטריף ליה חד דאחי' מכח אבהתי' וכו' וכ' כ'
הרמב"ם פ' כ"ג מהל' מלוה ע"ש וא"ס ל' לר' פאפילו
כתוב נמלא' שאינה שלו חוזר עליו מועיל לכתוב חוץ מן
האחריות מיהו בלא"ה ק' לרב אשי דאמר התם אחריות
לאו ט"ס היא ומאי חוץ מאחריות שבו דלא' כתיב ביה
אחריות ע"ש שהרי כ' הקו' פמלועא דף י"ד ב"ה שעבד
וכו' דלכ"ע אם נגזל טרפה חוזר על הגזלן אפילו בלא
אחריות והיא דנמלא' שאינה שלו אינו חוזר עליו מנירי
כשפי' לו כשטר שלא באחריות אבל סתמא חוזר עליו
וכ' כ' הרמ"מ בפ"ו ח"ה סי' קכ"ו ע"ש וה"כ מה מועיל
שלא לכתוב בו אחריות חד הא אם טרפה נגזל חוזר על
הגזלן וטורף אפי' מלקוחות גס'ר' האני גאון כס' המקט
שעה כ"ח כ' ו"ל וכל היכא שמכר שלא באחריות סתם
בה"ג וכא' ב"ח וטרפה אין לו להחזיר את הדמים וכמו
כן אם בא מערער דעלמ' והוציא את הקרקע בדינו מיד
הלוקח אין על המוכר להחזיר את הדמים כיון שמכרו
שלא באחריות כדגר' וכו' ורב זכיר אפילו נמלא' שאינה
שלו אינו חוזר עליו וכו' עכ"ל הרי שפסק כרב זכיר
דאפי' מכר סתם בלא אחריו' גזולה בכלל וכן רעה הרי"ף
ודוחק גדול לו' שהרמב"ם פסק היפך הגאון והרי"ף רבו
והש"ך כ' דמתלק בין קרקע למטלטלי' דדוקא בקרקע
והש"ך דחה דכרי' מרן והלח"מ הסכים לחלוק בין
מקרקעי למטלטלי' ובן הסכים דרישה ע"ש וכן חו'
הרי"ט הכהן פתשו' כס' אבקת רובל סי' מ"ה ומרן סימן
מ"ו דחה דכרי' עש"ב ושם כסימן מ"ד כתב בשם הר"ע
הכהן דאין חו' בין מקרקעי למטלטלי' והרמב"ם מיידי
כמכר סתם כדברי' מרן' הכי' עש"ב וכו' עיקר :

בג כתב

הנ"ל דכפי' שיוה כן קודם שבה
המערער וכו' הפרישה ו"ל לקילוק
סוף דאפי' לא סליק עד אחר הערעור מהני דשאני
ההם דמכח הסילוק יכול זה שנסתלק לו להפוס במה
שכירו לעולם ולא שייך קנוני' דיהא ממנו שיתפוס כולו
ועוד שאני הבא דזה הנאה נכרת ונראית לעיני' דנראה
בידו הפרה והטלי' ע"י הודא' זו נמלא' כ' השותף ע"ש וא"ל
דהתם אינו מרויח כסילוקו משא"כ הבא' וכן דאיתי'
להרשב"א כס' א"ל לבתרא דף כ"ט עכ"ל ו"ל שובר יש
מרבתי' שאמרו דאפי' פיעו כבר אם זה הלוקח מחזיר
עכשוו אותו שבר בידם כדי לסלק נגיעהם ש"ד והביא
דאיה מדתני וכו' ו"ל דאיינו דומה התם וכו' אינו נהנה
ולא מפסיד לאחר סילוקו דאלו לא נסתלק היה מפסיד
גם הוא חלקו עם הפסד כל בני עירו והשת' נמי כשהו'
מסתלק ממנו הרי הוא מפסיד חלקו וגבי' שותף נמי
כה"ג אבל הבא קודם סילוקו היה השובר מתירא שמה'
יפסיד שכרו ועכשוו זה מחזיר שכרו בידו ומאילו מן
תהפסד

שיעורו לו :

כד דין יו

וכן אם מוכר דרוכלן השכח הגזול וכו' דקרקע לה נקנה אפילו ביאוש ושנו רשות כן דעת הרמב"ם והסמ"ג וכ"כ מהר"ם בתשובת הדרוכות סי' תק"ט וז"ל דלא הגזול בין במקרקעי בין במטלטלי משמע ושניהם שנינו במשנתי מטלטלי דהגזול הגזול כבוד וכו' ומקרקעי כמו הגזול שדה מחבירו כעלום מסיקי' אם נכח מדינה היה אומר לו הרי שלך לפניך אם מחמת הגזול חייב להעמיד לו שדה וכו' ומ"ם שהקרקע אינה נגזלת לא כשחשקה סבור הלא מאי אינה נגזלת דלא נקרי' לגזול ולא למאן דהתי נמתינה לא ביאוש ולא בשנוי רשו' ולא בשנוי מעשה ואם טעפה נהר או כעלום מסקי' שלא מחמת הגזול הדרה למרה כענינה וכו' עכ"ל : וכו' רש"י בפ' לולב הגזול דקרקע אינה נגזלת דלא מקמי' לגזול אפי' ביאוש ושנוי רשות ומהר"ם ז' חביב דקרקע מאי בשום יאוש הול' ל' אינה קנינה לגזול ביאוש הלא ר"ל בשום יאוש אפי' נתיאשו הכעלים והח"כ ירד בה דהוי יאוש ושנוי רשות וכן הובחנו התוס' שם והאיה להכחשה שהק' מנ"ש הטור ומר"ן סימן רל"ו ס' ט' וז"ל הכל אם יש שופטים כהרץ והיה אפשר להוציאו מיד הגוי בדיון ולא עשה והיה נתייחס וכו' ש"מ דמהני יאוש בקרקעות דס' לרודאי יאוש גמור שמה הוכחה גדולה שנתייחס אפילו בקרקע מהני יאוש אבל הכה מנינו באמ"ו ווי לחסרון כיוס ולוכה הוכחה שנתייחס דמסתמא לה נתייחס ע' שומדברי התו' בפ' לולב הגזול שהק' מדאמרנין כירושלמי דכלאים וערלה הע' פ' שאין קרקע נגזלת יש יאוש לקרקע ע' ש' משמע דאי' חו' דאל"כ הימא דהירושלמי ביאוש גמור שיש הוכחה לכל שנתייחס כגון שיכול להוציאו מיד הגזול כדיון ולא עשה דודאי נתייחס וז"ל הע' פ' שאין קרקע נגזלת דהיינו שאין קנינה דמסתמא בסתם יאוש משום דשמה לא נתייחס אבל אם יש יאוש גמור לקרקע וכפ' לולב הגזול וכפ' ח"ה לה מוכח דקרקע אינה נקנת ביאוש ושנוי רשות לא סתם יאוש שאמר ווי לחסרון כיוס וכ"כ דעת הסמ"ג עשין ע"ג שכ' הקרקע אינה נקנית לגזול לעולם וכו' אמנם נר' בירושל' וכו' העפ"כ יש יאוש לקרקע ואין החלמוד שלנו סובר כן ע"ש וכ"כ דעת מהר"ם שכתבתי אבל הטור הכריע כהתו' והרמ"ם דפ' ח"ה ביאוש גמור וסתם יאוש לה מקמי' בקרקע כדע' רוב הפוסקי' דהסת' כיוס הירוש' ע"ש גמרי' ולא פליגי דהירוש' ביאוש גמור קאמר ועיין בס' קהלת ועקב שהוביח מהר"טא דמהני יאוש כעבדים והק' כיון דהיה בקרקע הנהי' יש יאוש לעבד טפי מקרקע ע"ש ולא דחה מ"ש התו' בר"פ הרבות כד"ה הלא וכו' וז"ל ולוקמא בגזל גופיה ובגזל עבדים דהא קרקע אינה נגזלת אינו מן המקרה הלא משום דה"ל לזווי ממקומו הכל עבדים דמידי הע' ג' דהוקשו לקרקעות יעבור בלא הגזול עכ"ל ונר' דס' ל' דהגזול קרקע אינו עוכה בלא הגזול כיון דאינה נגזלת משום דה"ל לזוזה ממקומה ולא שייך יאוש אבל כעבד שיכול להבריחו שייך יאוש והגזול עובר בכל הגזול והא דאמרנין בפ' הגזול בתרא הגזול שדה מחבירו ושטפה נהר וכו' וכו' ה"ל הרי שלך לפניך דרשי כלל ופרע וכלל מה הפרט דבר המטלטל וגופו ממון הק' כל דבר המטלטל וגופו ממון יאוש בקרקעות שאין מטלטלי יאוש עבדים שהוקשו לקרקעות ה"ל לעיני דלא הוי ברשות הגזולן לשלם בשעת הגזילה דממעטי' קרקעות

ההפחד מתכניש ממנו טענה עמו לפנים מן השורה ומעיד לו והדע לך מדאמרני' בקידוש גבי הן הן שלוחיו וכו' הלא שעדיין נוגעי' בעדות חשבי' לו שמה יעידו לו מפני שנתחסר עמוהם ובמקבלי' שבר על עדותם וכו' והביאו הג' שם בקיטור ע"ש והביאו הג' בסיומן ק"מ ע"ש ואע"ג דגבי' שוכר ק"ל לקמן בס' ד' ובס' ק"מ דאם המשכיר החזירו לשוכר מעיד לו ולא חשיב נוגע בעדות נר' דהתם שאני שהרי כ' הרשב"א שם וז"ל וא"ת מאי נוגעה איכה או יחזי חגרה למערער מן דינא מפקי' ליה מהלוקח יל פעמים שאין ללוקח לאשתלומי מניה וירחי' הם שמה יפסידו ח"כ לא בעו למיקס בהדי לוקח בדוכא ודיינה ח"כ חוששי' שמה יטעון עליה הלוקח פהעתי עכ"ל וא"כ מה שמתויר לו את שלו ואינו מופסידו לא חשיב נוגע בעדות דבלא"ה מפקי' מניה כדניח' הכל הכה שפוטרו מהאחריות שהיה חייב הין לך נוגע גדול מזה ודמי' להיא דפ' ה"ה מ' הן הן שלוחיו וכו' דהפי' יפטרם הלוח הוו נוגעי' בעדות מה שפוטרו ממה שהיו חייבי' ועיין בתשו' הרדב"ז ח' בס' ק"ג וכן תו' הר"טב"ה בס' ה"ה מ' ע"ש וכו' שהמוכר היה חייב בהאחריות ובהודאתו פוטרו האי נוגע בעדות שמה יעיד לו לפי טענה לו טובה וכן להי' אחר שכ' ה"ה ט"כא בחי' בפ' ה"ה מ' וז"ל והנכון דהגן בעי' בעדות תחלתו וסופו בכשרו' הילכך התם כ' כ' דלא סליקו נפשטתו הרי הם ככני העיר ובעלי' דבה נכחו ולא עדים כלל וכו' ומכני סליקו נפשטתו הוו עדים והו' תחלתו וסופן בכשרות הכל הבא תקמו' לרשטרו' ליה הוינן בעלי דבר לגבי מלוה הלא עדים וכו' ע"ש ח"כ גבי שוכר' אפי' יחזיר להם השכר בהי' לסלק נגיעתם יסובלי' מהאי טעמא דעדים הם ובעי' תחלתו וסופן בכשרות וכו' ג' כ' הר"טב"ה בס' ה"ה מ' וז"ל ואיכה דק"ל כיון דהני עדים לא מופסדי' הלא משום נגיע' עדות דבעו לנפרע ללוח ליפטרו' ליה נממון ושכועה דתו לא נגעו בעדות ול"ס דהוי וכו' דהמיר וכו' עוד כ"ל דהק' מועיקרה ליהא דהתם כו' מסלקי' נפשטתו לאסתודו לאחרים לא מרווחי מניה אבל הכה הרי העדים מרווחי' שפוטרו אותם כדי שיעידו ורומה כאלו משבירם שיעידו לו עכ"ל וה"כ דכוותה השוקף יכול להעיד לחבירו כשנסתלק דאין לו הנאה אבל הכה העד מרווח שפוטרו חוקו בהודאתו מאחריות כדי שיעיד לו מיהו הרמ"ה בפ' ח"ה סי' קנ"ה כ' וז"ל ולא חיישי' לגומלי' דולמא האו לוקח מורה ליה למיכר שהיה בת חמורו כי הוי דלהכשר מוכר לאסתודו ליה ללוקח הכי פסלינן ליה לניגע בעדותו משום דאית ליה הנאה לדידיה כההיא סהדותא ממיל' ואין הדם נאמן עי' עלמו אבל למתשכיה דמכיון למשקל ממו' או הנאה מחכריה לאסתודו ליה לה חיישי' דה"כ כולהו עדויות בעלמא נמי ליחוש דילמ' חגרה יחזי ליה וכו' עכ"ל גם הרשב"א הובא בס' ה"ה לרדק מ"ג כ' וז"ל ומכאן כ"ל ג' כ' דמ"ש במכיר בה שהיה בת חמורו לאו דיקא מודה קודם לכן וכו' הלא אפי' במכיר בה עכשיו שאין חוששי' שהיא מודה להמא' הלא הודאתו הודאה גמורה היא ואינו דומה לפוטרו עכשיו מן האחריות כדי שיעיד לו דהתם הני רוחי' דפוטרו עכשיו ממה שהיה חייב כדי שיעיד לו אבל אינו פוטרו הלא מודה לו שלא נתחייב בהאחריות גזילה כזו לעולם עכ"ל הרי דס' ל' דאפילו הודה עכשיו מהני הודאתו ול' ד להיא דפ' ה"ה מ' שפוטרו אותם נמנה שחייבי' לו כדי

מקרא ומקאי' להו עכדים אבל לענין יאוש ושנוי רשות
הרי התו' והרא' ש' בס' ח' ס' ל' דקרקע נקנה ביהוש
ושנוי רש' דהא בעבד מהני יאוש אע"ג דהתקש לקרקע
ע"ס ח' א"כ אע"ג דמועט קרא קרקעו' לענין השבחה דהי'
משלם כשעת הגזילה וה' עבדים דהתקשו לקרקעות
מ"מ לענין המקנו ביהוש ושנוי רשות לא גמרונו מהת'
אלא מסכרה משום דה' ה' לזו' ממקומם ולכך בעבדו'
דלא שייך הטעם נקיט ביהוש ושנוי רשות וממיל' עוכר
בלא תגזול משא' כ' קרקע דלא נקנה לגזלה בשום יאוש
ליבא לא תגזול ועיין כמוהרש"ח וכו' כ' הר"י בעליות' בס'
אז' לבתרא דמ' ה' בכ"ה עלה וכו' וז' גזל קרקע ונתתיאשו
בעליו ומכרו הגזל לא קנאו הליקח שאין אדם מתניאש
לכו מן הקרקע ואע"פ שאמרינו בפ"י שנתניאש שהרי
מנפה שהוא או בניו וזו' אפי' הקרקע כדן מן הגזלן
וכו' ואע"פ שאמרו שהעבדים כמו קרקעות וכמו שאין
הקרקע נגזל כד' אין העבדים נגזלים לענין יאוש הו'
עבדים כמטלטלי' שהרי יכול להכריחם לפיכך גזל
עבד ונתתיאש הנגזל ומכרו הגזלן קנאו לוקח ביהוש
ושנוי רשות וכו' עכ"ל הרי דס' לדכמו שאין קרקע
נגזל כד' אין עבדים נגזלים לענין השבחה דאינו משלם
בשעת גזלה אבל לענין יאוש העבדים כמטלטלים ולא
כקרקעות וטעמא דקרקע משום דהינו יכול להכריחו
ואפילו שנתניאש עדיין מנפה שהוא או בניו וזו' ממנו
כדן וא"כ היה יכול להוסיפו כדן ולא עשה דמוכח
שנתניאש קנה ביהוש ושנוי רשות:

ב"ה דין י"ח עה' שישתלק וכו' הגמ' כ' שרבי'
ברוך דפסול להעיר ונראה דבריו
להר' מונר' דהוא הרמ"ה שכן הכריע וכו' בס' ח' ה' ס' ק"ל
וקי' קל' ד' ע"כ וכו' מרן הכי' מהך דהתק' שנתתלק
מעיר ע"ש כבר תי' הרמ"ה בס' ק"ל דהתק' מיורי
כגון שקנו הקרקע בשותפות מאדם ח' ויזא מערעה
שהוא שלו דיכול זה אחת שישתלק להעיר שהיה של
המוכר דהשת' תחלתו וסופו בכשרות אע"פ שהיה פסול
בנתים כמבואר בס' ל"ג ס' ג' ע"ש וכן תי' מהר"י מט'
ח' א' ס' כ"ו וה' משנה למלך פט"ו מה' עדות ע"ש וכן
מלחתי להר"ב ס' ר"ז שכ"ב שהשותפים קרקע כה' ובה'
ח' לטעמה על ח' מהשותפים לו' שהמוכר גזלה ממונו
וכו' ובה' ג' כתוב כנ"ד דתתלקו וסופו בכשרו' הוא משום
דכשעת ראיה וכשעת עדות הוא רחוק אפילו היה קרוב
בנתים ע"ש וה' כנה"ג כ' דמדבריו הר"י עכ"ל בס' ה"מ
כר' דסובר כר' ברוך ע"ש וליקח דז' הר"י עכ"ל דף מ"ג
וחי' דה' ל' ב' ע"ש ויג' ויג' לה מפסלו' אלא משום
כניעת עדות דבעו למפרע' ללוה או לישבועי ליה
ליפטר ליה ממתמון ושבועה ותו' לא נגעו בעדו' וליקח
וליסהרו וכד' אמרו בס' ד' גבי בני העיר וכו' והגבון דאין
בעי' בעדות תחלתו וסופו בכשרות הילכך התם כ"כ
לא סליקו נפשיותו הרי הם כבני העיר ובעלי דבר
כינהו ולא עדים כלל וכו' ומכו סליקו נפשיותו הו' עדים
והו' ל' החלתן וסופן בכשרו' אבל הכה' מקמי דליפטריה
לוה חייב בעלי דבר לגבי מלוה אלא עדים וכן תי'
הר"ה בר' משולם ע"ש הרי דס' ל' דתתלקו וסופו בכשרות
מקרי משום דמעיקרא בעלי דבר מקרי ומתה' הקשה
הרמב"ם ח' ס' תר' דא"כ וליסקו תלת מנייהו הו' לל'
דאח' ק"ל כר' אכהו דשנים שדנו אין דיניהם דין ואע"ג
דשמואל שדנו קאמר ה' ד' הם אפשר אבל הם ח' א' כגון
דליבא ג' שדנו להשתלק אפילו לבתתלקהו ע"ש וכו' מ

דעת הר"י עכ"ל דמהני סילוק לעדות וכ"כ הרשב"א
כתשו' ח' ב' ס' רל"ז ע"ש:

כו בתב - מהרש"ח ד' כ' ס' ק"ס דהא דאין אחר
מכני העיר יכולים להעיד אפסר דה' ה'
למי שכל להתחייב ממנו שעדיין לא היה בו זכות לעיר
אבל יכולי' להעיד על הודא' גזבר הממונה על ההקדש
הביאו הר' כנה"ג הגה"ט אות' כ' ע"ש אבל הרדב"ן
כתשו' ח' א' ס' קע"ג שכ' כגובה שקנה בית זה להקדיש
ואמר קו' בפני עדים שיכולים לסלק עצמם ולהעיד
וכו' ע"ש כ' מבואר דס' ל' דאין יכולים להעיד על הודא'
גזבר הפד' מהרש"ח ג"ס הר' משנה למלך פט"ו מהל'
עדות תמה דמ"ל הא מ"ל הא כיון שגונעים בעדותם
ע"ש ועיין בתשו' ה' כנה"ג ח' א' ס' כ' ג':

ב"ז דין י"ט הג' דבאיש להם ס' ת' אחר
מותה יש מי שכתב דה' ה'
שיש להם ס' ת' מדוייק וכשה' בזה וכו' וכו' א"א שאם
גזרה בכתובתו וחדש הכל עניים אללו הרדב"ן ח' ג' ס' י'
תקב"ג ע"ש:

כ"ח דין כ"ב עבשיו נהגו וכו' כס"ל ל"כ
חס עשו הקנה או שיש
מנהג בעיר וכו' משמע דאם יש תקנה אפילו לא היה
מנהג קבוע או שיש מנהג קבוע בעיר אפילו לא היה
תקנה מפורשת ועיין במהרי"קו שרש קס"א הביאו
מר"ן הבי' י' ד' ס' רנ"ט שכ' שאין המנהג מבטל הלכה
א"כ הוא מנהג קבוע ע"פ חכמי הנקום לא ע"פ
המון בעלי בתים כמו ש' המרדכי בר"פ הפועלים וכתב
דבעו' שיהא מנהג ותיקים אבל מנהג שאין לי ראייה מן
התורה אינו אלא טועה בשקול הדעה וכו' דה' ד' לגבי
איסור ולא גבי ממון כמו שתי' הרשב"ם סימן הקס"ב
ע"ש וכו' מהר"קו שרש ט' הביא תשו' הר' אביגדור
הכהן וכו' וז' אמנם זה קלף יש לרקות ולומר דרוקא גבי
ממון הוא דהמנהג עיקר שהרי הפקר כ' ד' הפקר וכו'
ומ"מ הדין שהבאתי לעיל שכ' המרדכי דפ' הפועלים
שהמנהג עיקר אין לרקות דהיה דוקא לענין ממון
מדיניים דה' ד' בהוקבע ע"פ חכמי המקום דהי' מיוז'
לענין ממון דוקא אפילו לא הוקבע ע"פ החכמים נמי
וכו' ע"ש כ' הרי דבממון הולכים אחר המנהג אפי' לא
הוקבע ע"פ חכמים ומהר"י עיינא בס' בית יהודה כ"א
ח' מ' ס' י' ז' הוכיח דמנהג קבוע סני אפילו לא היה
תקנה מפורשת אלא שרקק מל' הרמב"ם ספ"ה מהל'
מלוה שכ' כבר תקנו גאונים שיהא כ"ח גובה מטלטלי'
מן היורשים וכן דנים כני ישראל בכל כ"ד שבעולם אבל
במערכ היו כותבים וכו' משמע דאפי' נתפשט המנהג
לא סני בלא תקנה מפורשת וכן מוכח בתשו' הר"י כ"ש
ס' י' שמו' הו' ל' דה' ד' במנהג שנתפשט מסתם בני אדם
אבל מנהג שנתפשט ע"פ הדיונים מכהני' העיר חשוב
במו' תקנה מפורשת ע"ש כ' וליקח' דלנכות מהיותו
דממון הוא אפילו לא נתפשט המנהג ע"פ חכמים
כיון שנהגו כל הלוח ממון על דעת כן הוא וכבר הו'
גבת ורדיס ח"י ד' כלל ג' ס' י' ג' האריך בזה ושם הביא
דברי ה' נשא מלך שגמגם על מהרי"ק והר"ם ס' ל'
דהרמב"ם ס' ל' דאין הדבר תלו' אלא בהתפשטו' המנהג
ועיין בתשו' הרדב"ן ח' ג' ס' תנ"ז:

כ"ט ועל ההקדשות וכו' כ"כ הרשב"ה בתשו' וכו'
ה' כנה"ג הגב' אות' ל"כ דוקא הקדשות
שהקדישו הזכור דומיא דתקנות זכור אבל שיבאו עיני'
הקהל

הקהל ויעידו על יחיד שהקדים נכסיו לקהל לא עלה על לב שיועיל עדהם כלל וכו' מהרי"ל כל בתשובות כ"ו וכן חילק מהרש"ב בספר משפטים ישרים סימן כ"ח דף כ"ה וכו' והרמ"ם סימן י"ב ס"ל דמועיל עדות הקהל נגד היחיד והסכים הוא דאינס נאמנים נגד היחיד כלה סלוק ע"ש כ"ב ובתשובות שהביא מר"ן הכ"י והיא כח"ב סימן תכ"ט מוכח בהדיא בדברי הרמ"ם דאפילו נגד היחיד נאמנים וז"ל וכן אנו נוהגים לעולם בכל ענייני הזכור שא"ל אהה אומר כן מי מעיד על אותו הקדש של שני ספרים שהקדים פ' ובסתם הכל פסולים הללו ע' שהרי אפילו בהקדש של יחיד מועיל עדות הקהל וכ"כ מהר"ה נח"ה סי' כ"ט ע"ש ועיין בס' פני משה ת"כ הו"ק י"ח :

ל אפילו

נהגו וכו' ה"ד בדבר שהיא שזה לכל אכל בהנאה מיוחדת כגון מקנה שיזכו הפ"ח והב"ד פשיטא דאין דנים ריבוי אותה העיר בדבר שיש להם הנאה מיוחדת וזה המת' ע"פ הדין והסברה מהר"י עיושא כתשו"ת ח"א סי' י"ג ע"ש :

סימן ל"ח

א ובאו

שנים והכחישו וכו' שטר מחילה שזמנו כתוב ביום פ' ובאו שני העדים ואמרו שהמתל היה עמוס באותו יום בעיר פ"כ מהר"א ששון סי' קמ"ה דהכי הוי הבחשה מ' מן שטר המחילה במקומו עומד כמ"ש התוספות בבב"ד דף כ"ב ה"ה ואוקי וכו' ורשב"א כ"ל להעמיד הבדיקה בשטר ולהכי אין נאמני' דאוקי ממונה בחזקת מורה ומחוקי' עידי שובר בכשרי' ולא יפרע וכ"כ הג"ה ס"ה וכו' אוקי תרי בהדי תרי ואוקי ממונה בחזקת הנמחל ע' שונראה דהס"ל דרב אשי כר"פ הכותב פליג דראב"י דיד בעל על התחונה כמ"ש התוס' ס"ה וז"ל הרי"ט כח' ס"ה אכל ז"ל דרב אשי ליה ליה דאכ"י וס"ל דרבכל רבר שהוא של שובר הו' של מחילה לא אמרינן יד בעל השובר על התחונה אלא יד בעל החוב שבה להו"א נמון מחבירו עליו הראיה כדאמרינן בס' ג' פ' אומר רבא שטר לך בידי פרוע וכו' דיד בעל השטר על התחונה אלמא לא אמרינן לנכ"י שובר יד בעל השטר על התחונה ומוסתמ' לויכא ראייה דשאיני הקס שאין כל' השטר שום ספק וכו' אכל כשיש כל' השובר ל' הקסם שחובל כ' משמעו' והרי הוא מקופק אס נמחל החוב ההוא אליכא דכ"ע יד בעל השטר על התחונה ויד בעל החוב על העלוונה כיון שחייבו כרוז הוא כדאמר אב"י הכא ורב אשי נמי מורה עכ"ל וז"ל כ"ג דרשב"א ס"ל דאפילו השובר מקופק דתרי ותרי מוקמינן ממונה בחזקת הלוה ולא יפרע בדעת הרא"ה וי"ה אכל הרי"ט טכ"ס ס"ל דיד בעל החוב על העלוונה ויד בעל השטר על התחונה והרשב"ה כתשו' הביאה מר"ן הכ"י אה"ע סי' ג"ב כ' וז"ל ועוד דמה שטען הטוען דמון הקס ידה על התחונה שהיא קרויה בעל השטר מהסתברא דבמקום הזה הבעל קרוי בעל השטר וידו על התחונה ואינו דומה למ' שבב' ג' פ' שטר לך בידי פרוע הגדול פרוע שהני הקס שהלו' פרע וכיון שהמלוה מורה שפרע לו שטר ה' אס טען שלה פרע לו אלא הקטן עליו להביא ראיה אבל כמותן הו' מחל שטר שיש לו על ראובן כ"ל דראובן מקבל מתנה ועליו להביא ראיה מה דתן לו הו' מה מחל לו וכו' ע"ש משמע דס"ל דאין תי'

בין טוען כרו לטוען שמה דאל"כ הו"ל דשאיני הויא דשטר לך בידי פרוע דהלוה טוען כרו שפרע שטר הגדול משא"כ מחלה סהם מקנה בהובתה דל' המחילה ספק דאין הבעל טוען כרו אלא משמע דאין חו' דלעול' דניתן או מחל אפילו טען הנמחל כרו ידו על התחונה ואע"ג דאיכא ודאי מחילה עליו להביא ראיה מה מחל אכל כפירעון כיון שהלוה פרע והמלוה מורה שפרע לו שטר עליו להביא ראיה שלא פרע לו אלא הקטן ומשמע דבספק פירעון כגון תרי ותרי כיון שהמלוה אינו מורה בפירעון כלל אפילו הלוה טוען כרו מוקמינן שטר אחזקתיה וחייב וכן מלאהי למהר"ן מ' מ' ג' כתשו' סי' קע"ב שכ' דמלו' ע"פ ושי כתי עדי' מ' כחשי' כפירעון מוקמי ממוכ' בחזקת מארי' אכל במלוה בשטר מוקמי' שטר אחזקתי' ע"ש וכ"כ בעל התרומות ריש שער כ"ו וז"ל יש מק' אמאי סמכי' עליה דמלוה כיון דהמניה כבי תרינימא דהימניה בסהדי טפי מסהדי לא הימניה וליהו תרי ותרי וליהו עדות מוכחשת ואוקי ממונה בחזקת מריה ואיכא מאן דמתקן לה דלא מכביא היב' דאיכא שטר' דל"ל מאי חזית דסמכת אהני סמוך אהני דאשטרא קא סמכי' ואוקי שטר' אחזקתיה וכו' ע"ש אכל הקוס' דכתובות ס"ל דאפילו השובר מקופק דתרי ותרי ניכרי מוקמי' ממונה בחזקת הלוה ולה' מוקמינן שטר אחזקתיה ועיין בס' פ"ח מטה אהרן ח"ב סי' י"ב שפסק דמוקמינן שטר אחזקתיה ולא זכר דברי התוס' דכתו' והש"ך ואלו ראה נהר"י מ' מ' ג' כתשו' דמלוה בשטר מוקמינן שטר אחזקתיה לא היה נדחק בדברי בעה"ת בסו' מ"ו וסי' ע"א כתב דכיון ששטר זה ספק פרוע לא מנבי' ביה ולה' קרעינן ליה ונרחק בדברי בעל התרומות והס"מ ע"ש יב"כ דעה הרשב"ה כמ' שדרוקא בההיא דשטר לך בידי פרוע דהמלוה מורה מפרע לו שטר ח' אמרינן יד בעל השטר על התחונה אכל בכל ספק דהמלוה אינו מורה בשום פירעון אפילו הלוה טען כרו מוקמינן שטר אחזקתיה ד' כפירעון אכל בספק דמחילה אפילו המלוה מורה שמתל לו מקנת ידו על העלוונה ונראה דהוא הו"ל לטעמיה שכתב כתשו' הובא בכ"י סי' פ"ב דאפילו לא האמינו כלל אינו יכול להשביעו על טענה מחילה לפי שאינו יכול להשביעו אלא על דברי שהשטר עומד לכך כגון פירעון אכל לא ע"ד שאין השטר עומד לכך כגון טענה רביתוה"ה לטענת מחילה דאין השטר עומד למחילה ע"ש וכו' בס' מחילה אמרינן יד בעל השטר על העלוונה מה"ט דאין שטר עומד למחיל' משא"כ בפירעון והרשב"ה כתשו' דאפילו יד' תרע מדא"ל התס רבינא לרבא אלא מעתה שדי מכורה לך שדי גדולה מכורה לו וה"ל שאני הקס דיד בעל השטר על התחונה אלמא יש הפרש בין אומר שטר לך בידי פרוע לניתן שטרו וכן י"ל שה"ה במחיל' ע"ש : ועיין כתשו' הרשב"ה ח"ב סימן רס"ט ונראה דו"ה שהביא הרי"ט כ"ה שכתב דכל דבר שהוא של שובר הו' של מחילה בעל החוב שבה להו"א נמון מחבירו עליו הראיה ס"ל דאין חו' כיון פירעון למחילה אלא משום דקרקע בחוק' מרא קמא ולכך בשדה מכורה לך אמרינן יד בעל השטר על התחונה וכן מביאר בדברי ר' הא"י בס' המקח שער מ' דהפ"ז שביד לקוח בחזקתו ואס שניהם ביד המוכר אין לו למוכר לה' ללוקח אלא הקטן ע"ש וכ"כ הרשב"ה עצמו בחי' לגיטין דף ע"ה גבי נתינה בע"כ וז"ל ולענין פסק הלכה לא נקברר אי נתינה בע"כ הו' נתינה

נתינה וכו' אין מסתפק לן כרב סימני דמספ"ל ולא מפיקי
נמונה וקרקע בחזקה בעליה עומדת ניהו מסתברא
לענין מטלטלי וכו' ע"ש הרי"ם ל"ב בס' דרונה לא מפיקי
נמונה וקרקע בחזקה בעליה ומטלטלי בחזקה מי
שהם כרשותו וה"ל כדמי תכורה לך מוקמי' הקרקע
בחזקה בעליה ועל בעל השטר להביא ראיה ובשטר לך
כדמי פרוע מוקמי' המומן בחזקה הלוה שהרי כרשותו
ואע"ג דאמר' בכמה דף ל"ב ע"ב הלכתא ברבא
בארעא רובא דקיימא ארעא תקום והילכתא כרב
יוסף כזווי' הוי' דקייני' זווי' לוקמי' ופי' רש"י דמספ"ל
הלכתא כמאן הלמא בס' דרי' מוקמי' הקרקע כרשותו
כבר חלקו עליו התוס' שם וה"ל דאפי' בס' דרונה
מוקמי' הקרקע בחוק' מדה קמא ע"ש :

ב הגה היכה נפקותא דעד זומא פסיל להעיד
וכו' ומרן הב"כ דנ"מ דאם השם ה"ן
מוציאין מירוד"ל דנ"מ עור' ה"ן זה שלם על פיהם וא"ל
להחזיר חייבים העדים לשלם כנ"ש בס"י ה"ו וא"ל
היה להם דין עדים זוממים רק שעדים אחרי מוכחי'ו
הי'תם ולא אחרו עמנו היי'תם לא היו חייבים לשלם
דוילמא הכי מעידים אמת והאחרים שקר הש"ך וכו' כ'
הסמ"ע בס"י ה"ו ס"ק מ"ו דאין משלמי' הלא כהזמה
ולא כהכחשה ע"ש וה"ל כנ"ש בס"י שפ"ו אות ס"ד כתב
דמדברי מרן הב"כ ס"י ל"ב סכ' וז"ל ומנ"ש כשאין העדים
מודים כלומר וכן אין עדים מעידים עליהם דא"כ אפילו
מכחישים הם חייבים לשלם ע"כ נר' דאפי' בהוכחאו
משלמי' ודוק דעידו הזמה קאמר ע"ש ואפשר דמרן
הכה או"ל לטעמיה דאפי' בהכחשה חייבים לשלם ולכך
לא כתב נפקותא זו רק דנ"מ לענין אם תפס וכן כ"מ
דרי"ך ללאת ידי שמים כמ"ש מרן הב"כ ס"י ל"ב דכתב
הטור זו לומר שרי"ך ללאת ידי שמים אע"פ שאין ב"ד
מכחישים אותה ע"ש :

וראיתי לראב"ן בספרו דף פ"ח ע"ד שכתב וז"ל
ואם העידו כ' עדות כזה אחר זה ונמל' שקרן
על ה'גם האחרונה כטילה ואם נמלא שקרן עלה אחרונ'
הם בקו' כדו דיבור של ראשו' העיד לב' בטלה גם הא'
ואם אחר כדו דיבור אינה בטלה דעדות שבטלה מקלת'
בטלה כולה והב"ד כדיובור דמי וכמה הב"ד שלו' עליו'ך
אחר כדו דיבור שלום עליו'ך רבי דאמר ר"פ הרי הב"ד
הווי' אחר כדו שאל' תלמיד לרב וחד כדו שאלת רב לתלמיד
כי אית ליה לרבי וכו' הב"ד כדיובור דמי כדו שאלת רב
לתלמיד דלא נפיש אבל וכו' עכ"ל ונר' דס"ל להלכה כר"י
דב"ד ~~היונו כדו שאלת רב לתלמיד~~ והא דאמריון כפ"ק
דמכות ה"ל ר' אחא מרפסי' לרבינא מכדו' הב"ד כדו
שאלת תלמיד לרב וכו' לאו דהכי ס"ל אלא היינו לומר
דאפי' למ"ד כי שאלת תלמיד לרב וכו' כמ"ש מרן הב"מ
פ"ב מה' שבועה ע"ש ועינין בס' מנ"ל שם ובס' שירי
כנה ג"ה ח"י ר"ו אבל הרמב"ם שם כתב דב"ד הוא
כדו שאלת תלמיד לרב שלום עליו'ך ר' :

סימן ט"ל

א דין א' אינו טובה מן המשועבדים וכו'
כתב מר"ן הב"י נכסים
המשועבדים היינו הם הלוה מוכר קרקעותיו לאחרים
אחר שלהם ונקראו משועבדים לפי שאע"פ שהם כרשות
הלוקח הם משועבדים לב"ח ע"ש ועינין בס"ח ובכ"כ

הפרישה דר"ל קרקעות שמוכר הלוה דלא בא הב"כ
לטרופ' כ"ה מנר' שנסתעבדו לו החילה הכל בעור' שלא
נמכרו לא בא עליהם מוכר שם שעבדו אלא חיוב על
הלוה ע"ש וכו' לכאורה מדברי הרמב"ם והרע"ב
בר"פ הניזקי' גבי אין כפרעין מנכסי' משועבדים וכו'
ע"ש הכל מדברי רש"י בקידושין דף כ"ט ע"ב סכ' וז"ל
ובפריון עלמנו היה מחוייב קודם ששעבד קרקעותיו וכו'
וכ"כ התוס' שאם היה פודה עלמנו בכני חירין לא היה
פודה כנו ממשעבדו דמיי'ו שנסתעבדו קודם שנו'ל
הבן וכו' ע"ש נר' בהדיא דמשועבדים ר"ל שנסתעבדו
לאדם אחר וכן מלאתי בתשו' החכמים למהר"ן ה"ה ש'
ס"י פ"ד סכ' וז"ל ועוד כיון דאפי' מנכסי' משועבדו' אין
מוציאים אע"פ שמתקיים גביה'נה דשטר העומד
לנכו' לאו כגבוי' דמי' כ"ש נקבל מתנה דלא מיחסר
גבי'ו ושטר העומד לינכות' לכל מקום שהם הנכסים
כרשותו הם שאין מוציאין ואין לו דהא דתנן אין מוציאין
מנכסי' משועבדי' ה"ל היכה שהם ככה ביד הלוקח או
מקבל מתנה אחר' דל' משועבדים משמע שלא נגבו
עדיין שאם נגבו כבר יצאו מיד שעבוד וא"ל שקורא
התוס' משועבדים כשכיל משועבדים לכתוב' ולמזונות
גם הבני חירין משועבדים כשכיל כתוב' ומזונות ועוד
הנן מו' שהים נשו' ד' נשים ומת' הא' נשבעה לשניה וכו'
מאם שאין כפרעין ממשועבדי' אלא כשבעה עכ"ל הרי
דלא מקרו משועבדי' כשכיל שנסתעבדו לב"ח עלמנו
דגם העני חירין משועבדים אלא מאם דמשועבדי' הם
לאדם אחר דהיינו הלוקח או הנקבל מתנה או כ"ח אחר
ומשועבדים אפילו לא באו לרשותו קאמר ועינין בספר
ברכי' יוסף ז"ל :

ב גובה מן המשועבדים וכו' מרן ב"י כתב
הטעם דשעבוד דאורייתא הלא דמלוה
ע"פ דלית לה קלא תיקו רבנן דלא ליערוף ממשעבדו
משום פסיד' ללקוחות ע"ש וזה דעת הרי"ף והרמב"ם
והסמ"ג דשעבוד דאורייתא והש"ך הכריח כמ"ד
דשעבוד' לאו דאורייתא דמוכח דר"פ הב"י ס"ל מדאמר
פדיע' כ"ח מלוה ויתמי' לאו כנו מעבד מלוה ניגהו ע"ש
וכן הרשב"ה בחי' בשם הראב"ד והרמב"ן והרי"ט
דחוקי' הרי"ף נהיה דר"פ ע"ש ונראה דעת הרי"ף
כמ"ש הרמ"ה בס' ג"פ ס"י קל"ג וז"ל אע"ג דאמעי' ליה
לר"פ דאמר אפילו במלוה ע"ש שעבוד דאורייתא כדאית'
בפ' החשה נקנית קסבר ר"פ היה נופה משום מלוה
היא ויתמי' לאו כנו מעבד מלוה ניגהו עד דגדלו ורב
הונה ברי' דר"י סבר לאו משום מלוה בלחוד קא'
משעבד אלא דממולא הוא דמשעבדו נכסי' דלוה
למלוה בין במלוה ע"פ בין במלוה בשטר וכו' עכ"ל
הרי סכ' דר"פ סבר דש"ד משום מלוה הוא וכ"כ בעל
העניטור כדוני' ערב דף ס"ה וז"ל וכו' רבינו' מניש' ה'
דאמר פריעת' כ"ח מלוה במלוה ע"ש היה דלוי' שעבוד
נכסים אבל במלוה בשטר דאיכא שעבוד נכסים וכו'
ומהכרח' דבשטרה פליגי וכו' ועוד כי פריך התם משו'
היתומי' לר"פ היכי משכח' לה לוקמא במלוה בשטר
אלא ודאי במלוה בשטר פליגי ואפילו למ"ד ש"ד ה"מ
בנדולים אבל בקטנים לא רמי' שעבוד' וכו' עכ"ל
משמע בהדיא דר"פ דאמר פריעת' כ"ח מלוה וקמי'
לאו כנו מעבד מלוה ניגהו אפי' לנ"ד ש"ד ורהי'ת'
להרי' בש"י תפ"ד סכ' וז"ל ואע"ג דלא קי"ל בר' פ'אלא
ברב הונא כריה דר"י וכו' היינו דלית ליה בר' פ'אל'
שעבוד' :

שעבוד' לאו דאורייתא ופריעת' ב"ח מלוה בלחוד הלא
 סבר רב הונא בריה דר' יע' ד' וב' דיורדים לנכסיו
 מדינא ופריעה ב"ח לאו מלוה בלחוד היא הכל לכ"ע
 בפריעה ב"ח מלוה איכא ואי אמר לה בעינן למע כד
 מלוה ור"ל לכ"ד לירד לנכסיו בידהי מכין אוהו עד
 שתלא נפשו וזהו שה' הלפסי הכיאה להא דר' פ' כפ' הכותב
 אע"פ שפסק כרב הונא בריה דר' יע' כפ' ג"פ עכ"ל
 ותמני דהרי הרי"ף כוכר דר' פ' ס"ל דר' וע"כ
 דפריעה ב"ח מלוה היינו דר' משום מלוה היא ורב
 הונא בריה דר' פ' פלוג' ל' דלאו משום מלוה לחוד הלא
 דממילא נשתעבדו נכסי הלוה למלוה מניהוגר' דר' פ'
 דר' ד' משום מלוה היא ורב הונא בריה דר' פ' פלוג' ל'
 דלאו משום מלוה לחוד הלא דממילא נשתעבדו נכסי
 הלוה למלוה מיהו נראה דר' פ' דר' משום מלוה היא
 אפילו יש נכסים חין ב' דיורדים לנכסיה הכל לרב הונ'
 בריה דר' פ' דלאו משום מלוה הלא דממילא נשתעבדו
 נכסיו ב' דיורדים לנכסיו ובפ' הכותב דאמר לר' פ'
 פריעה ב' ח' מלוה או אמר לה בעינא מכין אוהו עד
 שתלא נפשו היינו אפילו יש נכסים ח' דהרי"ף הכיאה
 אף למתי דקי"ל כרב הונא לנכין אס' ח' לכ"ד לירד
 לנכסיו וזה דוחק לכ"ג דהרי"ף ס' לדרב הונא בריה דר'
 מורה לר' פ' דפריעה ב"ח מלוה ושתעבדה דאוריית'
 משום מלוה היא הלא דר' פ' ס' דיתומים קטנים לאו
 כני מעבד מלוה ניגהו ורב הונא בריה דר' פ' פלוג' בהו
 וס' ל' דכני מעבד מלוה ניגהו וכן נמשמע מדברי הרי"ף
 כפ' ג"פ שכתב לרב הונא בריה דר' פ' דסבר מלוה על
 היהומים לפריע חוב אביהם וכו' וכ' כרשב"ם וז"ל ורב
 הונא בריה דר' פ' אמר לעולם יתמי בני מעבד מלוה
 ניגהו כדאמרין בערכין יתמי דאכלי לאו דידהו לילזו
 כהר' ספקיהו הלא ה' וכו' ע"ש מביאר דרב הונא בריה
 דר' פ' ס' ל' כר' פ' דכריע ב"ח מלוה הלא דפליגי בקטני'
 דר' פ' ס' ל' לאו בני מעבד מלוה ניגהו ורב הונא בריה
 דר' פ' ס' ל' דקטנים נמי בני מעבד מלוה ניגהו ופוסין
 אותן לשלם בגדולים ועיין בפ' י"ד רס"ק ח' ובפרישה
 ר"ס ק"ז ומ"נ דהרי"ף ס' ל' דר' פ' נמי סבר שעבוד'
 דאוריית' משום מלוה הוא כבעל העיטור והרמ"ה והר"ף
 וכן רמיהו לבעל הקדמות שער' ד' סב' וז"ל ר' פ' אמר
 פריעה ב"ח מלוה פי' ר' פ' הויל לטעמיה דשעבוד'
 דאורייתא והע"ב דפ' ג"פ וכו' וז"ל גר"ה דר' פ' ע"ס
 דנר' דר' פ' כהרי"ף דר' פ' פסק שעבוד' דאורייתא ע"כ
 הרי"ף דר' פ' דאמר פריעה ב"ח מלוה היינו משום
 דשעבוד' דאורייתא ומה שהק' ה' גר"ה שס' דכפ' שום
 היתומים פרוך לר' פ' מתמני' ומה קי' הא' ר' פ' גופיה
 מורה דאפילו מלוה ע"פ גובה מן היורשים ע"ש ליתא
 דה' ד' מתומים גדולים אבל מתומים קטנים אפי' מלוה
 כשטר חין גובה משום דלאו בני מעבד מלוה ניגהו
 ומתני' ביהומים קטנים נתיירי כמ"ש ה' שס' וכנ"ל
 לדברי התוספות דר' פ' ס' ל' שעבוד' דאורייתא במלוה
 הכתובה בקורה ככתוב' כשטר דמי וככתרא דק' קע"ד
 כד' זהא וכו' הוכיחו דפליגי נמי במלוה כשטר' מהפ' ה'
 לר' פ' מתמני' שום היתומים ולא מוקי להגמלוה
 כשטר ע"ש ח"כ אפי' במלוה כשטר או במלוה הכתובה
 כהירה דשעבדו דאורייתא קאמר ר' פ' דפריע' ב"ח מלוה
 דשעבוד' דאורייתא משום מלוה היא ויהומים לאו בני
 מעבד מלוה ניגהו ודלא כהש"ך שנטה דעתו לדעה
 התוס' מהך דר' פ' דפריעה ב"ח מלוה וכו' ע"ש וגם

הרה"כ ד' שכ' דר' פ' ס' ל' שעבוד' לאו דאורייתא אפשר
 דס' ל' לדינא דלא קי"ל כר' פ' דר' הכריה דר' פ' פליג עליה
 בהא וסבר דלאו משום מלוה הלא דממילא נשתעבדו
 נכסי הלוה למלוה דשעבוד' דאורייתא ופסקין כוותיה
 יוכן רמיהו כס' ה"כ כפ' ג"פ שכ' בשם הרה"כ ד' וז"ל ר' פ'
 לטעמיה דאמר שעבוד' לאו דאורייתא וכו' ויהומים
 קטנים לאו בני מעבד מלוה ניגהו הולכך אפילו מלוה
 כשטר וירשו קרקע מאביהם חין נזקקי' לפריע מיהו
 יתומים גדולים וכן הלקוחות גובי' מהם מלוה כשטר
 כדי שלא תעבול דלה בפני לווי' וכו' ר' הכריה דר' פ' אמר
 לעולם שעבוד' דאורייתא ואם יש נכסים מאביהם והיא
 מלוה כשטר חייבים והכא ה' ט' דלא מתויעים משום
 דתייטינן לזררי וכו' והלכתא כוותיה עכ"ל זכ"ב עוד
 דק' קע"ו ע"ש הרי"ף ס' ל' דר' פ' הכריה דר' פ' פלוג' על ר' פ'
 וס' ל' דר' פ' וכו' כרשב"ם בהסוכו' ח' כסימן רפ' ג' וז"ל
 ואפילו מלוה ע"פ לדין דקי"ל שעבדו דאורייתא גובה
 מן היורשים ואפי' קטני זהא שום עדים שלא הגיע זמנה
 של מלוה וכו' וכו' ע"ש והנה דר' פ' ל' דלמ"ד שעבוד'
 לאו דאורייתא אינו גובה מלוה ע"פ בתוך זמנה מתומים
 קטנים משום דלאו בני מעבד מלוה ניגהו כטעמ' דר' פ'
 אבל לדודן דקי"ל שעבוד' דאורייתא גובה מלוה ע"פ
 בתוך זמנה אפי' מתומים רענים וכן הסכימו הרמב"ן
 והרשב"א והרי"ף ט"כא בחי' דלא קי"ל כר' פ' מה' ט' דר' פ'
 בריה דר' פ' פלוג' עליה וס' ל' דר' פ' וכן רבאב"ה הנזק'
 ס' ל' הכי ע"כ וכ' כרשב"ם בס' תקון סיפרים שער
 כ"ג ע"ש וכירחי דקי"ל כרבא דהוא בקרא אפי' נגד ר' פ'
 כמ"ש הרה"כ והר"ן הכיחם מרן בכללי הגמרא דק' ג'
 ע"ש ובס' ה"ז ס' ג"פ ג' כ' הרה"כ ז"ל אמר עולא דר' וכו'
 שעבוד' דאורייתא כלו' משעת הלוואה חל שעבוד' המלוה
 על נכסי הלוה ואע"פ שלא הגיע זמן הפירעון והו' כלאו
 הם משועבדים לו ואי אקדים ליה אחי מלוה וטריף
 כדאמרין בפ' ג"פ וכו' וכו' דחל שעבוד' הלוה עליה מיי'
 אי זכניהו גובה מנכסים משועבדים משום דחל שעבוד'
 ליריה מעיקרא וכו' ורבא אמר שעבדו לאו דאורייתא וכו'
 ודריש קרא בפשטיה כחין קעמוד וכו' כיון דנכסי
 דהינים חנון ערכי' ביה רבא לטעמיה דאמר הוא ורב
 יוכף לעיל דלא יתבע מן הערב כלל דמני אמר גברא
 אשלימי' לי גברא אשלים לך וכיון דקחי' איהו לא נחתינן
 לנכסים וכו' ומדאורייתא הם הקדיש ליה קדיש' הלא
 רבנן אמר דמשעבדו למלוה ואם הקדישן לא קדיש'
 אלא מדר' אכהו והשתא פרוך שפיר מדעולא וכו' עכ"ל
 מביאר דס' ל' דרבא דאמר שעבדו לאו דאורייתא מרין
 ערב נשתעבדו נכסיו והוא לטעמיה דס' ל' דלא יתבע
 הערב כלל אבל לר' פ' דמסיק שם מהי לא יפרע מן
 הערב לא יתבע מן הערב תחלה וכפ' יש בכור דק' מ' ח'
 אמר רבא מכדי נכסיו דבר איניש אינון ערכי' ביה וכו'
 וקי"ל דלא יתבע מן הערב תחלה ע"ש וז"ל נשתעבדו
 נכסיו מרין ערבוב' יש בכור אמרינן רבא דכ"ע מלוה
 הכתובה בתורה לאו ככתובה כשטר דמי ורב' ע"הית
 להו דר' פ' דמלוה ע"פ גובה מן היורשים וכו' ע"ש נמשמע
 דרבא ס' ל' כר' פ' דשעבוד' דאורייתא חק' דבערכין
 כפ' שום היתומים אר"כ מריש' לא הוה מודקיק לנכסיו
 יתמי וכו' מ"ט לא חר' פ' פריעה ב"ח מלוה ויתמי לאו
 בני מעבד מלוה ניגהו והיינו משום דשעבוד' לאו
 דאורייתא כמ"ש הרשב"א ע"פ ר' פ' דאמר ר' פ'
 דשעבוד' לאו דאורייתא וע"ק דהאר"כ כקמא דר' פ' ב'

אמר דהין ב"ח גובה מן העבדים מן היהודים משום דעבדים במטלטלי וכו' היום והרה"ש משום דשעבוד לאו דאורייתא ואינו גובה מן היהודים אלא מן העבדים וכו' ומילי דרכין עבד במטלטלי אבל במילי דאורייתא עבד כמקרקעי וכן ק' על הרשב"א בחי"ט וזל ובערכי נמי מפ' רבא ט עמא דהין נזקקי לנכסי יתומי משום שובד חלמא נזקקי רב עבוד דאורייתא וה"כ חקיקנה בשלהי ג"פ דרבא שעבד דאורייתא ס' למדהמרינן כב' יתומים שגבו קרקע בחובה אביהם ב"ח חוזר וגובה אותו מהם וה"כ נמי הכי ס' לר"ח ק' לדפ"ק דערכי גבי הנוסס היוזא ליהרג אמר רבא דכ"ע מלוה ע"פ אינה גובה מן היהודים ושמה רבה גדיס וכו' ע"סוק' מההיא דפ' שום היתומי דהר"כ מרוסיה לא הוה מזיקנ' וכו' ומה"ט לא אר"פ פריעת כ"ח מלוה ויתמי לאו בני מעבד מלוה כינהו וכו' הרי דר"פ קאמר טעמא דר"כ והיינו משום דשעבוד לאו דאורייתא כמ"ש הרשב"א ע"מנו וכן ר"כ בקמא אמר דהין ב"ח גובה מן העבדים מן היהודים משום דעבדים במטלטלי והיינו משום דשעבוד לאו דאורייתא וכמילי דרכין עבדי במטלטלי כמ"ש הרשב"א ע"מנו שם חלמא ר"כ דס' לרשעבוד לאו דאורייתא ועוד קמאני דלא אשכחן כמ"ש פ"ג דאסיקנא דרבא שעבוד לאו דאורייתא ס' לר"כ דהכי איתא התם אמר רבא ד"ת שעבד לאו דאורייתא ומי אמר רבא הכי והאמר רבא גבו קרקע יש לו וב"ה אסיק וכו' והאמר עולה ד"ת ב"ח דינו כזבדית רבא לטעמיה דבני מערבא קאמר ע"ש ברשב"ה הרי דרבא דאמר גבו קרקע יש לו גבי שכור היא וטעמא דרבי מערבא קאמר אכל הוא ס' לרשעבוד לאו דאורייתא וכן מביאר בפ' י"ג דק"ז ע"ש מיהו הא דר"כ יתומים שגבו קרקע בחוב אביהם ב"ח חוזר וגובה אותם מהם איתא בפ' י"ג ובפ"ב ס' מביאר דרבא ס' לכוותיה ע"ש ולכאורה מוכח ממהתם דס' לר"כ ורבא דשעבד דאורייתא דהמרינן התם טעמא דר"כ כי הוסי' דמשעבד' לאיכוון משעבדנ' נמי לב"ח דאכוון מדר"כ וכו' וב"ה ק' שם וזל וה"ה גבו מטלטלי נמי כינהו הכי וכו' לר"ד דוקא גבי קרקע שייך למימר הכי דבת שעבוד היא דכשקרקע זו משועבדת לראובן חשבי' לה כאלו היא בידי דהא אם מכרה או משכנה חוזר ראובן וגובה אותה הילכך משועבדת נמי לב"ח אכל מטלטלי וכו' ע"ש משמע דשעבוד דאורייתא ולכך ק' דע' המשועבד לראובן חשבינן ליה כאלו הוא בידו מנאיש דאם מכרו הלוי חוזר ראובן וגובה אותה מה"ט דשעבוד דאורייתא ולכך ע"ש ע"כ דתתקן נמי לב"ח של ראובן מדר"כ ואפשר שזה הכריח הר"ף והרמב"ם שפסקו הך דר"כ דהין גובין מיתמי מן העבדים והרשב"ה בחי' לקמא וזמא דא"כ ל"ל דשעבוד לאו דאורייתא ואלו אנו ק"ל דשעבוד דאורייתא וכ"ש הר"ף ע"ש . ואיכר דהרשב"א ע"מנו היבא בס' א"ז בפ' הגיזל קמא דז"ז כ' וזל ואפילו למ"ד ש"ה יתקנו שלא לגבות מהם מן היהודים והא"ל וניידי בדרך שקיקנו במטלטלי עכ' לוהוא אויל לטעמיה שכ' בחי' בפ' ק' דלמ"ד שעבוד דאורייתא גובה מטלטלי דיתומים מדהאורייתא והא דק"ל דמטלטלי דיתמי לא משעבדי לב"ח אינו אלא מדרבנן ע"ש ו"ה"כ ס' מ"ש הכא דר"כ ס' שער דאורייתא דהא דהין גובין מן העבדי מדרבנן שקיקנו שלא לגבות מהם משום דניידי בדרך שקיקנו במטלטלי וה' הלכות י"ט דף ק"ג ע"ד כ' דהרמב"ם ס' ל' בהרשב"ה בשעבודא

דאורייתא אפילו המטלטלי דיתמי אלא דרבנן תקנו שלא לגבות מהם ע"ש כ' ובס' שמתק' י"ט ס' מ"ד הביא מ"ש הלכות דמטלטלי דיתמי לא משעבדי לב"ח מן הקורה דקרא דהאיש אשר אתה נוטה בו וכו' משמע רוק' הלוח ע"מנו וכו' והק' עליו דה"כ מקרקעי דיתמי משעבדי לב"ח מדהאורייתא והביא דברי הרשב"א ע"ש כ' ולא זכר מ"ש הרמב"ם בפ"ה מה' מלוה דין ז' וזל אבל הבא ליפרע מן היהודים בין גדול בין קטן לא יפרע מן המטלטלי וכו' שהמטלטלי אינם חתה שעבוד כ"ח מן הקורה עכ' ל' וכ"כ הטור בסימן ק"ז ע"ש הרי שכתב הרמב"ם והטור בהדי' בדברי הלכות המטלטלי דיתמי לא משעבדי לב"ח הוא מדהאורייתא וכן דחה ה' ע"מנו כס' קהלת ועקב ס' ג' ע"ש :

וה' קהלת ועקב שם ה' דס' לר"ף דגבי ב"ח אף ע"ג דשעבד דאורייתא עבדי' במטלטלי משום דלא סמכה דעתיה דב"ח עלייהו כיון שיכול להכריסם כגד' מדברי רשב"ם בפ' י"ג ומה"ט כתב הר"ף פ' הגיזל דלא ק"ל כרב דעבדא כמקרקעי לענין גזילה מהא דר"כ דהין גובין מן העבדים אכל לדעת הפוסקים והרמב"ם דק"ל כרב לענין גזל דהוי כקרקע ק' ע"ש ב' וכבר חילק כן הרמב"ם במלחמו' פ' הגיזל לדעת הר"ף וכ"כ הלח"מ פ' ג' מה' גזילה דלענין גזל הוי כמטלטלי מכח הסבר' דדוקא קרקע דברשותי' דמארי' איתיה אומר לו הרי שלך לפניך ולא כעבדים ע"ש אבל הני' שם כתב בשם הרה"ה וזל ובידאי שזו צריכה לפנים דהא הכא פסק רב עבדא כמקרקעי דמי והלכה פסוקה היא והכל מודים בה דהין נשבעי' על הקרקעות ורב נחמן פסק שאין גובין מהם לפי שהם במטלטלי וכו' והעיקר בזה שכל ד"ת עבדא כמקרקעי דמי וכו' והיהא דר"כ היינו מפני שאין דעתו של מלוה עליהם לפי שיכול הלוח להכריסם דומיא דמטלטלי וכן בדינא דאגב דהוי דין תורה וכו' עבדים כיון שאין אדם סומך עליהם א"א לסמוך מטלטלי עליהם וכ"כ ר"ש בפ"ב והוא עיקר עכ' ל' הרי דס' ל' דלענין גזל עבדי' כקרקע כשאר מילי דדוקא גבי ב"ח אע"ג דש' דחשבי' להו במטלטלי משום דהין דעת המלוה עליהם כיון שיכול הלוח להכריסם דומיא דמטלטלי וכן בקנין אגב אע"ג דהוי דאורייתא עבדים מטלטלי מה"ט וכ"כ ה' המארי הובא בס' ה"ז שם וזל ומ"מ חכמי הדור שלפנינו פי' שאע"פ שהן כמקרקעי לענין ב"ח מיהא חין גובין מה טעם אמרו מטלטלי דיתמי לב"ח לא משעבדי מפני שאין סומך עליהם אף עבדים הואיל ויכולי' לכרוח או למות חין דעתו לסמוך עליה וכו' לענין גזילה הרי הן כקרקע וכן לענין שבויה וכו' ע"ש הרי בהדיא דאף דלענין גזילה הוי כקרקע כשאר מילי לגבי ב"ח כיון דהין המלוה סומך עליה דינן במטלטלי וכן דאיתיה להרמ"ה בפ' י"ג ס' ק"כ ב' שכ' וזל לאו למימר דעבד' במטלטלי דמי בכל מילי דהא גבי גזל והנאה ושבויה חשבי' ליה כקרקע וכו' וגבי ב"ח ה"ט דלא גבי מניהו משום דלא ס' דרב"ח עלייהו דהא מני ליה לאכרוחי מניה כו' הוי דמכריתו לשאר מטלטלי דידיה דשאני דיכא דב"ח משאר מילי דהא גבי עבדים העומדות ליבדל דס' ל' לרבנן דלאו כבזרות דמיין אלא חרי הן כקרקע לענין שבויה דאלו גבי ב"ח ק"ל דמטלטלי דמי דהא אמרי' ככתובו' פ' נערה ס' ס' כל העומד לוגדר כגדור דמי מ"ט ע"ב משיס דלא ק"ד רב"ח עלייהו דהא מני ליה למסקליה לכפשיה

כעולה ור"ה רגס כמילי דרבנן עבדה כמקרקעי וכו' נוחה מה שהק' מהר"ם ד"ב טון לדעת הקוס דמה לריך להודאת רבו ר"ה רגובה מן העבדים כיון שהיא עלמו ס"ל דשעכו' דאורייתא וכו' ע"ש דעולה הפילו למ"ד שעכו' לאו דאורייתא קאמר גם מה שהק' מהרי"טא ע"ס דק"כ ע"ד על דברי הרמ"ה ש"כ דעול ס"ל דמטלטלי דיתניו משתעבדי לכ"ח בר"מא"ה כמאי הרי"ט עבדים משום דעבדה כמקרקעי ע"ש ככר הק' בה"ג מהר"בן על ר"ת ותו' דעולה אפי' לר"כ דשעכו' לאו דאורייתא קאמר :

ומהרש"ל

כפ"ק דב"ק ס"ו י"ו הביא ראייה מדאמר רבא כפ"י ש"כ בכו"ר דכ"ע מלוה הכתוב בתורה לאו ככתובה בשטר דמיה וכו' משמע דהלכה הכי דה"ל לכ' המאי לה מוקי פלוגתיהו בהכי וכן מ"ש דכ"ע ס"ל בר"פ דמלוה ע"פ גובה מן היורשי' והיין גובה מן הלקוחות הלכה פקוקה היא קדע דהתם פריך על דברי רבא ומסיק ל"ה בדרכ' אסי וכו' דר"פ פליגי ש"מ דק"ל דהיין חיי' בין בהיבה בתורה לחינה כהובה ע"ש וכבר כ' הקוס' ש"ס בר"ה ור"כ ע"כ וז"ל והמא' דלקמנ' בפרקי' אמר דר"י קבר ככתובה בשטר דמיה וע"ק למאי דמסקי' בר"פ קמפלגי דליה ליה לר"י דר"פ הלמא' קסבר מלוה ע"פ גובה מן הלקוחות אטומי ליה לר"י ה"ה דהנן יכו' ונר' לפי המסקנא דלאו ממש כד"פ קאמר הלא כתובה ע"פ כהך דפדיון הבן שהיא כתובה וכו' ה"כ בר"פ ממש קמפלגי דר"פ גופיה ז"ל דאיינו במלוה הכתובה בתורה דכ"פ ק דקידושין קאמר ר"פ הילכתא מלוה ע"פ גובה מן היורשי' שעכו' דל"ו וכ"פ ג"פ מ"פ טעמא' שלא תעול דלת בפני לוויין וז"ל דכקידושין איירי במלוה הכתובה בתורה וכו' ובההיא איירי הכא דר"י ליה ליה דר"י פוקסבר רגובה מן הלקוחות עכ"ל הרי שנהרסו דהא דמסיק בר"פ פליגי ה"ד במלוה הכתוב בתורה חס' היה כשטר רגובה מן הלקוחות כדפליגי רבנן ור"י חס' נכי הוא לפרו' וכו' לפדות וכו' אבל לגבי יורשי' אפשר לר"כ ע"ש כ"ע לה כמלוה בשטרי עור כ' מהרש"ל דמדאמר רבא דכ"ע מלוה הכתובה בתורה וכו' ודכ"ע א"ל דר"פ וכו' משמע דר"פ לא מייירי במלוה הכתובה בתורה ע"ש והש"ך כתב דלאו ראייה דודאי דר"פ כ"פ ג"פ דאמר מלוה ע"פ גובה מן היורשי' והיין גובה מן הלקוחות מייירי בסתם מלוה דחינו גובה מן היורשי' הלא מטעמא' כדי שלא תעול דלת ורבא פ"י יש בכור מיייתי הך דר"פ דפ"ג ע"ש וליתא דבמלוה הכתובה בתורה לא שייך טעמא' דנעילה דלת כמ"ש הקוס' כפ"ק דקידושין וה"כ רבא דאמר דכ"ע מלוה הכתובה בתורה לאו ככתובה בשטר דמי אי חשיב לה במלוה ע"פ לגמרי הא מלוה ע"פ אינה גובה מן היורשי' הלא משום נעילה דלת והכא דלת שייך ה"ט אמאי גובה חמי חמש לר"י הלא ודאי רוקא לגבי לקוחות חשיב' במלוה ע"פ ורבא מיייתי הך דר"פ דמלוה הכתוב' בתורה גובה מן היורשי' דע"א חס' במלוה בשטר ומ"ש עור דר"פ גופיה ס"ל דלאו ככתובה בשטר דהא פסק בקידושין' במלוה הכתובה בתורה דאינה גובה מן הלקוחות ושפיר קאמר דכ"ע מלוה הכתובה בתורה לאו ככתובה בשטר דמיינו דליתא דהי' רבא מיייתי לר"פ דמלוה ע"פ אינה גובה מן הלקוחות משנה היא בפ"ג ור"פ גופיה לא לתא' הלא להשמיעין רגובה

לנפשיה הולכך ח"ע"ג דלא שקלי כמאן דשקלי דמי וה"ה נמי גבי עבדים דלא חשבינן להו כמטלטלי' הלא לגבי כ"ח וכן הלכה עכ"ל הרי דס"ל דלכל מילי עבדה כמקרקעי ונמי כ"ח היא דחשבינן להו כמטלטלי' משום שיכול הלזה להכריחם ולא ס"ד דע"ה דכ"ח עליוהו וכן ראייה ל"ה כנה"ג כסו' ש"ס"ג הנכ"י שתי' כן כער הר"ף והרמב"ם והביא דברי ההיספיה דיבמות דק"ל ט"ו כד"ה מ"י ר"מ וכו' וז"ל ח"ע"ג דבכל דוכתי אמרי הוקשו עבדים לקרקעי' הכא יש לחשדם כמטלטלי' לפי שמתני' וכו' רחיס וכו' וכ"כ הני' כ"ס הר"ה ע"כ וכן תי' מהר"ם די בוטון דקל"ז והכריח כן מהסוגי' ע"ש וכן ראייה להש"ך כס"י ז"ה ס"ק ט' שחילק כן והראב"ד כ"פ ה"ה טוען נפי המחבר לקרקע כתב דהיין למדים משבועה לשאר דברים שהיו עבדים של יתומים נדונים כמטלטלי' ולענין שביעה היין נשבעי עליהם וכו' הש"ך דלאו דוקא שביעה קאמר הלא ה"ה הונאה וקנין וז"ל ושאר דברים קאמר היינו כ"ח ומנומי דאשה וה"ט מסי' דלא ס"ד דכ"ח עליוהו ע"כ"י ומה שהקשה ש"ס מהרי"טא על התוס' כיבמות דף ס"ז ז"ה מועטים וכו' ש"כ וז"ל ח"ע"ג דפסקי' פ' נערה במזון האשה והכנות כמקרקעי ולא כמטלטלי' סוגי' דהכא סברה דעבדה מן המקרקעי דמי כר"א דאמר בפ"ק דכ"ק הלכתא גובי' מן העבדים וכו' וק' דאפילו ר"ה לא אמר הלא גבי חוב דאיובי מן התורה וס"ל דשעכו' דאורייתא אבל גבי מזון האשה והכנות דתקנת חכמים היא ודאי דכ"ע עבדה כמטלטלי' ע"ש לק"מ שהרי התוס' כיבמות דף ל"ט ס"ל דלכל מילי עבדה כמקרקעי לכר מכ"ח משום דלא ס"ד יא"ע"פ שה' כנה"ג ש"ס טו"ד דמילי דרבנן עבדה כמטלטלי' אבל לגבי כ"ח אפילו שעכו' דאורייתא עבדה כמטלטלי' משום דלא ס"ד וא"כ אפשר דר"ה לא פליג דר"בן גבי כ"ח וס"ל דעבדה כמקרקעי הלא משום דס"ל דשעכו' דלאו חבל במזון האשה והכנות שהיא דרבנן מורה דהיי' כמטלטלי' בכל מילי דרבנן אפשר דהתוס' דהכא ס"ל דהיין חיי' בין דרבנן לדאורייתא דלכל מילי עבדה כמקרקעי לכר מנ"ס משום דלא ס"ד ועוד היסוד שכנה עליוה' דר"א סבר שעכו' דאורייתא וכן עבדה כמקרקעי דה"ל כר"א ס"ל דה"ף במילי דרבנן עבדה כמקרקעי דה"כ ה"ק ל' מתני' דמיייתי ר"כ ע"ש אינו מוכרח דאפשר דר"ה ס"ל דל"ק דרב' איקא התם דכ"ע עבדה כמקרקעי דמי ומטלטלי' נקני' חגב עבדי' ה"כ אפילו הקנין חגב דרבנן עבדה כמקרקעי וכן ראייה כ"ס ח"י ש"כ כ"ס הלמיר הר"ף דר"כ ס"ל במילי דרבנן עבדה כמטלטלי' דמי ורבא ס"ל איפכא במילי דרבנן כ"ע מודו כמקרקעי דמו ע"ש וכ"כ בר"ה כגון וכו' כ"ס מהר"בן וז"ל ור"ת פ"י אחריות דמטלטלי' נמי חייב שעכו' לגבות מיייתי היכא ששעבדו כפ"י וק"ק מכהן דנוקילה כשעשאו אפתיקי משמע דוק מעבדי' גובי' חייב מיייתי אבל לה נשאר מטלטלי' וכ"ל ר"ת שפ"י כן לפי שפוסק כמ"ד כפ"ק דקידושין' דמלוה ע"פ גובה מן היורשי' משום דשעכו' דאורייתא וכו' וסוגיא דשמעיה הלא כנ"ד שעכו' לאו דאורייתא וכו' וה"ה דעולה סובר כנ"ד דשעכו' דאורייתא הכא לפי סברה של ר"ג היה מיישב שנועתו ור"כ סבר שעכו' לאו דאורייתא מרס"ל עבדה כמטלטלי' וכו' ע"ש הרי שכתב דעולה אפילו לפי ס"ר"ג דשעבדה לאו דאורייתא קולק עליו וה"כ שפיר כ' הקוס' כיבמות דהך סוגיא התיא

מן הורשים לאפוקי קדרב ושמואל כמ"ש הקו"ס וא"כ
 רבא כמי מיייתי להר"פ דמלוה ע"פ גובה מן הירוש' לו'
 דלהכי גובה חזי חמש לר"ז וא"ה דר"פ מייירי במלוה
 הכתובה בתורה לא הו"ל דכ"ע מלוה הכתובה בתורה
 וכו' ורב"ע א"ל דר"פ וכו' אלא דכ"ע א"ל דר"פ דמלוה
 הכתובה בתורה גובה מן הירוש' ולא מן הלוקחות אלא
 משמע דר"פ בכל מלוה קאמר דשעכו דהוריייתא ורבא
 נמי דאמר דכ"ע מלוה הכתובה בתורה לאו בכתובה
 כשטרי דמי דחשיב ליה כמלוה ע"פ לגמרי ולהכי קאמר
 ורב"ע א"ל דר"פ וכו' לומר דהפילו במלוה ע"פ ממש
 גובה מן הירוש' דשעכודא דהוריייתא :

ג' אפילו לא כ' אחריות וכו' כתב מרן הכ"כ כתב
 הרשב"ה ע"ה ע"פ שאין ל' השטר מוכיח
 על זה דאם הוא מודה שאף ע"ז קבל אחריות חייב וכ'
 ה' כנה"ג דאם אינו חב לאחרים פשיטא ואם כשחב
 לאחרים ה"ל אמתאי נאמן הא אמרי' פ"ב דכתובו דמלוה
 שאמר על שטר שכירו אמנה או פרוע אינו נאמן ואולי
 כיון דאפשר לפ' שאף ע"ז קבל אחריות כל שהלוה מודה
 נאמן ה"ק במקום שחב לאחרים וע"ל דהמלוה שהני
 שאין כהן תובע אבל לזה שיש כהן תובע המלוה שאומר
 שאף ע"ז קבל אחריות והוא מודה נאמן ה"ק במקו' שחב
 לאחרים והינו מחזור דשנא קנויית עשו כניהם והכחון
 כתוי קנא ע"כ וכו' דודאי אפילו כתב לאחרים קאמר
 ובכר כ' מהר"ב ח"כ סי' י"ז דנר' לכאורה דלא חיישינן
 לקנויית אלא דוקא כשיש הוכחה נמורה והאומר שטר
 אמנה וכו' נר' הטעם נשום דאיכא שטר ולא כ"כ
 לאוקמי שטרא ולומר שהוא שטר אמנה כיון שהוא חב
 לאחרים וכו' ע"ש ח"כ דוקא באומר שטר אמנה או
 פרוע אינו נאמן נגד השטר אבל הכא אפילו חב לאחרים
 נאמן כיון דאין השטר מנגדו וכן ראיתי בס' ה"ז לכתו'
 שכ' הרשב"ה ה"ז ור"ה ונהמניה משום מנו דאיבעי
 מוחיל וכו' והרמב"ן תי' דשאני הכה דרועי טענתיה דכל
 מאי דהיתיה בידיה דאיכס כחזקה שלו הוא והינו נאמן
 לומר אינו שלו כשחב לאחרים אפילו במקום מנו דה"ה
 דאמנה הוא אמתי לא הקויר לו שטרו ער עכשיו
 שתבעוהו לכ' ח מדר"כ וכו' ע"ש הרי דרוק' בשטר אמנה
 אינו נאמן משום דטענתו גרועה דאם הוא אמנה אמתי
 לא החזיר לו שטרו ער עכשיו שתבעו לכ' ח מדר"כ אבל
 בעלמא אפשר דנאמן לחוב לאחרים אפילו בדליכ' מנו .
 אבל הרמב"ם פ"ב מה' מלוה דין ג' סמוך להיה דהאו'
 שטר אמנה וכו' כ"ז וכן כל מי שיש עליו שטר ח והודה
 לאחר מעצמו בחוב אחר אם אין לו נכסים כדי שוגבו
 שניהם גובה בעל השטר שלא יעשו קנויית על שטרו של
 זה עכ' לאלמו' ל' ד באומר שטר אמנה וכו' דמרע' לשטר'
 אלא אפי' לא מרע לשטר אלא שאומר שהוא חייב לאחר
 חיישינן לקנויית ומר' הכ' מ"ש כתב דה"ד שהודה
 מעצמו אבל אם תבעו תחילה והודה נאמן ע"ש וזה
 כס' ה' כנה"ג דמלוה שאני שאין תובע אבל אם הלוה
 תובע והמלוה מודה נאמן ולא חיישי' לקנויית ולכאורה
 נר' כן נמ"ש הטור סי' זה וז' כתבו הקו"ס הא דהודה
 בפניו כ' חשוכ במלוה בשטר לטרוף מלקוחות דוקא
 כל זמן שידוע שלא פרעו או שהוא מודה שלא פרעו
 אבל אם הוא עושה שפרעו נאמן וכו' הלמא ע"ג דאם
 טען פרעתי נאמן אם הודה שלא פרעו טורף מלקוחות'
 ולא חיישי' לקנויית וכ' כסו' ס' המנוח שטר אלו
 ואינו יודע וכו' וכ' א"ה קה"ש דהיה מופ' שאפי' שניהם

רוצים לא יוכלו מתחת ידו אלא קרוע דחיישינן לקנויית
 וכו' ולא מתקבר דלא חיישי' לקנויית אלא בשטר שגבול
 דהיתרע וכו' ע"ש ח"כ לא חיישי' לקנויית אלא בדאיכ'
 דיעותא וחי' שטר אמנה דאינו נאמן ע"כ כשיב ריעות'
 זא"כ הכה נאמן לומר שקבל אחריות מיהו הרשב"ה
 הקס"ס ל' כהמפ' דאפי' ב' מודים לא יחזיר דומי' דנפילה
 כמ"ש המ"מ בשמו הובא ככ' ע"ש וכן ראיתי להרשב"ה
 כתשו' ח"כ סי' רמ"ה שכל רחובן שזיה בשעת מיתת
 לתת לשמעון ג' ליטרין שהיו אלו בפקדון ועכשיו
 שמעון תובע את האלמנה אם היא מוחזקת בנכסים
 מחמת כתוב' בזה נר' שהדין עם האלמנה לפי שאין
 הודאת רחובן המת' הודאה במקום שחב לאלמנה כדאמר
 פ' האשה שנהאמרלה שטר אמנה וכו' ע"ש וכ'כ
 הרשב"ס בכתובות סי' קע"ב ע"ש הרי אע"פ שהודה
 והלה תובע ולא מרע שטרא אינו נאמן ושוכ מלאתי
 קשו' הרשב"ה ז"כ סי' קכ"ה ברחובן שנתן שטר'
 לשמעון וקבל עליו אחריות בשטר אחר כל' הזה נאמנת
 אהקניתי לו כבר השט"ח בשטרי הודאה שעשיתי לו
 בגופן של דברים וכו' ועכשיו ראיתי וכו' וקבלתי עלי
 ועל כהי כחי אחריות נמורה וכו' שכל זמן וכו' ע"ש :

ד כתב הנ"ל בפ' ג"פ אם על גב דסתם קנין
 לכתובה עומד אינו עומד לכתוב בו
 אחריות ושאר יפייס והא דאמרי' אחריות ע"ס היינו
 כשהתנה ובכר כ' הש"ך שכ"מ מדברי הפוסקים דאפילו
 בסתם אמרי' אחריות ט"ס וכ"כ הרמב"ן פ' הקשינה
 גבי חוזר בשטר ואינו חוזר בשדה וכו' וכ"כ הר"ב ש"ס
 שפ"ב ע"ש וכ' ר' האיי בס' המקח שער כ"ח וז' ה"ג
 כגון שלא פי' אם קבל אם לא קבל אבל מכר סתם דהת'
 ודאי דין הוא שיהא אחריות על המוכר וכו' יש מן הדין
 על הסופר ועל העדים כיון שראוי שנטול ממנו שיכתבו
 אחריות בשטר ואם נמנע השטר בלא אחריות והוא סתם
 כגון שלא פי' אם קבל אם לא קבל אפי' אחריותו עליו
 דאמרי' אחריות ט"ס וכו' עכ' ל' וז' הרמב"ם פ"ט מה'
 מכירה והסמ"ג לאוין ק"ע אע"פ שלא פי' הלוקח אלא
 קנה סתם אפי' מכר קרקע בשטר ולא הזכיר בו אחריות'
 ה"ז ב' אחריות וכו' ע"ש ונר' דס"ל דודאי אם קנה סתם
 אמרי' אחריות ט"ס אלא אפי' נוכר בשטר ולא הזכירו
 בו העדים אחריות דס"ל דלא אמרי' כמי שכתב דשנא
 היה בלא אחריות ולכך לא כתבו העדים אחריות וכה"ג
 כ' האחרונים גבי כתבו בשוקא וכו' ע"ש ב"מ מ' מוכר
 דאפי' לוח מכר בסתם הנזכרין אחריות ט"ס הוא וכ'כ
 הנ"ל ע"מנו בפ' ק דמליעא ע"ש וה' כנה"ג הגב' לאות ט'
 כ' דהתם מייירי בנזוה לכתוב שטר כיון דזוה לכתוב
 שטר כלל תנאו קאמר אבל בפ' ג"פ מייירי כשלא זוה
 לכתוב שטר אלא שקנוייתו בלבד וא"ת א"כ כל שטר
 הו"ל לפנינו בלא אחריות לא גזון בו אחריות ט"ס
 דאמרי' ששטר זה נכתב בלא נזוה הלוה לא בפני הקנין
 ולכך אין בו אחריות יל' ה"כ דלא תלין ב' אחריות ט"ס
 אלא בשטר שנכתב בו מדעת הלוה וע"ל כיון דרוב
 שטרות נכתבו מדעת הלוה ה"ק בשטר שאין בו אחריות
 תלין שנכתב מדעת הלוה דאפי' בדאורייתא אזלי' בקד
 רובא ע"ש וכן ה' כסו' ס' הנה"ט אות י"ה הכריח
 דהעיקר בתי' הכ' ע"ש וק' דהא ק"ל כשמואל רהין
 הולכים בממון אחר הרוב וא"כ אע"ג דרוב שטרות
 נכתבים מדעת הלוה אין מוטיהין ממון נוכח הרוב
 דנמנע דהעדים כתבו השטר נכ"ח מפני הקנין ומ"ה
 לא

לא כתבו אחריות מיהו הקום' ריש סנהדרין דף ג' כתב
 וז' תימא דבפ' המוכר פירות אמר שמואל אין הולכין
 אחר הרוב ואמאי לא נילף ק"ו מדיני בשפות וכו' וז"ל
 דרובא לרדייה וכו' ולא חשיב בהנך רובי הילכך לא סמכי
 הק רובא בה"נ ע"ש וז"ל כ' הפילו בממון הולכי אחר
 רוב גמור בק"ו מד"נ ולא אמר שמואל אלא ברוב שהינו
 חשיב ואפשר דהר"י סובר כן ורוב שטרות נכתבו מרעת
 הלוג רוב גמור ומנהר"י בפסקי וכתבי סי' רנ"ט כתב
 דהזליגן בתר רובא דרובא בממון ע"ש מיהו אכתיק'
 מדהמר שמואל כפ"ק דמזיעא המזליא שטר הקנהה
 בשוק יחזירו לבעלים דהי' משום דכתב ללות ולא ליה הא
 שעבר נפשיה ואי משום פירעון לא חיישינן לפירעון
 ואכתיקי נוחס שמה נכתב השטר שלא מרעת הלוג
 והעדים כתבו איהו מפני הקנין :

והסמוע

כתבו וז' דקאי לערב דרוק' בערב הדין
 כן דאין לו הנחה מהלוגה משא"כ כלום
 ומוכר דקבלו הנחה אמרינן דקבלו ככל ענין וכ"כ
 הטור סי' קכ"ט דערב בקנין בלא שטר דינו כמלוה
 ע"פ ואינו טורף ממשעבדי וכן דעת ר' החיי והכי
 מסתברא ומנן הכי שם הכיה דכרי הנ"י ופ' וז' ולא כ' ל'
 דאפילו בסתם אמרינן אחריות ט"ס אלא ה"ט דהע"ג
 דסתם קנין לכתיבה עומד כיון שאין חיוב זה בלא לו
 מזד עצמו אלא שנתערב להאחרים כל שלא נכתב לית
 ליה קלה וכ"כ הב"ח שם ונר' דק"ל דהפי' הקנה בפי' על
 האחריות ביון שאינו חיוב מזד עצמו כל שלא נכתב
 השטר לית ליה קלה אבל לדברוי הנ"י אית ליה קלה אלא
 דכל שלא הקנה בפי' לא אמרינן אחריות ע"ס ולכאורה
 ק' דה"כ מהנה בקנין דלא נכתביב הנותן אלא בקנין
 אמאי אמרינן סתם קנין לכתוי' עומד ובפ' ח"ה אמרינן
 קנין בפני כ' אל"ל כתבו וז' דקאי אהודאה דאמרינן
 הודאה בפני כ' ז"ל כתבו קנין בפני כ' ואל"ל כתבו
 ר"ל הודאה בפני כ' כקנין אל"ל כתבו דהא בר"פ אף
 עפי' דאמרינן אמר לעדים בכתבו קנו מידו ל' לאמלוכי
 ביה כ' הקום' והר"י דכיון דקנו מידו אפילו לא אמר
 בכתבו ל' כדאמרינן בפ' ח"ה קנין בשנים ואל"ל כתבו
 דסתם קנין לכתובה עומד אלא משום סיפה נקטי דאף
 ע"ג דאמר בכתבו נקיף לאמלוכי ביה והע"פ שאם אמר
 ארס לשליחו הן חפז זה לפ' מסברא ל' לאמלוכי ביה
 שהני הכא דאיכא רגלים' לרבר שיהא רועה שימלוכו בו
 מדלא הקנה מיד בקנין חליפי' ש"נ דאין דעתו להקנו'
 לו מיד עכ"ל הרי דמתנה נמי בקנין אמרו סתם קנין
 לכתובה עומד ולרברי הסמ"ע דערב שהני דאין לו
 הנחה ביה ולכ"ע בערב נמי אמרי' סתם קנין לכתובה
 עומד והו' כמלוה כשטר דאינו נאמן לומר פרעתי
 ודוקה לענין אחריות הוי כמלוה ע"פ דאינו טורף
 ממשעבדי משום דסתם קנין אינו עומד לכתוב אחריות
 אי נשום דלית ליה קלה אבל לנכו' מנכסים כ"כ לכ"ע
 סתם קנין לכתובה עומד ואינו נאמן לומר פרעתי ואין
 חי' בין ערב בקנין בשעת מתן מעו' בין ערב בקנין שלא
 בשעת מתן מעות אבל ה' כנה"ג כ' טעם אחד דדוקה
 בלוג דנכתביב בלא קנין שקנו מידו סתם קנין לכתובה
 עומד אבל ערב דלא נכתביב אלא בקנין כל שלא נכתב
 הוי כמלוה ע"פ וה"כ ערב בשע' מתן מעות כיון דכלה
 קנין משתעבד וועיל הקנין לטרוף ממשעבדי וכ"כ
 מהרשי' ע"ש וכן מלאהי' לר' החיי' בס' המקח שער כ' ו'
 ז' ערב שערב למלו' ממון שקלוג ולא ערב אהו ממון

אלה לאחר שהלוג וכו' אין על המלוה שיוכל לחטוף מן
 הלקוחות שמכר להם הערב הזה כלום כדגרסינן ערב
 היוצא לאחר חתום שטרות גובה מנכסים כ"ח וכו' וידע
 דנהו שהנו דנין על הערב שהוא כה"ג שיגבה המלוה
 ממנו מנכסים כ"ח להאמרן אלה היכא שקנו ממנו
 והפי' שקנו ממנו כיון שהוא לאחר מתן כמ"ש אינו גובה
 מן המשעבדים ולא כלום דהי' לקו דקנו מניה וכו' אין
 על אותו ערב לפרוע לה מנכסי' משעבדי' ולא מנכסי'
 כ' ח' וכו' עכ"ל הרי דדוקה ערב להאר מתן מעות כיון
 דכלה קנין לא משתעבד כלל הין הקנין מועיל לגבות
 ממשעבדים אלא מכ"ח אבל בשעת מתן דכלה קנין
 גובה מכ"ח מועיל הקנין לגבות אפילו ממשעבדי' וה"כ
 נר' שכן דעת הטור שב' דר' החיי' כ' בכפרה ה' והכי
 מסתבר ע"ש :

ה' דין ב' שרא

אחריו למלוה ע"כ גלוגה
 כשטר וכו' כתב רשב"ס בפ'
 חזקת גבי הודאה בפני כ' ז"ל בתיבו כהב משום דמלוה
 ע"פ אפילו בפני עדים נאמן לומר כל שעה שרעה
 פרעתי דק"ל המלוה לחכירו כעדי' ה' ל' פורעו בעדי'
 ועכשיו שיש כידו שטר אין הלוגה נאמן לומר פרעתי לא
 ה"כ יכיה עדים שפרע בפניו ע"ש וכ"כ הנ"י ע"ש ולכאור'
 נר' דאם התנה המלוה על הלוגה בפני עדים שיהא נאמן
 שלא פרעו דאפילו היא מלוה ע"פ נוטל בלא שכובה
 יכולים העדים לכתוב שטר אחר מניה הרשב"א דבכתבו
 סי' הלך פ"ה וז' משא"כ בכל מה שיתרבה שום חיוב הו'
 שעבוד בשלו כגון לוג מעות מחכירו בפני כ' וכו' כיון
 שכתבו אינו נאמן לומר פרעתי וה"כ שמתרבה עליו
 חיוב שעבוד שגובה המלוה מן הלקוחות וכו' ע"ש וכה"ג
 כ' בעל התרומות שער כ"ח ב' סימן ה' וז' ומסתברא
 מקבלת עדות שקבלו עדות מעידים שהעידו שזה לוג
 בפניהם מברר הם בלא קנין ולא אמר בתיבו אין לכ"ד
 לכתוב אותו עדות בשטר דכמעשה ב' דרמי ותו לא מאי
 למטען הלוג פרעתי ולפי' אין לחתמו להם שלא לעשו'
 מלוה עפי' מלוה כשטר וכן ל' הטור שכתב ואם מלוה
 חכירו בשטר גובה מן המשעבדים וכו' לפיכך הע"פ
 שיהו העדים שהלוגה פ' לפ' לא יפקדו לו שטר למלוה
 וכו' אלו אינו רועה שיהא לו שטר עליו משמע שאינו
 רועה שיהא לו שטר עליו שיתרבה עליו חיוב שעבוד
 שגובה מן הלקוחות וכ"כ בהדיא ה' חקית דרוענים סי'
 ל' ח"ע"ש וה"כ אפילו התנה המלוה על הלוגה בפני עדי'
 שיהא נאמן לומר שלא פרעתי אין יכולים העדים לכתוב
 שטר אחר סתם אלא דוקה שלא באחריות בפי' דהא לה
 יתרבה שום חיוב דכלה ה' אינו נאמן לומר פרעתי ועל
 השטר נמי אינו גובה מלקוחות ומנה שדחה ב' ח' דה"כ
 פ' ל' משום דע"י השטר שנכתב בסת' לטרוף ממשעבדי'
 שלא כדין ע"ש א"נ דהא קי"ל שעבוד דהוריותה אלא
 כמלוה ע"פ דלית ליה קלה תקנו רכנן דלא לטרוף
 ממשעבדי' משום פסיד' דלקוחות וה"כ הם יכתבו שטר
 וימסרו למלוה טורף המלוה מהלקוחות כדין דהינו
 דאפסידו אנפשייהו כיון שיז' הקול לכך כשכ הטור דאולי
 אין הלוג רועה שיהא שטר עליו דהינו שיתרבה עליו
 חיוב שעבוד שגובה מן הלקוחות אבל דאיתי להפרישה
 שכתב דה"כ לא הו' לל אינו רועה שיהא שטר עליו אלא
 אינו רועה שיטרוף ממשעבדי' ועוד דה"כ יכולים לכתוב
 לו שטר שלא באחריות בפני' והא ליתא דס"ס אינו רועה
 שיהא שטר עליו דיוזלו נכסיו וכן הוכיחו התו' והר"י ע"ש

ע"ש ולא ראה דברי הכ"י והרשב"א שכתב טעמא דשלא
 יהא נאמן לומר פרעתי וגם יתרכה עליו חייב שעבוד
 לגבוה מלקוחות וכן מלחתי להרמ"ה בפ"י סימן קל"ו
 וז"ל דאין כותבי א"כ קנו מידו של ליה או שא"ל כתבו
 וחתמו וזכו ליה למלוה או לזורשו דהא ק"ל הודאה
 בפני ב' וז"ל כותבו ואפי' ליה בפניהם לית להו למכתב
 שטרך אלא ברשותיה דלוי דתנן המלוה את חבירו
 בשטר גובה מנכסים משועבדים ע"י עדים גובה
 מנכסים ב"ח ואי כותבי ליה שטרך בלא רשותיה דלוי
 קא טריף לקוחות שלא כדון וכו' עכ"ל הרי שכתב טעמ'
 שמה' יטרוף לקוחות בשטר שלה כדון וכו' עכ"ל הרי
 שכתב טעמא שלא יטרוף לקוחות בשטר שלה כדון וה"כ
 אם יכתבו שטר בלא אחריות מפורש שפיה דמי וכה"ג
 כתב הרמב"ן בחי' בפ' התפילה גבי חוזר בשטר וז"ל ויש
 לפרש חוזר בשטר מכר דאפילו כתבו בלא אחריות ע"ס
 הוא וכו' והעפ"י שהמוכר שדה בעדים גובה מנכסים
 משועבדים אם טען פרעתי לאחר טורפ' נאמן קילבך
 לא ניחא ליה לשווי דע"פ בשטר וכוה הענין כתב הר"ן
 בפ' חוקי הכתובים וכו' הרי שכתב דחוזר בשטר מה' ט'
 דהיה יכול לומר פרעתי והביא דברי רשב"ס ומה שהק'
 אח"כ האכתיביהוב חוץ מן אחריות מפורש וכו' הרי"כ
 בס"ד ה"י מ' מאי חוזר מן אחריות שבו וכו' ע"ש ולכאן
 בר' דמ' שהתוס' והר"ש דאינו רוצה שיהא שטר עליו
 שיזילו נכסיו ה"ד גבי חוזר בשטר וכו' שהיא מוחה בפני'
 אבל מן הסתם ה"ז להמליך בו ולא אמרו לא ניחא ליה
 וכו' זכ"ה גדולי תרומה בשער מ"ח ע"ש וא"כ הכא
 כל שאינו מוחה יכולים לכתוב הלא משום דחיישינן
 לפירעון או ללקוחות אבל בכתובות הר"ן ע"כ כלל ס"ה
 ס"ג כתב וז"ל והא דאמרינן הודאה וכו' לא יכתבו בלא
 קנין דלא ניחא ליה למקוי עליה מלוה בשטר או אפילו
 אינו מלוה אין אדם רוצה שיכתבו עליו שטר בלא זואה
 משום דזיילי נכסים כששומעים שכותבים עליו שטר
 שקובדים העולם שיש לו נזשים הרבה עכ"ל הרי דאפי'
 מן הסתם אין כותבים שלא מדעתו שמה' אינו רוצה
 שיזילו נכסיו וכן ראיתי לה' שמת' י"ט סי' ל"ד דקל"ד
 ע"ש ד"ע :

ו' צריכים להמליך וכו' כתב הש"ך דהרמב"ם

יחיד בדבר ותלקו עליו הה"ב דובעל
 העיטור והר"ן והמ"מ וכן משמע מפירוש' דפ' אע"פ
 שכתב כגון מתנת קרקע ע"ש ואיברא שכן ג' כדעת
 מהר"ן י' מניגש הוכח בס' ה"ז לכתובות ר"פ אע"פ אבל
 ר' ישעיה שם כתב וז"ל אמר לעדים כתבו וכו' פי' המורה
 דהיה מתנת קרקע משמע מפי' דמ"ה לריף לאמלוכו
 ביה דכ"כ דלא מטא שטרך לידיה דמקבל' מני' נותן
 למקדרי ביה אבל באודות' וכו' דמשע' הלוהה נשתעבדו
 נכסיו וכיון שקבל עליו מלוה בשטר ל"ז לאמלוכה ביה
 וכ"כ בס' ר"י הלוי' מניגש ואין ל"ל לחלק בין שטר
 אודיקא לשטר מתנת דגם לשטר אודית' אע"פ שהמעו'
 בידו כיון שבשע' הלוהה לא קבל על דעת מלוה בשטר
 אלא הוא רוצה לעשו' עכסיו מלוה בשטר כיון שלא הגיע
 השטר לידו המלוה וכול' לחזור אע"פ שאמר כותבו וכו'
 ע"ש וכ"כ הסמ"ג עשין ל' וז"ל לפיכך והאומר לעדים
 הוו עלי עדים שאני חייב לזה מנה' אין כותבים עדותו
 ונותנים למלוה וכו' עד שאמר הלוה כתבו שטר וחתמו
 ותנו לו ואע"פ שא"ל כך צריכי' להמליך כי אחר שחתמו
 בשטר ואח"כ ניתנים את השטר ביד המלוה כדאית' בפ'

אע"פ ע"ש הרי דגם ר' ישעיה והסמ"ג ס"ל דאפילו
 במלוה שא"ל כתבו וחתמו צריכים להמליך בו וכן
 הרשב"ס בס' תקון סופרים שער ז' וכתשוכו' סי' מ"ב
 נמשך אחר הרמב"ם וככה כתב דאינו יחיד בדבר ;
ז' דין ג' אבל אם קנו מידו וכו' כתב מהר"ן
 י' מניגש הטעם משום דבקנין
 זה זכה המקבל ושטר לראיה בעלמא הוא ומ"ה א"ל
 לימליך כי דאפילו א"ל לא תקנו לו אין שומעים לו ע"ש
 נר' דס' ל' דכמתנה זכה בקנין אפילו לא הגיע השטר
 לידו כדעת רוב הפוסקים והמכוע' ח"ג סי' ז"ט וק' ב'
 פה' שהקדים והניח השטר בידו דאע"ג דתל' ההקדש
 באמירה כמקורה כלוה לכתוב והניח השטר בידו נראה
 דלא רצה שיחול ההקדש עד שימסור השטר וכדאמרינן
 ג"כ מ' שדבריו כמסורים וככתובים דמנו אם אמר כתבו
 שמה' לא גמר להקנו' אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה
 וה"כ שמה' לא גמר להקנות אלא בשטר והרא"ש שכתב
 במתנה בקנין דה"ז שיגיע שטר לידו ה"ד בשלא היה
 שיכתבו השטר ויתנו לידו אבל אם נעל גאמר כתבו
 ותנו לידוגם במתנה אמרינן דלא גמרה להקנות עד
 שימסור השטר אבל ה"ח והריף והרמב"ם ס' ל' דאפי' לא
 אמר כתבו בעי' שיגיע השטה לידו ע"ש הרי דה"ח
 והריף והרמב"ם ס' ל' דאפילו לא אמר כתבו אלא בקנין
 סודר לבד לא קנה עד שיגיע השטר לידו והרא"ש סובר
 דקנה בק"ס לבד אבל אם אמר כתבו לכ"ע אמרינן דלא
 גמר להקנות אלא בשטר עד שיגיע לידו וא"כ ק' הא
 דאמרינן בפ' אע"פ אמר לעדים כתבו וחתמו והכו ליה
 קנו מניה ל"ז לאמלוכי ביה ואמאי א"ל להמליך בו הלא
 קנה כה"ס עד שיכתבו השטר ויגיע לידו וה' שמת' זע'
 תי' דה"ד אם חזר בו קודם שיגיע השטר או במקום
 דאיכא למיתש שחזר בעל השטר והודיע לעדים חזרתו
 בהדי' כמו שגמלאת דייקתי קנורה על ירכו ומנה' וכו'
 דהתם כיון שמת אינו כלום דשמה' חזר בו מחיים ובעל
 השטר להודיע לעדים בחזרתו אבל באומר קנו ממנו
 וכתבו ותנו כל שלא בא אל העדי' ובעל שליחות' כותבי'
 ונותנים לו ולא חיישי' שמה' חזר בורא' כ' נר' כמי' שקנו
 על מתנה ואמר לעדים שיכתבו שטר ויתנו למקביל
 ולה' הספיקו ליתנו לו עד שמת הכותב ניתנים לו לאחר
 מיתה וזכה למפרע דמסתמא לא חיישינן שמה' חזר
 ע"ש כ' ולע"ד ליתא שהרי כ' הטור סי' קכ"ב גבי שליח
 דאפילו יש עדים שהמלוה עשאו שליח אם רצה הלוה לא
 ושלחנו לו עי' שליח משום שיש לחוש שמה' בעל המלוה
 השליחות ובעל העיטור כתב דאפי' בעל השליחות' פטור
 הלוה שיאמר למלוה קמכתי עליך שיהא עומד
 בשליחותך שכשם שחוקת שליח עושה שליחותו כך חוקה
 שבע"ה עומד בשליחותו והרא"ב ד"ס ל' בסכר' א' וכ"כ
 הרא"ש ע"ש וכתב הב"ח ואל' דכפ' כל הגט תנן המביא
 גט והניחהו זקן או חולה נותן לה בחוקת שהיא קיים
 אלמא לא חיישי' שמה' בעל השליחות בשליחותו וכבר כ'
 מקרשר' ד"ס סי' קכ"ב דגם בעל העיטור אפשר דה"ד
 התם שבה קמלוה להוציא מיד הלוה אה"כ חוקה זו
 להחזיק אבל להוציא לא אמרו' חוקה זו ושמה' חזר וא"כ
 אמאי א"ז העדים לימליך כוונת דאם אחר שכתבו ונתנו
 לו וטען הנותן שחזר בו אינו נאמן דבעי' שחזר בפני
 עדים כמ"ש הר"ט ב' כתי' ה"פ האומר וז"ל לא בא אחר
 וקיהשה וחזר בה בפני ב' אבל בינה לבין עצמה לאו
 חזרה הוא ואפילו שמענוה מאחריו הגדר שחזרת' בק'
 ומחשבה

ומתקנה גרידה חשיבה וכן הדין בכל דבר שצריך חזרה וכו' הרי דבר שצריך חזרה צריך בפניו עדים וא"כ אינו נאמן לומר שחזר אלא בעדים וכן ק"ל בנדר דלא מהני ביטול אלא בפניו ב' ואין הבעל נאמן לומר שבעל אה"כ השליח או האשה מודים בדבר או שיש לו עדים שכתבו במכו' כה"ה ס' קמ"א ע"ש וזה"ל כה"ה אחר שכתבו השטר ונתנו לו טען הנותן שחזר בו אינו נאמן אלא א"כ המתקבל מודה או שיש לו עדים שחזר ועמו"ס בסומן ר"ן:

ח' וא"צ לחוש שמא פרוע וכו' כ' הש"ך משמע דהינו יכול לטעון פרעתי נגד עידי הקנין ואפילו למ"ד הין כותבי הינו משום דחיישי' שמה יבדר הלואה שפרע או יודה לו המלוה ודומק לו' איפכא דרוקא מן הסתם לא חיישי' דכרע אכל אס טען פרעתי נאמן ע"ש וליתקא שהרי כ' הנ"ל בפ"ג ו' והביאו מרן הכ"ז וז"ל וכ' בעל העיטור דכשטרי הלואה הין כותבים אלא כשעומדים עדין תוך זמן הפירעון אכל לאחר זמנו הין כותבי' שמא פרע וכן דעת הרא"ה והרשב"א סיבר שכותבי' כל היבא שלה מיתה כהם עכ"ל משמע דבעל העיטור והרה"ה ס"ל דהם טען פרעתי נאמן ולכך הין כותבים דהי משום שמא יבדר כעדים או שהמלוה מודה לו אפילו בתוך זמנו נמי וז"ל בעל העיטור בדיני חוב דף ס"ג אע"ג דסתם קנין לכתיבה עומד ה"מ לענין מהדר אכל מתקב לא כותבי' בלא דעתא דליה ואי לא כתיבי סהדי שטרה ולבחד לתהין יומנין או כהר זמניה טען פרעתי כמלוה ע"פ הוא ומשקבע ומפטרו וכו' וכ"מ ל"ש שכיב מלוה ול"ש שכיב לוח כל הסמוך לקנין כותבי' אכל משך וכו' עכ"ל הרי בהדי' דנאמן לו' פרעתי אחר זמנו וכ"כ הר"ט ב"פ האשה שנתארמלה גבי כותב ארס עדותו כשטר וכו' והוסיף דאפי' הלואה מודה שלה פרע הין להם לכתוב שמא עשו קנוני' על הלוקחו' אה"כ כותבים מזמון הודאתו של עכשו ע"ש וכ"כ עוד הרה"ה והר"ט ב"פ שם דף י"ח וז"ל מיהו מסתברא דהא דתמרי מקלף רבוותא דבקנין אינו יכול לומר פרעתי לית' דא"כ ליתני מודה רי' דתמר לחבירו מנה התחייבתי לך בקנין ופרעתי לך נאמן ואם יש עדים על הקנין והוא לומר פרעתי אינו נאמן ע"ש ומ"ש הש"ך דדומק לומר דרוקא מן הסתם לא חיישינן וכו' דכנה"ג כתב התו' במציעה דף י"ג בד"ה ה"ה וכו' גבי טענתו מווייף דהם הין הלואה לפנינו לא חיישינן אכל אס הוא טוען כן נאמן ע"ש וכ"כ הרה"ה בתשו' כלל ע"ו סו' ג' וז"ל אע"ג דתמרי דמוציא שט"ח כשוק' וכו' לפריעה כ"ל לחיישי' ה"מ הסתם דליתיה ללוא קמן וכו' דמסתמא לפריעה כ"ל לא חיישי' אכל אי היתיה קמן לוח ותמר פרעתי וממני כפל לא מהדרינן למלוה וכו' ע"ש וה"כ ה"ל דרוק' כשאין הלואה לפנינו מסתמא לא חיישינן לפירעון מדלא תמר כן לעדים אכל אס הוא לפנינו וטען פרעתי נאמן וריתתי לה' כנה"ג שכתב בתשובת הרשב"א כ"ל השואל סובר דהא דתמרי קנו מידו ל"כ להמלוכי ביה לא נאמר בשטר מתנות והלואיה ומכירות והרשב"א השיב דלא ראה מי שפקק בזה אלא ככולהו א"כ להמלך בו דסתם קנין לכתיבה עומד והשו' הרשב"א היה כח"ד סו' דפ"א וז"ל שאלה מנ"ש בכתיבות בפ' אע"פ קנו מידו ל"כ לאתלובי ביה אס הוא בכל שטר וקנין שבעולם בין במתנה ומכירה בין כהלואה ואמרת שאתה המניה על הרמב"ם שפי' אפילו בהלואה תשו' מי לא ידע בכל אלה

שכל קנין נאמר וכו' במתנות ומכירה והלואות כיון שקנו מידו ה"כ לימלך בו ופ"ה קנין לכתיבה עומד עכ"ל משמע דסובר השואל דרוקא במתנות ומכירות קנו מידו ה"כ לימלך ולא בהלואות והנה על הרמב"ם שפי' אפילו בהלואות וליתקא דכפ' זה כורר תמרי' הורה בפניו ב' וקנו מידו כותבי' וכו' משמע אפילו לא תמ"ל כתבו משום דסתם קנין לכתיבה עומד וכו' שפי' וכן בפ"ח ה' תמרינן הודאה בפניו ב' ז"ל כותבו קנין בפניו ב' א"ל כותבו משום דסתם קנין לכתיבה עומד ע"ש משמע דקאי נמי בהודאה דהם היה בקנין ה"ל כותבו וגם מסתברא דתמרינן בהלואה סתם קנין לכתיבה עומד שפי' ממתנה ומכירה הרמ"ה בפ"ח ה' סו' קי"ב ועיין ברכרי הרמ"ה בפ"ה ה' סו' קי"ב אלא דלהחר זמן הפירעון דעה בעל העיטור והרה"ה דחושא' לפירעון ואפילו חייב מודה הין כותבים ואפשר דהשואל מניתי כהכיוס' לדלא תמרי' סתם קנין לכתיב' עומד כהלואה או דס"ל דחיישינן שמה יבדר הלואה שפרע הויודה לו המלוה אכל אס טען הוא פרעתי אינו נאמן נגד עידי הקנין כנ"ש הש"ך וכן באמת דעת רוב הפוסקי' כנ"ש בעה"ת בשם הש"ה ורה"כ"ד ומהרש"ך ח"ב סימן ס"ד כ' שכ"כ דעת ר' האי שכ"ה הרי"ך בפ"ה האשה שנתארמלה בההיא דכותב הארס עדותו על הספר ומעיד עליה לאחר כונה ימנע אכל הרי"ך דהא פי' ר' האי ונראה דס"ל דיכול לטעון פרעתי ע"ש וכדלפי שכן דעה ר' האי וב"כ בס' המקח שער כ"ו חוב שאין עליו לא שטר ולא קנין וכו' מי שיש לו חוב על חבירו ואין לו בו לא שטר ולא קנין אלא עדים וכו' ע"ש משמע דבקנין אפי' בלא שטר גיב' ממשעבדי ואינו יכול לטעון פרעתי וכ"כ ח' חקיה דיינו' סו' רמ"ג וז"ל עדים שנטלו קנין מיד הלואה וכו' ואפילו עבר זמן הפירעון מהותו קנין כותבים לו שטר ואין חוששים שמה כבר פרעו כן דעת ר' האי וב"כ מורי' כתי' פ' האשה שנתארמלה וכן עיקר עכ"ל ומ"ש מהרש"ך דהרי"ך חולק וס"ל דיכול לטעון פרעתי לא ראה מ"ש הראב"ד בס' המיס דעיס סו' כ' ה' וז"ל דבר זה מפורש בהל' ה' אלפסי דגבי כותב ארס וכו' ואע"ג דלא מני' שמעתיקה שפיר אלא כשטר מוכרת כדמפ' לה אן מ' מ' למדני מדכרי' שמלוה בקנין אינו יכול לטעון וז"ל הסמ"ג עשין כ"ד וטוען לחבירו לפורעו וטען הלואה שפרע שטר זה וכו' ה"ל שלם טען הלואה ושבע לי שלא פרעתי משביעי' אוקו וכו' וכ' רב אלפס דה"ה בעדות מקווים בקנין שבעיל כמו שטר וכו' ע"ש הרי שכח בשם הרי"ך דעדות בקנין דינו כשטר דאינו נאמן לומר פרעתי אלא דהם תמר מנ"ד לי משביעי' אוקו וכ"כ הרמב"ך בס' הזכות סו' מ"ד דרכרי רבינו נוטרי' לר' האי בפ' האשה שנתארמלה ע"ש גם הר"ן בפ' האשה שנתארמלה כ' אכל הרשב"א דעתו כדעת הנאון ומ' עיקר הפי' כדרכרי הרי"ך וכו' משמע דס"ל כדעת הנאון והרשב"א בדין דאינו נאמן לומר פרעתי אכל הכי' כדרכרי הרי"ך ובן הורה הראב"ד בס' המיס דעיס סו' רל"ט דף כ"ג מדכרי הרי"ך בדומה הקנין לשטר דעלמנה דס"ל דחשיב כשטר ע"ש וה' כנה"ג בסו' ט"ל הק' על מהרש"ך מדכרי בעה"ה בשם הרי"ך דקנין יש לו קול ועורף ממשעבדי ונדחק דמניתי כמלוה תוך זמנו דאינו יכול לטעון פרעתי ע"ש וכ"ל דלק' מדאפילו יכול לטרוף ממשעבדי יכול לו' פרעתי כמו בהודאה לפניו כ' ד"ש ס' הטור בסו' ט"ל בשם התו' דטורף

דטורף ממסועבדים ואפ"ה יכול לומר פרעה וכה"נ
כתב הסמ"ע כ"ח סק"כ ע"ש וה"נ א"ל אע"ג דקנין
יש לו קול לענין דטורף ממסועבדים יכול לומר
פרעתי :

וראיתי לה' פני משה ח"א סי' כ' שב' דהרשב"ה
כתשו' היבואה בכ"י סי' ל"ז וסי' ע"ל כתב
דאף בתוך הזמן שקבעו אס' לא יכתבו השטר וענין
הלוה פרעתיך והמלוה מבחישו נהמן הלוה מסיס דרינג
טענת המלוה כשלא הוליה שטר וכו' ואע"פ שהרשב"ה
מהסוכרים דעירי הקנין כותבים שטר למלוה אפילו
לאחז' שקבעו ה"ד כל שלא טען הלוה פרעתי דאז לא
חייסנין ויכתובים למלוה מטעם דא"ה דפרעתי הו"ל
ללוה לארועי לסהרי שלא יכתבו לו השטר אבל אס'
טען הלוה כפי' פרעתי אררבה הלוה נאמן ולא המלוה
ע"ס וליקא שהרי כתב הר"ן בפ' האשה שנתאחמלה וז'ל
אבל הרשב"ה דעהו כדעת הנאון וכו' בקנין שנעשה
ע"ד לכתוב אה השטר דהא' ההס קנין לכתובה עומד
כותבים ואינו חושש לפירעון שאלו רצה לפורעו קודם
לכן כיון דידע דעדים כתבו ליה שטרא כל זמן שירצה
א"ל לכתוב תכרא ואי לא עכיר הוא דאפסידהנכסיה
דכוותה וכו' וה"נ אי פרעיה ליה בלא שכר וכו' עכ"ל
הרי דס' לאפילו טען פרעתי אינו נאמן דהג"ל לכתוב
שוכר ותשו' הרשב"ה מיירי בלא הזמן העדים לעדות
ולכך איין כותבים השטר למלוה אבל אס' הוצין אותם
לעדות כותבים השטר וה"נ איין הלוה נאמן לו' פרעתי
וכ"כ הרשב"ה בחי' לגיטין ספ"ק גבי הגהה גנאי לדעת
הריף והוא נכון :

ומ"מ דעת ר' קהני והשאלות והריף והראב"ד
והסמ"ג ובעה"ה והרשב"ה והר"ן וה' חקית
הדיונים דקנין דינו כשטר ואין הלוה נאמן לומר פרעתי
וכ"כ הרמ"ה בסוף כהרא"ז וז'ל והיבא דקנו מניה גובה
מנכסים משועבדים וכו' ואי טעין פרעתי לא מהימן
וטעמא דמלתא כיון דקנו מניה וסתם קנין לכתובה
עומד איבא למיחש דילמ' נקיט שטר ולא א"ל למפרעיה
עד דסקל מניה שטר אי דבהב עליה כהרא"ז או עד דא"ל
עירי קנין דאכתי לא כתבי ליה שטרא ופרע ליה
כהגפיייהו וב"כ כתשו' סי' ש"ג דעדות בקנין כשטר
מקויים ע"ס וכן מלאתי כתשו' הנאונים ח"כ שער ד'
סי' ג' א"ב שער ז' סי' ו' וע"ז שוכן כסקה הרשב"ה סימן
ר"ג ויבאן מטי' דברי הרמב"ה בפ"ה מה' מלוה וכפ"ז
מה' טוען ע"ס וכן מוכח מדברי הרמב"ה בפ"כ מה'
טוען טעני שיש לו חוב אללו בעדים וקנין על החוב
ואמר כן היה ופרעתיך וכו' ונכסע ואח"כ באו עירי
הקנין או הוליה שטר ונתחייב וכו' ע"ס משמע בהדיא
דקנין בעדים אינו נאמן לומר פרעתיך וכן ראיתי
למהרש"ך ח"ד סי' ה' ע"ס והרדב"ה ח"כ סי' רנ"ה כתב
דנאמן לומר פרעתי ואי לא מסתפי אמינה אפילו הודה
שלא פרע איין כותבים דחייסנין לקנוי' ע"ס ובכר
כתבתי שכ"כ הרמ"ה והר"טבא אבל דעת רוב הנאונים
והריף והרמב"ה מכללם דקנין דינו כשטר ואינו נאמן
לומר פרעתי :

ט' דין ד' יש מי שאומר וכו' יחיד הוא כדבר
ולא קי"ל הכי מהרש"ה סי' ח"י
וה' כנה"ג הנכ"י אות ו' קמה דהרי הטור כסימן רל"ח
כ' דברי הרמב"ן כסתם בלא חולק ואמאי לא יוכל
העוסק לו' קי"ל כהרמב"ן והטור ואפשר דס' למדלא
כ"ג

כ' הטור דברי הרמב"ן הכה' גבי מלוה אלא בסו' רל"א
גבי מכר משמע דס' ל' דגבי מלוה אפילו שלא בפניו
מכר אלא שרדך להבין מה חי' יש בין מלוה למכר ע"ס
וכבר נדר בן הפרושה בסו' רל"ח וז'ל ולבאורה נר' לומר
דגם רבי' לא ס' ל' בותיה כהלואה כ"א כמכירה
וטעמו דכמכירה א"ל דלא היה דעתו בקנינו שיכתבו
לו כשטר כ"א שיקנה השדה וכו' משא"כ כהלואה נחייב
לו מיד כהודאתו והקנין שעשה ודאי לא עשהו אלא
לכתוב לו' כשטר ע"ס אבל אכתי ק' שהרי כתב הרמ"ה
בפ"ק דקידושין סי' ל' הכסף ה"ר שמעיה והרי"ן דאין
מועיל ק' ס' סלה בפני הקונה וכו' והטור סי' קל"ה כתב
מחלוקת זו ויאע"ג דאין קי"ל דאפילו שלא בפני הקונה
מהני ק' ס' מ"מ אמאי איין המוחזק יכול לומר קי"ל
כהרמב"ן כי אחר שגם ר' שמעיה ורי"ן כ"ס"ל דלא מהני
קנין שלא בפניו ולא וכה המקבל וכן הר"ן הובא בס'
ה"ז פ' ג"פ דס"ל כהרמב"ן ומשמע שס' דאפילו
כהלואה :

יוד וי"א וכו' כותבים לו וכו' כתב הסמ"ע
דהרשב"ה דרוקא בלוה ומוכר כ"כ אבל
בנוהג מהנהג ס' ל' ריכול למחות וכתב הש"ך דהרשב"ה
כהשו' הלף ל' ד' חו' בין בהחילה דהיה דחיור בשטר
ה"ל דרוקא בשטר מתנה וכו' ואח"כ כ' וז'ל וקרוב הרבה
דהיה נמי בשטר דלאו אקנייהא וכו' אבל בקנין לא
וכו' והיינו דאמרינן בפ' י"ב קנין עד מתו סוור רב
יוסף אמר כל זמן שעוסקים באותו ענין וכו' דאמר רב
ג' שנכנסו לבקר את החילה רבו כותבים רבו עושים וכו'
הרי שאפילו כמתנה ס' ל' דאינו יכול לחזור כי התם
במתנה שכ' מכתקנת מיירי בקנין וז'ל הרש"ב א"ה כתשו'
ח"ג סי' י"ח ואומ' כשטר מתנה שקנו מידו או כשטר מכר
שכבר נתן המעות ובן במלוה שכבר קיבל המעו' ורואה
לקיים המתנה והמכר וההלואה אלא שחזור ומוגע את
העדים שלא לכתוב את השטר אע"פ שקנו מידו בזה
מחלוקת ישנה בין גדולי חכמי ישראל יש מי שאומר
וכו' ויש מי שאומר שאין לאחד קנין כלום וכל שקנו
מידו הרי הוא באלו א"ל לכתוב ואם חזר בו איין שומעין
לוולה הדעה נוטה וכו' עכ"ל הרי שהסיה מתנה למכר
ומלוה וס' ל' דכולהו דבקנין אינו יכול לחזור וכ"כ כתשו'
ח"כ סי' ת' ע"ס וכ"כ הרמב"ן בחי' לקידושין דף ב"ו
גבי חזור כשטר ואינו חוזר בסרה וכו' ע"ס :

י"א דין ז' אפילו הדר בפניו ב' ד' אס' לא היו
קבועים וכו' ר' האיין בס'
המקח שער כ"ו כ' וז'ל חוב שאין עליו לא שטר ולא קנין
אלא הודאתו בכ"ה או שהעירו עליו בפניו כ"ד שיש
למלוה זה על ליה זה ב"ו ודנו עליו כ"ד שיפרע את
שלו דין הוא שיטרוף מנכסים משועבדים וכו' שמכר
אחר שהודו בכ"ד לפי שבין שהודה בכ"ד בוקבי' עליו
בכת' שטר כדג' מר בר רב אשי אמר אפילו א"ל הו'
עליו דינוני לא כתבי עד דקבעי דוכתי ומשדרו ומייתו
לוה ובל' זה בכ"ד הדיעות אבל ב"ד מומחין א"ל כ"כ
וכו' זה לגבות מנכסים משועבדים דאמר רבא וכו'
הכ"ע כגון שעמד בדין וכו' ע"ס"ב מובאר דס' ל' דלא
אמרו בפ' ז' דאפילו הודה בפני ג' איין כותבים אלא
אס' היו רביעים ושלחו ליה ד"כ כ"ד הדיעות אבל כ"ד
מומחין לעולם כותבי' וכן מוכח בשלהי בתרא דמקשי'
למ"ד מלוה ע"פ אינו גובה מהיורשים מדהני' החופר
בור כר"ה ונפל עליו סור וקדנו פטור ואם מת השור
יורשי

וירשנו בעל הכור חייבנו' לשלם דמי שור לכעליו ומוקמונו
 לה בעמד כדון והווי יתבי דייני אפומא רכירא וחייבוהו
 אלמא אפילו לא היו יושבים במקום הקבוע להם היו
 כשטר וגיבה מן היורשים והלקוחות אבל מדברי הרמב"ם
 משמע דאפילו כ"ד מומחיו בעי' שהיו קבועים ושלחו
 לו יגד' דה"ד בהודאה או במכות :

י"ב כתב הטור בשם התו' הא דהודאה בפני
 כ"ד חשוב כמלוה בשטר דוק' לטורף
 מלקוחו' כל זמן שידוע שלא פרעו או שהוא מודה שלא
 פרעו אבל אם טען שפרעו כאמון בין א"ל לא חן לו וכו'
 והם דברי הרמ"ם פ"ק דמזינעא סי' מ"ב ע"ש הכל הר"ן
 הובא בס"ה למזינעא דף ט"ו ב' וז"ל דמי אמרי דהעמרה
 כדון כשטר דמי ה"מ למטרף ממשעבדי. משום דחית
 ליה קלא הכל פרעתי והאי מזי אמר דעמא דכשטר
 לא מהימן משום דאמר ליה שטרך בידי מ"כ משא"כ
 בהעמרה כדון וכי אמרינן דנכני ממשעבדי דוקא כגון
 דחיבא סהדי דלא פרעו' שלא זזה ידם ממוך ירו דכיון
 ידע דלא פרעיה וכו' ע"ש משמע דוקא כשיש עדים
 שלא פרעו שלא זזה ידם מידו אבל בלא"ה אפי' הוא הודה
 שלא פרעו לא מהניא הודאתו לחוב ללקוחות דחיישינן
 לקניניה וכו' כ' בהדיא הרי"ט ט"כ ט"ס והש"ך בסו' ע"ט
 ס"ק ל' הכי רחיה ממ"ש הרמב"ם ובעל הקדמות
 והטור בסו' ע"ה ס"ה במלוה בשטר שהאמין המלוה
 ללוה שיהא כאמון לומר פרעתי ואפילו הלואה מודה שלא
 פרע אינו גובה מן הלקוחות דחיישינן לקניניה ע"ש
 מיהו כבר כתב מהרש"ם סי' רכ"א דלא חיישי' לקניניה
 אלא כי איכא ריעותא והתם שנתן ללוה כאמנות איתרע
 דחין דרך להאמין המלוה ללוה וכו' ע"ש ד' עצמו סימן
 ע"ה ס"ק מ"ח ע"ש וכו' ל"ז גבי ניגע בעדות דאפילו
 לא סליק עצמו עד לאחר הערעור מהני כהב' ה"מ ע"ב
 ולה חיישי' לקניניה היבא דחין ריעותא לפנינו כמו
 כשט' ח' שפלו דאפילו אמר הלואה להחזיק לא יחזיר דשם
 חיובא ריעותא דנפילה ע"ש אלמא אי ליכא ריעותא לא
 חיישי' לקניניה גם מהרי"ל כל ח"ה סי' י"ז כתב נראה
 לכאורה דחין חוששי' לקניניה אלא דוקא כשיש הוכחה
 גמורה והאימר שטר אמנה וכו' דחיישי' לקניניה ע"ג
 דליכא הוכחה נר' הטעם משום דחיב' שטר ולא כ"כ
 לאירועי שטרא ולו' שהוא שטר אמנה כיון שהוא חב
 לאחרים וכו' ע"ש ח"כ נר' דהרא"ש והטור ס"ל הכי
 דהכא ליכא ריעותא ואם מודה הלואה שלא פרעונוכה
 מהלקוחות ולא חיישי' לקניניה ואם חזלי לטעמיהו
 שכתב הטור בסו' ס"ה המולא שטר אללו ואינו יודע מה
 טיבו אם המלוה הפקידו או הלואה וכו' וכו' ה"ה הרא"ש
 דחיתו מפ' שאפילו שניהם רוצים לא יוציאים מתחילתו
 אלא קרועים דחיישי' לקניניה דלא מסתבר לא חיישי'
 לקניניה וכו' אלא כשטר שפלו דאיתרע ואל' משום דהוה
 ביה ריעותא לא כזהר בשמירתו אבל כשטר המופקד לא
 אהיליד ריעותא וכו' ע"ש הרי דלא חיישי' לקניניה כי
 ליכא ריעותא וה"כ ליכא ריעותא ואי מודה הלואה שלא
 פרעו גובה מלקוחות ומהרש"ם סי' רכ"ח כתב דגם
 המפרשי' ההם דחיישי' לקניניה לא דק' ל' דחיישי' לקניני'
 אפילו לא איתרע אלא שזה הווי ריעותא כיון שלא לווה
 אהיבם והביאו ה' כנה' ג' בסו' ס"ה וכו' כ' מהרש"ך
 ומור"ם כהשו' ע"ש הכל הר"ן והרי"ט כה' נר' דק"ל
 דאפילו ליכא ריעותא חיישי' לקניניה וא"כ אפשר שכן
 דעת המפרשים שם בשטר מופקד ואפילו ליכא ריעותא

חיישי' לקניניה ע"ש :

י"ג דין ח' ואפילו

הס של פקדון שמה יקן
 לו ונמנא זה תובע אותה
 בשטר וכו' הכ' י' משום דמעיק' כאמון לומר החזרה
 והשתא דחיבא שטר אינו כאמון אלא כשבועה ע"ש ונר'
 דלע"ג דהשתא דנתקנה שבועת היסת כשטען החזרה
 כמי לריך לישבע היסת מ"מ השתא דחיבא שטר לריך
 לישבע שבועה חמורה ככ"ח וכו' הרשב"ה כתבו' קי'
 הל"ף רי"ה ע"ש ויש חומר בשבועה דהוריתא ויקר
 משבועה דרכן וכה' ג' כ' התו' כמזינעא דף ו"ד כר"ה
 דינא וכו' ע"ש ונר' דגם לר"ת דס"ל דאפילו בשטר לא
 בעי שבועה דהוריתא דכנה' נמי לא בעי רק שבועה
 דרכן מ"מ שבועה חמורה כעין דהוריתא היא ולא
 כשבועת היסת רר' ועיין בהש"ך סי' רנ"ו ס"ק ג' :

י"ד אבל

אם הודה בקרקעות וכו' אם לא הודה
 שהיתה שלו אלא שהוא מוכרה לו ה"כ
 שאין כותבים שמה בעדים מוכרה לו. ואם יכתבו שטר
 עליה אם יבא כ"ח של מוכר ויטרוף גובה החקר מן
 המשועבדי ואם חין שטר אינו גובה אלא מוכ"ח ואע"ג
 שקצרו המוכר שדה בעדים גובה מנכסים משועבדים
 דוקא בעידי מכירה שמוציאין הקול הכל עירי הודאה
 חין מוציאי' הקול ויש חולקים בזה ה' התאירי בשטת
 סנהדרי' ע"ש ועיין כנה' ג' סי' זה הנכ"י הוה ל"ג שכ"כ
 מסכרה ע"ש וכבר ה' שמתחיל' ט"ס סי' ל"ד דקל"ד מרכ'
 הרמב"ן בפ"ג ג' פ' גבי כותבים שטר למוכר וכו' דאם
 העיר על עצמו שקבל דמים מן הלווקא וקנה בכסף או
 בחוקה או בחליפי' כותבים אפילו בלא שטרי הקנאה
 דחין שטר אלא לרחיה שחף המוכר שדה בעדים גובה
 מנכסים משועבדים והביאו הטור סי' רל"ח ע"ש הרי
 בהדיא גם בהודאה בעדים גובה מנכסים משועבדים
 וגם בעה"ת שער' מ"ח הביא דברי הרמב"ן והסכים
 עמו וכו' הרשב"ה בתשובה סי' הל"ך רי"ה וז"ל וכן מי
 שהודה שנתן או שמכרה שלו לחבירו חין כותבי'. אלא
 מדעתו וכו' העפ"י שאין מקרבה עליו שום חיוב כיון
 בע"פ לכתובה וכו' ודע לך שברי המוכר שדה לחבירו
 בפני כ' חין כותבים א"כ ה"ל כתובותא ע"ג דקי"ל כרב
 וכו' משמע בהדיא דהודה שמכר נמי גובה מנכסים
 משועבדי' ולכך אינו מהרבה עליו שום חיוב כיון בע"פ
 לכתובה ואפ"י חין כותבים אלא מדעתו :

ט"ו כתב

הרמ"ה דאם המטלטלי הס כר"ה או
 ברשות שאינו של שניהם כותבי' דה"ט
 דמקרו גובינא הא לא"ה כותבים והוה דלא מחיב

ט"ז דין ט' אבל

האי דמורה באחריות מהאי שעתא ע"ש :
 דרבי' מחלק לתד תירולא
 דאם נתברר שלא פרע כותבים וכו' הלח"מ דהך דפ' ז"ב
 דכותבים קודם שיצא נכ"ד בודאי לא פריע ומודיעים
 ללוה שלא פרע לו עד שיחזיר לו השטר הכל אחר שיצא
 מכ"ד חין כותבים שמה פרע וכן תו' הרמ"ה בחי' כפ'
 ז"ב וע"ש תו' אחרים ועיין במהרי"ל בלכת"ה בקופו בשם
 ר' ישעיה :

ט"ב דין י"ד אם

יש בידו פס"ד חין הלואה
 נאמן לומר פרעתי
 כן דעת רוב הפוסקים ר' ישעיה והרא"ב דובעה ת'
 והרמב"ן והר"ן והנ"י הביאים הש"ך ע"ש וכו' הרשב"ך
 ח"ה סי' קע"ג וכן פסק הרדב"ן ח"כ סי' רכ"ו דאם יש
 ביד

שכחא ואפ"ה נאמן לומר החזרתי ונגו החזרתי וכבר
 הדרישה שם כ' דמ"מ חשיב נגו גבי טענת החזרתי
 לגבי אביהם משום דבטענת החזרתי הלו היה משקר
 הוי העוה משא"כ בטענת נאכסו וכ"כ בסמ"ע ס"ק ז'
 ע"ש וכן מ"ש הרמב"ם והטור ומר"ן סי' רל"ו דשאל
 בשטר נאמן לומר החזרתי כמנו דמתה מחמת מלאכה
 ומתה מחמת מלאכה לא שכיח ע"ש התם נמי בטענת
 החזרתי הוי העוה משא"כ בטענת נאכסו וה"כ אפשר
 שזה דעה מור"ם דאפילו למ"ד בפס"ד נאמן לומר
 פרעתי אינו נאמן בטענה אחרת אינו חייב לך כמנו
 דהחזרתי כמ"ש יומ"מ דעת רוב הפוסקים דאינו נאמן
 לומר פרעתי נגד פס"ד כמ"ש הש"ך וכן מלמדי למתקן
 ז' מיג"ש בקשו סי' יב שכתב וז' ושאלתם ה"ל דהמרי'
 פ"ק דמניעה וכו' כל מעשה ב"ד ה"ז יחזיר וחקי בשטרי
 חלטת' והירפקה דלאו כמי פירעון נינהו והק' בעינכם
 ה"ל מירי דבר פירעון ה"ל אע"ג דמעשה ב"ד ה"ל לא
 יחזיר דחיישי' לפירעון וה"ל יסכים זה עם מ"ש הטוען
 אחר מעשה ב"ד לא אמר כלום חזו מ"ש באן לחוש
 לפירעון אע"פ שה"ל מעשה ב"ד לשי' שגמלא בשוק
 ונולדה בו כזה ריעותא וה"ל דמפרע פרעיה ומניה
 דלית נכל וכו' ואם זה המעשה ב"ד לא נמלא בשוק גם
 פי אינו מלוי עתה מכיון שיקיימו העדים ה"ל בחוק'
 שהוא קיים ומי טוען בו שפרעו עליו הרחוק וכו'
 עכ"ל הרמב"ם דכפ"ס דרינו כשטר דאם ה"ל ביד
 המלוה אינו נאמן לומר פרעתי אבל כשטר דאיתקרב
 כנפילה נאמן לומר פרעתי"כ נראה דעת הרמב"ם
 כרבו וכבר הרדב"ח ג"ס סי' ס"ט כ' דהרמב"ם ס"ל דאין
 טוענים ליורשים אפילו טענה דלא שכיח מדכ"כ פ"ז
 מה' שליחין שלעולם טועני ליורש ע"ש :

ונראה

דאפילו פס"ד ביחיד מומחה אינו נאמן
 לומר פרעתי שהרי בשטר בעד ח' כהב
 הרמב"ם דאם טען הלוה פרעתי ה"ז מחוייב שביעה
 ואינו יכול לישבע ומשום וכו' מרן כ"כ סי' נ"ה דער"ף
 ע"ד בשטר מאני עדים בע"פ משום דא"ל שטרך ביד
 מאי בעי וכבר כ' ה' בני יעקב דף ל"א דטענת דשטרך
 בידו מ"כ לא סגי דדוקא בשטר ככ' עדים דלא מני' לו'
 להר"ם לא מני' לומר פרעתי דא"ל שטרך בידו מאי בעי
 אבל שטר בעד ח' דמ"ל להר"ם ולישבע להכחיש העד
 נאמן לומר פרעתי כמנו דלהר"ם ולא מהני טעמא
 דשטרך בידו מאי בעי דומה לשטר שכ' דריק לקיימו
 ונאמן לומר פרעתי ולא אמרי' שטרך מ"כ אלא רביון
 דבטענת לא לויחי פריך לישבע להכחיש העד וזה אינו
 יכול לישבע שהרי הודה שלוח וטענת פרעתי אינו יכול
 לטעון דא"ל שטרך בידו מאי בעי ח"כ הו"ל מחוייב
 שביעה ואיל"מ ע"ש וה"כ נבי פס"ד רביון ח' דאינו
 יכול לו' להר"ם להכחיש דריין כמבואר בסו"ב ג"ע"ש
 ח"כ פשיטא דאינו נאמן לומר פרעתי רביון דליכא מנו
 דלהר"ם דא"ל שטרך בידו מ"כ וגם הרשב"א דא"ל
 בשטר בעד ח' נאמן לומר פרעתי ולא אמרי' שטרך בידו
 מ"כ אפשר משום דאיכא מנו דריבול לומר להר"ם וכן
 ראיתי לה' כנה"ג סי' ס"ט הנב"ה אית ח' שכ"כ בשם
 כנה"ג ד' ישראל דהרשב"ה הכי ס"ל דשטר בעד ח' כיון
 דריבול לומר להר"ם וישבע להכחיש העד נאמן לומר
 פרעתי כמנו דלהר"ם ולא אמרי' שטרך בידו מ"כ אבל
 בכתי' מקויי דאינו יכול לו' להר"ם גם כשה' פרעתי אינו
 נאמן דא"ל שטרך בת"כ ע"ש וה"כ פס"ד דריין ח' דאינו

נאמן

ביר המלוה פס"ד וטען הלוה פרעתי כשבע המלוה
 שבע היסת וגובה חובו כדיון שטר ע"ש ולא דק דכשבע
 כנקיטת חפץ בעי כדיון שטר כמבואר בנמ"ו ובסו"פ כ'
 ע"ש ונר' דודאי למאיריקו ל' דאין הלוה נאמן לו' פרעתי
 כ"ש אם מת הלוה דחייבי' לפרוע ולא טעני' להו פרוע
 וכ"כ הת"מ פי"א מה' מלוה דנבי' ככתי' מהיורשים
 לרביר הר"ה והרשב"א דאין הלוה נאמן לו' פרעתי ע"ש
 וכ"כ הרשב"א כמיוחסות סי' כ"ב רכ"ש הוא דאם
 בטענת כרי של לוח וכו' כ"ש בטענת שמה דירוש וכו'
 ע"ש וכה"ג כ' מוהרי"ק שרש ק"מ ע"ש ועיין במלחמו'
 ס"פ כל הנט אצל למ"ד דנאמן לומר פרעתי נגד פס"ד
 אפשר לומר כה"ג טועני' ליורשיו כמו שפסק הרמב"ם
 פ"ה מה' מלוה דאם הויכא כתי' אביהם שה"ל חייבו לו
 אינו גובה בו כלום ע"ש וכן מבואר בסו"ס ט' דהינו
 גובה בו מן היורשים ולא מהלקוחות ע"ש וזה כפ"ס ד'
 למ"ד דנאמן לומר פרעתי אינו גובה בו מהיורשים ולא
 מלקוחות וכן פסק ה' כנה"ג בהשכות סי' כ' הרביון
 שהורש מוחק ויכול לומר ק"ל כמ"ד דנאמן וטוענים
 ליורשים כל מה שאביהם יכול לטעון ע"ש אבל ראיתי
 לה' פני משה ח"כ סי' ק"ז וה' חיות יאיר סי' ע"ח שכתב
 דאפילו למ"ד נאמן לומר פרעתי טענה דלא שכיח
 ה"ל לפרוע חובו ולהניח הפס"ד ביד המלו' ואין טועני'
 היורשים טענה דלא שכיח וכוה נחה מ"ש הרמב"ם
 בפ"י מה' טוען מו שנהחייב בכ"ד וכו' וז"ל ואמר
 פרעתי נאמן כשבע היסת לשיבך אם חזר ואמר כהרו
 לו הפס"ד אין כותבים ה"ל ל' דאין טוענים ליורשים
 טענה דלא שכיח כנר' מדבריו פ"ו מה' שאלה וה"כ
 ח"ל דאם טען ה"ל שפרע נאמן אבל שלא כפניו
 וללקוחות וליורשים אין טוענים שמה' פרע דמולתא
 דלא שכיח ה"ל שפרע יניח הפס"ד ביד המלוה לכך
 אין כותבים שמה' יגבה בו מהלקוחות והיורשים ע"ש כ'
 וכה"ג כ' ההוס' כמזיעא דף יג' בר"ה ה"ל וכו' בני מלא
 שט"ח דלא יחזיר מה' ט' שמה' וז"ל אינו שלא כפניו או על
 הלקוחות ויקומים ולא נטעון להם מווייף משום דלא
 שכיח כמו שאין טוענים להם נאכסו ע"ש וזה דכוותה
 ואפשר דה"ל אם טען טענה אחרת אינו נאמן כמנו
 דפרעתי וכה"ג כ' ה' כנה"ג סי' מ"ה הנב"ה אית ד"וב"כ
 גבי טענת מחילה דלא שכיח ואם טען כן נאמן אבל
 לענין מנו לא מהני והכי' ראיה מדברי הקוס' פ' חוק'
 גבי עובדה דרבה בר שרש אע"ג דאם טען לקוחה
 בידו נאמן לא הוי מנו ע"ש ומוב"ס בסו"כ כ' פס"ד
 שכ' בו פ' נחייב לבגדו חייב לשלם למי שמוציאו וכתב
 הקס"מ ע' דהיינו גמ"ד נאמן לומר פרעתי נגד פס"ד
 דאל"כ יהא נאמן לומר אינו חייב לך מנו דפרעתי כמו
 בכתי' ע"ש ולפי מ"ש אפילו למ"ד דנאמן לו' פרעתי
 טענה דלא שכיח ה"ל ואינו נאמן בטענה אחר' כמנו
 דפרעתי מיהו הקוס' ריש גיטין בר' הוא וכו' כהכו
 דאפילו לא טעני' ליורשים מווייף טעני' להו פרוע כיון
 שהוא עצמו יכול לומר פרוע כמנו דמווייף כמו בשטר
 כיס דלא טעני' להו נאכסו וטעני' להו החזרתי ע"ש
 אלמא אע"ג דטענת מווייף ונאכסו לא שכיח מהנו
 לענין מנו וה"ל דכוותה בטענת מחילה אף על נב דלא
 שכיח נאמן בטענה אחרת כמנו דמחלת' וה"כ אפילו
 נישא דטענת פרעתי גבי פס"ד לא שכיח דטענה
 גרועה ה"ל נאמן בטענה אחרת כמנו וה"ל סי' פ"כ
 בכללי מנו אית כ"ב הוכיח הפך הר"ש דה"ל נאכסו לא

נאמן לומר להר"ם אינו נאמן לומר ורעהי דלא גרע
 מכתי מקויים ועיין מ"ש בס' ס' טרין ב' והה דאמרי'
 בפ"ח ה"ג נבי קנין בפני ב' וכו' אי כמעשה ב"ד ליבעי
 ג' וכו' ה"ד הדינותי אכל ביחיד מומחה חשיב מעשה
 כ"ד וכ"כ הרמ"ה שם דלא אחי כשמואל דאמר ב' שדנו
 דיניהו דין משמע דלשמואל מעשה כ"ד ככ' סני וה"ה
 לדיון ביחיד מומחה ועיין במהר"ח ח"ב סי' ל"ח
 כסתפק במעשה כ"ד דאינו משמע כמבואר בס' ק"ז אי
 סני ביחיד מומחה ע"ש :

ח"י דין י"ג כותבים שטר ללוה וכו' וחותמי'
 נמי וכן הוביח הרמ"ה

בפ"ג ס' ק"ט ע"ש :
י"ט מוכח בס' פ"ג פ' דאפילו שם הלוח והמלוה
 שיה יוסף ו' שמעון דאין אחד מהם
 יכול להויליף שטר על חכירו הפ"ה כותבים ללוה וכו'
 וכתב הרמ"ה שם סי' ק"ח כגמ' אס עירוי השטר העירו
 ע"פ שזה לזה מזה גובה בו ע"ש :

ך' ואין כותבים שטר למלוה וכו' כ' הרמ"ה בפ'
 ג"פ סי' ז' וז"ל ולא מיבעיה היבא דחתמי
 עליו בכתרו וכו' אלא אפילו היבא דהקיס חד סהדא ונקט
 ליה סהד' גופיה סד"א ס' דקמ"ל דלית ליה רשו' למעבד
 הכי דעדים החותמים על השטר עושה כמי שנחקרה
 עדותה ככ"ד וקיישי' דילמא נפול מניה ה"כ וכו' ע"ש
 ונראה אע"ג דק"ל דרוק' בכ' עדים אמרי' עדי' החתומי'
 על השטר כמי שנחקרה עדותה ככ"ד ולה כעד ה"ה ד'
 לענין שיכול לחזור ולהגיד במ"ש בס' מ"ו ע"ש :

כ"א בד"א כשטר הקנאה וכו' ה' עדות כיעקב
 דף רנ"ד ע"ג הביא ראייה מדאמרי'
 פ"ק דמזיעא דף י"ג אמר ר' ג' וכו' דהו' מכרזי ואמרי'
 הכי שטר' אקנייתא דמשכתחי בשוקא נהרריה למרייהו
 וכו' וא' אדהלכה כהבוי אמתי הו' מכרזי אשטר קנייתא
 דוקא אפילו בלא קנייתא אלא וראי דלא ס"ל כהבוי
 ומעשה רב ע"ש ולא ראה ת"ש רש"ד דף י"ג בד"ה הכיחא
 וכו' וז"ל ואי ק' ע"כ לא ס"ל כהבוי דהי באבוי ס"ל מאי
 אריא שטר הקנאה וכו' לאו פירכא היא דמורה אבוי
 בדלא מטא שטרא ליריה כדאמרן הילכך א"ל כ' ללות
 ולא ליה לנמרי ולא מטא ליריה לעולם עכ"ל והיא
 מוכרח מדאמרי' אלא אי סבר כהבוי וכו' ומיקי מתני'
 כשהין חייב מורה אלמ' מני סבר שמואל באבוי ומ"ש
 הו' מכרזי אשטרי קנייתא דוקא מה"ט דכלא אקנייתא
 אפילו אבוי מורה דלא יחזיר דשמה כתב ללות ולא ליה
 כלל ולא מטא שטרא ליריה וכו' כהרשב"א בתשוב' ח"ב
 סי' ק' ע"ש וכן מדאמר שמואל הקס דר' מ' ס"ל ש"ח
 שאין בי אחריות אינו גובה אפילו מב"ח משמע דס"ל
 כהבוי דהי ס"ל כרב אסי הו' ל' לחוקמא כשחייב מורה
 דוקא ומשום דשמה כ' ללות ולא ליה ומנ"ל דלר' מ' גובה
 אפילו מב"ח ואפשר משום דס"ל מסבדא דאי לא גבי
 ממעבדי לא גובה נמי מב"ח דכיון שמחל השעבוד
 מחל גם הקרן כמ"ש התוס' בד"ה דברי הכל וכו' ובד"ה
 מ"ט וכו' ע"ש או משום דמוקי לה בין בחייב מורה בין
 אינו מורה דסתמא קתני ולר' ע' יחזיר באין בו אחריות
 משום דאינו גובה בו כלל ולרבנן לא יחזיר משום דגבי
 ממשועבדים וחיישנין שמה כ' ללות ולא ליה מיהו אס
 כן מאי פריך הקס לשמואל מכרייתא דקתני אע"פ
 ששניהם מודים לא יחזיר אלמא חיישנין לפירעון וכו'
 אימא דשמואל ס"ל דטעמא דכרייתא לאו משום חשט

פירעון אלא שמה כתב ללות ולא ליה וע"ש כתו' בד"ה
 אלמא וכו' אלא וראי משום דס"ל כהבוי וב"ב בס' ה"ז
 בשם תוס' סה"ך גבי ה"ה דאמר שמואל דרבנן ככרי
 אחריות ט"ס וע"ש במהרש"א בתוס' ד"ה הני וכו' ועיין
 בס' בני יעקב קל"ה : וכרשב"א ה"ה על ר"ח והר"ף
 מדאמר שמואל המויליף שטר הקנאה בשוק יחזירו
 לבעלי דאי משום דכתב ללות ולא ליה ה"ה שערב נפשיה
 ויחזירנו סתם קאמר אפי' אס טען ליה ככתבי ללוה ולא
 לויית וכו' כהר"ב בס' ק"ס ה"ה וכתמא קאמר בין שחייב
 מורה בין שאין חייב מורה ע"ש ומה שהמה ה' קול
 אליהו כח"מ סי' ה' דהה אמרי' בהדיא תיובתא דשמואל
 וכו' וכ"ש הכא דלא מורה ע"ש לא ראה דגם התוס' דף
 י"ג בד"ה ה"ה וכו' וז"ל משמע דאין הלוח כפניו שיהיה
 מורה מדאמר שמה כתב ללות ולא ליה ומהרש"א ה"ה
 עליהם כן ע"ש ונראה דמדאמרי' וכ"ש הכא דלא מורה
 וכו' א"ל דמורה היא שלוח הכל טען פרעה ויחזיר מורה
 שהיה חייב לו ואפ"ס ה"ה דלא חיישי' לפירעון ומנהיב'
 עליה מכרייתא דקתני דאפילו שניהם מודים חיישי'
 לפירעון לכך הוזכרו לדקדק דאין הלוח כפניו והוא
 מורה כלל מדאמרי' שמה כתב ללות ולא ליה וה"כ נישום
 למזוייק והתו' דף י"ו ע"כ בד"ה אע"פ וכו' דקדקו כה"ג
 דר' מירי באין חייב מורה מדאמרי' שמה כתב ללות
 ולא ליה ופי' רש"ל מדלא אמר שמה כתב ללוה בניסן
 ולא ליה עד תפשי אלמא כמשמעו קאמר ומקשה"ה כ'
 דעיקר ראייה' מדאמרי' חיישנין לפירעון לכד ולא
 קאמר לקנוי' ע"ש וה"כ שהרי הו' דקדקי נמי כשמואל
 דלא מירי במורה מדאמר שמה כתב ללות ולא ליה
 והקס ל' מדאמר לה חיישי' לפירעון ולא הזכיר קנוי'
 דהה עיקר טעמא הוא דלא חיישנין לפירעון דא"ל
 דפרעיה מקרע הוה קרע ליה ומה לריך להזכיר קנוי'
 דאפילו חיישנין לקנוי' לא חיישנין לפירעון ור' דאמר
 חיישנין לפירעון הוה דר' דהזכיר ג"כ קנוי' דהי לא
 חיישנין לקנוי' אמאי לא יחזיר אלא ע"ב מדלא אמר
 שמה כתב ללות בניסן וכו' דייקי' לה או משום דסתמא
 קאמר כמ"ש הרשב"א והר"ב שאפ"ע עוד דס"ל להרשב"א
 דאס אין הלוח בפניו א"ל דלא חיישנין שמה לא הגיע
 השטר ליד המלוה בטענת שמה נגד המלוה שטוען כרי
 שנפל מידו ולא ס"ל לר"ח והר"ף אלא ככרי או כשמה
 ושמה לכך הולך הרשב"א מדאמר שמואל סתם אפילו
 טען הלוח כרי ככתבי ללות ולא לויית :

כ"ב דין י"ז יכול לחזור בו מהר"ן מוגש
 והרמב"ן חלקו והר"ן
 הסכים עמהם ודחה ראיית הרשב"א וכו' נראה מה
 שהקשה הרשב"א בחי' בפ' ה"ה ג' לפירש' מדאמרי' לימא
 כהבאי התקדשו לי בשט"ח וכו' אלא שטר חוב דיריה
 ובמקדש במלוה קמפלגי וה"ה ה"ד אי בשלח בה יד
 כר' מ' דהה אמרי' דלכ' ע' בשלח יד ברשות ליה קיימי'
 ואי מקודשת ואי כשלא שלח יד ה"ה לא שייכא בדרב וכו'
 ע"ש דא"ל דס"ל לרש"י בדעת מהר"ן מוגש דכשטר
 אפילו לא שלח יד ברשות ליה קיימא ואין הלוח יכול
 לחזור ובלא"ה א"ל דהה דאמר לעיל דלכ' ע' בשלח יד
 ברשות ליה קיימא היינו להוקומי לדרב ככ' ע' הכל
 השתא דאשכחן דפליגי הנאי אפילו בשלח בה יד ור' מ'
 ס"ל דמקודשת במלוה מוקמי' נמי פלוגתא דלעיל
 בהכי כיון דע"כ רבי כתנאי אך ק"ק אמאי לא מוקי
 להאי כרייתא נמי בשלח שלח בה יד כדלעיל ולדעס
 מקרי'

דשאני מלוה לפירעון קיימת משת"כ מכר ומתנה דהא ק"ל המזוי'ט"ל לה יחזיר דחיישי לפירעון אבל המזוי'ט"ל שטר מתנה אש הוא שטר הקבלה יחזיר למקבל וכן אש הלוקח מבי ראייה שכל לידו השטר מייס הבחיכה אפילו אינו שטר הקבלה מחזיר לו אבל שטר חוב אין מחזירי' דשט"ח עומד לפירעון כמ"ש הסמ"ע בסי' ס"ה ס"ק מ"ב וב"כ הש"ך שם ועיין בהשו' הר"טכ"ה הובאה ככ"ו סס"ז ה' :

ז' דין ג' מי שהיה לו שטר ואבד נר' דנמקום דליכ' למיחש לפירעון כגון שהלוה כבר כהלואה ואיכא עדים שליה דהיחזק כפרן או אש הודה שלא פרע כותבי' למלוה שטר אחר וכותבים ללוה שוכר שהרי כ' הרמב"ם פ' כ"ג מה' מלוה דאש אמר אכד השטר או נשרף אין כותבי' שמה' פרעו או מחלו לו ואפילו היה החוב לזמן וכו' ע"ש כמ"מ וכו' כ הטור טעם זה וב"כ מהר"ן מ"נש והרא"ב ד"ה רש"ב ה' כתי' לכהרא ע"ש וב"כ הרמ"ה פ' ג' פ"ג סי' פ"ז ע"ש וה"כ אש הלוה מודה שלא פרעו כותבי' למלוה שטר ב' וכותבים ללוה שוכר ובריתא כשאין הלוה לפנינו דחיישי לפירעון או שהיה לפנינו ואומר שפרעו ואע"פ שיש עדי' כהלואה נאמן לומר פרעתי אבל אש טען להר"ם כיון שיש עדים כהלואה דהיחזק כפרן או שהיה מודה שלא פרע כותבים שטר ב' וכותבים לו שוכר ולא חיישי' שמה' לא נאכד ויערוף בו מהלקוחות דליכא שוכר גבי לקוחות כדאמרין בבבב"ד ק"ט ע"ב ע"ש וב"כ ה' תורת חיים שם דאש הלוה לפנינו ומודה שלא פרע כותבים שטר אחר למלוה וכותבים שוכר ללוה ע"ש והטור ב' ס"א אכד שטר ויבבע את הלוה בכ"ד ואמר להר"ם ועדים מעידי'ם שליה וכתבו שטר למלוה היחזק כפרן ושוב אינו נאמן לומר פרעתי וב"ה' כנה"ג יק' אמאי נשאל שמה' לא נאכד ויגבה ממנו פט"ב והאי נאכד בעדים שמה' ימלאנו ויגבה פעם אחרת ויל' דלא חיישי' אלא ככה המלוה מעלמו בלא בע' ד ואומר דאכד שטר דמשמע ל' הכרייהא מי שנאכד שטר וכל לכ"ד דהת' איכא למיחש שמה' לא נאכד ואש נאכד וימלאנו ויגבה פעם ב' וכיון שהלוה לא ראה שנכתב שטר שני בשיקבע לו המלוה את"ך ופרענו בלא שוכר מודו אבל כשבא לב"ד בע"ש הלוה ואמר שאכד שטר באופן דליכ' למיחש לפירעון מחייבי' ליה לפרוע ואש יש הששא' שמה' לא נאכד השטר ויבבע הלוה ממנו שוכר ואש לא הבעו אפסוד הנפשיה ע"ש ונראה דבריהא אפילו כשהיה לפנינו כמ"ש אש חת"ש אש אבל הדין אמת כמ"ש דכל דליכ' למיחש פירעון כגון שהיחזק כפרן כותבים :

ונראה דכותבים למלוה שטר בלא אחריות מפי' אכל אין כותבים קת"ס דחיישינן לקניניה שמה' פרוע ועשו קניניה לטורף מלקוחות וכה"ג כתב פעל התירומת שער כ"ט והטור סימן ל"ה גבי עדים מוכחים דגם אש הלוה מודה שחייב באותו זמן גובה מנכסים כ' אכל לא מנכסים משועבדים וכתב מרן הב"ד דפשוט הוא דאינו שטר לגבו ממעבדי דשמה' שטרות פסולים שאש הלוה מכחיש אינו גובה בהם כלל ע"ש וב"כ הרמב"ם והטור ומרן בסי' ע"א סכ"א מלוה שהאמן ללוה שיהיה נאמן על השטר שהיה פרוע מועיל כמו גבי וורשי' וכו' ואין המלוה יכול לגבו כשטר זה מן היורשים ולא מהלקוחות אפילו אמר הלוה לא פרעתי אין המלוה טורף כשטר זה מהלקוחות דחיישי'

לפירעון ולקניניה וכו' ע"ש הרי דגם בשטר אש היה נאמן הלוה לומר שהיה פרוע אפילו הודה שלא פרע אינו טורף מלקוחות דחיישינן לקניניה וכה"ג כתב הר"ב בהשו' סימן רס"ד וז"ל והטעם השני לפי דהין שם מי שיביר חתימה העדים ויש לטעון שהיה מנוויף וכו' ואע"פ שכתב הלוה מודה שכתבו הדין הודתו כלום במקום שחב לאחרים כי שמה' שניהם עומדים קניניה כיניהם כמ"ש הרמב"ם וכו' וכתב הש"ך בסיומן ק"ו דרהייתיה מהך דמלוה שהאמן ללוה וכו' דאפילו אמר הלוה לא פרעתי אין המלוה טורף גומענדי מה"ט דשמה' עשו קניניה ע"ש הרי שהוכיח דהין הודתה הלוה כלום דחיישינן לקניניה אבל בהיחזק כפרן מהקבלה דלא חיישינן לקניניה ביון שכפר בהלואה וכן משמע ל' הטור דכותבים לו שטר קת"ס :

ח' כותבים לו אחר וכו' וה"ה בקובה שנהכרה או כמחקה כותבי' אחרת כדין שטר הרש"ב פ' ח"ב סי' קכ"ד ע"ש עיין בס' יבין וכענין סי' קל"ג דף מ"ה * **ט' א"ב** מעידים שנשרף וכו' אש נאכד בעדי' ונשרף מיד המלוה לא חיישי' לפירעון כמו שפסק מיר"ס ב"ה סי' ק"ס גבי בקובה דאש יש עדים שנהכרה או נשרפה אפי' במקום שכותבי' בקובה גובה ככותביה ע"ש וה"כ כותבים למלוה שט"ח אחר וכותבים שוכר ללוה על שטר ה' שלא יטרוף כ' פעמי' אש ימלאנו וב"כ ה' הורה חיים ונראה דמירוי כשיש עדים שנהכרה כיד אחר דלא חיישינן שמה' ימלא כמ"ש הרה"ש בהשו' וכה"ג כ' הסמ"ע סי' ק"ב ו' דהתם כיון שאכד בדרך לא יחפש אחריו וכן תי' מהרח"ש ח"ב סי' כ"ט וימלאנו סימן ק"ע ע"ש אבל מדברי הקוסמות במזו"ה דין ד' ה' לא אמר כלום שכתבו וז"ל ולא מבני' במקום שאין כותבים כותבה או במקום שכותבים ויש עדים שנשרפה ככותב' דאינו נאמן לומר פרעתי וכו' משמע קלה דוקא ככותבה משום דהטוען אחר מעשה ב"ד לא אמר כלום אבל בשט"ח בעלמ' נאמן וכן רהייתי בס' ה"ז למזיעה שם שכתב וז"ל וי"מ הטוען אחר מעשה ב"ד לא אמר כלום לא שלא יוכל לטעון פרעתי במקום שכותבים כשאין לה כותבה דנראי מלית לה כותבה מוכחה מלתיא שקרעוה מחמת דפרועה ויכול לומר פרעתי והא' דאמרין לא אמר כלום היינו היכא דאיכ' עדים שנשרפה דליכא ריעותא הקס' לית מעשה ב"ד וכו' עכ"ל ע"ש משמע דאפילו יש עדים שנשרפה דוקא בכותבה דאלים מעשה ב"ד אבל בשט"ח דעלמא נאמן לומר פרעתי וב"ד ר"הו סביב הר"ק ס"פ הכותב וז"ל מקום שכותבים ככותבה וכו' ה"ז בחוקת' שכתב לה ככותבה יאיינה נובה כלום לא כנט ולא כמיתה הבעל עד שהזויה שטר כתו' או קבוי' עדים שנשרף שטר ככותבה שאין הכתו' דומה לשט"ח שאע"פ שידוע שנשרף השטר כיד המלוה נאמן ליה לומר פרעתי אבל הכותב' אהי' ב"ד ה"ה והטוען אחר מעשה ב"ד לא אמר כלום עכ"ל הרי דס' ל' דאש נאכד או נשרף השט"ח אפילו בעדי' כיון דאין השטר קיים נאמן הלוה לומר פרעתי ודוק בבקו' אש נשרפה בעדים אינו נאמן לו' פרעתי נפשו דתנאי ב"ד ה"ה וברפ"ב דכותבו' דמוקיר"פ לכרייהא במקום שאין כותבים ככותבה ואמרו עדים שנשרפה כת' הרא"ה הובא בס' ח"ן שם וכתו' כהכו' דהילטריך דאי במקום שכותבים כיון שנשרפה ה' ע"פ שנשרפה בפני עדים הו"ל בשאר שטרות דעלמא נאמן לומר פרעתי וכו' וזה לפי

ה' טעם אחר דא"א שהלוח פרע הז' לו לב"ד דהתם
 לבתוב לב"ד דהכא שיקדעו השטר והם יכתבו להם
 שאבד וב"ד שבמקום הלוח יכתבו לו שובר שהם ימלא
 המלוה את השטר לה יוכל לגבות ממנו ומדלא עשו כן
 ודאי שלה פרע והביא ראיה דא"א שיכול הלוח לטעון
 הב"ד אבדו את השטר והמלוה מלאוה"כ בשם עדים
 שנאבד מנה הניח החזרתי השטר ביד המלוה כיון דאפ"י
 שהלוח ימלא הטופס ויקדע אותו וטעון שפרע והשטר
 שכיד המלוה נאבד מהב"ד והוא מלאו אלא ודאי אין
 הלוח נאמן ע"ש דלאו ראיה היא דמהני הקורתי השטר
 למלוה לגבות מהלוח כל שלא מלא הטופס וכן שולך בו
 למקום הלוח לגבות ממנו דהב"ד ששם ידעו שלא
 פרעו :

י"א מידו אם היה ביד אחר ונאבד וכו' ויש עדים
 על אבדה השטר ואפילו יבא מושהיה
 השטר בידו ויאמנה שנאבד ממנו לא מהני כמ"ש בהשו'
 הרא"ש שב"ד הפקידו השטרות תחת יד הסופר ונאבדה
 ממנו דלדין עד אחר עם הסופר מהר"ש לרוד בהשו'
 סי' זח ע"ש :

י"ב דין ד' מי שהז' חוב על חבירו ואבד
 השטר וכו' הרשב"ד כהשנות כ'

דבשכועה מיהא נוטלוכחכב כע"ה שב"ש פמ"ה
 שבועה זו למת אם כרוך אותי בתובע זמן לחבירו יטול
 בלא שבועה ואם אין הזמן מועיל לו אפילו בשבועה לא
 יטול וב"הש"ך דלק"מ דקובע זמן גופיה יש פוסקים
 כפי ע"ה דהיינו בשכועה ע"ש ולא דק דהרא"ש לא כ'
 אלא שכוע' היסת והיינו אחר הפירעון וכ"הש"ך בסו'
 ע"ה ס"ק ט"ו ובסימן קע"ו ס"ק ב' ה' ולשון הרמב"ם
 משמע דלדין משמע קודם הפירעון קאמר דלא נמלא
 בשום פוסק שיטבע קודם הפירעון ע"ש מיהו כה"ע
 בדיוני חוב דף ס"ד ע"כ וז"ל ומסתברא דינא בגו זמניה
 כמאן דנקט שטרא בידיה דמי דאי א"ל אשבע לי
 משבע ליה ואיכא מ"ד שבועת היסת וכו' משמע
 דלסתברא א' נשבע קודם הפירעון ככ"ה אי א"ל אשבע
 לי כדיון מלוה בשטר וא"כ אפשר שזה דעת קראב"ד
 דאפילו כפל השטר בשכועה מיהא נוטל והיינו אם א"ל
 אישבע לי וכה"ג כ' הרמב"ם גבי המפקיד אצל חבירו
 בשטר כשאין הנפקד נאמן לומר החזרתי ישבע בעל
 השטר ככ"ה שלא החזיר לו וישלם וב' המ"ד דא"א
 טען הנפקד השבע לי כדיון מלוה בשטר ורבי קאר
 והביאו מרן הב"ד סי' רנ"ו ע"ש וה"כ א"ל דהראב"ד קאר
 ויעול בשכועה אם א"ל השבע קאמר וכה"ג כתב בעל
 הקדמות והטור ומרן סי' קכ"ו וסי' אשבע ונוטל שפיר
 אם טען הלוח כמ"ש הסמ"ע והש"ך ע"ש והרדב"י
 בלשכות הרמב"ם סי' קל"ב וז"ל ואני ק"ל על ה' מאי
 קאמר בשכועה מיהא יטול ולא והא' אלא שהשטר בידו
 והלוח טוען פרעתי מי לא משבעי ואפשר שדעת ה' הוא
 שאע"פ שלא טען ישבע אין טעני ליה ולא יטול אלא
 בשכועה א"כ אפילו שהיה ת"ח דבעלמא אין נזקקי'
 לשכועהו הכא שנאבד השטר לא יטול אלא בשכועה
 עכ"ל ומ"ש דאפי' היה ת"ח הקבא שנאבד השטר לא יטול
 אלא בשכועה המהני דבפ' שבועת הדיונים פרכי'
 זורגא מרבנן משלח גלימא דאיכתי אלא לה מזדקקי
 ליה לדדיה וב' הטור סי' פ"ב אין משבעי אותו שאין
 אני קושדי' אותו ולא מגבי' ליה אלא אם נשבע מאליו
 וב"המ"מ בשם רש"י והרמ"ה ע"ש וא"כ אפילו השטר
 בידו

לפי שיטת הר"ף שלא אמרו הטוען אחר נעשה כ"ד אלא
 במקום שאין כותבים ולה במקום שכותבים כיון שאין
 כותבה בידה ויא' לפי שיהיו מוחזר כיון שנשרפה
 כתובה בעדים וכו' ע"ש הרי שב' דהתוס' ס"ל דבמקום
 שכותבים כתובה אם נשרפה הפילו בעדים נאמן לומר
 פרעתי אבל הוא ס"ל דאם יש עדים אינו נאמן לומר
 פרעתי כדעת רי"א אבל בשט"ח דעלמא לכ"ע נאמן
 לומר פרעתי ועיין במלחמות פ"ק דמלוה ובהר"ן פ'
 הכותב ע"ש והתו' בכתובת שס"כ וז"ל וא"ה א"כ במקום
 שכותבים הו"ל לאוקמ' וכו' ואור"ת דבמקום שכותבים
 ונשרפה אחר הגירוסין וכו' ע"ש מכוואר דס"ל במקום
 שכותבים אם נשרפה בעדים אינו נאמן לומר פרעתי
 כדעת הרק"ה ורי"א אבל שט"ח הפילו נשרף בעדים
 לכ"ע יבול הלוח לומר פרעתי והרמב"ם בפ' כ"ג מנה'
 מלוה כ' דאם אומר השטה אבד הוגשרף אין כותבים לו
 שטר כ' שמה פרעו או מחלו ואפילו היה החוב לזמן וכ'
 המ"מ שכן עיקר דבריהם להכי אנטריק ע"ש וכ"כ
 הרמ"ה בפ' ג"פ סי' פז ע"ש משמע דה"ד
 כשאין עדים שנאבד דחיישינן לפירעון אבל אם נאבד
 בעדים כותבים לו דומיא דנשרף ועוד דה"כ הימא
 דבריהם אנטריק לאשנענין דאפילו נאבד בעדים אין
 כותבים לו שמה ומלאנו מיהו מדברי הרמב"ם ע"מנו
 אין ראיה דה"ל דממקו' אחר יליף דאפילו היה חוב לזמן
 כמו שהכריח המ"מ דלפ"ה שט"ח שפלו והוא הדין זמנו
 יחזירו למלוה ויש ראיה בגמ' דאפילו חייב מודה אין
 מחזירים וב"ש כאן וכן הוכיח הרמ"ה שם אבל דבריהם
 דהכא אפשר דאנטריק לאשנענין דאפילו נאבד בעדים
 אין כותבים לו אבל הרמ"ה קוהמ"מ שכתב דבריהם להכי
 אנטריק משמע קלף דס"ל דה"ד כשנאבד בעדים וכן
 נדכ' הרמב"ם הטעם שמה פרעו או מחלו משמע נמו
 דאם נאבד בעדים דלא שייך ה"ע כותבים דומי' דנשרף
 ונר' דה"ד אם נשרף או נאבד בפני עדים והבעו המלוה
 מיד אבל אם לא תבעו מיד קלף אחר זמן שנאבד נאמן
 לו פרעתי כיון דלא שייך טעמ' דשט"ח כ"כ מוה"ר"ב
 ח"א גבי שורף שטרו של חבירו והביאו הכנה"ג סימן
 סס"ו אות פ"ח ושם אות פ"ט כתב דאם תבעו מיד אין
 נאמן לומר פרעתי ע"ש ושו"ר למחר"ב ח"ג סי' ק"ח
 שדחה דבריהם משמע ליה להרמב"ם והמ"מ דלא
 אשנעני' רבותא דאבד בעדים אלא אפילו היה החוב
 בזמן :

יוד ואם הלוח כמ"ה וכו' כתב מהרש"ג כס'
 משפטים ישרים סי' ל"ה בראובן שיש
 לו שט"ח על שמעון ושלק ללוי בהרשאה ונתן לו טופס
 השטר והניח השטר בכ"ד ובא הלוח והטופס בידו קרוע
 וטען שפרע לשלוח והמלוה בידו השט"ח אין הלוח
 נאמן דאם פרעו כ"ד שבמקום שהלוח הו"ל להודיע
 לכ"ד שבמקום המלוה שהוא כפרע מחובו וקורעו
 השטר קא' דלכ"ד טועני' לא חיישינן שנאבד השטר ביד
 המלוה שלא כדיון ואין לומר דלעולם כ"ד לא נהנו לו
 השטר אלא שאבד מהם והוא מלאו דלנפילה לא חיישינן
 כמ"ש התוס' בפ' ג"פ כ"ה אבל השטר וכו' ונר' דודאי
 ק"ל דלא חיישינן אפילו לנפילה דרבים כרבא דס"ל הכי
 וכמכוואר בסימן כ' ע"ש וכ"כ בפילה דתד' דגם אכיו
 מודה דלא חיישינן מניה ה"ט לא סני דהא ע"כ הטופס
 כפל מיד השלוח ומלאו הלוח אע"ג דלא חיישי' לנפילה
 ונ"ה כ' טופס ולא בשטר שפלו ומלאו המלוה וכבר כתב

כסוף השטה ויכתוב סכום פלוני כסוף שיטה פ' והוא
 לחום לזיוף הרשכ"ש כס' תקון סופרים סוף שער ה'
ה' הגה והם כתב שלשה או עשרה ש"ר וכו' זה
 דעת התו' ופ"כ הרא"ש ב"ס' ה"ל לכמה
 ע"ש אבל ראב"ן דק"ל ע"כ וז"ל רלא יכתוב ארס כסוף
 שיטה כשטר שלשה וכו' שלא זיוף בעל השטר וימחק
 ה' של שלשה ויכתוב שלשים וכן מהרש"ע' הרבעים וכו'
 וכן הסכים ה' תורת חיים בחי' כפ"ג נ"פ ותמה על התו'
 ע"ש :

ו' דין ה' אפי"ר לקיימם וכו' כ' הסמ"ע

כד' נ' נקבאר דאפי' הקיום
 הוא בדוחק מקיימם משום דאין דרך הכרות לחזור
 בזה"ד וליתא בן כד' מ"ר ק' שכתב בשם חשו' המיימוני'
 דהיבא דאפשר לקיימם אפילו כ' הלשונות מרוחקי' זה
 מזה מקיימי' אותם וכ"ס היבא דסמיוכו וכו' ור"ל שהם
 מרוחקים ויש דברים חמרים מפסיקי' ביניהם אבל
 כדאפשר ליישפס הלא בדוחק זולא שמענו ה"ך וליתא
 דהנ"ה מיימו' כהל' מלוה קיים וז"ל תדע דמ"ל התם
 קפל מלמעלה וספל מלמטה מתומנו חיישי' לזכוב או
 לא תיקו אלמא ח"ע"ג דלכאורה הו"ל להיות פשוט דלא
 ניוחס לזכוב אפי"ה מספק"ל אלמא דערחי' כדי לזכוב
 ב' הלשונות הלא איסקרו הדרדי עכ"ל הרוד"ס דאפי'
 הקיום חסוף דחששא דזכוב דחוקת ואפי"ה מקיימו'
 מיהו אי מתקם כד' דה"ד משום דקפל פחות מספל
 ולכך קפל מלמעלה וספל מלמטה או לאו חששא דזכוב
 היינו הולכים אחר התחתון להו"א נמנון לכך חיישינן
 לזכוב ואמרי' שמספל היה קפל והזכוב הסור רגל הקוף
 ונעשה סמך ואינו נוכח הלא קפל וכן הספל מלמעלה
 וקפל מלמטה הולכים אחר התחתון נה"ע שהספל פחו'
 מספל וכ' הסמ"ע דס"ל דע"י הזכוב יכול להשתנות
 ג"כ להאריך האות ולעשות מסמך קוף ע"ש וכן ראיתי
 למתרי' י' מייגש כפ"ג נ"פ וז"ל אמר ר"פ פשי' ליה א"ס
 כתוב ספל מלמעלה שהיא סאה וסלנא וקפל מלמטה
 שהיא קב וסלנא קבל הילך אחר התחתון ואין לנו לחוש
 שמה ספל קפל היה והלך הזכוב עליו והמשיך את
 הסמך ועשה א"ת קוף משום דקב פחות מסאה הוא
 והממע"ה וכו' ע"ש אלמא הולכים אחר התחתון כדי
 שלא להו"א נמנון ולא חיישינן לזכוב משום דהממע"ה
 א"כ משמע דאי קפל יותר מספל אין הולכים אחר
 התחתון להו"א נמנון משום דחיישינן שמה ספל קפל
 היה והלך הזכוב עליו והמשיך את הסמך ונעשה קוף
 א"כ אפילו כחששא דחוקת אמרי' דיד בעל השטר על
 התחונה עיין ב"ס' גתורדים כלל ה' ס' ה' :

ז' הולכי' אחר התחתון וכו' כ' הרשכ"ש סי' רמ"ג

על שטר שמחלה האשה לבעלה כל מה
 שחייב בעלה מחמת העובר הולד שכן היניקה ומאכל
 וכסות לקטן דלא שייך מחילה בדבר שלב"ל והף שכתוב
 באמנע לשון שצבור מתחייב אלו וכו' הלך אחר התחתון
 שכתוב ל' מחילה כדתנן כתוב למעלה מנה וכו' ע"ש כ'
 מבואר דס"ל דהולכים אחר התחתון אפי' בטל השטר
 לגמרי :

ח' אבל אם היה כתוב מנה שהם מתחייב וכו'

משמע דריקא כתוב מנה. שהם מתחייב
 דלא שייך לומר שהיא חזרה אבל אם כתב מנה מתחייב
 הוי חזרה וז"ל מהר"ן מייגש במהני' בכתוב למעלה מנה
 וכו' זו דתנן זווי מנה דאינון סלעין עשרים וכו' שהני'
 התם :

בזיו אינו גובה וכ"ס כשנאכר השטר דאינו נוכח הלא
 א"כ רצה לישבע וכו' דהראב"ן דישל כשכועה אם ה"ל
 השבע לי קאמר כמו שהבין קחלה הרדב"ן ומה שהקשה
 דלא יהיה הלא שהשטר בידו וכו' ל"ק מ"דאם השטר בידו
 ודאי דלריך לישבע אבל הכא שנאכר השטר דהרמב"ם
 ס"ל דהנלוה אינו נוטל הלא כשבע הלוי ונפטר קאמר
 הראב"ן ד' אפילו נאכר השטר נוטל מיהא כשכועה ואפי'
 דכהן ומנו אם השטר בידו נוטל בלא שכועה וריקא
 הכא שנאכר השטר ס"ל דלריך לישבע וכה"ג פסק מר"ן
 כסי פ"ד דאם הוא כהן ומנו אפי' שפגס שטר ויפגע
 שלא כשכועה א"כ טען הלוה ויכע לי וכתב הסמ"ע
 דס"ל כיון דפוגס שטר מנהני ליה אפי' כת"ך ומנו לענין
 דאם חמר לי השבע לי דלריך שכועה ע"ש וה"ל כיון
 דנאכר השטר מהני ליה אפילו כהן ומנו דלריך שכועה
 אם ה"ל השבע לי :

י"ג מי שהחזק כפרן דאינו נאמן לומר פרעתי

וכתבו שטר למלוה ונאכר נאמן לי פרעתי
 משום דאחרע כ"כ התו' כמלועא סוף דף י' בד' הונשו'
 וכו' גם כ' הראב"ן א"כ א"ז ש"ס וז"ל ומסתברא לי דה"א
 לו' כן דאפילו החזק כפרן לאוקמה מלוה הוה לן למיחש
 כיון דנפל והיקרע ליה וכדחיישינן לשטר שכת"ך ומנו
 דאפי"ג דאינו נאמן לומר פרעתי ונבי אפילו מיתמי
 ואפי' בלא שכועה אפי"ה כיון דנפל ואיקרע ליה חיישי'
 וכו' וכ"ס כשם גליון ח"ע"ג דלקמן גפי' שכת"ך ח"ע"ג
 דהרמב"ם כתיבה אמרינן הוחזק כפרן י"ל דהתם חיינו
 שהיה לה עדים שנאפקה וכו' ע"ש :

סימן מ"ב

א' דין א' פסול אפי' לנכות בו להלקח כ"כ

הטור שכן דעת הרא"ש

ובכר האריך בדרישה ע"ש וכן פסק הרשכ"ש ב"ס' תקון
 סופרים :

ב' דין ג' ויש מי שאומר וכו' וז"ל הרמ"ה ב"פ

ג"פ סימן ק"ז ומסתברא דה"מ
 כשאין חייב מודה א"כ היבא דאחי לאפיקי מיורשים או
 מלקוחות דק"ל טוענים ליורש טועני' ללוקח אבל היב'
 דאחי לאפיקי מלוה חו מן המוכה והנותן נבייהו ולא
 טען נהבע טענה דשייכה כההיא ריעותא דאשכח
 כשטרא לא טעני' ליה אכן וכו' ע"ש מבואר דס"ל דהם
 אי' הלוי מודה אפילו לא טען ריעותא שכשטר טועני' לו
 והטור כתב על דברי הרמ"ה וז"ל אפי' אם לא יטעון
 הנקבע חייב הדיין לטעון כדי להו"א הדין להמתין
 והב"ח כ' דהרש"ל תמה דלא וכל הדיין לטעון דער ה'
 אינו נאמן וכו' ול"כ דהתם משום דשמה דנטען יורה
 לדברי העד אבל הרמ"ה מייירי כשהנכתב זיוח שהינו
 חייב כלום כשטר זה מש"ה אפילו לא טען הך ריעותא
 דאשכח כשטר אכן טעני' ליה ע"ש וליתא דאם הלוי
 זיוח שאינו חייב כלום מודה הרמ"ה דטועני' לו כמכו'
 כדכריו וא"כ משמע דהטור חולק עליו אף שאין הלוי
 טוען כלום :

ג' דין ד' צריך לזוהר וכו' וכן דלא יכתוב בית

דלא דילמא משנה לבי' כ"ף

ולדל"ה ה"ה או חו"ת הרא"ש ב"ס' א"ז :

ד' מחזיר הדבר וכו' יראה לי שאם שכת וכתב

השטר ולא החזיר באמנ' השטה שיקוי'

התם דריבור ה' הוא וא"ל לחלק כניהם וכיון שדבריו
 סותרים זה"ז אמרינו יד בעל השטר על התחונה וכי
 אמרינו הלך אחר התחון ה"מ היבא דהוי כ' דבורים
 מחולקים וכל ה' מהם דריבור כפ"ע ז"ל לחבירו וכיון
 שהתחון סותר את העליון מהדר קא הדר ביה מעליון
 ולפיכך הלך אחר התחון וכן הויה רהנן כפ"ה האיל
 וכי' האמרינו נמי התם בענין איסורא מנה מעי הלך
 אחר פחות שבלשונות דס"מ דלא אמרינו תפוס לשון
 אחרון התם נמי מאוס דריבור ה' לא הפריש כיניהם
 כדריבור אחר אבל אלוי הפריש כיניה' בענין אחר שנעשו
 שני דבורים בכי. הא אמרינו הלך אחר התחון עכ"ל
 גראה דס"ל דה"כ אם אצד מנה מאתים אפילו לא אמר
 שהם כיון שלא הפריש כיניהם כדריבור אחר לא אמרינו
 הלך אחר התחון דומיא דאיסורא מנה מעי וכ"כ בהדי'
 מדברי הרשב"א בהשו"ת כ"ב סי' רס"ט ע"ש ועיין בתשו'
 הרשב"א סימן הר"ז וב"כ הסמ"ג סוף עשין ג' ד' וז"ל כל
 שטר שיש בו משמעות כ' לשונות שמהלך או שמהלך
 הוא הלך אחר הפחות שבלשונות וכלכך שיהא הא' תלוי
 בחבירו כגון שכתב בו מנה שהם מאתי' או מאתים שהם
 מנה או כתוב בו כיחד מנה מאתים כדמובח מההיא
 דאיסורא מנה מעי וכי' ע"ש הרי בהדיא דאפילו כתב
 מנה מאתים ויד בעל השטר על התחונה וכס' ה' ז'
 למציעא ב' וז"ל כ' הרמ"ך וז"ל ואע"ג דאמרינו כפ"כ ספ'ל
 מלמעלה קפל תלמט' וה"ה אם כתוב קפל קפל סמוכי'
 יד בע"ה על התחונה או אפכא דאמרינו תפוס ל'
 אחריו כיון מריבה כגון קפל תלמט' כיון מועט כגון
 קפל תלמט' דמ"ש קב ופלג' התם הוי דהוי תרי לישני
 דל' ד' להדדי דהא לא שייך חד ליש' כ' הידך אבל הכא מאה
 מעי ואיסורי' ה"כ דפרושי קמפ' איסורי' דהוא מאה
 מעי ולא דייק כחושבנא וכן נמי כק' מעי אסורי' ועוד
 דהכא הרי לישני דסמיכו אהדדי נינהו וכי' ע"ש :

ט' דין ז' שהקפל

הסמ"ע ז"ל דס"ל דע"י
 הוכיח וכול להשתנו' נ"כ להחריך האות וכו' כבר כתבתי
 לעיל ל' מהר"י ז' מינש ס"ל הכי וב"כ הרשב"א בהשו'
 סי' רמ"ג ע"ש ועיין בספר זרע אברהם סימן ד' ומה
 שהקשה הט"ז לק' מעיין כס' ערות כיעקב דף רנ"ז :

יוד דין ח' אם

הפס מעלעלי' לא מפיקין
 מניה זה דעת הרמב"ם
 והרשב"א ז' ח"כ סי' רע"ב דף נ"ז שכ"כ דעת הרשב"א שכ'
 כפ"מ מ"ש נבי שלח גמר לתקנית אלא בשטר ואין שטר
 לאחר מיתה דספיק' הוי וחי תפס לא מפיקין מניה
 ע"ש ובכר שס"ך ב"ס תקפו כהן סימן י"א הוכיח שכן
 דעת הרשב"א כהשנות וב"כ המ"מ כפ"כ מהל' גניבה
 עש"כ :

יא הגה

וכ"ש שאומרים בשובר וכי' הש"ך חילק
 בין טוען שמהל טוען כרי וב"כ ה' כני
 משה ח"כ סי' ע"כ עש"כ כבר כתבתי כס' ל' ח' דברי
 הרי"ט ב"כ ד' כתובה דמשמע דס"ל דאין חי' בין
 פירעון למחילה ובין טוען כרי לטוען שמהל דרי' א'
 דלעולם בעל החוב שבה להויתא ממון מחבירו ויד על
 התחונה אבל הרי"ט כ"כ כ"ש השובר תסופק אם
 כנחל החוב יד בעל השובר על התחונה ויד בעל
 החוב על העליונה אפילו בעל השובר טוען כרי' ושאיני
 הויה דשטר לך כודי פרוע דשוכר ברור הוא וכן מ"ש
 הרא"ש ופסקו מרן בסו' מ"ג ס' כ"ו דאם היה כתוב
 בשובר שמהל לו כל תביעות שהיה לו עד עכשיו מס'

לא מפיקין ממנוא ע"ש התם נמי השובר ברור ואין
 הספק אלא אם הוי קודם השטר או אחר השטר והקיים
 בכתובות דף כ' כ"ה ואוקי וכו' שכ' וז"ל והרשב"א כ"ל
 להעמיד הכריתא בשובר ולהכי אין נאמנים דאוקי
 ממנוא בחזקה מדיה ומחוקיין עידי שוכר בכאריס ולא
 יפרע ע"ש לכאורה נראה דס"ל כדעת הרא"ה הו"א
 דאפילו השובר מסופק דתרי ותרי נינהו מוקמי' ממנוא
 בחזקה הלואה ולא יפרע ולחי' הש"ך וזה פ"מ אפשר דלא
 ס"ל הכי אלא התם שהלואה בלא השובר טוען כרי שאינו
 חייב לו אבל בטוען שמהל אמרינו יד בעל השובר על
 העליונה כמו הלויחני ואינו יודע אם פירעתיך גם
 הרשב"א בתשו' ח"כ סימן כ"ה באשה שהפעה מתנתה
 ונדוניא מבעלה ובעלה הויתא עליה שט"ח שקיימה
 עלמה לו והיא טענה דכאנס נהחייבה לו כ' וז"ל ומ"מ
 אפילו כשיש עדים שמעידים כך שמהל אינם זה כתבו
 לי כן אפ"ה כיון דכלא העדאית עדים לא הוינו אומרים
 כן אם כתב ידן של עידי שטר זה יולא ממקום אחר אין
 אלי שבאי' לפסול את השטר נאמנים ואע"פ שאין נוכי'
 בו לכתלה וכ"מ שאם נטל הבעל משלה כלום אפילו
 בשני עדים אין מולאי' מידו ובאיחא שאמרי בתק' וכו'
 תרי ותרי נינהו ויחוקי ממנוא בחזקה מדיה וכי' וה"כ
 כמאן דתפס הבעל הוא דהוא חייב כתוב' ונדוניא ויכול
 הוא לומר יש לי בידך כנגדן וכי' ע"ש הרי דס"ל דאע"ג
 דחייב הבעל לאשה הוא ברור וחייב האשה לבעל הוא
 ספק כיון שהבעל מוחזק וטוען כרי שיש לו כנגדן אצלת
 אין מולאי' מידו מיהו הרשב"א בהשו"ת הכיאה מרן כפ"י
 ח"ה ע"ש סימן ז"ג כ' וז"ל ועוד מה שטען הטוען דמנן
 הסקס ירק על התחונה שהיא קרויה בעל השטר
 מסתברא דבמקום זה הבעל קרוי בעל השטר וידו על
 התחונה ואינו דומה למ"ש כפ"ג פ"ס שטר לך כודי פרוע
 הגדול פרוע דשאני התם שהלואה פרוע וכיון שהמלוה
 מודה שפרע לו שטר א"אם טען שלא פרע לו אלא הקטן
 עליו להכיא ראייה אבל כנותן או מיחל שטר שיש לו על
 ראובן כ"ל דראובן מקבל מהנהג ועליו להכיא ראייה מה
 נתן לו או מה מחל לו וכי' ע"ש משמע דס"ל דאין חי'
 בין טוען כרי לטוען שמהל דאל"כ הו"ל דשאני הויה
 דשטר לך כודי פרוע דהלואה טוען כרי שפרע שטר
 הגדול משא"כ מחלה סקס תקלת כתוב' דל' המחילת
 ספק ואין הבעל טוען כרי אלא משמע דאין חי' דלעול'
 כנותן או מיחל אפילו טען הגמחל כרי ידו על התחוב'
 ואע"ג דאיכא ודאי מחילה עליו להכיא ראייה מה מחל
 אבל כפירעון כיון שהלואה פרוע והמלוה מודה שפרע לו
 שטר א' עליו להכיא ראייה שלא פרע לו אלא הקטן
 ומשמע דבספק פירעון כגון תרי ותרי כיון דהמלוה
 אינו מודה כפירעון כלל דאפילו הלוה טען כרי מוקמי'
 שטר אחזקתיה אבל כספק דמחילת אפי' המלוה מודה
 שמהל לו קלת ירו על התחונה ונראה דהוא אויל
 לטעמיה שכ' בתשו' הוכא ככ' סימן פ"ב דאפילו לא
 האמינו כלל אינו יכול להשביעו על טענת מחילה לפי
 שאינו יכול להשביעו אלא על דבר שהשטר עומד לכך
 כגון פירעון אבל לא ע"ד שאין השטר עומד לכך כגון
 טענת רבית ות"ה לטענת מחילת דאין השטר עומד
 למחילה ע"ש וה"כ כס' מחילה אמרינו יד בעל השטר
 על העליונה מה"ט דאין השטר עומד למחילה משא"כ
 בפירעון והרשב"א שם הכיא ראייה וז"ל תדע מדא"ל
 התם רכינה לרב' אלא מעתה שדי מכורה לך שדי גדולת
 מכור' לו וא"ל שאני התם יד בעל השטר על התחונה
 אלמא

אלמא יש הפרש בין אומר שטר לך בידי פרוע לנותן
 שטר וכן ו"ל שה"ה במוחל ע"ס ועיין בתשו' הרשב"א
 ח"ב סימן רס"ט וגיחה ד"ה שהביא הר"טב"ה שכ' דבכל
 דבר שהוא של סובר או של מחילה בעל החוב שבא
 להו"י מנוון מחבירו עליו הראיה ס"ל דאין חי' בין
 פירעון למחילה אלא משום דקרקע בחזקה מרה קמא
 ולכך כשרי מכירה לך אמרינן יד בעל השטר על
 ההחזקה וכ"כ הרשב"א עצמו בחי' לניטין דף ע"ה
 גבי נתינה בע"כ וז"ל ולענין פסק הלכה לא נחברר אי
 נתינה בע"כ הוי נתינה וכו' אגן מספיק לן כרב סימני
 דמספ"ל ולה מוכי' ממונה וקרקע בחזק בעליה עומד'
 מיהו מסהכרא לענין מטלטלי' וכו' ע"ס הרי דס"ל רבס'
 דדינא לא מפיקי' ממונה וקרקע בחזקה בעליה עומד'
 ומטלטלי' בחזקה מי שהס ברשותו וה"כ כשרי מכורה
 לך מוקמינן הקרקע בחזקה בעליה ועל בעל השטר
 להביא ראיה ובשטר לך בידי פרוע מוקמינן הממון
 בחזקה הלוה שהס ברשותו ואע"ג דאמרינן בבבב"ה דף
 ל"ב ע"כ הילכתא כרבה בארעה דהיבא דקיימא ארע'
 תקום והילכתא כרב יוסף בזווי דהיבא דקיימא זווי
 לוקמי ופי' רשב"ס דתס' פל הילכתא כמתן אלמא בס'
 דינא מוקמינן הקרקע ביד המוחזק בה ברשותו כבר
 חלקו עליו הקו' סס וס"ל דאפילו בק' דינא מוקמינן
 הקרקע בחזקה מרה קמא ע"ס ומ' מדעת הרשב"א
 בתשו' זו דמחילה חו' במתנה מולאין מיד המקבל
 והרשב"א ה"רן כפרק המקבל גבי הולך בזכוכי' רבני
 מהנה מספק"ל ואיקוי ממונה בחזקה הנותן וכהב
 מהר"ש הסין סימן ד' דס"ל דודאי יד הזוכה בעד חבירו
 ביד חבירו דמי ואפ"ה כיון שבא להפקיע מרשות חבירו
 אמרינן חוקי ממונה בחזקה מריה קמא ואפילו היה
 הפוס המקבל אינו כלום כיון שאין תפיקתו בריר' והבי'
 ראיה ממ"ש הרמב"ן בחי' ככעניא דזרק ארנקי דבמתנה
 מו"יאו' ממקבל לנותן ע"ס ותשו' הרשב"א שכתבי
 שהביא הכי' סייעתי דהנמחל שטוען כרי ומוחזק
 מו"יאו' מידו וכ"ש בהולך הי' הוי כזכי דמספ"ל ואין
 טענה המקבל כרי דמו"יאו' מידו ובמתנה שלא נהפרש
 בה שהיה כריא כשנתן או שהיה ש"מ והוא אומר ש"מ
 הויאוי והמקבל אומר כריא הויה כ' הרמב"ס כפ"ט מה'
 זכיה דאס היו מטלטלי' ביד המקבל מתוך שיכול לומר
 עלי' הס יכבע היסת שבריה היה זוכה וכהב מרן הכ"מ
 דאס יש עדים שמחמ' מהנה זו באה לידו דלא שייך מנו
 מו"יאו' מידו אלמא אפילו באו לידו ברשותו וטוען כריא
 שהיה כריא מו"יאו' מידו ונראה דגס המ"מ לא נסהפק
 סס אלא משום דהמתנה חלה אלא שרונה לחזור בטעמ'
 שהיה ש"מ וביון שהמקבל טוען כרי שהיה כרי זוכה
 ברשותו אין מו"יאו' מידו אבל ההס הספק הוא אס חלה
 המתנה חו' לא מוקמינן הנכסים בחזק' כותן וכה"ג חי'
 ה' משפט דק"ח ה' סימן יזוה' פרח מט' א"ח א"ס ח'
 והביא קס' הרשב"א שחי' כן וז"ל ואפילו למי שפוסק
 לחומר' בעי' דהקדש כל נכסיו מהו בענין ש"מ שעמד
 מסהכרא דהבא לקול' דההס שהקדש הקדש כודאי אלא
 שאנו מסופקים לכשיעמוד אס חוזר אבל כאן דמסופק
 אס חל ההקדש אס לאוי מספק אין מו"יאו' ממון מיד
 בעלים עכ"ל וכן חי' ה' כסי' ק"ו ע"ס ועמ' ש' בסיתן
 רמ"ב תשוב' אבל כפירעון כיון דהלוה פרע והמלוה
 טודה שפרע לו שטר א' מספק מה פרע על המלוה
 להביא ראיה כמה פרע ונדולה מזו כ' הרשב"א כהשו'
 ח"ב סימן ס"ה בראובן שהו"י שטר חוב על שמעון

ושמעון טוען שפרעו והו"י שובר וכתוב בו כי ראובן
 מודה שפרע לו דינרים וטוען ראובן שלא פרע לו כי אס
 ב' דינרין כ' וז"ל דכל שכתוב בשובר שפרע דינרין וזה הו'
 שגס השטר מסייעו והכי' דהיה לזה מפ"ק דמנו"ע
 ויש מנדולי המפ' שאמרו דלגמרי מסייע ליה שטרא
 לפוטרו אפילו משכועה היסת כאלו העדים מעידים
 כדבריו וזהו דעקו נוטה ומ"מ אין בנו כח להו"י ממון
 ככך משום דק"ל כב"מ יד בעל השטר על ההחזקה
 וכו' ולפי' יש לכ' ד לחקור הדבר הרבה ואס לא יוכלו
 להעמיד הדבר על כורו ליקו' שטרא ביד המלוה ומעו'
 היבא דקיימו לוקמו עד שיחגלה הדבר ואס תפס לא
 מפיקי' מו"י ע"ס :

י"ב כתב

הסמ"ע אבל ק' ד"ל דלא מחני סובר
 שלשונו מסופק נגד שטר חוב מכורר
 שהוא ביד המלוה ויש לו בשטר שעבוד קרקעות שהרי
 כסי' ע"ה ברין מלוה שהחמין ללוה לריך הלוה ליסבע
 שפרע משום דיד בעל השטר על ההחזקה ואמרו' דלא
 הימניה אלא לבעל השטר דמלוה ולעשותו כמלוה ע"ס
 והיינו מטעם שהחוב ברור בשטר שביד המלוה ע"ס
 ונראה דהך על גב דק"ל דכל ספק כשכועה היסת אין
 נושביעי' אותו דספק דרבנן לקולא והמנו"ע כמ"ס
 התוס' כשכועה דף ע"ה כ' המאן וכו' ובתשו' המנו'
 לס' משפטו' סי' לז' ע"ס וכו' בהרה"ש בפ' הכותב והטור
 כה"ה סי' כ"ו ע"ס מ"מ הכא דהיבא שטר מקרי מוחזק
 דאין להו"י השטר מידו עד שיסבע הלוה וכה"ג כתב
 הרשב"ה בתשו' ח"ב סי' רנ"ד וכמיוחסות סי' ק' בשטר
 הנמלח בו גרר בין שטה לשטה וז"ל נר' דאי דאין קושא'
 לו ולא מרעי' לשטר דחששא זו לפי שהשטר הוא מוחזק
 ביד המלוה וכה"ל המנון הכתוב בו מוחזק בידו
 כדמשמע בההיא דשכועה דדיניס דסטריחי נינהו
 דהסיקנא דאי פרעי' בין דידיה לדידיה ח' כ' באפי' שהרי
 ולא דבר ליה פירעון דנאמן לומר סטריחי נינהו מנו
 דאי בעי אמר להד"ס ה"ל לא נהנס לי לפירעון אלא
 במתנה ואע"ג דק"ל מנו להפוקי' ממונה לא אמרינן
 וטעמא דמלתא משום דשטר מוחזק הוא ופאלו ממון
 הכתיב בו מוחזק ביד המלוה ואוקמי' ממונ' הוא עכ"ל
 אלמא המלוה קרי מוחזק לענין זה והא דק"ל דספק
 שכועה היסת לקולא ה"ד להחזיק אבל אין מו"יאו' מן
 המוחזק אלא כשכועה כמ"ס הרה"ש בתשוב' כלל ע"ה
 סי' א' דנאמנות לגבי לקוחות ע"ס וה"כ כשיש שטר
 המלוה מקרי מוחזק לענין זה דאין הלוה נפטר בלא
 שכועה והרמ"ה בתשו' סי' רמ"ד כ' כח' שנתן לשהו' כל
 מה שיש לו וכו' והאמ"נה בכתיבתה ומתנה שהנכה
 אותה ממה שימלא לו אחר ניתתו ממה שיקנה אחר
 מתנה זו בלא שכועה וכו' שלא האמינה אלה כמה
 שיקנה אחר המתנה ואס הרלה לגבות ממה שהיה קניו
 בשעת המתנה אינה גובה אלא כשכועה ואע"פ ששטר
 אותה אס"כ מכל שכועה על הכלל אין דני' לה בואלא
 מה שייחד לה בתחלת הנאמנות לפי שאמרו בכגון זה
 ידו בעל השטר על ההחזקה ע"ס הרי דנאמנו' אמרו'
 יד בעל השטר על ההחזקה ולה תגבה אלא כשכועה
 כדונה :

י"ג דין ט' אבל

כדבר שהשטר בטל בו לא
 וכו' כ' מרן בתשוב' בספי
 אבקת רובל סי' פ"ג על לואה דשכ"מ שכתוב בה מתנת
 כריא מאחר שהיה שכ"מ כשלוה אין ספק שהיה מתנת
 שכ"מ ונ"מ שהיא נותנו במתנת כריא אפשה בהסופר
 טעה

טעה וכתב מתנת כריה מדעתו וכו' ל כיון דק"ל יד בעל השטר על התחובה אין לנו כח לתקן דכרי השטר דלא אמרי יד בעל השטר על התחובה אלא כלשון הכתוב בשטר שיש לוב' משמעותה לזכותה לחובה אבל במקום שמתקבל השטר מהדרי לקוי ומוכו' וככו' ד כיון דאם אומרי' שהיא מתנת כריה דלית כו קנין המתנה בטלה ז"ל בענין שהיה קיימת ע"ש וכבר מור"ם כתשו' סי' מ"ח דחה דכרינו :

והרש"ב כתשובה ח"ג סי' שע"ט על שטר שכתבו בו קנה האיש ומאשתו כ' וז"ל מיהו כ"ל שכל שב"כ אנו חוששי' שכתבו כמו שהיה מעשה וכו' ואי העדים והסופר האלו אינם יודעים דין זה א' כ' אנו חוששי' בטעות כי מן האיש קנו תחלה ואי ידעו וכו' וא"ת וכו' אין אנו חוששי' לעדים שעשו שלא כהוגן וכדל' דאמר חזקה וכו' לא היא דהתם הוא שאסור להם לעדים לעשות כן אלא ח"כ נעשה גדול וכו' ע"ש משמע לכאורה דאי אמר חזקה שלא עשו כהוגן אמרי' דט"ס הוא אבל בתשובת ח"ג סי' כ"א כתב דלא אמרי' חזקה וכו' אלא בתקו' המסופק אבל כאן שהקדימו בהדיא את האיש לא נהפך יכו' ע"ש :

יד כתב כפסקי מהרה"י סי' ר"ו על שטר שכתוב בו וכל זה קבל טליו בקנין גמור ולא כתוב כדל"ב דיש לחוש שגנה בקנין אחר ולא בקנין חליפי יוד' כ"ה על התחובה כ"כ הר"מ וזסמ"ע והש"ך וכבר השיב מהר"ץ בהנהגתו על הטו' דהתקדק דכרי מהרה"י יראה דל' דמייירי בשטר שאין מועיל בו קנין חליפי' כגון מטבע הלריך להקנותי' אגב קרקע נר' בתחלה דקנין גמור משמע קנין המועיל אגב קרקע אי' משיב' אי' חזקה ולא דוקא קנין חליפי' והיינו דלא כתב כדל"ב שאם כתב כדל"ב ודחי דהשטר פהול דאין מטבע בחליפי' ואזכ' מסיק דיד בעל השט' על התחוב' ואמרי' מסתמא על קנין חליפי' קאמר יהשטר בטל ע"ש דר"ל מ"ש ה' רבוב חזקה לה תמיה' הש"ך ע"ש לא ידעתי דעדין קו' הש"ך במקומי' דאם נפרש כקנין סודר בטל השטר דאין מטבע נקנה בחליפי' הו"ל בקנין אגב קאמר כדו שלא בטל השטר והר"ב כס' שמ"ה כ' על שטר שכתב ואגב נתיי' לה בקנין שלם פך וכו' דל' זה רגילי' הסופרי' לכוה בו על קנין סודר דאם לא היתה כוונת הסופר לקנין סודר ה"ל נתיי' לה במתנה גמורה או בהקנאה גמורה וכו' ע"ש הרי שכו' דקנין שלם אפי' לא אמרי' כדל"ב הוי קנין סודר ח"ל דה"ד לקיים השטר אבל כדו שלא בטל השטר אמרי' דקנין אגב קאמר :

טו' דין י"ב ואי תפס מפקי' מניה הק' ה' נד"ת מדהאמרי' כסמקבל דכשטר שכתוב בו שנים סתם לא מפקי' מיד המלוה והש"ך כ' דלק' מואשחמתי' מ"ש הנ"כפ' המקבל כשם הר"ן והא' דלא מסייעי' ללוה מלישנא דהטרה דממע' שתיס כדאמרי' נכי סלעי' ריבויים תשום דכיון דהניחו ליה למלוה לאכול פירות של שנה ג' איהרע שטרה ע"ש ואכתו' ק' שהרי הנ"כפ' דמזיעא גבי סלעים כתב בשם הרמב"ן דהשטר דמסוייע אינו כעדות גמור לפוטרו' אלא משכועה דחריהא אבל מהיסת לא והכינה ראיה מהקיה דהמקבל דא' דעדות מעליה היא למה אין מציאי' והרשב"ה דחה דהתם משיס דמלקא דעביד' לאגלווי אפרוחי' כ' דתרי' זמני לא מטרחי' ולא מפקי' :

פרי מהיכא דקיימו אבל לנכי שכועה כזה שהיא תקנה אפשר דהוי עדות מעליה והר"ן דחה דשאני התם דכיון שהניחו ליה למלוה לאכול פירות וכו' ע"ש הרי דהרמב"ן ס' לדהלוה לריך לישבע והו' תפס לא מפקי' מניה כי התם והרשב"ה ס' ל' דא' לישבע והי' תפס לא מפקי' מניה אבל הר"ן ס' ל' דא' לישבע והי' תפס מפקי' מניה וא"כ איך תפס מרן דנשבע היסת והי' תפס מפקי' מניה דלא הוי עדות מעליה לענין שכועה והוי עדו' מעליה להוליה ממון דהא לכ"ע לא נרע סיוע השטר לענין שכועה עפי' מלהווי' ממון והדרבה לדעת הרשב"ה הוי עדות מעליה לענין שכועה עפי' מלהוליה ממון וכ"כ הרשב"ה כתשו' ח"כ סי' סג' דדעתו נוטה דפטור אפי' משכועה היסת כאלו העדים מעידים כדכרינו אבל אם תפס לא מפקי' מניה ע"ש ולדעת הר"ן דמציאי' מידו כ"ש דא' ל' שכועה ול' ע"ה"כ נראה דנקטי' בהרמב"ן והרשב"ה דאם תפס אין מציאי' מידו נגד הר"ן ועיין בש"מ שדחה דכרי הר"ן בשם הר"ש וידע וכן דעת הר"טכא שם אבל לענין שכועה :

סימן מ"ג

א' דין א' בותבין בשטר זמן וכו' כתב הרשב"ן דכס' תקון סופרי' סוף שער ט' דר"ח ש"ש בו ב' ימים אין מונין אלא מיום ב' ויש ראיות לזה כתבם ה' אומרי' ה' בתשובה והרשב"ה קיה רובה להנהיג במקומו למנות מיום א' ולא כהחירו דכרינו ע"ש כ' וקא' הרשב"ן ה"ה בח"ה סי' קנ"ג והאריך בזה להוכיח כן וכסו' ד כתב תשו' הרשב"ה שהיא הנהיג למנות מיום א' ורחה תקנה כדבר זה שאם יטעו הסופר וימנו לזה השטר מיום ב' ליכא פסיד' כלל שהרי אחרתו וטע"מ המתחרי' כשרים אבל אם בותבי' מיום ב' שמא יטעו הסופרי' למנות לו מיום א' וכו' מ חורב' דהוי מוקד' ופסול ויטרוף לקוח' שלא כדיון ע"ש ונראה דהא דשטר קוב המאוקרים כשרי' דוקא בשטרי' הליאה אבל בשטרי' מו"מ אפילו מאוקרים פסולים כדלקמן . ובתשובת הרשב"ה ח"ג סי' ו' מבוחר שהנהיג כן מן הדין דכרי ד' דכשטרו הולכי' אחר ל' כני אדם ומונין מיום א' כיון דקרו לו ר"ח ע"כ וכ"כ מהר"ם בתשובת הקלרות סי' קס"ג וז"ל פסק ר"ה ממיץ' כשר' ח"ב ימים מונין מיום א' לשטרות כגון אסר' ח' אייר ביום א' וביום ב' ויש לנו לכתוב שטר יום ג' יש לנו לכתוב שטר מיום א' שששטרו' הלך אחר ל' כני אדם וכתבו בג' באייר ח"ע ג' שלחדשי' יום ל' איך כתר ניסן מיהו בשטרות אזלי' בתר ל' בני אדם וראיה וכו' ע"ש :

ב' אבל אינו יכול לטרוף מלקוחות וכו' נראה דאפי' מב"ח יש נ"מ דאם יש על הלוה ב' שטרות ואין לו אלא קרקע כדו לשלם לאחר מהם מגבי' לזה שיש לו זמנו בשטרו שיאמ' הלואתי היא מוקדת' להלוה השני שאין זמן בשטרו הסמ"ע ופשוט הוא וכ"כ מר"ן לקמן סב"ג הש"ך וב"כ הרשב"ה ש בס' תקון סופרי' ובתשו' סי' קל"ג ע"ש . והרמ"ה כפ' ג' פ' סי' ק"ט כתב דאם ליה או מכר כח' כניסן יכולים לכתוב כניסן סתמ' וש"ד אפי' לכהחילה ע"ש :

ג' ויש מנשיאמר וכו' כתב הב"ח שכן נר' מדכרי הטור שכתב שיכולים לומר קנינו קודם וכו' דאם יש עדים שראו השטר חתום וא"כ קנה הלוקח דאין

דאין וכול לומר קנינו קודם טורף ממנו וכ"כ הפרישה
 ע"ש וגרחה דגם מרן ס"ל הכיר דכ"י שמי שאומר וכו'
 כן דרכו בכל מקום כדון שלא נזכר כשאר פוסקי כהדי'
 וכה"ג ב' הסמ"ע כס"י י"ס"ק ח' וסי' ל"ה סק"יה'
 כנה"ג ע"ש והש"ך בסיומן קכ"ו ס"ק פ"ב ע"ש ועיין
 בהש"ך :

ד' דין ה' אם כהנכו' עיין כס' בנייעקב
 דף כ"ג וכו' :

ה' דין ז' שט"ח הקודמים פסולים וכו' כתב
 הטור כ' הרמ"ה דוקא כגון

שלוה כה' כניסן והקדים הניגון בא' בהשרי' שלא ניתן
 ליכבדמוזמן ה' אבל ב' ללות בניסן ולא ליה עד השרי'
 אינו פסול לגמרי אלא טורף מלקוחות מתשרי והולך
 וא"ג לחלק דנהי דניתן ליכבד מ"מ איכה למיחש שמא
 יבא לנכות מניסן שלא כדון וכ"ה"ס והפרישה דלא כיו'
 דעדיו כהסומיו זכין לו ומשעה שהגיע השטר לידו זכה
 למפרע וכו' שפסק ר"י והרא"ש הכיאו הטור סימן ע"ל
 משמע דס"ל בוותיהו ע"ש א"כ טורף מניסן כדון אבל
 הדמ"ה לא ס"ל הכי והטור לדרכיו קאמר וא"ג לחלק
 וכו' והפרישה כ' עוד דא"ל דגם הרמ"ה ס"ל דעדיו
 כחתימתו זכין לו אלא דמיווי באופן דלא זכה למפרע
 כגון שהנהנה עמו כפי' שלא זכה עד שיליה ממנו ע"ש
 וכדברי הרמ"ה פ' ג"פ סי' ז' גבי כותבים שטר ללוה
 אע"פ שאין מלוה וכו' מבואר דס"ל דכלא קנין לא
 כשהעבד אלא משעת מסיר השטר ולא למפרע ובקנין
 הוא דהשעבד משעת קנין וכ"כ בסוף בהרה"ע ש'
 וא"כ אם כ' ללות בניסן ולא ליה עד תשרי' אם קנו מידו
 טורף כדון מוזמן הקנין ולא מיקדם הוא אלא דמיווי
 כלא קנין דלא נשקעבד למפרע והרמ"ה ס"ל דנוכה
 מוזמן מסירת השטר והטור ס"ל דפסולים לגמרי שמא
 יבא לנכו' מניסן שלא כדון וכן ראיתי להרמ"ה בפ"ב פ'
 סי' ק"ה שכתב וז"ל ה"ר שט"ח המוקדמים כגון שלוה
 בהשרי' וכ' השטר כהשרי' וקבעו זמנו של שטר כניסן
 דמקמי השרי' וה"ה היבא דכ' ללות בניסן ולא ליה עד
 תשרי' ולא מטא שטרא לידו עד תשרי' דאידי ואידי אהני
 למיטרף לקוחות דמניסן עד תשרי' שלא כדון וכו' עכ"ל
 הרי שכ' דה"ה כ' ללות בניסן ולא ליה עד תשרי' ולא
 הגיע השטר לידו אלא בהשרי' דהוי מוקדם ופסול דהתי'
 למטרף לקוחות שלא כדון וכ' הכ"ח דא"ל דא"כ מאי
 פריך פ' א"ג אלא ה' דהרי' גזירה שמא יגכה מוזמן ה'
 לימא דלא ניתן ליכבד וכו' אימא משום דלא שייך ה"ט
 אלא דמוקדם ממ"ש ותי' דפשטא דמתני' דבמוקדמים
 ממש וכו' וה' בנייעקב דל"כ דחה דמכ"ל אימ' דמתני'
 בכל מוקדמו' איירי ה"ך כניסן ולא ליה עד תשרי'
 ואפילו לא מייירי אלא במוקדם ממש אימא דרי' אמר
 טעמא דשייך לכל מוקדם ע"ש וכבר כתב הרמ"ה בפ'
 ג"פ סי' ק"ה וז"ל וה"ה היבא דכ' ללות בניסן ולא ליה
 עד תשרי' וכו' מיהו כ' כי קהני מוקדמי' דומיא דמאוחכי'
 קהני דקבעי ליה לזמניה דשטרא ביומא דלא איבתיב
 ביה שטרא וכו' ושמעתיא דרב המנונא נמי הכי דיוקא
 וכו' ע"ש כ"ן א"ג יטעון הלוה פרעתי וכו' דעת הר"ף
 והרמב"ם וכתב מר"ן בכד"ה דנקטי' בוותיהו וכ"כ
 הרדב"ח כ"ס סי' שס"ה ע"ש ובתשו' הרשב"ה ח"ג סי' ג'
 וסי' ז' מבואר שכן דעת גדולי האחרונים וכן הסכים
 הרשב"א סי' ד' וסי' ח' דנוכה ככס השטר ואין נאמן
 לומר פרעתי ע"ש וכתב הפרישה נד' דהכ"ד לוקחים
 השט"ח מידו וכותבי' לו פס"ד שחייב לו ובפס"ד שקוא

מעשה כ"ד דיש לו קול גובה מכני חרי ואם נזכר הלוח
 אחר הפס"ד יכול לטרוף מיד הלוקח ע"ש יכ"פ מרן
 כס"י ט"ל סי' דאינו נאמן לומר פרעתי בפס"ד ע"ש וז"ל
 הרשב"א בתשו' שס"י ח' ומ"מ אפילו לנכות מכ' חלא
 משחי' ליה בידיה דמלוה דוילמא לא מידבר דכירו ליה
 אינשו ואתי למיטרף לקוחות שלא כדון אלא דכי מפיך
 ליה מגבי ליה וקרעו' לאסטרף ואם לא מטא זמניה אפשר
 דכ"ד קורעו' לו את השטר וכותבים לו שטר אחר מפורש
 לנכות בו מכ"ח ובחוקה שאמרו פ' ג"פ וכו' ואם נפסד
 לומר שאין כ"ד כותבין לו מ"מ כיון שיש לחוש לטריפת
 המשועבדים שמעבי שאין מניחין את השטר כידו משום
 תקנה הלקוחות ותקנתה לא נקפדה לנו ע"ש :

ו' הג"ה ויא' דפסול לגמרי כ' הסמ"ע דמכתב
 מדברי הטור מניה וביה דאינו נפסל

לגמרי מכל ובל אלא אם טען להד"מ אינו נאמן ודוקא
 אם טען פרעתי נאמן ע"ש והיינו מדכ' הטור כס"י מ"ה
 כשם ה"ד וינה דאינו יכול לטעון להד"ס וכ"כ בפרישה
 סי' מ"ו ע"ש וכבר כ' הש"ך דנהי דרכינו וונה ס"ל כן
 אבל דעת ר"י פסול לגמרי שכן משמע בחו"פ' מי שמת
 כשם ר"י וכן מוכח מדברי הר"ב סי' שפ"ב וכ"כ הכ"ח
 וממר"א שסון ע"ש כ' וז"ל לבוש ע"ש ויא' שפסול השטר
 לגמרי ועשאו בחרש הנשכר שאינו נחשב לכלי וכתביעתי
 הינה אלא כהכיעת החוב שבע"פ עכ"ל הרי כהדי' דהוי
 כחרש שאינו כלום ויכול לומר להד"ס כחוב דע"פ שאין
 בו עדים וכ"כ מהר"ב בספר לחם רב סימן ע"א שכן
 משמע מל' הטור אך ק' על הטור שלא הביא סברת ר'
 יונה כאן ודיחק לומר דמ"ש פסול לגמרי לאו דוקא ע"ש
 וכן מוכח בהדיא מדברי החוס' במלועז דף ע"ב כד"ה
 שטר וכו' ככ' וז"ל ובסתיך דפריך העובדא דפרדוסא וכו'
 ולא משני משום טעמא דלא ניתן ליכבד לה' גי' אלא
 דלא גבי ממשעבדי אבל מכני חרי פשיטא לי דגבי אף
 ע"ג דלא ניתן ליכבד התם דפשיטא ליה דגבי היינו משום
 שהמוכר היה מודה ללוקח שלא פרע וכו' ע"ש משמע
 דפסול לגמרי ויכול לטעון להד"מ דאל"כ אפילו אינו
 מודה הא לא מ"ל אלא אם כמלוה ע"פ דמי וכו' וכמלוה
 ע"פ אפילו היא בעדים נאמן לומר פרעתי אלא דאינו
 נאמן לומר להד"ס אלא ודאי ס"ל דאפילו טען להד"ס
 נאמן וכס' א"ז כשם הרמב"ך כ' וז"ל ומאן דאוקמ' כשחייב
 מודה אבל משום ה"ט דלא ניתן ליכבד מיפסיל שטרא
 לגמרי לא וכו' מרקא' כמלוה ע"פ דמי משמע דכמלוה
 ע"פ היא מחמת שטר זה שאם שטר זה פסול לא כמלוה
 ע"פ הוא אלא מלוה כלא עדים הוא הלא ודאי לא
 ממעטי' משום ה"ט אלא שאינו גובה מנכסי' משועבדי'
 ע"ש הרי בהדיא דמאן דפוסל ומוקי לה כשחייב מודה
 הוי כמלוה ע"פ כלא עדים דיכול לומר להד"ס וז'
 רבינו יונה כס' א"ז לכתרא דף קס"ב ואפילו כשט"ח
 המוקדמים כ' לרון דכיון דלא פסלונן ליה לשטרא אלח
 גזירה שמא יגכה מוזמן ה' דוקא ממשעבדי פסלי' כוליה
 זמן דלא גבי אפילו מוזמן כ' דגזרינן אטו זמן ה' וכו'
 אבל גבי מכ"ח שהיא אפי' כשטר שאין בו זמן לא בטלה
 מהאי שטרא שהרי עדים כשרים אלמא דשטרא הוא
 דפסלי' משום גזירה הילכך לא מצי טעין להד"ס עכ"ל
 משמע דדוקא לענין זה דאינו גובה ממשעבדי אפילו
 מוזמן כ' הוא דפסלונן לשטרא הכל הוי כשטר שאין בו
 זמן כגובה מכ"ח ואינו יכול לטעון פרעתי ולא דוקא
 קאמר ר"ל מ' טעין להד"ס ואפשר דהטור משום דס"ל
 בדעת ר' ואיכו הר"ש דשט"ח המוקדמי' פסולי' לגמרי

ב' דכרי ה"ר יונה בקיטור דאפילו בשט"ח כ"ל לרין כן
 דהיינו שאינו נאמן לומר להד"ס אבל יכול לומר פרעתי
 כדן שטר שעדינו רחוקים ב' שטין אבל הר' יונה
 עלמנו ס"ל דשט"ח המוקדמי עדיף משט"ח שהרחקו
 עידוי כ' שטין וכן פסק מר"ן :

ח' דין ח' הגיה וי"א דהעדים נאמנים בזה
 וכו' זה דעת הר"ה ובעל
 העיטור דף ר' ע"ג ומה שהק' מהר"ם תליבני' בר"פ
 הד"מ דה"כ מאן פריך ואס"ד בעי' דרישה וחקירה
 מאחורי' אמאי כשרים וכו' אימא דמיירי שהעדי' עלמנו
 אמרו שהוא מאוחר ע"ש כבר כ' ראב"ן דף ק"ג דה"פ
 ואס"ד בעי' דרישה וחקירה מאחורי' אמאי כשרי' הו"ל
 עדות שאי אהה יכול להזימה ולה' הוי עדות ועיין בחי'
 הר"ן ובס' תורת חיים ונר' דרש"י לא פי' כן משום דאזיל
 לטעמי' דס"ל דשייך הזמה בעדות בשטר דלא אמרינן
 אחרו וכתבוהו אלא היכא דמוכח כמ"ש סי' ל"ד דין ק'
 ע"ש לבך פי' שכהו עדים אחרים וראב"ן דדחק שס'
 דמיירי שכהב בשטר כהדיא לא בזמניה כתבניהו אלא
 אחרניהו ע"ש אבל הר"ה ובעל העיטור ס"ל דלא שייך
 הזמה בעדות בשטר במכיר כב' מחדש יג' שכן דעת
 הר"ה וכ"כ בעל העיטור כדוני קבלת עדות דף ל"ג ע"כ
 ע"ש י"א כ' אפי' העדים עלמנו נאמנים לכך פריך אמאי
 כשרים הו"ל עדות שא"י יכול להזימה והראב"ד כספר
 קתים דעיס סו' רמ"כ וז"ל והירושלמי דאמר הן הן עדיו
 דביתא קאמר וכ"ש בעדים אחרים שאמרו אכוראיינו
 שעכשו בשנה שנייה הלוי ועכשו כתבו והס' כתבו זו
 שנה ה' והיא מורה שאין לו עליו מלוה אחרת שהעדים
 אחרים מכירים את השטר שהוא הוא שכתב עכשו
 שהוא מירדס באמת ע"ש וק"ק דה"כ אמאי לא מוקי
 דמאחורי' כשרים דקני מיירי בעדים אחרים שאמרו
 אכוראיינו שהלוי בשנה ה' וכתבו שנה שניה ומכירי' את
 השטר שהוא הוא שכתב והוא מאוחר באמת אלא דס"ל
 כפי' ראב"ן דפריך מוכח דהו"ל עדות שה"ה יכול
 להזימה ודלא כמה"ס שפי' דס"ל דמתני' מיירי בכל
 ענין ע"ש דאכתבי מאי פריך ולטעמויך וכו' אימא דכרית'
 עדיפא ליה משום דמתני' איכא לדחויי דמיירי דוקא
 שהעדים עלמנו אמרו שהוא מאוחר או עדים אחרים
 העידו שהוא מאוחר באמת דמכירים את השטר ומ"ש
 מהר"ם דהוכיח לפרש כן מרפריך כפ' ה"כ אמאי
 פסולים נהו וכו' וק"ל דפסולים הם שהקדימו כמוד'
 אלא דאי שהעדים עלמנו אמרו שאנוסים מתמת נפשו'
 היו ע"ש ה"ל דקירושלמי אמר ר"ה הכי ולמד מתמו הר"ה
 ובעל העיטור דהעדים נאמנים אפילו כתב דין יוליא
 ממקום אחר כמכיר כב' ע"ש אבל מההיא דפ' ה"כ
 היכא למימר דעדים אחרים העידו עליהם שאנוסים
 מוחמת נכסות הוי כמ"ס התו' והר"ה ש"ס ועיין בתשו'
 הראב"ד ח"ג סו' ד' תי' אחר :

ט' הג"ה ויש חילקים משמע דאפילו בטענת
 שהעדי' מלוויים לטעון אין נאמנים לו'
 טענו וכבר הוכיח הש"ך מדברי הר"ן בפ"ק דר"ה
 והריב"ש סו' פ' כ' דגם הרמב"ן מודה דנאמנים העדים
 אפילו בכתבי יוליא ממ"ה בטענה שמלוויים לטעון בו
 ע"ש וכן ראייה להראב"ן ח"ג סו' ר"ן ש"כ וז"ל והע"פ
 שרבי' הרמב"ן וכו' אבל כנדרון זה יורה רכיני שאפילו
 בכתבי יוליא ממ"ה נאמנים שדבר זה רגילים לטעון בו
 וכו' ויש דהיק לזה כדאיתא בפ' ג' וכו' וכו' הר"ן בפני'
 62

הלכות בתם ר"ה שכן הוא הדין וגם הרמב"ן יורה כזה
 וכו' ע"ש הרי בהדיא דהרמב"ן מודה דאפי' כת' יוליא
 ממקום אחר נאמנים והסכים לדבר וכ"כ בפ' כסו' ק"ך
 ע"ש גם בס' ח"ז בפ' ח"ז כ' בשם הר"ש דיוודש וז"ל אבל
 הנכון דאפי' ביוליא נאמנים וכבר הארכתיו בזה בקי'
 ועייתי ע"ז הענין הלכה למעשה באושקא והסכמתו
 בזה בדאיות ברורות וכך הם דברי בעל העיטור והר"ה
 ור' שאני גאון וראיה ברורה מפ' ג"ע וכו' ואשר הביא
 להרמב"ן והתוספי' דרכו לאוקמ' כשאין וכו' שחשבו
 שהנאמנו' היה ביותר מן השיעור שהסכימו בו הני
 רבנן שהוא כדבר שאפשר לטעות בו כלכד לא יהיה ק'
 בעיני' ה' לאוקמ' אפי' ביוליא וכבר כתבתי כי כשאין
 כת' יוליא ממ"ה מאי אריא ע"ז חתמנו וע"ז לא חתמנו
 אפילו לעקור את הכל נאמני' וכו' ל"מ עכ"ל הרי דאפי'
 כת' יוליא ממ"ה נאמני' העדים כדבר שאפשר לטעות
 וגם הרמב"ן ודעמי' לא אוקמו באין כת' יוליא ממ"ה
 אלא משום דס"ל דנאמנים אפי' בדבר שאינם מלוויים
 לטעות וזמן מוקדם אין רגילות לטעות בו אבל כדבר
 שאפשר לטעות בו מודים דנאמנים אפילו בכת' יוליא
 ממ"ה ועיין בס' בני יעקב דף מ"ד ובס' שמתח' ט"ו סי'
 י"ד דפ' כ"ו וה' בית שמואל כ"א הספ"ק ק"כ הוכיח כן
 מנקשו' הר"ה ש"ס :

י"ד דין ט' יכולים לתקום שטר אחר וכו'
 כתב הקת"ע ולא שייך
 לומר שכבר עשו שליחותם דכיון שכתעו כתבוהו הו"ל
 כאלו לא כתב מעול' וכ"כ הראב"ד א' נועם זה הובא כב'
 וכבר תמה הש"ך דהא בשטר מתנה ק"ל דכתבי' כמה
 שטרות וכמ"ש הכ"ז בשם הראב"ד נופי' כסו' מ' ח"ו סי'
 מ' ונודחק דהכא מיירי במתנה באחריות ומיד בשנת
 כ"ח נודע הפיסול וכ"כ ה' בני חיי ע"ש וכ"כ הראב"ד
 בהשו' ח"כ סו' רס"ו דלעולם כותבים אפילו העדים
 מעצמם דכל שאין בו אחריות ליכא חשש דאי משום
 דלמא חזר ומתקבל המתנה ומכרו או נתנו לבעלים ה'
 והחזיר להם המתנה אפילו עשה כן אינו כלום רק"ל
 כמ"ד שאם החזיר את השטר לא חזרה מתנתו עד
 שיכתיב וימסור דאין אותו נקנה במסירה ע"ש ואפי'
 טענו בעלים ה' שחזר ומכר או נתן לו השטר בכתובה
 ומסירה אינו נאמן כמ"ש הראב"ד ח"ה סו' אל"ף וקב"ו
 ע"ש וא"כ לעולם חוזרים וכותבים העדים עלמנו אבל
 השו' הראב"ד זו היא כמ"ד סו' ד' ובמתנה בלא אחריות
 מיירי וכ"כ טעם זה וז"ל תדא דהא ק"ל כי הא דאר"י
 אמר רב כותבים עשרה שטרות על שבר א' בשטר מתנה
 או אפילו בשטר מו"מ שאין בו אחריות ועוד כאלו לא
 עשו שליחותם וכו' וכ"כ בסו' ח' ע"ש ועיין בתשו' פרח
 מטעם אהרן ח"כ סו' מ' ה' :

י"א דאי' בעי אמר שטר מעליה וכו' סיים הראב"ד
 ואפילו יש עדים שמעידים שכפניהם
 חתמו שטר זה בשנת כ"ח דעכשו אין לקונה מנו דאי
 בעי אמר בשנת כ"ח חתמו מ"מ עדין יש לו מנו בשנת כ"ז
 קנו מיורו ובשנת כ"ח חתמו וכו' וכ' מוהר"א נח"ה סו'
 מ"ג וז"ל אפשר לו' שהיה מיוחד לו בזמן הכתוב בשטר
 והיה נאמן לומר מפני השדוכין קרי ליה חתון או
 שמתקלה לא אמר הרב אלא כמנו דאי בעי אמר שכומן
 הכתוב קנו מיורו ואס"כ נכתב ומ"ש ואפי' יש עדים וכו'
 קמפ' דמנו דקאמר מהני אפי' יש עדים אבל אי לית
 ליה מנו אלא דבשנת כ"ז קנו מיורו וכו' ע"ש כ"כ
 הכנה ג'

הכנה נ הנכ"ל אוק ט"ו ע"ש ו"נ שהרי כתב הרשב"א
 ואפילו יש עדים וכו' דעכשו אין לקונה מנו דאי בעי
 אמר בשנה נ"א חקמי מ' וכו' משמע דאם אין עדים
 שנועדים שכתביהם חתמי בשנת כ"ה היה נאמן הקונה
 בזה המנו דאי בעי אמר בשנה נ"א חתמו וז"ל הרשב"א
 בהשו"ק נ"ג סי' ד' א"ה כה"י וז"ל ממ"א והוחזק השטר
 כבר ככ"ד וזכ"א אין נאמנים דעדים אין נאמנים במנו
 מ"מ דאיבן הקונה נאמן לומר טעות היה מכוס מנו דאי
 בעי אמר אין שטר מעליא הוא יבנה שבע קנו מידו
 ואפילו יש עדים וכו' מ"מ עדין יש לו מנו וכו' זכה שאין
 כבאן מנו לפי שבשטר המהנה כהוב חקנו והכל יודעים
 שלא היה חקנו בשנת שביעיה לא היה שהוא היה יכול לו
 שבאיהה שעה כבר ארס כהו ומשעת ארוסי קרי ליה
 חנה כ"ש למעלה וכו' עכ"ל ונר' דר"ל דאם עידי השטר
 כה"י וז"ל ממ"א אין נאמנים לומר טעות היה במנו
 דאי בעי אמרי שטר מעליא הוא ובשנת שבע קנו מידו
 וחקמו בעדים אין נאמנים כמנו דלא אמרינו מנו
 בעדים אבל הקונה נאמן לומר טעות היה במנו זה
 ואע"פ שהעדים אומרים עכשו שלא קנו מידו אלא
 בשמיני אין נאמנים דכיון שהגידו אין חוזרים ומגידים
 וה' בני חיי הקשה דהא מה שהגיד הוא בשנת כ"ח שהוא
 פסול ונרחק ע"ש ולא דק דאחר שחקמו בשטר שקנו
 מידו בשנת נ"א אין נאמנים לו שלא קנו מידו אלא בשנת
 כ"ח דכיון שהגידו בשטר אין חוזרים ומגידים בע"פ
 ברק"ל סי' מ' ודאם כה"י וז"ל ממ"א אין נאמנים לומר
 אנוסים היינו מחמת נפשות דלאו משו נפשיהו רשעי'
 או טענה אחרת לנטול השטר כמ"ש הרשב"א בהשו"ס
 אבל עדים אחרים או בע"ד עצמו נאמן כמנו א"ך ק'
 דהא ק"ל דאם אין כת"י וז"ל ממ"א נאמני וכה' הר"ש
 זקתום זכר"ן והנ"ל דהא דלא אמרינו מנו בעדים היינו
 אס' לריכים לו אבל מגודאי בעי שהקן אמרינו וכת"ש
 הש"ך סי' מ"ד ס"ק נ"א וכו' פ"ב א"ה ט"ו וכה"נ סי' כ"ב
 אוק ק"ע ע"ש ז"ל כ"ה כ"ה היו נאמנים לומר בטעו' היה
 במגודאי בעי שהקו והיה השטר קיים שהוא בשנת נ"א
 זמ"מ הרי מכו' בהשו"ס הרשב"א דאינו נאמן אע"ג
 שכתוב בשטר שהיה חקנו ועיין בס' דברי אמת בהשו"ב
 סי' ד' מהר"י מינץ סי' כ"ב בשטר שכתוב בו הנני מארס
 בהי וכו' כ"י ז"ל וה"ה כיון שהעדים העידו על האירוס'
 איך יכולים לחזור ולהעיד שלא ראי שום קידוש וכו' וז"ל
 כיון דאפשר לקיים וכו' דמה שהעידו שאמר הנני מארס
 וכו' אינו ר"ל שעה הוא מארס אלא לאחר זמן וכו'
 ואע"ג שהם לא העידו שהנני מארס הבינו שר"ל לאחר
 זמן אלא העידו שלא הבינו הלשון שר"ל קדושי' ולא
 דקדקו בו וכו' מ"מ נאמנים לומר שלא הבינו שהוא ל'
 קדושי' במגודאי בעי אמר כל א' מהם שהל' בו לאחר
 זמן ע"ש ודבריו התוהים שהרי כ' הקו' והרא"ש והר"ן
 והנ"ל דלא אמרו מנו כעדי' וא"כ אם אין נאמנים לומר
 שלא הבינו ולא דקדקו אפי' כמנו אין נאמנים דלא אמרו'
 מנו בעדים :

י"ב דין יו"ד שטר מוקדם וכו' כתב הגמ'
 בשם בעל העיטור והוא
 במאמר ח' דף ע"ב ע"כ ע"ש וז"ל בעל הקדמות שער כ"ו
 וז"ל איך נוכל לדעת ששטר זה מוקדם הוא שהרי העדים
 אין נאמני' וכו' ואיכא מאן דמוקי לה כנון שכתב בשטר
 החוב עצמו קבלנו עדות זה בשנה פ' וז"ל לנו הלוה
 להקדים זמן שעכודו ככ"ז והאי סברא ודאי לית דאי כ'

הכי כנופא דשטרא שטרא דא כהוב בשם פ' ולא הנוכח
 מנוה עד יום פ' ודאי כשר דאמרי' כמאחריו וכו' ועוד
 שאין כאן פקידה ללקוחה כלל שהרי הוא בעלמנו מעיר
 הקדמתו והכ"כ כ' וז"ל ונ"ש ח"כ כהוב בו ואחרתיו
 וכו' ה"ל מוקדם מנו וכו' ש"א כהוב בו הקדמתו וכו'
 דשאני מאחריו דה"ל טעמא מפנימה אחרתיו לפי
 שהמלוה מחל לו השטרי וכו' אבל הקדמה כלל טעמא
 עולה הוא אפי' כהוב בו והקדמתו וזה"ל כל דאיכא
 טעמא כנון וכו' ע"ש ומדכרו בעל התרומות נר' כהדו'
 דכל שכתוב בו והקדמתו או מודה מאוכזב שהוא מוקד'
 לעולם כשר כנון שכתבו עדותנו כיום פ' וז"ל לנו הלוה
 להקדמנו כשרנס הרמב"ן בחו' בפ"ג כ' דהמק'
 דפריך א"ה שטרי הלוה נמי וכו' ס' ל' דמהני כיון שטרי
 מקח בין בשטרי הלוה וכשמוכח מקומו שהוא מאוחר
 ור' יוסי היא ומוקדמנו פסולי' לגבות מאוחר זמן הכתוב
 אבל לא לגמרי כיון שפי' בו שהוא מוקד' ע"כ הרי שטר
 מוקדם כשמוכח מקומו כן כשר כמו מאוחר וכן הוכיח
 הר"ש שמשון בהשו"ס הרשב"א ח"ג סי' א' אבל הרשב"א סי'
 ד' כ' עליו וז"ל ומאי דכתב מר ננו דהוכח דמוכחא
 מילתא דמוקדם היא כשר והבאת ראיה משטר שכתוב
 זמני כשכה או כ' כשדרי דמכשר ר' יוסי אע"ג דמאוחר
 בעלמא פסול ר' דמוקדם אלמא כל הוכח דמוכח בין
 מאוחר בין מוקדם כשר חס ליה למר למימ' הכי ובהריה
 אמרי' הקס"ר פדת הכל מודים וכו' ששטר מאוחר הוא
 וכשר אלמא לא הכזירו אלא בשאנו אומרים ששטר
 מאוחר וכו' וטעמא דמלתא משום דמספק לא פסלין
 סהדי הילכך כיון דלא איכתיב בזמניו ה"ל מוקדם הוא
 או מאוחר הוא הלינו דמאוחר הוא שלא לפסול את
 העדים ונדולה מזו וכו' אבל כמיקדם ממש לא נאמרו
 דברים מטולים וכו' עכ"ל :

י"ד דין י"ג אבל בשטר מקח זממכר וכו'
 משום דאיכא לתיחא שמא
 א"ח כחזר ומכרה למוכר וימיה א"ח כזה השטר שזמנו
 אחר איהם מכירה ויאמר בחזר יקחנה ממנו וכו' הש"ך
 כ"ה ה"ה שטר מהנה מה"ט ע"ש וכן מההכרה שהרי כ'
 הקום' כקמא ריש דף ק"ט ב' ה"ה וכו' דהא דאמרו'
 עשה שורי אפוסיקי ומכרו אין ב"ח צובה ממנו ה"ד
 מכרו דלא מפסדי' ללקוחה אבל נהנו במתנה דלא
 שייך פסידה דלקוחי' ח' צובה ממנו ע"ש אלמא חיישי'
 ללוקח טפי ממקבל ממתנה וכיון שטרי מקח פסולים
 כ"ש שטרי מתנה וכה"ג כ' מרן הב"ס סי' מ"א גבי שטר
 שנמחק וכו' דהרמ"ה למד דין המתנה יגדון המכר
 וטעמא דמסכר הוא ובכרייה גמי מוכח שדינס סוה
 ע"ש והיינו ממקדמניו כן היה רש"ב חומר הנוהן מתנה
 וכו' וכבר כ' שם הקום' כד"ה הגל וכו' דבוהכי' מוזמן
 הא דאי מומנא דהההנהא שמא חזר ומכרה למוכר וכו'
 ע"ש א"כ יה' ה"במהנה כדמוכח בכרייהא שדינס סוה
 וכתשו' הרשב"א ח"ג סי' ג' כ' י"ג גדולים שכ' דרוק' שטרו'
 המוקדמים פסולים משום דטורף מלקוחה שלא כדון
 אבל שטרי מתנות שאין בהם אחריות אפילו מוקדמים
 כשרים ובר"ש הביא רהיה מדלא קני מתני' כל השטרות
 המוקדמים פסולים דאי משום שטרי מו"מ דאפילו
 המאוחרים פסולים הא לר"י ור"ל דכותבים שוכר ע"כ
 דשטרי מו"מ נמי המאוחרים כשרים ולא חיישי' לשבא
 דרב המנוכא דה"ל הק"ל א"ה שטרי הלוה נמי וזה"ל
 שאדרקתני שט"ת וכו' ה"ה שטרי מקח ולא פוקי שטרו
 מתנה

אחתות ע"כ והרשב"א סי' ד' כ' דאין זה נכון דמ"מ
 איכה משום טריפה הלקוחה שלא כדון דדילתה מכרו
 או נתנו קודם לכן וזה טורף שטרו מוקדם ע"ש ולפ"ז נר'
 דשטר מתנה שפי' במתנה ששייר לעצמו כדי שיוכל
 לחזור בו כל ימיו כגון מהיום אם לא אחזיר בני אפילו
 הוא מוקדם כשרדאי מכר או נתן לאחר אינו יכול
 להפקיע מהם כהקדמתו שהרי חזר בו במצי' כסו' ס' ה'
 ס"ד ע"ש וכן אם יש לו כ"ח טורף ממנה זה דמהיום אם
 לא אחזור בו אפילו היה מוקדמת כמ"ש בס' ח"ז במניע'
 דף י"ט בשם תלמיד הר"ף וז"ל דאם היה חייב לכ"ח או
 לבתו' אשה או למוזנות כיון דמ"מ אינה נגמרת עד
 לאחר מיתה ספיר איטרפו מינה שהרי שעבר לו כל
 נכסיו ט"ס לו ויכולת בהם והרי יש לויכולת בזה המתנה
 לחזור בה כיון דאינה נגמרת עד לאחר מיתה עכ"ל
 וכ"כ הגמ"ר ע"ש ועיין בדרושה סי' רנ"ב ו"א כ' שטר
 מתנה דמהיום לא אחזיר הפילי מוקדם כשר דלויכא
 למיחש למדי דאפילו לזה בין זמן א' לזמן כ' כ"ח טורף
 מזה המתנה כיון שיכול לחזור בה אבל שטר מכר בה ג'
 דלויכא למיחש שמא מכרו או נתנו לאחר קודם לכן
 פסולים מט"ל דאם קרקע נזילה ובא הנזול וטרפה
 מזה חוזר הוא יטורף מלקוחות דאפילו למ"ד כמכר לא
 אמרינן אחריות טעיה סופר ה"ד אם טרפה כ"ח אבל
 אם הנזול טרפה חוזר על הגזלן טורף אפילו מלקוחות
 כמ"ש התוס' במנויע' דף י"ד בד"ה שעבוד ע"ש ומה
 שחמה הרשב"א ס' דכ"ע איך להו דרכ המנוכה אלא
 דדיוקין ה' הוכי' מסקי' דאפילו למ"ד בותבים שוכר
 בהר דתקון רבנן לכתוב שוכר מהמלוכו' ע"ש נראה
 דוראי הך תקנהא דרבנן כהר"י דרב ספרא לא היתה
 מוקדם ולכך רבי יוסי פוכל שטר המלוכה מה"ע
 דכותבים שוכר ונפיק מינה חרובה ומתני' דתקני שט"ח
 המלוכה כשימי' איהו כרבי יוסי דאין בותבים שוכר
 כדאמר רב התנוכה ור"י ור"ל דאמרי בותבים שוכר ס' ל'
 כר"י דהמלוכה פסול אע"ג דרבי יומתן ס' ל' הל כשהס'
 משנה הכא לא משום דהס' במס' שביעית והס' כ'
 מחלוקת במס' בהר"א ובהס' יאח"כ מחלוקת אין הל'
 כשהס' ועוד דכבר כ' הרמב"ן בחי' דהמק' דפריך ה"ה
 שטרי הלואה נתייבכו ס' ל' דמתני' בין שטרי מקח בין
 בשטרי הלואה וכמוכח מתוכו שהיה מלוכה ור"י היא
 ומוקדמי' פסולים לנכות מלוכה זמן הכתוב אבל לא
 לגמרי כיון שפי' בו שהוא מוקדם א"כ חיישינן לדרב'
 התנוכה למ"ד בותבים שוכר סבר ר"י היא אלא מהני'
 מיירי בנכות מהיכו' שהוא מלוכה וא"כ הא דתקני
 שט"ח וכו' ה"ה שטרי מכר דמוכח מתוכו שהוא מלוכה
 אפילו שטרי מכר כשרים ול"ל לאפוקי שטרי מהנות
 דאפילו מוקדמי' כשרי' דהא ודאי פסולים לגבי מוזמן
 הכתוב דמיירו מהני' והר"ש הפטר דס' ל' דר"י ור"ל
 מסהמא ס' ל' כשהס' מהני' דשט"ח המלוכה כשרים
 דאע"ג דכותבים שוכר לא חיישינן לחרובה דלא קל'
 כר"י בהא א"כ הא דתקני שט"ח וכו' לאפוקי שטרי
 מהנות דהפי' מוקדמי' כשרים וזה דוחק לאוקמי דר"י
 ור"ל דלא כר"י ולא כר"י אלא העיקר דמתני' איהו כר"י
 דאין בותבים שוכר והס' ס' ל' דהל' כר"י בותבים שוכר
 ושטר מלוכה פסול והיינו מהיום דאכתה לא תקנו לבתו'
 שוכר סהם אבל בהר תקנהא דרב ספרא דכותבים שוכר
 סהם ליכא למיחש לחרובה דשט"ח המלוכה כשרים
 וכ"כ הרמ"ה ס' ק"ג ע"ש ועיין בס' בני ועקב סוף

דף י"ט . ומ"מ שטרי מכר ומתנות המוקדמי' וראו
 דפסולים אלא אפילו שטרי מהנות המלוכה נתייב'
 פסולים כגון שטרי מכר כמ"ש הר"ר אליעזר דהיינו
 בתשו' סי' ז' וכ"כ הרשב"א סי' ח' דמתני' שט"ח וכו'
 לא מנה אלא כמה שבהקדמה פסול ובאחור כשר או
 בהופך שהמוקדם כשר והמלוכה פסול כפרוזבול אבל
 שטרי מכר או מתנה פסולים בין מוקדמי' בין מלוכה
 דלא הניוה נכון ע"ש והב"ח כ' עוד עעמא דשטרי
 מקח המלוכה פסולים דאם לזה בניסן וקנה כאייר
 ולזה עוד מאחר כסיון וכ' לשניהם דאינו להשאט שטר
 מקח מלוכה בתמיו וחלוקו שני המלוים שלא כדון שהרי
 הכל לא' כיון שקנה כאייר קודם שלוח מהכ"כ כסיון ע"ש
 ועוד אם קנה בניסן ולזה כאייר ולא כתב לו דאקני חזר
 ומכרה דמזן הרין טורף הב"ח והשאט שהשטר מלוכה
 אינו יכול לטורף מלקוחות וה"ט שה"כ במתנה וה' בני
 יעקב רף ל"ה דמה דכרי הב"ח דלא חששו אלא כשיש
 ריוח לבעל השטר כהקדמתו או כאחורו אבל שאין
 הריוח לבעל השטר אלא דהוי הפקר לאחרים כגון כהכ"א
 דאין הליקח מריוח כלום כאחור השטר אלא הב"ח
 דבעלי חובות א' מפסיד וא' מריוח כזה לא חששו וכו' ג'
 כ' מהרא"ש סי' קמ"ה ע"ש אבל מ"ש הרי הוא מריוח
 שימכור הקרקע שקנה בין ההלואה לזמן הכתוב בשט'
 ולא יוכל הב"ח לטרוף אותה . וראיתי בתשו' הר"ף סי'
 קכ"ט שכ' בשטר מהנה שכתב אחר מיתה הנותן ועדי
 השטר עלמ' כתבו שטר אחר אחר שמה הניהו עשו זמנו
 כאוקו זמן שכתב אותו ולא כתבו ונהאחרו וכו' וז"ל אבל
 יש לכם לידע שזה השטר הממורס כשר הוא וכו' וכך
 שטר מהנה שאין בו אחריות אם אחד כותבים אחר לפי
 שאין חוששי' שמא יטרף וכו' אלא שהיה לעדים להזכיר
 זמן שעבוד ואם לא עשו כן אין השטר בטל עכ"ל הרי
 דס' ל' דהשטר מהנה אפילו כתבו הזמן שכתבו איהו ולא
 כתבו שנהאחרו כשר ולא חיישינן שמא חזר ונתנו לאחר :
י"ד דין י"ד אין חוששים לו שמא מוקדם הוא
 וכו' כ' הרמ"ה בפ"ג סי'
 ק"ג וז"ל לא הימא ה"מ בשטר שיש בו קנין דא"ל דילמא
 בשבט או כ"יהכ קני מניה וכתב לשטר כהר הכי וקבעו
 לזמניה ביומא דקני וכו' ואע"ג דאיסור שבוע מיהא
 איכא כיון דאיכא דרבנן הוא לא מפסלי ביה סהדי אלא
 להקטר הכרזה מ' דגזלן דרבנן אלא אפילו בשטר שאין
 בו קנין נמי כשר וכו' ולא אמרינן דילמא בשבט הוב"הכ
 חתמו ביה כמה דכתוב בשטר ואמכי החילו למיחש
 ביה פסולים הוו וכו' גמרי' לה חתמי' בפסלות גמ' לה
 משום מחללי שבהיה ויהכ אלא ימור מקמי הכי חתמי
 ביה ואחרתה וכו' ע"ש ונראה דס' ל' דאיסור דרבנן אפילו
 לחתו עדות לא נפסל והסמ"ע בסו' ל"ד ס' ק' כ' וכתב
 בשם הג"ד לאותו עדות שנפסל כשכילו אפי' בלא הכרזה
 פסול ע"ש ו"א כ' ה"כ כשאקנו ממנו בשבט ויהכ ופסלו
 לאותו עדות והש"ך שם חמה דלמסקנא דאי' אדם משום
 עלמורשע ופלגי דכורא לא משבחה להאי דינא ע"ש
 ונראה דכ"מ לעדות על קנין שקני ממנו בשבט דנפסלו
 איהם עדים אבל דעה הרמ"ה ז"ל דכאיסור דרבנן לא
 נפסלו אפילו לאותו עדות וכבר כתבתי שם שכן דעת
 הר"ן והרשב"א ז"ל ע"ש :

ט"ו ויש

מי שחומר דאם אמר אשהבע לי וכו' כ'
 הש"ך לתה ישבע בשלמ' על הטור לק"מ
 דהוא ס' ל' ששט"ח המוקדמי' פסולי אפילו לנכות מכ"ס
 ואפשר

ואפשר שגם בעל העיטור סובר כן אבל על מרן ק' שפסק בקסא לעיל דנוכה מכ"ח ואי לענין לקוחה ל"ל דאמר אשקבע לי בלה"ה זריך לישבע נגד הלקוח ונר' דמיירי שטוען שהעדים הקדימו ככיונה ופסולים וכו' ע"ש וה' כני יעקב דק"כ כ"ח דל"כז גם לדעת בעל העיטור דנר' כהדיא מדברני דנוכה מכ"ח שכתב גבי שט"ח המוקדמי ולא גבי ממשעבדי גזירה שמה יגכה תזמן ה' ע"ש ול' בעל העיטור גזירה וכו' הילכך כמלה ע"פ דמי ולא גבי ממשעבדי ע"ש אפשר דק"ל כר' יונה שכ' הטור סימן ת"ה דהשטר פסול לגבות בו ממשעבדי או מכ"ח אם הלוה טוען פרעתו אבל אינו יכול לטעון להד"ס ע"ש וז' שהיו כמלה ע"פ דהיינו כמלה בעדים דאינו יכול לטעון להד"ס אבל יכול לו' פרעתו ולא לגבות ממשעבדי ונר' דשייך לגבי לקוחה כמ"ש התו' בכתובות דק"ל כ"כ כד' הדינא וכו' וז"ל ל' דג"מ לענין שבועה וכו' דהא בלא"ה זריך שבועה כדון הכח ליפרע מנכסי משועבדי דלא יפרע הלא בשבועה מיהו י' דנ"מ ריבול לו' אשקבע לידלא פרעתו וכוון שמחל לו שטעון שבועה' הבא ליפרע מנכסי משועבדי' אש ע"ש ה"כ"ה נ"אש הלקוחי מחלו לו שבועה' הבא ליפר' מנכסי משועבדים אש ה"ל הלוה אישקבע לי שאינו מוקדם זריך לישבע לו ועוד דאש הוא כהיך זמנו גובה מנכסי משועבדים בלא שבועה פמכיר כסימן ק"ד ס' דע"ש הכל הכה כיון דזמנו כשבה דאיכא ריעוקה דמוקדם יכול להשביעו וממילא דטוענים ללקוחה כן ונר' דאש טוען פרוע והוא תוך זמנו אינו נאמן אע"ג דאש טוען שהוא מוקדם נאמן ונ"מ לא אמרי' מגו לחייבו שבועה כמ"ש ה' גדולי תרומה הביאוה' כנה"ג כסימן פ"ב אות ק"ע ע"ש וכ"ה ביה שמואל כה"ה סי' ז"ו ס"ק ח' ע"ש אבל כסי' ע"ח הוכחתי ואמרי' מגו לחייבו שבועה ע"ש וה"כ ה"ג נאמן לו פרעתו במגו דמוקדם לחייבו שבועה :

ט"ז כתב

הכ"ח נראה דמיירי בשטר שאין בו נאמנות דאע"ג דטוען מזויף או אמנה ורכייה אי' משביעו' איהו הכה כטוען מוקדם משביעו' איהו כיון דאיכא ריעוקה וכו' כ"ה בכה"ג ע"ש ונראה דס"ל דאפי' כ"ה נאמנות מועיל נגד כל הטענה ולא על הפרעון דה"ק שהרי כתב בעל התרומו' שם הניה מרן הכ' סימן פ"ב דכ"י הימניה מפורעון הימניה ולכל מאי דעקר שטרף מיד אבל הנאי דלא עקר שטרף הלא לאחר זמן והוא מלתא אחריתי לא הימניה הלא נאמנות מועיל לטענות דעקר לשטר' כגון אמנה ורכייה וה"ה לטענת מוקדם והטור שכתב דאי' הנאמנות רק כנגד הפרעון ה"ד לאפוקי טענת מחי' והנאי דלא עקר לשטרף מיד אבל הה"ג דהנאמנות מועיל לטענות דעקרי לשט' ונ"מ לטענת מוקדם דמשביעו' איהו דאיכא ריעוקה ואש יש נאמנות א"כ לישבע וכו' כ' מרן הכ' אלא אש קוציר בל' רכיני וכו' משמע דס"ל כבעל התרומו' אלא שקייר וה' כני יעקב דק"כ חתך בשטר שאינו מקויים דבעל העיטור ס"ל דאש יש בו נאמנות אינו נאמנה כטענ' אמנה וכו' במגו דמזויף אמרינן הכי כטענת מוקדם ה"ד שאינו הכא דאיכא ריעוקה ודעתו נוטה דאפי' יש נאמנות מהימן מהטעם שכתבתי ע"ש ולי' נר' מדברני האחרוני דטענת מוקדם כטענת אמנה ורכייה ולמ"ד ההס דאינו נאמן במגו דמזויף אש יש נאמנות ה"ג אינו נאמן לו' מוקדם

במגו דמזויף אבל למאי דק"ל התם יש נאמנות בשטר נאמן במגו דמזויף :

טו"ב אבל

אש אינו מקויים וכו' כ"כ הטור בשם בעל העיטור וכו' הכ"ח דהא פשיטא ולא אנטריך הלא לומר דאינו מקויים אפילו ליכא מערער טעני' ליה ע"ש וז"ל בעל העיטור דק"ד' אבל אש אינו מקויי' השטר על כ"ה להביא רהיה ואמרי' ליה קיים שטרך וחות' לדינא אליבא דרכוקה דפסקו דמורה בשטר שכתבו זריך לקיימו וכו' ל' דנאמן הלוה לומר מוקדם במגו דמזויף דק"ל דמורה בשטר שכתבו זריך לקיימו ונאמן לומר פרעתו או אמנה ורכייה במגו דמזויף כמביאר כסי' ת"ו וסי' פ"ב ע"ש ונר' דאפילו יש בשטר נאמנות נאמן כטענת מוקדם במגו דמזויף כדק"ל התם כטענה אמנה או כהכחי ללות ולא לוקי' וכ"ש הכא דאיכא ריעוקה הכה יכול להשביעו על טענ' מוקדם ואינו יכול להשביעו על טענה אמנה וכו' משוט דאיכא ריעוקה הכא ודעה ה' כני יעקב דק"כ כ"ח נוטה דאפילו למ"ד ההס דאינו נאמן הכא נאמן אפילו יש נאמנות במגו דמזויף מה"ט כיון דאיכא ריעוקה עיין שם :

ח"י דין כ"ה נותנים

למי שכתב בו אדר סהס וכו' הטור סוים דסהס הדר הוא הא' דלשני קורים לי אדר כ' והוא הזויל לטעמיה שפסק ב"ד סי' ר"ך דפסק כר' אבל הרמב"ם פני' מהלכות נדרים פסק כר' מדהס הדר הוא שני וכתב מהר"ל נח דק"ך ע"ד לכאורה נראה דדוקא לענין נדרי' פסק כן משום דאיכא ספק אש אדר הא' קאמר או אדר הכ' וק"ל דסהס נדרים להחמיר אבל לענין שטרף הלכה כר' ולא היא דה' הו"ל לרב להביא סבר' רי' כה' מליה ולוה כדניי שטרות דאש ה"ל כר' ובאדר כ' אדר סהס ה"ל שטר מוקדם דנשמע אדר א' ופסול אבל השתא דהיון ה"ל כר' וסהס אדר הוא אדר כ' לא נ"מ מידי אש כתב הדר סתם דהך דמאמע אדר כ' מהכך הו"ל שטר מאיחר ובשר ע"ש :

י"ט כתב

הר"ש הלוי כמ"מ סי' י"ג בשם ה' זקנו ה"ל למעשה עשינו עד סוף אדר סהס עד סוף אדר כ' ע"כ אבל כמ"א סימן י"ז כ' הוא דנקטני דחילקי' על הרמב"ם דרבי' פיניהו' כנה"ג אות ל"ד ע"ש ולא דק דדוקא לענין דסהס אדר הוא אדר א' כ"ה דנקט' כהרא"ב והרא"ש והר"ן ור' ירוחם דפסקו כר' נגד ס' הרמב"ם אבל באומר עד סוף אדר הרת' ש"י וירוחם והטור ס"ל כהרמב"ם שהיה עד סוף אדר כ' וכן פסק מרן י"ד סימן ר"ך ס"ח ע"ש וב' ה' עננו אות ל' ז המה על מהרש"ך שכ' דעד סוף אדר א' קאמר דני' זו לא נמננה אלא להראב"ד והר"ן אבל הנ"ד עד סוף אדר כ' הוא גי' הרמב"ם והרא"ש ורכיני ירוחם והטור והסכים עם החכם ריבול הנקבע לו' ק"ל ע"ש וב' וכו' שגם ה' המאירי והרשב"ה בחי' לנדרים בסוגי' זו והסכי' לגי' דעד סוף אדר א' וכן גי' הרמב"ן והר"ט כה"ה כתי' שם :

ך' דין כ"ו כתוב

כהתקו ווס עלמנו וכו' כ"כ הרה"ש והרשב"ה בהשו' הביאם מרן הכ"י ותשו' הרשב"ה היא כמ"ג סי' ע"י וסי' י"ז ע"ש וכ' מהרא"ש סי' כ' דהרא"ש ס"ל דמליה שיש לה זמן קבוע לא חיישינן לפריעה בי' אבל הרשב"ה והר"ב ס"ל דאפילו יש לה זמן קבוע חיישינן שמה פרע

בו ביום ויכול המוחק לומר ק"ל כוונתו והכיוונו
 כנה"ג הנכ"ל אה מ"ד ע"ש וכן פסקה' גדולי הרומה
 דף ז"ה וה' כנה"ג כפי' נ"ד אות' ו' נסתפק והביא דברי
 ה' גר"ת ולא זכר שם מהר"א ש"ע כ"ב ומשמע מרבני
 מהר"א ש"דאם הלוח מוחק יכול לומר ק"ל כהר"א ש"
 וכבר כ"ה ה' גר"ת שהר"א ד' בהשגות פ"ד מה' תלוה נר'
 דס"ל כהר"א ש"ע ש"כ אכל ה' בני יעקב דף ל"ח כהב
 דהר"א ש"ל לא סבר דביש לה זמן קבוע לה חיישי' לפריעה
 קו' אלא כנ"ד שכתוב כשוכרי עד היום וכו' הל' עד
 משמע טפי דלא עד בכלל דחוק' דלא פרע' גו זמניה
 כמו מסייעא ליה אכל הרשב"א והר"בש מיירי שלא
 כתוב עד הלא שזמן השטר והשובר ביום א' וככה"ג
 לכ"ע לא אזלין בהר חוקה עש"כ :

כ"א דין כ"ט א"ס כתוב בשטר עד אחר
 הפסק וכו' ה"ה אחר
 הסיבה יש לו ג' חדשים כ"כ הר"ן כ"ס הר"ף בהשו"ע ש"
 וב' ה' עדות ביעקב סי' מ"ד כ"ה שנסבע לפרוע אחר
 יריד פ' רואים כמה ימים יש בין יריד ליריד ויש לומר
 מחלו ימים שבהים מיהו ר"ח ס"ל ט"ו ימים אחר הרגל
 ואיכא מ"ד ג' ימים ואל"כ לגבי שבועה אזלין לחומרא
 לענין דר"ף לקיים שבועה אכל אס עבר ולה פרע לא
 כפסל לעדות ולשבועה דאם במזמן הקל מוקמי' ממזין
 אחזקהיה כ"ס דמוקמינן גברא אחזקה כשריה ולא
 פסלין ליה ע"ש וכלא"ה בעבר על שבועה דלהבא
 פלוגתא דרבנותא אס נפסל או לא כמבואר בסימן נ"ד
 וכבר כתב הרשב"א בהשו"ע ח"ג סי' נ"ד דאין פסלי בני
 אדם מן הספק וכן הסכימו האחרונים שכתבתי בסו"ל ד'
 ע"ש :

כעדות ע"פ שכל שאין מוכיח מתוך השטר אין לו דין
 שטר מיהו כ"ל שיכולי' העדים לחזור לכתוב לו שטר אחר
 ולכתוב השטה אחרונה באופן שיהיה נידון בשטר
 מהר"ק ש" :

ג' שאין למידים וכו' י"א רוקח אס אין בו איור
 כשיעור שיעה בין השטר והעדים וי"א
 דאפי' יש איור כשיעור שטה פסול וראוי לחוס לרבניהם
 וכ"ס להוניה ממזן הרשב"א בספר תקון סופרים שער ו'
 ועיין בהסמ"ע והש"ך :

ד' הגה אבל אס השטה אחרונה לחובה וכו' וכ"כ
 הרמ"ה בפ"ג סו"ל כ"ב וז"ל לריק שיחזור
 מעניינו של שטר בשטה אחרונה וכו' אבל היבא דאית
 בה הוס' ענין א"כ דשיירי' לזמן וכתב' בשטה אחרונה
 א"כ כגזן הני דמשיירי ליה לקנין לכסוף אי כתבי ליה
 בשטה אחרונה לא גמרינן מניה לא כל היבא דאית ביה
 זכית' לפעל השטר חזינן לה להיהא שטה אחרונה כמאן
 דליקא' ודיינינן ליה לפוס' עניינו דשטר' דאי הוי קנין
 בשטה אחרונה כלחוד דיינינן ליה בשטר שאין בו קנין
 ואי איתיה לזמן בגוויה דיינינן ליה בשטר שאין בו זמן
 ואי אית בה ריעותא לבעל השטר בשטה אחרונה ולפי'
 מניה דיד בעל השטר על התחובה דלא גרע מסמפון
 הוי"א לאחר ח' שטרות וכו' עכ"ל הרי דהא דאין למידים
 משטה אחרונה ה"ד זכותו דבעל השטר אכל חיבתו
 גמרינן לה משום דיד בעל השטר על התחובה :

ה' דין ב' א"ס השטר כולו וכו' כ"כ מרן הכ"ה
 בשם הרשב"א והשו"ע הרשב"א
 הוא כ"ג סו"ל כ"ה וז"ל אבל אס היה השטר ככת"י אחר
 והיא חתום למטה מסהבר' שגם בזה אין למידי' משטה
 אחרונה לפי שאף הוא מרחיק שטה כדי שלא יקרב
 לשטה האחרונה שבשטר כמו העדים וכו' ומ"ש למה
 יזייף ומה הנאה יש לו והלא וכול לומר פרעתי יש לרזן
 שיהגה הרבה אס ואמר להד"ס וזה שחששו ואמרו לא
 ליכתוב איניש שמה בסוף מגילה איעור אפילו דאומר
 פרעתי לפי דעתו אינו נאמן וכו' ע"ש מבואר דגם למאי
 דקיל' בסימן ס"ט דנאמן לומר' ככת"י פרעתי אין למידי'
 משטה אחרונה דחוששי' לזייף דנהנה הוא אס הלה יטעון
 להד"ס או יזייף בו נאמנה דאינו יכול לטעון פרעתי או
 יכתוב בו זמן דבתוך זמנו אין נאמן לומר פרעתי ועיין
 בהש"ך :

ו' דין ה' אלא שאין למידי' ממנה נר' דאס
 היא לחוב מוטי' השטר למידי'
 ממנה כמו בשטה אחרונה לעיל ס"ה וכ"כ הרמ"ה בפ"
 ג' פ"ג סו"ל כ"ב ומבואר ברבני הרמ"ה ש"ס דאס נהכרר
 בעדים דבשטר שחתמו עדים על השטר היה בו זה
 המחק או תלויה והסופר הוא שטעה ולא בתב קיומי'
 סמכ' עליה ע"ש ולב"חורה גראה דאין העדים נאמנים
 שהרי ב' המ"מ בסוף ה' מלוה והביאם מרן הכ"ה סי' מ"ה
 בהרחיקו העדי' שני שטין כשם המפ' דאפי' באו העדי'
 והעירו על מ"ש למעלה ולא נוסף בו בליס פסול שכל
 שנעשה כתיקון ככמים אינו שטר וכ"כ הרשב"א בהשו"
 הביאם מרן הכ"ה מחי' ח' דאין למידי' משטה אחרונה
 אפילו אמרו העדים לא הרחקנו אין נאמנים להכשיר
 טעה אחרונה דכל שאינו מוכח מתוך השטר אין לו דין
 שטר ע"ש וה"כ שיש חשש זייף אין העדים נאמנים ואיב
 דאיתו לה' כנה"ג ח"כ סי' זה אית ד' נסתפק כמתק
 שם הלוח וע"י חתימתו מתברר שהוא חייב אס גיבא

סימן מ"ד

א' דין א' צ"ד להחזיר מעניינו של שטר
 וכו' כתב הסמ"ע דמה
 שבותכים בסוף השטר וקנינה מפ' לפ' וכו' מקרי חזקה
 השטר אעפ"י שלא נכתב למעל' הלה שאמר הלוח לעדי'
 שיקנו מיד המלו' דלא כתבו שם דכונשו דקנו מניה עד
 לכסוף שבתו' וקנינו וכו' כיון דאין זה דבר חדש לגמרי
 גם כי מסתמא עשו העדים וכו' ע"ש ונראה דה"ד אס
 כתבו למעלה שא' קנו ממני וכו' במ"ש מהר"ב כל ה"ד
 סי' כיון שאמר לע' דים קנו ממני וכו' וראי' כך עשו
 העדים שקנו ממני וכן דעת הרמב"ן דקנו ממנו וכו'
 וקנינה וכו' הוי פ' קנייני' מה"ט דאס העדי' היו חותמים
 בשטר שכתוב בו שקנו ממנו אפילו לא בהכו וקנינה וכו'
 סגו דחוקה עשו העדים שליחותם ואס לא קנו מידו לא
 הוי חותמים והביאו ה' כנה"ג בסו"מ"ג אות' כ"א ע"ש
 וכן פסקה' בסו"מ"ג בהנה"ט אות' ז' ע"ש וכ"כ ה' פני
 משא ח"כ סי' נ"א דף קע"ד ע"ג ע"ש וה"כ וראי' דאס
 בתבו וקנינה וכו' בשטה אחרונה מקרי חזקה השטר
 והרמ"ה בפ"ג סו"ל כ"ב סכ' דאס שיירי לקנין לכסוף
 וכתבו איתו בשטה אחרונה דיינינן ליה בשטר שאין בו
 קנין ע"ש א"ל דה"ד כשלא כתו' למעלה שא' קנו ממני
 וכו' דהו' וראי' דבר' חדש לגמרי :

ב' אלא שאין למידי' משטה אחרונה כתב
 הרשב"א בהשו"ע הביאם מרן הכ"ה סי' מ"ג
 דאפילו אמרו העדים לא הרחקו וכתבו שיטה אחרונה
 אין נאמנים להכשיר שטה אחרונה לעשותה כשטר אלא

בו משום דה"ל לערוך הערו' דמגופו של השטר מהכרח
 ע"ש וכתב' בס' בעי חיי סי' ל"ז ע"ס :

ז הגה וז' שאם היה המחוק ולא נתקיים פסול
 כל השטר כ"כ הל' והר"ן בס' ה"ז דחה כל
 ראיות הרשב"ה ע"פ והרשב"ש כס' תיקון סופרי' שער
 ד' כ' וז' ואם לא קיים יש מכשירים כל השטר וזאת
 מקום המחוק ויש פוסלים כל השטר והכי מסתבר והע"פ
 שיש מני סתם שלם נאמרו הרבנים אלא במקושר מ"מ
 טוב שזוהרו הסופרים בכך כדי שלא יבואו הדיונים לירי
 טורח ע"ס :

ח דין ו' שטר

שם בו נרר וכו' כתב מרן הכ' כהב
 הרמ"ה כפ' אע"פ נכיו כותבים שובר דכל שנמלא נרר
 בין השיטות חיישי' דילמא הכרח הוא כתיב כיה וכו' כ
 הרמ"ה אכל הרשב"ה כ' שאין לחוש לו ומ"מ יש להיט
 וכו' והם דבריו הר"ש הרשב"ש בס' תקון סופרים שער ד'
 וסיים שם דכשהמחוק ע"ג השטר דבריו הרשב"ה נכיו
 וכן השיטות יש לחוש לדברי הרמ"ה והרמ"ה ע"ש וכן
 דחיתו להרמ"ה כפ' ג"פ סי' י"ד וז' ואי ק' ל' בין לר' בין
 לרבני וכו' אמתי יחליף ואמתי יכתוב שובר ליכתוב כיני
 שטי' שטרא דאמתיק ליה נפסיל ליה שטרא דאמתי'
 דילמ' תנאה הוא ביה ומחיק לת"ק לר' ה"ע דחילוף כי
 היכי דלא ליפגוס שטרא לר' וסי' ה"ט ריכתוב שובר כתי
 שיכוף לפרעו ע"כ הרי דס' למחוק כיני שטינפסל כל
 השטר וה"ל לנרר וכו' כ' ה' תקיף הדיונים סי' ק"ל ודבריו
 הרמ"ה גזיר ע"ש והרשב"ה במיוחדות סי' ק' ובס' כ' סי'
 רנ"ד ס' ל' דנרר ומחוק הכי בין השיטות אינו פסול השטר
 וכו' שם וז' אכל הירך רהייה דהייתי מר' מכלונתא דר'
 ור' בני ספרע מקלף נרתי' לכהורה רהייה גדולה אלא
 שאף היה הינה רהייה דה"ל דלר' י' אף בין שטה לשטה
 לא כהכי שובר משום שובר דעלמא וכו' דאי הוה וכו'
 ע"כ והרשב"ה כתב' ע"ש כהב ע"ד וז' אפטר להוכיח
 מהא דאמתיקון בשלתי הכותב ה"ל ר' כ' לר' דאמר
 הו"ה גט גובה עיקר ליתוס דילמ' מפק' גיטא כהתי'
 כ"ד וגיבא והדרה ומפק' ככ' ד' אמתיק וכו' ודחקי'
 דקרעי' ליה וכתבי עליה גיטא דנן דקרעיהו לא משום
 דגט פסול הוא אלא דלא תהרר ותגבי ביה זמנא אחריתי
 וה"ל ל' למקרעיהו אי משום פירעון לכתיב הכרח כיני
 שטי' א"כ אנכילא דה"ל נמי כהא כר' אמ' משום דרכ כתי
 ס' ל' בעלמא ודאין כותבים שובר עכ"ל וזה ק' לדעת
 הרמ"ה דלכ' ע' כותבי' שובר כיני שיטי ולא גזירי' משום
 שובר דעלמא ולא אמרר' י' יחליף אלא כפרע מקלף כי
 היכי דלא ליפג' שטריה דה"ל ל' למקרעיהו לגט וליכתו'
 עליו גיטא דנן וכו' ליכתוב שובר כיני שיטי או ע"ג
 וכו' הרי טכא בס' פ' הכותב וז' מלאמטריד למקרעיהו
 לגיטא ולא חגי למכתב הכרח כיני שיטי שמעי' דלאו
 מחק ליה מאי דתי' כיני שיטי לא נפסל וכו' ולא אמתי'
 דילמ' תנאה או תכרח הוא כתיב ביה ושלם כדברי מקל'
 הא' שהיו פוסלים שטר וכו' ע"ש וכו' דאי שלא דחה תשו'
 הרשב"ה רבו אכל לדעת הרמ"ה ק' :

ומ"מ

דעת הרשב"ה והריט"ב בא דמחוק או נרר אפי'
 בין השטה אינו פוסל השטר וכ"כ עוד
 הרי טכא בס' ק' רכ"מ בסמפון היו"ה לאחר חתום
 שטרי' כשר וז' ואם ה' אס נמלא נרר או חתך אחר חתו'
 העדים שירת הדין דלא מרעי' שטרא כלל ומ"ד דפירעון
 היה כתיב ביה עליו להכתיב רהייה וכו' כ' רמ"ה כתשו' וכן

דעת רבינו בשם רבו הרמב"ן עכ"ל הרי דהרמב"ן
 והרשב"ה והריט"ב ס' ל' כנרר או חתך לא מרעי' לשטר
 וכ"כ הרמ"ה כהכותב' והפטר דהרמ"ה ס' דמחוק כיני
 שיטי פוסל אכל ע"ג השטר מאחריו או בפנים אחר
 חתימת העדים אינו פוסל כמו שהכריע הרשב"ש
 ומתרי' קש' כ' בשם הרדב"ז בתשו' דאם הגדירה אחר גוף
 השטר לא מוגבי' ביה ולא קרעי' ליה ע"ש ותשו' הרדב"ז
 היא כח' כ' ס' תשנ"ח וכו' דמסתברא הכי וכוה ניחא ה'
 דאמתי' כס' פ' השולל ה"ה דפרעיהו א' ל' למכתב הגביה
 ה"כ למכתב עליו הכרח ואי מצי' לממחק ליה ויהא
 השטר כשר היכי קאמר ה"ל למכתב אנכיה וכו' אלא
 ודאי יש גרידה שפוסלי' את השטר והא דתיב בהוס' שלא
 מגופו כשר ה"מ כפני השטר דלא עבדו דכתבי תכרה
 בהוך השטר ע"ש ולא זכר מ"ש הרשב"ה כהשוכר וז' ואי
 ק' ל' הא דאמתי' כשלהי השולל וכו' י' ל' דהשקה לא מעייל
 כפשיה כהכי וה"ק וכו' ותדע לך דהא ע"ג ממש ע"כ
 לא מהני דהא ר' בר אבא אמר רב סמפון היו"ה מתחוק
 ידיו מלוה הע"פ שהיא כתוב ככתב ידו אינו אלא כמשתק
 ופסול אלא ע"ג דקאמר בפנים כלפי הכתב קאמר
 ולאחר חתום השטרו דככה"ג הוא דכשר וברתני סמפון
 היו"ה לאחר חתום שטרו כשר דאי לאו דפרע' לא הוה
 מרע ליה לשטרות וההוא ודאי אי כעי גייו ליה הלה לאו
 פי' כדאמרן ומקלף ספרים יש דנריס בו"ל למקרעיהו
 ה"כ למכתב הגביה הכר' וכו' עכ"ל מכו"ר דס' ל' דשובר
 ע"ג השטר כיון שטלא מתחה יד המלוה אינו כלום ואם
 כן הא דאמתי' ה"ל למכתב אנכיה לאו ע"ג ממש אלא
 בפנים כלפי הכתב דהיינו לאחר חתום השטר והא ודאי
 אי כעי גייו ליה ומתי' למכתב אנכיה אלא ודאי השתא
 לא מעייל כפשיה וכו' אכל הרמב"ס והטור ומרן כסי'
 ס' ה"ס ק' ק' כהב שטר שנמלא בו שובר כגוף השטר בין
 מלפניו בין מלאחריו וכו' הפילי וז' מתחה יד המלוה
 וכו' עושי' כ"מ כשוכר ע"ש הרי דשובר מלאחריו ע"ג
 השטר אפי' יוצא מתח' יד המלוה כשר וה"כ ל' דלמכתב
 אנכיה ממש קאמר דהיינו ע"ג השטר מאחריו דכשר
 דאי מחק ליה נפסל השטר אכל כלפי הכתב אחר חתום
 שטרו לא מהני משום דמני גייו ליה והא דאמתי' ה"כ
 למכתב עליו תכרה לא ממש על השטר כמו שהוכיח
 מוהר"קו שרש"פ ט' מפ"ק דכ"כ ע"ש ועיין להרב בס'
 ה"ז לכתו' כפ' אע"פ נכיו הא דאמתי' כששוכרו מתכונה
 וכו' דגם הריט"ב ורש"י והר"כ ס' ל' כהרשב"ה דלא נפסל
 השטר כנרר או מחק וכו' הרדב"ז ק' כ' סי' קשמ"ח עיין
 ע"ס :

מ' דין ט' ואם

כהוב בו הרי שריר וקיים כשר
 כ' מרן הכי' שכת' הרשב"ן שכן
 דעת הרשב"ה אלא שכתב דלא מכשרו' אלא אם אינם
 כשטה אחרונה אכל אם הם כשטה אחרונה חיישי' שמה
 זייף וכתב מאי דכעי' וכתב שריר וקיים אחרי' ע"כ והם
 דבריו הרשב"ש בס' תקון סופרים שער ו' ובס' ד' כ' ואף
 לרבני המכשירי' כפשיט דוקא אם אינם כשטה אחרונה
 ע"ש וכ"כ הרשב"ה בתשו' המיוחדות סי' ק' :

י"ד דין י"א ויחזרו

ויחזרו ויחזרו שניהם כהשו'
 הרשב"ה כתב דאפי' לא
 חתם הא' אלא השני כשר לתלפה וכו' הרשב"ש בס' תקון
 סופרים שער ג' אכל ראייתו אינו מכיר דשטר שעדין על
 המחק שניהם על המחק חתמו ועל דבר ה' נועדי'ם
 אכל הכה דה' חתום על מנה וכו' על מ' אפי' איך נגי'ה
 ממנו

ממון יע"פ עדה"א עש"כ וכבר הוכיח הרשב"א עלמון
 בהשבות ח"ג סי' ב' דאין חי' עש"כ אבל הר"ה חולק
 והסכי' עמו הר"טב"א והרשב"א שס"ס כהב משמע מדברי
 הר"בס"א דאם הוא כתוב מיד העד. ה"ל כשר ונכון הוא
 וכ"כ במסקנתו וז"ל ואם טעמו בשטר וחתם ה' מן העדים
 אין מוחקי' ומקיימים בין סהדא לסהדא כדברי הר"ה
 ואם העד ה"ל מחק' וכ' בין סהדא לסהדא הקיום כשר
 כדברי הרשב"א עכ"ל :

סימן מ"ה

א' דין ב' ואין שאר העם וכו' כתב הרשב"א
 ח"א סס"ו ז"ל ועד אפילו
 ולא ככ"ד נאמן לו' חתמה ולא קרית' וכו' יאע"פ שמו
 הדין אין לו לחתום כשטר עד שיקראנו ולא יסמך על
 הסופרים שקראו לפניו א"ל לאו רשע מקרי דאטו מאן
 דלא נמיר להא רשע מקרי וכה"ג כ' הרמב"ן כ"כ א"ל
 גבי שט"ח המוקדמים וכו' ע"ש ומ"ש בשם הרמב"ן גבי
 שט"ח המוקדמים וכו' כ"כ הר"ן כ"כ ק"ר"ה וז"ל יא"ת
 והוכי' גבי אפילו מוכ' והרי העדים פסולים הם כיון
 שהקדימו הזמן א"ל כנון אכתב שטר ללוה יאע"פ שאין
 מלוה עמו כשטריו דלאו הקניינא אע"פ שאין כוהבים
 אלא בשטר הקניינא וכדרכ' אחי כל מאן דלא נמיר לרוב
 אסוי לאו רשע עכ"ל וכ"כ המ"מ כ"כ כ"מ"ה מלוה
 כשם הרמב"ן והרשב"א יכ"כ הרשב"א בהשו"ת סי' ד'
 וסי' ח' ע"ש וזה"ל דכונתה ה"ק ע"ד קול' דאין לו לחתום
 בשטר עד שיקראנו ולא יסמך על הסופרים שקראו
 לפניו אטו מאן דלא נמיר לדרב"ה דאמר הלכה כרשב"ג
 וסבר כמ"ד דאין הלכה כרשב"ג רשע מקרי אבל הש"ך
 ס"ק ד' כ' דה"ל לכתחילה אבל אם אירע חתום כן כשר
 בדעבד וכ"כ פסקי' או אמרי' הקריית' וכו' יש להקדק
 דהא מדברי הרמב"ם ומרן ס"כ מבואר דאפי' ב' קורי'
 לא מהני וכו' ונראה דס"ל למרן דדוקא לכהחילה אמרי'
 דאין יכולים לחתום אבל אם עשו כן כשר השטר בדעבד
 ע"ש וה"ל שיהי' כהב מרן ככ"ל וז"ל וכהכו הנאונים וכו'
 וככמה דוכתי' אמרי' חוקה אין העדים חותמים על
 השטר א"ל כ' נעשה בגדול כלומר שהלוקח והמוכר היו
 גדולים וה"ל לשאל דברים שהשטר כפול בהם שחוקה
 על העדים שעשו איתם כהונן וכו' ע"ש משמע דה"ל
 השטר כפול וא"ל שיהי' כתב מרן סי' מז' סל"ח עדים
 המוקדמים על השטר שאמרו שהלוה היה קפון באיתה
 שעה אינם נאמנים מטעם דקול' חוקה וכו' וכן הש"ך
 דאפילו אין בה"י יולא ממ"א אינם נאמנים ע"ש וכן מבוי'
 להדיא כתבו הרשב"א ח"ב סי' קל"ו ע"ש וה"ל ה"כ אם
 השטר כפול ונדרגמו' לה להך חוקה דאין העדים חותמין
 א"ל כ' נעשה בגדול אמאי נאמנים לומר שלא קראו הם
 בעצמם ופסול השטר ולא אמרי' חוקה וכו' ז"ל דהתם
 משום דמשימין עצמם רשעים אין נאמנים כמו שאם
 אמרו הנאים הנינו תחת' ממון אין נאמנים מה"ט לפי
 שאין אדם מע"ר אבל הכא לאו רשעים מקרו משום דלא
 נמרי' להא כמ"ש הרשב"א וז"ל הרשב"א כתבו' ח' כ"אסי'
 ק"ו ויאע"פ שיש לבע"ד לחלק לומר דאין מע"ר לפסול
 עדותם של עכשו בכך לפי שזה אינו נודע לכל יא"ו
 רשע אלא כמה שידוע לכל העולם ובמ"ס לא חתמו
 לאיכסי' בלא המי' משמע להו' מ"מ כיון שאמר רשב"ל
 חוקה אין העדו' חותמים על השטר א"ל כ' נעשה כגדול

ועל אותה חוקה אנו סומכים אפילו להוסיף ממנו אלמ'
 דבר הנודע ומחוקק לכל הוא וכל שעשה כן רשע מקרי
 ואין אמת' ר' עכ"ל :

ב' דין ד' עדים שאין יודעין לחתום וכו' אפי'
 לחלק בין עדים ללוה עצמו
 דאם יכול לעשות כת' יע"ר רשע וכדא' צננת גובה אפילו
 מיוזמים וכו' הרשב"א בהשבות סי' קל"ג ע"ש :

ג' דין ה' ואם לא קבלו עליהם אינו כלום כ"כ
 מרן הב"י משם הרשב"א והרשב"א

כתשו' ותשו' הרשב"א ה"ה בחד"ר סי' קל"א והרשב"א ח"א
 סי' קכ"ח ע"ש וכ"כ הרמ"ה בכתשו' סי' קל"ח ע"ש וכתב
 הש"ך דה"ל כעד משו' דהוי כעד מפני עד אבל המחייב
 עצמו וחתם אחר בשבילו פ' לזה לחתום כשר וכן מוכח
 מתשו' הרשב"א ע"ש וכן הסכים ה' בנה"ג בכתבו' ח"כ
 סי' מז' ע"ש ואיבר' שהרשב"א ע"ש לא כיריד ליה וכ"כ
 ס"ס ש"א שריק' להחייב כדבר' אם היה רחוק אם יש לו
 דין עד א"ל ע"ש והרשב"א סי' תקס"ז כ' יראה דאם העד
 לא הזכיר שמו אין לו תורה עד ואם הזכיר שמו יש לו
 תורה עד ואם הוא קרוב פסול ואם רחוק כשר ע"ש עוד
 כ' ה' בנה"ג ע"ש לזכור נראה דהחיה' כעד הלוי אינו
 יכול לחזור לחתום כעד כמ"ש הרשב"א כ"ש תשו' רש"י
 על כהופה שחתם עד א' וחזר וחתם בשביל' העד השני
 שהכתובה פסולה כיון שכבר חתם כעד הלוי אינו יכול
 לחזור ולחתום כעד אבל ה"ל ליהא דלא פסול רש"י א"ל
 כשכבר חתם בחור' עד דאם יחתום גם על עד הב' כוליה
 מתנויג נפק ע"פ עד א' אפילו לא חתם הוא אינו יכול
 לחתום כעד אחר משום דהוי עד מפני עד אבל כשהתם
 כעד הלוי אין תש' שיחתום עצמו לעד ע"ש ואין כ"ל
 שהרי לא הכשיר הרשב"א א"ל משום דכיון שחתם במלתו
 הרי הוא עד כדבר' ואם הוא קרוב כיון שיש לו דין עד א'
 השטר פסול וא"ל אינו יכול לחזור כעד אחר דהוי כל
 הממון על פיו :

ד' כתב הרמ"ה בכתשו' סי' ש"ג קהל שהסכימו

שכל מי שיוסיף שטר שאינו מכת' הסופר
 לא יגבה בו ושרות' שילאו בכת' י עדים אחרים העילו
 בתי' מקייים כערוה העדים עצמם אין לגבות בהם
 מיהו כל שהעדי' הם חיים אלא אין איתם וכל מה שיעידו
 בע"פ שהם זוכרים מעצמם שלא יסמכו על השטר
 מקבלים עדותם דלא תקנו אלא בטול גוף השטר לא
 שיפסלו העדים אם יעידו ע"פ ואם יעידו כקנין שלם
 כראוי תהי' עדותם במקום שטר מקייים ואם נא' יעידו
 כקנין תהי' כמקור' מלוה ע"פ א"ל שאין מקבלי' עדות'
 על טוב אלא אחר קריעה שטר כדו' שלא יגבה בעדותם
 כ' פעמים ע"ש ונראה דס"ל דערוה בקנין דינו כשטר
 ואין הלוה נאמן לומר פרעתי וטורף ממעבדו ואפילו
 קנין שאינו עומד לכתובה כנון שתקנו ששטר שאינו
 מכת' הסופר אינו שטר :

ה' דין ו' ואם הרחיקו כ' שיטין פסול וכו' אם

מסרו בפני' עדים כשר כמ"ש
 הרמב"ם ס"פ ה' מה' גירושין ה"ח וז"ל הרחיק את העדו'
 מן הכתב ולא כ' ב' שיטין פסול וכו' כד' א' כשהיה נט'
 יולא מחת' ידיו ולא היה שם יעידו ממירה אבל אם מסרו
 לה בעדים יכו' וכ' מרן ס"ס ובכ"ה ה"ס ס"ל א' משום
 דפיסול ניכר ע"ח תימה ע"ש ובכ"ה ק"ל כתב שכן דעת
 הרמב"ן והרשב"א והר"ן ע"ש ולכאורה נראה כ' כשטר
 שהרחיקו העדי' כ' שיטין ואם מסרו בפני' כ' עדים כשר
 וכה"ג

וכה"ג כתב הרשב"א ח"ב סי' קי"א כשטר שכתב סופר וכו' לחתום וז"ל ומ"ס בשלחא הם זה כמוזייף מתקבו זה דבר ברור שאף"ל שאין חתימת הסופר מהניח' אין השטר כמוזייף לפי שהסופר כתב בפירוש שלא חתם הוא אלא מחמת שנה העד לחתום וכל שנתכרר עניינו מתוך השטר אין תופשני' לו משום מזוייף וכדאית' בפ"ק דניטין כל השטרות העולות בעש"ג וכו' כ' בשמות מובהקים דלא אית' למיסמך עלייהו ע"ש וכ"כ במיוחדות סי' ל"א בשטר הכא הוא יעדיו על המחיר וכו' ע"ש ב"ו י"ה לח"מ שם הק' שהרי בפ"ג שם כ' בעד ה' ופסול אע"ג דפוסול כיכר דאין בו אלא עד ה' ע"ש ולק"מ דהרי הרמב"ם פסק בת"ק דאפילו בשמות מובהקים פסול דגוריו אטו שאינו מובהקים וא"כ אפשר דה"ל כשטר בעד א' אע"ג דכיכר גזרו' אטו עד א' ועד ה' פסול הכל הרחיק כ' שיעין לא גזרו' כ' רחב"ן דף ק"י סע"א ולהכי הרחיק שני שיעין פסולה מה"ט שלא יזייף בשיטה השיעור ובשניה יחזור מעניינו של שטר והיינו למדי' משיטה שבה הזייף דלאו אחרונה היא ונ"ל כיון דטעמא משום דילמא מזוייף בא' השטים דהאידינא נהני' למיכתב וקנינא וכו' בסיום השטר ולא מוזי' מזוייף א"כ ימחוק הכל אי חזינא דלא מחיק בסוימא אפילו איכא הרקת שני שיעין כשר עכ"ל ועיין בהסמ"ג :

ו' דגה והי' לה אמרי' הכי וכו' כ' בהשו' הנלוים ח"כ שער ז' סי' ו' על שטר שחתמו עליו ונמלא' א' מהם אינו יודע לקרותו וז"ל כד' דאינו אע"פ שזה העד שאינו יודע לקרותו שלא כדיון עשה שחתם וב"ד מוסדי' אוקו אוקו השטר כשר הוא דכל השטרות כשרים כי כיון שהלוה א"ל כהבו וחתמו ותנו לפ' אפילו שניהם לא יהיו יודעים לכתוב ולקרות היו' באים לב"ד ומעידים כי פכ"פ אמרו עליו עדים וכתבו וחתמו והני' לפ' שיש לו עלי כו' וב"ד כותבי' שטר מדבריהם דפ' ופ' העירו לפנינו כו' כ' וכתבו שטר זה בעדות מדבריהם יב"ד חתמים והרי הוא שטר מוחזק ועכשו' שא' מהם לא יודע לקרות ה"ך עושו' לו' כ"ד כותבים מופיו וחתמים ועדותו מטורפת עם עדות האחרים וכו' עכ"ל וכ"כ הרי"ף בהשו' סי' רב"ה הבניאו מהר"ם ריקאנאטי סי' תנ"ט הבניאו ה' כנה"ג ח"כ ע"ש :

ז' דין ז' אבל אינו יכול לטעון להד"ם וכו' כ' הטור בשם הר"י וינה והרדב"ך ח"ב סי' י"ד דחה אותו דל' פסול משמע עפ"י לענין שיכול לטעון להד"ם ומזוייף הוא וכ"כ דעת כל הפוסקים שכ' דין זה סתם ע"ש ב' ודבריו תמוהים דהא הני' שט"ח המוקדמים פסולים וכ' הרמב"ם פכ"ג מה' מלוה דלא ינכה כשטר מוקדם אלא מב"ח גזירה וכו' ע"ש אלא ה"ך על גב דקתני סתם פסולים ה"ד לגכות ממשעבדי ופ"ה הכא :

ח' דין ט' שהם ב' שיטים ונ' אוירים כ"כ הרמב"ם והסמ"ג עשין ז"ד כ' הרשב"ם שם בס' תקון סופרים שער ז' נראה כן משום דהוי מלקח מזיעתא וכו' יהבואה מרן הב"י ע"ש וכן פסק ר' יונה בעלויה בס' א"ז מטעם אחר ע"ש כ' :

ט' דין י"ד הגה ואין למידים מחזי שטם שלפניה וכו' כ"כ מרן הב"י בשם הרשב"ן והוא בתשו' ובת"א סי' ו' וכ"כ בת"כ סי' ע"ז ע"ש אבל הרמ"ה בפ"ג פ"ב סי' ל"ג כ' דאין למידים מהם ע"ש כ' הטעם ועיין בה' ש"ך ס"ק ע"ז :

י"ד דין י"א היה כתוב שם תוכתו וכו' השמ"ע בהכ' דהא דאין למידים משטת אחרונה ה"ד זכותו דבעל השטר והש"ך דחה דבריו ע"ש אבל מלאחי להרשב"ן בהשו' ח"א סימן ו' שכתב וז"ל אם העדים הם חתומים באמצע למידים וכו' וע"ש הדבר שלמידים אפי' משטת החתומים כה אע"פ שאין למידים משטת אחרונה לפי שאין דרכן של עדים לחתום באמצע שטה כדי שלא יפסול השטר וכו' וה"כ אין לחוש שאחר שחתמו העדים הוסיפו שטה זו אחרונה ומה שאין למידים משטת אחרונה הוא מפני חשש זו דשמא אחר שחתמו העדים הוסיפו שטה זו לפי שרוב החתומים הרבה להתרחק מעט כשעור שטה א' וכו' ע"ש :

י"א דין י"ב אע"פ שהעד החתום כשטר מהחלה הוא הפסול וכו' ל' הרמב"ם בפ"ה מה' עדות והת' בניטין דף י"ח ב"ד ה' אמרי' וכו' כתב וז"ל אור"ת דנקט ב' הראשונים לרבותא אע"פ שנראה יותר שהם עיקר העדות וכ"ש הם נמלא' אמצעיי' או אחרוני' קרובים או פסולים התקיים העדו' כשאר וכו' לר"י דאיכשר בשטרו' כ' קרובי' כיון בחתלה בין באמצע בין בסוף נחיש' אפי' לקויימי בכ' קרובים או בחד קרוב וחד כשר וכו' ויחזר בו ר"ה וכו' ע"ש ונראה דהרמב"ם מנפ' כפי' דת' בחתלה ומה' שהק' ר"י כבר תני' הרמב"ן והביאו הרי"ב שם סי' תמ"ו וז"ל ואין לחוש שמא יקיימו אותו מאותם העדים שלמטה דכיון שהם קרובי' או פסולים מנליה מלקח ולא אית' למסמך עליו ומה שהקשה הלח"מ מדאמרי' בס"פ הורק נכי גט מקישר אר"י דלא הוכשר בו אלא עד א' קרוב כלכד הכל תני' לא דילמא אית' לקויימי בה' קרובים וחד כשר וכו' ע"ש לא דאח"מ"ש הרמב"ן ע"ג ע"ג חכ"י בפ"ג וז"ל ובגט קרח נמו הכשירו קרובים כיון באמצע בין בסוף וכו' וכ"ש כשאר שטרות ואע"פ' שלא הכשירו בו אלא א' משום דילמא אית' לקויימי בכ' קרובים וחד כשר הכא שאינו משום דכיון דלא הוו זריבים למתא' ולא אורחא דאינשי לרבווי' בעדים בגט פשוט כודאי אמרי' כ"ד מאי דקמן ומגלג' מלקח דקרובי' ניכחו ומשום הנאי' או למילוי' דיוח חתמו ואפשר נמו דה"מ לכהחלה וכו' ע"ש ומהר"ן מניגש בתשיבות סימן קס"ה כ' וז"ל מ"ש בג"פ היוד' וה' עדים חתומים על השטר הנמלא' אחר מהם קרוב או פסול התקיים העדות כשאר דבר זה אינו אלא כשחתם קרוב בראש לפי שאנו אומרים משום כבוד חתם אבל אם חתם באמצע קרוב פסול דהלכה רווחת היא נמלא' אחר מהם וכו' ע"ש ונראה דס"ל דה"ה כשחתם השול' בסוף דכשר ודוקא אם חתם באמצע הוא דפסול וכן דאית' לו' בפ"ג שכתב וז"ל אבל אם אין ידוע שנתכוונו שניה לחתום או להעיד באחד השטר כשר ותקיים עדות כשאר שאם הפסול לבסוף יש לגז' לומר שהוסיף חתימתו שלא מרעת הכשרים ואי' בחתלה חתם הנך כשרים רווח' שכיו' למאן דקשים מנייהו עכ"ל הרי כהדי' דאם הפסול חתום בחתלה או בסוף השטר כשר ובתשו' נקט רבותא חתים בראש וכ"ש חתום בסוף ודוק' חתום באמצע הוא דפסול' והש"ך כתב דהעיקר כה"ג ושא"ר פוסקים דדוקא' אם העד הפסול חתום בחתלה השטר כשר אבל אם חתם בסוף השטר פסול וכ"כ דעת הרי"ף שהיא גורם בפ"ג פ' ונמלא' הראשונים וכו' והרי"ף פ"ק דמכות בשם ג' און מיידי' בראשונים וז"ש טעמא דתמרי' רווחא טכ' למאן דקשים

נמרת אלא שלריכוס אהם לחתום בסוף כדו שלא
וטרפו עם מי שאינו ראוי לחתום וכו' שכן שנינו מה
שנים וכו' ואין לנו חוקי דין בעופת כלל עד
שלא הנדף של השטר וימלא בו ג' מהם לכסיה עכ"ל
משמע דבעינן שיהיו הכשרים חתומים בסוף :

י"ב והרי אין העדים קיימים וכו' מרן הב"ד דייק
דאם העדים קיימים לריך לשאל אהם
והם נאמנים לומר שכלם ישבו לחתום אעפ"י שכתב
יולא ממ"א אלא כמגיד וחזיר ומגיד וכו' והביאו הסמ"ע
ע"ש וז"ל הרי"ף בחשו"ן סי' קפ"ב אס"ר ל' שהשני עדים
לא נכתבוני להעיד עמו אלא שהוא חתם שלא מדעתו
טענה יפה לולי שהעדים אומרים שנתכווננו להעיד
הילכך ראויים אלו העדים יודעים יפה בעניני העדות
ויודעים שהקרוכים פסולים להדרי און שומעים להם
אלא אומרים בהם עדים החתימי על השטר נעשה כמי
שנחקרה עדותם בכ"ד וכיון שהגיד אינו חוזר ומגיד יאם
היונ בקיאים בעדות שומעים להם וכו' ע"ש הרי"ד
דאם יודעים שהקרוכים פסולי ואמר שנתכונו להעיד
אין נאמנים :

י"ג דין י"ג אם הכשרים זכרים העדות וכו'
כ"כ הרא"ש וכתב מהר"ן
טווח סי' ה' דכדאי הוא לסמוך עליו להזיף ממון וי"ף
שא"ל דלא אמרה הרב אלא בשטר שיטבו הרכה עדים
אבל כשאין חתום בשטר רק ב' עדים לא אס היה פנאי
אפשר להוכיח דאין מי ע"ש וז"ל השו"ת הרא"ש כלל סי' קנ"ו
ג' שטר הזוהר הוא בטל מאחר שאחד מן העדים
החתומים בו הוא קרוב כתבטל השטר וכמאן דליהיט
דמי ואין דנים ע"פ השטר כלל אבל העד שאינו קרוב
אם הוא זכור לעדות יבא לפניו ב"ד ויעיד והעד האחר
ששמע מבחזן מטטרף עמו להעיד אעפ"י שלא יחדוהו
להעיד עכ"ל הרי דאפילו בשטר שלא חתמו בו רק אחד
כשר ואחר פסול דהשטר פסול אם יבא העד הכשר
שחתום בשטר ויעיד לפניו ב"ד מקבלים עדותו ועוד
אחר שמע מבחזן מטטרף עמו והרי"ף כתשובות סימן
רכ"ז על זואה שאחד מן העדים חשוד על השבועה כתב
ו"ל אבל העד הא' בטלה עדותו באותו חזר ויבטלה
הזואה לפי שהיה בע"ד אחד ואם חתום העדים נודמן
להם שהעידו בשעה א' הרי אפילו העד השני בטל וכו'
וארי' מה שנים אס נמלא אחד מהם קרוב או פסול
עדותם בטלה אף שלשה וכו' ע"ש משמע דס"ל דאפילו
יבא ויעיד הכשר להעיד והפילו היו ב' כשרים בטלה
עדותם כיון שנודמנו להעיד עם הפסול ונראה דהרי"ף
אזול לטעמיה דס"ל דכל שנתכונו לעדות בשעה ראיה
אפילו לא באו לב"ד להעיד אבל הרא"ש כ"ל דבעינן
הרתי ראיה והגדה בב"ד ודוקא בשטר זואה קאמר
דיכולים הכשרים להעיד דאינו כשנור אלא לזכרון דברי'
ויכול לטעון פרעתי כמ"ש הראש"א כמיוחסות סי' פ"ג
ויסימן פ"ו :

י"ד דין י"ד אפילו וכו' שלא מדעת הלוה
כשר יכו' כתב הסמ"ע
נראה דס"ל דאפילו אחר היום שנתהם יכול למנחותו
בקרוכים כל שלא נראה לב"ד והש"ך והט"ז וה"כ כנה"ב
חלקו עליו עש"ב וז"ל הרא"ש שכתב הרב יונה הא דאמר
מלאהו בקרוכים כשר מנינו דוקא קודם שנתנו ליד
המלוה וכו' ודוקא שמלאהו בקרוכים כיון שכתב
ונתתם אבל מלאהו בקרוכים לכתר וליומא איתרא אפי'
במלות

דקשים מניה דלא שייך רק כראשוני דוקא ע"ש ומלאהי
להרי"ף בחשו"ן סי' קס"ז שכתב וז"ל ומ"ש ההלמיר שיפסיל
יהודה משום שחשם לוי אינו כן דבר זה מוסיף ליהודה
כשרות וכו' ע"ש הרי"ד ס"ל העד הפסול חתום חתלה
כשר טפי מהיה חתום כסוף מיהו משמע דה"ה אס
היה חתום בסוף דהשטר כשר וכ"כ בחשו"ן סי' קפ"ב
ע"ש וא"כ ל"ד קתני הכרייתא ונמלאהו הראשונים וכו'
והטור כתב דהנאונים לא חלקו וכו' וכ' הפרישה מדב
סתם ונמלא קתם קרוכים או פסולים וכו' משמע דאין
קפידא אס חתימתם בהחלה או בסוף או במלע וכו'
ע"ש וכן נמלאהי בחשו"ן הנאונים סי' קפ"ט וז"ל אס השני
הא' קרוכים ופסולים להעד וכ' אחרונים כשרים להעד
אינו מקיים ואם הכ' הראשונים כשרים להעד וכ'
אחרונים פסולים יתקיים עם הכשרים אמנם הנאונים
לא חלקו בין אס הקרוכים או הפסולים בהחלה או
בסוף שב"אין לחוש עכ"ל וה"כ כנה"ג הנב"י הוה כ"כ
הביא חתלה דכריהם וכ' דוה לא כמאן דלר"ה ככל
גוינא כשר ולר"י אס הא' פסולים והאחרונים כשרים
השטר כשר ואם האחרונים פסולים אפילו הא' כשרים
השטר פסול ואולי גי' הנאונים כד' ונמלאהו שתי האחרוני'
קרובים חתומים העדות כשאר וס"ל כיון שחתמו כשרי'
בהחלה כבר נתקיים השטר בא' והאחרונים כמאן
דליהנהו דמי אבל אס חתמו הפסולים בהחלה פסול
דהם עיקר החתימה ע"ש וליהא דבגמ' כפ"ג פ' מסיועני'
מינה לחוקי' דאמר מלאהו בקרוכים כשר וי"ה הא לא
מכשר כרייתא אלא בנמלאהו בסוף פסולים וע"ש כתו'
אלא ל"ל דט"ס כפ"ג כמ"ש כפי' שז' שריון שיהיו הכשרי'
חתומים בסוף ע"ש ומ"מ הם סיימו אמנם הנאונים לא
חילקו וכו' וכן משמע בחשו"ן הנאונים ת"כ שער ז' ע"ש
אלא דסס כפי' ה"ז סיכור רב שירא דכדרי בה"ג ע"ש
ומ"מ דעת הנאונים והרי"ף והרמב"ן דאין חיל בין
הפסוליה חתומים בהחלה או בסוף לעולם השטר כשר
וכ"כ הרמ"ה כפ"ג נ"פ סי' ל"ד ע"ש וכן ראיתי לרש"י
בס' הפרדס ד' כ"ז וז"ל והיבא דאיכא שטרות דתתי עליה
הרי קהדי וחת' נמי קרוכים מפסיל ליה והא' תנן
מילאיהו בקרוכים כשר א"ד גמ' דכילד היבא דמסהדי
תכ"ד כע"פ הכי חזי דשמעתה דג"פ עדות בשטר
דקאמר מלאהו בקרוכים כשר והאי כיזר בעדו דע"פ
כ' ועש"ב הרי"ד ס"ל דהשטר כשר לעולם ודוקא בעדות
ע"פ הוא דבטלה עדותם והרדב"ן כ"כ סי' קמ"ח כ'
ו"ל ולענין עיקר הדין שב' בשם הנאונים דכין אס
הקרוב או הפסול חתום בהחלה או בסוף וכו' פשיטא לן
דאין מניאין בשטר זה כיון דכהרתי חולקי' עליה ואפי'
אי הוי לאוקמי' ממנוא לא מ"ל ק"ל כהנך גאונים כיון
שהאחרונים ראו דכריהם ולא הסכימו עליהם קי"ל ה'
כבשראי ועוד דהרמב"ם מריה דאחרת הוה לא ס"ל הך
דהנאונים שהוא חיל בין אס הפסולים למעלה וכן אס
הם למטה כדאיתא בס"ה מלוה עכ"ל ודבריו תמוהים
דהרי"ל דהרמב"ם פ"ה מה' עדות משמע כהדי' דכ"ש
אס העד הפסול חתום כסוף השטר דכשר כמ"ש וכ' כ'
מרן מהרשד"ם סי' י"ז ע"ש וכן דעת רבו מהר"ן מניגש
כמ"ש ורש"י והרמ"ה והרמב"ן והר"י וינה והרי"ט טבא
גדולי האחרונים ס"ל הכי וכן הסכים הרי"ב כש' סי' קט"ו
ע"ש אבל ראיתי להרמב"ם בחשו"ן בספר פאר הדור
סי' קפ"ו שכתב וז"ל כד הלכה אס ג' מהם אינם קרוכים
זה לזה ולא ליתום ולא ללוקח ומכרו ולא טעו מכירת'

לב"ד א"ל למלאהו בקרובים וכו' כימא דמוירו במלוה
 כלא זמן שיכול הלוה לומר פרעתו דאין יכולי' למלאהו
ט"ז דין י"ט היה השטר וכו' כ"ל שטר הכת
 הוא ועידו בשטה א' דוקא
 הוא ושני עידו בשטה א' הכל שטר הכת הוא ועד א'
 בשטה א' ועד הב' בשטה אחרת פסול ה' ריונה בעליו
 כס' א"ל לכהרה ע"ש הטעם :

ט"ז דין ד' ואם יש חתימה העד לשני וכו'
 עיין בהר"ב שכתב שנתנה

מדרכי הרמ"ה שחין חלק פוסל כיון עד לגט הכותב
 הש"ך ע"ש ודרכי הרמ"ה מוכהר כפ' ג' פ"ס' מ"ג :

ט"ז דין כ"א ואם כתבו העדים וכו' ה"ד
 אם נכתב על המחק

כמו שהעדים על המחק דאם נכתב על הנייר חיישינן
 דילמא מחיק להו והדר כתב מאי דבעי והו"ל שטר הוא
 ועידו על המחק פעם א' וה"ה היבא דקאי שטרה
 הנייר וקאי חנמחק ב' פעמים והוא כתב ח' חנמחק
 פעם א' פסול דחיישינן מחיק ליה לכתיב והו"ל הדי
 ואידי נמחק ב' פעמים ומחיק ליה לשטרה דקני' הנייר
 ובתיב' והדר מחיק ליה וכתיב מאי דבעי והו"ל כוליה
 נמחק שני פעמים הרמ"ה כפ' ג' פ"ס' מ"ג עיין
 ע"ש :

סימן מ"ז

א' דין א' יכול הלוה לומר מוויף משמע דאם
 לא טען הוא חין טוענים לו

והקום' בנתרא דק' קס"א ע"כ כד' הנשבע וכו' כתב
 וז"ל למורה בשטר שכתבו שא"ל לקיימו ואינו נאמן לומר
 פרעתו וגובה מנכסים משועבדים אע"ג דאינו מקני'
 הלא על פיו דהקם הוי שטר גמור דעדים החקומים על
 השטר כמו שנתקרה עדותם כב"ד הלא רכנן דאלרכו'
 קיים אם טען כהדיה מוויף אבל כשקיימו הוי שטר
 גמור ואינו נאמן לומר פרעתו עכ"ל הרי שכתב דה"ל
 קיים הלא מדרכנן' אם טען כהדיה מוויף וה"ל דמ"ד
 מודה בשטר שכתבו א"ל לקיימו ומ"ד מודה בשטר
 שכתבו זריק לקיימו נמי הכי ק"ל הלא כיון דלא נהקיים
 הלא על פיו נאמן וכו' הרמ"ה כפ' ג' פ"ס' מ"ג וז"ל
 ומסקנא דה"ל כשאין חייב מודה ה"ל היבא דהאי
 לאפקוי מניירשים או מלקוחות דק"ל טוענים ליורשים
 טוענים ללוקח אבל היבא דהאי לאפקוי מהלוה וכו'
 ולא קא טעין ותבע טענה דשייכה בהאי ריעותא
 דכתיבה בשטר' לא טענין ליה חנן זלא מרכינין ליה
 ריעותא כלל עכ"ל הרי דהאי' יש ריעותא בשטר לא
 טענין ליה ללוה ודוקא ללקוחות וליורשים טועני' מיהו
 העור סי' מ"ג עיף ט"ז כתב וז"ל שטר שזמני' בשבת
 הרי ודאי לא נכתב בזמן הכתוב בו לפני שחין כוהבים
 בשבת וכו' ואמרין שאתרוהו וכתב בעל העיטור
 ומסקנא דהי' א"ל אשתבע לי דקא נשבע ליה ודיק'
 בשטר מקוי' אבל אם אינו מקיים על בעל השטר להביא
 דהיה דה"ל קיים לי שטרך ומה לרינא ואע"ג דליכא
 מערער חנן טענין ליה עכ"ל וכו' בעל התרומות סוף
 שער כ"ו ע"ש ונראה דה"ד משום דאיכ' ריעותא דמיקדם
 ומה' ט' זריק לישבע כמ"ש האחרונים שם אבל אם חין
 ריעותא חין טועני' לו אבל ליורשים וללקוחות טועני'
 להם מוויף ועיין בהש"ך סי' ר"ו וכן פסק מרן כה"ס
 סי'

במזות הלוה פסול דהא לא מחכר להשתעבד אלא
 משעה שימלאהו בקרובים והו"ל מוקדם ופסול דלא"ה
 אפילו לא מילאהו בקרובים לאחר זמן כשר משום דשטר
 כשר הוא הלא היה בו חשש זיוף וכיון שנתקלקל ממנו
 אחוה חשש הוכשר למפרע ה"כ היכי משבחת לה להא
 דתני' הרחיק את העדים מן הכתב כ' שיטין פסול הרי
 כשיבוא לב' ד' יאמרו לו למלאהו בקרובים ולהכשירו
 לשעבר וימ' הם יבואו לב"ד קודם וכו' טוב חין לו תקנה
 וכו' דסברא מעליותא היא דחכמים פסלו שטר זה
 לעשותו מעיקרה משום חשש זיוף ואם כה' לפני כ"ד ולא
 נעשה בו זיוף היה ראוי להכשיר אלא דהלמוה חכמים
 תקנתם וכו' ואם כה' לפני כ"ד כלא מלוי קרובים נרובים
 כ"ד לפסולו לחוק תקנתם אבל אם הוכשר בקרובים
 קודם שכה' ליה כ"ד אפילו נעשה מלוה מדעתו כשר
 עכ"ל ונראה דה' יונה ס"ל דאין חי' כיון כה' לב"ד הו"ל
 דביום שכתב ונחתם אפילו ב"ד ליד כ"ד יכול למלאהו
 בקרובים מדעת הלוה אבל לאחר זמן לעולם פסול
 והרא"ש דחה דהתם כיון שכה' ליד כ"ד לרובים לחוק
 תקנת וא"ל ליתא דבריותא מניירי לאחר זמן דאין יכולים
 למלאהו בקרובים דהו"ל מוקדם אבל ביום שנתקם
 אפילו כה' ביד כ"ד יכולים למלאהו אפילו שלא מדעת
 הלוה וכן ר' יונה מנ"ל הא אימא דבריותא מניירי שלא
 דהה הלוה ואלא מדעתו חין יכולים למלאהו בקרובים
 ולכך קתני פסול ונאמן לומר פרעתו אבל מדעת הלוה
 אימא אפילו יכולים למלאהו בקרובים וכשר למפרע
 או דמיירי לאחר דאין יכולים למלאהו בקרובים אפילו
 מדעת הלוה אבל ביום שנתקם אימא אפילו שלא מדעת
 הלוה יכול למלאהו הלא משמע דהא כהא הליא דאם
 יכולים למלאהו שלא מדעת הלוה ביום שנתקם ה"ל
 משום דאינו פסול הלא משום חשש זיוף וכיון שעי' מלוי
 קרובי' נסתלק חשש זיוף כשר ולכך יכול המלוה למלאהו
 שלא מדעת הלוה ולאח' נמי כשר דלא הוי מקודם מה"ט
 דעי' מלוי קרובים נסתלק חשש זיוף וכשר למפרע ואם
 כן לא משבחת לה דפסול היאמרו כ"ד למלאהו בקרובי'
 שלא מדעת הלוה והרא"ש דחה דלעולם כשר הוא כיון
 שנתקלקל חשש זיוף ואם כה' לפני כ"ד קודם מלוי כיון שלא
 נמנא בו זיוף ראוי להכשירו הלא דב"ד פוקלים הותו
 לחוק תקנתם וא"ל א"ל א"ל לב"ד אחר מלוי לעולם
 כשר ולא הוי מוקדם וכן העור פרמזים כ' דאם מלאהו
 המלוה כלא מזות הלוה קודם שנתראה לב"ד כשר אבל אם
 נראה לב"ד קודם שזמנהו פסול ולא חי' כיון כו ביום
 לאחר זמן ע"ש וכ"כ דעת הרשב"א בתשו' ח"ב סי' נ"ו
 ע"ש ומ"ש הט"ז דהלקוחות יאמרו בשעה שקנינו מלוה
 היה השטר פסול וכו' ע"ש ליתא כיון דביד המלוה
 למלאהו בקרובים שלא מדעת הלוה לא מקרי שטר
 פסול כמו שטר שאינו מקיים דאם קיימו אח"ך הוי
 שטר גמור לגובה בי מהלקוחות ואין הלקוחות יכולים
 לומר בשעה שלקחו היה השטר פסול וה"ל דמחמת חשש
 זיוף הוא דפסול מלוי קרובים כמו קודם' מיהו ק'
 דא"כ מה"ט חין הלוה יכול לומר פרעתו שהרי המלוה
 בידו להכשיר השטר במלוי קרובים וה"ל שטרך בידו
 מ"כ דחש הוא להניחו ביד המלוה ול"ל דאין המלוה
 יכול למלאהו בקרובים שלא מדעת הלוה אה"כ ודאי
 אינו פרוע כנון כהך זמנו אבל אם יכול לומר פרעתו
 לא מהני מלוי קרובים דה"כ מההק' ה"ר יונה היכי
 משבחת לה הא דתניא הרחיק כ' טעין פסול הרי כשיבא

סוף קמ"א י"ס כ"ג שליח המביא נטו במקום שה"ל לומר
 בפ"ג ובפ"ד נותנו לה וכו' וגובה בקובצה מב"ס משמע
 אבל מלקוחות ויורשים אינה גובה משום דטועני להם
 מזויף ע"ש כב"ש ס"ק ח"ב כ"ה הרב"ח ב"ס סוף תק"ן
 והביאיהו ככה"ג כס"י י"ז אות מ"ע"ש וגרסה דהם
 נהקיים השטר דאין טועני להם מזויף אפי' היכה מנו
 בנון נכי שטר כים כדמוכס בפ' המוכר את הבית דף ע'
 ע"כ דאמרי לימא כתנאי דהכי שטר כים היולא על
 היקומים דייני גולה אמרי נשבע וגובה כולו ודייני הי'
 אמרי נשבע וגובה מתנה וכו' מאן לאו בהא קמפלגי
 דמ"ס מז"ג א"ל שטרך בידי מאן בעי ומ"ס לה אמרי
 וכו' וא"ל אמרי גובה כולו נטועני להם מזויף במנו
 דנאנסו וכן למאי דמסקי טעמא דה"ל הפרע מימר
 הוה אמר וכו' ה"ד בטענת החזרתו אבל בטענת מזויף
 דלא ידע אמאי לא טעני לטורשי אלא ודאי דאם נהקיי'
 השטר לא חיישי לזויף מיהו אפשר דה"ד לגבי יורשים
 דמלתא דלא שכיחא לא טעני להו אבל הוה עלמנו שטוען
 כריה לימא כמו שנאמן לומר נאנסו כך נאמן לו מזויף
 מנו דנאנסו וכן לדעת הר"ק ודעמי דטועני לטורשים
 כל מה שאביה' יוכל לטוען אפי' מלתא דלא שכיחא ואפ'
 דה"כ טועני להם מזויף במנו דנאנסו וברייתא מנינו
 בכאן בטענת עלמנו שאביה' החזי' דאינס נחמני ד"ל
 משום דה"ל שטרך בידי מאן בעי או משום דאם החזי'
 מימר הוה אמר אבל אם טעני מזויף דלא שייך ה"ט חיי'
 דנאמני במנו דנאנסו הכל מדברי הטור סוף ק"ח משמ'
 כאם הוא כהן הזמן וטען הקורתי אפי' הוא עלמנו הינו
 נאמן במאי דנאנסו ע"ש כ"ש ד' ומשמע דאינו נאמן
 כשום טענה לא במזויף ולא בהחזרתו וכן משמע בס'
 ס"ט סעיף ב' נכי כתב יד דאם כפר ואמר שאינו כתב
 ידו אם נהקיים כב"ד או יש עדים שהוה כתב ידו החזק
 כפרן ומשלים וכו' ואמאי לא יהיה נאמן לומר מזויף
 במנו דפרעתי אלא ודאי כיון דנהקיים הוי במנו כמק'
 עדים והתוס' כמלועז דף ג' ב' ה' להר"ס כהכו וז'
 דשמואל ורב אסי מיידי שהן הלוה בפנינו ולכך יחזיר
 ואין לחוס שמא מזויף וכו' אבל הכא דמתני מיידי שהלוה
 בפנינו כשעת מציאה וטועני' מזויף ולכך כיון דהיכא
 דיעותא דנפילה וגם טוען הלוה בודאי מזויף לא יחזיר
 כי יש לחוש שמא יגבה מן היקומים והלקוחות או שלא
 בפניו ע"י קיום השטר וקיום אינו מועיל דשמא טרח
 לזויף השטר כטוב עד שסבורים עידים שהוה חתימתה
 וכו' עכ"ל הרי דס"ל דאפי' בשטר שנפל ואחרע אין
 טועני' ליורשים וללקוחות מזויף כשנתקיים השטר ורוק'
 הלוה עלמנו יוכל לטוען מזויף משום דאחרע השטר
 כנפילה אבל בלא"ה אינו נאמן והס' אזלי לטעמיהו
 דס"ל דאין טועני ליורשים וללקוחות טענה דלא שכיח'
 אע"ג דהביה' יכול לטוען כן אבל לדעת הר"ק ודעמיה
 דטוענים ליורשים כל מה שאביה' יוכל לטוען ליקא
 לת' זה וכבר הר"ן בפ"ק דגיטין כ"ד דה"ט דמלא שטר
 הקבלה יחזיר דליכא למיחש למידי דאי אתי למנכי
 בוי' ה"ל קיום שטרך ותדע דאלת"ה אפי' דבעלתא לא
 שיישי' הכא ודאי היכא למיחש דכיון דנפל אחרע ומקני'
 במלא שט"ח דלא יחזיר ומוקמי' בטוען מזויף הקס'
 חיישי' שמא כ' לליה ולא ליה ולא מוטא שטרה ליד'
 דמלוה ופ"כ אפי' מקיים ליה גובה שלה כדין דאע"ג
 דלא טען הוה כן אלא אמר מזויף הוה מלת' דלא רמיא
 עליה הוה ומתוך שהוה יודע שלא ליה אמר ולהו ארעהו'

וכו' ע"ש ס"ב הרשב"ה בחי' לניטוי ד"ט וכאם הרב
 משנה למלך בפיה מה' גיולה דלא ר"ל דקט טענת
 מזויף משום מינו דב' ללות ולה ליה כל דס' לדטענת
 מזויף לה מקני' אפי' איכא מגו דכיון דמקיים הוה הוה
 כמנו במקום עדים ע"ש הרי דס"ל דאפי' איכא ריעות'
 דנפילה ואיכא מגו אינו נאמן לומר מזויף דהוה במנו
 במקום עדים כיון דמקיים הוה ולכאורה נראה דאפשר
 דס"ל משום דב' ללות ולה ליה לא שכיחא כמ"ס הר"ן בפ'
 האשה שנתארמלה בד"ה לעולם דקאמרי עדים וכו'
 דלא אמרי' מגו בטענת דלא שכיחא בדיעת ר"ש בס'
 כריתות ע"ש אבל מלאהי להרשב"ה ח"ג ס"י ש"ט ס"ב
 וז"ל אבל מ"מ מאן דקאמר מר דלא אמרי' מגו במלתא
 דלא שכיחא כדמוכס כשכועו וכו' לא ידענא היכן נאמר
 כן בשכועות ואולי כדמוכס כפ' המוכר את הבית קאמר
 מר ומדייני גולה וליק' לה מר נדאמרי' כשטר היולא על
 היקומים נשבע וגובה כולו ולה טעני' להו ליקמי' דלמ'
 נאנסו ואע"ג דה"מ טעני' הכי אכנסו וטעמא משום
 דאונסים לא שכיחא וליקא דאין כרייני' ח"ק"ל דאמרי'
 נשבע וגובה נחלה וברפסק רבא הקס' וכמסקי' את
 חכירו כשטר ואמר החזרתו אסיקנא דנאמן במנו דהן
 בעי' אמר נאנסו וכו' עכ"ל הרי דס"ל דאמרי' מגו
 במלתא דלא שכיחא והיינו טעמא דאינו נאמן לומר
 החזרתו במנו דנאנסו אבל כרייני' ח"ק"ל דאמרי' מגו
 במלתא דלא שכיחא ואפשר דמ"ס הר"ן אשכנזי דלא
 אמרי' מגו במלתא דלא שכיחא כדאמרי' בשכועות דלא
 אמרי' מגו דאי בעי אמר נאנסו וכו' היינו דאמרי' כן
 בשכועות דף מ"ה מכלל דקרווייהו ס"ל המפקי' אלל
 חכירו כשטר לריך להחזיר לו בעדים ש"מ דלא אמרי' כן
 מגו במלתא דלא שכיחא דאל"כ כיון דליכא מגו דנאנס'
 ודאי דנאמן ולא אמרי' שטרך בידי מאן בעי וגובה נחלה
 מה שהק' הקו' ככתרה דף ה' ע"כ בד"ה מגו אמרי' וכו'
 ה"ק דמ"מ תפשו דלא אמרי' מגו במקום חוקה
 מדרמי' בר תנא דאמר בפ' כל הנשבעי' המפקיד אלל
 חכירו כשטר לריך להחזיר לו כשטר ולא מהימן לומר
 סחורתי לך כמינו דאי בעי אמר דנאנסו משום דמזני'
 ח"ל שטרך בידי מאן בעי וכו' דלא אמרי' מגו במקום
 חוקה דחוקה עדיפה דה"ל שבועה וטעמא דשטרך
 בידי מ"כ לא מהני לפיטרו משכועה ושמא סוני' דהכא
 לא סברא כרמי' כ"ח ולדברי הרשב"ה נחא דהה"ל דלא
 אמרי' מגו דנאנסו משום דנאנסו לא שכיחא ולא אמרי'
 מגו במלתא דלא שכיחא אבל התם מבני' לן מי אמרי'
 מגו במקום חוקה משום דמנו טוב הוה ופ"ה דאמרי' כן
 בפ' המוכר את הבית דף ע' טעמא דרייני' גולה דאינו
 נאמן לומר החזרתו במנו דנאנסו משו' דה"ל שטרך בידי
 מ"כ וכו' היינו לומר משום דלא אמרי' מגו במלתא
 דלא שכיחא ולכך אינו נאמן לומר החזרתו דה"ל שטרך
 בידי מ"כ כיון דליכא מגו ודייני' ח"ק"ל דאמרי' מגו
 במלתא דלא שכיחא וגובה נחלה נמי מ"ס הקו' ס"ב דה"ה
 או דלמא מזני' ח"ל שטרך בידי מ"כ אפי' למ"ד מורה
 כשטר שכתב לריך לקיימו ומהימן ליה לומר דפריע הוה
 ולא אמרי' ח"כ שטרך בידי מ"כ דהכא שאני משום
 דאמרי' מגו במלתא דלא שכיחא ונראה דה"ר דן
 אשכנזי מההיה דשכועות וליק' וא"ל להגיה בפ' המוכר
 את הבית דשכועו' נמי הכי ליקא דהנפקי' אלל חכירו
 כשטר לריך להחזיר כשטר ומינה יליק' הרב וכבר התוס'
 שם כתב בשם ריב"א דבפ' המוכר את הבית דמיירי בענין
 פלגא

פלגא מלוה ל"ל דפשיטי דספרא זייר ב' ע"ש וא"כ
 הפטר לומר דהכי סבר ר' דן דבעסק' ק"ל בדיני א"י
 דנשכע ובוכה מחלה רכיון דא"ל דזייר ליה אפשיטי
 דספרא נאמן כמנו דנאנסו אע"ג דלא שכיחא אבל
 בטענה דאינו נאמן כה אלא כמנו אי הוי מלקח דלא
 שכיח לא אמרינן מנו ומ"מ דעת הרשב"א דאמר מנו
 במלקח דלא שכיחא וא"כ ע"כ טעמא דאינו נאמן לומר
 מזויף כמנו דכ' ללות ולא ליה משום דזיוף לא שכיח כלל
 והוי כמנו במקום עדים :

והרב

מש"ל בפ"ח מהל' גזילה נסתפק אליבא
 דשמואל בשטר דלאו הקנאה והלוה בפנינו
 וטען פרעתי אס נאמן כמנו דכ' ללות ולא ליה והקום'
 ס"ל לחד ה' דאינו נאמן לומר פרעתי כמנו דמזויף
 ואפטר דשאני מנו דמזויף ע"כ ונראה דלמאי דק"ל
 מורה בשטר שכתב לריך לקיימו דנאמן לומר פרעתי
 כמנינו דמזויף א"כ כ"כ בפל דנאמן לו' פרעתי כמנו
 דמזויף דאינו ירא לומר מזויף כיון דהקיום אינו מועיל
 אלא דהקו' ס"ל דאפי' למ"ד מורה בשטר א"ל לקיימו
 ואינו נאמן לומר פרעתי כמנו ה"ד משום דהקו' מועיל
 וירא הוא לומר מזויף פן יוכחש אבל הכא דנפל בהקו'
 אינו מועיל ה"כ מנו טוב והי' דה"כ אינו טוען ברזון
 דבר שיכול להכחישו וא"כ ר"ל דמ"ד מורה בשטר
 שכתב א"ל לקיימו אבל למאי דק"ל מורה בשטר שכתב
 נאמן לומר פרעתי כמנו דמזויף כ"כ כנפל וה"כ כ"כ
 בשטר דלאו הקנאה דנאמן לומר פרעתי דאיכא מנו
 דכ' ללות ולא ליה דהוי מנו טוב וכ"כ מהר"ן מ"ג א"ל
 הובא בש"מ לעיל דף י"ב ע"א ע"ש ב"התוס' דף י"ז ע"א
 בד"ה רב כהנא וכו' כהב וז"ל תימ"ה כ' למה נקט הנפק
 וכו' וז"ל משום דיוק' דהי' איך כתיב בו ביום אפי' כתיב
 בו הנפק ודאי ליה לא יחזיר וכו' ע"ש ולכאורה ק' דהכי
 ס"ד דכתיב בו הנפק יחזיר הא מודאמר דדוקא בו ביום
 יחזיר ע"כ טעמא משום דכיום אחר חיישינן לפירעון
 ולקיימוי' הו' לפשיטי דספרא וא"כ אפי' כתיב בו הנפק
 פשיטא דלא יחזיר מה"ט ובמ"ט ניקח דס"ד דלא חיישי'
 לפירעון אלא כשאין כתיב בו הנפק דאס טוען פרעתי
 פיה נאמן כמנו דכ' ללות ולא ליה וה"כ טוענין ללקוח'
 ולירשים שפרעו כון שאביהם היה נאמן בטענה זו
 כמנו אבל לא טעני' שכ' ללות ולא ליה דלא שכיחא היא
 כמ"ש הר"ן בפ' האשה שנהארתלה ע"ש ולכך אס כתיב
 בו ביום דלא חיישינן לפירעון יחזיר וכתוב ביום אחר
 לא יחזיר דטעני' להו פרוע וקנוגיא אבל כתיב בו
 הנפק דודאי ליה יחזיר דלא טעני' פרעתי כיון דליכא
 מינו כדס' שמואל להכי נקטו וכתוב בו הנפק לאשמעי'
 דאע"ג דודאי ליה חיישינן לפירעון ועיין בש"מ תי' הר"ן
 בשם הרו' והמענין בדברי הרב יש לפ' דברי התוס'
 שכירינו דלדיוק' אצטריך סד"א דיקא דאין כתיב בו
 הנפק לא יחזיר משום דליכא תרי ספיקי שמא כ' ללות
 גלא ליה ואת"ל ליה שמא כרעו אבל כתיב בו הנפק דודאי
 ליה משום ספק פירעון למה יחזיר קמ"ל וה"כ אפטר
 דה"כ שמואל מורה בשטר דלאו הקנא' דלא יחזיר מה"ט
 דאיכא תרי ספיקי שמא כ' ללות ולא ליה ואת"ל ליה
 שמא פרע ולא אמרינן דלא חיישינן אלא בחד ספק מיהו
 ק' דא"כ אמאי דחקו' לאוקמי מתני' אליבא דאין חייב
 מורה ומאי מיתב' מברייתא דקתני אע"פ שניה' מרדו'
 לא יחזיר אימא דמייורי בשטר דלאו הקנא' דאס טען
 פרעתי נאמן כמנו דכ' ללות ולא ליה זה"ט טעני'

ללקוחות ולירשים או משום דאיכא תרי ספיקי ואע"ג
 דהוא מורה חיישינן לפירעון לקנוגיא ולא אמר שמואל
 אלא בשטר הקנאה דליכא אלה חד ספק וליכא מינו
 וכו' ר' בס' א"ל דף י"ב ע"כ שכ' כסס גוליון על דבריו הקו'
 דאס טען פרעתי נאמן כמנו דכ' ללות ולא ליה אלא
 דלא שייך לאוקמי מתני' כהכי דה"כ נהדר ליה ללות
 ואי בטוען פרעתי ולא קדעתי ליה חיישינן לפירעון
 דהשתא ליכא מינו דכ' ללות ולא ליה דהיה כופר בכל
 ואין אדם מעני' לכך הודה כמקל' יע"ש :

ב' כתב

התוס' ריש גיטין בד"ה ואס וז"ל אבל
 כממון טעני' מזויף לפרע שלא בפנינו
 ומיתומים ומלקחות דאל"כ לא שכתתני לכל כרוה
 שיכול אדם לכתיב שטר מלוה וכו' מיהו מהא אין
 להוכיח דאפי' לא טעני' להו מזויף טעני' להו פרוע
 כיון שהוא עצמו יכול לומר פרוע מנו דאי בעי אמר
 מזויף וכו' וכ' מהר"ם דכ"מ במקום שאין יכול לטעון
 פרעתי כגון שמת בחוד' זמן השטר ע"ש וק' דה"מ ל'
 בריש בהרא' אי אמרינן מנו במקום חזקה וק"ל קולא
 לכתב ע"א כ' אביהם היה נאמן לומר פרעתי כמנו
 דמזויף וכדאדהדכחא פשיטא דאמרינן מנו במקום חזקה
 שהרי כ' התוס' בכתיבות דף י"ז ע"כ בד"ה הוי וכו' וז"ל
 וא"ת למה נאמנים והא מנו במקום עדים הוא דהיך
 סהדי שלא היו אנוסים ולא פסולים עדות וכו' וז"ל כיון
 דהריכוי חכמי' קיום הכא לא שכיב כלל קיום מ"ש כה"ל
 הוא זה כיון דאינהו גופיהו אמרו הכ"ד קטנים וכו'
 ע"ש הרי דאפי' הוי כמנו במקום עדים נאמנים כמנו
 דמזויף וה"כ כמורה בשטר שכתבו נאמן לומר פרעתי
 אס הוא בתיק' זמנו כמנו דמזויף דמנו אלים הוא ולא
 מ"ל אלא כמנו דפרע מיהו א"ל דס"ל דלפרוע בתיק'
 הזמן הוי מלקח' כלא שכיחא ולא טעני' לירשים כמנו
 דלא טעני' להו מזויף מה"ט כמ"ש הנ"ל בפ' השואל
 בשם הראב"ד ופסקו דמ"ח כסו' ע"ח ועוד נראה דכ"מ
 אס הקנה המלוה וא"ל אל תפרעני אלא בפני עדים שכ'
 מהר"מט ח"א סו' נ"ו באומר אל תפרעני אלא בפני
 עדים דאין טוענים לירשים שמה פרע אביהם בפני
 עדים דמלקח' דלא שכיחא היא ועדיפא מינה כ' הרה"ש
 דה"ט דאינו נאמן כשאמר פרעתי ביני לבינך כמנו
 דאי בעי אמר פרעתי בפני פ' ופ' והלכו למ"ה דאין זה
 מנו טוב דאינו טוען ברזון כך שכל העולם ידעו
 שהדבר שקר ולכך הרחיק עדיו וא"כ ק"ו אס נאנסו
 דלענין מנו מהני לענין יורש לא טעני' להו כגון זו
 דאף לענין מנו לא מהני כ"כ דלא טעני' לירשים ע"ש
 וא"כ בכל ה"כ אין טוענים לירשים לא פרוע ולא מזויף
 וכן אס התנה וא"ל אל תפרעני אלא בפני פ' ופ' וכו'
 איתם עדים ואמרו שלא פרע בפניהם אע"ג דהלוה
 עצמו אס היה מביא עדים אחרים שפרע בפניה נאמן
 אין טוענים לירשיו דכל שאביהם לא היה נאמן אלא
 בראיה אין טוענים לירשים כן כמנו שאכתוב סי' ע' עוד
 נראה דכ"מ אס תפס דאין הלוה נאמן לומר פרעתיך
 אבל אס טען מזויף אפי' תפס המלוה אס לא קיים שטר
 מוציא' מידו וכן ג"מ במכר או במתנה אס טועני' להס
 מזויף או לא . מיהו ק' דא"כ אכתי לא שכתתני חיי דיכול
 לכתוב השטר בתיק' הזמן ובאמתות ויגבה מהיתומי' אלא
 נראה דכ"ל דאפי' בתיק' זמנו טוענים להו פרוע כמנו
 דמזויף כדעת המרדכי דכל דאיכא מנו אפי' בתיק' זמנו
 נאמן וכן הוכיח מהר"מט סי' ס"כ דאפי' במקו' נאמנו'
 נאמן

נאמן כמנו דאל"כ אכתי כל אדם ופיקוב שטר כנאמנות ויזילא מהיתומים ע"ס:

וראיתי

להרדים כסי' זה סע"ז שכתב וז"ל וכתב הר"ם ש"ה א"ת אגמילתא אמאי לא הא יכול לטעון פרעתי וכו' וא"ת מאי ק"ל להרא"ש הא איבא למיחש דמאן דאשכחי יכתוב כונאמנות וכו' ואפשר לומר דכתובה נאמנות לא חיישינן דכילי האי לא מסיק ארמאי ארעתיה שהרי חפ"י כרוכ שטרות לא כתבינן נאמנות ויותר נראה דהרא"ש ק"ל דלמה לא אמרו דיחתי שמו אריש מגילתא וכו' אפשר לזמנא עד שאינו זכור לכתוב שם החיוב גש הנאמנות ואז נאמן לומר פרעתי וכו' ע"ש וליקח שהרי בעל התרומות בסוף שער י"ג כתב וז"ל ובעל הסכרה הא' משיבוי שלא אמר דבריו אכיו וכו' אלא לחיטא שלא יחתי שמו על סוף מגילה וכשיזילא אוקו וכו' אוקו אולי ישכחו עדים שהימתו ויאמר לא לוייתי מעולם וכו' וכ"כ בעל העיבור בדיני חוב דס"ג וז"ל והא דאמר אכיו וכו' לא ליחוי כסופא דמגילתא וכו' עלה טובה קמ"ל דלמא טעין דלא חזיף מניה כלום וכו' ע"ש הרי שכתב דחייש אכיו שלא יחתי בסוף המגילה ונרחקו שמה ישכחתימתו ויאמר לא לוייתי כלל וכ"כ הר"ן פ"ב דכתובה ע"ש לכן נראה תי' אחר דלכתובה נאמנות לא חיישינן דכילי האי לא ס"ד ארמאי וה"כ ה"נ לא חיישינן לכתוב שטר כנאמנות או כתוב זמנו דלא ס"ד וכ"כ כתוב זמנו דאכיו ודכ"ס ק"ל דנאמן לומר פרעתי ולא כ"ע דינא גמירי וכו' וס"ד כהשו' מהרי"ב אסן שבסוף הק' שכתב מהר"ח באסן דכ"מ לגבי שכתבו החיים אכ"כ כל זמן שלא בא הבעל וערער כשאת ע"פ הגב' ולא טעני' מזויף דתסום עיגונא אקילו רבנן וכו' וא"כ אי בעלמא לא טעני' מזויף ה"כ הוי מדכ"א ואי בעלמא טעני' מזויף הכא דה"ט דלא טעני' משום עיגונא ה"כ אי ליכא משום עיגונא כגון שמת ובאים יורשי הבעל לירש מכת הבעל אה אשה טענינן להו מזויף ע"ש ונראה דהא דטעני' להו מזויף ה"ד להחוקק ולא להוסיף דלעולם אין טעני' ליורשים להוסי' מאחריני כמ"ש מהרי"ן מוגש כתבו סי' קכ"א והרשב"א בהשו' ק"כ סי' מ' ע"ש ואפי' לגבי שבעה כתב הש"ך כסי' ע"כ ק"ע ג' דאין טענינן כשכילס להשכיב לאחריים ע"ש א"ת חפ"י טעני' ליורשים מזויף בעלמ' ה"ד שלא להוסיף מהם אכל הכא אס מת ובאים יורשי הבעל לירש כיון שהככים כחוקת הבעל טענינן להם מזויף שלא להוסיף מירשי הבעל שהם מוחזקים והרשב"א כתשו' סי' אלף קע"א כ' וז"ל שאלת עמ"ש בחי' גיטין וכו' ומה שדקדק ר' עמ"ש והי' אינה ראיה דלמ' ש"ה דלא מגבי' מני' דבעל מדי אלא אפקועי ממונא הוא ובהפקע' ממונא לא מזרכי' ליה לקיומי שטרי' אלא אס בא בטעני' כרי ועז' כהכת' דכיון דמשאלי' אותה ע"פ גט זה גובה כתיב' נמי שכ"כ לה לכשתשאי לאחר הטלי וכו' תשו' לפי דעתו שאין למדי' מס' כהובה' לכל שהיא נשאת אלא דוקא לנשאת לחלוטין וכו' אבל זו שהביאה גיט' מאי' ולא אמרת כפ' כ' ובפ"כ אין התר נשואיה חלוט שהרי אס בא הבעל וערער חוסרים אותה מהפקע' עד שתקיים גיטה וכו' ע"ש הרי דס"ל דאונה גובה כתיבתה:

ג' כתב

מהרי"ק שרש"ט וז"ל ולא מכעני' לדברי וכו' דמהמנא ואפי' במקום שכתבים כתובה דוראי כ"ש הכא דנקיט' כתובה אלא שאין יכולי'

לקיימי' דמהמנא אלא חפ"י לרברי רב אלפס והנמשכים א חריורם"ל דלא מהמנא במקום שכתבו' כתובה כדלא נקיע' שטר כתובה נלע"ד דהכא מורו שהרי כתב ר' אשר כתבו ומקצי' על פסק רב אלפס מההיא דהר"ח ח"א"ר בפ"ק דב"מ הטוען אחר מעשה כ"ד לא אמר כלום וכו' ותי' הרמב"ן רר"י לא פליג אכשמיאל ובמקום שכתבים ריעה טענת' סרגלי' לדבר שנקדעה כתוב' תה כפריעו' וכו' כיון שאין שט' כתובה כירה הא לא"ה מורה לר"י דהטוען אחר מעשה כ"ד לא אמר כלום וה"כ הכא דלא ריעה טענת' כלל כיון שכתובה בירה אלא שמתוך אורך הזמן לא נמצאו עידי קיום נלע"ד דבהא מורו כל הפוסקים וכו' עכ"ל הרי דאס הכתובה בירה חפ"י לא נקיימי' גובה מן היורשים ולא טעני' להו לא פרעתי ולא מזויף משום דהטוען אחר מעשה כ"ד לא אמר כלום ודוקא כשאין הכתובה בירה ואיכא ריעות' ורגלי' לדבר שנקדעה אכל כשהכתובה בירה דליכא ריעותא חפ"י לא נקיימה גובה כתיבתה וק"ל דהטוען אחר מעשה כ"ד לא אמר כלום ה"ד בדליכא מנו אהל כמנו נאמן דלא עדיף משטר דנאמן לומר פרעתי כמנו וכן מביאר ברברי הח"ס במלוע"ד יז' כד"ה הטוען וכו' וכד"ה לא וכו' ע"ש א"ת כ"כ כאלא נקיימה אמאי גובה כתיבתה מהיורשים חפ"י לא טענינן להו מזויף טעון להם פרוש כמנו דמזויף וכ"ש למאי דקי"ל דטועני' ליורשים וללקוחות טענת' מזויף וכו' להרדב"ז ח"ב סי' תק"א שנסאל בזה הוכח וז"ל ונ"ל דסמכו להם מדי דקיום שטרות דרבנן ועוד משום חנינה וכו' ועוד דקתם נאים אינן יודעים לכתוב ולזייף וכו' ועוד דהדבר ספק שמה לא תבא לירי גבייה שמה תמוה היא בחייו ועוד שמה יגדלנה והוא יוכל בזייף ויאמר לה לקיים וכיון דהוי ס"ס לא תראה וזי"פא וכו' ע"ש ואכתי ק' דנראה דאס הוא טען מזויף לריד לקיים וא"כ נאמן לו' פרעתי כמנו דמזויף ואמאי גובה מהיורשים וטעון להם פרוש כמנו דמזויף:

ד' אם

מת הלוה והיורשים מודים בשטר שכתבו לכאורה נראה דאין טעני' להם פרוש כמנו דמזויף ומ"ש הק"ס בריש גיטין ד"ה ואס וכו' דאפי' לא טעני' ליורשים מזויף טעני' להו פרוש כיון שהוא עלמנו וכול' לו' פרוש כמנו דמזויף כמנו בשטר' כוס דלא טעני' להו נאנסו וטעני' להו החזרתי וע"ש ה"ד טענה דלא שכיחא אכל בטענה דלא שכיחא גבי יורשים לא אמרינן מנו וכן ראינו כס' אי' למלוע"ד דז' גבי מעשה כ"ד וז"ל כתיב' ברו' או פרעתי הכל כמנו דאין את אשתי ובגליון קו' הק' עז' דלא יפסיד בזה דאפי' הכתיב בירה מזי' למומר פרעתי הכל כמנו דהי' בעני אמר לא צרשתי כדכתבו הח"ס לקמן ונראה דעת' קו' דיפסיד שהגביה ע"ה הכתובה מירשיו דלא שייך מגו אע"ג דלעיל פירשו דטעני' ליתמו' פרעתי היכא דאכיהון הוה מזי' טעין אע"ג דליק' להו מגו ה"מ כפקדון אע"ג דלא טעני' להו נאנסו משום דלא שכיח אכל כטענת' שלא גירשתי' לא שכיח' כלל גבי יתומים וכו' עכ"ל אלמא כטענה דלא שכיחא גבי יתומים לא אמרינן מגו ה"כ דכחוקה וראיה ממ"ש הטור ומרן כסי' ס"ט ככה"י דאס הוא תוך הזמן וכו' הואיל ומורי' שרוא כת"י אביהם או נהקיים כת"י אביהם גובה מהם ע"ש אלמא אע"ג דהוא הוה נאמן לומר כתוב' הזמן פרוש כמנו

במינו דמזויף אם היורשים מודים שהוא כח' יאביהם
אין טועני להם פרוע וכ"כ מהרי"קש בהנהגות שם
מכאן נראה דלא תהני להו מגו דמזויף לומר פרעתי
הך הזמן ע"ש :

ונראה

דהלוי כמחלוקת שכתב הקוס' בכתרא ד'
ל' ע"ד ה' לחובכו וז"ל אי היה מייתי
המחזיק שהדי דררבי' חד יומא נראה לרשב"א דהוה
לאוקמי ארעא בידי אע"ג דליכא מגו מ"מ טעני ללוקח
מאחר שהיה המוכר נאמן לומ' זכינתי מינך כמגו דאי
בעי אמר לא היתה שלך מעולם ואע"ג דהאי לוקח ידע
ספיקה שלו והוא כחד סהדא מ"מ הוי מגו כדמשמע
לקמן גבי נסכ' דר"א אי לא הוי מחויב שבועה ואינו יכול
לישבע היה נאמן לומר דידי חטפי כמגו דאי בעי אמר
לא חטפי והיה מכחיש את העד והכא לא הוי מחויב
שבועה דאין נשבעי על הקרקעו וכה"ג מלינו כסיף
המוכר גבי מפקיד אלל חבירו כשטר דאע"ג דלא
טעני ליהמי נאכסואס"ה טעני לה החזרתו לך כיון
שאביהם היה נאמן בטענה זו כמגו דאי בעי אמר
נאכסו ואור"ו דלא דמי להאי דהמוכר את הבית דהכא
אם היה רוצה המוכר לזכות בטענה זו דלא היתה שלך
מעולם לא היה מעכב הלוקח שהרי יודע היה שהיתה
שלו עכ"ל הרי שדעת הרשב"א דטועני ללוקח מה שהיה
טוען המוכר אע"ג דלגבי הלוקח ליכא מגו שהוא
מורה ולדעת ר' אין טועני לו משמע דה"ה לירש
דומיא דשטר כים דאע"ג דטועני לירש פרוע מגו
דמזויף כמו כשטר כים דטועני להם החזרתו כמגו
דנאכסו ה"ד אם אין מודים כשטר שכתב אבל אם מודי'
לא שייך מגו אין טועני להם וכ"כ הרמב"ן בחי' לכתרא
וז"ל והר"מ שכתב דאפי' הכי עדים דרר כה חד יומא
לא מהני מאחר שלא החזיק בה ג' שנים המהני עליו
דהא טועני לירש וללוקח וכו' שדעתו לומר דכי אמר
טועני ללוקח כשאין אנו זריבים להכחשה וכו' דקברא זו
זריכה לפנים ומתדומה לזה המפקיד אלל חבירו
בעדים ומת נתבע מפקיד את היורשים והודו שהוא
כידם מאביה דאיכא עדים ולא ראה הוא מי לא טעני'
להו אגן דמאי דמזני טעני אכוחין חזרתו ולקחתו ממך
דהא נאמן כמגו דהחזרתו לך ואע"פ שהם מודים
בפקדון וכו' וכס' אף שם כתב הרשב"א דזה לריך ראה
ומסתברא דאם כזו מוליאו' מיד היורשים ונאכסו
למפקיד ודחה ראיו' בעל העיטור כזה עש"כ וכן דאיתי
למהר"ש'ן חסון כס' בית שלמה ח"מ סי' כ"ח הוכיח
מדברי הרשב"א בחי' בפ' הנוול וא"כ דעת ה"ר יונה
דכל שהאב לא היה נאמן אללא כמגו דהכחשה והיורשים
מודים דלא שייך לדירהו מגו אין טועני' להם אבל
הרמב"ן ס"ל דלעולם טועני' להם וא"כ ה"כ כשטר שכ'
לדעת רשב"ס ור"י והרשב"א אין טועני' להם וכ"מ לה"ר
יונה בעליות הובא כס' אף הפ' מ"ש וז"ל כי לא נתקיים
השטר דמהמני בני משפחה לו קטן היה מגו דאי בעי
אמר מזויף הוא דוקא היכא דטענה כבדו' שהיה קטן
אבל וכו' דכיון שאין המודים נאמן לומ' כן שלא עי' מגו
השתא מיהא שאין ליורשים מגו שהן עלמם אין טועני'
בר' שהיה קטן והם מודים כשטר ודאי זוכים הלוקחות
בנכסים וכו' הלכך אם העדים שברקו קיימי' יבואו
ועיניו ואי ליהנהו אין הקרובים יכולים לטעון טענת
בר' הלכך לא מהימני כמגו כדפי' ונראה דגבי לקוחות
במטלטלי דכ"ע אין טועני' להם כגון אומן דאין לו

חזקה במטלטלי' ומכר לה' והלוקח מורה שהוא של רה"ו
אע"ג דליכא עדים וראה דאומן נאמן לימר שלקח
כמגו דלא היה שלו מעולם אם הלוקח מורה שהוא של
ראובן אין טועני' לו דגבי הלוקח ליכא מגו דהמוכר
כמו אינו נאמן דהלוקח הוי כחד סהדא והו"ל מחויב
שבועה שאינו יכול לישבע דומי' דנסכ' דר"א וכן כס' ח'
אם בא המלוה לטרוף מהלוקח והלוקח מורה כשטר
שכ' הלוה אין טועני' לו :

ה' נסתפק

ה' פני יהושע בחי' לכתובות ד' יט'
במורה שכתבו ונקיימה חתימת
עד ד' אם נאמן לומר פרעתי דהא' אם טען מזויף היה
מכחיש את העד וק"ל דלא אמרינן מגו במקום עד ד'
ע"ש ולכאורה נראה דאינו נאמן לומר פרעתי כמגו
דמזויף משום דלריך לישבע להכחיש העד ולא אמרינן
מגו במקום עד ד' ובה ניחא מ"ש הקוס' ריש גיטין
בר"ה ואם וכו' אבל בממון טעני' מזויף לנפרע שלא
בפניו ומיתומים ומלקוחות דהל' כלל שכתב חיי לכל
כריה שיוכל הדם לכתוב שטר מלוה וכו' מיהו מזה אין
להכריח דאפי' לא טעני' להו מזויף טעני' להו פרוע
כיון שהוא עלמו וכול לומר פרוע כמגו דמזויף כיון
שהיה לריך לישבע להכחיש את העד אללא אם טען
מזויף והכחיש העד נאמן בשבועה אבל ליורשים דאין
טועני' להם מזויף חייבים אבל יש להסתפק דהקוס'
בכתרא ד' ל"ד בר"ה הני וכו' כתב וז"ל וא"ת ליהמניה
בשבועה כמאי דאמר דידי חטפי כמגו דאי בעי אמר
לא חטפי וכו' דהא לא חטיב מגו דהא אם אמר לה
חטפי היה חייב שבועה דאורייתא לא היא וכו' ואור"י
דודאי אם לא היה העד מחויבו שבועה היה נאמן כמגו
דאי בעי אמר לא חטפי שיוכל להעיו פניו להכחיש את
העד כלל שבועה אבל השת' דמחויבו שבועה לא מהימין
בשבועה עי' מגו שהיה יכול להעיו פניו לישבע כדבר
שהער מחויבו וכו' ע"ש ונראה דדוקא להכחיש העד
בפניו להעיו פניו ולישבע כנגדו לא אמרינן מגו אבל
להכחיש עד ד' כשטר אע"ג דלריך לישבע מ"מ כיון
שאינו מכחישו בפניו בהעוה נאמן לומר פרעתי כשכו'
דאורייתא כמגו דמזויף כמו בפסק הרמב"ם והטור ומרן
סומן רז"ו במפקיד אלל חבירו כשטר דנאמן לומר
החזרתו כמגו דנאכסו וכשם שאם היה טוען כן היה
לריך לישבע בן התורה ככ"ח כך כשטוען החזרתו לריך
לישבע כעין של תורה ע"ש וה"כ כשם שאם היה טוען
מזויף לריך לישבע שבועה דאורייתא אבל אם עד אחר
שכשטר מעד שזה היה חתימתו וזכרתי שכתב זה השטר
וזה טוען פרעתי אינו נאמן ולא אמרינן מגו שהיה יכול
להעיו פניו לישבע כדבר שהער מחויבו וא"כ יתומים
דאין טוענין להם מזויף חייבים :

ו' אם

הורה הלוה כשטר שכתבו והלא פרעו כתב
המכילט ח"כ סימן ח' דגובה מלקוחות ולא
חיישינן לקנוניא וקביחוה' כנה"ג אות כ"ב ע"ש אבל ה'
חקות הריונים סימן רל"ז כ' וז"ל מי שהודה כשטר שהוא
חקוס בעדים ואמר אני לויתילע שאקו אע"פ לריך
בעל השטר לקיימו ולהודיע שאותם עדים שחתימים כו'
שהם כשרים ואם לאו אין גובין בו מנכסים משועבדים
משום דשמתא קנוניא עשו ביניהם כדי לטרוף מנכסים
משועבדים וישלוקו אותם כיניהם אבל יש לו לגבות
ממנו מנכסו כ' חובו' עכ"ל ולכאורה נראה דלא חיישי'
לקנוניא אלא כי איכא ריעותא כמ"ש הקמ"ע כסימן ל'
וכ"כ

וכ"מ מהר"ב כל ח"כ סימן י"ז דנראה לכאורה דלא חיישי' לקנוניא אלא דוקא כשיש הוכחה גמורה והאומר שטר אמנה וכו' דחיישינן לקנוניא נראה דהטעם משום דאיכא שטר ולאו כ"כ לאורועי שטרא ולומר שהוא שטר אמנה כיון שהוא חייב לאחרים וכו' ע"ש וה"כ דוקא באומר שטר אמנה או פרוע אינו כאמן משום דאיכא שטר אבל הכא דאדרבה השטר שבידו ראיה שלא כפרע והוא מודה שכתבו ושלא כפרע והשטר תשיעו לא חיישינן לקנוניא אבל ככר כתבתי בסימן ט"ז תשובות הרשב"א ח"כ סי' קנ"ח על ראובן שהוליא שטר על לוי שהוא חייב לו מנה והודה לו לוי שלא פרעו והח"כ הול' שמעון ג"כ שטר על לוי שהוא חייב לו מנה והודה ג"כ לוי שלא פרעו ושטר שמעון מוקדם לשל ראובן ואין בנכסיו לזירק לפרוע חוב שמעון ראובן טען שמא נפר' חובו של שמעון אע"פ שלוי מודה לו ולריק ליטבע כעין של תורה שהדין עם ראובן דהודאת לוי נא מעלה ולא מורדת בנתיקום שחב לאחרים וכדאמרינן בפ' האשה שנתארמלה וכו' ע"ש הרי דאפי' בלוה שהודה למלוה ושטר שבידו מסייעו חיישינן לקנוניא והתוס' במלוע' ד' ע"כ כד"ה אמר אביו וכו' כתבו וז"ל דפשיטא ליה דנאמן לומר פרעתי ומ"ל אי לא גבי ממעבדיו כיון דאין השטר אלא ע"פ הודאתו א"ד גבי ועז' אביו הכי' מדרכ' אפי' וכו' היכי דמורה כשטר מהניא הודאתו לנכות ממעבדיו אע"פ שאם היה אומר מזויף הוא לריק קיום ה"כ וכו' ע"ש אלמא אע"ג דלא נתקיי' השטר אלא ע"פ הודאתו נובה מלקוחות וה"ד למ"ד מורה כשטר שכתבו לריק לקיימו דאם הודה שלא פרעו נובה מלקוחות ע"פ הודאתו אבל ראיתי להר"טובא בחי' שם שכ"כ בשם י"א ודחה דכריהם וז"ל ואין פ"י זה ככון דהא ודאי את"ל שיכול לומר פרעתי פשיטא שאינו נובה מנכסים משועבדים דק"ל טועני ללוק' ואין הודאתו של זה בלוה במקום שחב לאחר' ודרכ' אפי' נמי אינו נובה מנכסים משועבדים אלא כשהודו הם שאינו מזויף ולא כפרעו ועוד וכו' ע"ש ואפשר דגם תקום לנכות מן הלקוחות שקנו אחר הודאת הלוה קאמרי וכה"ג כתב הכ"ח בסימן ט"ז והש"ך בסימן ע"ט בכונת התוס' נבי פסק דין ע"ש וכן ראיתי בס' א"ז למלוע' שכתב וז"ל וק"ל ניחוש לקנוניא כדאמרינן בפ"ק וק"ל ככתובות הודאת בע"ד נבי לקוחות לאו הודאה היא ושמה דממה שמכר אחר הודאה קאמר וקמ"ל דלא אמרינן כיון דלאו סהדי מפקי לקלא לא יטרוף אלא אמרינן כיון דהוא מודה משוי' ליה שטר וכו' ע"ש וכ"כ הרדב"ח"כ סימן תק"ע בשם הרשב"א דרב אפי' נמי לא אמר אלא בלקוח' דמשעת הודאה ואילך וב"ל דאפי' כהא פליג ר"י וק"ל כותיה וטעמא דשמא עיניו נתן למכור מנכסיו וקדם והודה לזה ועשה עמו קנוניא לטרוף מה שימכור אח"כ הלכך לריק לקיימו ע"ש וכה"ג כתב הרדב"ז סי' תשס"ח ע"ש ושם ראיתי להש"ך סי' ק"ו שדחת ג"כ דברי המכ"ט עש"כ :

ז' כתב הרשב"ש בחדו"ק סימן רס"ו והביאה מן כ"מ פ"ד מה' עדות וכו' ח"ה סימן קמ"ה דדעת הר"ף והרמב"ם דקיום ב"ד א"ל קיום וכ"ה כירושלמי ויש לסמוך עליה' בשעת הדחק משום עיגוב' ולפ"י דוקא כמעשה ב"ד ולפי מ"ש א"ה אף כשטר שאין בו מעשה ב"ד ולענין מעשה אפי' סומך על סברתי שכבר הורא זקן אבל בממון אין לסמוך עליהם דכל

היכא דאיכא פלונתא קולא לנחבע וחומר' לקובע עש"כ וה' דברי אמת בחדו"ק סימן ד' דחה מזה דכרי מהרי"טן שכתב דכלא קיום לא אמרי' דאינו חוזר ומניד אף דרוב הפוסקים ס' ל' דלריק קיום וכן נראה מהש"י הרשב"ץ שהכיר מרן כ"ה סי' קמ"ב וס' קנ"כ מ"מ הרי מלינו להרשב"ץ שהכיר מרן כה' עדות שדעת הר"ף והרמב"ם דמעשה ב"ד א"ל קיום וא"כ כיון שהניד אין חוזר ומניד וחלילה להקל באיסור ערוה נגד הר"ף והרמב"ם ואיכרא שהרשב"ץ בחדו"ק סי' קע"ג וח"ג סי' י"ו וסי' כ"כ כתב דכ"ע מורוד קיום ב"ד א"ל קיום ומ"ש הרמב"ם דאין כ"ד אחר כ"ד וכו' ענין אחר הוא עש"כ משמע לכאורה דאפי' כשטר שאין בו קיום ב"ד מקל משום עיגוב' כיון דמדאוריתא עדים החתומים על שטר כמי שנחקרה עדותם כב"ד וכת"ש הרשב"ש וסומך על סברתו ודלא כה' בית שמואל כ"ה ס' קמ"ב ע"ש וה"כ אמרי' כיון שהניד טוב חוזר ומניד דאפי' לא נתקיים מדאוריתא עדים החתומים על השטר כמי שנחקרה עדותם כב"ד דמי מיהו בחדו"ק הרשב"ץ סימן י"ג כתב וז"ל והע"ג דאמרי' כריש גיטין דקתנו לומר כפ"כ ובפ"כ משום דאפי' לחלופי בקיום שטרות ולפ"י ה"ה א"ל כנרון הזה דאפי' לחלופי בקיום שטרות דעלמ' להכשיר קיום ב"ד בלא קיום שאני הכא דשם ב"ד עליה' ול"ד לעד ה' וכו' ע"ש הרי דס' ל' דדוקא בקיום ב"ד הקלו משום דלא חתי לחלופי בקיום שטרות דעלמא אבל כשטר שאין בו מעשה ב"ד אם לא נתקיימה חתימת העדים אין להקל דאפי' לחלופי בקיום שטרות דעלמא :

וראיתי לה' עדות כיעקב סימן כ"ז על כהובח שלא מלאו עדים לקייט' חתימת העדים אלא חתימת הבעל שכ' דטורפה מלקוחות מטעם שכ' התוס' בניטין כד"ה ואם וכו' בשם ר"י דדוקא הלוה עצמו יכול לטעון מזויף אבל לקוחות ויורשים אין לטעון מזויף וכן דעת כמה פוסקי' וכיון דאיכא פלונת' לא אמרי' יד בעל השטר על התקונה אלא הרכבה המלוה הוא המיטזק דמוקמי ליה אדאירית' דא"ל קיום ועל היורשים והלקוחות להביא ראיה אם עווענים להם מזויף ע"ש וכה"ג כ' מהרש"ד סי' ש"ן גבי שטרות בעש"ג וז"ל אמנם נראה בעיני' כיון דאיכא פלונתא דרבייתא איהן לן לחיקומי דינא אדאוריתא וכיון דמראו' אין זה עדות וכו' א"כ הנוים פסולים מן הקורה ולא הוכשרו אלא מהקנתא דרבנן כל היכא דאיכא ספק א"ל דמשום ספק דתקון רבנן לא מבטלי' ד"ה דרי' התקנה על החתונה והביא ראיה מדברי מרדק"ו כמבואר שם דאפי' להוליא ממון אמרינן הביע' ש"ה"כ כיון דמדאוריתא א"ל קיום ואינו אלא תקנה דרבנן כל דאיכא ספיקא אמרי' יד התקנה על החתונה הפך דברי הרשב"ש והרא"ש בחדו"ק כלל כ"ה סי' ת' והביאו הטור ח"ה סי' ק"ח כ' אחר שאין דבר זה מפורש בתקנה יד התקנה על החתונה כי התקנה כהה להוליא מד"ת וכו' ע"ש וה"כ בספק דפלונתא דרבייתא יד התקנה על החתונה וכ"כ מהר"א נח"ת א"ה סי' ד' ע"ש אבל ככר ה' משנה למלך בפכ"ה מה' מלוה בתשו' כ' והנראה חללי דלא אמרי' דכל דאיכא ספק תקנה מוקמינן לה אדינא ואפי' תס' מויליא' מידו אלא במלתא דמדינא אין לו שום זכות בנכסום כגון תקנת ההשכון דמדינא הבעל יורש ואין ליורשי האשה שום זכות כלל בנכסום

כיו אס מנכח התקנה כיון שיש ספק בתקנה מוקמי' לה
 אדינא וכן נדון של ה' פני משה סי' נ"ד הוי כה"ג ממס
 אבל בנדון זה וכו' וכו' נחא מ"ס הרמב"ם פ"ז מהל'
 חובל גבי נזק דנשכע ויטול שאס חטף חמתוכו' וטען
 הניזק שמדנליות הוי בתוכה שאינו נאמן וכו' ואס תפס
 אין מציאו' מידו והיא בעיא דלא אפשיט' כמ"ס המ"מ
 וא"כ כיון דספק בתקנה הוא אמאי נהגני ליה תפיסה
 אלא סנר' דשאני התם כלפי דברי היפוס חייב שבגנדרו
 לשלט כל מה שטען וכיון דלכי דכריו זכה כמה שתופס
 מדינא אף שהיה ספק בתקנה אין מציאיין מידו עש"כ
 וכ"ס הכ"ד אין מציאיין מיד הלוח כיון דלפי דכריו
 שהשטר מזויף מדינא אינו חייב לא אמרי' ד התקנה על
 התקנה להוליא מידו וילא כמהרשד"ס וה' עדות
 ביעקב אלא דלפ"ו אס חמלוה תפס ג"כ אין מציאיין
 מידו כגד הריף והרמב"ם דס"ל דקיים ב"ד א"כ קיים
 וכל ספק בתקנה אמרינן יד התקנה על התקנה ואין
 מציאיין מהמלוה שהיה מוחזק ועיין בה' מח"א כהל'
 גזילה סי' ל"ב' ועוד שהרי כתב התוס' סס דאפי' לא
 טעני' ליורשים וללקוחות מזויף טעני' להו פרוע כיון
 שהיה עלמנו ויכול לומר פרוע מגוראיו כעני אמר מזויף
 והכילו רחיה ע"ש וא"כ ה"נ בכחוכה נטעין להס
 שהיה פרוע דאע"ג דאין כתובה נכבית נחיים והו"ל
 פתוך ומנו דמכע"ל כריש כהרא' הוי אמרי' מנו במקום
 חזקה הא ק"ל קולא לכתבע נאמן לומר שפרע בתוך זמנו
 פמנו וה"נ טועני' ליורשים פרוע כיון שהכיהס היה
 נאמן כמנו מיהו אפשר דס"ל כמ"ס מהרי"ק שרש יט'
 דאס הכתובה כירה אפי' לא נתקיימה נוכח מן היומא
 ולא טעני' להו פרעתי ולא מזויף משום דהטוען אחר
 מנעשה כ"ד לא אמר כלום ע"ש וכבר כתב כזה לעיל :
זה הגה לענין קיום שטרות דרכנן כתב הגמ"ר
 כס"ס ר' אביגדור הכהן דהא דקיו' שטרו'
 דרכנן ה"ד היכא דליכא הכחשה כגון כא' ליפרע שלא
 בפניו או מיהומים ולקוחו' אבל אס בע"ד לפכנו ואמר
 מזויף הו"ל לריך קיום מדאורייתא והכילו הסמ"ע ע"ש
 ומהרי"ק סי' ע"ד דחה סכרא זו והוכיח מדברי רס"ס
 בפ"ג נ"פ והתוס' בפ"י מי שהיה נשוי ור"ס דס"ל דאפי'
 טוען מזויף א"כ קיים אלא מדרכנן וכן הש"ך הכי'א
 דברי התוס' דכתב' ד'ט' ובתרא דקב"ח ובתשו' המיו'
 לס' משפטים סי' י"ב סכ' דרכנן הלריכו קיים כשטען
 מזויף עש"כ וכ"כ עוד התוס' בתרא דמ"ח כד"ה אר"ג
 וכו' ע"ש וכן דאיתי לבעל העיטור כריני קיום דל"ה
 נכיו נאמן ארס לומר זה כ' ידו של אכא וז'ל מסכרא
 דמהני אפי' במקום דאיכא ערעור הוא וס"מ אפ"ה
 מדאורייתא כשר ומדרכנן הוא דלריך קיום והא דאמר'
 בדין הוא דאפי' קיום שטרות לא בעי אפי' במקום
 דאיכא ערעור קאמר וכו' ורכנן הוא דאטריך אפי'
 במקום דליכא ערעור כגון דנפרע שלא בפניו וכו' ע"ש
 וכ"כ הר"ב סימן שפ"ה דאפי' איכא ערעור דבעל
 מדאורייתא עדים החתומים על השטר כמי שנתקרה
 עדותם ככ"ד ע"ש והרשב"ש בתשו' סי' תקנ"ב כ"ד ה"ט
 משום דאמר' דעדים הם החתומים על השטר חזקה
 שאין חוקמי' על השטר אלא"כ הם כשרים וכן חזקה על
 בעל השטר שלא יחתים כשטר אלא עדים כשרים וחזקה
 דאין ארס טורח ומזויף וכיון דחזקה זה מדאורייתא אין
 לריך קיום עש"כ וה"כ נראה דאפי' טען הלוח מזויף
 א"כ קיים מדאורייתא מה"ט דחזקה לא טרח ומזויף גם

מנהרש"ח בתשו' סי' א' ד' ב' וד' ו' הוכיח דכל הכוסקו'
 חולקים על הר' אביגדור ואין לחוש לו אפי' לעשות'
 ספק עש"כ אבל מלאהי להרמ"ה בתשו' סי' רנ"ג סכ'
 בדברי הר"א דאס כא' להוליא מלקוחות ויהומיה או שלא
 בפני הלוח דלא קרא עליו ערער א"כ קיום רק
 מדרכנן אבל אס קרא עליו ערער מדאורייתא נמו לריך
 קיום ע"ש וכ"כ המכ"ט ח"ג סי' ק"ל דאס הלוח עלמנו
 לווח שהוא מזויף הוי כהספא מדאורייתא כל שלא נתקיי'
 בכ"ד וכ"כ כשכחו העדים עלמן וערערו על החתימה
 ודחה דברי מהרי"ק עש"כ וכן הוכיח ה' כ"ס בא"ה סי'
 קמ"א ס"ק ע"י שכן דעת הרמב"ם והטור ומרן ע"ש וז'ל
 הה"ד סי' של"כ רב סיושב בישיבה וקיים השטר ביחוד
 וכו' וראה דאי אפי' בע"ד ומערער וכול להיות דלא
 נהני וכן שמעתי שא' מן הגדולי' הכי'א ראי'ה דלא נהני
 מהא דאמר' בפ"כ דכתובה ואמר' לגא רכבא אש'
 ופ"רסי כחד ליטנא היה ח"מן המקיימי' השטר וכו' דה"כ
 מה לריך לאחרים כהדו' הא היה ראש הגולה וכו' אמנס
 מנהג וכו' ע"ש ולכאורה נראה דס"ל כדעת הר"א
 והרמ"ה דהא דקיים שטרות דרכנן היינו היכא דליכא
 הכחשה כגון בבא ליפרע מיהומים ולקוחות אבל הוי
 בעל דין בפנינו ומערער שהיה מזויף לריך קיום
 מדאורייתא ע"ש וה"כ בדליכא ערעור כיון דקיים זה
 מדרכנן סגי ביחוד מומחה אבל כשבע"ד מערער לא
 מהני משום דלריך קיום מדאורייתא ודרכ' אפי' איכא
 לאוקמה כהכי שערער הכע"ד :

אבל

ראיתי להרדב"ח סי' סימן ס"ח שכתב וז'
 ואפשר דסמכו כיון דק"ל דאפי' היה מומחה
 כן אפי' יחיד וכו' וכ"ס דקיים שטרות דרכנן ולהיה
 וכו' אע"ג דיכול לדון דכיון שהוא מומחה הוי כאלו
 קבלי עליהם וכו' אבל גבי קיום שטרות הוי הכע"ד
 עומד ומערער ומ"מ אס באו החובע והנתבע לפני
 הרב לקיים השטר ונתקיים לפניו ולא ערער מסכתא
 לו דהוי קיום ושוב לא יוכל לערער שהרי קבלו ולא
 עדיף מד' וכו' ע"ש הרי דס"ל דאפי' בערער קיום
 שטרות דרכנן ואפי' לא מהני יחיד מומחה כיון דלא
 קבלו וה"ה שלא בפניו ומיהומים ולקוחו' ואפשר דמ"ס
 התה"ד דאי אפי' בע"ד מערער וכו' לאפוקי קבלו עליו
 וכן הסכים מהרש"ל כ"ש כפ' הגוזל בתרא סי' א"ע ע"ש
 גם הר"טכא הובא כס' ה"ז לכחוכה ד' כ"ה ע"כ כתב
 וז'ל וליכא למימר דמיירי שהנ' גמיר וסכיר וראוי לדון
 יחידו וה' הרסני בקיום לכדו דה"כ וכו' ולענין חכס
 דגמיר וסכיר או בני לקיים שיהקיים בפניו לכדו היה
 הומר מו' ז'ל דגזו' חכמים היה דקיים שטרות פנ'
 וכדאמר' לקמן בכ"ד דרכינא ורב חסי דלא סגי בכ'
 והנהו מסתמא גמירי וסכירי הוו ונראה' הדברים עכ"ל
 ונראה דרכי הר"ה קאמר שכ"כ הר"ה שסכד"ה
 ושאיני הכא וכו' ע"ש אבל הרשב"ה בנימוחות סי' ק"ב
 משמע דס"ל דסגי בקיום יחיד מומחה וכ"כ דעת
 הרמב"ן סס ומדברי הר"ה והר"טכא משמע דאפי'
 בקיים דרכנן לא מהני יחיד מומחה ואפי' קבלו עליהם
 דלעולם לריך ג' שלא יהיה כעד מפי עד ומלאהי בתשו'
 הגאונים שער ז' סי' מ"כ וז'ל שטר היהומים היואל
 בכ"ד וכו' והיה כ"ד מומחה והיה השטר חתום בקיימו
 והכל ירעיש חתימת ידו וכו' כך הוה הדין שאפי' היה
 אכ"ד הו' ראש ישיבה וקיים את השטר לכדו אין שוה
 אותו קיום כלל וכן מורין כן שהלכה רווחת שקיו' שטרו'
 כנ'

כנ' וכו' ע"ש משמע ראמי ליכא ערעור לא קני ביחיד מומחה ואפי' קבלו :

ט' כתב הש"ך נראה דוקא בטרחות דקיום שטרות דרכנן אבל חתם יד הנלוה מראורייתא בעני קיום וכן מוכח מדברי הסמ"ע בסו"ל ה"ב כ"ה ח"כ בסו"ק ונמשך אחריהם ה' דבר משה סו"ט ע"ש אבל מהרש"ד סו"ק מ"ו וז"ל אע"פ שהיה א"ל דדוקא בקיום שטרות וכו' משום דעדים החתומים על השטר נעשה כמי שנחקקה עדותה בב"ד אבל בכה"ג נראה דליכא ה"ט וכו' מ"מ נראה דאין לומר כן וכי לשתמיט שום פוסק דלימא חי ועוד לפי טעם הרשב"א וכו' לפי שהמק' לא על מנה שבשטר הם מעידים לא על חתימת העדים ה"כ ה"ה הטעם בקיו' הכתי' וכו' ע"ש וכן מצאנו להרשב"א בחתימות קיומן כ"כ שכ' וז"ל ראשו' בחתם ירא אין לנו חוששי לומר נוזיף וכו' דחשושי אינשי בשקר' למחוק שבשטר לא מחוקי' דהא קיל דקיום שטריה דרכנן ומראורייתא ל"ט וכו' ומ"ש חתם יד וכו' ע"ש הרי דס"ל בחתם יד נמי א"ל קיום מראורייתא כמו שטריה כ' מקיימי' שלא בפניו והרשב"א סימן תקנ"ב כ' הטעם דקיום שטרות דרכנן משום דהנו סימני' על החזקה וקוק שאין העדי' חותמים על השטר אלא הם כשרים ה"ה חזקה היא על בעל השטר שלא יחזיקו בשטר אלא עדים כשרים דקוק' אין אדם טורח ומזויף ומשום חזק' הו' דאורייתא ה"ה השטר קיום ע"ש וא"כ ה"ה נחמה ידו אמרינן חזקה שאינו מזויף וא"ל קיום מראורייתא כמבואר בתשובת הרשב"א וכו' כ' הסמ"ע בסו"ק י"ח עיני מ"ש בסו"ק י"א אבל יש להסתפק בשטר כים דקי' ל' נהמן לומר החזקה במגו דהאנסו וכן בכת' דנהמן לומר מזויף במגו דפרעהי דאפשר דקיום שטרות מראורייתא כיון דאיכא מגו אע"ג דחזק' דאין אדם טורח ומזויף לא עדיפת חזקה זו מחזק' דאין אדם פורע כחוק ומגו דקי' ל' דאמרינן מגו כמקום חזק' ה"ה נהמן לומר מזויף במגו וזריך קיום מראורייתא :

יוד דין ד' הגה ואם קיימו בשנים לה וכו' כ' הסמ"ע דאם הם עצמם

מכירים החתימות הו"ל כאלו מעידים על מנה שבשטר ואין ז"ל דאפילו מכירים החתימות הלא לא היו אלא ההלוואה ועל חתימות יד העדים הם מעידים ולא על מנה שבשטר הלכך זריך ג' הש"ך וכן ראיתי בס' ה"ז לבתרא ד' מ' שכ' ר' יונה בעלויות וז"ל והיכא דהם עצמם מכירים חתימת יד העדים וה"ל לקבל עדות מאחרים אפי' בעני' תלחא וכו' ע"ש הטעם ומדברי הרשב"א בחתימות סו"ל א"כ וז"ל ואפי' אם יבואו עדים ויהמרו לנו ראינו כשתקם נפקלי ולא היו שם יוסף ובנימין וכן כשתקם יוסף וכו' שאין חוששים לכ"ד טועי' ואני אומר נהקיים בפני ג' כמעמד ה' או שלשתן נועדו במקום ה' כקורת ב"ד והם כעצמם הכירו חתימת' עדים והתק' חתמו זה שלא בפני זה וה"ל עשו כדון לפי שקבלת העדות זריכה להיות כב"ד כלומר כמעמד ג' שהם כ"ד אבל הכ"ד ה"ל לחתום זה בפני זה וכו' עכ"ל מבואר דס"ל ראשו' הדיונים מכירים החתימות זריך שיתוועדו יחד דקבלת עדות היא דזריך כ"ד :

דין ה' מקיימי' השטר אפי' שלא בפניו בע' דוכו' פירש"י אש עדיו מבקשים לילך למ' וה"כ לר"י דא"כ אמאי נקט קיום השטר הא קבלת עדות נמי

ככה ג' מקבלו' שלא בפניו בע' דוכו' לר"י דככל ענין קאמר דמקיימי' דקיום שטר דרכנן וכו' תו' והר"ה ש"ב הגי' בפר"א וכו' מרן הכ"י דאפשר דגם רש"י מודה אלא לדוגמא נקט כגון שהיו עדים וכו' ע"ש ורשב"א בפ"ח ה"ד ע"כ וז"ל קיום שטרות כג' מו' שיש לו שטר על חבירו וקושש שמה' ילכו עדים למ"ה היו ומתו' וכשיבא לגבות חוב הכתוב בשטר יטעון הלוה כי פרוע הוא או מזויף הוא וכו' ע"ש והתם לא מיירי בקיום שלא בפניו בע' ד' ומתו' ויול' בכתבי מהר"ה י"ק רל"ב כ' מה תקנה יש' בחקיום חי חיישי' למיתה הדיונים ולא שמעתי טעם ברור ע"ש וז"ל הרשב"א בחתו' המיוחדות סו"ל א' כי הקיום אינו אלא מפני חתימת כ"ד כי כרת יותר מחתימת עדים אבל כל זמן שיש' עדים שמכירים חתימתם או שהעדים כעצמם מעידים מעכשיו על חתימתם דבר פשוט הוא שא"ל קיום וכו' ע"ש ובתשובה הובא בכ"י ופסקו' מרן בס"ו כ' דכ"מ בקיום דכיון שחתימות עליו' עדים וג' דיונים ימלא בקל מי שיכיר החתימות דאם יכירו חתימת ב' העדים או ג' הדיונים סגי ועיין בהש"ך ס"ק מ"א ומ"ו וכו' דאפשר דרש"י ורשב"א ק"ל אמאי זריך קיום כשיבא לגבות החוב בשטר אש יטעון הלוה מזויף וכו' העדים עצמם ותו' אש עדים מבקשים לילך למ"ה או שחישש שמה' ילכו למ"ה או ומתו' דהו' מהני הקיום משום דחתימת כ"ד נכרת יותר מחתימת עדים וגם בקל ימלא מו' שיכיר חתימת העדים או הדיונים :

יא כתב מהרש"ח דלדעת הרשב"א בחשו' שכ' הטעם לפי שלא על מנה שבשטר הם

מעידים אלא על חתימת העדים נר' דה"ד כשעדים אחרים מעידים על חתימת העדים אבל אם הם עצמם מעידים על כה"ג רעל מנה שבשטר הם מעידים דקי' ל' ברכנן אין מקיימי' שלא בפניו בע' ד' ואפשר דאע"ג דקי' ל' רעל מנה שבשטר הם מעידים אינו ממש וז"ל הרמ"ה בס' ה"ז לקמא ומסתברא דדוקא היכא דאפשר לקיימם שלא מפני עדים החתומים וכו' אבל היכא דלא אפשר לקיימי' לא מפני עדיו כמאן דמסדרי השתא ע"פ דמי דהא קי"ל על מנה שבשטר הם מעידים ואפשר דאין הוה נהנהב חתם הו' מבספי' מני' לאסודרי בשקר' ופירש"י דלא הו' מקיימי' ליה לשטרה הלכך הו' ל' וכו' בעדות ע"פ דאין מקבלו' אלא בפניו בע' ד' עכ"ל הרי דס"ל בהרשב"א ואש' א"ל לקיימו אלא מפני עדיו השטר אין מקיימי' שלא בפניו בע' ד' מיהו מכו' דס"ל דטעמ' שאין מקבלו' עדות שלא בפניו בע' ד' משום חשש עדות שקר וכ"כ הרי"ף בחשו' סו"ל ריש וז"ל מ"ש מקבלו' עדים שלא בפניו בע' ד' כגון שהיה חולה הוא דבר ברור ודברו רבא מקיימי' את השטר שלא בפניו בע' ד' דבר אחר דא"ל בעדות ע"פ וזו בעדות בכחב וכו' להיות בפניו בע' ד' שהעדות על הממון זריכים בפניו בע' ד' כי שמה' הוה העדות שאינה ברורה למעיד כמו שזריך ואש' הוה העדות בפניו בע' ד' והעדו' אינה ברורה אלל העד כמו שזריך לא יעיד זו העדות בפניו בע' ד' כיון שאין ממנו שלא יבחיטו אבל החתום שהוא קיום השטרות אין לחוש לכל זה הלכך ה"ל בפניו בע' ד' עכ"ל הרי שכ' דמשום חשש עדות שאינו ברור הוא דזריך להעיד בפניו דמתקורא ממנו שלא יבחיטו והמכ"ט ח"א סו"ל רפ"כ חשו' הרי"ף הביאה ה' זרור הכסף ונמשך אחריו ע"ש אבל הרשב"א בחשו' ח"כ ס' ע"כ וכו' שאין מקבלו' עדו' שלא

שלא בפני בע"ד נזירת הכתוב היא ולא משום דחוששי
 לעדות דהטומאה ואהרן מייחשו להו וכו' ע"ש וגם
 לרבי הר"ף נר' דקיום אפי' מפי עידו דק"ל על מנה
 שכשטר הם מעידים אפי' שלא בפני מהני דליכא חשש
 יראה וכ"כ הרד"ה וז"ל וא"ת לטעמיה דהרשב"א
 כשעירי השטר עלמם מעידים על חתימתם אמאי
 מקיימים שלא בפניו הא ק"ל כרבנן וכו' ז"ל ס"ס אין
 מעידים עכשו דבר חדש אלא אומרים זה כת' שפ' לזה
 לפ' וכשעה ההלואה היתה החתימה עכ"ל וכן מוכח
 מדברי הנ"כמו שאכתוב בסו' ע"ח דין א' ע"כ :

י"ב דין ז' הא' שיהיו הדיונים מכירים וכו'
 כתשו' הרשב"א סו' ז' א"ת כדא"ת
 בהדיא דאפי' הדיונים מכירים החתימו לרי"ך שיתוערו
 וקר וז"ל או ששלשתן יועדו כמתקום א'פתורת כ' דהם
 קבינו חתימות העדים ואח"כ חתמוה שלא בפניו זה
 וא"כ עשו כד"ן וכו' ע"ש וכתשו' חיים שאל ח"כ סו' ל"ח
 אות ט' כ' כשם מהר"י ז"ן דיכולים לחתום כל א' לברו
 אלא דאין כותבים כמותב קלחא כדא"ת וכו' ע"ש :

י"ג שיבואו העדים החתומים וכו' אם אמר
 לא' זה כתב ידי ח"ן האחר וכו'
 להעיד דהוי עד מפי עד וה"ה אמר לכ' וזה פשוט
 מהר"קס ונ"ל דגם לדעת ריב"ש דיכולים להעיד מתוך
 הכתב ולא בעי' מפייהם ולא כהבס משום דקיום שטר'
 דרבנן כמו שמקיימים שלא בפני בע"ד מה"ט ע"ש ת"מ
 בעי' מפייהם ולא עד מפי עד :

י"ד אם העדים אומרים כתב ידנו הוא זה
 ואחרים או' ח"ן זה כתב ידם נחלקו בתו'
 מי נאמן ונ"ל להכריע שהעדים נאמנים שהרי יכולים
 לכתוב שטר אחר ולחתום בו ועוד שמה הטו את ידם
 ולא חתמו כמנהגם מהר"קס ובעל העיטור כדיוני קיו'
 דל"ג עד כ' וז"ל הם אומרים כתב ידן ואחרים או' ח"ן
 כת' הוא תנור"ח לא מעלין ולא מורדין ע"כ וז"ל הר"ה
 הובא בס' ח"ז פ' האשה שנהרמלה ד"ט ד"ה אינם
 נאמנים וכו' ברם נרי"ך ח"ל למילק העדים שאמרו כתב
 ידנו הוא זה וכו' אחרים ואמרו אינו כת' מהוונר' לו'
 דאליכא דרבנן דכברי דעל מנה שכשטר הם מעידים
 הו"ל הרי והרי ואליכא דר' נמי דסבר דעל כת' הם
 מעידים כיון דלא סגיא ליה כשאין מעידים זה ע"ז הו"ל
 נמי תרי לגבי תרי אבל הם אומרים אינו כת' ואחרים
 אינדיים כת' הוא כשאין עדי השטר מעידים זה ע"ז נר'
 שהאחרוני' נאמנים ועדי השטר לא מעלין ולא מורדי'
 דהו"ל חד לגבי הריוהבי אמרי' בירוש' הן אומרו' או'
 זה כת' ואחרים או' כת' הוא הני ר"ח לא מעלי' ולא
 מורדי' אמר ר' ריש' דמתני' אמר כן אם יש עדים
 שסוף כת' או' ספיה כת' יולא ממ"א אינם נאמנים
 עכ"ל :

ט"ו דין ה' ב"ד וכו' כ"ד שמכרו קרקע
 לנבית לאלמנה וכו' כשטר
 המכר שמכרו כ"ד לאתו קרקע מחמת שהו"יא' למנ'
 פ' בפניהם שטר מתנה כ' וחתום וכו' חיישי' לזיוף משו'
 דיד בעל השטר על החתמו' ואמרי' דמזוייף נמי חתום
 מקרי ולא נהקיים לפניהם דחיישי' לכ"ד טועי' הרמ"ה
 כתשו' סו' ר"ג :

ט"ו ונהגו לכתוב הדרך שנתקיים בו ונ"ל הטע'
 דאף דלא חיישי' לכ"ד טועין מ"מ
 שמה ע"ז זה יודע ללוה שלא נתקיים כרהו כגון שיברר

שעי די הקיום פסולים הם וכו' הסמ"ע וה"ד לכתולה
 וז"ל מהר"ן מיוגש בס"פ י"ג וז"ל ושמעו' נוסח דאמרינן
 כ"ד ב"ד לא דייקי דהיכא דחייקי אינש שטר' לכ"ד
 לקיומי שלא בפני בע"ד וחייקי סהדי וקמסקהדי אחתימ'
 ידויה דסהדי דחתימ' כשטרה רליה להו לכ"ד לקיומי
 שטרה אפומיהו עד דברקי' וכו' שום מדעם דתקדושת'
 או לא דהא כ"ד ב"ד לא דייקי הילכך אי לא תדברו
 להו וכו' ע"ש :

טו"ב דין ח"י צריך שלא יהיו עירי הקיו'

וכו' הר"ן ספ"ב
 לכתובות הוכיח דלא קי"ל בירוש' דפוסל עדים קרובים
 מטעם הזמה אלא גזירת הכתוב היא מלא וימתו אבות
 וכו' והסוג על הרשב"א שכ' שכולים להיות עירי קיום
 קרובים לדיוני קיום כיון דאין הזמה שכיחא בהן לא
 חיישי' להכי כקיום שטרות כרבנן וכו' והכיוו' הש"ך
 ע"ש שהרי טבא כתי' שם דה טעמא דהזמה וא"כ אפי'
 כקיום שטרות דרבנן לא יקבל עדות קרוביו וכ' ד מ"ו
 הר"ה א"ל ל' ים מרבתי אומר דקיום שטר' כיון שהעד
 שהעיד נעשה דיון אף נעשה דיון על עדות קרוביו וכן
 הדעת מברעת וכו' ע"ש הרירדה"ה הוה"ן ס"ל דלרי"ך
 שלא יהיו עירי הקיום קרובים לדיוני הקיום אבל
 הרשב"ה ס"ל דכיון שהעד נעשה דיון אף נעשה דיון
 על עדות קרוביו וכן דעה הרי' טבא ודברו הרשב"ה
 כמיוחסות סו' קי"ב ע"ש ונראה דדיוני הקיום
 הקרובים לעירי השטר וכן עירי הקיום קרובים
 לעירי השטר לכולי עלמא פסולים שהרי כ'
 הרשב"ה וז"ל ואל תתמה אם הכשירו בקיום עד
 קרוב לדיונים ולא הכשירו עירי קיום קרובים זה לזה
 ולא לדיונים קרובים זה לזה וכו' דה"ט משום דקיום
 שטרות דרבנן דמדאורייתא עדים החתומים על השטר
 כמי שנתקרה הלכך כל שאין פסול קורבה לא משום
 דאם הוזמו וכו' הכא בקיום שטרות לא חששו משום דאין
 הזמה מלויה בעירי קיום אלא בדרך רחוק וכו' ע"ש
 א"כ ברוקא עדים קרובים לדיונים דאילו משום הזמה
 בקיום שטרות לא חששו אבל דיונים קרובים לעירי
 השטר דפסול קורבה הוא ודאי דפסולים אפי' כקיום
 שטרות וכו' כ מהר"י עיינאש כתשו' ח"ה סו' ח' ע"ש אבל
 מהר"י ז' מיוגש כתשו' סו' קס"ג כ' וז"ל אם ג' ישבו
 לקיים את השטר והיה א' מהם קרוב לא' מן העדים
 שכשטר אס' קיימו אותו השטר בהכר' ידיה עירי החתומי'
 עליו הרי הקיום הזה כשר מ"ל שיעיד לפני הדיונים
 שהוא כתב יד קרובו ומ"ל שילטרף עם הדיונים לקיום
 חתימת יד קרובו אבל אם לא היה מכיר כת' קרובו
 והוא נ'רך שיעיד קרובו לפניו על כתב ידו הרי הוא
 פסול להלטרף עם הדיונים כקיו' אותם העדות להותו'
 כזה דיון דן בעדות קרובו עכ"ל :

ח"י דין י"ט עירי הקיו' למלוה וללוה פסולי'
 וכ"כ רכו' האיו בתשובות
 הגאונים שער ז' סו' מ' ד והרי"ף כתשו' סו' קמ"ה דאם
 עירי הקיום לא יהיו קרובים זה לזה כ"ש הם היו עירי
 הקיום קרובים למלוה וכ"כ הר"ה בפ"ק דכנהדרין
 והובא בס' תמים דעים סו' רי"ג ורי"ד ע"ש וכ"כ הקו'
 ככתובות ד' ל"ב בד"ה דינא וכו' וז"ל דכ"מ כגון
 שהעדים הנקיימים את השטר של כ"ח קרובים לראובן
 ואין קרובים לשמעון וכו' הא נמי לאו מלתא היא מטע'
 דפי' דאפי' משתעי דינא כהדי שמעון ל"מ מקיימי ליה
 כיון

כוון דאי טרויף ליה מנני' בחר ראוּבן אויל וכו' ע"ס הרי דאפי' קרובים למוכר ולא ללוקח פסולים לקיים השטר כיון דלוקח בחר מוכר אויל והרשב"א בתשו' ק"ד סימן מ"ו כ' דדעתו נוטה להלכה רכשרים מדאמרונן אין העדים חותמים על השטר אם לא קראוהו אבל הדייני' חותמיו' על השטר אע"פ שלא קראוהו ולא ליחוס שמא עידי הקיום קרובים למלוה או ללוה ובמיוחסות סימן ק"כ הרי"ך הראיה זו ע"ס ועיין הרשב"ץ ח"א ק"י כ"ו ע"ס:

ד' דין ב"ד מעידין בפניו וחותם וכו' ואע"פ שהב' היו עדי' בקיום שטרות עד נעשה דיון וכ' מרן הכ"מ סי' ז' וז"ל כ"ד ירוחם שעד החתום בשטר אינו דין באותו שטר וכ"כ בעל העיטור בשם רב אלפס והרשב"א כ' בהשו' ש"ס לרון ולהכשיר אפי' עד החתום בשטר להיות דיון זה והש"ך כ' דלא פליגי דר' ירוחם ובעל העיטור מניירו שאינו דין באותו שטר על המלוה והרשב"א מניירו שיכול להיות דיון בקיום השטר ע"ס וכן מכוּר בהשו' הרי"כ ש סי' ק"ג ע"ס אבל מזה"ק למחר' ין מניגש בהשו' סימן קמ"ד שכ' וז"ל וא' מעידי השטר אינו יכול לקיים עדות חבירו וכו' ומ"ס עד נעשה דיון בקיום שטרות הוא לענין שיעיד על כת' העד ויקיים אותו וכו' לא שיהיה עד בעיקר השטר לפי שעדותו אינה בקיום השטר כדי שיועיל היותו כה דיון אבל היא בעיקר הממון שבשטר וכו' אין ראוי שיהיה הוא עצמו דיון בקיומו כמו שאינו יכול לרון כו' עכ"ל הרי"ד ל דעד החתום בשטר אינו יכול להיות דיון במקום השטר ומ"ל ע' עד החתום בשטר אינו יכול לרון באותו שטר וכ' הרשב"ץ ח"א ק"י ה' ד' ו' ע"כ דעדי מסירה יכולים להיות הם עצמם דייני' כמה שראו או כמה שהודו בפניהם ע"ס:

כ"א דין כ"ה בר ה' קבל עדות בפ' פסול הרא"ש כ' דסני שעירו בפני כל א' כפ' ע"כ הרמ"ה הובא בס' ה' וז"ל מרקא' לרובים להעיד בפני כל א' וא"ל אומר בפני כול' ש"מ דאפי' בפני כל א' כפ' ע"ס מיהו ה"מ בקיום שטרות דרכנו וכו' ע"ס ומהר"טן סי' ר"מ כתב דגם הרמב"ץ בהשו' לא חתר הלא הם חתם כל א' כפ' ע"כ אבל אם קבל עדות כל א' כפ' ע"כ וה"מ כנאווערו יחד והוריעו זלו שנתכרה להם שזו תקימו ידי העדים וחתמו יחד ש"ד ע"כ אבל הרמב"ץ הובא בס' ה' לכתבו' גבי עד שלא חתמו מעידים בפניו וחותם כ' וז"ל ואני תמה העדות שהעידו בפני אותו שלישי היאך שמה עדות והא' ריק' ג' ואין עדות אלא בפני כ"ד וז"ל כשהיה מומחה וראוי לרון יחידי בשאר ד"מ או שיוסיכו מחביריהם אללו בשעת עדותן עכ"ל והרמ"ה כתב וז"ל וקימא היאך מתקיימת עדותן בפני ג' והא' ג' בעי' ואפי' ביחוד מומחה ראוי לרון ד"מ יחידי בראש שאין קיומו קיום וכו' וז"ל שיוסיכו מחביריה' אלל הוסי' והלמידי הרשב"א והרי"ט כ"ה ס' דכיון שיסכו לקיים השטר הרי הם עדים ודיינים כה' וכללו מעידיהם לעצמם ומעידים לשלישי ע"ס הרי דהרמב"ץ והרמ"ה ותלמידי הרשב"א והרי"ט כ"ה ס' דאפי' קודם שחתמו לה מהני קבלת עדות לא כג' ביחד בשאר ד"מ וכ' הרשב"א במיוחסו' סי' ק"י וז"ל שא"ל שלא הכשירו אלא להעד בפני הנ' באותה שעה עד היה ולא דיון אבל לאחר מכהן נעשה דיון ובשעה שנעשה דיון אינו נעשה עד שהוא ח' א'

לעדותו ומדין ראיותו הוא חותם שלא תהא שמועה גדולה מראייה וכו' לא היא דה"ל מנינו קיום שטרות בחדשהרי בשעה שהם מעידים בפני הנ' הם אינם מלטרפי' עמנו והוא לכדו נשאר דיון ואין הוסיך וכו' עיין ע"ס:

כ"ב דין ל"א פסול הקיום לכדו וכו' אבל השטר כבר לנכות כו' ממעבדו למפרע הרא"ש וכ' הרי"ט כ"ה ס' ה' כנדר הכתב וכו' עיין בס' נכת ורדים ח"ה תשו' אחרונה ע"ס:

כ"ג דין ל"ה חתם בשטר עד שלא נעשה חתמו וכו' כד' דהם הוא עד ה' בשטר וטען הלה לא הו' דבריו מעולם דוראי לא יסבבו להכחיש העד הלא אם נתקיי' השטר ונעשה העד חתמו פטור הלה בשכופה היקף שהרי כ' מרן הכ"מ דה"ל דמכשרי' חתימת קרובים אע"פ שהשטר יא' לפני כ"ד בזמן שהם פסולים לפי שהעדים החותמים על השטר כמו שנתקרה עדותם דמי כיון שבשעה שחתמו כשרים היו הו' יכול כאלו קבלו כ"ד עדותם באותה שעה וכו' ע"ס וכו' הרי"כ בס' סי' קכ"ד דה"ל רעדים החותמים על השטר כמי' שנתקרה עדותם ואינן יכולים לחזור דוקא כ' אבל עד ה' החתים בשטר לא חתמו כמו שנתקרה עדותם ויכול לחזור כו' ופסקו מור"ס ס' י"ז ע"ס וא"כ קרובי' בשעה שנתקיימה חתימתו וז"ל השטר כב"ד פסול הוא אע"פ שבשעה שחתם כבר היה דלא חשיב כאלו קבלו כ"ד עדותו באותה שעה כמו שיכול לחזור בו מה"ע וז"ע לריכ"א:

כ"ד ויש מי שאומר דה"ל וכו' כ"כ מרן כ"י לדעת הרי"ק כפ' ד' חתני וז"ל כ"ל דה"ל בששטר וז"ל מתחת יד אחר אבל כיוצא מיד העדים לא היו כמי' שנתקרה עדותם ואם בעת שמוציאי' השטר הם קרובים השטר פסול ע"ס ונראה שהבין דברי הרי"ק דפ' ד' חתני כפ' ע"כ השטר עדיין כיד העדים לא סיי' כמי' שנתקרה עדותם מבעד דאי' בעו בפני ליה לשטר ולא ננס הדי' אבל הר"ן ס' כ' וז"ל הק' עליו דהב"ה לידא דא' תא' או שלוח' מע' ועוד דא"כ א' תא' לא תקרעני' כמה שטרי שהעדים חותמים ואינ' מספקי' ליתנו לבטל דבר עד שאיכותי' עיקר הדבר וז"ל דא' תא' הכא' דכיון דלא חזי' למתכני' לבכ' ד' להיות בידו לראיה לא אבל הר"ן הכריח שם דהתם דוקא דאינו ראוי ליתנו לבטל דבר להיות בידו לראיה לא חשיב שטר וכן תי' הרמב"ץ כס' הזכו' ע"ס ומשמע שם דברי הרי"ק בן וז"ל הרמב"ץ כס' הזכו' סי' ד' שכ' על הרשב"ד במדותה בעיני' שה' לשון ההלכו' הוא מפ' שכן דעת רבינו הגדול בוראי' שהרי וכו' וע"ס במלחמות וכ"כ הרשב"א בחי' ס' א"כ כל שטר שראוי ליתנו לבכ' דאפי' עדיין הוא כיד העדי' חשיב שטר ואפי' נעשו קרובים בשעה שז"ל השטר כבר דאמרי' כמי' שנתקרה עדותם ככ"ד משעה שחתמו שהיו כשרי' ועיין בהרי"כ כס' סי' ר"ו ובתשו' מהרש"ח סי' א' ע"ס:

כ"ה דין ל"ז אין קורעני' אותו וכו' ואם תפס מטלטלי' אפי' בעדים אין מוציא' ממון דכיון דכת' יו'לא ממ' א' הו' ל' תרי ותרי והממ' ע"ה והרשב"א בתשו' ח"כ סי' כ"ה כ' וז"ל ומ"מ אפי' כשיש עדים שמעידים כן שמתוך אונס זה כ' לו כן אפ"ה כיון דכלה' עדים לא היונו אומרים כן אם כת' פל

של עידי השטר יולא ממ"א אין אלו שבהי לפסול השטר כחמני ואע"פ שאין גובי בו לכתחילה כ"מ שאם נטל הכעל משלה כלום ואפי' בפני עדים אין מוטיא מירו וכחתי' שהמרו בכתיבות בפ' האשה שנתארמלה ב' החתומים על השטר וכו' ע"ש מביא דס"ל דהפי' לא העידו על עידי השטר שהיו חנוסים אלא הלוה חנוס ומתק' החנוס ב' לו בן הוו בקרי וקרי ואם תפס המלוה אפי' בעדים אין מוטיא מירו ומשמע דאם אין כת' עידי השטר יולא ממ"א ובא' הלו והמרו כת' הוא זה אכל הלוה חנוס נחמני' כמנוה' כנה"ג ח"כ' בשם הראב"ד ב'תשו' הרש"ב' כ"ו וז' דוקא שאי' מכחישים את המלוה אלא שהומר מלוה ע"פ היתה ואם היתה ובכחונה בשטר נחמני' לכת' כה השטר לגבי לקוחות לפי שאין דברי השטר מוכחישים את דבריהם אכל אם מוכחישים את המלוה מעיקרה שאומרים שלא היה שם מלוה מעיקרה הלא בחינם כ' שהיה שם מלוה אינם נחמני' ולא בטל שטר' לגבי המלוה עלמה אכל אם עדים אחרים אמרו כת' הוא זה אכל חנוסים וכו' בטל שטר' לגמרי ואפי' תפס מוכי' מניה עכ"ל משמע בעדים אחרים אפי' שהמרו כת' הוא אכל חנוסים היו וכו' אפי' מוכחישים את המלוה שלא היה שם מלוה מעיק' נחמני' במנו' וכ"ש שהמרו שהלוה חנוס אכל כשכת' עידי השטר יולא ממ"א הוו כתרי וקרי לעולם אכל מדברי מהר"ם הלוי הוכח' כס' ה' לכתובות שכתב וז' שהרי בכאן עדים אלו הרי הם מעידים כי שטר זה מוטיא הוא וכי ראונו אינו מחויב לשמעון כלום וכו' ע"ש משמע דס"ל דעידי השטר אפי' מוכחישים את המלוה כעיק' המלוה דאין ראובן חייב לשמעון כלום נחמני' כשאין כת' יולא ממ"א :

בו נסתפק

הרב הגנ"ל סי' ז' את המלוה אמר ללוה השכע לי דלא למה או פרעת וכן את המלוה תפס דאין מוטיא מירו אם ה' הלוה השכע את משכיעי' אוחו או לא ומסתברא דא"ל לשכע כיון שיש ב' עדים מסייעי' אוחו ונלע"ד דאפילו לא אמרו ק"ל לאפטורי משכועה דתקם טענת ספק היה באין בידו להכריע כמאן הלכת' משא"כ כס' דקרי וקרי דהוא טוען כרי' שאלו כ' העדים אומרים אמת שהוא יודע שלא ליה או שפרע וכן להפך וכיון שהוא טוען כרי' והעדים מסייעי' אוחו לכ' ע"פ טעור משכועה ע"ש וליקא שהרי כ' הו' בכתיבה ד"ל כ' כד"ה הלכת' וכו' וז' רש"ב' פי' מוספק' לן כמאן הלכת' וז' ל' כן ספיק' דקרי והרי לספיק' דדינא וכו' התם קרי וקרי כמאן דליקנהו דמי' ומוקמי' ארעא בחזק' מרה קמא אכל הכה' דמספק' לן דינא כמאן דלא שייך כולי האי ל' נאוקמ' אחזקת' מרה ונוטיא מיד המוחזק ודוקא הוא וכו' ע"ש ועיין במהר"א שאן סי' רז' אלמא ספי' דדינא עדיף מהרי' וקרי וקרי אע"פ שהוא טוען כרי' והעדים מסייעי' אוחו אמרו כמאן דליקנהו דמי' וא"כ אי לא אמרו לאפטורי משכועה דקרי וקרי דכמאן דליקנהו דמי' וכלו אין כ' אן שום עדות דחייב שבועה :

זך עדים

שאין כת' יולא ממ"א וכו' אם כשכחו לקיים את השטר באו ואמרו כת' וכו' כיון שכבר נפסל השטר לפני ב' ד' שוב אין לו תקנה אפי' ח"כ' נמנא כת' יולא ממ"א ודוקא אם כשכחו הלו' א"ל לעדוהם דהיינו יכולים לקיים השטר ע"פ עדים אחרים או שהיה כת' יולא ממ"א אכל אם שלא בשעת

קיום כחוהם מעצמם ואמרו דבשטר זה כפי' הוא אכל חנוסים וכו' מהני קיום אח' כ' מהר"כ כס' ה' לכתובות: **ב"ה אנוסים** היו מחמת נפשות אם אמרו חנוסים והלכו לה' ולא פי' כס' ה' לכתובות כ' בשם הרא"ה דאם באו ואמרו כת' יולא זה אכל חנוסים ולא פי' מחמת ממון או מחמת נפשות הא ודאי מסתמא מספיק' לא גבי' כו' וכו' ע"ש ולכא' נראה דאם תפס המלוה אין מוטיא מירו. כיון דספק היה ומדברי הקו' שם שכתב וז' ה' קה"ה קכ"ב רכ"ה דפלגי' דכורה וכו' ח"כ' הבה ניהמנו דאנוסים היו אכל לא מחמת ממון הלא מחמת נפשות וז' כיון דקיום שטרות דרכן לא פלגי' דיבור כדי לפסול השטר ועוד דאין לנו לומר מעצמנו דחנוסים היו מחמת נפשות דאנוס מחמת נפשות לא שכיח ע"ש אין ללמוד דה"ג אם אמרו חנוסים והלכו למ"ה או מתי אין חנו מפ' דכריהם חנוסים מחמת נפשות כדי לפסול השטר משום דקיום שטרות דרכן הו' משום דהונוס מחמת נפשות לא שכיח כה"ל ליקה"ד ה' אם אמרו חנוסים היינו מחמת ממון לא פלגי' דכריהו אכל כשאמרו סתם חנוסים אינו מפרשים דכריהם מחמת נפשות אפי' לפסול השטר וכן רהיטי להר"ט כה"ל ה' ה' וכתב שהוא גבון מיהו כל שהמרו כת' הוא זה אכל חנוסים היינו והלכו להם ולא פי' מסתב' דאין לן לפרושי דחטקטת הם מחמת נפשות דכל ישראל בחזקת כשרות ולה' תלינן רשעו' בעדים שחמנו מחמת ממון וכן דעת מו' הרב הלוי ע"כ הרי"ד' דלדאנוסים הם מחמת נפשות ומכילי' השטר משום דכל ישראל בחזקת כשרים ובפ' ג' פ' תני' שטר שזמנו כהוב בשב' הו' בעשרה כשרי שטר מואחר הוא וכשר וכו' רש"ב' ד"ק ע"ג ודף ק"י ע"ד דה"ט דכל מה שהיו העדים יכולים לומר להכשיר השטר טעמי' אין פשילו' ואלו הו' קמין וקרי' להו' ודאי לא הו' אמרו ככתבו כשכת' דלא משוו נפשיהו רשעי' וכו' וכ"כ הרמ"ה שם סי' ק"ג ע"ש אלמא אמרי' דודאי לא היו אומרים ככתבו כשכת' דאין חמע' ד' ואע"ג דח"ל דדוקא תפס להכשיר השטר הכי' מחמת נפשות אכל לפסול השטר אמרי' הכי' דחנוסים הם מחמת נפשות דכל ישראל בחזקת כשרים ולא תלי' רשעו' בעדים ועיין הר"כ סי' ה"ג :

ב"ט ואין

כאן אלא עד א' על השטרונשכע הנקבע היסת ונפטר וכו' ה' פני משה ח"כ' סי' ק"ד ה' ה' התנאי היה לפטור את הנקבע והתנאי לחייב את הנקבע נאמן החומר לא היה תנאי ונשכע הנקבע היסת וכו' ה' ב"ח ע"ש וכן הסכים ה' כנה"ג בתשו' ח"כ' סי' פ"ג דאפי' בשטר החומר שלא היה תנאי מסייע לנקבע נשכע ונפטר ע"ש :

ל' כתב

מהר"ה סי' רפ"ה בעד א' חומר על תנאי והעד הב' אינו לפנינו על הסתם כיון דלא הוזכר שם תנאי בשטר ל' ל' שיאמר לה הו' תנאי והו' כאלו א' חומר תנאי וה' חומר לא היה תנאי דכ' הטור דנשכע היסת התנאי היה ע"ש והביאו ה' כנה"ג סי' כ"ט סיף הגה"ט ומינה דאם ה' אינו לפנינו וה' ככת' חומר שלא היה תנאי חשבי' לאוקו שאינו לפנינו כאלו חומר שלא היסת תנאי והשטר קיים ונראה דאם עידי השטר אינם לפנינו ועד אחר העיד שהיה תנאי אינו כלום כיון דבשטר לא הוזכר שם תנאי מסתמא עידי השטר אומרים לא היה תנאי ואין דבריו

אלא במקום ב' כלום וה' בנה ג' אוח רכ"א כ' וזל ויראה
 רנ"ד עדים אלה אפי' עד ה' נפטר הלזה בלא שבווע
 כלל דל"ל כיון דעידו השטר מהמו בשטר ההס הו"ל כלו
 הם מעידים שלא היה שום הגלי ואין דבריו של ה' במקו'
 כ' דה"כ אפי' איכא ב' עדים שאומרים שנהגה נעשה
 אמתי נפטר הלזה בלא שבווע הדי והרי נונה אלא וכו'
 ולזה נראה שחוקון הב"ח ע"כ שאפשר להבין מדבריו
 וכו' ע"ש ודמיון המוסים והדואה דבריו הב"ח כ' כהדיא
 דעד ה' הינו כלום דכיון דעידו השטר מהמו בכהס
 חשוכ כאלו העידו שלא היה הגלי ואין דבריו שנה'
 במקו' ב' כלום אבל לגבי שנים אין עידו השטר השייכים
 כאלו העידו כפי' שלא היה הגלי ע"כ וכו' נמדברו
 מהר"א דהס העד הב' אינו לפנינו מוסמא יחמר לא
 היה הגלי וה"כ ה"ה חכ עידי השטר לפנינו מוסמא
 ואמר לא היה הגלי כיון דלא הוזכר בשטר שום הגלי
 ועד החר שאומר היה הגלי אין דבריו במקום ב' כלום
 וכן ראיה לה' כפי' בהוכח"כ סי' כ"ט פקפק על ה'
 בנה"ג מיהו מהר"מט ה"ה סי' קנ"א ח"ס ל' דאין ח' בין
 עד ה' לכ' עדים ע"ש .

לא כתב

הטור בשם הרמ"ה דנשבע הנשבע
 שבווע דאורייתא ע"פ העד הא'
 שאמר שלא היה הגלי אע"פ שהעד החר מכחישו ולא
 אמרו אוקי קד לגבי חד דרחמנא הימניה למד לחייבו
 שבווע ובל מקום שההמינה הורה עד ה' וכו' ואין
 דבריו של ה' במקום שנים ואינו יודע למה נחטוב דבריו
 האומר שלא הוה הגלי כ"כ ויהר מדברי האומר הגלי
 ונראה דבריו ר' מההיא דנשבע הנשבע הוסת ונפטר
 ע"ש וכו' מרן הב"ד הרמ"ה ס' ל' דעד ה' מקיינו בטרור
 מנשבעה וכו' כ' המדינה יב' ח"ע סוגררה דס' לדכיון
 דאין עד ה' המכוינו פוטרו ה"כ עד ה' המחייבו שבו'
 הו"ל כב' ועד החר המכוינו לא כב' דלא האמינתו
 תורה לעד ה' לפטור לא לחייב ואין דבריו של ה' במקו'
 כ' אבל רב מההיא והטור ס' ל' דעד ה' המכוינו פוטרו
 דהקורה האמינה עד ה' בין לפטור בין לחייב וכבר כ'
 הרשב"ץ ח"כ סי' פ' גנבי דעד ה' בהכחשה בחיבורים
 וזל שאס בא המקור ה' היה גרחה שאין דבריו האומר
 הכא אחרון כלום והגממה מותרת שהרו כשהמינה
 תורה עד ה' כפי' סוד להתיר האמינה וכו' וכיון ככן הדי
 ה' המהיר הוי כב' והאחרון האוסר הוי עד ה' ואין
 דבריו של ה' במקום ב' ודומה ממש לעד ה' אומר
 נטמאה וכו' אבל נראה ודאי בחין זו דומה לזו שלענין
 טומאה לא האמינה תורה אלא האומר נטמאה וכן
 גענין עננה ערופה לא האמינה אלא האומר ראיתי
 ההורג מ"ה חס בא הוא א' הוי כב' והמכחישו הוי א'
 במקום כ' ואם יבא אחרון אי ככת' ה' אינו נאמן אבל
 לענין איסורו' בין לאסור בין להתיר עד ה' נאמן וכו'
 וה"כ אפי' בא האיסור ראשון והמתיר אחרון הוי ככת' א'
 או ככ' ביתי עדים וכו' ע"ש הרידס' ל' דכיון דעד ה'
 באיסורא נאמן בין לאסור בין להתיר אפי' באו זה אחר
 זה לא אמרו' דכל ה' מהס ככת' ה' חשיב כב' וככת'
 אחרון אין הכחשה בלום אלא לעולם חשיב להו כב' או
 כה' ועד ה' בהכחשה אינו כלום וה"כ לגבי שבווע כיון
 דעד ה' נאמן בין לחייבו בין לפטורו אפי' בא עד
 המחייבי ראשון ועד הפוטרו בא אחרון הו"ל ככאן ככת'
 א' ויה' שהרשב"ץ כתשו"ח סי' ס' וס' עכ' עד הנאמן בין
 לאסור בין להתיר חס בלו זה אחר זה העד הכת' א' הוי

בשנים ואין דבריו של ב' כלום ע"כ העיקר כמו שכתב
 בהסו ח' כ' דבענין האיסור וההר אפי' באו זה אחר זה
 אין הכת' ח' חשיב כ' אלא הוי עד ה' בהכחשה דהוינו
 כלום וכ"כ בס' יפין שמועה דף ו"ד ע"ה והביאו
 מהרה"ד כס' לחס רבס' רכ"ט ופי' כן כוונת הרי"ט ככת'
 ע"ש אבל הרמ"ק דס' ג' דלא החמינה הורה עד החד
 לפטור אלא דוקא לחייב עד ה' המחייבו הו"ל כב' ואין
 דבריו של ה' במקום ב' דומה לעד ה' אומר נטמאה וכו'
 ול' דמיוני ככת' עד ה' המחייבו וחייבו כ' שבווע
 ואח' כ' בא עד הפטור כמו שפסק הרמב"ם בס' ח"מה'
 סוטה וזל כ' עד ה' כסד והמר נטמאה ה' אינו שיהק
 כמ"ש בא עד והכחישו ואמר לא נטמאה אין שימעי' לו
 שער ה' בטומאה סוטה כב' ואין דבריו של אחרון דוחס
 דבריו של הא' שהוא כב' וכו' וכתב מרן הב"ד דבס' ק'
 כר' מייח משום דגדול היה מעולה ועוד דהיה עדיפה
 דמוקוס גי' דמקמי' ולא מצבש לה ע"ש דההו' בס'
 ההשה כלום כד' ה' ה' וכו' כ' לחד ה' דעולה נמו לא
 היירי קלה כזה חמר זה הלה שג"ל דומק להעמיד המסגה
 בבק' א' וכו' וכ"כ בס' מו' שנה ע"ש ו"ה כ' פסק הרמב"ם
 ככ' ע' ואפשר דהרמ"ה ס' ל' כפי' ה' ככתב הקוב' בשם
 ד' דעולה היירי בכל ענין וה' דהס דמדאורויה עד
 ה' נאמן בסוטה וכו' ע"ש ו"ה כ' ה' כ' דעד החר נאמן
 מדאורייתא לחייבו שבווע הפילו בהו שניהם כה' אין
 דבריו העד המכוינו דמה דבריו העד המחייבו שהיא
 כב' ופסק כעולה ולא כר"ח ואפשר דלא מנירי הלה בזק
 חמר זה וס' ל' דכל שנתקבל עדותו של ה' הוי כב' כמ"ש
 החוס' בסוטה וזל ק' דהכא משמש כיון שנתקבל עדותו
 של ה' אע"פ' שלא עשו ע"י עדותו שום מעשה ולא שום
 הולאה רק שלא העיד הב' ככת' ד של ה' הוי דבריו של
 ב' במקום א' דבריו של ה' במקום ב' הוי משמע
 לפירש' ויחוש כפ' האשה וכו' ה"כ ר' ועולה מהרני
 לההיא דהאשה זועה כדמהרני אליכה דר' כ' כ'
 דכתוביה משום לזה שפתיסו וכו' ע"ש הדי דס' ל' דאפי'
 לא עשה מעשה ולא שום הולאה ע"י עדות ה' אע'
 הכחשה כ' כלום וה"כ אטנתקבל עדות ה' המחייבו
 שבווע הפילו לא ח"ל כ' ד' לקשכע ופ' הב' והכחישו
 חמר כדיריביר אין דבריו של ב' כלום ומלאהתי בס' ה'
 ריש מעינה גבי וליחזי מוכר זיו וכו' שכתב וזל שאפילו
 חס נאמר שאין עד ה' פוטרו שבווע הקורה למי שנתחייב
 בה על פיו מפני הולאה במקלה אבל בשנתחייב בה
 ע"פ עד ה' ודאי עד ה' המכחישו פוטרו ממנה דעד ה'
 שהמינה אוקו חודה ה"מ היבא דליכא הכחשה אבל
 היבא דמכחיש ליה סהדי חרונה לא ובראמרי' במסכ'
 סוטה ח' כן אפילו נאמר שער ה' חס לחייב שבווע
 אבל לא נפטר שבווע הקורה כל שלא נתחייב בה אלא
 מבח עד ה' פוטרו וכו' דבי אמרינו דבזה חמר זה נאמן
 לפי שהמינה הוה חודה וכו' המכחישו אין בדבריו כלום
 ק"מ דוק בשנעשה מעשה ע"פ עדותו של ה' אבל כשלא
 נעשה מעשה ע"פ אפילו בזה חמר זה הו"ל ככת' א' ועד
 ח' בהכחשה לא מהומן וראיה לדבר מדראמרינו כפרק
 האשה שלום וכו' הלמה' ע"ג רכזה חמר זה עד חמר
 המכחישו לחו כלום הוה ח"כ נעשה על פיו של ח' כגון
 שהתירוה להנשה ונתנה בעלמה שהין הרבר מחוסר
 מעשה וכן בסוטה ככת' עד ה' ואמר נטמאה ששטר
 מלשחיה אבל כשעה' מטיד לחייבו שבווע הפילו
 חייבו כ' ד' שבווע על פיו כל שכת' עד ה' והכחישו

קודם שנשבע בכת"א הוא ולפיכך הדבר ברור בעיני
 שאפילו נאמר עד אחד פוטר משבועה של הורה ה"מ
 בשבועה של מורה מקלה ה"כ בשבועה השומרים אבל
 השבועה הבאה כהעדאה עד א' עד אחד פוטר ממנה
 ולא מפני שער א' קם לפטור שבועה של הורה ולא
 משום דמשוי ליה לסהדוקה דקמא כמאן דליתיה דה"ל
 עד א' כהכחשה ולא מהימן ככ"ל הר"ן עכ"ל הרי דס"ל
 דע"פ ערוהו דעה א' מעיד לחייבו שבועה אפילו כ"ד
 חייבוהו שבועה על פיו כל שכתב עד א' והכחישו קודם
 שנשבע באלו באו בכת"א רמי ואפשר שזה דעה רב
 מקהילא והטור דאפילו נימא רלא האמינה תורה עד א'
 אלא לחייבו ולא לפטור הוי עד א' המחייבו ככ"ל שכתב
 עד א' והכחישו קודם שנשבע הו"ל עד א' כהכחשה
 דאינו כלום אבל הרמ"ה ס"ל דהא דאמרינן דכל מקום
 שכתמינה תורה עד א' כל שנהקבל עדותו אפילו לא
 נעשה מעשה ולא הוראה ע"פ הוי ככ"ל כדעת התוספות
 דסוטה וה"ל כל שנהקבל עדות עד א' המחייבו שבועה
 אפילו לא הורו כ"ד לישבע עד שכתב חשיב ככ"ל ועד אחד
 שהכחישו אחר כ"ד אינו כלום או אפשר דס"ל כדעת
 הרשב"ץ שחלק על הר"ן שס"ל אבל ק"ק לי כי היכי
 דעד א' אחר שהתירוה להנשא אינו כלום משום דחשוב
 כזה אחר זה כיון שעשה מעשה על פיו ה"ל כשהעד
 חייבו שבועה וכ"ד נמרו דינו העפ"י שלא נשבע עדין
 אינו עד א' פוטר ומשום דהוי כזה אחר זה וכו' ואינו יודע
 חילוק בין התירוה לינשא ובין חייבו כ"ד שבועה וכו'
 ע"כ הרי דס"ל דגבי שביעה כשחייבו כ"ד לישבע עכ"ל
 העד הא' אינו הכחשה הכ"ל כלום וה"כ אפשר שזה
 דעה הרמ"ה ומיירי כשחייבו כ"ד לישבע ונראה עיקר
 כמ"ש :

ורע דמבואר דברי הר"ן והרשב"ץ דהע"ג דעד
 הא' חשיב ככ"ל ואינו הכחשה עד הכ"ל כלום דאינו
 דבריו של א' במקום כ"מ"מ הם באו שנים עדים והכחישו
 איהו לא הוי כהוי וקרי הלא הכ"ל עדים מבטלי עדות
 פא"י וכן מוכח בהדיא ממהנייהו דסייעה דאמר עולה
 קני לא היה שיקה משום דעד האומר נטמאה לא היתה
 שוקה אלמא עד א' האומר נטמאה לא חשיב ככ"ל ממש
 אלא דוקא גבי עד אחד אבל שנים מבחשים אותו וכן
 מהנייהו כפרק האשה שלום ע"ש וכ"כ הנ"י כשם
 הר"י טבא ועיין כה"ג כה"ה סימן קע"ו והתימא על
 הרשב"ץ שכתב שכתב ו"ל ועוד מההיא
 דעולה א' לדאפילו אמרו כ"ל עהוה הוא אינו נאמנים
 להכחיש העד האומר טמא דכיון דכזה אח"כ הם הא'
 האומר טמא הוי ככ"ל והו"ל ככ"ל האומרים טמא וכ'
 אומרים טהור דלא שרינו ליה עכ"ל :

ל"ב כתב ה' מח"א ה' עדות סימן ז' שכ"כ
 דעה הרמב"ם דאינו העד המסייעו
 פוטריו דף משבועה העד ומחייבו ש"ד הרי כאן עד אחד
 כ"כ הל"מ פ"ג מה' עדות ע"ש וכבר הכריח הסמ"ע
 מדברי מר"ן דנ"ש דהו"ל כעד א' לאפוקי הרמ"ה
 ע"ש כ"כ אבל כ"ל ראיה דהרמב"ם ס"ל דעד א' המסייעו
 אינו פוטר משבועה העד המחייבו מדכ"כ בספ"ט מה'
 אישות ו"ל אמר אחד מקודשת היא זו והיא אומרת לא
 נהקדשה ה' מיתרת אחד אומר מקודשת ואחד אומר
 אינה מקודשת לא תנשא ואש נשתת לא תנא שהרי הוי
 אומרת לא נהקדשת וכו' ה"מ דס"ל דטפי עדיף כשאין
 עד אחד אומר כדבריה משפוא אומר כן וטעם דאם

אינו לה עד כלל חזקה אינה מעיזה פניה להכחיש העד
 אם היה אמת דהא ליכא מי שמסייע לה אבל כשעד
 אחד אומר כדבריה סומכת עליו ומעיזה ולפיכך לא
 הנשע לכהחילה ע"ש ה' הרעד אחד מסייע לה נרע
 טפי וא"כ ה"ל כיון דכשהיו עד אחד מסייעו נרע
 לישבע ולא אמרינן חזקה אינו מעיז כפני להכחיש העד
 כ"ש אם יש עד מסייעו שהוא סומך עליו ומעיז פנו
 נגד העד אבל מרן ב"ה סימן מ"ז פסק דאם עד אחד
 אמר לא נהקדשה כלל הנשע לכהחילה כדעה רוב
 הפוסקים ע"ש וה' מח"א כתב שכ"ל דעה רש"י פרק
 האומר דקידושין גבי אשה וחיובא דפריך והכחשה עד
 אחד בהכחשה מי מהימן ופירש"י וה"ל אינו עד אחד קם
 אלא לשבועה משמע דאפילו עד אחד בהכחשה נשבע
 ש"ד ע"ש ואיכרא דמהרש"ל הגיה שם ברש"י ואפילו
 מכחשה ליה וכו' ונראה דר"ל ואסכרא עד אחד דהיבא
 עד אחד דמכחיש ליה מי מהימן ואפילו ליבא עד אחד
 דמכחיש ליה אלא מכחשה ליה אינו לעד לא דאינו ה'
 קם אלא לשבועה :

ל"ג כתב מהרי"ב ח"ג סימן ס"ג דאם העידו
 עדים אחרים שהיה הנאי הו"ל קרי
 והרי ואוקי ממונא כחזקה מריה ואי קרקע הוא העמוד
 בחזקה המוכר וא' תורת חסד סימן קל"ט כהפ דאינו
 הדיון כן אלא קרקע כחזקה לוקח כמ"ש הרשב"ה בהשו'
 הוכח ככ"ל סה"כ ע"כ וב"כ בסיומן מ"ו האבות הריטבא
 כדברי הרשב"ה ע"ש ונראה דל' דהתם כמכירת הכרם
 נתקיים המכר עד שעה שהמוכר יחזור ויתן דמיים
 ללוקח וה"כ המוכר ב"ל להנאי מידו מכח תנאי ואינו
 הקרקע קנוי לו אלא ע"י תנאי וכ"כ הרשב"ה בהשכות
 ח"ה ס"מ ו' דאם היה תנאי ע"מ שהתן לו כו"כ הלוקח
 לריק להביא ראיה שנתקיים התנאי שהרי אין הקרקע
 קנוי לו אלא כקיום התנאי ועליו הראיה ע"ש וה"כנה"ג
 ח"כ סימן כ"ט נדחק דהאם התנאי נכתב בתוך השטר
 אבל כהשכות הכרם השטר הוא כהחלט לא שזה טוען
 דכל תנאי היה ע"פ עדים ע"ש ולפ"ז ה"ל הוי כחזקת
 הלוקח אבל לפי מ"ש נוחח דהתם תנאי שהמוכר תלו
 במקום ההנאי ואם לא יקיים התנאי לא חל המכר שעה
 א' וא"ש שהרי אין הקרקע קנוי לו אלא בקיום התנאי
 ועליו הראיה וה"ל דכיותה וא"ר לה' פרח מטה ההרן
 סימן ק"ו גבי פלוגתא אי אמרינן דקנין חזקה או חלפין
 במקום שכתבים את השטר לה נקנה עד שיכתוב השטר
 או לא שכתב דמספק מיקנין הקרקע בחזקה המוכר
 דל' דלתשו' הכרם כמ"ש ע"ש וכן מל"תני להרדכ"ז ח"ג
 סימן תקי"ח שכתב דהרשב"א לא העמיד הכרם בחזקת
 הלוקח אלא משום שדיון ירד לברמיה חזיק בו וזכה
 במעכשיו בדיון וכל שלא נתקיים התנאי המוכר מכר
 אבל ככ"ל וכו' והעלה ה' דאפילו כהיב כשטר בלא
 תנאי וכלא טור ובאו עדים אח"כ ואמרו תנאי היה
 הו"ל שהרי קרי ע"ש ועל התנאי לריק ראיה :

ל"ד הגה ואם כתוב כשטר וכו' בעל התרומות
 ס"ל דה"ד כשכת"י ונראה ממ"א אבל ר'
 ירוחם ס"ל דאפילו אין כת"י יולא נמקום אחר אין
 נאמנים ולכאורה נראה עיקר דבריו בעל התרומות
 דנאמנים במנו ול"ל כיון דמפורש בו שלא היה הכאי
 דמו לאמנה דמשווי נפשיהו רשעים וכו' הש"ך אבל
 הרשב"ץ ח"כ סימן ק"ך כתב דאפי' אין כת"י יולא ממ"א
 אינו נאמנים והכאי התשובות הרשב"א שכ"כ ע"ש ופשו'
 הרשב"ה

שרשכ"א הוא כח"ד סימן רל"ו וזל דיוקרא הוא זה משטר
 אמנה כי יוקר אלו מנכחיסים עדותם לגמרי ומאמנים
 עצמם רשעים ומעידים עדות שקר שכבר העירו שהיה
 בלא שום תנאי וכו' ע"ש בהרשב"ץ וכו' פ' מהרי"ב באסן סי'
 ז"א ע"ש וה' גדולי תרומה דף ק"ו הק' מ"ש בעל
 התרומות שער כ"ו נבי נאמנות דהערי עצמם נאמנים
 דח"ל אשאר מלי דשטרא חזמי כדנר' בירושלמי נאמנים
 עדים לומר ע"ז חתמנו וע"ז לא וכו' אלמא לא מקרי חזר
 ומגיד בא' מהפדטים הכתובים בשטר וכ"כ הרשב"א
 בתשובות סס' חלף קנ"ו וזל ואע"פ שעשאן סימן אין
 בכך כלום וכו' ואם מפני שחתמו ממש העדים אין בכך
 כלום דעדים לאו אכילה מלתא קמסהדי וכדנהן העורר
 על שדה והוא הקום עליה עד אכד אה זכותו וכו' הא
 משום חתימת העדים דעלמא לא וכו' והובא בכ"ז סימן
 קמ"ז וה"כ אמאי אין נאמנים לומר הוה תנאי ולא הוה
 חוזרים ומגיד דח"ל דלא אמלת' דבלא שום שיור חזמי
 ע"ש ונראה דמתשובה הרשב"א לק"מ כמו שח"ה
 כנה"ג כס"ו ע"ט הגב"י היה יב כדכ"ד שהמלוה תלויה
 בה עדים אכילה מלתא קמסהדי אבל הקם עיקר השטר
 אינו לא בתקוב הבעל לאשתי ומ"ה לא דייקני אס הקרקע
 הקדש או לא דאין החיוב כוה ע"ש וכן ראיתי להרשב"א
 בתשובות ח"כ סימן רמ"ד שכתב וזל וגם מה שנמצא
 בקוב ככתובה מלא פ' חירנה של ראוהן ועדים חתימי'
 בה אין זו ראיה ח"כ שנתעון עצמו הקום עליה וכו'
 אבל אם חסומים עליה כמה עדים בלא הוא לא אכד
 אה זכותו אכילה מלתא קמסהדי שהין העדים מתכווני'
 להעיד אלא בעיקר מה שנודמנו עליו שהוא כתיבת
 השדה או מנכחירתי ולא בדקדוק של מזרים לדעת אם
 הם של מי שמתחייב בהם עכשיו אם אין וכו' עכ"ל הרי
 דהא דק"ל עדים לאו אכילה מלתא קמסהדי היינו משום
 דלא בתכווני להעיד אלא בעיקר מה שנודמנו שהיא
 המכירה ולא בדקדוק של מזרי' וה"כ בתנאי ודאי דעדים
 אכילה מלתא קמסהדי כיון דעיקר החיוב תלו בתנאי
 וכה"ג ח"י הרשב"ץ ח"א סימן ר"ן וזל וזו אינה דומה
 לאני פ' כהן לויתן דהקם ב' עדוות הם ח' בהלוואה וא'
 ביוחסי' אבל כנותן הזה הכל הוא בענין ההלוואה אם
 נתחייבה לאמנה אם לא וכו' מיהו הרשב"ץ שם כתב
 ככ"ד דנאמנים לומר חתמו על פרט זה שנת וכו' :

ל"ה כתב מהרש"ך ח"כ בנוספות סימן ח' דה"ד
 אם עידי השטר מצידים בע"פ אבל
 אם חתמו בשטר אחר שהיה תנאי אפשר לומר דלא מקרו
 חוזר ומגיד אלא הוה כהרי וקרי דמוקמינן ממוכה
 בחוקת מריה והביאו ה' כנה"ג הנה"ט איה פ"ט ע"ש
 וכבר ה' מש"ל פ"ג מה' עדות תנה עליו דאין חי' בין
 ע"פ או בשטר וכן מצויאר בתשו' הר"טב"א שהביא מרן
 הג"י סימן זה מח"ו ל"ו ע"ש וה' בני יעקב דף מ"ד כ'
 שכן מצויאר בפ"ח ח"ה נבי מודעא דבשטר ומי שייך חוזר
 ומגיד ע"ש וכ"כ מהר"טן סימן ד' וה' פני משה ח"כ
 סימן ק"ז דאפילו כתבו בשטר אין נאמנים ע"ש"ב אבל
 ראיתי לה' כתי בהונס כבית ועל סימן כ"א קיים דברי
 מהרש"ך דדוקא אם בשטר הפ' כתוב דאיתו שטר ח'
 שעשה היה כתנאי וכו' דומיא דמודעא והמגידים על
 שטר ח' כיון דחקרו עדותם במ"ש בלא תנאי נכתב
 שלא בתוהו ודאי מקרי חוזר ומגיד אבל אם בשטר הפ'
 עדות הקם דפ' מוכר או נתחייב לפ' על תנאי וכו' ולא
 שברו עדות ח' כלל אע"פ שכתוב בשטר הפ' זמן פ'

ואתו זמן הוא מאוחר לזמן שטר הא' והעדוה על
 קרקע ח' לא הוה חוזר ומגיד דאמרין ממ"כ א' מהם
 מזוייף או שקר ולא נודע אי מניוהו ודמי לב' כתי
 עדים המכחישו' זה את זה וכו' דה"כ אוקי שטרא כהרי
 שטרא ואוקי ארעא כחוקת מריה ע"ש"פ ונראה דב'
 שטרות דמכחישי ולא נודע אינה שטר הוא קדום ודאי
 דהוה כתרי וקרי וכן לדד ה' בני יעקב שם דמהרש"ך
 מיידי בשאין בהם זמן בלא נתברר מי הקודם ומ"ש ה'
 מש"ל דלענין דינא לריכו' רבה ע"ש הדון מכואר בתשו'
 הר"טב"א דאם לא הוכרר איזה שטר קדום מוקמינן
 ממנוא' בחוקת מריה קמא וה' כנה"ג ח"כ סימן כ"ע
 הביא תשובות הרשב"א כ"י ומהר"ם ריקנאטו סי' קמ"ו
 שכ"כ ע"ש ולא זכר תשובות הר"טב"א שהביא מרן בסני'
 זה וכ"כ הר"ף בתשובות סי' רל"ט ומהר"ן מ"גש בתשו'
 סימן קנ"ט ע"ש ונ"מ משמע דוק' אם לא הוכרר איזה
 שטר קדום אבל אם נתברר ע"י הזמן איזה שטר קדום
 דני' ע"פ אותו שטר ומכילי' השטר האחרון :

ל"ו דין ל"ה הגה אבל עד הקום בשטר
 יכול לחזור כ"כ הר"טב"ש
 סימן קכ"ז יכה"ג כ' הכ"י בפ"ג פ' הביהוד"מ והסמ"ע
 בסימן נ"ט ס"ק ט' ששטר שהיה הקום בו עד ח' ואכד
 או נמחק יכולים לכתוב שטר אחר בכל זמן שלא עשו
 שניהם מעשה שטר ח' הא' לא עשה כלום והרמ"ה בפ'
 ג"פ סימן ז' נבי אין כותבים שטר למלוה עד שיהא
 הלויה עמו שכתב וזל ול"מ היבא דחתימי עליה כתרי
 דלא וכו' אלא אפילו היבא דחתיים עליה חד סהדא ונקט
 ליה סהדא גופיה סר"א ש"ד קמ"ל דלוי ליה דסותא
 לנועבד הכי דעדים החתומים על השטר נעשו כמי
 שנתקרה עדותם בכ"ד וחיישינן דלמא כפל מניה וכו'
 ע"ש דנראה דס"ל דער ח' בשטר כמי שנתקרה עדותו
 בכ"ד אפשר דה"ד לחייב שבועה אבל מורה ריבול לחזור
 בו דלענין זה לא אמרינן כמי שנתקרה עדותו בכ"ד
 כמ"ש הרי"ב בש"לס' הרמב"ם וב"כ הר"ן בפ' האשה
 שנתקרתלה גבי הנאי היו דכרינו וכו' כתב דהרמב"ן
 הכריע דה"ד בשאין כת"י יוצא ממ"ה מדהמרינן עד ח'
 לומר אינו תנאי וכו' והיכי אסיקנא דמהימן לא יהא
 הנאי אלא כאומר פרוע דהוא הלקא אחריתי בודאי מי
 אפשר למימר בעד ח' שיהא נאמן לומר בשטר תקיים
 פרוע הוא וכו' ולא יהא החתום בשטר אלא ח' כלל אינו
 חוזר ומגיד ולא יהא תנאי אלא כאומר פרוע דשטר
 לפירעון קאילו לאו עקירה היה אפ"ה לא מהימן וא"י
 מכרעת אללי דמאי דקאמר דלא יהא אלא עד ח' ולא
 יהא אלא כאומר פרוע לאו פרכא רוראי עד ח' והוא
 גופיה כמי אמר פרוע לא מהימן כיון דלא גילוי מלתא
 דסהדותא קמא הוה ח"ה שיהא עד ח' קם לממון וכו'
 ע"ש הרי דהרמב"ן והר"ן ס"ל דער ח' בשטר לא אמרי'
 ביה אינו חוזר ומגיד ויש מגיהים בדברי הר"ן לא יהא
 אלא עד אחר וכו' וכזה ניסח דלא ס"ל עד ח' בשטר
 נאמן לומר פרוע כמו שאכתוב בס"י כ"א ע"ש ימ"מ
 נקטו' כהרי"ב ש"ו וכן פסק מהר"ק ש בהגהות בס"י כ"ט
 בעד ח' בשטר יכול לחזור בו ולא הוה כמי שנתקרה
 עדותו בכ"ד וכ"כ הסמ"ע שם והלבוש בס"י זה וכ"כ ה'
 כנה"ג אות"כ ש"כ מהר"ם אלבילדה בתשובות כ"י
 ע"ש :

סימן מ"ז

דין א' או פרוע וכו' כהב הסמ"ע בע"ש כלמה
 לה יהא נאמן כמנו דהו בעי מחיל
 משום דהין דעתו למחיל ולהפסיד חיובו שלא יהא יכול
 לחזור ולנכותיו כיון שמחלו אכל כשטוען אמנה או פרוע
 אינו מפסיד חיובו דידע כלוה שאינו גולן וכו' ור"א אף
 שכהב הר"ש והתוס' למד הו' כן לא קי"ל הכי הלא
 כשינוייה בהרה וכמ"ס הטור והמסכר כס"י פ"ז דאינו
 יכול למחול ע"ש יכבר כהב ה' עלמו בדריסה סי' פ"ו
 וז"ל לכ"ל דעיקר דינו דר"ב אינו אלא כשכבר נהבדר
 הדבר כב"ד ששמעון חייב לרהובן ואין לו מה לפרוע
 באותה שעה חל שיעבור דר"בון על לוי ומימרה דר"י
 אינוי כשעדיין לא נהבדר כב"ד שחיובו לו ומ"מ אינו
 יכול לומר אמנה כיון שחב לאחרי' ויש לו שיעבור עליו
 מדר"ג לכשיבדר ועז' קהב החוספות כשינוייה קמח
 והרה"ש סס דיכול למחול וכו' וכ"כ מרדכי רי' ונתיב
 ז"ד שכ' דלאחר שפסקו כ"ד שט"ח פשיע' דשיב אינו יכול
 למחלו וכ"כ הר"ב דוהרש"ב"ה וכו' ומש"ה לא הזכיר
 רבינו לעיל כס"י מ"ז דין שאינו יכול למחול דלא אינו
 ההם בדין דר"ב דהוה כשנחבדר כב"ד שזה חייב לו ונר'
 שנס דעת הר"ן כך הוה ומה שהזכיר להי' כהרה של החו'
 דה"י למחיל היינו משום שהוה פי' הוה מימרה דר"י
 כשכבר נהבדר כב"ד וכו' עכ"ל הרי שכהב דהרה"ש
 והטור ורבי ירוחם ס"ל דרוק כשכבר נהבדר החוב לב"ד
 כשהעבר ואינו יכול למחיל והבא מייירי בשלא נהבדר
 לב"ד עדין דיכול למחול וה"כ דוק הע"ש שכהב תי' קמח
 דהתוס' והרה"ש דהא דאינו נאמן כמנו דיכול למחול
 משום דירה שמה יפסיד חיובו כנה"ג הגב' תמה
 על רבינו ירוחם שכהב הו' זה כשס הרהב"ד דבעל
 ההרומות שער נ"א כהב הו' אחר כשס הרהב"ד דאינו
 נאמן כמנו משום דנירע לשהדי דתמימי השקרא ומ"ל
 לשקר במקום עדים לא אמרי' ואפשר דהרהב"ד ס"ל
 כ' התי' המת ועוד ג"ל דמ"ס רבינו ירוחם וכ' הרהב"ד
 והיבא וכו' ט"ו ס"ל וב"כ הרהב"ד יחזור למ"ש למעלה
 והח"כ ב' ענין אחר והיבא דהגב' כ' ד' וכו' ע"ש וליהא
 דהרב"ב א"כס' ה"ז לכהיובא כהב הו' זה כשס הרהב"ד
 דמוכר בלחוד הוה דמ"י מחיל משום דמכירה שטרות
 דרכן והסכים עמו ע"ש וכן הבין הררישה דכרי רבינו
 ירוחם אלא דס"ל דכשכבר נהבדר החוב לב"ד אינו יכול
 למחיל והבא מוקי' לדרב יהודה כהב"א אכל לפי התי'
 שכהב בעל ההרומות מוקי' לדר"י בשלא נהבדר החוב
 לב"ד דיכול למחול הכל ונראה דנ"מ למלוה ע"פ או
 בבק' ולא הניע זמן הפירעון דהין הלוה נאמן לומר
 פרעהי אס היה מכחישו המלוה והס המלוה אמר שהוא
 פרוע ויחב לאחרים להי' התוס' והרה"ש דירה למחול
 שלא יפסיד חיובו אינו נאמן אכל להי' אחר שכ' הרהב"ד
 והרב"ב"ה דמכירה שטר דרכן הוה דיכול למחול אכל
 לגבי כ"א אינו יכול למחול וליבא מנו אכל בתוך זמנו
 דלעולם יכול למחול כמ"ס הר"ן ע"ס והסמ"ע ע"ש ה"כ
 נאמן לומר שהוה פרוע כמנו שיכול למחול וכן להי'
 הרהב"ד שכהב בעל ההרומות דבשטר הוה כמנו במקו'
 עדים ה"כ ככת"ו או כמלוה ע"פ אפילו כחוד הזמן
 נאמן לומר שהוא פרוע כמנו שיכול למחול וכן להי'
 הדמ"כ ווהרב"ב"ה שכהב דהא דאינו נאמן לומר שטר
 אמנה כמנו דמוחל משום דחזקה כל מה שביד ה"ה

שלו הוא היינו משום דחזקה הלימה היא ולא חמירין
 מנו במקום חזקה אכל כמלוה ע"פ כהוך הזמן נאמן
 לומר שהוא פרוע כמנו דהא מ"ל הו' אמרי' מנו במקום
 חזקה זו וקי"ל קולה לנהב כמכור' כסימן ע"ח ע"ש
 וה"כ חע"ג דהלוה לא היה נאמן אס המלוה נכחשו
 מ"מ הו' המלוה הוה שהוה פרוע נאמן כמנו דיכול
 למחול אכל ראייה למרה"ן ו' מינאש כס' ה"ז לכהבות
 שכהב וז"ל ה"כ י"ל דהא דהמדין האומר שטר אמנה הוה
 זה אינו נאמן ה"ך על גב דבירו למחול ה"מ היבא דאמר
 אמנה הוה זה דהוה עולה אכל הלו' אמר כפיעה הוה ו"ל
 כיון דלא טעין מדי דעולה מהמני' ליה מנו דהו' בעי
 מחיל וכו' מניהוה' היבא דהי' להי' לאמר זמני' אכל ה"ס
 זמן השטר עדין לא נשלב כיון דקי"ל חזקה לא עבדי
 אינוש דפרע בו זמניה לא מהמני' ליה עכ"ל הרי בהדי'
 דבתוך זמני' אינו נאמן כמנו ונזילה מנו כהב הרהב"ד
 כהשו' הדי'ה בעל ההרומות שער נ"א ח"כ סימן כ' וז"ל
 אשר שאלה במוכר בט"ח וכו' הו' אמר שטר פרוע הוה
 הו' מהימן כמנו דהו' בעי מחיל וכו' דע' שאינו נאמן
 וכו' והלכה רואה כשס דכר שהוה חב לאחרי' אינו נאמן
 כשס הוד"ה היבא דנקיטו בט"ח דאמרי' ה' ה' דה"ה שטר
 פרוע הו' ל' למקדעיה הו' הוה קבע מניה ליה זיבד
 וכ"ס מוכר בט"ח לחבירו ואמר פרוע דמשוי נפשיה
 דשע ונכר וכו' ע"ש הרי דס"ל כין מוכר בט"ח לחבירו
 כין לגבי ב"ה אינו נאמן לומר שטר פרוע הע' ג' דאיכ'
 מנו דיכול למחול משום דה"ה שפרע הו' ל' למקדעיה
 לשטר' או לכה' שוכר גם הרש"ב"ה כהשו' הפי'ה מרן
 הכי' ס"י ס"ו מחו"כ ככה וז"ל הלווקט בט"ח מחבירו
 ואמר ללווקט פרעתי למלוה יבא ויכבע לי שלא פרעתי
 לא אמר כלום דכיון ששטר בידו חזקה שלא פרעו
 והפילו בא המוכר והודה שפרעו אינו נאמן והס' ה"ה
 לומר כן אף היורשים לא יצבו שט"ח שהניק להם הדי'ה
 וכו' וכהב מהרש"ד ס"ס סימן קל"ו הימ'ה למה לא נאמן
 המוכר לו פרוע מנו דהו' בעי מחיל ליה וכ"כ הדמ"כ
 והרה"ש והר"ן וכו' להחזיק דעת הרש"ב"ה מטעמ' דהו'
 מנו במקום עדים החזקה שלא פרע כיון שהשטר קיים
 והו' ל' כמנו חוב שלא הניע זמן הפירעון דהמדין חזקה
 דלא פרע וכו' ע"ש והשו' הרהב"ד שיעעקיה וכ"כ הרה"ש
 כהשו' כלל ס"ד סי' ק' באמנה שקדעה שטרות שנפלו
 לפני היורשים וטענה שהס אמרו לה שהס פרועיס
 דאינה נאמנת משום דהס שטר שהוה בדשות המלוה
 אינו בחזקת פרוע דהין הלוה פרוע קלא עד שיחזיר לו
 השטר וגם אין המלוה מסבך בהלו' עולה ומחזיר השט'
 מיד כשפורע הלוה ע"ש משמע דאפילו יש עדים שראו
 השטרות דאיבא מנו דמדמו לה לשורי הרבה וכו' דאפי'
 יש עדים אינו נאמן כמנו כמ"ס מהר"ס כהשו'
 המיימו' דשייכי לס' גזיקין כס"י י"ב ע"ש ולכהורה נר'
 דס"ל דהא דקי"ל כמ"ד מורה בשטר שכהב דהי' לקיימו
 ונאמן הלוה לומר פרוע כמנו דיכול לומר מזויף הסס
 ה"ט דכל סלה נקיים לא חשיב שטר אכל בשטר מקוי'
 לא אמרי' מנו וכ"כ הפרישה כס"י ג' א' נכו שטר כעד' ה'
 וז"ל וכשטוען פרעהי לא אמרי' דמהימן בשכועה כמנו
 דלא לויית' דהוה מנו דהעז' דהינו מעי' לומר לא לויית'
 להכחיש העד' ה"כ דהו' ל' מנו במקום חזקה חזקה אין
 אדם פרוע ומניח השט"ח ביד המלוה ומ"ס הכי' בס"י
 מ"ד נאמן לומר פרעהי כמנו דמזויף שאני הבה כיון
 דאין יכול לקיימו לא מחשב כלל וגרע טהך דהכה עכ"ל
 וכה"ג

וכה"ג פתח הקום' בפתיחות דף י"ח ע"כ נביעדים
 שאמדו פת"י הוא זה אבל חנוסים היינו וכו' וז"ל ואת
 למה לא חנוס והא' מנו במקום עדים הוא דאין סהרי
 שלא היו חנוסים וכו' וי"ל כיון דהלויכו חכמים הכא
 לא חשיב כלל קיום מ"ש כת"י הוא זה כיון דהינהו
 גופייהו אמרי הוך כדי ריבוד קטנים או חנוסים וכו'
 ע"ש הרי ראפילו בטענה נרועה לאמני' במנו דמזויף
 אבל במקויים לא אמרינן מנו דפרוע כמ"ש הקום' שס
 כד"ה אין וכו' ע"ש וה"כ ה"ל רכשטר מקויים טענה
 פרוע נרועה דחוקה אין אדם פורע ומניח הש"ת כיד
 המלוה דבמקויים אינו נהמן במנו אבל באינו מקויים
 אפילו מורה שכתבו לא חשיב קיום כיון דהוא עלמנו
 טוען פרעתי ראפי' בטענה נרועה לאמן כמנו דמזויף
 וכה"ג כתב הרמב"ן בפ' המוכר את הבית למאן דסא"ד
 דאינו נאמן לומר החזרתי אע"ג דאיכא מנו דנאנסו
 משום דא"ל שטרך בידו מאי בעי וז"ל ואע"ג דלמ"ד
 מורה בשטר שכתבו נריך לקיימו וכו' ולא ה"ל שטרך
 בידו מ"כ דשאני הקס דכל אימיה דלא מקיים לאו שטרך
 הוא כלל והפס שאמר הפה שהתיר אבל הכא שטר הוא
 וכו' ע"ש י' אך ק' דהא בחוב שלא הניע ומנו מ"ל כריש
 בקרא אי אמרינן מנו במקום חוקה אי לא וקי"ל קולא
 לכתב וכו' הוכיחו החוס' שס דחוקה אין אדם פורע
 בקוך ומנו עדיפה משטר דכחוקה גיכה בלא שכיעה
 וכשטר אינו גיכה אלא כשכיעה ולא אמרינן שטר' בידו
 מכו' ע"ש וא"כ כיון דקי"ל דאמרינן מנו במקום חוקה
 כ"ש דאמרינן מנו במקום שטר זכין מסקי' בפ' המוכר
 את הבית בשטר כיס דנאמן לומר החזרתי במנו דנאנסו
 ולא אמרינן שטרך בידו מ"כ וכתב רשב"ס משום דלא
 חייש לשטרך כיון דמזי' למפטר נפשיה בטענה אינש
 אבל מלוה בשטר לא מזי' ליה טעין פרעתי דא"ל שטרך
 בידו מ"כ דגבי ליה ליכא מנו דאפילו טען נאנסו נריך
 לשלם דמלוה להוצאה ע"ש אלמא אי איכא מנו נאמן
 אפילו במלוה בשטר וכן ק' להר"ן מ"ב נאנסו דכחוקה ומנו
 אינו נאמן במנו דיכול למחול משום דחוקה אין אדם
 פורע כחוק ומנו דהא מ"ל כפ"ק רב"כ אי אמרינן מנו
 במקום חוקה וקי"ל קולא לכתב ודוחק לומר דה"ד
 במלוה ע"פ אבל במלוה בשטר דאיכא חרתי חוקה דאין
 אדם פורע כחוק הזמן וחוקה נמי דאינו פורע ומניח
 השטר ביד המלוה הו"ל כחוקה אלימתא דלא אמרינן
 מנו אלא נראה דס' לדכחוק ומנו אע"ג דהלוה נאמן
 במנו לפטור עצמו מ"מ המלוה אינו נאמן במקו' שכתב
 לאחרים דלא אמרינן מנו במקום חוקה במקום שכתב
 לאחרים אבל לאחר ומנו נאמן לומר פרעתי אפי' במקו'
 שכתב לאחרים ועמ"ש בסו"ק ח"ס ח"י

והיינו הך דשטר אמנה וכו' ע"ש בלח"מ כד"ה ה' לכו
 וכו' משום דא"ל רבשטר אמנה הוא דאמרי' הכי כמ"ש
 כעה"ת שער נ"ה ח"ב וז"ל הק' הא' מלוה אע"ג דכתב
 לאחרים אמאי לא מהימן משום טעם מנו דהיה יכול
 למחולו ללוה וכו' גם הרשב"ד תי' כזה דמשום מנו
 מהימן לכתב אלא לאורועי לסהדי ולמימר דאשקח
 חתימתי לא וכו' דמ"ל לשקר במקום עדים לא אמרי' ע"ש
 א"כ דוקא חומר שטר אמנה אינו נאמן במנו ויהי' ספד
 והר"ן תי' דוק במוכר שטר יכול למחול משום דמכיר'
 שטרות דרכין הכל לגבי כ"ח דמשועבד לו מדאורייה
 אינו יכול למחול וליכא מנו ע"ש וכ"כ הרמב"ם בספ"ו
 מה' מכירה דקנין שטרות דרכין לפיכך המוכר שטר'
 יכול למחול ע"ש וא"כ דוקא האומר שטר אמנה אינו
 נאמן משום דליכא מנו אבל האומר על המטלטלין
 שכיר ופקדון הס' וינש' שלו נאמן במנו שיכול ליתנם לו
 הכל הרמב"ם ס' ל"ד דס' אינו נאמן דס' ל"כ דע' הרמב"ן
 דחוקה כל מה שכיר אדם שלו הוא ומנו במקום חוקה
 כוונ' לא אמרינן וכ"כ הרשב"ה בתשו' ח"א סי' אלף מ'
 וז"ל ואם היה עליו כהו' אשה וב"ח ואמ' מטלט' פ' הוא
 של פ' אינו נאמן וכו' דכל מאי דאיכא ברשותה דאינש
 חוקה ידירה הוא ואפילו במקום מנו לא מהימן
 וכדאמרינן בפרק האשה שנתארמלה וכו' והא' הקס דאי
 בעי מחיל ואפ"ה לא מהימן וכו' וכ"כ בתשו' ח"ב סי'
 רמ"א וסיים שס דהוי כעין מנו במקום עדים ע"ש יג'
 דס' ל"ה ע"ג דמ"ל כריש בקרא כחומר פרעתי כחוק
 ומנו אי אמרי' מנו במקום חוקה או לא וקי"ל קולא
 לכתב מ"מ כחוקה אלימתא ודאי לא אמרי' מנו כמ"ש
 התוספות בכחובות ד"ט כד"ה לא וכו' ע"ש וכ"כ
 הרשב"ה עלמנו בהאיכו' ח"ג סי' ש"ע וז"ל וכי כל חוקות
 אחרות ע"כ יש חוקה אלימתא דאין מנו עומד כנגדה
 כמנו במורה כמקלה וכו' ע"ש וה"כ ה"כ חוקה דכל מה
 שכיר האדם שלו הוא חוקה אלימתא היא והוי כמנו
 במקום עדים דלא אמרי' וז"ש הרמב"ן במקום חוקה כוונ'
 וכו' וכן מלמדי להרשב"ה בהשוכה ח"ג סי' קל"ד וז"ל
 והנמוין שהיא כיר האח וטוען שאינו שלו אלא של אחרי'
 עליו להביא ראיה וכו' אינו נאמן לומר של אחרים והוא
 במקום שכתב לאחרים אפילו במקום מנו לפי שחוקה
 גדולה היא למה שכיר האדם שהוא שלו וכו' ואף על גב
 דה"ל כפ"ק רב"כ אי אמרי' מנו במקום חוקה אי לא ולא
 אפשר שאפ"ה לא כל החוקות שוות אלא איכא חוקה
 אלימתא דאמרי' לה אפילו במקום מנו ווי' אשה מהם
 וכו' עכ"ל הרי בהדיא כמ"ש ומרן הכ"י ס"י זה הביא
 תשו' הרשב"ה על ראובן שהורה בכה"ל לנמוש בן שמעון
 אחיו שכל מה שיש לו בין קרע בין מטלט' משיח' בינו
 ובין שמעון אחיו ואח"כ נשא ראובן אשה ושיעבד לה כל
 נכסיו ואח"כ נפטר ראובן וכו' לענין קרקעות של ראובן
 הדין עם האלמנה לפי שלא היה ראובן יכול למוכר' ולא
 ליתנם להויתים משעבוד וכיון שכן חף הודתה אינה
 הודתה וה"ה לכל מטלט' אם כתב לה מטלט' אג"מ אבל
 אם לא כתב לה אג"מ אע"פ מקרקעי ומטלט' נאמן על
 המטלט' שאלו רצה זה להויתים משעבוד אשקו ל"ל
 לשקר הרי יכול ליתנם לזה עכשיו או למוכרם לו עכ"ל
 וזה הפך מ"ש בתשו' הגו' דלעיל דאפילו במקום מנו
 אינו נאמן לחוב לאחרים וכבר תי' ה' פני משה ח"א סי'
 ס"ג וה' כנה"ג הנב"י הות' י"ג דההודאה שאחר שנשא
 אשה אי' כלום אבל בהיות דסי' מ"ד דאין יודע אם קדמה
 ההודאה

ב' כתב הסת"ע וה"מ כשהניע ומנו הפירעון
 וכו' וכן מלמדי להרשב"ה ח"ב סי' תשנ"ג
 שכתב דקודם שהניע ומנו הפירעון לא נשעבד הלוה
 למנו שהקרו שלו ויכול בעל השטר למחול וכן פסק ה'
 חוות יאיר קימן פ' ודחה דברי הש"ך ע"ש ועמ"ש בסו'
 ס"ו בדיון כ"ג

ג' כתב הרמב"ם פ' ה' מה' מלוה וז"ל טען הלוה
 שמטלטלי' אלו שכירי אינוס' לי לא פקדון
 אין שומעין לו הוי ביא רהיה או ינכה מהס' הכ"ח וכתב
 המ"מ דין זה אינו מביאר בנמ' כפשיטתא אבל יכו'
 והכ"מ שכתב וכו' ל' ראיה מדאמרי' בפתיחות האומר שטר
 אמנה וכו' ע"ש וכבר קיים המ"מ שכתב נ"מ ש"ש כ"ב

ההודאה לחוב או החוב קדם להודאה מוקמי הנכסים כחוקה הכעל בכח המגו ע"ש ועיין בספר דברי המת כהשו"ס יו"ד וכן תשו' אחרת שכתב הב"י סי' מז' על בנין החורבה קאי על השו' דלעיל הסמוכה לה כמ"ש ה' ככה"ג וב' כהשו' הרשב"ה סי' קנ"ה ע"ש ועוד נראה דהתם מייירי כוודאי שהיה ראובן משהק' עם שמעון אבי גמיהל וכן משמע בתשו' שם לכך נאמן במה שהורה שהכל משהק' בנייהם ועיין בש"ך סי' ל"ט וה' בני חיי הק' ממ"ש הרמב"ן במלחמות ס"פ ג"פ אדאמר רב הונא שכ"מ שהקדים נכסיו ואמר מנה לפ' בידי נאמן חזקה אין אדם עושה קניניה על ההקדש דמייירי שהקדישן על דעת רבים שאם הקדיש סהס אפי' אדם עושה קניניה על ההקדש ואפי' כבדוה נאמן כמנו דאי בעי מתקיל אכוליה הקדש וכ"כ הרשב"ה בחי' שם ובתשו' ח"ג סי' רנ"ה והכילו מהרב"ה סי' ט"ו והש"ך כסו"ל ט"ע וכן הק' ה' קהלת יעקב סוף דק"ו ותו' ואל' דלא אמרו אלא בפקדון הם כידו הכל הם אמר שהלואה לו מנה לא אמרי' חזקה זו ור"ה מייירי בהודאה מלוה ע"ש וליקח דאבתי אימא דנקטר"ה ה"ט דחזקה אין אדם עושה קניניה על ההקדש משום דמייירי נמי בפקדון דאין נאמן כמנו וכ"כ הרמב"ם בפ"כ מה' מלוה באומר שטר אמנה וכו' וז"ל וכן כל מי שיש עליו שטר"ה והודה לאמר כחוב אחר אם אין לו נכסים כדי שניהם גובה בעל השטר כלכך שלא יעשו קניניה וכו' וכ"כ לעיל מי שנתחייב כשביעה וכו' ע"ש הרי דמורה הודאה מלוה לאומר שטר אמנה וכו' ומשמע אפי' איב' מגו שהיה ניהגס לו אינו נאמן דומיא דאומר שטר אמנה וכו' מה' דחזקה כל מה שיש לאדם הוא שלו כמ"ש הגמ"מ דכ"ל כהרמב"ן ע"ש לכ"כ רמנו דחיה משקר בענין אחר לא אמרי' נגד חזקה הכל כמי שהקדיש נכסיו ואמר מנה לפ' בידי אע"ג דאיבא חזקה נאמן כמנו דאי בעי מהשיל אי כש"מ שהיה יכול לחזור דמ"ל לשקר בהודאתו להשקיע ההקדש באיסור הרי יכול להפקיעו ע"י שלה ולא שביק התורה ועביר איסורה ושו"ד להר"ן כפ' האו' בקידושי' גבי מי שאמר בשעת מיתתו יש לי בנינים וכו' וז"ל ולענין הלכה משמע דקי"ל בר' דאינו נאמן לאיסור דהא מ"ל לשקר כעדים דמי דקי"ל הלכה בר' מחבירו והע"ג דכפ"ק בר"ב מ"ל אי אמרי' מגו אפילו במקום חזקה או לא הקס הוא דמנו שהיה יכול לטעון טענה אחרת דלא עדיף הוא מגו כולי האי אבל הכא מגו דבידו היה שהיה יכול לומר לעדים כתבו גט לאשתי סמוך למיתתו וכן ה' הרמב"ן והרשב"ה בחי' שם הרי דיש חי' בין מגו למנו דמנו שהיה טוען טענה אחרת לא עדיף כולי האי אבל מגו דבידו אפילו במקום חזקה אמרי' דאליס וא' כ' אפטר דהקו' והר"ה מודו דאמרי' דחזקה כל מה שיש לאדם שלו הוא אלא דמ"ל אע"ג דלא אמרי' מגו במקום חזקה אלימא כמ"ש בפ"ק דכתובו' ה"ד כמנו שהיה טוען טענה אחרת אבל מגו דבידו אליס ומנו שהיה יכול למחול או לשרוף השטר אמרי' דאפילו במקום חזקה וכן הלואה שטען על המטלטלין שהם פקדון ואינם שלו נאמן כמנו שהיה יכול לנסס לו דמנו דבידו אליס ואמרי' אפילו במקום חזקה אלימא מיהו התוספות ככתובות שם בד"ס מורה כשטר וכו' כתב"ל וא' ח"מ ט"ל לא מהימן כמנו דאי בעי אמר מזוייף וז"ל דשמא ירא הלואה לומר מזוייף פן יכחישהו וליבא מגו ופ' ה' במ"א דעעמא משום דר"ת ח"ל קיום וכו'

אכל אין לפ' דלא מהימן כמנו לומר פרוע הוא דאי פרוע שטרך כירי מ"כ דהא כי טעין כמי אמנה הוא מוסקי' כסמוך אמלחיה דרב דלא מהימן והקס לא שייך ה"ע עכ"ל וז"ל דמ"ל דאע"ג דמ"ל אי אמרי' מגו במקום חזקה או לא מורה כשטר דאין לריך לקיימו ואינו נאמן לו' פרוע כמנו אפטר דמ"ל דחזקה אלימא שאינו פרוע דא"כ שטרך כירי מ"כ וכחזקה זו לא אמרי' מגו אבל באומר שטר אמנה וכו' ליבא חזקה אמתי אינו נאמן כמנו וכ"כ ה' ככה"ג הגב"י אות קי"ג והר"ה ע"ס ל' דלא הוי חזקה אלימא ומנו מהני כגודה ע"ש אבל לדעת הרמב"ן והרשב"ה איבא למימר דמ"ד מורה כשטר שכתב לריך לקיימו ע"ג מסיס דלא אמרי' מגו במקום חזקה אלימא וחזקה שלא פרוע דא"כ שטרך כירי מ"כ כדומיא דהכי כשטר אמנה אינו נאמן כמנו דמזוייף מה"ט דחזקה כל מה שכיר אדם הוא שלו וכחזקה אלימא לא אמרי' מגו

ד' וכתוב

בו נאמנות וכו' אבל אם אין בו נאמנות כיון שהמלוה הא' לא היה יכול לגבות אלא בשכועה גס מלוה כ' לא יגבה אלא עד שיכבע מלוה ה' והרי הוא אומר שהוא פרוע הטור וכתב הכנה"ג כשם מהר"ה דה"ה באפטורפוס של יקומים שהלואה לראובן וככתב השטר על שמי ובשי"א מהאפטורפוס' מסר השטר ליקומים והאפטורפוס אומר שכפרע שטר זה נפטר הלואה ע"ש וכבר כתב בסו"ס ק"ו הגב"י אות כ' דמהרא"ה ח"א סי' פ' אומהרי' מט"ח ה' סי' ז' חולקים על מהר"ה ש"ס ל' דגובין יקומי' ע"ש וכן פסק מהרי"ק שכתבו' בספר אהלי יעקב סי' ע"ע עש"כ ולכ"ע הכא אפילו מסר השטר ליד המלוה שני נאמן

ה' כתב

הש"ך דיקא כשטוען הלואה ישבע לי המלוה הוא דכאין בו נאמנות אינו נובה אכל אם לא טען ישבע לי נובה דמסתמא הש"ס מייירי באין בו נאמנות ובגון דלא ח"ל והשבע לי וכן נשמע כהדיא כבעל התרומו' שער כ"ח כ"ב ע"ש ואינו מוכרח דרב אמר שטר אמנה אינו נאמן ולא נקט פרוע משום דכטענת אמנה ה"ל המלוה ליכבע אכל בטענת פרוע אפטר אפילו לא אמר השבע לי אינו נובה דמייירי כשטר' שאין בו נאמנות והטור לא נקט נמי אמנה ובכ"כ ב"ח משום דאין חי' בין אין בו נאמנות ליש בו נאמנות לא בטוען פרוע אכל בטוען אמנה אין חי' ע"ש וכן כתב בעל התרומות שער נ"ח ח"ג סי' ד"כ ב' בטוען פרוע ומ"ש בב' בשמו ומחרים סתם על הלואה שלי האומר שטר אמנה הוא וכו' ט"ס ל' בעל התרומות שם ומחרי' סתם על הלואה שלי שכן הוא כדבריו שהוא פרוע וכו' ע"ש מיהוק' דא' כ' יסוה נאמן לומר אמנה כמנו דפרוע וכה"ג הקשו תראשונים יהא נאמן כמנו דיכול למחול ובעל התרומות שם ה' כשם הראב"ד רנהי דמשום דמנו מהימן אנפשיה אכל לאורועי לשהרי ולמימר דאשקרה חתימו הא לא אמרי' וכו' דמ"ל לשקר במקום עדים לא אמרי' שכל ישראל בחזקה ככרות הם עומדין ע"ש וה"כ אינו נאמן לומר אמנה כמנו דפרוע וכן להי' בעל המאור שם להי' אחרים שכתב בעל התרומות והקס' והר"ה ש' והר"ן דאינו יכול למחול ע"ש אכתי ק' אמתי לא נאמן כמנו דפרוע והפטר דמ"ל כמ"ש הר"ה ס' הביאו מרן חב"י כסו"ס ט"ג נפ"ב כת' וז"ל דאין זה מגו טוב דיותר נוח לומר אמנה או כתבתי ללוות

ללוות וכו' ממה שאמר פרעתי מפני שאמרו העולם
משקה הוא דאל"כ שטרך כירי מ"כ דס"ל שאינו רגיל
לפרוע עד שתזור לו הסטר כדכתבו התוס' בשם ר"ז וכו'
ע"כ :

ונראה

דס"ל דגם בכת' דק"ל נראה לו פרעתי
ולא אמרי שטרך כירי מ"כ לא היו מנו
טוב דיאמרו העולם משקה הוא דאל"כ שטרך כמ"כ שכן
סברה ר"י דכת' נמי אינו נאמן לומר פרעתי מה"ט
כמ"ס התוספו' בכחכות דף כ"א כד"ה הוליה וכו' ע"ש
וא"כ תוס' זה לטעון לפי שיהא העולם משקה הוא
שיסכרו כדעת ר"י וגם הטור והרא"ש שחזרו והסכים
נראה לומר על כה"ל אמנה וכו' כמנו דפרעתיך משום
דהוי מנו טוב דהין חשש להכחי כיר המלוה בין שהינו
טורף ממטעבדי הכל כשטר לכ"ע לא אמרי מנו דפרוע
דיותר נוח לומר אמנה וכו' ממה שאמר פרוע מה"ט
שמה ויאמרו העולם משקה הוא דאל"כ שטרך כירי מ"כ
הכל מהרא"ל דב' בהשו"ס ר"ל כתב על כה"ל שטעון הלוה
הקה חייב לי מנ"ה דאינו נאמן כמנו דפרעתי שהרי
בהב' הרא"ש דאינו נאמן כטענה אמנה וכו' כמנו
דפרעתי דהין הטענות שוות דטענה פרעתי גריעה
דמ"ל שטרך כירי מ"כ ואע"כ דלא קי"ל הכי אפטר
דה"ד כטענה אמנה דגריעה כמו פרעתי ואולי יוקר
שהרי כטעון על הסטר פרעתי לריך המלוה ליכבע
וכטענה אמנה לא ישבע וא"כ בין שהיא גריעה כמו
פרעתי נאמן כמנו שהטענות שוות אבל טענה שהקה
חייב לי עדיפה מטענה פרעתי דמ"ל שטרך כירי מ"כ
מש"ה אינו נאמן כמנו וכו' ע"ש הירדס"ל דטענת
פרעתי ככ"י נמו גריעה היא דאמרי שטרך כמ"כ והא
דנאמן לומר אמנה כמנו דפרעתי משום דטענ' אמנה
כמי גריעה והטענות שוות ומהרא"ל ס' ע"ז כתב
דטענת פרוע גריעה יותר מאמנה דיאמרו העולם
משקה דאל"כ שטרך המ"כ סוכר הטור דאמרי מנו
אפילו שאין הטענות שקולות ע"ש א"כ אפילו כשטר
בודאי טענת פרוע גריעה דשטרך כמ"כ נאמן לומר
אמנה כמנו דפרוע משום דהטענות שוות או דאמרי
מנו אפילו אין הטענות שוות וה"כ יהא נאמן המלוה
לומר אמנה כמנו דפרוע וכן ק' למ"ד דטענת אמנה
לריך המלוה ליכבע ואפילו יש בשטר נאמנות כמ"ס
בעל התרומות שער כ"א משום דהוא עוקר הסטר
והנאמנות לגמרי ה"כ כשטר אמנה אמאי יגכה הב"ח
כיון שהמלוה לא היה גובה לא בשכונה לא ודאי כשלא
טען הלוה השבג לי וה"כ באומר פרוע ובעל ההרומו'
שער נ"ח ס' ב' כתב בשם הראב"ד וז"ל וא"ה מאז
איריא שטר אמנה לאשמועי' פרוע וכ"ס אמנה לאו
מילהא היא דלא תימא כי אמר פרוע הוא דלא מהימן
משום דחל שעבוד הב"ח עליה לא אפילו אמנה דלא
חל שעבוד כלל לא מהימן ע"כ משמע דהין ח' בין
אמנה לפרוע ומסקמא מיירי כהין בו נאמנות ואפ"ה
כטענת פרוע נמי גובה הב"ח כיון שלא טען הלוה
השבע לי ומשמע קלה דבאומר אמנה נמי אם ה"ל
השבע לי לא יגכה הב"ח כמו בטענת פרוע דאל"כ
אימא דנקט אמנה דכלל ענין אינו נאמן משום דה"ל
לישבע שכן סוכר הראב"ד בהשנות פי"ד מה' מלוה
ע"ש אבל בפרוע יש ח' בין יש בו נאמנות לאין בו
נאמנות ונקט אמנה מלהא פסיקה אלא משמע קלה
דה"ל כטעון אמנה אם אין בו נאמנות נאמן כמנו דפרוע

ולא יגכה הב"ח

ושוב

ראיתי להכנה ג' בס' מ"ו הנב"י איה פ"ה
שכתב דאם נאמן מטעם מנו למה אינו
נשבע קודם שיטול הלה ודאי דס"ל דהין כהן מנו דכיון
שהין הסטר עומד לטענת אמנה או רבית ה"ל כמנו
במקום עדים וכו' ע"ש ונר' דס"ל דאע"כ דקי"ל נאמן
לומר על שטר אמנה וכו' כמנו כמבאר בס' מ"ו
וברס"י פ"ב ה"ד כמנו דמזוייף שלא נהקיים הסטר הכל
כשטר מקויים הוי כמנו במקום עדים וכה"ל כה' התוס'
בפ' השפה שנתארמלה במהני דהעדים שאמרו כה"י
היה זה הכל הנוסח וכו' וז"ל וא"ה למנה נאמנים והא מנו
במקום עדים הוה דהין כהדי בלה היו הנוסח וכו' וז"ל
כיון שהלריכו חכמים קיום הכה לה חשי' קיום כלל וכו'
וכד"ה הין נאמנים וכו' כהכו הכה ל"ל דליקמניה כמנו
דאי בעו אמרו פרוע דכיון דמקויים הוי כמנו במקום
עדים ע"ש הרי דכשאינו מקויים לא הוי מנו דכל שלא
נהקיים לה חשי' שטר הכל במקויים הינם נאמני' כמנו
דפרוע דהוי כמנו במקום עדים וה"ל הין המלוה נאמן
לומר אמנה כמנו דפרוע מה"ט דהוי כמנו במקום
עדים וכן הו' הרמב"ן והרשב"ה דלכן אינו נאמן לומר
המנה כמנו דמוחל משום דחזקה כל מה שביד האדם
שלו הוא וכן דעת הרמב"ם כמ"ס המ"מ פ"ב מה' טוען
ע"ש הכל התוס' והרא"ש דשלא תי' כן כמנו דיוכל
למחול נראה דלא ס"ל הכי ואפשר דאינו נאמן לו אמנה
כמנו דפרוע דהוי מנו במקום חזקה דכל מה שביד
האדם שלו הוא ומנו במקום חזקה זו לא אמרי' מיהו
ה"ד מטענה לטענה הכל מנו דכידו אליס כמ"ס הר"ן
בפ' האומר גבי מי שאמר בשעה מיתהו יש לי ככיס
וכו' וז"ל ולענין הלכה משמע דקי"ל כד' דאינו נאמן
לאיסור דהא מ"ל לשקר בעדי דקי"ל הלכה כר' מחבירו
ואע"כ דבפ"ק דב"מ ל' אי אמרי' מנו אפילו במקום
חזקה או לא התם הוה כמנו שהיה יכול לטעון טענה
אחר' דלא עדיף האי מנו כולי האי אבל הכה מנו דבירו
הוא שהיה יכול לומר לעדים כהכו נט' לאשתי סמוך
למיתתו וכן ח' הרמב"ן והרשב"ה כה' שם הרי דיש
ח' בין מנו למנו דמנו שהיה טוען טענה אחרת לא
עדיף כולי האי הכל מנו דכידו אליס ואפילו במקום
חזקה אמרי' וא"כ ה"ל אומר שטר אמנה אינו נאמן
כמנו דפרוע דלא אמרי' מנו דמטענה לטענה נגר
חזקה דכל מה שביד האדם שלו הוא הכל מנו דכידו
למחלו או לשרפו אליס ואמרי' אפילו נגר חזקה. אך ק'
דהה קי"ל נאמן הלוה על כה"י לומר אמנה וכו' דמנו
דפרוע ולא חשיב כמנו במקום עדים וה"כ כשטר יהא
נאמן לומר אמנה וכו' כמנו דפרוע להשביע את המלוה
דהין ח' בין כה"ל להסטר כמ"ס מיהו כבר כתב הרב
גד"ה הכיאו ה' כנה ג' בס' פ"ב איה ק"ע דכי יוכי
דלא אמרי' מנו לפטור משכונה ה"ל לא אמרי' מנו
לחייב שכונה וב"כ ה' בית שמיאל כה"ס ו' סק"ח
ע"ש זת"כ רוקא בכת' נאמן הלוה לומר אמנה וכו'
כמנו דפרוע לפטור ממנו הכל כשטר לא אמרי' מנו
לחייב שכונה למלוה והפרישה בס' פ"ד שכתב בפיוס
שטרו אפילו תבעו לאחר זמנו ו"ל הלוה שפרע בהך
זמנו לריך ליכבע שהיה יכול לומר פרעתי אחר זמנו
ע"ש דנראה דס"ל דאמרי' מנו לחייב שכונה אפשר
דה"ד כיון נאמן לומר פרעתיך להשביעו משום שפת
יתר שקיים ואמר כהך זמנו לא הפסיד זכותו דמנו דאי

בעני שתיק אלים אבל מטענה לטענה לא אמרי' מנו לחייב שבועה וקצת סיוע דהא מנו לפטור משבועה דלא אמרי' כבר ככה ה' נתיבות משפט דף קג"ה דה"ד במנו דלקוח או שחר טענות אבל מנו דלה"רם אלים טפי ממשאר מנו ואמרי' אפילו לפטור משבועה והכרית כן מדכרי הרמב"ם פ"ב מה' הישות והמ"מ שם ע"ש כ"ה"כ כמו דאמרי' מנו דלה"רם לפטור משבועה ה"כ לחייב שבועה אמרי' מנו דהאי בעי שהיק וכה"ג ח"י הפרישה ובס"י פ"ע"ג מיהו דברי ה' גר"ה וה' בית שמואל בגרש את אשה ותבעתי כתי' ו"ל פרעה"ך וכו' דאפילו לאחר נירושין ה"ל פרעה"ך כה"ך הזמן דהיבא מנו לא אמרי' מנו לחייב שבועה כי היכי דלא אמרי' מנו לפטור משבועה הרי דס"ל דאפילו אחר זמנו דהוי מנו הליס לא אמרי' לחייב שבועה ומ"מ אפשר דגם הפרישה לא חלק הלא במנו דתקם דאליס אבל מטענה לטענה לא אמרי' מנו לחייב שבועה כמ"ס וכה"נ ח"י הפרישה ס"י ל"ח ע"ש ועוד אפשר דאפילו אמרי' מנו מטענה לטענה לחייב שבועה ה"ד כשבועה דפוגם שטרו וכל הנשבעים וכו' טלים דמרי' לישבע ככ"ד בלא טענה וכל שלא נשבע עדין הממון כחזקת הלוה הילכך אמרי' מנו לחייב שבועה שלא להוילי' ממון מהלוה לא בשבועה אבל בטוען פריע השטר ואל"ל המלוה לישבע אלא כ"ט טען הלוה נשבע לי כבר נחביר חייב הממון והמלוה הוי כממוזק ואין הלוה יכול להשביעו בטען ברובה אפילו במנו דלא אמרי' מנו לחייב שבועה זו וכה"ג ח"י מהר"ן מונש בתסו' כ"ס ד ע"כ ועיין כס' בחר יעקב .

ו' כתב ה' דרכי נועם ס"י ז' כמו שהורה שהממון של פ' בשבועה חמורה כנ"ח דנאמנן אפילו חב לאשהו מסיס דנשבע כנ"ח ולא עכיד איניש לישבע לשקר וכו' דהוי גמר ומחול וגם הר"ן סתפס ח"י דליבא מנו יחיד הוא כדבר והפטר דגם הוא מורה כזה שנשבע על הודאתו דלא עכיד איניש לישבע לשקר לע"ז קנוי' כפרט ככה"כ דלא ניתנה לונבו' מחייס וכו' ע"ש כ"ב והיכרה שהטור ומרן כס"י פ"א סכ"ח כתב וז"ל אמר מנה לפ' בידי וכו' ונשבע על הודאתו וכל הלה והכעו והשיב שלא להשביע אה עצמו נהכוונתי והשכו' היתה לשקר אין שומעין לו דחזקה אין אדם נשבע אלא בהמ' ע"ש הרי דאמרי' חזקה דלא נשבע לשקר ומיזיאין ממון ממנו וכ"ש להחייק וכ"כ לכאורה דעת הל"ת מ' דבשבועה לא חיישי' לקנוי' שכתב בפ"א מה' מלות וז"ל וע"ק דנימניה במנו דאם היה רוצה ליתנס במתנה ע"מ להחזיר וכו' וכת"ל לא נתנס מפני שהרי משביעין אותו על כך וכו' זה ח"א דהא ורהי דין זה הוי קודם תקנה הגאיניס שקניו שבועה דאם אחר התקנה מיירו ח"כ כשטען מטלטלין שאולין וכו' אמאי לא מהימן ליה בשבועה וכו' ע"ש וכבר ה' פני משה ח"א ס' קס"ג תמה עליו ממ"ס הרמב"ם פ"ב מהל' מלוה וז"ל מן שנתחייב שבועה זו מפני שט"ח שעליו והורה לאחרים בחיובה אחרים והסינה ידו יתר על הראוי לו לא יטול היהר הלא בעל שטרו שמתא קנוי' עושה וכו' אלמא אפילו עובר על שבועתו חיישי' לקנוי' ע"ש ולא מסתבר לחלק בין שבועה דלהכא לשבועה דלשעבר ועיין בתסו' מהר"ב באסן ס' ל"ד .

ז' והוחזק השטר ככ"ד וכו' כהכ"ה דרבעי' שדאו בידי קודם שנסל החילוק ביניה'

וכן מוכח מל' הר"ה ש כפ"ק דמונעא וכ"כ הר"ב ס' סמ"כ אם הוחזק השטר ככ"ד קודם תביעה כגון שכתב לבניהם לקיימו או לדבר אחר והח"כ נולד ספק זה ותביעה זו כיניהם וכו' ע"ש וז"ל הרשב"א בתשובות המיוחסות ס' פ"ד אם הוילי' שמעון לפני כ"ד או לפני עדים קודם שנסל המחלוקת וההכחשה כיניהם הדיון עם ראו'כו וכו' אין לשמעון שום מנועל המשכון דלוקח כידו אין יכול לומר דהא היבא עדים כמשכון שכתב לידו והחזרתיו אינו יכול לומר דהא אפקי' לפני הכ"ד קודם שנסלה המחלוקת וההכחשה כיניהם והרי הנו רואים אותו תחת ידו וכו' אבל אם קודם שחזר' שמעון המשכון ככ"ד נפלה המחלוקת כיניהם שמעון כאמון מפני שהשע' שטען עליו ככ"ד שיש לו עשרים דינרים מיד כאמון במנו דהי בעי אמר החזרתיו וכיון שכן העפ"י שהוילאו ולכסוף רהינותיו תחת ידו ללא הפסיד נאמנוהו ה"ה וכו' ופסקו מרן כס"י ע"כ סכ"ג ע"ש הרי כהדיח דבעי' שהוילי' ככ"ד קודם טענתו אבל אם טען והח"כ הוילאו ככ"ד כאמון ונר' דבה"ך כדי דיבור הר"ה המשכון או השטר קודם וכת"ך כדי דיבור טען טענתו אמרי' מנו .

ח' שהיא חייב לאחרים וכו' דוקא כשכחו לנכו' חוכם מזה השטר אבל למיחש לא חיישי' מהר"ב הכיאו ה' כנה"ג ע"ש וכ"כ הרשב"ה בתס' ח"כ ס' רנ"ג דהכא בעי' חב לאחרים ממש ומשאו' דאי לה"ה אם אמר אמנה או פריע וכעי' לא לדורי מאן מעכב אבל כל שאין בידי חיישי' לחיב שאינו יודע ע"ש כ"ב .

ט' ואם אחר שאמר וכו' כתב מהר"ב ח"ד ס' כ"ב על ראו'כו שקנה חנות משמעון בהטבה אם יחזיר שמעון או כחי כחו המנעו' ומה שמעון וכחי יורשו להחזיר המנעו' וליקח החנות ונתפשרו ומחלו היורשים והאלמנה הנשיא ואח"כ בזה האלמנה לגבות חזקת החנות ככה"ד דנר' דהודאה נמורה היא שקבלה כתובתה ואין לה זכו' בנכסי בעלה ול"ל דילמ' כשמתלה התנאי היתה חב לאחרים ואין כדבריהם ממש דליקח דרוקא כשכחו לגבות חובם מזה השטר אמרי' הכי אכל למיחש לא חיישי' ע"ש נראה מדבריו דאם היתה חב לאחרים ראין כהודאתה ממש יכולה את' לגבות חזק' החנות בכתוב' וזה הכ"ד ה"ר יונה והר"ה ש והטור דס"ל דאם נעצמו הורה בלא תביעה כ"ח אינו חוזר וגובה דהודאה בע"ד כק' עדים דמני וגם הר"ב ד"כ בתסו' דאם הורה בפני הלוה הודאתו הודאה והרמב"ם ז"ל ס"ל דאין ח"י בין בפני הלוה בין שלא בפני הלוה כמ"ס בעל ההרומות שער נ"א ע"ש וראיהו להרשב"א בתסו' ח"כ ס' ש"ז שכתב על ראו'כו שמת והיו לו שתי בנות יורשיה נשואות לשמעון וללוי ועמדה אשת לוי והודי'ת ככ"ד לשמעון בעל החוקה שהי' לו לפני מותו שיתנו לו מנכסיו ק' דינרים וכו' ומ"מ יש כאן מקום תקירה אפילו מת הבעל כחיי האשה אם ינכה שמעון מנו האשה מתמ' הודאתה או לא לפי שאפשר לה לטעון כשהודי'ת לך לא היה הלא כדי להפסיד על פעליו וכיון שבאיתה שעה לא הויתו נאמנה נכתלה הודאתי ואינה סוורת ונערת עכשו ובענין שאמרי' כפרק האשה שנהארמלה האומר שטר אמנה וכו' וכתב הר"ב ד"ש אש עמד מלוה ופרע לאשר חב לו שחזר וגיבה מאיני' לות אעפ"י שהודה לו שהוא שטר אמנה לפי שיכול לומר מתחלה

מתחלה לא נהבונתי בהודאתי אלה להפסיד על כ"ח
 וכיון שלא הייתי נאמן באותה שעה אין בהודאתי כלום
 וכו' עכ"ל נראה דס"ל דאפילו הודה בפני הלוה אין
 הודאתו כלום וקוטר וגובה ממנו הפך תשובת הראב"ד
 שכתב בעה"ת מניה נראה דהראב"ד לא סבר דהודאתו
 בפני הלוה הודאה אלא להו"ו מהלוה שטיוח כהבו
 לו הודאתו דמאי חזית וכו' אבל להחזיק כנדון הרשב"א
 אמר' דלא היתה הודאתה אלא לחוב לכעלה כדי שלא
 להוציא הנכסים מחזקת' והפטר דגם הרמב"ם סו"ה ר'
 יונה והר"ש והטור מודו דאמר' הכי להחזיק ועמ"ס
 כס"ה :

סימן מ"ח

דין א' יכול לכתיב הכל עם הלוה וכו' דעת
 רש"י שצריך להניח מקום הלוה
 והמלוה והמעות וכבר הוכיחו הקוס ובר"ה שוהרמב"ן
 והרשב"א והר"עכ"א בחי' דר"א דק"ל בוותיה מכשיר
 כשאר שטרות לכתיב הכל עם הלוה והמלוה והמעות
 וגם הר"ן שכתב ל' רש"י בפ"י ההלכות הרי כתיב דחה
 פירש' עם"כ וכו' כר"י רוחם נתיב ד"ח"כ שכן דעת כמה
 פוסקים ומש"מ שכן דעתו והש"ך קיים פירש' והכ"א
 דברי רח"ן והר"ן דס"ל בוותיה ע"ש ולאנו ה"ן לנו אלא
 כפסק הטור ומרן ורוב הפוסקים דחו פירש' וכן פסק
 מהרש"ל ב"ש פ' כל הנט סו"ג ע"ש :

ב' שביון שנמחל שעבדו אינו חוזר וזוהו ב"ו וכו'
 אם ליה בכת' דאינו אלא לרה"ה שלא יהא
 נאמן לומר פרעתי ואינו טורף בו ממשעבדי חוזר וזוהו
 בו מניה נראה דה"ד שחוזר וזוהו בו כיוס דאל"כ אף
 שאינו טורף בו ממשעבדי מ"מ הא ק"ל דמליה עפ"י
 מוקדמה קודם למלוה כשטר מאוחרת ואם יקוטר וזוהו
 בו יהא קדומתו שלא כדון הסת"ע וכתב הש"ך דמיירי
 שהלוה לו בעדים דאל"כ אינו קודם למלוה כשטר דכתי'
 אפי' מקודם לא מהני דחייש' לקניניא שמא לא כתב
 כת' זה קוד' לכן רק עתה כתב ומסר לו כמ"ס מרן הכי'
 כס"י מ"ז כשם השו"ה רשב"ה וכו' מהר"ם הלשיך סו"ס כ'
 ע"ש ונראה דכתי' בלא עדים חייש' לקניני' שמה הקדו'
 הזמן כמ"ס הקוס בפ"ק דגיטין וז"ל כתב בכת' ואין
 עליו עדים טעמ' דפסיל מאוס שיוכל לכתיב הזמן כמו
 שיראה והו"ו בח"ן בזמן וא"י חוב' מה חשש יש בכת'
 אם יש לחוש סיקדים זמן לטובה האשה אע"פ שבא
 לנרשה ולעסית עמה קניניא שהגבה מלקוחות שמכר
 להם בנתיב וכו' א"כ לא נסמוך עליו לטרוף מלקוחות
 מזמן הכחו' בו"ל דודאי אינו נאמן ולכך פסול דלפעעמי'
 השקיד האשה יכו' ע"ש הרי דבחי' עליו עדים אי חייש'
 לקניני' שמה הקדים הזמן וה"נ אינו קודם למלוה כשטר
 מאוחרת לנתיב מנכסי ב"ח מהאי טעמא דשמה הקדו'
 הזמן מניה הקוס' שם כהבו עוד דחיישי' שמה ההפסד
 הפירות וקאמר שכבר נתגרשה מזמן הכתיב בו ע"ש
 במהר"ם ונראה דס"ל דחיישי' לקניניא ואינה יכולה
 לטרוף מלקוחות מ"מ אם תפסה ה"ן מו"חאין מידה
 מספק דשמה לא הקדים הזמן וכ"כ הרשב"א בהשוכו'
 המיוחסות סו"כ ב"ז וז"ל עוד מ"ס שה"ן כדון שזכה זה
 בתקו' ידו של ליה להוציא מיד שיעבור מלוה שבשטר
 ואעפ"י שהמלוה כשטר מאוחר מתקם ידו ש' זה דדולמא
 השתה"ל והקדים זמנו מאוס קניניא דלכך שקר הוא

וכו' אכן ק"ל כמ"ד שעבוד דאורייתא ומלוה ע"פ וכו'
 מוקדמ' ומלוה כשטר מאוחר כ"ל דמלוה ע"פ מוקדמ'
 וכו' ועוד דה"ל וקרוכ בעיני דאפילו כחתימו ה"ן
 חוששין לומר נזדייק בין בסך בין בזמן וכו' ואינו דומה
 לשטר המנה הוא זה דהתם דרובא דעלמא מקרו ואמר'
 הכל לחתום לא עבדו דומה לזה קתה"ד פ"ח ה"א פ"י
 יחלק בע"ד בין חתם ידו לשטר בעדים וכו' אבל מ"מ
 כבר יודע זה לכתום קודם שיבואו אלו בעלי המסכונה
 וכו' דחיישי' לפרעון ולקניניא ואפילו כחתיב מודה
 כד' גבי מלך שט"ח התם הוא כשנפל וזיהרע ליה וזו
 באו כולם ככ"ה לגבות מכ"ח ולא היה בהם אלא כדי
 שטר ה' חפ' היה לומר דמלוה בשטר יחכי' הכל ש"ן
 לזה עדים ממאש שטריו קודם ומשום היתה חש"ש אמר'
 הכל היכה שקדם זה וגבה ח"ך הוציא מידו ממון מספק
 וס' ממון לקולה והכ"ל למ"ד כ"ח מאוחר שקדם וגבה
 מה שגבה גבה אלא אפילו לת"ד לא גבה ס"מ ה"כ דהו'
 ודאי מאוחר אבל מספק ח"ך היתה עושה שטר' של זה
 שכת' מוקד' ודאי מאוחר והוציא ממון מזה שכבר גבה
 וכו' עכ"ל הרי דס"ל דאע"ג דחיישי' שמה הקדים זמנו
 משום קניניא מ"מ כשכבר גבה ה"ן מו"חאין מידו מס'
 וה"כ כתי' מוקד' מהני לענין שאם כבר גבה ה"ן מו"חאין
 נמנו חו"כ ה"ס יקוטר וזוהו כו' וגובה בו גבייתו שלא
 כדון היא ומהר"ם הלשיך ככ"ס ששמעון מכר ביקו
 לרחובן בכת' ובה"כ ס"ל ששמעון לטרוף היתה לרד ל'
 דלא חיישי' לקניניא וכו' להומר שטר המנה וכו' דשאני
 הכא שכתב בכת' שמכרה לו והזמן מוקדם דכ"ל ה"ן
 לא עבדו משום קניניא ודחה זה תפשו' הרשב"א שהביא
 מרן כס"י מ"ז ע"ש ולא ראה השו"ה הרשב"א דדעהו נוטה
 דבכת' לא חיישי' לקניניא ול"ד לאומר שטר המנה וכו'
 ואפילו דחיישי' לקניניא מ"מ כשכבר ירד לקרקע ה"ן
 מו"חאין היתה נמנו מספק :

ג' כתב ה' מש"ל פ"ד מה' מלוה ואם נמחל מקצ'
 השטר שליה מנה ופרע מחלה וחזר הלוה
 וזוהו איתו מחלה על סמוך השטר גובה המלוה שאר אותה
 שלא נמחל שעבדו אפילו ממשעבדי כ"מ בתשו' הרדכ"ז
 כ"י ותשו' הרדכ"ז היא כח"כ סו"ס כ"ו וז"ל כי מפני שנמחל
 שעבוד מקנהו למה יקנינו הוהו מה שנמחל שנוכדו
 הוהו כמלוה ע"פ ואינו טורף בו הכל מה שלא נמחל
 שעבדו עדין כח השטר בתקומו עומד וטורף לקוחות
 ע"ש ולא זכר מ"ס הרה"ש בפ"ד דנדרים והכ"ה מרן
 הכי' סו"ג ד"ז וז"ל הכל ממשעבדי לא שכבר נמחל שיעבור
 ח"י החוב וכו' ואפילו ח"י החוב שלא כרע אינו גובה
 כשטר זה ממשעבדי דחיישי' שמא יגבה בו ח"י האחד
 שנפרע בדאמר' כשט"ח מוקדם דאפילו מזמן ב' לא
 גבי דולמא אחי למגבי מזמן ה' וכו' וכן פסק מור"ם
 סס"ג כ"ה ע"ש מיהו הש"ך שם הסכים דגובה הח"י שלא
 נמחל שעבדו ממשעבדי והרא"ש לא כ"כ אלא לשינוי'
 קמא ע"ש וכן ראיתי לה ב"ח בתשו' סו"ג ל' :

עוד כתב הרדכ"ז דה"ד אם המלוה מודה שנתקם לו
 בהורה פירעון הכל חס"ל יהיו מופקדי' בידו
 עד שרלס לשלחני וקודם ולקחם ה"ן זה פירעון והשטר
 כמקומו עומד וככ"ע שלא לקח בהורה פירעון וטורף
 לקוחות כנגד כל השטר ע"ש והוא פשוט מדאמר' בפ'
 ח"ה גבי הו"ה ערכא וכו' אבל ח"ה דהר"ה' ניהלך מחמ'
 דהו' שייפו וסומקי אבהי איתיה לשעובדא דשטר' ע"ש
 ויש להסתפק חס' קו"א כתיב זמנו אם צריך לישבע דק"ל
 כס"י

כסו' קיד דמשכעני' הח הטורף כנ"ח שלא נפרע חוב זה
 ושלו מחלו וכו' והם היא תיק רומן טורף בלא שכועה
 ע"ש אבל הכא כיון דפרע לו אלא שהמלוה אי' שהחזיר'
 לו מחמת שאינם טובים אפשר דלריך המלוה לישבע
 דאע"ג דאיכא מגו דיכול לומר לא פרעתי כלל הא
 ק"ל לא אמרו' מגו לפגור משכועה :

סימן מ"ט

א' דין א' ואם כתבו שם הטפל לכד כשר
 וכו' עיין בכע"ח שער ל"ב
 ובחרב גד"ח שם :

ב' דין ד' להובתו וכו' דברי הרמ"ה הם
 כפ' ג"פ סימן ע"ב
 והטעם דלחובתו היה זהיר ומדלא נזהר ש' מודאי דרך
 שמו ורכ זכיר מודה כהא ע"כ ועיין באחרונים .

ג' דין ה' אין חוששין לרבניו שחוקה אין
 העדים חותמין' על השטר אלא

א"כ מכירו וכו' הטור ונראה דאפילו העדים שחתמו
 על השטר ולא הכירו אותם אין נאמנין וכן לשון הרמב"ם
 פכ"ד כל שטר שיצא לפניו ויטעון הלוה ויאמר אני
 איני חייב כלום שמה רמאי וכו' אין חוששין לרבניו
 שחוקה הוא שאין העדים חותמין על השטר אלא
 נוכרים אלו הנז' כיוון חוקה שאין חותמין על השטר
 אלא כ' נודע להם כבודאי שאלו שהעידו על עצמן גדולי'
 זכרי דעת עכ"ל ובספ' מ"ו ק"ל דאם העדים אמרו
 שהלוה היה קטן באותה שעה אינם נאמנין משום חוקה
 וכו' וכחכ"ה ש' דאפילו אין כה"י יוצא ממ"א אין נאמנין
 ע"ש וכן מבואר בהש"ו הרשב"א ח"כ סי' קל"ו ע"ש
 וה"כ בחוקה דאין העדים חותמין אלא כ' מכירים הנז'
 בו אפילו אין כה"י יוצא ממ"א אין נאמנים לומר שלא היו
 מכירים אותם כנראה מהרמב"ם דתדמי להו והרמב"ם
 שם סיים ואין העדים חותמין על השטר אלא כ' יודעים
 לקנותם וכו' וכ"כ הטור כסו' מ"ה שחוקה אין העדים
 חותמין על השטר אלא כ' קראוהו וכו' ונראה דה"ה אם
 אמרו העדים שלא קראו אין נאמנין והרשב"א ח"כ א"ס
 א' שכתב וזל ועוד דאפילו יצא כפ"ד נאמן לו' חתמתי
 ולא קריתו וכו' ואעפ"י שמן הדין אין לי לחתום כשטר
 עד שיקראנו ולא יסמוך על הסופרים שקוראים לפניו
 כדאמר בפ' המביא וכו' אפ"ה לאו דרע דאטו מאן דלא
 ידע להא דרע מקרו וכו' כזה כחכ' הרמב"ן בפ' א"ג
 גבי שט"ח המוקדמין וכו' ע"ש נראה דה"ה אם סמכו
 על הסופרים שקראו לפניהם משום דאיכא מ"ר בגנז'
 דסני ככך ואע"ג דלא ק"ל כוונתה מאן דלא נמר להא
 לא מקרו רשע וכ"כ הר"ן בפ"ק דר"ה גבי שטרי חוב
 המוקדמין וזל וא"ת היכי גבי אפילו מכ"ח והרי העדי'
 פסולים הם כיון שהקדימו הזמן א"ל שכתבו שטר ללוה
 אעפ"י שאין מלוה עמו כשטרי דלא אקניית' אעפ"י שאין
 כותבי' אלא כשטרי אקניית' וכתב אסו' כל מאן דלא
 נמר להא דרפ אסו' לא מקרו רשע וה"כ דכוותה אם
 אמרו שלא קראו הם עצמן אלא סמכו על העדים
 נאמנין רמאן דלא נמר הא לא מקרו רשע אבל אם לא
 קראו הם השטר ולא אחרים בפניהם וחתמו מקרו
 רשעים ואין נאמני' לומר כן דאין אדם משיב עצמו
 רשע אבל ראיתי למח"ס די כותבין סי' י"ד שכ' דרוקא
 כשאין העדים לפניו אמרו' חוקה דלא חתמו אלא כ'

קראו בפני' אבל כשאין לפניו כתב הטור כשם הנאמני'
 איזיהנשו לשהדי קמן וק"ל בהו דלא ידעי למקרו וכו'
 אי אמרו אקרינן ליה למאן דידע למקרו סמכי' עלייהו
 משמע דאם אמרו לא אקרו' ליה נאמנין והרבה מוכרח
 מלד עלמנו דאי אין נאמני' למה דיוקיי ושיילי' להו כיון
 דעכשו אין נאמנים משיב חוקה דאין חותמין אלא כ'
 קראו לפנייהם וכמו דלא שיילי' אם נעשה כגדול דסמכי'
 לחוקה כי אין לני לשאלו כזה אלא ודאי לא אלימא האי
 חוקה כ"כ ע"ש הרי דס"ל דנאמני' לומר שלא קראו
 לפנייהם אחרים דאין זו חוקה אלימא כמו חוקה דאין
 חותמין אלא כ' נעשה כגדול ומל' הרמב"ם משמע דחוק'
 דאין חותמין אלא כ' מכירין אותם וחוקה דאין חותמין
 אלא כ' יודעין לקרות רמז לחוקה דאין חותמין אלא כ'
 נעשה כגדול ועיין בפרישה והסת"ע והש"ך כסו' מ"ה.

ד' דין ו' הג"ה ומחוסר עדין נתינה לבעלים
 וכו' כתב מרן הכ"י דאפילו
 בשטרות המחוסרות נתינה אם אמר כתבו ותנו לשליח
 או כתבו ותנו לשליח ויוליך לו וכתבו וחתמו וכתבו לשלי'
 ונאכד וכו' איכא לספקי' אם חזרו' וכוהכ"י דהא גבי
 גט איסקנא כתיקי עכ"ל והרמב"ם פ"כ מה' גירושין כ'
 וזל א"ל הכעל ככתבו וחתמו ותנו לשליח להוליך וכו' וחתמו
 וכתבו לשליח ונמלא הגט כעל או פסול וכו' וכתב מרן
 הכ"מ משמע דאם כתב גט מעליא וכתבו לשליח אפילו
 אמר והוליך ודאי דעשו שליח ע"ש א"כ כנאכד מיד
 השליח פשיטא דאין חזרו' וכתבי' והמ"מ שכ' ונאכד
 סגט מידם וכו' אפשר דה"ד אכד מיד העדים אבל אם
 נתנו ליד השליח ונאכד מיד השליח ה"ל דודאי עשו
 שליחותם שכתבו ונתנו ועיין כה' משנה למלך שם מיהו
 מרן ככל א"ה סו' קכ"ב כתב לדעת ר' ירוחם דהרמב"ם
 נקט נמלא פסול וה"ה נאכד והרוויחו הו' ספק ע"ש -

ה' כל זמן שלא נכתב בו קנין וכו' אבל שטר
 שכתב בו קנין דמשעת קנין שעבר נפשיה
 ואינו מחוסר נתינה כבר עשו שליחותם הר"ן והר"ט כה'
 בחי' כפ' ההקבל כשכתבו ע"ש והרדב"ח ב' סי' רמ"ד
 כתב אבל ר"ח והר"ף יכ' נדעת הרמב"ם דלא זכה עד
 שיגיע השטר לידו וכל זמן שלא הגיע השטר ליד המלו'
 עדין לא עשו העדים שליחותם וכתבי' לו אחר ודברי
 הנאמנים הם דברי קבלה וכ"ש שכל גלילות אלו נהגו
 כהר"ם והרמב"ם והכי משמע פשטא דמאמני' וכו'
 והר"ט כה' כתב שדעת הרמב"ם משעת קנין משתעבר
 ע"ש ונראה דלא חזר'ה' מסכתא דק"ל דלא זכה עד
 שיגיע השטר לידו וכן הסכים כסו' תקנ"ו והוכיח כן
 מרבני הרמב"ם פ"ט מה' זבייה שכתב וכן מי שכתב
 שט"ח על עצמו וכו' ע"ש ולא זכר שכן הוכיח בעה"ת
 סוף שער כ"ב אבל הר"ה שכתב' כלל ס"ח סק"י ג' כ'
 ומ"ש ראיה מרבני הרמב"ם שכתב וכן מי שכתב שט"ח
 על עצמו וכו' וראית' לרמות שטר נחתת בריה בקנין
 לשט"ח אין הנדון דומה לראיה שכתבין שטר ללוה אף
 עפ"י שאין מלוה עמו שמה כתב ללוות ולה לזה הכל
 במהנה בקנין מיד שהקנה זכה המקבל והכניחו הטור
 סס"י ר"ן ע"ש הרי דס"ל דרוקא שטר הלואה שכתבים
 ללוה אעפ"י שאין מלוה עמו כע"י שיגיע לידו אבל
 כשטר מתנה זכה משעת קנין וא"כ הר"ט כה' כתיבה
 שהכית הכ"י סי' רמ"ג שהוכיח מרבני הרמב"ם כתיבה
 קנה מיד בקני' אפשר דמורה בהלואה דבע"י שיגיע
 השטר לידו אבל אם כותבי' הלוה לו רינה כמתנה שזכה
 משעת

משעה הקנין וכ"פ הרבנו עלמנו בח"ג סי' תקס"ב
 שכן דעת רוב הפוסקים כמ"ש המ"מ ע"כ וכ"כ מרן
 סי' ט"ל וסי' ס' הע"ש ככ"ו וכן הסכים הש"ך כסי' ט"ל
 ס' ק"ט ל"ג ע"כ ואל"כ שטר הלואה בקנין הלואה ממנו
 אמר' כבר עשו שליחותם ואין יכולין לכתוב אחר
 אבל אם כתבו שטר ללוה ואין מלוה עמו דלא
 זכה משעה קנין לא אמר' כבר עשו שליחותם ויכולין
 לכתוב שטר אחר והדרישה בתי"ט ל"ה הכרית דהרא"ש
 מחלק בין מהנה להלוואה דהלוואה שהם קנין ל"כ קלא
 אד שיגיע השטר לידו מטעם דכל דיוף כנגעא דיוף
 י"כל במכר ומתנה רכל אדם עכ"ד להו בפרהסיא עדי'
 מפקי' לקלא תקף וא"ל לזום שטר ע"כ ולפ"ז אפילו
 שטר הלואה בקנין ולום ממנו לא אמר' ע"א שליחות'
 אבל ק' דהא ק"ל דרוקא כנוכר אמר' דהמוכר בפרהסי'
 כדי שיקפלו עליו קונים אבל במהנה ללא סיוך ה"ע
 ולכך חטות מתנה בעדים אינו טורף דלית לה קלא
 ועמ"ש כסי' קי"ו

ו' וי"א דלא שייך בשטרות וכו' מרן הב"י כתב תשו'
 הרש"ב א"ל וז"ל כל שאמר לעדים כתבו לי
 הרש"ה המעליף קאמר ואם היו סבורים שהיא עשויה
 כתקנה ומלאו שאינה כתקנה חיוורין וכו' הבין אפי' מאה
 פעמים שהרי כוונתו עברה שטרות על שיהא כשטר
 מתנה ואפילו כשטר מכר חוץ מן האחריות שבו וכו'
 ומהרש"ח הק"ל ל"ה ט"ו שהרי כוונתו עברה שטרות
 וכו' ת"ל משום דהרש"ה אינה כתקנה דהוי כהסיה
 דקרו לה נפחא דעדים חיוורין וכו' כו' משום דעדין לא
 עשו שליחות' וכמ"ש בס' אחרת ע"ש גס' ה' בני יעקב
 דף י"ח ע"כ הק"כ מ"ש דלא אמרו עשו עדי' שליחות' לא
 גבי גט וכו' כיון דאינה עשויה ככתקנה כ"ג גבי גט
 נמי לא אמר' עשו עדים שליחותם כדאמר' בפ' התקבל
 גבי נפחא וכו' ע"ש ונראה שיש ט"ס וז"ל הרש"ב א"ל
 כהס' ח"ג ס"ב ואפילו כתבו לו הרש"ה מעליף ונאכ"ד
 היותו שטר הרש"ה חוורין וכו' כיון אפילו מאה פעמים
 שהרי כוונתו עברה שטרות וכו' ולא אמרו עשו העדים
 שליחות' אלא גבי גט וכו' הרי דמייירי בכתבו לו הרש"ה
 כתקנה אלא שנאכ"ד ולזה כ' שהם כוונתו עברה שטרות'
 וכו' ולא אמרו עשו העדים שליחותם אלא גבי גט דאם
 נכתב הגט כתקנו ונאכ"ד אין כוונתו אחר וכ"כ ה' המגיה
 שם ומ"מ מביאר בתשו' הרש"ב א"ל דשטר מכר באחריות
 שנאכ"ד אין העדים חיוורין וכו' כו' שטר אחר וכו' לשטר
 חוב וכ"כ בתשו' ח"ג סי' י"ט ע"ש וכבר תמה הש"ך על
 מור"ם בזה ע"ש אבל ראיתי לה' המגיה ב' א"ז כפרק
 הגיזל גבי שורף שטרו של סבורי שכ' ומ"מ אם עירי
 השטר קיימי וזיכרי עדות' הואיל ונכתבר להם שבאינן
 נאכ"ד ראיתי בפסקי הלכות גדולי' הפוסקים שהם חוורין'
 וכו' כיון לו שטר אחר כמ"ש בגטין שכל שטרות להם
 שלא נפרע כותבי' ונאכ"ד אפילו ק' פעמים ויש אוכרי'
 מטעם דעדי' שעשו שליחותם אין חיוורין וכו' אלא יעידו
 כב"ד ויכתבו לו מומן כ' ואין הדברים נראין ואעפ"י
 שכנגד אמרו כן טעם הדבר מפני שלריך שיהא נכהב
 במלות הפעל' אבל הכא אינו כן וכו' ואם מתו אי לא
 זכרו עדותם אם יש עדים אחרים שראו אונם השטר
 וראו סך השטר חיוורין כ"ד וכו' כו' לו שטר אחר ע"פ
 עדותם וכו' ואין זה עדי' מפי עדי' שכל עדים החתומים
 בשטר כנחקרה עדות' ככ"ד ויראה לי כשני אלו שמומן
 ה' כוונתו וכו' עכ"ל הרי"ד ל' דאפי' כשט"ס ויכילי עדי'

השטר לחזור ולכתוב שטר אחר מומן א' אם נכתבר להם
 שכאונם נאכ"ד

ז' כתב הרש"ב א"ל בתשו' ח"ג סי' ד' רכל שאין כתי'
 יולא ממ"א לא אמר' כיון שעשו שליחות'
 אין חיוורים ועושי שליחות אחרת ע"ש

ח' דין ז' הג"ה אבל אם כתב בשטר אני יוסף
 כן שמעון שליט' כת' הש"ך
 דמוכח בתשו' הרש"ב א"ל דה"ה אומר אני יוסף ו' שמעון
 כהן לא הוי סי' ודלא כה"ג דה"ה סוף שער ל"ג שר"ל שלא
 אמר הרש"ב א"ל כנר' ע"ש וז"ל הרש"ב א"ל בתשו' ח"ג
 סי' ש"ב ודכותה נמי ל"ל באומר אני יוסף כהן כ"ג
 לויהי מנה מפ' דאיהו הוי דקאמר ומאן קאסגיד עליה
 דהוי כיהו הכהן איהו הוי דקאמר וסגדי לאו כהבי
 קמסגדי אלא אמנה שבשטר אבל אם כתב בשטר א"ל
 יוסף ו' שמעון בר' לויתו מפ' מנה כהא נראה דהוי סי'
 כי הוי דהוי סי' אלו כתבו יוסף הכהן כן שמעון וכמ"ש
 שם בפ"ג פ"א היה כהן וכתב כהן וכו' ע"ש הרי"ד ל'
 בהדיא דאם אמר הלואה אני יוסף הכהן כ"ש והעדים
 חותמין למטה לא הוי סי' וכי חתן כפ' ג"פ וכתבו כהן
 ה"ד שיכתבו כל העדים א"ל יוסף הכהן וכו' אבל הסי'
 בכתובות כתב וז"ל ואי' לאו אכולה מלתא קמסגדי
 א"ב עדים חתמי אע"ג דלא ידעני אי כהן הוא אם לאו
 וא"כ הא חתן כנ"פ וכו' וז"ל דהיכא דהוסיקו אני יוסף
 ב"ש ודאי אכולה מלתא קמסגדי כי אז הן לריכז' לירע
 אם כן כהן הוא והתם ודאי מעלין משטר' ליוחסין והכא
 מבעיא לן היכא דלא הוסיקו עכ"ל וכ"כ בש"מ כשם
 הרא"ש ע"ש משמע דס"ל דאפילו ל' הלואה שאמר אני
 יוסף הכהן רומי' דהתם הוי סי' והוסיקו אני יוסף אבל
 בלא הוסיקו אפילו ל' העדים א"ל יוסף הכהן לא הוי סי'
 ועיין בה' כנה"ג שכתב דהתם ס"ל בין בלישכ' דסגדי
 בין בלישכא דיריה עדים אכולה מלתא קמסגדי ולדעת
 הרש"ב א"ל והרא"ה כל דסגדי אכולה מלתא קמסגדי וכל'
 דיריה לאו אכולה מלתא קמסגדי ונראה דקאי על נדון
 הרש"ב א"ל שהוסיקו כ' יוסף וס"ל דאפילו לשון הלואה לא
 הוי סי' אבל התוס' ס"ל דאפילו לשון הלואה הוי סי' אם
 הוסיקו כ' יוסף וה"כ כ' מחקזה והגיה אבל התוס' ס"ל
 דאפילו בלישכא דסגדי לאו אכולה מלתא קמסגדי כדעת
 הרמב"ם ע"ש ויחר נראה משנה א' דהתוס' ס"ל דאפי'
 בלישכא דיריה אכולה מלתא קמסגדי וקאי על נדון
 הרש"ב א"ל שהוסיקו כ' יוסף כמ"ש וס"ל ר"ה בני יעקב
 דף ת"ד ע"ד שהסכי' דעת הור' כדעת הרא"ה והרא"ב
 והאריך בזה ע"ש ועיין בתשוב' מהר"ש ח"ב סי' י"ח
 ובס' חווה יאיר כהשמטות דף רנ"ח

ט' כתב מהר"ם בתשו' על ראובן שנהן בית שלו
 ואח"כ נכתבר שלא היה לו אלא רביעין'
 בית וכו' רכל' בני אדם לא קרו לרביעיות בית בית ואי
 ממ"ש הבית שיש לו היינו דהוא דאמר שהיא שלו דאטו
 מאן דאחא קמי' סגדי וז"ל בית שיש לי במקום פ' כהבו
 וחני לו לפ' שאני כיהן לו מי אית להו לידע שהיא אומר
 אמת שהיא שלו פשיטא דלא וכו' וזה נראה סותר מהר"ל
 פן הרא"ש הביאם מרן הכ"ס ע"ש שכתב שאין לערי'
 לחתו' על שטר מכירה עדי' ההכרר להם שהיא של המוכר
 דב' ומר"ם די בוטון סי' מ"ח כתב דלא אמר מהר"ם
 אלא דוקא במתנה דאם נירע שאינה שלו חבטל המחנה
 ולא מפסיד המקבל כלום אבל במכירה דהלווקח נהן
 מעות ואם הקרקע אינו שלו מפסיד מעותיו וראי' דאין
 להם

להם לחתום עד שיהכרר ע"ש וכבר דחה זו מוהר"ש ו'
 אליוסיד כהשו' שם סי' מ"ט דגם למקבל מתנה איבא
 פסודה דוראי לא נתן מתנה או לא הו"ל הנחה מניה
 ומהר"ם די ביטון סי' ו' כתב דל"מ דהרי אמרו' כפ"ק
 דמזיעה יב"ב ניהליה במתנה חד אמר מהנה כירושה
 וחד אמר להו כירושה דאי לאו דברח וירטי קמיה לא
 הוה יב"ב ליה מתנה ופסק הרשב"ה והר"ש והטור סי'
 שע"ד כמ"ד מהנה כירושה דמניול' היא וק"ל הכי ע"ש
 והיבר' דהרמב"ם כפ"ט מה' גזילה והסמ"ג ע"ש ע"ג
 ומרן בסי' שע"ד פסקו כמ"ד דמתנה כמכר וז"ל נתניה
 הבצילי לגולן מתנה קנאה הלוקח שאלו לא טרח לבצלו'
 לא הו' נתני' לו במתנה ומפני זה טרח וכו' ע"ש וכן
 דעת הרמ"ה בטור שם ח"כ ק"ל דמתנה כמכר ולכא'
 נראה שזה תלוי במחלוקת שכתב ההוס' בקמ"א דף ק"ח
 בד"ה ליה וכו' דהא דאמרו' עשה שורו אפוקי וזכרו
 אין הב"ח גובה ממנו ה"ד מכרו דכיון דליבא קלה לא
 מוכסדו' ללקוחים אבל נתנו במתנה דלא שייך פסודה
 דלקוחות כ"ח גובה ממנו וכו' הרי דס"ל דמהנה לא הו'
 כמכר אבל הרשב"ה כתשו' ח"א סי' הרי"ח וכתשו' ח"כ
 סי' קס"ג כתב דמתנה כמכר ואין כ"ח גובה ממנו
 כדאמר בר"פ הנזקין לגביה מן הזוכרי' והכילוהו' נ"מ
 והסמ"ע בסי' ק"ז ס"ק י"ב ע"ש הרי דהרשב"ה עלמו
 שפסק גבי גולן דמתנה כירושה ולא אמרו' דטרח וכו'
 ה"ל הבה דמתנה כמכר מה"ט דאי לא הו"ל הנחה מניה
 לא יתיב ליה מתנה כדאמרו' בר"פ הנזקין וכפ' כערה
 דכ"ג דאמרו' מוכרת כהכחה להחרים יש להם כהו'
 בנין דברין מ"ט וזו' חכמה וכו' וכתב הרשב"ה וז"ל ולפי
 ה"ט נתנה כהו' להחרים לית לה כהו' כ"ד ואיבא מ"ד
 דאכילו נהנה איה לה משום דמתנה כמכר דאי לאו
 דעכד ליה נייחה נפיש' לא יתיב ליה מהנה וכו' ע"ש הרי
 דאיבא מ"ד דמהנה כמכר והרשב"ה נראה דס"ל דמתנה'
 לא הו' כמכר לענין כהו' כ"ד ודוק לגבי כ"ח ס"ל דמתנה'
 כמכר וחסו לפסודה דמקבל מהנה וכ"כ מהר"ם כתשו'
 הקלרות סי' בט"ו וז"ל ועוד הטו' הם רהובין מכר לשמעון
 חסין ונתקבל' מו' נייחה ארעקה דהכי לא קנהו שמעון
 הלא כמו שפי' רי' בסוף הניזול קמ"א דההו' לאו כדעתה
 דליקח לחודיה הליה מלה' הלא כדעתה דמוכר נמו'
 ומוכר לא חקני ליה ארעה דהכי הילכך לא שייכ' שום
 הימדי דעה פכ"ג כמכר וכבמתנה נמי תליה בדעת'
 דהרוייהו הו' להו דעכד ליה נייח נפשיה לא יתיב ליה
 הילכך לא הליה בדעה ניהו לחודיה הלא הך בדע' מקבל
 מתנה וכו' ע"ש אלמ' נודמי מהנה למכר וכפ' הניזקין
 גבי הין כפרעין מנכסים מושעבדים במקום שיש כ"ח
 אמרו' ה"ג במתנה מה"ט דאי לא עכד וכו' ומהר"ם
 כתשו' סי' ק"ל הביא ראייה מזה דעשו תקנה השוק
 בנהנה ע"ש הרי דחשו לקבל מתנה ה"ג העדים וכהשו'
 מהר"ן הר"ש סי' פ' כתב השואל וז"ל והיה נ"ל שמתהר
 שמכירו' חתימת עידי המוכרה שה"ל ראייה אחרת
 מדהמרו' כפרק ה"ש שנתארמלה חזקה אין העדים
 חותמי' על השטר א"כ נעשה בגדול' הך על גב דאיבא
 לספיקי אמרו' חזקה שאין חותמי' אלא בענין בהמכירה
 והיה מכירה ה"ג לא היו חותמין אס' לא שהיו יודעים
 שהיתה יכולה למכור וכו' השוכה מדין התלמוד כ"ל
 שהדין כאשר כתבה וכן מן הראוי שחין לעדים לחתום
 על מכירה קרקע עד שיהכרר שהוא של המוכר עכ"ל
 מצו' דמ"ש מדין התלמוד כ"ל וכו' הוינו מההיא דחזקה

אין העדים חותמי' על השטר א"כ נעשה בגדול' וכבר
 הוכיח הרשב"ה כתשו' ח"כ סי' רל"ו דלאו כקטנה
 וגדלות בלבד אמרו כן ע"ש וכה"ג כתב מהר"ן הר"ש
 כתשו' סי' ע"ש ולדבריו מהר"ם די ביטון ה"ג לא
 אמרו' הך חזקה אלא כמכר ולא במתן' ומכרי' הרשב"ה
 כתשובות ח"כ סי' רל"ו וסי' בע"ט מוכח בהדיה דגם
 במתנה אמרו' חזקה זו דהעדים והמקבל דייקיע"ש
 וא"כ ה"ג אמרו' חזקה הין העדים חותמי' הפי' במתנה
 עד שיתכרר להם שהיא של הנותן והמקבל נמו' ודאי
 דייק'

אבל

מרן הב"ס סי' קמ"ז כתב בשם הרשב"ה כתשו'
 העפ"ש העדים כתבו לאה מכרה הבת' שלה
 לראובן אין מכאן ראייה לפי שהעדים לאו אכולה מילה'
 מסהדי ע"ש ותשו' הרשב"ה זו מל' היתה כח"ד סי' קמ"ב
 על אלמנה שמתנה חצי הבית לרהיבן בנה ויורשי' חסיו
 ערערו שהאלמנה לא נשבעה ואין מכירה כלום וראו'
 טוען שאמנו התזיקה בבתים וכו' ועוד דהשטר המכירה
 כתבו העדים לאה מכרה הבתים שלה וכו' כתב וז"ל הם
 הבתים יודעים לבצל העפ"ש בהתזיקה האלמנה שנים
 רבות הין זו חזקה וכו' עד שהביא ראייה לדבריה שה'ל
 נכסים ממוקים אחר והעפ"ש שהעדי' כתבו שלאה מכרה
 הבתים שלה לרהיבן בנה אין מכאן ראייה לפי שהעדי'
 לאו אכולה מל' קמסהדי וקדע שהרי שנינו העורר
 על השדה והוא חתום עליה עד אחר זמניה הא' עדים
 חותמי' בו לא אבד זכותו וכו' עכ"ל הרי דס"ל דגם
 כמכר אמרו' דעדים לאו אכולה מל' משהדי השך
 מהר"ן הר"ש ש"כ ע"כ עוד הרשב"ה בסי' קע"ב על ראו'
 ושמעון שירשי קרקע מאכיהם וראו' הביא ראייה מכתו'
 השתו שכתו' בה ול'ה הכניסה ונודמייתה חלק שלה
 מהקרקע פ' שיש לה עם פ' בעלה ועם החיו דאס' אין
 ללאה ראייה בחתו' קרקע העפ"ש שחיתמי' עדים ככתו'
 כבר כתבתי דעדים לאו אכולה מל' משהדי ע"ש
 איכר' שהר"ן כפ"ב דכתו' כהכ' וז"ל וכתב הר"ה דהה'
 דמספק' ל' דוקא בלישנ' דירוש כי הו' דאמר' הני פ'
 כהן אכל בלישנ' דסהדי ודאי מהומני וכו' וכ"ד דעה
 הרשב"ה אכל הרמב"ם וכו' ע"ש הרי שכת' דהה"ה ס"ל
 דכל' העדים נאמנים וכ"כ דעה הרשב"ה וה' כנה"ג
 בסי' מ"ט הק' מתשו' אלף קנ"ו שהביא מרן הב"ס
 קמ"ז שכתב נראה דעדים לאו אכולה מל' מסהדי וכו'
 ומהר"ם הלוי כתב דתשו' זו הוינה מהרשב"ה אלא
 ממהר"ם וכבר דחה דבריו ה' כנה"ג ועוד דהרי כתשו'
 אחרת שכתבתי מכו'ר דסוכר הרשב"ה הכי דלאו אכול'
 נלהה מסהדי וז"ל הרשב"ה כתשו' ח"כ סי' רמ"ד וגם
 מה שנמל' כהוב ככהיבה מלך פ' חורכה של רהובין
 ועדים חותמי' בה הין זו ראייה א"כ שמעון עלמו
 חתום עליה עד ומכנה שלימה שנינו וכו' אבל הם
 חותמי' עליה כמה עדים בלא הנחה ל' ח"כ וכתו'
 וכדק"ל דלאו אכולה מל' קמסהדי שאין העדים
 מהבוינים להעיד אלא בעיקר מה שנודמנו עליו שהוא
 נחינה השדה או במכירתו זלא בדקדוק של מנרים לדעה
 אס' הם של מישחהזיק בהם עכשו' אס' הין וכו' עכ"ל
 הרי דס"ל דעדים לאו אכולה מל' קמסהדי' כנה"ג
 הו' עיד על השו' דסי' ח' קנ"ו דה' כ"ד דעענה ופה
 הו' דאנן סהדי דהין כלה מרגשת במה שכתוב ככהוב'
 ע"ש ולא יספיק להשו' אחרת שהביא הב"ס סי' קמ"ז
 ובתשו' ח"כ סי' רמ"ד שכתבתי דהפילו שלא כ' יב' וכה'
 אמרו'

המנו' דעדים לאו אכולה מלקח' מכהדי לכ"כ כתי' אחר
 דס' ל' כדעת הר"א ה' שכתב הר"ן וז' כו פליגי דוק' כהך
 דסיך למירק כשמת' דיליה לפי שהמלוה תלויה בזה
 הכל אירך מלי דמתני בשטר' כשמת' דידה ודחי לה
 מנסהדי סהדי עליה אלא דחיהו ה"ל הכי וכ' כדעת
 הרשב"ה ע"כ וכי' אור הדבר דאפילו למאן דס' ל' דאפילו
 בלישנה דידה סהדי אכולה מלקח' סהדי ה"ד בדבר
 שהמלוה תלויה בזה הכל בדבר שהין המלוה תלויה בזה
 לכ"ע סהדי לאו אכולה מלקח' מסהדי ונ"ל שיש ללמוד
 מכאן דאפילו בלישנה דסהדי כל שהין המלוה תלויה
 בזה לאו אכולה מלקח' מסהדי אליבא דכ"ע וכדון
 הרשב"ה הין המלוה תלויה בזה שעיקר השטר אינו הלא
 לעסיה הכעל מנרן לאשהו ולזה מ' ל' סיהיה אוקו קרק'
 הקדש וכו' ע"ש ואפשר דה"כ כהשו' אחרת שכתבו הערו'
 לאה מפרה הכתום שלה לראובן בנה וכו' ס"ל דחסי' לא
 נקברר להם מני המוכר לא חסי' עיקר הדבר וכ"כ
 מהר"ד כ"ס ק"ל ע"ה ע"ש הכל ה' ליהא דז' הר' טבא
 הוכ' בהשו' מהרב"ה סו"ד וכ"כ מ' לכתובה שס' הכל
 כשטר שכתב כלשון פ' כהן לוח פשיט' דאכולי מלקח'
 מסהדי ויה' דהנן לקמן פ"כ העורר על השדה וכו' ההוא
 הפילו כהוב השטר כל' בעל דבר וכו' דע"כ לא איבעי'
 לן הכ' הלא בדבר שהוא משמו של בעל דבר דאפשר
 דדיוקי עדים אמריהו אבל כהיה ל"ל למירק והיינו
 דקחני הקס והוא תקום עליה עד איבר זכותה הין
 עלמנו תקום עליה לא איבר' את זכותי ודיוק' כשכתו'
 כלשון בעל דבר הכל ה'ט כהוב כלשון עדים אכולהו
 מילת' מסהדי דחי' לאו דידעי דרדיה היה לא הו' כהבי
 הכי וכן היה אומר מורי וכו' עכ"ל מבוחר דס' ל' דגם
 גבי עשה סו' להחר' הם כתו' כל' עדים אמרי' דעדים
 אכולה מלקח' מסהדי ומהני' מניירי כשכת' כל' בעל דבר
 דהם המערער אינו תקום עליה אלא עדים אחרים לא
 איבר' זכותו דהעדים לא דיוקי ועיין בהשו' הרשב"ה סו'
 רס' ד' וכתו' הרשב"ה פ"ג סו' ר' וכתו' פנים מאורו'
 ח"כ סו' ב' .

יכול לטעון שלא נשבער אלא כשלא יכול ליפרע מן
 הלוח ורחיה מנו"ש הרשב"ה בהשו' על רהובן כשהחיל
 חפץ לשמעון והתנה עמו תנאי שהיה אסמכתא ויתן לו
 ערב אפי' שאינו יכול להכוב מהשאל לפי שהוא
 אסמכתא תובע את הערב אלא ת"ע ג' דלא נקחייב
 הלוח נשבער הערב והטעם משיס דמעולם לא חל
 החיוב על הלוח ואפ' הנכנס ערב הכל הכ' החיוב חל
 על הלוח ע"ש וכן חו' הסמ"ע כסי' כ"ט ס"ק כ"ה ע"ש
 ולפ' נר' דקת' תובע את הערב החי' כיון דלא נקחייב
 הלוח מעולם והרשב"ה ח"כ סו' כ"ה כנ"ד השאל חפץ
 וכו' כתב דלא יתבע הערב החי' ויהי' זמן לערב ל'
 יום כדי שיב' השאל ממ"א לעמוד לפני כ"ד ואם כהוד'
 הזמן הפס המשאל נון הערב מו' איון מידו ע"ש ב' וק'
 כיון דהערב חייב עלמנו כמה שלא היה השאל חייב
 אמאי לא יתבע לערב תחילה ונהי' לו זמן ונר' דה"ע
 דלא יתבע לערב תחילה משיס דלא נשבער אלא על
 דעת כן שתבע ללוח ולא ימלא לו נכסי' כמ"ש הרשב"ה
 שם וז' כ' הו' כהסמכתא ועיין בס' הלכות י"ט דף קפ"ג
 שכתב דהרשב"ה ס' ל' דשיעבור דאורייתא כמטלטלי נמו'
 נקרא דיו' א' חליך את העביט ומטלטלי דיקמו' כמו'
 נשבערדי לכע"ה מדאורייתא לא מטעם ערכות
 דכמטלטלי לא סיך ערכות כיון שהין דעתו סימכת'
 אלא שיעבור מדין קנין דנעשה כה"ל אם לא אפרע לך
 זכה כנכס' וא"כ הכ' ממ"כ גובה שאין השיעבור מדין
 ערכות והרמב"ם אפטר דס' ל' הכי ע"ש ב' וליהא שהרי
 הרמב"ם כתב בפ"א מה' מלוה דין ז' וז' הכל הכ' ליפר'
 מן העורר' כין גדול כין קטן לא יפרע מן המטלטל' וכו'
 שמטלטלי' אינס תקת' שיעבור בע"ה מן הקורה עכ"ל
 הרי בהדיא דשיעבור לאו דאורייתא כמטלטלי' וא"כ
 שיעבור הקרקעות מטעם ערב משום דכ"ח סימך
 עליהם ונס הרשב"ה בהשו' ח"כ סו' כ"ה וכו' קס"כ כ'
 דנכס' ערכים נינהו ואין נפרעין מן הערב החי'
 כדאמרי' כשלהי כהר"ע ש' ונראה דס' ל' דשיעבורה'
 דאורייתא ה' כמטלטלין .

סימן נ

דין א' מתוך שנאמן לומר פרעתי וכו' כהב
 מהרש"ה כ"ל דרשב"ם פליג
 שכתב גבי ההיא שטר' דנפיק בב' דוכו' וז' והיה מחזק
 בו הדרס' ה' שהיה טוען פ' בן פ' הכתיב בזה השטר כהבו
 וחקמו ומכרו לו והלוי' הו' כו' כ' ממון וכדנקן בפ' ג' פ'
 הוליא עליו כה"י וכו' נראה דסובר דכתי' מניירי ולרדיה
 כ"ל דאינו נאמן לומר מאחר נפל מנו' דפרעתי משום
 דאנן סהדי דכל שנו' שטר' הוא שלי דוחי' זהיר
 בשטריה והו' ל' כמו מנו' במקום עדים וכ"כ ה' ט"ז ע"ש
 וה' כנה' ג' דחה דילמ' גסרשב"ם מודה דכל דליב'ה
 נאמנות מפו' דאין יכול לטעון פרעתי וליב'ה מנו' דאין
 ספק חללי דשטר' בזה שיש בו נאמנות שיה' כשטר' בערו'
 לענין פרעתי עכ"ל וכן מבוחר ככו' ס"ט דכת' שיש בו
 נאמנות נקיימ' ההקדמה אינו נאמן לומר פרעתי
 ע"ש מהו' נר' דה' דרשב"ם ס' חיל' לטעמיה שפ' ח"ה
 דף מ' גפי' הוראה בפני כ' וכו' וז' כשי' בידו שטר' אין
 הלוח נאמן לומר פרעתי א"כ יבואו עדים שפרע'
 בשניהם הפילו הוליא המלוה על הלוח כת' של לוח
 קחייב לו גובה מנכס' כ"ק ואינו נאמן לומר פרעתי
 כ"ש

ד' הג"ה אלא בהרשאה שיתנוזה לוח וכו' כתב
 ההוס' בפ"ש כבוד כד"ה ה"מ היבא
 דכפריה וכו' וז' ה"ל איבא לאיקמה כר' דמרדך' יכול
 להוליא מידו חס' שניירו חייב והין לו מה לפרוע ה"כ
 איבא לאוקמה בנזן שנתן ה' לחכירו במוע"ג ומיהו ל' ע'
 דילמ' היבא דאין יכול להוליא מידו ככ"ד לא תיקון
 רבנן מנע"ג וכו' ע"ש נראה דה"כ שני' יבש' את הורה ה'
 לחכירו שחייב לו יכול להוליא מיד הלה מרדך' ולא קו'
 לקניניא כיון דכלה' ה' יכול לכתוב לו הרשאה הכל
 במוע"ג יש להסתפק כיון דאין יכול להוליא ממנו ככ"ד
 מנר' עלמנו .

י"א ואם יטעון פרעתי לשינוכס וכו' דוק' כשטעון
 טענת כרי' וכשבע לשניה' שבע' הוסת'
 אכל' אם לא יכול ליטבע לא' מהם חייב לשלם לו הרמ"ה
 בפ' ג' פ' סו' קכ"ה ע"ש

י"ב דין ח אבל אם נשולשים וכו' כשטרות
 וכו' דכרי' הרמ"ה הם בפ'
 ג' פ' סו' קכ"ה וקטעם משום חס' קניניא ע"ש ג' ועיין
 בפרישה והש"ך ז' .

י"ג דין י' וכיון שאינו יכול לתכוב מהלוח
 עלמנו וכו' ה' מש"ל פ' כ"ק
 מלוה כ' דהא לא יתבע הערב תחילה משום דערב
 לר' 34

כ"ט כשטר שיש בו עדים עכ"ל הרי דם"ל דהפי' בכח' אינו נאמן לומר פרעתו וכ"כ כסוף כהרח' בד"ה ה"כ וכו' ע"ש וא"כ מיירו הכח' הפילו ככה' שאין בו נאמנו' וליכא מגו דאינו יכול לטעון פרעתו והרשב"א בתשוב' ח"ב סי' ט"ט כתב וז"ל ואפילו טען שפיל ממנו ומלאו ראונו ה' ק"ל דלנפילה לא חיישי' והל"ל אם היה כתו' ההוראה כפי' הני שמעון מורה לך ראונו וכו' אל"ה הפי' היה כתו' ההוראה קתם אני חייב לך ננה וכו' ואפילו שלה פי' למי נהחייב ה' ק"ל כמ"ד מומך דנפק מתותי ויהי משמע ומה שחזר וטען פרעתו אם כחוקו מעמד שכתב בו חזר ואמר פרעתו דבר פשוט שאינו נאמן וכו' וה' כנה"ג ח"ב סי' ס"ט אות'ו קמה עליו דהה' כלה"ה ס"ל דאינו נאמן לומר פרעתו בכח' ואולי ע"פ סברת השואל השיב ה"כ בנדון הרשב"א בשאינו מקויים דאי לאו משום שהחזק בפרו' או שהוד' שלה פרע הוה נאמן לומר פרעתו כמגו דמזוייף ע"ש ולפי' משמע דם"ל הרשב"א דהע"ג דאיכא מגו כמזוייף אינו נאמן לומר שפיל ממנו דלנפילה לא חיישי' הכל ז"ל הרשב"א או אפילו לא היה קתום כה' אל"ה שהוא יודע שקוא כתו' וכו' משמע דמירי בידוע חתימה ידו או כתו' וכן ריתקי לה' בהשו"ח ח"ג סי' כ"ד שכתב וז"ל רמה שטען וכו' כל מונני ומתאקו לא אמר כלום דלנפילה לא חיישי' וכו' וכו' וכ"ש לנפילה דחד לא חיישי' הפילו להכניו וכו' גם מה שטען להעסק כהבתו אין בו ממש וכו' וכל שכתו' זה יזיח ממ' א' אינו נאמן ע"ש משמע דאם אין כתו' יזיח מנמ"א נאמן לומר נפל ממנו ולהעסק כהבתו כמגו דמזוייף והב"ח כ"ד דאינו נאמן לומר להד"ס הלא כתב במין מוכרח או שחק בו או שלא להכביע גם מהרשב"א כתב דכ' יוסף ו' שטען שהזיח א' מהן כת' י על חכירו לכ"ע אינו נאמן ל' נפל במגו דפרעתו דחשש' רחוקה היא דהפילו חביו מורה דלנפילה דחד לא חיישי' ע"ש ומדברי הרשב"א מוכח דגם לנפילה דחד לא להתעסק נאמן במגו והרמב"ם פי' ב' מה' גירושין והטור ומרן בא"ה סי' קנ"ב שכתב בה' הבעל וערער אם אמר ממני נפל ומלאת חוקו אינו נאמן וכו' אבל אם אמר הבעל על הנאי היה ועדיין לא נהקיים ההנאי או פקדון היה וקיים כחוקו דמשמע דנאמן ל' הנאי ופקדון במגו דמזוייף הכל אינו נאמן לומר נפל ממני ומלאתו אפילו במגו דמזוייף כבר כתב הת"מ והלח"מ שם דלא חיישי' לנפילה לפי שהין האסורים כדיני' ממונה ע"ש הרי רבד"מ נאמן לומר ממני נפל במגו דמזוייף ועיין בה' בנה"ג סי' קנ"ב חוק ע"ו מיהו אפשר לומר דה' במגו דמזוייף שהרי כתב התוס' בכח' דק"י ח"ע כ' בד"ה הרי וכו' וז"ל וה' ולמה נהמניה וה' מגו במקו' עדים הוא דאין סהדי שלא היו אנוסים ולא פסולי עדו' וכו' וז"ל כיון דהגריכו חכמים קיום הכה' לא חשיב כלל קיום ע"ש כתו' הוא זה וכו' וכד"ה אין נאמני' כ' הכה' לוכא' לחק' דליהמניה במגו דאי בעי אמרי פרוע הוא דכיון דמקויים היו מגו במקום עדים ע"ש הרי הע"ג דהוי מגו במקום עדים נאמני' במגו דמזוייף אבל לא במגו דפרוע וה"ג נאמן לומר נפל ממני אפי' בנפילה דחד חששה רחוקה היא או להעסק במגו דמזוייף אבל לא במגו דפרעתו דהוי במגו במקום עדים וכן מלאקו לרש"י בס' הפרדס דק"ג ע"ד שכתב וז"ל ושאלתם על שמעון שהזיח על ראובן כתב דו וכו' אם יאמר בהב' ידי הוא אבל שוקק הייתי ומתעסק בעלמא אם יאמר ל

אמת היה ופרעתו כך ראינו אם כופה פכתו ויוכלו ב"ד להחזיק כה' משטר אחר וכו' ה' חייב לשלם והם ואמר כה' הוא זה ופרעתו ה' נשבע ונפטר וכו' והם יש כשטר נהמניה יכול לומר כתבך כירי מאי בעי והם א"ל כדרך מהעסק וכדרך בחוק הוא לאו כל כמותה דאין דרך כני' הדם לשחוק בכך וכו' ע"ש מוכהר דם"ל דנאמן לומר פרעתו אבל לומר מהעסק הייתי אפילו במגו דפרעתו אינו נאמן דאין דרך כני' הדם לשחוק בכך ועמ"ש בקי"ס ט'.

ב' שטר שנסתעבד לפרוע לכל מי שילא שטר מהקת ידו לא יוכל לנכותו בעל השטר אם אין השטר בידו דהע"ג דכתב לו שוכה דמ"ל שמה קתה השטר לאחר או שמה ונמלה חוקו חקר ה"כ אם גההד השטר אין לו תקנה הדרכו"ח ג' סי' קנ"ג ע"ש ועיין בהש"ך ס"ק ח'.

ג' אבל שטר בעדים וכו' ל' הטור ודוקא בשטר גמור חקום בעדים וכו' ונראה דה"ס אם אין קתום בעדים הלא שמתרו בפני עדים פסדים דק"ל עידו מקורה כרתו כמכירה כסי' ג"א ע"ש וכ"כ הרשב"א כתפו"ח ח"ב סי' י"ז ע"ש וכ"כ ה' יונה בפ"ג ע"ש.

ד' הג"ה ודוקא קבא מקמה אותיפ' ופי' ב"כ ר' ירוח' פ"ס הרשב"א ודברי הרשב"א ה"ס כתפו"ח ח"ב סי' קל"ה וז"ל ועוד מהסברה שלא וכו' אל"ה למוניה שטר זה מכחו כל מלוה וכלא ה"ל לך ולכל דהקו מחמתך שחם ה' אומר בן אליו הפקידו מלוה חלל ה' והגפקד מורה שאין לו בו כלים וה"כ שחטפו ה' מידו או שפיל מידו ומלאו ה' מן השוק והוכיחו על הלוה הרי לוח זה חייב ליתן לזה והלוי הנו אומרים שנתחייב כשופטני עסקי' שידנה המלוה בהנאי זה שהיא לחובהו שיהא כל דאלים וכו' הע"ג ח"ג סי' מהניס אל"ה על מי שזיחאנו בחירת מכר או בקורה מתנה וכו' ע"ש כ' ונר' דה"ד אם גוד השאין לו בו כלים אבל אם טען שנתנו לו נאמן דשטר כזה נקנה בחליפ' או במנסי' כמ"ש הה"ד סי' של"א ופסקו מור"ם בקי"ס ס"ו ע"ש וכן הסכים מהרש"ם ח"ב סי' כ"ה ע"ש וה"כ נאמן עליו כשהיה מטלטלי' שהם ברשותו וכן כתב הרבד"ח ב' סי' קנ"ג דנאמן המוחזק בשטר כשכועה הפילו המלוה מכחישו וגובה מן הלוה דנקנה לו השטר בלא כתיבה ע"ש אבל מרן כפי' סי' ס"ו כתב שאין דברי הה"ד בדוים חללי וכן הסכים הש"ך שם ס"ק י"ז דדוקא הרשעה ה"ל דהוי כשליחו אבל לענין מוכירה דרך כו"מ כדיני' ע"ש ומ"מ אם טען שנתנו לו בכו"מ והבד השט' נאמן לענין קנייהו כמכור שם ס"ה ע"ש וה"כ בשטר כזה נאמן המזיחא לנכי קנייהו ולנכי הביעהו ואין הנחבע יכול לדחוקו.

ה' כתב מהרש"ל בס' מרובה סי' י"ז שאם אין עדים שנקן לו השטר יכול הנחבע להשביעו שלא בא לירו' בגזילה או שנאכר מן המלוה ומלאו ואם לא השביעו ופרעו וכו' א"ל המלוה וטען שמעולם לא נקן לו שטר זה פטור הלוה שיכול לומר אני נשתעבדתי לשלם למי שמוכר שטר ונאמנה לו ולא חשדתי אותו בגזילה ע"ש וכ"כ המביט ח"א סי' רס"ו והכירו הש"ך ס"ק ו' דאם הזיחא המלוה א"ל שטר הלוה מסך שפרע ע"ש וכתפו"ח המביט שם היסיף דהפי' בשטר שאין בו לכל מוזיח שטר ה' אם כוזה"ל ומהמ' גלוה שהמלוה מקרו לו גדי' שיגבה ממנו יכול ל' לשמוע

לומר פרעתי הכל לחי' א' שכתב התו' דלא אמרי' מנו
 שהיה מעוין להכחיש לעד הם העד מכחישו כפירעון
 כאמון הוא במנו דלהד' מ' כיון דהשתא נמי הוא מכחיש
 העד כפירעון וכ' נורן כתשו' בס' חקת ריבול סי'
 קמ' ט' דלא אמרי' מנו להכחיש עד א' כמ"ס הרמב"ן
 והר"ן והמרדכי בשם הקוס' ואע"ג דהקוס' כפ' ח' ה'
 וכפ' שבועת העדות ס' ל' דלהכחיש עד א' אמרי' מנו
 הרי הר"ן והמרדכי שלה כתבו ככר' זו משמע דלא ס' ל'
 הכי והס' כהר"י ודעי' במילוי דהקוס' טפי מנין והכי
 קי"ל וכו' ע"ש הרי דקי"ל דלא אמרי' מנו להכחיש העד
 ואפשר שכן רעת הרמב"ם דבשטר בעד א' הינו נהמון
 לומר פרעתי מה' ט' דשטרך בידי מ' כ' ואע"ג דאיכ' מנו
 דלהד' מ' לא אמרי' מנו להכחיש העד וא"כ אם העד
 מכחישו כפירעון נהמון במנו הכל הרי כש' סס כהב
 דס' ל' רביון דאס' הוי ב' בשטר היו מחייבי' אותו המומון
 ואין נהמון לומר פרעתי ה' בעד א' בשטר מחייבו שכו'
 וביון שהוא מורה שלוח ואינו מכחיש העד הו' ל' כב'
 בשטר ואין נהמון לומר פרעתי וכ"כ הרשב"א במיוחסו'
 סי' ז' וכתשו' ח' כ' כי מ"כ ע"ש ונראה דכ"מ אס' המלוה
 ההמון ללוקח שיהיה נהמון לומר פרעתי דאס' היה עד
 א' וטען הלוה פרעתי נהמון בלא שבועה דנאמנו' סהס'
 מהני נגד עד א' וכה' ג' כהב הרה"ש כפ' הכותב בשם
 ר"ח ע"ש וגם למ' ד' דנאמנות סהס' לא מהני אס' ח' ל'
 שיהיה נהמון בעד א' נוטל כלה שבועה כמ"ס הש"ך בסי'
 ע"ה ס' ק' כ' ע"ש וה' נ' בנאמנות ללוה בעד א' נהמון לו'
 פרעתי הכל השת' דמלטרך העד שכע"כ לעשות מלוה
 בשטר אינו נהמון ועוד כ"מ להמוני' שטר על היהומי'
 דלא אמרי' משאל'מ גבי היורשי' כמ"ס לקמן הכל
 כלורף העד שכע"פ הוי בשטר כב' עדים יגובה אפי'
 מיוורשים .

ב' ואם אהו שמעיד ע"פ וכו' ה' כנה' ג' סי' מ'
 כ' דין זה בשם הרדב"ן סי' ע' והוא מכו'
 כדרכי הטור ומרן כסי' זה ועיין בתשוב' הרשב"ש סי'
 ג' .

ג' דין ב' הוציא עליו שט"ח בעד א' וכו'
 נראה פשוט דאפי' המלוה
 מה ויורשיו הוציאו שט"ח בעד א' ה' שחס טועני' שמת'
 אס' טען הלוה פרעתי חייב וכן מבאר בתשו' הרשב"א
 ח' ד' סי' רי"ב ע"ש .

ד' כהב הטור דשטר שאין בו הלא' עד א' או ב'
 וכמת' א' מהס' קרוב או פסול כהב
 בשאלתו' שאינו כלום אפילו לנכות מכני חרו ויכול
 לכפור בו או לטעון פרעתי וכ"כ הר"ה"ד וכו' וכהב
 הפרישה דס' ל' דעד א' בשטר אינו כלום ואמור דאמר
 עד א' ככתב ועד א' כע"פ מלטרפיו מייירי כחאומי'
 בו עדים ולא מלאו לקיים ט"ח עד א' ע"ש אבל מהר"ש
 ח"ה סי' מ"כ דף קפ"ג ע"ד דקדק מהטור דמורה
 השאלה דעד א' ככה ועד א' ע"פ מלטרפיו לנכות
 מכ' ולא אמרי' אלא בעד א' כלבד' יעשו' השאלות
 כפ' יתרו ברס לריך חד חתים עילוי שטר' אחד קא
 נוסהיד כפומיה מלטרפיו כפומיה או לא מי אמרי' כי
 אמר ר"כ מלטרפיו היכה דשוה עדיה להדדי אבל חד
 ככהב אחד כע"פ או דלמא לא שנה וכו' והלכת' כהר"י והו'
 מלטרפיו ע"ש הרי כהדי' דעד א' ככתב וה' מעיד
 בפה ממש קאמר דמלטרפיו :

ה' ה"ז מחוייב שבועה וה' למכו' דעדיף עד א'
 כשטר משני עדים ע"פ משו' רה' ל' שטרך
 בידי מ' כ' ול' דלכת' מרן הכי' ע"ש הטעם וכבר ה' כני
 ועקב דף ל' כ' דטעמא דשטרך בידי מ' כ' לא כני
 דדוקא בשטר כב' עדים דל' מ' לומר להד' מ' לא מני לו'
 פרעתי דה' ל' שטרך בידי מ' כ' הכל כשטר בעד ה' דמ' ל'
 להד' מ' ולישבע להכחיש העד נהמון לו' פרעתי במנו
 דלהד' מ' ולא מהני טעמא בשטרך בידי מ' כ' דומיה'
 דמורה בשטר ככתבו דלריך לקיימו ונהמון לו' פרעתי
 ולא אמרי' שטרך בידי מ' כ' הלא' רביון דשטענת לא'
 לויקי רריך לישבע להכחיש העד ואינו יכול לישבע
 שהרי הודה שלוח וטענ' פרעתי אינו יכול לטעון דה' ל'
 שטרך בידי מ' כ' ה' כ' ה' ל' מחוייב שבועה והילמ' ע"ש
 וכה' ג' כ' הכנה' ג' כסי' ס' ט' הגב' הית' ח' בשם כנו הר'
 ושרה' לדעה הרשב"א ס' כ' בשטר בעד א' דנאמון לומר
 פרעתי כשבועת היסה ול' א' שטרך כמ' כ' כיון דאינו
 גובה ממשעבדי דס' ל' כיון דיכול לומר להד' מ' ולישבע
 להכחיש העד נהמון לומר פרעתי במנו דלהד' מ' ול' א'
 שטרך כמ' כ' הכל כב' מקויס דל' מ' למימר להד' מ'
 גם לומר פרעתי אינו נהמון דה' ל' שטרך כמ' כ' ה' כ'
 ס' ל' להרשב"א דאמרי' מנו הע' ג' דטענה שא' לישבע
 שבועה דרבנן ובטענת המנו נשבע שבועה דאורייתא
 שהרי אס' היה מכחיש העד היה נשבע שבו' דאוריית'
 ועבשיו שהמר פרעתי נשבע היסה ונפטר ע"ש וליהי'
 דהרשב"א כתשו' ח' כ' סי' קל' ה' וסי' קמ' יבמיוחסו'
 סי' ע' ו' כ' גבי המפקיד הכל חבירו בשטר דאינו נהמון
 לומר חזרתו הלא' כשפועה חמורה ככ' ח' כלאו חגור
 נאנסו ע"ש ועוד דהו' משום מנו למ' ל' למימר דל' א'
 שטרך כמ' כ' משום דלא גבי ממשעבדי אפי' ח' ל' שטרך
 כמ' כ' נהמון במנו דומיה' דמורה בשטר שכתב דלריך
 לקיימו ונאמון לומר פרעתי במנו דלהד' מ' הע' ג' דה' ל'
 שטרך כמ' כ' והיה גובה ממשעבדי כפ' המוכר אה
 הכיה אמרי' המפקיד ה' ל' חבירו בשטר נהמון לומר
 חזרתו במנו דנאנסו ול' א' שטרך כמ' כ' וכבה' רשב"ס
 אבל מלוה אה חבירו כשטר ל' מ' טעין ליה פרעתי
 דה' ל' הירך שטרך כמ' כ' ולגבי ליה ליבה' מנו וכו' ע"ש
 משמע דשטר חוב נמי הי' יוכה' מגו נהמון וגם למאי
 דס' ד' דאינו נהמון במנו בשט"ח מורה דלריך לקיימו
 ונאמון לומר פרעתי ול' א' שטרך כמ' כ' ע"ש ה' כ' אפילו
 בשט"ח רגובה בו ממשעבדי או היכה' מנו לא אמרי'
 שטרך כמ' כ' וכיכר ה' כנה' ג' הבי' השו' הרשב"א כ'
 שסיים דה"ד לדעה הגאונים דכב' נהמון לומר פרעתי
 הכל לדעת האחרונים דכב' אינו נהמון לומר פרעתי
 דה' ל' שטרך כמ' כ' ה' כ' בשטר בעד א' ע"ש והשכות'
 הרשב"ה היה כח' ג' סי' מ' כ' ע"ש ולא זכר שכ"כ
 במיוחסו' סי' ז' ע"ש הכל הרמב"ם אפי' דס' ל' בשטר
 בעד א' אמרי' שטרך כמ' כ' ול' דלכת' הלא' דה' ט'
 דשטרך מ' כ' לחודיה לא מהני רביון דיכול לו' להד' מ'
 ולישבע להכחיש העד נהמון לו' פרעתי במנו דלהד' מ'
 וגשבע שבועה דאוריית' בטענ' דמנו כמו שפסק כפ' כ'
 מה' שכירה בהפקיד בשטר דנהמון עשבועה בכ"ח לו'
 החזרתו לך במנו שהיה יכול לומר נגנב או נאנס דכס'
 שאס' היה עושן כן היה רריך לישבע מן החורה ככ' ח'
 כך כשטענן החזרתו רריך לישבע כעין של חורה ע"ש
 וה' כ' נהמון לומר פרעתי במנו דלהד' מ' וכמו' ל' טענ'
 בן היה רריך לישבע שבועה דאוריית' להכחיש את א' ד'

כך בשטוען פרעתי זריק ליטבע שבועה דאורייתא אלא דהו"ל מחוייב שבועה ש"למ ולי נראה דס"ל דכל תקום ששנים מחוייב' הוהו ממון עד ה' מחוייבו שבועה וכוון דהו"ל מ'.

והרשב"א

במיוחסות סי' ז' כ' ו"ל שהוא כבוד רכל זמן שהוא מחוייב עי' מה שנעשה בפניו כ' כשנעשה בפניו ה' הוא מחוייב בו שבועה ואינו כן אלא כל תקום ששנים מחוייב' הוהו ממון עד ה' מחוייבו שבועה ר"ל שאילו העידו כ' שהלוהו מנסה והלה אומר לא הלוגי מחוייב ע"פ עדותה ממס לשלם ממון וכו' אבל כשהוציא עליו טעם שהתמי' כו' כ' והוא אומר שפרע אינו חייב לשלם משום עדותן של עדים ממש שהרי אינם מעידו' שלא פרעו וכו' ולה נחממת עדות אנו מחוייבו' הוהו עכשיו אלא משום חזקה דשטר כוד המלוה מאי בעי וחדע לך דאלי במלוה ע"פ חע"פ שהלה בעדים והוא אומר פרעתי נאמן וכו' עש"כ משמע דהרמב"ם ס"ל דהיון חילוק וה' נדרשנים כשטר הפילו אומר פרעתי מחוייבו' הוהו ממון חע"ג דמכת חזקה דשטרך כמ"ב עד ה' מחוייב הוהו שבועה דכשטר בעד ה' נמן אמרי' שטרך כמ"ב ומחוייבו שכו' וכוון שה"למ.

ולכאורה

ק' דהא עדות ששטר אין דנין בה אלא מר"ס כדו שלא תנעול דלת בפני לווה' אבל מדהאורייתא בעי' מפייהו ולא מכו' בהבס כמ"ש הרמב"ם ומרן כסו' כ' ח"ו"כ עד ה' כשטר אינו מחוייבו שבועה דאורייתא ולא אמרי' מחוייב שבועה שה"למ אלא בשבועה דאורייתא כמבואר כסו' ע"ה ע"ש והש"ך כסו' ג' ח"ס"ה כ"ב' כ' דה"ד חס' גוף הטענה מעליהא היא או הפי' טענה אינו נאמן אלא כמנו ועל טענת המינו לא היה זריק ליטבע שבועה חמורה כגון על השטרות דאפילו היה העד מכחישו לא היה זריק רק היסת' אבל גבי סטראי' דטענה גרועה היא ולא מהניא אלא כמנו דלהד' מכיון שהיה זריק ליטבע נגד העד שבועה חמורה כעין דאורייתא והשתא ה"ל ליטבע אלא היסת' אבל גבי סיטראי' דטענה גרועה היא ולא מהניא אלא כמנו דלהד' מכיון שהיה זריק ליטבע נגד העד שבועה חמורה כעין דאורייתא והשתא ה"ל ליטבע אלא היסת' אזל ליה מנו ואתרע טערא דפיון שתיקנו חכמי המשנה שבועה כעין דאורייתא לכל מיילי הוי כעין דאורייתא ע"ש וא"כ ה"נ טענת פרעתי כשטר בעד א' טענה גרועה היא דה"ל כ' שטרך כדיו מ"ב אלא דאיכא מנו דלהד' ומיון שהיה זריק ליטבע שכו' חמורה להכתיב העד והשתא ה"ל ליטבע רק היסת' אזל ליה מנו ואמרי' מתוך שה"למ אבל ה"ל דלא תיקנו שכו' המשנה כעין דאורייתא לכל מיילי שהרי כהב' הר"ן כפ' הכובק ו"ל והאריס' קו' דנ"מ חס' היסת' השה וחסודרה על השבועה דהי הוי מדהאורייתא מהפכי' הוהה על הכעל וכשכע ולא משלם אבל הי הוי מדרבנן הין מהפכי' הוהה דתקנתא לתקנתא לא עכדי כדאיתא התם ונוטלת שלא כשבועה אלא שהרכ לא תי' כן לפי שדעתו דכי אמרי' תקנתא לתקנתא לא עכדי' הוינו כשכע ולא משלם אבל כשכע ונוטל חע"פ שחין שבועה אלא מדכריהם כשכע הלה ונפטר שכ"כ כחשו' כפונס שטרו ואזא חסוד ע"ש הרי דגס' כשטועת המשנה לא עכדי' תקנת' לתקנת' ולא חלק הר"ף אלה כשכע ונוטל אבל כשכע ולא משלם אמרי' תקנתא לתקנתא לא עכדי' וכשאינו

יכול ליטבע כפטר בלה שבועה וכן כשבועה דאורייתא חס' לא רנה ליטבע וורדים לנ' סיו' הכל מי סיהחייב' שבועה דרבנן אפילו שבועת המשנה ולה רנה ליטבע אין וורדים לנכסיו ואפילו שהובע שנתה שלא ברשות ולה רנה ליטבע אין מוצאי' מידו כמבואר כהי' פ"ע ע"ש הלמה לא תיקנו שבוע' המשנה כעין דאורייתא ככל מיילי וכן לענין הפיך שבועה אפילו שבוע' המשנה כעין דאורייתא דנשכע ונפטר כטענת כריה יכול להפך השבועה על ההובע שיטבע בנק' ח' ויטול כמו שהוביח הש"ך כסו' ב' ס"ק ל"א ע"ש ו"ל הכמ"ג עשין ז' המי' שנתחייב' שבועה מדכריה' כ"ל מ' שחם היה מהנשכעו' ונוטלי' אינו יכול להפך השבועה והאני אומר דהן עמנו כמ"ש כשבועות וב"מ הקנתא לתקנתא לא עכדי' ועשה ק' והלה מכבד' שבועה דרבנן הלא פי' ר"ש כך תקנת' לתקנתא לא עכדי' כלומר כ' תקנות בע' כ' של נכסע לא עכדי' אבל הפיך כרזון הנכסע לאו תקנתא לתקנתא לתקנתא היא וכו' ע"ש הרי דהין מהפכי' שבוע' המשנה דנשכעו' ונוטלי' מה"ט דתקנתא לתקנתא לא עכדי' בע"כ של נכסע ולהו תקנתא לתקנתא היא וכן מי שנתחייב שבוע' דאורייתא וילה' מב"ד יאחר זמן טעין נשכעתי זריק ליטבע הוי' שכבר נשכע אבל חס' נחייב' שבועה המשנה מן הנשכעו' ונפטר' וטעין נשכעתי נפטר בלה שבועה משום דתקנתא לתקנתא לא עכדי' כמ"ש הב"ח והש"ך כסו' ז' ג"ס ק' י"א ע"ש ח"כ לא תקנו כעין דאורייתא לכל מיילי הלא לענין שזריק נק' ח' וה"ב לא אמרי' מתוך שה"למ וכו' כהו' כפ' כל הנשכעו' כד"ה מתוך וכו' כס"ר ר"ה דלא אמרי' מתוך שה"למ אלא כנכסע שחייב' שבועה דאורייתא ולה כהובע כגון פונס שטרו שהיא שבועה דרבנן ודוקא כחשוד קנסו ע"ש וא"כ אפשר דגם הרמב"ם דס"ל דכל הנשכע ונוטל חס' הוא חשוד הנכסע נאנע הוסף ונפטר ה"ד כחשוד דקנסו הוהו אבל בלא"ה לא אמרי' הכי אפילו כשבועה וכ"ש כנהבועה"כ ה"נ כשטר בעד ח' וה"ל נאמן הלוה לומר פרעתי כמנו דלהד' חס' דאפילו הוי מכחיש לא היה חייב שבועה דאורייתא דהא משמע אפילו העד שכשטר לא בא והעיד בפיו אלא ע"פ תקימה חייב שבועה וכן מוכח בהדיא מדבריו הטור בכל' שטר שהין חתום בו הלא עד ה' וכו' כ' כשהלהיה שאינו כלום וכו' אבל הרמב"ם וכו' ע"ש ונראה דחס' הוא כהיך זמנו חייב דתקנו עדות כשטר כערו' ע"פ כדו שלא תנעול דלת בפני לווה' ועד ה' בע"פ שהעיד על ההלוואה היך זמנו הו"ל מחוייב שבועה שה"למ כמבואר כסו' ע"ה ס"ג אלא אפילו עד ה' כשטר לאחר זמנו כיון דעד ה' שהעיד ע"פ שלא פרע כגון שלא זזה ידו מתוך ידו הוי מחוייב שבועה שה"למ ה"כ עד א' כשטר הוי כאלו העיד שלא פרע מכת חזקה דשטרך כדיו מ"ב ואמרי' מתוך שה"למ דתקנו עדות שכשטר כעדות ע"פ כדו שלא תנעול וכו'.

ו' אבל

חס' טעין לא לוייתו וכו' הן נשכע וב' כ' הפרישה ו"ל וכשטען פרעתי לא אמרי' דנאמן כשבוע' כמנו דלא לוייתו דהוי מנו דהעזה ואינו מעיני' לומר לא לוייתו להכתיב העד וכו' ע"ש וכבר הוכיח הרשב"ה כהשו' ח"כ סי' רע"ג והר"ב סי' ש"כ דאפי' כמנו דהעזה נאמן כשבועה מיהא וכן הסכימו האחרונים ע"ש ועמ"ש כסו' פ"כ כדיוני' מינו גס' ח"ש ה"נ דהו"ל מנו כמקו' חזקה דחוק' אין אדם שורע ומנחם הצטר

השקד ביד המלוה ע"ש ק' דהא בחיב שלא קניע זמנו
 מ"ל בפ"ק רב"ב חי המרי' מנו כמקום חזקה או לא
 וק"ל קולא לנכבש וכבר הוכיחו הח"ס דחזקה רחין
 דרס פורע כהך זמני עדיפא משטר דחוק' גובה בלא
 שבועה ובשטר אינו גובה אלא כשבועה ולא אמרי'
 שטרך כמ"ע ע"ה"כ כיון דקי"ל דאמרי' מנו כמקום
 חזקה כ"ש דאמרי' מנו כמקום שטר והאפקיד אצל
 חבירו בשטר לא מזי טעין ליה פרעתי דה"ל אידך
 שבת"ב דגבי ליה ליכא מנו דאפילו נאנסו זריך לשלם
 דמלוה להולאה נקנה ע"ש אלמא כי היכא מנו לא אמרי'
 שבת"ב וכן מוכהר בדכרי הר"ה"ש דאמרי' מנו לפטור
 עלמא הפילו נגד השטר ע"ש. מיהו אפשר דמנו גרוע
 דהעזה כמקום שטר לא אמרי' וכה"ג כ' הר"ה"ש בפ"ל
 הנשבעי דמנו טוב אמרי' לפטור משבועה אבל מנו
 דהעזה דהוי מנו גרוע לא אמרי' לקטור משבועה ע"ש
 וה"ל דוקא מנו טוב אמרי' כמקום שטר דומיא
 דשטר כים דהוי מנו טוב דהיה טעין נאנסו דליכ' העזה
 וכענין זה"כ הפרישה בסו"ק ח"נ גבי שטר כים דחין
 טועני' לזירשי' נאנסו דלא שכיח מ"מ חשיב מנו גבי
 טענת החזרה לגבי הכייה משום דבטענת החזרה לא
 היה נשקר הוי העזה משא"כ בטענת נאנסו וכ"כ
 הסמ"ע ס"ק י"ז ע"ש גר' דלא אמרי' מנו מטענה
 דלא שכיחא לא רומייה דשטר כים משום דטענה שטוען
 עכשיו היכא העזה ובטענת מנו ליכא העזה וה"ל ה"ל
 דלא אמרי' מנו כמקום שטר אלא כמנו כי הקס
 דבטענה דעכשיו היכא העזה לא אמרי' מנו גרוע
 דבטענת המנו היכא העזה לא אמרי' מנו כמקום שטר
 וכבר"כ החו"ב בפרק דל"ד גבי נסכא דר' אבה"ב ה"ו
 וכו' ו"ל וה"ה וליהמניה בשבע' כמתי' דאמר דידי
 חטפי כמנו דהוי בעי אמר לא חטפי וכו'. ואור' דוראי
 חס לא היה העד מחייבו שבועה היה נאמן כמנו דאי
 בעי אמר לא חטפי שיכול להעני' פניו להכחיש את העד
 בלא שבועה אבל השתא דמחייבו שבועה לא מהימן
 בשבועה ע"י מנו שהיה יכול להעני' פניו ולהשבע
 בדבר שהעד מוכיחו אבל ק' וכו' לב"נ כמו שפירש"כ
 דוראי הוי מנו ולהכי פטר רב ושמאל' דנאמן בשבועה
 כמנו דהוי בעי אמר לא חטפי ורכי' אבה"ב סדר אע"ג
 דהיה ליה מנו דכיון דהיכא ער'א המחייבו שבועה מ"ה
 כן הוא דחין שיסבע להכחיש את העד או ישלם ואיך
 מועיל לו מנו עכ"ל וה"כ בשטר בעד'ה' אינו נאמן לו'
 פרעתי כמנו דלהד"מ מה"ט

וראי' להרשב"ש הקב"ו שכ' דגבי נסכא דר'א

הוי כה רכושה אמאי אינו נאמן לו' דידי
 חטפי כמנו דהיה נאמן לומר החזרתי ותי' דהגולן אינו
 נאמן לומר החזרתי וה"כ מלוה חבירו בעד'א והוא אר'
 כן אכל פרעתי אפילו בהך זמון נאמן כמנו דלהד"מ
 עש"ב ודכרוי תמוהים דגבי נסכא דר'א נמי אמאי אינו
 נאמן כמנו דיוכל לומר לא חטפי להכחיש העד וכבר
 כתבתי מה שתי' התי' דלא אמרי' מנו שיכול להעני' פניו
 ולהשבע בדבר שהעד מוכיחו ועוד שהקורה האמינה
 עד א' לענין שבועה ככ' עדים לענין ממון ומוכרח
 ליסבע או לשלם ע"ש א"כ כמנו דהחזרתי שאינו מכחיש
 העד הוא דה"ל דגולן אינו נאמן לו' החזרתי אבל כמנו
 דלהד"מ דמכחיש העד אינו נאמן וה"ל מחייב שבועה
 שאי' למ' וכ' מ' בדכרי הרמב"ן ז"ל שם ובר"ן בפרק כל
 הנשבעי ע"ש ועיני' בהש"ך בסו"ק ע"ה ס"ק ל"ח וה"כ
 ע"ג במלוה בפני עד אחד והוא אומר כן אכל פרעתי

כהך זמנו אינו נאמן כמנו דלהד"מ להכחיש העד וכן
 בשטר בעד'ה' ש"ש כי נאמנות אינו נאמן לומר פרעתי
 לכ"ע מה"ט דשבת מואע"ג דיכול להכחיש העד לא
 אמרי' מנו כה' נוכח רכ' הכנה"ג בסו"ק פ"ב איה קל"ג
 דהתי' ע"פ הכותב והר"ן בפ"ל הנשבעי והמרדכי כפ'
 ח"ה ס"ל דאפילו בלא שבועה לא אמרי' מנו להכחיש
 את העד וכן דעה הרמב"ן והרי"ט ע"כ ע"ש כוכן רה"י
 למרן כהשו"ב בס' אבקה ריכל סו"ק ע"ט שכ' דלא אמרי'
 מנו להכחיש עד א' כמ"ש הרמב"ן והר"ן והמרדכי
 בשם הקוספו' והע"ג דהתי' בפ"ח ה"ה ובפ"ה משמע
 דלהכחיש עד א' אמרי' מנו הרי דרך הר"ן והמרדכי
 להכיח דעה הקוס' ומדלא כתבו סברה זו משמע דלא
 ס"ל הכי והם בתי' וידעי כמולי דתי' טפי מינן והכי
 קי"ל ואפילו הכא דליכא קלה ליכא למימר מנו ע"ש
 וכן נראה דעה הפריש"כ שכ' דאינו מעני' לומר לא ליה
 להכחיש העד וכן רה"י לו' בדרישה סו"ק ע"ה שבקב
 דהפוסקים הסכימו לשינוי' קמה דהקוס' משום דהוי
 מנו דהעזה ע"ש ב ועי' ב כמ"ע וס' דבסו"ק נ"ח ס"ק
 י"ה

ה"ז נשבע וכו' כתב הסמ"ע דאפילו יש נאמנות

בשטר דה"ל כ' פשיטא וכו' והט"ז בת' דא"ל לזה
 אבל דחין אמת דאפילו יש נאמנות בטל דהא לא הודה
 לעד לעולם נמא' שיכול ליסבע להכחישו שלא הו"ל
 נאמנות משא"כ בטענות פרעתי שנתקלה הודה לעד
 שהיה חייב ע"ש ולא דק דוראי החומר לא ליהוי אפילו
 יש נאמנות בשטר נשבע הליה להכחיש העד ונשטר כען
 שמוכחישו לגמרי ודכרי הסמ"ע חס בדריש' דטענה השבע
 לי דלא פרעתי דכה"ג אפילו ככ' עדים היה זריך
 המלוה ליסבע ובעד'ה' אשמועי' דאפילו יש נאמנות
 זריך המלוה ליסבע וכ"ה בפרישה ע"ש ונראה כגון
 שהוד' סליה וטען פרעתי ומכחיש את העד על הנאמנו'
 דנאמן כמנו דלא ליהוי דלא הוי מנו דהעזה דהשתא
 כמנו מעני' הוא שמכחיש את העד כנאמנות ולגבי שבו'
 לא אמרי' חזקה דשבת"ב דהא אפי' ככ' עדים חס טעין
 השבע לי זריך להשבע וא"כ בעד'ה' אפילו יש נאמנות
 חס הלוה מכחיש את העד על הנאמנות נאמן להשביע
 את העד כמנו דלא ליהוי אבל חס הלוה מודה לרכי'
 העד על הנאמנות ודאי דאפילו טעין השבע לי
 דלא פרעתי א"ל המלוה ליסבע והרמב"ם בפ"ד מה'
 מלוה סייס שאפילו הוי בשטר כ' עדים ואמר השבע לי
 שלא פרעתי הו' נשבע וכהכ' המ"מ שם זה פשוט דלא
 עדיה ממלוה בשטר ע"ש משמע דעד'ה' בשטר כמוב'
 עדים ולדכרי הסמ"ע דאפילו יש נאמנות בעד'ה' זריך
 ליסבע ז"ל משום דק"ד דחזקה דשבת"ב מסייע ליה
 לזה כ' אפילו הוי כ' עדים זריך ליסבע דלגבי השבו'
 לא מהניא חזקה זו וא"כ בעד'ה' אפילו יש נאמנות חס
 הלוה מכחיש העד כנאמנות זריך המלוה ליסבע דנאמן
 הלוה להשביע את המלוה כמנו דלא ליהוי

ח"י להספק בשטר בעד'ה' אחד והמלוה כלם

שטר והלוה טעין שפרע וכל מי אמרי' הוי
 מחייב שבועה ואינו יכול ליסבע שהרי כתב העור בסו'
 ע"ה בשם הרמ"ה שבועה דעד'ה' היכא שאין הסנים
 מחייבו' אהוי ממון הלא ע"ש שבועה דקובע עד'ה' אינו
 מחייבו שבועה ע"ש וה"כ כיון דחס' הוי כ' עדים בשטר
 חין מחייבו' אהוי ממון הלא ה"כ השבע המלוה משום
 דפנס שטר חין עד'ה' מחייבו שבועה דכ"ל פנס
 שגרו עד'ה' אחד מחייבו שבועה משום דכ' הוי אה"כ
 חותו

אחיו ממון בלא שבו' הקובע אה"כ טעון הלוהה שפע
 לו הכל בלא טענה נוכח בלא שבו'ה הכל פנס שטר
 דכ"ד משכיעי' הוקוב בלא טענה אין עד א' מחייב הלוה
 שבו' וכן כפי' ל' כ' היה עד א' מעידו שנכנס למשכנו
 ונטל כלים וכו' והומר לא גזלהו אה"כ המר כחובי נטלתי
 הואיל ואין העד יודע מה תחת כנפיו ה' נשבע שלא
 גזל ע"ש בהסמ"ע והש"ך ס"ק י"ג מיהו מרן הכ"י שם
 כ' כדעת הרמב"ם דבאומר כחובי נטלתיו כיון שמורה
 לדרכי העד הו"ל מחוייב שבו'ה שהינו יכול לישבע
 ומשלים הרי דאפי' כשהשנים לא היו מחוייבי' אוקוממון
 אלה פשכוע' הקובע עד א' מחייב שבו'ה הנס דכ"ה
 חזר בו וז' ומ"מ ק' וכו' לכ"ל כיון דאפילו כשראוהו כ'
 עדים נכנסו וכו' מן הדיון היה לפטרו לגמרי אלא
 שתקנו חכמים שיסכע כ"ה ויטול ה' פכשעד ה' מעידו
 כן אין כהן מחוייב שבו'ה וכו' ע"ש משמע דיוק' שלא
 היה דינו לישבע וליטול אלה שחכמים הקילו לטול
 בשבו'ה הכל כל שדינו לישכע בעד א' אמרו מחוייב
 שבו'ה שהי' למ' ועיין במ"מ פ"כ מה' טוען הוכח
 כב"י קי' ז"ב *

ט"א הוליא שטר על היתומים בעד א' והאנס
 יודעי' אס ליה אס לא ליה לא אמרי' מהך
 שהי' למ' הרב"ז הביאו ה' כנה"ג הותח' ע"ש וכ"כ
 מהרי"מ מט"ח סי' ע"ב דכיוורשים לא אמרי' מהך
 שהי' למ' ואפילו יש עד א' פטורים דה"כ מלינו עד אחר
 קס לממון וכהיב לא יקובי' עד א' וכו' ע"ש ואין זה
 סכריס דהא אס היורשי' טענו בריא' לא ליה אכינו וכולי'
 לישכע דמ"ל הוא מ"ל אפיו כדאמרי' בפ"ל כל הנשבעי'
 ע"ש וכבר כ' מהר"ם בחשו' דשייכי' לם' משפטיו סי'
 ס' ה' רכנסה דרבי אכה' אי הוה בעי טעין לא חטפו
 והיה נשכע לא משלם להכי כי טעין דידי חטפי ואיכא
 חד שהדא אמרי' דמשלם ע"פ עד א' כיון דעיקרו לא
 בא לחייבו ממון אבל כחשוד אס שנדרו נוטל בלא שבו'
 ע"י עד א' נמלא' שהוא קס עיקרו לממון שהחשוד א' ה'
 לו לישמע כלל מלשלם וכו' ע"ש וה"כ הלוה שאמר אינו
 יודע נדר עד א' כיון דיכול לול' ליה וישכע להכחיש
 העד ולא ישלם ה"כ אין העד קס עיקרו לממון ואמרי'
 מהך שהי' למ' וה"כ היורשים אס טענו ודאי לא ליה
 אכינו וכולים לישכע וא"כ כשאין יודעים אין העד קס
 לממון ואמרי' לא אמרי' מהך שהי' למ' אבל ככר כתבו
 ההוס' פ' המוכר ה' הבית גבי שטר כוס וז' וה' ה' לר'
 אבא דה"ל מהך שהי' למ' אמרי' פטרי' הא מחוייבים הם
 שבו'ה ואין יכולים לישכע דלגבי יורשים לא אמרי'
 משאי' למ' כדררש"י פ' כל הנשבעי' שבו'ה ה' קהיה כין
 שניהם ולא בין היורשים ע"ש וה"ה גבי עד א' וכ"כ
 בעה"ח שער ל' ח"ג סי' ד' והטור בסי' ע"ה סי' ט'
 בשם הרי"ף אברללונגי ע"ש וכ"פ הרמ"ה פ' המוכר את
 הבית סי' ע"ח וז' ושמעני' נמני דמאן דא"ל לחבריה
 מנה לי ביד אביך והלה אומר אינו יודע ועד א' מעיד
 שיש לו ומת הלוה בהך זמנו הע"ג דהי הוה קיים הוא
 חייב שבו'ה דאורייתא אפמא דחד שהדא כיון דמת לא
 אמרי' בריה מחוייב שבו'ה והי' למ' וכו' ע"ש הרי' דאפי'
 כהך זמנו ואינו יכול לומר פרעתי ואס טען להד"ס
 היה לריך לישכע שבו'ה דאורייתא להכחיש העד מ"מ
 לגבי יורשים לא אמרי' מהך שהי' למ' כ' כשטר בעד
 א' הע"ג דאכיהם אינו יכול לטעון פרעתי כיון שיכול
 להכחיש העד ולישכע היורשים פטורים ולא אמרי'

מהך שהי' למ' ועיין בחשו' מהר"ח ש"ח סי' כז'
י"ד דין ג' וי"א שדינו כשטר שאין וכו' הש"ך
 הסכים דכ"ע מודים כוח
 פמ"ש הרמב"ם הרי הוי פחרס ה"ד לענין שאינו חסוב
 שטר לגבות בו הפילו יש עידי מסירה אבל ודאי דהוי
 כשטר שיסבו עד אחר שמשכיעי' אוקוממון שסברא א'
 לא הזכיר מזה כלום כהב מרן דינו של כה"ג פל' י"א
 וכו' ע"ש וכ"כ דעת הרי"ב ש' סי' תקי"ג ע"ש וכן האיתי'
 לה' מעדני' מלך כפ"ק דמכות שכתב דהרי"ף שכתב
 וחזי' לגאון וכו' הא דלא נקט תפיסה דהוי' משום להויליא
 ממון נקט תלהא ע"ש הרי דס"ל דנס כג' עדים לא
 בטל השטר וכ"כ מהרי"א סי' ה' ע"ש ונעלם מהם
 הרשב"א בהשו"ח כ"ב סי' ק"י שכתב וז' דע שהשטר
 שהויליא יוקף עסול לגמרי מפני שנמלא' אחר מהן קרוב
 וכו' ואפילו לדרכי הגאון שאמר בשטר שיש ג' עדים
 ונמלא' ב' מהן קרובים זה לזה אס לא נודע בעדות
 ברורה שיסבו שלשתן להעיד זה בפני זה לא מבטלי' ליה
 לשטר א' אס' אלה תקיים העדו' כשה' לא נאמרו דברי'
 הללו אלא כשטר שיש בו ג' עדים אבל כשטר שהין בו
 אלה ב' פסול הוא לגמרי ועוד כל לדרכי ר"ק ורבינו
 מגדולי' ה' עה"ח' כשטר אינו כלום וכו' עכ"ל הרי
 דס"ל כשטר שאין בו אלה שני עדים ונמלא' אחר מהם
 פסולי' אינו כלום ואפילו למ"ד עד אחר כשטר וקוק
 לשבו'ה הפסול הוא לגמרי ואין עד אחר מוקיקו
 לישכע וכ"כ מהר"ח דב' סי' ק"ץ שכ"כ מדפני' הרי"ף
 דשטר שיש בו ב' עדים אמרי' ודאי ישכו יחד לחזים
 ואינו זוקק לשבו'ה ע"ש וכן מביאר בדפני' ה' הנארי'
 בשי' סנהדרין דף ט"ע ב' וכן הבין מהר"ם ש"ח סי' כז'
 ע"ש וכ"כ מהר"ם דס' פתח"ה סי' ר"ף ע"ש *

י"א דין ד' אס יש עדות ברורה שכולם ישכו
 וכו' וגם ידענו שהכשרים
 ידעו כפסולים כגון שהם רגילים זה עם זה דמספיק
 אמרי' דילמא לא ידעו וכו' וכתב מהר"ם מפדווא סי' לז'
 דה"ד בקרוב לבעל דין אבל העדים קרובי' זה לזה רחוק
 הוא שלה הכירו ז'זו בקורבא ע"ש וכ"כ הרמב"ן בחי'
 למכות וז' ולפ"ד רבינו אף כשכחו העדו' והעידו שיסכו
 שלשתן להעיד וכתבו עדותן זה בפני זה אס נמלא' אחד
 מהם קרוב הי' פסול למלוה או ללוה לא מבטלי' שטר
 מספק דאמרי' לא הוה ידע בקורבא דהאי וכ"כ מהר"ם
 שלו וכו' אבל בקרובים העדים זה לזה מכין שטר
 שחתמו זה בפני זה פסול הוא שכורא' הוא ידע בקרוב'
 עלמנו ואף כרגיל זה עם זה חשש רבינו בחשו' עכ"ל :
י"ב דין ה' צוואה שנמלא' אחד מעידיה קרוב
 וכו' מהר"םן חביב בחשו'
 פספר נתי וורדים כלל ה' סי' ג' כתב דכל צוה בפני
 עד אחד או בפני עדים קרובים הפילו מודה היורש
 שהוא מאמין לעד שכך כוה מורישו טועני' ליורש דהש"מ
 לא גמר בלבו לתת איהו מתנה כיון דלא היו שני עדים
 כשרים שמה צוה כן כמשק כקוביא ומהל' הו' שלא
 להשכיע את בניו וה' המסכר חלק עליו דאס תורה
 חייב ע"ש ועיין בסמ"ע רס"ז דנ"ג שכ"כ דאפילו כינו
 לכינו כשאין מכחיש בדבר וכ"כ מהר"ם דס' פתח"ה סי'
 ל"ג ע"ש וכן מביאר כתשבות הרי"ב ש' סי' תכ"ב וז'
 ואף על גב דבצוהת ש"מ לא בעי' עדים דדברו ש"מ
 כקפובים ומסורים דמנו זהו כל שסורשים מודים שכך
 כוה וכו' וכ"כ מהר"ם כתשבות הארובות סי' דמ"ט
 וכ"כ

אלל גטוקיים אלל מחנה רכל א' כדניו ואע"ג דלא דמי חר
 לחכריו דהאי גוף א' כלומר עבר וכהיקרי גופי שהם שני
 בני אדם ויש לחלק דבנוף א' לא פלגינן דבורה ובהרי גופי
 פלגינן דיבורה כדכתב המרדכי ה"ט דלא התי להיחלופי
 בשטרות ע"ש ולא דק דנבי עבר חשיב הרי גופי עבר
 ונכסיס כדמוכח בפ' י"ג דפרוק למ"ד לא פלגינן דיבורה
 מדאמר רבא איש פ' בא' על אשתו הוא ואחר מטטרפי'
 להורגו ולא להורגה ומשני בהרי גופי פלגינן בחד גופא לא
 פלגינן וה"א אהתי תק"ל מדאמר רבא בפ' דגיטין עלמו
 קנה נכסיו לא קנה דפלגינן דיבורה הלא ודאי עבר ונכסיו
 תרי גופי ונהו כמ"ס הרמב"ן בחי' לשם וכ"כ הר"ן בפ' ד
 דגיטין וז"ל וסלקא שמעיה דפלגינן דיבורה והע"ג דכפ' י"ג
 פלגינן מריור' זכיר הוי פלגינן דיבורה אולא הויה בחד
 גופא אבל עבר ונכסיו תרי גופי ונהו ובתרי גופי פלגינן
 דיבורה וכו' ע"ש ועיי' בספר קריה מלך רב ח"א בתנ"י
 סימן י"ג שהביא השוכה מהרש"ך שכתב דהע"ג דקי"ל
 דפלגינן דיבורה היינו בתרי גופי אבל בחד גופא לאותרי
 גופי היינו דהמרינן בפ' דגיטין הכוונת לעכרוכו' וה'
 הפוסק תמה עליו דנראה דחד גופא מקרי וה' המהכר
 דחד מסכרה דתרי גופי מקרי ע"ש ולא ראו דכרי הרמב"ן
 והר"ן ומוכרח לומר כן מדלא פרוק מינה בפ' י"ג למ"ד
 דפלגינן בחד גופא וכ"כ הרמב"ן ח"ג סימן ר"ה ע"ש מיהו
 מ"ס מהרש"ך דהא קי"ל דפלגינן דיבורה היינו בתרי גופי
 ולא בחד גופא הינו יודע מנ"ל והרי הרמ"ה כתב דפסקין
 כמ"ד דפלגינן דיבורה הפילו בחד גופא והע"ג דלא נמלא
 גירסה זו בפ' י"ג מ"מ מנ"ל דלא קי"ל הכי ומדברי הר"ן
 והרמב"ם והטור בה"ה סימן קנ"ב שכתב סתם הכע"ל
 שהמר גירסתו את אשתו הינו נאמן הפילו מכהן ולבא' ואס'
 מה חולאת ולא מתייבמת משמע דלעולם חולאת ולא
 מתייבמת וכ"כ בהדיו' הב"י שם דחולאת ולא מתייבמת בין
 היבא דאמר זה ימים גירסתו וכו' ע"ש והיינו כמ"ד
 פלגינן דיבורה דלמ"ד דלא פלגינן דיבורה אס אמר זה ימים
 גירסתו כיון דלובה מנו כלל מתייבמת כמ"ס מהרי"ל כל
 ח"א כדניו מנו ע"ש וכ"כ ה' ק"ן שמואל דע"ה ע"ג עיין
 שם

י"ד א"כ נסתלק וכו' כ"כ מין ככ"ה בשם הרשב"א
 בפ' ח"ה ע"ש וכתב הש"ך להמעין שם
 יראה בהדיו' דלא מוירי רק בעדות בע"פ אבל בעדות
 שבשטר כיון דטעמא נשום עדות שבטלה מקלחה בטלה
 כולה ומדמי' לה לממלא אחר קרוב או פסול דהשטר בטל
 מה יועיל שיסתלק הקרוב כיון דכבר נכבטל העד' שבשטר
 ע"ש וכדברי הרשב"א ה"ס כ"כ א"ן בפ' ח"ה ה"ל דכרי
 הרמב"ן נוחס יתיר הלא שאפילו לפי ק"ל הא דבר' בירוש'
 וכו' וה"ה למה פסול' הב' וסתלק הקרוב ליונו לרחוק
 ע"פ אלו ושמ' ה"כ ולא עדות בטלה אמרו אלא פסול
 ואע"פ שאמרו שם מתני' מסייע ליה מט"ב נמלא אהר
 מהם קרוב או פסול עדותן בטלה וכו' לא לדמות לגמרי
 קאמר דהכא עדות בטלה לגמרי ואלו הוה לא בטלה אלא
 כל שלה נסתלק לגמרי והרי"ל כל ח"ה דנ"כ"כ זה בשם
 הר"ן ע"ש הרי דס"ל דאי נסתלק הקרוב העדים כשרים
 לרחוק ולא מדמי' נמלא אחר מהם קרוב לגמרי ומ"ס
 הש"ך דה"ק אה"כ נסתלק דהו' מועיל כשיעורו העדים כן
 בע"פ ככ"ד ע"ש ק' כיון דהתימ' חשיב' כהגדה וכהלו
 העירו כן ככ"ד קוד' שנסתלק לה מהני סילוק וכבר בהבתי
 סימן ל"ו מחלוקת אחרונים אסיכולים הכשרים החתומים
 בשטר נית' הכפולים לחזור ולהעד ע"פ דהלכות והקמ"ע

והט"ו ס' לדתומי' בשטר לא חשיבה כהגדה ככ"ד אבל
 מהר"ם מכרוכא והרדכ"ן והש"ך ס' לדתומי' חשיבה כהגדה
 ככ"ד דעדים החתומים על השטר בני שחקרה עדותם
 ככ"ד וכן מוכח מתנ"י הרשב"א והר"ן ונה וכה"ג כ'
 מין ככ"ד סימן מ"ו גבי חתם בשטר עד שלא נעשה חתמו
 וכו' ע"ש כ"ב וה"כ ה"ג כיון שחתמו קודם שנסתלקי חשיב
 כהגדה ככ"ד ולא מהני סילוק אח"כ להעיד בע"פ וכן
 מ'חתי בתש' כות' הר"ה ש"ב כ'שמי' ראש' סי' ל"א שכתב
 דאפילו בשטר שהו' עדות על מתנת שכ"מ כיון שהעדים
 החתומים על השטר כהגדה הכע"ל דבר הנו דנין עליו בלא
 חתמתו ומהמינים לעדותן בלא המירה דהי' נחקר ככ"ד
 ח"כ כבר העירו ככ"ד ונמלאו פסולים ולא מקבלים להו'
 זמנא הנייפה וכו' ועוד דעבידי להחזיקות שקרי וכו' עכ"ל.
ומצאתי להרשב"א בהשוכות ח"ב סימן קנ"ב שכתב
 וז"ל מ"ס שהיא סליקה ע"ממה מחוב זה
 קודם שבהו לכ"ד הינו מועיל להכשיר את השטר וסילוק
 אינו מועיל אלא כעין אותה דבני העיר וכו' אבל כהן
 כשת"ל שהיא בכלל החרות הרי השטר פסול מיד וצעתה
 אין סילוק' מועיל להכשיר את השטר שכבר נפסל וכו' ע"ש
 הרי דס"ל דלא מהני סילוק להכשיר השטר וכן נראה עיקר
 שהיו לדעת רבותא' שכתב הרמב"ן ס"ל דבפ"ל קרוב
 בעיני החילתו וסופו ככשרות ודוק' לגבי ממון דהדס קרוב
 ה"ל עלמו וכנסתלק הוא דהו' עד תחלתו וסופו ככשרות
 וכ"כ הריטב"א בחי' בפ' ה"מ כשם הר"ן אבר משילס והוא
 הנכון ע"ש וכן הפס' הרי"ב כש' כתשו' סי' של"ע ע"ש ח"כ
 הפילו בעדות ע"פ לא מהני סילוק לקרוב להעיד לרחוק
 כמבואר בדברי הרמב"ן שם וכן רבינו ברוך והרמ"ה ס"ל
 דלא מהני סילוק לעדים מה"ע דבעינן תחלתו וסופו
 ככשרות וכמ"ס כסימן ל"ז ע"ש וכו' ח"ה ע"ג דלא ק"ל הכי
 מ"מ בעדות שבשטר אין לחלק.

ט"ו הג"ה ובעדות ע"פ וכו' וכ"כ הרשב"א בפ'
 תמ"ד בסימן קנ"ו וז"ל ואיכה מהן דדמי
 להאי ירוש' מההיא דמס' גיטין דאמר רבא עלמו קנה
 נכסיו לא קנה וכו' וה"ל פלגינן דיבורה ויחוי' דנוקי' משום
 דהו"ל כמזוייף מהקוב' וכ"מ דאס' הוי עדות ע"פ עדותם
 קיימת וכו' ע"ש וכ"כ הרי"ט ב' בהש' הכיאה מין הב"י
 סימן נ"ז וז"ל מ"ס האלמנה טוענת שהקדש שלוה השכ"מ
 לפי שהעד הא' אחי של ר"י הגזבר וכו' שיש בהדאש' לפי
 עדות זו הנאה גדולה לר"י ופסקו ר"ת והרמב"ן י"ט
 ממון ובכאן יש לו הנאה לחמו לחלק ההקדש למי שזלה
 הפילו לבניו ולבנותיו הסגובים על שולחני ומ"מ אומר' אני
 שאין ההקדש מפסיר וכותו בכך שאפי' תאמר שבטלה עדות
 העד לגבי אחי לא בטלה לגבי עניים והי' חומדים עדות
 שבטלה מקלח' בטלה כולה דהא קי"ל בתרי גופי פלגינ'
 דיבוריה והע"פ שחמרו בירושלמי כ' כל נכסיו לשני בני
 הרס והעדים קרובים לזה ורחוקים לזה ר"י אהר' מתוך
 שפסולים לזה פסולים לזה ה"ס בעדות בשטר שכל החתום
 בעדות א' אבל בעדות ע"פ אינו כן כמ"ס התוס' עכ"ל
 וכתב הש"ך דה"ל כותהן נכסיו לשני בני הדס אבל כנון
 שאין השטר מקיים ובהו' עדים שהן קרובים לא ורחוקים
 לב' לקיים השטר אפילו בע"פ פסולים דכלה' עדות ה"ה
 לקיים השטר כלל וה"כ יש לחוש שמעדים משום הקרוב וכן
 אס נגנב דבר לב' וכו' ע"ש ומדברי הרי"ט ב' נר' דאפילו
 יש לחוש שמעדים משום הקרוב לא בטלק לגבי הרחוק
 בעדות ע"פ.

יו אבל

אם כתב כשטר שנתה לרהובן חזר אחד ושנתתי לשמעון וכו' והין חי' כין הם הים הכל בקנין ה' או בכ' קניינים ה' פרח משה הקרן ח' כ' סי' כ"ט ע"ש

טו"ב כתב

הרי טכא כחי' ברעת הרמב"ם דהם היו קרקעות חלוקות חע"פ שהנותן ה' כשרים לזה ופסולים לזה וא"כ כחד ממנו' או כהרו ממנו' תלויה פלוגתא והיה דכל דהווי חד ממונא פסולים לשניהם ע"ש משמע דאפילו ה' ל' מתנה ה' לשניהם כיון שהקרקעות חלוקות סני' וכן דעת מרן הב"מ פ"ד מה' עדות והבוא דעת בעל העיטור ע"ש ודבריו בעל העיטור בדוני קרובים דף ל"ח ע"ג ע"ש וה' מת"ה ה' עדות סכ"ג כתב דרעת הרמב"ם דאפילו בנכסים מוחלקים כנון שכתב שדה פ' לפ' ושדה פ' לפ' חשיב עדות ה' כיון שכ' חד ל' מתנה לשניה' ודוקא הוי כ' נתתי שדה פ' לפ' ונתתי שדה פ' לפ' דכל ה' כ' נתתי ע"ש והעיקר כמ"ש הר"טכא ומרן דאפי' אמר חד ל' מתנה כיון שהנכסים חלוקים סני' וכן משמע מדבריו מהר"ם מפדווא סימן מ"ד וסימן כ"ו ע"ש ועיין בס' קהלת יעקב דף קס"ג סימן תנ"ה וגרסא דמדמי' לה הרמב"ם לה' דהמרינון כפ' ג' גבי ואם אמר משום ירושה וכו' דבשדה ה' וכ' בני ה' מהני ל' מתנה ל' ירושה אבל ב' שדות וכ' בני ה' דגופות מוחלקות ושדות מוחלקות לא מהני ל' מתנה דחד לאיחד ע"ש כרשב"ם הוי דאפילו כב' בני ה' יש חי' בין שדה ה' לכ' שדות דאם הנכסים חלוקים הוי שני מתנות וה"כ בב' שדות וכ' בני ה' כל אחד מתנה כפ' ע' מקרי מיהו הרמב"ם והעור ומרן סימן רפ"ה כ' דאפי' בב' שדות וכ' בני ה' לא שיה בין המורה לאמירה כדי דיבור מהני ע"ש וכ' מהר"ך בית ל' חר"ב דכל דבכתב ה' בשקר העדים שיעירו בדבר וחתמו חשיבו תוך כדי דיבור כל מה שזיה ע"ש וה' כ"ה כשכתב בשטר ה' הפי' שדות מוחלקים עדות ה' מקרי ויש להבדיל בין כותב בשטר לא' והאריז לפ' דהמרי כפ' וג' דבשני שדות וכ' בני ה' דמי' וכ' רשב"ם משום דהין לב' כחי' ה' כלום הוי מתנות מוחלקים ע"ש אם היו העדים רחוקים לא' וקרובים לב' אם קנה ה' והאשר דאפילו למ"ד כתר נותן חולצין דהוי חד גופא בנכסיו לך והאריך לפ' הווי כב' נותנים שהב' מכח ה' הווי זוכה וכה"ג כ' מהר"מ ח"מ סי' ה' ע"ש

י"ח הג"ה

וכן אם היו כתובים וכו' עיין בספר פתח מטה הקרן ח' כ' סי' כ"ט

י"ט דין ז' שטר

שנמסר בפני ב' עדים גובה בו ממשעבדי . הר"ף פסק כר"א דוקא בגטולא בשטרות והראב"ד בס' תמים דעים כיומן רל"ט כ' דה"ד בשטר הלואה אבל מתנה הוי כנע ע"ש ובזה נחא מ"ש הר"ף בס' קדמכות והיכא דליכא בשטרות אלא ב' וכו' משמע דכשאינו מוויף מהו וכו' סימן ע"ג על עירי מסירה אפילו בשטרות דמיורי במתנה ש"כ כדנר' כפ' הד"מ בענין ההיא המתנה וכו' ע"ש והרמב"ם והר"ן בס' המגשר תי' בע"א ע"ש ומשמע דס' לדגם שטר מתנה לא הוי כנע וכו' מדברי הר"ש ש' אבל ר"י פוסק כר"א ה' בשטרות מההוא דפ' זה בורר ההיא מתנתא וכו' משמע דהין חילוק בין הלואה למתנה וכבר הרמב"ם בס' הזכות סי' ס"ה והביאו בעל התרומות שער ג' ח"ג הובא כן ודחה דברי הראב"ד ע"ש וז"ל ר' האי בס' המקח שער ג' הרך השני שאין השטר קונה לבדו כנון רהובן שה"ל חוב על שמעון בשטר דלא רהובן למכור אחו' שט"ח ללוי הו' דלא ליתנו ללוי במתנה לא קנה אותו השטר עד שיכתוב לו

רהובן שטר מכר וכו' ואם יש לך להק' הא דנר' ר' ס' ל' כר"א דאמר עירי מסירה כתיב יכלי' לכנוי לך דהא דר"ה לא משכחת לה אלא כנוי נשים הכל שאר שטרות לה עכ"ל הרי דס' ל' דשטרות הין נקנות בעירי מסירה ומשמע דהפי' שטרות מתנה דליכא למימר דה"ד שטר קוב דאויכא בעבוד החריות דה"כ שטר קנין מתנה יהיה נקנה במסירה לכד' ור' ישעיה בס' המכר ע"ס ר"ה כ' על דברי ר' האי וז"ל וכו' דע"כ לא אמר ר' אלא בשטר העשוי לקנייה כנון גע ושטר קידושין ושטר קרקע כשזוה לקנות לו בשטר ה"ג כשלוה ממנו וכתב לו שטר שאוהו השטר קונה לו קרקעו של לזה לשעבוד בההוא ודאי קאמר חע"פ שאין עליו עדים אלא שמסרו לו בפני עדים קנה הכל הוי שט"ח דכין לחבריה הינו עשוי אלא לרהי' שכו' וכיון שאינו מוסר לו המנה שהיה בכתב בו אלא גוף השטר אינו נקנה במסירה וכו' ואחרי השטר ודאי שכתב לו עליו בההוא שייכה פלוגת' דר"ה ור"מ למת' אמר שלא נהקיימו דברי ר"ה אלא כנוטין ולא בשטרות והא' הויא פלוגתא דרב ושמואל בס' המגשר וכו' וק"ל הילכתא כשמואל ברבי וכו' עכ"ל מכוהר דס' דק"ל כר"א ה' בשטרות וכן שט"ח ככו"מ אפילו הין עדים קהומים על החתימה אלא שמסרו לו כפני עדים קנה הכל השט"ח עלמנו אינו נקנה במסירה לבד' ומ"מ דעת ר' ישעיה והרמב"ם והסמ"ג ור' והר"ף דאפילו שטר הלואה שנמסר בפני עדים גובהו ממשעבדיו כ' הרמ"ה כפ' ג' פ' סימן כ"ו ע"ש ובעל התרומות שער ו' סימן ז' ק"ג כ' שכן פסקו ר' האי ור"ח ע"ש וכן מלאהו בתש' הגאונים ח' כ' כערו' סימן ז' תש' לר' האי וז"ל ותשאלתם מי שכ' לחברו יש לך עליו כו' והוא מורה כי הוא בת' וכו' כ' ראינו כי כת' י' כעדות ג' דמיולא כעדות בשטר לא א בזמן שמסרו הלואה אל המלוה בפני עדים וכו' ומעיד עליה עדים כי מסרו לו בפניהם להיות כידו רהי' כשטרק"ל כר"א בין כנוטין בין בשטרות דתני ר' ה' ה' חע"פ שאין עליו עדים אלא שמסרו לו בפני עדים כשר וגובה מנכסים משועבדים אבל כת' שלא נמסר בהור' הזאה בע"פ נחשב וכו' עכ"ל וכ"כ מהר"ן מוגש בתש' סי' קס"ז וז"ל ומי שכ' כת' לחברו בכתב ומסרו בפני עדים הוי הוא כשטר שהלכה כר"א וכו' ע"ש הרי דק"ל כר"ה ה' בשטרות והרמב"ם נמשך אחר רבו מהר"ן מוגש' והש"ך כתב דבעל העיטור ברני חוב סוף דף ס' ככתב דלית הילכתא בר"ה בשטרות ע"ש ולא זכר מ"ש המ"מ ככתב מה' מלוה דרעת בעל העיטור דק"ל כשמואל וז"ל בעל העיטור וכתב ר' שרידה כי אמר פרעתי דנאמן דוקא דלא נמסר ליה שטרות בסהדי אבל מסר ליה שטרות בסהדי עירי מסירה כתיב והי' אמר פרעתי לא מהימן ומסתמא לא עדיף מהוואז כת' כב' דנאמן וכו' ועוד דלית הילכתא כר' ה' בשטרות ואפשר דס' ל' לרבותא כשמואל דאמר ה' בשטרות ג' ונר' דקובר המ"מ דמסקנה בעל העיטור ברעת ר' שרידה דק"ל כשמואל דאמר ה' בשטרות וכן דעת הרשב"ה בס' סימן יז וק"ו וק"א' וכתב הרשב"ש בתוכות סימן ו' דאם הין העדים שנמסר בפניהם קיימים אסוי' עדים אחרי שזוכרים העירי' שראו שנמסר בפניהם וקד' הוהו' הס' ג' כ' קודם מסירה יבואו ויעירו כב' ד' וכ"ד וכתבו כך במוכתב תלתא וכו' וכוה דין שטר יש לו לגבו' כו' מוזמן ה' דהא ק"ל כר"ה ה' בשטרות דעירי מסירה כתיב חע"פ שיש חולקים ואומר דוקא כנוטין אבל לא בשטרות רוב הראשונים והאחרונים והרמב"ם ס' דה' בשטרות ק"ל בנותיה ע"ש וגרסא דהס' לא נמסר בזמן השטר גובה ממשעבדי מוזמן המסירה דוקא וכ"כ בעל התרומות

ההרמות שטר י"ג ה"ג וז"ל דאפילו למ"ד דנכו ממטעברו
ה"מ מומן שמסרו בפניהם הך לא מומן הכתוב בשטר ע"ס
ואם העירו עדים שראו שנמסר בפניהם גובה בו ממטעברו
מומן א'

כ' השטר

פסול כחב הסמ"ע הפילו יבואו הלו
הב' שנמסר השטר בפניהם והעירו
בפני כ"ד שהשטר נמסר בפניהם אין הב"ד יכולים לחזור
ולעשות שטר אפילו ראו גם ההלוואה וכו' ע"ש ול' הרמב"ם
כפ"ה מה' מלוה יש מן הגאונים שהורו שז"ל לעדים שמסרו
בפניהם חתמו והעירו שנמסר בפניהם ע"ס כמ"מ משמע
דאם לא אמר להם כן לא היו רשאין לכתוב הכל כתשו'
הרשב"ם סימן רל"ג דקדק ביון שז"ל לעדים שמסרו בפניה'
חתמו למה ז"ל והעירו הלא ר"ל חתמו בו הו העדים לפני
כ"ד שמסרו בפניהם שאם יורעו לחתום חותמים ואם
אינם יורעו לחתום יעידו לפני כ"ד והב"ה יכתבו עדותם
של עדים וכ"ל לכהורה דאפילו לא ה"ל לכתוב יכולי' לכתוב
עדוהם שנמסר שטר בפניהם דוקא המלוה אם חברו
בעדים הין כותבים עדותם ונותנים שלא יחזרו למלוה ע"פ
מלוה בשטר משום דמלוה ע"פ אינו גובה מן המשועבדים
ואינו רוצה שיתרכה עליו חוב שגובה הך מן הלקוחות כמו
שהוכחו בסימן ט"ז לכל הכ"ה דבעיה ע"פ שנמסר
בפניהם גובה מן הלקוחות אמתי הין יכולים לכתוב עדות'.

כ"א משמע

דאם לא היה רק עתה' כשכומסרו
בפני שני עדים לא חזבו מוזיק
מחוכו דנט שכתבו סופר וחתם עליו עדה הך לכהורה
לא בעיה מוכרה הרי"ף ס"ל דכשר כדעבד ומין הב'
ה"ה כס"ק"ל כתב שכן משמע מהרמב"ם בפ"ה מה'
גירושין שכתב שאם נתן לה הגט בינו לבניה ואפילו בעד
אחד היו גט כלל משמע דאם נתנו בפני שני הגט כשה
דבריו הרי"ף ע"ש הכל הלח"מ גם הקשה ממ"ס הרמב"ם
בפ"ג וכן אם היה אחד מעדיו פסול או שהיה בו עד אחד
בלבד כשר וכו' מ"מ משמע דס"ל דגם בעד אחד כשר לבד
פסול וכ"כ מהר"י הלוי סימן כ"ו ע"ס

סימן נ"ב

א' דין א' שטר

שיש בו הבית מפורש וכו'
משמע בין רבות קלוה בין
רבות של דבריהם גובה הקרן ואינו גובה את הרבות כמו"ס
הרמב"ם פ"ד מה' מלוה והסמ"ג לאוין קל"ג והרא"ם
והטור ע"ש וה"ה דלא נפקלו העדים משום דלא תשימוין
כמלוה ולא משמע להו וה"ד מן הסתם אבל אם החזו
בהם קודם פקולוס כמ"ס הרא"ם כתשו' סימן ס"ה וכן
מבואר בחי' הר"טכ"ה למציעה דף ע"ב ע"ש וכתהה דאפילו
העדים עלמם נאמנים לומר שחתמו על הרבות וכה"ג כ'
הש"ך נבי שטר מוקדם בסימן מ"ג ס"ק טז' שכן משמע
מדבריו הר"ן בפ"ק דר"ה והר"כש סימן ספ"ב הגאונים
העדים עלמם שכתבו שטר ללוה בלא מלוה הו בטעות
בעיבורה דירחא הפילו כת' וז"ל ממ"ה לכ"ע ע"ש הלמ"ה
נאמנים הם עלמם הפילו דלא עשו כדיו ולא אמרוין אין
אמע"ה וה' חוות יאיר סימן ק"ך כתב דאם העדים לפנינו
ודאי שילונין להו ואם לא אמרו דאוגנים הם לא טענין להו
ע"ש וגרחה דה"כ בשטר מוקדם הם העדים לפנינו שאלים
אותם ואם לא אמרו שכתבו שטר אמנה בלא מלוה הו
שטעו הין טענין להם וכה"ג כתב הרמב"ם בפ"ה מה'
עדות שנייה הוי עדיו מרובים וגמול' אחד מהם קרוב הך

פסול וכו' והיו אין פגמים קיימים כדי לשאל אותם אם וכו'
וכתב מרן ככ"מ דע"ג דק"ל עדים החתומים על השטר
כמו שכתבה עדותם ככ"ד חמו הכז הם היו קיימים תו
כהמנים לומר הם כולם יסבול לתתם אם לאו משום דהתרע
שטרה שחוקמים בו קרובים או פס לסי' וכ"כ ככ"מ סימן
מ"ה ע"ש מיהו מדלה כתב הימנ"ס הכ"ה והין העדים
קיימים לשאל הוהם וכו' כמ"ס בשטר שעריו מרובים וכו'
משמע דהכ"ה אפי' העדים לפנינו הין שז"ל הן דמסתמ'
הם שוננים ואפילו אמרו הם שהם מוזיק הין נאמנין משום
האין חמוע"ר וכבר הוכיח כן מהר"ח בכתשו' ממ"ס
התוס' דפ"ג דבריותה כד"ה חו"ד וכו' וה"פ מגוריהו
כעו אמר מוזר היתיי פטור השת' נמו מ"ס לא חכתי כך
כ"ל וכו' וזע"ג דלה משו' הונס נפסק רשיעה כדאמרינן
גבי פ' רבעני לרזני דהין נאמנין משום דהין חמוע"ר הינו
ליפקל וכו' הרי חמוע"ר דיש עדים שזכר לה ועשה הויסור
אלה ב"ג שהו שוננ' והמר מוזר היתיי הינו נאמנין דהין הדין
מע"ר וכן מהכ"ה מדבריו הרשב"ה והר"ף פ' כל הנשבעי'
גבי שבעה העדות וכן הוכיח ה' דברי המת בקונתים ק'
דף ל' מדבריו הרשב"ה והר"ף דפ' כל הנשבעי' וכ"כ ה'
מסתמ' בסימן סימן ל"ד ע"ש וכן מוכח בהדיא מדבריו
מהר"י מט' בהשכות ח"ה סימן מ"ג ע"כ

ב' אבל

גובה את הקרן וכו' דעת הרמב"ן שהעדים
נפקלו כיון שהרבות מפורש בשטר ואינו
גובה הפילו הקרן ומה שקשה ה' חוות יאיר סימן ק"ד
דא"כ ניהו שמה יגבה גם הרבות וכו' וכן תמה מהר"ך
בכתשו' ח"ה סימן כ"ג ע"ש נעלם מהם מ"ס ה"ג כפ'
הזי בשם הרמב"ן עלמו דהתם בשטר מוקדם הם גובה
מומן ה' הרי קבל הסור שטרך מן הלקוחות שלא קרין כל
מומן הכל כהן אפילו יגבה את הרבות בקרן שבשטר לא
עבר הסור לא קניסין היתר' הנו הויסור' וכ"ק ק"טכ"ז
שס' ומ"ס ה' חיות יאיר שם דלא נפקלו העדים מ' חר'
דהלוואה והרבות תרו מוליטניהו שיק לומר פלגי' דיבוריהו
שהלוואה והקנין נעשה בפניהם אבל על הרבות נעשה
גל' רשעים לא נאמנין להם ותמה על החוסכות וכל הנדוני'
שלא הרגישו בזה ע"כ ליתא דהא ק"ל כמ"ד בפ"ג דדוקא
בתרו גופיה פלגונין דבוריה ולא כחד גופא וזע"ג דהרב
הרמב"ן כחי' ס' והה"ן בפ"ק דניטין ככותב נכסו לעבדו
דעלמו קנה נכסים לא קנה דפלגונין דיבוריה דעבד ונכסים
תרונופי נינהו מ"מ רבות וקרין על הלוואה גופא נינהו
והר"טכ"ה כתשו' הביה' מרן הב' סימן ל"ז בכתבו ע"פ
שאמרו בימושלמי כתב כל נכסיו לפני בני הרס והעדים
קרובים לזה ורחוקים לזה ר' אמר מחוק שפסוליס לזה
אפסוליס לזה התם בעדות בשטר שכל התהום בשטר עדות
אחד אבל בעדות ע"פ הוין כן ע"ש הרי דכשטר חשוב הכל
עדות ה' וכתל כל העדות ועוד דקרין ורבות על הלוה חשוב
ממון ה' ולא רמי לעבד ונכסים דתרו גופי נינהו כמ"ס
הר"ן בפ"ק דניטין ע"ש : ומ"מ דעת הרמב"ן וה"ה
והר"טכ"ה והמ"מ דאם הרבות מפורש בשטר נפסלו העירו'
והשטר בטל וכתב הכנה"ג בשם מהרש"ם ומקד"ש
הלוי והב"ה ה' ריבול קמוחוק לומר ק"ל ע"ש וכ"כ מקד"ש
ח"ד סימן כ"ג ע"ש אבל חנן ק"ל כדעת רוב הפוסקים
דאפי' הרבות דאורייתא הוו עדים כשרים משום דלא תשימוין
כמלוה ולוה משמע להו לאינופי ואפילו שוננים וכן הפוסקים
הר"ב ח"כ סימן תש"ו וכ"כ הרשב"ם בקפר תקון ספרים
דף ע"ב ע"ד ע"ש : מיהו נראה דהין הטעם משום דהין
מרימוין וכעין רשע דחמת כרברי הרשב"ם שם ה"ה עיקר
הטעם

הטעם דלא חשימון במלוה ולוה משמע להו וה"כ הר"ד מן הסהם הכל הם התרו בהם קודם פסולים דבעבירה דאוריתא לא בעינן רשע דחמס כמבואר בדברי התוספות וחסו' המיו' ובעל הקדמות והר"ן בהשו' סי' כ"ט משמע דכ"ל הכי וכ"כ הרמ"ם כתשו' סימן ס"א ע"ש וכן מבואר בחי' הריטבא במלועה דף ע"ב ע"ש

ג' אם הודה המלוה בפני עדים על הרבות חייב ולא שייך אין הדין משים עלמו רשע מהר"ך ח"ד סי' כ"ג ע"ש וכן מבואר בתשו' הרשב"ה ח"ב סימן רל"א דלא הוה המלו' המנע"ר אלא לענין לפסול עצמו הו' לחייב גופו אבל הם הודה שגזל את חברו נהמן ומשלם וכן אם הודה שהלוה את חברו ברבות קלוה מחייבי' אותו לשלם ע"ש וז"ל הרמ"ם פ"ב מה' עדות אין אדם נפסל בעבירה ע"פ עצמו כיצד הדין שבה' לב"ד והמ' שנגב או גזל או הלוה ברבוי העפ"י שמשלם עפ"י עצמו הונו נפסל וכו' וגם הרמ"ד בהשנות שבהם שם גבי פ' רבע את שורו וכו' שגם הרובע הונו נהרג כשם שאינו נהמן על בורו וכו' הלמ"ה הונו נהמן על ממונו נראה דה"ד גבי שורו שלא יהרג אבל גבי ממון הם הודה שגזל או נגב או הלוה ברבות לכ"ע חייב עפ"י הודתו וכפ"ק דמלועה אמרינן ומה פיו שהין מחייבו ממון מחייבו שבועה עדים שמחייבי' אותו ממון ה"ד שמחייבי' אותו שבועה ופיו הונו מחייבו ממון והא' הודתה כע"ד כק' עדים דמי מאי ממון קנס ומה פיו שאינו מחייבו קנס וכו' משמ' דוק קנס דה"כ הול"ל ממון כגון הודה שגזל ונגב או הלוה ברבות וכ"כ הטור סי' ל"ד סל"ז וכ"כ הרמ"ם בתשו' הביאו הטור סי' מ"ז ופסק' מרן שם בעדים שאמרו הניסו' היינו מחמ' ממון או פסולי' בעביד' דהין נאמנו' לבעל השטר אבל לגבי עצמם נאמנו' וחייבי' לשלם ללוה ההפסד ע"ש הרי דהמן אדם לחייב עצמו ממון ולא אמרי' הין אדם מע"ד וכ"כ הטור בסי' ל"כ וכ"כ המ"מ פ"ב מה' טומן בשם הרמ"ה דנשבע ונפטר הונו נאמן לומר ששור אכל נשבע ונטול נאמן לחייב עצמו ממון הודתה כע"ד כק' עדים ע"ש וכ"כ הרמ"ה בהשו' סי' רפ"ד וז"ל ומאי דאמר מר שהין המע"ר הונו דאמר רבא גבי עדות דלא פסלינן ליה וכו' אבל לענין טענה כע"ד גבי ממון משים ומשים בין לחובי נפשיה ממון בין לזבוי נפשיה דהלת"ה היבא דהורי שגזל לא לחייב השלומון וכו' ע"ש ובפ' המפקיד תנן אמר לשנים גזלתי לה' מכס מנה ואינו יודע איזה מכס וכו' והן לזה מנה ולזה מנה ומבואר בגמ' דלרבי טרפון כבא לזהת ידי שנים אבל מן הדין משלם מנה ח' ולר"ע דקו"ל כותיה אם תבעו חייב מן הדין לשלם מנה לזה ומנה לזה ואם לא תבעו הינו חייב בדין אלא מנה ח' וכן פסק הרמב"ם ב"ד מה' גזילה והטור ומרן סי' ע"ס ח"ב ע"ש הלמ"ה לכ"ע חייב לשלם המנה שהודה וכן בסוף ב"ק תנן האומר לחבירו גזלתיך ואינו יודע אם החזיתי לך תייב לשלם וכו' ואם אמר אינו יודע אם גזלתיך פטור ומוקמינן לה בלא תבעו וכדי לזהת ידי שמים אבל אם תבעו ואמר אינו יודע אם גזלתיך חייב למ"ד ברי ושמה ברי עדיף ולמ' דרבאומר אינו יודע אם הלוייתי פטור משמע בהדיא שם דמוקי מתני' כתבעו ורבאומר אינו יודע אם החזיתי חייב לשלם מן הדין ורבאומר אינו יודע אם גזלתיך פטור מן הדין אלא לזהת ידי שמים ועיין כנה"ג ח"ב סי' ז' שכ' דלמ"ד פטור מתני' כפשטה דרבאומר גזלתיך ואינו יודע אם החזיתי לך חייב לשלם לזהת ידי שמים וכו' וליתא כמ"ש והר"ן בפ' המדיר גבי משמשתו נדה ה"ד אידידע בה נפרושו וכו' והא' דלא חוקמו' במורה כ' הראב"ד משום דאינו נאמנת דאין אדם מע"ד ול"ג

ד לספקיד' כתובת' ורתי נאמנת דהודתה כע"ד במאה ערו' דמי אלא משום דמילתא דלא שכיחא וכו' וכן הריטבא בחי' דחה דברי הרמ"ב דלענין תשלומי ממון לא אמרינן אין אמע"ד ע"ש וגרסה דגם הרמ"ב ד מודה בגזל ונגב דנאמן לחייב עצמו כדתנן בהר"ה בסוף ב"ק ושאינו תסם שמורה לענין היסוד אלא דממילא מפסדת כתובתה פשרה דס"ל כמו שחולק הכנה"ג סי' ל' דאע"ג דאם תבעו גזלתי והורה נהמן משום דלא חלף הינוס לומר למאן יודע שגזלו סלה גזלו אבל בלא תביע' דלכ"ה ע"י הונו נאמן דהמע"ד במאי יודעי הינוסי אלה על פיו ע"ש וז"ל הכס חס לא יודע שמשמשתו נדה אלה שהיא מודה אינה נאמנת בלא תביעה המדינן אין המע"ד מיהו כסוף נדריס גבי האומר דמיתה אינו לך וכו' אמרינן בהשתי ישראל כלום יש לה כתובה הרי דנאמנה ע"פ עצמה ומשמע אפילו בלא תביעה מפסדת כתובה מדינה וכן הוכיח המש"ס בכתובות סימן תקל"ה ותקל"ב ע"ש ועיין בתשו' מהר"ן סי' ג'

ד' הנה וז"ל דפטור וכו' עיין בהש"ך שכתב דלכ"ע אם החייב מודה גובה הקרן וכן הוכיח מהר"ן חסון בכפר ביה שלמה סי' ט"ל ע"ש

ה' או שקרוב שתוער יכ' הש"ך נראה דבעי' ש"י על כלה כתב של השטר וכו' ע"ש ולא ראה מ"ש בעל התרומות שער נ"ו ולא משמע דאבוי וכו' כיון שהיה קרוב ש"י דהיו נזקקו שיהיה מן השטר הרי הוא כקבל וחוקרו פדוע וכו' ע"ש בתשו' ר' האיו וכ"כ הרמ"ה בפ"ג סי' פ"ד והרי"ב סי' ע"ג ע"ש

סימן נ"ג

א' מי שיש לו שט"ח על חברו במנה וכו' בפ"ג פ' אמרינן מ"ט עבדו רבין מילתא דניחא ליה למלוה וניחא ליה ללוה למלוה כדי שיכוף לפורעו וללוה כדי דנפגם שטרות וכו' הרמ"ם סי' ק"ז ולוה דהייב ל גמ' להשמעי' טעמה דניחא ליה למלוה למיהוי כד מהה כדי שיכוף לפורעו וכו' הילטרך להו עעמא הוכח דניחא ליה ללוה לשווי תרו בני חמשי' בלא דעתה דמלוה וה"ד כגון דקנו מנה דלוה דהית ליה למלוה גבי מהה זוו דק"ל סתם קנין לכתיבה עומד ואילו לזה לגבי עדים וא"ל דליתכתבו ליה תרו שטרי בני חמשים קמ"ל רבא דלא כ"כ רבין דקנו מנה המנה זוי בכת ח' מ"ל למכתב ליה חר שטרה במאה זוו דמעיקרא כהשתעבד ליה לתר שטרה אשתעבד ליה ואי להו טעמה דברי שיכוף לפורעו דינה הוה דליתיה ליה וכו' עכ"ל מבואר דס"ל דמלוה תאנה הקנין הין העדים יכולים לכתוב שני שטרות של חמשים בלא דעת המלוה והלוה דהפטר דהמלוה לה ניחא ליה בשני שטרות כדי שיכוף לפורעו או הלוה לה ניחא ליה בשני שטרות כדי שיפגום שטרו ואם לזה כ' וחזר ולוה כ' ביום ח' בקנין נר' דהם אמר הלוה שיכתבו שטרה ח' של ק' הין שומעי' לו כדי שלא יפגום שטרו וכן הם המלוה רנה שיכתבו שטרה ח' הין שומעי' לו כדי שלא לכוף לפורעו ולא ילטרך לשמור שוברו וה"כ דלכך נקט הני טעמי ונר' דשטר של מנה בלא"ה לא יעשו שנים משום דלה ניחא ליה לזבבו שטרי עליוה כמ"ש התו' בכתו' בר"פ העפ"י כד"ה כתובו וכו' וז"ל לור"ט נפ' דהף במתנה חוזר בשטר משום דלה ניחא ליה לזבבו שטרי עליוה שיכבדו העולם שהוא שטר מכר שיש' שבעבור ונמנעים מלהלות לו וכו' וקע"ג דתנן בפ"ג מ"י שגמחין שט"ח שבה' לכ"ד וע"ש

ועושים לו שטר אחר ולא חייסין שמה יסברו שזהו שטר
 חדש מה שכתובים לו עתה דמסוס חשף א"ל להפסיד
 לזה וזכותו שכבר היה לו שטר עכ"ל וכ"כ הרא"ם בתשו'
 ע"ש ה"כ דוקא בגמתיק שט"ח כותבים לו דמסוס חשף אין
 להפסיד לזה וזכותו שכבר היה לו שטר אבל כה"ח חיישי' שמה
 יסברו שזה שטר חדש ולפי' אפילו שטר שיש בו נאמנות
 דאפילו פוגמו נוכח בלא שבועה אין עושי' אותו שנים
 מה"ט דלא ניחא ליה ללוה דליפשו שטרי עלויה אבל לטעמ'
 דליפגוס שטריה בשלוה מאה בכת אחר וקנו מניה דלוה
 דסחם קנין לבת"י עומד והמלוה אמר לעדיס שיכתבו לו ב'
 שטרות דלא שיק"ה"ט דליפשו שטרי חס"ה אין כותבים לו
 מטעמא דניחא ליה כי היכי דליפגוס שטריה ח"כ דוקא
 בגמתיק שט"ח כותבי' לו לפי שכבר הל' שטר ואין להפסיד
 זכותו מסוס חשף ומהר"ק שרש ק"ו כתב וז"ל דל"ד הוא
 דחודר בשטר וכו' שחתי התם שעדיין לא נעשה שום שטר
 אלא דבור בעלמא קאמר להם בתיבוי' לו את השטר והשתא
 הדר ביה אבל הכה"ה שכבר נעשה השטר לא חשיב חפסיה
 שכבר יא' הקול הוא מסוס דכבר זכה הלוה בשטר ול"מ
 קרר ביה ע"ש ולפי טעם ה' דלא חשיב הפסיד שכבר יא'
 הקול לא חייסין שמה יסברו שהוא שטר חדש ח"כ שטה
 של מנה אם יעשה שנים ליבא הפסיד.

סימן נ"ד

א' דין א' אבל לא עירי השטר וכו' עיין
 בש"ך וכה"כ בני יעקב דף ז'
ב' דין ב' ואמר המלוה ח"כ לי השטר וכו'
 ש' מי שכתב שמכרה הדבר
 בעדים אבל הם אינו מכרה בעדים אין כותבים שוכר
 ומהר"ט סימן י"ו דחה זה אלא אפילו אמר שאבד בלא
 עדים כותבים לו שוכר ע"ש ב"ז"ל כעה"ת שער ל"ה סי' ז'
 וז' שכותבים כשחייב מורה מסתברא דוקא כי טען מלוה
 שגאבד שטרו ולא ידועה מלתא כביורה אם גאבד אם לאו
 וכו' ע"ש וכן מוכח ב"ה האשה שנתארמלה דחוקי בריאה
 דהבדה כתובהה הטמונה כתובהה וכו' דס"ל דכותבים
 שוכר והטמונה היינו שהמרה הטמונה ואינה יודעת הוכן
 דהם יש עדים ח"כ יודעים הוכן הטמונה ולכ"ע אין
 בוהבין

ג' ב' בתשו' הרמב"ם כס' פאר הרוב סימן ר"א
 דהם אין הלוה מורה ושבע שפרע ואין
 המלוה נשבע שאבד השטר ול"ד לפקדון דנשבע תחילה מי
 שהפקדון הללו דהתם שמה ישבע זה ויולא הלק את הפקדון
 ונמא' שנשבע לשה"ש"ש מתחלל אבל בשטר שאבד אם
 הלוה טען פרעתי נשבע שפרע וליבא חש שמה הלה יולא
 השטר ותהיק שבועת שאי שכול הלוה לומר כשה"ל שגאבד
 השטר ההמנתוך ופרעתי לך אבל מסוס חש שמה יולא
 השטר ויגבה פעם ב' יביל הלוה לומר למלוה אתה יש לך
 שטר וכריך ששבע שבועה דאורותא וחגבה ואם אין אתה
 רואה לי שבע וליטול ואני אשבע כהוב לי בטול כל שטר שה'
 קודם זמן שבועה זו ואם הוא מורה שחייב לו וה"ל השבע
 לי שגאבד השטר חייב לשלם ואין המלוה חייב לי שבע
 דכדבר שאין בו ממון אין בו חייב שבועה עכ"ל מכווא
 דס"ל דהם טען הלוה פרעתי נשבע ונפטר ואין המלוה
 נשבע שאבד השטר וליבא חש שמה הלה וולא השטר
 ותהיה שבועת שאי שכול הלוה לומר שהמלוה ח"ל שגאבד
 שטרו והאינו ופרעו ועיין בסיומן כ' דק"ל דאין להשביע

אי ליבא למיחש שיתברר הדבר וכתב הסמ"ע שמה יתברר
 הפך שבועתו ותהיה שבועתו לשקר והס"ך סס דחה דה"ד
 כדבר שאפילו יבואו העדים לא יפסל כגון שיוא' ח"כ
 השטר אלא נפסל בכך דנהי דחייב לשלם מכח השטר מ'
 וכול לכוין' שבועתו אמת שפרעו אבל אם יתברר שאבועתו
 שקר לא עבדין תפקתא לרמאין וגם רש"י נר' דלא קאמר
 אלא מטעם שמה תקלקל המסכון ח"כ ע"כ וכתשו'
 הר"ף מכוואר דהם יתברר שבועתו שקר חייסין' אלא דנבי
 שטה לא חייסין לכך שיכול הלוה לומר שהמלות ח"ל שאבד
 השטר והאינו ופרעו והסמ"ע סס' ע"ה כ' נבי שטר
 שאבד דאומרים למלוה בטל כל שטר וכו' הטעם שמה אלה
 שיטבע הלוה יולא המלוה ח"כ השטר כמו נבי מסכון
 ע"ש וליחא דבשטר לא חייסין להכי שיכול הלוה לומר
 שהמלות ח"ל שאבד השטר והוא האינו ופרעו הלא מסוס
 חש שמה יולא השטר ויגבה פעם ב' וכול לומר בטל כל
 שטר וכו' כמ"ס הר"ף מיהאם המלוה מודה חייב ואינו
 יכול להשביע את המלוה דרבה שאין בו ממון אין בו חייב
 שבועה אבל הרמב"ם ס"ל דנשבע המלוה הוסת שאבד
 השטר ע"ש במ"מ

ד' דין ג' הגה' וכו' דהם אינו מאמינו וכו' וכ"כ
 הדרכ' ח"כ סי' תש"ס דהם אינו

מאמינו ניתן לו השטר בפני עדים או נותנו ביה שליט ע"ש
 אבל הר"ט כה"כ בפ"ב דכתובות דף ז' כתב וז' מאין נלמוד
 שיכול המלוה לעכב שלא יתן השטר ללוה ולא לשום אדם
 עד שיתפרע ער סוף פירוטא אחרונה ואם חושש הלוה
 שיפרעו ולא יתן לו שטרו ופרעו בפני עדים או בפני ב"ד
 ע"כ הרי דס"ל דהמלוה יכול לעכב השטר כדור ולא ליתנו
 אפילו לשליט עד שיפרע לו ואם הלוה אינו מאמינו ופרעו
 בפני עדים או בפני ב"ה ומה שהוקית הרשב"א בתשו' סי'
 חלק ק"י מדאמרין בכתובות חייסין' אי ח"ל וכו' וא"א מאי
 עוות ליבא דוגא הכי למיחש וזוילמא קל שטרא מאי אמרת
 דאמר היה לך ליפרע בעדים ח"ל את אפקדת דלא ח"ל
 בעדים דאמרין בכתובות ופרעו ע"ש יל דהתם למאקבא
 דהב' וזוילמא קל שטרא חייב קיון שהזכיר לו לקחת השטר
 באלו ח"ל בפ"י ק"ל לפרע בעדים ועוד דהרב"ן בתשו' סי'
 פ"א הביאו הנמר' פ"ק דמטיעא והג"מיי רפ"ה מה'
 שלוחין ורב החשון גאון בתשו' הביאם בס' אין לכתובו ר"פ
 הכותב נבי אבימי דאפילו לא הזכיר השטר ולא העדים חייב
 ולא דמי לחנוני ע"כ

ה' א' ככלא כתוב עליו תברא א' המהנו שוכר וז"ל
 מהר"קו דפשיטא דל' עליו תברא לאו דוקא
 שיהא השוכר כתוב ע"ג השטר ממש וכו' ודהוק מהא
 דגרסינן בפ"ק רב"ב הוא שטרא דיתמי דנפק תברא עליה
 ח"ל לא מקרע קרעין ליה וכו' דא"ל דתברא מעליא
 הוא ח"ל לאפקו בחיי אבוהון וכו' שאם היה השוכר כתוב
 על השטר ממש ח"ל לא היה הלוה מוטיאו שהרי השטר
 ביד יורשי המלוה היה ועוד דפשי' שאם היה השוכר כתוב
 על השטר עלמו לא שיק' למי' דיוק ומקרע קוה קרעין
 ליק דהואך הגיע השטר ביד הלוה לכתוב עליו השוכר אם
 לא שקמלוה עלמו הכתיבו עליו וכו' עכ"ל וכן מכוואר
 בדברי הרמב"ם והטעור ומן בסיומן ס"ה ס"ך וז"ל שטר
 שנמא' בו שוכר בגוף השטר בין מלמיו בין מלאחריו וכו'
 עושין כמ"ס בשוכר שאם לא היה פרוע לא היה כותב אותו
 בגוף השטר עכ"ל הרי דשיכר בגוף השטר אפילו על גבו
 כשר ומכוואר סס דאפילו אין עליו עדים ואפילו הוא כתב יד
 הלוה כשר והכ"ס הביא דהיה ברורה מדאמרין בס"פ
 השולא הכי השתא שטרא לנביאנא קאי ח"א דפרעיה ח"ל
 למיכתב

למיכתב אנביה ה"כ למיכתב עליה תכרה וכו' אלמא ל' לכתוב עליה תכרה הינו על גבו ממש ויש לרעות דה"ק ה"ל למיכתב אנביה דהיינו מאחריו ה"כ למיכתב עליה תכרה דהיינו כפטים אחר תחום העדים על השטר מיהו הרשב"א כמיוחסות סימן ק' ובח"כ סימן רכ"ד ב' דעל גבו ממש לא מהני והתם ה"ק מדנפיק שטרא בדלה כהוב תכרה אנביה ה"כ כהנפי כפטיה כי אמר פרענה לא מהימנ ומקלת סברו' יס דגרסו הו"ל למקרעיה ה"כ למיכתב אנביה תכרה ע"ש

ו' דין ו' מבטל כל שטר שיש לו עליו וכו' אע"ג דאמרי' סלעים דינרין הינו

נותן לו הלא ב' היינו בשטר טוב דאמרינן כיון שידעו העדים שיד בעל השטר על התחונה הלו היה יותר ה"ל לעדים לפ' לכך אמרי' בודאי לא היה הלא ב' אבל בשובר אמרינן דילמא העדים לא ידעו סכום ממון השטר לכך סתמו כ"כ בעל התרומות בשם הרמב"ן ובתב"ש ה"ך וה' כנה"ג דמובח"ד"ל דהוי ספק וה"ן קורעין השטר וא"ס תפס ה"ן מוטילין ממנו כמבואר בתשו' הרשב"א בבי' ע"ש וה"ן כ"ל שהריכתב ה"ל כפ"ק דמליעא גבי סלעין בשם הרמב"ן דהשטר דמכיועו הינו כעדות גמור לכטורא ה"ל משכועה דאורית' אבל מהוסת לא והביא רה"מ מפ' המקבל דה"ה דערות מעליא היא למא ה"ן מוטילין והרשב"א דחה דהתם משום דמלתא דעבודא לאגלויי הטרוחין ב' דתריומני לא מטרחי' ולא מפקי פירו מהיבא דקיימי אבל לגבי שכועה כיון שהיא תקנה דהוי ערות מעליא ע"ש משמע בשטר סלעין א"ס תפס המלוה ה"ן מוטילין מידו כהיה דפ' העקבל דה"ן מוטילין הפירות שאלו וה"ה דבשובר גמ' א"ס תפס המלוה ה"ן מוטילין מידו ה"כ ה"ן חילוק בין שטר הלוהה לשובר דבתרומתו אמרינן יד בעל השטר על התחונה וא"ס תפס ה"ן מוטילין מידו

סימן נ"ו

א' דין א' אפילו

א"ס הוא קרוב וכו' הפי' הוא גוי כיון דשליש נאמן בלא שכוע' אפי' גוי נאמן הרשב"א סימן תס"ב ע"ש

ב' והוא

וכו' שלי' שהשלישו בידו מעות ואח"כ תפסם ועטין שחיוב לו המלוה או הלוה ה"ן תפסותו כלום ה' חותמה'ר סימן רע"ו רע"ז ר"ז ר"ח עינין שם כהור"ך

ג' כתב

מהרש"ד ח"ה ה"ק"ס על אפטרופוס שמינהו ב"ד ובשעת מיתתו לזה שהשטר שיש לו של היתומים פרוע הוא והאפילו להתומים נאמן בשכועה דשליש נאמן בשכועה דה"ן ארס חוטה ולא לו אבל זה שנוגע בדבר לריך לישבע מיהו אע"פ שריך ולא נשבע ה"ן יורשיו פטורים וה"ל לישבע ועוד אפשר לומר כיון שזוה בשעת מיתה נאמן בלא שכועה מטעם דה"ן ארס חוטה ולא לו כדמוכח בפ' שכועה דהיינו אמר ר"ה ש"מ שהקדוש כל נכסיו ואמר מנה לפ' בידו נאמן וכו' וה"כ נאמן אפילו בלא שכועה ופשוטא ה"ן ארס חוטה לתת לבניו בשעת מיתה ע"ש ולא ראה מ"ש הגי' בפ' ג' פ"ה מ"פ כמס' ערכין דרוק' כשאמר כן כשהוא ש"מ ועל ההקדש אבל בריא אפילו על ההקדש הינו נאמן וכן ש"מ על נכסו הדיע וכו' וכ"כ הרמ"ה בפ' ג' פ' סימן ק"מ וכ"כ הרשב"א בתשוב' ה"ר רימ"ר ג' ובמיוחסות סימן יט' ע"ש ועינין כשו"ת

פנים מאירות ח"כ סי' ז"כ שתמה דפ"ק דמליעא אמרי' גבי רועה דה"ן ארס חוטה ולא לו"ל רכשכיל בניו חוטה משא"כ בהקדש הינו חוטה בשכיל בניו ע"ש ובתשו' מהר"ם הקרות סימן ע"ז מבוחר דהפילו בשכיל אחרים חוטה לגבו עלמנו ובסימן ס"ב אכתוב דכרו ע"ש

ד' הג"ה

ואפילו כתבו ענין השלישות בשטר וכו' כ"כ הרשב"א בתשו' הובא בפ' ע"ש וכ"כ ה' חוקות דהיינו סימן ק' ה"ל אע"פ שהיה מכת' התנאי וכל אותה ענין שהכניסו בידו ככאמנות נמסר אותו כתב ביד אחד מהם ועטין השליש שיש בו תנאים אחר' שלא נכתבו ושכתתי וכו' נאמן בכל מה שאמר משום מנו שהיה יכול למסור אותו ממנו לכל מי שירצה וכו' ע"ש ונר' דהפילו למ"ד דעדים שהמרו תנאו ה"ן דכרינו ה"ן כאמנין הלא כשא"ן כת' יולא ממ"ה הכה שלי' נאמן אפילו כת' יולא ממ"ה והרשב"א בתשו' הביאו מרן הב"י סי' כ"ט וה' סיקות דהיינו סי' רל"א ס"ל הכי שא"ן העדים נאמנין הלא כשא"ן כת' יולא ממ"ה והכא גבי שלי' משמע שאפילו כת' יולא ממ"ה נאמן כיון דאיכא מנו דכול למסור הממון למי שירצה וכ"כ הרשב"א בתשו' ח"כ סימן שמ"ט ה"ל מסתברא דהפילו למתן דמפרש לה להיא שמיכתב דתנאי ה"ן דכרינו נאמנין דוקא כשא"ן כת' יולא ממ"ה אבל כיו"ק ממ"ה ה"ן נאמנין הכה נאמן דשאני התם רכל שכתב שטר חיוב תפס ממילא זכה המלוה או הלוה וכל עלמנו הינו זוכה בו ל"א מכת' - טר זה והילכך כשא"ן העדים ואמרי' תנאי ה"ן דכרינו ה"ן חוקות ומונחין הפך מה ששמענו מסתם מה שהעידו אבל כא"ן שהדבר המושלם ביד השליש וכו' ואלו כתב הוה שעל תנאי זה בלבד הושלם בידו הוה בדין שאמר כבר הגיד על הממון ה"ן מושלם ושוב אינו יכול להוסיף על תנאי שכתב וכו' עכ"ל ה"ן דהפילו למ"ד דערי' ה"ן נאמנין לומר תנאי היה כשה"ל יולא ממ"ה שלי' נאמן ואפילו כת' יולא ממ"ה מיהו ה"ך ה"ס הינו כותב הכת' אבל ה"ס כהוב בו על תנאי זה בלבד הינו נאמן להוסיף תנאי אחר ונראה דכשסותר הודתו אפילו ה"ן כת' יולא ממ"ה ה"ן נאמן כמ"ש הרשב"א בתשו' הביאה מהרש"ד כח"ד סימן פ' דלא אמרי' נגזר לסתור הודתו ו"ל כלל זה יהיה בידך כי הפה שאמר וכו' לריך שיהיו שניהם קיימים כמו שנוכל לקיים ולא ינא' ה"ל לבטלה וכיון שהודה על כת' כבר הודה על מנה שכשטר ושוב אינו יכול לבפור בו ותדא' כל השנויים כמ"ש בכתובות ה"ס בהם מכת' ה"ן דכרי' שדה זו של אבוב וכו' ה"ל ה"ן יתנובו' נשבות וכו' קטנים הינו וכו' ה"ן הבחשת דבור לדבור אע"ג דהדבר ה"ל בטל מאלו וכן ל"ה תמ"א שום מנו בעולם שיהא מכת' דבור ע"ש ה"כ ה"כ אפילו ה"ן כת' יולא ממ"ה הינו נאמן לסתור הודתו ומה שפייס הרשב"א בתשו' סי' שמ"ט ו"ל ועוד ה"ן אומר דהפ' כתב על הנאי זה בלבד נמסר בידו שלי' שישת זה אפשר לומר שהוה נאמן להוסיף על התנאי דשליש ביד בעלים ממש הוא כל שהשלישות יולא מתת ידו וכו' כבר כתב הש"ך דבזה הינו נאמן הלא כשאמר שחד שב"ב התנו עוד תנאי אבל א"ס יאמר שקודם לכן היה עוד תנאי שלא כתבו הינו נאמן אפילו הכה לדבר עלמנו ה"כ ה"ן הינו נאמן להכחיש כת' יולא עדיף שלי' מבעל דבר עלמנו וכ"כ ה' כנה"ג והכריח כן מתשו' הרשב"א אחרת שהביא מרן הכי' מחו' י"ב שכתב שהשליש נאמן בשא"ן שטר השלישות מכת' את דברי השליש ע"ש וכ"כ ה"ר יטבא בסו' לגיטין פ' התקבל כ"ס רבו וה"ל כתב ו"ל ואפשר לומר לפי הטעם שכתב דהפילו כעדי' וכשטר וכו' ה"ן הודתו

נמו דהא הימניה וכו' וכוונתו לכל מי שיראה לומר וכו' הלא
 ש"ל שהשלים חייב לשלם אם דבר של ממון הוא אם בא
 לעשות נגד הוראתו דלהכי הנהי הוראתו וכו' עכ"ל ונראה
 דתלוי במחלוקת דנאמן הדם במנו לשהור דכרוולדעה
 הנ"ל הפילו במנו דכרו וחינו נאמן לשהור דכרו וכו' השלים
 הפילו ה"ל מנו דכרו וחינו נאמן לשהור מ"ש כשטר וכן
 מלאתי להרשב"א בתשובות ח"א סימן תר"ה שהק' בהגיה
 דהמר עבדי וסורואמר בני אמאי חינו נאמן במנוותי
 משום דלאו מהנה יהיב הלא שהוא אומר בני וכבר הוחזק
 בעבד וכו' ע"ש הרי דס"ל דאפילו במנו דכרו ליהן לו
 מתנה לא המרינן מנו לשהור דכרו הרשונים :

ה' ואפילו

הכחישו וכו' משמע הפילו הכחישו
 שלא מסרו כירו הלא גזלו ממנו וכ"כ
 הטור כהר"א והוא דכרי בעל ההרמות שער כ"כ ח"ג
 עש"כ ומה שהמהה"ש ד"ר"ב לא שפךת תוי רכל ה' וגזול
 של חבירו ויהמר שלים אנו ויעשה קנוי'א עם חיש אחר
 ויחליקו במו ע"ש ל"ג רכל ריבוא ריעות'א לא חיישינן
 לקנוי'א כמ"ש מהרש"ם סימן רכ"ח על מ"ש הטור סימן
 ס"ה המוטי'א שטר וכו' וכן ירשי הנפקד לא יחזירו שום
 שטר שנמלא ברשות חביהם וכפ"ה הר"ם ראותימב'
 שאפילו שניהם רוים לא יוליהם מתחת ידו הלא קרוב
 דחיישינן לקנוי'א לא פליגי הלא דס"ל סזה הני
 ריעות'א כיון שלא ליה חביהם וכו' עש"כ וכ"כ רמ"א
 בתשובות ומהרש"ך הביהם ה' כנה"ג בסימן ס"ה ע"ש
 וה"כ הכ"ה מה ריעות'א היכה ריחוס לקנוי'א והרשב"א
 בתשו' ח"ב סימן ק' על שט"ח שהנחו בוד שלים על
 תנאי והוליהו המלוה וטען שקיים התנאי והשלים אמר
 שלקחו בחוקה כתב וז"ל הפילו היה השטר עדיין ביד השלים
 והיה השלים מעיד כן היה נאמן וכו' הכל עכשו שאין
 שליפות וול' מהחת ידו חינו נאמן וכו' ואפילו באו עדים
 החקים הו הפילו עדי השטר ואמרו שתנאי הויר דכריהם
 ועל תנאי נמסר בוד שלים הרי רה"ז נאמן לומר שקיים
 תנאו דשטרו הנתון בוד מוכח על קיום תנאו דה"ל כ"ה ה"ך
 בא שטר זה לידו ה"ה שכל מיר השלים ומלח'וה ה"ה ק"ל
 דלנפילה לא חיישינן וכו' ומ"ש השלים שהפקד הכריחו חינו
 נאמן בכך אחר ששטרו של זה בידו וכו' ע"ש הרי דשלים
 חינו נאמן לומר שלקחו המלוה בחוקה ונאמן המלוה
 שהשטר בידו דלא חיישינן לנפילה וה"כ ה"כ כל שהשטר
 ביד השלים נאמן דלנפילה לא חיישינן והבעל שאמר שלקחו
 ממנו בחוקה חינו נאמן אחר ששטרו של זה בידו ולא חיישי'
 לקנוי'א וכו' ג' כתב הרשב"א בתשו' ח"ה סימן הל"ך
 וקס"ה ע"ש והנה"ש בתשובות כלל ס"ח סימן כ"כ כתב
 על רהובן שכה"ל ד' ותבע לשמעון שחייב לו בשטר סכום
 ידוע וז"ל כיון שהורה שמעון שלא פרע לרהובן הלא שאומר
 שלוי כ"ל בשם רהובן שטול השטר ויקרענו ורהובן כפר בזה
 דאפילו היה לוי עומד בפנינו והשטר בידו ואמר ע"מ כן
 פתנו לירחובן שהחזירנו לשמעון כי מחל רהובן ורהובן היה
 אומר שקר הוא הלא ממני נפל ומלח'וה היה לריך לוי להחזירו
 לרהובן ול' ד' לההיה דו"כ וכו' דהתם הו'ש'ל'ש השטר בידה
 והשלים נאמן וכו' עכ"ל הרי דחיישינן לנפילה וכוין שהמלוה
 מכחישו חין השלים נאמן .

והררישה

סס"ז זה כתב דמורה הר"ם דשלים נאמן
 כשטוען הלא כרי' והקט' כיון ששמעון
 עצמו לא טען כרי' וגם מודה שלא פרע לו ואינו יודע
 כלום מהמחילה שאמר לכך חין השלים נאמן ע"ש וה"כ כן
 שר' כתב הר"ם ש' ול' ד' להקיא דו"כ וכו' דהתם הו'ש'ל'ש

השטר בידו וה"ה ה"כ דהשטר בידו הו' שלים והו' לל דהתם
 דלוח דטוען כרי' שפרע אבל זה לא טען כרי' שלא ירע
 מהמחילה הלא דחיו ס"ל דהפיו' לא ידע אם הורה בשלישו'
 שלים נאמן וכ"כ הש"ך ע"ש וחיו ק"ל דהת' ק"ל ב' ויכף ו'
 שמעון דמוטי'א חין שטרות על אחר ולא יכול האחר לומר לא
 נתחייבתי לך לא לחברך ששמו כן הלא חיישינן לנפילה וק"ל
 נמו כרבה בשטר שכתוב בו חני' פ' ליתו ממך מנה דכל
 המוטי'א גובה בול'ה חיישינן לנפילה ומשמע אפילו אחר
 מכחישו שממנו נפל זה שהשטר בידו נאמן וז"ל דהתם מני
 שהשטר בידו טוען שהו' ש' לנאמן ולא חיישינן לנפילה הכל
 שלים שהינו טוען לעצמו חינו נאמן וכו' ג' כתב הרמ"ה
 כפ' ג"פ סו' ק"ו הטעם דהס טען שנתן לו השטר ככתובה
 ומקירה נאמן וכמסירה לבר וטען שה"ל קח הממון לעצמך
 נאמן משום דטוען לעצמו מירי דהוה למ'ן דהשטרות עליו
 דכל פירי דהרע'א דלאו דלילה דחי טעין לפירות ידחתי
 נאמן דלא חליף איני' למיכל פירי דלאו דלילה וכו' ע"ש הרי
 דס"ל דנאמן על קניית השטר כיון שטוען על עצמו ולא
 חליף ליעול ממון אחרים אבל לומר שעשאו שלים דחינו
 טוען על עצמו חינו נאמן וה' ד' רוקה טוען על עצמו נאמן
 ולא חיישינן לנפילה הכל גבי שלים חיישינן לנפילה .

ו' ב' המרדני כפ' חו"כ

על הפטרות כשהוא
 מעות היתומים ברכות וכו' וז"ל ומה שהלוח
 אומר פרעתי כך והאפטר' אומר לא פירעת הלא כך הם
 הלוח מודה שמעו' של יתומים הלוה נאמן הפטרותם בלא
 שבעה דהו"ל שלים בינו ובין היתומים וכו' וכתב מהר"ם
 בתשובות בקפ"ה ח"ה יעקב סימן כ"ט דהע"ג דנוגע
 בדבר כיון דשלים הו' נאמן כ"ז שלישתו בוד הפילו נוגע
 בדבר וכן מוכח מדברי הטור שכתב דלא יהיה נוגע בדבר
 לא כשהיו שליפותו בידו שהוא נאמן בעד אחר אבל כשהוא
 נאמן כשני עדים לא עש"כ ב"כ ה"כ ע"ש אבל מדברי
 מרן משמע דאפילו האלמנות הוא בידו ומוריס שעשאו
 שלים אם נוגע בדבר חינו נאמן וכן מובאר בבעה"ת וכבר
 השיגו הט"ז וה' כנה"ג והסכים כן דאפילו שליפותו בידו
 חינו נאמן ע"ש :

ז' ונמצא

כתב יול' מתחת ידו שלים וכו' אפילו
 כתב ביד אחר אבל אם חינו יול' מתחת
 ידו שלים אם הוא כתב השלים ונתקיים כב"ד ש"ד ה' לא ה"ה
 לא מהרש"ם וטעין בתשובות הרשב"א ח"א סימן הל"ך קמ"ז
 שכתב שכל שהשטרות יול' חיים מתחת ידו שלים נאמן וכתב
 יד השלים אם נתקיים וגודע שהוא כתב ידו הו' נאמן כמנהו
 ע"ש .

ח' שאילו

רעה הוה שורפו וכו' אבל בלא מנו
 כגון שמסרו לו כפ"ע חינו נאמן וכ"כ
 דעת הנ"י כמו שהוכיח מדבריו ה' כנה"ג בתשובות כפ'
 בעי חיי ח"א סימן ע"ב דחינו נאמן בלא מנו כלל הלא
 דאפילו התחוק כב"ד כיון דחוכ'א מנו דמעיקרא דחי בעי
 קלוי' נאמן וכמדרכי כפ' התקבל מבוחר דרבינו ברוך
 ממגנל' ס"ל דדוקא הפקוד השטר בידו בלא עדים שייך
 מנו דחוכ'א קלוי' אבל הפקודו כעדים אפילו לא רה' חינו
 נאמן אבל דההכ"ד ס"ל אפילו הפקודו כעדים דלכא מנו
 דקלוי' כל דלכא רה' חינו נאמן כמנו דהחזיתי אבל כ"ע אי
 הוכיח עדים ורה' דלכא מנו כלל חינו נאמן וז"ל ה' המאירי
 כפ' ז"ג שטר שהיה יול' מתחת יד שלים חע"פ שהיו עדים
 שהושלם בודי הלא שהיו עדים על היונה תנאי הו'ש'ל'ש וכו' אם
 המר השלים שהוא פרעו נאמן ואפילו לא הבע"ד מורה
 שהחמינוהו עליהם שאלו היו מוריס שהשליטוהו לא חיינו
 דריכוס

דרכים למנו אלא חע"פ שאין מודים בכך הוא נחמנו שהרי
 אלו רצה היה שורפו והומר שעל כך הושלש בידו וכו' מ"ח
 היו שם עדים על איזה הנאי הושלש בידו אינו כן ואין הומרי'
 להאמינו מזה שיכול לומר לקוח הוא בידו ועל שלו נחמנו
 לומר נפרעתי שאין חותיות נקנות במסירה ואם יהמר
 שאב קרקע נקנה לו הרי מ"מ היינו מנדיכי' אותו להביא
 רהיה על כך ושמא תאמר להאמינו מתוך שיכול לומר
 החזרתי תדע שאין מנו אלא כשהמנו מקיים טענה ה'
 כגון כוז שהיה טוען שפדע והמנו הוה שי' שרוף והרי
 השריפה וטענת הפירעון שתיהם עולות לטעם אחר אבל
 הם יאמר שהחזיר כמלאת טענת המנו לקיים השטר
 וטענת ה' להפקיע כח השטר ואין זה מנו וכו' עכ"ל
 מבוחר דס"ל דאם הם מודים שהיה שליט נחמנו בלה מנו
 אבל הם הכחישו אותו אינו נחמנו אלא במנו ואפילו יש עדים
 שהושלש השטר בידו אבל לא ידעו על איזה הנאי הושלש בידו
 נחמנו לומר שהיה פרוע במנו שאילו רצה היה שורפן והומר
 הושלש בידו לכך לשורפו אבל הם יש עדים שהושלש בידו על
 איזהו תנאי דליכא מנו שהיה שורפו אינו נחמנו דלא אמרינן
 מנו והחזרתי משום דטענת המנו לקיים השטר וטענת
 דפרוע להפקיע כח השטר ולה אמרינן אלא כשני הטענו'
 שוות וזה דעת רבינו ברוך אבל רח"ב ס"ל דנחמנו במנו
 דהחזרתי דהמרינן מנו בפ' הא"ש מקדש גבי עדים נחמנו'
 לומר פרענו למלוה במנו דחי בעו אמרה החזרנו ללוה אם
 אין לריך לישבע וכמבואר בסיומן קפ"א ע"ש וכו' הש"ך
 בסיומן קפ"ו ס"ק כ"ח דהמרינן מנו כי הוה מההוא דפ'
 ה"מ ודחה דברי מהר"מ ע"ש ורבינו ברוך וה' המאיו
 נראה דס"ל דדוקא גבי עדים אמרינן הכי כמ"ש ה' החידושי'
 כשי קידושי' בפ' הא"מ וז"ל לאו למימרה משום מנו
 מהמנינן להו דלא אשכחן מנו כה"ג דסיכי מהמנינן להו
 להפסיד למלוה מנו דחי הוה אמרינן הקדמי' ללוה דה"ל הו
 הו נחמרי הכי היתה חובתו של לוקח וכו' אלא הני מתורת
 עדות מהימט דק"ל שליט נעשה עד וכו' עכ"ל הרי דלא
 אמרינן מנו דהין הטענות שוות אלא דוקא התם דמתורת
 עדות נחמנו' וכ"כ ה' פמ"ה סיומן ע"ד ע"ש וה"כ ה"ג
 שליט דהונו נחמנו אלא מדין עד אם הוכחש בשלישות אינו
 נחמנו במנו זה דלא אמרינן מנו הלה בטענות שוות והפטר
 דרח"ב ס"ל דנחמנו במנו דהחזרתי משום דגם בטענה זו
 פטור הלוה דכל שאין השטר ביד המלוה נחמנו הלוה ומ"מ
 דעת רבינו ברוך וה' המאיו אינו נחמנו במנו דהחזרתי
 וכ"כ ה' כנה"ג כשי' לנסהדרין לפירש"ע ע"ש וה"כ אם יש
 עדים שהושלש השטר בידו על איזה תנאי אינו נחמנו לומר
 פרוע דלא אמרינן מנו דהחזרתי מיהו יש פוסקים דשליט
 נחמנו בלה מנו כלל וכן דעת הגמר' בספ"ק דמטע"א
 כמ"ש ה' כנה"ג בתשו' ע"ש וכן מוכח מדברי רבינו ונה
 בחו' בפ' ז"כו"ל ואותוב רבא עליה דר"נ מההיה דקתני
 אין עליו עדים ויזילא מהתת יד שליט ה"ז כשר הלמא חע"ג
 דליכא מנו לגבי שליט כיון שניהם מודים המלוה והלוה
 ששאוהו שליט נחמנו לומר פרוע הוא והע"ג דאדרבה גבי
 מלוה איכא מנו מני למימר לא עשיתיו שליט ושטר זייפא
 הוא שהרי אין עליו עדים קתני כלומר שבעדי מסירה נתנו
 לו ומתו או שיש עדים אין אדם יכול לקיים דכשאין שם עדים
 דמי ואפ"ה כיון דמודו דשליט הוא ביניהם נחמנו חע"ג דליכא
 מנו וה"כ וכו' עכ"ל אלמא הפילו אין השטר ביד השליט וגם
 אין עליו עדים או בעדי מסירה נתנו לו דליכא מנו כלל
 נחמנו וה"כ במנו דהחזרתי יש לקמוך על רח"ב :

ט' ב' ה' המאיו בחי' אם נראה דדוקא כשטר
 חוב נחמנו לפי שאין העדים כותבים שטר
 אחר אבל בשטר נכר הינו נחמנו לומר חזר ולקחו ממנו
 שהרי העדים חוזרים וכותבים לו שטר אחר שלא באחיות
 ואם אין העדים בעולם לכתוב לו שטר אחר נחמנו כל שלא
 החזיק ג' שנים בשטר שיש בו קנין למ"ד לא זכה עד שיגיע
 השטר לידו הם העדים מעדים שלא מסרו ללוקח הלה
 למוכר אין להם לחזור ולכתוב אחר ה"כ זה שהולאו מהתת
 ידו נחמנו עליו אבל למ"ד רובה משעת הקנין אינו נחמנו
 שהרי העדים יכולים לחזור שטר אחר ע"ש ונראה דהם מודו'
 שהוא שליט ביניהם והיו נחמנו הפילו בשטר מוכר אבל
 כשהכחישו דהיו נחמנו הלה במנו שהיה יכול לשורפו בשטר
 נכר הינו נחמנו דליכא מנו שהם היה שורפו היו העדים
 חוזרים וכותבים שטר אחר ואם אין העדים קיימים נחמנו
 הם לא החזיקו הלוקח ג' שנים נחמנו השליט לומר שחזר
 ולקחו ממנו וכן כשמה קנין למ"ד דלא זכה לוקח עד שיגיע
 השטר לידו נחמנו השליט במנו שהיה שורפו אבל למ"ד
 דמשעת הקנין זכה הינו נחמנו דליכא מנו דהם היה שורפו
 העדים חוזרים וכותבים שטר אחר והביק"ל כמו שכתב מרן
 בסיומן ט"ל וסימן ס"ה ע"ש ככ"ו וכן הסכים הש"ך בסיומן
 ט"ל ס"ק ט"ל רובה משעת הקנין וה"כ יכולים העדים
 לחזור ולכתוב שטר אחר וכ"כ הר"ן והרמב"ם בחי' בפ'
 התקבל בשם רבו ע"ש :

יוד ב' מהרש"ח מדכתב הגמרה בספ"ק דמטע"א
 מאחר שהשליט אמר ודחי פרע והמלוה
 אינו יכול לחזור בו עתה מאחר שכבר נעש' המעשה שפרע
 וכו' נראה דדוקא כשנעשה המעשה הינו יכול לחזור אבל
 קודם שנעש' המעשה יכול אבל מדברי הרה"ש נ"ד דלא ס"ל
 הכי שכ"גבי נחמנו ח"ג קנין והיו יכול לחזור בין כשעת
 הלוואה בין שלא כשעת הלוואה כג' מדברי הטור סי' כ"ב
 וה"ג גבי שליט והפ"ו הרמ"ה הכה מורה כיון שמכר
 השלישות בידו ערוך מקנין עכ"ל וכבר הביטקו הב"ח
 והדריש סי' כ"ב דגם הרה"ש סובר כהרמ"ה בנחמנו דדוקא
 כשע' הלוואה הוא דה"ל קנין ע"ש ו' אפ"ד בשליט בין כשעת
 הלווא' בין שלא כשעת הלוואה לריך קנין דגבי נחמנו' הרמ"ה
 שסובעל הקדמות שער כ"ו טעמא דכשעת הלוואה ח"ג
 קנין דבקהיה הנהה שהאמינו שמלוה לו מעותיו גמר
 ומשעבר נפשוה ע"ש וה"כ דוקא כשהמנות דשייך ה"ט
 דכהנהה שיש ללוה שהמלוה האמינו שנתן לו מעותיו גמר
 ומשעבר נפשוה למלוה אבל הכה שאין הנחה למלוה כמה
 שעבר עלמו לשליט וכבר כתב הכנה"ג שלא רצה מהרש"ח
 תשובות הרשב"ה הכוונה חכ"י בסוף הסיומן והיה בתשובות
 ח"כ סימן ל"ט וז"ל ג"מ מ"ש שליט כוונה לשניהם ואין אחר
 מהם יכול לחזור בו אינו אומר ערבך ערבה לריך וכו' ה"כ
 ח"ל כפי' זכה בשביל שנינו וכו' אבל שיקא השלישית מן
 הסתם כהומר זכה לה שמענו וכו' כשכיל שהניחו בידו וזכה
 בו וכו' וכמה הוא זוכה אדרבה הינו הלה בהולך או פחות
 ממנו ואינו זוכה להם כלל ויכולים הם לחזור בהם וכו' וכ"כ
 בתשובות הרשב"ה ח"ד סיומן ס' ע"ש וכ"כ הרמ"ה בפ' זה
 בורר לחזור קודם גמר דין ע"ש ומדברי מהר"ק שבהנהגותיו
 משמע דוקא אם נהרלו שניהם אבל אין אחר מהם יכול
 לחזור ע"ש וליהה במ"ש :

יא דין ב' העדים נחמנו וכו' מרן חכ"ל
 כ' אבל הרשב"א בהשו'
 ההוא דבעל הומר לפקדון ושליט הומר לגרוסין דשליט נחמנו
 הפילו יש עדים שהומרים לפקדון ועיון בתשו' הרשב"א
 ח"ב

ח"כ סימן ל"ה הנראה דהפ"ו העדים מכחישם אותו כפניו
 כהמנוכ"כ כתי' בס' התקבל וז"ל וא"ת נחזי סהדי מאי
 אמרו ח"ל דמ"מ כיון שהיה יכול השליש למסרו להותק
 ותנשא בו הוא מאמניו הפ"ו במקום עדים וכאלו אמר
 כאמן עלי באומר לגרושין מסרתיו יותר ממאה עדים ופסל
 כל העדים לגבי דידה כל זמן שאמר הוא לגרושין קורם
 שכחו העדים וכו' ע"ש הרי דכאמן הוא נגד העדים הפ"ו
 מכחישם אותו וכן דעת הר"טב"ה כתי' סודל"ה בהדרישה
 ע"ש ומהרש"ה כ' אע"ג דכ' בעל התרומות שער כ"ב
 חיוב לקפק אם השליש כאמן יותר מהם וכו' כיון דרבי' פ'
 ל' הרמב"ם מסכים לרעת מהר"ם ולא חלק עליו נ"ד הפ"ו
 נקטו' ע"ש ולא זכה הנס בעל התרומות שם אח"כ כתב
 תשו' הרמב"ן דאינו כאמן נגד העדים הכל הרמב"ה
 והר"טב"ה ס"ל דכאמן נגד העדים מיהו ה"ר קורם שבאו
 העדים אבל אחר שבאו העדים לא . ומ"מ אם יש שני בתי
 עדים המכחישם זה את זה והשליש אומר כא' מהם השליש
 כאמן רסלק העדים כמי שאינו והשליש נשאר כנאמנותו
 כ"כ ה' פרח מטה אהרן ח"ה סי' פ"ב ע"ש .

י"ב דין ה' הרי הוא כחוקת שאינו פרוש וכו'
 הריף בתשו' סימן רכ"ח
 והביאו בעל התרומות שער כ"ב ע"ש וכ' הסמ"ע נראה
 דה"ד שאין הכ"ד טוענין לו שיסבע אבל אם טען הלוה
 בעלמו וסבע לו לריף לישבע לו דלא עדיף כשהוא כיר שליח
 מכשהוא כיר המלוה עלמו כשאין בו נאמנות וכ"כ הכ"ח
 והש"ך ע"ש וכ"כ שהרי כ' בעל התרומות שער כ"א ח"ד
 סימן כ' דטבעה דר"פ ממתני' דהכח ליפרע מנכסי
 יתומים לא יפרע אלא בשבועה נפקה במ"ש רש"י כפ'
 הכותב דטעמא דנפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא
 בשבועה משום דטועני' להם מה שאביהם היה יכול לטעון
 ואם היה טוען השבע לו לריף לישבע דמ"ו לא יפרע מורשו
 אלא בשבועה דטוענין להם מה שאביהם היה יכול לטעון
 אבל התוס' בשבועות רף כ"ה בד"ה וכו' מה זכו' כ' דאפי'
 לא היה יכול אביהם לטעון טועני' ליתומים דעכוד רבנן
 חקנתא ליתומים להשביע במקום שאין האב יכול לישבע
 ע"ש ו"ה כ' אפטר דהכח נוכח מהלוה ענמו בלא שבועת
 מכח חוקה שלא לישבע שאם פדעו דודאי היה מודיע
 לשליש בפני המלוה ועוד דה"כ היה הוכע ממנו השטר
 ולא היה מניחו בידו פמ"ש הריף ובעל התרומות ואפ"ה
 כשמת הלוה לא יפרע מן היורשים אלא בשבועה דאפי' לא
 היה יכול אביהם לטעון טועני' ליתומים מיהו אפשר
 דהטור כ' אם מתו הלוה וכו' וכו' ללוה עלמוד לריף
 לישבע כיון שטוען כריח שהרי בהכרח"ש כפ"ק רב"ב
 דאם טען פרעתון כחוק וממנו אע"ג דאין באמן יראם
 שריף לישבע כיון שטוען טענת כריח הכל בותמו לא
 משבעי' ליה מספק והביאו הטור סימן ע"ה ע"ש ו"ה כ'
 הכח דלא יפרע מן היתומים אלא בשבועה כ"ש מהלוה
 עלמו שטוען כריח וכה"ג כתב הרמב"ה במיוחדות סימן
 כ"ב ומהרי"ק סי' ק"מ גבי כתי' טעני' לירש שמה פרע
 אביהם וכ"ש אם הוא טוען בעלמו כריח"ע"ש ול' הטור
 ומרן כס"י ע"ה ס"א ח"ב לריף לישבע שהוא פרוש הפ"ו
 כפ' המלוה וכו' משמע דכ"ש כשמת המלוה לריף
 לישבע ח"כ חייב שבועה לירש' עפי מכחיו המלוה מיהו
 כבר כתב הש"ך שם דמיורי בטועני' היורשי' כריח ע"ש

ופתב הש"ך דה"ד כשהושלם כהתם שיפרענו ליום פ' אבל
 אם התנו שיפרענו דוקא בפני השליש א"ל שבועה כלל בין
 אומר השבע לי בין כה לפרוע מן היתומים השליש כאמן
 שלא פרעו ע"ש ונראה אע"ג דק"ל בהומר אל תפרעוני
 אלא בפני פ' ופ' וטען פרעתון בפני אחרים אם כהו אותם
 אחרים והעידו שפרעו בפניהם פטור אם מת הלוה אין
 טועני' ליורשיו שמה פרעו בפני אחרים דלא טעני' ליורשיו
 אלא טענה שהיה אביהם כאמן עליה בלא ראייה אבל מה
 שהיה אביהם לריף ראייה אין טועני' להם וא"כ ה"כ כיון
 דאביהם אם טען שפרעו בפני אחרים אינו כאמן עד
 שיביא אותם העדים שפרע בפניהם אין טועני' ליורשיו
 וה"ל אם התנו שפרענו דוקא בפני השליש וטען שפרעו
 בפני עדים אחרים והביא אותם עדים שפרעו בפניהם
 פטור אבל אם מת אין טועני' ליורשיו כן ואם מת השליש
 וטען הלוה שפרע בפני השליש לריף לישבע וה"כ טועני'
 ליורשיו כן .

י"ג מ"ו שחייב בשטר בקנין וכו' בתב הפרישה דנקט
 בקנין משום דאזי כותבי' שטר ללוה אעפ"י
 שאין מלוה עמו וגם יש לו רכותא אע"ג דבקנין מירזכה
 המלוה ה"ף שלא הגיע לירו הפ"ה לא יתנו לו לגבות בו
 ואפשר דאם לא היה בו קנין טועני' ליורשיו הלוה ומחזירם
 להם השטר מאחר שהלוה מסרו בידו להשליש ע"כ ונראה
 גימק דנקט בקנין לרבותא כדמשמע ל' בעל התרומות
 שער נ"ב ח"ג סימן י"ד וכ"כ הכ"ח ע"ש ו"ה ה"ב לא קנין
 דאין מחזירים השטר ליורשיו הלוה והריף בתשו' סי' קפ"ג
 סיים דאם היה ממון של רחובן הלוה אלל שמעין המלוה
 אם היה פפדים שלא יוכל לבפור בו מולאזי אותו מידו ה"ף
 עפי' שאמרו לי חוב כגדרם ואם אינו בעדים יוכל לכפור
 בו ואם אמר יש לי ממון אללו כנגדו כאמן שהפסד שאסר
 הוא הפסד שהתיר ואין מולאזין מידו עכ"ל .

י"ד דין ו' שריש הנעשה על שליח וכו' מי
 ששלח שט"ח ביד א' לגבות
 מהלוה והלוה פרע לשליח ולקח השטר מידו והמלוה חזר
 על הלוה ואמר שלא עשאו שליח אלא שמסר השטר בידו
 כפקדון כתב ה' תורת חסד סימן רס"ה דהשליח כאמן כיון
 שהשטר בידו ול"נו לרעת הרמב"ם דכאמן לומר לקחתי
 ככתובה ומסירה אע"ג דאין בידו שטר קנין דה"ל כאמן
 לומר שעשאו שליח אלא אפילו למ"ד דלריף ראייה על הקנין
 הכח מורה דכאמן כיון דאינו טוען על גלגמו לקנות החוב
 ע"ש ולא מסהבר בן דאדריבא ח"ל אפילו לרעת הרמב"ם
 דכאמן על קנייתו ה"ד משום דפוא טוען על גלגמו שקנה
 וכ"כ הרמ"ה בפ"ג פ' סימן קצ"ו וז"ל אי טעני' דיהיב
 מארירי שטרך להוה שטרך נהליה בכתיבה ומסירה כדאזי
 מהימן וכו' ואזי לה טעני' דאקנייה ניהליה אלא כמסירה
 וכו' פי טוען דא"ל וזל שקליה לממון לנפסך מהימן דני
 שקליה ברשות בעלים שקליה וכו' אע"ג דחיובת קהדי
 יודעו דשקלי ויהו טעני' אתה אמרת לי ליעלו ושקלתי
 מקמי דתורת כך ה"ל דאקניתי לממון ניהליה כסד מאנפי
 ההקנאות ומלוה קטעין דלא ח"ל ולא חקני ליה מרי
 משתבע יהו למלוה וללוה הית ומפטר וכו' וה"ע
 דמהמני' ליה להאי דשקליה לממונה אע"ג דחיובת קהדי
 דשקליה מ"ד אמאן דאסהירו עליה דהכל פירי דהרעא
 דלאו דיליה דאי הוי טענין ואמר לפירות ירדתי כאמן דלא
 חזיף אינש למיכל פירי דלאו דיליה וכו' עכ"ל הרי"ד ח"ל
 בהר"ם דכאמן על קנייתו וה"ט שטוען על עלמו ולא
 חזיף ליעול ממון אחרים הכל לומר שעשאו שליח אפשר
 דאינו

דעו כי החייב מורה לכל זה כיון שהלואה מאו אמר שישנו
 חייב לו וכשעת מעשה ה"ף חלו פ"י לא היה נאמן הלא
 במעשיו הוא דמהמנין ליה מגו דלוי בעי משקר כנתיבה
 נמלא דכשעת מעשה להשלומי השטר קבל ממולה וכו'
 עכ"ל הרי"ם ל' דכל זה הלא נאמן לפירעון השטר כפי'
 והמלוה קבל בשתיקה הפילו ידע שחייב לו כ' חובות ה"ן
 המלוה יכול לתפוס בסכיל חוב שרונה דלא התי שתיקה
 ומכעל דזכרו וכן דעת הר"ם והר"ט כ' וכן הסכים
 הר"ב ו' בתשובות ח"ה סימן קפ"ה ות"כ סימן רמ"ג וכן
 משמע מרדכי בעה"ת והטור סימן פ"ג דהם פרע לו כפי'
 השטר והלה שתק הוי כהוראה כמ"ס החקוניס וככנה"ג
 בתשובות כס' בע"ח סימן כ"ז ע"כ ה"כ הפטר דגם
 מרן שפסק בהרשב"א וד"ר דהפילו פרע כפי' השטר יכול
 לתפוס לחוב חתר"ה" בתוב ידוע שהחייב מורה לכל ה"ס
 הלא כופר שישנו חייב ה"ן המלוה נאמן במו שקי' הר"ם
 בתשובתו ה"ו

ב' א"ם ה"ן בו נאמנות ה"נו נוטל הלא בשבועה ופ"י
 כתב הסמ"ע והב"ח דהפילו לא טען הלוה
 השבע לי אכן טענין ליה בין דלויא ריעותא שהורה ברין
 הפונס שטר וכו' הכל ה"ף הסכים דה"ד כשטען הלוה
 השבע לי ואם מועיני דרין שטר זה כשהר שטרות וכה"ג
 הטור ומרן בסומן קכ"ו ס"ה שפי"ג כ' כשטען הלוה השבע
 לי ע"ס וכן כתב בעה"ת סוף שער ד' ביטלו כ' שטרות
 דהפילו פרעו כפי' עדים נאמן לומר משטר אחר קבלתי
 בלא מגו ואם ה"ן נאמנות בשטר נשבע על שטח וכמחן
 דמפיק שטרא החכרי וסקיל ע"ס כ' כשטען מחוב בע"פ
 קבלתי שאל מן כמגו דלה"ד וניטל בשבוע דוקא חס טען
 הלה השבע לי ככל שטר דעלמא וכו' כ' בעל העיטור כדני
 חוב דט"כ דהו"ל כמחן דמפיק שטרה החכריה וכו' ל' חידך
 פריעא הוה דלוי כל במגו וכו' הרי"ם כתב שישנו בשטר
 דעלמא הכל רכוש ה"י כס' משפטו שבוטות כ' בשער יג'
 מן הנכס ע"י ויגלו מאן דהה"ד שטר"ה וכו' חס לא הוי
 עדים סס בשעת הפירעון מגו שאם דלה הוי כופר על
 הכל ואמר לה"ד והורה ונקתו ומרדך חס לקחתה מאן
 כשכוע' כמ"ס חיינו וכו' והע"פ ח"נו פירע בעל השטר
 חוב הלא בשכוע' שאלו המעות שקבלתי סטרתי ויגה לפי
 שכן שטר נתרעע ע"כ ח"נו נוכח הלא בשבועתו ב"ס
 חכמים וכו' והלכתא אהרע שטרא גשבע שכנגדו ונוטל
 עכ"ל נראה דס' ל' דהפילו בלא עיני דחובה מגו דלה"ד
 לדין לישבע לפי שכן השטר נתרעע והפילו לה טען הלוה
 לדין לישבע ומ"ס והלכתא החרע שטרה נשבע שכנגדו
 ונוטל לאו דמס' החרע שטרא לענין שטרך המלוה לישבע
 כפי' ר' חדה המרינן עלה וה"מ כפרעי' באפי סה"י
 לכל פרעיה בין דידיה לדידיה מגו דנוטל למר' לה"ד מ' וכו'
 כמי לומר סטרתי ויגה וכו' ה"כ משמע דהם ח"ן עדים
 דנאמן כמגו לא אחרע שטרה ונוכח בלא שבועה וכו' כ'
 בעל העיטור והר"ם סס בשס ר' ה"י רכטל השטר
 לגמרי וכשבג הלה ונפטר ע"ס הלא דס' ל' כיון דכלא מגו
 בטל השטר ה"כ כי איכא מגו נתרעע השטר לענין שטרך
 המלוה לישבע ועיין כס' נתיבות משפטר ד' ר'
וראיתי למה"ה דרדכי סימן פ"ב ו' ל' וגם בעדו'
 העדים איכא פלוגתא לדעת הרמב"ם
 לדין שיעידו שבתורת פירעון וכו' הכל חס ח"ן מעידו' כ"ה
 על נתינת המעות והיניס ידעום חס כשורת פירעון הו'
 בתורת פקדון חו' מהנה לא התרע שטרה ור' חדה"ס
 ס' ל' בין דהר"ה נתינת המעות החרע שטרה ונל' ד' לכל ה'

דעו כי נאמן ועיין בתוס' המבליט ח"ה סימן רס"ו שכתב
 דכיון ששט"ח כירו ויכול לומר פרוע הוה לו לשורפו נאמן
 לומר שבעל השטר נתנו לו כדי שופרעו ואם יכא המלוה
 ויאמר לו שלה הוה חוור ונוכח מהלוה הלא גרע השטר
 שכירו מהרה כח"י של מלוה שיתן שיכול ליתן לו ע"ס כ'
 לכאורה דנאמן מרין שלם דהפילו הכחישו השליש נאמן
 אבל מהר"ן מונס בתשובות סימן ר"ג כתב לזה הו"ל
 שטר על החובן כסך ידוע וכו' הלך לוי חסי לזה בשטר הנו'
 ונכה ממנו שלם הממון וכו' והח"ך תבעה לזה כל
 החוב מראובן וכו' ראוהו בן הוא שהיה נמון זה אללי
 הכל אחיך בא משמך וכירו השטר ופרעתו וכו' תשו' חס
 דחובן מורה שלא פרע ממון ללא הלא פרעו ללוי אחיה
 בשראה השטר כיהו וכו' החובן חייב לפרוע ללא כל הממון
 וכו' ואם טען לוי שלמה אחותו מסרה לו השטר וזוהי לו
 שובבה ממנו ושמה שקבל ממנו היה כשליחות של לזה
 אחותו ישבע ע"ז שבוטת היתה ויפטר שלה יתן לדחובן הכ'
 שלישים שגכה ממנו ויפסיד אחס רחובן וכו' ע"כ הרי
 דס"ל דחייב הלוה לפרוע למלוה מה שפרע למי שהוציא
 השטר דה"ן השטרן שכירו ראה וכו' הרמ"ה בתשובות סי'
 דמ"ג על רחובן שתבע לשמעון חובו וכו' לשמעון כל חלו
 לוי ונתן לי השטר דלא שפטר בזה ב' ה"נו כודאי חס שלחו
 החובן כמ"ס חס לאו ואין בקוללת לוי השטר עליו ראה
 שחוס שלח רחובן דה"ן חנו ודעיס על חוזה דרך כ' לירגו
 השטר וכבר אמרו ערב שהיה שט"ח יולא מתחת ידו ח"נו
 נוכח ואם כתב בו התקבלתי נוכח הרי"ם רואה הערב
 הנה הו"ל השט"ח על הלוה ואין לורחיה כזה וכו' ע"ס
 הרי דה"ן השטר שכירו ראה דאמרינן שמה גפ"ו ומלכו
 כמבואר בסומן ק"ל גבי ערב ע"ס :

סימן נ"ח

א' דין א' בשביל קבלתם זכו' כ' הסמ"ע
 הפילו הורה שנתן לו
 לפירעון שטר זה כל שהוא קיבלם בשתיקה יכול לומר
 סיטראי נינהו ע"ס וכן מבואר בתשובות הרשב"א ח"ב
 סימן ק"ג שכתב וז' ואסיקנא דכל שפרענא כפיני עדים
 נאמן לומר סטרתי נינהו וההוא לכאורה בשט"ח חיימו
 שקול שטרה וכשהזכיר להם את השטר בשעת פירעון הוא
 ימרא ל' לכסוף חבו לוי שטרה והפ"ה הוי יכוניס לומר
 סטרתי נינהו כלומר לא לשם פירעון אותו שהמרת קבלנ'
 וכו' וכ"כ בתשובות ח"ג סימן ס"ך ע"ס ה"י דהפילו הזכיר
 לו השטר יכול לומר סטרתי נינהו הע"פ ש"ן חוב אחר
 ידוע ובתשובות ח"כ סימן ל"ז לא הוכיח ממעשה דחיימו
 משום דחובה למימר רמיווי בשלא הזכיר להם השטר כפי'
 כשעת פירעון מיהו כיון שהתפוס מבעל חובו שלא לדעתו
 מה שתפס תפס שמועיני דהפילו הזכיר לו השטר ואין חוב
 אחר ידוע כיון שהלוה נאמן ע"כ חוב כשגו מה שתפס
 תפס ועיין בתשובות שער יוסף סימן ו' הכל בשו"ת כסמ"י
 דהם סימן ע"ט כתב וז' ל' דהתם ח"נו הומר שקבלם לשם
 פירעון אותה חביבה והשטר בחזקתו הכל הכה הר"ה נתן
 המ' כפירעון השטר והע"ג דהוה לא אמר מדיליה התי
 שתיקות דידיה ומכעל דיבור דמפרש הוי ונס כיר הלוה
 תליא מלתא לפרוע איהו חוב שירנה שהרי ג'לו לא הנה
 לקבל תשלומין כלל ופרעו ק"ל הנתיבה בע"כ שמה נתיבה
 וכו' והפילו תומא דשה"י היכה דה"ת ליה חוב אחר כיון
 דממונו משועבר לשני החובות וכו' ה"ד ב"ג כ"ן חוב

לדין

לשטוחו חייל להרמב"ם דכטיל השטר לגמרי נריך שיעור
 שכחות פירעון נתן המעות רלה סגו לכטל השטר לגמרי
 בעדות מליאות נתינת המעות הכל לדעת הר"ם שוכו'
 ולר"ם דריעות ה' דשטרה אינו אלא לענין חוב שבועה
 למלוה אפילו יש בשטר נחמנות להוראוי סגו בעדות
 מליאות המעות והרמב"ם אפטר דמורה דכטל יעידו
 העדים אלא על מליאות נתינת המעות לא אחרע שטר
 אלא לחייב שבועה למלוה אפילו יש בשטר נחמנות וכ"כ
 מדבריו שכתב בפ"ד אכל הם ראוהו נתן לו המעות ולא
 ידעו וכו' ואמר המלוה פירעון של חוב אחר הוא ה"ו נחמן
 ונשבע וכוטל וכו' הרי דמהני עדות לעדים לחייב שבועה
 למלוה בדברי ר"ת וכו' ע"כ הרי דם"ל דהם העידו העד'
 על נתינת המעות אפילו לא ידעו הם כחות פירעון או
 מתנה נריך המלוה ליטבע כנ"ל אפילו לא טען הלוה
 השבע לי אפילו יש נחמנות בשטר אכל הם אין עדים כלל
 א"ל ליטבע אם יש בשטר נחמנות והם אין בו נחמנות א"ל
 ליטבע אלא כ"כ טען הלוה השבע לי דרוקא כשיש עדים על
 המעות והני עדות העדים לחייבו שבועה בכל ענין וא"כ
 כן שהרי כתב מהר"י ו' מיוגש והביאו בעה"ת שערי ט'
 וז"ל ה' דאמרינן הנ"מ דיפרעיה באפי סהדי מסתברא לן
 דרוקא היכה דקא מסהדי סהדי דכתורת פירעון יחיה
 נהליה וכו' דה"ל מנון אכל היכה דמסהדי סהדי דיהבי
 זווי ולא ידע אי כ תורת פירעון או כחות מתנה ומאי דרמי
 להו אמרינן מנו דאי בעו אמר במתנה יהבי נהליה ומיהמן
 כי אמר סטראי נגהו מהימן תבע דה"ל בפ"י אמרו אכל
 פרעו' בין דיליה לדיליה מנו דאי בעו אמר להר"ם יכול
 למימר סטראי נכחו אלמא כל היכא דא"ל מנו אמרינן
 ומתמינן ליה ה"כ מהמינן ליה וכו' ע"ס הרי דהעידו
 העדים על נתינת המעות יליף לה לפרעו ביטל כוונת דכמו
 דנחמן כמנו דלהר"ם ה"כ כשיש עדים נחמן כמנו דמתנה
 וא"ל הימא דוקא בדליכא עדים כלל הוא דנחמן כמנו
 דלהר"ם דלא אחרע שטרה כלל אכל הם יש עדים על נתינת
 המעות כיון דהני עדות העדים לארועי שטרה לענין
 דנריך ליטבע אפילו כשיש נחמנות בשטר הימא דאחרע
 וכטל השטר לגמרי והרמב"ם והסמ"ג השמיטו דין זה
 דהכימו דפ' הכותב דפרעיה בין דיליה לדיליה
 דנחמן כמנו דלהר"ם וכתבו דהם ראוהו נתן לו מעות ולא
 ידעו וכו' דנחמן כמנו דמתנה ונשבע וכוטל וא"ל ה"ל
 להוכיח דהם אין עדים כלל דנחמן כלל שבועה כדון כל
 שטרי חוב אלא ודאי דאין חי' ורבותא נקטו דכשיש עדים
 דנחמן כשבועה וכ"כ כשאין עדים דנחמן כמנו דלהר"ם
 ופשיטא דנריך ליטבע בכל שט"ח הר"ם נד"ת ש"ט דקדק
 דה"כ ה' דאמרינן אכל פרעו' בין דיליה לדיליה וכו' אפילו
 כעדים אם נתן המעות סתם דנחמן כמנו דמתנה וכ"כ
 בלא עדים וא"ל דטענת להר"ם הוי העזה שכוטר לגמרי
 כל דברי הנכתב טפי מטענת מתנה שמורה שקבל המעו'
 אלא שטען לשם מתנה ומ"ה אשמעינן דאפילו מטענת
 להר"ם דגרועה אמרינן מנו וכ"כ מטענת מתנה שהוא
 חשוב מתנה ע"ס וליתא דה"כ בלא עדים שייך מנו דמתנה
 וא"כ הכתי ליתא רבותא דאפילו ראו העדים נתינת המעו'
 נחמן כמנו דמתנה וכ"כ בלא עדים דאיכא תרתי מנו
 דלהר"ם ומנו דמתנה ומ"ה השמיטו הרמב"ם והסמ"ג
 דין זה כמ"ס ועיין בס' שערוסף בתשו' דיו' .

ונראה דהם טען הלוה השבע לי ודאי דנריך ליטבע
 ולא שייך מנו לפטור משבועה לכ"ע דאפי
 למ"ד דאמרינן מנו לפטור משבועה ה"ד הם כטענת

המנו היה פטור משבועה אכל הם כטענת המנו חייב
 שבועה אע"פ שטענת המנו היא ויהר טובה לא אמרינן
 מנו לפטור משבועה דאמרינן בפ"ק דמלווא גבי סלעו'
 דיכריס מלוה אומר ה' ולוה אומר ג' וכו' דהם"ד שתיס חייב
 כנ' היכי פטר לה ר"ע האי אערומי מערים סבר אי חמוי'
 שתיס כעו' הישתכועי אומה ג' דהוי כמשיב אבידה
 ואפטר וכו' וכן הוכיח ה' כנה"ג בדיוני מנו אות קס"ו
 ע"ס אכל לדברי הסמ"ע דכטענת סטראי נריך ליטבע
 ככ"ד בלא טענה בפונס שטרו נראה דלמ"ד דאמרינן מנו
 לפטור משבועה נחמן לומר סטראי בלא שבועה דמנו
 דלהר"ם זכ"ב ק' כנה"ג דה טור נמשך אחר הרמב"ם
 ש"כ לפי שהוא סובר דמנו לפטור משבועה לא אמרינן
 וכו' ע"ס .

וראיתי כש"ת בשמים דאם סי' ו' שכתב דפונס
 שטרו בחוק זמנו א"ל ליטבע משום דאיכא
 מנו דלהר"ם ורוקא לאחר זמנו ליכא מנו דיכול לו' השבע
 ליוה"ק שהרמב"ם תפס סכרת רבו מהר"י ו' מיוגש דמנו
 לפטור משבועה לא אמרינן היכא למימר דלא חייבה
 המשנה אלא במקום דאיבעו ליה אמר אשתבע לי אלא
 דנחן לא פתחי' ליה ובי איכא פנס פתח פיד לאלס הוא
 ומשביעו אותו אכל בחוק זמנו לא וכו' ע"ס וא"כ אפשר
 דאפילו למ"ד דאמרינן מנו לפטור משבועה ה"ד הם
 כטענת המנו לא היה יכול להשביעו אכל הכה דכטענת
 להר"ם היה יכול להשביעו אלא דנחן לא פתחין ליה לכך
 כטענת סטראי דאיכא ריעותא פתח פיד לאלס ומשביעו'
 אותו כמנו בפונס שטרו דמורה הרמב"ם דאמרינן מנו
 לפטור משבועה ולא חייבה המשנה שבועה אלא לאחר זמנו
 משום דכטענת המנו היה יכול להשביעוהו כ' דכותא :

ואפ"ש דהכה לב"ע אמרינן מנו לפטור משבועה
 מרכתב ה' ג"ד ת הכיאו ה' כנה"ג בדיוני
 מנו אות קס"ט דהא דלא אמרינן מנו לפטור משבועה
 ה"ד כשאין המנו מעלה ומוריד לענין הממון עלמו דכלא
 המנו נחמן להוציא סממון או להחזיקו אלא דכלא המנו
 היה חייב שבועה והתם כה לפטור משבועה מכח המנו
 כזה לא אמרינן מנו לפטור משבועה אכל הם המנו כח
 על עיקר הממון אגב מועיל לפטור ג"כ משבועה ע"ס
 וא"כ נראה דה"כ כטענת סטראי למאי דק"ל דהם היו עדי'
 בפירעון דליכא מנו בטל השטר א"כ המנו בא על עיקר
 הממון דאגב מועיל ג"כ לפטור משבועה אכל בפונס
 שטרו כיון דאפילו יש עדים נחמן להוציא ממון כשבועה
 א"כ כי ליכא עדים התם כה לפטור משבועה מכח המנו
 לא אמרינן מנו לפטור משבועה אכל הם ליחא שהרי כתב
 הר"ם"ס בפ' כל הנשבעי וז"ל ומקלת גאוניס כ' שהמלוה
 על המשכון נחמן לטעון ער כדו דמיו כמנו דלקוח הוא
 בידי דלא שקיל בלא שבועה חמורה ומנו ליה כהריגשבעו'
 וכוטלי' דמוציא מחבירו ולית ליה אלא בשבועה חמורה
 וזה נועה קלת לדברי הנ"ל דלא אמרינן מנו לפטור משבועה'
 וכו' וכ"כ הראב"ד בס' תמ"ד סימן קל"ה והביא דברי
 מהר"י מיוגש ע"כ הרי דה"ג דכלא מנו לא היה יכול
 להוציא ממון דנשבע הלוה היסת ופטור והמנו כה על
 עיקר הממון אפ"ה לא מהני לפטור משבועה והש"ך סי'
 ע"כ ס' ק"ק ט הוכיח מדברי הרמב"ם פ"ג מה' מלוה שב'
 אכל הם היו שם עדים שחפז זה משכון כידו לא ידעו על
 כמה אינו יכול ליטולא בשכו והואיל וחיין שם עדי יכול לו'
 שליהוה נחמן לומר יש לי געלו כו"כ כשבועה עלמה שהיה
 נשבע אם היו שם עדים שהוא משכון שאין אומרים מנו
 לפטור

לפטור משכונה וכ"כ המ"מ שוכע"הת שמ"ט ח"כ ע"ט
 נראה דכ"ל רפילו כשם עדים שבמסכונ כח לודו נאמן
 המלוה בשכונה דאי מיירי כסאין עירי ראייה דיש לו מנו
 דהחזרתו ח"כ מאי הולמי' דיש עדים מאין עדים שכלו
 להוכיח דבית עדים לריק שכונה כנ"ח לימא רבאין עדים
 כמו כיון דאיכא מנו דהחזרתו נאמן בשכונת היסת ע"ט
 וא"כ לפי' רפילו בלא מנו נאמן ליטול ממון בשכונה ומכח
 המנו אהת כח לפטור משכונה לכך לא אמרינן מנו
 לפטור משכונה

אבל

הטור סימן ע"כ כתב וז"ל וכת' הנאו' אע"פ
 שאם היה טוען לקוח הוא כדיו או להר"ם היה
 נפטור משכונת היסת. בשטעון שהלוק עליו עיר כדיו דמיו
 לריק ליטבע כנ"ח כדון הגשכע' ונוטלי' ואם הוא בעינין
 שאינו יכול לטעון לקוח וכו' נשכע הלוק היסת וכו' וכן פ'
 מרן שם הרי רכלא מנו היה יכול המלוה להוילא ממון אלא
 נשכע הלוק היסת ונוטל משכונו והמנו כח על עיקר
 הממון ואפ"ה לא מהני ליה לפטור משכונה ונראה שזה
 דעת הרמ"ם וזהו שיהיה טענה קלת וכו' משום דאיכא למימר
 דה"ד כשנאמן להוילא הממון והסתויו כח מנו אלא רכלא
 מנו היה חייב שכונה ואתה כח לפטור משכונת מכח
 המנו כוח לא אמרינן מנו לפטור משכונה אכל במלוה
 על המשכון דהענו כח על עיקר הממון רכלא המנו
 היה יכול להוילא ממון אפשר דאנכ מועיל ג"כ לפטור
 משכונה לוח כתב שזה נטע קלת לדברי מהר"ן מייגש
 דאפילו כוח אמרינן מנו לפטור משכונה וחזר וכתב טעם
 אחר בשם הנאוניס דכיון שכל להוילא ממון מחכירו לא
 הגו בלא שכונה חמורה ונראה דגם הטור תפס טעם זה
 דהא בסימן ז"ג ס"ל ככאיו הרא"ש דאמרינן מנו לפטור
 משכונה אלא דבמשכון לריק ליטבע כנ"ח משום דבא
 להוילא ממון מחכירו אכל הרמב"ם שכתב משום דמנו
 לפטור משכונה לא אמרינן ס"ל דאפילו בלא מנו נאמן
 ליטול משכונה והמנו לא בא רק על השכונה ולא אמרי'
 מנו לפטור משכונה מיהו לשון הרמב"ם שכתב המלוה
 על המשכון הואיל וכפרע ממה שחת ודווחלו ראה היה
 אומר לקוח הוא כדיו הא נשכע כנ"ח ונוטל וכו' משמע
 דאינו נוטל אלא מכח מנו וכ"כ הרמב"ם כפ"ח מה' טוען
 טען שהוא משכון כדיו וכול לטעון עיר כדיו דמיו ונשכע
 כנ"ח כמד' ה' בדברים שאינ' עשויים להשאל ולהשכיר וכו'
 ושכתב מכאן אהת למד לכל מי שיס לו מטלטלי' כדיו
 אע"פ שיכול לומר לקוחים הם כדיו ונשכע הסת ויפטור אם
 אמר שלך הם הכל חייב אהת לי כו' ונשכע כנ"ח אהת"כ
 יטול כדון כל הגשכע' ונוטלים עכ"ל הרי בדברי העשוי'
 להשאל ולהשכיר אינו נאמן לומר לא לקוחי' ולא ממושכן
 ככל דבר שחינו עשוי להשאל ולהשכיר נאמן לומר לקוח
 בשכונת היסת ואפ"ה אם טען ממושכן כדיו לריק ליטבע
 כנ"ח משום דמנו לפטור משכונה וכן מבאר מדברי
 הראב"ד בסימן תמ"ד סימן קל"ה ע"ט ומ"ש הרמב"ם
 דאם היו עדים שהוא משכון אינו יכול ליטול אלא בשכונה
 חמורה נראה לפי מ"ש מרן הכ"מ כפ"ב מה' שכירותין
 יא דכל שהוא מורה שנעשה שומר אלא שפטר עצמו מלד
 אחר כגון שטוען החזרתו או תנאי היה כיון שגורה שנעשה
 שומר לריק ליטבע בעין שכונה דאורייתא אכל כשטוען
 שלא נעשה שומר כלל אינו נשכע אלא היסת וכן הסכים ה'
 כנה"ג ועיין כס' בני חיי סימן כז' וא"כ במשכון אם טוען
 לקוח נשכע היסת אכל אם טוען החזרתו לריק ליטבע עיין
 דאורייתא כמו בטענת המנו אלא אפילו קיין עדים דנאמן

כמנו ללקוח אע"ג דבטענת לקוח נשכע היסת אפ"ה
 כשטוען לי עליו כו"כ לריק ליטבע כנ"ח השכונה שהיה
 נשכע אם היו עדים משום דלא אמרינן מנו לפטור משכונ
 אכל בלא מנו אינו נאמן וכן אמרינן בס"פ המקבל דהוי'
 יכול לטעון עיר כדיו דמיהס אלא במנו ללקוח ואפ"ה לריק
 ליטבע כנ"ח דלא אמרינן מנו לפטור משכונה כמבאר
 בדברי הראב"ד כס' תמ"ד סימן קל"ה ע"ט וכס' שכונת
 לר' האיו שער ז' וכן מוכח קלת מדברי הר"ן כפ' כל
 הגשכע' כס' מהר"ן מייגש גבי בע"ה ושכיר ע"ט
 ואדרבה מסתבר כיון דטענה גרועה היא ואינו נאמן להויל'
 הממון ולהסתויו אלא מכח המנו לא מהני המנו לפטור
 ג"כ משכונ' אכל אם נאמן בלא מנו דהטענה מלד עלמה
 טובה להוילא ממון אהני המנו לפטור משכונה וכה"ג
 כתב הש"ך בסימן פ"ט ס"ק י"ד לרעה הנאוניס דה"ט
 דהאומן שיש לו משכון פטור משכונה משום דטענתו טובה
 הבלא"ה היה נשכע ונוטל משא"כ בעלמא מי שהמשכון
 כדיו וכן כל הגשכע' ונוטלי' משא"כ כמלו' על המשכון ע"ט
 וא"כ כיון דפונס שטרו נאמן ליטול הממון בלא שכו' ואפ"ה
 המנו לא אהני ליה לפטור משכונה כ' שטענת סטראי'
 שהיא גרועה וכלא מנו בעל השטר דאילו לא מהני מנו
 לפטור משכונה ופונס שטרו בתוך זמנו כתב בשו"ת
 בשמים רא"ש לרעה הרמב"ם כנוטל בלא שכונה משום
 דאיכא מנו ולא חייבם המשנה שכו' אלא אחר זמנו
 דאיכא מנו וק' מ"ש ממלוה על המשכון שכתב הרמב"ם
 דאפ"ה ליכא עדים דנאמן כמנו ללקוח לריק ליטבע כנ"ח
 ולפמ"ש גיחא דפונס שטרו אפ"ה בלא מנו נאמן ליטול
 הממון אהני ליה המנו לפטור גם משכונת אכל מלוה
 על המשכון דאינו נאמן להוילא ממון אלא מכח המנו לא
 מנו לפטור גם משכונה ועוד נראה דפונס שטרו במנו
 דלהר"ם סוי' כמשיב אבירה הפטור משכונה וכדאמרינן
 כפ"ק דמזיעא מפני מה אמרה תורה מורה במקל' ונשכע
 וכו' וכתב הכ"מ בסו' רז"ו משום דמשיב אבירה הוא דהו'
 בני כפר בכל ועבשו שהוא מורה במקלת מסתברא
 לפטור משכונה כמנו דכופר בכל ע"ט וכו' נראה מה
 שחקק' ה' גירולי תרומה מראמרינן כפ' הכותב גבי
 פונמת כתובתה שלא בעדים אימא תהוי כמשיב אבירה
 ותשקול בלא שכונה וכו' דה"ג כיון דאי בני אמר להר"ם
 דהוי כמשיב אבירה פטור משכונה וכ"כ הרב נתיבות
 משער דקנ"א דמנו בלא דם חלוס ואמרינן אפ"ה לפטור
 משכונה ע"ט ה"ג פונס שטרו נאמן בלא שכונה במג
 דלהר"ם משא"כ במלוה על המשכון לא אמרינן מנו
 ללקוח

אך

ק' דהא בשותפים כתב מהר"ן מייגש דאפ"ה ליכא
 עדים בשותפות לריק ליטבע כנ"ח משום דלא
 אמרינן מנו לפטור משכונה במ"ש הטור סו' ז"ג ע"ט
 הרי דאפ"ה בשכונת המשנה לא אמרינן מנו לפטור משכו'
 שו"ר לה נתיבות משפט דרז"ל שכתב דפונס שטרו הוי
 כשכיר דאם שכרו שלא בעדים נאמן בע"ה לומר בתולך
 שכרך במנו דלא שכתין' וא"כ ליטבע אלא היסת ונפטור
 ואמאי הא מנו נפטור משכונה לא אמרינן אלא ע"כ
 כמ"ש הר"ן כיון דשכונתו אינוס מן הדין אלא תקנה אפ"ה
 מנו גרוע רוחה אות' וכו' וה"ג לריק ע"ט דמנו לפטור
 משכונה ליה אמרינן כשכונה שאינה אלא תקנה מהני מנו
 לפטור אות' ואע"ג דשכונת השותפים לא אמרינן מנו
 לפטור משכונה דאפ"ה כסאין עדים בשותפות לא נפטור
 משכונה וכתב הר"ן דהין לך אלא מה' שאמרו חכמים

ושכונת השותפים אע"פ שהיא מדבריהם כעון דאורייתא
תיקנו וכו' מ"מ לבע"ד דפוגם שטרו הוא כשכיר דשניהם
נחקרו משום דלא דייק דמפרע לא דייק ובע"ה שטרור
בפועלו ושוכח וכולהו חזק תקנתא הוא וכמו דבשכיר
המרינו מנו גרוע ורוע הות' ה"ה הפוגם שטרו בע"כ
וכזה נישא מה שהקשה ה' גתוכות משפט ר"ך. לדעת ר"ח
דלא אהרע שטרה הלא לענין שריך המלוה ליסבע דא"כ
הא דאמרינו עלה ה"מ דפרעי' בהפי' שהיה אכל פרעי' בין
דידיה לדידיה מנו דוכל לומר להד"ס וכו' נוטל בלא שבוע'
וקרו ר"ח ס"ל דמנו לפטור משכונת לא אמרינו כמ"ס
המ"מ כפ"כ מה' שכירות ע"ש דל"ד דס"ל דהא דלא אמרו
מנו לפטור משכונת ה"ד בשכונת דאורייתא אכל בשבוע'
דרכנו דומיא דפוגם שטרו אמרינו מנו לפטור משכונת
כדאמרינו כפ' הכותב כשלא בעדים נימא תהוי כמשיב
אכירה או לאו משום דמפרע לא דייק ואת"ל דר"ח ס"ל
דגם בשבוע' המשנה לא אמרינו מנו לפטור משכונת ה"ד
מנו דשאר טענות אכל מנו דלהד"ס הלויס ולהכי פרעו
כינו לבינו גאמן לומר שפירי' ניכה בלא שבוע' כמנו
דלהד"ס אכל אס נתן לו מעות בפני עדים ולא ידעו הם
כתורת פירעון או מתנה נראה דמורה דלריך ליסבע דלא
המרינו מנו דמתנה לפטור משכונת.

ג כתב מהרשד"ס סי' ע"ג על רחובן שתבעו
לשמעון לרין בשטר מקוים שהברהס אכין
חייב לו ק' פרחוס ואמר רחובן לפני כ"ד ע"פ פנקסו
קבלתים מהברהס אכין ויתר מק' פרחוס אולם הנ' פרחו'
היו מחמת חוב אחר שהיה לו עליו אכל מהשטר הזה לא
נפרעתי אלא כ"כ מהרי"ך דהא דנאמן במנו דלהד"ס ה"ד
גבי הלוה עצמו אכל גבי יורשים טענת שטרתי מלוה ע"פ
ואין נפרעי' מהיורשי' במלוה ע"פ ועוד כיון דהין נפרעים
מהיותומים אלא בשכונת הכא ליכא למימר מנו דלהד"ס
דס"ס לריך ליסבע וכו' ומ"ס דכשקובע ללוה נאמן בלא
שבועה מכ"ל הא דוראי' אס נאמנות בשטר לריך ליסבע וכו'
ומ"ס דהוי מלוה ע"פ וכו' ליתא דטוען שטרתי היינו אותם
מעות שחייב בע"פ אכל שטר זה בחוקתו עומד ואין
חילוק בין הלוה לירשו וכן מבואר בתשו' הר"ה ש דאפי'
הבע לירשים אס יש לו מנו נאמן עש"כ ונראה דוראי
גובה מהיורשים דאס גובה מהלוה שטוען כריה כ"ס
כטענת שמה דירוש ע"ש וכה"ג כתב הרשב"ץ בתשו' ס"א
סי' ג' גבי כת' למ"ד דאינו נאמן לומר פרעתי דמ"ט
משום דה"ל שטרך בידו מהי בעי' ה"ה לירש מני טעין
אס חותא דפרע אכיו שטר בידו מהי בעי' וכן מוכח כפ'
המובר את הכיה דכל דה"ל ה"ט דשכ"מ א"כ לירוש
טעני' ליה וזכו מלאתי בתשו' הרשב"ץ כשכתב דק' הוא
דאס כטענת ברי' בלוה אמרינו הכי כ"ס כטענת שמה
דירוש עש"כ ותשו' הרשב"ץ היא כמיוחסות סי' כ"ב ע"ס
וכמהריקו שו' ק"מ וכו' כיון דלגבי הלוה עצמו שטוען כרי
נאמן לומר שטרתי כמנו מה"ט דשכ"מ כ"ס גבי יורשו
וכה"ג אמרינו כפ' האשה שנתה דמלה גבי ערוס אלו הוה
קמן ומכחישים להו לא משנחי' בהו דהו"ל עדות מוכחש'
השקה דליתיה דה"ל אלו הוה קמן הוה מורוכ"ס לא מהמני'
ע"ס מיהו ככ"ד שמורה שקבל קאת מן השטר לכאורה אינו
נאמן שכתב מהרי"קו שו' ק"ך וזל דהא איכא רגליס לדבר
דלויקבל הכל על אותו השטר וכו' דהא לוי עצמו מורה
דחיי המעות שקבל על השטר קבל הוא אפי' אין המלוה
מורה שקבל אלא חיי השטר חשכו' ליה פוגם שטרו ואינו
נוטל אלא בשכונת הלמא קאת רגליס איכא שנפרע מן הכל

כ"ס הכא שלוי מורה שקבל הכתוב בשטר וגם מורה שהקני
קבל על השטר ורגליס לדבר איכא שקבל הכל על השטר
ואינו נאמן לומר ואיך פלגא משום שטרתי הוה ואפי' רפ'
מורה וכו' ע"ס נראה בהדו' דאפי' ליכא עדים שפרע מקב'
של השטר כיון שהוה מורה ככך אינו נאמן לומר שקבל
השאר משום טוב אחר כמנו הפך מהרשד"ס דרעמיה מיהו
בתשו' הר"ה ש סוף כלל ע"א הובא בכ"ס סי' ע"א בקיפוד
נראה שהשטר היה יותר ומורה שקבל ממנו מקאת אלא
שנשאר ממנו ומוכח בהדו' ס' דאס יש מנו נאמן לומר
שטרתי נינהו על השאר כמ"ס מהרשד"ס ע"ס

ד כתב מהרי"ט סי' פ"ד דאס היו עליו פ' חובו'
א' במשכון וא' בלא משכון וכול המלוה
לומר כשכיל חוב אחר שהוא בלא משכון קבלתי ויפילו
כהנס המשכון אס"כ פטור והביאו הכנה ג' ע"ס ונר' דמלה
שיש בידו משכון אפי' פרע לו הלוה בפני עדי' אס הוא
בענין שיכול להחזיק במשכון לומ' לקוח הוא בידי או
הסודתיו או להד"ס נאמן לומ' חוב אחר יש לו עלך בלא
משכון וכשכילו קבלתי אפי' אותו החוב אינו ידוע כמו
בשטר דאס פרעו שלא בעדים או שנתנס לו בפני עדים
דנאמן במנה דמתנה ה"ג במשכון אפי' פרעו בפני עדים
נאמן כמנו דלקוח או הסודתי אכל אס הוא בענין שאינו
יכול לטעון על גוף המשכון כלום ופירעו בפני עדים דליכא
מנו כיון שאין למלוה רק ששכור נשבע הלוה ונוטל
משכונתו ברי' ל' במלוה על המשכון ונלקחו בעיקר ההלוה
שהמלוה אומר שהלוהו סלע מלוה אומר שקל דאס המלוה
יכול לטעון על גוף המשכון נאמן כמנו ונשבע ככ"ס
ונוטל ואס אינו יכול לטעון על גוף המשכון כלום נשבע
הלוה ונוטל משכונתו במבואר בס' ע"ב כסעי' י' וי"ח ע"א.

אבל יש להסתפק דה"ל דמלוה על המשכון כיון
שקנה משכון מרד"ו הוי כמחוקק ולוה בא
להוציא משכונתו מירוכ' דאחרוני' דאס הלוה בא להוציא
מחמלוה אפי' פרעו בפני עדים כל שאין מעידי' שגל'
פירעון שטר זה נתפס לו נאמן המלוה לומ' שטרתי נינהו
להשטר בלא מנו כמ"ס ה' כנה"ג הנב' אזה ע"ו ע"ס
והה' ריק"ל כס' ע"כ דאין המלוה נאמן לומ' סלע הלוייתך
עליו בלא מנו ה"ד אס נחלקו בנזק ההלוה אכל אס
נחלקו בפירעון שהלוה אומר פרעתיך והמלוה אומר לא
פרעתי כיון דביא' כחוב' הוא וקנה המשכון הוי כמחוקק
והרמב"ם ספי"ח מה' אינו' כ' אלמנה שתבע' מנויית
מן היורשי' והם אומרים נתנו. לה זהוה אומרת לא כעלתו
כל זמן שלא נשאת על היתומי' להכיח דהוה ותשבע שבוע'
היסת ותטול וגירסתה הרשב"ץ והריטוב"א בהרמב"ם
נשבעת כעין של הורה והויל לטעמי' דס"ל דאפי' בידו
משכון נשבע ככ"ס ונוטל כמבואר בכ"ס אה"ע סי' ג' ג'
ע"ס דרי דאפי' בפירעון לריך ליסבע ככ"ס ומלוה על
המשכון לריך ליסבע כעין דאורייתא כ' הרמב"ם סי' ג'
מה' מלוה משו' דהוי בעין הנשבעי' ונוטלי' דאינו' טוען
על המשכון אלא הממון שנוטל ממנו וכ"ס מהר"י' מוגש'
בחי' כפ' כל הנשבעים והרמב"ד בס' תמ' דסי' קט"ה הרי
דהוי כתובע ולכך לריך ליסבע כעין דאורייתא ע"ש וס' כ'
ה"כ בנחלקו בפירעון שריך ליסבע כעין דאורייתא משו'
דחשוב כתובע וקע"ג דנאמן כמנו ומנו להול' לא אמרו'
לא גרע משטר דאמרי' מנו אפי' להוציא אע"ג דקי' ל' שטר
העומד לגבות לאו כגבוי דמי וכ"ס דאמרי' מנו להוציא
במשכון אע"ג דלא' הוי כמחוקק וגם לגבי הר"ן והשטר
והרמב"ם דנשבעת האלמנה היסת היינו משו' דנכסיה
מוחזקין

מוחזקים בידה יותר מנשכון כמ"ס המ"מ ע"ש וה' בית
 שמואל סי' ג' ס"ק כ"ה מיהו לגי' הרשב"ה והריטב"ה
 דנשבעת בעין דאורייתא משמ' דאפי' ליכה מנו נאמנת
 וכן הסב' הרשב"ה כתשו' סי' הל"ק ומ' במלוה על המשכון
 משו' דהמשכון קנוי למלוה ול' ד' לאומן ואפי' נשבע
 בעין דאורייתא והש"ך סי' ע"ג ס"ק ק"ט הוכיח כן מדברי
 הרמב"ם פי"ג מה' מלוה ע"כ א"כ הפי' נחלקו בעיקר
 ההלואה נאמן המלוה בלא מנוכ"ס כי ברי' בחיוב' וספק
 בפירעון וגם הטור ומרן כפי' ע"כ שכ' ערו' וראיה נאמן
 כשבוטע היסת אפי' דה"ר בס' בעיקר ההלואה אבל אם
 סלוח מודה בעיקר ההלואה הלא שטוען פרעתי ביון
 דבריא בחיוב' הוא המלוה כמוחזק כיון שהמשכון וראי'
 היה קצוי דומי' דמונו' דאלמנה שתובעת מונו' והיתומי'
 אמרו נחננו אפשר דמה"ט נשבעת היסת וטעלת משו'
 דברי בחיוב' מוקמי' הנכסי' בחזקה כמו שהסכימו
 האחרונים דרוק' ביתומים אמרו נחננו והאלמנה הומרת
 לא נטלתי אערי' הנכסי' בחזקה האלמנה מה"ט דבריא
 בחיוב' וספק בפירעון אבל כשיש ס' בעיקר המונו' הנכסי'
 בחזקה הירשי' וכ"כ הרשב"ץ ח"א סי' ו"ח כ' סי' ק"ה וז"ל
 והא' דאמרי' בפ' למנהל' נוכל' בחזק' אלמנה קיימי' להו למימר'
 דליהו ממנ' בחזקת' ולא בחזקת הירשי' דוראי' נכסי' של
 יורשי' ושעבוד' לכד' הוא דאית לה אלא שאם אמרה לה
 נטלתי והם אומרים נחננו אמרי' דכל זמן שלא נשאת על
 היתומים להביא ראיה ופ' דאמרי' בפ' השואל שובר אומ'
 לא נטלתי דבתוך זמנו בחזקת שלא נתן וכו' כה"ג כל זמן
 שלא נשאת אוקמו' רבנן נכסי' בחזקת' והו"ל בתוך זמנו
 שהוא בחזקת שלא נטלה עד שיביאו הירשי' ראיה שנתנו
 וכו' ע"ש ו"כ אוב' למימי' דמה"ט נשבעת היסת וטעלת
 אפי' ליכה מנו ואע"ג דבתוך זמנו נוטל בלא שבע' אפי'
 מהוקמו' קטני' ואפי' מהלוח עלמו שטוען כריח דעת
 רוב הפוסקים והרמב"ם דגובה בלא שבעה :

ה' כתב ה' ככה"ג דלוח שפרע למלוה ע"י
 הערב היגון המלוה יכול לומר סטראי
 נונוה ולקחתי בעד חוב אחר שחייב לו הלוה וראייה ממ"ס
 הרמב"ם והטור סי' קל"ב ב"ה שנתערב בשביל שנים
 כשיפרע הערב יודע מחזקה חוב מהם פורע כדי שיחזור
 הערב עליו אלמא כיד הערב לפרוע חוב שירצה ע"ש
 היכרה כל' הרמב"ם והטור והלבוש סי' קל"ב כשיפרע
 המלוה יודעו וכו' וב' הסמ"ע ס"ק ז' דר"ל המלוה יודע
 לערב על חיוב חוב קבל ממנו כדי שיחזור הערב על אותו
 לוח דהכרירה כיד המלוה היא ע"כ מיהו נר' דהתם
 דוקא משום דערב הוא על שניהם וכ"כ הדריש' שם דמאחר
 שכיד המלוה לגבו' מהערב הכל וכו' ע"ש אבל כשערב
 לא' בלבד משמע דאין כיד המלוה לומר בשביל האחר שאין
 בו ערב דכיון שעוד הערב קבל וה' ככה"ג הביא תשו'
 מהר"ש הלוי דלא אמרי' סטראי נונוה הלא כשהב' חובות
 על הדם א' אבל כשהב' חובות הם על שני בני אדם
 ונפרע ע"י הערב היגון יכול לו' קבלתי' אדרבה כל' ה'
 מהלוח יכול לומר בשבילי קבלתי' ובסוף התשו' חזר בו ע"ש
 ונר' דה' סוכר מתחיל' דאם הב' חובות הם של ב' בני
 אדם אין המלוה יכול לומר בשביל פ' קבלתים ואח"כ חזר
 בו דאפי' בכ' הנשים הכרירה כיד המלוה וה' דבערב על
 שניהם אבל בערב על א' בלבד ופרע הערב למלוה מודה
 דאפי' פרע לו קחם וראי' מחוב שעל הערב קבל וכן ראייה
 בתשו' ה' ככה"ג בס' בעי חיי סי' כ"ו ע"ש :

ו' כתב ה' פני משה ח"א סי' נ"ח על מלוה שטען
 סטראי נונוה מתמת חוב חבך לראי' הור'
 מגו דהעוה והשת' ליכה העוה דהלוה אינו מכיר כשקרו
 ואם היה טוען להד"ס הלוה מכיר כשקרו אבל הסכימו רוב
 הפוסקי' דנאמן כשבוטע אפי' במנו דהעוה ודוקא לגבי
 השבעה לא אמרי' מגו גרוע בהעוה לפטור משבעה
 והגם שהב' י והר"ש נר' דס"ל דאפי' כשבעה לא אמרי'
 מגו דהעוה רבו החולקים עליהם ע"ש וכבר הוכיח כן ה'
 מש"ל פכ"ה מה' מלוה כתשו' דאמרי' מגו דהעוה להחזיק
 ממון שכידו ודוקא לגבי השבעה לא אמרי' מגו גרוע
 בהעוה לפטור משבעה כנר' בהרי"ם מדברי הנ"י בפ"ח ה'
 וכ"כ הר"ש כתשו' ריש כלל ק"ו ומ"ס הנ"י בפ' הגזל
 בתר' נבי דברים העשוי' להשכיר שאינו נאמן לומר נכחו
 ממני דשאלתי לך משום דהני מגו דהעוה החס משום שזה
 רוצ' להוית' כליו מיד אחר לכך לא אמרי' מגו גרוע בהעוה
 להוית' מיד אחר וה"כ סכרה זו דהג"ה דחווה היא דכל
 הפוסקים ס"ל דברברים העשויים להשאל ולהשכיר אפי'
 לא יפ' אם נכחה נאמן לומר שנגנבו ממני כמנו, דשאלתי
 לך אבל כמחזיק במה שכירו לכ"ע אמרי' מגו דהעוה
 עש"כ ומ"ס דכל הפוסקי' ס"ל דאפי' לא יפ' עליו שם גניבה
 נאמן לו' שנגנבו ממני דאפי' להוית' אמרי' מגו בהעוה
 עיון בכ"ו סי' הנו' שכ' דהרמב"ם ס"ל דאינו נאמן בטענת
 גניבה אפי' כי יפ' עליו שם גניבה בעיר וכן פסק מר"ן שם
 ובסי' קל"ג ע"ש וגם למ"ד דאפי' לא יפ' עליו שם גניבה
 נאמן במגו דשאלתי וכן המ"מ שכ' טעם הרמב"ם דאינו
 נאמן כמנו משום דלא מחזקי' היגסי כגנבי ע"ש ח"ל
 דס"ל דהתם כיון להחזיר הדמים ללוקח ואינו לוקח החפץ
 לא הוי מגו להוית' כמ"ס הש"ך סי' קל"ג ס"ק י"ג ע"ש :

ז' ואם טען משטר אחר שהי"ל עליך קבלתים
 והחזרתי לך השטר כ' ה' ככה"ג דנאמן בלא
 מגו דהא' דלריך מגו משום דטענת סטראי גרועה כמ"ס
 הרא"ש דחוקה יותר ברצון הדם פורע מלוה בשטר יוהר
 ממלוה ע"פ אבל שטר אחר היה עליך טענה מעליה היא
 מיהו נר' דאם נתנס לו בפני עדים אפילו טען שטר אחר
 היה לי אינו נאמן וה' מוכרח דאל"כ ה"נ יהא נאמן בטענת
 סטראי במגו דשטר אחר וכו' ע"כ וכבר תי' מהר"ח ע"ש
 ח"ב סי' ל' דאם טען שהיח שטר אחר והחזירו לו נאמן
 הלא דאין להאמינו לו' סטראי בזה המגו דשטר קלא ח"ל
 והם הי"ל שטר היה נודע ע"ש וכן ראייה לה' עלמנו בתשו'
 בס' בעי חיי סי' כ"ז שכ' דאם טען שהחזירו לו השטר אפי'
 היא טענה גרועה נאמן הכל לא מהני לענין מגו דומיא
 דאמרי' בפ' ח"ה גבי רבה בר שישוס לקוחה היא לא
 מציח אמרת דהא נפק קלא וכו' וב' התוס' אע"ג דאם טען
 לקוחה היא ברי נאמן מ"מ לא הוי מגו טוב וכו' וכ"כ
 ה' נתיבות משפט דף כ"ה ע"ש אבל ע"ש שתי' ה' ככה"ג
 בתשו' שם משום דהוי מגו במקום חזקה דחוקה על הלוה
 שרונה לפרוע חוב שכשטר מחוב שכב"ע' ומגו דמקום
 חזקה בעיה הוי וקי"ל חומרה לתובע וקולה לנתבע ע"ש
 דבריו תמוהים דא"כ אפי' פרעו שלא כעדים לא יהא נאמן
 לו' חוב שכב"ע' הוי"ל עליך כמנו מה"ט דהוי מגו במקום
 חזקה וזת"ל דמנו דלהד"ס הלוה טפידהווי כמגו דאין בעי
 שתיק ופשיטא דאמרי' ליה אפי' במקום חזקה כמ"ס
 מהר"ם הלוי בתשו' מהרי"ם ט"ח ח"א סי' ס"ה דאמרי' מגו
 דלהד"ס הוי' להוית' כיון דעיקר החיוב על פיו והסכים
 עמו ה' נתיבות משפט דף קפ"ח ע"ש וה' כ"כ שם במקום
 חזקה

חזקה הכלל אם פרעו בפני עדים נהי דאם טען חוב בשטר
הי"ל עליוק והחזרתי לך השטר נאמן מ"מ הם טען חוב
בע"פ הי"ל עליוק אינו נאמן כמוו במקום חזקה הא ליתא
שהרי מהר"י ו' מונש ס"ל דנאמן ג"כ לומר סטראי נינהו
במנו במתנה והרמב"ן והר"ם לא חלקו אלא משום דאינו
נאמן על טעמי' נתינת גופה דגרוע' היא הכלל לכ"ע אמרי' מנו
במ קים חזקה זו דלאו כל החזקות שוות כמ"ש הנ"י בפ' מי
שמת וז"ל דקדקו האחרונים דכיון דס"ל דמוכר בשטר
שכתבו לריד לקיימו הא דאמרי' חזקה הין העדים חותמים
על השטר הא"כ נעשה גדול ה"מ בשטר מקווי' אבל בשטר
שהינו מקויים נאמן לומר קטן היה מנו דיוכל לו' אינו מוכר
בשטר זה מעולם ושטר זה מזוייף הוא והע"ג דמבעיה לן
בעלמא לוי אמרי' מנו במקום חזקה או' ל' הכא והאי אמרי'
מנו או משום שאין כל החזקות שוות או משום דטקו ממונא
בחזקת מאריה וכו' ע"ש וס"ג הע"ג דחזקה יותר אדם
פורע חוב שכשט' מנו נרע לה דאיכל החזק' שוות מדברי
הנ"י מוכח בהדיא דאין חי' בין מנו דלהר"ם לשאר מנו
דאפי' במנו דמזוייף מ"ל לוי אמרי' מנו במקום חזקה
או' ל' דאין נאמן לומר קטן היה כמוו דמזוייף אלא משום
דחזקה דהין העדים חותמים על השטר הא"כ נעשה גדול
הינו חזקה נמורה ונס מהרי"ו מונש הביא דהיינו דאמרי'
מנו דמתנה חרע דההכפי' אמרי' הכל פרעיה בין דיליה
לדיליה מנו דאי בעי אמר להר"ם מהימן יכול לו' סטראי
נינהו אלמא כל הוכח דה"ל מנו מהימני ליה"כ בין
דאיכא מנו מהימני ליה וכו' והביאו בעה"ה שער י"ט סי'
כ' ע"ש וכ"כ הרשב"א בתשו' ח"ב סי' רפ"ד ובמיוחדות
סי' ק' על שטר שנמלא גרר בין שיטה לשיטה וכו' בלא
מרעו' לשטר בחשש בזה לפי שהשטר מוחזק הוא ביד
המלוה וכלו הממון הכתוב בו מוחזק בידו דמוכח בפ'
שבעת הדיונים וכו' נאמן לו' סטראי נינהו מנו דאי בעי
אמר להר"ם ה"ל נאנס לו בפירעון אלא במתנה והע"ג
דקי"ל דמנו להפוקי ממונא לוי אמרי' וטעמא דמילתא
משום דשטר מוחזק הוא וכו' ע"ש וא"ה אימא דבשטר לא
מקרי מוחזק וגבי סטראי אינו נאמן במנו דמתנה אלא
במנו דלהר"ם דהלוים אלא כר' דס"ל דהין חי' בין מנו למנו
וכ"כ הרשב"א בתשו' סי' תתקנ"ט דלה ערוף מנו דלהר"ם
ממנו דחזרתי וכו' ע"ש ולהוציא ממון לא מהניא אפי'
מנו דלהר"ם וכן מבעיה לן לוי אמרי' מנו דלהר"ם במקום
חזקה או' ל' אלא דאין כל החזקות שוות דאפי' מנו דמתנה
אמרי' במקום חזקה זו הכלל כ"ג כ"ג כיון שהשטר מוחזק
ביד המלוה ונאלו הממון הכתוב בו מוחזק בידו אמרי' מנו
במקום חזקה דקי"ל קולה לכתב הוא קי"ל כב"ה דשטר
לאו כנכו דמי וכלל ספק אמרי' יד בעה"ש על התחונה
ודוקא לענין מנו להוליה כשיש שטר הכלל כספק הי אמרי'
מנו דמקום חזקה או' ל' אמרי' יד בעל השטר על התחונה
ואין מוטיאין מהמוחזק כמו גבי קרקע דאמרי' מנו
לאוקמי' ביד המוחזק בה עכשוו הכלל כספק מוקמי לה
בחזקת מרא קמא כמ"ש הרמב"ן בח"י פ' ח"ה ע"ש וכ"כ
הרשב"א ח"ג סי' שכ"ג ע"ש וה"כ אהני מנו להזיק הממון
הכתוב בשטר המלוה כיון שהשטר מסייעו אבל כספק
המרי' יד בעל השטר על התחונה"כ הכא הי חזקה
דאדם פורע חובו בשטר וכו' חזקה גמורה הוא כיון דמ"ל
הי אמרי' מנו במקום חזקה או' ל' והול' דמספק אינו מוטיאין
ממון ויד בעל השטר על התחונה אלא ל"ל דאין כל
החזקות שוות כמ"ש

ומהרש"ח תי' דכשטען מלוה בשטר היה

והחזרתיו לך נאמן הכלל אינו נאמן לומר מלוה ע"פ
היה כמנו דמלוה בשטר וכו' דלאו מנו טוב דירה לו' שטר
אחר היה שמה יחקרו ב"ד מי הוי עירוי השטר וימלא סקן
והכנים עמוה' פני משה ח"ה סי' ק"ו ח"ה נתיבות משפט
דף כ"ה ע"ש ומה שדחה ה' משאת משה ח"ב סי' ד'
מדאמרי' בפ' ח"ה גבי זה אומר של אבותי וכו' מ"ל לשקר
דאי בעי אמר מנין זכנתה וכו' שטר היה לו ואכד ע"ש כבר
תי' ה"כ מ"ש דאם טען שקנה בחזקת דנעל וכו' או כק"ס
בלא שטר נאמן דאפי' במקום שכותבי קנה כחוק' לכו' כמ"ש
הר"ם ע"ש בפ' ק דקידושי' והוכח בכ"י סי' קל"ב וכן קי"ל
דבחזקה או' כק"ס לכו' קנה ע"ש וא"כ אם החזיק ג' שנים
וטען שלקחם בחזקה או' כק"ס בלא שטר נאמן וכ"כ
הרמ"ה בתשו' סי' רע"ה דאם יש הסכמה שלא לקנות אלא
בשטר והורה שלא לקחו בשטר הי"ל חזק' שאין עמ"ט אבל
אם אין ביניהם הסכמה אלא מנהג בעלמא שאין דרך בני
העיר לקנות אלא בשטר הע"פ שטען שלא לקחה בשטר
לא בטלה חזקהו בכך דהא דקי"ל במקום שכותבי' את
השטר לא קנה עד שיכתוב השטר ה"ד בקנה כספק ולא
החזיק אבל הכא דהחזיק אפי' לא כ' השטר קנה ואם החזיק
ג' שנים וטען שקנה בחזק' דנעל גדר ופרץ או טען קנין וכו'
ע"ש כ"ו ח"כ הא דנאמן לו' של אבותי כמנו דמנין זכנת' וכן
גבי רבה בר שרשום דבעי להאמינו כמנו דלקוחה וכו' היינו
כמנו שהיה יכול לו' שלקחו בחזקה או' כקנין דאפי' במקום
שכותבי' את השטר קנה בחזק' או קנין בלא שטר ובזה ניחא
מה שהק' בעה"ה שער כ"ה חלק ח' סי' ג' על מהרי"ו מונש
והרמב"ם רס"ל דנאמן אדם על השטר לו' שקנה ככו"מ
ואכד השטר מדאמרי' בפ' זה בורר גבי ההיא אהתא
דאמר על שטר שבירה פורע הוא והימנה רב נחמן א"ל
רבה כמאן כר' דאמר אותיות נקנות במסירה משמ' דוקא
כר' דאותיות נקנות במסורה נאמנת לו' פורע הוא כמנו
דלקוח אבל לרבנן דבעו כתובה ומסירה אינה נאמנת
דלובה מנו וכן הוכיחו הרמ"ה בפ' ג' פ' סי' קי"ז והרמב"ן
בחי' שם ובמלח' בפ' הכותב והרשב"א בתשו' סי' מ'
ע"ש ולרברי מהרש"ח א"ל הע"ג דאם טען שטר הי"ל
ואכד נאמן בטענה אחרת בזה המנו' שירא לו' שטר הי"ל
ואכד פן יחפשו הב"ד אחרי העדים וימלא סקן וה' נתיבות
משפט דף סי' ע"ד תורץ דאין זה מנו אלא רנה לו' שטר
הי"ל ואכד שיאמרו הרולה לשקר יתלה בלאכידה שאין יכול
להכחישו וכה"ג כ' הר"ם ע"ש בפ' שבעת הדיונים גבי אל
תפרעני הלה בפני עדים ע"ש ולא זכר דברי מהרש"ח
דבלא"ה לא הוי מנו שמה יחפשו ב"ד מי הם העדים וימלא
סקן אלא דה"כ נמלא דבר זה תלוי במחלוקת דהרמ"ה
הרמב"ן והרשב"א והבעה"ת והרא"ש בפ' ג"פ שהביאו
רבייה מפ' זה בורר נר' דס"ל דאם היה נאמן לו' שטר
הי"ל ואכד ה"כ נאמן בטענה אחרת כמנו דיוכל לומר
השטר אכד דהוי מנו טוב ולא אמרי' שירא הוא מב"ד
שיחקרו אחר העדים וימלא סקן וכבר ה' משאת משה שם
הוכיח עוד מדקי"ל בכו' סי' סל"ד דאם אמר המלוה תנאי
היה בינינו שלא תשמטני שביעית או הקפת המנות היה
הו שאר דברים שאין שביעית משמטתו נאמן כמנו דאי
בעי אמר פרוזבול הי"ל ואכד אלמא אמרי' מנו כה"ג ולה
אמרי' שירא שיחקרו הב"ד מי כתב הפרוזבול ע"ש וש"מ
נמי אמרי' מנו דאכד השטר ולא חייש שאמרו הרולה לשקר
יתלה בלאכידה ו' ומ"מ כבר כ' מהרש"ח בח"ב סי' ל"ה
דאין מחלוק בין טען מלוה ע"פ בין מלוה בשטר וכן הכנים
ה' פני משה ח"ה סי' נ"ח וה' שער יוסף בתשו' סי' ע"ש

ח' אמ'

היה החוב כע"פ כענין שאינו יכול לומר
 פרעתי כגון שהתנה כפני עדים ט' הפרעתי
 אלא כפני פ' ופ' המרדכי בפ' שבעת הדיינים ב' דאם פירעו
 בפני עדים אפי' בלא העדים שפרעו בפניהם לאמין המלוה
 לאמר שעל חוב החר קבלתי ופקדו מור"ם כפי' ע' ס"ד
 ע"ש וכ"כ לכאורה דעת מרן בט' שכתב ואם מודה שלא
 פרעו אלא שאמר לא הפרעתי עד שיבא פ' ופ' וכו' וכתב
 הסמ"ע כפי' שלא יכול המלוה לומר על חוב החר קבלתי
 ע"ש הרי אפי' פרעו כפני עדים דליכא מגו נאמן לומר
 כעראי ונכה וכח חזקה דלא יפרע הלה כפני עדים שיחד
 לו אכל הש"ך שס' ק"ע כ' כהרמב"ם ומר"ן שכתב סתם
 משמע דהלה פטור לעולם אפי' טען המלוה סעראי
 ונכה וכ"כ ה' כנה"ב כפי' זה ה"ח ב"ג וכו' ע' הגב"ה ה"ח
 לו ע"ש ונראה דאם פרעו כינו לכינו המלוה מורה הלה
 שטען סעראי ונכה נאמן כמגו דלה"ם ופ"ע דהוי מגו
 להוליא כבר כתב בעה"ת הביאו מר"ן הבי' סי' ק"ז דשאני
 הכא דמסייע לתובע חזקה וכו' וכ"כ מהר"ם בתשו'
 הארוכות סי' תקקס"ג והגמ"ר ריש ב' מהר"ם ש' בפ"ח"ה
 ע"ש וה"ל כיון דחזקה שלא פרעו בלא עדים מסייע למלוה
 נאמן לו' סעראי ונכה כמגו כמו שנאמן בסעראי ולא חשיב
 מגו להוליא וכבר הוכיחו החס"כ בפ"ק דב"ב דחזקה ערופ'
 משטר דחזקה גובה בלא שבו' וכשטר לריק לישבע ע"ש
 וב"ש חזקה זו שכ' נר"ן הבי' סי' ע' דאין סעראי שלא פרעו
 בלא עדים ולכך אין הלוה נאמן כמגו דהוי כמגו במקום
 עדים א"כ חזקה זו עדיפה מחזקה דאין אדם פורע בתוך
 זמנו דהתם מגו מרע ליה דנאמן הלוה לומר פרעתי בתוך
 הזמן אבל חזקה זו הוי כעדים ואינו נאמן הלוה כמגו ה"כ
 כיון דאפי' נבי שטר נאמן הלוה לומר סעראי ונכה כמגו
 כ"ש הכא דמסייע ליה חזקה והש"ך כפי' פ' כ"ב סקכ"ט ב'
 דמי שחייב לחבירו כע"פ כענין שאינו יכול לטעון פרעתי
 כגון ט"ל אל תפרעני הלה בערתי אינו יכול לטעון סעראי
 כינהו ח"ך שפרע לו סתם ולא הזכיר לו' ל' פירעו שהיה יכול
 לומר מתנה נתנם לי ע"ש ונראה דה"ל כה"ל אל תפרעני
 הלה בעדים ופרעו כפני עדים אלא שלא הזכיר לו פירעו
 דהוי אין המלוה נאמן לומר סעראי ונכה.

ט' ואם

השטר עדיין בתוך זמנו כ' ה' מש' לנראה
 מדברי' הרה"ש בתשו' דנאמן המלוה לומר
 סעראי ונכה בלא מגו דמכח חזקה דאין אדם פורע בתוך
 זמנו אמרינן דהוי מחוב החר הוא וכ"כ ה' נתיבות משפט
 דב"ה והוסף דאפי' מודה שגם חוב אחר שחייב לו בע"פ
 הוא בתוך זמנו דהשתא החרע חזקה דאין אדם פורע בתוך
 זמנו שהרי הומר שפרעו חוב החר שהוא ג"כ בתוך זמנו
 מ"מ נאמן כמגו שלא היה בתוך זמנו ע"ש ונראה שזה
 תלוי במחלוקת שכתבתי לדעת המרדכי בלא' אל תפרעני
 הלה בפני פ' ופ' ופרעו כפני עדים החרים דנאמן לומר
 סעראי ונכה ה' בתוך זמנו נאמן מכח חזקה דאין אדם
 פורע בתוך זמנו אבל לפי מה שהסכים הש"ך וה' כנה"ב
 כהומר אל תפרעני הלה כפני פ' ופ' דהינו נאמן לו' סעראי
 ה"כ בתוך זמנו אם הביא עדים שפרעו אין המלוה נאמן
 לומר סעראי ונכה אע"ג דחזקה דאין אדם פורע בתוך
 זמנו כיון שיש עדים שפרעו החרע חזקה דהא בהתנה אל
 תפרעני הלה בפני פ' ופ' חזקה גדולה היה שלא יפרע הלה
 בפני אותם עדים ואם טען שפרע כפני עדים החרים אינו
 נאמן בלא ראיה ואפ"ה ה"כ כפני עדים שפרע בפניהם אין
 המלוה נאמן לומר סעראי ונכה אע"ג דחזק' מסייע ליה
 וה"ל דבאותה ותשנ' הרה"ש יש ליתות דהוא תול' לטעמייה.

דס' ל' דלא בטל השטר לגמרי הלה דאין גובין בו והם חספי
 אין מוליחין מירוחמ"ה בתוך זמנו דחזק' מסייעה ליה גובה
 הכל לדין דבטל השטר לגמרי ה' ל' דאפי' בתוך זמנו אינו
 נאמן לומר סעראי ונכה דפירעו כפני עדים הוי כמגו
 ונראה דה"ל לא נודע החוב שבע"פ אפי' השטר עדין בתוך
 זמנו אינו נאמן וכ"כ בשו"ת כ' שמים דה"ש סי' מ"ב וז'ל
 דאפי' טען שהשטר לא היה בזמנו שהשטר עדין זמנו לומר
 וזה החוב שפרעתי כבר נשלם זמנו דאפי' ה"ן חז' דלה
 אשתקלום זמנו דשטר הרה' פירעו כפני עדים כמחן דנקט
 הברה ביריה דמי ואין זה נאמן להוליא מזה אחר שההוליא
 ההקדחת לא נודעה כלל עב"ל מיהו משמע דה"ל כשלא נודע
 החוב שבע"פ וז'ל הרשב"ה כתשו' ק"ג סי' ש"ך דאין לומר
 משמעו מנה בשטר ובשבו' וקבע לו זמן לפרוע לו
 לשעה חדשים וחזר והלוה ממנו מנה ה' בשטר שלא בשבו'
 כל זמן שירצה לפרוע ממנו בתוך זמן השטר הא' פרע לו
 ס' מנה ה' ועכשו' אחר זמנו' חדשים קבעו שמעון בשטר
 השבו' והשיב האוכן כי אותו מנה שפרע מחמת אותו
 שלוח בשבו' וכו' הדין ע"ש שמעון התובע דכל שפרעו
 סתם לא על אותו שלה הנובע זמנו פרע דלא עכור אינו
 דפרע בגו זמניה וחזק' גדולה היה וכו' ע"ש הרי דאפי' יש
 בו שבו' אמרינן חזק' אין אדם פורע בתוך זמנו אלא פרע
 לו מחוב החר וה"ל דה"ל חוב החר מבורר הכל ה"ל אינו יודע
 ה"ל נאמן

י"ד אם

היה חייב לו חוב אחר כע"פ בתנאי אל
 תפרעני הלה כפני פ' ופ' נתיבות משפט
 דף פ"ה ב' דיינו ככ' שטרות ויכול המלוה לומר מחמת
 אותו החוב האחר שבע"פ קבלתי וגם הרה"ש שב' דחזקה
 יותר ברזון אדם פורע חוב בשטר מחוב כע"פ לא משום
 דבשטר נורף מלקוחות ולא כע"פ דמה היכפת ליה אדרב'
 טפי ניחא ליה שטרות כ"ת שלו מלקוחות ולא יפסיד שהלוהו
 הלוותת חן וחסד ולא חייש ללקוחות סמוכים עליו כיון שאין
 לו נכסים ואם יהיו לו נכסים גם ה"ל שלא נפרע גובה
 ממנו הלה טעמיה משום דחוב כע"פ נאמן לומר פרעתי
 וכשטר אינו נאמן לומר פרעתי וה"ל מלוה ע"פ
 דבתנאי אל תפרעני הלה כפני פלוגי ופלוגי דאינו נאמן לו'
 פרעתי הוי בשטר ול' ליתר ברזון וכו' ע"ש ואין ל' דכמו
 שחושש על כ"ח שלא יפסיד ה"ל על הלוקח דבמובר שלא
 באחריות אמרינן בפ' ח"ה דהוי מעיד לו עליה לפי
 שמעמידה כפני ב"ח דלה ניחא ליה דליהוי רשע ולא ישלם
 וה"ל לגבי לוקח נמי לוק רשע ולא ישלם הוא דאמרי' להכי
 זכין שלא באחריות הכל סתם מוכר דהוי באחריות אין לו
 הנחה אם יערוף אותה כ"ח שלו כיון דס' ליה רשע ולא
 ישלם הוא לגבי הלוקח שקבל עליו האחריות שהין לו לשלם
 ע"ש ברשב"ם דף מ"ג מיהו אפשר דלא חייש לפסודה
 דלקוחות יותר מב"ח וה"ל כה' אמרינן יותר ברזון פורע
 השטר וכו' הלא משום דבשטר אינו יכול לומר פרעתי
 ובמלוה ע"פ נאמן לומר פרעתי וכה"ל כתב רשב"ם בפ'
 ח"ה נבי הודעה כפני ב' וה"ל כתוב משום דמלוה ע"פ
 אפי' כפני עדים נאמן לומר פרעתי וכ"כ הג"ה בס' מיהו
 הרשב"ה כתשו' סי' הל"ך פ"ה ב' וז'ל משת"כ ככל מה
 שיתרבה שום חוב ה' שעבוד כשלו כגון לוקח מעות מחבירו
 כפני ב' וכו' כיון שכתבו אינו נאמן לו' פרעתי ה"ל שיתרבה
 חוב שעבוד שנוכח מן הלוקוחות וכו' ע"ש הרי שחושש על
 השטר שלא יתרכה עליו שעבוד שיגבה מן הלוקוחות וכן
 משמע כל' הטור סי' ע"ל ע"ש וכ"כ ה' חזקת הדיינים
 סי' ל"ה ע"ש ופ"ה א' אפשר כס' ג' יתיר ברזון אדם פורע

השטר מה"ט שלה יתא עליו יותר שעבור שנוכ'מן הלקוחו' שו"ר בתשו' ה' כנה"ג כס' כני חיי סי' כ"ז הכנס דאס היו ו' חובות ה' בשטר וז' בע"פ ואמר לו אל תפרעני אלא בכני פ' ופ' אין המלוה נאמן בלא מגו דיותר כרעון דאס פורע חוב שבשטר כדי שלא יערוף לקוחות ויחרו עליו וגם בעה"ת תורה הכל אס הוי ב' חובות בע"פ וכשמה' התנה אל תפרעני אלא בפני פ' ופ' הפי' פרע בפני עדי' לכ"ע נאמן המלוה לומר מחוב פ' קבלתיו כיון דלכא עעמא דאין ספק מוטיא מיהו דהוי ולא טעמא דיותר כרעון וכו' עש"כ

י"א חייב

השלח לפרוע למשלח ב' ה' כנה"ג דוראוי לריך לישבע דמה שטוען סעראי כינהו הוא שקרוה' נחשה בכסף סי' כ"ה חלק בשם מהר"ם גרמיוהן דה"ל לישבע משום דה"ל שהיה מפיס למלוה שימחול לו השכונה כדון הפורע חובו של חבירו שלא מדעתו דאין הלוה חייב לשלם מה"ט דאמרינן שהיה מפיס למלוה ומחול לו עש"כ ועיין כבי' סי' ק"ה שכ' דטענה זו מהניא לפטור ולא לחייב ומסתברא דה"ל הלוה מיקרי מוטיא ואין לחייב השליח לשלם עד שיכעב במ"ש הרא"ש בתשו' כלל ע"ה סי' ח' דבסלוגה דרכותא לא מפיקין ממנוה' עד שיכעב המלוה וכן ק"ל בפוגם שטרו בעדוים ובפחות מש"פ לא יפרע אלא בשכונ' מה"ט דמספק אין מוטיאין ממון מן המוחזק אלא בשכונ' כמבאר כבי' סי' פ"ד ע"ש וכ' מהר"קו שו"ב כ' בהומר פדוכול היה לי ואכר דפלוני רכותא אס נאמן המלוה בלא שכונה דאין לכופ ללוה עד שיכעב המלוה דהתמע"ה ע"ש וז"ל כ"ה"כ אין מוטיאין ממון מן השליח עד שיכעב הלוה ולא מהני טענה זו דהיה מפיסו לחייב השליח והב"ח כבי' ק"ה כתב דהתם עשה שלא ברשות ב"ד לפרוע חובו של חבירו משלו וכו' ע"ש וכ"כ הרשב"ה בתשו' ח' ה' סי' אלף וע"ו ובתשו' ס"ג סי' ר"א באפטרו' שמכר קרקע של יתומים לפרוע החוב וכו' וז"ל מיהו את"ל שהמכר בטל ושאין לאפטרו' למכור כני הוא אין אומרים שיהא אפטרו' כפורע חובו של חבירו דלא אמרו אלא כפורע משל עצמו על של חבירו וכ"כ אפטרו' שפרע מנכס יתומים אלא שאתה בא עליו שפסע במכירתו וכו' והפי' ערב וכו' וכ"כ עור סי' אלף ואלוקבלן וערב שפרע לא הפסיד ואין דנין אותו כפורע חובו של חבירו שלא אמרו אלא כפורע שאינו שייך בחוב ופורע מדעתו מה שאינו שייך בחובו כלל ע"ש וכ"כ הרמ"ה בפ' ב"פ סי' קל"ג עש"כ וגם הרשב"ש בתשו' סי' תק"ט שכתב דנראה דעת הרמב"ם דכסס שהפורע חובו של חבירו שלא מדעתו אינו חייב לשלם ה"ל כיון שלא היה יכול לפרוע מן הערב וה"ל לתכונ' הלוה תחילה שמה היה מפיסו והפי' בקבלן וכו' ע"ש נראה דהכא כיון שפרע בשליחות הלוה אלא שאתה בא עליו מזה פשיעוהו לכ"ע לא מהניא טענה זו ואינו חייב לשלם עד שיכעב הלוה וכ"כ הרשב"ש בתשו' סי' ק"ל במפקיד שהפקיד ביד אחר ותפכו בחובו דחייב הנפקד לשלם אחר שיכעב שאינו חייב ע"ש

י"ב הגה

אלא אס טעון שהשליח נתנס וכו' כ' הב"ח דה"ד באאין עדים למשלח שא"ל בפני לוקח השטר דהשתא ויכל המלוה לטעון דמסתמא גס המשלח מסר לשליח לית'לו על חוב אחר והמנוח"ה כמ"ש הטור סי' קפ"ב בשם הרמ"ה דה"ל המלוה' מוחזק מבח השטר שברו הכל אס יש עדים שא"ל בפני לוקח השטר דוראוי דהפי' השליח נתנס לו על חוב אחר דכיון דערב השליח על דברו משלחו בטל השליחות ע"ש וכ"כ ה' נחיות נשפט

דכ"ה ומדבריו שה' הפיקסם שה' גבי שליח שקנה קרקע שלא באחריות למה מחייב' לשליח לקנות שלא באחריות ולמכור למשלח באחריות ולא נהמר דהתקח בטל כדק"ל שליח שטענה שליחותו בטל נראה דלא ס"ל בהרמ"ה דה"ל ב' אימא דמיירו בשלה יכול לברר ש"ל לקנות סתם והמוכר יכול לומר שעשהו שליח בפני' לקנות שלא באחריות אבל מ"מ הרא"ש נראה דס"ל בהרמ"ה ע"ש וכן מלאהו בשו"ת בשמים ראש סי' נ"ט שכתב גבי שליח שקנה קרקע שלא באחריות וכו' דהא דלא אמרינן הנקח בטל דהמוכר אינו מאמין לא בשליח ולא בהשה והומר שכן לוחה מדעכור הכו ועדין לוכא ע"ש הרי דס"ל דיכול המוכר לו' שהלוקח עשהו שליח לקנות שלא באחריות כיון שעשה כן וזקוק שליח עושה שליחותו אלא דוק' כשיש עדים ומ"ש ה' נחיות משפט דלא אמר הרמ"ה ה"ל בשליח שקנה כיוקר דיכול המוכר לומר דהלוקח היה לריך לו ועשהו שליח לקנות הפי' כיוקר משא"כ לוקח שלא באחריות דלא שרי איניש זווי ככרו וכו' כ' כיון דס"ס חייב לא קפיד לפרוע מלוה בשטר יותר ממלוה ע"פ ואמרינן חזקה שליח עושה שליחותו דומיה דשליח שקנה כיוקר ע"ש דברי הרמ"ה בפ' ג' סימן ל' הו"ש"ת בשמים ראש סימן נ"ט הם בשליח שקנה שלא באחריות וס"ל דיכול המוכר לו' שהלוקח עשהו שליח שלא באחריות כיון שעשה כן אבל שאר הפ' סק"ס דחילקין הפ' דה"ד שקנה שלא באחריות דלא שרי איניש זווי ככרו הכל בה"ל לכ"ע אמרינן חזקה שליח עושה שליחותו

אבל

דמותו לה' כנה"ג בתשו' בס' כני חיי סי' כ"ז חובות רוב הפוסקים לה' ס"ל בהרמ"ה וכתב עוד בשם תב"ט דגם הרמ"ה לא אמר אלא דוקא התם שהיה המשלח נוטי' ועליו הראיה אבל כהן שהיה בהפך שהם טועני' כן להוטיא ממון מהבימי' אין נאמנו אלא לריך שיכררו בעדים שעשהו שליח כיון לחקן בין לעיות ויפס"ח ואין טפק בזה דאל"כ למה יהיה נאמן המוכר שטוען שמה נגד המשלח שטוען כרי' אס לא מפני שהיה מוחזק וכן נראה עיקר דהא ק"ל ככ"ה כשטר העומד ליגבות לאו בגבו דמי והא דנאמן המלוה במגור דלמד"מ לאו משום דבעל השטר מיקרי מוחזק אלא דמוגו הפילו להוטיא אמרי' כשטר דהא פסקי' בפ' ח"ה כרכה בקרקע דאמרינן מגו להעמיד הקרקע ביד המוחזק כי עכשו' הע"ג דלענין ספק מוחזקין ליה בחזקת מרי' קמא ע"ש בתו' וז"ל הרמב"ן בפ' ח' ס"ס משום דכרשות המוחזק קיימא הו"ל היך מוטיא מחבירו ומגו לחוקמי ממונה והע"ג דק"ל הרעה בחזקת בעליה עומדת וככל דבר ספק אמרינן חוקי הרעה בחזקת מרה קמא הכא כיון דאיכה מגו ותשט"ה הונאה מגו והע"ג דבחזקת הבהתי' דה"ד קיימא ע"כ הרי הע"ג דלענין ספק אמרינן חוקי הרעה בחזקת מרה קמא לענין מגו מיקרי להחזיק מה שתופס וכ"כ ה' נחיות משפט עלמודך דל' ד' ותו' בזה מה שהקשה ה' גדולי תרומה דהא גבי הפוגמת פחות מש"פ וכו' דס"לוק בתיקו פסקו קולא לנתבע ולא חשבי' לבעל השטר כמחזק דלענין הפ' מיקרי הלוה מוחזק הכל לענין מגו כעל השטר מקרי מוחזק ולא הוי מגו להוטיא והביא דברי הרמב"ן ע"ש וז"ל כיון דלענין ספק עיקרי הלוה מוחזק והוא טוען בריה' והמלוה טוען שמה עשהו שליח בפני' על חוב אחר למה נאמן לה' מהלוה שהוא מוחזק וטוען בריה' ונראה הטעם כמ"ה הרשב"א בתשו' ח' כ' סימן ס"ג וז"ל בעיקר הדין היתה מגו לחפוקי ממונה או לא נחלקו גדולי המורים ונראה עיקר דברי' האומר דהפילו לחפוקי ממונה אמרינן וכו' הכל

אבל מדרך הסברה היה ראוי יותר לומר לאפוקי מטעם לא
 אמרין שאינו מן הדיון שמוציא ממון מזה כטענם וזו מפני
 שהיה יכול לטעון מה שלא טען ודיון אם נקמר להעמיד
 ואפילו בדבר שהוא בחוקת הכעלים כמנודתי בעיני המר
 הגה ובינתא מינך וכיוצא בזה אע"ג דקרויב הוא זה לאפוקי
 ממנוא משום דקרקע בחוקת כעלים עומדת אבל לאפוקי
 ממש לא וכו' ע"כ הרי הקרקע משום דלא חשיב להוציא
 ממון מחוקת כעלים דהשונים אמרין מנו להעמידו כדו
 המוחק בו עכשוו אע"ג דלענין ספק מוקמין בחוקת
 מרה קמא וכן בשטר כתב הרשב"א בהשו"ח סי' רכ"ד
 ובמיוחסות סימן ק' דהממון שכתוב בו הוי מוחקו כאלו
 כדו המלוה ולכך אמרין מנו וכו' וא"כ אע"ג דק"ל בכ"ה
 בשטר העומד לגבות לאו כנכו דמי לענין ספק מ"מ
 המלוה ה"י מוחקו ודוקא להוציא ממון ממש לא אמרי' מנו
 אבל בשטר בין ראיבא קת' חוק' אמרי' מנו וב"כ מהרח"ט
 ח"ה סימן מ"ט ע"ש וה' נתיבות משפט שם לעיל ח' דלא
 אמרו כ"ה שטר העומד לגבות לאי כנכו דמי הלא דומיא
 דקוטה דחיתרע השטר מבח הדיון שיש לה לשתות מי קוטה
 וה"כ שיעבוד הבחובה עומד בספק כמ"ס התוספות כפ'
 הרוסה הכל כל שהשטר ראוי לגבות בו מן הדיון ומפני
 טענת הלוה הוא דחיתרע הוי כנכו וכן הסכים ה' בכה"ג
 בסימן פ"ב לתו' זה ע"ש ומלאתי' כס' ה' לכתובות סוף
 דף ע"ג שכתב הרשב"א וז"ל וא"ת כיון וכו' ה"ל מנו לאפוקי
 ממנוא ב' במקום; כדראו וכדראו לא אמרין אע"ג דאיבא' שטר
 בתוכה הפיקו ממנוא הוא ול' דהיה דאמרי' כפ' שכועת
 הדיינים וכו' מנודתי בעיני אמר להר"ם כי ה"ל סטראו
 ניכהו מהימין הלמא כל לחוקמי' שטרא להאפוקי ממנוא
 חשיבין ליה דתה' ליתא דהתם היינו משום דההוא שטרא
 שעת הכושר הו"ל אבל הכא ה"ס היתא דזינתה תחתיו שטרא
 כמאן דתיקת דמי דלא חל שיעבוד השטר וכו' עכ"ל הרי
 דלא אמרין בשטר מנו להוציא הלא בשטר שהיה ראוי
 לנכח' בו דחל שיעבורו שעה א' אבל כספק זינתה תחתיו
 דלא חל שיעבוד השטר כלל לא אמרין מנו מיהו בזה אפילו
 כ"ש מודו כמ"ס התו' כפ' הרוסה בר"ה בכה"ה וכו' וז"ל
 ופלו נתא דמתני' התם הנושא את האשה ולה מלה לה
 בתולים לא שייכה להכה דהתם הפילו כ"ס מודו דשמא
 אותו שטר מעולם לא עמד לגבות שהרי הבעל גועין
 נקחו היה מקח טעות וכו' עכ"ל הרי דלא אמרו כ"ס שטר
 העומד לגבות כנכו דמי הלא בשטר שיעמד לנכו' שעה
 א' אבל התם שהבעל גועין שהוא מקח טעות ולא חל
 שיעבוד השטר כלל לכ"ע לאו כנכו דמי אבל כ"ה ס"ל
 דהפילו שטר שחל שיעבורו כנון כספק זינתה תחתיו
 לא הוי כנכו וז"ל החוק' כפ' הרוסה בר"ה כ"ה סברי וכו'
 ח'ק' מדאמרין בפ' המקבל יתומים אמרו לנו השכחנו
 וב"ח או' איבוכס השביתו וכו' הר"ז על היתומים להביא
 ראיה מ"ט ארעא כיון דלגובינא קיימא כמאן דגבו דמי
 ויתמי נייטו ראייה וגסקול וכי ר' עסק בה' ועבדו בכ"ש ז'ל
 הכא דהשעבוד עלמו של בחובה עומד בספק וכו' אבל
 התם היתומים מודו לכ"ח בקרקע עלמו שהוא משועבד
 לו ואינן מעכבי' לפניו הקרקע הילכך הפילו ב"ה מודו
 דכנכו דמי וכו' על היתומים להביא ראייה מן השבח דמי'
 דעור ואילן וכו' עכ"ל נראה דס"ל דדוקא גבי יתומים אמרו
 לנו השכחנו וכו' מודו ב"ה דהוי כנכו משום היתומים מודו
 לב"ח כנוף הקרקע שהוא משועבד לו ודינו לעול הקרקע
 עם השבח והפילו היתומים השכחו מעלה להם השבח
 בדמי' וא"כ הסתובעים ממנו דמיוועליהם להביא ראייה

להוציא ממנו הרומים דהמרין בפ' המקבל ע"ש ברש"י
 וכן מבואר בתשו' הרשב"ה במיוחסות סימן פ"ד ובתשו'
 מהרי"ק שרש"ל ע"ש אבל כ"ה טע"פ טענת הלוה לא
 נשקעבר כנוף הקרקע למלוה סברי בה' דשטר העומד
 לנכות לאו כנכו דמי וכן מוכח בהדיא כפ' כל הנשבעים
 גבי יתומים מן היתומים דהפי' בשטר דבריא כחיוב וספק
 בפירעון לאו כנכו דמי הליבא דכ"ה ע"ש וה' נתיבות
 משפט וה' בכה"ג שם בהב' דההם חיתרע השטר מבח
 הדיון שאינו יכול לנכות בו הלא כשכועה וכו' וזה דוחק ול'
 התו' דפ' הרוסה נראה דאפילו בשטר דחיתרע ע"פ טענת
 הלוה לא הוי כנכו ודוקא ביתומים אמרו השכחנו וכו' מיהו
 ב"ה משום דנוף הקרקע עם השבח הוא לב' ח' ואין תוכעין
 ממנו הלא דמי' ועיין בשו"ת ח"ה ס' פ"ג.
י"ג וי"ז חולקים וכו' וכ"כ הר"טבא כפ' הכותב נכו
 חייבי' וכו' דמשמע התם דהפילו השליח
 חייב לשלם הפיסתו תפיסה וכו' גבי ההוא בקרא דתמי
 וכו' שמעינן מהכא דרחובן שה"ל מטלטלי' ברשות שמעון
 בפקדון או בשאלה וכו' יהודה והפס' מרשות שמעון וטען
 שיש לו חוב על רחובן תפיסתו תפיסה כל הובא סיבול לומר
 להר"ם הו' לקוח כדו מכיון שהמטלטלי' ידועים לרחובן
 ודינו של רחובן עם שמעון דהתפסנהו כדראו דלא מצי
 להשתעווי דייבא בהדיא וכו' וכן פסק הרשב"ה בהשו"ח סימן
 ק"ל ע"ש והש"ך ס"ק ז' כתב דק"ל כדעת הר"ה ש' והר"ב
 דס"ל דכיון שהנפקד חייב לשלם למפקיד אין תפיסת המלוה
 תפיסה וכו' ה' משפט דק' סימן כ"ה וכן הסכים ה' פני
 משה ח"ה סימן ו' וגם מהר"ה ששון סימן קל' ח' כה"ה
 שהפקידה חפלים כדו שמעון ותפסם בעד חוב שיש לו על
 כעלה שכתב דתפיסתו תפיסה ה' ד' בה"ה דהיב' חייבת
 לכעל דפשיעה בכעלים פטור עכ"כ וכו' מהר"מטח ח"ה
 סימן מ"ה בגדון מהר"ה ש' בתפיסתו תפיסה וכסימן ע"כ
 ובסימן קכ"א כ' דאין תפיסתו תפיסה מה' ט' דכל שהנפקד
 חייב לשלם למפקד אין תפיסת המלוה תפיסה ע"ש ועיין
 בתשו' למהר"ן מ"ג ס' כ"ב וגמ' דה"ס סי' ק"ב ה' ומהר"ט
 סימן מ"ח ועדות כיעקב סימן מ"ו וה' בני ההרן סי' יוד'
י"ד אבל ח"ס לה הזכיר שיקח השטר פטור ח"ס
 המשלח טען שהזכיר לו השטר והשליח
 טען שלא הזכיר לו השטר נראה שישכע השליח כמו בסימן
 קכ"ה ע"ש וכו' ג' בהב' הרשב"ה בהשו"ח ח"ה סי' ב"ה ב'ה'
 שיש לו שטר חוב מנה על ניו ומסרו לשמ' ז"ל ח"ס שמעון
 גועין שהיא מסרו בידו לתוכעור ולהתפטר במו שובל גועין
 שנתפטר וכו' אע"פ שרחובן אינו מודא לו בכך וטען שלא
 מסרו בידו הלא לתכועה ה' החוב ואלה להתפטר געמוכו'
 שמעון זה נשכע שכועת הובת שעה"מ כן מסרו כדוע"ש כ'
 וכ"כ הרשב"ה סימן ק"ל דהם טען שה"ל למסר בעדים
 והוא כפר ושכע ויפטר ע"ש ועיין בתשו' מהר"ם החורכו'
 סי' רע"ז.

ט"ו בתב

הר"טבא בתשו' הביאה מרן הכ"ה סימן
 פ"ג על רחובן שקיבל מעוה משמעון
 ומלא בקרקעות והמר לו לוי טול מעות הלו והגם לשמעון
 שהחליפם לי נעלם שמעון והפס' בהם וכו' וראוי יכול לקפוס
 בהם ח"ס ח'ן שם עדים מנו דיכול לומר להר"ם מ' וכו' ולענין
 שלומי שליח מפני שלא גתן לו מסחברה דלא משייב דהתם
 הוא בשטר חוב כגן דרך לקבל השטר אבל בזה לא היה לו
 לתת בעדים שהן דרך כני רחם לעשות כנע' כוכבר כחכ
 הרב עדות כיעקב סימן מ"ו וה' שער יובק סימן ו' דס"ל
 דהפילו לה המר ליה ליקח השטר כל שיהיה שיש לו שטר

השליח חייב שכן כתב בחירושו כפ' הכותב ו"ל וכתבו רבנוהתא דרוקא דחדר ליה שטרא אבל לא הדבר ליה שטרא פטור ואפילו הוא שליח בשכר לא הו"ל לאסוקי אדעתיה דלובא שטרא ואלו מלוה ע"פ לא וכו' אין לריך לפרועו כעדים וכ"כ בה"ג גבי חנוני על פנקסו ע"כ משמע בהדיא דוקא בשלא הזכיר לו השטר ולא ס' דלובא שטרא אבל אסיידע שיש שטר חייב וכס' א"ו כפ' הכותב מבואר דרכ נחשון גאון ס' ל דאפילו במלוה ע"פ חייב השליח כדאמרינן גבי אבימי בין כך ובין כך משלם דא"ל לתקויה שריתך ולא לעוותי ונ"ד לחנוני על פנקסו וכו' ול"ד נמי לאומר לב' לאי וקידשו לי את שאשה דהתם כ' והבא לוי לחודיה ומרה"י מנהיגי דהא דאין חו' בין זה לחנוני רביון דא"ל בע"ה אינו חייב ומעשה דהכיתי משום דחדר ליה שטרא הא לא"ל לא מחייב עש"כ וכ"כ בתשו' הגאונים כס' שערי דרך עבר ו' סימן כ"ט דא"י חו' בין שליח א' לב' רכל שליח הוקירו לפרוע כעדים פטור בדין חנוני אבל אם א"ל ליקח השטר חייב ע"ש וכבר ה"ך סימן קכ"א ס"ק מ"ח הביא תשו' ראב"ן דס' ל דרעת רב נחשון אבל דעת הפוס' דאפילו שליח א' פטור בדין חנוני עש"כ ומה שהקשה ה' שער יוסף בתשו' שם על הר"טובא שכתב מסתברא דלא מחייב וכו' דהא מדין חנוני ומאונתא דקו' מוכח דא"ל השליח לפרוע כעדים ע"ש לא ראה דיש פוסקים דס' ל דאפילו במלוה ע"פ לריך השליח לפרוע כעדים ול"ד לחנוני ושאינו ההיא דקידושין שהם כ' כמ"ש

ועוד

אפשר דס' ד דרוקא בדין עון אם לא הזכיר לו השטר או שלא א"ל לפרוע כעדים דשליח פטור משום דהלוה מוחוק כממון ולא חייסין שיטור המלוה להוילא וממנו אחר שנתפרע אבל בשקמלוה בא לתפוס ולהחזיק בממון חו' פשיעה ועיין בתשו' הראש"א הכיאה מדין הב' סימן שס"ו שכתב במאמר שטר פרוע למלוה פטור וממהו האחרונים מ"ש משורף שטרו של חברו דחייב וכו' ותו' דירוף השטר חקף נעשה ההויק דאינו מחוסר מעשה דמוחוק כממנו הוא אבל מחזיר שטר פרוע למלוה הוי הלוה מוחוק כממון ואינו מחוק הלא בשעה שהמלוה יעשה מעשה ויחזיר לנכות ממנו החוב כמ"ש ה' כנה"ג בסימן שפ"ו הגב' אות י"ו ע"ש וה"כ איבא למימד דרוקא גבי פירעון השליח פטור משום דא"י ההויק מיד הלה עד שיחזיר המלוה לנכות ממנו ומחוסר מעשה הוא אבל התם שההויק בא מיד שהמלוה הולא לתפסו ולהחזיק בממון ס' ד רחייב השליח לזה כתב מסתבר וכו' ובב' סימן קפ"ה בנותן בלי לפרסור שכתב הני' בשם תשו' הרי"ף דהפ' אמר משכנת' אל"פ ובער בו הוי פשיעה דקו' ל למשכנס אל"ו בעדים וה' כנה"ג י"א שם הגב' אות י"ג הק' דר"פ הכותב כ' הרי"ף דאי לובא שטר ולא א"ל לפרועו בעדים אינו חייב ותו' דשאינו פירעון דלא עבד לחזור ולתובע לאחר שנתפרע כיון שבה להוילא משא"כ כמשכון דלא בא להוילא הלא להחזיק כמשכון ע"ש וה' כתי' האחרונים בתשו' הראש"א ולהפיקי חא כתב הר"טובא מסתברא דאף כבא להחזיק לא הוי פשיעה והפסד דס' ל בהרשב"א והר"ן כמשכון דלא הוי פשיעה ופטור מיהו כבר כתב ה' בנה"ג שם ושמה ל' דשאינו התם דא"ל פרע לפ' דהימני' משא"כ כאן דלא סיים למשכנס ע"ש ולא ראה שב' הכל' בפ' המפקיד אע"ג דגבי פירעון וכו' שאינו התם ס' ל שיפרע לפ' והפסד שהיה מכירו ומתמן בו ע"ש וה' כ' אפשר דהר"טובא ס' ל כהרי"ף כמשכון דחייב משום דלא סיים למי משכנס הלא דס' ל כ' להחזיק דא"י דל"ד לפרועו דאינו חוזר ותובע אחר שנתפרע

קמ' ל' לכל שהאמינו ש"ל תנס לפ' וכו' אפילו וכול הוא להחזיק לא הוי פשיעה כמ"ש

ט"ז כתב

הש"ך בשם תשו' המבי"ט סימן רל"ט דשליח שהיה בשכר והמלוה גוי חייב אפילו לא א"ל ליקח השטר וכו' ובתשו' המבי"ט מכוון דשליח בשכר אפילו היה המלוה ישראל חייב דהא דאינו חייב לפרוע בעדים ה"ד שליח כחנם אבל שליח בשכר אפילו לא הזכיר לו בשטר ולא ירע שיש שטר חייב והאם המלוה גוי אפילו שליח כחנם חייב דהוי פשיעה דאפילו שומר חנם חייב עש"כ ובתשו' שער יוסף סימן ו' הביא דברי הר"טובא דפ' הכותב דאפילו שליח בשכר פטור דלא ס' דלובא שטר ואלו מלוה א"ל לפרועו כעדים וכו' ע"ש וז"ל דה"ד בשלא הזכיר לו השטר כלל דהוא ס' ל רכל שיש שטר אפילו לא א"ל ליקח השטר חייב כמ"ש ה' שסוף א' אפילו שליח בשכר פטור דלא ס' ד שיש שטר אבל למאי דק"ל דאפילו ירע שיש שטר כל הלא א"ל הלוה ליקח השטר פטור אפשר דס' ל שליח כחנם אבל שליח בשכר בדין שטר שיש שטר הו"ל לחוס שמה יחזיר ויתבע בשטר שכירו וש"ש חייב בכל הויק מלוי וכבר הויק הרשב"א בתשו' ח' כ סי' ר"ו דס' ש חייב בכל דבר שאינו חונק גמור דלהכי יהי ליה הגר' כי הוי דלינטור נטורא יחירתא ופרסור שנתן כלי לבקרו ולא ר"ה המוכר להקדומו חייב הבהו הב' כס' קפ"ה ע"ש ו"ל מהר"ן מ"ג בשה"ש סי' פ' הורה דבינו בר' אובן שנתן לפרסור חפץ למכרו והוא הו' לשמעון והחזיק בו שמעון והמר דאובן חייב לי מעות ופטור רבינו הפרסור ואמר שאינו חייב כלום הואיל ולא הנה וכו' ואם לקח שמעון החפץ מיד הפרסור שלא בפני עדים גאמון בטענתו ע"ש שביעיהו מגור דהו' בעי המר להר"טובא וכו' וב' מהרש"ד ס' ק"כ א' דהה"ס פטור מע"ש שכן דרכו למסור ביד בל מוטרפה לקנות דלא היל לירע שיש לזה געשה על זה ע"ש ועיין בכנה"ג ס' קפ"ה הגב' אות י"ו וא"כ ה"כ אפילו שליח בשכר שהלוה א"ל נפ"ע לפ' ולא הזכיר לו השטר כלל לא הו"ל לירע שיש לו שטר אבל אם הזכיר לו השטר אפילו לא א"ל ליקח השטר הו"ל למיבער נטורא ותירתא לפרוע בעדים או ליקח השטר וכן נ"ד הר"טובא כפ' הכותב גבי ההוא בקריא וכו' בפרסור בדין שהוא ש"ש הו"ל למיבער נטורא ותירתא הלא שכתב ש"ש זה האיש כחוקת גאמן הפרסור פטור בדין שדרך כל הפרסורים וכו' ע"ש ועיין בשו"ת המשפט לר"ק ח"ה סי' ב' א' וב' דס' ל השליח ש"ש גמי פטור ורוקא כשנתפס חייב ובן מבואר בתשו' הראש"א חובא בב' סי' ק"כ ה' דפרסור בשכר שמסר המשכון אפילו לגוי פטור ע"ש ונראה דשליח לפרוע או למשכן אפילו הוא בשכר פטור ושאינו פרסור למכור דהוי ש"ש גמור והמבי"ט ע"ש בתב דאם המלוה גוי אפילו שליח כחנם אפשר דחייב דהוי פשיעה וכ"כ מהרש"ד ס' קכ"ו בפשי' ונמשך אחריו ה' משפט לר"ק סי' כ"ב ע"ש וה' ירע ועקב סי' ס"כ ב' דבתשו' מהרש"ד ס' מיידי בבה' להוילא אבל ליפטר פשיעה דאין עליו רק ח"ס ע"ש והרואה תשו' מהרש"ד ס' שכתב על דין זה ועוד דהתם טעמה מהי משום דמצי אמר סבור שאתה קומץ על אמונה ובשלמא בישראל א"ל הכי אבל בה"ה ל"ל גבי וכו' משמע דס' ל דאפילו ליפטר בו הבא דוקא בישראל פטור דהייך ה' ג' שהיא קומץ על אמונהו אבל בגוי דלא שייך ה"ט חייב דא"ב הו"ל דה"ד ליפטר ולא להוילא ו"ל הראש"א בתשו' הוכיח בב' סימן קפ"ה דאובן מסר משכון לשמעון הפרסור שימשכן אותו וכו' לזמן בא דאובן ותבע משכנו משמעון הפרסור ושמ' גועין שמשכנו כיר גוי ואותו גוי מכרו שלא ברשות הדין ע"ש

עם הסדר וכו' כל שהיא מראה לו גוי והפי' אינו מראה
 לו הלא שהגוי נגזר מן המצות והוא המצוה המצוה וכו'
 דהפי' שבועת הית' הן להשביעו כיון שחין הגוי מבחשו
 וכו' וכתב ה' כנה"ג הנב' י' אות ט"ו מ"ך דמירוי שאמר
 שימשכנו ביר גוי או ביר ישראל ואין כ"ל כן ע"ש ק"ל הסמ"ע
 שם ס"ק כ"ב ה' אמר לסדר שימשכן ה"ל גוי וכו' וכן
 הסכים ה' קול אליהו סי' ת"ו דהם לה' ה"ל בפי' שימשכן ה'ף
 לגוי לב"ע חייב ע"ש וליתא דהשו"ה הרשב"א בח"ג סי' קל"ה
 מירוי שלא הזכיר גוי הלא משכן סתם ולא האמינו ע"ש
 ה"כ ס"ל כהר"ן דהפי' גוי כיון שא"ל משכנס סתם ולא
 הזכיר לו עדים לא הו' פושע וכן מובאר בתשו' הרשב"א סי'
 ק"ל דהם ה"ל משכנס סתם והלך ומשכנס הפי' לגוי פטור
 לדעת הר"ן ע"ש וה' כנה"ג בסו' ז"ה הנב' י' כתב כשם
 הרדב"ן אמר לחבירו הן מנה לפי' הגוי שאני חייב לו ונתן לו
 בלא עדים והגוי אומר שלא קבל והשליח אומר שנתן כיון
 דהיכא פלוגתא כשהמלוה וישראל הכא שהמלוה גוי וה' ל'
 התמוכפי' והוי כאלו אמר כהדיא הב לי כשהדי לפי שפי'
 דבר שוא' יש לדיין לעשות פשרה וכו' וקול' הרב ו"ל הרדב"ן
 בתשו' ח"כ סי' ק"ה ה' ה' חייב שמעון לרה"ב מעות
 הדבר ברור שהוא נאמן בשבועה לומר עשיתי שליחותך
 ונתתי לו משלם הבל' אם כה' שמעון להוציא מרה"ב מ"ש
 שנתן לגוי כעובדה דמיוני ופועלים ז"ע ה' מני רה"ב
 למימר קי"ל כהנך רפויא תא' דאמר דוקא פועלים וכו'
 והע"ג דרעתו דלא מ"ל ה' בני כנגד הפוסקים וכו' מ"מ
 ככ"ד הובא נמי טעמא אחרונה דמ"ל ה' ה' רה"ב שהמרו
 הפוסקים הפי' בני דילמא קתמו כפי' וכו' ע"ש מבואר
 דס"ל דהם היה השליח חייב ללוה ודאי נאמן בשבועה
 שעשה שליחותו לפטור דוקא ה' השליח בא להוציא מהלוה
 מה שאמר שנתן לגוי הוא דאמרינן דילמא בניו סתמו כפי'
 והר"ל כאלו אמר בפי' הב לי כשהדי ומספק אין מוליחין
 מיר המוחזק והרשב"א בתשו' סי' קל"ט כתב דהם המלוה
 גוי אין השליח חייב שבועה הלא ח"ס דהו"ל טענת ספק
 וכו' הבל' בתשו' הרשב"א ח"ג סי' קל"ה הובא ככ"י סימן
 קע"ב וסי' קפ"ד מבואר דס"ל דהין חילוק בין ישראל לגוי
 דהם הגוי מכחשו לדין השליח לישבע כדון חטויני על
 פנקסי' ע"ש ועמ"ש בסו' ז"ה

י"א שהלוה לגוי מעות ע"י שליח והלך השליח ונתן
 לגוי בלא עדים וכפר הגוי בשו"ת הדמת קדש
 סי' ע"א כתב דפטור השליח כיון שלא התרה בו שיחן לו
 בפני עדים עש"כ ונראה שזה הלוי במחלוקת שכתב מר"ן
 הכ"י סי' קפ"ד בנחון בלי לסדר למשכנו שהרי"ף ס"ל
 דהפי' יאמר משכנת' ה"ל פ' וכפר בו חייב דהו"ל למשכנס
 בעדים והרשב"א והר"ן ס"ל דלא הו' פושע וה' כנה"ג שם
 ה'ק' מדכ' הרי"ף בפ' הכותב דהם לה' ה"ל לפרוע בעדים
 הינו חייב ותו' שמה"ל דשאני התם דה"ל פרע לפי' דהיגני'
 משא"כ כאן דלא סיים למי משכנס ה"כ שאני פירעון דלא
 עביר לחזור ולתבע אחר שנתפרע כיון שבה' להו"ל משא"כ
 במשכון דלא בה' להוציא הלא להחזיק במשכון ע"ש וה"כ
 לתו' שני דוקא בפירעון פטור כיון שהלה בא להוציא הבל'
 אם הלוה לגוי בלא עדים דלא בה' להוציא הלא להחזיק חייב
 לדעת הרי"ף כמו במשכון והרשב"א והר"ן ס"ל הפילו בה'
 להחזיק פטור הבל' לתו' ה' במשכון הינו חייב הלא משום
 דלא סיים למי משכנס וכבר כתב שכ"כ הנ"י בפ' המפקיד
 הע"ג דגבי פירעון וכו' שאני התם שה"ל לפרוע לפי' הפטר
 שהיה מכירו ומאמין בו ע"ש ה"כ ה' ה' ה' בין הלוהה
 לפירעון דכל שה' ל' הלוה לגוי פ' ונתן לי שליח בלא עדים

פטור מה"ט דאמרינן שהיה מכירו ומאמין בו אבל אם
 ה' ל' הלוה סתם והלך השליח ונתן לו בלא עדים חייב ע"ש
 בסו' קפ"ה בהסמ"ע

י"ה דין ב' בטל השטר דעת ר"ח דלא איתרע
 שטרה הלא לענין שריף
 לישבע הפי' יש בנאמנות אבל בשבועה מיהא גובה וכו'
 ה' כנה"ג אות כ"ט דהין ספק דלא אמר ר"ח הלא דוקא
 בשלא ראו העדים דבתורת פירעון נתנס' לו אבל אם ראו
 העדים שבתורת פירעון נתנס' לו ה' ע"ש חין וירעיס ה'ם
 משטר לזה הו' משטר אחר הינו גובה הפי' בשבועה דכיון
 שהזכיר לו פירעון איתרע שטרה לנכות וכו' ויגד עליו ריעו
 כתב שבזכר כר"ח וחולק על נהר"ה הלוי כמ"ש הטור ע"ש
 ולהר"ק דגם ר"ת והר"ה ש' חולקים על מהר"י הלוי וס"ל
 דהפי' להירעו העדים הם לשם פירעון הו' מתנה לא אמרי'
 מנו ובין אם ראו העדים שבתורת פירעון נתנס' לו כיון לא
 ראו רק נתינת המעות ס"ל דהיתרע שטרה לענין שריף
 המלוה לישבע הפי' יש נאמנות בשטר הו' לענין דהם חפס
 חין מוליחין ממנו ולעולם לא בטל השטר לגמרי וכן ל'
 קלור פסקי הרה"ש בפ' שבועת הדיוטין סי' ו"ט והם נתנס'
 לו בפני עדים הפי' הינם יודעים אם בתורת פקדון נתן לו
 או בתורת מתנה הינו נאמן ולא גבי כיה ולא מקרע קרעו'
 ליה ע"כ הרי דלעולם הינו נאמן והין גובה בשטר ואין
 קורעין אוהו וכן ר"ח אם סובר כר"ת וחולק על מהר"י הלוי
 ס"ל איתרע שטרה לענין שריף המלוה לישבע בין ראו
 עדים שבתורת פירעון נתנס' לו הו' לא ראו רק נתינת המעות
 לעולם לדין לישבע הפי' יש נאמנות בשטר ובשבועה
 מיהא גובה וכן מבואר בתשו' מהרש"ד סי' ל"ו וסי' כ"ה
 עש"כ ושו"ר למהר"י אדרבי סי' פ"ו שכ"כ דלא פלוגי לענין
 דינא הלא בפי' הסוגיא רר"ח סובר דאיתרע שטרה משמע
 לענין שריף שבועה ומירוי כשלא ראו העדים רק נתינת
 המעות אבל הרי"ף ומהר"י הלוי מוקמי לה כדאו העדים
 שבתורת פירעון נתנס' לו ופי' איתרע בטל השטר עש"כ

י"ט כתב הסמ"ע אם כתוב בשטר שהאמין למלוה
 כשני עדים הפי' נתן לו בפני עדים נאמן
 לומר סטרה וכו' והפי' היה ללוה כת"י של המלוה שקיבל
 ממנו כך וכך לא מהני וכ"כ הדרישה כשם רש"ל ע"ש
 והש"ך חלק בכתב יד והסכים עמו ה' פרט מטה ההרן ס"ב
 סי' י"ב ע"ש הבל' ה' עבודת הגרשוני סי' ע' הסכים עש'
 הסמ"ע הפי' בכת"י ע"ש ונראה דהפי' העירו העדים
 שנפרע מיהא השטר נאמן לומר סטרה וכו"כ מהרש"ד ס'
 סי' כ' הוסי' קי"כ דלא איתרע השטר עד שורה כפי' כ"ד
 שנתפרע ונר' דה"ר שורה כפי' שנפרע מיהא השטר וה'
 הודאה כפי' עדים דהה' קי"ל בסו' ע"ה דלא מהני נאמנו'
 נגד העדים הלא כשהעירו על הפירעון הבל' הם העירו
 שהודה בפניהם שפרעו הס נאמין ע"ש וה' הינו נאמן
 לומר סטרה וינכו להכחיש עדים שהודה בפניהם שנפרע
 מיהא השטר הבל' הודה שנפרע סתם הפי' נפיק כ"ד נאמן
 לומר סטרה וכו' דנאמן על טענה זמנא עלמה בלא
 מנוועין בה' פרט מטה ההרן ח"ה סי' י"ד וכו' ה' כנה"ג
 בסו' זה וכתשו' בס' בעי חיי סי' כ"ז דס"ל דהה' דלא
 אמרינן מנודה העוה ה"ד הם בטענה שאמר לוכא העוה
 לשום אדם הבל' הם בטענה שאמר היוכא העוה לבעל דבר
 ובטענת המנוהיוכא העוה גם לעדים לא מקרי מנו
 דהעוה דמ"ל העוה דה' הו' לב' וכו"כ התוס' בפ' ח' הגבי
 נסכה דהם לא היה העד מחיבו שבועה היה נאמן כמנו
 שהיה יכול להכחיש העד ודוקא כשחייב שבועה לא אמרי

מנו שהיה מעיו פניו ליטבע בדבר שהעד מכחישו אלמא
 פ"ל דלא הוי מגו העצה אם בטענה שאומר איכה העזה
 אע"ג דליכא העזה ליעד ונאמן במנו שהיה מעיו פניו נ"כ
 נגד העד אבל מהרי"ל כל ח"ג סי' קי"ט כ' בשם הרמב"ם
 דאם בטענה שאומר מכחיש לא' וכטענת המנו מכחיש
 לשנים מקרי מגו דהעו' ה' ולא אמרינן מגו וכ"נ דעת התו'
 בפ' הכותב והר"ן בפ' כל הגשע' והרמב"ן והמרדכי
 בפ' ח"ה דלא אמרינן מגו להכחיש את העד אפי' בלא
 שבועה וה"כ כ"ש דלא אמרינן מגו להכחיש שני עדים דלא
 רצה להעיו פניו להכחיש אע"פ שהיה נאמן נגדם וכן
 דעת הב"ח ומהר"ש וכתשו' בעי חייש כהב דמהר"ש
 מיירי דלא היה כתוב בשטר שהיה נאמן בלא שום שבועה
 קלה וחמורה וגלגול שבועה אלא שהאמינו כשני עדים
 לבד דכוויכול לחייבו שבועת היסת אק"ר הפירעון כמבואר
 בסי' ע"ה וא"כ הוי מגו דהעזה שאינו מעיו להכחיש
 העדים בדבר שלר"ך שבועה ע"ש אבל ה' נתיבות משפט
 דף כ"ו כתב דאפי' אינו כתוב בשטר בלא שום שבועה כיון
 שהעד אינו המחייבו שבועה לא חש להכחישו אע"ג דס' ס'
 הוא נשבע כנגדו לפי שאין בו תורת עדות וכ"נ ק"ת מל'
 החוס' בפ' ח"ה שכתב בודאי אם לא היה העד מחייבו
 שבועה היה נאמן במגו שיכול להעיו פניו להכחיש את
 העד בלא שבועה אבל השתא דמחייבו שבועה לא מהימן
 וכו' וכ"כ הרשב"ה בחי' שם דלא חזיף אינס להכחיש העד
 שמכחישו לירי שבועה ע"ש משמע דכתיב שבועת העד
 תליא מילתא ומלאתי הון לי בחי' הרמב"ן בפ' ח"ה גבי
 מחאה בפני ב' וכו' שכ' אפי' מיחה בפני המחזיק או בפני
 עד א' אינה המחאה דמתוך שנאמן לומר לא מחית בי
 נאמן לומר לקוחה היא כדיו"א ת' מנסב"ה דר' אבא דהב"ה
 קרקע הוא ועד א' בקרקע אינו כלום ע"כ והרי אע"פ
 שאין נשבעי' על הקרקעות שבועת היסת מיהא נשבעי'
 כמ"ש הרב בעובדא דרכה בר שרזוס ואפ"ה ס' ל' רמנו
 טוב הוא כל שהינו לריך שבועת עד א' ע"ש וכ"נ דעת
 החוס' בפ' ח"ה דף ל' בר"ה לא וכו' ו"ל ואע"ג דליכא
 מגו מ"מ טעמי' ללוקח מחאה שהיה המוכר נאמן לומר
 זבתא מינך כמגו דאפי' בעי אמר לא היתה שלך מעולם
 ואע"ג דהאי לוקח ידע שהיתה שלו והוי כחד סהדא מ"מ
 הוי מגו כרמשמע לקמן גבי נסבא דר' אבא אי לא הוי
 מחייב שבועה ואינו יכול ליטבע היה נאמן לו יודי חטפי
 במגו דאפי' בעי אמר לא חטפי והיה מכחיש את העד והב"ה
 לא הוי מחייב שבועה דאין נשבעי' על הקרקעות וכו' ושם
 דף ל"ג בר"ה מגו וכו' כ' דנשבעין על הקרקעות היסת
 כמו שדקדק ר' שא"י וכו' ע"ש וכבר הוכחתי בן בסי' פ"ב
 דיני מגו מדברי הרמב"ם והעור ומר"ן דאמרינן מגו
 במקום עד א' אם לא היה מחייבו שבועה דאוריית' בטענ'
 המנו עש"כ מיהו אפשר לומר דגבי שני עדים אפי' היה
 יכול להכחיש לא אמרינן מגו כמ"ש מהר"ש שמתשו'
 הר"ה ש"כ כל ס' ע"ג א' שהקנה לחבירו אלק' זהובים בפני
 עדים פסולים וענן מחמת שחוק הקנס לו דהינו נאמן
 כשנו דלהר"ם דכיון דאיכא עדים אע"ג דפסולים הם מ"מ
 רצה לומר טענה שאין העדים יכולים להכחישו וכן הכריח
 ה' פני משה ח"כ סי' ע"ה הוסי' ק"ט דה"ד בשני עדים
 הכל בעד א' אמרינן מגו ע"ש ועיין בספר בית דור ח"ה
 סימן ס' וה' נתיבות משפט שם כתב דהתם פסול העדים
 מחמת שהיו קרובים זה לזה וה"כ כל א' בפ"ע עד אשר
 וכל זמן שלא העידו כב"ד וכול הכשר להעיד לבדו כב"ד
 ואפי' שתמו בשטר ועדים החתומי' על השטר כמי' שחקקה

עד ותן כב"ד דמי מ"מ לא חשיב כהעידו לענין זה כמ"ש
 בתשו' הכיאה הטור סי' מ"ה על שטר שנפסל ע"י קרובים
 שאם הכשרים זכרים העדות יעידו ע"פיה"כ כל א' מחייבו
 שבועה אבל בשאין העדים מחייבים אותו שבועה כלל אינו
 חושש להכחיש ע"ש וכבר כתבתי בסי' ל"ו מחלוקת
 האחרונים בזה דהסמ"ע והט"ו ס"ל דחתימה בשטר לא
 חשיבא כהגדה לענין זה שיכול לחזור ולהעיד כב"ד ע"פ
 אבל מהר"ו מברונה והרדב"ו והש"ך ס"ל דחתימה בשטר
 חשיבא כהגדה כב"ד דעדים החתומים על השטר כמי
 שנחקקה עדותן כב"ד דמי ושוב אין הכשר יכול לחזור
 ולהעיד כב"ד ע"פ והר"ה ש"כ בתשו' שכ' דיכולים הכשרים
 להעיד מיירי שלא היו הפסולים בשעת ראייה והוכחתי בן
 מתשו' הרש"ב ח"ה ד"י וינה וכה"ג כתב מר"ן כב"י סימן מ'
 גבי חתם בשטר עד שלא נעשה חתנו וכו' עש"כ וכ"כ
 בשו"ת בשמים ראש סי' ל"ה לענין קילוק העדים כיון
 שהעדים החתומים על השטר מהמינים לעדותם בלא
 אמירה והוי נחקקה כב"ד ר"ה כ"כ כבד העידו כב"ד ונמל"ה
 פסולי' ולא מקבלים להזמנה הניינה ועוד דעבדי לאחזוקי
 שקרייהו ע"ש וה"כ ה"נ אין א' מהם יכול לחזור ולהעיד
 כב"ד ע"פ דכבר העידו שניהם בחתימ' והוי כהגדה נגד
 בתשו' הר"ה ש"ש משמע דכל הפסולים קאמר דלא אמרינן
 מגו להכחיש העדים וכן דעת רוב האחרונים דלא אמרינן
 מגו במקום עדים פסולים שמכחיש אותם בטענת המנו
 אבל מהרש"ם סימן נ"ה כתב דהרמב"ם ושא"ר פוסקים
 ס"ל דנאמן במגו במקום עדים פסולים ע"ש וכן מלאתי
 להרשב"ה בתשו' ח"ג סימן ד' בשטר מתנה מוקדם שה"ל
 לסופר לכתיב חמשים ושמונה וכו' חמשים ושבע וכו' כ'
 וז"ל ואם כת' יונה ממ"ה והחוקק השטר כב"ד ושוב אינס
 כאמינים דעדים אינן כאמינים במגו מ"מ ראונו הקונה
 לומר טעות היה משום מגו דאפי' בעי אמר אין ודאי שטרא
 מעליה הוה ובשנת שבע קנו מיורו כמ"ש בשטר אע"פ
 שהעדים חומרים עכשוו' שלא קנו ממנו בשמינית אינס
 כאמינן דכיון שהגידו וכו' וכיון שכן הקונה שאומר בשמינית'
 חתמו וטעו נאמן משום מגו וכו' עכ"ל היר"ם ל' דנאמן
 במגו שהיה יכול להכחיש העדים כיון שאינם נאמינן
 ובשו"ת בשמים ראש סימן מ"ב כ' דשטר הודאה שאין
 פתיב בו וא"ל כתבו וחתמו וכו' דנאמן לומר סטראי ניכחו
 במגו דלהר"ם שמכחיש עדים אלה שאני חוכך לו דאין זה
 מגו טוב דאע"ג דעדים מפייכתבסולה מהני מ"מ לא בעי
 לאכחשו סהדי וע"ז להשיב וכו' ע"ש הרי דעתו נוטה
 דנאמן לומר סטראי ניכחו במגו דלהר"ם שהיה יכול
 להכחיש העדים במקום שאין עדותם עדות וה"נ שהיה
 יכול להכחיש העדים נאמן בטענת סטראי במגו דלהר"ם
 כיון שאין העדים נאמינן כנגדו וכן מלאתי בתשו' הרי"ף
 סימן רע"ה וז"ל זה שאמר על כת' שהוא מחוב אחד
 אע"פ שיצא כת' ממ"א וכו' שכיון שהאמינו כשני עדים
 אם אמר סטראי ניכחו מהימן ואפי' העידו עליו שני עדים
 או יותר ככך שכתב ידו מסך זה הוא אין חוששי' להם וכו'
 הילכך לריך שמעון שיפרע ליהובן כל מה שבשטר בלא
 שבועה עכ"ל וז"ל הרמב"ם בתשו' כס' שאר הדור סי' ר"ה
 והפ"י יהיה כת' ידוע שהרי אין אנו וורעיים אם זה ממון
 השטר או חוץ לשטר והטעם שהרי האמינו כשני עדים
 כשרים ואם יעידו שני עדים שהם מן השטר דבריהם אינם
 כלום וכו' עש"כ הרי דס"ל דאפי' היה ללוה כת' של
 המלוה שקבל ממנו כך וכך והעידו שני עדים שפרעו מן
 השטר אינן נאמינן מיהו אם מפורש בכת' שהם ממון
 השטר

נחמנת לומר לקוח הוא בודי המריון מנו במקום מחלוקת
ולה המריון שירה שמה יפסקו דין כרכן וכן הוכחתי שם
מדברי רוב החרוטים ע"כ

ך אים שלח לו ע' עדים והמרו שנתנו לו לשם פירעון
דחע"ג דשלוש נעשה ער בממון הין נחמני

דנוגע' כעדות ה' במכור' כסימן קב"ה ע' שובתב ה'
כנה"ג בתש' סימן ח' דהפי' מודה הלוה שקבל הממון הלא
ש'מר לפקדון נתנו לו והנכו והעדים הומרים לשם פירעון
נתנו לו ה' נחמני' דהו' נוגעי' בעדוהם דה"ל המשלח
שטינו השליחות וחייבים הם לשלם ע"ש וי"כ הם המלוה
הומר כטרה' יגהו הם נחמן' כמנו דוכל לומר פקדון או
מתנה ומכחיש העדים נדה' דחלו' כמחלוקת החרוטים
כהחמונו כב' עדים וטען כטרה' יגהו הם נחמן' כמנו
להכחיש העדים הו' לה וכבר בתכתי לעיל דהמרו' מגו הפי'
נגד העדים שהינם נחמני' הכל הרי' טב' בחו' בפ' ההוש
מקדש' כ' דהם מודה המלוה בקיבל הממון הלא שאומר
כטרה' ניגהו הו' מהנה נחמני' השנוחוס לומר דלהו סטרה'
ניגהו הלא פירעון ע"כ

כ"א בד"א כשהעידו שנתנו לו בתורה פירעון וכו'
כתב מהרשד"ם סי' ק"ג דה"ד שראו

שפרעו שיעור החוב שבשטר דבלה"ה ודחי דנחמן המלוה
לומר חוב חסד עליך והביאו ה' כנה"ג ע"ש הכל בתשו'
מהר"ם מלובלין סימן ק"י דגרהה דהפי' לה פרע הלא
מקלת חוב השטר אינו נחמן לומר כטרה' ניגהו בדחיכה
מגו ע"ש וכ' מדברי מהר"ם בתשו' המני' לם' משפטיים
סימן ס"ג ע"ש

כ"ב אים הכמין לו עדים מכחוז והלוה נתנס לו
בהורה פירעון נראה דנחמן דק"ל בסי'

ע"ט סעיף ד' דהם שמעו שנתנס לו דרך הלוה וטען זה
לא קבלתי ממנו הלא כפרעון שלי מפני שלא הייתי יכול
להוציא ממנו הודיתי לו כל מה שאמר כדי להוציא חובי שלא
חשתי להודות לו שהיה דרך הלוה כיון שלא ראיתי עדים
טענהו טענה ונשבע היסת ונשבע ע"ש וה' הפי' שמעו
שנתנס לו כתורת פירעון הם טען זה לה קבנתי ממנו
הלא כפירעון חוב חסד עליך ופי' שלא הייתי יכול להוציא ממנו
הודיתי לו ולא חשתי כיון שלא ראיתי עדים נחמן וליב'ה
למימר דהתם דוקא לנפטר נחמן הכל הבא להוציא שהרי
כתב מהר"ן מ"ג דה"ל לנפול' הוא דהני סהדי לאו
הנפול' דשטרה' קמסהדי דפרעו וכו' הלכך השטר במקומו
עומד לגבות ועל המעות נחמן כמנו להחזיק המעות
שבירו וכו' ע"ש חלמה' הין חילוק וי"כ כי הוכי דהתם הם
לא רלה העדים נחמן לומר שקבל כחובו ולה' חשש להודות
שהיו הלוה' כיון שלא רהו העדים ה"כ נחמן לומר שקבל
מחוב חסד עליך ו"ל דהתם נמי אינו נחמן הלא כמנו
דפרעתי הכל הכה דליכה מנו לה דאינו יכול לומר כמתנה
נהגם לו כיון שהעידו שנתנס לו כפירעון והתם נמי הם טען
מתנה הם החזיק בפרן כיון שהעידו שנתנס לו כהלוה'
ה' כ' ואמר שהודיתי לו כדי להוציא חובי ממנו כמ"ש
הפרישה שם וי"כ חובה למומר דנענה גרועה הוא וחינו
נחמן הלא כמנו דפרעתי הכל אינו נחמן לומר מתנה הם
במנו דפרעתי דהוי מנו במקום עדים

כ"ג ולא ידעו הם כתורת פירעון או פקדון וכו' כן
ל' הטור כשם מהר"ן מ"ג שובתב הפי'ים

כלומר דחע"ג דחיכה דהתי' נחמן דהיינו פירעון או פקדון
מ"מ אימור מתנה ויחוב ליה וכו' ע"ש מכוילר דס' דפקדון
הו' פירעון חובה למלוה ופי' ה' הם טען מתנה נחמן וכן

השטר בעל השטר והנחמנות וכן אם הורה בפני עדים
שנפרע מסך השטר אינו נחמן להכחיש העדי' שלא החמינו
נגד הודאת פיו ומ"ש הרי"ף והרמב"ם דהפי' ועדו עדי'ם
שכתי' מסך השטר הוא הין חשש' להם לה' שהורה כן בפניה'
הלא שפירע בפניהם סך השטר וכתב לו סוכר הם שקבל
ממנו נעשה הכל אם הורה בפני עדים שנפרע מזה השטר
אם מפורש כן בכת' אינו נחמן וה' פירח מטה ההרן ח"כ
סימן י"כ דהה דברי הסמ"ע והקב"ם דאינו נחמן נגד
כת' וכן פסק מהרמ"ם ח"ב סי' ל"ה ע"ש והעיקר כמ"ש
ושוכ' דהתי' לה' חוקות הדיינים סימן ק"ג שכתב ו"ל ומ"מ
הם היה כחוב כו' נחמנות דהיינו נחמן עניו המלוה בשני
עדים כשרים כל זמן שיהמר שעדיין לה פרעו דחע"ג שכתו'
עדים והמרו שהיה פרוע נחמן המלוה לומר מעות אלו
שנתת לי מלך חסד היית חייב אותם לי והעדים הין נחמנין
וזה שלא כרכיר' מ' שכתב דעדי' הורה' מכטלת הנהמנו'
וכו' דמ"ל כשהם אוטרים בפנינו פרעו שהו' נחמן וכו' ומ"ל
כשהומרים בפנינו הורה שנפרע דדחי' יש לנו לה' שהמלוה
נחמן והם הין נחמנין וכו' ע"ש משמע דה"ד משום
דהמלוה נחמן הפי' כנגד עדי' הורה' הכל למחירקו' ל'
בסימן ע"ח דעדי' הורה' מכטלת הנהמנות ה"כ אינו נחמן
לומר כטרה' ניגהו

וראיתי לה' פני משה ח"ה סימן כ"ח הסכים דאינו
נחמן במנו דלהר"ם מטע' חסד שיש פוסקי'

דס"ל רנהו דנחמנות כב' עדים גובה כשטרו מ"מ אחר
שפרע השטר חזר וגובה ממנו בהותם עדים ואע"ג דלא
קי"ל הכי הין זה מנו טוב דלה המריון מנו כטענה שיש
בה מחלוקת ור' כטרה' ניגהו טפי מלהר"ם שירה פן הויס
הו' מהר' וליה ממנו כדוינו' וכן הסכים ה' נתיבות משפט
דכ"ח ע"ש ועיין במהרי"מ מט' סי' ל"ג שכ"ב כשם הרדב"ז
דלה המריון מנו במקום מח וקת והסכים עמו מהר"ץ
אשכנזי סימן כ' ע"ש וה' כנה"ג כדוינו מנו אות קמ"ט
כ' הטעם משום דלה' ר"ל טענה דהם אח"כ יתפוס שכנגדו
הין מוליחי' מידו ע"ש חבל כהשו' הרדב"ז ח"ב סי' ק"ח
וסימן חרכ"ה כ' הטעם שירה שמה יפסקו הדיין כמ"ד
דפרעו יכול לטעון כן ע"ש וכה"ג כ' הר"ם ש בפ' הותב
ו"ל חבל הם אמרו שנפרעה קודם המכר לה מהימכ' כמנו
דאי בני מחלה וכו' והף לדברי המש' דכל מחל' שט"ח
אינו חייב לשלם הלא דמי המכר מ"מ כ"ע לאו רנה' גמורי
והיא יורה' למחול שמה תקחייב לשלם כל דמי השטר וכו'
ע"ש וה"כ לה אמריון מנו במקום מחלוקת מה"ט וכה"ג
כ' הש"ך סי' קב"ח ס"ק ס"ה ע"ש חבל כבר הוכחתי כדוינו
מנו דרוב החרוטים ה"ל דהמיון מנו הפי' כטענה שהיא
מחלוקת וכן דעת מרן דכסימן ז' כתב בכת' שכתוב כו'
הני פ' לוייתו ממש מנה מהיך שיכול לומר פרעתי נחמן
לומר ג' לוייתו ממש הלא מחלוקת ונפל ממנו ומחלוקת וכו'
בסימן ס"ט הם טען חמנה נחמן בהסת' במנו דפרעתי
וכ' מור"ם בסימן קב"ו הפי' נתן לוכת' נחמן לו טעיתי
במנו דפרעתי ע"ש הרי"ף ע"ג דהר"ם והרמ"ם הוהרש"ב ה'
ס"ג דהיו נחמן לומר פרעתי ככה' כמו שטר וכת' הש"ך
סימן ס"ט ס"ה ק' ח' דמור"ם ס"ל דהו' ספיקא דניגה' ע"ש
ה"כ הפי' כטענה שיש יתפוס שכנגדו הין מוליחי' מידו
המריון מנו וכה"ג אמרי' בס"פ זה כורר נכו' ההיה היתתה
דאמרו ידענה כהתי' שטרה' דפרוע הוא דהומנה דכ נחמן
ה' ל' רבא כמחין' בר' דהמר' הותיות בקטת במסירה וכו'
חלמה' ה' ס"ג בר' דהותיות נקנות במסירה נחמנת כמנו
דהו בעני המרה' לקוח הוא בודי חע"ג דרבנן ס"ל דהינה

ב' הכמ"ג עשין ז"ר ולא ידעו אם כתורת פירעון או כתורת פקדון או כתורת מתנה וכו' משמע קלת דטענת הפקדון הוי לחובה כמו לפירעון אבל ל' בעל העיטוב כדינו חוב דף ס"ב אבל אם לא ודעי' או לפקדון או למתנה מנו דאי בעי אמר פקדון הו' מתנה הוי כי אמר סטראי טינהו מהימן וכו' ע"ש הרי דטענת פקדון לכות המלוה שיכול לומר החזרתיו לך הו' כהנס ומנו ריכול לומר פקדון והחזרתיו או כהנס או דמתנה כמי נאמן לומר סטראי טינהו ומתק"ן מ'ג' שוה רמב"ם שבהבו מנו כמתנה ולא מנו כפקדון ח"ל משום דאם לא וזה וד העדים מידו להיכול לומר פקדון היה והחזרתיו או נאכרו לכך נקטו מנו כמתנה דנאמן בכל ענין והתוס' בכתרה דמ"ה בד"ה אבל וכו' בחב"ו ל' כגון שמסר לו בעדים סהם ולא פי' כפניהם אם כתורת מכר או כתורת פקדון ולהכי דוקא הו' מן הו' לו חזקה דמסתמא לתקנו מסר לו כיון דלא פי' אבל החר מדלא פי' שהוא פקדון מבהמא מכר או מתנה הוא וכו' כ' הרה"ש והטור ומרן סימן קל"ג ע"ש ח"כ מהתמא כתורת מתנה הס ולא פקדון ולכך אמרו מנו כמתנה דטענה מעליה טפי ולדע' הרמב"ן והרה"ש דלא אמרין מנו דמתנה כ"ש דלא אמרו מנו דפקדון וכו' כ' מהו"מ מט"ח סימן ק"ה כיון שראו העדים שנתן לומדעתו מעות מסתמא כתורת פירעון ואם טוען שהוא פקדון הו' נאמן הלא כמנו ע"ש וכו' כנה"ג בתשו' בס' בעי חיי סימן כ"ו נחמק ע"ש ועיין בנתיבות משפט דכ"ה

כ"ד בתוך

שיכול לומר כמתנה וכו' משמע דנאמן לומר מתנה בלא מנו דהא העדים ראו נת ינת המעות דליכא מנו דלה"ס ואם הינו נאמן הלא כמנו דפקדון ה"כ הו' ל' זה המנו ועוד דאי ליכא מנו ודאי דמורה הרמב"ן והרה"ש דנאמן לומר מתנה כמנו כמו שכתבנו בטענת סטראי בי איכא מנו דהף סב' הדרכה יותר גרועה טענה מתנה מטענת סטראי וכו' מ' משמע דדינס טיה וכמו שכתבנו בטענה סטראי כמנו ה"ג נאמן בטענת מתנה כמנו הלא ודאי דליכא מנו בטענת הפקדון כמי הו' נאמן עליה כמ"ש מהר"מ טי' ק"ה דכיון שראו עדים שנתן לו נדעתו המעות מסתמא כתורת פירעון ואם טוען שהוא פקדון הו' נאמן הלא כמנו וה"ל לדעת מהר"ן מ'ג' שוה רמב"ם ע"ש הרי דטענת מתנה כמנו נאמן על מנו והרמב"ם ברפ"ז מה' טוען כ' הטוען מטלטלי על הקיור וכפר בכל ואמר לה"ס וכו' הו' שאמר המת שהיה לך אלתי אבל מחלתי או נתתי לי הו' מכתתו לי הו' החזרתו לך וכו' ושבב היסת ויפטר ומהרה"נ ח"א סימן ב"ה דקדק מדבריו בטענת מחילה מועלת כפ"ע אפי' בלא מנו כמו טענת פרעתי והחזרתו והס"ד כסימן ע"ה ס"ק כ"ב תמה עליו שהרי ה"ר מ' נקט נמונתתו הו' מכתתו לי וככה"ג פשיטא דאינו נאמן הלא כמנו ע"ש וכבר כתב מהר"א נח עלמו בתשו' ח"כ סימן ג' שכן דעת המרדכי שלא הזכיר ה"ר מ' טענת מחילה בכלל שאר הטענות מפני שהיא מוגלת כפ"ע הלא לפי טענת פרעתי והחזרתו מועילות יכול לטעון ג' כטענת מחילה משום מנו וכן נראה לכה"ר דטענת שחייב לי מת"א לא מהני הלא כמנו דטענת החר' אבל פשע דכיון ה"ר מ' נראה דטענת מחילה לכה"ר בלא מנו פוטרת ונראה מסקנתו דגם בטענת נחייבת לי כנגדה הו' נתתי לי או מכתתו לי נאמן בלא מנו דפשיטא דברי הרמב"ם דכל הטענות שהזכיר מועילות כעלמין

מ"הו

נראה הכטענת וש' לי כנגדה ודאי אינו נאמן הלא כמנו שהרי כתב הרמב"ם בפ"ה נהל' טוען דין ח' מנה לי כידך וקחו ער' ה' מעיד עליו והנטיען אומר כן הוא אבל הנה חייב לי כנגדה הו' מנה ה"ו מקובל שבעת ואינו יכול לישבע ומשום וכו' ובתב"מ דהו' הפ' לומר כגון שאין זה העד יודע אם פרעתי לא הו' כוונתי דנאמן לומר יש לי כידך כנגדך רחא הפי' ככ' שהעידו שהלוה ואינם יודעים ואם פרעו נאמן הוא לומר יש לי כידך כנגדך מנו דאי בעי אמר פרעתי הלא כשהעד מעיד שעריון מנה זה אללו כגון שלא וזה ידו מהך ודו וזהם המעידים שעריון המנה כידו ודאי אינו נאמן לומר יש לי כידך כנגדך דהא ליקח מנו דפרעתי ולכך בער' ה' כיון שאינו יכול לישבע משלם וכן פסק מרן ומור"ם כסימן ע"ה ס"ג ע"ש הרי דטענת יש לי כידך כנגדך אינו נאמן עליה הלא כמנו דפרעתי וא"ל דומי' דהכי נתתי לי או מחלתי לי הו' נאמן הלא כמנו וב' מהרה"נ ח"כ סימן יו"ד דאינו נאמן לומר לשם מתנה כי ליכא מנו דהחזרתו ע"ש ועיין בתשו' ה' פני משה שכתב דהא דנאמן הכא לומר מתנה בלא מנו משום דרגלים לדבר כיון שהנית השטר כידו וכבר כתב ה' שער ווסף בתשו' דט"ו ע"ד דנראה מדבריו שהסוקים דאפי' ה"ל ליקח השטר כפני עדים דליכא רגלים לדבר נאמן לומר מתנה עש"כ וגם הרמב"ן והרה"ש שכתב דמתנה לא שכיחא ה"ד משום דחייב לומדעו דיתר ברלון אדם פורע חובו מלתת מתנה והסמ"ע ס"ק ט"ו שכתב דמתנה לא שכיחא וכפרט במקום שחייב וכו' דנראה דס' לכל מתנה לא שכיחא כבר חמה עליו ה' נתיבות משפט דף כ"ה דבפ' שבעת העדות מוכח דמתנה שכיחא ואם טוען כן נאמן הלא ודאי דוקא במקום שחייב לו קאמרו ע"ש ונראה דגם בסמ"ע מורה ראש טוען מתנה נאמן הלא דלענין מנו קאמר דמתנה לא שכיחא ולא אמרין מנו מטענה דלא שכיחא כמ"ש ר' שמשון וכן דעת הסמ"ע כסימן ק"ס ס"ק י"ז ע"ש בפרוש ופה ג' כתב ה' נתיבות משפט דף כ"ה דאם טוען שהיה לי שטר אחר עליוך והחזרתו לך נאמן אבל אם טוען מלוה ע"פ היתה אינו נאמן כמנו דשטר אחר דלאו מנו טוב הוא ואשכחן דכוחה נבי רבה בר שרשום דאמרין לקוחה היא בידו ל' מ' אמרת וכו' וכת' התו' דאם טוען כן ודאי נאמן הלא דהו' זה מנו טוב וכו' ע"ש וזה"ל דכוחה וכה"ג כתב מהרה"נ ח"א סימן כ"ה גבי טענת מחילה דלא שכיחא ואם טוען כן נאמן חבל לענין מנו לא מהני וב"כ ה' כנה"ג כפי' ע"ה והביא דתיה מהך דרבה בר שרשום ע"ש וכן דעת מהר"מ מט"ח סימן קכ"ה דמתנה לא שכיחא אפי' במקום שחייב לו אבל בתשו' ח"א ה' סימן כ"ה כתב טעם הרמב"ן והרה"ש משום דיתר ברלון אדם פורע חובו מלתת מתנה אבל כשאינו חייב לו טענה מעליה הו' ע"ש ועמ' שבימן ע"ה

ומ"ו

דעת מהר"ן מ'ג' שוה רמב"ם הכא דאפי' חייב לו אם טוען מתנה נאמן ואפי' טוען סטראי כינה נאמן כמנו דמתנה ויש להסתפק אם מה המלוה אם טוען לורשו כן דאפי' ג' דטוענין לורשו להחזיק השטר אפשר דקבא שפרע וספק אם בטל השטר הו' טוענין לורשו שמה יש לו חוב החר וכה"ג כתב הטור כסימן ע"כ סב' ח"ו ל' יורש שהויה שטר שיש למורשו כו' כמין אלל פ' ואיש לפ' מסבין כיד המורש בהם וטוען היורש שהמסבין אכד מיר מורשו באונס והובע המעות ששבע ההובע היכת ופטר ולא אמרין ששבע היורש שבעת היורשו ויטול דכל שטר שמויה היורש הוא ודאי ופרעו

ספק אכל הכא כיון שהגיע ליד המורים משכון כנגד הלהתווסף אם נאכר כחונם או כפשיעה לפיכך השטר בטל וישבע וכו' וכן פסק מרן שם ס"ד ע"ג וק"ל כיון שהגיע ליד המורים ממון כנגד הלהתווסף אם יש לו חוב אחר השטר בטל וכתיב הכ"ח שם דהא דנשבע שלא החזירו לו משום דטוענין לזרשין כל מה שהיה יכול אביהם לטעון ומה שרחה חש"ך דהא דטוענין לזרש ה"ד שלא להוציא מיד המורים אבל לא לחייב שבעה על הספק לזה שכנגדו ע"ש כבר כתב הפריסה שם ח"ע ע"פ שאין טוענין לזרש אלא לפטור אותו מ"מ הכ"ה שיש ריעותא לפנינו שלא הוציא השטר לזה מחשבינו ליה כאלו היה טוען כרי ע"ש וכה"ג כתב הטור בסיומן פ"ו רמשיב"ע היורשין שהרי טוען כרי שירשו שטר זה מאביהם ויש לו זכות בו וכתב הסמ"ע שם ס"ק י"ד ר"ל אע"פ שאין נשבעין על טענ' ספק מ"מ כיון שחשטר בעין בידם רייע טעתייהו דאלו פרעו שטרא רלוי כיר שמעון מאי בעי ע"ש הרי דחוקה דשטרך בידו מ"כ משוי טענת הלה ככרי וה"ל טוענין לזרשים להשיעו כיון שהשטר בידם רהוי כטענת כרי אבל אין גוכין בו כדחתם ועיין בהש"ך סימן ע"א ס"ק מ"ו שכתב ודחף לומר רכיון שמואלים שטר ח"ל אביהם הו"ל כטוענין ח"ל אבא שאתה חייב לו דהא כ"ל אבא נופ' דעת הרמב"ם ורוב הפוסקים דאין נשבעי עליה ע"ש וכבר הוכחתי דחוקה דשטרך בידו מאי בעי חשבי' כאלו טען כרי וב"כ דעת הטור ומר"ן שם שכתב אפי' בחיי המלוה וכו' משמע דכ"ש בשמת המלוה דלרין לישבע מה"ט דחוקה מסוייעא רהוי כטענת כריא ועדיפתא מה"ל אבא וא"כ ה"ל טועני' לזרש להשיעו כיון שהשטר בידם אבל אין גוכי' בשטר כדחתם ומלאתי להרשב"ה בחשו"ת ג' סימן שס"ט שכתב וז"ל אבל מ"מ מאי דאמר מר דלא אמרינן מנו במילתא דלא שכיחא כדמוכח בשכועות לא ידענא היכן נאמר כן בשכועות ואולי כדמוכח בפ' המוכר את הבית קאמר מר מדאמר' בשטר כים היואל על היתומים נשבע וגובה טלו ולא טועני' להו ליתמי דלמא נאנסו ואע"ג דהו"מ טעין הכי אכוחו וטעמתא משום דאונסי' לא שכיחא וליתא דאכן כדיומי ח"י קי"ל דאמרינן נשבע וגובה מחלה ובדפסק רבא התם וכה מפיקו לחבירו בשטר הסיקנא התם דנאמן כמנו דאי בעי אמר נאנסו וכו' עכ"ל הרי דס"ל דאמרי' מנו מטענה דלא שכיח דסה המפקיד ח"ל חבירו בשטר נאמן לו החזירתי כמנו דהנפסו ח"ע ג' דאונסי' לא שכיח וא"כ אפשר דנס מהר"ן מניש והרמב"ם שכתב דנאמן כטענת סטראי כמנו דמתנה מזוד דמתנה לא שכיחא אלא דס"ל דאמרינן מנו מטענה דלא שכיחא ואת"ל דמתנה שכיחא הכא כיון שחייב לו מודה מהר"ן מניש דלא שכיח שיתן מתנה ולא יפרע חובו אלא דס"ל דאמרינן מנו אפי' מטענה דלא שכיחא וק"ל אע"ג דאם טען הוא כן נאמן אין טועני' לזרשים לא טענת סטראי ולא מתנה דקי"ל דטענה דלא שכיחא לא טענ' להו כמו שפסק מרן בסו"ס ה"ס ד"ו ח"ל אם טענו היורשים על שטר שמואלאי' ברשות אביהם ש"כיהם הלה עליו מעות למלוה וכו' לקחו במשכון טענחיה טענה אבל אין לא טענינן ליתמי וכו' הסמ"ע משום דלא שכיח ליקח משכון בזה דאין גופו ממון וכל טענה דלא שכיחא לא טענינן להו ע"ש בהש"ך הרי דקי"ל כהר"ם דאין טוענים לזרשים טענה דלא שכיחא וכן פסק מר"ם בסיומן ע"ח ס"ד ע"ש בהש"ך ס"ק י"ו וכן פסק הרשב"ץ בחשו"ת ח"א סימן כ"ב ע"ש וכה"ג כשר"ת בעיחוי סימן פ"ח כתב אם טוענין לזרשים מתנה תלוי

כמתחלקת דלדעת הפוסקים דטוענין להו נהנפו ה"ה דטוענינן להו מתנה והכי קי"ל כמ"ש מהרש"ר ס"ו מהשפט דרק ותמה על הרדב"ז ומהר"ם כל ומהרש"ך שהפסו בפשיעות דלא טענינן ליתמי טענה דלא שכיחא ע"ש וכל זכר מה שפסק מרן בסיומן ס' הומור"ם בסיומן ע"ח דלא טענינן להו טענה דלא שכיחא ומהר"ם מט"ע ע"כ הוכיח דטענה דלא שכיחא לא טענינן להו לב"ע אלא דהרי"ק דעמיה ס"ל דנאנסו שכיחא ע"ש וכתב ה' כנה"ג בתשו' שם דה"ה מתנה דלא גרע מנאנסוע' שאלא דהא דהרמב"ן בס' תמים דעים סימן רכ"ו וכמלך פ' הגזול בחרה והג"י שם כשם הר"ה ר"ה דהו הק' ראיות והוכיחו דאפי' טענה דלא שכיחא טענינן לזרשים כל מה שאביהם יכול לטעון ומהרש"ר"ם ומשפט דרק בתשו' הביאו דברי הנ"ל בשם הרמב"ן והר"ה הוכיח מהרי"ט מט' עלמנו בתשו' ח"א סימן קי"ב ובח"מ סימן ק"ך חזר והביא דברי הרמב"ן ע"ש וכ"כ הרי"ט ב"כ בפ' הכותב אע"ג דהתוס' כ' דנוילתא דלא שכיחא לא טענינן להו לא משמע כן בדכתיב' בפ' הגזול כשם הרמב"ן ע"ש ח"כ הני רבוחתא ק"ל דאפי' טענה דלא שכיחא טענינן להו אבל אין קי"ל כפסק מרן דטענה דלא שכיחא לא טענינן להו וכן דעת רוב החרונים וכ"כ ה' חוות יאיר סימן ו' בתי כהונה ח"כ סימן ל"ו והכי נקטינן ע"ש וכן סתם מרן בסיומן קי"ח דאין טועני' להם נאנסו וא"כ ה"ה מתנה וכ"כ התוס' במליעא דף ע' ב"ד אתא וכו' במתנה לא שכיחא ולא טענינן לזרשים אע"פ שאביהם היה נאמן וגם הר"ה שם נראה דס"ל דמתנה שכיחא וכ"כ מרבי הר"ה שכתב ופסקו מרן בסיומן ס' שכתב דאפי' שעבר מטלטלי אג"מ נהנו שלא לטרוף מטלטלי' שמכר או נתן מפני תקנת השוק אבל אם חיס ללוה שט"ם על אחר ומכרו ב"ח גובה ממנו דלא שיק בשטרות תקנת השוק דלא שכיחא וכו' משמע דמתנה שכיח' ולכך יש כה תקנת השוק ומ"ש בשש"ך ס"ק ז' מ"מ כזה שהוא חייב לו לא שכיח שיתן מתנה ולא יפרע חובו כמ"ש

כ"ה נסתפק רב"ה בנותן חפץ לחבירו מי הוא מתנה או פקדון ובס' ה"ז למליעא

ד"י כ' הרשב"ה דהנחה יכול לומר לפקדון נתנו ולא מתנה שו"ת חיים שאל ח"א סימן ע"ד ע"ש והתוס' ככתבתי דמ"ה כד"ה אבל וכו' כ"ו ח"ל כגון שמתר לו כעדים ולא פי' בפניה אם כהורס מכר או כהורס פקדון ולהכי דוקא אומן אין לו חזקה דמסתמא לתקנו מסר לו כיון דלא פי' אבל אחר מרלא פי' שהוא פקדון מסתמא מכר או מתנה הוא יכ"כ הרה"ש שם והטור ומרן בסיומן קל"ג ע"ש הלמ"ה סתמא מתנה ולא פקדון וכן בפ"ג פ' גבי שטרות אביי אמר לרין להביא ראיה ורבא אמר ה"ל להביא ראיה דנאמן לומר לשם מתנה ולא פקדון וכ"פ הרמב"ם ומרן בסו"ס י"ד דה"ל עדים לטעין קנייתו הלא שרדך עדים לטעין חבועתי משום דהמתנע"ה ע"ש מיהו ח"ל דוק אם טען שנתנו לו במתנה כפי' אבל אם נתנו סתם לא אמרינן לשם מתנה אלא פקדון או מלוה כדאמרינן בפ"ק דמליעא בלוקח שדה והכרי בה שחינח שלו וכן מקדש החתור דרב ס"ל דנמר ונתן לשם פקדון ופסק רבא שם כותיה ולא בשמואל רס"ל דנתן לשם מתנה ע"ש ועיין בהש"ך סימן שג"ס ק"ו שכתב דקי"ל כשמואל במקדש החתור דהמעו מתנה שכן דעת הרמב"ם ומרן ב"ה ע"ש סימן כ' וה"כ הפ"ר בנותן חפץ להיט כברי הוי פקדון אבל לחי' הוי מתנה אבל רב"ן שם כתב דנס במקדש החתור לא קי"ל כשמואל וז"ל בעל העיטור ביומי החרות דקי"ל דוב"ר ח"ש ע"מ לא מפקינן ממנה מחוקת

מארו אפי' לית' כודיה באומרה ער דמכרר דמלא' או ריהבי' במתנה והא דלא טעין ההוא דליתיה מהתברא דומיה דגולן בכדי לוקח והחיות שנתן לה בתורת קידושין דלא טעין כלום הלא באומרה בעלמא קאמר שמואל דמעוה מתנה ולית הלכתא כותיה עכ"ל מכוון דס"ל דלא קי"ל כשמואל אפי' במקדש החיות וכן נראה דעת הרשב"ה בתסו' ח"ד סימן רע"ג שכתב גבי משאיל לחבירו טבעת לקדש בו השה וו"ל מאי אמרת הדם וירע שאין מקדשו' ככלי שהול וגמר ונתן לשם מתנה לא היה חיה דלאו כ"ע דינא ידעו דהונו דומה מקדש החיות ולא למכור בה שאינה שלו דבהנך לא טעו אינשי הכל הכא רובא דעלמא טעו בה ועוד דאפי' התם נמולו למתנה מכיון הלא לפקדון דקי"ל בהא כרב וכדאמר רבא ההם וכו' ע"ש וכ"כ הרי"ב בס"י קע"ח ע"ש ועיין בתסו' מהרי"ק ש"ט ו"ש כתב דקי"ל כשמואל כדכ"י והמעוה חורים בין במכר בין בקידוש' ע"ש ותמהני דהא רבא פסק ההם כרב במכר הכל במקדש החיות פלוגתא דרבנותה היא וכבר תננהו ההרונים על הרשב"ה בתסו' שהביא הב"י סי' קמ"ו שכתב דקי"ל כשמואל והיא בח"ג סי' פ' ומשמע שם דגם במכר דהכיר בה שאינה שלו קאמר ע"ש

ומה

שהביא ראה מהרי"ק ש מדאמרינן בפ' ה"ג האו מאן דחויף פשיעו מחברי' ואשכח בהו טופינא או בכדי שהרע' טועה מחייב לאהדוריה ליה ואי לא מתנה בעלמא הוא דיהיב ליה וכן פסקו כל הפוסקים הלמא' חף ע"פ שנתנם המלוה בתורת הלואה אמרינן מתנה יהיב ליה ע"ש לא ראה מ"ש הרי"ב בס"י תע"ח ו"ל הטענה אחרת שאומרים דהונו גולה קודם ואחולי אחיל גבה דכדי שאין הדעת טועה האו טענה לא כדירה לי ולא אשכחן הכי אלא במבליע לחבירו כחשבון ה"כ במכר את הלמוד ולא מכר את הבקר כפ' הספינה שמבליע במעות אחרים שהוא קייב לו בהמה ולא הזכיר זה התוספת על מה הוא אלא שמבליע אותה עם האחרים וכיון שאין הדעת טועה וכו' כודיה מתנה הוא דיהיב ליה ואחולי אחיל גביה אבל כנרין זה וכו' יש לנו לומר דהמעוה פקדון ולא מתנה דהא ק"ל בפ"ק דמזיעה כרב דאמר במכר בה שאינה שלו ולקחה הדם יודע שהקרקע אין לו וגמר ויהיב לשם פקדון וכן נמו במקדש החיות וכו' עכ"ל וכבר הקשו כן התוס' ככתבא דכ"ח ב"ד ה' הכל וכו' והי' דהתם לוכא למוניור דפקדון הוא שאינו יודע שיקזור וימנה אותם ועוד אפי' יודע מהסתמא כיון דלא הוריעו שהם יתירות אין דעתו לתובעו ע"ש והב"י בתסו' סי' ק"ה כתב בא' שמכר הלוהתו על הגוי ו"ל ותו אמרינן גבי מכר את הלמוד וכו' אבל בכדי שאין הדעת טועה לא הימור מתנה יהיב ליה אלמא כיון יודע וכו' ה"כ כיון יודע רהובן שהמלוה ביד ההגמון ואפ"ה לא נמנע מלקבו הימור מתנה יהיב ה"ד ד"ה דדעתו הטענה וכו' כדאמר גבי הכיר בה שאינה שלו ולקחה דפסקי' הילכתא דמעוה חורים ה"ד ד"ה דהתם קבל עליו החירות ולהבי מעות חורים וכו' ע"ש הרי"ה מנחלק בין מבליע לחבירו כחשבון

ועוד

שהרי בתב בעה"ת שער מ"ח ד' סי' ג' מטכר' דהי אחי בתר הכי ואמר טופיניה יתירתא והבית לך וטעיתו' ע"ש שהיה בכדי שאין הדעת טועה ויש לנו לומר דלמ' מנאקרה יהבה בהליה בתורת מתנה והשתא הוא דבעי למכר אפ"ה מחזיר לו דהיה ברי' ואורך שמה וככל הגמ' ק"ל ברי' ושמה ברי' עדיף עכ"ל הרי דהתם נמי נהמן דברי' עדיף ולא הוי מתנה ואע"ג דאומר מתנה

לי בידך והלה אומר חזי יודע ק"ל כר"כ דפטור ולא אמרינן דברי' עדיף ה"ד שלא להזיף ממון מחזקת הלואה הכל הכא אמרינן ברי' עדיף לחוקמי ממון בחזקת מרי' קמה דהא' ק"ל כר"ג באומרת מההרסתי נהנסתי וכו' נהמנת משום דאמרינן ברי' עדיף דחזקת הגוף מביע לה ועיין בב"י סי' רל"ב דרכי ירוסם ס"ל הכי והגמ' רחוק וכו' דקדק ה' גר"ת מדברי הטור וכ"כ בהדיא בקיצור פיסקי הר"ש כפ' ה"כ הות יב וכ"כ הרמ"ך הובא בס' ה' למזיעה שם סוף דס"ו דהם בא המלוה ותבע חייב להחזיר לוה"ז שבעה כלל ע"ש וכודיה דקטוי' כהני רבנותה נגד הגמ' ד' וכבר דחה ה' גר"ת שם דלית הגמ' רוח' מנ"ה ה' סותפו' סי' ד' ע"ש והרשב"ה בתסו' הביאה מרן הכי' בא' ה' סימן ל"ו גבי אלמנה שנשתקה וכו' כ' ו"ל ולענין הק' זהובים שמחלה מחשש עונש השבעה ע"פ שמלאו לבסוף שהבעל מחל לה על כל מה שתפסה משלו כ"ל כמ"ש דמה שמחלה מחלה ולא שייך כבי הא מחילה כטעות מהותם טעמים שאמרת ועוד מנ"ל שהיא לא ידעה בזהותה מחילה חזי אומר ידעה ולא ראתה למחילתו וע"כ נכת' מכתובתה מה שנכתה ואפי' טענה היא שלא ידעה עליה להביא ראות וכו' עכ"ל נראה לכחורה דס"ל כהגמ' ד' דאפי' טען ברי' שטעה חזי נהמן ולא אמרינן ברי' עדיף אבל הא ליתא שהרי כתב הרשב"ה בתסו' הביאה מרן הב"י ה"ה סי' ל"ב על השה שמחלה מקנת כתובהה וזל דמה שטען דנזן הקתם ידה על התחתונה שהיא קרויה בעלת השטר נוסתברא במקום הזה הבעל קרוי בעל השטר וידו על התחתונה לפי שהבעל לא פרע לה כלום והיא משלה היא מוחלת וכל מקבל מתנה הוא לוקח קרוי בעל השטר להיות ידו על התחתונה וכו' ע"ש הרי דס' לדסתם מחילה אמרי' יד בעל החוב על העלוונה ויד המקבל על התחתונה אלא נראה דה"ה ס' הספק בעיקר המחילה מה מקל הכל כגון זו דהמחילה ודאי והספק הוא אם יכולה לחזור מנחתם טענה עליה להביא ראות ספק מולי' מירודיה וכה"ג חילק הרשב"ה בתסו' סי' תרנ"ו ע"ש וא"כ ה"ה חס טען שלא נתן מתנה כיון דהספק בעיקר המתנה נהמן דיד הנותן על העלוונה

ומדברי

הדמכ"ס בפ"ו מה' זכיה ומרן באה"ע סימן ק' שכתבו דהם היו קידושי טעות קוורים המעות והמקדש החיות המעות מתנה הדם יודע שאין קידושי' תופסי' בעריות וכו' נשמע דל"ד החיות אלא ככל העריות המעות מתנה ה"כ היו קידושי טעות ה"כ אין חילוק בין כבי לחיותו כמ"ש ה' נתיבות משפט וה' נש"ל בפ"ד מה' עברי' ע"ש וכ"כ הרי"ב טבה בפ"ק דמלואט דהא דאמר רב גמר ונתן לשם פקדון לאו לשם פקדון ממש דה"כ אמאי טרח ומכר אלא לשם מלוה או פקדון כעין מלוה שובל להזיזתם וחייב בהחיותם כמפקיד מעות מותרים אלל שולחני ע"ש וכ"כ הרי"ש שם ונר' דה"ד התם דלשם מקנתנתם לו כיון דטוח ומכר כמ"ש הרי"ש והרי"ב טבה אבל הנותן מעות סתם לחבירו לא אמרי' לשם מתנה אלא לשם פקדון נתנם לו ואינו יכול להשתמש בהם וכבר תמה ה' מש"ל בפ"ג מה' הישות על מהרי"מט והביא דברי הר"ן בפ' אחרון דכתובות גבי מי שהלך למ"ה ועמד ה' ופרנס את אשתו וכו' שכתב בשם הרשב"ה דסתם לאו לשם מתנה נתן ע"ש כ' ועיין בשו"ת בשמים ראש סימן רפ' דוכתבי דכרובי' סימן ע"ט ע"ש

כ"ה כתב

ה' מש"ל בפ"ד מה' מלוה אסירוע שהלל מלוה ע"פ טען הלואה שכבר

פרעו בלא עדין וזה שם עירי העדים שפרעו בפניהם מלוח
 שכשטר היה מסתברא דמוקמינן השטר בחזקת שלא נפרע
 ע"י כ"ה נד"ת ש"ע יט דחס יט עדים שלוה בפניהם
 בע"פ פשיטא דהמלוה נאמן ע"ש וכן ל' בעה"ת שכתב
 והינו מכרר שה"ל עליו כלום מעול' וכו' ע"ש וכ"כ הרשב"א
 בתשו' ח"ב ק"ג רכל שמכר רחיה שחייב לו מלך החר
 אפי' פרע בפני עדים יכול לומר לה לחוב זה שהמרת הלא
 לשם אות' שחייב מלך החר בע"פ קבלנו וכו' משמע הפי'
 לא ראו העדים רק ההלוואה והפטר שפרעו בלא עדים כיון
 דכרי' בחיוב וכ"כ מרן בתשו' בס' הכתת רובל' סימן קכ"ז
 והמכ"ט ח"א סימן ק"ה ע"ש הכל הסמ"ע סימן ל' ס"ק
 ל"ה בתב דהפי' ירוע בעדים שהיה חייב לו חוב בע"פ הו'
 בשטר והחזיר לו השטר אינו נהמין עיון בתשו' מהרש"ר ס' קי'
 לו ע"ש

ב"ט הגה

הכל בפני עד ה' וכו' כתב מרן הכ"ז
 דאין חולק כזה דהכרייך לשון הגמרא
 דאמרין וזה"מ דפדעי' בהפי' שהרי דמשמע ב' עדים וכו'
 וכה"ג כתב הרמב"ם בפ"ה מה' שכירות היה לו עד ה'
 ששכרו אינו כלום וכתב המ"מ טעמא דה' דהרע"ה קני
 למה אמרו שכרו בעדים והוכח בבי' סימן פ"ט ע"ש וכ"כ
 הרמב"ם בפ"ה מה' ה"כ האשה שהמרה נשכ' תי וטהורה
 אני נאמנת שהפה שאכר וכו' והפי' היה שם עד ה' שמעיד
 שהיה שכיה וכו' וכ"מ דמ"רס"ל דרוקה קתני מתני' ב'
 עדים ע"ש וכן גבי ה"ה שהמרה ח"ה הייתי וגרופה אני
 אפי' יש עד ה' שהיתה בחזקת ה"ה נאמנת משום הפה
 שהער וכו' מרקנני והם יש עדים וכו' כמ"ש ה' ב"ש סימן
 קכ"ב ס"ק ו"ה ע"ש והרה"ש כפ"ק דמליעה גבי עד ה'
 מסייע וכו' כ' שה"ר יונה הק' מרת' לעיני' שבועה שלא
 פקדנו הבה' הרשב"ג ח"ס עדים שהמר החב ששטר זה
 אינו פרוע גובי' וקוי' בלא שבועה מרקנני עדים משמע
 דעד ה' נה' קיה פוטרי' ה' הירדשי' מן השבועה וכו' שלא
 דקדק ההנה' כנשנו' לשנות עדים וכו' דאורחיה בכל דוכתא
 למקני עדים ופי' עדות המועלת לו ע"ש מיהו בעה"ת
 כשיט' כ' בשם הרמב"ן טעמא דעד ה' מעיד שהוה פרוע
 הו' חייב שבועה דהוריתא הלה שבוע' התקנה יבשכוע'
 דרכן לא אמרין מתוך שאי' יכול לישבע משנס ומסתכר'
 דהינו חייב שבועה ע"פ העד כלל דכי תקנו רבנן עד החד
 מעיד שהשטר פרוע נשבע כדי להפסיק דעתו של בעל הבית
 אבל הכה' דהין העד מעיד בפני' שהשטר פרוע מפייוס
 ועומד הוה' ולא מסייע ליה עד כלל ע"ש והרמב"ם בפ'
 הכותב הסכים לת' זה דלא אמרו מחייב שבועה שאינו
 יכול לישבע משלם בשבועה דרכן אלא שכ' דנשבע סטראי
 גינהו וגוטל ע"ש והתוס' והר"ן ס"ל כיון דחס היה מכחיש
 העד היה לריך לישבע לה הו' מגו וכטל השטר וכו' הש"ך
 דהא דק"ל דבשבועה דרכן לא אמרין משחי' למ' ה"ד חס
 גוף הטענה טובה הו' אפי' כשאינו נאמן אלה' כמנו על
 טענת המנו ה"ל לישבע רק הוסת הכל טענת סטראי
 גרועה ואינו נאמן אלה' במגו דלה"ס שרייך לישבע נגד
 העד כעין דאורית' בטל השטר דביון שתקנו חכמי המשנה
 שבועה לכל מילי הו' כעין דאוריתא ע"ש ונראה שזה תלוי
 במחלוקת שכתב הר"ן בפ' הכותב בשם החריס דקאשור
 על השבועה נוטל בלא שבועה ולא אמרין שכנגדו נשבע
 וגוטל משום דתקנתא לתקנתא לה עבדינן ולא תקנו חכמי'
 כעין דאוריתא לכל מילוי' כפ' התוס' בפ' כל הנשבעי'
 בר"ס מהיך וכו' כיון דשבועת התובע היה מדרכן כשהין
 יבול לישבע לה ופסיד דרוקה קשור קשו' וכ"כ הסמ"ע עשין

ל"ה הוכן הסכים הר"ן שם הו' דס"ל דלא תקנו כעין דאורית'
 ממס' הטור בס' מ"פ ס"ב כ' מחלוקת כחשור והרמב"ם ס"ל
 דהפי' פוגם שטרו דמדון הורה נוטל בלא שבועה הלה
 שהכמים החמייו עליו לישבע אם אינו יכול לישבע מפסיד
 והטור ומרן שהכריעו כהרמ"ה כבר כתבו האחרוני' דה' ד
 בטען על השטר שהוה פרוע דה' ל' המלוה לישבע אה"כ
 טען הלה השבע לי הכל בפוגם שטרו וכו' דחייב שבועה
 כב"ד בלא טענה חס' להיכול לישבע מפסיד ע"ש וה"כ
 הה דק"ל בסימן ע"ה דכשבע' דרכן לא אמרין מחייב
 שבועה שה"למ' ה"ד הנחבע להפטר הכל החובע לטול
 כל שאינו יכול לישבע מפסיד הכל לרעת הרמ"ה דפוגם
 שטרו וכו' והכך דמן הדין נוטלי' בלא שבועה אלה' שכתמי'
 החמיירו עליהם לישבע אם הין יכולים לישבע נוטלים בלא
 שבועה נר' דה"כ נוטל בלא שבועה חע"ג כטוע' סטראי
 לריך לישבע בלא טענה כמ"ש הסמ"ע ס"ק ג' משמע
 דלה גרע מפוגם שטרו וה"כ כשיש עד ה' והינו יכול לישבע
 נוטל בלא שבועה והפטר דגם הרמב"ם לה אמר דופסיד
 התובע הלה כתשור משום דקנסו אותו כמ"ש התוס' בפ'
 כל הנשבעי' דמ"ה בר"ה מתוך וכו' ע"ש מיהו הרשב"ה
 שם בפ' הכותב וכתב' ח"ג סימן מ"ח תו' רכל שהעד
 מעיד שכדין בל' לירו' אינו קרוי מחייב שבועה ול' לנסכא
 דנטל דרך חטיפה וא"כ נשבע שבועת המשנה ונטל וכו' כ'
 הרי"ב שם וכן הסכים מהר"ן קלבו סי' י"ז עש"כ

דין ג' הואיר

והנה מעלמו וכו' החרע השטר
 הע"פ שאין עליו עדים שפרע מדמייו וישבע הלה היסת
 שפיעו לרבוי' ה' הדין ג' הו' וכו' משמע דלר' ת' ה"כ דלא
 בטל השטר אלה' שאינו גובה אלה' בשבועה וכן מבוחר
 מדברי הר"ה ש' בפ' שבועת הדייני' ע"ש ועיון בס' נתיבות
 משפט דף ק' .

ב"ו ויש מי שכתב שהע"פ שאין עליו עדים וכו' כ'
 הסמ"ע דהפי' ה' עדים כלל שנתן לו דמיו
 אינו נאמן כיון שהורה שקבל דמי השור הו' מגו במקום
 חזקה וכו' ונראה דס"ל דבמקום חזקה הלימתא לא אמרי'
 אפי' מגו דלה"ס והפה שאכר וכו' כמו שהוכחתי בדיני
 מגו וחזקה זו אלימתא והפי' ליכא עדים ולא נודעה החזקה
 אלה' על פיו לא אמרין מגו במקום חזקה כזו ועוד דהא
 דמ"ל הו' אמרין מגו במקום חזקה הו' ה"ד שלא להוסיף
 ממון כמ"ש ה"ר יונה שם דהה' פשיטא דחזקה עדיפא ממנו
 דמגו להוסיף לא אמרין ועי' חזקה זו הנו מוסיף ממון
 והכה' מ"ל הו' מהני מגו שלא להוסיף ממנו עי' חזקה זו וכו'
 וכ"כ בס' ה"ז לבתובות כוף דף ט' בשם הרשב"ה הו' ל'
 וה"ת כיון וכו' ה"ל מגו להפוקי ממונה במקום ברי' וברי'
 לה אמרין וכו' ורבי' הו' הע"ג דה"ל מגו כיון דעבשי'
 הוה מכחשה ומסייע ליה חזקה דהין דחס טורח וכו' לא
 אמרין מגו במקום חזקה ואע"ג דבעיף היה כפ"ק רב"כ
 הו' אמרין מגו להפוקי ממונה במקום חזקה כהא' ליכא
 מ"ד ע"ב הרי' שכ' דמגו להוסיף במקום חזקה לא אמרין
 וכן פי' ה' שרש ווסף שרש ו' עיף ה' כוונת התוס' שם בר"ה
 לה וכו' דהא דמ"ל הו' אמרין מגו במקום חזקה הו' ה"ד
 להחיות ע"ש וה"כ הכה' חע"ג דכטענת סטראי אמרו' מגו
 מ"מ לא חשיב המלוה מוחזק בממון ע"ש דהא ק"ל ככ"ה
 דשטר העומד ליגבות להו' בגבו' דמי ויכול כפ' הין מוסיף
 ממון כשטר דרוקה אמרין מגו להוסיף בשטר הכל כספין
 הו' אמרין מגו במקום חזקה הו' הו' הין מוסיף ממון
 מהמוחזק וב"ש דה"ל דלא מ"ל הלה' בלהחיות ולה' להו'
 כמ"ט

במ"ס ואפשר דהכא כיון שלקח דמי השור אתרע שטרא
 וחאיב להוליא ומגו להוליא לא אמרינן דרוקה בטענת
 שטראי דעלמא דלא הוחק פירעון על השטר מעמידו
 השטר על חוקתו כמ"ס מהרי"ן מניח דלאו להוליא הוא
 משום דעדיס לאו חנופה דשטרא מסהרי דפרוע הילכך
 השטר במקומו עומד ועל המעות נחמון כמנו להתחזק
 המעות שכירו וכו' ע"ש וה"כ דוקא התם דלא הוחק
 הפירעון על השטר א כל הכא דהוחק הפירעון על השטר
 אתרע שטרא והוי מגו להוליא וכתב מהרשד"ם סימן ק"ב
 דה"ס יש נאמנות בשטר בשני עדים חפי' פרעו בעדים נאמן
 לומר שטראי גינהו מגו דלהר"ם מיהו כ"ד ה"ל דהפ"ה
 הלוה נאמן לומר שפרע דאמרינן כגמ' לר"פ מ"ט וכו'
 הרי כשהתובע יוצא מדרך העולם אינו נאמן וה"כ ה"ן לך
 יוצא מדרך העולם מהר"ם ש"ס לו שט"ח על חבירו מוסך
 גדול כזה ומניח זמן רב וכו' ע"ש גר"ה דה"ל דה"פ' יש
 נאמנות בשטר כב' עדים דה"כ מנו ח"ס הוא כהה"ל דשור
 וכו' נסבע הלוה ונפטר כדעת הרמב"ם ועיין נס' כ"י
 אהרן סי' ד'.

דין ד' ולא

עוד וכו' הרדב"ז ח"א סימן קפ"ה
 וח"כ סימן רמ"ט כ' דלכ"ע אמרי'
 דודאי לא שבק מלוה ע"פ שבשבועה ופר ע' מלוה שאינה
 בשבועה וסתמו כפי' וגדולה מזו חפ"י המלוה שאינה
 בשבועה הגיע זמנה והמלוה שבשבועה לא הגיע זמנה
 ופרע סתם ה"ן סהרי דמלוה שבשבועה הוא שפרע והביאו
 ה' קהלת ועקב דף כ"ג ע"ג סימן קנ"ג וזקלסו ע"ש אלה
 ראו תשו' הרשב"א הביאה מרן הכ"י ד"ק ל' דיכול לומר
 דמלוה שאינה בשבועה הוא שפרע ו"ל הרשב"א בתשו'
 ח"ג סימן ש"ך ראובן לוח משמעון מנה בשטר ובשבועה
 וקבע לו זמן לפרוע לו לששה חדשים וקור ולוה ממנו מנה
 א' בשטר שלה בשבועה כל זמן שירצה לפרוע ממנו ותוך
 זמן הה' פרע לו סתם מנה ח' וכו' תשובה ה"ן עם שמעון
 התובע רכל שפרעו סתם לא על אוחו שלה הגיע זמנו פרע
 דלא עביר דפרע גו זמניה וחזקה זו חזקה גדולה עד שאנו
 סומכים עליו חפ"י לפרע מן התומים הקטנים וכו' וזה
 שא"ען שה קרי' לפרוע מחמת השבועה גם זה אינה טענה
 שזה היא דעה של חביו ורבה וכו' ולה ק"ל כחביו ורבה אלה
 בר"ל דה"מ לא עביר חובש דפרע גו זמניה וגדולה מזו ח"א
 שחפ"י ח"ל ראו בן כפי' בשעת פירעון מחמת שטר
 שבשבועה ה"ן מוחן וקבלו סתם ואמר לה על שטר השבועה
 קבלתי הלא מחמת שטר השני ה"ן עמו ואומעין לו
 ודחיה מההיא דאבימי וכו' וכל שאין ראובן נאמן לגבי
 פרעון החוב ואין מקבלי' ממנו טענתו ח"ף הוא חייב
 בשבועתו וכו' ע"כ ל' הרי דאם לא הגיע זמנו חפ"י שבו'ע'
 ח"ס פרעו סתם אמרינן חזקה ה"ן דאם פורע בתוך זמנו
 ובודאי לא פרעו אלה חוב החקר וגם הר"ה ש"ד ל' דהרשות
 ביד הלוה לפרוע החוב שירצה עונה בשיש חוב חקר יודע
 כדמ' שמע בשו"ת בשמים רה"ס סימן מ"ב ע"ש חפ"י טען
 הלוה שפרעו כפי' השטר שבשבועה אינו נאמן וכו' מהרי"ן
 ח' הר"ה ח' כהשו' הביאו מרן הכ"י בכומן ל"ד וסימן פ"ב
 וז"ל ח"ס היתה השבועה כתובה בשטר ולא היה בתוכו
 שלה היה יכול לטעון שפרע והוא הו"מ שקיים שבועתו
 ח"ע"פ שלא היינו יכולים לפוסלו מחמת השבועה דשמה'
 פרע מ"מ לריך לפרוע השטר ע"ש הרי דה"פ' יש שבועה
 בשטר ונאמן לומר שפרע לגבי השבועה אינו נאמן לגבי
 הממון משום חזקה דשטרך בידי מאי בעי וכבר הוכיחו
 התוס' כפ"ק דכ"ב דחזקה עדיפה משטר דבחזקה גובה

כל שבועה ובשטר לריך ליטבע ע"ש ח"א כ' כיון רגובס
 בשטר הפי' יש שבועה כ"ש חזקה דאין ח"ס פורע בתוך
 זמנו ונראה דה' נאמן לומר שפרע השטר שבשבועה וק"י
 שבועתו כמ"ס מהרי"ן ח' הר"ה ח' בשטר ש"ס בו שבועה
 דנאמן לומר שפרעו לענין דלא הוי חשוד וכ"כ הר"ה ח"ב
 בתשו' סימן קכ"ט ומהרשד"ם ח"מ סימן ח' ע"ש ח"א
 ח"ע ג' דה"כ חזקה דאין ח"ס פורע בתוך זמנו נאמן אדם
 על עצמו נגד החזקה והרשב"א בתשו' שכל זבל שאינו נאמן
 לגבי פרעון החוב ואין מקבלי' ממנו טענתו ח"ף הוא חייב
 בשבועתו זהו לשיטתו דה"פ' פרע הלוה כפי' השטר
 שבשבועה יכול לומר המלוה לא על שטר שבשבועה קבלתי
 ח"ל מחמת שטר השני וכיון דבוד המלוה תליא מילתא
 והוא ח"מ שלה קבל ח"ל מחמת חוב שהינו בשבועה ח"כ
 לא נפרע השטר שבשבועה וכו' ה"ן לקיים שבועתו
 אבל לדעת הר"ה ח' דהרשות ביד הלוה לפרוע החוב שירצה
 כיון שהוא הו"מ שפרע כפי' השטר שבשבועה חפ"י המלוה
 מכחישו נאמן הוא על עצמו לגבי השבועה וכן ח"ס טען
 הלוה שהמלוה קבלו כפי' מחמת השטר שבשבועה נראה
 דלכ"ע נאמן לגבי השבועה אבל הרדב"ז ח"כ סי' רפ"ט
 כ' דאם טען הלוה שמחלו לו השבועה ח"ס חבירו מכחישו
 כמנו שאינו נאמן לגבי החוב אינו נאמן לגבי השבועה אבל
 לא נפסל לעדות ולשבועה בכך דילמא קושטא קאמר ע"ש
 וכ"כ ה' כה"ג כח"ד סי' רכ"ו הגב' אות ר"ס מהרשב"א
 ומהרי"ן ח' הר"ה ח' ס"ל דמי שאיב לפרוע לזמן פ' בשבועה
 אינו נאמן לומר שהחריך לו הזמן וב' דמחייבו אותו לקיים
 שבועתו אבל לא נפסל לעדות דשמה' פרע חו' החריך לו
 הזמן ע"ש ח"כ ח"א ח"כ ב' בתוך זמנו דאינו נאמן מכח חזקה
 דאין אדם פורע בתוך זמנו אבל לא נפסל לעדות ככך שמה'
 פרע והרשב"א בתשו' שב' דכל שהינו נאמן לגבי פירעון
 החוב ואין מקבלי' ממנו טענתו ח"ף הוא חייב בשבועתו
 היינו לענין דכופין אותו לקיים שבועתו אבל לא נפסל
 לעדות ולשבועה בכך ומהרש"ך בתשו' ח"ד סימן ל"ז כ'
 בשטר בתוך זמנו ש"ס בו שבועה ח"ס טען ששטר מן השבו'
 נאמן לגבי השבועה אבל אינו נאמן שפרע בתוך זמנו
 דחזקה ה"ן אדם פורע בתוך זמנו ומגו כמקום חזקה בעיה
 ולה ח"פשיטא ע"ש וכו' דה"רס"ל כיון דבעיה היא באוסור
 חזנין לתומר כמ"ס ח' מקור ברוך סימן כ"ז הביאו ה'
 בגמ' ג' בסימן פ"ב ע"ש ח"כ מהר"ם די ביטון סימן כ"ב
 ע"ש וקבר הוכחתי כן בדיני מגו מדברי התוס' והרמב"ך
 והרשב"א והר"ן דבאוסור נמי מ"ל אי אמרינן מגו במקום
 חזקה ח"ל וחזנין לתומר ח"כ ה"ן ספק חשוד וכו' עייני
 כמ"ס רב"ד כופי' אותו לקיים שבועתו הכל לא נפסל ככך
 וח"כ ל' ע' מכח חזקה דאין אדם פורע בתוך זמנו אינו
 נאמן לומר שפרע שטר זכ' וה"פ' פרע כפי' שטר חוב
 שבשבועה דעת הרשב"א דיכול המלוה לומר לא על שטר
 שבשבועה קבלתי ח"ל מחמת שטר חקר ולא מכח חזקה
 דאין אדם זכו' ח"ל דס' לדעות ביד המלוה לקבל חוב
 שירצה דאם הרשות ביד הלוה לפרוע חוב שירצה וכי מכח
 חזקה אמרינן דלא פרע עד שירצה המלוה שקבל לשם
 השטר שאמר וכה"ג כ' ה' נתיבות משפט דף כ"ד לדעת
 הר"ה ח"ס דחזקה יותר ברטון אדם פורע חוב שבשטר וכו' לא
 מהני לומר שלא פרעו עד שירצה המלוה דלאו כ"ע דינא
 גמידי וכו' ע"ש והרשב"א ח"ס הוכיח מההיא דאבימי וכו'
 וכ"כ בתשו' ח"ג סימן ק"ג דאם יש חוב יודע חפ"י פרעו
 כפי' עדים יכול לומר לא לחוב זה שאמרתי ח"ל לשם אוחו
 החוב שבע"פ קבלת ע"ש ומה שהוכיח ה' נתיבות משפט

שם כמנהגו' מוגש והרמב"ם ס"ל בהרא"ש דלמה נאמן
 לומר מתנה שפי מסטראי הלא דטענת סטראי גרועה
 משום רחוקה יותר כולן אדם פורע חיוב שכשטר וכו'
 וא"כ הרשות ביד הלוה לפרוע החוב שירלה ע"ש ליתא
 דהרי הרשב"א בתשו' המיוחסות סימן ל"ו וסימן ק' כתב
 פדבריו מהרי"ו הלוי הנאמן לומר דמתנה נהגס לי כדאמר'
 בפ' שבוטת העדות וכו' וב"כ בתשו' ח"ב סי' רנ"ד הנאמן
 לומר סטראי במנו במתנה ע"ש וה' שער יוסף סימן ו'
 האריך בזה ולא ראה הסיבות הרשב"א שכתבתי

ונראה

דאם החוב שכשכועה הניע זמנו והחוב
 שלא בשכועה לא הניע זמנו הן המלוה
 וכול לומר שתפס כשכיל חוב שלא הניע זמנו כדמוכח
 בהרי"ב בפ' בהרא"ש דכתובות גבי שנים שהוליוו שט"ח זה
 ע"ז וכו' ולא הניע זמן הפירעון דהין תפישתו כלום וכמב'
 בסומן פ"ה ע"ש וב"כ הרשב"א בתשו' סימן הלך ורכ"ז
 וה"כ כדאמרי קבלם כשכיל החוב שהניע זמנו שהוא בשכוע'
 ועיין בתשו' מהרי"ט סימן פ"ח מיהו אם הלוה שבור ונר'
 לעין כל רכש הניע הזמן אינו יכול לפרוע יכול המלוה
 לתפוס כמ"ש הר"ש בפ"ק דגיטין והביאו הטור סי' ק"ה
 וב"כ הר"ב סימן ק"ט דכשיש פסידא הין מוליאין וב"כ
 הרשב"א בתשו' וכו' וכן פסק הטור ומרן בסומן ק"ו ס"ד
 ע"ש ודלא כנר' מהרש"ם סימן קכ"ה דאפי' שבור
 הין תפישתו כלו' ע"ש וה"כ אם ה"ל מלוה ע"פ יכול לתפוס
 אפי' בתוך הזמן דהשטר יכול לגבות מהלקוחות ועיין
 בכנה"ג סימן פ"ה אות י"ד:

ל"א דין ה' רשאי

לעכבס לעצמו ז"ל
 הרשב"א בתשו' ח"ב סי'
 ק"ג והדין עם שמעון שאע"פ שח"ל ראוהו להוליוו ליהודה
 או שזכה בו ליהודה כיון שקבלו הוא בשתיקה וה"ל מלוה
 ח"ל ראוהו יכול הוא לומר אני זכיתי בו תחי' לעלמי דומה
 למ"ש היה רכוב ע"ג בהמה וראה את המליצה והאמר
 לחבירו חנה לי נטלה והאמר אני זכיתי בה זכה בהובו'
 מתני' דח"ל תחולה כלו' כשטען המגביה שהגבתי לא
 לזכות בה לעלמך כמו שהמרת הלא תחי' נטלתי לזכות בה
 לעלמי הלמא הין שתיקה כהודאה דמיה בכל כה"ג ע"ש
 והר"ב ז"ח סימן קל"ח נראה שלא ראה תשו' הרשב"א
 זווגרחה דמייורי בטען כן שלא זכה בהם ללוי הלא לעצמו
 דומיה דמליצה מיהו ק' דהא במליצה אם ח"ל זכי לי כיון
 שהגביה לי קנה הרכוב והין המגביה נאמן לומר לעלמי
 הגבתי כדלקמן סימן רס"ט וה"כ ה"כ שח"ל שזכה בו
 לחבירו וקבלו בשתיקה אינו נאמן לומר זכיתי בו לעלמי
 וכן ק"ל דהולך זוכי במלוה והינו נאמן ועיין במהר"א שסי'
 רכ"ו ומהרש"ם סימן קמ"ט

האב לורשים כי הורשים היקלו חכמים עליהם לישבע
 ולנכות מפני שהם חנוסי ולא פשעו בדבר ולא הי"ל לדרק
 חבל זה האב שהיה פושע דהי"ל למידת וכו' וזה טענה
 בריה והוא כה בטענת שמה יש לנו לומר חוקי ממונה
 בחוקת מריה והתרע שטרה והינו נוכה כלל עכ"ל והין
 הורשים מבוחר כס"פ כל הגשבעי' דהמרינן וכן היתומים
 לא יפרעו הלא בשכועה מתמיה הלימתה מלוה אבותין
 שקיל בלא שכועה ואינהו בשכועה ונראה דר"א ברללוי
 והיזכרותה ס"ל דאם טען הלוה על הורשים השבעו לי
 נשבעים ונוטלים בדעת רוב הפוסקים ודלא כרב שר שלום
 שכתב הטור סימן פ"ב ע"ש ועיין בה' כנה"ג שכתב דין
 הורשים בשם מהרש"ך ומהרי"ט ע"ן סימן מ"ג כתב דין זה
 מסברא דאם המלוה מסופק פטור הלוה מטעם שהמלוה
 לדיק לישבע והינו יכול לישבע ע"ש ולא זכר דברי הטור
 שכ"כ ולא מטעמה דהמלוה אינו יכול לישבע הלא משום
 דהמרינן בריה ושמה בריה עדיף לאוקמי ממונה בחוקת
 מריה ועיין בכמה"ת שכתב שכן מסתבר דדמי לחסור
 שהוליא שטר על חבירו וטען הלה פירע הוא שאינו יכול
 לישבע ופקע שטריה מיהו התם הלוה נשבע היסת חבל
 הכה כיון שהמלוה לא טען ברי' ח"ל הלוה לישבע הלא ח"ס
 ע"ש וב"כ בעל העיטור כדני ח"ב ס"ב ע"ש ונר' דמ"ד
 דנשבע שזינו יודע ונוטל ס"ל דל"ד לחסור כמ"ש התו' בפ'
 כל הנשבעין כד"ה מתוך וכו' דלא אמרינן מתוך שאינו יכול
 לישבע מפסיד חלה ככתב רחייב שכועה דאוריית' וכפוגם
 שטרו שהיא שכועה דרכין לא המרינן מתוך שאי' למ כיון
 דמראורייתא נכתב חייב נאלס ח"ע"ג דחכמי הטילו שכועה
 על התובע כשיכול הם אינו יכול אינו דין שיפסיד את שלו
 חלה חסור קנסו הותו לפי שהיא חסור הרי דאפי' פוגם
 שטרו דחייב שכועה ככ"ד בלא טענה הם אינו יכול לישבע
 לא ופסידו כ"ש זו דה"ל לישבע ח"כ טען הלוה השבע לי
 דהממון בחוקת קיים על המלוה ח"כ"ג נשבע כמ"ש
 מהר"ן מ"ג בתשו' סימן ק"ד ע"ש וה"כ ח"ל דמלוה
 חסור מפסיד היינו משום קנסה הו' דס"ל כדעת רוב
 הפוסקים דאפי' חסור נוטל בלא שכועה וכמו שהכריע
 הטור בסומן פ"ב ע"ש חבל הטור נראה דס"ל להפך דרוק'
 חסור שטען בריה נוטל בלא שכועה חבל זה שטען שמה
 גרע דברייה ושמה בריה עדיף לאוקמי ממונה בחוק' מריה
 כדאמרינן בפ"ק דכתובות גבי הומר' משהרסתני נהנסתי
 וכו' דה"ג דקי"ל כד' דמנה לי בידך והלה הומר איני
 יודע דלא אמרינן בריה עדיף הלא הממע"ה באומרת
 משהרסתני נהנסתי וכו' קי"ל כד' דברייה עדיף חף להוליא
 ממנו משום דאמרינן הוקמא חוקת' הלמא כיון דחוקה
 מסייע לטוען בריה לא אמרינן חוקי ממונה וכו' וכ"ש הכה
 דחוקת ממנו מסייע ללוה דאמרינן בריה ושמה בריה עדיף
 דחוקת ממנו עדיפה מחוקת הגוף דהא קי"ל דשמה"ל
 כד"ה מוכר פיורת דהין הולכין בממון אחר הרוב וב"ש
 חוקה וכה"ג כ' הרמב"ן במלחמות בפ' ה' שנת' דמלה
 גבי ה' דאמרי' אי ערער דגולות' תרי ותרי נינהו וכו' וז"ל
 ח"ע"ג דאיכה לאוקמא חוקת' חוקה דממון עדיפה ח"כ
 שקילוי' נינהו לא עכדי עובדה לפיקי ממונה מחוקת מריה
 ואיך תעלה על הדעת דמשום חוקה כעלמא מפיקי' ממונה
 והלא חף כתר רובה לא הולין בממון כ"ש בתר חוקה והני
 מוכח בפ' המוכר פיורת וב"כ בס' הובות סימן ס"ב ע"ש
 וא"כ ביון דאמרינן בריה ושמה בריה עדיף הבה דחוקת
 הגוף מסייע לברייה ומפיקין ממונה כ"ש כמקום חוקת
 ממנו מסייע לברייה דאמרינן בריה עדיף לאוקמי מתוכה
 בחוקת

סימן נ"ט

א' דין א' אינו נוכה וכו' כתב הטור משום
 דהו"ל לודע כשטרו אם פרוע
 או לא וכו' לפיקי הורשי' דגובל' כשטר ואע"ג דהין יודעי'
 אם פרוע או לא משום דלא הו"ל לודע וז"ל בעה"ת שער
 כ"ג בשם הרי"א ברללוי יש שר"ל שהשטר נעמיד בחוקתו
 וכיון שהלוה פשע ולא לקח שטרומן המלוה בעת שפרע
 וכול המלוה לומר ללוה שטרך ברי' מ"כ וכו' ונשבע המלוה
 שאינו יודע אם הוא פרוע אם לא ונוכה את שטרו דמיה
 הוי מלתא לורשים בני המלוה שבהים לופרע מן הלוה
 שנשבעי' שכועת הורשים וכו' ויש מי שר"ל שאינו דומה

בחוקת מריה

זמסת ברא

לי דהפי' השטר כחוק זמנר דאיכא חוקה דהין הדס פורע כחוק זמנו שהיא עדיפה מחוקת ממון המרינן בריה ושמה בריה עדיף דהא גבי משארסתי נהנסתי הזלונן כתר חוקת הנוף נגד חוקת ממון המרינן בריה עדיף וה' דהמרינן בריה עדיף אע"ג דאיכא חרתי חוקה דהין הדס פורע כחוק זמנו וחוקה דשטרך כירי מ"כ כיון דחוקת ממון מסייעת לבריאי ולכאורה נראה דהס המלוג הזמר הינו יודע הפי' מיורשי הלוה אינו גובה דעענת

היורשי מקרי טענת בריה דאמרי' בר"פ האשה שנתארמלה דלא אמר ר"ג התם הלא בכרי ושמה אכל הכה בכרי וברי לא אמרי' וכתב הר"ש והלמנה נמי חשיבה טענת היורשי' ברי כיון דטעני' לוחמי כל מהי דמלי אבוהון למטעני ע"ס וכן המרינן בירוש' סס נתארמלה מי מוכר היורשי' וכו"כ כס' ה' זכס שטוה ישנה דה' פ' טחא נתגרשה שהיא יכול לטעון אלמנה נשאתין הבל נתארמלה מי אמר בכרי דהלמנה נשאת היורשיס וכו' דטעני' כשבלס וכברי חשבי' לה וכו' כהי' טבא ע"ש וה"כ ה"כ הינו גובה מהיורשיס דהמרינן בריה ושמה ברי עדיף שלא להוציא מהיורשיס ועיין בס' כנה"ג כסימן ק"ה הות ח' שכתב רחיה דמה שהנו טועני' לוחמיס טענת בריה חשבינן לה מדהתן והנפרעת מנכסי וקומיס לה הפרע הלא בשבוע' והטעם משום דטעני' להס שמה פרע והו טענת ספק חשבינן לה ה' אין נשבעין על טענת ספקוה יש לראות דאפשר דטענת היורשי' לה מקרי טענת בריה ודוקא לחיובו שבועה טוענין להס שהרי כתב הרשב"א כתשו' ת"כ סימן ס"ח וז"ל דע שיש טענת שמה גמור כגון ההוא דראה סלע שנפל משלמה דהינו בריה ולא קרוב לבריה שהינו יכול לטעון על ה' מהס התיק לקחתו והיא יסוד למ"ס הראשונים שחין משבעין היסת על שמה וכו' אבל כשאונס הלא שניס אע"פ שהוא הינו יכול לומר בכריה לחבירו שהיא לקחה מ"מ קרוב הוא לרהויכו' ושמה כזה אינו קרוי שמה שלא להשביעו עליו היסת וכו' ע"ש הרי דטענת שמה קרוב לכריה משבעי עליה וה"כ ה"ל דטענת היורשיס חשבינן לה כשמה קרוב לכרי לגבי שבועה דוקא כמ"ס מהר"ם כהנא דשייכו לס' משפטיס סימן ז' דבכל דמו רבנן שבועה וכו' וכ"כ הר"ש בירוש' כתרה' דחשש פירעון אינו מספיק הלא לענין שבועה ולא לחו' הפירעון עד שיגדלו וכו' ע"ש וה"כ דטענינן ליורשיס שמה פרע לחיובו שבועה לה טענינן להו להפסידו ממון מיהו הא ק"ל דמלוה ע"פ אינו ג' כה מיתומיס הפי' גדולים משום דטוענין להו שמה פרע והע"ג דהתן כחוק ב"ק הלויתני ואינו יודע חס הקורתי לך חייב לשלם ע"ש הלא ודאי דטענת היורשיס כברי חשבינן לה וכן בר"פ האשה שנתארמלה אמרינן דלא אמר ר"ג נהנסת בחימתה משארסתי נהנסתי וכו' הלא בכרי ושמה אכל הכה בכרי וברי לא וכתב הר"ש והלמנה נמי חשיבה טענת היורשי' ברי כיון דטעני' לוחמי כל מהי דמלי דמלי אבוהון למטעני ע"ס

ולכאורה

הפי' מיורשי הלוה אינו גובה דעענת היורשי מקרי טענת בריה דאמרי' בר"פ האשה שנתארמלה דלא אמר ר"ג התם הלא בכרי ושמה אכל הכה בכרי וברי לא אמרי' וכתב הר"ש והלמנה נמי חשיבה טענת היורשי' ברי כיון דטעני' לוחמי כל מהי דמלי אבוהון למטעני ע"ס וכן המרינן בירוש' סס נתארמלה מי מוכר היורשי' וכו"כ כס' ה' זכס שטוה ישנה דה' פ' טחא נתגרשה שהיא יכול לטעון אלמנה נשאתין הבל נתארמלה מי אמר בכרי דהלמנה נשאת היורשיס וכו' דטעני' כשבלס וכברי חשבי' לה וכו' כהי' טבא ע"ש וה"כ ה"כ הינו גובה מהיורשיס דהמרינן בריה ושמה ברי עדיף שלא להוציא מהיורשיס ועיין בס' כנה"ג כסימן ק"ה הות ח' שכתב רחיה דמה שהנו טועני' לוחמיס טענת בריה חשבינן לה מדהתן והנפרעת מנכסי וקומיס לה הפרע הלא בשבוע' והטעם משום דטעני' להס שמה פרע והו טענת ספק חשבינן לה ה' אין נשבעין על טענת ספקוה יש לראות דאפשר דטענת היורשי' לה מקרי טענת בריה ודוקא לחיובו שבועה טוענין להס שהרי כתב הרשב"א כתשו' ת"כ סימן ס"ח וז"ל דע שיש טענת שמה גמור כגון ההוא דראה סלע שנפל משלמה דהינו בריה ולא קרוב לבריה שהינו יכול לטעון על ה' מהס התיק לקחתו והיא יסוד למ"ס הראשונים שחין משבעין היסת על שמה וכו' אבל כשאונס הלא שניס אע"פ שהוא הינו יכול לומר בכריה לחבירו שהיא לקחה מ"מ קרוב הוא לרהויכו' ושמה כזה אינו קרוי שמה שלא להשביעו עליו היסת וכו' ע"ש הרי דטענת שמה קרוב לכריה משבעי עליה וה"כ ה"ל דטענת היורשיס חשבינן לה כשמה קרוב לכרי לגבי שבועה דוקא כמ"ס מהר"ם כהנא דשייכו לס' משפטיס סימן ז' דבכל דמו רבנן שבועה וכו' וכ"כ הר"ש בירוש' כתרה' דחשש פירעון אינו מספיק הלא לענין שבועה ולא לחו' הפירעון עד שיגדלו וכו' ע"ש וה"כ דטענינן ליורשיס שמה פרע לחיובו שבועה לה טענינן להו להפסידו ממון מיהו הא ק"ל דמלוה ע"פ אינו ג' כה מיתומיס הפי' גדולים משום דטוענין להו שמה פרע והע"ג דהתן כחוק ב"ק הלויתני ואינו יודע חס הקורתי לך חייב לשלם ע"ש הלא ודאי דטענת היורשיס כברי חשבינן לה וכן בר"פ האשה שנתארמלה אמרינן דלא אמר ר"ג נהנסת בחימתה משארסתי נהנסתי וכו' הלא בכרי ושמה אכל הכה בכרי וברי לא וכתב הר"ש והלמנה נמי חשיבה טענת היורשי' ברי כיון דטעני' לוחמי כל מהי דמלי דמלי אבוהון למטעני ע"ס

אבל

מלאתי בסו"ה כשמיס רהס סימן דכ"ב שנשאל בנפקר שטען נגכב והלה מבחישו בכרי שערין הוא הללו דאפשר דליכא שבועה הלא כטוען שמה אכל זה שמענו כפניו המרינן חוקה הינו מעני והשבו' וז"ל מ"ס זכרי' הינו המת דהבא נהנסו ונגכבו טענת רעועות הן ולא שכיס' וכדין דלא להמני' כלל תרע דלהיורשיס לא טעני' להו כמו שהוכיח ר"ת כההיא דשטר כוס וכו' ואומר חזי

דבכרי לה מהומן הלו כלל לומר נגדו טענה גרועה כגון דלא טעני' ליתמי ולפיכך אין טוענין אותה ליתומיס - לא מהומן כה הלא מהיות בריה ושמה אכל יתומיס נהי דמכת אבוהון קתו חשבינן להו בריה רהל"כ תקשי להביו ורבה מיתומיס נופייהו הלא דיתומי' היינו בכרי וכו' ה"ד בטענה שיוכל להכחיש בה חבירו אף קס גס הוא טוען ברי אכל במידי הלא אמרו חכמינו ברי לה מהומן כה הלא משום דלא אמרה התורה ליעול הוכח אזה טוען ודאי משה"כ ביתומיס וכו' ע"ש מבוחר דס"ל דכשטוען המפקיד ברי אין הנפקד נאמן כלל דנאנסו וגיטבה ואכידה לה שכיח וטענה גרועה היא ולא ההמניתו תורה כשבועה הלא משום דברי ושמה ברי עדיף ומה"ט אין טוענין ליורשיס טענת נהנסו וגיטבה ואכידה דהע"ג דטענת היורשיס מקרי טענת ברי מ"מ לא חשיב ברי גמור ודוקא טענה טובה שהיא נאמן כה אביהס אף חס קיה חבירו טוענו בריה טועני' אותה ליורשיס אכל טענת נהנסו דלא היה נאמן אביהס הלא משום דחבירו אינו מבחישו בכרי ושמה ברי עדיף הן טוענין אותה ליורשיס דדוקא מי שטוען ברי גמור ההמניתו תורה -

ב' כתב

הרשב"א בתשו' סי' תקע"ז במיחס' סימן פ"ה דה"ה במלוה על המשכון שהדיון עם הלוה מפני שנוף המשכון שלו אין למלוה זכות בנוף המשכון הלא שעבוד לבר ונמל' שהלוה תוכע משכור והלה משיכו אינו יודע הסיס ליעלו שעבוד שאינו יכול לתכוע על הספק וכ"ש בשטר ע"ש וכתב הרדב"ז בתשו' ח"כ סימן תש"ד דלפ"ז הפי' לה פגס שטרו שאינו יודע חס פרע כלל דאינו חייב שבועה הפי' מחזיר לו משכורו או שטרו ושבו הינו יכול להשביעו דהין נשבעין על טענת שמה הלא שהני רוחה שהרכ לה הספק לו טעם זהו"כ עוד כיון שהודה שקבל קלת כבר פגס שטרו ותנן הפוגמת בתובת לא תפירע הלא כשבועה והו"ל מחייב שבועה שאינו למ ולפ"ז חס לא הודה שפרע לו כלום הינו מחזיר לו המשכון או השטר עד שיסבע הנה מיהו מסתברא בשטר כיון דהינו הלא לראיה לריד נהקחירו אכל משכון יכול לעכבו עד שיסבע הלוה ע"ש

ונראה

דס"ל דדוקא בפגס שטרו כיון שחייב שבועה ככ"ד המרינן מתוך שאי' למ דבלא שבועה לא נחברר חייב הממון על הלוה וכו' ד להחזיר לו שטרו אכל חס לא הודה במקלת השטר כחורתו ואינו מחזירו לו עד שיסבע הלוה דהשטר שבידו חשיב כטענת בריה וכה"ג כתב הטור בסימן ע"כ סכ"ח וז"ל יורש שהוציא שטר שיש למורישו כו' מננון הלל פ' ושיס לפ' משכון ביד המוריש כהס וטען היורש שהמשכון חבד מיד מורישו כחונס ותיכע המעות נשבע הנחבע היסת ונפטר וכו' וכתב הפרישה סס הע"פ שאין טוענין ליורש הלא לפטור הותו מ"מ הבא שיש רועותה לפנינו שנה החזיר לזה שטרו מחשבינן כהלו היה טוען בריה ע"ש וכן בסימן פ"ו ס' ז' דמסעבי' היורשי' וכו' כתב הקמ"ע ס' ק' י"ד דר"ל הע"פ שאין נשבעי' על טענת ספק מ"מ כיון שהשטר בעין בודס ריע טענתיהו דהלו פרעו שטרה דלוי כיד שמעון מהי בעי ע"ש הר דחוקת דשטרה כירי מ"כ משאו טענת הלה בכרי וח"כ ה"כ כשנה הודה במקלת שבידוהו כטענת ברי לענין שריד הלוה לישבע ואין גובה כדהתס אכל חס פגס שטרו שחייב שבועה ככ"ד לא נחברר חייב הממון על הלוה עד שיסבע המלוה וכיון שהינו יכול לישבע ה"ל הלוה לישבע וכה"ג כ' מהר"ן מ'גש בתשו' סי' ס' דכפונס שטרו וכל הנשבעי' ונוטליס כיון דחקת חכמיס לישבע המלוה ככ"ד בלא טענה

מיהו ככר כחכ הר"ן והציוה הסמ"ע כסימן ע"ב
 ס"ק מ"ט רה"ד כשכ"ה הוא לתבוע ללוה שיפדה
 משכנו הכל אם הלוה ב"ה להו"י מיר המלוה המלוה נאמן
 בשכונת היסת ע"ש כהש"ך והרשב"ה מיווי כלוה שהוכע
 משכנו ה"כ לא הורה שפרע קלת לא היה חייב רק שכונע'
 היסת ולא אמרינן מהוך שאי"למ הכל כשהורה במקלת
 חייב שכונע מדין פגם שטרו וכיון דרפי' היה טוען כריח
 לא היה נפרע הלא כשכונע עכשיו שאינו יודע ואינו יכול
 ליטבע מחזיר המשכון.

אבל נראה עיקר דהרשב"ה סומך על טעם ה'
 דרפי' לא הורה במקלת מספק אינו יכול
 לתבוע וכ"כ בתשו' סימן אלף וע"ה טעם זה לכדוכ"ב
 בתשו' ח"ב סימן מ' נבי נפקר שאינו יודע ללא יחזיר
 לבעלים מה"ט רש"י כבעלים וכלאו נפל הספק לבעלים
 דודאי אינו נוכח כיון דהו"ל לודע וכו' ע"ה"כ הלוה ה"כ
 ליטבע רח"ן נשבעי' על טענת שמה ול"ד לירש שהו"ח
 שטר וטען שהמשכון חבד שלר"ח הנשבע ליטבע דהתם
 השטר שביד חשיב כטענת כריח כיון שלא פרעו ולא
 הו"ל לודע הכל מלוה שלא ידע הו"י שמה נמור ואין נשבעין
 על טענתו כמ"ש בעה"ת והטור.

ג' כתב מהר"ה סימן פ' ורה"בן שהו"ח שט"ח
 על שמעון והשיב שם פרעתיך כשהית
 במקום ה' לפרוע המעות לגוי פ' ולהניח השטר כיון
 ופרעתי לו ולא לקחתי ממנו השטר דה"בן טוען שמה
 וכו' רחינו יכול לטעון כריח אם פרע שמעון או לא פרע
 אלא ע"פ הגוי וכו' וכיון שאינו יכול ליטבע אינו נוטל דה"ח
 אמרינן מתוך שאי"למ כ"ש דאמרינן אינו נוטל ומוקמינן
 ממון החוקקה והע"ג דלא אמרינן משה"ל מ"ה"כ כשכו'
 דאורייתא הכל בשכונע דרכנן לא במ"ש הרש"כ"ח בתשו'
 וכו' ע"ש וכבר כתב התוס' בשכונע דף מ"ז ב"ה מהוך
 וכו' ו"ל וכ"ש נמו דהו"ל כשהוכע מחייב שכונע דמפסיד
 אלא משום דשכונע הקובע לא הו"י אלא מדרכנן אין מוסדי
 ולא משלם כשאין יכול ליטבע אלא במחוייב שכונע
 דאורייתא ולהכי ביתומים מן התומים ומה ליה כחיי מלוה
 או בפוגם שטרו דהו"י שכונע דרכנן נשבעי' שכונע
 היורשים ונוטלים וכו'. והטור סימן פ"ב כחכ מחלוקת
 הרמב"ם והרמ"ה במלוה חסוד והכריע שלא יפסיד בשביל
 שאינו יכול ליטבע וכ"כ מרן סס דהפ"ד דגם הר"ב ס' לא
 ס"ל דפסיד הקובע הלא בחסוד דקנסו אוהו במ"ש התוס'
 בשכונע שם וגם הרשב"ה בתשו' סי' תתק"עו ובמיוחס'
 סימן פ"ה שכתב בשטר שהמנוה מורה שפרע מקלת
 ומקלת אינו יודע כיון שאינו יכול ליטבע אינו נוטל וכן רעת
 כהע"ט כדתי חוב דף ס"ה ע"ג ע"ש נראה דה"כ בשכונע'
 כ"ד שהוה חייב בה המלוה בלא טענה אבל בטוען על
 השטר פרעתיך דה"ן המלוה לר"ך ליטבע עד שיטעון הלוה
 השכע לי הפשר דהם אינו יכול ליטבע לא החזירו עליו
 וכה"ג כתב מהר"ן מ"ג בתשו' סימן ס"ד וכן ח' ה"ט'
 כס"פ כ"ע"ש ועוד נראה כיון דרה"בן לא הו"ל לודע אם
 פרע שמעון לגוי קם לא דינו כיוורשים וגשכע שאינו יודע
 ונוטל וכה"ג כה"כ המבי"ט ח"ה סימן ר"ג כשטר שנעשה
 על ידו מורשה דהמלוה לא היה נו"ל לודע וכשכע שאינו
 יודע כדון היורשים וכ"כ הש"ך כסימן ח"ב ס"ק י"ז ע"ש
 גם מהרה"ל נח"ה סימן פ' א"כב דהם שמעון אמר ללוי
 שטר זה פרעתי ללוי שהיה חסוד ורפ"ה טען שיטבע
 לו רה"בן שלא אמר לו בלום דהפ"ד וכו' נראה ודאי
 שרה"בן חייב ליטבע לו וכו' הכל אם טוען יבוא לוי ויטבע

טענה לא נתברר חייב הממון על הלוה הלא אחר שנשבע
 המלוה ולפ"ך יכול לעכב הלוה שכונעו סימן לו מה לפרוע
 עד שנשבע המלוה אבל בטוען פרעתי השטר בחוקקה
 ונתברר חייב הממון על הלוה ע"ה"כ כשלא הו"ח
 במקלת השטר בחוקקה והו"י בנתברר חייב הממון על
 הלוה וכ"כ הרשב"ה בתשו' ח"ב סימן ס"ח ו"ל דע"ש
 טענת שמה נמור בנן הקו"ח דריח שלע שכל משלשה
 וחיו כריח ולא קרוב לכרי שאינו יכול לטעון על ה' מהם
 חתה לקחתו והיה יסוד למ"ש הר"ה"גוים שאין משכונע'
 היסת על שמה וכו' הכל כשהינס הלא שנים הע"פ שהו"ח
 אינו יכול לומר בכריח ממס לחכירו שהו"ח לקחם מ"מ
 קרוב הוא לודאי וכו' ושמה בזה אינו קרוי שמה הלא יכול
 לסשכונע עליו היסת וכו' ע"ש הרי דכשמה נמור הו"ח רח"ן
 משכונעו הקית הכל שמה קרוב לכרי הו"י ככרי לענין שיכול
 להשכונע הקית וה"כ הע"פ שהו"ח טוען שמה כיון שהשטר
 כיוו חוקקה דשטרך בדי מ"כ משוי ליה כשמה קרוב לכרי
 להשכונע הלוה הסות וה"ה במשכון ה"ס לא הורה המלוה
 שפרע אינו מחזיר לו המשכון עד שיטבע הלוה.

אך ק' דה"ח ק"ל המלוה על המשכון לר"ך ליטבע
 כנ"כ ח"ב וכ"כ הרשב"ה סימן אלף ומ"ה ע"ה"כ וכו'
 דה"ה אם נחלקו בפירעון שהלוה הומר פרעתי ויטבע
 המלוה ככקשת חפץ שלא נפרע ונאמן עד כרי דמוי שהרי
 כחכ הרמב"ם ספ"ח מה' חישות אלמנה שתבעה מזונות
 מן היורשים והם אמרים נתננו והיא אומרת לא נטלתי כל
 זמן שלא נשאת על היתומים להביא ריח או תשכע שכונע'
 היסת ותטול וכו'. הרשב"ה והר"ט כ"ה דנשכע כעין של
 חורה דומיה דמשכון שאין המלוה נאמן עליו הלא בשכונע'
 כנ"כ"ח במבואר כב"ה"ה ע"ה"כ סימן ל"ג ע"ש הרי דרפי'
 מורה בהלוה כריח כחייב ובפרעון הו"ח דנחלקו לר"ך
 המלוה ליטבע כנ"כ ח"ג וגם לגו' הר"ן והטור שם כהרמב"ם
 דנשכע אלמנה היסת היינו משי' דנכסי' מוחקיס
 בידה יותר ממשכון כמ"ש המ"מ שם וה"כ חפ"י לא הורה
 במקלת ה"ס אינו יודע הו"ל מחוייב שכונע שה"למ כמו
 במורה במקלת ובח"ה הרשב"ה ספ"ק דגטין גבי הנהו
 גינח' וכו' כ' הל"ד לעד ה' דמעיד שהיה פרועה דהתם
 דוכלה היא ליטבע נשכע ונוטלת הכל הרי מהרי דהרע'
 דה"ו יכול ליטבע נוטל בלא שכונע דהיה הקנתה הו"ח
 והיכא דהפ"ד הפ"ר היכא דלא הפ"ר נוטל בלא שכונע
 ע"ש הרי הכל שאינו יכול ליטבע נוכח בלא שכונע דלא
 תקנו הלא ככ"כ יכול ליטבע וה"כ ה"כ פוגם שטרו והש"ח אינו
 יודע לא יפסיד וה"ל דהכ"ה גבי משכון אם לא הורה במקלת'
 הע"ג דלר"ך ליטבע לא אמרינן מתוך שה"למ מש"כ"כ ה"ס
 הורה במקלת דהיכא דתתי לריעותא וכה"ג ח' גדולי
 תרומה שער י"ד ח"כ בתשו' הרשב"ה דס"ל דה"ג דלא
 אמרינן במשכון אין ה"ס מוריש שכונע לכנוי ה"ס מה שמי'
 כפ"י רה"בן דחייב רה"בן שני שכונע ה' שהיה חייב גם
 לשמעון בחייו בכל חובע על משכון שאינו נוטל אלא בשכו'
 ועוד דהכ"ה לפרע מנכסי' יתומים לא יפרע הלא בשכונע
 לא חלומה חוקה כ"כ לפוטרים משכונע ע"ש כ"ה כ"ה ל'
 דדוקא בפוגם שטרו או עד ה' מעיד שהו"ח פרוע ה"ס אינו
 יכול ליטבע לא יפסיד וכן במשכון ה"ס אינו יודע שלא נפרע
 כלל לא אמרינן משה"למ מ"מ אם הורה במקלת דה"כ
 תתי לריעותא מפסיד הכל לא מסתבר דחייב שכונע ה'
 הוא וכה"ג כ' התה"ד סי' של"ד ע"ש.

לו והח"ך הפרע לך אין שומעין לו כיון שהשטר יולא מיר
 רחובין חפי' יאמר שהוא פרוע לאו כ"כ להפסיד את רחובין
 במ"ס הרשב"א בהשו' הביאה הב' על לוקח שטר חוב
 מחבירו ואמר הלא ללוקח פרע תיו ללוה יבוא וישבע לי
 שלא פרעתיו שלא אמר כלום כיון ששטרו כויד חזקה שלא
 פרעו והפי' שכל המוכר והורה שפרעו אינו נהמן וגם
 הפוסקים דס"ל התם דחס' לא נשבע המוכר יפסיד הלוקח
 ה"ט משום דאלו אמר פרעתיו נהמן מתוך שכירו למחול
 אבל ככ"ד דאין ביד הא' פטרופוס למחונ' אין מקום לשבועה
 דהפי' אמר פרוע אינו נהמן והפי' נאמ' שהיה הא' פטרופוס
 נאמן לומר פרוע ל"ד למוכר שט"ח שהשטר בא מכחו
 והוא שלו משא"כ הא' פטרופוס שאין לו חלק ונחלה בחוב וכ"כ
 תהרי"ט ח"א סימן ז"א עש"כ והביא דבריהם בקיטור
 הכנה"ג כסימן הנחב"י אות כ"ט ע"ש וכן מלאתי
 למהרי"ק שבתשו' סימן ע"ט שכתב דהפי' יאמר הא' פטרופוס
 פרוע השטר הרי הוא בחזקתו ולא יפסיד היתום בשביל
 שהיו יכול לישבע והרמב"ם דס"ל דחשור ד' פסיד ה"ד כדי
 שלא יהיה חוטא נשכר ע"ש וכ"כ כנרון מהרי"א רגוי הוא
 דחשור פיהם דבר שוא והפי' אמר פרוע אינו נהמן ותשו'
 הרשב"א שהביא הב' סימן ס"ו מלאתי בתשו' ח"ד סי'
 קס"ה וכתבתי בסי' ס"ו עש"כ.

סימן ס'

א' דין א' שמכר הונחן כתב הרדב"ז ח"ב
 תרס"ד ואפשר לתת טעם
 למנהג שלא ראינו שנתה' אשה וב"ח טורף מטלטלי
 דמתנה משום דאי לא דעבר ליה נייח נפשה לה הוא יתיב
 ליה מתנה ודמיה' למכר ול"ע וכו' וכבר הרב עלמו בסי'
 תרמ"ז הביא תשובה הר"ם ונתן טעם לדבר וסמך עליו
 ע"ש וכה"ג כתב מהר"ם בתשו' הקלרות סימן ק"ל וז"ל
 דהפי' במתנה נראה רעשי תקנה השוק דבפי' הניזוקין מ"ל
 בענין הם נפרעין מנכסים משועבדין במקום שיש בעל
 חוב או מנהג במכר משום דאי לא רעבר ליה נייח נפשה
 לא יתיב ליה מתנה ולא הפשיטה וכוון דלה' הפשיטה לא
 מפקינן מיניהו ע"ש וכ"כ הרשב"ך סימן ע"ב וכיומן ש"א
 פפי' הכתובה ע"ש וההימנה על הרשב"ם בתשו' סי' רמ"ה
 שכתב דמתנה לוכח תקנה השוק.

והמב"ט ח"ג סימן ג' כהב על רחובין שטרך בתו
 ונדר לתת לה דנונינה כך מהונפטר
 קודם נשואיה וכו' ב"ח לבנות מליהם החפלים שנתן לבתו
 הדין עמהם והפי' הפוסק היה מויליין מינה חס' כהוב
 בשטרות דקנאי ודקני מטלטלי חנ"מ ומבואר שס' דה"ד
 לדעת הרשב"א דבמתנה לוכח תקנת השוק אבל להר"ם
 דבמתנה גמי' הוכח תקנת השוק חס' תפסה זכתה ואין
 מויליין מודה וכבר תמה עליו ה' כנה"ג הגב"י אות כ"ב
 ועל מהרי"ה למה תפסו כהרשב"א במקום הר"ם שחכמי
 דורו ולא יבי' לא מחלוקת שקולה יכול המקבל מתנה לומר
 קום לי כהר"ם וחכמי דורו ושמה' כיון דנרון מהרי"א סימן
 ה"ט היתה חזקה והסכים הרב דהחזקה דין קרקע יש לה
 לענין זה תפס הרב סברה הרשב"א דמתנה לא עשו
 תקנת השוק וכן ראינו למהר"ם שחלק ח"ה סימן ג' שזכה
 למוחזק כסברת הרשב"א אבל לא יתישב למ"ס מהרי"א סי'
 רכ"ח שהיו מטלטלין ותפסין בהן מקבלי המתנה ע"ש
 ומהר"ם מורנו כס' הירמת קדש בה"ה סימן ל"ה נרחק
 להנהיג מ"ס הכנה"ג וכן ראינו למהר"ם שנקומו לעול

החר סברה מהר"ם מטרדמי שכתב בהרשב"א ע"ש וליתא
 דמהר"ם ש"ל פסק בהרשב"א ח"ה משום דהב"ח מוחזק
 אבל חס' מקבל מתנה הוחזק אין מויליין ממנו כס' הר"ם
 וחכמי דורו ותמיה' ה' כנה"ג על מהר"ם מטרדמי ומהר"א
 למה תפסו בהרשב"א להוילי' מיד המקבל שהוא תפוס
 ולזה כתב דנרון מהרי"ה כסימן ר"ט דהוי חזקה שדינה
 כקרקע שפיר תפס בהרשב"א דלא עשו תקנת השוק
 לחוקמי קרקע בחזקת מריה קמה דאלו לדעת הר"ם חפי'
 הב"ח תפוס מוילי' ממנו דהפיקעו רכנן שעבודו משום
 תקנת השוק ולזה הביא דברי מהר"ם שכתב בהרשב"א
 חס' הב"ח תפוס אבל ק' על מהרי"ה כסימן רכ"ח שהפס
 כהרשב"א חפי' מקבל המתנה תפוס וע"ש עוד כס' כנה"ג
 אות כ"ג ובתשו' כס' בעי חיי סימן קפ"ד רכ"ה ע"ג
 ונראה דס"ל להר"ם מטרדמי ומהרי"א דספק במתנה חס'
 עשו תקנת השוק מעמידין הרבר על דין תורה חפי'
 להוילי' תמוין כמ"ס הר"ם בתשו' והביאו הטור דחס' אין
 ברור למנהג יעמוד הדבר על ד"ת וה"ה בספיקא דדינא
 וכן ראינו למהר"ם ח"ה סימן ק' שכתב חס' עוד וראה
 דהפי' לא היה חשיב הפיסה נמורה יש לזכות לשמעון כיון
 דהיבא ספיקא ופלוגתא חס' יש תקנת השוק או לא ושמעון
 בא' מנח הדין אין לכתל הדין מנח ספק התקנה דיד בעל
 התקנה על התחזקה כמ"ס הר"ם בתשו' וכו' ע"ש הרי
 דהפי' לא חשיב הב"ח מוחזק מספק מוקמינן ליה
 אדאורייתא והפי' מקבל המתנה מוחזק ממנו כדמוכח
 מתשו' הר"ם ש"ב מהרשב"ם סי' קפ"ט באשה שלוחתה
 ונשאת דהתקנה מסופקת וכל שיש ספק בהקנה יד בעל
 התקנה על התחזקה ע"ש וכה"ג כתב עוד כסימן ש"ן
 גבי שטרות בעש"ג דבמקום פלוגתא מספק אין לחוקמו
 דין תורה מה"ט דיד בעל התקנה על התחזקה ומבואר
 שם דהפי' להוילי' תמוין חמיון הכי ע"ש וה"ה פלוגתא
 היה חס' עשו תקנת שוק במתנה או לא ומספק מוקמינן דין
 תורה והרמב"ם ס"פ ד מה' בזולה בתקנה דנזול' גבי כעיה
 דלקיעו ושכירו של ב"ה יתיב וכתב מהר"ם דהפי'
 תפס נזול מויליין מידו כיון דספק תקנה הוא ע"ש וכן
 דעה הטור ומרין כסימן ז' שכתבו דלא האמינו להם ע"ש.

אך

עשו בו תקנת נזול ומספק אין מויליין ממין
 וכ"כ הרמב"ם בריש ה' חובל ומגן כסימן ספ"ח סעיף ז'
 דחס' תפס הנמסר אין מויליין מידו ע"ש וכבר הקשה בן
 בפרשה סימן ז' ותו' דהה"ה איבא למומר דכלל שם נזול
 ותקנתו הוא משא"כ שכירו ולקיעו דדאי אינו בכלל עיקר
 תקנת נזול דהא לדירה לא נזול מידו לכך שייך לומר מה
 שלא תיקנו לא תיקנו ע"ש וז"ל ה' כעשו תקנת השוק
 וספק במתנה חס' היה בכלל התקנה אין מויליין מיד
 המוחזק כמו בכעיה דמכור ומ"ס הר"ם דבספק
 מעמידין הדבר על דין תורה ה"ד בספק חס' נכנו עיקר
 התקנה אבל כשיש דאי תקנה והספק במתנה חס' הוא
 בכלל התקנה אין מויליין מהמוחזק וכ"כ מרן בב"ד ק"ל
 כהר"ם דעשו במתנה תקנת השוק מה' ט' דמוקמי ממין
 בחזקתיהו ע"ש וכן ראינו בתשו' מהר"ם הקלרות סי' ק"ל
 שכתב גבי נכב דהפי' במתנה עשו תקנת השוק דכפי'
 הניזוקין גבי אין נפרעין מנכסים משועבדים במקום שיש
 ב"ח מ"ל' ה' מתנה במכר או לא כיון דלא הפשיטה לא
 מפקינן ממנה ע"ש חלמא מספק אין מויליין מוחזק
 המוחזק ולא חמיו' ד בעל התקנה על התחזקה וכהר"ם
 אינו חולק על רבו מהר"ם ח"ה דוק' בספק כעיקר התקנה
 הוא

הוא דאמרוני דמעמדון הדבר על ד"ת הכל הם התקנה
 וראי והספק הוא ככלל התקנה מורה ועיין לה' מחנה
 אפרים הל' גזילה סימן י"ב וה' כנה"ג סימן פ' אות י"ג
 ובחשו' הרשב"ץ ח"ב סס"י רע"ב כחכ נבי בעיה דשכירו
 ולקטנו שסוכר הרמב"ם ס"ד רה"פ' תפס מויליין מידו נראה
 טעמו לפי שהגזל חין לו תקנת בריה ושמה שכירו ולקטנו
 משקרי ע"ש נראה דמה"ט הם תפס הנמסר חין מויליין
 מידו לפי שהוא טוען בריה שהפסדו כן וכן חילק ה"מש"ל
 בפכ"ה מה' מלוא בתשו' דהתם לפי דברי התופס חייב לו
 שכירו שטוען כדור משא"כ נבי שכירו ולקטנו דהינו יורע
 והארץ עש"כ והם דברי הרשב"ץ כמ"ש וכבר כתבתי בסו'
 מ"ו תשו' הרשב"ץ ג"כ דס"ל הכי דכל שיש לו זכיה בכסו'
 לא אמרינן יד בעל התקנה על התחובה ע"ש וא"כ ה"כ
 נר"ד רכ"ש דמקבל המתנה זכיה גמורה ח"ק שכ"ח
 וכול לטרוף ממנו מ"מ כשהוא מוסיף חין מויליין מידו
 וקלת תומה על מרן בתשו' כס' הכת רובל סימן קכ"ו
 שכתב נבי חוקות כיון שספק בין החכמים הם במקרקעי
 או במטלטלי יעמוד הדבר על ד"ת ואין בהם תקנת השוק
 ע"ש דזה הפך מ"ש דבספק תקנה כה"ג חין להעמיד
 הדבר על ד"ת ושור"ר לה' מה"ה כה' נביית חוב סימן כ'
 שכתב דה"ד בתקנתא דרבנן ולא בתקנת השוק ע"ש .
ב' מתנת שכ"מ ליכא תקנת השוק כמ"ש הרשב"ץ
 בתשו' סימן רמ"ה שהרי חפ"י לא כתב
 לו מטלטלי אה"מ כ"ח גובה ממקבל מתנה במתנ' ש"מ
 כירושא וכו' וגרוע הוא מירושא דנתנת ש"מ דרבנן וירושא
 דאורייתא ע"ש וכ"כ מהרי"ט ח"ד סימן כ"ד והטילו ה'
 כנה"ג אות י' ומה שהקשה דאי שייך תקנת השוק במתנה
 מטעם דאי לאו דעבר ליה נישא לא הוה יהיב ליה מ"ש
 מתנת בריה ממתנת ש"מ ע"ש כבר כתב ה' כנה"ג בסו'
 רנ"ב הגב' אות ה' ובתשו' כס' בעי חיי סימן קפ"ד רכ"ה
 הטעם דלא שייך תקנת השוק במתנת ש"מ דבשלמא מתנת
 בריה דקנה מדאורייתא ח"ע"ג דק"ל דשעבודא דאורייתא
 כהלוואה כיון דשקולים הם חין מויליין ממקבל מתנת בריה
 מפני תקנת השוק הכל מתנ' ש"מ דמדרבנן כיון דכהליהא
 שעבודא דאורייתא לא מוקמינן לה ביד מקבל מתנה דרבנן
 מפני תקנת השוק ע"ש וגרסה דדוקא מתנת ש"מ דהינה
 קונה עד לאחר מיתה הוי כירושא דמויליין ממנה למזוני'
 החסה והבנות כמ"ש הג"כ פ"ש נחלין וז"ל כרס נראין
 הדברים דבמתנה שהיתה תמיים ח"ע"ג היא מדרבנן כיון
 שאינה כירושא יש לה דין מתנה כשלמא שהיא כמשעבדים
 וב"ח לא ינפה ממנה אלא מן הורשים ע"כ וכן מלחתי
 בשו"ת מהרי"ן מ"ג סימן פ' דכתשו' החכמים שכ' מרב'
 הר"ף הטעם משום דתרווייהו תקנתא דרבנן משמע
 דמוזנות לא רחו מתנה דאורייתא חפ"י משכחת לה דלא
 קניא אלא לאחר מיתה ואי קונה תמיים חפ"י מתנה דרבנן
 חין מויליין ממנה למוזנות דתיתי בעיה שיעקר המתנה
 דרבנן ולא יחול הקנין אלא לאחר גמר מיתה ע"ש וגרסה
 דכ"מ לנותן לשכירו שט"ח שיש לו על אחרים ככתובה
 ומסירה בקנין דרבנן היא או הקנה לו חוב כמעמד
 שלשתן דהינו אלא תקנתא דרבנן כמ"ש כר"ס ס"ו ע"ש
 דכיון דקנה תמיים חין מויליין ממנו למוזנות ויש בו כ"כ
 תקנת השוק דדוקא מתנת ש"מ דאיכא תיתי שהיה תקנתא
 דרבנן ולא חל הקנין אלא לאחר מיתה דינה כירושא מיהו
 אפשר דה"ט כיון דמתנת שכ"מ דרבנן היא תקנתא
 לתקנתא לה עבדינן כדאמרינן בפ' שבועת הרייט נבי
 חשוד דלא תיקטו שכנגדו נשבע ונטל כשביעת היסת

מה"ט דתקנתא לתקנתא לה עבדינן וכבר הוכיח ה' מתנת
 יעקב בתשו' כס' ב' דה"ה לתועלת החובע לה עבדינן
 תקנתא לתקנתא ומויליין מנהבכע והפ"י מתנת שכ"מ
 דעשהוה בשל תורה כבר כתב מהר"ם מפדוזה בתשו' קו'
 כ"ד בלואה בעש"ג שתקנת חכמים היא שקטנו כשארות
 העולים בעש"ג ש'יהו בשרים וכו' ומתנת ש"מ תקנתא
 דרבנן ותקנתא לתקנתא לה עבדינן ואע"ג דאמרינן בפ'
 מ"ש דהאי תקנתא דש"מ ח"ק כי אינה של תורה עשהוה
 כשל תורה וכו' לא לכל מילי עשהוה בשל תורה דה"כ למת
 לא תדחה מוזנות הלאמנה וכו' אלא למתו דאתמר התמר
 והכו דלה לוסף עלה ע"ש מיהו כסו' ב"ח הוכחתי מדברי
 הרשב"ה דמתנת ש"מ הלאמנה כדאורייתא לכל מילי הפך
 מהרי"ם מפדוזה וכ"כ הרב"ז בתשו' ח"כ סימן תשי"ח דהורש
 שטען נתתי ח"ך לישבע הסת ולא אמרינן כיון דמתנת
 ש"מ דרבנן ושבועה הסת דרבנן תקנתא לתקנתא לה
 עבדינן דהא אמרינן בפ' מ"ש דעשהוה בשל תורה ע"ש .
ג' כתב מהרי"ט ח"ד סימן כ"ד בראובן שהיה חייב
 לשמעון וכשהוא ש"מ הקדים כל נכסיו
 לנעמיס חפ"י כתב מטלטלי אה"מ לא נבי משום תקנת
 השוק וכו' מיהויס להסתפק במקרים מטלטלי האיעמ'
 משום דהילאו דעבר ליה נישא נפשה ללא הוה יהיב ליה
 נבי הקדש דלא שייך ה"ט דוראי למלוא נחבון לא שייך
 תקנת השוק אלא כמשמע בתשו' הר"ם דטעמא משום
 דקנהו שלא להוילא מלווקא וכו' אמנס ככ"ד לא מן השם
 הוא זה אלא משום דהוי מהנת שכ"מ דבירושא שיייה רבנן
 כדאמרינן בפ' י"ג השתא ומה ירושה דאורייתא הלאמנתו
 כזנת מנכסיו מתנת שכ"מ דרבנן לב"ש וח"ע"ג דהין
 מויליין למזון ההשם מנכסיו משועבדי דוקא בשנתעבדי
 מקיים הכל מתנת שכ"מ דהינה קונה אלא נאחר מיתה לא
 מיקרי משועבדים וכו' ע"ש וגרסה דס"ג דמתנת שכ"מ חין
 בה תקנת השוק וחפ"י הקדש נכסו לה חל ההקדש עד
 לאחר מיתה ומה"ט יכול לחזור בו כמ"ש המרדכי בפ' מי
 שמת ופקדו מור"ם בקימין ר"ן ע"ש אה"ב הלאמנתו זנות
 נמטו מה"ט דלא מיקרי משועבד וכירושא שיייה רבנן .
וגרסה שזה תנאי בתולוקת מהרי"ן ה"ה ח"ס
 והבכמים על היתן מהנת בריה מעכשיו
 ולהחר מיתה וז"ל מהרי"ן ה"ה ח"ס בתשו' סימן פ' ד"וש מנ'
 שר"ל כי מפני שהחר הרב הלאמנתו מתנת שכ"מ דרבנן
 משמע הכל מתנה שהיה מדאורייתא דתו' לתקנתא דמוזני'
 ור"ל דמתנה זו הוה מתנת בריה והויה דאורייתא וז"ל שהין
 הדבר בן חדא דמג"ל דמתנת דלמא לא קניא אלא מדרבנן
 ולא הויה דאורייתא ועוד חין הדבר תלוי בין דאורייתא לרבנן
 אלא במה שקונה מידו הוא קונה אלא לאחר מיתה
 וכו' ובהדיא בפ' ב' אומיים הוהו מתנת בריה שהיה
 במתנת ש"מ דלא קניא אה"ה לאחר מיתה כל שפירב בה
 מהויס ולאחר מיתה וכו' מדרב"ה הרמב"ם בפ"ג מה'
 אישות שלה חו' בין דאורייתא לרבנן אלא בין קונה מקיים
 לקונה לאחר מיתה וכ"כ רמ"ה בהד"ש בפ' גערה וכו'
 עכ"ל וה"כ ה"ג שב"מ שהקדים נכסיו ח"ע"ג דבעיה היה
 בפ' מי שמת וק"ל לקולה דלא חל אלא לאחר מיתה והם
 עמד בטל כמבואר בקימין ר"ן ע"ש בין דלא חל ההקדש
 אלא לאחר מיתה ח"ע"ג דהוי מדאורייתא מויליין מהס למזון
 האשה והבנות והיכה תקנת השוק הכל החכמים תקוע על
 מהרי"ן ה"ה ח"ס מרב' הר"ף הטעם משום דתרווייהו
 תקנתא דרבנן משמע דמוזנות לה רחו מתנה דאורייתא
 חפ"י משכחת לה דלא קניא חלק לאחר מיתה ואי קונה

מחיים אפי' מתנה דרכן אין מוליאין ממנה למזני' דהרתי עכ"י שעיקר המתנה דרכנולא יחול הקבין הלא להחר גמר מיתה זכ"כ הרמב"ם דמתנת שכ"נ דרכנ ומשום דאינה קונה הלא לאחר מיתה מוליאין ממנה למונות וממילא אפי' אם היה קונה לאחר מיתה אם היה מדאוריית' אין מוליאין למונות והוכיחו עיר כן מדברי התוס' ובעל העיטור והרשב"א וז"כ מהר"ם מפדווא' סי' רומהרב"א סימן י"א דעיקר הטעם דמתנה דאורייתא חשיב כמשעבדי אבל מתנת ש"מ שהיא מדרכנ כירושא שויה רבנן ולה הוי כמשעבדי ע"כ וז"כ שכ"מ שהקדים נכסיו הע"ג שלה וזה ההקדש עד לאחר מיתה ויכול לחזור בו כמ"ס המרדכי בפ' מי שמת כיון דאמירתא לבובה מדאורייתא ה"ן מוונות דרבנן דוחי' מתנה דאורייתא *

ומה"רא אלונדי בתשו' בס' בעי חיי סימן קל"א

הוכיח דלא עשו תקנת השוק בהקדש מתשו' הרה"ש כלל י"ג סימן ט"ו שכ"כ בשכ"מ שזהו על מקלת נכסיו להקדש ולאחר מיתה הוציאה כהו שט"ח שיש לה על אביה הדין עם הכת מאחר שיש לה שט"ח שכתוב בו מטלטלי אג"מ והוא מוקדם לזולתו וכו' ע"ש ונ"ל דהתם משום דהוי מתנת שכ"מ דכירושא שויו רבנן ליתא דכבר כתבתי דה"ד מתנת שכ"מ דרכנן אבל הקדש דחל באמירה הוי כמתנת כירא דאמירתו לגבוה במסירתו להיוט כמ"ס לעיל וגם מהר"ם שכתב ב"ד דהוי מתנ' שכ"מ כירושא וכו' ה"ד בהקדש כל נכסיו דלא חל ההקדש עד לאחר מיתה אבל בהקדש מקלת נכסיו דהוי מתנת שכ"מ במקלת קנה נכסיו וחינו יכול לחזור בו והפ"ה לא עשו כה תקנת השוק מיהו יש לרחות דהרא"ש בתשו' זו מיימי במקום שלא נהגו תקנת השוק ואפי' לא נתברר המנהג ועמוד הדבר על ד"ת וכו' ג' כ' מהרש"ש בתשו' ח"ה"ה סק"י כ"ח דתשו' הרה"ש כלל ט"ל סימן ד' שכתב על השת אפי' שהיה עליה שט"ח דגובה מטלטלי דנתינתה וכו' מיימי דלא נתברר למקום ההוא מנהג שיעמוד הדין על ד"ת וכן תשו' הרמב"ן סי' נ"ו ע"כ וה"ז דכותה ומהרש"ך הביאו הכנה"ג בסיומן ק"ו אות כ"ה וכתה"ס סי' ק' הגהכי' אות י"ט כ' בהקדש ערוך ממתנה ועשו בו תקנת השוק וכ"כ מהר"י באסוף בתשו' סימן ע' ומהר"ם פרימו בתשו' בס' כ"ס שלמה סימן ע' והסכים עמוה' המחבר וכן הסכים מהר"ם מורחיי בס' ארמת קדש ח"ה סימן ל' ה"שכן דנו דבני קושט' וה' מת' בה' גביית חוב סימן כ' כ' רבני הקדש לזכא הפסד לא עשו תקנת השוק וההר"ך להוכיח מדברי מרן ושא"ר אחרונים דכל דלא שייך תקנת השוק טורף וא"כ בהקדש דלא שייך תקנת השוק טורף ממנו ע"כ ואינו מוכרח דתפסי דבני הקדש עשו תקנת השוק שלא להוליא מיר' הקדש כמו שהיו נפרעין מן ההקדש במקום שיש כ"ח מפני תקנת העולם והע"ג דלא שייך טעמא דאמרינן בפ' הניזקין לגבי מתנה כמ"ס בעה"ת שער מ"ג ח"ג ע"ש והתו' בהתר' דע"ז כד"ה קני וכו' שכ' וז"ל ח"ת אמאי לא קני מדאורייתא גם שיעבוד הקרקע וכו' וז"ל דכמו שהינו יכול להקדישו וכו' כך אינו יכול להקנות מן התורה והא דלא תיקנו רבנן שיוכל להקדש כמו שתיקנו שיוכל להקנות לפי שאין הקדש כ"כ טורף ע"ש הלמה' הפי' תיקנו להקנות בעבד ומהנה שטרות ככו"מ לא תיקנו להקדיש שהיו להקדש וז"ל דה"ד שלא יחול ההקדש אבל הכה בשכר חל ההקדש חשו להפסידה דהקדש שלא להוליא מן ההקדש כמ"ס הר"ן בפ' המדיר דכל שאינו ג' ביה ממקבל מתנה אינו גובה ג' כ"מ מן ההקדש שלא יחא כס' הדין חמור

ד' בעל מהקדש ע"ש *

פנכסי אשתו עיין בכנה"ג שדעת מהרי"ב ומהרש"ר דתשו' דתשו' כלל"כ לא עשו תקנת השוק וב"ח של האשה אם כתוב בשטר מטלטלי אג"מ גובה מהבעל וכ"כ הדרכ' בתשו' ח"כ סי' תנ"ה וסי' הקפ"ט ומהרש"ך בתשו' ח"ד סימן נ"ט וסימן ס"ג ע"ש וז"ל דעת מהר"ה דכ"ס סי' מ"ה ע"ש וכבר האריך ה' מנחת יעקב בתשו' סימן ז' ומסיקן דה"ס כתב בשטר מטלטלי אג"מ גובה מהבעל בין מנ' מ' בין מנל"כ ועוד אפי' הוי לוקח מוכה תקנת אשה כיון דמדאורייתא בעל יורש הו' כמ"ס התוס' בס"פ ו"ג תקנתא לתקנתא לא עבדינן אפי' לתועלת הגהכע ע"ש כ' ומהר"י ט"ך סי' רל"ה הוסיף דתשו' לא כתב בשטר מטלטלי אג"מ גובה מהבעל ע"ש וליתא דחי לא כתב מטלטלי אג"מ ודחי לא יגבה מהבעל כמבואר בתוס' כנדרים דף ל"ה שכתב דגובה נומטלטלי אחר הקנ' הגאונים משמע דמדינת דמ' אינו גובה מן המטלטלי הלא לאחר התקנה ע"ש *

ה' כתב מהרה"נ ח"כ סימן ע"י ש לספק אם החזקה הוי משועבדת לכהות אשה או

לא שזה מחלוקת שניה בין הרה"שונים הם החוקות דינס כמטלטלי או בקרקעות ולדברי האומר שהם כמטלטלי אין שעבוד חל עליהם נטרף מן הלקוחות ואע"פ שיש חולקי' עליהם מ"מ הלוקח הוה מוחוק שהאשה אין לה בה הלא שעבוד בעלמא והפי' שעבד לה הבעל מטלטלי אג"מ ככר כ' הרה"ש שהפי' שטר שיש בו שעבוד מטלטלי אג"מ אם מוכר חזינתו אינו טורף מהם משום תקנת השוק ופשיטא דח"ל שדין החוקות כדון השטרות שכ' הרה"ש דהוי מלתא דלא שכיחא ולא עשו בהם תקנת השוק דמכירת החוקות ודחי מילתא דשכיחא היא טפי עכ"ל ונראה דס"ל דתשו' שעבוד מטלטלי אג"מ מספק הם דין החוקה כמטלטלי או בקרקעות אין מוליאין מהלוקח שהוא מוחוק ולא אמרי' דכפך בתקנה הוא ויד בעל התקנה על התחונה ולא דמו לשטרות דלא עשו בהם תקנת השוק משום דמילתא דלא שכיחא דמכירת חוקות ודחי מילתא דשכיחא ובלה"ה דתשו' הוי מילתא דלא שכיחא הרי כ' הרה"נ עכמו בס"ל כ"ד דמכירת שטרות לא מטעם מלתא דלא שכיחא לבר הלא משום דלא יזה לגמרי תחת ידו ע"ש וז"ל בתקנה פי' במתנה כיון שיזה לגמרי מתחת ידו שייך תקנת השוק אבל מהרש"ם סימן רכ"כ וז"ל גם אני תמה ל"ל בל' הח"דה הו' לידע במעשה הזה אם יש להם דין קרקע או דין מטלטלי' לענין שעבוד הכתובה לנכות מהם שהרי בכל הכתובות נוהגים לכתוב מטלטלי אג"מ מוכה"ג דתשו' פניח שהי"ל דין מטלטלי היתה אשה יכולה לטרוף דכמטלטלי כאלו לא שייך בהם תקנת השוק וכו' ע"ש הרי"ד דתשו' הו' כמטלטלי לא שייך תקנת השוק וכ"כ מהרה"ר דב' בסו' ר"ו ע"ש מיהו מדברי מהרש"ם משמע דאם לא שעבד מטלטלי אג"מ למ"ד דהו' כמטלטלי אינו טורף מהם דרוקא בשעבוד מטלטלי אג"מ רמז הדין טורף מהם מפני תקנת השוק הוה דהינו טורף קחמר דמחוקה לא שייך תקנ' השוק אבל דהית' למהרה"ר סי' קל"ו שכתב וז"ל אע"פ שלא שעבד מטלטלי אג"מ ודחי' טורף' כתובתה מהקרקע דמחי' חמרת חוקה הוי מטלטלי וכו' דטעמא דאין שעבוד חל על מטלטלי שמכר וכו' מפני שיוכל הלוח להכריחם וכו' ופשוט הוא דזה לא שייך בחוק' הפי' למ"ד דהוי מטלטלי דאין המלוח יכול להכריח הקרקע ההוא וכו' ע"ש הרי שכ' דתשו' לא שעבד מטלטלי אג"מ טורפת מהחוקות ולא

מלוקח שלא תגעול דלת כפני לווין וכו' ע"ש. הרי רב"ח
 מאומר עדיף מלוקח וכיון דעשו תקנת השוק שלא יטרוף
 כ"ח מלוקח כ"ש שלא יטרוף מכ"ח מאומר.
ז' כתב ה' ככה"נ הגב"י אות י"ח. מתנה שנתן
 הבעל לאשתו אין בה תקנת השוק הרב"ו
 סו' קכ"ח ובסו' פ"ו כ' דהין כ"ח גובה ממנה שנתן
 לאשתו ומהר"י הלוי בתשו' בס' גנת ורדים פלג ה' סו' ג'
 כ' הטעם דמתנה לאשתו אינה יכולה למכור אולייתן
 במתנה שלא קנתה הניף הלא להכול פירות דמתנה לאשה
 פירות בחייו ונוף לאחר מיתה אבל אם כתב בשטרן המתנה
 שקנתה לגמרי שיכולה לשכור ולהין במתנה הו' ל כנותן
 להתי' ויש בה תקנת השוק וכו' נחיס דברי הרב"ו וע"ש
 מסו' ג' לכי"ט' הם מתנה הבעל לאשתו הו' בככסי מלוג
 הו' לא עש"כ וכתשו' הרש"ב בא"ח סו' של"ט על"ה שנתן
 קרקע לאשתו וחזר ומכרו כ' ול' כבר אמרו הנותן מתנה
 לאשתו קנתה ואין הבעל אוכל פירות וה' וכמעט' המכר
 וכו' מחמת שהבעל מכר קרקע שלה שהוא קנין אשה והר
 מנכ סו' מלוג שהבעל אוכל פירות וזה אין הבעל אוכל פירו'
 וכו' ע"ש הרי דס"ל דהנוף והפירות של אשה ולכך הבעל
 אם מכר מכרו בטל וכן מבואר בתשו' הרי"ף סו' ט' ע"ש
 מיהו אם מכרה הקשה אם הבעל מוליח מהקוחות התי'
 בקמח דף פ"ח ע"ב גבי באושה התקינו וכו' כ' ו"ל וה' פ'
 לר"י למה הולדכו לתקן כיון דבקנין הנוף דמיו"ל
 דהולדכו להיכ"דכ' לה דין דברים אין לי בככסין ובפירותי'
 ובפירו פירותי' ע"ש העולם דהין זה אוכל פירות כרתין פ'
 הכותב וכו' ע"ש הרי דהפי' אינו אוכל פירות כל שהוא
 יורשה אם מכרה ומתנה הבעל מוליח מהלקוחות ול' דהר'
 לר' יוחנן אבל לר"ל דקי"ל בוותיה בקנין פירות להו בקנין
 הנוף דמי ואיכא' להוקסי תקנת אשה בככסי מלוג אמרינן
 דברבר שאין הבעל אוכל פירות לא התקינו דלא חשכחן
 דפנינו בהה' אבל הרשב"ה בחי' בס' ה"ז שס' כ' ו"ל ולג"ע
 בזה ובטעמן מתנה לאשתו דקי"ל שקנתה ואין הבעל אוכל
 פירות דה"ל בשתיים הלו שהם מכרה בחיי בעל אין הבעל
 מוליח מיד הלקוחות שהם בחייה אינו מוליח לפי שהין לו
 בהם כלום ויהו גם היה אין לה כלום היאך יורש הוא החדיה
 שבתקנת אשה עשו את הבעל כלוקח א' ואם הוא שנעשו
 כלוקח א' חלק עלמו מהם היאך אפשר שחזר ומוליח מיד
 לוקח שני עכ"ל ומ"מ נראה דגם לדעת התו' כיון דבחייה
 אין לו בככסי כלום שייך תקנת השוק ומהר"ל דב' בתשו'
 בס' נחם רב סו' יר"ה על רהובן שנתן בית לאשתו מתנה
 והוא חייב לאחרים כ' ו"ל ואפי' הבית היה חוקה דה"ל
 דרינח כמטלטלי' וכמעטלי' כתב הרי"ש דמשום ת"ה
 כשמכר אין כ' חגובה מהם והיה דבזוקה ליכא ת"ה דהרי
 מוכרים היתה בשטר וכעדים ובהחיות וכו' ע"ש וגרסה
 דס"ל דגם כנתן מתנה לאשתו מטלטלי' איכא ת"ה אבל
 מרן בתשו' בס' חבכת רובל סו' קנ' הוקנ' כ' דלא שייך
 תקנת השוק במתנה שנתן לאשתו משום דמילתא דלא
 שכיחא היא הו' משום דלא ילאו אותם מטלטלי' מרשותו וכו'
 טענות אלו כ' הטור בשם הרי"ש גבי המוכר ש"ח לחבירו
 וכו' ע"ש ועיין בפרישה סו' ז"ו סו' סו' גבי כקנת אשתו
 וכניו שכ' ע"ש אי שייכא תקנ' השוק ונראה לפשוט זה עשה
 דהשמיט בש"ע דין דהרמב"ם סו' וכו' הם לא שחאמר דס"ל
 לש"ע דכפי מה שתקנו משני תקנת השוק דאין גובין ממנה
 שמכר או נתן ה"ה דהין גובין כמי מהאשה ע"ש ה"ב
 מטלטלי' שנתן לאשתו וכניו איכא תקנת השוק ואפשר דלא
 חשיבי כרשותו ולא דמי לשטרות שלה ולא מרשותו לגמרי

כיון שיכול למחול אבל כקנת אשתו וכניו שאינו יכול למכור
 הו' למשכן ילאו מרשותו לגמרי ומילתא דשכיחא.
ח' כתב מהרש"ל בח"ב סו' ז"ד הקופס לב"ח
 בקנה שייך תקנ' השוק ול' כתופס לב"ח
 הו' מילתא כלא שכיחא וחייבו בכלל התקנה דומיה דמכירת
 שטרות דהתם לא מטעם מלתא דלא שכיחא לכר הנה'
 משום דלא ילא לגמרי מתחת ידו ע"ש וכ' לכחורה שהרי
 כ' הכמ"ע בסו' כ"ח ס"ק ט' ומתנה לא שכיחא ובפרט
 במקום דחייב לו וכו' משמע דהפי' לא היה חייב מתנה
 לא שכיחא וכ"כ התוס' במליעה דף ע' בד"ה התא וכו'
 דהין טוענין ליורסי טענת מתנה משום דלא שכיחא ע"ש
 וה' ה"ש בה תקנת השוק גם הדרישה סו' זה כ' על מה
 שהק' מהרש"ל לרכרי מרן דלענין כ"ח מאומר לא שייך
 תקנת השוק וז"ל הגע' עלמך שאם היה הלוה נותן חפץ זה
 לבענן חוב המאומר במתנה לא היה יכול הקודם להוליח
 ממנו ועתה מפני שחייב לו ונתן לו בחובו פרע וכו' לק"מ
 דכבר אמרו דהנותן מתנה לא שכיחא ובפרט מ' שחייב
 לאחרים דניחא לו לשלם חובו מלייתן לאחרים וכיון שחייב
 לשניהם ואין דרכו ליתן מתנה קודם שישלם עליו מוטל לשל'
 לראשון ע"כ הרי דמתנה לא שכיחא וכ"כ כשחייב לאחרים
 דדמי לא שכיחא שיתן לאחרים ולא ישלם חובו וה' הם
 היה חייב ונתן לאחרים איכא תקנת השוק ודוקא כשחייב
 לשניהם ונתן נשני בחובו ליכא תקנת השוק וה' כ"ב
 דמכירת שטרות לא מטעם מלתא דלא שכיחא לכר הלא
 משום דנח ילא לגמרי מתחת ידו וכ' הטור בסו' זה וסו'
 קי"ה שני הטעמים מיהו מרכרי מרן שלה כ' דק הטעם
 דלא שכיחא נראה דס"ל דבה"ט סנו"מ הם מכר הונתן
 השט"ח כמעמד ג' הילה מרשותו לגמרי ומה"ט אינו
 יכול לחזור ולמחול חפ"ה לא שייך תקנת השוק מטעם דלא
 שכיחא וכן דחיתי למרן בתשו' בס' חבכת רובל סו' ע"ז שכ'
 דמתנה דלא שכיחא הין בה תקנת השוק ומוכח בהדיא
 מדבריו דשחר מתנות שכיחא ולכך יש בהם תקנת השוק עיין
 שם וכו' מהרש"ל סו' סימן ע"ז דברבר דלא שכיחא לא
 עבור רבנן הקנה ואפי' שזה טעם הרשב"ה דס"ל דמתנה
 לא עשו ת"ה משום דלא שכיחא אבל הרש"ש אפשר וסבר
 דשכיחא ה"כ ס"ל דלא פלוג רבנן ע"ש הרי שכתב דס"ל
 דמתנה שכיחא לכך עשו כות"ה והין משמע מדברי הרמ"ש
 בפ' הו"כ ע"ש אבל לפי' כ' דמתנה לא שכיחא הנה' דלא
 פלוג רבנן כ"ל דשטרות שהני דגם כמכר לא שכיחא ומ"מ
 דעת מרן ומהרש"ל דברבר דלא שכיחא הפי' ילא מרשותו
 לגמרי לא עשו תקנת השוק וכ"כ מרן עוד בתשו' סו' הכ"ו
 גבי חזקות דהפי' יש להם דין מטלטלי' לכל דבר לא שייך
 בהם ת"ה דומיה דשטרות שכ' הרה' ש' דלא שייך ת"ה דמינות'
 דלא שכיחא היה וכו' וכ"כ משפטו שמואל סו' ז' ה"ע ש'
 וכ"כ עוד מהרש"ל סו' ר"ב כגונב עכר ומכרו דליכא
 ת"ה דלא שכיחא שיגנוב האדם וימכור ולא עשו תקנת
 דברבר דלא שכיחא ע"ש גם מהרי"ב ת"ה סו' ע"ד כ' בחשה
 שיש עליה חוב ונשאת דבע"ל לוקח היה ואין מלוה כשטר
 גובה מלקוחות מטלטלי' שקנו אח"כ שבער מטלטלי'
 ה"מ מקופי' כזה כ' הרה"ש דנפטי' ה' לא גבי מיהו הם
 כזה השטר כתוב מטלטלי' ה"מ משום דהו' מילתא דלא
 שכיחא היה גובה והין חוששין לתקנת השוק ומהרש"ל
 חת"ה סו' כ"ח דקמ"ט דמה לזה יחשב מלתא דלא שכיחא
 ע"ש ה"כ דעת מרן ומהרי"ב כל ומהרש"ל ומהר"ש
 ומשפטו שמואל דברבר דלא שכיחא הפי' ילא מרשותו לא עשו
 תקנת השוק וכן דעת ה' פני משה ח' א"ס סו' י"ד ע"ש

אבל ה' קרית מלך רכ"א כתבו' סימן ה' הוכיח מדברי
 מרן שכ' וכן אם נתן כל נכסיו להחר ולה' שיר לעלמו כלום
 הומרנה דמוכח שלהברית עשה ולא שייך בה תקנת השוק
 וע"ל סו' ז"ט וכו' הסמ"ע שם כ' דאם נראה לכ"ד שלא
 כווננו לערוה אלה מתנה גמורה קנה המקבל נר' דתרתו
 בעי' דהא הנותן כל נכסיו ולה' שיר לעלמו כלום לא שכיח
 וה' ה' ה' ה' ה' טורף ממנו כיון שלא מרשו' הנותן לבמרי
 ע"ש וקל"ק' על מהר"ה' בתשו' שכתב דלא שכיח שיתן
 האדם כל נכסיו ומה"ט' לה שייך - ת"ה ושם הביא תשו'
 הרמ"ע שכתב דהומרנה דמוכח שלהברית מכ"ח עשה
 שייך ת"ה ע"ש

ומ"ז הפי' נימא דהתפוס לב"ח הוי מילתא דשכיחא
 ולכאפי' תקנ' השוק נראה דה"ד למ"ד רגס ככ"ח
 מאחר עשו תקנת השוק אבל למתו' דקי"ל דלא עשו ת"ה
 ככ"ח מאחר וכן דעת מהר"ה' נת' עלמו סימן כ"ד ע"ש
 ודעו דהתפוס כשבינו הון בתי גדול מב"ח עלמו

ט' כתב ה' מח"ה כ"ה גביית חוב סי' כ' דמתנה
 לבטלו הון בו תקנת השוק דלא שייך ה"ט
 דעו לאודעכר ליה נייחה וכו' וכ"כ ה' בית דוד ח"ה סימן
 ס"ט דתפ' לדעת הגאונים דהון מולא הון מהורשי' וממתנ'
 ש"מ למונות האשה ה"ד כנותן להחריס הו' ליוורשו שהינם
 בניו כגון החיו והחותו אבל לבנו או בתו מולא' מהם
 למונות דרוקה חריס שמפסידו' הו' כלקוחות מה"ט דעו
 לאודעכר ליה נייחה וכו' אבל לבנו ולבתו פשי' דבלא"ה
 נותן להם שחבבתו עליהם יותר כמ"ש רש"י כפ' נערה
 ע"ש גס' ה' פני משה ח"ה ס' י"ד נמשך חחר ה' מהרש"ך
 והוכיף מדברי רש"י דכל נותן ליהוי ירכו כגון לכן כנו
 הפי' חינו יורשו לא שייך ת"ה ע"ש ועיי' בתשו' הרשב"ע
 סי' רמ"ה במתנה לבנו שכ' דמתנה לא עשו ת"ה דמה
 חסרו ומבואר שס"ד' דכל מתנה הפי' להחריס לוכא
 תקנת השוק מה"ט' אבל חנ' קי"ל דמתנה נמי איכא ת"ה
 דאיכא פסידא דעו לאודעכר ליה הנחה מניה ולא יהיב
 ליה כדחמרינן כר"פ הנזקין אבל בנותן לבנו דלא שייך
 ה"ט לא עשו תקנת השוק מניה המבי"ט ח"ג סימן ג'
 הביא תשו' הרשב"ע' וכ' ככ"ד שנתן לבתו מתנה חחר
 שלה ובעבד לו מטלטלי' הגמ"ק לרע' הרשב"ה והרשב"ע
 גובין ממנה אבל לדעת הרמ"ע' ש"ת' הרי דהון בין חו'
 בין נוחן לבנו וכתו' הו' לחחר להרא' שיש ת"ה והפרישה
 סי' ז"ז נבי כסות אשתו ובניו הברית מדברי מרן רשיין
 תקנת השוק נבי כסות אשתו ובניו הון ח"ג טורף עיין
 שם

והרש"בא בתשו' ח"ב סי' קס"ג כ' ע"ד הגאונים
 וז"ל והע"ג דטעמא דמתנה שהיא
 כמשעבדי הוי משום דעו להו' להו' דהו"ל הנחה מניה לה יהיב
 ליה מתנה כדאיתא ההם ולכאורה לה' שייך ה"ט נבי יורש
 דבין כך ובין כך חרס נותן ליוורשו והון נהם פסידא כלל
 הפי' ה' לא פלוג רבנן ח"כ דתפ' ליוורש בעלמו לא היה נותן
 לוכלשין מתנה אלה מניחו על דינו סתם ח"ה ככהנה ממנו
 עכ"ל ח"כ הון חו' בין כנו בין בתו לשאר יורשועיין
 בהסמ"ע סי' ז' ז"ס ק"ג נ"ט מיהו ה' ר' יונה בעלויות כח"ז
 לבתרח' דק' קל"ג כתב וז"ל יש מן הגאונים דל"ג השתא
 ומהוכי' ומפרישו הכי חטו יורש מגרע גרע הלה ודעו אינה
 נזונת לא מן הראוי ליוורשו ולא משעינו ראוי ליוורשו דהון
 מולא' למזון האשה והכנות מנכסים משועבדים ונראה
 לפי' דטעמא דרב' הרה' בר' ההכה דקסבר דבין שרהו
 ליוורשו' ל' מתנה ל' יורשה הו' ולאמנתו נזונת מנכסיו כמו

שנזנת מנכסי היורשים וה"ל רבא וכו' יורש מגרע גרע
 משאר מקבלי מתנות דחשבו להו' משועבדים והון מולאין
 מהם למזון האשה והכנות ע"כ לה' אמרו הון לשון מתנה
 הלה' ל' יורש' הלה' לפי' כח הורש' חמרינן דמתנה היה
 הללו והון מולאין נמון למזון האשה והכנות וכו' ורוקה
 ממה שנתן לו כל' מתנה יותר מן השיעור המגיע לחלקו
 מן היורשה הו' דהון מולאין אבל משיעור חלק היורשה
 מולאין דע"כ יורש' הו' כחלקו ואע"פ' שנתן לו כל' מתנה
 יותר עכ"ל וכו' הרמ"ע שם ספרא' זע"ש ח"כ אע"ג
 דמתנת שכ"מ הפי' ליוורש' הון חלמנה נזונת מהם ה"ד
 ממה שנתן לו כל' מתנה יותר מן השיעור המגיע לחלקו
 מן היורשה אבל משיעור חלק היורשה מולאין הפי' נתנו
 לו כל' מתנה

יוד או משכנ' וכו' כן מבואר בתשו' הרא"ש הביאם
 הטור ע"ש וכה"ג קי"ל בגזון דתפ' כמשכנתא עשו תקנת השוק כמבואר כס' סכ"ז ע"ש וכ'
 מהרא' נח"ח כ' סימן ז"ד חע"ג דכורו לפרוע ולפרות
 המשכון חשיב כלא מרשותו וז"ל בין זכות המשכון לזכות
 השטר שיכול למחול ע"ש נראה דס' ל' דבטעמא דלא ילא
 מרשותו לבמרי לבד' סגו ומשכון לה' חשיב בישותו כיון
 שצריך לפרותו אבל שעבור בעלמ' לא עיין בכה"ג חות"ט
י"א דלא שייך בשטרות תקנת השוק אשר בכתובתה
 ח' שכותבי' בה מטלטלי' חנ"מ אינה
 טורפת שט"ח שמכר כבר לפי שלא נהגו מעולם להצריך
 קילוח האשה במכירת שטרות וכ"ע דעתה דמנהג' נחתו
 ה' בית יהודה סי' מ"ו בשם רבו ע"ש

י"ב דין ב' המחייב עלמו בדבר שאינו קלוב וכו'
 כ' הרשב"ה בתשו' ח"ב סי' פ"ט דאם
 נתחייב לחבירו מנה כל זמן שהוא חון העפי' שחין השנים
 קלובות מקרי קלוב וכ' ה' שמתח' יו"ט סימן י"ד ל' דלא
 כ' הרשב"ה אלא בחייב כל ימי חייו דעכ"פ השנים נמי
 קלובים דחיו האדם ידועים אבל בחייב לעולם דהון השנים
 קלובו' כלל אפשר דחשיב דבר שאינו קלוב דה"כ מה תפסו
 החחרונים על מור"ם מתשו' הרשב"ה אימא' רמור"ם מיורי
 כהון השנים קלובות כלל דנתחייב לו ולזרעו לעולם ע"ש
 וז"ל לזה דהרשב"ה בתשו' שם כ' וז"ל ולא עבר הלא' חפ'
 לה קלוב סך נורע אלא שאמר הריני מחייב עלמי בקנין
 לתת לך ככל שנה מעשר פירות הולא' בשדה זו שנה שנה
 הרי זה כקלוב' וכו' ותדע לך דהמחייב עלמו כדבר לכל ימי
 חייו וכו' חייב דתני' כפ' המוכר את הכית בן לוי שמכר
 שדה לישראל וז"ל ע"מ שמעשר ח' שלי מעשר ח' שלו
 ואם ח"ל לי וליוורשי מת מחיור ליוורשו וכו' ע"ש נר' דרמ'ס'
 גבי כליו והם ח"ל לי וליוורשי וכו' וכן בפירוש פ"ו דדמחי לי
 ולבני לי וליוורשי יש לו במעשרות ולבניו במעשרות וליוורשו
 במעשרות וכו' וכ"כ הטור ומרן בסו' ר"ט ע"ש וההוא
 ליוורשו משמע הפי' יורשו יורשים כמ"ש הרמב"ם בפ"פ
 מה' זכיה ע"ש ח"כ מ' דתפ' הון השנים קלובי' דנתחייב
 גם ליוורשו וליוורשו יורשו לעולם ועיין בתשו' הרשב"ה ח"ג
 סי' ק' שתפס דברי הרשב"ה' אבל ה' כנה"ג הגבי' יאות
 כ' וי"מ' כ' דהרמב"ן חולק בזה דאם לא קלץ סך ידוע לא
 מקרי דבר קלוב וכן הוכיח' ש"ע' בפ"ה מה' מכירה
 מדברי הרמב"ן והר"ן שכ' בפ' יוחסין מיהא שמע' שההדס
 יכול לתת מתנה הו' לן' החייב בדבר שאינו קלוב שלא כדברי
 הרמב"ם וכו' ע"ש וכו' ע"ש וכו' ע"ש וכו' ע"ש וכו' ע"ש
 אבל הרמב"ם הפסד דס"ל דהו' דבר קלוב דלא תק"ל
 מהתם וכן הרשב"ה' בתשו' ח"ג תפס חו' הרשב"ה ע"ש

ג כתב

זרן הכ"ה ס' קי"ר לחד חו' דלחניו
 ופי' בקנין לא מהני הכל כת השתו הם
 קבל עליו לזונה בשעת קידושין הו' נישואין סני כהמירה
 בעלמה ושלה שעת קידושין ונישואין בקנין מהני וכ"ה
 פני משה ח"א וס' י"ס ה' הטעם והו' דמסוס דחוב השתו
 בקנין גמר ומני' וא"כ אפשר דה' ה' הנותן מוונת להשתו
 אף להאין מיתר גמר ומקנה מה"ט ועוד הפטר דכמתכ'
 שכ"מ קונה חו' בדבר שאינו קליב כמו שקונה כהמירה
 בלא קנין משו' שלה תטרף דעתו עליו ה' ט' שייך בנתן
 דבר שאינו קליב ע' שו' ורעה דמתנת בריה דבר שאינו
 קלוב הפי' לחתו או לבנו ולבתו לה קטו רהוי כהסמכתא
 ובהב העור ו' ר"ג ס' מ"ב ו"ל שכ"מ שהיתה אשתו
 מעוברת והר' אס חלר' אשה וזכר יטול מנה ויגדה זכר
 יטול מנה וז' פי' רב אפס והר' הלוי דהה' לא חיירו
 אלא בש"מ דכרו ככתובים וכמפור' דמו הכל לא ככרו'
 דהה' אסמכתא היה הם יגדה קאמר וכו' וכ"כ הרמ"ה
 בפ' מי שנתן ס' ג' ו"ל ה' ה' מתני' לה מחוקמה אלא
 בשכ"מ דמתן כל נכסיו וכו' הכל בבריה ה"ב בש"מ
 במקת היבא לא מוכתא מילתא דמטוה מחמת מיתה
 אסמכתא הו' וסמכתא לה קליה וכו' וכ"כ מ"ש שכ"מ
 מכריח וכו' האומי כרי' שלה תטרף דעתו עליו וכו' דהה'
 אסמכתא כי להקטא בקדיה ה' מ' היבא דלה מניו ממוכ'
 לודה דמקב' מדיה הכל היבא דמניו ממונה לודה דמקבל
 מהנה בתות ונתנה אע"ג דאקני ליה כל' אסמכתא
 כמו קני' וזה גני' ש"מ וכו' דהה' דכרי' ס' ככתובים
 וכמסורים מו' וכמהן דמטא לודה דמיועור וכו' ע"ש
 וכ"כ הרשב"א בתשו' טעם הר"ף כמבואר בכ"י ס' ר"ז
 ע"ש וכ"כ בהדיא מהר"ן מ' מ' מ' מ' מ' מ' מ' מ' מ' מ' מ'
 טעמא מסוס אסמכתא ע"ש משמע בהדיא אע"ג
 דדעתו קרבה הלל כנו וגמר ומקני ליה אסמכתא לה קניה
 ועיין בס' הל' יעקב דף קל"ח ע"ג שכ' דהמקנה דבר
 שלא בה' לטלס הוי משוס דלה גמר ומקני דהוי כהסמכתא
 לכך לעובר עלו דדעתו קרובה אללו גמר ומקני וליתא
 דהוי הר"ף מ' מ' מ' מ' מ' מ' מ' מ' מ' מ' מ' מ' מ' מ' מ'
 בריח משוס וחסמכתא הו' דהס יגדה קאמר והעור כתב
 שס דה' כד' אסמכתא לוכה הלה בכל מתנה שהיא על תקנה
 שמתנה הם תעשה כן שתהיה מתנה וחס יקיים התנאי
 התקיים המתנה וכ"כ הרשב"ה בתשו' סימן תתקל"ג
 והבי' זרן הכ"ה ס' ר"ז דמתני' מויהו הפי' ככריח ולא
 שייך אסמכתא במתנה ע"ש הטעם הלמא לכ"ע הפי' כנו
 דדעתו קרובה אללו לא קנה באסמכתא

ושוב

דחיתו כתשו' מהר"ב בהסן ס' י"ט דחה לבני
 שר' ל' כן ע"כ וזה דבר שאינו קלוב שאינו
 נקנה הכי' לבנו דלה עדיף מהסמכתא הכל מתנת שכ"מ
 למי שהו' בעולם הפי' הינו כנו לוכה אסמכתא כמבואר
 בדברי דומ' ה' והטור והרשב"ה שכ"כ המורכיב בפ'
 שור' שנגס בשס מהר"ס וסוכה בכ"י ס' ר"ז מחו' מ"ה
 ע"ש וה"כ ה"ה דבר שאינו קלוב דלא נרע מהסמכתא
 ובה"ג כ' הרדב"ז כתשו' ס' ג' סימן תתקס"ג ומהר"ם
 כתשו' ס' ג' סימן ל' דמתני' ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ
 כשכועה מודה הר"ס דחייב דפי' אסמכתא גמורה כנר'
 וכו' ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ
 כ"ש דבר שאינו קלוב וכן מלחתי למהרה"ך כתשו' סימן
 קל"ט שכ"כ והביאו ה' כנה"ג ע"ש אכל המתנת בריח
 דהו' אסמכתא קונה הפי' לבנו ה' דבר שאינו קלוב וכ"ש
 להשתו דדעתו של אדם קרובה לבנו וכתו' וותר מהשתו

שהרי כ' החוס' בפ' הנושא כד' ה' אומור לררי וכו' וז"ל
 עוד תימא לר' כיון דה' ט' דלא נכו כנות ממשעברי משו'
 דכיון דחיתנהו בתנאי כ' ד' חומור חתפסינהו לררי כתובה
 נמי מת' ט' לא תגבה ממשעברי ותי' דטפי מתפסו לררי
 לבתו כדאמרינן בפ' נערה לענין הרווחה דבתו עדיפא
 ליה וכו' וכ"כ הר"ן שס כשס הרשב"א שדעתו קרובה לבתו
 טפי מהשתו ע"ש וא"כ כיון דאסמכתא אינה קונה הפי'
 לבנו וכתו' כ"ש להשתו ומהרה"ך כתשו' ס' כ"כ ע"ל
 ה' שנתחייב להשתו כשעת נשואי' שלה ווכל לגרסה ואס
 יגרסנה חייב לתת לה נוסף על סני ככותבה ג' אלפי' וכו'
 וז"ל וה' ל' משוס רהוי בשעת כניסה לחופה אין כחן
 אסמכתא דמי למ"ש הרמב"ם בפ' ה' פנה' מכירה דאף
 ע"ג דאין אדם מחייב עצמו בדבר שאינו קלוב מ"מ
 פוסק עם השתו לזון את בתה חייב מפני שפסק בשעת
 נשואין וכו' וכבר רחיתו מו' שר' ל' כן ואינו נראה בעיני וכן
 רחיתו להרמ"ם ס' כ"ו גבי רחובן שקדש את בת שמעון
 ובשעת קידוש' עשו תנאי כניסה וכתב שס דיש ה' סמכת'
 אס לא קטו ככ' ר' חזקוני ומעכשו ע"ש הר"ם ל' דאסמכת'
 לא קניא חב' להשתו בשעת נשואין ועיין בס' נתיבות
 משפט דף ג' שכ' דאסמכתא דדבר שאינו קלוב נרע
 מדבר שאינו מניו ברשותו דהה' אס חייב עצמו בקנין
 בדבר שאינו ברשותו חייב ובדבר שאינו קלוב הפי' חייב
 עצמו בקנין אינו כלום אלא דהב הפוסק לבנו או לבתו
 אס אינו מניו ברשותו או דבר שאינו קלוב לא קנה אכל
 החתן עצמו שפסק עם אשתו אלס טפיר דפי' דבר שאינו
 קלוב האיני נקנה הפי' בחייב נקנה בשעת נישואין
 כהמירה וכ"ש רשב"ל כהדתנן בפ' הנושא ופסק עמה
 וכו' ע"כ ולפי' הפוסק עם אשתו הפי' באסמכתא קתתה
 ואע"ג דהב הפוסק לבנו אינו מקנה דבר שלא בה' לעול'
 וכ"ש דבר שאינו קלוב ל' רחבת אשתו טפי מבנו ובעיני
 זה הכ' החוס' כגויטין דמ' א' כד' דלא ליגרבו וליתווכו'
 אע"ג דתניא בפ' נערה נשכית שהיו מכקשים ממנו עד
 עשרה בדמי' פעם ה' פודה שאני אשתו דהוי כגופו וותר
 מבתו דהכה דעל עצמו לה תיקטו וכו' ע"ש הוי דאשתו
 היא כגופו וותר מבתו וכבר כתבתי דברי הר"ם
 ומהרה"ך דכ' דפי' החתן עצמו שפסק עם אשתו בשעת
 נישואין אסמכתא לא קניא כמו דבר שלא בה' לעולם אכל
 דבר שאינו קלוב נקנה כהמירה בשעת נישואין וא"כ ה' ל'
 דה"כ שלא בשעת נישואין נקנה בקנין ככרי' מרו' הכ"י
 וה' לבנו ולבתו אע"ג דאסמכתא ל' דבר שאינו קלוב
 נקנה בקנין דדעתו קרובה להס וגמר ומקנה

אבל

כתשו' הר"ם כ"ש ס' הר"ם מבואר בנתן להשתו
 דבר שאינו קלוב דלא קתתה לדעת הר"ם
 ע"ש וכ"כ כסו' רמ"ג באשה שחייבה עצמה לזון את בתה
 ע"ש והרשב"א כתשו' ח"כ ס' פ"ט כ' דמודה הרמב"ם
 דהמחייב עצמו בדבר לכל ימי חייו דמקרי קלוב מתני'
 בפ' המוכר את הבית כן לוי שמכר שדה לישראל וא"ל על
 מנת שמעשר ה' שלי מעשר ה' שלו ואס' ל' ליולוורטי מת
 מחויר לזרשין וכו' הלמא אע"פ שלא קצץ פירות ורעיס
 הלה חלק יודע דהיינו מעשר ולא קצץ שנים קלובות אלה
 לימי חייו ומי יודעו או כל זמן שהיה בירו' אפי' חייב וכו'
 ע"ש משמע דאס שייך לעצמו או לזרשו דבר שאינו קלוב
 לא קנה אע"ג דלא מכר לו אלא ע"מ דגמר ומקני וכבר
 מהר"ם כתשו' ס' ג' ס' ק' ודחה דברי מרן הכ' והסכים
 דשלא בשע' נישואין לא מהני קנין שכן משמע ל' הרמב"ם
 פי' ה' מה' מכירה דפוסק לזון בת אשתו דוקא בשעת
 נישואין

דמחייב עלמו בדבר שאינו קלוב קנה מורו בערב ולא קנה ע"ש וא"כ אפשר שכן סוכר הרשב"ש ופסק כדבר הפעור אבל כמחייב עלמו דבר שאינו קלוב כתב בתשו' סו' רמ"ג וס' תר"ת שיש תולקים ע"ש

אבל בתשו' מהר"ן הר"ה ש"ס ס' כ' גבי ערכות בדבר שאינו קלוב דהר"ה ש"ס לא היה פוסק כהרמב"ם ע"ש ומהר"ה רב בתשו' סו' קע"ו דקדק מדברי הרמב"ם דכפי"א מה' מכירה כ"כ בשם רבותיו וגבי ערכות ב' יראה לו וכו' דיש לתק דאע"ג דמחייב עלמו לא קנה בערב משתעבד כדאמרין בפ"ג פ' דאסמכתא לא קניה וערב משתעבד דכההיא דהמניה גמר ומשעבד נפשיה ע"ש ברש"י הרי דהערב משתעבד אע"ג דהוי אסמכתא מה"ט דכההיא הנאה ועיין בכפ"ה סימן קל"א חות ל"ה

י"ח אם ערב על המשכון לכ"ע משתעבד כפי מה ששה המשפוח שכירו אפי' לא קלם כשעת העירובין כמנה ערב דט"ד להשעבד כפי ששה המשכון הדרב"ח ז"ג סו' תקס"ג ע"ש

י"ט כתב הטור כה"ע סו' קי"ב בשם הרמ"ה הא דלא מהני לכנות קנין דוקא בקנו מניה כשעת נשואין בכלל מהי דקנו מניה בתנאי בקלבה אבל אי כתב להו שטר ה"כ קנו ממנו לאחר נישואין סתם קנין לכתיבה עומד וגבי ממשעבדיו וכו' כ"כ תר"י בשמו בפ' הנושא ע"ש ונראה דס' ל' דהר"ם מתחייב בקנין אפי' בדבר שאינו קלוב כדעת רוב הפוסקים אור"ל דאע"ג דאינו מתחייב בדבר שאינו קלוב מ"מ בכמות דבר הוא חייב בתנאי ב"ד מהני קנין לגבות ממשעבדי אבל הרמב"ם א"פ דס' לדגש בכנות דחייב לזונס בתנאי ב"ד לא מהני קנין לטרוף ממשעבדי בדבר שאינו קלוב אלא כשעת נישואין ומרן הב"י הביא לו ראיה מראמרין בפ' הנושא מי לא עסקינן דהוי כשעת קנין וכגון דגירשה וזהו דהוי וכו' וא"ל למ"ל דגירשה לימא דיליה ותתנה עמה לזונס וקט מירד ע"ש הרי דס' ל' דרש"י היה חייב כבר לזונס כהנהו ב"ד לא מהני קנין לטרוף ממשעבדי בדבר שאינו קלוב וכבר הוכיח הכתובות משפט דף קי"ח דרש"י וזהו"ל לא ס' ל' כהרמ"ה ע"ש

וראיתי להרמ"ה בפ' השותפין סו' ז"ז כתב ת"ל אבל קנו מירד לתת בו"כ או לכנות או לזון כיון שאין הקנין נופל על התיוב ולא על גוף הממוץ ואי ק"ל הנושא את האשה וכו' כיון דהאמר תיוב משתעבד ואי למאן דמוקי לה כשטרי פסיקתא כיון דרברים הנקנין באמירה גמרי לאקנויי נמי כהאי לישנא וכו' נהי נמי דרברים הנקנין באמירה הם ה"מ מב"ת אבל למנב' ממשעבדי לא משתעבד אלא ברקנו מניה וכו' ואס"ד כה"ג קנין דברים בעלמא הוא לא ליהני כיה קנין למטרף ממשעבדי ה"ל ל"ק רבי הוה דמהמניה כיה באמירה בעלמא למנב' כ"ח אע"ג דבעלמ' דינא לאו הכי הוה ת"כ מהני קנין למטרף ממשעבדי אע"ג דבעלמא לא מהני וכו' הרי דס' ל' דקנין לזון ולזון קנין דברים הוא והנשה את האשה ופסק לזון את כתה שטרי פסיקתא שאני דגמר ומשתעבד אפי' לגבות מב"ח או בקנין לטרוף מלקוחות אע"ג דהוי קנין דברים וא"כ ה"כ בכנות לא מהני קנין לטרוף מלקוחות אלא כשעת נישואין אבל ה"ס ילדהו קנו מירו לזונה הוי קנין דברים ולהכי מק' מולא עסקי' דגירשה וכו' דא"ס משתעבד כל' חייב אפי' לא הוי כשעת קנין משתעבד דשס שאדם מתחייב בדבר שלא בא לעולם

ה"כ מתחייב לדבר שלא בא לעולם כגון למי שלא נולד דל"ב דקי"ל כותיה אין תי' כמ' שלקמן ו' ו' כ' הוה אמרי' כמות שלא היו כשעת קנין לא מהני לקו קנין אלה וראי בקנין לבד מיירי מדין שטרי פסיקתא דאליכיה קיימו'

ד' דין ג' והלה אומר מעות וכו' הטור סס"י ר"ז כתב תשו' הר"ה ש"ס

שמעון היה מפרנס כל ימיו בתוך ביתו ולא סמך על שלחן החרים חייב האובן ליתן מעות שיקנה וכו' והרשב"ש כתב סמוק"ס כתב משמע שאם הוה דרכו של המזון להתפרנס בכיתו שאין הוה חייב לתת לו מעות ויש לסמוך למ"ש כפ' הנושא גבי הלמנה אמרה אי אפשי לזון מבית אבה וכו' ה"ה ה"ה לומר לה אם את הללו יש לך מוזנות וכו' אלמא כיון שדרכה להתפרנס עם בעלה הוה כותנין לה מעות ע"ש וכתשו' הרי"ט בא"כ ו' משמע קלת דוקא אם התנה בן כתי' דומיא דרשה שהיתה חייבת לאכול עם בעלה אבל אם חייב עלמו לזון שכירו סתם אפשר דאפי' לא הוה דרכו להתפרנס בכיתו חייב ליתן לו מעות ע"ש

כ"א ואם התנה עמו כתי' וכו' כ"כ הרי"ט בא"כ בתשו' הביאה מרן חב"ד דנותן לו כפי ברכת הבית כדאמרין בפ' הנושא גבי הלמנה וכו' וה' כנה"ג פס"י כ"ז כ' דין זה בשם המבי"ע והאריך לקיים דאיתו ע"ש ועיין במהרי"ט ע"ז סו' רל"ג

כ"ב אם התנה כפי' דאם אינן אללי לא אתן לו דהיי דפטור לגמרי מהרי"ט ע"ז סימן רל"ג ע"ש ונראה דאם העיכוב מתחת המתחייב וראי דאפי' התנה כפי' חייב ליתן לו כל דמי המוזנות

כ"ג כתב המבי"ט ח"ב סו' מ"ה כפוסק לזון את בת אשתו דאם מתה אמה אינו חייב ליתן מוזנות אלא לפי ברכת הבית דדוקא בכתגרסה אמה ונשאת לאחר נותן לה משלם כדכתיב מולך לה מוזנותי למקום שאמה ואמרין בגמ' זאת אומרת בת אלל האם וכו' והביאו ה' כנה"ג כה"ה סימן קי"ד ע"ש אבל בס' ה"ז לכתובות ב' בשם תר"י ו"ל לאו דוקא למק' שביה אמה דה"ה שאם אינה עומדת עם אמה יתן לה מוזנות במקום שהיה עומדת אלא מלתא אנב אורתי קמ"ל דלעולם הכת אלל האם עומדת וכו' ע"ש משמע כהדיה דאפי' אינה עומדת עם אמה יתן לה מוזנות משלם כמו שהיא עומדת עם אמה ומתנו' קתני הפקחי' כתבי' כל זמן שאת עמה וכו' רש"י ולא אם תמות או אגרשך וכן אמרין כירושלמי כל זמן שאת עמי מתה אינה עמו כהגרסה וכו' ע"ש בהר"ן משמע דאם לא התנה כן אפי' מתה נותן לבת מוזנות משלם כמו כהגרסה

כ"ד הגדה או כל זמן שגריך משמע הק' הט"ז מ"ש מקבל עליו לזון את בת אשתו דאפי' יש לה מוזנות אח"כ גריך ליתן לה דמי מוזנות וה' המניה כ' דה"ל דשאני הנושא את האשה וכו' דלאו כדדייה לחוריה תלוי מלתא אלא ג"כ כדעת האשה והיא דעתה אפי' לא חטרך הכת למוזנות אבל הכא הכל תלוי בדע' הנוהג ע"ש וכה"ג כתב הקוס' בס"פ הגזול קמא כד"ה דרדעתא וכו' וככתובות דף מ"ז בד"ה שלא וכו' דהואיל דאינו תלוי אלא כדעת הנותן יש לנו לילך אחר דעתו משא"כ בלוקח חפץ ואירע בו אונס דלא אמר ינן דרדעת' דהכי לא קנה דהיי תלוי בדעת הקונה לבדו דהא איכא גמירדעת מקנה שלא הוה מקנה לו לדעתו ה"ס לא יפרש וכו' ע"ש

אבל

מלאתי למהר"ם בתשו' הקלרות סימן החרון
 שכ' על החובן שהשכיר נס ועון מחתו בית שלו
 בדבר קלוב לכנה כל ימי חייו של שמעון ועתה דולה
 שמעון למכור הבח שיש לו בחלק רחובן חמיו וענין
 דחובן הדיעה דהני השכירו נך כדמי' מועטו' כרו
 שהנהגה התה וביהך ולה שהמכרנו לחבר וכו' כל דלה שייך
 הומדנה ועוד הטו הם רה וכן מכר לפמעון ונתקלקל מי
 נמח דהדיעה דהני לא קב' הו שמעון הלה כמו שפי' ר"י
 בס"פ הגזול ההה דפרוך הלה מעת' ובמה וכו' כנפלה מן
 החידושן מיווי וכו' ועוד הק' סס ר"ו הלה מעת' הדס
 שקנה דבר מחבירו ונתקלקל בעל המקנה דהדיעה רהני
 לא קנה והי' דהתס' להו בדעת' דלוקח' לחודים תליה
 מלת' הלה בדעת המו בר נמי ומוכ' לה מקני ליה הדיעה
 דהני הילכך לא שייכה שום הומהן דעת' ככה"ג במכר
 וכן במתנה נמי תליה בדעת' דתרווייהו דהי' להודעבר
 ליה ניח' נכסיה ליה והיב ליה הילכך לא תליה בדעת'
 דנותן לסודיה הלה חף בדע' המקבל מוחנה וכל המקבל
 לה היה הכחי וכו' עכ"ל הרו שכ' דבמתנה נמי לה חמרי'
 הומדנה משום דתליה בדעת' דתרווייהו דהי' להודעבר
 ליה ניח' נכסיה לא והיב' כדהמיון בר"פ הנוקין לענין
 דהין נפיעין מנכסים משועבדים כמקום שיש ב"ח ע"ס
 וכ"כ הרה"ם בתשו' ה"ה סי' כ"ו וז"ל הת' לדעה הומדנה
 דמוכח ה"ל כיון שהין הדברי תלוי ביד הנותן לחבירו
 בידו הלה חף ביד המקבל והמקבל חלו דע' דעת הנותן
 שלה נתן הלה ע"מ שחייב לו לא לירשיו וכו' לה היה רובם
 לקבל ולה קני בלא תנאי כמ"ס התוס' בשלהי הגזול קמח
 וכו' וה' פת"ח ה"ח סימן ס"ג תמה עליו דה"ד כמוכך
 דלוקח דכל ה' נוחן לחכירו זה דמיסוה חפן וכו' מש"כ
 דנותן ע"ס וכבר כתבתי דברי מהר"ם דמתנה נמי
 במכר ותליה בדעת' דתרווייהו ולה חמיון הומדנה נס
 הרה"ם בתשו' כלל ז"ד כתב בשער שידוכין בקנס דחילוק
 בתר הומדנה דמוכח ה' מבטור מבדחת יהבכתב כל נכסיו
 לאסתו והכותב כל נכסיו נה' מכניו וכו' והכ"ח בתשו' סי'
 ח' כתב דהין רהיט מכל הנך דשהני מתנה וכו' הכל כ'
 שנסהעכרו זל"ו כל ה' כשהעבר לדעת חכירו עש"כ

ונראה דהרה"ם חילוק בשעת הכו מהר"ם דמתנה
 נמי דעבדי דהי' להו וכו' וה' כנה"ג בתשו'
 בספר בעני חיי סי' ק"ו ד' קב' וע"ג כת' דמכרו שה"ג
 כפ' ה'למנה נזנת כסס דהי' שכתב הכל במתנה הטו
 הולכי' חת' דברים שכלב שיש' הנו מכורים דעתו שחיו
 נומר ומקנה כלכו חין מתנתו מתנה משמע דהומדנה
 נמורה בעני' וככ"ד לוכה הומדנה ועוד מניחוס טו נגר
 כל הפוסקים עמודי ההורה וביון שלה מ'נו בשום בוסק
 זה החי' כיון מכר למתנה והי' דלא ס"ל הני דה' ה' דס"ל
 לה הוו שהקי מינה כמ"ס הרי"ף כפ' קהשה שהלך בעלה
 לו"ה על ס' רב יהודהי נחון וכו' ע"ס

ובי"ב הרי מהר"ם והרה"ם שוהרה"ם ס' דראין חילוק
 כיון מכר למתנה ועיין בתוס' רי"ד כפ' ה"ה"מ
 דר"ח והנוטוי' חריו לה מחלקי' כיון מתנה למכר וגם רבי'
 ישעיה' לה אמר הלה דבמתנה חילוק בתר הומדנה ודברי'
 שכלב הוו דברים הכל בדליכה הומדנה הפי' במתנה דברי'
 שכלב הינה דברים וכ"כ הר"ן שס' דמכרת מוכח מילתה
 משום דלכח דהכה כולוהו נכסי' להחידים וכו' וה"ט
 דמתנה סכ' מכל נכסיו וכו' משום דכל כה"ג שהענין
 מוכח מקובו להו דברים שכלב הם הלה דברים שכפה כל
 העולם וכו' והרשב"ץ בתשו' ח"ה סי' ז"ל הכי תי' הר"ן

וכתב וז"ל שאין לילך אחר הומדן דעתה הלה כדברי' שאין
 לפקפק כלל שאין כן דעת הנותן וכו' רכ"ע סהדי שאין
 דעתו הכל הם הפ' לחילוק בדעתו הוה כן הו' חיו כן העפ'
 שיותר נוטה הדעת למנה שכלכו כיון שאפי' ע"ד רחוק לו'
 שלה היה דעתו כן הו"ל דברי' שכלב שאינם דברי' וכו' ע"ס
 וכ"כ הרי"ב כס' סי' קל"ה דהה' דחילוק בתר' הומדנה הד'
 כנדרים שנה' כינו לכין עלמו אבל מי שנחן מתנה לחבירו
 כל שהלשון כלל הולכי' חריו והין הולכין אחר הומדנה
 ה"ה כ' היה הומדנה דמוכחא כההיא דמי שהלך כנולמ' ה'
 וכו' והכירו מרן הכ"י דו"ד סי' רי"ח ע"ס

וישוב דהיותו בשו"ת רס"ל סי' ט"ז שפסק מור"ם ע"ג
 ח' שנחן במתנת שכ"מ לבתו חוקה לדור
 בכיתו כל ימיה וכו' וטענה הכת' דמאחר שה' לדירה ע'
 שיש מקום לדור רלוכה להשכיר דירחה להחידים למד'
 מהפוסק לזון הת' בת השתו דהע"ג דאוכה הומדנה גדול'
 שלה כתב לה הלה ע"מ שתהיה חללו ולה לאחר שתחגרים
 חמה ועוד לה כתב הלה לזונה כפי ברכת הכותב אפי' ה'
 נואחר שכתב' לה שתמלא ולא התנה כלום חמיון דחייב
 לתת לה דמי' מזונות משלם כמ"ס הפוסקים וה"כ כד'
 חייבים הורשים לתת לבת' דמי' דירחה הם יס' לה לדור
 כמקום אחר וכו' ורס"ל שם חלק עליו דל"ד לפיסק לזון
 הת' בת השתו וכו' דהתס' להו בדעתיה לחוד תליה מלתה
 הלה חף כדירה תליה מלתה וכו' עש"כ ונראה דהה' דמינה
 לרין זה

ב"ה וי"א שאם קבל וכו' כ"כ הרה"ם בתשו' כלל
 ו' סימן י"ח ע"ס ועיין בהרה"ם ספ"ב
 דשבועות שכ' בהאוסר כל פירות עליו הוו שבועה שוא'
 דה"ה לחיות כלל ביולה והע"פ שאסר כל פירות סתם
 ולא הזכיר לעולם כיון דלה קבע זמן ממילא נאסרו עליו
 וכו' וכבר הוכחתי כן בס' עירך השלחן ד' סי' רי"ט דנס'
 כשבועה אסור' לעולם כמו כנדר ע"כ וה' כ"ה נכסיו
 הוי לעולם ומ' דה"ה נח"ה סי' ק"ך דחק ומחרי' מט' סי'
 מ' דחה דכריו וכו' טעם הרה"ם כקבל עליו לזון את' פ'
 הויתן לו מ' זה הזכיר לשנה דמלת' לשנה שלפני פניו נמי
 קחי' ולשון זה מסי' פ' חס"ר"ל שנה"ה' הו' לכל שנה הו' בעל
 השטר על התחטוה ע"ס וליתא דבהשו' הרה"ם מוכח
 בההיא דכלל פטור וחוב סתם ולא כומת' כמ"ס הסת"ע
 ס' ק"ט ע"ס כ"ב וה' קהלת יעקב ח' קס' וסימן ת"ק כ'
 דל"ל דס"ל דחסי' פירות עליו כשב' ואל' תעשה נאסר
 לעולם מש"כ במתחייבו לזון את' חכירו דהו' קוס עשה
 שהרי כ' דה"ה כמו שפטר והוה הקהל מהמס דיכולי' לעשון
 לא כערו' הלה מן המס ה' וכו' הרי דהפי' בשב' וה' ת' לא
 הו' לעולם ע"ס ולק"מ דפטור המס נמי כיון שחייבים
 הקהל לפרוע למלך חלקו של זה כמס הו' קוס עשהוכן
 דהיותי כס' שמחה וי"ט סי' ז"כ והכ"י תשו' הרה"ם כלל
 הנו' סי' כ"ג שכ' דהיט נאחן לומר שפטר והו' כמנו דמנו
 להוטי' הוה שפיערו הקהל מכוס חלקו ע"ס ומה שח"ה'
 קהלת יעקב שם כיון איסור למזון ע"ס ח' כן מ' חשו'
 הרה"ם שם שכ' דהפי' לנכוח חמרי' כן כרתנן כפ' בתר'
 דמנחות שכל שארם נודר להביא נכח משלו הולכים אחר
 נדבה קטנה שארם מביא מהותו המין ע"ס מיהו כתב' ה'
 דבר עשה ח"ה בו"ד סי' מ' ודלא חמר' הרה"ם הלה כשטר
 שאין בו שבועה משום דיד בעל השטר על התחטוה וכל
 הכה' להוטי' עליו הראיה אבל כשיש שבועה ספק שבועה
 לחומרה כשהשבועה היא ליעת' אחר ומ"ס הרה"ם ר"ג
 לנכוח חמיון הני' ה' ד' כנדר' שגדר הדס מדעתו ע"ס
 ועיין

וענין בה' כנה"ג הנכ"י הו"י ו"סכ' רספק שנועה או
 קרס להחמיה ולה' אמרו יד' בעל השטר על החתונה
 והמה על מהר"ם מיו"כ מיהו כ"ה דה"ד שהנשבע יחוס
 לעצמו חבל הו"י כ"ד כופי על כך כיון שהלשון מוספק
 ויהי בעל השטר על החתונה ע"ש

אבל

היהו להרדב"ו ח"ב סי' רנ"ג שכל על
 ראו"ן שנה' אשה על השחי' ה' ברש"י וכל'
 שטר לאשתו ה' ונשבע ראו"ן שלה יס' אשה אשת
 עליה כל זמן ששטתו אשתו קיימת וכו' וכל זמן
 ששטתו אשה קיימת לה משמ' אלה כל זמן שהיא עמו
 והם גרסה טוב אין זו אשתו אע"פ שהיא בחייו"מ ש'
 קיימת פי' כל זמן שהיא עומדת אלו"כ וגדולה מזו
 אמרו גב"י המקבל עליו לזון אה' אשה גרסה והחזרה
 בטל התנאי דאשתו מן הנשוא' ה' משמ' וכו' שכל'
 האשתו כל זמן שהיא אשתו משמ' וכו' ועוד כיון ראו"ן
 כיו"א לו שלה אשה כונה שנועתו אלה לזה שיעני' לזה
 וזה ע"ש שהשנועה היא להועלת האשה מ"מ לפי שזמני'
 כיון שיש כלל שחי משמעויות כדאמרו בעלמא יד' בעל
 השטר על החתונה וכו' כ"ל הרודם ל' דאפי' בשנועה
 אמרו יד' בעל השטר על החתונה כדעת מהר"ם מיו"כ
 כן מבו"ר בחשו' הרשב"ח ח"ב סי' כ"ב דמיירי כשהסרה
 אשה על דעה אשה ה' אשתו לגרסה זו ולאסור
 אותה לזולת ופי' ה' נאמן וכו' כ' בחשו' ח"ג סי' ט'
 דעת הרשב"ש סי' קע"ז ומהר"ל ס' כ"ז ע"ש וה"כ
 נ"ד דה"נ דאפי' נשבע לזון אה' חבירו סתם אש טעון דה"ן
 דעתו אה' זמן מה נאמן ועני' בחשו' מהר"ם ח"ג סי'
 מ' ה"כ ה' פני משה ח"ה סי' ע' ול' להר"ה ש' דוק'
 בכתובים הנזכר עלמ' לזון אה' חבירו כיון דמחנה נתן
 משמ' חבל בתלוי אחי"ב למקבל מחנה שיהיו כו"כ
 לפ' לעולם משמ' ראה ליה' דכ"ד נמי שהחייב לבנותיו
 בעלמ' דמי' כדאמרו במשיר לשלמי רבטעו ופי' משיר
 דה"כ לגבוי יודם וטעון ומה היא משיר ועוד כיון דע"כ
 הל' ומסופק ויהי בעל השטר על החתונה ה"ן חילוק
 ע"ש ומ"ם דכמו דמשיר לעלמו בעין יוסה ה"ם ליידיה
 בכ"י סי' ר"ט כ' בשם הר"ן שדעת הרשב"ר לו' כיון
 דטעמ' היו משיר רבכו' עלאו כענין יוסה משיר דוק'
 במכירה ה"ן במחנה כיו"א הוא דאמרו דמשיר לנפשיה
 חבל במחנה שכל' דהנה' אלה' לתר מיהו לה' דהא
 לנפשי' נה' משיר ויהי מרי' רב' רשב"כ דה"ך מחנת
 שכל' ככל וכל מה"ן דמשיר ה"ך לבניו וליוה"ש בעין יוסה
 משיר טוב' ל' ה"כ דעת הרשב"ר דוק' לעלמו משיר בעין
 יוסה ולא לבניו מיהו בחשו' ה"ה ש' מיכס' כהר"ן דה"ן ח'
 ס' וזה"ל דאמרו כפ' מי שחזו ר"ן וטעון ע"מ שהשמש
 ה"ך אב"ה ע"מ שחנקה אה' בני' כה"ה ה"ך מטיקו כ'
 ש"ס ולא חזו השמים כל ימיו וכו' שחני' גבוי גט משו'
 דלעורה ק"א מכיון וכו' ע"ש

עוד

כ"ה פני משה הכר"ס הכותב דאמרו דע"ה
 עולם הפירות קה"י פירש' ליה' חובל הפירות
 לעולם לא בשנה זו וכו' משמע דה"ל כפ' ע"ה עולם
 שנה ה' משמע דס' ל' כדעת הר"ה ש"ע ש' ואינו מוכרח
 דכבר כ' ה"ז שסו"ל וזה"ל נומה הני ע"ה עולם הפירו'
 פירו' ולה' לרבנות פירו' דפירו' פירו' וי' ל' ה"ך השח'
 בשלמה הפירות אטעו' ע"ה עולם דס"ה' בו מחנה לה'
 פירות שבהו לעולם חבל פירות שלה בהו לעולם לה' קע"ל
 ע"ה עולם חבל הפירות פירות למי' אטעו' ע"ה עולם וה"ך
 כולם לא יבוי לעולם וכו' ע"ה ח"כ ל' ל' ל' חב"ה שני' חרות
 אלה' גבוי פירות גבנה ה' היו בעולם וכשנים אחר' הו'

דבר שלכ"ל חבל בעלמא הו' לעול' וכן מלחמו למחל"ת
 כחשו' ח"כ ס' ג' ע"ש ועוד נר' דה"ד ח"ב דה"ד
 חבל רנו ק' ל' כ' כ' ס' ל' דה"ס כתב סתם בלא ע"ה עולם
 ה"נו חובל פירות בחייו וענין כס' כ"ה ועקב סי' ו' וה'
 ע"ה הפירוש סי' קל"ג

וכ"כ

נה' דמחייב לזון חבירו סתם יכול לו' קו"ל
 כהר"ם ש' ונפטר הזמן ה' ד' בעל השטר על
 החתונה והס נתן לחבירו כחנאי שיו"ן אה' כני לכחזה
 נר' כיון דחובה מ"ד דחייב כל ימיו מיו' ושרש"ה נסתפק
 ה"כ לה' זכ"ה המקבל במחנה אה' כ' בשיו"ן להותו כל ימיו
 חייבו כ' מהר"ם ל' ב"ש ש' פ' מ' שח"ו סי' ו' דה"ד פ' שטע'
 שלה וכל להו"ה הכית מחוקתו אש טעון לה כונתו אלה'
 כל ימיו חייבו וה"ך אש מת הנותן ה"ן להו"ה הכית מחוקתו
 וענינו ליתומים מה שהיה טעון אה"ה ע"ש

והנה

הרשב"ה סי' הקקע' דכ' ב' שמכר קרקע
 לחבירו וכו' פ' עדים והעדות שתנאי היה
 בשעת מכירה ש"ס יחזיר לו המעות מכל' ע"ה זמן פ'
 המכר בטל והנה מכיה עדים שמכר בלא חנאי כיון
 שדבריו בולס נוקח זה כדון יוד' אלה שזה מעיה ש"ס לו
 להסתלק מחמת ההנהיגוה מכיה עדים שהמכר לחלוטין
 כיו' קקע' כחוק' לוקח זה שהוא עכשו' כירו' ולה' אמרו'
 חוקי קקע' בחוק' מרה קמה' וכו' ע"ש ונר' דאפי' לא
 הו' עדים ה"ה שזה טעון על תנאי מכירתו וזה טעון
 לחלוטין כ' ון שהמכר מרה איד' הלוקח כדון ח"ה שטעון
 עליו ש"ס לו להסתלק כשחיו' לו מעותיו מוקמי' לה' בחוק'
 הנוקח וכן מבו"ר בחשו' מהר"ם סי' רנ"ה ו"ל ועל
 הקפדש ש' כל כיון האתם בענין תנאי המכר שזכר ראו'
 לש' וכו' אפשר להביא רה"ה מנחו' הרשב"ה וכו' כ"ד נמי
 רה"ו ושמעון מו"ס שהיה ש"ס מכר כ' ראו' שזונה עתה
 לכטל המכר נחממת התנאי עליו להביא רה"ה חבל הא'
 ודאי לוקח' דל' ה' הבשלמא התם מוקמי' המכירה על
 חוקת' מפני העדים חבל כ"ד ראו"ה עדים ח"כ' מנו'
 דה"ו בעיר ראו"ן חמר לה מכרתו והיה נאמן אשת' דאמר
 מכרתו ותנאי זה היה בינו נאמן ע"ש הרי דה"ן המוכר
 נאמן ה"ה מאוס דח"כ' מנו'

וכבר

כ' ה' משנה למלך פט' ומה' טעון בחשו'
 דמדבריו מקרה"ת ח"ה סי' ע' ז' פני'
 משה ח"ה סי' ע' נר' דגס' כספ' דיו"ה מוקמי' לה'
 בחוקת הלוקח ע"ש וכן מבו"ר בחשו' ה' פני' משה ח"ה
 סי' לב' ע"ש ג' מהר"ם ח"ה סי' קנ"ז כד' וכן שנתן
 להטו בית כמחנה ע"מ שידור עמו בעיר ג' שטסוכתוך
 הזמן מתה' אשה שמי' וטעון דה"ו שלה ה"ן הבית ה"ל
 ע"מ שידור בו' בתו ג' שטס הכיה' פלוגת' דרבנן
 ורשב"ג ה"ן ג' ע"מ שנתקיימת בני' כ' ש"ס וכו' וכו'
 ו"ל ה"ג כ"ד ח"ב דה"ד רב' ע' כדון יוד' חתמו חתו' כבית
 וה"ה בה' להו"ה מכת כת' הפוסקי' שאוכרים אלה' כיון
 דה"ת לן כת' חתום סיכרם שלה' וזה תיקים ארע' בחוק'
 מלן דה"ו כנו"ה ע"ש הרי דס' ראו"ה' במורה בעיקר
 התנאי וכקיומו הוא דנחלקו והני ספ' ק' דהנה' מוקמי' לה'
 בחוקת מי שהיה כירו' מבו"ר כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ'
 הנכ"י הו"י חות' ל' ח' וכתשו' הר' ערות בעקב סי' ק' ג' דה"ן
 ח' כיון שיק' דהנה' ל' דה"ו ותייעש' כ"ה כ"ד רה"כ
 כניהן קרקע לחבירו ע"מ שיו"ן אה' בני' סתם ראו"ה'
 פלוגת' הס' נתקיים התנאי בזמן ח' ל' לעולם כיון דהמקבל
 יוד' כדון מוקמי' לה' בחוקתו:

וזה

מש"ל בחשו' כס' כ' דאפשר דה"ד ככ' אמרו
 היה תנאי וכו' אמרו לה' היה תנאי חבל' חס' נפל
 הספק

הספק בקיום התנאי בנזכר אמרו נתקיים וב' אמרו לא נתקיים כיון דמוריס בעיקר התנאי וכקיומו הוא דנתקור המקבל עה"ת והוכיח' זה מברי מהרש"ח ע"ש וכן ח' מוריס ד"ס ר"ג ומברי' ה' ב' ס' חלק עליו ומוריס"ח כביאורו לסי' מ"ז הסכי' עם זקנו ע"כ ולכרי' ביחא מ"ג הרשב"ח כתשו"ח כ"ב סי' רמ"ז דהם כיה הנאי"ע מ' שתתן לי כו"ך הלוקח לרד להביא ראה שנתקיים התנאי שהין הקרקע קנינו לו אלא בקיום התנאי ועליו הראיה ע"ש דהתם כיון דכ' מוריס בעיקר התנאי והספק נפל בקיום התנאי ייר הלוקח על התמנה והנ"מ נר' דה"ד ה"ה יש ספק בתנהי' הלא הם קיימו או לא אבל הכה' הפי' היה ודאי התנאי כיון דנפל הספק בנזק התנאי הם הוא לעולם או לזמן ה' גזקמני' ליה בחוקת הלוקח ועוד הפשר לחלק בין הם היה התנאי על הלוקח או על המוכר דכתשו' הכרם הלוקח זכה בו כל זמן שהמוכר לא קיים תנאו שיתן לו מעותיו חוץ זמן שקבע ולכך על המוכר להביא ראיה שהיה תנאו קיים תנאו אבל כסו' רמ"ז שהתנאי על הלוקח עליו להביא ראיה שקיים תנאו דהם לא נתן לא חל המכר וכה"ג קו"ל כסו' רמ"ז כה"מ ל' לחיבור הרני נותן לך כו'ך ע"מ שתעשה דבר פ' על המקבל להביא ראיה שקיים תנאו אבל אם ה"ל ע"מ שלא תעשה על הניתן להביא ראיה שבעל תנאו וכ' הכמ"ע הטעם דלטולם מוקמי' הדבר כמו שהיה מעיקרא מ"ה לרדך לה ביא ראיה שנתנה דבר ולא קיים התנאי ע"ש ר"כ ה"כ הם התנאי על המוכר שיתן כו'ך עליו להביא ראיה שבעל לבעל המקח ואם התנאי על הלוקח שיתן כו'ך עליו הראיה שנתן לקים המקח דלעול' דבר בחוקתו כמו שהיה אבל אם הספק בעיקר התנאי היו בחוק' הלוקח כיון שירר בדין'

בו ואפי' קלכ סך כו' פטור מחלקה כתשו' הרשב"ח סי' תתק"ע מכוחר דחינו פטור אלא מבעלה מטעם דהין הבעל יורם מלוה של השתו דראוי הוא ור"כ במזונות סתם לזמן פטור הפי' מורשו' ובקלכ סך חייב לשלם לורשו' אלא בפטור מבעלה ה"ך וכתשו' הרשב"ח סי' רמ"ח מכוחר דכל שקבע זמן למזונות הפי' קלכ סך שחייב עלמנו כממון ידוע למזונות ה' שנים ומחה פטור מבחול' ולהבא' אבל הם לא קבע זמן למזונות אלא שחייב עלמנו בכך למזונות' סתם ומתה חלק ההסס היו דהו' וחינו חייב ליתן לבעלה כלום הפי' מה שהגיע זמנו בחיי השתו' אבל מ"מ ליהשי' האשה חייב הוא ליתן פל חלקה והם זוכי' בכל מה שחייב עלמנו לה הפי' מה שלא הגיע זמן הפירעון עדיין ע"ש ועיי' בחלקת מחוקק כח"ה סי' קי"ד ס"ק י"ב'

בו כתב הט"ז כה' שחייב עלמנו לבעול' ולכלהו מזונות' ודירה סך קלוב ומה בנו חייב ליתן לכלתו חלק במזונות' ודירה וה' המניק הסכי' עמו ע"כ ומרהר"כ ב' בהסו' סי' קל"ה כ' כותה' דירה לשמעון והשתו דהם מה לה תרור השתו דלה נתן הלא לשניה יחד ע"ש הטעם והביאו ה' ככה"ג כסו' רמ"ח אות מ"ד ע"ש וכ"ש הכה' דחי' אומדנה נתן לבעו' שהוא עיקר וננדרה כלתו שכנו חייב במזונות' וכה"ג כ' מהרהר"ב כתשו' ע"ש וכ"ג ה' שבות ועקב ח"כ סי' קמ"ב דחינו חייב ע"ש'

כה דין ד' חייבי' הורשו' לזנו וכו' ואם מת המקבל הין יורשו' זוכי' ברקל' בא"ס סי' קי"ד ס"ה דהם מהה' הין יורשו' יורשים מזונות' וכ' הט"ז ע"ש וה' ללמוד מזה כמו שהכתיב לחיבה'

לחק לו מתנה ונתן לוה"כ ומת המקבל ולא נתן לו עדיין הין הנותן דרי' לשלם לורשו' דלא נתנון אלא לו דוק' ולא לורשו' וה' כיה שמואל ס"כ דהתם כמזונות להבא' הינו חייב ליתן לו אבל מנה שעבר כבר חייב ליתן בו' דהפסד דגסה"ט' מוריו קודם שהגיע הזמן ליתן המתנה ע"ש ועיי' כתשו' הרשב"ח סי' י"ב סכ' דמי שאינו חייב מן הדין והוא מעלמו נשתעבר' אמרו' לו ולא לורשו' וכ"כ כסו' קו' דוכסו' קל' הוכסו' רמ"ז וכל שלא זכה מקבל המתנה ומת אמרו' לו ולא לורשו' ע"ש וכ"כ הירושב"ח בחי' כפ' מני' שחזו דכל שנתחייב לחיבור מרצונו אמרו' לו ולא לורשו' ע"ש ונר' דמתנה לזמן ולא הגיע הזמן עד שמת המקבל חייב ליתן לורשו' כמ"ש הרשב"ח כתשו' ח"ד סי' רמ"ח דהורשו' זוכי' בכל מה שחייב עלמנו הפי' לא הגיע זמן הפירעון עדיין ע"ש ומתהו"מ ט"ב סי' מ"כ דלה' אמרו' לו ולא לורשו' הלא גבי תנאי' שאינו חוב ולא זכיה בנזק' גזקמני' ע"מ שתתן לו ר' זון דחינו חייב הלא תנאי' שבעל הנזק וכו' אבל בכל חייב שמתחייב כמה שאינו חייב הע"ג דהמ' הני מהחייב לך הם מהחייב ליתן לבעול' אמרו' לך ולא לורשו' וכו' ומה שתמה עליו ה' עדות כיעקב סי' ל' מנ"ל דתנאי' דגט לא הוי' חוב דהם דתתה' הויה נוהנת דה' מדמה רבה גט לפתי ערו קומה נר' דכס' דהתם חייב ליתן לבעל הקרקע המעו' ה"כ בגט כיון שנתן לו הגט וקבלתו על תנאי' זה הו"ל כחוב גמור הלא כמ"ש הירושב"ח בחי' סס"ו ח"ה כ' מהו' גמ"ל לרבה' א נתינה כע"כ וגו' כבר ח' החוס' שסוכו' ע"כ ליתא דהר"ה"ש כפ' מלוה חליפה' סי' ט"ז הוכיח בן דהם לא דתתה' ליתן הין מחייבי' אוהה' דה"ה דגט הוי' לחלה' והיא הויה דחייבת ליתן ר' זון פשיט' דפירעון כע"כ הו' פירעון וכ"כ הרשב"ח בחי' ע"ש וכבר החוס' והרה"ש כפ' מני' שחזו' הם מה"ט כיון דמפכיר הוא ע"י קבלתו הו' ל' למימר דתנינה' בע"ב לא הויה' נתינה דהם הו' גט לחלה' ח"כ חינו' מפכיר ע"י קבלתו פשיט' דהו' נתינה הפי' כע"כ הלא דהם רתקה לקיים הגט חייבת היא לקיים התנאי' ואם לא דתתה' לקיים התנאי' בטל הגט וכיון דהגט חלו' ועומד' בקיום ההתנאי' אמרו' לו ולא לורשו' אבל בחיוב' וזכות' הפי' הינו חייב מן הדין אלא דמחייב עלמנו מדעתו לחיבור' הם מהחייב ליתן לורשו' ולא אמרו' לך ולא לורשו' וכן הם מת' מהחייב חייבי' יורשו' וכן ראיתי למרה"ח ח"ה סי' כ"ד ע"ש

וכבר ה' שמחת יו"ט סי' י"ז וסי' ג' א הביא' לזון הירושב"ח כפ' מני' שהיה נשוי גבי מהני' דכתב ה' ללוקח דין ודברים הין לי עמך וכו' וז"ל והאומר דין ודבר' הין לי עמך וקני' מידו כבר קנו מידו ימנפה של קרקע וכוון שכן ה' ע"ש יורשו' הין לו דין ודבר' כי בכל הדברים של זכיה' ושעבוד' כיון שזכה בחיבור' כרהו' הו' יורשו' עומד' במקומו וכן הני' אומר ב"ה' שוכ' לזון או מנ' ערבי' דמי' שנשתעבר' שופרע' ממנו המלוה החל' דה"ה לורשו' שנזכר' ממנו דכיון שנשתעברו נכסיו ללוה' ככל חוב לגבות' ממנו ה' שזכה בשעבוד' שהוא יורשו' שהאימנ' הני' חייב לך מנה חייב לורשו' ג"כ אבל בדבר' שהין בו שעבוד' הלא תנאי' בעלמנו הו' נתינה כהא' אמרו' דלו ולא לורשו' קהמ' וכן קבלתו מרבי' עכ"ל ברי' דהירושב"ח ורבו' ס"ל דלה' אמרו' לו ולא לורשו' אלא גבי תנאי' דלויכ' שעבוד' מונין' אבל בחיוב' דהו' שעבוד' ממונ' זכו' יורשו' בשעבוד' ועיי' בס' בני' אברהם שחי' דמתחייב מרצונו דכדעתו לכד' הלוי' החוב לכ"ע לזולת לורשו'

אורשיו אבל בחיוב שאינו קלוי ברעה המתחייב לכד לא
 צ-עת שכנגדו שהתנה עמו שיתחייב ככך משום טובה
 שקבל ממנו לו ולורשיו קאמר וכו' ה' שמחה יו"ט קי'
 לא רחמי' יאה הו"ע ע' סוף מדברי הור"ס"פ הגדול קמא
 וככתובות דף מ' ז' ר"ה שלוכו"ע ע' סוף"כ ה"כ במתחייב
 לזון את חבירו סקס ומת המקבל לא זכו וירשו אחריו
 דהמרי' לו ולא לירשיו ביון דהחייב ברעה המתחייב לכד
 תלוי מיהו כחשו' מהר"ם הקלרות מכורז דמתנה נמי
 פמכר שכ' ע"ד הור"ו וכן במתנה נמי תלוי' ברעה
 דתרווייהו דהו' לאו דעבד ליה נייח נפשיה לא נהן ליה
 הלכך לא תלוי' ברעה הנותן למרדיו אלא דף ברעה
 המקבל מתנה ובלב' המקבל לא היה הנלו' וכו' עכ"ל
 הרי שכ' דמתנה נמי לא אמרו דומ"א משום דתלוי'
 ברעה דתרווייהו דהו' לאו דעבד ליה נייח נפשיה לא והיב
 ליה וכבר כתבו לעיל דין ג' דברי מהר"ם והר"ס
 גהר"ס ר"כ"ל הכי ע"ס"ה"כ ה"כ ה"פ' המתחייב מרנו
 אין החייב תלוי ברעה המתחייב לכד לא ברעה דתרווייהו
 אמרו לו וה"פ' לירשיו ועיין כתשו' הרשב"א ק"כ
 סי"ט

בט דין ו' החייב עלמו בדין שלא בא לעולם

וכו' ז"ל הרשב"א בכתשו' ח"ג סי' ס"ה
 אבל במחייב עלמו ליהז מה סוף היקל לעשר שנים
 דבריו קיימי' סיה ליהז מקנה הפירות הלא מחייב עלמו
 ליהז ובחייבו' ובהנ"ס ה"פ' בשעבודו' לה סוף דשלב"ל
 חייבו' בזה שהמרת ובמחייב לזון את בת אמהו ה' שנים
 דחייב ה"פ' ש"ן לו עכשו' מזונות חלה שריות או יקנה
 חוץ וכו' ובתנאי' ב"ד ע"מ שתהנו ליר' זח"ע"פ ש"ן
 לה יכו' וכשעבדו' במשעבר מה שאקנה והטענה בזה
 לפי שששת עבר הנוף להלו' אתו וכל בדינה נשעבדו'
 נכסי' סקנה כגד' שטבור גופו וכו' עכ"ל. ומתחייב' ל'
 ח"כ סי' נ"ה בהיותו ט"ס ע"ש ומה שהק' בנייעקב
 דף ח' דמה ראה מהנ"ס דיכול להתנות על שלב"ל לפי
 שהקונה והנקנה בעולם וכו' לית דהרשב"א לא הו"א
 דהיה מתנה' לחייבים חלה כל דחייב וכן בחג' וכו'
 בשעבוד לא סוף דשכ"ל ומפ' להו' והזיל וכו' מהר"ב א'
 בהשו' סי' ז' ומורה גאלטניו סי' מ"ג ופ' נה' דין מי
 שחולק בזה ע"ש וכו' ה' ביה ויורה ק"ה סי' ק' ונכחו' יש
 להביא דהיה דה"פ' כל' חייב וכול' לחזור קודם כתיבת
 השטר שהרי' כ' עתה' דמהני ל' חייב כד' שכתן
 דמשעבר לחובו מה שיקנה בדק' ל' דאקנה משהעבר
 לכ"ח וכשעבוד דאקנה רעה הרשב"א דיכול לחזור בו
 קודם שיקנה וה"פ' למ' דר' חייב וכול' לחזור ה"ד ככוחב
 לו שטר הפלכל שלא כלו הפיקנו מירו' לא סמכה דעתו'
 ע"ש ומחוי' דשיטה ליה בשעבוד דהקנה ה"ס לא כ' הפי'
 קנו מירו' לה' ס' דלית דהא קל' דהתם קנין לבחייב' עומד
 לענין דנוכה ממטעבדים וכן לענין דלא אמרו' אחריו'
 ט"ס דיש לו דין שטר לכל דבר בני כוהר ברסו' ט"ל ע"ש
 בהס"מ ע"ש ד' ס' ק"י ד' וכו' נשעבוד דהקנה וכו' ה'
 מוח"ה ה' גביית חוב כו' א' דה"ה חס קנו מירו' הפי' בלא
 כתיבה אינו יכול לחזור וכו' ה' חוות ואיר' סי' ר"ב א'
 שגור מעות בקנין וקודם כתיבה השטר אמר לעדים
 שחזור בשעבוד דהקנה וקנה קרקע למכרו המלוה טורף
 מלוקח דקנין דהו' כשטר עש"כ וכו' ה"ה בל' חייב הקנין
 הו' כשטר מיהו לענין ה"ס יכול לחזור קודם שיקנה כ' ה'
 מח"ה ע"ס דהרשב"א ה"ס ל' דשעבוד דהקני' משום הקנה
 שלא תעול דלת' בפני לזון כמ"ס רשב"ס וה"ל ולא
 שמתחייב עלמו חלה ששעבר נכסיו כשיבואו לעולם ולכך

יכול לחזור בו קודם תקנה אבל מדברי הרמב"ן וכע"פ.
 כ' ר"ס ל' דשעבוד דהקני' לאו משום תקנה אלא משום
 שמשעבר עלמו לקיים התנאי זה כשיבוא ליר' ונפו' חיותו
 בעולם שב"כ בעת' שטר ס"ד דכל חייב וכול' לחייב
 עלמו כמו שמשעבר לכ"ס מה שיקנה וה"כ מה"ט אינו
 יכול לחזור בו עש"כ וה"כ במחייב עלמו לכ"ע אינו יכול
 לחזור בו מיהו מרב' הרשב"א והטעם בזה לפי שששת עבר
 הנוף להלו' אתו משמע דשעבודו' וחייבו' טעם ה' להס' ה'
 ביה דוד חא' ה' קי' פ' כ' בר' אובן שנתחייב בקנין כשעת
 כשח"ן לכשיב מחט' ככוס הכתובה לשמעון ואח"כ נחלח
 ר' אובן והשתו בנייהם לבעל החייב דמהני כמ"ס הרשב"א
 בשעבוד דהקני' דכל שלה קנה יכול לחזור בו והיינו מטעם
 שעדיין לא קנה ולא חל השעבוד וה"כ בעוד שההשה קיימ'
 פיון שעדיין לא חל חייב ההסכו' וכול' הבעל לחזור בו
 ע"ש הרי דפשיטא ליה דחייב דמי לשעבוד דהקני' ויכול
 לחזור ומדברי הר"ן בס' הכוהב והביהו מר"ן הבל ב"א ה'
 סי' ז"ב שכ' אבל להתר' ששאת' לא חא' כמחייב עלמו
 להתר' לורשים מה שיש ממנה בכה' ג' דהו' מהני עכ"ל
 משמע דה' הבעל יכו' לחזור וכן דהו' למתיר' כ' בס'
 מירך לחסב' ה"ס סי' ג' שכ' וכו' עכ"מ וקנו' שלא יוכל
 לחזור בו ביון שזינו מתחייב כדבר או בחפץ ידוע ומ"מ
 כבר הורה זקנו' ע"ש הרי שהכין בהר"ן שזינו יכול
 לחזור רכבר הירש וקן מיהו הפסד דהר"ן ס' ל' דשעבוד
 דהקני' אינו יכול לחזור הכל ברעה הרשב"א דיכול לחזור
 בשעבוד דהקני' ה"כ חייב דמי לשעבוד ויכול לחזור ועוד
 דגם ברעה הרשב"א כ' דהו' נאמן לו' שקור רק כפני
 עדים כנ"ר מדברי הש"ך בס"ק כ' רבעו' שקור כפני
 עדים וכן מל' ה' להרשב"א כ' בס' האומר בקידושין
 שכ' וכו' לא ב' חסר וקדשה וקורה כה בפני כ' אבל
 כינה לבין עלמה לאו קודם היה ר' פ' שמענה מאחורי
 הגדר שחורת בה ומתאבה גרירה חסיבא וכן הדין בכל
 דבר שרין קורה וכו' ע"ש הרי' שכ' רככל דבר של יף
 חורה כרך כפני עדים וה"כ ג' דהינו נאמן לומר שקור
 חלה בעדים וה"כ הפסד דגם הר"ן ס' ל' דיכול לחזור בו
 בחיוב חלה דמהני החייב להחזיר ירושת אשתו לירשיה חס'
 לא הו"א עדים שקור דהינו נאמן לומר בחזר זה כנה' ג'
 הנכ"י חות'ס' וכו' דה"ס מת' הנוהן קודם שכלו הפירו'
 לעולם לא זכה מקבל מת' וה"פ' שזה הלוי בפלוגתא
 דרכותא בשעבוד דהקני' ה"ס קודם שכלו לעולם יכול
 לחזור בו או לא וה"פ' דה"פ' למ' ד' אינו יכול לחזור בעירו
 בחיים כמת' מור' שלה זכה מקבל המת' ע"ש וכו' ד' שמת'
 י"ט סי' כ' דפ' ה"א ע"ג דהמתחייב לחבירו מנה או לזון
 אוחו זמן קי' ל' דה"ס מת' המתחייב לא שפ' חייבו' וחי' כו'
 אורש' כד' תנן בפוסק לזון את בת אשתו גר' ד' במתחייב
 כסתם ליתן מנה או מזונות מנכסו דהו' כשאר חוב דכל
 שנתחייב הלוה ממילת' נשעבדו נכסו' כ' ודאי הפי'
 מת יורשיו חייבו' דהנכס' שירשו נתחייבו ונשעבדו הכל
 מתחייב ליתן לחבירו פירות דקל נכסו' וכו' לעולם שהו'
 דבר מסוי'ס כנכסו' חין סכרה' לו' פיון שנתחייב גופו
 נכסיו נמי נשעבדו שהו' לא נתחייב ליתן חלה הפירות
 שילחו מאוחו דקל ונהו' דה"ס כחו' הפירות לעולם בחיי
 הנותן הפי' לא בחו' ליר' המקבל ער' שמת הנותן חייבו'
 היורש' ליהנס לו ביון שכבר נשעבדו לו מחיים מ"מ
 כל שלה כחו' לעולם בחיי חין שפ' נכסו' מבעבדו לחייב
 זה כרי' לחייב היורש' וכבר כ' זה כ' רוב' הכנה' ג' ב' ה"ס קי'
 כ' וכו' מכוח דעיק' הטעם דכל דהו' דבר מסוי'ס החייב
 על גופו לא על מנוט' ע"ש וכבר כתבתי תש' הרשב"א

עמך ס' ל דאחר שגולד הינו יכול לחזור ה"כ גרע מקנה
 רש"כ מדבר שלכ"ל ול"ל דמה שתלך פרתו הו' שפתחו לא
 הו' כאומר לכשתלך הכל אם אמר לכשתלך פרתו העובר
 מכור לך קנה שהי' כ' הר"ן כפ' ההומר בקידושין וז"ל
 ואע"ג דה"כ כפי דילמ' משיבוהו לעולם שליש ויהלשו
 והבא לא אמר לכשתלך ה"ל כיון דהומר אם ילדה תהיה
 מקודשת כאומר לכשתלך דמי ולפ"ז ל"ל דהתם כפ' מ"ט
 דהמני' דלמא ליה מבתלך וכו' ז"ל דה"ק ולמא ליה
 דמאני' לכשתלך קאמר דלישנה הכי משמע וכ"כ הרמ"ה
 כפ' מ"ט (דאמרי' דלמא ליה משתלך) סי' ל"ב ע"ט
 וכ"כ הרמב"ן בחי' כפ' י"ג נבי ורתון דהו' כהומר
 לכשתלך ע"ט אלמא הפי' הו' ילדה הו' לכשתלך וכ"כ מה
 שתלך

ושו"ר להרא"ש בתשו' כלל פ"כ סי' ר' שכ"ו ז"ל
 ואע"ג דהר"כ המנכה לעובר לה קנה
 לכשתלך קנה ופסק תלמוד' בוותיה ה' דקאמר רה"ו
 שמה שתלך בלתו יורש חלקו הו' זה כהומר לכשתלך בלתי
 יטול כו"ך אלא כמתני' אם ילדה השהו וקרי ליה רש"כ ל
 ועוד בנדון זה הפי' אמר לכשתלך לה קנה כיון שמת
 ראוהו קודם שגולד וכו' ע"ש הרוד"ס ל' דמה שתלך הו'
 אם ילדה לא הו' כמו לכשתלך וה"כ הפסד דה"כ אם אמר
 לכשתלך פרתו העובר מכור לך קנה רל"ג גרע מקנה
 דבר שלכ"ל מדבר שלכ"ל וכן דעת ר' האי"ו כס' המקח
 שער ה' דפסק כר"ג רה"ש אמר לכשתלך קנה ונבי אם
 ילדה אשתך כ"ל הפי' אמר לכשתלך הינה מקודשת כמ"ט
 המ"מ כפ"ו מה' הישות כשמו ע"ט וה"ט דמקנה
 דשלכ"ל גרע ממקנה דבר שלכ"ל וכ"כ ה' שמחת י"ט
 סי' ה' ע"ט ועוין כס' בני יעקב דף ס"ח אבל הרמב"ן
 בחי' לבתרה סוף דף ע"ט דתת' התו' וכ' דר"כ לא
 חייב עובר כמי שלא ב' לעולם אלא דבר שבה לעולם
 הוא כמקל' אלא שמעכשו הו' לוד לזכות ולכשתלך זכין
 לו ור"מ מורה דוש זכיה לעובדים ולא לנולדו' הפי' לה"מ
 והדע דה' לירין נמי קו"ל ככני קנה עובר הואיל ודעתו
 קרובה אלל בנו ולה לנולדו' אלמא הו' דין עובר כמי
 שלכ"ל ע"ט גם הרש"כ ה' תשו' ח"ג סי' קי"ט כ' ראוהו
 שנתן נכסיו לבני שמעון הזכרים הם יהיו לו והם לא יהיו
 ליהויו לבני נפתלי הזכרים וז"ל בני שמעון לא זכו לפי
 שלא באו לעולם ואין ה' מקנה דשלכ"ל וכ"כ לדבר
 שלכ"ל וכדאמרי' הימור דשמעת ליה לר"ע ה' מקנה
 דשלכ"ל לדבר שלכ"ל מו' שמעת ליה וכו' ע"ט

וכן מלאהי להרש"כ ה' הובא כס' ה' לבתרה דף
 קכ"ז סכ"ו ז"ל ומיהא שמעי' דלר"מ מוכר פירות
 דקל לחכירו ולה ב' עד שמת הו' ער שנטרפה דעתו לא
 קנה נוסחכרה למוכר למי שלכ"ל וכ"כ דה' איבא מ"ה
 דאפי' לר"מ דה' מקנה דשלכ"ל לדבר שלכ"ל לא אמר
 וכיון שכן למ"ד דכס' דמקנה דשלכ"ל כך מקנה לדבר
 שלכ"ל היינו שנסוה לדויה דין לדבר שלכ"ל כדון דבר
 שלכ"ל והילכך אם הקנה לנו לרי' לא קנו ה' כ' נולדו
 בחיי הנותן וכו' עכ"ל הרי' דס' לבדעת הרמב"ן ומ"מ
 משמע דלר"כ דקו"ל בוותיה הו' חו' בין דשלכ"ל לדבר
 שלכ"ל דאע"ג דרב הונא ס' ל' דדבר שלכ"ל עדיף מדבר
 שלכ"ל לא קו"ל בוותיה ועיין בתשו' מהר"ו וזו"ל סי' ס"ט
 ובתשו' מהר"ו נאסן סי' י"ט ומיהו"ט ח"ה סי' ל"ח
 בתנאי דישכון כ' דהו' לו רחייב והקנאו של בעל הוא דה"כ
 הקנה לנולדו' שהי' עכשו בעולם הו' ארס מקנה
 דשלכ"ל והפי' ר"מ דאמרי' ארס מקנה דשלכ"ל הו' ארס

מקנה למי שלא בא לעולם וה' נגהו דרס ח"ה כלל ה'
 סימן ה' כ' ולער"כ דאע"ג דהו' ארס מקנה למי שלא בא
 לעולם מ"מ יכול להתחייב למי שלא בא לעולם בל' חייב
 מהני כיון שהמתחייב ישנו בעולם ונדחה דעה מה' למט
 דוקא כמתחייב דשלכ"ל חייב הכל למי שלכ"ל הפי' כל'
 חייב לא מהני וכה"ג פרכי' כפ' י"ג כיון למ"ד ירתון בין
 למ"ד יסבון חנן הי' זכו כני' דכרין ה' קו"ל הו' ארס
 מקנה דשלכ"ל והפי' לר"מ דאמר וכו' ומשני דתנאי כ"ר
 שה' הלמא הו' לאו דהו' תנאי כ"ר לא מהני כלל ומהר"מ
 עצמו חת"מ סימן פ"ה הוכיח מהתם דחייב לא מהני
 למי שלא בא כ"ל דכתו' שעבור וחיוב הו' ה' הקנה והפי' ה'
 אם הקנה לתי' בעולם מש' מהני כמה דנוף המקנה
 לתי' בעולם וכן כספ"ק דגיטין גבי מעמד שלשתן
 דאמר המומר נעשו כהומר משעתכדנ' לך וכו' פרכי' אלא
 מעתה הקנה לנולדים שלא הו' כשעת מתן ה' נ' ל' קנו
 וכו' הלמא הפי' שעבור דהו' חייב לא מהני לנולדו' וטור
 סימן רכ"ג מוקי מתני' דשכ"מ שהיתה אשתו מעוברת
 ואמר אם תלד אשתו זכר וכו' דמתחייב עצמו ליתן לו מנה
 ומשעבד לזה נכסיו רל"כ הו' מטבע נקנה בחליטין ע"ט
 ה"כ הפי' מחייב עצמו דוקא בנו קנה משום דדעתו
 קרובה אללו הכל עובה דעלמא לא קנה ורל"ג כה' גנת
 ודרס וה' יד מלאהי שהביאו וכן דאמרי' לה' בני יעקב דף
 פ"ט ע"ד שהסכים עם מהרי"ו כל ומהרי"מ דהו' ארס
 מתחייב למי שלא היה בעולם ותמה על מהרב"א בתשו'
 עש"ב ומ"ש ה' בות דוד דמ"ט הפוסקים דחייב לך ולבאי
 כחך דמהני למי שגולדו חת"כ לא שהנותן מתחייב לבאי
 כחו אלא מבט בעל השטר ממולא ע"ט ליתא דכפ"ק
 דגיטין גבי משעבדנה לך ולכל דאיתי מתמתך אמרי' רל"ג
 מהני לנולדים חת"כ לכ"ע וכ"ד הרה"ש בתשו' הביאו
 הטור סימן רפ"ב גבי אחרוך לפלוני דלא מהני אלא למת
 שהוא עכשו בעולם אבל למי שאינו בעולם לא וכ"כ
 מהר"ם בתשו' הקצרות סי' ר"ה ובארובות סי' תתקכ"ז
 והובא בתשו' רש"י לס' משפטים סימן ז' ע"ט וכן לבאי

כחו נראה דלא כשתעבר למי שלא היה בעולם
ל"א שטר שכתוב בו קבל ע"ע וכו' הו' ל' חייב
 כאלו אמר חייב עצמו וכן משמע
 מדברי רש"י בר"פ הנושא ע"ש האחרונים ועיין בתשו'
 הרש"כ ש' סימן רמ"ג

ל"ב ואפילו וכו' הו' קבל אחריות וכו' עיין כס'
 דברי אמת קונטרסו' סי' ב' ובס'
 בני יעקב דף פ"ה

ל"ג כתב הקמ"ע דאם אמר הינו מחייב נפשו
 ליתן לך וכו' ה' שהו' כמתנה והינו
 מווי בודו מ"מ החייב תל' על גופו הפי' למ"ד דאם קנו
 מירו ליתן הו' התן לה קנה דהו' קנו דברי' מ"מ זה שחייב
 עצמו ליתן לכ"ע קנה ע"ט וז"ל הטור סימן קנ"ז ס"ד וכ'
 הרמ"ה מיהו דוקא דקנו מניה דמתחייב ליתן וכו' אבל אם
 קנו מירו לתת כו"ך או לבנות כיון שהו' קנו נוטל על החיוב
 ולא על גוף הנמון אלא על הנתינה עצמה והנתינה הו'
 בה ממש הלא מעשה בעלמא הו' קנו דכריס וכו' ועיין
 בכה"ג סי' כ"ז הנכ"י אות ל"ג שכתב מהר"ם מטררני
 ומהר"ה ש' ומהר"ה דב' דמי שנתחייב וקנו מירו למכור לן
 הו' קנו דכריס כיון שנשתעבד כל חייב ע"ש אבל מהרש"ך
 בתשו' ח"ג סימן פ"ד כ' והפי' ל' חייב לא מהני למכור
 דוקא חייב עצמו ליתן כו"ך מהני והסכים עמו ה' בני
 יעקב דף ס"ד וס"ה וכו' עש"ב דברי' הרמ"ה ש' כפ'
 השופטים

השואפים סימן כ"ו וז"ל שם אפי' קנו מניה דמחייב לחלוק
 לה משתעבר דה"כ לזקמה למתני' כהכי כפסטר' דמשמע
 שרנו לעשות חלוקה ועדיין לה עשו וכו' וה"מ היכה דקנו
 מיורו לחלוק הו' להקנות הכל קנו מיורו שחייב לתת כו"ך
 או לבנות הו' לזון מהסתברא דלחוקיני דברים כעלמא הו'
 וכו' הרי דמשתעבר כל' חייב ליתן הכל לה לחלוק או
 להקנות ע"ש הטעם ומת"ש הלוי הביאו ה' כנה"ג הות
 ל"ו ב' דלא מקרי ל' חוב אלא מורה שאני חייב לך וכו' אבל
 האומר אני מתחייב שהתן לא ע"ש וליתא כמו שכתבתי
 וכן מכוון בתשו' הרשב"ש סימן ק"ד שאני מתחייב לתת
 וכו' חייב ע"ש

סימן ס'

דין ו' ראובן שהביא שטר וכו' שטר מתנה שנתן א'
 להשתו בלשון זה הו' עליו עדים וקנו ממני
 בקש"מ שהקניתי לך דה"ק ואנכן נתתי לה משפר חרב
 נכסי בך ת"ק והוכים מלכד סך כתובה במתנה גמורה
 מתנה לה מחיים מתנת בר יא וכו' ואחר מיתת הבעל
 באה לבנות מהורש"ם נר' דעל האשה להביא ראיה
 שהיו ברשות הבעל מעיה בעין בשיעור המתנה באותה
 שעה ואין הולכין אחר האומר שיש עשיר שאין לו זהוכים
 עמ"ש כנה"ת כשם ה"ק ע"ש וכבר הוכיח מהרי"מ ט'
 ח"ה ס' ט"ל דטוענין לורשין כן"כ מהרשב"ש ס' ס'
 ש"ט וז' משפט דק"ח כ"ס ל' דטוענין לורש' וה"פ
 שכ' מהרש"ך רמז סכ' כשטר ממט"ב גכסי הו' כנותן
 דבר מקיים וא' ללכרר שהיו ברשותו כבר תמה עליו ה'
 בניועקב דק"א ע"ד זהסכים דאם לא היו ברשותו אפי'
 אמר מנכסי לא מהני ע"ש גם הריב"ש ס' ש"מ ה' לא
 קיים המתנה מטעם זה דמנכסי שיה קאמ' וה' כנה"ג
 ב' דס"ל דה"ד הם הקנה המעות בקנין סודר דהין מטבע
 נקנה בסלפין אמרו דשיה קאמ' לקיים המתנה אבל
 לענין תשס אס היו ברשותו מה יועיל זה דהפטר דבל
 נכסיו לא הו' כסך המתנה והפטר דאם הקנה אותם הנכ
 קרקע כיון שהולך לקנות כהנכ ודאי שיה קאמ' הלא
 מנה ממש ע"ש וכן הסב"ס ה' משאת משה ח"ב ס' כ"ב
 ג"ש וב"כ סברה זו מסר' פראג' כס' נג' דר' בלל
 ה' ס' ו' ע"ש ולית' דכתשו' הרשב"א ח"ב ס' ס"כ ומכוא'
 דאפי' הקנה כהנכ אמרו דשיה קאמ' וז"ל והילי אמר
 הריני מקנה לה דה"ק בחצר ואנכן הלף זהוכים מנכסיו
 והו' לו בין והוכי בין מטלטלי' היה בנושא' שהקנה לה
 מנכסיו מטלטלי' הנכ קרקע כרי הלף וזו ושהו הלף זהוכי'
 מנכסיו קאמ' וכו' וכ"כ בתשו' אחרונה וז"ל וכיון שכן
 ככאן שאמר ואנכן גתתי לה משלית' ק' זהוכים הם היו
 לו זהוכי' הו' מטלטלי' וז"ל דמטלטלי' נתן לה שיה ת"ק
 זהוכי' דלשון משלי לכאורה משמ' כאומר מנכסי וכו' ע"ש
 הרי דס' ל' דאפי' הקנה אותם הנכ קרקע אמרו דשיה
 קאמ' לבן נר' דלא אמרו דשיה קאמ' הלא לענין דאפי'
 לא היו לו זהוכים אלא מטלטלי' אמרו דהתן מטלטלי'
 שיה ת"ק זהוכים הכל ודאי בעי' שהיו ברשותו ואם לא
 היו ברשותו לא מהני כמ"ש ה' כני יעקב ובכר ה' בני
 אהרן ס' ע"ז הביא תשו' מרן כריגי נישואין ס' י"א דס"ל
 בן דגס בדבר המשקום היוו וכול להקנות דבר שאינו
 ברשותו ומכאן זה בלבד הלא אמרם הריט"כ ה' ברבר
 המכוסים דבר הנראה הו' הו' לו הו' ע"ש גם נתשו'
 הרשב"ה ס' ס' וז"ל ולפיכך הם יש עוד תחת ידו מיתתן
 מטלטלי' שהיו לו כהוק' שעה יש לה לבנות מהן שיה

ה"ק זהוכים וכו' משנו' דאם לא היו מטלטלי' לא כשעת
 המתנה לא תנכה דלענין זה אפי' אמר מנכסי לא מהני
 ועיי' בספר מטע יוסף ס' ה' ד"ו שכ' כדעת הרשב"א
 דכה"מ מעות מנכסי שיה קאמ' דהוק' הו' מדחזיר
 סכום המעות שמעו' דהוק' קאמ' לענין דל"ך שהו' לו
 מעות כשעת המתנה וגם ל"ך להקצה הנכ במדה"מ
 מנכסי' שמעו' דאם לא נמלאו לו מעות בעין כשעה
 גבייה ימכרו מטלטלי' ויתנו לה ע"ש ולית' שהריב"כ
 הרשב"א חס היו לו זהוכים או מטלטלי' וז"ל כי מטלטלי'
 גתן לה שיה וכו' משמ' דאם היו לו מטלטלי' אפי' לא היו
 לו מעות שיה קאמ' והיינו על שעת המתנה מדכתב
 לפיכך חס יש עוד תחת ידו וכו' ועיי' בתשו' הרשב"ה ח"ד
 ס' קכ"ט וז"ל ככ"ד שלא נכתב שהיו לו נכסים בעין
 בשיעור המתנה כאלוהי שעה עליה להביא ראיה והה'
 רק"ל כספי' ד"ן היתן סהם מטלטלי' לאחר מעשיו
 ולאחר מותו ואחר שמת טוענין הורש' הביא ראיה
 שמטלטלי' הלה היו לו כשעת מתנה דשמה לאחר מלחן
 לקחם הין כדכריהם כלום דמסת' כהן נמלאו וכהן היו
 כבר כ' הסמ' ע' דהקם משו' דהורש' טוענים שמה' אבל
 הכה' דהנחכע טוען כרי שלא היו כשעת המתנה על
 המוילא להביא ראיה וכה"ג חולק הרשב"א בתשו'
 ח"ג ס' קל"ג בני אשה הנז' כהן כהן סבית והוכה ככ"ו
 ח"ה ס' פ"ו ע"ש וכן הסכים בתשו' בעיני ס' קס"ד
 דקל"ה ע"ג ע"ש ונר' דאם התוכע ג"כ טוען שמה'
 טוענין להורש' שמה' לא היו כשעת המתנה דשמה' ושמה'
 הו' ככרי' וכרי' וכ"כ ה' פני עשה ס' ס' וס' ע"ח והסכי'
 עמו ה' עדנת ביעקב ס' ס' וזה' הורש' גדולים לימוד
 קפ"ט ע"ש וכ"כ מרן בתשו' בס' אבכת רובל ס' פ"א
 בה' שנתן חצי נכסיו לאשתו דלא קנתה דעלה להביא ראיה
 שהו' לו כל אלו הנכסי' כשעת המתנה ע"ש ועיי' בשו"ת
 בעי חיי ח"כ ס' ק"ו שכ' ה' פני משה כתשו' ח"ג
 והרשב"א מכת חוקה דהין נמלאו וכהן הו' לכווא'
 שהמקבל טוען ודאי כיון דלית' לו חוקה והורש' שמה'
 לכך על הורש' להביא ראיה ע"ש אבל הין כל' הין
 להוילא ממון מחוקה הורש' מכת חוקה דהין נמלאו
 כהן היו דה' קי' כל כשמואל כפ' המוכר פירות דהין הולכין
 בממון אחר הרוכ' וב' שאחר חוקה וכה"ג כ' הרמב"ן
 במלחמו' כפ' האשה שנהארמלה גביה ערער רגולט'
 תריותה' ניכר וכו' וז"ל דה' ד' דאויב לאוה' אסוקת'
 חוקה דמוגה' עדיפ' א"צ שקולי' לא עכר' יעבר'
 להפוקי ממנוה' משוקת מרי' ואיך העלה ע"ד רמשו'
 חוקה בעלמ' מפקי' ממוגה' והלא הף בתר רוכה לא חזלי'
 בממון כ"ש בה' חוק' והכי מוכח כפ' המוכר פירו'
 וכו' וכ"כ בס' הזכות ס' ס' ע"ש והע"ג דהשכתן
 דמשו' חוקה מויליין ממון כמו חוקה דהין אדם פורע
 כהן זמנו וכי' כבר כ' מהרי"ק ס' ע"כ וז"ל ועל אשר
 כתבת דהסכר' נכונה דיש לנו חוקה דהוקי' ממנו' בחוקת
 מרי' נגד חוק' דרב המנוגה' ודיע' כי כמה חוקה בחלמוד
 אשר מקמנה' מוילי' ממון כגון חוק' דר"ל כפ"ק דכ"ב
 וחוק' דהין העדים חוקמים' על השטר ה"כ נעשה גדול
 כפ"כ דכתבו' וכהנה' רבות ולא אמרו דחוק' דהוקי'
 ממוגה' בחוקת מרי' העמוד מנגד והטעם נכון למבין
 כי הין לימר הוקי' ממוגה' בחוקת מרי' הלא כנגד חוק'
 דהתיה ממילא כגון חוקת הגוף הכל היבא שהחוק' באה
 מחמת טעם כגון חוקה דהין אדם פורע כהן זמנו או
 חוקה דהין אדם שוקה ככוס אה"כ כורקו דפ' המרוד
 פטיע' שהין חוקת ממון עומר' מנגד שהרי כהיות החוקה
 הקיף

שהיא המתקנת הין חוקת ממון כלוב דה"כ הוא דלה פרעו
 שהיו כחוק זמנו הוא נמצא זה מחוק בממון שלה כדון וכן
 בולט אבל במקנה חוקת הנוף פשיט' דחוקת ממון מהניח
 כנגד חוקת ה"ג ב"ג ב"ג חוקי בחוקה בתולה שהיו נולדה
 בתולה והע"ג דבעולה לפניו הין זה הלה מטעם דחוקתו
 לבדות הנולד וההשקות הלה משעת רחוקותו חוקי
 ודלפני לה כע"ק דחילין מדכתי' וילא הכהן מן הבית
 וכו' ומשו' כך דין הוא דהיכה למימר חוקי ממונ' בחוקת
 מדי' כנגדה דנ"כ הין לנו לבדות ההשקות ממון מיר
 פעלו כי הם באשר הוכרת הכל כנגד חוקי' התלוי' בסב'
 דקי"ל לרבנן דהכי הוא פשיט' דלה תעמוד חוקת ממון
 כדלפני לעיל ורהי' יש מפ' המיר עכ"ל ה"כ דוק' חוקי'
 התלויות בסברה וקי"ל לרבנן דהכי הוא עדיפי מחוקת
 ממון אבל חוקת הנוף הינה עומדת כנגד חוקת ממון
 וה"ל לה אמרו' חוקת דכהן נמלאו כהן היו להויה ממון
 דחוקת ממון עדיפה ודוקה ככרי' ושמה דהיכה חרתי
 דמקייעי ליה חוקת ובריה ושמה דחי' חוקת ממון וכה"ג
 כ' הר"ן פ'לט בתשו' הביאה בעל התרומות שער כ"ט
 ח"כ סי' ו' ו"ל וכן נמי אי הית חנוני והבע לבע"ה ואיכ'
 פועל דמכחיש ליה שקיל מניה בלה שזעיה"ל למנה
 לי כידך והלה חומר הינו יודע הם לוחי' הם לחי' דמשתבע
 הוסת ומפטר משום דהתם היכה כרי' גבי הובע וחוקת
 נמון גבי נתבע ואוקי ממונה בחוקת מריה טפי עדיף
 וכו' הכל הבא גבי חנוני היכה חרי הנפי חוקת שליח
 עושה שליחותו ובריה ומדחי' חוקת ממון מקמי חרתי
 ומנ"ל דכל היכה דהיכה חרי הנפי בה"ג מדחי' חוקת
 ממון מקמייהו דהנן הנושה את ההשה ולא מלאה לה
 בתוליס וכו' רנ"א נחמנת והלכה כוותי' וטעמיה משום
 דהיכה חוקת דנופה בהדי כרי' ושמה ח"כ היכה חוקת דמנו
 בהדי כרי' ושמה ומדחי' חוקת ממון וכו' עש"כ וכו' כ'
 ראב"ן בספרו דף קכ"ח ח"ו"ל הע"ג דהלכה כר"ג דבריא
 עדיף וכו' הילכה כר' נחמן וכו' ולא אמרו' בריא עדיף
 דהתם גבי ר"ג היכה בהדי כרי' חוקת וכו' יכיון דהיכה
 בריא וחוקה לה אמרו' חוקי ממונה וכו' ועיין בס' ה"ז
 לבחיבות שם ח"כ חוקת הנוף בהדי כרי' ושמה דחי' חוקת
 ממון וכו' חוקת זו דכהן נמלאו כהן היו בהדי כרי' וכו'
 ושמה דחי' חוקת ממון אבל חוקת לבדה כרי' ובריה או
 בשמה ושמה לא דחי' חוקת ממון ובעין זה כ' הרמב"ם
 והטור ומרן בס' ס' כל"ד דאם אמר המלוה תנאי הוא
 כינונו שלה השמטנו שביעית וכו' נחמן כמגו דהי בעי
 המר פרוזבול היה לו ואבד היה לו ואבד שהין הליה יכול
 דס"ל דבעטנת פרוזבול היה לו ואבד שהין הליה יכול
 להכחישו שכ' פרוזבול בלה דעמו נחמן בלה מגו מכח
 חוקת דלה שביק היתרה וכו' הכל בטענת הנהיבו שהלוה
 מ כחישו ככרין הינו נהלץ הלה כמגו כמ"ש המרדכי בשם
 ה"ר חוקיה וכו' כ' מהרש"ל ב"ש השולח סי' מ' זומהרש"ך
 בתשו' ח"ד כו' ס"ז ע"ש הרי דלה אמרו' חוקת דלה שביק
 היתרה וכו' הלה ככרי' ושמה הכל ככרי' ובריה הין
 מוילי' ממון הלא כמגו דהיכה חרתי חוקת כהדי מגו
 וגם הרמב"ן והרשב"א רס"ל דנהמן המלוה לו' תנאי וכו'
 מלד הטענה עלמה בלה מגו מכח חוקת דלה שביק
 היתרה וכו' כר' דס"ל דחוקה זו דלה שביק היתרה וכו'
 עדיפה מחוקת ממון כמ"ש מהריק"ו דחוקת התלויות
 בסברה וקי"ל לרבנן דהכי הוא עדיפי מחוקת ממון הכל
 חוקת דכהן נמלאו כהן היו ורהי' דגרועה היא מחוקת
 ממון ואין להויה ממון בחוקה זו ככרי' ובריה או בשמה
 ושמה וכו' מלה קי בתשו' להר"ן הקמעהל בש"ת

מהר"ן ה"ה דה"ש סי' פ"ט ו"ל ואם אותם המטלטלי' אינו
 יודע הם קנהם הנותן קודם המתנה או לאחר המתנה
 והאלמנה נהמנת סקנהם אחר המתנה הי לובא עידי
 ראייה נהמנת כמגו דהי בעי אמרה להר"ן וכו' ואפי'
 היה הדבר ספק והיה הינה טוענת ככרי' שלח' הנותן
 אחר המתנה והכנות אינם טוענו' ככרי' שהם שלו בשעת
 המתנה כ"ל להעמידם בחוקת האלמנה ככל המנוע"ה
 ואפי' יש עידי ראייה כחותם שתפסת והיה חומר' סקנהם
 בעלה לאחר המתנה והכנות אומרות שהם שלו בשעת
 המתנה נר' שהאלמנה כאמנת וכו' הרי שב' דאם שניהם
 טועני' שמא' הין מוילי' מחוקת האלמנה ולא אמרי' כהן
 נמלאו כהן היו ותשו' הרשב"א דסי' כ' מיידי כטוען
 החובע בריא והיורשים שמא' ואי' לאו חוקת דכהן נמלאו
 כהן היו לא אמרו' בריא ושמה בריא עדיף דהא קי"ל
 כר' נחמן כה' מנה לי כידך והלה חומר' הינו יודע פטור
 דהמנוע"ה הולא אמרו' בריא עדיף וכו' לגבי היורשי'
 דטענת בריא חשכו' לה דהא במלוה ע"פ אע"ג דהכי ה'
 הם טען הינו יודע הם פרעהין חייב טועני' לורשי' שמא'
 פרע ופטורי' דחשכו' לה כטענת בריא וכו' יודע הם
 הלויהני דהפי' טען אביהם בן פטור כ"ש דורשו' פטורי'
 אבל מכח חוקת דכהן נמלאו כהן היו בהדי בריא דחובע
 מוילי' מהיורשי' דמה שטועני' לורשי' לא מקרי טענת
 בריא לגמרי' כמו טענת החובע שהרי כ' הטור סי' ע"ה
 הע"ג דגבי נתבע יש חילוק בינו לירשו' וכו' לענין חובע
 הין חילוק דכמו שאין נשבעי' על טענת ספק של חובע
 כך הין נשבעי' על טענת ספק של יורשו' וכו' ע"ש ואפי'
 לופטר קי"ל דלה טעני' להו טענה דלא שכיח' אלמנא
 לא מקרי טענת בריא לגמרי' ולהכי כיון דהיכה חוקת
 דכהן נמלאו כהן היו בהדי טענת בריא דחובע מוילי'
 מהם ולא טעני' להו וכו' דעת הסמ"ע שכ' דהולי' אחר
 טענת בריא כחובע וכו' .

אך

ק' דכפ' ה"ה שנתארמלה אמרין דלא אמר
 ר"ג נהמנת באומרת מאדסתני נאגסתיוכו'
 הלא ככרי' ושמה אבל הבא ככרי' ובריה לה וכו' ה"ה ש'
 והאלמנה נמי חשיבה טענת היורשים בריא כיון דטעני'
 ליתמי כל מהי' דמני' הכותון למטען וכו' ע"ש אלמנא
 הע"ג דהיא טוענת בריא וחוקה מסייעי' לה ונחמנת היא
 לגבי הבעל שטען שמה מ"מ הינה נחמנת להיניח
 מהיורשים משום דמה שטועני' ליורשים חשיב טעני' בריא
 וה"כ ה"ג אי לא אמרין חוקת דכהן נמלאו כהן היו ככרי'
 ובריה הין מוילי' מהיורשים מה"ט דחשכו' לה טענת
 בריא ומ"מ הע"ג דככרי' נמי אמרין חוקת דכהן
 נמלאו כהן היו ולכך מוילי' מהיורשי' דטענת' חשבו'
 ככרי' הרי קי"ל הכא דעל החובע להביא ראיה אפי'
 החובע טוען בריא כמ"ש מור"ם ואם טען החובע וכו'
 וכן מבואר בתשו' הרי"ף הביאו בעה"ת ע"ש ובכר כתב
 הש"ך במטלטלי' שהם בעין אמרין כיון שעתה נמלאו
 כהן היו משא"כ הכא שהמטבע אינו בעין ע"ש וכו' ככ"ד
 דמטבע הינו בעין וגם הין ה"ה טוענת בריא לכ"ע
 טועני' ליורשים שמא' לא היו בשעת המתנה .

ועוד

נראה דהפי' יש עדים שהו ברשותו הם טען
 הבעל נגכדו הו נאכדו פטור רנ" שכ' מתנה
 מחיים מתנה בריא וכו' ומעכשו תלך ה"ה והזכה במתנה
 מלבד סך כתובתה וכו' נר' שהיה מתנה מעכשו ולאחר
 מיתה דמלבד סך כתובתה משמע דלה יתנה נכו' מחיי'
 כסך כתובתה כמ"ש מהר"ן קלבי סימן כ' ג' וה' בית יוד
 קס"ק ל"ע ע"ש ומעכשו וכו' הו מעכשו ולאחר מיתה
 וכו' נ

וכה' ג כתב נהר"ם מפדוואה סימן כ"ז ומהרי"מ מט"מ
 סימן ג' ע"ש וה"ב הבעל הוכל פירות והם נהבדו לה
 נשבעד הרווח לקרובי' ב"מ"ס הנ"י והביאו הסמ"ע כ"ו
 רכ"ז ע"ש וז"ל מהר"ם בתשו' ההרובות סי' רמ"ד והיורשי'
 ישהו ויתנו כנכסיו והיה הרווח שלהם עד מות המס שהרי
 כיון שכתב כש"מ מהיום ולהחר מיתה היו פירושו גופא
 מהיו' ופירו' להחר מיתה ועד היתה שעה כל הרווח לזרשי'
 והיו' להלק בין לבין מהיום ולהחר מיתה בין מקרקעי
 ומטלטלי כמ"ס בדבריו ר"ה בשמועה שדה זו שהני לוקח
 קניויה לך מעכשיו וגו' והם פגעו כנכסיו ונהבדו חייבים
 באחריותם דלה גרועי מש"מ מיהו בגניבה ואבירה ואנוסי'
 פטוריו והע"ג דהרווח שלה' לה היו כמו לזה דחייב באנוסי'
 דלכאורה הוא נופיה כל זמן שהיה חי הרווח שלו ואי' חייב
 שהרי אינו לזה הלה נהן מהנה ושייר לעצמו הפירות שלה'
 ינאו מעולם מרשותו וכו' ע"כ הרי דהנותן מהנה מהיו'
 ולהחר מיתה דוקה' הם פשע בקרן ונהבד חייב באחריותו
 אבל בגניבה והבירה ואנוסי' פטור' והיו' הרווח משתעבד
 לקרן וה"כ נהמן לומר נהנסו ונגנבו ועוד דהבעל
 הפי' פשע כנכסו' פטור' דלעולם החשה עמו במלאכתו
 בדאמרינן כפ' השאלה וכמוכר כסו' שמ"ו כנכסו מלוג
 של השתוה"ה במתנה נתן להשתו' אע"ג דקי' ל' דקנתה
 והיו' הבעל הוכל פירות דהנוף והפירות של החשה יותר
 מנכסו מלוג ועיין בשו"ה גנה ורדים מכו' ג' לסי' ט' הם
 מהג' הבעל להשתו' היו כנכסו מלוג ע"ש ובתשו' הרשב"ה
 ח"ב סי' ט"ז ע' מבוחר דהנוף והפירות של החשה יותר
 מנכסו מלוג והם הבעל מכר מכרו בטל וכן מבוחר בתשו'
 הרי"ך סי' ט' ע"ש מ"מ הם פשע בהם ונהבדו פטור
 מה"ט שהיה עמו במלאכתו כ"כ הרשב"ה בתשו' ח"ה
 סי' הקכ"ב וח"כ סי' ק"ך ע"ש . וה' כנה' ג' כסי' ק"ח
 הגב' חוה"ך ב' מחלוקת הם טענה גניבה ואבירה לא
 שכיחה דמהרי"ו בי רב כ' דגניבה ואבירה לא שכיחה והיו'
 טועני' היתה לזרש' אבל מהר"ק ומהרי"ח ס' ל' דטועני'
 להם טענת גניבה ואבירה וכ' כמהר"ם חלסקר בתשו'
 והכי מסהבד ע"ס ומהר"ם חש בתשו' ח"ה סי' ל"ב נסתפק
 בזה ודעתו בוטה דגניבה ואבירה שכיחה וגבי שטר כוס
 דלא טעני' להו גבי הפשר דהקוס' והר"ה ס' ל' דמקבל
 עיסקה חייב בגניבה ואבירה כחלק הפיקדון דש"ש הוא
 כדעת רוב הפוסקים אבל גבי הפטור' דפטור מגניבה
 ואבירה ה"ג טעני' לזרשו טענת גניבה ואבירה ע"ש
 וכ"כ מהר"ם ש' הסון כס' בית גלמה סי' מ"ב ע"ש אבל
 מדברי ה' משפט דק"ח כ"ב סי' מ"ו נר' דלמ"ד דהיו' טועני'
 להם נאנסו ה"ה טענת גניבה ואבירה כדעת מהר"ב
 רב והוא בתשו' סי' כ"ד ע"ש וכ"כ הש"ך כסי' קב' א"ס ק'
 ס' ל' דרעת דמ"ה והביאו לו קלת רחיה ע"ש וכן מלאתי
 בשו"ת בשמוס' רה"ס סי' רנ"ב שנסאל בהפקד שטען נגנב
 והלה מכחישו בכריה שעריון הוא הללו דהפשר דליבא
 שבועה הלה כטוען שמה' אבל זה שמעיו כפטור אמרינן
 חזקה אינו מעיו מ"ס וכו' אינו המת דהבא נהנסו ונגנבו
 טענות דעושות הם ולה' שכיחי וברין הוא דלא ליהמניה
 כלל דדע לזורשי' לא טעני' להו כמ"ס בהיה דשטר כוס
 וכו' ואומר הני דבכריה' לא מהימן' ההי כלל לומר נגדו
 טענה גרועה כזו דלא טעני' ליהמו ולפיכך היו' טועני'
 היתה ליתומים דלה מהימן' בה הלה מהיות כריה' ושמה'
 אבל יתומים כהי' דמנח אבהון קהתו חשבי' להו כריה' וכו'
 ה"ד כטענת שובל להכחיש בה חבירו ח"ך הם גם הוא
 טוען כריה' אבל כמדוי' דלה מהימן' הלה דהני' הני' חבירו
 בר' ה' לה מהימן' בה הלה משום דלה המרה הורה לישול

מזה שטוען ודאי וכו'. ע"ש הרי"ך ס' ל' דטענת נאנסו
 ונגנבו גרועות והיו' טועני' לזרשי' הלה טענה שהכירה
 היה יכול להכחיש בה חבירו ח"ך הם גם חבירו טוען כריה'
 אבל טענת נהנסו ונהבדו ונגנבו לא האמינתו תורה לפי
 שהיא טוען כריה' וחבירו טוען שמה' וכן לפי הטעם שכ'
 הרי"ה כפ' המוכר ה' הבית כשם אחרים דה' דנהנסו
 הוק' אמר דהיא טענה שהיו' הלה יודעה והיו' הלה יכול
 לקמוך על ידיעתו של המלוה אבל טענת החזרה הלה
 קומך על ידיעתו של המלוה ומתשל כהמירוק ע"ש
 מיתתו וכשעת מיתה ה"ל מלהך המות אנסיה וכו' ה"ג
 טענת גניבה ואבירה דכוותה דהיא טענה שהיו' המלוה
 יודעה והם נגנבו ונהבדו הוכ' אמר וכן להי' הרי"ה
 דהחזרתו סתם פקדון לחזרה עומד כמו המלוה לפירעון
 אבל נהנסו לא טעני' להויה דהב' מחזקתו ע"ש וכ"כ
 בעל העיטור גבי שטר כוס דף פ"ה ע"ש ה"ג טענת
 גניבה ואבירה דטותה וה"כ לדיון דקי' ל' דהיו' טעני'
 לזרשי' טענה דלה שכיחה כמו שפסק מרן כסי' ס"ה ס"ד
 ע"ש בהש"ך ס' ק"י דוכן סתם כסי' ק"ח דהיו' טועני' להם
 נהנסו וכן הכימו רוב החאזנים ה"ג היו' טועני' להם
 טענת גניבה ואבירה אבל הכה דהפי' פשע בהם הבעל
 פטור מזה דטעם הרי"ה ובעל העיטור דדוקה' החזקה
 טועני' להם משום דפקדון עומד לחזרה או משום דהמלוה
 קומך על ידיעתו של מלוה נש"כ נהנסו ודאי דה"ל היו'
 טועני' להם נהבד כפשיעה נה' ט' אבל לזרשי' הקו' והר"ה
 דהגוס' לא שכיח דקלה' הית ליה ה"ל דנהבד כפשיעה שכיח
 דהיו' לו קול וכן רחיתי למהרי"מ סי' ק"ך שכ' דדוקה'
 טענת נהנסו לה שכת' משום דקלה' ה"ל למילתה ובענין
 אחר ניבא נמוס' דכיו' דבבית עיסקה יתיב ליה חייב
 בגניבה ואבירה וכ' כפשיעה אבל בעל כנכסו אשתו
 פטור הפי' מפשיעה דפשיעה כבעלים היא וכו' ע"ש
 משמע דכ"ל דגניבה ואבירה שכיחי וכעיסקה חייב
 בגניבה ואבירה והיו' פטור הלה מה' זונס' וזונס' לא
 טעני' להו' אבל מפקדו כשטר או אפטור' דפטור מגניבה
 ואבירה טועני' לזרשי' טענת גניבה ואבירה גם בתשו'
 מהר"ם ח"ב סי' כ"ה כשטר שהורה הנותן שיש לו נכסו'
 פסק מהר"ע דטועני' לזרשי' דנכסו' שהיו נהבדו ואלו
 אחרים הקד' שעבר מוזמן המתנה יותר מכ"ה שנים ועל
 המקבל להביא רחיה ומתה"ם לה קיים המתנה הלה
 משום דקבל עליו אחריות שקנה ושיקנה דהפי' נהבדו חייב
 כהחזרתו ע"ש ונראה דס"ל כמ"ס מהרי"מ מט' הביאו ה'
 כנה' ג' סי' ק"ח הגב' אות' ו"ט דהפי' למ"ד דהיו' טועני'
 לזרשי' נהנסו הם נתיישן דהב' טעני' להו' ע"ש וה"כ
 אמרינן שהנכסו' שהיו נהבדו ואלו אחרים הם וכ"כ
 הרמ"ע בתשו' סי' ק"ג ע"ש ועיין בתשו' משפט דק"ח ג'
 סי' ס' ובתשו' גרוע ביהודה סי' כ"ט וה"כ כנ"ד שלא
 שעבד נכסו ועבר ומן רב הפי' היו' לו נכסו' כעין כשעת
 המתנה טועני' לזרשי' שמה' נהבדו ועיין בתשו' עדות
 כיעקב סי' ס"ז והפי' היו' טועני' לזרשי' נגנבו ונהבדו
 דלה שכיחי נר' דטועני' להם שמה' פרע במנו' כמו כשטר
 כוס דטועני' להם החזרתו במנו' דנאנסו ע"ג דנהנסו לא
 טעני' להו' .

אבל

יש להסתפק בזה שכתב מור"ם בתשו' סימן
 קט"ו דנכסו מלוג שותה לבעל גובה לאחר
 מיתה ולה' המימן' שמה' פרע לה כחיו' כיון שהבעל אוכל
 כירות הביאו ה' כנה' ג' כסימן ע"ש ע"ש וה"ג שכתב
 מהנה' מחיים מנהגת כרי וכו' ומעכשיו ח"ך ההשהותוכה
 בנתנה מלבד כך כתובה וכו' רנדה' שהיא מתנה
 מעכשיו

המוחזק וה"כ מסתמי' הין דעקו להקנות הלה לנולד כבר
 וז"ל הו' ככתב' רס"ט בר"ה המהיוב' ור"י פי' דלא
 מצי מוקי לה בר"מ דהפי' ר"מ מורה דלדבר שאינו בעולם
 לא קנה וכד'מר' בפ"ק דגיטין והבא קתני והם האמר לי
 ולבני מה נוח' לבני והין נר' לר"י טעם זה דשמה לבני
 שהם בעולם קאמר עכ"ל מיהו נר' דהא דהמר' הין דעתו
 לדבר של"ל כל היינו משו' ליר בעל השטר עה"ת כמ"ס
 השב"ס גבי הטול השתי וכו' כ"ספק הוי ובנודר מן הנולדו'
 קו"ל ככתב' דהסו' בין ב'הות' שולדו כבר' בין ב'הות'
 שולדו ח"כ כמ"ס הטור כו"ר סי' ר"ז ע"ש וזה אמרו
 הין דעתו הלה לנולדים כבר' דכפך מיהא הוי וכו' וסו' הולני
 לתומר' ובמעלות יוד' בעל השטר עה"ת ור"י כ"ה ה' ה' דמי'
 לקנה התחומר למ"ד דלא קנה כלל נמא' יה בעל השטר
 עה"ה ודעתו להקנות לכל והפי' מי שבה לעולם לא קנה
 במנו וכו' והפי' דגבי הנודר מן הנולדו' כ' הפריש' הפ'
 דזה מיקרי יותר כ' לעולם דכיון דודת' ובה דרך הטול
 ככך ע"ש כהש"ך ס"ק נ"ב ור"י כ' הפס' דה"כ דעתו
 להשתעבד לכל מולד השטר הפי' לא נולד עדיין דמקרי
 ב'ה לעולם

ושוב

מזאתי להרמ"ה בהשו' סי' רס"ז על מי
 שנתעבד להרוסו בחיוב הו' לכל מולד מי
 שזויה אותו שטר שיבנו וז"ל והע"ג דכתיב ב'י' הו' לכל
 וכו' לא מתרע שטרה בהני דלאו את ותמור הוא מכמה
 הנפי חדה דהא לא חקני לה לכולה ולכל מאן דהפיק לי'
 לשטר' אלה הו' כולני' לרוד' או' כולני' למאן דמפיק שטר'
 דהפי' תימא דלמי שאינו עכשו' בעולם קאמר לא שייכי
 שעבדו בהדריוב"ס דמסתמי' לא חיישי' דלמ' למי שאינו
 בעולם קאמר דה"כ וכו' דמסתמי' כו' חקני למאן דשייכי בו'
 הקנאה הו' דחקני וכו' והי' מפיק לי' אינש החיבה דהו'
 בעולם כשעת קנין חיבה לפינני דחי כתיב ב'י' בעיקר
 חיובה דחיייב בין לדיליה בין למאן דמפיק לי' לשטרה'
 כיון דהפיק' אינש החרינה לית לי' לבעל זכיה' בגויה
 למוכל פירו' מחמת חתני' והי' לה כתיב עיקר
 חיובה הלה להשה הע"ג דכתיב ביה כבר הכי דחייב
 נפשי למפרעי' להויה ממונה בין לדיליה בין לכל מאן
 דהפיק לי' לשטר' עלויה לא מחייב למפרעי' הלה לדיליה
 ה' למה זה דומה למי כהורה שלה מרחובן ושהו' חייב
 לפרוע הלאותו של רחובן לשמעון דלא חמר כלום דהתנה
 עמ"ס כהורה דהשטר הוא לו יתננה' דחמנה וליכאול' ד'
 להויה דהמר' בפ"ק דגיטין נעשה כהו"מ לו כשעת מהן
 מעו' משתעבדינה לך ולכל דהתי' מחמתך מהרי' הנפי' חד'
 דכיון דכשעת מהן מעית קאמ' לי' נשתעבד לי' מדין
 ערב כרמ"פ בפ' ההשה נקנית ועוד דמי משתעבד לאו
 לאינש דעלמ' משתעבד הלה למאן דהתי' מחמתו דמלוה
 דמלוה גופי' דמי' והלו' הכ' כיון דבעיקר חייבי' לא מחייב
 הלה לא חתי' רע"ג דחייב נפשי' כתר הכי למפרעי' להויה
 ממונה דהתי' להינש דעלמ' דלא חתי' מחמת חתי' לא
 מחייב ויכול למימ' לי' לחוב בעל דכריס ידיו חת עכ"ל ונר'
 דס"ל דשטר שנתחייב לפי' ולכל מולדיה' נשתעבד הפי' למי
 שלא כ' מכת מלוה וכה' דהמר' בפ"ק דגיטין נעשה כהו'
 לו משתעבדינה לך ולכל מהן דהתי' מחמתך ה"ד כשהס' דלא
 המרי' נעשה וכו' דלא נשתעבד הלה למי שבה מחמתו הכל
 בהחייב לפי' ולכל מולדיה' שטר זה משמ' הפי' לא כ' מבחו
 וכ"ה כ' ה' גידולי הרומה דכ"ה דכסתס' לה המרי' נעשה
 וכו' הלה ברטנו הכל ה' פי' משתעבדינה וכו' הוי כליל לכל
 דהתי' מחמתו הפי' בע"כ ע"ש והרש"ב כ' בחי' לגיטין כס'
 ובתשו' ח"כ סי' ש"ה ב' דהא דהמר' נעשה וכו' תקנת'

דרכן הו' גבי מעמד ג' כרי' שלה תגעול דלת כפני לוחן
 ע"ש וז"ל כ' לא חקני שלא תגעול דלת לב' מבחו ולה'
 להשתעבד לאינש נכרי דלא שיק' ה"ט הכל ל' נתחייב לפי'
 ולכל מולדיה' שטר זה משמ' הפי' לא כ' מבחי' כשתעבד לו'
 מה' וריות' הכל ל' ה' ה' מין הכל סי' ז' כ' בשם הרש"ב כ'
 דהס' בפ' כשתעבד לפי' ולכל המולדיה' ליר' שיבא מכת המלוה
 וז"ל הרש"ב כ' כהש' ח"כ סי' קל"ה ועוד מקתב' שלא
 וכו' הלה למולד שטר זה מבחו של מלוה ובחילו' ה"ל לך
 ולכל דהתי' מחמתך הו' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה'
 מלוה הכל ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה'
 ה' מירו' ה' ש' ש' ש' ש' ש' ש' ש' ש' ש' ש' ש' ש' ש' ש' ש'
 ה' ליה זה חייב שיק' ל' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה'
 כשפטע עסדי' שירט' המלוה ככתי' ז' זה שהו' לחיבתו
 וכו' ש' לך ויגבה ויחל וכו' הפי' כ' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה'
 כהורה מכת' ה' מתכת' וכו' עכ"ל וכו' הרש"ב כ' חוה'
 התנוסה סי' כ"ב וז"ל ומה שנהנו' לכתוב בכל השטרות ולכל
 מולדיה' שטר זה הין זה הלה יפיו כ' בעלמא' והין זה נקרא
 דהתי' מחמתו והין זה המולדי' הלא בשלימות' בעלמא'
 סביר' ע"כ ה"כ הר"מ ה"ס' ל' השתעבד הפי' למי שלא כ'
 מכת המלוה והרש"ב ור"ה ח"כ סי' רכ"ע' כ' מחמתו ה'ס'
 נוכר ש' המלוה בשטר נתחייב לפי' ולכל וכו' ונר' דהס' טען
 שהמלוה מסרו לו לנכחו' הו' נאמן הלה בעדים כמ"ס
 הס' מע' בסו' כ' ס"ק ד' ונדולה מוז' כ' הטור סי' ק' ל' גבי
 ערב דהו' נוכח מהלוה ער' שיביא עדים שפרע בשבילו
 הכל כל שאין לו עדים וכו' הפי' ה'ס' ש' טח כירו' ה'נו מועיל
 לו לנכח' ממנו כלום שיכול לו' פרעתי למלוה והחזירו לי'
 ונפל ממנו מלאתו הו' לא פרעתי עדיין למלוה ונפל ממנו
 ומלאתו הו' הפקוד בידך וכו' הו' דהין השטר שבידו רהיה
 דשמה נפל מיד המלוה ומלאתו זה הו' הפקודו כירו' וכו' וה"כ
 כיון שלא התנה הלה למולד השטר מבחו של המלוה ליר'ן
 המולדיה' להביא רהיה שבה מבחו וכל שאין לו רהיה אמרינן
 שמה' הפקודו הללו הו' נפל ממנו ומלאתו וכו' מהר"ן מניגש
 בהשו' סי' ר"ג והר"מ כהשו' סי' רמ"ג דהפי' פרע הלוה
 למולדיה' השטר חוזר המלוה ונוכה ממנו מה"ט עש"כ ומ"ס
 הרש"ב כ' הלו' הפקודו הכל ה' והנפקד מורה שאין לו בו
 כלום וכו' נר' דהס' טען שהמלוה מכרו לו ככו"מ נאמן
 והע"ג דהו' ס"ל דהמולדיה' שטר וטען שהמלוה מכרוהו
 נכתו לו ככו"מ ה' יג' נאמן כמכו' בתשו' ח"כ סי' מ' ובכ"י
 סי' ס' מ' מ' מ' כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ'
 המולדיה' לומר שכתנו לו שהרי כ' התה"ד דשטר זה נקנה
 כמסירה בלא כתיבה וכ' מהר"ם שומהרע' כתיב דהרש"ב כ'
 הו' הולק כזה וכן דעת מו"ר ס' כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ'
 ש' הגבי' הו' ג' ע' ש' וכן פסק הירב' בתשו' ח"כ סי'
 קל"ג דהס' טען המולדיה' מכרו הו' נכחו לו והלוה הו' ממנו
 כ' נשבע המוחזק בשטר שכתבו הו' נכחו לו ונוכה החייב
 וה' ענ' רש"ד שטרות הין נקנות אלה ככו"מ הו' כהגב' היינו
 מפני שהשעבוד הין יכול להקנותו כמסירת השטר אבל
 הכ' הרי נשתעבד לכל מי שזויה השטר ה"כ השעבוד
 קניו לזה שזויה מתחת ידו וכן פסק מהר"ם של כ' מרובה
 סי' יד' ע"ה כ' ח"ג דבעל כ' מבחו דוקא ה'ס' מורה
 שאין לו בו כלום הו' יכול לנכות בו' אבל ה'ס' טען שהמלוה
 נתנו לו נאמן כיון שהו' כחזקתו והא ק"ל כרב' דהמר'
 דל' מר' חות'ית כקנות כמסירה ה"ל להביא רהיה וכו'
 הרש"ב כ' בתשו' ח"כ סי' מ' דהתס' כיון שהו' יזויה מתחת
 ידו חזקה מיד בעלים נמסר לידו כיון חזקה שאר מטלטלי
 שחזקה מוכחת על מסירת' מש' ה'כ כתיבה שאין החזקה
 רהיה על הכתיבה וה"כ שטר כזה דנקנה כמסירה לכד' ה"ל
 להביא

הזי הוי אסמכתא/הכל בקבל עליו לשלם ההולצה אסמכתא
 לשלם מה שהפסיד לא הוי אסמכתא כמו בהס אוביר וזה
 העבוד וכו' הכל הר"מ בהש"ס סי' רס"ב כ' על שטר
 ש כתוב בו דאם יקעב רחובן לפרוע ממנו למלוה יפרע
 כל מה שהולצה המלוה לנכות ממנו לקבוס ה' אוביר' למזה
 וכו' כיון שכתב תנאי ההולצה בלשון חס וכו' ה"ל אסמכתא
 ולא קניא לפיכך הפי' הביא זה עדים שהולצה כשיעור מה
 שצ"ע ל"ה היה גובה מחמת תנאי זה כלום וכו' ע"ש הרי
 דהפי' ההולצה שיעור ה' למזה הוי אסמכתא ועיין בתשו'
 הרש"ב כ"ה הוכח ככ' על המלוה שהקבע שהיתה לו סחורה
 מוזמנת לקנות שיש בה ריוח וכשכיל ס"ה פ"עו הפסיד אותו
 ריוח דהינו קניין וכ"ה ס"ח מ"ס דמניעה הריחוק לה הוי
 הפסד כדק"ל המכיל כיוסו של חכמו הין לו עליו הלא
 הרעומת וכו' וב"ה בתשו' הרש"ב כ"ה ח"ג סי' רכ"ז ו"ל שאין
 בכלל ההולצה והפסד מניעת הריחוק שמכיל כיוסו של חכמו
 כבר אמרו בירושלמי שהיא פטורה וכו' שנתן שהתירו מלהקבת
 ההבדל לה התירו מלהכח להריוח הלא וכו' ומבואר שם
 דה"ע דתבעו בזמנו ו"ל שיש סחורה מוזמנת לקנות ואם
 לא יפרענו יפסיד ועבד' לא פרעו ועיין בה' כ"ה ה"ס סי' שפ"ו
 הג"ה ה"ט אות ס' טרמניעת הריחוק לה הו בכלל הינא דגרמי
 וכן השיב ר"ב ור"ה שכתב סי' ה'ק"ג ע"כ *

ד' דין ו' גובה מוזמן שטר וכו' מלקוחות כיון שיש הקול
 וה"ל ללקוחות לחוס שמה נתלו כתב וכו' וכו' רב"ש
 דהין שמעון נחמן לו' פרעתי דה"כ היה נחמן לו' פרעתי
 הפי' הורה שלא פרע לה ינכה מלקוחות רחוישי' לקנות
 כמ"ס הרמ"ב וכו' ומ"הן כסו' ע"ה סכ"א מלוה
 שהאמין ללוה שיהיה נחמן על השטר שהיה פרוע מועיל
 נמוגבי יורשי' וכו' ואין המלוה יכול לנכות בשטר זה
 מיורשי' ולא מהלקוחות הפי' אמר הלוי לה פרעתי הין
 המלוה טורף בשטר זה מהלקוחות רחוישי' לפירעון ולקנות
 וכו' ע"ש הרי דה"ס הלוי היה נחמן לו' שהיה פרוע הפי'
 הורה שלא פרע הינו טורף מלקוחות רחוישי' לקנות וה"ה
 שה"שך שם ס"ק לח"כ ו"ל מה"ה לנ"ש כסו' ק' דתפסד
 דשטר שהינו מקויס טורף ממשעבדי הע"פ שהינו חשיב
 שטר א"ה ע"פ הלוי דשאני התם דכיון שנתן ללוה לאמנות
 היתרע ליה וכו' ו"ל כנשל וכו' ו"ל כהכ' בכת' דלה' היתרע
 אס הורה הלוי שלא פרע לא חיישי' קנותא הרי כ' הש"ך
 ת"ה חחר דשאני התם דה"ל קיוס רק מנדבנן והאקמות
 הדאוריית' ע"ש ועוד דהתם נמי ק"ל דהינו טורף ממשעבדי
 מה"ט כמ"ס הרי"ב סי' רס' דהביאו הש"ך סי' ק"ק וורחייטו
 מהך דמלוה שהאמין ללוה וכו' ע"כ *

ט' דין ט' הין השטר נפסל בכך בהשו' הר"ה
 כלל ס"ח סי' ק"ג כ' דהין לפסול השטר
 בענות המלוה שלא הבע דשמה לא ידע בשטרות שהניח
 אביו וכו' ה' תורה חסד סי' קל"ה דה"ס היה השטר בידו
 ולא תבעו הוי אומדנא דמוכח שפרוע הוא וכו' האחרונים
 ע"ש הכל בהשו' הרש"ב כ"ה סי' תר"ז מבואר דהפי' המלוה
 עלמנו היה עני בתכלית ולא תבע את הלוי בחייו זמן רב
 עד שנתן הין לפסול השטר ע"ש ובכ"ה כ' הדרישה דה"ה
 כשהלוי מיירי שרחובן עלמנו המלוה היה חי והוליצו על
 יורשי' המלוה הלה דהגב וכו' והתם דוקא ידוע שהס ביד
 החריס משיס דהמר מהחולס הין לו שטר מש"ה הכה וכו'
 ע"ש כ' ועיין בהשו' מה"ס צור סי' ז' ומכריז' סי' ק"ט
י"ד דין יד' וכן כל שטר ופניס לכ"ה לחקור על זמן
 ג' הוד' פניס: הין לעשות אס חקירה
 הלה הם השטר ישן הרבה ה' תורת חסד סי' קמ"ז דלה'
 במהרש"ד ע"ש עוד בתשו' סי' קל"ה *

להביא ר"ה וכו' ה"נ כ' מר"ן הכי' ה"ע סי' ל"ו דאם טען
 שנתנו לו במתנת שכ"מ נאמן ל"ענה הרמ"ב כ"ס דבמתנת
 שכ"מ ח"ל ל"קני לך וכו' ע"ש והר"מ מה כ"פ ג' פ' סי' ק"ו
 כ' ו"ל הכל היבא ליהא עדים לא היה דקא טעין דבמתנת
 שכ"מ יהיבא נהליה א"ג דנקט ליה לשטרא גופיה בודיה
 לה מתומן הלא ברה"ה וכו' ע"ש דמתנת שכ"מ באמירה
 בעלמא קנייה וכו' וכו' ה"כ לטעמיה דרבא דאמר הותיות
 נקטת במסורה נמי אמאי מהימן וכו' דכיון דמהיניה
 מסירת השטר למקנא וכוהא דהיה ביה הישתכח דכי נקוט
 ליה לשטרא כמאן דנקוט ליה לנפשה דממונה ואמטול הכי
 מהימן הכל וכו' כ"ס ח"ג ד"ה מסר נמי קניו וכו' ע"ש
 דמסר ליה שטרא לחו מחמת ההוא מסירה קה קני ליה
 לזכותא דהיה ביה דה"ה ע"ג דלה' מסר נמי קני הלא
 משום דרבוי שכ"מ ככתובי' וכמסורי' דמי וכו' וכיון דכי
 קני לזכותא לחו מכח השטר קני ליה השתכח דכי נקוט ליה
 לשטרא לחו כמאן דנקטה ליה לנפשה דממונה דמי וכו'
 ע"כ ל' הרי רס"ל דהינו נחמן לו' במתנת שכ"מ נהנו לי הע"ג
 דה"ל קני לך וכו' והיינו משום דלה' קנה מכח מסירת השטר
 הלא בהמורה בעלמא הכל בשטר זה דקנה במסירה לכ"ע
 נחמן כיון שהיה מוחזק בשטר כמו בשאר מטלטלי *

ו' דין ה' כל דבר שנהנו במדינה וכו' כ"כ הר"ה
 בתשו' הביאו הטור ע"ש וכו' ה"נ כ' הר"ן
 כ"פ האשה שנפלה הוכח ככ"ה א"ה ע"ס כ' ר"ה דמכרחת
 דוקא בשלא נתנה לו במתנה נמורה מהנה חלוטה וכו' וכו'
 הרש"ב כ"ה ל"ל לפי דבריו עכשוו שהכל כותבי' כן אס נדון
 הוקה לשפירא דשטרא עד שיקנו וכו' ה"ל כפי' והני למר
 מדבריו מורי הרב שכ"כ כ"כ נכי כתבו בשוקא כיון דהכל
 מורגלים לכתוב כן בזמננו זה וכו' לכן כפי' שהרי הוא
 יודע שכל הס כותבי' וכללו ליה כפי' כתבו בשוקא הוא
 ואפשר לרין כן כ"ה ונרא' הדברים שהכל לפי ראות עיני
 הדיוני' ה"ה לומר כה"ה שהבעה כנוסח השטרות וכו'
 ע"כ ל"ג מה"רס בתשו' דשייכו ל"ק קנין סי' רכ"ז ו"ל ושכתבת
 דזמנין דלה' חתימי הלא הרי סהריו וכחוב הסופר בקנין
 וכ' כד חשבו ולכל הפחות ליבעו ג' חשיבי העיר ה"ל ל"ק
 ה"נ ברוכ פעמוס ג' כי מתנה שכתוב בהם וכך ה"ל פ'
 מתנה זו כתובה בשוקא וכו' ה"ה ע"ג דלה' ה"ל הכי הלא ל'
 כמ"ס התוס' כ"ה לפי שנהגו' עכשוו לכתוב בשטר ה"ל
 מתנה זו כתוב' בשוקא וכו' ע"ש ועיין ככ"ה סי' רמ"ב שפי'
 כן דבריו בה"ה ש' דהין מושגי' אס הנהן אמר סתם כתבו
 והין מלרכי' אוהו שיהמר כתוב' בשוקא וכו' משום דנהנו
 לכתוב וכו' ה"כ כשמלוה דעתו שיכתובו כמנהג סופרים
 וכי' זה נר' יותר שכל הס דבריו התוס' שס וכו' והדרישה שם
 הכריח לפ' גס דבריו התוס' כפי' ה' דשטר מהנה שכתוב
 בו סתם בלא כתובו בכרה וכו' הינו פסול' משום דנהנו
 וכו' ומתק מלת עתה מדבריהתוס' ע"ש כ' ומדבריו מה"רס
 והרש"ב כ"ה שכ' מוכח כהר"ה דקא הנהן בלא אמר כתבו
 בידה וכו' הכל הסופר כ' בשטר ה"ל מתנה זו כתבו בשוקא
 וכו' ו"ל דה"כ בספרו דק"ג רע"ד דכיון דהכי ההינדא
 דכל מתנה סתם הכי כתובי' בהו וכו' ה"ל פ' כתבו
 בשוקא וכו' והוא לה אמר הכי הלא סתם אמר ונר' דהכי
 סמכי' דכיון דסתם קנין לכת' עומד הדעתא דהכי מתנה
 דלכתבו כתיקון חכמים וקרי הוא כמ"ס כתבו לי כתיקון
 חכמים כדאמר' בעלמא כל המקדש הדעתא דרכן מוקדש
 ה"נ מתנה לכתוב הדעתא דרכן ע"כ ל"ע מ"ס כסו' מ"ה
 וסי' רמ"ב *

ז' שטר שכתוב בו שיפרע ההולצה על הכפל וכו'
 כ"ה"ק"מ מעדוקא שקבל עליו לשלם כולו

ו'ל שאין לנו טועני' בעד היתומים וכו' הלא כמה שדולים
 להו'יה מהחת יד היתומים הכל במנון שדולים הם להו'יה
 סוד החרים לה וכו' ודין היתומים בזה ושהר העולם שו'
 וכו' ע"ש והפי' לחיוב שכועה אין חו' בין יורשי' להזכה
 במ"ש הטור סי' ע"ה לענין חובע אין חילוק דבמו שאין
 נשבעי' על טענת ספק של חובע כד אין נשבעי' על
 טענת ספק של יורשי' וכו' ע"ש וה"כ כיון שהמנון ביה
 האשה והיא טוענת כריה אין טועני' לורשי' הבעל להו'יה
 מידה וכ"כ ה' כנה"ג בה"ה שם בדעת מהרי"ט דהא
 הנכסי' ביד האשה אין טועני' לורשי' להו'יה מידה הכל
 הם הם מונחי' ביד שליח כאמן הבעל אפי' על הגוף ואם
 מה טועני' לורשי' ע"ש ועיין בה' משנה למך פט"ו מה'
 טועני' דין ט' סב' דבמשלטי' נמי הם הם מונחי' ביד
 שליח שאין ה' מהם מוחק מוקמי' להו' בחוקת מריה קמא
 וב"כ הרמ"ה הביאו הטור סי' ר"מ גבי שני שטרות היוצאי'
 ביום ה' ע"ש ובפ' השוהל נוקמי' מהני' דהמחליף פ"ה
 כחמור וילדה וכו' כעומדת באגס ובסימטא ופירכי'
 ונוקמא החוקת מריה קמא ולהו' הודך הממע' ה' הא' מני
 סומכוס היה וכו' ע"ש מהמע' כהדיה דלרבנן כשאינו ברשות
 ה' מהם מוקמי' לה בחוקת מריה קמא וכן מלאהי' להרמ"ה
 בחשו"ס רמ"ד ובפ' המוכר את הבית קס"ו כ"כ ע"ש
 וכ"כ התו' בכפרה דף ג' ע"כ כד' הוראם וכו' ו' וה"ת מאי
 הריה משום דלא חליף ה' למשום דתפוס מ"ד המטלטלי'
 שאין עשויין להשאיל להשטר האם אמר לקוחי' בירי נהמן
 ו' דהילטרי טעמיה דלא חלף ה' לקטס והניחם ברשות
 שאינה שלו דלא תפוס בהם עכל והביא דבריהם מר"ן כפ"י
 סו' קל"ו ע"ש הלמא הפי' לקטס והניחם ברשות אחר לא
 חשיב תפוס וה"כ האשה לא חשיב תפוסה הפעפי' שהיא
 הפקידה ביד שליח מיהו נר' דהפי' הנכסי' אינם בידה אלא
 מוסקדי' ביד אחרת אמרה לבעלה אהה נתת לי כמתני'
 ודאי היתה נאמנת שהרי"כ הרמ"מ הטעם לפי שאין האשה
 מעיזה פניה בפני בעלה בדבר שהוא יודע האמת וכו' ובפ'
 ח"ה שם כ"מלר לפירות ירדתי אמרו' דנהמן משום דלא
 חלף אינם למיכל פירו' דלאו דיליה וכו' כ"כ התו' דהילטרי'
 טעמיה דלא חלף ה' לקטס והניחם ברשות שאינו שלו דלא
 תפוס כהם הלמא' הפי' הניקם ביד אחר דלא חשיב תפוס
 נאמן מה"ט דלא חלף וכו' וה"ה אמרה לבעלה אהה
 כתתלי' הפי' הנכסי' ביד אחר נאמנת אלא הפי' כהומרת
 במתנה נתנו לו והבעל טועני' בריה שהם שלונג' דנאמנת
 על גוף הנכסי' הפי' הו' ביד אחר מדהניח' אין מקבלי'
 פקדונות מן הנשים וכו' קבל מן האשה יחזור לאשה וכו'
 והמ"מ כפ"ו מ"ה בקדון כ' בשם קלמ' מפ' מיהא דיוחזיר
 לאשה שמעו' דאם יש מעינת ביד האשה נאמנה לו' נכסי'
 מליג' שרשפי' הו' נהנו לו' ע"ש שאין לבעלי כלום משמע
 ע"ש דמוקמי' לה באשה שאינה נו"כ בתוך הבית וכ"כ
 הרשב"ה בתשו' ח"כ ס' ע"ה על אשה שיש בידה מעות
 והמרה במתנה נהנו לו' ע"ש שאין לבעלי רשות וכו' ו'ל
 כבר ראינו בחי' שלי בשמעת דאין מקבלי' פקדונות מן
 הנשים שאני נוטה לדברי' מורי הר"י שקיבל משם ר"י שהוא
 נאמנת מדאמרנו קבל מן האשה יחזור לאשה ואם אינה
 נאמנת וכו' מיהו אם היה נו"כ בתוך הבית כל' ביד שאינה
 נאמנת והיא של בעל נאמנת עד שתבי' ראו' לדבריה מדתני'
 וכו' נג' סוכן הסכים הרשב"ץ בתשו' ח"ה סי' נ"ט דגם
 הרמב"ם לא כ"כ הלא באשה שאינה נו"כ בתוך הבית
 שהנכסי' שהם בידה שלה והיא ללא פירות ומה שגר'
 מדבריו כפ"כ מה' מלוה שהם של בעל נאמנת הפשרה הוא
 מחלף בין מעות עמומים לחינם עמומים הו' בין ברשות'

לכון הפסד הבעל ודחה תשו' הרי"ב ש"ע כ"כ א"כ נראה
 דמכאן למד רבו' דנאמנת האשה לו' במתנה נתנו אם אינו'
 נו"כ בתוך הבית דהל"כ למה יחזור לאשה ולא לבעל וכן
 מלאהי' למחר' ו' מונש בתשו' סי' קל"ה ו'ל האש' שמו'א
 לה בעלה מעות והיא טוענת שנתנו לה במתנה והבעל
 אומר שמה הוא ממעשה ידך היא נאמנת בזה וכבר אמרו
 אין מקבלי' פקדונות מן הנשים וכו' קבל מן האשה יחזור
 לאשה שגר' עו'ה שהיא נאמנת במה שהיא טוענת שאין
 לבעלה בהם כלום ואם ראה הבעל מתים וכו' ואח"כ
 לו לקנות במעות קרקע והוא חולק פירות וכו' עכ"ל ח"כ
 נר' הרמב"ם בשיעור רבו' מהר"ן מ"ג ו' מ' דהפי'
 הנכסי' ביד אחר היה נאמנת והא דמוקמי' הנכסי' בחזקת
 מריה קמא והלה שהניחם ברשות אחר' לא חשיב תפוס ה"ד
 במכר ומתנה שהנכסי' הו' ורועים למריה קמא הכל הכא
 לא הוחזקו לבעל והאשה אומרת שהם שלה הפי' הם מונחי'
 ביד אחר כיון שהם ביד הנפקד מכחה כאלו הם בידה דמו' וכן
 דאי תו' למר' וכתשו' כס' אפקת רובל סי' קס"ד סב' כדאין
 מהרס מטראנו וכו' ו'ל פשוט הוא שאין הפטרו' יכולים
 לעכב מלהחזיר הפקדון דהא וכו' ואעפ"י שקלמ' מפ' סוכרי'
 דאשה הנו"כ בתוך הבית אינה נאמנת לו' שלה הם לא
 משמע בן מרכי' הרמב"ם שכתב ולא ח"י וכ"כ הרי"ב ע"ש
 דהא דהניח קבל מן האשה יחזור לאשה הפי' באשה נו"כ
 בתוך הבית וכו' והפי' הבעל עומד ולו' ואו' שלי הם לא
 משנתי' ביה דבחוקה שהם שלה קיימי ודאי יעלה על הדע'
 שמפני שמת הבעל נו'אם מוחקת ונעמידו' בחוקת יורשי'
 הבעל דהא השתא הם כשהם טועני' בריה יחזור לאשה הכן
 שאינו יכול לטעון בריה עכ"ל ו' יחזור לאשה ובשתבוא לגבוי'
 כתובה חלול בשבועת' שהנכסי' אלו אינם של בעלי
 והפי' היתה מורה שהנכסי' אלו של בעל הם יחזור לאשה
 שאפי' תפסה לאחמ' למזונותיה אין מוליהי' מידה וכ"כ ע"ו
 שהיתה מוחקת בהם מחיים ואעפ"י שהם ביד אחר' ה"ל
 דגרע כחה וכו' דההם שאני אכשילת תפוס ולא המלוה הכל
 הכא שהאשה לקחה נכסי' אלו וכהם הפוס' ביד הנפקד
 מכחה הו' כאלו הם בידה וכו' עכ"ל הירוש' ל' דהפי' הנכסי'
 ביד אחר כיון שהם תפוס' ביד הנפקד מכחה כאלו הם
 בידה דמי' והפי' הבעל נו'אח' שלי הם אינו נאמני' דאין
 הנכסי' בחוקת הבעל אלא לפירות הכל לגוף הנכסי' בחוקת
 האשה הם הכל הם הבעל מוחק בהם לכ"ע אין נו'אח'
 מידו כמ"ש הרמ"ם כס' פכ"מ מה' מלוה בלוה הבעל
 מן האשה שאין נאמנת לו' שהם שלי להו'יה מיד הבעל
 וכ"מ שם מ"ב כפ"מ מה' חיות דין כ"ט ע"ש כל' חמ'
 ח' מ"מ מר"ן בחשו' הפי' האשה נו"כ בתוך הבית וכו' ק'
 דאם היתה נו"כ בתוך הבית ודאי דאינה נאמנת לו' שלי הם
 הפי' לגבי יתומים כדתי' בפ"ח ח"ה וכו' ע"ש לגבי הבעל
 כנכבחר בחשו' דהם כה"ח כ"כ סי' שט"ה וכ"כ הרמ"ם כס'
 כפ"ט מה' נחלות וכן האשה שהיתה נו"כ בתוך הבית
 וכו' וכן הלמנה שהיתה נו"כ בנכסי' יתומים וכו' עליה
 להביא דהיה והרמ"ם כס' בה' חיות ככל' כ' כע"ה כ' כס'
 הר"ב כס' דה' באשה שלא היתה נו"כ בתוך הבית ולמד כן
 מדתניה וכן האשה שהיתה נו"כ וכו' עליה להביא דהיה ש"מ
 דאם לא היתה נו"כ בתוך הבית שהיא נאמנת ח"כ הכה'
 מייורי' באשה שאינה נו"כ בתוך הבית

ומ"מ נר' דאשה שאינה נו"כ בתוך הבית ונאמנה נכסי'
 בידה הו' ביד אחר מכחה והמרה במתנה נהנו
 לה הפי' הבעל טועני' ברי' שלי הם היא נאמנת וכ"ש אם
 מת הבעל דאין טועני' לורשי' דכל טענה שהיה אביה'
 נדק להביא דהיה אין טועני' לורשי' כמו שהוכיחו התו'
 ככתרא

מנו לחצי טענה והתוס' רפ' ין הפס' דלא אמרו הלא כמגו
 דכדו דאלים אבל מנו שהיה יכול לטעון טענה אחרת לא
 אמרי' לחצי טענה כמ"ש התוס' בפ' חוקת הכתי' גבי
 לפירות ירדתי וכו' ויחא' מה שהק' על רש' כס דבפ' ין
 שם נראה דס"ל דאמרי' מנו לחצי טענה ובפ' ח"ה
 דל"ג בד"ה אמר ר"כ הדרה ארע' וכו' נר"ס' ללא אמרי'
 מנו לחצי טענה כמ"ש הרמב"ן שם סגן דעת רשב"ם
 וה"כ דכדו סותרים ע"ש דל"ג דבפ' ין רמנו דכדו ליתן לו
 מתנה הליס אבל מגו ריכול לטעון טענה אחרת לא אמרי'
 לחצי טענה וכה"ל כ' הר"ן בפ' האומר גבי מי שאמר
 בשעת מיתתו יש לי כניס וכו' לענין מגו במקום חוקה
 ואע"פ שהר"ן שם סייס דלא אמרי' מגו אפי' מה שצדו
 לחצי טענה ע"ש מ"מ אפשר דרשב"ם ותוס' מחלקו לכך
 וה"ל דה"ל מגו דלהד"ס והפס' שהס' וכו' הליס כמ"ש
 מהר"ם הלוי בתשו' מהרי"ט מט"ח ס"א סי' ס"ה דאמרי' מגו
 דל"ג דה"ס אפי' להזיח כיון שעיקר החוב ע"פ והסכים עמו
 הרב כתיבות משפט דקפ"ח ע"פ והק' שהוכחתי בס"פ כ'
 דלא אמרי' אפי' במגו דלהד"ס להזיח ע"ש מ"מ לענין
 מגו לחצי טענה ל' כן ולכך נהמין לומר גרשתיה ונתתי לה
 כל כחובה במגו דלהד"ס ועוד נראה דהכא שני טענות
 הם גרשתיה ונתתי לה עיקר ותוס' נאמין על התוס' כמגו
 ולא על העיקר אבל הוה רפ"ח וכו' כיון שזכה
 לשני דכדו כטענה אחת לא אמרי' מגו לנרע טענתו
 אבל הר' גרזלי תרומה כ' דאין נאמנ' הכא במגו דאחת
 נתתה לי משום דהוה מגו דהעוה וכו' הב"ש בסמ"ן פ"ה
 ס"ק ל' דס' ל' דהא דנאמנת לומר אחת נתתו לי משום
 דהוה חונה יכולה להענין אלמא דאפי' היא הנחת ממון
 חונה יכולה להענין וה"כ הוה מגו דהעוה ע"ש וכ"כ
 הרדב"ז בתשו' ח"ג סי' ק"ו וסי' ק"ז באשה שטענה על
 בעלה שפסה אותה לשמשו בנדחתה וכו' דלא אמרי' דאין
 האשה מעוהה וכו' דלא מרמי' העוהת להרדי תדע דאיה
 נאמנת כטענה אחרת במגו דאפי' בעי' המרה גרשתיה
 דרילמא בהא חונה מעוהה וכטענה אחרת מעוהה וליכא
 מגו וכ"כ המפרשים וכו' ע"ש גם מהר"ל כל ח"ג סי' ק"כ
 באשה שנתקשה קידושין גמורין ואח"כ המרה בפניו
 שכבר נתקשה קודם לאחר כ' דמה שנתנה לכאורה שהיא
 נאמנ' במגו דאפי' המרה גרשתיה ל' דהוה מגו דהעוה
 כדאמרי' מ"מ המרה תורה מורה במקלת וכו' וכן הסכים
 הר"כ מ"מ רכ"ט מכח הסברה דאין מקום לו מ"ל לשקר
 אפי' בעי' המרה גרשתיה כיון דחוקה חונה מעוהה וכו' וכ"כ
 הר"ט בכתב' כתי' בפ' האשה שנתארמלה וכו' וז"ל ומיהו
 חונה נאמנת כטענה אחרת משום האי מגו כיון דחוקה
 אין האשה מעוהה פתח כוז ומעוהה פניה כטענות אחרות
 ואין כאן מגו ע"ש וכן מלחתי להרשב"ה בר"פ האשה
 שנתארמלה גבי אהבה כתי' וכו' סכ' וז"ל וכדאמרי' וכו'
 שרפה ודאפי' דהכי' לא דמהימנא לה מגו דאפי' בעי' המרה
 לא כתב ליוק' ל' דה"כ ברייתא דוקא בנתארמלה דאיכא
 מגו אבל בנתקשה דליכא מגו לא דהא חונה מעוהה פניה
 בפני בעלה שורע האמת כמנה דכתב לה וכו' ע"ש
 הר"ן דל' דאין האשה מעוהה פניה בפני בעלה אפי'
 בהנחת ממון ומגו דהעוה לא אמרי' וכבר הוכיחו
 הרשב"ה בתשו' ח"כ סי' רע"ג והר"ט בכתב' בפ' שבו' וכו'
 הדייני' ובפ' כל הנשבעי' דאמרי' מגו ממעוה לשאינו
 מעוהה וכמורה במקלת דלא אמרי' מגו דהעוה ה"ל לחייבו
 שבו' ע"ש הלא ודאי דהכא משום דחוקה גדולה היא
 דאין האשה מעוהה פניה בפני בעלה ומה"ט מתירי'
 אותה לבתתי' חונה נאמנת כטענה אחרת כזה המגו

וכה"ל כ' התוס' ככתב דף ה' כד"ה וכו' כזמנו וכו' דאין
 זה מגו דלא חזיק חניש למי' פרעתיך הוה אבל רגל לו'
 פרעתיך התמול ושכחת וכו' מהר"ט מט"ח ס"א סי' פ' כמגו
 במקום העוה לא אמרי' כמו במורה במקל' וכו' ובפ"ק
 דב"ב כ' התוס' דאינו נאמן במגו דפרעתיך הוה לא
 חזיק כולי האי ולוהו מגו הוא הכל כשאינו חולפת יתירתא
 אע"פ שהוה יודע בשקרו לא מקרי העוה כדאמרי' ומורה
 ר"י וכו' ע"ש הר"ן דבמקום העוה ודאי לא אמרי' מגו
 וכאומר שדה זו של חביך וכו' ובפי' עיון וכו' דאמרי' מגו
 אע"פ שידע בשקרו היינו משום דלא מקרי העוה דליכא
 העוה כולי האי וה"כ כהומרת לבעלה גרשתיה דחוקה
 אין האשה מעוהה פניה בפני בעלה חונה נאמנ' כטענה
 אחרת במגו דגרשתיה דהוה העוה גמורה וכבר מהר"ט
 ח"ה סי' ז"כ הכריח כן ממשנה אחרונה דחונה נאמנת
 לו טמאה הני לך במגו דגרשתיה משום מגו דהעוה הוה
 ע"ש וזה הפך תשו' הרשב"ה שג' דנאמן לו' מוויף השטר
 במגו דגרשתיה ומהר"ה סי' רכ"ו כ' דאפי' התם דבכ'
 הטענות איכא העוה ע"ש וק' דה"כ ליהמנ' בשאמרה
 השטר מוויף מה"ט דחוקה אין האשה מעוהה פניה בפני
 בעלה הלא ודאי דוקא בה' גרשתיה דחונה מעוהה להפקיע
 עצמה מבעלה גם התוס' ביבמות דף ק"ו כ' דאיה
 שעה וכו' כ' וה' תוהמתי לא מהימנא לה במגו שהיתה
 יכולה לו' גרשתיה וכו' וכבר ה' כתיבות משפט שם הקשה
 כיון דחונה מעוהה לו' גרשתיה אפי' שלא בפניו ה"כ הוה
 מגו דהעוה וכת' דה"כ חונה מעוהה לו' מת' בעליה ה"כ
 למ"ל מגו דליהמנ' לו' מת' בעלי מה"ט דחוקה חונה
 מעוהה הלא ודאי דדוקא בגירושין איכא העוה לו' שגרשת
 בלא גט כידה ולה' עדים בגירושין קלא אית להו הכל
 כהומרת מת בעלי לכ"ע מעוהה דמיתה שכיחא במקום
 שאין אדם מלוי' ה"כ הוה מגו דהעוה כמ"ש במורה במקל'
 וכו' ע"ש וליתא דבסוף גרדים יליף ממתי' דהאומרת
 טמאה הני לך דאפי' למשנה אחרונה חונה נאמנת משום
 דמסקרה דלא ידע בה בעלי' אבל בגרשתיה יודע בה
 נאמנת דחוקה וכו' ואמרי' נמי התם כיני לביקך דמשנה
 אחרונה תהו תיובתא דרב המנונא דהא ידע בה בעלה
 ואינה נאמנת קסבר רב המנונא ה"כ היא גופא המרה
 נהי דבביאה ידע ביורה כחן מי ידע ומה משקרה ע"ש
 ולא משני דלא אמר רב המנונא הלא בגירושין דקלא ה"ל
 ואיכא העוה לו' שגרשת בלא עדים ובלא גט כידה הכל
 באומר' שמים כיני לביקך מעוהה ומעוהה דה"כ רב המנונא
 גופיה יליף לה מאומרת טמאה חונה לך דאפי' למשנה
 אחרונה דחונה נאמנת משום דלא ידע בה בעלה אבל בכל
 דבר יודע בה בעלה נאמנת וה"ל למ"ד שלא בפניו נמי
 אמרי' הני וה"כ מ"ש מת בעלי מגרשתי

מיהו הר"ן בפ' שבעת הדיינים כ' וז"ל וה"ל הא
 אמרי' מגו כה"ל דבהנהו ענין דאכלי חישלא
 וכו' וז"ל ודאי מגו כה"ל גרוע הוא ולא הליס לפטור
 משבו' כדאשכחן במורה במקלת שלא פטרנו תורה
 מן השבו' וכו' וכ"כ הר"ן כ"כ סי' ש"כ ע"ש הר"ן
 דבמורה במקלת דוקא לפטור משבו' לא אמרי' מגו
 אע"ל דכופר בכלי פטור מכח חוקה דאין אדם מעוה
 בפני בע"ח דהוה העוה גמורה ה"כ הוה חו' דלגבי ממון
 אפי' מגו דהעוה אמרי' והתוס' דכתב' נראה דס"ל
 דבמקום חוקה דאין אדם פורע בתוך זמנו לא אמרי' מגו
 גרוע דהעוה כמ"ש הר"ן דמגו גרוע לא הליס לפטור
 משבו' ולא מ"ל הוה אמרי' מגו במקום חוקה הלא במגו
 טוב וכה"ל כתבתי בס' ר"ח גבי שטר בעד ה' דמגו
 גרוע

גרועה העושה לה אמרו במקום שטר ע"ם הכל בעלמא
 אמרי לעולם מנו העושה מה"ט דאם ביה להחזיק בשל
 חבירו שלח דבין כל שמעיו פניו בכך ועיו ועיו כמ"ס
 בתשו' הרשב"א ח"ב סי' רע"ג ע"ס. ומה שהק' החוס'
 ביכמות אמרי הוניה נחמנת לו' מת במנו דגרשני הע"ב
 דמנו גרוע במקו' חיקה בר' משום דהתם ודאי מנו מדע
 לחוקה דלא מ"ל התם בר' פ' אי אמרינן מ"ל לשקר במקו'
 חוקה הלא כמת במלחמה דהמרה בדמי וכבר כ' התוס'
 שם דלא דמי להא דמ"ל כפ"ק רב"כ וחי לא מרע לה
 התם לפי שאין הוה כלל שהיה פורע בתוך זמנו הכל הכא
 נורע ויכול להיות האמת דמת במלחמה וכו' ע"ס ה"ב
 כמת שלח במלחמה דלא שייך בדמיו דהו' דאמרינן מנו
 במקום חוקה ואפי' מנו דהעושה אמרו' כמו בעלמא
 משא"כ בחוקה דאין אדם פורע בתוך זמנו כמ"ס ועיון
 בהש"ך סכ' על קו' הרב"כ כס' דלק"מ רביון שכל ממון שביד
 האשה בחוקת הבעל שיחבל פירות הע"ג דחיכה מנו
 אינה נחמנת דלא אמרינן מנו במקום חוקה וה' בית
 שמואל שם דהא דמנו במקום חוקה בעיה היה וכוון שהיה
 תובסת אין מולאין מידה כשיש מנו ע"ס הכל לפי מ"ס
 ביחא דמנו גרוע דהעושה במקום חוקה לה אמרי' ועור
 בריה דס"ל רחוקה זו גדולה דומיה רחוקה רכל מה שיש
 לאדם הוה שלו שהוה נחמן לומר שהוה של אחרים חפיו'
 במנו כמ"ס הרשב"א בתשו' ת"ה סי' הלף ומז' ובתשו'
 ח"ב סי' רמ"ה דהו' במנו במקום עדים וכן דעת
 הרמב"ם כמ"ס המ"מ בפ"ב מה' מלוה ע"ס וה' חוקה
 גדולה שכל ממון שביד האשה בחוקת הבעל ולא אמרינן
 מנו להוליה מחוקה זו דהא דמ"ל אי אמרינן מנו במקום
 חוקה ה"ד בכרי וכרי הכל כדרישנא אמרינן מנו במקום
 חוקה דהא ק"ל דמנו להוליה לא אמרינן בכרי ובכרי הכל
 בכרי ושמה נכי משתקטני נהנסי' אמרינן מנו לגבות
 כהו' וה"כ כ"ס מנו במקום חוקה דכרי ושמה פשיטא
 דאמרינן מנו הלא דהו' דחוקה גדולה היה מכת החוקה
 חשיב בכרי ולה אמרינן מנו

ג' כתב הש"ך דחלמנה שהמרה בעלי נתן לי
 במתנה דלא שייך ה"ט דאינה מעוזה וכו'
 אינה נחמנת ע"ס וכה"ג כ' הרמ"ה בפ"ג סימן ק"ז
 באומר שקנה השטר בכתי' ומסירה דהם גבה המעות
 והגיעו לידו נחמן רומיה דטוען לפירות ירדתי דנאזן
 משום דלא חנף איניש למיכל פירו דלאו ריליה וה"כ לח
 חנף איניש למשקל נמון דלאו ריליה וה"מ דשקיל מחוי
 מלוה דהיתו' לה"ט דלא חנף איניש משום דחייש רילמא
 אחי מלוה ומכחיש ליה בטענת כריה הכל היכא דלא
 שקיל הלא לחתך מותו אינו נחמן ע"ס כ' וה"כ דוקא בחיי
 הבעל נחמנ' לומר בעלי נחמנ' לימה"ט דחין האשה מעוזה
 פניה בפני בעלה משא"כ לאחר מותו הכל הא' ליתא דעל
 נוף הנכסים נחמנת היה לומר שאחר או בעלה נתנו לה
 ודוקא להוניה פירות נחוקת הבעל הוה ראינה נחמנת
 אה"כ טענה אהת נחמן לי הכל בשמ' בלה"ה פירות נכסיה
 לעצמה ואין לורשים בהם כלום כמ"ס הרמב"ם פי"ח מה'
 אישות והטור ומר"ן פה"ה סימן ג' ה"ע ע"ס ו"כ כיון שהיה
 נחמנת על נוף הנכסים אין לורשי הבעל כלום וכ"כ
 המכו"ט ח"ב סימן פ"ט ע"ס

ד' יש מי שאומר וכו' הרשב"א בתשו' הכואה מרן
 הבי' ה"ה סימן פ"ו בהכ' על ראוון שמתה
 השתרוש כירו שט"ח וילא' על שמה וכו' שכל מה שיש
 להאשה בחוקת הבעל הוה עד שהכיר ראהו לדכריה
 דהתניה וכן האשה וכו' והל' השיבני דכשתה אשתו יורשיה

זריכון להכיר ראהו וטועני' להם וכו' דהתם שאני שאין
 החפיו והיתומים טועני' כריה הכל כאן הבעל טוען כריה
 ועור דהכא שאני שהיה האשה יושבת תחת בעלה וכל אשר
 בידה הו' שקנתה הו' הלויתה בחוקת הבעל ואפי' מן הקהס
 וכ"ס כשהבעל טוען כריה ע"ס וכהכ' הרב בית שמואל
 שם כס"ק טו' דתשו' הרשב"א סימן תקע"ט שכ' דטועני'
 לורשי' ו"ל דמיורי כשהבעל אינו טוען כריה ומ"ס בתשו'
 דאפי' הם אינו טוען כריה אינה נחמנת היינו כל זמן שהיה
 בחייה הכל אם מיתה והוה טוען שמה טועני' בשביל
 היתומים ע"ס ולא דק דכתשו' הרשב"א מכוונת דאפי'
 מתה האשה והיו הבעל טוען כריה הוה הנכסים בחוקת
 הבעל ותשו' היה כמ"ס קל"ג ע"ס הכל הש"ך כתב
 דכשתה הבעל בחייה טועני' לורשי' שמה נתנו לה התם
 מתנה או נפלה לה ירושה דבין שהבעל מת בחייה ולא
 הנכסים מחוקתו דהא' לכו נורע שנתנו לה מתנה או נפל
 לה ירושה הרי הו' ירושה והם בחוקתו ועור דהורכה טפי
 נטעון לבעל שהם שלו דהא' הבעל הוה הורש הת' אשתו
 וטעני' לורשי' וגו' ע"ס אהר"ג נ"ר כמ"מ כלל ג' סי' ל"ה
 תמה דמה יענה בתשו' הרשב"א הוכחה כב"י ה"ה סי'
 ל"ו שכח ולא עוד הלא שכל זמן שהיו נ"כ בתוך הבית
 חפיו' היו חונות ושטרות ונלוות על שמה אינה נחמנת לו'
 שלי' הם עד שתכיר ראהו לדכריה שהו' לה נכסים ממ"ה
 דשם בחלמנה שמת הבעל בחייה ואפי' ס"ל דזריכה
 להכיר ראהו וה' בית אברהם כ' דל"ק כלל דההיא עיוני
 בעור החלמנה בחייה דודאי עליה להכיר ראהו ע"ס ולית'
 דתשו' הרשב"א היה כמ"ס קמ"ב ומיורי שם כמיתה
 החלמנה אחר מות בעלה לורשי' טועני' שהכתיב שלה
 וכ' עלה דכל שהיה נ"כ בתוך הבית חפיו' השטרות ונלוות
 על שמה זריכה להכיר ראהו ע"ס אהר"ג משהתה חתמה
 סי' כ"ח דהא כיון דהוה ס"ל דנחמנת אשה לטעון על מה
 שבידה שנתנו לה ע"מ שאין לבעלה זכות שא' מה שנתנ'
 לתוך כיס כשתה בחייו נמנו נטעון לורשי' כן דלא הו'
 הנכסים בחוקתו הלא בחוקת האשה ועור דהם וכו' יורשי'
 האשה מטעם דכשתה הבעל בחייה ילאו הנכס' מחוקתו
 ח"כ הם טענה היה בחייה אמרי' אינה נחמנת מה"ט
 דכמות הבעל הוה הנכסים בחוקת האשה ע"ס כ' ולא דק
 דהא' דנחמנת האשה על מה שבידה לו' שנתנו לה ע"מ
 שאין לבעלה זכות ה"ד אסג'לה היתה נ"כ בתוך הבית כמו
 שסיים הש"ך מיהו הם היתה חיה היתה נחמנת וכו' כשהיניש
 נ"כ בתוך הבית כמ"ס המ"מ בשם הרשב"א ע"ס וכו' כ'
 בהר"ה הרשב"א בתשו' ת"כ סי' של"ה על אשה שיש בידה
 מעות והמרה במתנה נתנו לי ע"מ שאין לבעלי רשות
 בהם הלא מה שאני נתן לחוק פיו' ל' כבר רהיתו פתי'
 שלי' כשמעתה דאין מקבלין פקדונות מן הנשים שאני
 נוטה לדכרי מורי' נ"ר יונה שקבל כס' ר"י שהיה נחמנת
 וכו' מיהו הם נ"כ בתוך הבית נראה לי ברור שאינה
 נחמנת והרי הם של בעל לגמרי עד שתכיר ראהו לדכריה
 מדתני' וכן האשה וכו' ול"ד שגו' בתוך הבית של היתומים
 היה חפיו' בשל בעלה וכו' ע"ס וכתשו' ת"כ סי'
 רע"ג הרי דהם היתה נ"כ בתוך הבית אינה נחמנת חפיו'
 על מעות שבידה שנתנו לה ע"מ שאין לבעלה זכות בהם
 והרי הם בחוקת הבעל לגמרי וה"כ כשתה אין טועני'
 לורשי' כן דכל טענה שאין המורים נחמן עליה בלא ריזה
 אין טועני' היתה לורשי' ודוקא אם מת הבעל בחייה כיון
 שאלו הנכסים נחוקתו והרי הם בחוקת האשה טועני'
 לורשי' שמה מתנה או נפלו לה בירושה הכל בחייה שאינה
 יכולה לברר אינה נחמנת כמ"ס הרשב"א ח"ב סי' מ' וז"ל
 ומדכא

ומדינא של מי שיואלות על שמו הם אלא שאתה מסמיר עליו מחמת שהוא נו"כ בחוק הבית וכו' אבל כשמת לה ריעה טעמיה ואין מחמירין עליו כ"כ וירך שטרון בהם בן בעורו חיו ואינו יכול לברר הלא מעמידים אותם בחוקת מי שיואלות על שמו ע"ש וכ"כ הרמ"ה בפ"ח ה"ס"ר ר"י ע"ש וה"כיון שמת הבעל כחיה הרי הם בחוקת האשה ומחמת שהיתה נו"כ בחוק הבית מחמירין עליו כבעורס חיה הם אינה יכולה לברר ומוליחין אותה מהחוקת המש"כ גבי יורשים דאין יכולים לברר מעמדי' הדבר בחוקתה אבל כשמתה כחיי בעלה לה *

ה' וכן

ח' מהאחים וכו' ה' כנה"ב דקדק בשם י"א דבריתא קתני דין ח' מן השמים והש"כ דין האשה והטור כחכמה הפיק הסדר שהם היה סונה אותם כסדרן כשהיה מוכיר דברי הרמ"ה על דין האשה הוא משמע דקרוי הפולח והוא ס"ל דדברי הרמ"ה הם דוקא באשה אבל בא' מן האחים מורה לבעה"ת וכו' והגון הוא ע"ש כבר תי' הררישה מ"ס הטור דין האשה קודם ע"ש ומרן הכ"י סי' רע"ו בשם תשו' הגאונים כתב הרובן היה מוחזק לעסיר גדול והיה לו וכו' כניס אחד גדול והאד קטן והגדול היה נו"כ בממון האב טען הגדול שכל הממון שלו ולא היה לאב כי אם דבר מועט כי אביאביו נק"ל לו ה' דינרס ומהם הרויח כל הממון ההוא והשיבו כיון שידוע שנתן לו אביו ה' דינרס נאמן כשכועה וכדאמר' גבי ח' מהאחים וכו' ותמה עליהם אפי' אין ידוע נמי נאמן כשכועה שהיו לו מעות חוץ משל אביו ומהם הרויח כל המעות ההם וכהב הכנה"ג רלובא תימא דכשאונו חלוק בעסקתו קי' לרכב דלריך להביא ראייה ויש מי שקורץ דבמטלטלין שהוא תפוס נאמן כשכועה בדברי בעה"ת והוכיח דוקא באשה ס"ל להרמ"ה דלא מהני חוקה וכו' הת מורה להרמ"ה באשה והרמ"ה מורה לבעה"ת באחים דנאמן כשכועה ואין דבריו מחוורי' בעיני עכ"ל ותימא עליו דהוא עלמנו בס"א דקדק בשם י"א כן מדברי הטור והסכים עמו ושכן דעת מהר"ם אלשיך וכוזה ניחא מה שכתב הר"ע עלמו כח"א הנה"ט אית י"ד על מרן הכ"י סי' קע"ט שכתב סכרת בעה"ת כלי שום חולק על הרמ"ה ע"ש דס"ל דהרמ"ה מורה בהאפי' דנאמן ובעה"ת מורה באשה דאינה נאמנה וכן דעת רבינו יונה הכיהו הרדב"ז בתשו' ח"ה ס"ר פ"ת וה' כני ההין סי' נ"ד וז"ל ונראה טעמו של דבר וכו' ואלו היה טוען בשעת הלואה בפני כ' שהמעות הם שלו ור"י היה נאמן כיון שהוא מוחזק בממון ואפי' לרכ דוקא באונות ושטרות פליג דבשעת טענתו וממון ביד האחרים וכבר הוא חוץ לרשותו דבחוקת תפיסת הבית אבל כשמת אין התומים יודעים כמילי דאכובהו להביא עדים שהזמין הילכך הרי הממון בחזקתו ע"ש הרי דס"ל דממון שהוא ברשותו נאמן עליו ודוקא באונות ושטרות אינו נאמן לפי שבשעת טענתו הממון חוץ לרשותו וא"כ במטלטלין שהם ברשותו נאמן ועיין בתשו' ה' כנה"ג סי' ל' מיהו לפ"ז באשה אפי' מיתה אין טועני' ליורשים דהא בחיסה ה"ט דטועני' ליורשי' משום דבשעת הלואה אמר בפני עדים שהממון שלו דהיה נאמן כיון שהוא מוחזק בממון אבל באשה דאינה נאמנת אפי' על מה שהם ברשות' לא שייך ה"ע אלא טעם אחר שכתב הר"י וינה דטועני' ליורשי' שמוריש' היה נכבד ראייה שהממון שלו ול"מ כן אלא גם האשה נאמנת על מה שהוא ברשותה ואי אמרה בפני עדים בשעת הלואה שהממון שלה נאמנ' טועני' ליורשי' כן וכנ"מ משמע דאשה נאמנת טפי מהאחי'

דעלה דבריתא דקתני ח' מן האחים וכו' וכן האשה וכו' אמרין מאן וכו' מ"ד אשה כיון דשטחה לה מלחא דאמר קא ביתה קניתי יתמי לא גזל' מיתמו קמ"ל ע"ש וה"כ כיון דהא' נאמן על שברשותו פ"ס אשה כבר כתבתי דבר הרמ"ה בפ"ה ה"ס"י ר"ט דס"ל גבי אחר מן האחים דמטלטלי' גרידו מאונות ושטרות ועליו להביא ראייה ומה נראה דעת הגאונים במ"ס ה' בני אהרן בתשו' שם וכן נראה דעת הרמב"ם בתשו' שהביא מרן הכ"י סי' קע"ז קמ"ד וכפ"ס ה' כנה"ג ע"ש אית דב"ה ע"ש וכ"כ הרב משפט דקמ"כ פי' ג"ט ע"ז וכ"כ הרמב"ם בתשו' ח"ד סי' רל"ה בלח"ד מן האחים שהיה נו"כ בחוק הבית דאינו נאמן אפי' על הנכסים שהם ברשותו ע"ש *

ו' בתב

הש"ך דבמטלטלי' אפי' אית גדול הבית אלא הוא ציה לשאר האחים או שכלטנו"כ בחוק הבית הוא בחוקת הכל אבל בשטרות יולדות על שמו אפי' לא היה גדול האחים השטרות שלו דלמה נכתבו על שמו דשטרות מיואלות בשמו עדיף ממטלטלי' וכן דב"ה ה' מן האחים בגון גדול האחים וכו' נ"ל להביא ראייה דבין שהיה הוא לבדו נו"כ בנכסים אלו"כ כ' מהר"ם אלשיך פ"ו כ"ה ע"ש * אבל מדברי הרמ"ה בע"ח ה' סי' ר"ט משמע דאין ח' בין שטרות למטלטלי' שלמד למטלטלי' מלמות ושטרות כק"י ו' משהו שהיו המעות בחזקתו קודם שכתב השטרות וכו' ח' דבמטלטלי' אפי' אינו גדול הבית או שפולס נו"כ בחוק הבית הוא בחוקת כל האנשים ה' בשטרות יולדות על שמו ע"ש *

ז' בתב

מהרש"ם ח' קס"ד דשופים אפי' לא נודע כבורח שיש לו נכסים אחרים תלי' והביאו ה' הגה"ב ד"ב ע"כ דעת הל"מ מ"ס השופים שכת' בשט"ח שיש לזחף על אחר ה"ט אין השטרות שיהא מהשופים נאמן למר נפרעתי והחזיקי לכיס מנו דהי' בני המר אין שטר' מן השופים ה"ל שלי כיון שהשטר על שמו ע"ש משמע אפי' אין לו נכסים אחרים אבל מהרי"ט מ"ס ח' ב"ט ב' דמי' שיש שכתב השטר על שם ח' ממש לא הודע בן האמר נאמו בא' מן האחי' וכו' ע"ש וב"ב ה"ב פ"ג ב"ג וז"ל וכו' ה"מ ב"ס וכו' להאי משמ' דקתי על מ"ס תחילה בשטרות שכתבו' על שם ח' מן האחי' וכו' דה"כ משה הוא זג שאמר אבל איתו שטען שנתנו לו וכו' דלמה יהא חלוק בין ח' מן האחי' או ח' מן השופים' רבין דידוע שהם חזתפי' על השטרות שהם כותבי' על ח' מהם הוא בחוקת שניהם כיון שזינסי' תלוקי' בעיסתן וכו' ע"ש הרי בהדיא דאין ח' בין שופים' לאחים וכו' כהדיא מדברי המביט ח"ג ח' ל' החכמים שעמו ע"ש וז"ל ר' אחי' כס' המקה שער לג' אבל אם אחים הם או שופים' שממונס מעורב דהתם הם נכתב שטר על ח' מהם ח"ע פ' שהקרקע בידו והשטר על שמו ח"ס בא' ח' מן השופים' או ח' מן האחים לטעון עליו וכו' ואם טען ואמר לא קניתי אלא ממון שהיה לי כפ"ע ואינו מן השחוקים עליו להביא ראייה בעדים וכו' אבל ח"ט מת איתו האח או אחותו השחוק נכתב השטר על שמו וכלו האחים לחבוב את בניו אין אנו מלרבי' לכניו שיביאו עדים וכו' ע"ש כ' ועיין בתשו' מהרש"ך ח"ד סי' ק"י *

ח' בתב

הש"ך ח"ק ט"ו ר"ח טען שאר האחי' נתנו לו במתנה דנאמן במנו דלה' דמ"א חזורהו וחיבא למי' דא"כ במטלטלי' לטעון ליורשי' שאר האחי' נתנו לו במתנ' דהא ח"ס היה אביהם קיים וטען כן נאמני' ונר' דלא שכיח' שהאחי' נתנו לו במתנ' וטענת דלה' שכיחא לא טעני' ליורשי' ואפילו להפוסקי' דטעני' ליורשים

בטורות עש"כ וכ"ה ערות ביעקב סי' ס"ז דף קע"ג
 דחין מי שחולק בזה וכ"ה פני משה ח"ס סי' פ"ז דלה
 מצונו חולק בן מל' רבי ירוחם כספי' מי שכ' משמע שיש
 מי שחולק ולה נודע מי הוא ולא שבקינן דברי הפוסקים
 המפורשות עש"כ וליחא שהרי בעל התרומות שער נ"ט
 ק"ו כ"ו ו"ל ו"ע ג' דגרסינן בת"ה ה' מן החמים שהיו
 פגומים ושטרות וליחא על שמו דקי"ל כרב דעלוי להביא
 רחיה ה"מ חוגות ושטרות דוקא שאין הפוסקין מחוור' כנגד
 הממוזן אבל הם יש מטלטלי' בוד' וטועני' שלי הם שנתנו
 לי חו' נחם לי' כאמן וכו' והביאו מרן הכ"ה סי' קע"ט וכ"כ
 בשער נ"ה ח"ה ח"כס"ה ר' נתן בר מאיר עש"כ הרידס"ל
 מטלטלי' עדיפי מהוגות ושטרות ונחמן עליהם חפי' בחייו
 וגם הטור כספי' הרמ"ה שכ' דט"ה הם כנולדו לה מטלטלי'
 ברשותה עליו להבי' רחיה ה' דכחיה הכל הם גנתה מורה
 דהו' כחוקת יורשים דל' גרעי' מ' חוגות ושטרות שאין גופן
 ממנו וכן דקדק ה' כנה"ג ח"כ מדברי הטור דגם
 במטלטלי' הם מת' על החמים להביא רחיה ע"ש והף
 שהרמ"ה בע' ח"כ' דמטלטלי' גרעי' מהוגות ושטרות
 מ"מ משמע מדבריו שם דלענין דנה' אין חילוק בניהם
 ע"ש גם המרדכי בפ"ח ה' הביא חס' מהר"ם על הלמנה
 ראוהו שנשאח לשמעון והכנסה לו ספרים שהיו של ראוהו
 בעלה ה' ומתה ובה' חנוך כן ראוהו והכע' ה' שמעון
 שחמו לה כשבעה על בחובתה והספרים בחוקת ראוהו
 שבסק דעל חנוך להביא רחיה כה' מרינן הכה' דהם מת'
 על החמים להביא רחיה ר' בקרקע מוקמינן בחוקת
 מרח' קמה ע"ש הלמח' במטלטלי' נמי אמרינן על
 החמים להביא רחיה וכ"כ הרב' ח"ה סי' פ"ח ע"ש וכ"כ
 מוהריב"ל ח"ה סי' ס"ט ע"ש וכ"כ הרשב"א כתשר"כ
 סי' ל"ה על נכסים שנמלאו ביד' האשה ומתה וז'
 ומסתברא לי' שהנכסים כולם בחוקת רחל בין נשבעה ובין
 לא נשבעה וכו' והאפי' היתה נו' כ' בחוק' הבית וכו' חפ"ה
 אחר שמתה על יורשי לוי' להביא רחיה דטועני' לה הע"ג
 דל"מ למטען וכדק"ל בה' מן החמים שהיה נו' כ' בחוק'
 הבית שחם מת' על החמים להביא רחיה וכדון זה ה' מן
 החמים והאשה שהוגות ושטרות שולחות על שמן שניהם
 שוין דבחייהם לריכז' להביא רחיה והם מתו על י' חומיה
 להביא רחיה עכ"ל היו גם הרשב"א ס"ל דנכסים שנמלאו
 ברשות האשה שמתה בחוקת' הם ואין חילוק בין האשה לה'
 מן החמים ורבי הרשב"א סי' תתקס"ח כבר כתב הש"ך
 דהם גם מורשים וכול' לטעון בן ע"ש וכן מבואר בתוס'
 פ"ט דכתרה דרין אשה בה' מן החמים דהם מתה בחוקת'
 יורשיהם וכו' משפט דק' ח"כ סי' ע"ו כ' דהממוזק
 יכול לומר קים' ל' כבעה' ת' במטלטלי' דהפי' איבא עדים
 אבל מהר"ם ש' חסון' בס' בית שלמה סי' ל"ב כתב בין
 דבריה וה' המטלטלי' מי הוא הממוזק ראו' לדון ברעת רוב
 הפוסקים ומרן הכ"ה סי' קמ"ו קמ"ד כתב כספי' הרשב"א
 בתשו' על ה' מן החמים שהתפס' שיש בידו ממנו וטוען
 שהוא של אחים עליו להביא רחיה וכתב הכנה"ג שם הות'
 רכ"ה כרה' דס"ל דהא דאמרינן אחר' מן החמים שהיו הוג'
 ושטרות וולחות על שמו עליו להביא רחיה מייורי' אפי'
 כתופס' ממנו ודלה' כבעה' ת' ומרהימ' כת' דהפי' הפקוד
 הנכסים ביד' שלוש ומת' על יורש' להביא רחיה וכתב
 הכנה"ג בתשו' סי' ל' דה' לדמון דמחלק בין חוגות
 ושטרות לשאר מטלטלי' הכל למ' ד' דחי' חילוק' לה יוכל
 הממוזק לומר ק"ל ועוד ראשון דה' ד' במפקי' חס' ולה'
 פירש למי הם ולמי אלה הכל במפקי' ומפרש שחם שלו
 לכ"ע על החמים להביא רחיה דומה למ"ש ר' יונה דכל

שבשעת הלוחה אמר שהם שלו ואין ע"ש
יג בתב הרשב"ם סי' קמ"כ על א"ז שהיה
 מתעסק עם אביו ומת והיה ח' הלמנה
 ואביו טוען שהכל שלו וז' אבל חס' איתו מתברר בעדים
 גובה מהם לפי שכל מה שיש ברשות האדם בחוקת שלו
 הוא וכו' והאפי' היה נו' כ' בחוק' הבית דחוקה מה שיש לו
 הוא של אביו דאמרינן בפ' חוקת וכו' קאמר שמואל
 התסדרתם מת' על החמים להביא רחיה וגו' ע"ש מבואר
 דס"ל דאפי' האב טוען כריה עליו להביא רחיה וכן דעת
 מהר"ם חלשיך סי' י"ט ע"ש הוא היפך תשו' הרשב"א ח"ג
 סי' קל"ג שכתב באשה שחיתה נו' כ' בחוק' הבית והיו
 שטרות וולחות על שמה ומתה והבעל טוען שמכיסו נעשו
 וכו' וז' שכל מה שיש להאשה בחוקת הבעל וכו' והא'
 דתנא וכו' הע"כ שטוענת בריה והיתומים אין מכחישי'
 אותה והינם יורשים מאומה כ"ש כחן שהיה כבר מתה
 ואינה טוענת והבעל טוען בריה ודבר מלוי והל' תשיבני
 דהם כשמתה אין יורשים לריכז' להביא רחיה וטועני'
 להם וכדאמר שמואל דמדה לי' הכה' שחם מת' על האחי'
 להביא רחיה וק"ל כותיה דהתם שאני שאין האחי' והיתומי'
 טועני' בריה הכל כחן הבעל טוען בריה ועוד דהתם וכו'
 ש'לו לא היו נו' כ' בחוק' הבית אין להחיים ולהיתומים
 כמה שנמלה חתה ידם כלום או שקנו או שהלויה הכל
 אשה היושבת חתה בעלה היא וכל הבית שיש בידה הוא'
 שקנתה או שהלוי' בחוקת הבעל הוא והאפי' מן הסתם
 וכ"ש שהבעל טוען וכו' עכ"ל והובא בכ"ה סי' פ"י
 בקיבור ע"ש וה"כ שהאב טוען בריה חפי' מת' חסון אין
 טועני' ליורשי' וכ"כ במיוחדות סימן מ"כ וז' ראוהו היו
 לוג' בניס' ונחן לכל' ה' קרקע ירוע ואוכלו' על שולחנו
 ונפטר ח' מהם והלמנה תובעת כתובתה וטוענת ששלוש
 הפרקמני' של בעלה וראובן אומר דכל המטלטלי'
 והמעות והפרקמני' שלו וכו' הם חוגות ושטרות על שם
 אותו הנפטר הם שלו הע"כ שהיה נו' כ' בחוק' הבית דאמור'
 מפורות קרקע שנתן לו קמץ וכו' אבל כל שאר נכסים שהם
 בחוק' הבית הרי הם בחוקת האב שהבית שלו והם סמוכי'
 על שולחנו וכו' עכ"ל משמע דהם לא היה לו קרקע'
 דאמרינן מפורות ה' והוקרקע קמץ חפי' מת' אין טועני'
 לה וה' ט' משום דהאב טוען בריה וכן דקדק הר' בני' הרב'
 סי' כ"ד חלה' שכתב ואע"פ שהלמנה גרה' שטועני' בריה'
 ג' כ' וכתותה תשובה כתב הרשב"א שאין האחי' והיתומי'
 טועני' בריה' כנראה דהם היתומים טועני' בריה'
 חפ"פ שהחיים יטענו בריה' הינו כלום וכו' ודחי' לאו דוקא
 נקט יתומים שהרי יורשי' האשה טועני' בריה' ועכ"ל ח'
 הרשב"א וקיים הכל כחן הבעל טוען בריה' בנר' רבהו'
 בני' ע"ש וליחא דכפ' השואל אמרו' דסומכים מורה בריה'
 ובריה' דמוקמינן ביד' המוחק ולא אמר יתלוקו חלה' בשמה'
 ושמה' ע"ש הלמח' בריה' ובריה' עדיף משמה' ושמה' להוקמי'
 הממוזן ביד' המוחק והכל הנכסים הם בחוקת' מני' שולחו'
 על שמו טפי דמה' ט' טועני' ליורשי' כמ"ש הרשב"א בתשו'
 ח"כ סי' מ' וז' ומריב' של מי שולחות על שמו הם חלה'
 שאתה מחמיר עליו מחמת' שהיה נו' כ' בחוק' הבית וכו'
 אבל כשמת' לא ריעה טענתיה ואין מחמירי' עליו כ"כ
 ודין שחרון בהם כן בעודו חי' ואינו יכול לברר חלה'
 מעמידין אותם בחוק' מי שולחות על שמו ע"ש וכ"כ
 הרמ"ה בפ' חוקת הבתים סימן ר"ע"ש הלמח' דמרינה'
 בחוקתה הם ובחיי' הוא דמחמירי' עליו וה"כ אי' כשמת'
 ושמה' מעמידין הנכס' בחוקתה כ"ש בריה' ובריה' וכה' חס'
 קמ"כ' כה' שכתבתי מבואר דטוענת יורשי' האשה לא חסיבא

ולזה והסכים עמו בעל התרומות שער י"ד חלק ט' ע"ט
 וגם לרע"ה הרמ"ה והטור וכן פסק מרן שם דטוענין ליורשי
 הלזה שמה פרע הכונה דטוענין ליורש אפי' לחובת יורש
 אחר וכ"כ הסמ"ע שם ס"ק ח' ע"ט ה"ד להחזיק ולא
 להויליג וב"כ מהר"ם בתשו' הארופות סו' קמ"ג וז"ל מיהו
 בלא"ה וכו' טוענין ליורש מאי דמצי אבוהון למטעין והלו
 היה אביו קיים הו"מ אמר וכו' והע"ג דהתובע נמיי יורש
 המויליג מחבירו עליו הראיה וכו' ע"ט וכן דעת ר יחיאל
 והרא"ש בתשו' כלל ז"ט סי' ר' ע"ט ועיין בתשו' פרח מטה
 אהרן סי' קכ"ד ה"כ ה"ן טוענין ליורש להויליג מיורש אחר
 לב"ע וה"כ אפי' מתה שדה והיו חוטט ושטרות יולאות על
 שמה ה"ן טוענין לבנה ראוין להויליג מיתום לאה וכ"כ
 הרשב"ה בתשו' ת"כ סי' ל"א דלא אמרי' הותרה ומהם
 קמלח דה"ן אומרים כן להויליג ללא להעמיד וכו' ע"ט וה"ף
 ע"ג דשטר' יולאות על שמה הו"ו בחוקת' כיון דעכשוו הס
 כוד יתום לזה שלקחה וכו' הרי הס בחוקת' וה"ן טוענין
 ליורש להויליג מיורש אחר כמ"ס ועוד כר' דמיינו שמה
 שדה בחיי בעלה וכבר כתב בתשו' ח"ב סי' קל"ג דכל מה
 שיש להשה בחוקת הבעל הוא וכו' ומבואר דס"ל דאם היתה
 ט"כ בתוך הכית אחר מיתת בעלה וה"כ ממה טוענין
 ליורשיה אבל כשמתה בחיי בעלה אפי' מת הבעל אחריה
 או שאינו טוען בריא ה"ן טוענין ליורשיה משיס דכל מה
 שיש לה בחוקת הבעל הוא וכ"כ ה"כ כמ"ס ח"ב סוף
 הגב"ג ע"ט וס"כ דמיינו שמה שדה בחיי בעלה ה"ן
 טוענין למקבל מתנה ועמ"ס לעיל בהג"ה י"ט מי שאו'
 וכו'.

סימן ס"ג

וכו' ע"ט והתם ה"ד תפיסה בעדים אבל תפיסה בלא
 עדים אפי' ה"ן כתי' יולא ממ"א דקורעני השטר כיון שתפס
 בלא עדים כאמן במנו דלהר"מ וכן לשון הש"ך בסי' מ"ו
 ס"ק ל"ח וקורעני השטר ולא מהני תפיסה בעדים ע"ט
 משמע דתפיסה בלא עדים אפי' ה"ן כתי' יולא ממ"א
 מהניא וכן מלמדי כס' ה"ן לכתובות סוף דף ע"ג ב' ומנין
 דתפיסה מאתים וכו' שכ' הרשב"א ה"ן דאיכא שטר' כידו'
 ותדינא לא בעי קיום דעדים החתומים על השטר כמו
 שנחקרה עדותם כב"ד אס תפס שלה בעדים לא מפיקין
 מניה דלא אמרינן מנו במקום עדים כיון דאיכא עדי שטר
 דמסייעיליה והרא"ב דס"ס ל' דאם ה"ן כתי' יולא ממ"א
 אפי' תפס שלה בעדים מויליגין מידו משיס דמ"ל לשקר
 במקום עדים לא אמרינן והרמב"ן חלק עליו ע"ט וכתשו'
 הרשב"ך ח"ן כ"כ סי' רע"ב דנ"ר ור"א כרעה הרמב"ן והרשב"א
 בכאו כ' והמרו שהעדים פסולי' אפי' ה"ן כתי' יולא ממ"א
 שהם נאמנים הם תפס המלוה שלה בעדים ה"ן מויליגין
 ממנו והרא"ב ד' לא אמר התם אלא משיס דהעדים נאמני'
 לקרוע השטר והו' מנו במקום עדים אבל הכא דלא נפסל
 השטר לגמרי לכ"ע אס תפס בלא עדים כאמן במנו
 דלהר"מ ובעה"ת ש"ז כ' דין זה בשם הר"ם שאפי' שנתקין'
 בחות מו' ה"ן גובין בו לעולם ותמה ה' גידולי תרומה דאם
 לא נתקיי' אפי' לא החרע ה"ן גובין בוכשהלוה חומד
 מזויף וכו' ור"ל משיס דככל שטר אפי' לא נתקיים אס
 תפס המלוה ה"ן מויליגין מידו ור"ד דהכא דאחרע אפי'
 תפס מויליגין מידו אבל אס נתקיים גובין בו הו' דס"ד אס
 נתקיים אע"ג דה"ן גובין בו מ"מ אס תפס מויליגין מידו
 דנתקיים בחותמיו הכא הו' כמו שאר שטרות שלא נתקיימו
 כלל דאם תפס ה"ן מויליגין מידו קמ"ל דאפי' נתקיים ה"ן
 גובין בו לעולם דאפי' תפס מויליגין מידו.

ג' כתב

הרשב"א בתשו' הביאה מרן הכ"ה סי' ה'
 מ"ב וז"ל ואפי' יולא שטר זה חתום בעדים
 ונתקיים השטר ע"פ כ' עדים בעלמא מחזקי' אותו
 כמוזייף כיון שכאו אותן ב' ואמרו שלהם אמר לזייף אותו
 וכדגרסינן בפ' ה"כ ה"ו ה"ו שער' ריעא וכו' ואע"ג דהתם
 לא אמרינן אלא דלא מנבי' בו' דמשמע ה"א מקרע לא
 קרע' ורבותא הכא לא שרינן לכתללה לא הו' דהכא
 בחוקת התר לעלמה הו' וחס אתה אוסרה לעלמא הרי
 אתה מויליגין מחוקת' ע"י שטר זה ריעע כאלו כנפה בו
 וחוליה ממנו מחוקת בעליו וכו' וכה"ג כ' הר"ן בפ"ק
 דניטון גבי המביא גט מאי' וכו' ח"ל כ' התוס' דמהה
 שמעינן דמנו שבה ליפרע מנכסי חבירו שלה בפניו הו' מן
 היחומים או מלקוחו כשטר שכירו גובה וה"ל לקיימו דלא
 חיישינן למוזייף אלא כשהלוה טוען בריא שהוא מוזייף וכו'
 ולפיכך מניחי' האשה לינשא ולא חיישינן שמה מוזייף הוא
 וכו' וה"ן זו ראויה לפי שאין האשה זו ממנו של בעל אלא
 ברשות עלמה היא לינשא ואין לא מכעו' לה וכו' ע"ט הרי
 דאע"ג דטוענין ליורשים וללקוחות שמה מוזייף שלא להויליג'
 מהם מ"מ מניחי' האשה לינשא בגט שלה נתקיים אפי'
 היתה בחוקת בעלה ולא חיישינן לזויף לפי שקיה ברשות
 עלמה לינשא וה"ן מונעין אותה וכו' ש' באשה שהיתה בחוק'
 פנייה דמניחין אותה לינשא וה"ה כשטר קידושין ריעע ה"ף
 ע"ג דנתקיים מניחי' אותה לינשא ונראה דלמאידק"ל
 דטוענין ליורשים וללקוחות מוזייף ה"ה כשטר ריעע דאפי'
 נתקיים בחותמיו דינו כמו שטר שלא נתקיים כלל וה"ן
 גובין בו שלא בפניו זלא מן היורשים והלקוחות.

ועוד

כתב הרשב"א שם דכל שלא באו עדי השטר
 ממש נאמנת היא לומר שטר מוזייף והו' מגו

א' דין א' ובאו

וכו' אבל ער ה' פשיטא דלא
 מרע לשטר כמ"ס ה' תורת חסד סי' דס"ה ע"ט ונראה
 דאפי' באו כ' והעידו ששאל לא לזייף לו לא מרעו לשטר
 וכ"כ הר"ב בס' ה"ז לכתובות זז"ל ואלא דאחו כי תרי
 ואמרו לדידהו וכו' ולא בעי לאוקמא בגון דאחו כי תרי
 ואמרו הנו שמענו בשתבע' לחד באיסור וכו' אבל בשתבע'
 לשנים הרי הפקירה עגמה לכך ומס"ה ה"ן לה קנס וה"ן
 לפ' דה"ק לדידהו הבעתנהו בהיסור פי' לכל חד וחד
 באחי נפשי' והלבך השמועי' רבותא דאפי' דה"ן כאן חרי
 סהדי בבת ה' אפי' ה' מחוקי' לה כמפקרה וכ"כ דה"ן כי
 תרי ואמרו קמי' דה"ן הבע' לחד באיסור דה"א איכא תרי
 סהדי בבת ה' דליתא וכו' דתפסת מועט תפסת וה"ן לך
 לאחזוקי דבעולת אלא בדברים הקרובים ובעדות כזורה
 דראוה שבעלה וכו' וע"כ י"ל כן דכותה כשטר ה"ן לך
 לאחזוקי כיופא אלא בדברים הקרובים אל השכל דאמרי'
 זופי זויף עכ"ל הרי דאפי' באו כ' והעידו ששאל לא לזייף
 לו הו' ששאל לכל ה' וה' כפ"ע לא מחזקי' ליה מוזייף א"כ
 תבע לב' ככ"ה לזייף לו.

ב' אין

גובין בו לעולם כ' הסמ"ע נר"ד כ' לעולם
 ללמד דאפי' תפס את' כ' מהלוה קוודים
 ומויליגין מידו ע"ט ונר"ד ככל שטר שלה נתקיים וטען הלוח
 מוזייף אס תפס המלוה אפי' בעדים ה"ן מויליגין מידו
 אבל כשטר זה דאחרע אס תפס בעדים מויליגין מידו אבל
 אס תפס בלא עדים והו' דנאמן במנו דלהר"ם שהריב'
 הסמ"ע ס"ק ח' דבסימן מ"ו בדין אס באו כ' והמרו'
 שהעדים פסולים הו' אע"ג דאמרינן דה"ן גובין בו ולא
 קורעני' אותו מ"מ מניחי' אותו כידו כיון דמהני תפיסה

דאי כעיה המורה נרשתני וכו' והע"ג - דמנו במקום עדים
 לה אמרינן או אהו עדים גופיהו דתחומי כשטר אבל הכא
 לוכה עדים דתימור מזוייף הוא וכו' ע"ש וגיה מזה השטר
 פקדון וטען הנפקד מזוייף ובלו העדים והמרו שחל
 מהם לזייף לו. נהמן הנפקד לומר מזוייף כמנו דנחנכו
 והטור סי' פ"ה כ' דהו' הולא ט"ח על שמעון ושמעון
 הולא שטר שראובן מכר לו שדה ההר שהגיע ומנו של
 שטר והומר תלו היתני חייב לך ה"ל ליפרע ממני ולא
 למכור לי ש"ך וכו' ונחמן הלוח נומר פיעתי וסוכר ה"ל
 ר' אבד הפי' יש בו נחמנות אבל אינו נחמן לומר מזוייף כיון
 שהוא מקני' וכו' והוא דעת הר"ש וכו' הר' יונה בס'
 ה"ו לכתובות ו"ל ודוקא כשכח הלוח בטענת פירעון
 אבל אם בטענת מזוייף להו' וכו' ומשום מנורמ' לפרוע
 הוא אינו נחמן לומר מזוייף דכיון שנתקיים השטר ה"ל
 כמנו במקום עדים ובני חזקה מ"ל אי מהניא חזקה
 במקום עדים והפאר דהרשב"א ס"ל דהתם נמי נחמן לו'
 מזוייף כמנו רכל' שלא כהו עירוי השטר לה הוי מנו כמק'
 עדים ו"ל הרשב"ה כתשו ח"ר סי' ט"ו וט"ז ע"ג דבעיה היה
 בדים בתרה' אי אמרינן מ"ל לשקר במקום חזקה ה"ל
 מסתברא דחזקה דהכח עדיף ואלומה דהא וכו' הולכך
 הפי' מנו נמי במקום חזקה זו לה אמרינן וכו' ע"ש ה"כ
 כיון דחזקה זו מסייע ללוח נחמן * ודע דנראה מדברי
 הרשב"ה דהפי' תפיסה בלח' עדים מהניא דה' דהפי'
 תבס מוליהו' מידו דהוי בחזקת מזוייף ה"כ מותרת לנכס'
 לכתחלה מה"ע וכו' הר"ן בפ' שבועת הדייני' נבי
 סטרהי נינהו וכו' ו"ל האי היתרע דהכח איכא מ' דוכו'
 ומ"ה מחזיקה דהוי שטרה' לה מגנבי' ביה ולא מקרע
 קרעי' ליה כדאמרינן בשטרה' ריעה' בפ' הלו נערות וכפ'
 הכותב נמו אמרינן וכו' וכ"כ הר"ש שזה רמב"ן והרי' טובא
 כתי' שם הרי דמדמו להו' וה"כ למ' דבדין סטרהי נינהו
 דהין גובין כוואס תבס חין מוליהו' מידו ה"כ רכותה'
 אבל למאי דקי' ל' נבי סטרהי דהשטר כטל ה"כ לה מהני
 תפיסה מיהו' חס הפס בלא עדים ודאי דנחמן כמנו
 כמבאר בס"ל כ' דנחמן לומר סטרהי נינהו כמנו דלהד"ס
 ע"ש *

ד' יש להסתפק אם מודה בשטר שכתבו הלה שטען
 פרעתי או המנה וכו' אם נחמן כמנו דמזוייף
 דהע"ג דכל שטר שלא נתקיים קי"ל דמודה בשטר שכתב
 לריד לקיימו ואם טען פרעתי נחמן כמנו דמזוייף ה"ל
 דהכה כיון שנתקיים השטר אע"ג דהם טען מזוייף היה
 נחמן מ"מ אם מודה בשטר שכתב לה אמרינן מנו וכה"ג
 כהב' ההוס' בפ' ח"ה נבי עובדה דרבה' כ"ש דהם טען
 לקוחה הוא כדאי נחמן אבל אינו נחמן בטענה חסרת
 כמנו דלקוח' דלא הוי מנו כיון דנפיק קלא ע"ש והרמב"ם
 פי' דמה' מלוה כ' המוליה' שט"ח על חבירו מלוה אומה
 לה נפרעתי כלום ולוח הומר פרעתי מחלה והעדי' מעירי'
 שפרעו כולוגבע הלוח וטוחן מחלה שהרי הודה במקל'
 והוי כמשיב' חבירה מפני שאימת השטר עליו וכו' נ"ל
 דהיי' בס' משפטי שבועת שער ד' ומהר"י ו' מ"ג בפ'
 י"כ ע"ש הלמ"ה הפי' העדים מסייעו' הוהו' שפרע הכל לא
 אמרינן מנו נגד השטר ועיין בתשו' מהר"א שאן סי' ל"ז
 שכ"כ בנ"ד שחינו טוען כן הלה שהע' חומרים שיהא נחמן
 כמה שהיה טוען כמנו דהי' כעו טעין פרעתי ודאי
 מסתברא דהוי טענה גרועה מה"ע שאימת השטר עליו
 דומה למ"ש הרמב"ם וכו' והע"פ שכתבו עדים קודם שאמר
 הלוח מחלה וכו' ע"ש * הכל הסמ' ע"הש"ך בס' פ"כ
 ס"ק ל' ו' דהם כבר העירו העדים ודאי לייבא כלל היתת

השטר שהשטר כטל לנמרו ע"פ העדים ע"ש מהו נראה
 פאע דלה אמרינן הכי הלה לענין שלה ישטר משכועה
 דלא הוי משיב' חבירה הכל לופטר ממנון הפי' מנו גרוע
 אמרינן וכה"ג כהב' הר"ש בפ' כל הנשבעו' דמנו טוב
 אמרינן לפטור משכועה הכל מנו דהעוה דהוי מנו גרוע
 לה אמרינן לפטור משכועה הלה לפטור ממנון ע"ש וה"כ
 לה אמרינן מנו גרוע נגד השטר לפטור משכועה הכל
 לפטור ממנון לה גרע ממנו דהעוה וכן דאידי' ל' יונה
 בפ' י"כ שב' ו"ל ק"ל ה"ד ה' ככה העירו העדים בפ"ד
 שפרעו כולו ה' ודאי משיב' חבירה הוה וכו' ואורי' דמירי
 כנון סטרהו ומדבר עם העדים בפ"ד הלה שלא העירו
 עדין כשעת טענתו והפ' ה' חמר ר"ה כיון דהיבא שטרה'
 מירתת כיון שודע בעלמנו שלא פרעו כולו אומר בלבו אף
 העדים יוכרו וישובו כהם ולא יעירו ככ' דוכו' וה"ה כיון
 שפסול הלוח ערות של עדים הלו ולפיכך חין מועילין לו
 לשכועה ינכה המלוה כל השטר וכו' ו' דהע"ג דהיבא
 שטר והכתתי מיכתת לה מפקין מה"ע הלה בתורת
 משיב' חבירה שהין לפטורו מן השכועה מפני הקוין העול'
 כי חין לו לכפור כדו' שלא יתחייב שכועה וכו' שמה' וכו'
 העדים שלא פרעו כולו כפניהם וכמלה מתברר מהקו'
 השטר דה' ל' שטרך כדו' מ"כ וכו' מ' מ' איכה' מנו שאם
 הוה חפץ כמנון היה יכול לכפור ע"פ עדות העדים
 שהומים שפרעו כולו כיוותר הרעת נטעה שלא יחזרו
 בהם וכו' עכ"ל וכן גי' הרמ"ב בפ' י"ג סימן קכ"ה אבל
 הכה דהיבא שטרה' מיכתת וכו' וכתב שם דמהני מנו
 לפטור ממנון ולא לפטור משכועה ע"ש וה"כ הם מודה
 בשטר שכתב הלה שטען פרעתי לה אמרינן מנו לפטור
 משכועה דלה הוי כמשיב' חבירה והפי' העירו העדים
 ששאל מהם לזייף לו קודם שהורה הלוח דדוקא התם
 דבעדות העדים קורעין השטר והוי משיב' חבירה אבל
 היבא דלה כטל השטר' שם יעירו העדים עלמס או אחרים
 שהעדים חתמו כפניהם גובין בו לכ"ע אימת השטר עליו
 הכל לפטור ממנון הפסד דנחמן כמנו ודלא כמהר"ה
 שאן ע"ש * מניה תוס' במלעיה' דף י"ג ב"ד ה' ה' וכו'
 כהב' ו"ל לעיל דהמר ר' נפל ליר חין הוי הוה בחזקתו
 ולא חייסין לפריעון וכו' והמתי' לה יבא נחמן לומר פיעתי
 כמנו דהי' כעו אמר מזוייף וכו' ו"ל דהין זה מנו דטוב
 לו לומר פרעתי שלא יבא חסו' שום הרס מלומר מזוייף כי
 ירא סן יקיימו והע"פ שהקיים אינו מועיל לנכוח בו מ"מ
 חין טוען ברלון דבר שיכול להכחישו וכו' וב' בס' ה"ו שם
 והע"ג דשמיהל לעול אמר בעודה בשטר שכתב דנחמן
 לומר פרעתי כמנו דהי' כעו אמר מזוייף שהני' התם כיון
 שהין השטר מקיים ה' שטרה' חספה' כעלמא סר' ונחין
 מקיים לשטרה' לוח ה' קאמר פרעתי והו' כהלו חין כהין
 שטר הכל הכה' שהשטר מקיים כך ששם היה טוען מזוייף
 היה נחמן משום דנפל הכל' ה' לה טען מירי שטר מעליה'
 הוה וגובה כן שלה כפשו' חן מלקוחו ויחזיק חין לה' מינו
 כמנו לגרוע השטר כיון שהין המנו טוב עכ"ל וה"כ כיון
 שהשטר מקיים אשטען מזוייף היתנה' ע"פ עדות
 העדים ששאל מהם לזייף לו הכל כשמודה שכתב שטר
 מעליה' הוה חין להאמינו כמנו גרוע כה' השטר *
ה' נתב * הכ' ח' דהם הולא כ' שטרות על שמעון
 ובלא' הוה מזה הסכום חין לפסול הלה
 חמד מהם ומקפח' חני טורף מלקוחו כשטר שזמנו מאחד
 ע' ש' ונראה דהם כשטר חמד מהם כהוב' נחמנות וכה' חין
 כתוב' נחמנות מספק חני טובה הלה בשכועה וכן אשם
 קבע זמן ולא הניע אינו טובה הלה ע"ה שינוע הזמן הכל

ה' כנה"ג כ' דאפשר שניהם פסולים דאזל הכה קא מדחי וכו' וכו' ש' שזינו טורף מלקוחות בשום ה' מהם ע"ש ול' הטורף אבל ש' ארטרות שים לוא' על שמעון ודאנס מזה הסגום קרוי הם בחוקת' וכו' משמע כהדיה דאם הם מסכום ה' כל השטרות פסולים *

ו' כתב מהרי"ט מטומהרש"ח דוקא אם שאלנוויף השטר אבל אם הכיה עדים והוכח זה והול' שטר מקיים לפנינו נוכח בו והבואם ה' כנה"ג ע"ש וו"ל מהר"ן מ'יגש בתשו' סי' קמ"ג ההפרש בין מ"ש ההיה אהתח' דהתיא סהריוהשתקיה וכו' וכו' מ"ש האוי שטרה דיעז' וכו' הוא דהתם אהו שהיו גופייהו והסהירו בפומייהו וכו' אבל הכה ל' אהו סהדי גופייהו והסהירו בפומייהו אלא אהת' שטרה קמן וביה חתימת ידיהו דההדי דאע"ג דהיתחוק חתימת ידיהו כב"ד ח"ל דילמא זויפי זויף כיון דחוינן מהדר הויפי ע"כ וכ' מהרש"ך ח"א סי' פ' ע"ש נראה משום דהעדים העירו מפייהם כפי כ"ד אבל עדות כשטר התם כמו לא מהני *

ז' ואם עידי השטרו וכו' נראה דאין מי' בין נתקיים ללא נתקיים מדכ' הע"פ שנתקיים וכו' ואם עדין השטר וכו' וכו' דקדק הרי"ב ש' ס' כ' מל' בעל העשירי ש' אפי' מלוא בשטר וכו' נראה שיעקר דבריו במלוא ע"פ הלא דאפי' במלוא בשטר הדין כך וא"כ כשכ' ח"כ' וההירנה תקנתה דרכוהתא וכו' בכל ענין הוא דהל"כ הו"ל לפ' וכו' ע"ש וכבר מהרש"ש ח"א סי' כ"ז הסכים לתו' מרן הכ"מ דמיערי כשוכרו ההלוואה אבל אם לא זכרו ההלוואה אפי' כת' יולא ממ"א אינו כלום דדוקא בעלמא מהני משום דאין משנתו' בהם הואיל ואפשר לקיימו מפי אחרים וכן דעת מהרש"ך ומהרש"ר ע"כ ועיין בהסמ"ע והש"ך ובתשו' תורת חסד סי' רס"ה ורס"ו האריך *

ח' אם מורה שהשטר מווייף התוס' והרא"ש כפ' נערה גבי כ' שטרות הוולח' בזה אחר זה דכטל השטי וכו' כ' כיון שהורה המקבל מתנה שהשטר מווייף כל שטר שיל' מתחת ידו ועדים אלו חתומים בו אין נוכח בו וכ' הר"ן ש' דה"ר כנון שאמרו העדים החתומי' בו חתימת ידיהו הוא זה הלא ח"ה אמרי' דהוא עלמנו זויף וכ"כ הרמב"ן ע"ש ונראה דאם העדים החתומים כשטר אמרו שזה חתימתם כיון שהורה שהוא מווייף ה"כ פסל העדים אפי' להעיר לו עדות אחר. בע"פ ולא אמרי' שהוא זויף כטוב עד שסוכרים העדים שזו היה חתימתם דלא שכיח דדוקא כשטר דהתרע כנפולה אמרי' הכי שלא לנבו' בו כמ"ש התוס' במ'יעא דר' ג' בד"ה ה' וכו' אבל הכה כיון שהורה שהשטר מווייף והעדים החתומים בו אמרו שהיה חתימתם אמרי' שפסל העדים ואפי' יעירו בע"פ אינו כלום ולא אמרי' שלא פסל העדים והוא טרח וזויף עד שסוכרים העדים שהיה חתימתם דלא אמרינן הכי להוליא ממון *

ט' ראובן הוליא שטר בעדים פסולים בעבירה והוליא שטר אחר על מתנה זו בעדים כשרים כ' מהרש"ך ח"א סי' פ' דאין נוכח בשטר זה והסכי' עמו מהרש"ד ש' ס' וכו' ה' כנה"ג ויש שאלקו עליהם והורו להם כשהפסול גלוי לכל הכל מהרש"ש סי' ר' כ' דאפי' הפסול גלוי לכל נוכח בשטר שיעידו כשרים וכן נוטה דעת מהרש"ח וכן מסתבר ע"ש ול' מהרש"ך בתשו' ש' הוליא שטר המתנה בעדים פסולים ומפורסמים נ' שחוי אחר עדים פסולים וכו' משמע שלא בטל השטר הלא משי' דמפורסם לכל פסול העדים ונראה דדמי' לעדים שגמלא

אחד מהש קרוב או פסול דקו' לבסו' ל"ו דנאמן הכשר לו' שלא הכיר בו והש"ך ש' ס' ק"ו ע"י הוכיח דאמרי' מסתמא שלא ידע בו אבל אם הוא לפנינו כ' דשאלים אותו ונאמן הוא לומר שלא ידע ודוקא בקרוב אמרינן כיון שהוא רגיל ודאי ידע שהוא קרובו הכל כשכיל שרגיל בו נאמר שידע בו שהוא רשע זה לא שמענו ומסתמא אמרינן שלא ידע בו וכן דעת מהר"י בירב ע"ש וכו' אמרינן מסתמא לא ידע בעדים שהם פסולים וגם מהר"ם אלשקר דס"ל דאפי' בפסול עבירה אם רגיל אלו אמרינן מסתמא ידע בו אפי' דה"ד התם דלא נפסל העד הכשר הלא מחמת' שגטורף עם הפסול הכל להתיק זה רשע לזויף לא שמענו אבל אם פסול העדים מפורסם לכ"ע אמרינן זהו ג' ידע בהם ואור לזויף אבל מהר"ה ש' ס' ל' דאפי' בפסול מפורסם לא הותק זה לזויף שהרי הוא רגיל לעשות דבר שיעשו העול' ואיך יתחזק עדים פסולים שלא יתנו לו לנכות ודאי הוא שעות גדול אלא ודאי תשכ' שהם כשרים ע"ש וא"כ לכ"ע אם גודע שהתים עדים פסולים שידע בפסולים לכ"ע הותק לזויף וחוייטין שזויף הוא שטר שני *

י' ד' א' שפתה לאדם ח' וחתם לשקר כ' בתשו' בעני חיי סי' כ"ד שדעת ה' החיו ומהר"ם כנכנסתי דפסול לעדו דכיון שפתה לחתום גם הוא יתחזק ואין דעתיכן דהא האומר שגנוב ויתן לו ונכ' ונתן לו אינו פסול לעדות כנר' מתשו' הרי"ב ש' וכו' האו' לחבירו שיחתום בשקר וחתם אינו פסול וה"ט דאדם טועה וסובר דלא חסר' תורה הלא שלה יגנוב הוא בעלמו אבל לומר להאחרים שגנובו לא זה סובר דאינו חסור אלא לחתום הוא בעלמו ע"ש וק"ק דה"כ ה' כ' אע"ג דשאל לעדים לזויף לו שטר לא הותק שזויף הוא בעלמו שסובר דלא חסרה תורה אלא לזויף הוא בעלמו *

י"א מ' שנתברר עליו שהוא זויף שטרות ליקח מה שאין לו מן הדין או לפטור עלמו מחוב שעליו פסול הוא לעדות ואם העיר בנט' פסול דהוי מווייף מתוכו מהר"י מ'יגש בתשו' סי' קס"ד ע"ש ונר' דה"ד שנתברר שזויף הכל אם באו עדים ואמרו שזהל להם לזויף לו שטר דאפי' לא נתקיים השטר ודאי דלא הותק מווייף ליפסל לעדות ולשכועה *

סימן ס"ד

א' ומיירי שיש עדים שהפקידו בידו וכו' דאל"כ אפי' יש עדים שרשו עמה כידו דלא שייך מנו דנאנסו או להר' מ' יתא נאמן כמנו דמושכני' הם בידו מעיקרה וכ"כ הר"ה ע"ש והר' לח"מ פ"א מהל' מלוה כ' לדעת הרי"ף והרמב"ם והתוס' דמיירי ברלוב' עדים ור' היה אמאי לא אמרינן מנו דמושכני' הם בידו וי"ל דס"ל דהא לאו טענה היא דאין דרך ליקח במשכון שטרות כיון דאינו יכול לנכות בהם ע"ש וכבר כתב הרשב"ד הביאו בעה"ת ש"הו"ל דוקא טענו וכו' וכלא מנו תהא נאמנ' לומר ממושכני' בידו ה"כ לאו טענה כלל דל"ד משכון למקח דכיון דהאי מודק ליה רגופיה דשטרות דידה ובחוקתיה מוקמינן ליה כי אמר משכון הוא לריק דהיה וכי איבא מנו מהומינן לה ואי לא לא תדעו וכו' ע"ש הרי דס"ל דאפי' נאמן לומר לקוח בידו אינו נאמן לו' ממושכני' בידו דבמשכון כיון דמורה רגוף השטר של חבירו ובחוקתו לריק הוא ר' היה וכמנו הוא דנאמן והרשב"א בתשו' ח"ג סי' קכ"ג והביאו מרן הכ"י דרממי טענת ממושכני' הם בידו לטענת לקוח דכמו שאינו נאמן לומר בטענת לקוח דל"ד

דלריך להכזיב דהיה על הכתוב ה"ג אינו נאמן לו ממושכני
הם כירי ומשמע לרדע' מהר"ו מינאש והרמב"ם דנאמן
על הקנייה ה"ג נאמן לומר ממושכני' הם כירי ונאמן ג' כ'
כטענה אחרת במנו דמושכני' או לקוחי' כירי והפטר
דס"ל דהם טען הוא ממושכני' כירי נאמן אלא כטענה
גרועה היא דלא שכיח למשכן השטר שאינו יכול לגבות בו
וכ"כ הרמ"ם כתשו' כלל ק"ה סי' י"ח ולא אמרינן הלו היה
אביהם קיים היה אומר מעות הלויתי עליו למלוה וכו'
כיהי דאביהם יכול לטעון בן מ"מ אן לא טעני להיתומים
כן דלא שכיח שילוח אדם מעות על שטרות של חבירו כיון
שאין יכול לגבות בו ומלתא דלא שכיחא לא טעני' ליתמי
וכו' ע"ש הרי דהם טען אביהם כן נאמן וכן פסק הטור
ומרן בסו"ס ה"ס ד' דהם טענו היורשים הוי טענה אבל
חנן לא טעני' להו ע"ש וה"כ אפשר שזה דעת הר"י ק'
והתוס' דמירי' הרי דהם טען אביהם ממושכני' הם כירי
אע"ג דלא שכיח נאמן כיון שהוא טוען כריה אבל היורשים
לא טעני' טענה דלא שכיחא וה"כ לא אמרו' מגו מטענה
דלא שכיחא כמ"ש הר"ש ע"ש *

ומצאתי להרשב"ח כתשו' ח"ג סי' ס"ט שכח
ו"ל אבל מ"מ מאי דקאמר מר דלא
אמרינן מגו במלתא דלא שכיחא כדמוכח בשבועות לא
ידע נה היכא נאמר כן בשבועות ואולי כדמוכח בפ' המוכר
דת הכית קאמר מר דמדייני גולה וליף לה מדאמרינן
בשטר היולא על היתומים נשבע וגובה כולו ולא טעני'
להו ליתמי דילמא נאנסו' ואע"ג דהו"מ טעין אבהוין
וטעמא משום דהונסו' לא שכיח וליתא דאין כדדייני ה"י קי"ל
דהמרינן נשבע וגובה מחלה וכדפסק רבא התם בהדיא
ובמסקי' את חבירו בשטר ואמר החזרתי מסיקנא התם
נאמן במנו דהיכעבי אמר נאנסו וכו' עכ"ל ונראה דמ"ס
ה' דן בדמוכח בשבועות וכו' היינו כדאמרינן בשבועות
דמ"ה מכלל דתרווייהו ס"ל המפקי' אלל חבירו בשטר
לריך להחזיר לו בעדים וכו' ע"מ דלא אמרינן מגו במלת'
דלא שכיחא רה"ל כ' כיון דאיכא מגו ומנו דאורייתא הוא
וראי דנאמן אע"ג דהיכא חזקה דשטרן כירי מאי בעי דהא
קי"ל דהמרינן מגו אפי' במקום חזקה דאין אדם פורע
כתוך ומנו וכבר הק' בן התוס' ככתרא דף ה' בד"ה מי
וכו' מההיא דשבועות דהמפקיד אלל חבירו לריך להחזיר
לו בשט' ואינו נאמן לומר החזרתי במנו דנאנסו משום
דמני' ה"ל שטרך כירי מ"כ וכ"ש דלא אמרינן מגו במקום
חזקה דחזקה עדיפה דה"ל שבועה וטעמא דשטרך כירי
מ"כ לא מהניא לפוטרו משבועה וס"מ דהך סוגיא לא
סברה כדמכ"ש ע"ש אבל ה' דן ס"ל דמנו במקום חזקה
המרינן והתם ה"ט משום דהונס לא שכיח ולא אמרו' מגו
מטענה דלא שכיחא ואע"ג דקי"ל כדדייני ה"י בשט' כוס
דנאמן לומר החזרתי במנו דנאנסו כבר כ' הפרישה בסו'
ק"ח הע"ג דאין טועני' ליורשים נאנסו דלא שכיח מ"מ
חשי' מגו נבי טענת החזרתי לגבי אביהם משום דכטענ'
החזרתי אלו היה משקר הוי העזה משא"כ כטענת נאנסו
וכ"כ בסמ"ע ס"ק י"ז ע"ש ה"כ לא אמרו' מגו דטענה
לא שכיחא אלא דומיה דשטר כוס משום דמה שטוען עכשו
איכא העזק ובטענת המנו ליכא העזה וכן הרמב"ם
והטור ומרן בסו' רל"ו שכתב דשאל בשטר נאמן לומר
החזרתי מגו דמתה מחמת מלהכה הע"ג דמתה מחמת
מלהכה לא שכיחא התם נמי כטענת החזרתי איכא העזה
משא"כ כטענת נאנסו וכן דהה' ביה הלוי ויורש יוסף
דכרי הש"ך ע"ש ועוד נר' דכמסקי' אלל חבירו בשט' הו'
שאל בשטר איכא נמי חזקה דשטרך כירי מ"כ ולא שכיח

שחזיר ויניח השטר כירי וכ"כ הרמ"ם בפ"ק דכ"כ גבי
ש"ח דלא שכיח שיפדע ויניח השטר כירי הע"ג דומני' זיור
ליה הפשיטו דספרה וכ"כ בשטר פקדון והרי נאמן לומר
נאנסו בלא מגו אבל החזרתי אפי' לזימי ה"י נאמן לומר
החזרתי ה"ד במנו דנאנסו וכמקום שהעדים מזויים דאינו
יכול לומר נאנסו אינו נאמן לומר החזרתי כמבואר בסו'
רל"ו ע"ש ה"כ טענת החזרתי גרועה טפי מנאנסו *

ב' נאמן במנו דנאנסו וגו' כ' הסמ"ע פי' נאמן
בשבועת הוסת הגם הם טוען נאנסו לא
היה נשבע רק הוסת דשטרות נאמעטו משבועה דאורייתא
וכו' וכ"כ ר"ל והש"ך כתב דלא נשבע אפי' הוסת דאין
נשבעין על טענת שמא וכ"כ בהדיא הרי"ט כה"ש
הביאה הב"י ס"י ס"י ע"ש ועיין להרד"ק ח"ה סי' קל"ו
שכתב דהא דאין נשבעין על טענת ס' ה"ד כדבר דהו"ל
לירע ולה ידע אבל כל רלה הו"ל לירע כגון מוכר דלא הו"ל
לירע שקדניש הלוך במוס או לא משביעו על טענת ס'
דדמי לטענת יורש דמשביעין עליה והביאו הר"ב כה"ג
בסו' רל"כ הו"ל כ"א ע"ש וה"כ ה"ג נשבע הוסת אבל
כתשו' הרי"ט כה"ש מבואר דאין נשבעין על טענת שמא
אפי' לא הו"ל לירע וכ"כ הטור סי' ע"ה הו"ל הע"ג דנבי
נשבע יס חילוק בינו ליורש וכו' לענין תובע אין חי' דכמו
שאין נשבעין על טענת ס' של הובע כך אין נשבעין על
טענת ס' של יורשו שאם טען הניסוכר שיש לאבא מנה
כירך וכו' אין לו עליו שבועה כלל וכו' והם אמר הב"ה ה"ל
שאתה חיי' לו מנה כתב הרמב"ם ש הוא נקרא ספק וכו'
והרמ"ב דוכו' ע"ש הלמא הם טוען סוכר הני שיש להבא
מנה בידך לב"ע הוי טענת ס' ואין נשבעין עליה ואפי'
אבא ה"ל הרמב"ם ס"ל דמקרי טענת ס' וכן דעת רוב
הפוסקים וכ"כ הרד"ק ע"פא בשו"ת ח"כ סי' תל"ט ע"ש
והתוס' בכתרא דל"ג בד"ה מגו וכו' כתב ו"ל הימא מ"ד
דרכ"ש דאפי' אי טעין לקוחה היא כירי שבועת הוסת
לעולם לריך דנהי דאין נשבעין על הקרקעות מדאורייתא
מדרכנן נשבעין וכו' וי"ל דאין נשבעין שבועת הוסת אלא
היכא דטעין כריה אבל הכא לאו טענת כריה הוא שאין
דאי ליתומים וכו' הרי דאין נשבעין על טענת ס' דירש
וכ"כ הרמ"ה בפ"ח ה"ס י"ב ע"ש וכ"כ הטור סו"מ ק"ץ
בשם הר"י ונהי אבל הרמ"ם הביאו הטור כתב דכל מה
שיכול אביהם לטעון ולהשביעו טעני' להו ליתמי אפי'
כשמא ע"ש וכ"כ הרמב"ם בפ"ח מהל' טוען רהובן
שה"ל כלי העשו להשהול ולהשבי' ויש לו עדים שהוא יודע
לו והרי איתו כלי תהוד שמעון ושמעון טוען אהה מכרתה
לו וכו' אינו נאמן אלא רהובן נוטל כליו ונשבע הוסת
על טענת שמעון ואפי' מה שמעון הרי רהובן נוטל כליו
והוורו הגאונים שיסבע הוסת שטוענין ליורש עכ"ל הרי
דהגאונים ס"ל דטוענין ליורש להשביע אחר בשמא מיה
כבר כתב המ"מ שם שאין כן דעת רפינו בפ"ט ש
דמוליאין מיר היורש בלא שבועה אלא ה"כ טען היורש
טענת ודאי בפני מכרו לאבי וכו' וכן פסק מרן בסו' קל"ג
ס"ה ע"ש וכבר כתב הש"ך בסו' ע"ב ס"ק קמ"ב רהוב'
למימר דגם החולקים היינו משום דהתם כיון דמערער בא
להוליא מיר היורשים חשי' כמו להחזיק כיר היורשים לכך
טעני' להו *

ג' כתב הסמ"ע הכל משום מגו דהחזרתי להביהם
לא היה לריך עדות כראו עתה כירי הלא
שראו כירי אחר מות אביהם וגם מגו דהחזרתי להיורשים
ל"ל דהוי מגו דהעזה והש"ך כתב דהע"ג דהוי העזה
אמרו' מגו וכ"כ הרי"ט כ"ש סי' ע"ב דנאמן במנו דהחזרתי
אע"ג

אע"ג דהוי מגו דהעצה כמ"ס המפ' דבשכועה אמרו מגו
 דמעניו לשאינו מעניו כדמשמע מהסוה עובדה דהנהו
 עניו וכו' וב"כ הרמב"ן וכן הסכמת החזקוניס ע"ש וכן
 הוכיח הרשב"ה בתשו' ח"ב סי' רע"ג ע"ש וב"כ הר"ן
 כפ' כל הנשכעו' בסוגייה דשכועת השומרים דחייב דחמ"כ
 היכי משכחת לה וכו' והרי"ט ט"כ ח"ו ס"ג כ"ג ל"ש ח"א
 ששכרו כעדים וכו' בשם רבו הר"ה דבשכוע' נחמן הפי'
 במגו דהעצה וב"כ הר"ה ה"ה הוכח כס' ה"ו כפ' האשה
 שנתהרמלה גבי ומודה ר"י וכו' ע"ש וכבר הוכיח בן ה'
 מש"ל בפכ"ח מה' מלוה דאמרו מגו דהעצה להחזיק כמה
 שכירו בשכוע' והנ"ל כפ' הגזול כתר"ח שכתב גבי דברים
 העשויים להשאל ולהשכיר שאינו נחמן לומר נגנבו ממנו
 במגו דהשאלת ס' לך משום דהוי מגו דהעצה התם משום
 ד"ה רופא להוילי' מיד חמר ולא אמרינן מגו גרוע
 דהעצה להוילי' מיד חמר אבל להחזיק כמה שכירו לכ"ע
 אמרו מגו דהעצה ע"ש כ"ב וה"כ ה"כ נחמן בשכוע' במגו
 דהחזיק ליו"ט

יכול לגבות בו ומה"ט לא טעני לה ליו"ט כמ"ס הר"ה"ס
 והטור ומרן סי' ס' ע"ש והא דקו"ל בשטר כוס דנאמן
 לו' החזיקי במגו דנאנקו ועעני' ליו"ט כן כבר כתב
 הפרישה בסי' ק"ח ח"ב"ג דהין טוענין ליו"ט כנאנקו דלא
 שכיח מ"מ חשיב מגו גבי טענת החזיקי לגבי אביהם
 משום דבטענת החזיקי אלו היה משקר הוי העצה משא"כ
 טענת נאנקו וב"כ כסמ"ע ע"ש סק"ו ע"ש ח"כ לא אמרו
 מגו מטענה דלא שכיח אלא דומיה דשטר כוס משום
 דמה טוענין עכ"ז החזיקי לאביהם דלא הוי העצה לגבו
 ליו"ט מ"מ הוי העצה לגבי אביהם משא"כ טענת נאנקו
 אבל הכא דטענת המגו ממושכני' הם כידו דלא שכיח
 העצה לגבי אביהם לא מהניף לענין מגו ובס"פ"כ בריו
 מגו כתבתי פ"ט זה ע"כ אבל הר"ב ד' והרי"ט ט"כ
 ורבתי' ס"ל דהין נאמן לו' ממושכני' הם כידו מתקלה
 בלא מגו דכיון שהיא מודה שהשט' של שכירו והוא בלא קו
 לריך להביא ראיה על המשכין ואפשר שכן דעת הרי"ק
 והרמב"ם והתוס' והרשב"ה בתשו' ח"ג סי' קל"ג כתב
 על ראובן שמתה אשתו יש כידו שט' תי"א' על שמה
 וכו' וז"ל דהינו נאמן כמה שטוענין דמשלו הוי מגו שהיה
 יכול לטעון דהחזיק משכון תפיס להו דה"כ הגע עלמך
 אמתי ה"כ ר"כ ראה דמחיים וראי' הבעו מינה ליהמנע
 מגו דאי בעי אמרו לקוחי' הם כידו וכו' אלא התם במלוג'
 דשטרי' אי אמרה לקוחים הם כידו ליה היתה נאמנת דהא
 קו"ל דהין אחריות נקנות במסירה לבר עד שכתוב וזכיר
 היתה להביא ראיה על הכתיבה ושלא כדעת מהר"ן'
 מיו"ט וכו' הלכך הויא מלוג' לה בטענת מלוה היתה לו
 על אביהם וכדו תפיסנה להו במשכון דכ"י הא חפ"י י"ט
 עדים דמחיים תבעו מינה ולא יחבי כהליה לה מהימנע
 דלא הות מהימנע לו' לקוחים הם כידו דתאי שני' אלא
 וכו' והוכח ככ"י ע"ש הרי דמדמי טענת משכון ללקוחים
 ומשמע דחפ"י טענו ממושכני' הם כידו מתקלה הו"ט
 נאמנת כמו שאינה נאמנת לו' לקוחים הם דאל"כ היא
 נאמן כמה שטענין דמשלו הוי במגו דאי בעי אמר דתור'
 משכון בלו לידו ולדעת מהר"ן מיו"ט והרמב"ם דנאמן
 לו' שלקח השטר ככו"מ הו' באגב קרקע ואבר שטר
 הקנייה ה"ל נאמן לו' דמשכון הם כידו מהו כבר כתבתי
 דאפשר דס"ל דנהו דאם טעני הו' לקוחים או ממושכני'
 כידו נאמן אבל לא מהנו לענין מגו דלא אמרינן מגו
 מטענות גרועות וזוה נוחא מה שהקשה הרשב"ה בתשו'
 שם ובעה"ת שג"ה מדאמרינן כפ' ו"כ כהיה אהתא
 דנפיק שטרא מתותי וזה ואמרי פרוע הוא והימנה ר"כ
 ה"ל רבה כמהן כר' דאמר אותות נקלות במסירה משמע
 דוקא לו' נאמנת לו' פרוע כמגו דובול' לו' לקוח הוא
 כידו אבל לרבנן דבעו כו"מ אינה נאמנת דליכא מגו ע"ש
 דו"ל דלקוח ואבר השטר טענה גרועה ואם טענה בן
 נאמנת אבל לא מהני לענין מגו ועמ"ש כסי' ס' י'

ד' י"ז להר"ם וכו' כתב הסמ"ע פי' להר"ם שכתב
 לידו בהורה פקדון אלה בתורה משכון בלו
 לידו מתקלה דלמשכון ה"ל כו"מ ע"ש וזה דעת הר"ה"ס
 אבל הרשב"ה כתב וז"ל ונראה דראי' שאם אמר ממושכני'
 הם כידו ה"ל כו"מ לענין שיוכל לעכסם אללו עד שתפרע
 חובר דהא משכון להוצייה גמורה כגופו של משכון
 די"ע כו"מ ואינה אלא תפיסה בעלמא דמהניא הוכח
 דהו"ה מחיים והע"ג דליכא כו"מ וכ"ש רהוי תפיסה מדע'
 הבעלים דעדיפא טפי וכו' מיהו כל שנמלאו ברשות הר"ס
 להחר מיתח הבעלים כיון שאין בתפיסתו ראיה שנתפסו
 מחיים הו"ט נאמן עד שיביא ראיה או הוכח דהיה להו מגו
 וכדאמרינן הכא והיינו דלא הימננה מגו דאי בעי אמר
 ממושכני' הם כידו זה נ"ל ברור וכן הלעתי לפני מורי
 הר"ה"ס וכפני הר"ש ב"ה עכ"ל הרי"ס ז"ר א"ס י"ט עדים
 שתפסה מחיים וראי' דה"ל כו"מ אבל הם אין לו עדים הו"ט
 נאמן הפי' לומר למשכון בלו לידו מתקלה וכ"כ הר"ב ד'
 הביהו בעה"ת שער נ"ה ר"ה דמי משכון למקח דכיון
 דהו"ה מודה לו בנזק השטר שלו כי אמר משכון הוא לריך
 הביא ראיה ודוקא בדאיכה מגו נאמן ע"ש והלח"מ פי' א'
 מה' מלוה כ"כ לדעת הרי"ק והרמב"ם והתוס' דמייורי
 בדליכא עדים נראה דס"ל דהינו נאמן במגו דמושכני'
 הם כידו דלאו טענה היה מטעם דהין דרך ליקח במשכון
 שטרות כיון דהינו יכול לגבות בהם ע"ש וכבר כתבתי
 לעיל דה"ל דס"ל דאם טענין ממושכני' הם כידו נאמן אבל
 לא מהניא טענה זו לענין מגו וכה"ג כתב התו' כפ' ח"ה
 בעובדה דרכ"כ ע"ש רע"ג דאם טענין לקוח הוא כידו נאמן
 לא הוי מגו ע"ש וה"כ טענת ממושכני' הם כידו גרועה
 מה"ט דהין דרך ליקח במשכון שטרות דהינו יכול לגבות
 בהם ונהו דאם טענין הוא נאמן אבל לא מהניא לענין מגו
 וכן הו"ט נאמן במגו דלקוחים הם דהרמב"ם ס"ל דה"ל
 עדים על קנייתו דנאמן לו' לקח' ככו"מ הו' באגב קרקע
 וכבר כת' התוס' ביבמות דף קי"ו ב"ה אותיות וכו'
 דקנין אגב קרקע לא שכיח ולא חיישינן ליה וכן לא חיישינן
 שנתן לו ככו"מ כיון דהין לו שטר וב"כ הר"ה"ס כפ' ג' פ'
 ע"ש וה"כ נראה דגם מוהר"ן מיו"ט והרמב"ם ס"ל
 דטענה גרועה היא והם טענין אות' נאמן אבל לא מהניא
 לענין מגו וב"כ הר"ה"ס דלא אמרינן מגו מטענה דלא שכיח
 וה"כ לא שכיח שילוח הר"ס מעותיו על משכון שטרות שאינו

ה' הגה דלא כוס מי שאומר וכו' כן דעת הר"ה"ס
 בתשו' כלל ק"ה ס' וזה אמרינן אלו הו"ה
 אביהם קיים היה לומר מעות הלוייתו עליו וכו' נהי דאביה'
 יכול לטעון בן מ"מ אכן לא טעני' ליתומים בן דלא שכיח
 שילוח הארס מעית על שט' ע"ש והר"ה"ס כתב דהתם
 אלו היה אביהם קיים היה מוכרר שחייב לו והיה נאמן לו'
 הלוייתו עליה ח' כגם אלו נטענין ליתומים אע"פ שהם אינם
 יכולים לברר שחייב לו דכמילי דאבהוין לא ירעו ע"ש
 וליתא דכל טענה שאביהם אינו נאמן עליה עד שיברר
 הין

והדין לשיכעור' ע"ל לא פטרה אלא משום דהוי משיב הכירה
 וכן פ' הרה"ט שם כ"ר ע"ע ש' ונראה דק"ל דכסלעים
 פתח דוקא ב' חשיב שעבוד קרקעות ולא יוחד דמיטעו
 סלעים פתח ב' ומה"ט הוי משיב הכירה כמ"ש רש"י שם
 דניכר הרבך שנים היו לכך לא הולך לפ' דמיטעו סלעי'
 ב' ע"שוא"כ באומר ג' לאו שעבוד קרקעות הוא אבל
 שטר שכתוב בו סלעים דחייטו ונמחק דלא שייך ה"ט דאפי'
 שהיה כתוב הסכום בדיטען המלוה וכל מה שהורה הלוח
 הוי כאלו נכתב בשטר פטור משבועה דחוריותא דהוי
 שטר שעבוד קרקעות אבל לדין לשיכעור הוסת דלא חשיב
 משיב הכירה דהין השטר מסייעווא"כ ה"כ בשטר מופקד
 כיון דאם הלוח מורה מחזירין למלוה ונזכין בו מלקוחות
 הוי שטר שעבוד קרקעות והינו חייב שבועה דחוריותא
 אלא הוסת *

ושוב רהווי בס' ה"ז לכחוכו' כר"פ האשה שנתארמלה
 שהרמב"ן והרה"ה פי' טעמה דחכמים דירוש'
 משום דהוי כמשיב הכירה שהיה יכול להעזי' שלה ויהא הלא
 בכ' משום דהשטר מסייעו והרשב"ה כ' שם וז' לוגר' בירו'
 סלעים דחייטו וכו' וכן ה' הן ההודאה ממין הטענה כלו'
 שיה כמורה קרקעות דשטר שעבוד קרקעות הוא כדלית'
 ברב"ק דמלועה כהה' פלוגתה גופה וה"ע ג' דכל שהיה
 מורה ביהרמב"ל לא חשיב החס שעבוד קרקעות משום
 דליכא במשמע השטר טפי מב' כדליתא ההס חכמים
 דירוש' משמע דס"ל כיוון דכתי' בו' סלעים שהמה והפטר
 דחייטו ה' כדטען מלוה כל שהלוח מורה בהס שעבוד
 קרקעות הוי וכו' עכ"ל הירוש' דלדון חילוק דבין סלעים
 פתח ב' כתיב סלעים דחייטו וכו' ס"ל לחכמים כיון דה"ל
 שהס ה' כדאמר מלוה כל שהלוח מורה שעבוד קרקעות
 הוי אבל בפ"ק דמלועה מבהיר דלא הוי שעבוד קרקעות
 ולה' פטרו ר"ע משבועה הלא משום דהוי משיב הכירה
 וה"כ הפטר דלא קי"ל כחכמים דירושלמי וגם הרמב"ן
 והרה"ה פי' טעמה דחכמים משום דהוי משיב הכירה *

וב' כ' ז' נראה דהתם לא חשיב שעבוד קרקעות משום
 דליכא במשמע השטר טפי מב' ואין המלוה
 יכול לגבות בו מלקוחות טפי מב' אפי' הורה ליה דחייטו'
 לקנוניה אבל הכה' כיון דהס הורה הלוח נובה בו מלקוחות
 הפטר דהוי שעבוד קרקעות ופטור משבועה דחוריותא
 אבל לדעת הרשב"ה דאפי' שניהס מודים לא יחזיר דחייטו'
 לקנוניה דהס טען המלוה השכע ליוטול השטר והורה
 הלוח במקלת לוכה שעבוד קרקעות וגם אינו יכול להעזי'
 דליכא דמסייע ליה פטיטא דהוי כמלוה ע"פ ומורה
 במקלת לדין לשיכעור שבועה דחוריותא וכבר כ' הרדכ"ו
 ח"כ סו' הש"ל כיון דמתני' דייק בהרשב"ה הכי פסקינן
 ע"ש *

ב' דין ב' וכן יורשי הנפקד לא יחזירו וכו'
 הרשב"ה כתשו' הוכיח דהורשי'
 מחזירו למלוה מפ' ז' ב' והס"ך דחה דהתם לענין להחזירו
 ללוה שיקרע השטר לגמרי דאין נאמנות אלא יהא מונח
 עש"כ וכתשו' הרשב"ה ח"כ סו' מ' הולית עוד מרחקן
 מלא שטר בין שטרותיו והינו יודיע מה טיבויה מונח וכו'
 משמע דאם יודע מה טיבו יעשה מה שבדיעתו וה"כ
 דכה' דהתיב לה"נ מדתני' סמפון וכו' לוחבי' ממתני'
 עש"כ ויש לרחוק דחייטו ודע קתני לרובא דמוספק לא
 מוקמי' השטר כחוקתו ולא יחזיר למלוה וכו' ש' אם יודע
 שנפרע דלא יחזיר למלוה אלא אם יודע בודאי שלה כשרע
 ומדכח הרשב"ה מיהו להלכה וכו' משמע דלא הסכים
 למעשה כן וכ' כדליתא כתשו' ת"ד סו' ס' ה' דלמעשה

לא יחזיר לעולם אפי' כשחייב מורה דחייטו לקנוניה וכן
 עשו רבותי מעשה אפי' בשטרות שנמלאו חתומים כיד
 סופר מתה אבל להלכה וכו' ע"ש וכן כתב מהר"ן מיינש
 בתשו' סו' ק' על שטר משכונה שיש ליהודה על שמעון
 שנמלא בעזבונו ליו"ל הן כמה שנמלא בעזבונו דהיה
 שנאמר שמסרו ללוי וקבל אותה נמנו הואיל ולא נמלא
 כתוב בו שהקנה אותה בכתובה ומסירה וכו' אפשר שאם
 היה חי היה טוען שזכותו בו קיים ושמתמו ככל ומלאו לוי
 ולקחו חו שהוא הפקדו הלאו הן לנו לרין לכסל זכות יורשי
 יהודה ממנו הואיל ולא מלאנו בו כתובה ומסירה מיהודה
 ללוי גם הן לנו לנבותו להס משמעון הואיל ולא נמלא הלא
 כיד וזלה והדין הוא שיהא תלוי ועומד וכו' עכ"ל ומתיר"ס
 ח"ה סו' כ' ד' כתב שכן נמי דעת הר"ט בכתשו' הביאה
 מרן הכ"ו שכתב וז' מנהג פשוט בכל גלילותיה שהורש
 מחזיר אפי' שלא מדעת הכעל שטרין כתובה שמלא כתוב'
 מו רישו וכו' עש"כ *

ג' ויש מי שאומר שהס המלוה עלמו לקחו וכו' הס
 יורשי המלוה לקחו ה"ל דמוציאי מידם
 דדוקא המלוה עלמו טוען בריא ולא יורשי ואם הורשים
 טוענין בריא שהוא על הכינה ויהודי כח הירשים עדיף
 מהמלוה וכה"ג כתב בעל התרומות שער ה"ה חלק ת'
 סו' ג' בשטר טוען המולוי שקבלו בכתובה ומסירה וכו'
 וז"ל כ' דלא מיבעיה' אם השטר וכו' ומת זה שהוא על שמו
 והחומים תבעוהו על אותו שטר שאינו נהמן ומולויין
 מירו שיש לנו לחוש לתקנתא של יתומים והיתומים מכירים
 ונוטלים את שלהם אלא שאף יהיה זה שהוא על שמו חי
 ונפל מחלוק' ביניהם שזה טוען פקדון הוא אללך וזה טוען
 שזכה בו אף בזה יש לנו להויתו מידו וכו' ע"ש הרי דעדיף
 כח הורשים והיינו כשהס טוענין בריא דמכירים את שלה'
 ול' הרמב"ם פ"ח מה' טוען רחובן שהיה לו כלי העשו'
 להשאל ולהשכיר וכו' והרי אותו כלי תחתיד שמעון ושמעון
 טוען אתה מכרתו לי אינו נאמן אלא רחובן נוטל כליו
 וכשכע הוסת על טענת שמעון ואפי' מת שמעון הרי
 רחובן נוטל כליו והורו הגאונים שיכעב הוסת שטוענין
 לירש עכ"כ משמע דעדיף כח הורשים מהכיהס מרב'
 ואפי' מת וכו' וה"ל דמיורו אפי' בטוען הורש כרי בפני
 מכרו להכי הו' בשכר טען שמעון כתיי' אתה מכרתו לי
 ולא הספיק לשיכעב רחובן עד שמת שמעון ואפי' מת וכו'
 קחי הרישה דכטענת כרי עדיף כח הורשים מכח הכיהס
 והס"מ שכתב דהין כן דעת רבינו כפ"ט שכתב דמו' הין
 מיד הורשים בלא שבועה ה"כ טען הורש טענת ודאי
 בפני מכר' להכי וכו' משמע דהכא מיורי בטוען הורש
 שמה כמ"ש שיכעב הוסת שטוענין לירש משמע דאפי' לא
 טען הורש כ"ד טוענין לירש ומשביעי' הלה הוסת וכן
 קמרינן בפ"ק דכתרא הילכתא כר"ל והפי' מיתמו וכו'
 וכ"כ הטור ומרן סו' ע"ח ע"ס משמע לכאורה הכא
 דהורשים אפי' טוענין שמה' עדיף מכח הלוח עלמו ולא
 מסתבר דהס הוה טוען בריא אינו נאמן כ"ש יורשי
 וכה"ג כתב הרשב"ה בתשו' התווסות סו' כ"כ בני
 כתב יד דהס כטענת בריא דלוה נובה כ"ש בטענת שמה'
 דירש ע"ש טוענין כמורה קי' שרש ק"ס והתוס' כשבועות
 דף מ' ה' כד"ה וכו' וכו' שכתב דאפי' לא היה יכול הכיהס
 לטעון טוענין ליתומי דעבוד רבנן תקנתא ליתמי להשביע
 אפי' במקום שהין האב יכול להשביע ע"ש ה"ד לנבי
 שבועה אבל לנבי ממנו כל שהאב אינו נאמן בלא דאיה'
 הין טוענין לירשים ודעת רוב הפוסקי' דטענה ר"ל שכי'
 ח"ע"ג דהכיהס היה נאמן משום דטוען בריא אבל כ"ד הין
 טוענין

טוענין לירשם ואפי' טענו הם טענו שמה אין שומעין להם אף"כ טענו בריה במ"ס בדיון ר' ור"ב כ"ל ר"ה נ"כיון דהתירע השטר דוק' המלוה עלמו שלקחו נאמן כיון שטוען בריה ולא יורשו . מיהו הרשב"ה כתבו ח"כ סי' מ"כ וז"ל הכל הם כל ליד המלוה קודם שבה ליד היורש גובה בו וכו' וכדלוי הלו קנאו ממי שמלחו לו שהחזירו לו מי שמלחו אינו גובה בו וכו' אבל כל שלא נולד הספק ביד החר לא חיישינן ליה ולכך ה"ל כל שלא נפל ליד יורש לא נולד עדין ספק ביד החר העפ"י שנמנח ברשותו של יורש דינו כאלו נפל לידו שהיו חזירו וזכה לו בשל החריס והו"ל כאלו נפל לא' שטר בחזירו של זה ובה בעל השטר ומלאו ער שלה נפל ליד בעל החזר שהיו חוששי' לו לכלום וכו' עכ"ל הרי שכתב לרא' התירע השטר רהוי כאלו נפל בחזר חבירו ובה בעל השטר ומלאו ער שלא בא ליד בעל החזר רהין חוששי' לו כלל ור"כ ור"ה רהפ"י יורשו המלוה שלקחו גובה בו והכ"כ ר"הם הוא עדין ביד היורש והמלוה לקחו מירו גובה בו ורוקא הם היורש הוילאו מירו ליד החר נולד הספק ביד החר וכו' ע"ש ב"ב כתשו' הרשב"ה מכוחר ר"הם כל ליד היורש כנולד הספק ביד החר דמי ורוקא בשלקחו מהכית עדיין לא זכה בו היורש רהין חזירו וזכה לו כשכיל החריס כמ"ס .

ד' דין ג' י"א רהפ"י שניה חזים וכו' כתב ה' כנה"ג הנב"י אות כ' הרדב"ז כתשו' ח"כ סי' רכ"ה כ' על רכרי רה"ש דמתני' הכי דיוקא והכי מסתברא ע"ש ותשו' הרדב"ז היה כ"כ סי' תש"ך וכו' דמתני' דיוקא כרכרי הרשב"ה - מדלא קתני לא יחזיר וכו' וכיון דמתני' דיוקא כוונתה הכי פסקי' ע"ש כ' **ה' ויש** מי שאומר וכו' כתב מהרש"ם סי' רכ"ח לא דס"ל דחיישינן לקטניה אפי' לא איתרע אלא שזה הוי ריעותה כיון שלא ליה להם אביהם וכו' וכ"כ דמ"ה כתשו' סי' נ"ג ומהרש"ך הכי"ה ה' כנה"ג ע"ש הכל מהרי"ב כל ח"ד סי' ו"ז דלהחזיק מה שביד המוחזק חיישינן לקטניה אפי' בלא הוכחה ובהחזיק דהאומר שטר אמנה וכו' והה"ל נכח הוכחה ונראה הטעם משום דהיבא שטר ונחוב"כ גהרועי שטר כיון בחייב להחריבוה"ל דהתם עדיף ממוחזק דכיון שהיה חב לאחריס הוי כאלו הנמון אינו שלו ע"ש הרי דס"ל דהפ"י ליבא הוכחה חיישי' לקטניה להחזיק ור"כ חיישינן לקטניה להחזיק ביד הנקוחות מיהו משמע דה"ל ללקוחו ידועים אבל מספק לא' חיישינן לקטניה הכל הרשב"ה כתשו' ח"כ סי' רכ"ג וכמיוחסות סי' י"ט מכוחר רהפ"י השטר יולא מתחת יד המלוה דליבא ריעותה חיישינן לקטניה והוביח כן מדאמר' כפ"ג פ' חמר רב הונא ע"מ שפקדיש כל נכסיו והמר מנה לפ' כידי נאמן חזקה הין ה"ם עושה קטניה על ההקדש דוקא על ההקדש וכשעת מיתה כדאמרין בערכין דהין ה"ם חוטא ולא לוי ה"ה בשלא בשעת מיתה חוטא ה"ה ועושה קטניה לנודך עלמו אפי' לגבי הקדש ור"כ אפי' בשעת מיתה לגבי הדיוטא ע"פ ששט"ח יולא מתחת יד המנה ופ"י במקוים חיישינן לקטניה מועטת כזה שהינו בא הנה לפטורו משכונ' הבא נפרע מנכסים משועבדי' כדחוקים לה התם ע"ש וה' שמחת י"ט סי' ד' תמה עליו כזה והסכים רלכ"ע לא חיישינן לקטניה היבא דליבא ריעותה ע"ש כונס הוא לא ראה תשו' הרשב"ה שכתבתי . והש"ך כסי' ע"ט ס"ק ל' הביא רחיה ממ"ש הרמב"ם ובע"ה תוהטור ומרן כסי' ע"ה ס"ק ה' גבי מלוה כשטר שהאמן ללוה שיהא נאמן לומר פרוע רהפ"י חמר הלוה לא פרעתי הין המלוה טורף בשטר זה מלקיחת דחיישינן

לקטניה ע"ש וכבר כתב מהרש"ם שם דהתם כיון דנאמן ללוה נאמנות היתרע והו"ל כנפל וכו' הש"ך עלמו כסי' ע"ה ס"ק מ"ח ע"ש ועיין במהרי"מ מט"ו מ"ז שכ"כ בדעת הרא"ש גבי עמד כדיון רכל שיכול לטעון פרעתי אינו גובה מלקוחות הלה מה שלקחו משעה שהורה וכו' כ' הש"ך כסי' ע"ט ותכן מכוחר כרכרי ר' ישעיה ורכרי רי"בם שהביא מהרל"ח כתשו' וכו' רהי"ט כה' כהי' למליעה כרכרי רי"בם ע"ש . והתוס' כמליעה דף ע"ב כר"ה חמר וכו' כתב וז"ל דהכה לה מ"ל הוי גבי ממשעבדי הו"ל אלא משום דפשיטא ליה דנאמן לומר פרעתי משום דלא ניתן ליכתב ומ"ל הילא גבי ממשעבדי כיון דהין השטר מועיל הלה ע"פ הודאתו ה"ד גבי וע"ז בא חבוי להביא מדר' ה"ס רבי יוחי רמורה כשטר מהניה הודאתו לנכות ממשעבדי הע"פ שהם היה אומר מזוייף הוא לריד קיום ה' נוכי' עכ"ל נראה דס"ל דהפ"י יכול לטעון פרעתי ה"ם הורה שלא פרע גובה מהלקוחות ולא חיישינן לקטניה והרי"ט ז' הובה"כ כ"מ שם דקה דכריהם וז"ל רהין פי' זה נכון דה"ה רהי' ה"ה ל' שיכול לומר פרעתי פשיטא שהינו גובה מנכסים משועבדי' דקי"ל טוענין ללוקח רהין הודאתו של זה כלום כמקום שכתב לאחריס וכו' ע"ש מיהו הפסד דגם התוס' לגבות מלקוחות שקנו לאחר הודאת הלוה קהמרי וכה"ג כתב הב"ח כסי' ט' לוהש"ך כסי' ע"ט ככונת התוס' גבי פסק דין ע"ש ולכאורה קשה שהרי"ב התוס' כמליעה דף י"ג ע"כ רלה טענינן ללקוחות ולירשי' מזוייף משום דלא שכיח הכל טענינן להו פרוע ע"ש ור"כ מצינו מביא חבוי נדר' ה"ס הימנה דהתם משום דלא טעני' ללקוחות מזוייף דלא שכיח הכל הכה דטוענין ללקוחות פרוע הפ"י מורה הוא לא מהניה הודאתו לחוב ללקוחות הכל במ"ש נחת .

ו' דין ד' א"ם יטענו היורשים וכו' לכאורה נראה דהפ"י טענו שמה שימעי' להם ורוקא הם שתקו הין טוענין להסובה"ג כתב הטור סי' ק"ח הם טענו יורשי הלוה אינו ה"ל ליתאי ופרעתי הו' שאומר שמה פרע אינו הין יורשי המלוה גובין כלל הכל הם שתקו והין טוענין כלל נטלי' יורשי המלוה הפ"י בלא שבועה שהין טוענין לירשי הלוה לחוב לירשי המלוה וכו' הרי דיש חו' בין טוענין לשהקו דהם טענו הפ"י שמה שומעי' להם הכל רהי' לה' כנס' ג' כסי' ל"ב הנב"י אות י"ה שכתב דלא מצינו חו' בטענה דלא שכיח בין טוענין כך כשם אביהם לטוענין כ"ד אלא הכל שיהם יגולים הם לטעון כך הין טענינן להו הנה הין לא טענינן להו הם נמו הין יכולי לטעון וראהו שהיו כשטר כוס הוילא על היתומים לא מתלקי' בין טועני' הם לטועני' כ"ד ע"ש ור"כ הכ"ה דמתלקי' בין טענו הם לטענת כ"ד ס' דכשטענו הם כרי שהיו אביהם הלוה מעות למלוה עליו ומרן כסי' ע"ב סי' ל"ה כתב רהובין הניח משכון ביד שמעון ומת שמעון והניח בנים קטנים וכו' וטוענין היתומים שהביהם ליה שהיה ממוסכן בק' וכו' והתוס' ע"ש הביא ל' כעה"ה וכתב וז"ל מוכח מזה דטענה זו שאביהם ליה שחייב לו להו טענה ודאית היה וכן מוכח וכו' ובנים קטנים לא בני ליהם וטענה ודאית נינהו והש"ך שם חלק על לירשי' ע"מ ד' ע"ג דקטנים הם מ"מ טוענין דהיבא כדלירשי' עומדי' בטענת נשבעי' וגובין דהע' מרב' ככופותהם לזו הין עליו לתת הלה כיו דמוועיל השאר וכבע ה"ה ע"כ מייירי בטענת ורהי' דהל"כ פשיטא דה"ל לישבעוה כ' דישא נ"י מייירי כה"ה וכו' ה"ט' שם דמה ש' הח' טוה הוי טענת כרי ע"ש ונראה דגם הקס"ע ס"ל דיהומי' נדונים שטענו

שאיבהם לזה כן מקרי טענת כרי כדמשמע מדבריו
 בפרישה שם שכתב וטענתן היומאים שאיבהם לזה וכו'
 ג"ל דל"ק קאמר טענתן קס' בודאי דהא וכו' הלא ר"ל
 שובלוי' לטעון כן א"ג שהומרים כן כדדמי וכו' משמע דאם
 אמרו בודאי שאיבהם לזה כן מקרי טענ' כרי וכו' הרה"ש
 כפ' הכותב גבי ההוא גברא דהפקיד כבע מרגמיתא וכו'
 וז"ל ודוקא היכא שהיתומים טוענין שמה' הכל הם טוענין
 ודאי ה"ל שהוא שלו משתבעי דקושטא קאמרי ולא מפקי'
 מנייהו וכן היה אומר הר"ם כדיוסף מנכונא והביא
 ראיה מדקאמר ולא פקיד הה' אי פקיד הע"ג דלה' אמיר
 לה' מפקינן מינייהו ע"ש משמע דהפי' לא לזה כפני עדים
 נאמנים הורשים לומר שזוה להם מניה אפשר דה"ד שלא
 להוטיא מיד הורשים הכל להוטיא מהתיר או להשביע התיר
 אפשר דהפי' לזה כן כפני עדים טענת שמה' מקרי וכו' כ'
 הרמב"ם פ"ט מה' טוען גבי דברים העשויים להשאל
 ולהשכיר וכו' הפי' מת זה שהכלי תחת ידו מופיאי' אותו
 מיד הורש בלא שכונה שכיון שאין לאביו לטעון שלקחו או
 שהוא משבין כך ה"ן זה יכול להשביעו ואם טען הורש
 טענת ודאי והמר כפני נתנו לאביו או מכרו לו הרי כ"ה
 נשבע היסק כשאר כל הנשבעי' ע"ש כמ"מ הרי דהירש
 אינו יכול להשביעו הלא הם טען ודאי נתנו לאביו או מכרו
 לו וכן דעת רוב הסוקים דאם טען ה"ל הכה מקרו טענ'
 ספק וה"ן נשבעי' עליו דהפי' היו עדים ברבר שכן לווה
 וכן ל' הרמב"ם בפ"ה מה' טוען ה"ל אבא וכו' או לווה
 לו כפני עדים וכו' ע"ש.

ז' דין ו' המוצא

שע"ח אע"פ שיש בו נאמני' וכו' אפי' נאמנות כשני עדים
 וכו' בלא האמינו הלא כשנא' שטר זה מחתת ירוכו'
 בעה"ת הכיאו הכי' ע"ש ונראה דלמאי דקי"ל כפי' ע"א
 דה"ן מועיל נאמנות לגבי לקוחות הפי' קדם הנאמנות
 ללקוחות והפי' התנה כפי' וכו' ה"כ חיישינן ללקוחות וכו'
 וליכא למימר דה"ד לענין דרידך המלוה ליטבע כמ"ש
 הש"ך כפי' ס"ט ס"ק ו' ע"ש דה"כ כיוון דהתיר כנפילה
 וחיישינן לקנוניה ה"ן הנאמנות מועיל יותר דהאי כדנייה
 והאי כדני' וכה"ג כחכ מהר"ם כתשו' דשייכיל' משפטו'
 סי' ל"ח ע"כ.

ה' אפילו

הוא בחוק זמני' דה"ש כתשו' כלל
 ע"ו סי' ג' כהב וז"ל הע"ג דהמרינן
 המולא שע"ח וכו' לפריעה כת יומא לה חיישינן ה"מ ההם
 דליתיה ללוה קמנו וכו' דמסתמא לה חיישינן לפריעה כ"י
 הכל ה' היתיה קמנו והמר פרעתו וממני נפל לא
 מהדרינן למלוה וכו' כ"ד שיש שיכר כיד ראוכל שמוכח
 שפרעו ואע"ג דסתם הלוהה ל' יום לה המרינן לה עבד
 הניס דפרע כנו זמניה הלא כקובע זמן שידע שלא היה
 יכול לפרעו קודם הזמן אבל כסתם הלוהה זמנין דמתרמי
 ליה זוזי ופרע הפי' בוביוס עכ"ל לכאורה נראה דס"ל
 דקובע זמן הפי' נפל השטר דהתיר ה"ן הלוה נאמן לו'
 פריע בחוק הזמן כדעת הראב"ד בהשנות פי' דמה'
 מלוה ומה שהקשה המ"מ דהפי' כהכר כל תוך זמנו לא
 חיישינן לפריעה מ"ט וכו' דהמרינן כהדיא פ"ק דמלועא
 דהפי' כחוב בו כיוס לה מהדרינן ליה הלא ודאי כל נפל
 היתיר ליה וכו' ו"ל דהתם כסתם הלוהה דלא קבע לו זמן
 דזמני' דפרע הפי' בו כיוס הכל כקובע זמן שידע שלא
 היה יכול לפרעו חוקה ה"ן ה"ם פריע בחוק זמנו והפי'
 נפל השטר לה היתיר הכל הטור כתב בשם הרמ"ה ה"ו ל'
 ש"מ דהפי' כקובע זמן לחכירו אי נפל שטרא ואישתכח
 כנו זמניה לא יחזור דהא קתם הלוהה ל' יום וא"ה כי אין

חייב מורה להיחזיר דחיישינן הפי' לפריעה כיומא וה"ה
 נמי כקובע זמן וכו' וכ"כ הפריש' דהא קתם הלוה ל' יום וכו'
 נראה דלא מהא לכר למדה הרמ"ה הלא גם מהה' דחוקה
 אין זרס פריע ביומו וא"ה וכו' אע"ג דליכא תרתו פריעה
 כיומא וסתם הלוהה ל' יום ה"כ ה"ן בקבע לו זמן וכו'
 דה"ל כ' ק' ה' כסתם הלוהה הפי' לא נפל נאמן לו' פריע
 הוא כדלקמן סי' ע"ח משא"כ בקבע זמן וא"כ מאי ראה
 מסתם הלוהה וכו' ע"ש ונראה דהרמ"ה ס"ל דסתם
 הלוהה ל' יום היו כקובע לו זמן כמ"ש הר"ן בפ' האשה
 שנתחיימה לדעת מקלח גאונים דכל סתם הלוהה מקמי
 ל' יום כותבים ונותנים משום דלא עבדו איניס דפרע כנו
 זמניה וכל הנך ל' יום נו זמניה מקרו וכו' וכן מלחתי
 להרמ"ה בפ' ג"פ סי' פ"ו וז"ל אבל היכא דחיישינן כשטר
 וליתיה לשטרא גבי מלוה וכו' הפי' נפל ואשתכח הניס
 מעלמא ולא אישתכח ריעותא כנפיה דשטרא וכו' דנפל
 היתיר ליה דאי לאו דפרע הדרהו הוה מזדהר ביה ולא
 יחזיר לא לזה ולא לזה תדע דגריסין כפ' ב' הוחזי' בטלית
 ה' דהסי' ה"ר המולא שט"ח כסוק וכתיב בו הנפק וכתיב
 בו זמנו בו כיוס יחזירו לבעלים לפריעה כת יומא לא
 חיישינן טעמא דבת יומא הא למחר וליומא אחרת חיישינן
 ואמאי הא מסתמא כל כנו תלת' יומין כנו זמניה הוא
 כדאי' כהדיא בריש מכות וכו' ש' לרב כהנה דמוקי' לה
 לדר'י כשחייב מורה הכל כל' שאין חייב מורה הפי' כתוב
 בו זמנו בו כיוס נמי לא יחזיר דחיישינן לפירעון וכן הילכת'
 עכ"ל הרי שכתב דסתם הלוהה בחוק ל' יום היו כקובע
 זמן דאינו נאמן לומר פרעתו א"כ היתיר השטר כנפילה
 ונרא' דס"ל דאי לא ה"ה ל' דקובע זמן שידע שלא היה יכול
 לפרעו אמרינן חוקה ה"ן ה"ם פריע בחוק זמנו והפי' נפל
 השטר לה היתיר הכל סתם הלוהה זמנין דפרע הפי' בו
 כיוס כמ"ש הרה"ש לזה הוכיח דהא דסתם הלוהה דזו
 כקובע זמן וה"ה חיישינן לפריעה הפי' בו כיוס שנכתב
 ומשמע דלרב כהנה כמו דמוקי' לה כשחייב מורה דיוקי'
 טעמא דבת יומא הא למחר חיישינן לפירעון והפי'
 כשחייב מורה לא יחזיר ואע"ג דהיו כקובע זמן כמ"ש ה'
 כנה"ג הותי' כ' וכן הסכים ה' בני יעקב דף ל"ז ע"ד
 דהרמ"ה ס"ל הכי ע"ש ונראה כשטר בחוק זמנו שמתא
 אחר מתת הלוה הפי' ה"ן בו אחריו דלא חיישינן ללקוחות
 לה יחזיר המלוה שלא יגבה בו מן הורשו' וכו' כ' הרמב"ם
 כפי' ומה' אישות דין כ"א דלמנה הם ה"ן שטר כתובה
 ולא מחתת ירה ה"ן לה הפי' עוקר כתובה הפי' קבעת
 כיוס מיתת בעלה וכו' המ"מ דוקא כשהבעל טוען
 פרעתו או מחלת לי אבל אם הוא מורה ודאי חייב לפריעה
 וידוע שלעולם טוענין ליורש ע"ש וכו' מהר"ן מ"ג
 כתשו' סי' כ"ט על הלמנה שאין השטר כתובה בידה וז"ל
 אע"פ שהמרו חוקה לה עבדו איניס דפרע נו זמניה
 והמרו הל' כרשב"ל והפי' מיתמי אפשר כאן שהוא הקפוס'
 לררי מחיים וכו' והואיל והיה זה אפשר דהו' שלא תגבה
 כתובתה מן היתומים הלא עד שתכיה כתובתה והם לא
 הוטיא כתובתה י"ל שמה' החפשיה לררי כדי כהוכחה
 ולקחה ממנה כהוכחה וקריעה הותה או שמה' מחלה לו
 וקריעה כמו שאנו רנין בכל כ"ח שבא לגבות מן היתומים
 שאין לו לגבות מהם הלא בהכ"ה שטר ותכלית מה שהועיל
 אמרם חוק' לא עבדו איניס דפרע נו זמניה הוא לא
 נח יב הותו ליטבע כדיון הבא ליפרע מנכסי יתומים הכל
 שיגבה בלתי הכאת השטר ה"ן לזוה ומ"ש כל זמן שהיה
 בבית אביה גובה כהוכחה לעולם ונו' כגון שהיו לה עדים
 שהיתה כתובתה קללה אחר מות בעלה או שבעלה כשע'
 מיתה

מיתתו העיר לה על עלמו שבהכונה קיימת חללו וכו'
 עכ"ל הרי כש"ח כהן זמנו הנוגזבה מן הורשים הלא
 בהכחה השטר ול"ד בכחובה חיישין טפי לפי שמחפסה
 לרדי סלה תקבזה אשתו ככ"ר דמה"ט ל"ה הפרע
 מהיו קומים הלא כשכובעה הלא ה"ה ש"ח כיון דחיתרע
 כנפילה חיישין ולא יגבה בו מהורשים ולא מנכסי הלוי
 סלה בפניו כמו דחיישין ללקוחות *

ט' דחיישין לפירעון ולקניניה וכו' י"ל אם
 המלוה חוזר וגובה מן הלוי
 דכחומר שטר חמנה הו' פרע וכו' רעת הרב"ד ר"ה פרע
 המלוה לכ"ח חוזר וגובה מהלוה העפ"ש שכבר הודה לו
 שיכול לומר לא נתכוונתי בהודאתי הלא להפסיד לכ"ח
 א"כ הפי' להוליא ממון חמרינן הכי כ"ש להחזיר ה"ה ההם
 משום דשטר שביד המלוה מסייע כמ"ס הרב"ד כתשו'
 הביאה בעל הקדמות שער כ"א ח"ב דא"ס חמ"ה שטר
 פרע הו' הו' נאמן כמנו דאי בעי מחיל וכו' הכל שהו'
 חכ' לחמרינן הו' נאמן בשם הודאה היכא דקוטע שט"ח
 דחמרינן ה"ה דהאי שטר פרע הו' ל' למקריעה הו' הו'
 תבע מניה ליה שוכר וכו' וכ"ש שהינו נאמן לומר שטר
 חמנה כמנו לאורעו לשהרי דאשקרה חתימי עש"כ וא"ס
 כן ה"ל דמה"ט יכול לומר לא נתכוונתי בהודאתי הלא
 להפסיד לכ"ח אבל הכא א"ל כיון שהודה הלוי שהוא חייב
 אינו יכול לסקור הודאתו וכעין זה כתב מהרי"ל ב"ח סי'
 י"ז ע"ש ועיין בכתש"ח המיוחסות סי' קי' וזהו שטר
 בסי' ל' זכתב ראוהן שגול שרה משמעון וכו' והודה
 וערער על ראוהן אם בא שמעון להעיד שהיה על ראוהן
 שומעין לו שאז אינו יכול להוליא מראוהן כיון שהודה
 שהיה שלו ופקדו מור"ס שם וכתב הט"ז א"ל חמאי לא
 יוכל אח"כ לומר סלה הודיתי הלא סלה יקחנה המערער
 וכהיה דסי' מ"כ בשטר חמנה וכו' י"ל שהינו התם כיון
 ששט"ח בידו הסכרה נטעה סלה נפרע עדיין והוא חומר
 כדילדחות כ"ח שלו ע"כ הרי דוקא כחומר שטר חמנה
 וכו' נאמן שנתכוון בהודאתו להפסיד לכ"ח משום דשטר
 חוב בידו חבל בעלמא לה. הטורומין בסי' קכ"ז סי' י"ד
 כתב אם הנותן מודה שטעה בחשבון וכו' לריך הנפקד
 ליתנו למקבל וחוזר וגובה אותו מהנותן וכו' וק' חמאי לא
 חמרינן דלא נתכוון בהודאתו הלא נתוב למקבל ול"ל
 דכחומר שטר חמנה שהינו דשטר שבידו מסייעו סלה נפרע
 דה"ב חוקה דה"ס מדקרק הטוב קודם שידה ומה"ט הפי'
 כמנו אינו נאמן לומר עשיתי דהו' כמנו במקום עדים
 אבל כשטר נאמן לומר פרעתי כי היכא מנו כדחמרינן כפ'
 המוכר את הבית כמפקיד הלל חבירו כשטר דנאמן לומר
 החזרתי כמנו דנאנסולא חמרינן שטרך כדו' מאי בעי
 וכתב רש"ס אבל המלוה את חבירו כשטר לא מני ליה
 טעין פרעתי דה"ל אירך שטרך בידי מאי בעי דגבי ליה
 ליכא מגו דהפי' נה"סו לריך לשלם דמלוה להוליא נה"ס
 ע"ש חלמא במקום מנו לה מהניה חוקה השטר והפי' ה'
 חמרינן דלא נתכוון בהודאתו הלא להפסיד לכ"ח הפי'
 להוליא ממון וכ"ש הכא דחוקה עדיפה משטר דחמרינן
 הכי סלה להוליא ממון ושוכ' דהיתו לה' פני משה ח"ב סי'
 ק"ה שהקשה בן ותי' דהחם מיידי כגנותן הודה כד שטעה
 בחשבון סלה כשעת תביעת המקבל לנפקד דהודאתו
 הודאה לגבי עלמו כמו שחי' ר' גונה והרה"ש והטור ע"כ
 ומלאתי להרשב"ח כתשו' ח"ב סי' ש"ז על ראוהן שמת
 והי' ל"כ כנות וירשית נשואות לבעל ח' לשמעון וה' לנו
 ועמדה אשת לוי והודה ככ"ד על שמעין בעל החותה
 שאביה ליה לפני מותו שיהיו לו מנכסו מזה דינין וכו'

ו"ל ומ"מ יש באלן מקום חקירה אפי' מת הבעל כחיי האשה
 אם יגבה שמעון זה מן ההשה מקומה הודאה הו' לה לפי
 שהפסד לה לטעון כשהגבתי לך לא היה הלא כדו להפסיד
 על בעלי וכיון שבהודאה שעה לא הייתה נאמנה נהבטלה
 הודאתי ואינה חוזרת ונוערת עכשיו וכענין שהמרו כפ'
 ההשה שנתהרמלה האומר שטר חמנה וכו' וכתב הרב"ד
 שהם עמד מלוה זה ופרע להב"ר חב לו בהזר וגובה מהותו
 ליה העפ"ש ובהודה לו שהוא שטר חמנה לפי שיכול לומר
 מחללה לה נתכוונתי בהודאתי הלא להפסיד על כ"ח
 וכיון סלה הייתי נאמן כחותה שעה הו' כהודאתי כלום
 עכ"ל נראה דס"ל דלהורוקה באומר שטר חמנה משום
 דשט"ח שבידו מסייע ליה הלא ה"ה בעלמא *

י"ד ואפילו חמ"ר וכו' נקב יש בו בלד הו' פ'
 וכו' כתב הש"ך דה"ס המלוה נותן
 סימן זה לא יוכל לנכות בו מהלוה עלמו אבל סימן חמ"ר
 מובהק מהנו וכו' ולה דק דסימן זה נקב יש בלד הו' פ'
 הו' סימן מובהק כמבואר בפ' כל הגט וכו' ה"ה סי' קל"ב
 ע"ש הלא רבכא כיון שגשההה השטר ביד המלוה וידע בו
 לא הו' סימן כמ"ס הטור בשם בעה"ת וה"כ כל סימן שיש
 בו לא מהני מה"ט *

י"א דין ז' וכן חס נמלא כיום שנתב וכו' כתב
 הרי"ט ב"ה ח"ג דכיון דנפל
 והפרע חיישין לפירעון הפי' כהן הזמן א"ה לפירענה
 כת יומא לה חיישין דליכא למוחש שמה שטר מחומר הו'
 דה"כ הו' ל' לכתוב וחי' וכו' דלא תלינן ריעות' במיורי
 ע"ש נראה דס"ל דשטר מחומר חיישין שמה פרע חמ"ר
 זמן ההלוואה בזמן השטר הלא דמסחמא לה חיישין שמה
 מחומר הו' וטעו העדים ולה כתבו וחי' וכו' והע"נ
 דנפל וחתרע לה תלינן ריעותא בעדים וה"כ שטר שכתוב
 בו דקטי דהפי' לא כתבו בו שהיה מחומר כשר כמבואר
 בסי' מ"ג ס"ב הפי' נמלא זמנו בו כיום לא יחזיר רכיון
 שגפלו חיישין שמה מחומר הו' וכן למ"ד דגם אחריות
 דקטי ט"ס הם הו' כתוב בשטר אחריות כלל לא יחזיר
 מה"ט ור"י מיידי כשטר שיש בו אחריות והו' כתוב בו
 דקטי ומה שמק' ר' יורה מדר"י שטר שלוח בו ופירעו
 אינו חוזר ולוה בו שכבר נמחל שעבדו הימה חילומה
 למחר מהו חריף שכבר נמחל שעבדו ח"ל דהו' ל' מוקדם
 וכו' הו' מ' לשנוי רמיידי כשטר מחומר ופרעו חמ"ר וס'
 ההלוואה בזמן השטר וה"ה אינו חוזר ולוה בו משום דנמחל
 שעבדו הלא דהמת ח"ל מי קחמר דלא פרעו כלל לא
 שביח דפרעו' כיומיה ונראה דבחיוב מודה אפי' שטר
 שכתוב בו דקטי וכו' יקוירו למלוה דהפי' הו' שטר מחומר
 כיון דזמנו בו כיום ומודה סלה נפרע. לא חיישין לקניניה
 דהי' בעי כתב ליה שטר חדש חבל כשהו' הלוה לפניו לא
 יגבה בו הפי' מנכסי הלוה. סלה בפניו רשמה שטר מחומר
 הו' ופרעו חמ"ר וס' ההלוואה בזמן השטר והרה"ש בכתש'
 שכ' דכי יתיה ללוה קמ' יחזיר משום דמיידי ר' כשטר שיש
 בו אחריות והו' כתוב בו דקטי וכו' ושוכ' דהיתובי כהו'
 נודע כיהודה סי' יו"ד הכות מיהא דלא מוקי לר"י דשטר
 שלוח בו אינו חוזר ולוה בו שכבר נמחל שעבדו כשטר
 מחומר ש"מ דהו' כקובע זמן סלה יפרע לו הלא עד הותו
 זמן וחוק' דהו' חמ"ר שורע כהן הזמן עש"כ ולרבינו נר'
 דהו' כשטר שזמנו בו כיום ועדיף מתוך זמנו דהף שהוביחו
 החוס' דכתרה דף ה' בה' ה' הפי' וכו' דר' וחסן חיה ליה
 דר' ל' דחוקה דהו' חמ"ר שורע כהן זמנו ע"ש מ"מ לא
 חוקה גמורה דלא כרע דהה' במנו נאמן וסטר שגפלו חמ"ר
 כהן זמנו חתרע מה"ט חבל השטר שזמנו בו כיום דק"ד
 דר'

דרכו ויחזן ס"ל דלא פרע כלל וא"כ אמ"ר דשטר מאחר
 הו' בקובע זמן עומד לפריעה ואימא רר"י מייירו בהכו
 אע"כ הו' כשטר שזמנו בו כיום דוראי לא פרע וכבר
 הסכי' ה' גורע כיהודה סימן י"א דשטר מאחר הו' כסחם
 הלוואה דקי"ל אע"פ שזמנה ל' יום נאמן לומר פרעתך
 בתוך ל' דוקא בקובע זמן אמרינן חזקה אין אדם פורע
 בתוך הזמן ע"ש הטעם.

י"ב וי"ז מי שאומר וכו' משמע דחזיר למלוא
 וגובה בו מנכסי הלוה שלא בפניו וכן
 מהורשי' והלקוחות דאע"ג דאם הלוה בפניו וטען פרוע
 נאמן מ"מ שלא בפניו ולוורשי' וללקוחות לא חיישינן דלא
 שכיח שיפרע בו כיום והיין טועני' שלא בפניו לוורשי'
 וללקוחות טענה דלא שכיחא כמו שפסק מרן סי' ד' ע"ש
 בהש"ך ס"ק י"ד והרמ"ם בפ"כ דייני גזירות כ' ו"ל כ'
 עור הרמב"ם יש מן הגאונים שהורו שהיין פוסקי' מוזנות
 לאשה שהלך בעלה למ"ה עד שהיה שטר כתובה ואלא
 מתחת ידה והאם לא הו' שטר כתובה אין לה מוזנות
 שמה נטלה כתובה מבעלה או מחלה לו שאין לה מוזנות
 ויש מי שהורה שפוסקים לה מוזנות כחוקק שלא נטלה וכו'
 דעתי נטלה לזה כמי שהלך בעלה למ"ה וכו' אבל אם
 מת בעלה אין לה מוזני' עד שתביא כתובה האיל והיא
 אוכלת בתקנת חכמים ועוד מפני שזונה מנכסי יורשי'
 ולעולם טועני' לורש וכו' ומ"ש מפני שזונות מנכסי
 יורשים וטועני' לורש אמרי נאש הן רכמו שטועני' לורש
 ולוקח יותר ראוי לטעון למי שירדו' ליפרע שלא בפניו
 דאין לו מי שיטעון כשכילו כגון זה פתח פ"ך לאלם עכ"ל
 הרי דהרמ"ם ס"ל דטועני' למי שירדו' ליפרע מנכסיו
 שלא בפניו טפי מהורשים ולקוחות וא"כ כשטר שזמנו בו
 כיום כיון דלא חיישינן לפירעון וגובין מנכסי הלוה שלא
 בפניו כ"ש מהורשי' ולקוחות והרמב"ם דס"ל דטועני'
 לורש והיין טועני' לו שלא בפניו. והכ"מ בפ"כ מה' הישות
 כ' דשלא בפניו שאני שהיום או מחיר יבא ויטעון ויולא לאור
 משפטו משת"כ כיוצא ע"ש נראה דס"ל דטועני' לורש
 אפי' טענה דלא שכיחא אבל כחייב שלא בפניו לא חיישינן
 וכ"כ בפ"ו דין כ"ה דאלמנה אם הו' שטר כתובה ואלא
 מתחת ידה אין לה הפי' עיקר כתובה הפי' תבעה כיום
 מיתת בעלה וכ' המ"מ דוקא כשהבעל טוען פרעתי
 או מחלת לי אבל אם הו' מודה והיין חייב כפרעה וידוע
 שלעולם טועני' לורש נראה דס"ל דלעולם טועני' לורש
 הפי' טענה דלא שכיחא וכה"ג דקרק הרדב"ז כתשו' ח"ג
 סי' תל"ט מ"כ הרמב"ם בפ"ז מה' שליחי' לעולם טועני'
 לורש דס"ל דטועני' להם נאנסו דלא שכיח ע"ש וה"כ
 לעולם טועני' לורש היינו הפי' טענה דלא שכיחא דאע"ג
 דלא שכיח שיפרע בו כיום אם טען הלוה פרעתי נאמן
 מינה הרמב"ם סוף ה' גזילה כ' מנא כתובה אע"פ
 שניהם מורים לא יחזיר לאשה שמה נפרעה כתובה זו או
 נמחלה והח"כ מכר הבעל נכסיו והרי הוא רוצה לעשות
 קניינא על הלקוחות וכ' הש"ך ס"ק לב' דס"ל דאפי'
 כעורה תמה בעלה חיישינן לפירעון ולקניינא והפי' מודה
 הבעל לא יחזיר לאשה ע"ש ואלו שטר שזמנו בו כיום שנפל
 אם מודה הלוה שאינו פרוע מחזירי' אותו למלוה ומשמע
 דגובה בו הפי' מהורשי' והלקוחות ולא טועני' לורשים
 וללקוחות והע"ג רכ' הרמב"ם והטור סי' ע"א סכ"ה
 מלוה שהאמין ללוה שיהא גאמן על השטר שהוא פרוע
 מועיל גמי גבי יורשים והיין המליה יכול לנכות כשטר
 מהורשים ולא מהלקוחות הפי' אמר הלוה לא פרעתי אין
 ממלוה טורף כשטר זה מלקוחות דחיישי' לפירעון ולקניינא

וכו' ע"ש הרי דאם הלוה היה נאמן שהוא פרוע הפי' הורה
 שלא פרע אין טורף מלקוחות דחיישי' לקניינא וכ"כ הר"ב
 סי' רס"ד כשטר שאינו מקויים דאפי' הורה הלוה שכתבו
 ולא פרע אין המלוה טורף ממשעבדי' מה' טוהביהו
 הש"ך סי' ק"ו ע"ש כ"מ נראה דשטר שזמנו בו כיום אף
 ע"ג דאם טען הלוה פרוע נאמן אם הורה שלא פרע
 מחזירי' אותו למלוה וגובה בו מלקוחות ולא חיישינן
 לפירעון ולקניינא משום דלא שכיח שיפרע בו כיום
 וכטענה דלא שכיחא לא חיישינן לקניינא וגם לדעת הר"ף
 והרמב"ן והנ"י דטועני' לורש כלמה שהיה יכול להיבא
 לטעון הפי' טענה דלא שכיחא וכ"כ דעת הרמב"ם כמ"ש
 מ"מ כשהחייב מודה לא חיישינן לקניינא כטענה דלא
 שכיחא ואם אין הלוה בפניו גובה מנכסיו שלא בפניו ולא
 חיישינן לפירעון כמ"ש הרמב"ם כשהיה שהלך בעלה למ"ה
 דנאמני' לה מוזנות הפי' אין כתובה כידה ולא חיישינן
 שמה נטלה כתובה או מחלה לוורכ כהנא דמוקי לר"י
 כשהייב מודה היינו משום דאם אין הלוה בפניו אין
 מחזירי' שמה יטורף בו מלקוחות או מהורשי' דרב אסי ס"ל
 דאם אין הלוה בפניו מחזירי' למלוה וגובה בו מירשים
 ומלקוחות אבל רב כהנא ס"ל דאין מחזירי' שלא יגבה
 מהורשים ומלקוחות אבל לנכות מנכסי הלוה שלא בפניו
 לכ"ע לא חיישינן לקניינא ועיין בתוס' דמ"ע דף י"ג
 ב"ד"ה הא וכו'.

י"ג וכן אם יש ללוה בע"ח וכו' כתב הסמ"ע דלא
 אמרינן שכבר פרעו וידוע זה הלוה שהוא
 חייב לאחרים וכו' כיון שיש לו שטר כשר מסייע להוראתו
 לא חששו אלא היבא דאיכא ודאי שפירא דלקוחות ע"ש
 וכה"ג כ' הב"ח דלא חיישינן כלל לכ"ח אחרים שאינם
 יודעים לנו ומ"ש רבינו בסי' ל"ז דחיישינן לקניינא אינו אלא
 לגבי נגזל וכן בסי' מ"ז הו' כמו נגזל דלא עלה ע"ד שאמ'
 שטר פרוע הוא וליכא למימר הוא דאפסי' הנפשיה ע"כ
 ולא דק דכסי' מ"מ משמע דדוקא אם נורע שחייב לאחרים
 אינו נאמן והרשב"ה כתשו' ח"ב סי' רנ"ג גבי מנא שטר
 בין שטרותיו ואינו יודע מה עיבו כ' דאפי' חו' מודה לא
 יחזיר דחיישינן לחוב שאינו יודע וכן חיישינן ללקוחות
 שאינם יודעים והאומר שטר אמנה הוא אינו נאמן אלמא
 כשהיב לאחרים אינו נאמן לפסול השטר שבירו כ"ש הכא
 שאינו נאמן להחזיר לזה השטר שאינו בירו במקום שחב
 לאחריו ואפי' לא ידעי' בהריא אם חב לאחרים או לא
 חיישינן דלקניינא שאינך יודעה נמי חיישינן והתם הוא
 דבעינן חב לאחרים ממש משום דאי לא הכי אם אמר
 אמנה הוא או פרוע ובעי' לאהדורי' תאן מעכב אבל הכא
 כל שאינו בירו חיישינן לקניינא ע"ש וכ"כ במיוחדות סימן
 י"ט ע"ש.

י"ד דין י"א יתגס למי שתן בהם סי' וכו' כתב
 הסמ"ע לכאורה נראה דהיינו
 כשאניס מקויימים וכו' ע"ש וכ"כ בס' א"ז למ"עא בשם
 הר"ש וס' ה"ש ס"ל הכי דבמקויימי' הפי' כסיפרא'
 יתנו למלוה ע"ש.

ט"ו דין י"ג צריך להביא ראיה וכו' משום דחיישי'
 שמה מכר הרב נכסים שקנה העבד
 בין ניסן לחשי' ומולא העבד שטר שחרור שכתוב בניסן
 וטורף לקוחות הכי אמרינן בנמרוא וכתב הרשב"א דה"ט
 דחיישינן שמה מכר הרב לעבד בין ניסן לחשי' וכו' ע"ש
 ונראה דאם החזירו לעבד טורף לקוחות כדן דהתוס'
 בנישין דו"ז כד"ה מפני וכו' כתבו והור' דחיקו זמן כנט
 שחרור דאם לא היה בו זמן פעמים שהיה אדם מוכר
 עכ"ל

עבדו ואח"כ כתב לו גט שחרור בלא זמן והוא אומר
 העבד לרבו שני איתתי ראו' ששטר מכר שלך קדם לשחרור
 שהעבד הוא מוחזק בעלמו והלוקח בא להוציא ממנו
 השיעבוד וכו' ע"ש"כ"ג נראה דאם החזירו שטר שחרור
 ביד העבד כיון שהעבד מוחזק בעלמו כאמן לומר שכל
 לידו מזמן הכתיבה.

ט"ז ב' הסמ"ע כיון דהיתרע כפילה חיישין לקטוני'
 שאין דעתו לשחררו כו' אלא כדי שילך העבד
 ויטרוף מלקוחות וכו' וכבר בדרישה הכריח בן דאפי' בלא
 כידו קודם הנפילה לא מוקמינן ליה החוקתיה שכל לידו
 מזמן שנכתב אלא לרדך להביא ראיה שכל לידו כיום
 הכתיבה דל"כ אפי' הביא ראיה אימתו בא לידוכא
 לטרוף לקוחות שלקחו אחר שכל לידם מ"מ הוא שטר
 מוקדם וכשטר מוקדם אין טורפין מלקוחות ע"כ ועיין
 בהש"ך.

י"ז דין י"ד אה"כ פי' במתנה ששירי וכו' כתב
 הסמ"ע וה"ה אם שירי בשטר מכר
 משום דאם מכר או נתן לאחר אינו יכול להפקיעה מידו
 כשטר זה שהרי בשמכר ונתן לאחר חורבו מהראשון ודכרו
 תמורה דאי מיירי בקדם מכר שהוא באחריות חיישין
 דאחי למטרף מלקוחות שלא כדון והפי' בשטר מכר שלא
 באחריות אם הוא גזולה ובא הגזול וטרפה ממנו חוור
 הוא וטרוף לקוחות שלא כדון דאפי' למ"ד אחריות לאו ט"ס
 ה"ד אם כ"ח טרפה אבל אם גזול טרפה חוור על הגזול
 אפילו בלא אחריות וטרוף אפילו מלקוחות כמ"ש התוס'
 במלועז ל"ד כד"ה שערור וכו' ע"ש ועיין בס' בני ועקב
 דל"ג ע"ד וכס' שמתת וי"ט סימן ל"ד ע"ש.

י"ח ואם הוא שטר הקנאה וכו' שטר הקנאה
 שנמלא ברשות יורשי המוכר כתב מהר"י
 עי"אש כס' בית יהודה סימן כ"ג נראה' כיון דנמלא ברשות
 המוכר הוא ריעותה ויש לתוס' שמה לא פרעו מרמי
 המכירה ותנאי היה שאם לא פרעו בזמן פ' יחבטל המכר
 ואת"ל שהיו עדים על הפירעון אפשר שאור ומכרה לו כיון
 שהקרקע מוחזק ביד היורשים וכו' ע"ש ונראה דאם טען
 המוכר או הנותן תנאי אינו נאמן אלא במגו וז"ל הרמ"ע
 בתשו' כלל ס' הביאו הטור סימן ימ"ג ונאי שטר הנמלא
 ביד הנותן אם אין עדי הקנין קיימי' או שהלכו למ"ה והיה
 טוען הנותן שעתה קנו מידו ולא נחקיים התנאי אפשר
 דהיה נאמן במגו דאי בעי קליה ליה לשטר' כל זמן שלא
 הוחזק בכ"ד וכו' ע"ש הרי דאינו נאמן בטענת תנאי אלא
 במגו ואם הוחזק השטר בכ"ד לייבא מגו אינו נאמן וכ"כ
 הרמ"ה בתשו' סי' רכ"ג ובפ"י י"ב סי' יו"ד וז"ל ואי מתנת
 שמי' במקל' היה ה"כ במתנת בריה דבעוקנין אמרי קנו
 מניה קנה אע"ג דלא מטא שטר' לידה כהא' כיון דלא
 נפיק שטר' מתותי ודיה דנותן חיישין דילמא בי קנו מניה
 על תנאי הוא דקנו מניה והאבתי לא אקיים תנאי' הילכך
 אי איתנהו לפהדי דחתימי' השטר' משילני' לכו אי מסהדו
 דכי קנו מניה סתמא הוא דקנו מניה ולא חתמי' מדי דלא
 כתוב בשטר' קני דמעידה דקנו מניה גמר ומשעבד
 נפשיה ושטר' לראי' וכו' ואי ליתנהו לשהדי דשטר'
 דלשילני' ה"כ איתנהו ולא לכירו אי קנו מניה על תנאי ואי
 לא חיישין דילמא על תנאי הוא דקנו מניה ולא אקיים
 תנאי' ולא קני והפי' הובא דכתיב ביה דנפק נמי לא קני
 וכו' ואי משום דחתימי' עליה סהדי בלא תנאי' לאו ראייה
 היא דכיון דקני' דעדים שאמרו תנאי היו דברנו כי אין
 כתב ידם ויולא ממ"ה נאמני' בלאו עולה הוא מסתמא נמי
 כי נפיק שטר' מתחת יד נותן ואמר על תנאי הוא נאמן

וכיון דאלו הוא היתיה לנותן מחיים והוא טעין דעל תנאי
 קנו מניה ולא אקיים תנאי' הוא מהימן במגו דאי בעי
 קליה כי מת נמי טעני' להו' ליתמי מאי דהוה יכול הכותב
 למטען וכו' והג"מ כשעריה דאשכחא ברשותיה דנותן
 דאיכא טעמא טעני' להו' ליתמי מאי דהוה יכול הכותב
 למטען ועוד מדאשכחא ברשותיה מ וכחא מלתא דכתב
 ליתן ולא נתן ה"כ על תנאי הוא הכל המוציא שטר מתנה
 בשוק אי אית ביה קנין א"כ כתוב ביה הנפק אחריו
 לבעלים וכו' עכ"ל הרי דאפי' שטר הקנאה אם נמלא
 ברשות ובתוב כו הנפק וטען הנותן שהיה על תנאי או
 כתב ליתן ולא נתן נאמן במגו דאי בעי קליה וה"כ טעני'
 ליורשיו דאפי' טענה שלא היה אביהם נאמן אלא במגו
 טועני' ליורשיו ועיין בס' כנה"ג סי' ק"ח אות מ"ו שכתב
 מהרי"מ דאין טועני' ליורשיו אלא מה שהיה יכול מוריש'
 לטעון כלו מגו אבל אם המוריש לא היה נאמן אלא במגו
 אין טועני' ליורשיו והרי"ב בס' סי' ה"א כ' דטענין ליתמי
 דילמא התנה אביהם בשעת ההלואה שלא נשמוטנו
 בשביעיה והיה נאמן במגו דאי בעי אמר פירובול היה
 לי ואבד ואולי התם שאני דחוקה לא שביק אינוס היתר
 ואכיל איסו' נסייע לטענת המגו כיון דהחוקה מסייעת
 טענין ליתמי מאי דלא הוה הכותב נאמן אלא במגו וכו'
 ע"ש.

וכ"ז הרי הרמ"ה כתב דאע"ג דלא היה אביהם נאמן
 בטענת תנאי היה או כתב ליתן ולא נתן אלא
 במגו טענין ליורשיו מיהו התוס' בכתב דרף ל' כד"ה
 לאו וכו' כ' בשם רשב"א דטענין להו' כדאמרוין בס' פ'
 המוכר את הבית גבי מפקיד אלל חבירו בשטר דאע"ג
 דלא טענין ליתמי נאנסו אפי' טענין להו' החזירתי כיון
 דאביהם היה נאמן בטענה וזכמגו דאי בעי אמר כהנסו
 ואור"י דלא דמי להיה דהמוכר את הבית וכו' והרמב"ן
 בחי' שם כ' שכן דעת רשב"א דאין טוענין ליורשים טענה
 שאין נאמן אלא במגו דהכחשה ואע"פ שהרמב"ן כ' דס'
 זו זריכה לפניו ומאדומה לזה המפקיד אלל חבירו בעדו'
 ומה ותבע את היורשים וכדו' שהוא כורס מאביהם הכל
 לא רהה מי לא טענין להו' חנן מאי דמלי טעין הכותב
 חזרתי ולקחתי ממך דהוא נאמן במגו דהחזרתי לך ואף
 עפ"י שהם מוריש' בפקדון וכו' כבר כתב הרשב"א בחי'
 שם מסתברא דגם בזה מוציא' מיר היורשים ונותני'
 למפקד וכו' ע"ש א"כ דעת ר' יורשב"א והרשב"א דכל
 שהאכ אינו נאמן אלא במגו דהכחשה והיורשים מוריש' דלא
 שייך לדודהו מגו אין טועני' להם וכ"כ דעת הרמב"ם
 בספי' דמה' טוען כמ"ש המ"מ שס"כ הסכים הד"כ ז'
 בתשו' ח' כ' סימן ק' ומהרי"מ מט"ח סימן ט"ל ע"ש ומה
 שחי' מהרי"מ מט' סימן קי"ד בין קרקע למטלטלי' דהו'
 בחוקת מי שהם בידו ע"ש א"כ כן מדיברי התוס' דהרי
 רשב"א הוכיח מההיה דשטר בים וכו' ור' דחה דהבא
 שאני שהלוקח יודע שהיתה שלו וכו' ולה' דחה שהני התם
 דהו' מטלטלי' בחוקת זמי שהם בידו וכן הרמב"ן מרמה
 להו' והרשב"א כ' דמסתברא דמוציא' הפקדון מיר
 היורשי' וכן הסכים מהרי"מ מט"ח סימן ט"ל דאין טוענין
 ליורש טענה זו וכ"כ הרשב"א בתשו' הביאה מרן הכ"י
 סימן ע"ב ע"ש וא"כ ה"כ אע"ג דהנותן עצמו אם טען
 כ' ליתן ולא נתן הוא תנאי היה דבר נאמן במגו דהכחשה
 אם היורשים מוריש' בשטר שהוא תחת ידם לא טעני' להו'
 תנאי וכו' והרמ"ה אפשר דס"ל כדעת רשב"א
 והרמב"ן מיהו נראה דהרמ"ק מדמי' לטעום שאמר
 תנאי

תנאי היו דבריו דאם אין כת"י יולא ממ"א כל מני' במנו
 דמוזיק וכן דעת הרמ"ם דאם כת"י יולא ממ"א אין
 כאמני' כמ"ס הטור סימן מ"ו ע"ש אבל למ"ד דהעדים
 כאמני' לומר תנאי היו דבריו אפי' כח"י יולא ממ"א הוכן
 פסק מרן בס' פ"ב אפטר א"ה נאפי' הוחזק השטר בכ"ד
 דליכא מגו כאמן הנוחן לומר תנאי וכו' בשטר שהוא
 בדשוהו מוכיח כן.

י"ט כתב

המכ"ט ח"כ סי' קמ"ג. האם קודם
 שהגיע השטר ליד המקבל נתן לאחד
 היו חזרה ואפי' נתן הח"כ השטר ליד המקבל הא' לא קנה
 וכו' ה' כנה"ג כתשו" ח"כ סי' מ"ב בשותף שנתן חלקו
 במתנה לבניו הקטנים וכו' וז"ל ומלכר זה אפי' למ"ד
 דלא בעי' דמטא שטרה לידה כל שנתן לאחרים היו חזרה
 וה"כ כל שלא הגיע השטר ליד המקבל בטל קנין ושכועה
 לחלוק עם שותפו הרי הוא כמו שחזר במתנתו ולא וכו'
 כנו במתנה מיהו לא וכו' וה"כ אם הגיע השטר ליד
 אח"כ וכו' למפרע והעפ"י שביני בנינו טל קנין ושכועה
 לחלוק לא כדירה לי א"ס זה מקרי חזרה כמו מתנה או לא
 ומספק אין להוליא מהיהומים ע"ש ולא דק דלמ"ד דלא
 בעא מטא שטרה לידה ודאי דאם נתן לאחר אינו כלום
 דאינו יכול לחזור ורוקא למ"ד דבעי' שיגיע ליד המקבל
 ויכול לחזור כ' מהר"מ דאם קודם שהגיע השטר ליד
 נתן לאחר היו חזרה אפי' נתן השטר ליד המקבל הא'
 דפקע וכתובו וכו' ג' כ' הרמב"ן כתשו" ח"כ סי' קמ"ד
 במוכר על תנאי שבידו לחזור ומכר אותו בית לאחר אין
 לך חזרה גדולה מוז כדאמרו' גבי מתאה ע"ש והיינו
 דאמרו' בבתרא רמ"ב דאם מכר לאחר בתוך ג' שנים אין
 לך מתאה גדולה מוז וכמבאר בס' קמ"ד וקמ"ז ע"ש
 וכ"כ הרשב"ץ ח"כ סי' רכ"ד גבי קנין דאם קודם כתיבה
 השטר מכר לאחר היו חזרה כדאמרינן גבי מתאה ע"ש
 ולבאורה נראה דה"ה אם נשבע לאחר ליתן לו היו חזרה
 שהרי כתב הרשב"א כתשו" ח"ד סינין ל"ד גבי שבעור
 דאקני דיוכל לחזור בו דאם נשבע ללוו כל מה שירוח מוכר
 שקור בו מן הא' דאין לך חזרה גדולה מוז והביאו מרן סימן
 ק"ד ע"ש והכי נמי בשכועה מוכח שקור בו מתנתו
 לא.

ד' דין י"ו

וה"א שאין נוכין בזה דעת הרשב"ד
 ודוב הפוסקים כמבאר כ"י ע"ש
 וכ"כ ראב"ן בספרו ד"ל וז"ל ראוין הוליא שטר על שמעון
 וכתב בו שאכיו של ראוין הלוה לאכיו של שמעון מנה
 השיבו שמעון והלא גזירה היתה ופסלו הבתים ואיך בא
 שטר זה ליד השיבו ראוין מה את חש מן השמים נפל לי
 דין זה פסוק מהא' דאמרינן הוראת בע"ד כמתא עדים
 וכיון דמודה נפל אקרע ליה ואמרינן פדוע היה זמן
 הלוה נפל וכו' וכן נמי אם הוליא ראוין שטר על שמעון
 שהוא חייב לו מנה ושמעון משיב פרעתיו ונפל ממני
 והעיר יהודה שהוא מלא זה השטר ונתנו לראוין ולוי כמו
 כן מעיר שראה יהודה שמלא זה השטר כיון שיש עדים
 שנפל זה השטר אקרע ליה והעפ"י שהוא ביד המלוה
 אמרינן דכדרי שמעון הלוה כן הוא שפרעו וממנו נפל
 וכו' עכ"ל הרי דאם יש שני עדים או שהוא מודה שהשטר
 נפל ומלאו הוא או החר ונתנו לו אינו גובה בו ונראה דאם
 יש עד א' שמלאו ונתנו לו והוא כופר גובה בו בשכועה
 דהוי בעד א' מעיד בשטר שהוא פדוע דלא יפרע הלא
 בשכועה ועיין בכ"י שכתב דלא קי"ל כהרמב"ם כהא דהוי
 יחירה ולא זכר דנס הסמ"ג סוף עשין ע"ד כ' דאם
 החזיר גוכין בו ע"ש אבל בכ"ה הוסיף עוד דשומעני'

לאומרים שלא להוליא ממנו ע"ש וה' כנה"ג הנכ"י הות
 ה' כ' אבל הרדב"ו כתשו" ח"כ סי' קע"ט כ' אנו אין לנו
 אלא דברי הרמב"ם ע"ש ונראה משום שנהגו לפסוק
 כהרמב"ם וכ' הרדב"ו ח"א סי' קי"ז דאין המוחזק יכול לו'
 קי"ל כנגדו וכ' ה' כנה"ג בס"י כ"ה הנכ"י הות ל' דהסכר'
 נוטה דאפי' כשהוא יחיד בסכרתו לא מ"ל קי"ל כנגדו כיון
 דמטעם קבלה נגעו בה וה"כ אע"ג דהרמב"ם יחיד
 דבר פסקי' כותיה אפי' להוליא ממנו אבל הרדב"ו ז"ל ע"מ
 כתשו" ח"כ סי' קע"ה כ' בראובן שהפקידו אללו ס"ת
 ופצע בו שדעת רש"י והרמב"ם דחייב לשל' משום דפושע
 מניק הוא אבל דעת רוב הפוסקים דפטור אפי' מפשועה
 וה"כ אע"ג דהרמב"ם מחייב . ואתריה דמר הוא מ"מ
 כיון שהיה תפוס אין מוליא' ממנו נגד כל הני רבנותא ע"ש
 הרי דלא קי"ל כהרמב"ם להוליא ממנו נגד רוב הפוסקים
 מיהו תשו' הרדב"ו היה בח"כ סי' ת"ק ושם הכריע
 כהרמב"ם מדקתני יחיד ולא יחיד ולא קתני פסול וכשר
 ועוד וכו' ע"ש כ' ועיין כתשו' מהרמ"ם ח"א סי' כ"ד.

כ"א דין י"ח

המולא שפר בשוק וכו' בזמן
 שהמלוה מודה וכו' כ' הסמ"ע
 דלא חיישינן לקטניא כדו להפקיע חוכו ממי שהוא חייב
 לו דכיון שיש לפנינו שובר כשר מסייע להוראתו לא חששו
 אלא כי איכא ודאי פסידא דכ"ח וכדרישה כ' עוד דנאמן
 במנו דאי בעי מחיל ליה השתא דל"ל דאינו רוצה למחול
 ולהפסיד חובו דהא גס כמה שמטא להחזיר לו השובר
 יפסיד חובו דמ"ל מוחל בפהומ"ל מחזיר שוכרו וכו' ומכ"י
 שם משום דרוחק לומר בשלא הוחזק השטר בכ"ד ולא
 כהש"ך ע"ש ונראה דבלא"ה לא חיישינן לקטניא כמ"ס
 התוס' ספ"ק דמטיבא בד"ה ש"מ וכו' וז"ל וזה אין לחוש
 שמה מכרה אחר גירושין במעמד שלשתן פי אחר גירושין
 מסתמא מכרה כדמיס יקריס וכשיואל הבעל שיכרו שקד'
 היא זריכה לשלם ולא תרווח כלום בקטניא ולא חיישו' אלא
 שמה מכרה בעודה תחתיו בטוב הנאה שהיא דבר מועב
 וא"ל לשלם הלא מעט וכו' ע"ש ח"כ רוקא באשה חיישינן
 שמה מכרה כתובתה בעודה תחתיו דבר מועב ועכשו
 עושה קטניא להרווח אבל המלוה מסתמא מכר כדמיס
 יקריס וכשיואל הלוה שוכרו זריך לשלם ולא ירווח כלום
 בקטניא וכ"ש דלא חיישינן לקטניא להפקיע חוכו ממני
 שהוא חייב לו וכ' בס"ה"ז שם וז"ל וה"ת אכתבינחוס שמה
 נתנה או מכרה בזול בפחות משתות דניחא ליה בהחזרת
 שובר מלמחול שלא תטטרך לפרוע שוויה וי"ל דמתנה
 ומכירה בטענה ולא שכיחא וכו' ושמעתיה מהר"י ר"מ
 דלא מטעם מנו קאמר אלא ה"פ ש"מ איתא לרשמואל
 ולהכי אין לחוש דילמא זכנה דשום אדם לא יקנה ממנה
 לפי שיריא' שתמחול דכל לגבי מחלה ודאי מחלה כדאמרו'
 כהחובל וכו' גי הוס' ע"ש ולפ"ז נראה דמכר של חוב
 אפי' מלוה מודה לא יחזיר דחיישינן לקטניא שמה מכר
 השט"ח בפחות דלא אמרינן מגו שיכול למחול דכתובה
 לא חיישינן שמה מכרה דשום אדם לא יקנה ממנה לפי
 שיריא' שתמחול דלכעלה ודאי מחלה משא"כ שט"ח דכל
 אדם קונה אבל כל הפוסקים ס"ל דאם המלוה מודה יחזיר
 ללוה.

עוד כתב

הדרישה וז"ל אבל אין לתרץ דמ"ה
 לא חיישינן להכרת מלוה שלו משום
 דאי בעי יכתוב לו מהשתא שובר אחר ולא יכתוב בו הזמן
 דהא אין כותבי' זמן בשובר דא"כ תמה על ע"מך דא"כ
 אמאי לא משני התם תלמודא הכי וכו' ומכ"ל לרבא למידק
 מההיא כד"ה"ה ש"מ איתא לבשמואל אלא לאו ש"מ כל
 כה"ג.

ערך השן המשפט סימן ס"ה השלחן

ומ"מ דעת ר' ברוך דאם טען כרי שאינו פרוע נאמן במגו במקום חזקה זו ואפשר דל' כדעת רחב'ן בספר רוק' ק"ו' ל' אכל כה אחר זמנו לתכוב חוכו ואמר שמעון פרעתיך בתוך זמנו נאמן דאמרינן מ"ל לשקר מגודליו כעיי' אמר פרעתיך כזמנו נאמן כי אמר נמי פרעתיך בתוך זמנו נאמן. דהב"ע' ל' וכו' ת"ש האומר לחברו מנה לי בידך וכו' ל' הן למחר א"ל תנהו לי א"ל נתתו לך פטור והעמידה רב' א"ס נתתו לך פטור דה"ל פרעתיך בתוך זמנו נאמן ובשבעה וכוותי' קי"ל דהוא בתראה וכל נאמן דאמר בגלמוד שבעה בעיה וכו' ומתי' דרב' א"ס שמעינן דאמרו' מ"ל לשקר במקום חזקה עכ"ל הרי דלמסקנה פשוט' דאמרינן מגו במקום חזקה וכו' דעת המרדכי כפ' בתרא דתוכות שכתב א"ס הו"א א"רם שט"ח על חכירו וכו' ל' הלה פרעתי' כו"ב בזה השבוע וה"ל האמנתו' א"ס נאמן במגו דלא פרעתי' לך וכו' ור"ת אומר דנאמן ע"ש דס"ל דאמרינן מגו במקום חזקה א"ף להו"א ממון בשטר כמ"ש בסו"פ כ"כ דיני מגו ע"ש"כ וכו' א"פ א"ר' ברוך הכי' ס"ל אכל מהרי"ק ס"ל כדעת רוב הפוסקים דלא אפשי' בעיה וקי"ל תומרא לתוכב וקולא לנכתב' ואפשר דגם לדעת רחב'ן דאמרינן מגו במקום חזקה ה"ר להחזיק כמו נתתו לך דפטור אבל להו"א ממון לא אשבחן דא"ג דכשטר לא חשיב מגו להו"א מ"מ במקום חזקה לא אמרינן מגו להו"א ועוד דנר' דר' ברוך ס"ל דא"ס המלה מסופק בשטר א"ס הוא פרוע מעמידין השטר כחזקתו כמ"ש בעה"ת שער נ"ג כשם הר"י אברבנאלו' שיש מו' סוכר כן דכיון שהלה פשע ולא לקח' שטרו מן המלה בעת שפרעו וכול המלה ל' שטרך בידי מאי בעי וא"ע' דמספ"ל הרי השטר כחזקתו וכשכב המלה שאינו יודע' א"ס הוא פרוע א"ס לא וגובה ע"ש אכל למאי דקי"ל דא"ס המלה מסופק בפירעון בלא"ה אחרע השטר כמו שפסק בעה"ת שם והטור ומרן סו"ל והג"א כפ' זה בורר כ' ור' ברוך פי' דוקא דמספ"ל למלוה דפרוע הוא ובאל' אלא יודי שמים אכל' הו' טעון ודאי שהוא פרוע מהימן במגו דאי בעי גי' ליה ולא כהורה דכפ"ק רב"כ לא אפשיטא' הו' אמרינן מגו במקום חזקה והכא' חוכה חזקה דאי לאו דפרוע הוא וכו' ונר' דר' ברוך ס"ל דאמרינן מגו במקום חזקה זו דלא כל החזקות שוות כמ"ש הנ"י כפ' מי שמת וכו' דקדקו האחרונים רבין דס"ל דמורה בשטר שכתבו רי"ך לקיימו ה' דאמרינן חזקה הו' העדים חותמים על השטר א"כ נעשה כנדול ה"מ בשטר מקיים אכל בשטר שאינו מקיים נאמן לומר קטן היה במגו ריבול לומר אינו מכיר בשטר זה מעולם ושטר זה מזויף וא"ע' דמ"ל בעלמא' הו' אמרינן מגו במקום חזקה או לא הכא' ודאי אמרינן מגו או משום דהו' כל החזקות שוות וכו' ע"ש וה"ל חזקה זו לא עדיפה מהך חזקה דאמרינן מגו נגדה דלא כל החזקות שוות ועוד דבקה"ש' פ' האומר גבי אומר יש לי בניס וכו' כ' הר"ן וז' ולענין הלכה משמע דקי"ל כרבי דאינו נאמן ולאסור דהא' מ"ל לשקר בעדים דמיו דקי"ל כר' נאסריו וא"ע' דכפ"ק רב"כ א"כ הו' אמרינן מגו במקום חזקה או' ל' חס' הוא דמגו שהו' יכול לטעון טענה אחרת דלא עדיף הו' מגו כולי' הו' אכל הכא' מגו דכידו לגרש' ומ"ל לשקר דכידו כעדים דמיו וכ' הרמב"ן והרשב"א חס' שם ח"כ אפ"ר דר' ברוך הכי' ס"ל דנאמן במגו דאי בעי גי' חו"ה במקום חזקה דמגו דכידו הו' כעדים מיהו נר' דלא דמי דהתם כיון דכידו לגרשה לפוטרה כדון ומ"ל לשקר לבעו' חסור משא"ה כ' הכא' .

כה"ג שמוע הדבר לכ"ר וכו' ויזיאו הקול שהיה השטר או פכתובה עד השתא כחוקפו וכו' כ"ה ה' שהכתוב לו שוכר לא מפיך מלקוחות שרעו הלקוחות שנכתב השוכר אחר של קארו וכו' ע"ש וכבר הקשה כן הרשב"א בהש"ו ח"כ סו' שמ"כ ותו' וז"ל דהתם ה"ק ליחוס דילמא זכינתא לכחובה מניסן ועד תשרי וכו' ל' הלוקח ללוה באפי' שהו' לא תפרע לדירה דלדידי זכינתא והא' שטרא דתו' לא מגו פרע ליה לוח למלוה וכי מהדרי' ליה הו' חברה דקדים לזכיוני מרע ליה לשטרא דזכיוני ולא מהני ליה מאי דאיתו' ביה באפי' שהו' ולא מדי' עכ"ל מבואר דס"ל דחיישינן שמה מכר השט' חוהתרה הלוקח בלוה כפני עדים שלא יפרע למלוה דאינו יכול לפרעו והם פרעו חוזר הלוקח וגובה מהמלוה והא' דקי"ל דאפי' התרו בו כ"ד ועבר ופרע למלוה אין הלוקח חוזר על הלוה אלא על המוכר כמ"ש מרן הכ"י ושאר' אחרונים וכמ"ש הש"ך בסו"פ ס"ו ס"ק כ"ע ע"ש היינו למאי דקי"ל דא"ס חוזר ומחלו מחול אבל רבנו הרשב"א א"ס חו"ה דשמואל הו"א חס' הותרה בו כפני עדים ופרע חוזר הלוקח וגובה מן הלוה וה"כ חיישי' שמה מכר השטר טוב והתרה הלוקח בלוה שלא יפרע למלוה .

כ"ב די' ד' ואפי' במקלתו וכו' כ' הסמ"ע נר' דר' ל' דמקלת השוכר נכתב נגד השטר ומקלתו למטה ממנו לאפוקי' א"ס היה כולו למטה ממנו דאינו כלום דאי בעי גי' ליה וכו' אכל הב"ח והש"ך כ' דז"ל אפי' בקלתו כמ"ש בע"הת שער כ"ג ל' הרמב"ם ופ"ו אפי' בקלה השטר דאי בעי גי' ליה כשר כדתינו' סמפון ש"ל אחר החתום שטרות כשר ע"ש וכן מלאתי למהר"ן מ"גש בתשו' סו' קמ"ז וז' ואין הפרש בין א"ס יהיה החורי השטר או כתובו להיות שוכרו בלדו אלא שבהחורי השטר הוא יותר טוב ויותר חזק דלא יכול למיגו ליה וכשהוא כתוב מכתבים מני גי' ליה עכ"ל הרי דאפי' כתוב במקום דמני גי' ליה כשר ומסתמ' הרמב"ם כרבו ס"ל והג"א כפ' זה בורר כ' ור' ברוך פי' דוקא דמספ"ל למלוה דפרוע הוא ובאל' אלא יודי שמים אכל' הו' טעון ודאי שהוא פרוע מהימן במגו דאי בעי גי' ליה ולא כהורה דכפ"ק רב"כ לא אפשיטא' הו' אמרינן מגו במקום חזקה והכא' חוכה חזקה דאי לאו דפרוע הוא וכו' ונר' דר' ברוך ס"ל דאמרינן מגו במקום חזקה זו דלא כל החזקות שוות כמ"ש הנ"י כפ' מי שמת וכו' דקדקו האחרונים רבין דס"ל דמורה בשטר שכתבו רי"ך לקיימו ה' דאמרינן חזקה הו' העדים חותמים על השטר א"כ נעשה כנדול ה"מ בשטר מקיים אכל בשטר שאינו מקיים נאמן לומר קטן היה במגו ריבול לומר אינו מכיר בשטר זה מעולם ושטר זה מזויף וא"ע' דמ"ל בעלמא' הו' אמרינן מגו במקום חזקה או לא הכא' ודאי אמרינן מגו או משום דהו' כל החזקות שוות וכו' ע"ש וה"ל חזקה זו לא עדיפה מהך חזקה דאמרינן מגו נגדה דלא כל החזקות שוות ועוד דבקה"ש' פ' האומר גבי אומר יש לי בניס וכו' כ' הר"ן וז' ולענין הלכה משמע דקי"ל כרבי דאינו נאמן ולאסור דהא' מ"ל לשקר בעדים דמיו דקי"ל כר' נאסריו וא"ע' דכפ"ק רב"כ א"כ הו' אמרינן מגו במקום חזקה או' ל' חס' הוא דמגו שהו' יכול לטעון טענה אחרת דלא עדיף הו' מגו כולי' הו' אכל הכא' מגו דכידו לגרש' ומ"ל לשקר דכידו כעדים דמיו וכ' הרמב"ן והרשב"א חס' שם ח"כ אפ"ר דר' ברוך הכי' ס"ל דנאמן במגו דאי בעי גי' חו"ה במקום חזקה דמגו דכידו הו' כעדים מיהו נר' דלא דמי דהתם כיון דכידו לגרשה לפוטרה כדון ומ"ל לשקר לבעו' חסור משא"ה כ' הכא' .

עוד כ' הסמ"ע ובו' מיושב מ"ש בסכ"א ראו'ן נפטר וכו' עושי' כמ"ש בשטר רב' מאי קמ"ל דהא' אפי' המלוה חיוטוען כרי שאינו פרוע הדין כן וכו' והש"ך בס"ק ע"ג כ' רבכ"מ יורשי עדיפו ממלוה עלמו וגם לעיל ס"ק ס"ב אמרינן דמלוה אינו נובח ויורשי גובה א"כ הוא דוקא כשהמלוה חי השטר פסול אבל ביורשי ל' דרילמא' א"ס היה אביהם קיים היה מכר דכשלא כרף' הו' בטעות נכתב קמ"ל ע"ש וליתא דרדאי טענת היתומי' בשמא גרועה מטענת אביהם וכ"כ הרשב"א במיחוסות סו"פ כ"כ גבי כתו' דא"ס בטענת בריא הלוה נוכח בו כ"ש בטענת שמא דיוור' וכ"כ מוהרי"ק סו"פ ק"מ בכחביר דקי"ל דיכול לומר פרעתי והטור כתב דאפי' כ"ד טוענין ליורשי' שמא פרע אכיו' וכ"ש פשהו' טוענין בעלמו ע"ש וכו' ג' אמרי' כפ' האשה שנתארמלה א"ל הוה קמן ומכחישי' להו' לא משנחי' בהודיה' ל' עדות מוכחש' השת' דלינתהו' דה"ל דאלו' הו' קמן הו' מודוכ"ש דלא מהמני' ע"ש וה"כ א"ס הוא קיי' שטוענין בריא לא משנחי' ביה ק"ו כשמת

שיעור החוב והשטור ביום ה' אין גרעון בשטר ומ"מ
 משמע חסי' באובר מסופק ולא פרע כלל אין משיאין
 בשטר וכ"ס כשהמלוה מורה שמחל לו שטר ה' שעלו
 להביא ראיה שלא מחל הלא הקטן ולפי מה שחי' החשב"א
 הבא בין כרעון למחילה ול דרוקא בפתם שובר של
 פורעון אמרו וכן ל' הטור שסוהלוס הוסיף שובר ששטר
 זה פרוע הוא וכו' הכל באובר של מחילה אפשר דגובין
 בשטר דכל ס' של מחילה דהמחל על התחובה ועוד
 שמה דרוקא בנתונים שאין טוענין בריא הלא שמה הכל
 כשהמלוה חי טוענין ברי' שלא מחל הומא רוד הנמחל
 על התחובה וכה"ג ב' ה"ק"ר' מ"ב ס' ק"ק"ע" שזהו
 דק"ל טוענין לנתונים כל מה שיכול הביהס לטעון ה' ד'
 להחיק הכל להימא לא ועיין בה' בניועקב דף ל' :

סימן ס"ו

א' דין א' היתנות אין נקטת הלא בכו"מ וכו'
 עיין בהר"ן והנ"ל אי מכירת שטרות
 מדאורייתא או מדרבנן וכ"מ למובא שטרות לגוי הסמ"ע
 וה"ך השב"י דמכירת שטרות דאורייתא כמ"ס הר"טב"א
 בתשו' הביאו מרן הב"י מחו"ט שכן הסכימו כל הביתוי
 וחקקו על הרמב"ם ע"כ ואיכפה שכן דעת רבו הד"ה
 שב' בס' ה' לבחובות כפ' האזה שנתארמלהגבי החומר
 שטר המנה וכו' וז"ל וק"ל חסי' חכ לאחרים נמו אמאי לא
 מהימן מחוק שבידל מחול כדשמיאל דאמר המוכר שטר
 חוב וכו' ח"ע ג' דמכו' שטרות דאורייתא כדמכנת שב"מ
 במתני' דאלו דברוי' שאין להם הונאה וכו' ע"ס הכל החו'
 והראב"ד והר"ן ורמ' ורשב"א בס' ה' ח"ס ס' ל' דמכנת'
 שטרות דרבנן ולכך וכול למחול מש"כ שערבד הב"ח
 דאורייתא חיטיכול למחול וכ"כ הרשב"א בתשו' ח"ב קי'
 רכ"ד ובמיוחסות קי' ע"ו דמכירת שטרות דרבנן כדעת
 הר"ף וכן עיקר ע"כ וב"כ הרמב"ם בס' ו' מה' מכירה
 והסמ"ג ע"כ פ"ו וז"ל קנין השטרות כדרך הזאת מד"ס
 אבל מן התורה אין הראיות נקנות הלא גוף הדבר הקטני
 בלבד לפיכך וכו' המוכר שטר' לחבירו עדיין יכול למחול
 ואפילו יורש מחלו כדאמר בפ' י"ג ומה שבפ' הזהב
 ממעט שטרות מאונאה ובפ' י"ג בכור מפדיון הבן י"ג
 לפ"ס כגון שמנה שטרות לאחר ירוש ומכרה לבעלג'ם
 שכענין זה המכירה מן התורה וכו' עכ"ל גם הרמ"ם
 בפ' מ"ג ס' פ"ג כ' וז"ל ושמענין נמו דמכירת שטר'
 דרבנן בעלמא הוא דאוי מדאורייתא כי חזר המוכר או
 היורש ומחלו אמאי מחול וכו' וב"ה דאוי מדאורייתא לא
 קני ליה אמאי אלטריוך קרה למעטוי שטרות מאונאה כי
 אלטריוך למעטוי בשטר פקדון דכיון דפקדון כל הובא
 דאיתיה ברשותה דמריה קאי ומאי מקני ליה קנין גמור
 כי מוכין ליה לשטר' נמו ובתב ליה קני לך וכל זכותה
 דאית ביה קני ליה לשטר' ולממנה דכתוב ביה כל היב'ה
 דאיתיה קנין גמור ושוכ' אין המוכר יכול למחול והוא דקני
 ליה חגב ארעא דקני ליה לשטר' וקני ליה למטלטלין כל
 הובא דאיתיה ח' כדקני מניה והוי הובא פקדון מדי דלאו
 מטבע וכו' ואבע"א אפילו בשטר' כגון דאמחיה ללוקח
 גבי ליה במעמד ג' דקני לממנה מדאורייתא והוי יכול
 למחול וכו' עכ"ל מבואר דס' ל' דמכירת שטרות מדרבנן
 אבל שטר פקדון של מטלטלין שהקנה בק"ס או אפילו
 של מטבע שהקנה בהגב קנה השטר מדאורייתא וכו'
 בפ' ושכור דממעטוי' שטרות כפדיון הבן השטר דמיורי
 בשטר פקדון של מטלטלין שהקנה בק"ס או של מטבע
 שהקנה

בשמת דל' דאלו היכחי הוא מורה שפרע ודעת רוב
 הפוסקים דטענה דלא שביח' כגון נאנסו אין טוענין
 הוקה ליורשי' ח"ע ג' דאם טוענין אביהם אותה נאמן משום
 דהוא טוענין כריה וגם הרי"ף דס' ל' טוענין ליורשי' כל
 מה שאביהם היה יכול לטעון מ"מ ה"ר טענה שהיה
 נאמן עליה בלא ראיה אבל טענה שאין אביהם נאמן עד
 שיבא ראיה לכ"ע אין טוענין ליורשי' דולמא היה אביה'
 מביא ראיה פת"ס הרשב"א בתשו' ח"ב סי' מ' וז"ל ומאי
 דאמר מר' דטוענין ליורש אפילו למ"ד נריך להביא ראיה
 על הכתובה ועל המסורה דייק לה מההיא דה' מן החאי'
 שהיו שטרות ויאלו' על שמו שאם מ"ז על החאי' להביא
 ראיה לא מתחוי' לו דשאינהם בשטרות ויאלו' על שם
 ננורשי' ומרינא של מני שוואות על שמו הם אלא שזה
 מתמודד עליו מתמת' שהוא נ"כ כחוק הביית וכו' משום
 שרנ"ל לרבר שמעסק הבית הם אבל בשמת וכו' מעמדות
 הוקה בחוקה מני שוואות על שמו אבל חלו וכו' וכ"כ
 החוס' והר"ם כפ' ה"ה סימן קע"ו רכל שאין אביהם
 נאמן בלא ראיה לא מובעה דהן לא טענין להו הלא
 אפילו טען אותה הורש כשם אביו אינו נאמן בלא ראיה
 ע"ס וכ"כ בפ' לא יחפור סי' פ"ג ובפ' ח"ה סימן ר"ח
 ובתשו' קי' רמ' בוס' רפ"ד דאין טועני' ליורש וללוקח
 טענה שלא היה המוכר להמוריש נאמן עליה בלא ראיה
 ע"ס והתימה על ה"ך שכ' וגם לעיל ס' ק"ס כ' חמרו'
 דמלוה אינו גובה וורשו גובה דה"ך עמנו שם בשטר
 שנמנה בין שטרות קרועים כ' דיורשי המלוה אין גובין
 בו אבל כשהמלוה חי וטוענין ברי' שאינו פרוע גובה בו וכן
 משמע בהדיא בכ"ע הת וכו' ע"ס הרי דעדין כס המלוה
 מורשו לפי שהוא טוענין בריורס שמה ועיין מה שאכתוב
 בסו' ס"ו סעיף י"א :

כ"ג דין כ"ג נמצא לא' שם שנים הגדול
 פרוע ולא הקטן
 מפקדנה דהם אמר שטרות בין שטרות פרועים אפילו
 הוא שם עשרה על שם ה' כולם פרועים ולה אמרי' מיעוט
 שטרות שנים דכל כה"ג חומרה לחובע וקולה לנתבע
 וכו' הרמ"ה בפ' ג' פ' קי' י"ז ע"ס :

כ"ד הג"ה שטר ה' מחול לך הקטן מחול וכו'
 כ"כ מהר"ך דבשם הרשב"א והביאה
 מר' ה' הכ"ה ע"ס קי' ל' ע"כ וה"ך כ' דהכה המקבל
 מחוק במעות ודמי לפרוע ומה' ט' אמרונן באובר וד'
 בעל האובר על העלוניה אפ"פ שכ' באיבר ל' מחילה
 כמבואר בסימן מ"ג ס"ה וכו' ע"ס ובחמת' שהרשב"א
 עלמו בתשו' ח' כ' קי' פ"ו ב' במחילה וש"ס ח' אפ"פ כיוס
 וה' שעל"כ"ח להביא ראיה ע"כ כ' כ' ח' קי' ט' וז"ל גם
 הטענה שאמר שהחוב כרוך והשטר אינו בחר ע"לו
 לברר פטורו אינה טענה דה' רבה זה מולא פטור כולל
 שמעון טענין שעל דברים אחרים נעשו עליו דהויקו עוד
 דכרוז ושמח' אין אומרים בריא עדין להולא ממנו בדק"ל
 כר"כ דאמר מנה לי כוידך והלא' חומר אינו יודע פטור
 ואפי' במקום שטר והביא ראיה מדיון יורש דבסו' ק' ח' דין
 נ"ו יורש קטן שהיה ש"ח לאחיו ונא' עליו שובר אחר מתה
 אביו אין קורעין השטר ואין מגבין בו עד שיגדלו
 היתומים שמה שובר זה מנויף ולכך לא הוסיפו הלוה בחיי
 אביהם הלמא ח"ע ג' דהשטר כרוך והשובר מסופק ח"ה
 קין מגבין בו ע"ס וכראה דהוא אינו לטעמיה דס' ל' שם
 דה' כשהכסו בשטר אחר ומנו כחיו והוא לא האריא
 השובר דרגלים לדבר שהשובר מנויף והפ"ה אין גובין
 בשטר כמבואר שם וה' נ"א ע"ג דמילתא דלא שכיחה היא

שהקנה כהגב דקנה השטר מדאורייתא ועיון בתוספת
 דמניעא דכ"ו בר"ה ואלו שטרות וכו' אבל קנין שט"ח
 בין כב"מ בין כהגב אינו אלא מדרבנן וכו' הרמב"ם
 בפ"ז מה' מכירה ומקנה הגב קרקע קנה השטר ויכול
 למחול :

ומהר"י עיניאש בתשו' ח"ה סימן יב הוכיח מדברי
 הרמב"ם דקנין אגב מדרבנן דהא אינו
 יכול למחול אלא בקנין דרבנן ע"ש ולא רק דכל קנין
 שטרות כב"מ או כהגב הוי מדרבנן כיון דמילי נזכה אבל
 קנין מטלטלין אגב קרקע מדאורייתא וכן מבאר בדברי
 הלח"מ ע"ס וכבר כתבתי דברי הרמ"ה ד"ל דקנין אגב
 וקנין סודר הוי דאורייתא ושטר פקדון אפילו מטבע נקנה
 כהגב מדאורייתא ואין המוכר יכול למחול או אם אינו
 מטבע נקנה בק"ס מדאורייתא ואין המוכר יכול למחול
 אבל שטר חוב דאין החוב נקנה אף"ק ולא בק"ס א"כ
 השטר דמי לי נינהו לא נקנה אלא מדרבנן והרמב"ם לא
 כתב אלא המקנה שט"ח אף"ק דיכול למחול אבל המוכר
 שטר פקדון אף"ק ה"ל דה"ל דה"ל יכול למחול כדברי הרמ"ה
 וה' החינוך סימן שכ"ט ס"ל דק"ס ויהגב מדרבנן וכו'
 מהר"ב בתשו' ח"ב סימן תק"ג ע"ש אבל הרמ"ה ס"ל
 דק"ס וקנין אגב מדאורייתא וכן דעת הרמב"ם כמ"ס
 וכ"כ הרמב"ן בס"ה סוף שורש שני דקנין חליפין הנלמד
 מביעו דבר תורה הוא ולא שמתהו חולק לומר שהוא קנינו
 מדרבניהם כלבד ע"ש וכ"כ המביט ח"א סי' כ"ה דקנין
 שטרות מדרבנן ולבד יכול למחול אבל הנותן לחבירו
 מטלטלין או קרקעות בק"ס לא דק"ס משמע בטולי נמי
 דהוי מדאורייתא וכו' ע"ש וכבר הודיע כס' קהלת יעקב
 סי' ז"כ בדיון אגב ובכ"י רפ"ה ב"ק ע"ש :

אבל מ"ש הרמ"ה דבמעמד ג' קנה למנון מדאורוי'
 ק' דבספ' קדושים אמרינן דהוי דרבנן כהלכתא
 בלא טעמא ע"ש בחוס' ובעל העיטור כחות נ' מנינה
 כ' דמנה"ט וכול למחול ע"ש אבל השוקים ס"ל דהפילו
 הוא מדרבנן אינו יכול למחול ע"ש הטעם והרמב"ן בסו'
 כ"ג הספיקה כ' וז"ל ק"ל הא דאמרינן בקידושין התקדשו
 לי בשט"ח דאחרים רמ"ה מקודשת וכו' הוי מקודשת
 ואמרינן דכ"ע אית להו דזמנהל בחס' חזר ומחלו מחול
 כ"ע סבירי סמכה דיעתיה וכו' ואם ד"ל קנהתו אלא
 מדרבניהם ולפיכך הוא יכול למחול לא תהיה מקודשת
 גמורה ואש"ר רמתי מקודשת דקאמר ר' מ' מקודשת
 מדרבנן להחריב' גט ואם בה' אחר וקדשה חוששין לקידושי
 וכו' ע"ש ומהא ד"ל דלתי' קמה דפליגי ברשמי' ל"כ ע'
 סבירי דקנין שטרות דאורייתא ולבד אינו יכול למחול וכן
 לאוקמתא דר"מ סבר בר' דאורייתא נקנית במסירה ס"ל
 דנקט מדאורייתא ומקודשת גמורה אבל למאי דאמרינן
 דכ"ע אית להו דשמחל דקנין שטרות מדרבנן הלא דר"מ
 סבר סמכה דעה וכו' ז"ל דמקודשת מדרבנן קאמר
 וכבר תמהו האחרונים דהא בלא ה' פליגי התם במלות
 ע"פ ומוקד דר"מ סבר דקנה המלוה במ"ג והא לכ"ע
 קנין מעמד ג' מדרבנן וא"ל מקודשת שהוא מדרבנן
 וא"ל ארבעה מוכח דה"ל בשטר ר' מ' מקודשת מדרבנן
 דומיה רביא מניה הרמב"ן בחו' בפ' ג' ד"ג ב' קנין
 מ"ג יכול למחול והא דמוקד פלוגתיהו במלוה ע"ש
 בר"ה חלובה דפיהוקי אחרוני' ע"ש ב' ויון דבמלוה
 בשטר מקו' מדאורייתא קנין שטרות דאורייתא משמע
 דה"ל במלוה ע"פ מקודשת מדאורייתא דומיה דרישה
 דקנין מ"ג נמי הוי דאורייתא וכדאמר לעיל נעשה כד'

משקעכורא לך ולכל דאחי מחמתך או כר"ה דההוא
 הנאה וכו' והטור כה"ה סימן כ"כ וז"ל ה"ל מלוה על
 אחרים ואל ל' הרי את מקודשת לי בחוב שיש לי כו' זה
 במ"ג מקודשת אפילו הוא מלוה ע"פ אבל אם לא ה"ל
 במ"ג אפילו הוא מלוה בשטר ונקנה לה השטר בראוי
 ככו"מ אונה מקודשת אלא שמין הגיור אם יש כו"ש ע"פ
 מקודשת ואם לאו הו"ו ס' קידושין ע"כ משמע דבמ"ג
 מקודשת גמורה דהוי מדרבנן הא בשטר ככו"מ אפילו אין
 בו שו"פ הו"ו ס' קידושין ומה בן קדושי ודאי דרבנן לקידושי
 ס' אלא נראה דס"ל דה"ל דקנין מ"ג דרבנן כיון דחוקטו
 רבנן שיקנה במ"ג ונקנו לה המעות מקודשת מדאורייתא
 כמ"ס מ"ן הכ"ז ס"ו וה"ל כשטר ככו"מ אע"ג דהוי קנין
 דרבנן למ"ד דהוי וכול למחול מקודשת גמורה אלא דאין
 ק"ל דבשטר ככו"מ יכול למחול במ"ג אינו יכול למחול :

ומ"מ דעת התוס' והר"ף והרמב"ם סוה"כ ד' וקמ"ג
 והרמ"ה והרשב"א והר"ם דמכירת שטרות
 דרבנן וכ"כ ה' חוקות הדיונים סימן ק"ל וז"ל והטעם
 דהמוכר יחזור ומחול השט"ח מפני שמכירת שטרות הוא
 דרבנן דדלוי מן התורה לא חלה בהם קנין כלל מפני שהם
 דבר שהין בהם ממש שהיו הגיור לא מוכר לו אלא השעבוד
 שיש לו על הלואה שהוא כתוב בו והשעבוד הו"ו ממש
 אלא מפני תקנה וכו' וכן דעת הרב יונה וכן פסק הר"ף
 וכו' עכ"ל וכו' כ"ר' ורחם סוף גמיר' ז' ע"ש וה"ל דכתב
 שדעת מרן דקנין שטרות דאורייתא מוכ' בס' ב"ה ג'ו
 שמכר שט"ח לישראל וכו' ע"ש וליה שיהי' בהקדמות
 דג' עמרו הורה הר"ף והרמב"ם סוה"כ ע"ש במקום ששנים
 מהם מסכימים לדעת ה' הלכה במוות וכו' ע"ש כה"ק דעת
 ה' ובכ"י ס' זה הבה דברי הר"ף והרמב"ם סוה"כ ע"ש ד"ל
 דקנין שטרות דרבנן וכו' ע"ש דרוב העוסקים הכי ס"ל כמ"ס
 ומה שפסק מר"ן דישאל שמכר לגוי כאלו מבר לישראל
 ז"ל ד"ס ל' דאפילו מכירת שטרות דרבנן יכול למכור לגוי
 והריטב"ה לרווחא דמלתא כ"כ וכן דעת הג' דבפ' הספיקה
 כ' דהוי דרבנן וכפ' מ"ס כ' דיכול למכור לגוי כמ"ס
 ה"ד ס' ק"ס ה' ע"ש ואפשר שזה תלוי במחלוקת דסימן
 קכ"ו ס' כ"ב גבו מעמד שלשתן דאדאם הנפקד או הלואה
 ישראל והמקבל גוי וכו' אם חזר הנותן לא זכה הגוי וכו'
 ע"ש בהסמ"ע וה"ל ד"ל לא תקטו מעמד ג' שזכה
 ונקנה בו הגוי וכו' לא תקטו קנין שטרות דהו"ו רב' ב' ג'ו
 אבל לס' קמא דאין חו' במעמד שלשתן כו' ישראל לגוי
 והמקבל גוי וזכה ה"ל בקנין שטרות הו"ו כו' ישראל
 לגוי וכו' כה"ר ט"כ בחו' לקידושין דף מ"ח דיון מעמד
 שלשתן איתיה אפילו בגוי בין שהוא ממחה או גמחה או
 מקבל עליו ליתן אין ישראל אחר חזר בו וכו' ע"ש :

ונראה דכ"מ לקטן שהגיע לעובד הפעוטות דממכרו
 ממכר ומקחו מקח במטלטלין מתקנתו
 חכמים זק"כ בקנין שטרות דהוי דרבנן נראה דאין מכירת
 מבר דתקנתא לתקנתא לא עבדי' וכו' ג' כתב מהר"ם
 מפדוזה סימן כ"ה על טוה"ה בע"ש ג' בתקנת חכמים היא
 שהקטו בשטרות העולו בע"ש ג' שיהיו כשרים וגם מהנת
 שכ"מ תקנתא דרבנן הוא ותקנתא לתקנתא לא עבדי' ואף
 ע"ג דתמרינן בפ' מ"ש בשט"ח שנהנו כמחנה שב"מ
 דה"ל יכול לחזור ולמחול דעשאוה בשל חזרה לא לכלל מעלו
 עשאוה בשל תורה והברית כן מדברי הר"ף בפ' י"ג ע"ש
 קמ' דאפילו מהנת שכ"מ לא עשאוה בשל תורה לענין זה
 וה"ל כיון דקטן אפילו במטלטלין אין ממכרו ממכר רק
 מתקנת חכמים וקנין שטרות נמי תקנת חכמים הוא לא
 עבדי'

עצרו תקנתה לתקנתה ואלו דק"ל לקמן ס"ו דשטר
הנעשה בעש"ג נקנה ככו"מ אפשה משום דס"ל דשטרות
הנעשים בעש"ג כשרים מדאורייתא כמ"ס בתשו' מהר"ם
נפדווא ס"ס והר"א ש' בתשו' סב' הטור בסו' רנ"ב דלואת
סכ"מ בעש"ג כשר אפטר דס"ל כדעת הפוסקים דשטרות
הנעשים בעש"ג כשרים מדאורייתא ע"ש מוהו נראה
דמתנת סכ"מ עשאוה כשל תורה דק"ל קטן שנתן מתנת
סכ"מ מתנתו מתנה אע"ג דהוי תקנת לתקנתא כדאמרו
בפ' הגזקין וכו' כ' הרדב"ז בתשו' ח"ב סימן תש"ח לענין
שבועה במתנת סכ"מ דאם טען הורס נחתי לרוד לישבע
הוסת דל"ל כיון דמתנת סכ"מ רבבני ושבועה הוסת
דרבני תקנתא לתקנתא לא עבדי דהא דאמרינן בפ"מ ע'
דעשאוה כשל תורה ע"ש וכן מבואר מדברי הרמב"ם ס"פ
מה' זכיהו הנשבע הוסת שנתנו והבדלו הטור סימן רכ"ה
ע"ש גם הרשב"א בר"פ הגזל בתרא כתב דלואת אפילו
במקום אפטרות מקבלי' עדים לפי שמתנת סכ"מ חלמה
דכנו ועשאוה כדושה דהא מוכר שט"ח לחבירו אפילו
מנהל ואלו נתנו במתנת סכ"מ אינו יכול לחול בדאיתא
בפ"מ ע"ש ואלו היו עושי' בן כדלוי דהיו מקבלין עדים
הטור דעתי ועליו וכו' ע"ש כ' הרי דלכל מיני עשאוה כשל
תורה וא"כ במתנת סכ"מ עבדי' תקנתא לתקנתא לענין
שבועה הוסת ולענין קטן שנתן במתנת סכ"מ מה"ט
דעשאוה כשל תורה אבל במכירת שטרות רבבני איכא
לגומרי דהיו מכירת קטן כלום דלא עבדי' תקנתא לתקנת'
וכה"ג כתב הרשב"א בתשו' ח"ב סי' קמ"ח דהיו נשבעין
לקטן על השטרות לפי שיעקר שבועה השטרות תקנת
תבטל להפיס דעתו של תובע והא' דנשבעין לקטן נמי
תקנת חכמים היא ואין עושין תקנה לתקנה דומה למ"ס
בש"ק דמטיעא היא גופא תקנתא ותקנתא לתקנתא לא
עבדינן וכ"כ הסמ"ע בסומן נ"ו ס"ק י"ב ע"ש בהש"ך
חלמה דלא עבדינן תקנתא לתקנתא לקטן לגבי שבועה
וה"ל לענין מכירת שטרות לא עבדינן תקנתא לתקנתא
לקטן אך קשה דהרמב"ם ומרן סימן י"א כ' טען לו שלא
מכר ולא נתן שטרות נשבע הוסת ונפטר וכתב אה"מ
ושאר אחרונים דלוי צוען כן נגד רובין נשבע לוי וכו'
ע"ש ואם איתא כיון דמכירת שטרות רבבני ושבועה הוסת
דרבני תקנתא לתקנתא לא עבדינן ועיין בסמ"ע שכתב
דהב"ס ק"ל דאפי' שבועה אין לרוד דהממ"ע ע"ה וכו' בפריש'
הטעם משום דאיכא ריעוהא מוכחת דמשקר מרחין לו
שטר מוכר עש"ג ואפטר דס"ל דהיו נהד' לישבע מה"ט
דקנתא לתקנתא לא עבדינן וא"כ נראה דה"ל כדאין מכור'
קטן בשטרות כלום דלא עבדינן תקנתא לתקנתא ומרן
בסימן רל"ה ס"ק א' שכתב דשט"ח דינו כמטלטלין ויכול
למוכרו הו' לנתנו לאחר ע"ש נראה משום דס"ל דמכירת
שטרות דאורייתא כמו שפסק לקמן סעיף ב"ה דישאל
שמכר לגוי בלא מכר לישאל והוינו משום דמכירה שטרות
דאורייתא כמ"ס הש"ך שכן דעתו ע"ש אבל הא' ליתא דרין
זה דשט"ח הו' כמטלטלין ויכול למוכרו ולנתנו לאחר הם
דכרו הר"א ש' בתשו' והבדלו הטור סימן רל"ה ובתשו' כלל
ס"ט כתב דהריף והגאונים ס"ל דקנין שטרות מדרכין
ובדבריהם משמע בפ"מ ע"ש וכו' וכ"כ בפ' הכותב ל"ב
אע"ג דקנין שטרות רבבני ויכול קטן למכור וליתן והרשב"א
בתשו' ח"ב סימן רי"ט כ' טעם אחר דלא שייך קנין שטרות
בקטן עש"ג וזתת' במטיעא רב"ו כד"ק ואלו שטרות
וכו' כ' וז"ל מדמעט להו מאונאה משמע דחל המכר
מדאורייתא וא"כ בפ"מ ע"ש אמרינן וכו' אה"כ מתנ' סכ"מ
דאורייתא מ"ה אינו יכול למחול וכו' והשתא והלא מכר

שט"ח דאורייתא מ"ה אינו יכול למחול וכו' ולר' חיים מר'
דקנה מן התורה אם יש ללוה קרקעות שמכר לו שעבוד
שיש לו בקרקעות לכאורה נראה דס"ל דאם יש ללוה
קרקע דקנה מדאורייתא אינו יכול למחול ושמאל דאמר
יכול למחול ה"ר כשאין ללוה קרקעות דקנין שטרות דרבנן
וב"כ ה' נתיבות משפט דף ס' ט' נפיקתא ע"ש א"כ
התוס' בכתרא דף ע' וכו' קני לרובו כ' וא"ת חמאי
לא דנימ' דאורייתא שעבוד הקרקע הכתוב בו דהא קד ק"ע
נקנה בכסף כשטר ובתורה ופילו בלא מסירת שט"ח
קנה ויל' דכמו שאינו יכול להקדישו כדמייכח בפ' כל שעה
כיון שהקרקעות אינם ברשותו כך אינו יכול להקנותה מן
התורה והא' דלא תקנו רבנן שיכול להקדישה כמו שתקנו
ויכול להקנותה לפי שאין הקדש כ' כ' טורף עב"ל הרי דס"ל
דאפילו יש ללוה קרקעות אין המלוה יכול למכור ולהקדיש
שעבוד הקרקע כיון שאין הקרקע ברשותו ובפ"כ כל שעה
חומר בע"ח אביו אמר למפרע הוא גובה ורבה אמר
מבאין ולבא הוא גובה וכו' רובין מלוה ואקדים מלוה וכו'
ופ"י אי דאקדים מלוה בחוד הומט את הקרקע המשועבד
לו ולא הקדים את החוב הלא הקרקע וכו' משמע דגוף
החוב יכול להקדים ולמכור הפילו בחוד ומנו דדוקא גוף
הקרקע לא משום דיכול לסקרו במעוה כמ"ס מהרי"ק
ש"ס פ' ט"ע ע"ש:

ונראה

דר' חיים הכי ס"ל דדוקא גוף הקרקע אינו
ברשותו אבל שעבוד הקרקע המשועבד
לו יכול למכור ולהקדיש כמו החוב עצמו וכן מלפני
למהרי"ן מייגש בתשו' סי' ר' וז"ל מ"ס שהמלוה ח"א לתת
אותה לשום אדם במתנה דיקח אם היתה מלוה ע"פ אבל
מלוה בשטר אפשר לתת אותה במתנה ויקנה אותה מפני
ששעבוד השטר על הקרקעות וכו' באלו הקנה לו דבר
נמצא בעין והיה דינה כדון הפקדון ע"כ הרי"ם ל' דמלוה
בשטר או בפקדון ויכול להקנות' וה' כנה"ג בח"ד סימן
דכ"ח הגב' אות' ה"א כ' דה"ד במלוה בשטר והקנה אותו
ככו"מ או במלוה ע"פ ואקנה אותו במעמד ג' ומה שהק'
מהר"ם ח"ד כ' מה הוכיח מהרי"ק דחוב שלא הגיע זמנו
חייב בא' לעולם דהא' במעמד ג' אפילו הו' דבר שלב"ל
קנה ומדחק ה' כנה"ג דס"ל דבמעמד ג' בחוב שלא הגיע
זמנו לא מהניא כדעת מהרש"ם ע"ש לא דקדקו דאם
חוב שלא הגיע זמנו חייב דבר שלב"ל ודלדלא קנה נמי
במעמד ג' ובפ"ק דגיטין דמובח למסקנא הקנה לגולרי'
שלא הו' בשעת מתן מעות קנה היינו הטלוח אחר מתן
מעוה שהו' בשעת מעמד ג' דלא עדיף קנין מעמד ג'
מכל קנין דאורייתא וגם מהרש"ם נראה דס"ל רחוב שלא
הגיע זמנו חייב בא' לעולם ואפ"ה לא נקנה במעמד ג'
משום דהו' הולכתא בלא טעמא והבו דלא לוסוף עלה
אבל רוב הפוסקים ס"ל דאפילו לא הגיע זמנו נקנה
במעמד ג' מה"ט רחוב בא' לעולם ומיהו ל' רש"י משמע
דיכול להקדיש ולמכור החוב וא"כ פ"מ בשטר כדעת
מהרי"ן מייגש דכיון שיש שעבוד קרקע' הו' כדון הפקדון
שהוא בעין וכן משמע מדברי מהרי"ק דה' רבמלוה
משום דכבר נעשה השעבוד וכו' וכה"ג כ' הסמ"ע א'
מה' חלות בשם מהרי"ן מייגש גבי הכעל דיוור את
אשתו אחי' במלוה ע"פ בון שהגיע זמנה ללא הגיע זמנה
מחובי' האשה ודברי מהרי"ן מייגש הם בפ' ג' וז"ל מיהו
מסתברא לן דדוקא מלוה בשטר דאיכא שעבוד נכסין וקא
משעבדי נכסיה ללוה בחי' מלוה מחיים אבל מלוה ע"פ
דאיכא שעבוד נכסין או מטא זמנה לגבות' מחיים הו' א'
מחוקת וכו' אי לא מטא זמנה למגבה מחיים כיון דליכא
שעבודא

שעבוד נכסים ואי קדם וזכין זכניה זכניה הא ליכא זכיה
מחיים עכ"ל הרי דם"ל דמלוה כשטר חפי"ל לא הניע זמנה
הוי מזחורה נזכר דנשתעבדו נכסיה ללוה למלוה הכל
מלוה עכ"ל דלא נשתעבדו נכסיהם לה הניע זמנה הוי
רהוי וה"ל דמלוה כשטר כיון דליכא שעבוד נכסים
ונחוצקת חשבינן דבר שבה לעולם הכל מלוה ע"פ שלא
הניע זמנה דליכא שעבוד נכסים והוי רהוי חשבו דבר
שלא בה לעולם וההוא דפ"כ"ס כמלוה כשטר מיורוכח
מלהתי להרה"ה הובא בס' ח"ז כפ' שור שנחד' וה' נבי
יד עניי הנין וכו' סכ' וז' ח"ק כהן ממון זה עדיון לה זכה בו
הניח כלל אלא של מויק הוא לבמרו"ל מ' לדיון קל'ל
מכהן ולהבא הוא גובה הלא חפי"ל מ' דלמפרע הוא גובה
התם הוא בלרעא ובחד דנביה הכל כמטלטלין לא ותו
דכמלוה ע"פ חפי"ל בלרעא לא והבא כמלוה ע"פ הוא
וכו' ע"ש הרי דמיידי כמלוה כשטר וה"ל נראה דעת רש"י
כמהר"ן מניח לחוב כשטר יכול להקדישו ולמוכרו דהוי
בפקדון שהוא כעין כיון שהקרקע משועבד לו והמרדכי
כפ' הכפינה כ' דה"ה חוב שיכול להקדישו חע"פ שזינו
ברשותו כדליתא בפ' ז' דהמלוה יכול ליתנה במעמד נ'
והם לא היה יכול להקדיש לה היה יכול ליתן הכל בגזל
אמרינן במרובה ובפ' דמליעא ראונו יכול להקדיש ע"ש
וכ"כ הר"ה בפ' דו"ה דלא אמרינן אינו ברשותו כדבר
שהינו מוכר הלה ליתנו לו שהם חתה אומר כן חפי"מעמ'
נ' נה היה מועיל לו בהקדש ק"ו להריוט וכו' ח"כ חוב
ע"פ נמי חשבו ברשותו ולכן יכול להקדישו בלא מ"וה"כ
הפטר דרש"י ק"ל הכי דמלוה ע"כ הו' כשטר יכול להקדיש
החוב דאמירתו לנביה כמסורה להדיוט וכשטרות הוי
ככו"מ וכו' כמ"ש הר"ה בפ' דקידושין ע"ש :

ו' כ"ו דעת הווס והר"ה דחפי"ל ללוה קרקעות
לה נקנה השעבוד מדאורייתא וב"כ הג"ה בפ'
הספונה כשטר הרב יונה דלא קנה בקנין שהרי הין הדם יכול
להקטת קרקעות המשועבדו לו כיון דעכשיו אינו שלו
דלא הניע יכול להקדישו כדבא דהמר כ"ח מבין ולהבא
הוא גובה הלה ודרי מוסרת שטרה ככו"מ תקנה חבמים
שיכול הדם למכור חיובו וכו' ולפיכך המרו ומוכר שט"ח
לחברו וחזר ומחלו מחול לפי כהן המכירה מן החורה
ורבוי הרב יונה בעליות בהוב"ב ח"זס וגדולה מזו כחב
הטור סי' כ"ט כשס כעל הקדמות דמוכר שטר משכונת
קרקע לחברו חע"פ שירר הלוקח כמשכונה והחייק כה
יבול למחול הו"ל והלוה יכול לסלקו במעות וכו' וגם
הר"ה דם"ל נדמשכונת קרקע שהחייק בה ומכרו הונו
יבול למחול משמע דה"ד חם החייק הכל חם לא החייק
בה יכול למחול וב"כ בעל התומו שער נח' בשס הר"ה ד'
ע"ש ובתשו' הדשב"ה ח"ב סימן י"ד וסימן סג"ד מכו"ה
דחפי"ל משכונה בליתא דלא מסלקו דהכבוד גוטל פי"כ'
וכו' יכול למחול ע"ש והם ס"ל דטעמ' ריבול למחול משום
דקנין שטרות דרכין וח"ה דבשים ללוה קרקע קנה מדחי'
לא היה יכול למחול ולדעת הרב חיים ק"ק רה"כ שמואל
לא מיידי חנה בשחין ללוה קרקע ובפ"ק דמליעא קניה
מלה שוכר כומן שהחשה מודה וסויר לבעל וכו' כשמואל
דיבול למחול וכן בפ' החיוב נבי האשה שכלה בהחיים
פטורה וכו' פירך ותוכין בתוכתה וכו' ש"מ המוכר שט"ח
וחזר ומחלו מחול וכו' ובפ' האומר דתניה התקדשו לי
כשט"ח הונה מקודשת כשמואל דיבול למחול וכו' ז"ל
דכל בני מיידי דוקא בשחין ללוה קרקעות חלה ודחי
השעבוד קרקע איני נקנה מדאורייתא ומ"ש ה' נהובות
משפט דהתוס' בפ' הביתכ שכתב תומא לרי' הו"ך יכול

למכור החיוב דבשלמא כשים ללוה קרקעות מוכר לו אוח
שעבוד שיש לו על הקרקעות הכל בשחין לו מה מוכר לו
וג"ל דלא הוי מכר דאורייתא דחי הוי מכר אמתי מחול וכו'
כיהה כשטר דכריהיך דיוקא בשחין לו קרקעות הוא דהוי
מכר מדרכין ומה"ט יכול למחול ע"ש ליתא שהרי כהב
ההו' בס' ד"ח"ת המתי הילטרין למעוטי שטרות מהנחה
חם מכר שט"ח לא הוי דאורייתא וכו' וה"ל הא הילטרין
חם מכר שט"ח שיש בו שעבוד קרקעות חלה ודחי משים
דס"ד הוי מכר דאורייתא כתב כשלמ' כשים ללוה קרקעו'
וכו' הכל מסקנת ר"ל דלא הוי מכר דאורייתא חפי"ל ללוה
קרקעות דהל"כ חמ"י נחול דשמואל משמע חפי"ל ללוה
קרקעות קאמר וכ"כ פסקי התוס' כחם מכירה שטר
דרבנן ע"ש וה"ל כ"כ חפי"ל ללוה קרקעות יכול למחול
למ"ד קנין שטרות דאורייתא לפי ששעבוד הגוף נשאר הלל
המלוה ולא נמכר רק שעבוד הנכסים וכיון שמחל שעבוד
הגוף ממילה פקע שעבוד הנכסים ולמ"ד משום דקנין
בטרות דרכין חפי"ל יש ללוה קרקעות לה נמכר מדאורייתא
השעבוד כיון שיכול לסלקו במעות הכל נ"מ למלוה
את חבירו כשטר ע"מ שלא יתבענו לעולם דלא שעבד
גופו הלא נכסיו ומכרו לחתך דלמתי דקי"ל דמוכר שטר'
דרכין יכול למחול הכל למ"ד מכירת שטרות דאורייתא
ומה שיכול למחול משום דשעבוד גופו נשאר הלל המלוה
ח"כ כשטר שחין בו שעבוד הגוף חלה שעבוד נכסים
ומכרו אינו יכול למחול ומנן כתבו' בס' אבקה רובל סי'
ק"ג נ"כ דלמ"ד משום דשעבוד הגוף שיש לו על הלוה
אינו נמכר ח"כ שטר שחין בו רק שעבוד הגוף אינו נמכר
הכל למ"ד דמכירת שטרות דרכין אפשר דחפי"ל שטר שחין
בו רק שעבוד הגוף נמכר ע"ש ועוד נראה דנ"מ למ"ש
הטור ומד' ק"ס י"ו המוכר שט"ח לחבירו כדמי וכו'
המוכר והלוקח לחבוב מהלוה כ"ד ח"ל ליתנו ללוקח וכו'
והם קדם הלוה ופרע למוכר כשטר ואין עליו אלא תרעומ'
ודעת מרן והחריט דחשי' הנה עבר פי"כ ד' ופרע
למוכר כשטר והלוקח חזר וגובה מהמוכר ע"ש בהש"ך
ס' ק"כ ס' וכבר כתב הכרישה חע"ג דק"ל כסי' פ"ו כרי"כ
ד"ד דחם חתך שנתחייב ככ"ד עבר ופרע למלוה שלג
גריך לחזור לפרוע שאני התם שהיא מדאורייתא ומה"ט
אינו יכול למחול משה"כ הכא דקנייתו אינו חלה מדרכין
ע"ש וכנה דלמ"ד דקנין שטרות דאורייתא חם עכר הלוה
חתך שנתחייב ככ"ד חזר הלוקח וגובה ממנו מיהו נראה
דחפי"ל למ"ד דקנין שטרות דאורייתא כמו שיכול למחול
משע' דשעבוד הגוף לה נמכר וכן שמתנו ופקע שעבוד
הגוף ממילה פקע שעבוד הנכסים ח"הס קדש ופרעו
הוי פקע שעבודו ולה גרע ממחילה :

ב' המוכר לחבירו שט"ח שיש בו שנועה הרב
פרוד ר' כול הקונה לכושו מכח השבו'
הנכנס במקום המוכר הרב ח"כ סי' רמ"ט ע"ש :

ג' שט"ח כשכע המלוה שלא יתבע לחבירו חם
מכר השטר הלוקח יכול לתובעו ה'
נודע כהורה סי' ל"א ע"ש :

ד' אם כתב ומכר חפי"ל לה נתן המעות קנה והאין
יבולי' נחזור מר'ן כתבו' בס' הבקת רובל
סי' ק"ל ח"ה ע"ש :

ה' הג'ה וה' וכו' גורש דם סי' רכ"כ דמה הכל
מהר"ה ע"ש סי' יכ קיים דכתי התה"ד וכן
מהר"ע יבקשו' כל ה' כנה"ג ע"ש וקשו' מהר"ע ינדפסה
בתבו' מהר"ה ח"כ סי' ג' חע"ש וכן הסנים מהר"ט
ס' קמ"ב כיון דגם מר'ן הכי' לא חלק על הה"ד בסי'
ח"ה

ערך השן המשפט סי' ס"ו השלחן קיא

גמירי והוא חושב זיקנה הטוב ח"ע פ' שלא כתב לו קמ
לך וכו' וכו' כתיב החוס' כמזיעה דף ט"ו כד' הונחן
וכו' נכיו המוכר שטר כיוכל לא אמרינן ארס יודע שאין
מכר כיוכל דאין זה פשוט רחא אמר רב מכורס וזלזה
ע"ש וה"כ ארס טועה דהא כפ' הא"מ עוקי לחד שנייה
כר"מ ורכנן פליגי דר"מ ס"ל דא"ל לכתוב לו קמי לך וכו'
וכבר הכיח הרביונה שס טועה ע"ש וכן דעת
הרשב"א שס והר"י טכא כתי' לקדושין דף מז' ע"כ דודאי
לא נהווין אלא לראיה והוי מקח טעות וא"כ אפי' לא רצה
הלוקח לחזור הוי מקח טעות ויכול המוכר לחזור וכו' כר'
יודחם דאינו יכול לומר ח"ע פ' שלא קניתי המלוה קניתי
הנייר לזר ע"פ גלויות כ"כ הרמב"ן והרשב"א וכו' כ'
עיקר ע"ש ומה שהקשה ה' כנה"ג ממש' הרשב"א סימן
התק"ח רס"ג דקנה השטר לזר ע"פ גלויות ע"ש כנה"ג
דהרשב"א מיירי במתנה דאפי' מסר ולא כתב קנה הנייר
כמ"ש הר"טכא כתי' לקדושין דמז' ע"ש וכו' הרשב"א
כתשו' ח"כ סי' ל"ו במתנה דלא קנה אלא לזר ע"פ
גלויות ע"ש :

ט' שטר שאינו יכול לנכות בו אלא כ' תפס אינו יכול
למכרו למי שיש בידו ממון של הכ"ח
שיכול לתפוס בו ס' חוות יאיר סי' ד"ל :

י"ד כתב מהר"ו סי' קס"ב האילי והין המקח
קיים אינו על המעות רק שומר שבר
ח"ע נ' דנתן לקונה שטר על המעות נאמן לומר פרעתי
במנו דכאנסור"מ הביאו הסמ"ע וכו' שזה תלוי במחלוק'
שכ' הטור סי' קצ"ח וז"ל ח"ע פ' שהטתן דמיס על המקח
אינו קונות לו כתב רב אלפס משם ר' האיו כיון שקבלם
המוכר כדי להשלים ללוקח מקחו הרי קבלם להויתול עשו'
בהם זרכיו להחייב באחריותו והו"ל כהלואה גבי' אפי'
אי אמר למרי זווי תא ושקול וזך והתניסו התחייב כהן
שהרי זריך לקבל עליו מי שפיע וכו' הלכך חייב באחריות'
ובאונסית' אפי' אם הם בעין וא"ל" חס הוליון שחו' הם
כמלוה ה"ל וכו' כ' הרמב"ם ויראה וכו' ויש מתלקס אי
התניסו להני זווי או נאנסו ללוקח ואם הוליוס וכו' נה"ס
למוכר והרמ"ה כתב אפי' הם קבל עליו מי שפרע וה"ל
טול מעותין חייב בכל האונסים כדן מלוה גמור עד
שיעשה וכו' והכי מסתבר עכ"ל ונראה דה"כ אם הוליוס
לכ"ע חייב באחריות דאונסי' ואם הם בעין לדעת הגאונים'
ח"כ באחריותן אכל לדעת החולקי' הוי כש"ס ונראה
דקבא חס"ל טול מעותין פטור דהתם משום דזריך
לקבל מי שפרע אכל הכא דא"ל לקבל מי שפרע כמ"ש
בעס"ת ופסקו רמ"ח לא הווי כרעוה המוכר ואינו חייב
באחריותן וז"ל בעה"ת סוף שמו' וכו' והכי דאמר ללוקח תא
שקול וזך וזאתנה לרמי דוכיני בעין דלא אפקי' לשום
מרעם כהא ודאי כיון דא"ל שקול וזך ולית באלן לקבולי מי
שפרע דהא הכיר בה שהינה שלו דמדאורייתא לא קני
והלכך הו"ל כדכריס בלא מעות וכו' ע"ש וכן נר' מדברי
הר"ף דלא שייך מי שפרע אלא כשקנה מדאורייתא כמ"ש
הג"י כפ' הזהב ע"ש וא"כ ה"כ דמדאורייתא לא קנה השטר'
בלא כו"מ הו"ל כדכריס בלא מעות דליכא מי שפרע
וכיון דליכא מ"ש וא"ל טול שלך פטור מהאונסי' ונס
חזמ"ה רס"ל דאפי' קבל עליו מי שפרע וא"ל טול מעותין
חייב בכל האונסי' ה"ד התם משום דכאו לזרובתורת
הלואה כיון דהיא חייב לקבל מ"ש אכל במכר דליכא מ"ש
מודה דאם א"ל טול מעותין פטור מיהו מהר"ן מ"ג
כתשו' הובא' כש"מ למזיעה דמז' ע"כ הוכיח דחוב מ"ש
תל אפי' בדבר שאינו נקנה מדאורייתא כל שהוא וכול
לעמוד

אלא שאין דכרו ברורים אלא ע"ש וא"כ חס טעון שנתנו
לו כחמן עליו כשאר מטלטלין וכ"כ הרדכ"ח כ' סי' קל"ג
דנאמן המיחוק כשטר כשכועה אפי' המ"ה מכיוסו
ונכוח מן הלוח ע"ש ועיין כמהר"ל פ' מרובס סי' י"ד :
ו' שטר שכתוב בו שהורה ראוהו לשמעין שמכר לו
חוכו שיש לו על הנוי' כיון בע"פ כיון כשטר
כערכאות של נויס וכו' נראה דחכות שכשטר קנה דכל
המורה לחכיו שהקנה לחכיו כו"כ הקנאה כחקנה
משמע כמ"ש הרשב"א בתשו' וא"כ אמרינן דחקנה לו
כתשו' מ' דגס כתב הנוי' נקנה בכתו' מ' אכל חוכו' שבע"פ
דאין קנין אלא כמעמד שלשתן תלוי במחלוקת חס כנוי'
חזני מעמד ג' כס' קכ"ו ע"ש והרדכ"ח כתשו' ח"כ סי'
רפ"ה דהב על ב' שותפין שיש להם מנה על לוי והבכירו
שאותו מנה שביד לוי יהיה מחלק ראוהו וכתבו ע"ש שטר
כקנין וככועה כ' וז"ל ואת' כמה קנה ראוהו הך מנה
שביד לוי דכמעמד ג' ליכא למימר דה"כ היה חייב לפרוע
מנה כיון דודע וכו' ואי קנין הין מטבע נקנה בחלוטין
ואי מפני שככועה נהי רחייב שמעון לקיים שככועה אכל'
אין שככועה טועה קנין וז"ל אין זו הקנאה אלא שגורה שהו'
של ראוהו וכו' ועוד דיש לראובן חק באותו מנה קנה גס'
חלקו של שמעון ע"ש שטר וכהלכתפת ב' טעמוס אלו
קנה וכו' ע"ש :

ז' ואם אין למוכר לשלם וכו' ז"ל הרשב"א כתשו'
ח"כ סס"ב ו' אפי' מוכר שט"ח לחכיו
וקבל מעות ולא כ' לו קני לך וכו' דלא קנה ח"מ לענין
שאין הלוח חייב ליתן לו וכו' ודוקא כשיס לו למוכר מה
ששלם לרמי המכר שקבל מירו הא לאו הכי מויתיון
מן הלוח ועתה' לו מדר'ן וכו' ומ"מ כיון ש לו כן כיון אף
לו אין המוכר יכול להויתא ששט"ח מירו עד שיחזור לו
מה שנטל ממנו עכ"ל ונראה דכ"מ דאפי' אין לו למוכר
לשלם כל שלא קנה הלוקח ככו"מ ח"ע ד' דמויתיון מן
הלוח ונתנה' לו מדר'ן וכו' לא חשיב כשלוחא מחל הלוח'
אין מחילתו כלום פמ"ש ה' בית שמואל כה"ה סימן ל"ו
ס"ק כ"ה גבי הלמנה ע"ש אכל חס קנה ככו"מ וכול'
למחול מיהו ככו"ת כשמיס רח"ש סי' ע"ז כתב רמי שנתן
לחכיו שט"ח בפירעון חוכו חס הין לו נכסים אחרים לשל'
דממ לה נשחעבר בהחר מדר' כה"ל בזה כו"מ וכך מי
שחבע חכיו לשלם לו ויררו כ"ד נכסיו והגבו לו שט"ח
כפירעון חוכו מעשה כ"ד זה במקום כתיבה עומד וקנס
ע"ש :

ח' ואפילו הנייר וכו' דעת הרשב"ם משום דהוי
חונאה יותר משמות דבטל המקח
דחנ' כפ' הזהב דהס מכר שטרות לבסס יש להס חונאה
וכ"כ הרמ"ה כפ' הספונה ס' כו' ע"ש וא"כ חס הלוקח
לא רצה לחזור המקח קיים ואין המוכר יכול לחזור כדקיל'
כקו' דכו' ע"ש אכל בעל התרומות כ' דאין בו משום חונאה
ומה שהקשה חס"ד ס"ק ה' דהא אמרינן בפ' הוהב וכל
הפוסקים דמכר שטרות לבסס יש בהם חונאה ע"ש נראה
דה"ד למחזק דפסק כלוידים חונאה לפרעות אכל לפי מה
שפסק הרי"ף דאין חונאה לפרעות ה"כ המוכר שטרות
לבסס הין בהס חונאה דאין הלה פרעות כמבואר בפ'
הזהב וכ"כ רבי' יודחם נחייב ט' ח"ג ע"ש והרמ"ה שס"כ'
דלמאי דאמרינן גבי למר בקר' וכן קו' לכו' ר"ף דהוי הוי
ככוי שאין הדעת טועה הוי מחילה ה"כ הוי מחילה ע"ש
אכל הרב יונה דהא ס' זו דביון שאין דרכס של בני הרס'
לקנות שט"ח לזר ע"פ גלויות ואין לתלות יתרון הדמים
במחילה אלא שהיה סבור לקנות חוכו דלאו כ"ע דיתא

ששן סו' קנ"ג ואפשר לומר דהוא הו"ל פשיטת מהר"ם
 פתחו הדרכים פי' תל"ג והכירו המדרכי כפי שור שנת
 ה' וה' האסמכתא מועלת בהקדש דאמירתו לנכוח
 כמסירה להדיוט היינו כמסירה דמועלת הפי' כהריוט
 חסונו בקנין וכפי' ד' חסוכ וכו' דכרי ש"מ ככתבו וכמסור'
 המו' פי' כמסירה המועלת וכו' ותרע דהא הלאהי לפ'
 אע"ג דלא משכחה לה בכריח הפי' אה' קיון דמשכחה
 לה לכל הפחות כמעמד ג' קנה וכו' והופה ככל סימן ר'
 מסו' מ' ה' ע"ש הרי דהשוה הקדש לש"מ וכו' כי הוכי
 הש"מ שאמר הלאהי לפ' קנה מסוס דהיחא כמעמד ג'
 כ' כהקדשו ל' דגלגל הש"מ כפי' אה' מה שגזל ממנו
 פ' לפ' לה קנה דהא ליתא כמעמד ג' כמ"ש הרשב"ץ
 ח"כ סי' רל"ה ע"ש ולכן חנו וכול להקדשו אבל מלה
 דבס"מ קנה מסוס דהיחא כמעמד ג' ה' כיכול להקדוש
 מה"ט והפטר ש"ש דהא לה פיה יכול ליתן וכו' והיינו
 כמחנה ש"מ כהקדש שופ' לש"מ דכתרוויסו אמרו המורה
 כמסירה המועלת ומהר"ה ששן וה' בני יעקב רף פ"א
 החרונו כדברי המדט ע"ש :

ומ"מ דעת המדרכיון הו"ל הכול להקדוש מלה
 וה"כ אפשר שזו דעת הרמב"ם פתשו דהא
 הקדוש שזר חוב לא כפי כריכה ומסירה דאמירה לנכוח
 כמסירה המועלת והל"ל קנין וכו' וכן ל"ל כמ"מ שנתן
 ש"מ דהל"ל קנין לך וכו' כמ"ש ה' הוה"מ ע"ה הוה"מ הכי
 סו' ג"ט קל"ג ע"ש וכו' כהקדש עניינים אמרונן המורה
 לנכוח וכו' ועוד אפשר דהרמב"ם לא אמר הלא כעוסקא
 האמרונן כפי' המקבל להכי קרו לה עוסקא דהא מתלא
 ועשה מטלטלי הלא כנוי מסוס דהינו יכול להועילו וכן
 פסק הרמב"ם כפי' מה' שנתן והעור ומרן ב"ד סימן
 קע"ו ובפ"מ סי' ק"ח ע"ש וה"כ אע"ג דמלה אינו יכול
 להקדישה מסוס דלהולאה ניהיה הכל עוסקא דהינו יכול
 להועילה הו' כעוסקא ואע"ג דמהר"ם כתשו הארוכות
 סו' תקקמ"ג והוכי כתשו המו' הייך לס' משפטים
 סימן י"ב דרכה לא פליג אלא בהך תרמי דהבני מקרי
 עוסקא להעוסקי ביה ולא למשתי בהו סיכרה ולא לעשות
 מפלטלי הלא כנוי הכל לשאר מולי מודה דמאי דהפיק
 כהיה אפיק ומאן רלא הפיק כהרי' מודה רבה דהני פלג'
 מלה ע"כ כדאם דלענין זה דינו כעוסקא ריכול להקדישו
 כיון דהינו יכול להועילה כמודהין נעשה מטלטלין הלא
 כנוי מה"ט ועיין בס' בני אהרן סימן ס"כ וע"ש סימן
 ר"כ :

י"ב הג"ה ודוקא שהיה השטר של מוכר ופי'
 הרשב"ה כתשו ח"כ סי' ל"ח כ' דהעל
 המחור כפי' ג"ס כ' דכל שהשטר בשמו ח"כ כתיבה אחר'
 שנתן השטר עומד לו כמקום כתיבה כיון שהיה כתוב על
 יוסף ו' שמעון ושם זה יוסף ו' שמעון כס' זה וכו' ולפי
 דבריו כ"ש כאן שיוסף ו' שמעון זה שכתוב בשטר הוא
 הפונה ואין כן דעת הריף ולא רחיתי כן ללא' מכל דהשטו'
 והתקדוסינוגס חני אינו יכול נעמוד על דכיוונו' והיה
 דנוי כ' חבו וחבו כ' נני כ"ל דהוי תיובתיה דאמרו' התם
 וכו' הלגיה רבא ס' ל' דחוישי' דילמא מסר ליה והותיותו הין
 נקטת כמסירה ואפי' בשמו כשמו וכו' ע"ש וכן הוכיח
 הרשב"ה כתשו' שס' כו' רחא והרמב"ן כמלת' פ' ג' פ'
 ע' ש' ואפשר דבעל המהר"ם ל' דכ' ע' כשמו כשמו סג'
 כמסירה אלא רבא חיש לפקדון ולנפילה כדילגבות
 מכלהו וכפי' ג' פ' דאמרו' ח"כ להכיח רחיה ה"ד לענין
 קנייה הכל לנכות מהנהו לריך להביא רחיה אלא ורחו
 דכ' יוסף ו' שמעון אמרו' כאן נמלחו כאן היו כמ"ש

הל"מ פ"ו מה' מכירה לרעת הרמב"ם ע"כ ח"כ
 הרמב"ן והרשב"ה ס' ל' דרכה סבר הין אוחיות נקיות
 כמסירה אפי' בשמו כשמו וכפי' ג' פ' דאמרו' ח"כ להביא
 רחיה היינו למ' ה' הין אוחיות נקיות כמסירה כמ"ש התו'
 שס' וכו' כ' בעה"ת שער ל' ג' ח"כ כס' הרמב"ן והרמב"ן
 ע"ש ועיין כתשו' הרשב"ה ח"כ סי' ג' ט' :

י"ג דין ב' אפילו אם מסרו לידו וקטו וכו' כ'
 הר"ן בחי' לבתרא רף ע"ו
 וז"ל כ' הרשב"ה כה' כס' הר"ם דק"ל דהין אוחיות נקיות
 כמסירה ואפי' מסירה וקנין לא קטו דאע"ג דק"ל דסתם
 קנין לבתיבה עומד הכה' לא וכו' וקמחי עליו שהיו נר'
 שהיה הסתם למעלה לס' בעל העיבור דשטריו רחיה
 שאדם כותב שמכרתי שדה פ' לפ' יש כס' קנייה כאלו
 כתב בהם שרי מכורה לך וכו' וכיון שכן חף כשעה של
 מכירת שטרות וכו' וכו' שחני הפאפיון דקטו מודו גלי
 הדעתיה דכקנין יחא ליה להקנינו ושטר' ליתיה אלא
 להחייב על הקנין דילמא להפי קני מודו כדו שיקנה גופו
 של שטר ככל מקום שהוא כקנין דנייר גופיה כקנין מקמי
 כשטר מטלטלין ולפי' כ"ל ע"ה' העיבור דכל שכתב ל'
 שטר מפירה וכתב בו שמכרלו את השטר וכל שעבוד
 קנה אע"פ שכתב בו קנין שאין הקנין רחיה שלא לתסוין
 להקנות בשטר אלא כדו שיקנה גופו של שטר ככל מקום
 שהוא ואפשר שחף הר"ם לא אמר כן אלא כנון שמה' לו
 את השטר כשעת קנין דככה' ג' רלא חולטריך קנין משום
 גופו של נייר שהרי מסרו לו ל' דגלי אדעתיה דכקנין יחא
 ליה להקנינו ושטר' לרחייה בעלמא ולא קני עב"ל ונראה
 דהרשב"ה כח' מולק כזה וס' ל' דלא מהני קנין ליעוס ובתשו'
 ח"כ סי' ל"ו פ' וזל ולכש' תל' דקנין מאחר' הוא שחור ונתן
 לו בק' ס' וכו' אינו שות לגבי השטרות דהא כנוי כתיבה
 ומסירה וקנין אע"ג דסתמו עומד לבתיבה מ"מ אכן
 כתיבת קנין בעי' דהינו שכותב לו קנין ככתוב וכו' כ'
 חללי משס' מהר"ן מוגש ע"ש הרי' דס' ל' דהפי' הק"ס
 כלה"ם לריך נהקנות הקרקעות ושאר נכסים לא מהני
 לגבי השטרות דבעי' כתיבת קנין דהינו שכותב לו קנין
 ככתיבה זו ועיין בתשו' מהר"ן מוגש סי' ק"ט ובתשו'
 הרשב"ה ח"כ סי' קל' דגם הרמ"ה כפי' השפיה סי' כ"ח
 כ' וז"ל ואע"ג דק"ל סתם קנין לבתיבה עומד ה"מ כמאי
 דמקמי בקנין גידה רמב"ן קנו מניה קנס ושטר לרחייה
 בעלמא הוא וכו' והו' ק"ל שהיה דאמרו' גבי מהנת' ש"מ
 שכתוב כס' קנין חיישי' שמאל לא נמר להקנות אלא בשטר
 ואין שטר לאת"מ רשב"ם אע"ג דלא ח"כ כתוב ומני כיון
 דקנו מניה וסתם קנין לבתיבה עומד ח"ל דלא איכוון
 להקטיו ליה כקנין גופיה אלא בשטר' ה"כ לימא כיון דקנו
 מניה לא נמר להקנותו אלא בשטר ולקני בשטר ותסבר'
 והא חוישי' קחמר הלא חששה בעלמא הוא ואיכה למימר
 דלא איכוון להקטיו ליה אלא בקנין ואיכה למימר דלא
 נתכוון להקנותו אלא בשטר וכיון דלא כירדא מילתא
 חומרת לתוכע וקולה לכתב העת גבי ש"מ אוקי ממוכ'
 כחוקה מדיה קמח ואימור לא נמר להקנותו אלא בשטר
 ואין שטר לאת"מ ולא קני מקבל מתנה ה"ג אימור לא
 נמר להקנותו אלא בקנין ולא קני לוקח עכ"ל ולפי' ה"ס
 הלוקח היה תפוס אין מוסיזין מודו וכו' ס' הרמב"ם ח"כ קס"ח
 והרשב"ץ ח"כ סי' רע"כ כס' הרמב"ן דהשפיקא הו' והו'
 תפס לה מפד' מניה ע"ש

י"ד וייז מי שאומר של"ך שתבא לירד איתה
 כתיבה כ' הש"ך חפשי ולא מלאחי מ'
 שאומר כן ולא דאס דפריד' התי' בס' סמקא שער י"ג

מוציאין מניו ואפילו הוא טוען אינו נאמן אלא כמונו
כמבואר בקימתו ר"א וע"ס זה בפלוגתא דרבנן א"ת
מהני קני' הו"ל על המקבל להביא ראיה ואפילו תפס
מוציאין מניו:

כתב

הרשב"ש כתב' סומן ד' רשכ"מ שאמר חט
שטר לפ' צ"ח קימסרנו לואכלאס לא אמר
חט שטר חלאיטול פ' מה שיש לו על פ' סני דש"מ שאמר
הלואחיו לפ' הלואחיו לפ' ואין צריך לא מעמד שלשתן ולא
מסירת השטר ע"ש ולא דק דאפילו אמר חטו שטר אין
צריך מסירה דכרו ש"מ בכחוכים וכמסורים כמ"ש
הרמב"ם בפ' מהל' זביה והטור ומרן סומן ר"ג ע"ש
מיהו דעת הרשב"א דגם ש"מ צריך לומר קני' לך וכו'
והמ"ש ל' הקשה מדאמרינן נכסי לפ' שטרות אקרו נכסי
וכו' ותו' דשאני אמר נכסי כיון דשטרות אקרו נכסי דעת
הנמון על עיקר החוב הכל אמר חטו שטר חפשי לומר
דעל גוף השטר אמר לצור ע"פ פלוגתו וכ"כ הרב ג' ת'
ש"כ ח"ר סומן ח' ע"ש א"כ חז"ל אין לו נכסים ואמר
נכסי אלו על השטרות שיש לו קנה וכבר הרשב"א כתב' ח' בתשו'
ח' סומן התק"ח ובמיוחדות סומן ו' ובתשו' ח' ס' סומן
ל' וסומן ק"ב וח' ג' סומן ק"ד הק' מהך דשטרות אקרו
נכסותיו בכלל כל נכסיו שאני דטרותיה ליה מלהא לפרט
השטרות מכלל הנכסים ולומר הןכל שעבורי ואזכר
בכ"י בקיטור ע"ש ובהנהיגה הר"ף בס' דרך תמוס דל' ג' וא"כ
אם אין לו נכסים אחרים ואמר נכסיו אלו לא קנהו כ"כ הרב
ע"ה בעיקר סומן כ"א ע"ש הכל הרמ"ה בפ' מ' ס' ס'
ק"ו וסומן ז"ד ובפ' ג' ס' סומן ק"ו כתב דה"ל סיהמר קני'
לך וכו' וה"ד במטה נחמת מיתה או בש"מ בכל נכסיו
הכל מהנת ש"מ במקנת ולה מוכחא מלתא דמטה נחמת
מיתה כמתנת בריה דמנו דלריך בו"מ ולומר קני' לך וכו'
ע"ש בוכן דעת הרמב"ם בפ' מה' זביה ובה"מ ובה"מ ובה"מ
חלקו על הרשב"א והר"ף ס' זה כתב דגם דעת הר"ן בפ'
מ"ש כדעת הרמב"ן וכו' רנ"ב הביא לשון הר"ן ע"ש כ'
ומה שתמה מהר"ש לרור סומן ו' דרדבה הר"ן בפ' מ' ס'
דעתו כהר"ש ב"ה ע"ש ל' דק רה"נ הו"ה שכתב כן בפ'
ההלכות כדברי הר"ש כ"ה הכל הר"ן לא ס' ל' בהרשב"א
ודברו הר"ן הס' כס' ח' לכתרה דקמ"ו נרפס בס"ף שעות
הרמ"ה ע"ש וכענין זה השו"ב בתשו' חיים שאל ח"א סומן
ס' ב על קלת אחרונים ע"ש:

ט"ב דין ד' יש

מושאומר וכו' כ"כ הג"כ בשם
הרשב"א והר"ן בשם הר"ה
הובא בס' ח"ו בפ' הספינה יע"ש וכ"כ הר"ט ב"ה
לקדושין דמז' וז' וצריך להקדים מסירה שהשטרות עיקר
והוא גורר השעבוד ואם הקדו' כתובה לא הועילה כתיבתו
זהה דאמרינן עד שיכתוב וימסור לאו דוקא אלא לומר לך
דלא סגי במסירה עד שיכתוב עמה וכו' ע"ש מיהו כתב
הרדב"א בתשו' ח' ס' סומן פ"ט שאין הסופרים והכתמים
גורדקי' למסור השטר תחלה ונראה הטע' משום דעיקר
קניית שטרות הוא כשיגיע שטר ליד הקונה א' באפיקונה
הסופר מן המוכר והלוקח על מורת השטר ואח' כמסר
לו השטר לויכ' קפידה שהרי בשעה שמגיע שטר המכר
ליד קונה כבר קדמה מסירת השטר הכל לעולם צריך
ליוהר שלא יאחרו מסירת השטר אחר שמגיע שטר הקני'
ליד הקונה ע"ש וכו' נראה מ"ש בעה"ת ופסקו מרן ס' ד'
ואם כתב לו או המכה וכו' כתב' הש"ך ס' ק' פ' ט' נראה
שהלשון מהופך דכע"ז שהמחה תחלה ואח"כ כתב לו דהא
בעינן מסירה קודם כתיבה ע"ש דאפילו כתב לו קודם
שהמחה קני' במסירה השטר קנייה קודם המחה ועיין
כה"ך

דף כ' וז' הדרך הכ' שאין השטר קונה לבדו כגון רחובן
שהיה לו חוב על שמוען כשטר רצה שמוען למכור אותו
שע"ח ללוו' וזכותו ללוו' כמתנה לא קנה אותו שטר עד
שיכתוב לו רחובן שטר מכר על אותו שטר וימסור לו אותו
שטר מפד וגם ימסור לו אותו שטר חוב ממש עכ"ל וכו'
לכך קתני עד שיכתוב וימסור ולה קתני עד שימסור
ויכתוב:

ט"ו דין ג' הנוהג

נכסיו לאחר במתנת בריה
וכו' כ"כ הד"א ש' בתשו' כלל
ע"ה ובתשו' בשמים ראש ס' קנ"א דאפי' להר"ף דשטר'
נכסיו באגב ה"ד כשהקנה איהם כפי' ואמר קנה לך הוא
וכל שעבורי ומבואר שם דהשטרות הם של יורשים ולא הוא
הפקדו והבידו הטור ס' רמ"ח ע"ש הטעם והבנת ג' שם
כתב' בשם מהר"ם די בוטון כ"ל דמות רהיה מפ' הנחל
בהרה דקני' דאמר ש' ארעתא רב"ע לא אפ' קני' וכבר כ'
הה"ה ש' בתשו' שם רהיה זו ע"ש וכ"כ הרמ"ה בפ' מי
שמת סומן קני' גבי אמויה רב עמיה וז' ואע"כ ר' רח'
אמר לה קני' וכו' וטעמא דמלתא דמתנת ש"מ מוכרשה
שויהו רבנן וכל הובא דקנייה ל' שטר' במתנת ש"מ הו"ל
כמתן דקנייה ממאריה בתורת ירושה דממילא קני' ליה
ל' שבחא דאית ביה דני אקני ליה איהו וכל שבכרית
דאית ביה אקני ליה והו"ה מעשה דאמויה דר' ע' לואה
מתנת מוספה הוא וכו' הכל מתנת ש"מ במקנת הובא
דלא מוכחא מלתא דמטה נחמת מיתה הו"ה כמתנת
בריה דמטה לכל מלו' וכו' והיה דאמרינן לעיל נמי אמר
נכסיו לפ' שטר' אקרי נכסיו בש"מ קני' וכיון דאקני כל
נכסיו וכו' ואע"כ דלא ח"ל קני' לך וכו' וכ"כ התם דכיון
דאמר נכסיו לפ' ממילא אקני ליה גופא דההלוואה בשטר'
כל הובא דאית דקני' וזו אקרו נכסיו ואי משו' דל' תנאי
פיקותיה ה"ה ק"ל ש"מ שאמר הלואחיו לפ' הלואחיו לפ'
ושמענין גמי מהו מעשה דאמויה דר' ע' דאפילו בראוי
לירשו לא קני' באמירה אלא במתנת ש"מ אכל בכרוא' לא
מדקאמר ר' דברו ש"מ בכחוכים וכמסורי' דמנו דמשמע
סת' כב' ז' לא וצ"ל מלה שמענין דאפילו בש"מ כמו דוקא
ביתוב כל נכסיו ח"כ במטה נחמת מיתה אכל במתנת
ש"מ במקנת לא רב' הנת בריה דמיה עכ"ל הו"ד ס' ל'
דוקא במתנת ש"מ אפרינן דשטרות אקרו נכסיו ולא
במתנת בריה ואפי' היא בנו הראוי לירשו לא קנה השטר'
אלא כנו' ובה"ב וכו' כיון ומתנת ש"מ במקנת במתנת
בריה דמי וכ"כ הרשב"א בתשו' ח' ס' סומן ל' וז' ועוד
דשטרות לא קנה דהא אפילו כנו' מעינן שיכתוב ל' קני'
לך וכו' ואפילו כ"ב בן וכו' והא דאמרינן בפ' מי שמת
בפיתב כל נכסיו שטרות אקרו כל נכסיו וכו' הא"ה בש"מ
תו' וכו' ובמיוחדות סומן רח"ה מני' שוכר דאפילו ככרי'
משום דש' עבור כלל נכסיו דהא קני' ברכא דחזין מלוה
ואקדש מלוה לא קנה אלא חוב נכסיו המלוה ע"ש וכבר
כתבו הה"ס בפ' המוכר את הספינה כד"ה קני' לך וכו'
דשעבוד הקדש הכתוב בו כמו שאינו יכול להקדשו כיון
שאינו ברשותו כך אינו יכול להקטתו מן התורה ע"ש:

אבל

הר"ט ב"ה כתב' כתב דגם ברי' שאמר נכסיו
לפ' הו"ה אלו אמר בפ' השטרות וכל שעבורי והו"
הו"ל לפ' וכן דעת ר' והרמב"ן והר"ה ה' הובאו ש"ך ע"ש
וכתב מהרי"ו ע"ה ש' בתשו' ח' ס' סומן כ"ג דאם מקבל
מתנה תפס כבר בנכסיו אין מוציאין מניו ע"ש וכבר
כתבתי דעת הרמ"ה והרשב"א והר"ה ש' והטור דלא קנה
השטרות במתנת בריה בכלל נכסיו ובפלוגתא דרבנן
שקמינן לנכסיו בחוקה היותו ואפילו תפס המקבל

ערך חישן המישפט סי' ס"ו השלח קיג

קודמת ואע"פ שהיא מאוחרת ששעבור שטר דינו כמכר
 אדון וכן לענין באמנות לא עדיף כח' ידגס מלגה ע"פ אס
 האמונו ככ' עדים הינו כאמון לומר פה עתה

ונראה דלמאי דקי"ל דכפתי נאמן לומר פרעתי
 והאי דנוכה בעל השטר אפי' מאוחר כח' ע
 הרמב"ם כפ"כ מב' מלוה ולוה דין ו' וכן מו' שם עליו
 שט"ח והורה מעלמו בחוב אחר אס אין לו נפיקס כד'
 שנובו שניהם נוכח בעל השטר בלכ"ז שלא יעשוקטנואל
 על זה וה"פ חושבין שמה פרוע וקטניא עשוהמ"מ ספ'
 סס כשאין עדי אהלואה ופר' בכר"כ הש"ך כס' ל"ט ס"ק
 ג' דה"ה כשיש שם עדי ההלואה והלוהו סתם שיכול לטעון
 פרעתי לאשוקא אס ההלואה חזק ומנו אס"ל אל תפ' עני
 הלה בעדים ע' וכן מכוואר בחשו' כדחכ"ר שכ' כעס' ת'
 ש"ס"ה והטור ס' ק"ד סט"ו ראפ"י עדי ההלואה
 חיישי' לקטנואל לחזק זמן הלואה ואפי' בשכנועה חיינו נאמן
 וכ"כ מהרי"ט ק"א ס' קכ"ד דאס יכול לטעון כהנסו או
 החודתי נוכח' פעל השטר אפי' מורה כח' ע"ג וה"פ
 ככתב יד ויכול לומר פ' עתי אפי' גורה נוכח' בעל
 השטר וכה"ג כתב הרמב"ם והטור ומרן רס"י ע"ה ס'
 כ"ה מלוה שהאמין ללוה סוהא נאמן על השטר שהוא
 פרוע וגו' אפי' אחר הלואה לא פ' עתי חזק העניו טורף
 בשטר או מסלקות דחיישי' לפירעון ולקטנואל וגו' ע"ג
 הרי דגם בשטר אס היה נאמן הלוה לומר שהוא פרוע
 אפי' גורה שלא פ' עתי אפי' טורף מלקוחות דחיישי' לקטנואל
 ואע"ג דאיכא למי' השאני חתם כעין דתנן ללוה כהאמנת
 הקרע ליה והי"ל כנפל וגו' קנ"ג הש"ך קס"ו ז"ל ככתב
 יד אפי' היה יכול לומר פרעתי כיון דלא הקרע אס מורה
 שלא פרע לא חיישי' לקטנואל בכר כתב הש"ך תי' אחר
 דשאני שטר שאינו מקווים דא"ל קווס רק מדרכנו והקומות
 הדאורייתא ועור חכשטר שאינו מקויים נמי קי"ל דאין
 טורף מששעבדו מה"ע והריב"ש ס' רס"ר הוכיח כן
 מדברי הרמב"ם דמלה שהאמין וכו' וכן פסק' הש"ך
 סס"י קו' ע"ג וז"ל אין חיי' דלעולם חיישי' לקטנואל וכו'
 דקי"ל ככתב יד דנאמן לומר פרעתי אפי' גורה שלא פ' עתי
 אינו טורף ממשעבדו דמלוה בשטר וכ"כ קס"ג ע' קס'
 ס"ט ס' ק' ה' ראונו נוכח' מלקוחות מס' ט"ג נמי דחיישי'
 לקטנואל כמו כס' ע"ה והש"ך שם קבין ראונו מס' ע"ה
 ס' ט"ה דהין באמנות מועיל לגבי לקוחות דהה דהתכל' ז'
 חיישי' לקטנואל הלה לענין דקטנואל נתיק גיטע' הכל
 בשכנועה מוכח נוכח' ע"ג ונפ"ו קת"ר שיטבו דהאמנת
 מועיל לטורף בשכנועה ממלוה בשטר מאחר דהא חיישי'
 לקטנואל דחוקא מלקוחות חיינו טורף מאס ק' דת לקוחות
 כיון דלית ליה קלא אפל לגבי מלוה בשטר מלגה ככתב
 יד שיט' כו' נאמנת קודמת דליכ' נעילת דלא כיון דהדריבו
 מלוה טיבהו הכל ה"ל לחלק בין שבועה למיין מדאמרי'
 בפ' שבועת דחיינו טורף בשכנועה ממלוה בשטר מאחר דהא חיישי'
 בשכנועה וכו' והאמר רב הונא שכ"מ שקדוים כל כנסו
 והמר מנה לפ' בידי נאמן חוקה חזק אס עושה קטנואל
 על ההקדש חמרי ה"מ שכ"מ דהין חרס חוקה ונא' לו הכל
 נכו' כדוהא חיישי' ע"ג וז"ל חיישי' לקטנואל לקטנואל
 נכו' הקדש הלה לענין קלירי' לושבע' ומתו דהין דהמר
 רב הונא נאמן בשכנועה כדאמרי' בפ' שבועת אס הכיית
 נכו' המפקיד הלה חכירו בשטר וה"ל קחורתי נאמן מאי
 נאמן בשכנועה ע"ג וכו' כ' הדשכ"ת בתשוב' ח"כ ס' רכ"ג
 דחיישי' לפירעון ולקטנואל אפי' שלה במקום רשות
 דחוקה על ההקדש ובשעת מיתה חזק אס עושה קטנואל
 מאס דהין אדס חוקה ונא' לו הכל שלא בשעת מיתק
 עושה

כה"פ ס' ק' ז' וכו' לכאורה דה"ל לרעה ר"ח והריף דלא
 קנה כקנין עדי טיוב פשטר לירו אבל למאירקל דכקנין
 אפי' לה הניע פשטר קנה פמ"ס מרן ס' ע' לוס' ס' ס'
 ע"ג ה"כ כיון שכתב השטר אפי' לה הניע ליר הקינח
 קנה מיהו מדכרי רבי' האין כס' המקח שי"ג רכ"ג ע"כ
 וז"ל הדרך הכ' שהין השטר קונה לכוו כגון ראו' שהי"ל
 מוכ' על שם' בשטר ראה ראו' למכור אוחו שט"ח ללו'
 חו' דלא לנותנו ללו' כמתנה לא קנה אוחו שטר עדי שכתוב
 לו ראו' שטר מכר על אוחו שטר וימסור לו אוחו שטר
 מכר וגם ימסור לו אוחו שט"ח ממש עפ"ל משמע דגם
 מכירת השטר דמפר קודמת למס רת שט"ח

ה"ה הגה וסנעון מחל וכו' רבי' הרשב"א ה"ס
 כתשו' ח"ג ס' פ"ו ומכואר שם דה"ס
 קדס ונכה מה שגב' צבה וכו' ה"ס מתל אחר שגב' ע"ג
י"ט דין ו' וכן שטר של כהכירו וכו' כהי' דלא חשיב
 פשטר לגבות כו' ממשעבדו נוכח' כו'

מכ"ח הטור וכו' הפרי"ם אע"ג דגם במלוה ע"פ גובס
 מכ"מ מ"מ ערוף כהיב דה"ס כהוב פו נאמנות נוכח' כו'
 והינו נאמן לומר פרעתי ו"מ דכ"מ ל"ה האין והרמב"ם
 דס"ל דמלוה ע"פ מוקדמת קודמת לגבות למלוה בשטר
 מאוחרת לה וזה יודע ע"י פת' שכתוב כו' וימן שהוא
 מוקדס הכל זה הי' דה"ר כשיש עדים שהמלוה ע"פ הוא
 קודמתו א"ל לכת' דאס אין עדים אינו נאמן בכת' י'
 דהמלוה בשטר יכול לומר קטנו' עושה עלי' להקדים
 זמנו בכת' ע"ג ולה' רהה תשובת הרשב"א במיוחס'
 ס' כ"כ ח"ל ועור מ"ש שאין כרין שיובה כו' כחתם ירו
 של לופ להוציא מירי שעבור מלוה שפשטר וזה ע"פ שהמלוה
 שפשטר מאוחרת מתקדס ירו של זה דלמא' השתא הוא
 ובהקדים זמנו משום קטנו' והקדים לך הקדימה ה' אנו קי"ל
 כמ"ד שכתוב דאורייתא ומלוה ע"פ נוכח' מלקוחות
 אלא שהקינו שלא לטרוף משום תקנא דלקוחות משיס
 דלית לה קלא הכל מלוה ע"פ מוקדמת ומלוה בשטר
 מאוחרת ל"ל דמלוה ע"פ מוקדמת דיהכו' ליה דמלוה
 ע"פ טורפת היא ממשעבדו הכ"ח בשטר דהא לוכא
 נעילה דלת בזה והכה ובהפ' מלוי נכחו וכו' ועור דאיכא
 למימר וקרוכ נעניו דהפי' כהה ירו הין אנו קוטש' לומר
 גדיף בין כסך בין כזמן ואפי' לטרוף ממשעבדו כמלוה
 בשטר דחוקו היכני בשקר למחשם בשטר לא מחוק'
 דהא קי"ל דקוים שטרות דרכנו וכו' ואפי' יחזק בעל דהין
 כיון חתם לשטר בעדים אכל מ"מ כפר ירו זה לכתים
 וכו' ואילו כחו טונס ככת' ח' לגבות מב' חולתה היה כהס
 הלה כדו שטר ה' הפשר היה לומר למלוה בשטר והכו'
 ככל שאין גזה עדים ממש ששטרו קודס ומאס אוחס
 חש' שאמדת הכל הוכח שקדס זה וגבס היך חוקה מירו
 ממונה מס' וס' ממונה לקולה וה"ל למ"ד כ"ח מאוחר
 שקדס וגבה מה שגבה נכה הלה אפי' למ"ד לא נכה
 ה"מ היכה דהוי ודאי מאוחר אבל מן הפפק היאך חתם
 עושה שטרו של זה שכתוב כו' שטר מוקדס ודאי מאוחר
 ותונית ממונה מזה שכבר גבה וכו' עש"כ הדי שרעת
 הרשב"ה גוטה דמלוה כחתם ירו מוקדס טורף ממלוה
 בשטר מאוחר ולה חיישי' לקטנואל שמה וויטו הזמן דלא
 מתוקי' נהו רועי וחת' ל' דחיישי' לקטנואל ה"ד אס כחו
 לגבות ככ' ה' דגובס המלוה בשטר הכל מה"ט הכל אס
 קדס זה וגבה חזק מולחזין מירו ממון מספק וא"כ כ"מ
 ככת' רע"י הזמן קודס למלוה בשטר חיישי' ונפקות אס
 קדס וגבה דהין ומקוהין מירו מיהו הטור ס' ק"ה נראה
 דס' נכרע' הרי"ף שכתב בסוף דבריו שהמלוה בשטר

ערך השן המשפט סי' ס"ו השלח

עושה הנוניא ללודך עולמו הפי' לנכי הקדש או הפי' כשעה כיתה נכני הדיוט ואפי' שטר מקויכיועה מהחח ורו חייסו' לקנוניה מועטה גזח שהינו כח הלל לפוטרו מירו שבוטק הכח נופיע מנכסו משועבדים וכו' ע"ש ומ"מ הע"ג דל"ג כ"מ ככה יונהמן לומר פרעה נמכר ככ"מ וכ"כ הרשב"ה במוחסות סי' ע"ו ו"ו לזוהר מזה כ"ל שהפי' ח"ל סיבול לומר פרעה יכול למוכר דהטו שטר פקדון שהוא נחמן לומר נחנסו ח"כ החורקת ח"כ שטר ש"ס כו' נחמנה ללוה מי לא מורגני הלל דהוי כולו מורכני וטעמה דמיתתה דאלו מדחוריקת כל השטרות לזו להם מכירה לפי שהין גופן ממון חלה מרדכני הוא שהקני לרם ככירה וכו' ע"ש ונראה משום דשטר ש"ס בי נחמנה ללוה הפי' הודה הלוה טלח פרעו חייסו לקנוניה וזינו טורף מלקוחות כמבואר בס' ע"ה סר"ח ע"ש וכן שטר פקדון חינו גופה מלקוחות כמבואר בתשו' הרשב"ה ש"ס ופ"ה נמכר וה"ה כת"ו וכו' הרב"ז בתשו' ח"ב סי' השס"ח משום דק"ל כמ"ר שעכורה ראוייהא והע"ג דלי כתיב כמחן דכהוב ניה דמי והך שעבוד הוא שנוכר ויכוז לומר קני נך וכו' ומסתברא לי דה"ד כשכהב ויר' וזלח ממ"ה הכל הם חין כה"י יולח ממ"ה דיכוז לומר גזוויין הפי' יו"ה חר המכירה שיה כה"י חין המכירה בלוס דהשקה הוא דמשו ליה שטרה ומשיקה הלוה ע"ש זרינה נכוכת ע"ש ונראה דשטר הפי' נה נהקיים נמכר בין דנהקיים חר המכירה דהוי שטר גמור למפרע זכו' ק' כו מלקוחות כמ"ש הכמ"ע כס' פ"כ ס"ק ח' ע"ש ופ"ה נה נהקיים בעדים חנח שהורה הלוי חר המכירה כשטר שכהבו וזה פרעו הע"ג דהינו טורף כו מלקוחות דמיס' לקנוניה כמ"ש ה"ך ככו' ק"ו ע"ש כ"מ מ"מ כיון דחייב היה כשטר נמכר

זמור י"ב

שטר עיסקא דכלנה מלוה ופננה פקדון חלק הפקדון לכ"ע חינו נקנה ככהיכה ומס' דהא הפי' הנין ושעבוד חין כו פקדון בדרשה בעליו הוא ולא מהני שטר הפי' לרתיה דיכוז לומר בחזרתו והביאו ח' כה"ג הוא כ"ח ע"ש וניתה דשטר פקדון לא נרע מהכתב יד דיכול לומר פרעה ונקנה בכתו"מ וכ"כ הרשב"ה בתשו' ח"ה סי' תהקפ"ד ובמוחסות סי' ע"ו ו"ו לזוהר מזה כ"ל כהפי' ח"ל סיבול לומר פרעה יכול למוכרו דהטו שטר פקדון שהוא נחמן לומר נחנסו ח"כ החורקתו פו שטר ש"ס כו נחמנה ללוה מי לא מורכני אנה דהוי כולו מורכני וטעמה דמיתתה דאלו מדחוריקת כל השטרות חין נהם מכירה נפי' שהין גופן ממון חלה מרדכני הוא פקדון וכו' כ"ב ו"ו ו"ו הרמ"ה כס' מי שמת סי' פ"ג כהב ו"ל ופ"ה נמי דמכירת ש"ח מרדכני וכו' וככה וחי מדחוריקת לא קניניה הנאזי היט' קרה למעוטי שטרות מהנהה כי חילט' קרה למעוטי בשטר פקדון דכיון דפקדון כל היתה דחיה צריותה דמריה קחו ומני מקני ליה לנכופה קנין גמור כו מודק ניה לשטרות נמי וכתב ליה קניןך וכל זכותיה דהיה כיה קני ליה לשטרות ולממנה דכהוב כיה צנ היכה דחיה קנין גמור וטוב חין למוכר יכוז למחוק וחוה דקני ליה חנכ' הדעה דקני ליה לשטרות וקני נהו למטעמי כל הנה דחיה דקנו נניה והוי הוה פקדון מירו דהו' מטבע וכו' ע"ש כ' מבחר דפ"ל דשטר פקדון של מטעמי שהקנה כק"ס הו' של מטבע שהנה כהנב קרק' קנה מדחוריקת הכל ככהיכה ונכירה נכד לא קנה רק מרדכני וז"ל דהרמ"ק מב"ש דס' דלפי' שטר לרתיה בענמח נקנה ככו"מ

כמ"ש כפ"ג סי' ל"ב ע"ש ואפשר דהרשב"ה נמי הכי ס"ל לכל דעה מהר"ן מנכס וכה"ה דשטר רתיק חינו נקנה ככו"מ ה"ג שטר פקדון רחל ליהא שהיר' ורוסס כמיסירס נהוב י"ד כ' דכדי דה"ה ש' דשטר רתיק חינו נקנה והח"כ כהב ו"ל כהבו הנהגוס כהפ ירו כיון שהוא גופה מנכסו כני חיוין מוכרו ככו"מ והפי' למ"ר נחמן לומר פרעה דהטו שטר פקדון מי לא מירדכני כ"ה הרשב"ה כהפ' עכ"ל הרי הע"ג דשטר רתיק חינו נקנה שטר פקדון הו' כהידי נקנה ומ"ש ש"כ כ"ה הרשב"ה בהשקת ט"ס וז"ל הרשב"ה בתשו' ועיין מהר"ם ש"ח סי' כ"ט והרדב"ז ח"כ סי' ל"ה

ד' דין י"א

ה"ל עדים לענין קנייתו נראה דנחמן הלוקח לגבי יורשי המלוה הם מת לגבי יורשו לומר שלקחו מהיכה ככו"מ הו' ח"ה ק"ה כל לרך נהיב רתיק לענין חכיעהו לקנוניה הפי' מורשו הלוי וכ"כ הדורסה לרעה הפוסקים דנס לענין קנייתו לירך רתיק ו"ל נלע"ד דל"ד כ"ש טענת כריה נגדו רתיק כשהמלוה טוען לא מכירה הוא דס' ל' לירך להביא רתיק חנח גם כטענת שמה נגון שמת המלוה ונמנה ח' משטרותיו כיד חר' ונחמ' שהמלוה כחיו הקנה לו זכ השטר ככו"מ והיורשים מי יומר דהקנה לך זה השטר ככו"מ הע"פ טוב המחויק השטר טוען כרי ורם טוענים שמתה מ' מדחיה ריעותה בטענת הנחויק חין שומעין נטענה כרי שלורתיס לזה מרדכני הרמב"ן והרשב"ה דהא דקני ככיריה כפ"ג ג"פ ח' מן החסוס שהיה יולח שט"ח מהקת יורעיו להביא רתיק וכו' הכי חרסו לא חתיה דנה כהונכתה וק' מהו דת' לומר דבתיקת חתי דנה כהונכתה הו' לא דלפי קתני חקוס משום דשחיס חפי' נגד טענת שמה חין הפל' גזמן בין דשמי' חר' משה"כ כהחיים דנחמן נגד טענת שמה חלה לח"ס מ' דהכו' כהחר חין נחמן נגד טענת שמה עכ"ל ו"ה ל' דהר"ן כפ"ג הנהפ כהב ו"ל וכו' וכו' וכו' נמי חמהילת מהמני' נמי' נקוח כרי דהא חמרי' כפ"ג ג"פ ח' חותיות נקנות כמכירה רכח חתי ח"ל נהיב רתיק על המכירס וכו' ו"ל דל"ד חלמ' דחיות נקטה במכירה בין דמכירה גופה הקנחה היא נחמן וכו' הכל לירך דק"ל חון חותיות נקנות כמכירה כיון דמכירה גופה להו הקנחה היה לה מהימן דהפיסקו לה מוכחא חלה שבהל"ס מסרו' חככ עג הקנחה חנכ' חוכיכה לה מוכתה כלל וחיכו דהמני' חס' דנמ' דחין חוקיה נקנות כמכירה שני יוסק ח' שמעון כדריס בעיר ח' חין מוליחין שט"ח על חתיות וח"ס הנחילת בהימני' במגדוהי בעי חמר חג"ק כהנכס לי ח"כ בשמה החחר מנרדי כעיי' חמר כמחנה ש"מ נהנכס לי דהיה דחין מוליחין בתמה קתמר הע"ג דמת חר מנייקו חלה ש' מנה מהימן עכ"ל הירד"ש טען לגבי יורשים במתנה ש"מ נהנו לי לירך להביא רתיק וכו' קרמ"ן מנחמות ש"ס וכס' הוכה פו"ג ע"ש פ' וכן מבחר בדכדי הירף והר"ה ש"כ כהובג' מגנת דשני וכתשו' הרשב"ה ח"ה סי' קל"ג דהפי' לגבי יורשים לירך להביא רתיק חינו כהפ' הרשב"ה ח"ה סי' ח' הוכה ככ"ג ע"ש עקב שמת וכו' וכ"כ במוחסות סי' ל' והביאו מרן טכ"ו ח"ה סי' ל"ג ע"ש ו"ל בענח חרומות שטר כ"ה ח"ה סי' ג' דלח מנעיה חס השטר שמועיה זה על ש"ס כבירועטן שהוא שלו וכו' הו' כהב ומקד לו ונחמד ממני ומת זה שהוא על שמו ופיקומים הכעוהו על חוהו שטר שחינו כחמן ומוחיון מירו ש"ס נפיש נהקנחס שני יורשים והיקומים מביחוס ויטענים ח'ת נהנכס חנה סה"ל יהיה זה

כל שמו חי וגפל מחלוקת כוונתם שזה טוען פקדון הוא
 הליך זה טוען שוכה בו חף כזה יש לנו להוכיח מידו וכו'
 פ"ב ל' הרו רחישו נחמן בין לגבי המלוה עלמו בין לגבי
 מרשו ועדיף כח הורשים שיש לנו לחוש לתקנתם ורש"ס
 פ"ג נ"פ כתב ח' מן ההחוס ששט"ת יולא מהתה ידו או
 בשם הכיפה או בשם מלוה אחר וטוען אחיו נטוהו לו
 והם הומרים התה הטפהו ע"כ והפטר משום דאבי מוכת
 מונה לריוך להכיה רחיה וה"ה אומה דוקה קתני ח' מן
 ההחוס להכיה רחיה דעדיף כח הורשים שיש לנו לחוש
 לתקנתם הכל הם בעל השטר חיה שטוען כנגדו נחמן
 לו דס"ל דגרע כח הורשים ומיהו דייק רבא ה' החוס
 ה"ל רחיה אומה דוקה לגבי הורשים שטוענים שמה הכל
 לגבי בעל השטר שטוען כדאיתנו נחמן הלה משמע להו
 דמיידי נמי בכרווכו דמיידי כשט"ת של הכיפה וטוען
 שהכיה נתנו לו הו בשם מלוה אחר וטוען אחיו נהטוה
 לו וכבר הוכתרו כפי"ס ה"ס"ב דטענת הורש בשמת
 גרועה מטעם הכיפה שטוען כדאיתנו ר"ב הרשב"ה במוחס'
 סי' נ"ב נבי כת' דהס כטענת כרי רלוה נוכה כוב"ש
 כטענת שמה דורש וכן דעת הסמ"ע שם ס"ק ע"ד ולת'
 כהש"ך בס"ס ק"ע ג"ע

והרמב"ם נפ"ט מה' נחלות כתב וו"ל ח' מן
 ההחוס ששט"ת יולא מהתה ידו עליו
 להכיה רחיה שאביו נתנו לו ככד"מ הו שמה לו כן כשהוא
 שכ"מ וכו' הכל אחר שטוען נחמן לו הו הקנהו מבעלו
 גובהו ח' להכיה רחיה ע"כ הרו דמיידי שטוען שכתב
 לו הכיו מהלה כרי בכו"מ אובמתנת שכ"מ ומשמע
 דאחר שטוען כן נגד הורשים מתנת פרי הו מתנת שכ"מ
 ח"ל להכיה רחיה וגובה כו"ה רלה הלוה נפרעו הכל
 נחמן להוכיח מהמלוה אחיו טוען מתנת שכ"מ חונו נחמן
 ע"ש כמ"מ וכו' הרשב"ך בהשגחה פ"ו מה' מכירה וז'
 יש שהקשה והח"ק ל' כדכה דאמר חין לריוך להכיה רחיה
 על המסירה ויל' דלה פלגיה אביו ורבה אנה הליכה דמ' ה'
 חותיות נקנות במסירה הכל למחן דבעי כתיבה הוכח
 דלכ"ה כת כה כגון שכיב מרע רחיים מיהא בעינכו וכו'
 הנה"מ נחמה דרביה נקט דל"מ הוכח דהוכיח כתיבה
 דכיון דלריוך כתיבה וליכ"ה ורזי דמשפך חלף ח' הוכח
 דנה כע' כתיבה לריוך רחיה ככתיבה כדכרי הר"ן ע"ש
 הכל הרשב"ך ד"ס קמ"ד סי' ד"ב והבולו בעל התרומ'
 שער כ"ה ח"כ וז"ל הלה שנפטר טענה חת"ה הו
 גובה לחוזה במתנת שכ"מ נתנס לו וחי' לריוך עוד לשים
 דבר שהשטר נקמה ככך לנושם מן הלוה והשתת טענה
 משכון אמתי לא הימנהו משום אחי מנו וח"ה לרוב להכו'
 רחיה עז ליתיה דהח קול' כדכה דאמר בפ' ג"ש חותיות
 נקנות במכו' רבה אמר ח"ל להכיה רחיה וכו' הנה ורחי
 החי עוכרה דמזוגה דשטרי כדתיבה עדיי פקדון קוה דלה
 קוה וכו' למי' מוכרס חונתנס לו במתנה וכו' עכ"ל
 כרי דס"ל דכמת' שכ"מ ח"ל להכיה רחיה ודקח לחוקמו
 גרעת הריו עוכרה דמלוה דשטרי כדתיבה עדיי פקדון
 וכתב הרב גדולי תרומה שם דס"ל דאביו ורבה מירי
 במתנת שכ"מ ע"כ וכו' הרב כר כפ"ג נ"פ סוכה בס'
 הו נדכסה אחר ש"ט הרמ"ה הו מתנת חותיות נקנות
 במסירה וכו' פי' למ' ד חותיות נקנות במסירה ע"ל כיון
 חותיות נקנות במסירה כגון שהקנה חותם ח"ק ח"כ
 במתנת שכ"מ וכו' שטען והואמר ח"ק הקנה חותם לו
 ח"כ שכ"מ היה אביו אמר לריוך להכיה רחיה על המסירה
 ח"ק היתה וגם נרעו הס היתה הקפחה כדתי ורבת המר
 ח"כ המסירה רחיה נטענתו וכו' הרי המוקי לדאכני

ורבא במתנת שכ"מ ונראה דוראי שט רוח נקנה במתנת
 שכ"מ בלא מסירה כדכרי שכ"מ ככת כיון ובמסירה דמו
 כדאמר גבי חמי' דרב עמרם ומ"ש חותיו נקטו במסירה
 וכו' ר"ל מי שטוען שהקנה חותם לו במתנת שכ"מ חס
 המסירה רחיה לטענתו אביו אמר וכו' ומ"מ מוכח
 דמרמי' מתנת שכ"מ לריוך כמו למ' ד חותיות נקנות
 במסירה דלרבא ח"ל להכיה רחיה דהא חביי גמר לס
 מדתני ח' מן החוס ששט"ת יולא מהתה ידו עליו להכיה
 רחיה מאי לאו ה"ה להחרי' ורבא אמר שאני אחוס דשטר
 מהדרי' וה"ה אומה דאית' כמ"ד חין חותיות נקנות
 במסירה דאפי' במתנת שכ"מ לריוך להכיה רחיה הכל
 למ' ד חותיות נקנות במסירה אומה דח"ל רחיה הלה
 משמע דמתנת שכ"מ לריוך כמו מת' בריא למ' ד חותיו'
 נקנה במסירה ח"כ ש"מ נחמן לומר במת' ש"מ אפי'
 למ' ד ר"ל ק"י לך וכו' דהא בקניי אבך קרקע ז"ל ע"פ
 ק"י לך וכו' והתוס' בקידושין דף מז' ד"ה דכ"ע וכו' כתב'
 למ' ד חותיות נקנות במסירה ל"ל קניי לך וכו' וב"כ
 ה' יטבת כתי' עס והרמ"ה כפ' הספנה סי' כ"ט וז"ל ה'
 ח"כ רחיים וכו' כדעת הרמ"ה כפ' ג"פ כמ"ה ה' נתיב'
 משפט סוף דס"ח ע"ש הכל מ"כרי הרמב"ם כה' נחלות
 משמע דחיו נחמן נומר במתנת ש"מ וכן דעת הרמב"ן
 ור"ן דאפי' ח"ל קניי לך וכו' חיו נחמן וב"כ הרמ"ה
 כפ' ג"פ סי' ק"י ע"ש ה' הטעם

אבל חס מת הרוקח גילה רחין טוענין לורשין שחא
 המלוה מכרו הו נתנו להכוסם ח"ק חו ככו"מ
 ואבר השטר שהרי כתב התוס' ביבמות רף ק"ו כר"ה
 חותיות וכו' דקניי ח"ק לא כתיב ולא חיוס נ"ל הוכן ל'ה
 חיוס כן שמת נתן לו ככו"מ כיון דחין לו שטר וכו' כהר"ה
 כפ' ג' פ"ד חיו נחמן מה"ט רחיו ריעות' והוכחה מרחין
 השטר כדור ע"ש ח"כ נס למחר' ח' מינ' והרמב"ם ח"ל
 דטענה גרועה ח"ק כיון דחין השטר כדור ואס טען הוא
 כן כרי נחמן חכל חין טוענין לורשיו טענה גרועה וכן
 פסק מרן בסי' ס"ה ס"ד דחס טענו על שטר שמוציאין
 בראות חב"הם שתיבה הלוה עליו מעות למלוה וכו'
 טענתם טענה חכל חין לא טענין להו ע"ש משמע
 דח' חין הורשיו יורשים הם הוח כפקדון הו לקחו
 הכינס ככו"מ נה טענין להו ל' ח' וזה למסקנ'
 והר"ם כה כתאו' ח"כ סו' מ' כ' דמ' ד חותיות נקנות
 במסירה חתיבה דרבה דאמר ח"ל להכיה רחיה על המסירה'
 הלו יורש שמת שטר של ח' בין שטרותיו ש' מורשו ורזי
 שטר כחוקת יורש וטועניס לו דלקוח הוא חלל מורשו
 וגובה כו ככ"ד כדיון שטר מטלטלים וכו' וזה חיוסי' שמת
 כשטרות כה לדרו וכו' ומיהו דאסתפק נמר בהתי' ח'
 חיוסי' חס קנחו יעקב מירשו נית' לריוך דק"ל חין
 חותיות נקנות במסירה דורח' לריוך להכיה רחיה וכו' ומזי
 דאמר דטועני' לורש ח' למ' ד לריוך להכיה רחיה על
 המסירה ועג הכתיבה ודייק לה מר מהקיה דח' מן
 הח' וכו' נה מתחיו להו דחתי התם דשטרות יולא' עג
 עס מורשים ומריכת ש' מי שוכחות על שמו חלה שח'ה
 מתעור עליו מתמת שחוק ג"ל כחון הכית דכשהוא
 קיים וחיו יוכל לביר מהיכן נפלו חותרע ליה טענתה
 וכו' חכל חלו דאדרכת' חס יולאות על ש' חס' וחוקת'
 לחת' כל מי שיכח להוליה' חקוקת' עליו רחיים וכו'
 ע"ש כ"כ ח' דס"ג דלמ' ד חותיות נקנות במסירה ח"ל
 להכיה רחיה טועני' לורש' נמי לקוח חכל נמיה דק"ל
 חין חותיות נקנות במסירה חין טוענין לורש לקוח משום
 דתיבה לריוך להכיה רחיה על קנייתו וחין טוענין לורש'

טענה שאביהם אינו נאמן עליה אלץ בראיה אכל לרעת
 הרמב"ם דנאמן הוא על קנייתו משמע דטועני' אמר
 שקניו מורישו מיהו אפשר משום דס' ל' דטועני' לירש אל
 מה שאביהם יכול לטעין אפי' טענה דלא שכוחא כמ"ס
 הרשב"ה כהשו' הביאו מהרש"ם סי' דטוענין להם
 נהגו והוכיח טור שם דהכי ס' לע"כ וכ"כ בהשו'
 הגה"ה כנה"ג כו"ר"ן הוה הוא ע"ש וכן מובא בהשו'
 הרשב"ה ה"ג כו"ר"ן שם "טובהשו' ק"ד סי' דמ"ט ע"ש
 אכל למ"ד אין טוענין לירשו' טענה דלא שכוחא ה"כ
 מכירה שטרות לה שכוחא כמ"ס וכ"כ הר"ש שוהטור סי'
 כ' דנה ש"ך כבטריה הקנה השוק מה"ע דמסיר שטרות
 מילתא דלא שכוחא הוא ע"ש וברשב"ה בהשו' שם ובעל
 ההרומות שפ"א ח"ח סי' ג' הקשה מפ' זה כורך בהגיה
 דנפק שטרא וכו' דהמניה רב נאמנה לרבה כעאן כו'
 דאמר אהיות נהנה במכירה אלמא לרבנן דאין אהיות
 נקנה במכירה אינה נאמנה לומר לקוח הוא בידו וטעם
 היה לו והכרע"ש וה' נחיות משפט דף סו' תו' דאין
 זה מנו דהר"ל שטר היה לו ואכר שיאמרו הוזהר לשקר
 יתנה בהכירה שהיו יוכלו להכחשו ובענין זה כ' הר"ש
 כפ' שבוטה דריונין גבי אל הפרעני אלץ כפני עדים
 וכו' הו' פריעה' כיני לכוין דאין נאמן במנו דפריעה'ך
 כפני עדים יתלכו למד"ה דאין זה מנו שהעולם יאמרו
 הוזהר לשקר ויהיו עירוי ע"ש וליתא דהא ק"ל כו' רנ"ו
 דהנפקיד הלל הכירו כשטר נאמן לומר החזיקי במנו
 דנגננ ונהכר הם הוא ש"ס או נהנסתם הוא ש"ס ע"ש
 אלמא אמרין מנו דלאכר וכהנס ולא אמרין שנת ראה
 לטעון כן שאמרו העולם הוזהר לשקר יתלה בדכר שאין
 יכולו להכחשו וכבר כתבתי בסו' נ"ח תו' דהר"ש דכר
 מהרש"ם דנה הו' מנו טוב שירה לומר שטר היה לו ואכר
 פן יחפש"כ ד' דהר"ש העדים ויחלץ טקון והסכים עמו ה'
 נחיות משפט דף כ"ה ע"ש אל כל כבדחה זה ה' מ"מ
 מרקל כו' סו' סנ"ד דנאמן לומר תנאי היה במנו
 דפוזנוג הי' והכר ולא אמרין שירה שיחקרו כ"ד מי
 כתב הפוזנוג ומיהו שקעינן נמו דלא חייב שיאמרו
 הוזהר לשקר יתלה כדבר שאין יכולו להכחשו

וב"ב נראה דמכירת שטרות לה שכוחא וכ"ש שאין
 שטר כתובה ביה וטענה דלא שכוחא לא
 טעני' נורשים וה' ערות כיעקב סי' ס' כהכר דה"ד הם
 כה המפקיד להוביא ממון שאינו שלו כגון מטלטלים
 וקרקעות שירשו היהוים אלץ הם כה להוביא ממון שהיה
 קפח הם הוא מחיק הפקדון לכ"ע לא טעני' להו נהנסו
 והכנים עמר ה' שפחה י"ט סי' ל' דקט' וסכרית חילוק
 זה מרבו הרשב"ה כתבו הביאה מהרש"ם ס' ל' דטעני'
 להו נהנסו וכט' ה"ו לכהרא הסכים הרשב"ה דטענת
 נהנסו כיון דנה שכוחא לא טעני' וכ"כ הר"ן כשמו הלא
 דכנישו' נייורו ברהו שאין הפקדון בעולם והמפקיד כה
 להוביא ממון שהוא כחוקת היתומים לכך טעני' להו
 נהנסו וכו' נייורו בכא נהוביה נכסים שיש כפן ספק ולא
 בה נהוביה ממון היתומים ודאילך הן טוענים להם ע"ש
 וה"כ הק"כ בשטרות דלא כה להוביא ממון היתומים דהי'
 והרדכא כשטר כחוקת מו' שאל על שו"ל ע"ה טועני'
 לנורשים נקוח אלץ מדברו הרמב"ן כס' תמים דעיס סי'
 רב' ופנ"ו פ' הגונג כחרא הין ג' אהבן שתי' לדעתם
 מעשה דר' משה כס' הכוח וההם כה נהוביה עלמו
 וקנינו עוד דטעני' נהו טענן דלה שכוחא מדמק'
 כס' פ' המקבל והה רכח חסוק ונה דסרבלה ובהר"ה
 דהגדה מיתמי כדכרום העשויים לכשאלו ולהכיר ולא

להרשים ס"ה דאין טוענין להיתומים דבר רחוק ע"כ
 אלמא אפי' כה להוביא הפקדון שאינו ודאי של הכופס
 טעני' להו טענה דלא שכוחא וכס' ק"ח הוכחתי דנס
 הרשב"ה ס' ל' הכו ע"כ ומ"מ אפשר דהכא שהשטר
 כחוקת מי שילה על שמו לכ"ע לא טעני' להו לקוח וכן
 פ' מרן בסו' ס"ה ס"ד הם יטענו פירשים על שטר
 שמוזכרים ברשות הכופס שאינו הנה עליו מיעות למלות
 וכו' טענהם טענה אלץ חן לא טעני' להו ע"ש משמע
 דהפי' הין הירשו' וירעים הם הוא כמשכון או לקוח הכופס
 ככו"מ לא טעני' להו ללא לקוח ולא משכון וא"ל שהם דכר
 דה"ש כתשו' והוא חולץ לשעמי' דס' דלר"ך להכיר ראהו
 על קנייתו וכל טענה שהין הכופס נאמן אלץ בראיה אין
 טוענין לנורשים הכל לרעת מהר"ו ו' מונס. והרמב"ם
 שאביהם היה נאמן על קנייתו אפשר דה' נטוענין לנורשים
 כן הכל מרן נראה דס' ל' דהכופס נאמן הם טען כן אכל
 אין טוענין לנורשים שמה לקוח או משכון וכוכ מלאתי
 למהר"ו ו' מונס כתשו' סו' ק' שכתב ו' להמנס שטר
 המשכונה הכתוב ליהודה על שמעון הנמלא כעוכן לו
 אין כמה שנמלא בעוכנו רהיה וכו' הוהיל ולא נמלא
 כתוב כו' שהקנה אחס' לו ככו"מ וק"ל שהין אהיות
 נקניה במכירה ואם היה יהודה ח' והיה מורה וכו' אכל
 הוהיל והוא מת' אפשר שהם היה ח' היה טוען באכותו כו'
 קיים ושממנו נפל ומלאו לוי ולקחו או שהיה הפקדון הלל
 אין לו לרין ויבטל זכות יורשי יהודה ממנו הוהיל ולא
 מלאטו כו' כו"מ מוהרש"ל ללו גס אין לו להגבותו להם
 משמעון הוהיל ולא נמלא בידם אלה כיד ויהם והרין
 שיהא הלווי ועומד אין גובי' אוחו יורשי יהודה לעולם גס
 אין קורעין אותו ויבטל דונס כמ"ס מלא שטר וכו' עכ"ל
 כדירס"ל דאין טוענין לנורש לקוח דאם היה הכופס ח'
 וטען שלקחו ככו"מ נאמן לנענין קנייתו מ"מ כשמת אין
 טוענין לנורשים היה המלוה ח' וטען שגבל ממנו או
 הפקדון אללו נאמן ומהר"ם ט"ח סי' נ"ב כהומר
 אלץ הפ' עני' הלא כפט פ' ופ' דאין טוענין לנורשים שמה
 פרע הכופס כעני' עדים וק"ו הוא דהם טענה נהנס
 דלענין מנו מהכיר לנבי יורשו' לא טעני' לה כגון זו
 דהפי' לענין מנו לא מהניא כ"ש דלה טעני' ליה לנורשי'
 ג' שוה"כ דכוחה אע"ג דנאמן לומר שטר הול ואכר
 מ"מ אין נאמן בטענה דהיה כמנו דהכר השטר וכו'
 דלענין מנו לא מהניא כ"ש דלא טעני' לה לנורשי' וגס
 בעל החרמות דס' ל' דמהניא טענה זו לענין מגוב"כ
 כשטר כ"ה חלק ט' כרהובן שהלה ללו וכתב השטר על
 שם שמעון דנאמן לומר שהוא חמכה לרעת מהר"ן מונס
 והרמב"ם כמנו שהיה יכול לומר שטר מכר היה לו ואכר
 וכו' ע"ש אפשר דמורה דלא טעני' לה לנורשים כמו בשטר
 כוס דנאמן לומר החזיקי במנו דהנפשו ולהטעני' לנורשי'
 נאכרו ומהר"ה ששין סי' ל"ו כשהפק כנ"ד הם נאמן
 כמנו דאין כפי' אמר שהשטר מכרו לו דהובן ככו"מ והכר
 שטר הקנייה או שהקנה לו ח"ק וכו' וכתב דלא אמרו'
 עגבו כמקום מתלוות וכו' ע"ש ולא דהה מ"ס כעל
 התרומות דלמהר"ו ו' מונס ובמב"ם נאמן לומר חמנס
 הוא כמנו דשטר מכר היל' ואכר

כ"א מי יאמר שכע"ד שלי כתב ומכר לך וכו' ל'
 הטור שהרי הנחבע יאמר מנ"ל שמסרו
 לך וכו' וכתב הכ"ח שמה פקדון הוא כיד' ולא מכר לך
 השטר לנכות כו' וכ"כ רש"ל ופ"ו אס הלוט יודע שאין
 פקדון נאמן אפי' לנבו הלוה וכבר דקה זה הפרוש וכו'
 דר"ל מי יאמר שמסרו כיד' בכו"מ ע"ש וכן משמע ל'
 הרמב"ם

פרמב"ס ומדן מי והמר שכתב ומסר לך משמע שטוען
 מי והמר שכתב ומסר בדון ככו"מ וכן כפי האשה שלום
 המר אביו למיזו נתיחם לה חי לפילה מוהר והור חי
 לשקרון כיון דשמיא כשמי' לא מפקיד גביה מלי אמרת
 דלמ' מסור אותיות נקנות במסירה וכו' משמע דלמ' ד'
 חין אותיות נקנית במסירה הפי' לה חיישי' לפקרון חיישי'
 שמה מסר לו ולא כהכוכב הכריחו התו' סס דרבא נמי
 לה חייש' לנפילה ופקרון אלא דס' ל' דחין אותיות נקנות
 במסירה וחיישי' שמה מסר ולא כהכוכב הוכיח הרמב"ן
 כמלחמות כפי' ג"פ והרשב"ה בחי' סס ובתשו' ח"ב סי'
 ל"ח וסי' רי"ה דרבא לה חייש' לנפילה ופקרון אלא משום
 דס' ל' דחין אותיות נקנות במסירה ולא נתיחם למסירה
 מייחיו מניה ע"כ וכו' הרמ"ה כפי' ג"פ סי' קי"ו ו"ל
 והנה כרא סבר חין אותיות נקנות במסירה בלא כתיבה
 ונהי דלנפילה לה חיישי' נתיח' דלמ' החי' שטרא דהדיך
 יוסף ו' שמעון ויהבי' להאי במסירה גירדתא ולא קני'
 כהני דחין אותיות נקנית במסירה וכו' וכו' הרמב"ן
 בחי' סס ו"ל ה"כ הע"ג דנאמן לומר שקנאו ככו"מ לגבי
 המלוה נריך להביא ראיה לגבי הלואה מה"ט דחיישי' שמה
 מסרו ולא כתב מיהו המ"מ כפי' מה' מכירה כתב דוח
 דהינו נאמן אלל הלואה לפי שהלואה יכול לומר שמה כתיבת
 פקרון כה לירך וכו' וכו' מהר"ן מ"ג בתשו' סי' ק'
 דחיישי' לשמה כפי' ממונו או הפקדו אללו ע"כ וכו'
 רשב"ס כפי' ג"פ ותנה סבר חין אותיות נקנות במסירה
 שמתוך כך ידחה לזה והמר פקרון הוא הלך וכו' .

ומ"ב - כבר כתבתי דעת התו' והרמ"ה והרמב"ן
 והרשב"ה דאפי' במקום דלה חיישי' לפקרון
 חיישי' שמה מסר ולא כתב וכו' בדרשי' מדברי הר"ף כפי'
 ג"פ שכתב ח' מן האחים ששט"ח יולא מתחת ידו עליו
 להביא ראיה שאביו נחמו לו וראיה בשטר אבל לא בעדים
 דקי"ל חין אותיות נקנות במסירה ואי מתנה שכ"מ היא
 חפי' בעדים דקי"ל דרכי' שכ"מ ככתובים וכמסורים
 דמו וכו' ע"ש הרי שם טען שנתנו לו אביו במתנת ברי'
 נריך להביא ראיה בשטר ואפי' יש עדים על המסירה נריך
 להביא ראיה על הכתיבה בשטר אבל מתנה שכ"מ דה"ל
 כו"מ סגני בעדים שנתנו לו וה"ל דעת מהר"ן מ"ג
 והרמב"ס דנאמן לומר שנתנו לו ככו"מ לענין קנייתו
 אבל נריך ראיה בשטר לגבי הלואה דאפי' יודע שאינו
 פקרון אללו חיישי' שמה מסר ולא כתב ואם טען דמתנת
 שכ"מ נתנו לו נריך להביא ראיה בעדים שנתנו לו .

יטו"ב - רותי להרדב"ן בתשו' כ"י סי' ס' וז"ל רותי
 הוויא שט"ח על שמעון שחיב ללו' ק' דינרי'
 וטען שלי הקנה לו ככו"מ ונאכר שטר ההקנאה ממנו
 ולא נשאר בידו רק כת"ל לוי שכתוב בו שיגבה בו השטר
 משמעון לפירע לראובן כיון שהטעם שאינו נאמן לענין
 תביעתו הוא לפי שכול הלואה לומר שלא כתיבת פקרון
 כה לירך ובתו' ח' לומר כן שהרי כת"ל לוי ניכר תשו' אבל
 נריך להביא עדים שכ' ומסר לו את השטר ומה יועיל
 כת"ל לוי לזה שהרי מודה הרב כיון שהשטר יולא מתחת
 ידו לא מלי למימר שמה כתיבת פקרון כה לירך שהרי
 ח"ל עדים לענין קנייתו ואפי' נריך להביא עדים שכתב
 ומסר לו חס רובה לכופו וחין כת"ל לוי מועיל לזה אלא
 הדרכא מניק לו דמחי ח"ל ח"ה דמסר לך השטר ככו"מ
 להיה נריך לכתוב כת"ל שיגבה השטר משמעון וזה
 בדור הללו וכ"ש לרעת הראב"ד והרמב"ן והרשב"ה דס' ל'
 דכיון דקי"ל שגריך כו"מ כל שלא הביא ראיה הינו כלום
 וחס פרע הלואה מדעתו היה יכול לוי לקזור עליו ולק' ויעיל

כת"ל לוי חס יולא ממ"ה לענין שאם רצה שמעון לפרעי
 נפטר מלוי אבל לכופ לשמעון לפרע לא חמיה אהס
 מעולם דמ"ל כתיבת שלמות כה לירך ולא כתיבת קנין
 והראיה כת"ל לוי שמורה שכתורת שלמות דאם היה
 כתיבת קנין לא היה נריך כפי' ו"ל דכופי' את שמעון
 ממ"כ או כתיבת שלמות או כתיבת קנין כה שטר זה לירי
 כיון שאין סס הרשעה שעשו כהלכתו וכו' עכ"ל הרי
 דאפי' יש בידו כת"ל המלוה שיגבה בו השטר אינו כלום
 האיה שכתב ומסר לו כדון מיהו מ"ש רכיון שהשטר יולא
 מתחת ידו לה מ"ל שמה כתיבת פקרון כה לירך שהרי
 ח"ל עדים לענין קנייתו וכו' ק' דאפי' דה"ל עדים לענין
 דחין המלוה נאמן להוויא השטר מיהו מ"מ יכול הנאכר
 לומר שמה פקרון הוא שלא להוויא מיהו .

כ"ב כתב - מהרש"ח כ"ל דאם סס המוכר והלוקח
 שניהם יוסף ו' שמה' מי שהשעה בידו
 נאמן לומר כ' יוסף ו' שמעון מכרו לי ככו"מ במנו דשלי
 הוא ואני בעל השטר וחין הלואה יכול לדחותו מיוסף ו'
 שמעון אחר כפי' מיהו למ"ד דמנו להוויא לא אמרי' חינו
 נאמן לגבי לוח' וה' כנה"ג הנב"י אות ד' כתב דחין כ"ל
 דמנו להוויא לא אמרי' ה"ר ברלכא שטר אבל בהדיכא
 שטר מעלי' לכ"ע אמרי' מנו להוויא ע"ש ולא דק דכבר
 הוכיח הרב עלמו כפי' פ"ב ברינו מנו מדברי הר"ן כפי'
 שביעת הדיינים דאפי' איכא שטר מיקרי להוויא דכיון
 שהשטר מחוסר גובייכא דקי"ל ככ"ה דשטר העומד
 לנכות לאו כגבוי דמי ע"כ כוכ"כ הרמב"ן בחי' כפי'
 ח"ה דמנו להוויא לא אמרי' והאי דסטרתי נאמן לומר
 על מה שהוא תפוס סיטראי נינהו ואין נאמנותו על מנה
 שבשטר אלא על מה שפרע לו שהוא לומר סיטראי נינהו
 ואפי' דממילא מהני מנו לגבות בו מנה שבשטר עכ"ל
 פרי דס' ל' דאפי' בשטר לא אמרי' מנו להוויא ודוק בני
 סיטראי נאמן על מה שתפוס וכו' כפי' מ"ג מ"ג כפי'
 שביעת הדיינים הביאו הרא"ש סס וכן דעת הר"ן ונהי
 בעליו' כפי' ח"ה כעובדא דרבכ"ש ע"ש וא"כ ה"ל לא
 אמרי' מנו וכ"כ ה' כתיבות משפטר ח"ה דעת הר"ן
 מ"ג שכתב רב' יוסף ו' שמעון דמולין שט"ח על חדיס
 משום דיכול לומר דשטר ח"ה ואלכר ס' ל' דמתני' מיידי כיון
 בטוען שלי חס בין בטוען לקוחים חס בריוש מ"ה ח"ב
 דחין אותיות נקנות במסירה נאמן לומר לקוח הוא ככו"מ
 ואלכר השטר דליכא למימר דנאמן במנו דשלי חס דמנו
 להוויא לא אמרי' ע"כ הרי דלא אמרי' מנו להוויא
 בשטר וגם למ"ד דאמרי' מנו להוויא בשטר נראה דה"ל
 בשטר דומיא דסיטראי נינהו דכדיא כחייב וס' ד' בפירעין
 אבל חס הספק בחייב לא וכן מלפני להרשב"ה רובא כפי'
 ח"ה לכתובות סוף דף ט' שכתב ו"ל ואל' כיון וכו' ח"ל
 מנו לא שיקי ממוכא כמקום ברי וכו' לא אמרי' ואפי' ח'
 דאיכא שטר כתובה אפיקו ממנו הוא ולי' לביא
 דאמרי' וכו' מנו דאי כפי' אמר לה' מ"כ ח"ל סיטראי
 נינהו מהימן דאלמא כל דלוקמי' שטרא לאו אפיקו ממנו
 חשבי' ליה דהא ליתא דתתס היינו משום דההוא שטרא
 שעת הכושר קי"ל אבל הכה"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
 כמאן דליתיה דמי דלא ח' שפירא דשטרא כללו' ע"ש
 הירוש' ל' דלא אמרי' מנו להוויא אפי' איכא שטר ודוק
 גבי סיטראי נינהו דהשטר קי"ל בעת הכושר אבל כפי'
 חס ח' שכתב השטר כלל לא אמרי' מנו להוויא וכן נר'
 דעת הגמ' י' כפי' ע"ו מה' טוען שכ' דהא דנאמן לומר
 סיטראי נינהו ואמרי' מנו להוויא משום דאיכא שטרא
 דאמרי' ככתובות דנאמנת לומר משארשתי נאכרי'

במנו וכו' היינו רחוק בחולה ונס הוא טוענת
 טוענת כרחי והבעל טוענת שמה עכ"ל הרי דלא תי' הסיף
 דכתיובת גמי משום דבטר כתיובה כיה משום דספק
 כתיובת הוא אם חל בעבוד הכתובה וכ"כ דעת הר"ם
 והגמ"ר כמ"ש בס' פ"ב ע"ש"א"כ נראה דלוק מהר"ם
 דלא אמרי' מנו להוילא בשטר. אלא כטענת פדעתיה רחיה
 לסטר טעת הכושר דכרי כתיובת וס' כתיובת הכל תבא
 אם לא מכרו כנו"מ ה"כ לא חל בעבוד הכטר לזה ועוד
 שהרי הרשב"א כתשו" ח"כ סו' רנ"ד וכמיוחסות סו' ק'
 כתב הטעם משום דהשטר מוחזק ביד המלה וכלו
 הממון הכתוב בו מוחזק בירו והוקמו' ממונה הוא ע"ס
 וא"כ לא הוא מוחזק אלא המלה עלמא אבל אחד שטוען
 שלקחו מהמלה כנו"מ הונו מוחזק והינו נהמן להוילא
 ממון הפי' במנו

אבל

יש להסתפק שהרי הר"ם והגמ"ר כתבו דכרי
 ושמה אמרי' מנו להוילא וה"כ שטוען כרי
 שלקחו כנו"מ נהמן במנו כיון שהוא טוען ברי והלוה
 שמה הו' רלמה כיון דהמובר מכחיש את הלוקח שמברו
 לו הע"ג דהלוה טוען שמה נבי לוקח לא אמרי' מנו
 להוילא דרוקח בכרי ושמה דומיא דמשארסתני כהנסתי
 דהין מי מכחישה אמרי' מנו להוילא וכו' נ"ק"ל בסו'
 קב"א ס"ט נבי שלח דה"ל לישבע הע"ג דטענת הלוה
 עליו הוא טענת שמה משום דמזרפי לטענתו טענת
 המלה שמכחיש בכריה לשלוח ע"ס כש"ך וה"כ הע"ג
 דכלוקח טוען כרי' והלוה טוען שמה כיון שהמובר מכחישו
 בכרי מזרפין טענתו ויהו בכרי וכרי לא אמרי' מנו
 להוילא בכרי וכרי ועוד יש להסתפק דאפשר דלא אמרי'
 מנו להוילא בכרי' ושמה אלא דומיא דמשארסתני כהנסתי
 דלעולם הבעל טוען שמה דנס כטענת המנו. שהוא
 מוכת עץ לא ידע אבל אם כטענת המנו וכול הלה
 לכחישו בכרי לא אמרי' מנו להוילא שהרי כתב הג"כ בס'
 בגוול וכתרה שאינו נהמן לומר עכנו ממי במנו
 דהשתלקים לך משום רהוי מנו דהעזה וכבר כתב המש"ל
 בהכו"ב פ"ב כ"ה מה' מלה משום דזה דולה להוילא בלוי
 מיד אחר ולא אמרי' מנו גרוע דהעזה להוילא מיד אחר
 חבל לכתוביק כמה שחידלכ"ע אמרי' מנו דהעזה ע"ס
 מיהו התוס' כס"פ המקבל כתב"ו"ל וק' דהן בהגוול
 בהנה המוכר בלוי וספריו כיד אחר אם ילא עליו. שם
 גניבה בעיר יסבע כמה נתן וטול וכו' ואם לאו לאוכו'
 והמתי יהא נהמן זה לומר נגנבו לי במנו דחי בעי אמר
 השתקתי לך וכו' ולמורי הרב דודי נראה לתדן דמנו להוילא
 כה אמרי' נהיו למ"ד כת"ה דאמר מנו להוילא ג"ל
 כפיר"ת ע"ס הרי רלה אמרי' מנו להוילא הפי' בכרי
 ושמה ולנו"ד מנו להוילא אמרי' הפי' מנו גרוע דהעזה
 אמרי' ונראה דס' דנבי משארסתני כהנסתי עיקר טעמה
 דר"ג משום חוקה ולא משום מנו. כמ"ש הרשב"א כתשו'
 ח"ב סו' שס"ט ו"ל ומאי דאמר מר דהו לא שביח אמרי'
 המר ר"ג מנו דחי בעיה אמרה מוכת עץ איני רהא לא
 אמרי' מנו כמילתה דלא שכיחא הי' בעינת אמניא לך
 דל"ג כר"ג מנו אלא ה"ג ע"כ לא האמר ר"ג התם
 הלה משום דהיה לה חוקה דגופה וכו' ה"ג הרב ה' שמואל
 הגנידוכן ה"ג בספרים מדויקים שלפנינו מיהו מן גריס
 נה ר"ם וכדמונה קלת ענה פ' האשה שנתארמלה לא
 דחי' לה ומיהו עיקר טעמה דר"ג לא משום מנו הוא
 הנה משום חוקה דגופה והפי' להסוקי ממונה דהא
 במוכת ועץ הני ליכא מנו כדאמרינן כר"פ האשה
 שנתארמלה דה"פ ה' הימנה ר"ג ועוד דהיה מנו דמוכת

עץ לאו מנו נמוך הוא רחוק הפי' איהו מוכת עץ חנו
 אינה כמכת לר"י טפי מד' אמרה משארסתני כהנסתי חלף
 ע"כ עיקר טעמה משארסתני דניפח הית וטעמה זמנו
 סוק דעלמא אינו משום דר"י נקט לה למד כיון דהיא
 חוקה ומנו דמוכת עץ דהו"ל טעמה וכה טעמה
 וכו' עכ"ל הרי שם' דן תשכנו ס"ל דהא אמרינן מנו
 מוטענה דלא שכיחא ומהו הוכיח דמוכת עץ שכתב
 מדאמרינן מנו דמוכת עץ והרשב"א דהא דעיקר טעמ'
 דר"ג משום חוקה דגופה ולא משום מנו וכו' גי' הרי' ק'
 והרא"ש שם וב"כ הרה"ה והרי' טכא כס ומשמע מרבי
 ה' דן והריש"כ כה דהין חו' כיון כריוכרי לכרי ושמה הרי
 לא אמרינן מנו דלא שכיח הפי' בכרי ושמה לא אמרינן
 וה"כ א"ל דה"כ לא אמרינן מנו להוילא הפי' בכרי ושמה
 והתם עיקר טעמה דר"ג משום חוקה דגופה מיהו
 הרשב"א כחי' כפ"ק דכתיובת שם ג' דאשחן מני כרי
 הרי דלא מהימן הי' טעין הידך טענה אחרת ואפי' הונו
 דהו"ל טענה דשפיר מינה מהימן משום כרי ושמה אבל
 במקום ברי וכרי לא כדאמרינן כפ' ה"ג מ' וכו' וב"ב
 שיטה יסנה שם ועוד שהרי כתב מהרי"ל כל ח"ב סו' ק"ט
 כשם הרי' טכא' ה"כ כטענה שאומר מכחיש לך וכטענת
 מנו מכחיש לשנים מנו דהעזה מיקרי גוף אמרינן מנו
 ע"ס והביאנו ה' בנה"ג בסו' פ"ב חות קל"ג וזה כדעת
 התוס' כפ' הכוח ור"ן כפ' כל הנשבעין והמרדכי כפ'
 ח"ס רלה אמרינן מנו להכחיש את הער הפי' בלא שבו'
 ע"כ וכו' עכשו' שאמר שמכרו לו בכו"מ מכחיש לה'
 וכטענ' המנו שהוא שלו מכחיש ג"כ לזה הוי מנו
 דהעזה אבל התוס' בפ' ח"ס ש"ל דס"ל הו' הו' הער
 מחייבו שבועה הוה נהמן כמנו שהוסיב להכחיש הער
 ורוקח כשחייב שבועה לא אמרינן מנו שהו' וכול כהעין
 פניו לישבע כדכרי' שהער מכחישו ע"ס וכבר הוכחתי
 בן כסו' פ"ב כריני מנו אמרי' מנו להכחיש הער מרבי
 הרמב"ם וס' העור ומרן ע"כ וגם הקו' כפ' הכותב ור"ן
 והמרדכי דס"ל דלא אמרי' מנו להכחיש הער הפי' בלא
 שבועה' ד' לגבי הער כמ"ש משום דלח חליף להכחיש את
 הער כיון שאינו נוגע בדבר ע"ס אבל להכחיש בעל דבר
 לא מיקרי מנו דהעזה דמ"ל העזה לא' מ"ל העזה לשנים
כ"ג ודא רלה לישבע חייב לשלם וכו' הרשב"א
 כתשו' הכינה מרן סו' מ"ו ו"ב ו"ל
 הלוקח שט"ח מחכירו והמר' לוקח פרעתי למלה וכה
 ויסבע לי שלא פרעתי לא אמר כלום דכיון ששטריו כיד
 חוקה לא פרעו והפי' כה המוכר והודק שפרעו אינו נהמן
 וה"ה אומר בן סוף הורשים לה יגבו שט"ח שהינן נהם
 הכינה וכו' וכתב מהרשד"ס סו' קל"ו תימא והא נהמן
 המוכר לומר פרוע מנו דהו' כעו מחל וכו' ל להחזיק דעת
 הרשב"א מטעמה רהוי מנו במקום עדים דחוקה שלח
 פרע כיון שהשטר קיים והו' כמו חוב שלח הגיע זמן
 הפירעון דאמרי' חוקה לא פרע וכו' ע"ס וזה דק דכחוב
 שלח הגיע זמנו מ"ל כרוש בחרה הי' אמרי' מנו במקום
 חוקה אולה וקו"ל קולח לנתבע וכו' ש' במקום שאר כמו
 שהוכיחו התו' שם דחוקה דהין ההם פורע כתן זמנו ערופ'
 משטר דכחוקה נובה בלה שבועה וכשטר לריך שבועה
 וכיון דקו"ל דאמרי' מנו במקום חוקה כ"ס במקום שטר
 וכן מסקי' כפ' המוכר הת הגיית כשטר כוס דנהמן לומר
 הסודתי במנו דנהניו ונה אמרי' כטרך כונו מחי בעי'
 ע"ס כרשב"ס מיהו כתב כעה"ה שם ח"כ סו' כ"ב שם
 דהח"ד כתשו' ו"ל וה"ה שחלת המוכר שט"ח נחש ר"ן
 וסוד ומתלו מחול או אמ' כטרך פורע הו' מהימן במנו דק
 כעיו

בענין מחיל וכו' דע שאינו נאמן אלא כ"כ הוליא שטר מקיים וכו' והלכה רווחת היא כשם דבר שהוא חב לאחרים אינו נאמן בשום בודאה היכא דנקט שטרא כחוב דאמרי' א"א דהאי שטר פרוע הו"ל למקדמי' או הוה בעי מניה לוח שוברוכ"ס מוכר שט"ח דאמרי' פרוע הוא רמתי' נפשי' דשע ונגב עכ"ל ונדאה דס"ל רלא אמרי' מנו במקום חזקה או שטר אלא לפטור עזמו אבל לחוב לאחרי' א"א וכ"כ מהר"ו ו' מינש דמלוה שאמר השטר פרוע נאמן כמנו דכול למחיל אבל כתקן זמני אינו נאמן כמנו דכול למחול דחוקה הין הרס פרוע כתקן זמני ואפשר דס"ל דנפסטה הכע"י דלא אמרי' מנו במקום חזקה כמ"ס ברינו מנו שכן דעת הרמב"ם ע"ס אכל כבר כתבתי בסו' מ"ו דס"ל למהר"ו ו' מינש דדוקא לוח נאמן כמנו לפטור עזמו אבל מלוה אינו נאמן כמנו במקום חב לאחרי' אלא אמרי' מנו במקום חזקה במקום שחב לאחרי' א"כ דעת הרב"ד דבמקום שטר נמי לא אמרי' מנו במקום שחב לאחרי' דא"א דפרוע הוא הו"ל לקורעו א"י לכתוב שוכר וא"כ הוי כחוקה דלא אמרי' מנו במקום חזקה או שטר במקום שחב לאחרי' ומהר"ו ו' מינש ס"ל דשטר נרע מחזקה אכל כתשו' הרשב"א ח"כ סי' רמ"ה וכתשו' ח"ג סי' קל"ד מבוחר דס"ל דאמרי' מנו במקום חזקה אפי' במקום שחב לאחרי' אלא דיש חזקה גדולה דהוי כעריש עכ"ס וא"כ כ"ס דאמרי' מנו במקום שטר הכי' במקום שטר אפי' במקום שחב לאחרי' מיהו כבר נשאל הרשב"א בזה כתשו' ח"ד סי' קל"ו וו"ל ס' המוכר שט"ח לחבירו וחזר ואמר עיינתי כחשבוני ולא פש מרי לוח מי מהימן לפי שמלאת מי שכתב שאינו נאמן אע"פ שמחזיר לי המעות שקבל ממנו ותמאת אמאילא מהימן כמגורא דבי מחיל. תשו' אה"ן קי"ל כמאן דדאין רינא דגמרי ומוכר שט"ח חזר ומחלו ישלם את הכל ואפי' מכר שטר של אה"ן במנה משלם חלק וכו' הלכך כדיון שלפנינו אינו נאמן דאין כאן מנו דהלו מה שאומר דלא פש ליה מרי גבי לוח לא משנש אלא מה שנטל דממכרו אינו ממכרומה שלקח כלכך הוא שמחזיר ואלו מחלו משלם את הכל הלכך אין כאן מנו עכ"ל הרי דס"ל דאם הודם שפרעו ואין ללוה ככסי' אינו חוזר הליקא ונובה מן המוכר אלא המכר שנתן לו דהמוכר נהמן לגבי עצמו כלא מנו שלא להוליה ממנו אבל אינו נאמן לגבי הלוה כיון דלכא מנו דאם הוה מוחל משלם את הכל לכך טען פרוע שלא לשלם אלא מה שלקח וכו' צאתי תשובת הרשב"א ח"ד סי' קס"ה וו"ל שמעון לוח מנה מנוי בשטר ומכרו הגוי לראובן וכשבא לראובן ליפרע משמ' טען שמעון תשבע לי וכו' מי אמרי' כיון דאינו יכול לישבע שאינו יודע האמת אינו נובה או רלמא לא אתמר דר"ס אלא סוכא דכול לישבע ואם הגוי כאן ורולח לישבע מי נאמן וכן אם מתר להשביעו משום דלא ישמע על פיה וכן יורשים שטען להם הלוה בן מהו ש' נבו בשבועה שלה תקדמו אבה תשו' מ"ס שאינו יכול לישבע שאינו יודע האמת וכן ממ"ס שהגוי רובה לישבע משמעון שאינו טוען שפרע לראובן אלא לבני שהוא כח מחמתו ולא שייך וכו' אלא יבא הגוי וישבע לי שלה פרעתו והם הגוי רובה לישבע לית דין ולית דיון שיתחייב שמעון לפרוע לראובן בכך ואין בכך משום לא ישמע על פיה כגוים הללו וכו' יבא המלוה וישבע לי שלא פרעתי לה ממ' בלוס ואין הורשים לו ואין לוקח זה כאומר הווי יודע הם הלוגתקן כיון דשטרו כידו חזקה הו"י עכ"ל מכוחר דס"ל דהם הגוי רפה לישבע פאטא דחייב הלוה ע"ס שבועתו וליכא משום ולא ישמע על פיה כגוים הללו

וכו' אלא אפי' אין הנח כאן או שלא רצה לישבע אין חשש לטענת הלוה לעכב הפירעון משום דחוק היכי' ומתיר"ך כתשו' ח"ג סי' ק"כ כתב בנכרי שמכר שט"ח לראובן אחר ובגדרי פנס את שטרו דרזו כחשוד ויכול מחזוק לומר קי"ל בהרמב"ם וישבע הלוה היסת ופטר ע"ס והטור זמין בסו' פ"ב סעיף ח' כתב הוה המלוה חשוד ו"א שהכתב נשבע היסת ופטר ו"א שהמלוה נוטל כלא שבועה וחסי מסתברא וכו' ה"ס ו' כתב באלמנה חשירה שבגדה נשבע ופטר וכו' תו' האזינוס דפונש שטרו וכל הנשבעים ונוטלים כיון שצריך המלוה לישבע ככ"ד בלא טענה אם הוא חשוד אינו נוטל אלא ישבע הלוה ויפטר אבל אם החשוד לא פנס שטרו אלא שהלוה טען פרעתקן כיון שאין המלוה חייב לישבע ככ"ד עד שטען הלוה השבע לי בזה הכריעו בהרמ"ה דחשוד נוטל בלא שבועה ע"ס וכו' כתב מהר"ו ו' מינש כתשו' סי' ס"ד דכטענת פרעתי אין לעכב שבועת הלוה שאין לו מה לפרוע אבל בפונש שטרו וכל הנשבעים ונוטלים דתקנת חכמים היא לישבע המלוה ככ"ד בלא טענה א"ב אין הלוה חייב ממון אלא אחר שישבע המלוה לכך וכול הלוה לעכב שבועתו עד שיתכרר חייב הממון עליו ע"ס וכו' חשוד שפנס שטרו וכל שצריך לישבע בלא טענה כיון דלא נתחייב הלוה כממון אלא אחרי' שישבע המלוה אינו נוטל אלא בלא"ה דאין צריך המלוה לישבע אלא"כ טען השבע לי ולא פרעתקן שנתכרר החוב הוי המלוה מחזוק ונוטל כלא שבועה וא"כ ה"ג בגוי דרזו כחשוד והרמ"ה כתשו' אחרונם כתב כשמעון שמשכן מסכון בוד לוי והוצרך לוי מעות ונטל המשכן למשכנו וללוה עליו ונטל ממנו בדרך ונאבד ושמעו' תובע משכנו ולוי הו"ל לפרועו אכל אינו יודע כמה היה שוה ואמר שמעון ישבע כמה היה שוה ושמעון השיב שמשכן היה של גוי שמשכנו לי וזאתו יודע שווי אלא שהגוי נשבע לי במס' היה שוה וכו' אין ממש בדבריו שאין מולחין ממנו ע"ס שבועה ועדות של גוי ואסור לקבל שבועה מן הגוי וכו' עכ"ל מבוחר דס"ל ברעת דשכ"ס דאסור לקבל שבועה מן הגוי ואין מולחין ממנו ע"ס שבועתו והכי ק"ל דשענת הגוי תשיבא טענת שמה ואין משביעין עליהם כמ"ס מור"ס בסיומן קע"ו ס"ז ע"ס וכו' הרשב"ם בהשו' סי' קל"ט ע"ס אכל מרן בכס"י קע"ז כתב אסור להשתק עם ע"ז ואם נשתקף ונתחייב לו שבועה מות' קב"ס ע"ס :

בר דין י"ג

לא חורה מתנתו ראוהו כחן קרקע לבנו ואח"כ מת ראוהו והניח כוונת קנינים וכשעת מיתתו עמד בנו הגדול טובמרו דתני וקדע שטר המתנה :

נראה

פשיע דלא חורה מתנתו כקדעת השטר דאפי' לרשב"ג דאמר קנותן מתנה לחבירו והחזיר לו השטר חורה מתנתו היינו משום דס"ל לחיות נקנות כמסירה אבל אם נגבב או אבד השטר לכ"ע לא בטלה מתנתו כדאמרי' בכתרא סוף דף קס"ט ע"ס וכו' למאי דקי"ל ברכנן דאפי' החזיר לו השטר לא חורה מתנתו דאין חיותה נקנת כמסירה וכו' כדלעבא כתשו' הביאה מרן הכי' סס"ו מ"א וו"ל דהלו מתנס דלאו בת פירעון ומתילה ואע"פ שנקדע השטר קרע כ"ד לא בטול המתנה ואפי' החזיר לו השטר וכו' ע"ס וכו' סמכו"ט ח"ג סי' קל"ה הו"מ ה"ס חלשקן סי' ע"ד הביאה הכנה"ג בסו' רע"ג אות י"ז ע"ס וכו' אם העדים קיימי' ומעוררים על המתנה הוי הקדקע כחוקת הכן ואפי' היה טוען פאב שאר ולקחה ממנו או נתן לו השטר ככו' מואבד

השטר אינו נאמן וז"ל הראב"ד בס' א"ו בפ' ג"פ וה"ת
 לת"ק ליתום שמה מכר לו השטר המכר והקנה לו אותו
 אב"ק החר וכו' ה"כ כתב ומסר ואכר ממנו השטר כהיבא
 א"כ החזיר לו שטר המכר והקנה לו השדה בקנין כל אלה
 דברי רוח כ"מ אחר שהעדים מעידים שזה קנה את השדה
 אפי' יבא המוכר ויטעון כל אלו הטענות לא נשמע לו
 עד שיבדר טענותיו והכא ה"ן לו ר"ה כלל אלא חורח שטר
 המכר וזו אונה ר"ה שהיו ה"ן אותיות נקנות במסירה
 ואפי' יש עדים שנסו לו לשם מכר עכ"ל וכ"כ הרשב"א
 בהשו" סו' הלף וקנ"ו ע"ש וכן פסק הרמב"ם סו"מ א"ל ע"ל
 סו"א רמ"י שהוליא שטר וטוען בחכירו מכרו לו ככו"מ
 ואכר שטר המכר דה"ל עדים לענין קנייתו אבל לריך
 עדים לענין חכירתו וה"כ ה"כ אפי' ויליא שטר המתנה
 מיד הנותן אינו נאמן לומר שמכרו לו ככו"מ להוליא מיד
 המקבל וכ"ש כנאכר או נקדע דודאי אינו נאמן לומר
 שמכרו לו אלא כר"ה וכל טענה שהיה המוריש לריך
 להביא ר"ה ה"ן טועני' ה"ה ומהרש"ם סי' ע"ט
 ב"ה שנתן מתנת כרי מהיום ולהחר מיתה והעידו העדים
 שהוא בשטר בהונ' וכתיבין ח"ל ושטר המתנה נאכר כ"ז
 נס מה שטענו הורשים שכיון שהיה להמקבל שטר מתנה
 וכו' נר' בעיני שהדין עם הורשים דאפשר שבעלה כהופן
 דהר"ל למרה קמא או שזכתה הנותנת מדין הפקר וה"ה
 לרבה שאין שטר המתנה כירו ואפשר לרמות זה לכתובס
 במקום שכתבו' כתובה אונה נכנית א"כ ה"ה שטר
 כתובה כידה וכו' נס' יש ר"ה לזה ממ"ש הרמב"ם בפ"ד
 מה' מלוה וז"ל מי שה"ל חיב על חכירו בשטר ואכר
 השטר וכו' הורו רבותי שאפי' היה חיב לזמן ועדיין לא
 הגיע זמנו ליפרע והוא ובתכו לו השטר וה"ן כירו שטר
 וכלהו טוען פרעתי נאמן וכו' הרי ר"ה זו דלית נגר וכו'
 נגר דיפריקניה עכ"ל והבואו בקיצור ה' כנה"כ סו' מ"א
 הגה"ג ה"ה כ"כ ע"ש וכבר כתבתי בסו"מ ה' סק' ודש"ני
 מלוה לפירעון קיימא משא"כ מכר ומתנה דהא קו"ל
 המוליא בט"ל לא יחזיר דחיישין לפירעון אבל המוליא
 שטר מתנה אם הוא שטר הקנאה יחזיר למקבל וכן אם
 הלוקח מכיר ר"ה שכל לידו השטר מיום הכתיבה אפי'
 אינו שטר הקנאה מחזירין לו אבל שט"ח ה"ן מחזירין דשטר
 חוב עומד לפירעון כמ"ש הסמ"ע בסו"מ ס"ה סק"מ כ'
 וכ"כ ה"ש"ן ס"כ ה"ר"י טב"א הובא בכ"י בסו"מ מ"א
 וז"ל דהלו מהנה דלח"כ פירעון ומחילה היה הע"פ
 שנקדע השטר וכפ"ג נ"פ חני הכי כרי טב"א ואמר אכר
 שט"ח ה"ן כותבין לו אבל שטר מקח וממכר כותבי'
 רשכ"ג א"ו ה"ף שטר מו"מ ה"ן כותבי' משום דאותיות
 נקנות במסירה וחיישין שמא יחזיר לוקח למוכר את
 השטר וחזר לו מקחו ורכנן ס"ל דה"ן אותיות נקנות אלא
 ככו"מ ולא חזר מקחו וה"ה חבתי אמאי טתבי' כיון שנפל
 והתקדע השטר חיישין שמא יחזיר לו מקחו דקנין המועיל
 אלא ודאי דוקא בשט"ח לפירעון קחי חיישין וזה במקח
 במתנה וז"ל הרמ"ה שם סו"פ ז"מ ט' דרכנן קסברי שטרי
 מלוה לפירעון קיימי הוא ה"ן כותבי' וכו' אבל שטר
 מו"מ דלהוקמו' לארעא כירא דלוקח קאתו כותבי' וכו'
 וכהכו' נבי שט"ח מאי קמ"ל מי איכא מאן א"ר
 ככה"ג דלא נחוש לפירעון ה"ה קמ"ל דאפי' כקובע זמן
 לחכרו וכו' גבי מלוה דהיבא ריעותא אפי' כנו זמני כמי
 חיישין לפירעון ולא הימא ה"מ היבא דלא שכיח שטרי
 קמן כנל דה"ל מפרע פרעני וקדעני' לשטר אלא ה"ה נפל
 והסכמי' ע"ש ה"כ בשט"ח לפירעון קיימי' אפי' נפל
 ומלאו החר חוששין הכל בשטרי מקח ומתנה אפי' ה"ן

השטר מלוי ואכר לה חיישין וכ"כ הרשב"ה בה"ש ח"כ
 סי' ס"ד ר"ו ל"א אם המתנה בקנין הדין עם לוי שח"ש שאין
 שטר המתנה יולא מהחתידי הקטולא מתחה יה יורשו
 ואפי' לא הגיע שטר המתנה לרו מעולם לפי שהשעת
 הקנין וכה הקטן כשרם כדנר"פ דמל"ע א"ר שו"א
 המוליא שטר הקנאה כזק יחזיר לבעלי' וכו' ה"ג כ'
 דלא קו"ל כותיה בשט"ח היינו משום דאין לפירעון חיישי'
 אבל בשטר מו"מ ומתנה קו"ל כותיה דליכא למוסא ל' רי'
 דמאי אמרת דלמא הדר זכנה מניה ה"ה ח"ל למכתב
 שטר וביני וברחיקא התם כהירא עכ"ל ומהר"י ע"ה
 כס' מטה יהודה חשו' אחרונה פ' במהרש"ם דאפי'
 בשטר מתנה אם הנותן מת ואין השטר מלוי לפנינו לכ"ע
 חיישין להעמיד הממון בחוקת הורשים עכ"כ וכבר
 הוכחתי דאפי' השטר מלוי ואכר לחיישין ואם טען
 הנותן שחזר ולקחה בקנין אינו נאמן וה"ה ה"ן טוענין
 ליורשים ואכר רותיו לה' כנה"ג הגה"ט ה"ה כ"ג כ"ס
 מהר"ח א"ה באשה שנתנה כתובה לה' ככו"מ ונשאר שטר
 כתובה כידה וה"כ מתה השה וטען הורש שמ"ח
 חזרה ולקחה שטר ממקבל מתנה והשטר היה לה ואכר
 שותף הדין שיפרע הבעל ללוקח מכני עדות הכו"מ
 ולכשיבא הורש ר"ה יבנה בשטר כתובה ע"ס *

ולכאורה

נראה קלת ר"ה מרחמינן בכחכות
 דף מ"ד שני שטרות הוליא' בזה א"ו
 בטל כ' את ה"ה אימור אחולי' ח"ו' לשעכודיה וכתב
 ה"ו טב"א כחי' וז"ל יש כפי' אחולי' ח"ו' לאריות דהו"ל
 עליוה דאלו לנפא דארעא לא מהני מחילה אלא כסקנו
 טידו וכו' וא"כ דה"כ הדר' הלכה לא חתי אלא כמכר שיש
 בו אחריות וכו' לכ"כ דה"ק הקנינו הקני' נהלי' מעיקרא
 ולהקנאה קרי אחולי' וכו' והכא חיישין דמבוס דכהר
 דוכנה מניה הדר הקנינו' נהלי' בקנין ה"ו בשטר הדר השת'
 וקבלו' כונהנה ה"ו כני' מני' ע"ש וככתב מהר"א שאין
 סי' ק"ו וה' כנה"ג כ"כ כני' ה"ה כו"פ ה"ה שכן דעת
 רשכ"א כתום' כ"ע ש"ע יין כש"ת זרע הכרה כ"מ
 סו' ה' וכו' הורים גדולים לימוד ק"ו דסודו כדומהר"ם
 ולא ראו דברי ה"ה טב"א ע"ש ח"כ כל דהיבא הוכחה
 אמרינן דחור הנותן ולקחה ה"ה ה"ו הוכחה מדין שטר
 המתנה כירו וטועני' ליורשי' שחזר ולקחה והר"ה ש' כתשו'
 שהביא הטור סו' רמ"ה שקיים המתנה ה"ד דהנותן מורש
 שלא חזר וקנאה בקנין אלא שהחזיר השטר ומחל הכל אם
 טען שחזרו לקחה בקנין נאמן וה"כ טעני' ליורשי' כיון שיש
 הוכחה שאין שטר המתנה כיר המקבל כרכיו מהרש"ם
 אבל ה"ה לוקח דשטר המתנה שגרו לא ה"ו הוכחה *

מירו

כ"ד דאין רק עד ה' במתנת החב לכו"ל
 ה"ס טועני' ליורשי' שאם חביו קיים ה"ה טוען
 להד"מ ומכחיש הער ולמ"ד לא חמרינן מנו כמקום ע"ד
 ה' ה"פ לו' דה"ה ה"ן טועני' ליורשי' שהיה הכיחש מעיו
 פניו לזכר לכהחיש הער כהרי' כ' מהרי"מ ט"ח ה' סו' כ"ו
 באומ' אל הפרעני הל"ז כפני פ' וכו' דה"ן טועני' ליורשי'
 שמה פירע' כ"ו יורשים כפני עדים דאם לענין מגולא מהניא
 טענה זו כ"ש גבי יורשים דאם נהנסו דלענין מגולא מהניא
 לא טענינן ליורשים. כגון זו דה"ף לענין מגולא מהניא כ"ש
 דלא טעני' ליורשים ע"ש וה"ה דכוונת' כיון דלא חמרינן
 מגולא חיישינן מעיו פניו לזכר נגד העד כ"ש דלא טענינן
 ליורשים מיהו נראה דה"ד בשכ"ע' דחזרוותא הכנ כשכו'
 דרכנן כגון גבי קדקעו' דאפי' עד ה' מכחכו ה"ן ש"ע יין
 עליוה מדהריותא אלא מרכנן סמרינן נגד שה"ה יכול
 להכחיש העד ולזכר שכו"מ דרכנן שה"ה ה"ה כ"ה

דף ב' ב"ה להו וכו' וז"ל שהיה המוכר נאמן לומר וזכנת
 מניח כמנו דהו כשי אמר לה היתה שלך מעולם ואע"ג
 דהאי לוקח ידע שהיתה שלו והוא כחד סהרה מ"מ הוא
 מנו כדממשע לקמן נכי נכסא דר"ח אי לה הוא מחויב
 שבועה דהין נשבעים על הקרקעות וכו' ע"ס הרידנאמן
 לומר לקוח בידו כמנו שיכול לומר טענה אחת אע"פ
 שהיה מוכרם את העד משום דהין נשבעין על הקרקעות
 מהדוריהם וכל מהדבנן נשבעי ומ"מ אפשר הע"ג
 רטענה זו מהניה לענין מנו לה טעמי לה נודע כמו
 טענת נהגו דמהניז לענין מנו ולה טעמי לזירס
 והקו"ב בס' המוכר את הכית נכי שטר כוס כהב וז"ל לוכ"ל
 דר' הכה דהית ליה מתוך שהיל"מ המהי פטרי' לכו הא
 מחויבים הם שבועה והין יכולים לנשבע דלנכי וירסו לא
 המרי' מהוך שהיל"מ כדרה"ט בס' כל הנשבעים שבועת
 ה' הניה כין שניהם ולה כין הירסו ע"פ וס' נכי עד
 ה' כמ"ס כע"ת ש"ת ח"ג כ"ג ו' והטור סי' ע"ה ס'
 י"ט כסס הרי' בלנכי ע"ס וכו' הרמ"ה ס' סי' ע"ח
 וז"ל ושמעי' כמי דמ"ד ליה לחבריה מנה לניד הכוך
 והלה הומו היני יודע ועד ה' מעירו שי' לו ומה הלה
 כתוך זמנו ואע"ג דהו הוה קיים הוה מחייב שבועה
 דהורייקה הסומא דחד סהרה כין דמת לה המרי' הו"ל כרי'
 מחויב שגו' וחינו וכול לישבע משלם ע"ס

כ"ה דין י"ד הו שטר של קנייה שכתב לו שרי
 מוכרה לך וכו' מרן בס' קט"א
 פסק דשטרי דיון שטרי קנין הם וא"כ נקני' ככו"מ הכל
 כל' הודעה כעין שלנו שבאכוס בפנינו הודה פ' שמכר
 וכו' הו שטר רהוה כמכור כדכרי הר"ן בס' קדיושין
 כמ"ס הר' כלל'ל בתשו' סי' נ"ד ומהרש"ם סי' רכ"ה
 וסי' רס' א' ומהר"ם ח"א סי' נ"ג ע"ש וזה לה הקנה
 בכו"מ הכל רבי' ובעיה ס"ל דשטר רהיה נמי בר מכירה
 כמ"ס הטור וכו' הרמ"ה בס' ג"פ סי' כ"ב והולה קומה
 הכ"מ כשטר שאין בו קנין שנמלכה קנייתו נהוה מהנה
 ולהוה המכירה מעיקרה בנוף השטר וכו' הלה הפולו
 בשטר שי' כן קנין נמי קנייה דכין וכתב ליה קני לך הוה
 וכל שכו"ד דהית ביה וכו' כין דהאי שטרה נהוה קהי
 והי לחוד דהית ניה למרי' דהיה ההאי שבועה לא הוה
 מוקמי' לה להרעה נידיה אשכח דכי הקני ניה ל' ונה כל
 שבועה דהית ליה כהוי שטר גופו דהרעה הקני ניה
 וכו' עכ"ל וכו' כ' הדמכ"ן בחי' ס' ע"ס ומ"מ נראה דכין
 דקנין שטרות דרכן דכל ספק בתקנה אמרי' ד בעל
 התקנה על התחונה והפי' חפס מוהלין מירו וכו' ג"כ
 מהרש"ם סי' ס' ונכי שטרות כערכאות של גוים כין
 דהוכה פנונה דרנאותה הית לן לחוקמי דנה הדורייקה
 דוד בעל התקנה על התחונה וזכניה רהוה מדברי
 מהריק' ומהר"ר דהפי' להויה ממון המרי' הכי ע"ס
 וה"כ כין דמהדורייקה לא קנה השטרות כספק חס קנה
 מוקמי' ליה הדורייקה מיהו כתב מרן כהכו"ב בס' חבכת
 רוכנ סי' קכ"ג דחס נשבע לקיים המנה הו ספק שבועה
 לחומרה ולה המרי' דהו שבועה כטעות ע"ס

כ"ו דין ט"ו והס מת הלה קורס שלקחו וכו' ה'
 כנה"ג הק' חנתי כשמת הלה
 חחד שלקחו לה המרי' הין חמס"ל ופי' דברי הטור בע"ה
 ונכתייב מנהרה"ג ה' סי' פ"ה שנטהפק בנוקח שט"ח
 חס י' כ' דין מת ליה בחיי מלוה וכו' מהר"ד"כ דלה
 המרי' הכי ג' לוקח ע"ס כוכר כתב הר"ה"ס והר"ן כסוף
 שבועות כ"ס הרמב"ן ח"ל דלוקח שלקח שט"ח חס המר
 בלקחו נה הו"ל מת ליה בחיי מנוה וכו' ומיהו ה"ל כ"ה

כך נתחייב המוכר שבועה כשמת הלה דכין שמכרו
 הין עליו עיקר חיוב הלה שמשבעין אותו מפני שהוה נאמן
 לומר פרוע כמנו שיכול למחול ואס קוד' שלקחו כבר מת
 ליה כבר נתחייב שבועה מלוה המוכר לכני ליה והין חס'
 מוריס שבועה לאחר עכ"ל וכו' הר"ן כתשו' סי' ל"ה
 וז"ל דהתם דוקא במת ליה בחיי מלוה והת"כ מת מלוה
 או מכר חוכו חבל מת מלוה או מכר חוכו ואח"כ מת
 ליה כדון זה שאשה וזכנתה הרשעה מכתוב' והת"כ כשמעו
 שמה בעלה הין ספק שלוקח והגובה חוכו וכו' ודון זה
 הרי הוה כמת מלוה בחיי' ליה לפי ששענה שנתנה
 ההרשעה מכתובה' נסתלקה לנמרו והו"ל כלאו מתה
 וכו' והכיהו הכי' בס' ק"ח ע"ש ור' ירוסא לתוב כ"ו
 ח"ג הבה דכרי הרמב"ן וסי' ויש מי שאומר שאין בלוקח
 חוכ דין דרב ושמחל ע"ס וכו' דהיטב"ה בחי' לשבועות
 ס' ח"כ דעת הרמב"ן והרה"ס והר"ן והר"ט כה' ור'
 ירוסא דהי מת ליה קורס שלקחו המרי' הין חרס מוריס
 שבועה לאחר חבל חס לקחו קורס שמת הלה כין שמכרו
 ונסתלקו הין עליו עיקר החיוב הו"ל כמת מלוה בחיי
 ליה וכן מלחתי להרשב"ה בתשו' ח"כ סי' קל"ה כשטר
 שכתב לו לפרוע לרחובין הו למוליה שטר זה שכתב דכין
 שכתב לו הו למוליה שטר זה לא שייך דין מת מנוה דכל מי
 שמוליה הוה המלוה ח"כ חס מכרו הונתנו המלוה בחיי
 במתנת ביה דבענין זה רוחס כלל נסתעבד לי הלה
 בשעת מתן מעות חבל חס נהנו במתנת סכ"מ דהין
 מתנתו חלה הלה לאחר מיתה חיו גיבה משום דמשעה
 שמה ליה פקע שבועה לפי שהין חרס מוריס שבועה
 לאחר מיתה וקרוב הני כעיני שחס היה ביד רחובין כהותה
 שעה שמת ליה מחותה שעה חלה שבועה על רחובין ואס
 מת רחובין זה לאחר מכהן שוב חין לו הקנה משום דהו"ל
 מת ליה בחיי מלוה והפי' נקני רחובין בחיי נשמעין חחד
 שמת הלה הין ככך בלוס ע"ס הכי שדעתו גוסה דחס
 נתנו חחד מיתה הלה המרי' הין חמס"ל משום דמיר
 שמת הלה חלה שבועה על המלוה וכשמת חחד מכהן
 חמרי' הין חמס"ל והינו כשחמיר הו למוליה שטר זה חבל
 בלא"ה פשיטא דהמרי' הכי' גס הדב"ז ח"א סי' קפ"ט
 כתב וז"ל ודולה מנה"ה ככ"ד שחפי' לה כשבעה ונה
 מחלו לה הורסו השבועה ונכתה כתובה ונשאת לחחד
 ומתה וירס אותה בעלה הין וירסי בענה הרשון יכולים
 להויה מן הבעל השני כטענת שלה כשבעה שהרי הבעל
 בנכסי חסתו לוקח והי' וירס והין חרס מוריס שבועה
 לכנו חמרו ולה חמרו הין חרס מוכר ממון שחייב עליו
 שבועה וכו' הכי נסתברת לי חבל דהיתו תשו' נר' מהר"ר
 כתובה כמדרי' פ' ח"ה דמשמע מנה דדין לוקח כדין וירס
 וכו' ע"ס הרי' שסבר כתחנה וזה חמרי' הכי בנוקח חנה
 שהובין מדברי מהר"ם דהין ח' לוק' כין וירס לנוקח ותשו'
 מהר"ם כמדרי' בס' חוקת סי' תקצ"ז מנידי כבעל דהינו
 בנוקח ע"ס והתימה ענין שלח זכר דברי הטור וירוסא
 כסס הרמב"ן דס"ל הכי וכן דעת הרשב"ה חבל ו"ה ס"ל
 דהין בנוקח שט"ח דין דרב ושמחל והריכ"ס סי' שג"ב כ'
 על חלמנה שהיה עליה מלוה ומתה דהין כ"ח שלו גובה
 מהורסו כהוכחה עד שיכיר שנשבעה שבועת חלמנה
 משום שאין חמס"ל ע"ס ועיין במכ"ט ח"כ סי' קי"ה
 שכתב הכי היכי דהין חמס"ל ח"כ נסתברה שלוקח ח' חינו
 מוריס שבועה ללוקח שני וזה נתיבות משפט דף שט"ז
 הכיה רהיה ע"ס

ג מ"ש ה'כנה' בטעם הטור לשלוקו קורם מיהם
 הלוה ח"ל מדלא מיהם שהיקה כבודו הכל שלוקו
 אחר מיהת לוח הפי' בשכועה היונו גובה סמא היה טוען
 ונשכע היכה ונפטר כמ"ש הרמב"ם ודכותיו כפ"ד מה'
 מלוה דכל שהשטר יולא מההתיד המלוה חס טוען הלוה
 פרוע ונשכע היכה ונפטר וכפי' מרן הכ"ו גבי טוען
 שלא מכרושלא נתן וכו' ע"ש ליתא דדוקא בטוען הלוה
 שנפל ממנו אחר שפרע הוא הנשכע ונפטר משום
 דהיקרע כנפילה וכן גבי טוען לוח שלא מכרושלא נתן
 שטר זה נשכע ונפטר מה"ט הכל חס הודה שמכר ונתן
 חלה טוען פרוע נשכע המלוה וגובה הלוקח וא"כ הבא
 חת"י היונו גובה כשכועה ועוד דנראה דה"ד כשטוען
 הלוה עלמנו פרעתי נחמנ' הכל כשמת הלוה חין טוענין
 ליושבים שהיו כתב הטור כס' פ"ב דאם מת המלוה
 יורשיו מולוחין השטר והלוה טוען שהוא פרוע כתב ה'
 שר שלום כיון דחין המלוה כתן שיוכל לישכע נשכע הלוה
 ונכערוה' כנה"ג שם הכיח קו' מהרש"ך דה"כ יקומים
 מן היקומים למה יפרעו בשכועה נטעון לורש הלוה
 פרוע ותי' דס"ל דפרוע הרס חוכו ולהניח השטר ביד
 המלוה מילתה דנה שכיחה היה והם טוען כלום עלמנו
 נחמנ' הכל חנן לא טעני' ליושבים וה' נד"ת תי' דהלוה
 עלמנו יכול לטעון פרעתי ככריה נגד יקומי המלוה הכל
 חנן לא טעני' ליושבי המלוה מה שהוא חובה לורש אחר
 ע"ש ור"כ ה"כ הפי' מת המלוה לה טעני' ליושבי הלוה
 פרוע מה"ט דדיון הלוקח כורש וכ"ש חס המוכר קיים
 וטען שלא נפרע וכ"כ הטור כלה"ע סי' ק"ה ו"ו להפני'
 חס מת הבעל כחיייה חס מתה קורם שנשכעה על
 כחוכתה חין לנזקח ולמקבל בליס כר"א כשנתאלמנה
 ומתה הכל נתגרסה ומתה נקוחות נשכעון שכועה שלא
 פקדנו ונזעלים וכו' ה"ב רוב הפוסקים במקח נמי אמרי'
 חין מוריש שכועה ומתה"ש כתשו' ח"ג סי' ס"ג כתב
 דנראה מדברי הטור שם דהפני' לקח כחיי הבעל חין
 חמ"ל גס הרמב"ם כפ"ו מה' חישות כתב ויש לחשה
 למכור כחוכתה חו נחנה כמתנ' חס מת הבעל חו גרסה
 יבא הנה ויכול והם מתה היה כחיי בעלה חו קורם
 שנשכעה חין לו כלום ע"כ פשט דבריו נראים דהפני'
 מכרה חו נחנה כחיי בעלה ומת הח"כ מהה היה קורם
 שנשכעה חין לנזקח כלום והחיימת על חרה"ש שכתב על
 דבריו הרמב"ן והרמב"ם נמי משמע שסובר כן חס לא
 שיש חייבין שט"ח לכחוכה ולא מלאתי טעם נכון לחלק
 וכו' ע"ש ונראה שיש סברא לחלק בין כתובה לשט"ח
 דשהני כתובה דהפטר שלה תבא לריו גבייה כלל הכל
 מלוה הפני' לה הניע זמן הפירעון עומד לגבייה ומה"ט
 יש כמלוה דין מעמד ג' ולא בכתובה כמ"ש כר"ס קכ"ו
 וה"כ שט"ח שמכרו קורם שמת הלוה הפני' לא הניע זמן
 הפירעון נשחק המוכר הבל כחוכה הפני' מכרה קורם
 שמת הבעל בין שלא היכה עומדת לגבייה לא נשחק
 וסו"ר נמהר"י בהפן כתשו' סי' ט"ו שכתב דחין סברה
 דהרמב"ן סובר דנה יטול כיון דכשהקנה הכחוכה לא
 היה שייב כלום דהפטר שלה ימוג וכו' וליהת' דהרמב"ן
 סיוס והרכ"ר משע גרסה כסובר בן הלה שלא פי' שכ"כ
 ככ' נשים דהם מתה חשה קורם שנשכעה חין לו ללוקח
 כלום ע"ש משמע דס"ל הכ"ו גבי כחוכה ומ"מ הטור
 דס"ל גבי כחוכה דהפני' ומכרה קורם שמת הבעל לא
 יטול ונמוכר שט"ח גובה נר' דמחלק בין שט"ח לכחוכה:
כ"ו א"ם המוכר קיים ישכע וכו' כפ' הכותב חנן
 כתב לו נדרר שכועה חין לי עליו חין יכול

להשכועה אכל משכיע הוא חת הכלים כרשותה וכו' רש"י
 חס מכרה כחוכתה לאחרים ונתגרסה ומתה והלקוחות
 חוכעים חיתה נשכעים חף חס שכועה היורש וכתב
 הר"ם משמע דאם הוא כחיייה חין הלקוחות נוכים עד
 שחשכע הוא בעלמה והם חיינה רולה לישכע ופסדו
 הלקוחות וכן מסתבר ע"ש א"כ אע"ג דפטרה משכועה
 לא פטרה חלה כשכחה הוא עלמה לפרע ממנה הכל
 כשמכרה כקו' והלקוחות תובעין אותה לריכה היה לישכע
 וכ"כ הרמב"ן הובא בש"מ שם ויש מי שכתב בהפך דא
 הוא כחיייה בלקוחות נוכים בלה שכועה רכל ומן שהיה
 קיימת כאלו היא עלמה כלה לנכות דמ"ל ח"א או שלוחו'
 הכל כשמתה חוללה פטור דיהה חלה פטרה חלה כעודה
 קיימת הכל הבה כרשותה אחר מתתה חייבים הכל ח"כ
 כן חלה הפני' כחיייה גובי' לקוחות כשכועה דלה פטר חלה
 לדוד' וכן דע' חרה"ע ע"כ ונר' דהרה"ם ס"ל דהפני' כחיייה
 הלקוחות נשכעים ונזעלים וכו' היה לישכע הכל הרמב"ן
 והרה"ם ס"ל דהלקוחות חין נוכין ממנו ח"כ תשכע
 הוא וכ"כ רחב"ן כתשו' סי' מ"ו ומ"ח דגריך המוכר
 לישכע ונרחק דמתני' מיידי בכתב ללוקח שטר על סגו
 לפרוע לו כחוכה חס חמות אשתו כדחת' חס פקח הנה
 מקרקיש וכו' ח"כ מיידי בלהת' מיתה ולא טענו היורשים
 חכינו פרע לאשתו עש"ב וכו' לדעת רחב"ן והרשב"ן
 והרה"ם נחמנות סהם לה מהני חלה כשהיה עלמה כלה
 לגבות הכל הלקוחות חין נוכי' חלה חס תשכע הוא
 דמתני' מיידי בכח"ו ח"כ קשה על הטור נמון שכתובות
 בונחמות וכו' דמשמע חס יש בו נחמות סהם ח"כ
 לישכע.

כ"ח דין טוב מ"מ חס תפס וכו' חשה
 שנתנה ליושבי בעלמ' חת"י קתו'
 ומתה הפני' לא היה כו"מ כיון שהורש הוא פטור ערף
 מהך דשמיט ואביל וחין מולוחין הנכסים מנדה ה' בית
 יהודה ח"כ סי' ל"ט ע"ש וכן מלאתי למתריקש בס' אהלי
 ועקב סי' ז' שכ"כ רכ"ש חס היו המע"ת חפוסים כידו ע"ש
 וכ"כ הרשב"ם כתשו' סי' שכ"כ כתפוס דחין מולוחין
 מידו ע"ש וכ"כ ה' שחיה יוסף סי' ל"ה ע"ש וה' פני
 משה ח"א סי' כ"ז וסי' ז' כתב דחס הנמחל הוא הפוס
 בכר לא דהא אמר רב כפ' הוהב בע"מ שחין לך עליו
 הובאה שיש לו עליו הונחה מטעם דלא ידע דמחל חע"ב
 דהמאנה הוא חפוס ע"ש וה"ג זה שתפוס קורם גרע
 ומתה"ם מלובלזן בתשו' סי' ה' על עשיר ה' שנה לכתו
 שח' וזוהר וקנה נבחו ומבעלה השטר ועבשו טוענת
 הכתובעלה לבעל דהיו מוכר שלא כה כרשותו כמו מה
 שאורש מהכחוכו' כתב ו"ל שהטעם שחמרו שחס חפוס
 הלקוח חין מולוחין מידו מטעם שמתחר שהניחו לאבול
 ושחק מחל על הגולתו וזה הטעם לא שייך כד' דמתה ח"ל
 לחתנו לעשות שהרי היה כיד קמנו העשיר קורם שמכרו
 והף חס חור בו מיד לא היה יכול למתית בו ולהפני' מידו
 שהרי עדיין לה הניע זמן גבייתו ולא שייך לו' באן מחלה
 וכו' ע"ש הרירס"ל דהפני' חוס חפוס חס חין הלקוח יכול
 למחות לא שייך מחילה וכן כבדון מהר"י עייחש לא שייך
 פ"ט דמחילה והפני' הורש חפוס כשמתה חשה מולוחין
 מידו ו"ל הרשב"ה כתשו' ח"ג סי' קי"ד ומס שטען כי
 מה שקנתה או שט"ח שנעשה לחס"ו המתנה לה קנו
 דחין חרם מקנה דבר שלכ"ל בדיון טען ומ"מ חף כו"ש
 מקוס עיון דכיון דלה חורה כה גיחא לא דליקטו ומשקנה'
 ולא חורה כה עריוס מונה והלו קדמו ותפסו קטניה
 מקבלי מתנה והרה"ה וכו' דחי שמוט ואביל לא הפני'
 מניה

העדות מו' יומר דמשכב וכו' א"כ לא מקרי פ' אצת
 וכ"כ מוהר"ם כחשו' הקדמות סי' קנ"ו ו"ל ושאלת על
 ראובן שטען על אפטרופים שלו שפצע שטען בכ"ר מה
 שלא לזה לטעון וכו' א"כ טוען ראובן א"כ היתה טוען
 כדברי הוה משכב ענא וקיליא או משכב ענא ולא
 משלימא וכו' כל כה"ג לאו פשיעה הוא ואפי' דונא
 דגרמי לא הוי אלא גורס לממון כדאיתא בפ' שבעת
 הערות מו' יומר וכו' ולא ק"ל כר"ש דאמר דבה הגורס
 לממון כממון דמי ולא מקרי פשיעה וכו' עכ"ל והובא
 במרדכי בפ' המקדיר ופסקו גמול' סי' ר"ץ ע"ג

שניה וליה דשאני' ההם דמיט' ואכל' כאפי' מוכר והלה
 שיהק ס"מ דמחילה היה שמואל ללוקח כמה שלקט אבל
 בהן שכבר מהה מו' מתל לו עכ"ל וה"כ דכוותה סו' ר"ל
 מח"א כה' זכיה ומתנה סי' כ"ו שכ' ראש היה תפוס
 קורס כר' שהלוי כמתלוקת דלמ"ד דטעמא הוי משום
 דניחא ליה וליקוס בהימנותיה אפי' תפס מעיקרה נמי
 ולמ"ד דטעמא משום דכיון שזה אוכל פירותיו ושותיק גלי
 דעתיה דנחא ליה והשתה הוא דמחיל חפיה דמעיקרא
 לא מהניא ע"ג

דג"ה הכל חס' לא חס' ל"כ בן אפי' תפס אין מוליאין
 מידה דמ"מ והל"כ דין זה בשם המשפ"א וכ"כ
 הרי"ף כה' למנוע דף ס"ו ע"כ בשם רבנו ע"ש אבל
 מדברי ה' חוקות הדוינים סי' קכ"ט וסי' ק"ל משמע
 דאפי' לא חס' ל' כן חנה במסר לו השטר וקדס והפס אין
 מוליאין מידו דמחילה כעשות הוי מחילה והרש"ב
 כחשו' ה"ג סי' פ"ו כרחובן שפעה סגור הולאה לשמרון
 שיש בוודו כו"כ שטרות ולקץ ימים תכעו ואל' החזיר לי
 השטרות שלי וה"ל היתה מחלת לי תכיעה הו' כינו לכניק
 וכו' כ' וז"ל אבל מ"מ טענת מחילה שטען חס' לא כפרע
 ערוין אין כדבריו כלום שאפי' מחיל לו כערוס וכשטר לא
 עשה כלום שהשטרות אין נקטן הלא ככו' מ' ולר"ך שיאמר
 קני לך הן וכל מה שכ' כתובם אבל חס' קדס ובהמה
 שנכה גבה ובלותה שאמרו בפ' ה"כ וכו' ומחיל היתה
 כ"ת רחיה למוכר שט"ח לחבירו שלא ככו' מ' שאם קדס
 וגבה קודם שחור כו' המוכר מה שנכה גבה וכו"ש חס' מחיל
 לו אחר שנכה עכ"ל משמע כהויא דאפי' לא חס' קני
 לך וכל שעבוריה אלא במחילה כעלמא מה שנכה גבה
 וכן מ"ש הרי"טבא שס' דאפי' גבה קרקע קנה גריאה
 שהרש"ב בא' ובתשו' שהביא הכ"י סי' רמ"א חולק שב' כמותל
 לחבירו מה שיעול מנכסיו וכו' אבל לאחר שנטל מה שנטל
 נטל ודוקא מטלטליון אבל קרקע לא ואע"פ שר"ב
 והחזיק לפי שקרקע לא שייך בה תפיסה וכו' ע"ש וכ"כ
 ה' פמ"ה ח"א סי' כ"ח ע"ג

ל"א דא"ל לא היה לך ליתן וכו' כתב הפרייטח
 בשם רבו דהוה לפי סכמתו שכ' לעיל
 שר"ך להביא רחיה אבל אין טר"ך דשאני' הכא דהלוקח
 מורה דלא כתב לו המוכר קני לך וכו' וכ"כ הכ"ח דאפי'
 למ"ד ר"ה ל' להביא רחיה ח"ה חס' טוען שטה היל' ואכ"ר אבל
 הכה' שלא כתב לו קני לך וכו' בנק' שידוע בערוס או
 שהלוקח מורה וכו' ע"ש ואפשר דאפי' חס' אמר הלוקח
 ללוה שטר היל' ואכ"ר לא היה לו להאמינו דאע"ג
 הוא נגד המוכר אפשר דא"כ היה בפניו לא היה מעיז' וכו'
 כשטען בן שלא בפני המוכר לא היה לו להאמינו אבל
 מדברי ה"ש"ך שכ' אפי' ח"ל שטר היל' ואכ"ר לא היה לו
 להאמינו לא היה נאמן נגד וכו' משמע דלמ"ד דא"כ
 להביא רחיה על הקנייה חס' ח"ל שטר היל' ואכ"ר שלא
 בפני המוכר פטור ונראה דה"ה חס' הלוקח ח"כ שלא
 כתב לו קני לך וכו' אינו נאמן לחוב ללוה דהא ק"ל כסו'
 קכ"ו גבי מעמד ג' דא"כ הוה נאמן מורה שטעה כחשבונו
 והמקבל אינו יודע חס' טעה חס' יש לו נכסים לנותן שיכול
 המקבל לפרוע ממנו גאמן הנותן שטעה ויחזור המקבל
 ויגבה חובו מהנותן אבל חס' אין לו נכסים וכו' ע"ש וה"כ
 חס' הנותן חוזר על הלוקח חס' יש לו נכסים ללוקח נאמן
 לומר שלא ח"ל שטר המוכר גובה מהלוה ולוה חוזר על
 הלוקח אבל חס' אין לו נכסים או שהוא גברא אלימא אינו
 נאמן לחוב ללוה אבל הרדב"ז ח"כ סי' שפ"ח כתב דאין
 הלוה גובה מהלוקח שכבר זכה ואין מוליאין מידו ומפסיד
 הלוה ע"ש וה"כ לעולם אין הלוקח נאמן כהודאתו לחוב
 ללוה

כ"ט חוזה וגובב וכו' משמע שהלוקח זכה כמה
 שנכה וה"ס חס' קנה מטבע בחליפין
 זכה בהם ואין מוליאין מידו אע"ג דק"ל אין מטבע
 נקנה בחליפין הרדב"ז ח"כ סי' שפ"ח ע"ש וה"ה דבריו
 התה"ד סי' ש"ג ומבאר שס' דאפי' היה בעור אחת
 שנכה ולא ידע הנותן אין מוליאין מידו ע"ש וכן דעת
 הכ"ח ע"ש וכן הכריח הפרייטח ע"ש ובסמ"ע ומבאר
 בתשו' הרדב"ז שס' דגם הלוה אינו חוזר וגובה מהלוקח
 שכבר זכה ע"ש ועיין בהש"ך

ר"ב דגמ'ו אין המוכר יכול להוציא מן הלוקח וכו'
 הש"ך חלק בזה כיון דלא ידע שנכה
 לא זכה הלוקח ע"ש וכבר כתב הפרייטח דאמרינן הוי
 שמיט' וכו' משמע אפי' שלא בפניו וכן רש"י שכתב דכל
 זמן שלא חזר בו מקל' משמע אפי' לא ידע וה"ט דלגבי
 הלוקח שקדס ותפס אמרי' דגם המוכר ידע דאין בקנייתו
 כלום וא"ה מסר לו לגבותו משום דמחיל לו וכו' מהחד
 שסתק ער שיגבה מהלוה ולא חזר אמריק דעתה מחיל
 בין דהמוכר יודע שהלוקח יעשה גל' מה שכחולעש' ער
 שיגבה וכו' ע"ש ומ"ש אמרינן דגם המוכר ידע שאין
 בקנייתו כלום וכו' לא דק דאפי' גל' ידע וקבר דקנה
 שטעה בדין כיון דידע שהלוקח יכול לגבותו ולא חזר בו
 קודם שיגבה אפי' היה טוען וסבור שקנייתו קנייה ולכן
 היה מניחו לחוב והוי מחיל' בטעמו ק"ל מחילה בטעמו
 כוה הוי מחילה וכה"ג כ' הרשב"ה ב' מיוחסות סי' ב' גבי
 קטן שנתן קרקע כמתנה דאין במעשיו כלום וז"ל אבל
 מ"מ חס' רלה הקטן כמה שעשו שמקיים מתנתו ומתן
 כך אבל הפירות אין מוליאין מידו ואפי' טען בן
 לאחר שחבלו אין קנייב לשלם שאע"פ' שהיה סביר שמתנתו
 מתנה משום כך היה מניחו לחוב והויא מחילה כעשות

ל' א"ם טען ולוה שטר מכירה היה לו ואכ"ר נשבע
 ונפטר אבל חס' אמר הלוקח שטר היה לו
 ואכ"ר אין בהן שבעה דכל טענה שאינה מתאיבת ממון
 אין נשבעין עליה דהא אפי' יורה שלא היה שטר מכירה
 אינו קנייב כלום כיון שכבר זכה ואם לפטור ללוה לא מנינו
 שתועיל שבעה של זה לפטור אחר הרדב"ז בתשו' שס'
 ויש להסתפק למאי דק"ל ר"ה להביא רחיה על הקנייה
 ונאמן הלוקח לו שטר היל' לי ואכ"ר חס' הלוקח אמר שלא
 בפני המוכר שטר היל' ואכ"ר והלה פרע לו מי אמרו' דלא
 היל' להאמינו דאע"ג דנאמן הוא כנגדו מ"מ אפשר דא"כ
 היה טוען בן בפניו כיון שהיה לר"ך לישבע חונו ע"י השבו'
 הוי מורה הו' נה היה מעיז' להכחישו בפניו ואפי' טען בן
 בפני המוכר לא היל' להאמינו משום דא"כ היה משביעו
 בפני כ"ד חונו ע"י השבעה היה מורה ונראה דק"ל דבר
 הגורס לממון ללוה כממון דמי כדאמרינן בפ' שבעת

כדין מוחל שחייב לשלם כל מה שבשטר שאפי' מכרו במנה
 וכו' הלך מולאין מן המוחל חף כחן כשאר פרוע הוא
 משלם כל שווי השטר ואין מאמינים אותו לומר פרוע היה
 קודם מכירה ולא ישלם אלא דמים שקבל דנמלא מקח
 טעות וכו' ע"כ כ"השה"ב כשם ר"ח ב' הכותב ח"ל
 המוכר שט' חוכו' ואמר פרוע הוא וכו' חייב לשלם כל
 דמי השטר משלם שהרי בחוק שאינו פרוע נתנו לו עכשיו
 מתכוון להפסידו במעותיו היו עדים מעדים שהיה השטר
 פרוע בעת שמכרו ה"ו מקחו מקח טעות ואין המוכר
 משלם ללוקח דמי השטר אלא הדמים שקבל מן הלוקח
 בלבד עכ"ל ועיין כתשו' הראב"ד שכ' בעה"ת שג"ח כ'
 סי' ב' ו' והרמ"ן כ' הכותב כס' ח"ו' רמנודיכול
 לומר לא פס לי נביה מירי לא נסתלק משטר זה לבגמרי
 ועדיין ברשותו הוא עומד ויכול למוחלו אכל אינו נכון
 דק"ל במקום שהב לאחרים מי תהימן לומר כן הרי אמרו
 בהומר שגוראמנה וכו' אבל השתא דקי"ל דאם חזר ומחלו
 מחול הפער דהם אמר פרוע נהמן מנו דאי בעי מחיל
 וכו' ונראה דק"ל דרוקא בהומר אמנה דהשטר בחוקת
 שלו הוא אינו נהמן אפי' כמנו במקום חוקה זו אבל אמר
 פרוע הוא נהמן במגו דיכול למוחלו וכו' הרב ישעיה
 מיראני שם דהתן למר פרוע כמנו דמחיל ע"ש ור"ח
 כפ' כדכתובות כ"ו ל' ותו"ס הומר שהמוכר שטר חוב
 לאחרים נהמן לומר שהוא שטר אמנה ולהפסיד הלוקח
 מתוך שיכול למוחלו וכו' אבל כשחב לאחרים אינו יכול
 למוחלו ואינו הומר שבין זה ובין זה יכול למוחלו ואעפ"כ
 אינו נהמן לומר שטר אמנה הוא שאין מאמיני' אותו לכוול
 ערוה השטר ואפי' ע"מחוק ועוד שמש"ס עלמורטע
 עכ"ל וכו' ה' כנה"ג אות מ"ז היכי משכת' לה חב לאחר'
 בנרון זה ק"ל כגון שהקונה שט' חייב לאחרים סך דמי
 השטר שקנה ואין לו נכסים לפרוע כי אם זה השטר ואם
 המוכר השט' לא היה מוחל ללוה היה נוכח הלוקח סך
 דמי השטר והיה פרוע לב"ח אבל עכשיו שמחלו אינו
 נוכח אלא דמים שנתן וכו' ע"ש וליקח שהרי כתב רי"ח
 כפ' הכותב דאם חזר ומחלו או אמר פרוע הוא חייב
 לשלם ללוקח שמכר לו לנו שנתנו במתנה כל דמי השטר
 משלם שהרי בחוקת שאינו פרוע נתנו לו ועכשיו מתכוון
 להפסידו וכו' ע"ש והמרדכי כס"פ האשה שנפלו כ"ח ל'
 הרי שהיה נושא בחתו ומת והניח אחריו שומרת יבם וכו'
 תימא מהה דאמר שמואל המוכר שט' ח' לאחרים דאפי'
 הורס מוחל הלא זה יבם יורש הוא ואם לאחרים מלי מחיל
 כ"ס לדרייה וי"ל כיון שנתעבר מקודם לכחובת אשת
 החיו הליס שעבודיה הולא מלי מחיל דכל היבא דחב לאחר'
 לה מלי מחיל מדר"ב ודוקא גבי מוכר שט' ח' לחבירו דיכול
 למוחלו שזה הלוה מעולם לא נשתעבד לזה הלוקח וכו'
 ע"ש הרי דגבי הלוקח לא שייך דר"ב והפי' אין למוכר נכסיו
 יכול למוחלו ולהפסיד ללוקח :

ל"ד ראובן

שיש לו שט"ח על שמעון ורלה
 למוכרו ללוה ופשט לוי שמה ימוחל
 יש חקנה שורה דחובן שט"ח שיש לו על שמעון אינו
 שלו הנח המעות של לוי והוא היה שליח אע"פ שכתב
 על שמורה שתקח הפי חזר ומחלו אין מחילתו בלוס כיון
 שמורה שהוא של לוי דאפי' כמלוג מהני הודאה כמו
 שהעלה הרמ"ה הוכן משמע כס' המקח לר' האוי שער
 ל"ז ומסתברא לי דאם אמר דמעיקרה היו שלי זעתה אני
 מודה בקס של פ' לא מהני הודאה זו אלא בפקדון אבל
 קס מודה שבשעם שהלוג המעות קיו של פ' והוא היה
 שליח הודאתו הודאה קודם זכ"כ סי' שכ"ה ע"ש וכבר כ'

כן בעל התרומות שער נ"ה חלק ח' דמהניא הודאה
 וח"ל הקנאה אחרת והניח יכול למוחלו ע"ש וכ"כ מהר"י
 ק' מ"ג כסו' סי' קי"ט דאפי' ירענו אלא היה לו הלו
 כלום הודאו והודה דחובן בהתכונה שיש לו על הנני שם
 ללוי ושממונו הם כבר וכה כהם לוי ואינו יכול לחזור ע"ש
 וכן הוכחו התוס' במלצה דף מ"ו דמהניא הודאה חפ'
 בכריא מדקנינהו רב מרי אע"ג דלא היו בר ידשה וב"ב
 ככתרא דף קמ"ח ומכוח שם דאפי' בהלוגה מהני
 הודאה ע"ש ודברי הרמ"ה שכתב הרדב"ז הם כפ' מו
 שמת' סי' פ"ו וי"ל ושמעיון מינה דמלוג דליקח ברשת
 הארים לא מלי בריו לאקנויי אלא כמעמד ג' וכו' וה"מ
 בהקנאה אבל בהודאה היבא דחזרי דהאי ממונה רב' הוא
 זכה ההוא פ' דהודאת כע"ד כמאה עדים וכו' וכ"כ כס'
 ל"ז ע"ש וס' משפט לדק ה"ג סי' ט"ל דקדק מרכי
 הרמב"ם כפ"ט מה' זכיות שהביא דהין כס' מ"ד דרדוק'
 כס' מ' מהניא הודאה ולא ככריא כדעת בעל העיטור
 וכו' ע"ש וכ"כ הרשב"ץ ח"א סי' קכ"ב דאין פקדון ולא
 מלוג נקיין בהודאה אלא בש"מ וכ"כ בעל העיטור וכן
 דעת הרמב"ם שהוא פסק ההוא דאפי' כפ"ט מה' זכיות
 ואלו כה' מכירה פ"ו כ' שהמטבע אין לו דרך שזכה בו
 מי שאינו ברשותו אלא ע"ג קרקע וכו' ע"ש וכבר כ' ה'
 כניעטק דף ל' דדעת בעל העיטור דכמלוג לא מהני
 הודאה אבל בפקדון מהני הודאה חפ' ככריא ובהודאה
 של עכשיו שפיה כהקנאה חפ' בפקדון לא מהני ככריא
 אלא כס' מ' ע"כ וי"ל הרמב"ם שם דמיני גס בפקדון
 משמע דס' ל' דאפי' בפקדון דוקא בש"מ הודאתו הודאה
 ולא ככריא הפך בעל העיטור הכל מהרש"ס סי' ס"ד
 הוכיח מרכי הרמב"ם והראב"ד והטור סי' רמ' ה"ס ל'
 דמהניא הודאה גס ככריא ע"ש וכן פסק מהר"ם ח' ה'
 סי' כ"ט ועיין בה' פני משה ח"א סי' ס"ד שכתב דאין לקלף
 בין הודאת כריא להודאת איסור שהיתה הודאת ש"מ ולא
 דאם דכריא בעל העיטור דס' ל' דלא מהניא הודאה ככריא
 אבל התוס' והרמ"ם וכו' ה"ת ס' ל' דאין חילוק בין כ' יא
 לש"מ וכ"כ הרשב"ה בח' לקדושין דף כ"ו ע"כ ובכ"ז
 ח"ג סי' ק"ו והוכח כפ"ו סי' רנ"ב ומכוח שם דהודאה
 לא מדרך הקנאה ואם הככס' ירועים לו לא מהניא הודאה
 ע"ש : ומ"ש הרדב"ז ומסתברא לי וכו' הם דברי מהר"ם
 כתשו' הארוכות סי' תקפ"ו וי"ל דאם הודאה לא מהני
 ככריא אלא היבא דחזרי דתותן מעות שהליתו היו של פ'
 קודם שהליתו אבל אם אמר בשעם שהליתו היו שלי
 ועכשיו אני מודה שהן שלו לא קני וכו' אבל בפקדון חב"ב
 רכשעה שהפקיד היו שלו יכול להודות לאחר זמן ולומר
 אני מודה שסס של פ' עכשיו חב"ב דהיות פ' אינו יודע
 כלום בדבר תישי' שמה ויבא לו ע"י חסד וכו' והוכח
 במדרכי פ' מי שמת ע"ש ונר' דה"כ כשט"ח מהני הודאה
 כמו בפקדון מה"ט דחיישין שפ"א ויבא לו השט"ח כגו"מ
 ע"י אחר :

וראיתי

לפ' בני אהרן סי' נ"ח שהוכיח דהרמ"ה
 ס"ל דלא קנה מלוג בהודאה מנ"ש
 הטור סי' קכ"ו כשמו"ל ובי מהני קנין דוקא היבא דקני
 מההוא דהיתיה לממונה גביה ואפי' קני מהסוא דממונה
 גביה דוקא דקני בחורת הודאה דהיה ליה להוא שכ
 גביה כו' וכו' משמע דקנין ממריה דממונה חפ' בתור'
 הודאה לא מהני משום דמלוג אינה נקנית בהודאה הלא
 דוקא בפקדון ע"ש וכ"כ ה' נתיבות משפט דף פ' ע"ג
 ע"ש והדרכ' ק' שהרי בדברי הרמ"ה כפ' מי שנת מכוונת
 דס' ל' דאפי' מלוג נקנית בהודאה וכמ"ש הרדב"ז בשמו"מ
 ל"ה

ל"ה אם נבה הלוקח עד שלא מחל שוב אינו יכול לא המוכר ולא הורש למחול תשובת הנאונים סי' ק"ל ע"ש וכ' טוהר"א כח סי' ז"כ בא' שנתן שט"ח ללאה ולאה ביתה חייבת ללוה ככה"ג לא מהניא מחילה דהורדו כמוכר שט"ח וגבה מקבל השטר עד שלא מחלו הנותן לא מהניא מחילה דבחד הכי והכא כיון שלאה היתה חייבת לו הרי המתנה שנתנו לה השטרות חשיב כגבוי ועומד ע"ש אבל מהרש"ם סי' ק"ה נראה דלא ק"ל הכי שכ' בראו' שה"ל שט"ח על שמעון ומכרו וכתב ללו ויורה ה"ל שט"ח על ראובן ומכרו לשמעון וכשכח לו לגביה משמעון ה"ל שמעון כבר פירעתי כיון שהיא הים חייב ליהודה ה"ן עם שמעון וכו' ואם קדם הלוה ופרע למוכר ה"ן ללוקח עליו הלא תרעומת וכו' מה שאני אומר שהפילו סקנה לוי השטר חוב וכה שמעון כיון שפרע ראובן היינו שיש לשמעון רוחה כרורה שפרע לראו' דהיינו שטר שהיה ליהודה על ראובן ה"ן הם ה"ן וכו' הפי' שורה לראובן שתפרע לאו כלום הוא דשמה קנוניה עשו וכו' ע"ש הלאה הע"ג דשמעון חייב לראובן מה שהקנה לו ויורה השט"ח שעל ראובן לא חשיב כגבוי עד שיביא רוחה שפרע לראובן ולכאורה נראה קת' ראה מדהמרי' כספ"ק דמליצה מלה שוכר בזמן שהאשה מודה יחזור לבעל וכו' וליחוש וכו' אמר רבא ע"מ איתא לרשומאל וכו' ע"ש וא"ה אחתי ליחוש שמה תמכור הכתיבה למי שחייב לבעל דהוי כגבוי והינה יכולה למחול ומפיק בעל לשיכר דחשיב כניסוגוביה חובו ממנו שלא כדיו וע"ש בהוס' ד"ה ש"מ וכו' מיהו ה"ל דלמיעוטא דלא שכיחה לא חיישי' וכה"ג כ' הרש"ב בא' בחי' כפ"ק דגיטין למה שק' על הרשב"ר דה"כ נוחס דלמא משתעבדנה לך ולמאן דחתי מתנתך כתב לה ואינה יכולה למחול וז"ל ולמיעוטא כי הא דהיבא שוכר מעליה אלא כגפול לא חיישינן ואע"ג דבעלמא חיישינן למיעוטא כי הא כדאמרין כפ"ה ח"ה גבי גובר נו פרה וכו' וליחוש דלמא אקני א"ל וליחוש דלמ' מעלמלי הגב מקרקעי חקני ליה התם הוא דחתי להאסורו מוגד לערות מה שמכר וכו' הא דהוי איבא למוחש וכו' ע"ש

ל"ו ראובן

היה חוב ללוי ומכר לו שט"ח שיש לו על שמעון ככתו' מוה"ח כ המהם אח יהודה אלא שמעון כמעמד ג' יש להסתפק אם מעמד ג' מפיקע מכירת השט"ח דהא טעמא ריבול לקזור ולמחונ נפי שיש למלוה על הלוה כ' שעבודים שעבוד גופו ושעבוד נכסו מדין ערב ולא נמכר אלא שעבוד הנכסים ונשאר לו שעבוד הגוף וכשחזר ומחל שעבוד הגוף ממינה פקע שעבוד נכסים שהיו אלא ערב וכו' כמע"ג נמי דפקע שעבוד הגוף ולא נשאר למלוה זכות ומה"ט הינו יכול לחזור ולמחול ה"כ מפיקע מכירת שטרות כמו מחילה וכע"ה ס"כ סי' ג' כתב וז"ל והם לחשך הדם לומר מהיהו דכתובות דנכסה עלהר' הדאי פקח הוא מקרקס בזווי וכו' נימא האי חקנתה דמע"ג ח"ה דלא מני מחיל ה"ן ק"ד דר"ה עלה טובה קמ"ל דלא להוי מוכר מני לחתויה ולהוי להאי עלי' דהך מלוה כשטר קבל הוי עבד מע"ג דכהדל"ה מני מחיל מיהו מלוה ע"פ הוי נכ"י עכ"ל משמע הע"ג דמכרו לו ככו' מהיה גובה כשטר מלקוחות מ' מכהמהחו במע"ג נמחל השעבוד והוי כמלוה ע"פ וס' נתיבות משפט דף ע"ב ע"ד הביא מ"ש הלמ"די הרמב"ן ז"ל וז"ל וה' קמ"ו וכו' שילך ויהמר ללוה במע"ג שפרע ללוקח דהו לא מני מחיל ושעבוד הבע"ד הינו נמחל ככך לשוי' גבי לוקח מלוה ע"פ דבמע"ג

לאו לאגרועי אחי אלא שטרא דזכין דקדמי קאומע"ג אחי לאחוספי שלא יוכל למחול וכו' ופי' הרכ דכמע"ג לא כעשו המעות מלוה ע"פ אלא דבכה מע"ג הוא אחר כתו' מ' חין כת להקנות השטר דכבר היה קנוי לו וס' ד לא כיון דחין במע"ג זה להקנות השטר גם ככתו' מ' בטל הוא ונמחל לכך השמועין לשעבוד שפסטר דקדם לא נמחל ככך ע"ש וא"כ כשמכרו לה' ככו' מולאחר במע"ג אפשר דנמחל השעבוד לכ"ע דכמע"ג לאגרועי אחת והוי כמחילה ואע"ג דקי"ל דהס' המוכר חייב ללוקח ואין לו כמה לפרוע אינו יכול למחול כיון דהלוה ג' כ משעבד ללוקח כבר כתב הש"ך בסי' זה ס' ק"פ ח' ובסי' פ"ד ס' ק"ה דה"ד כשחייב עדין ללוקח כגון שמכרו לו כמעות ולא כפירעון חובו או אם חייב לו ק"ק ונתן לו שט"ח של מכה דעדיין נשאר חייב לו מנה אבל אם נתנו לו כפירעון חובו נסתלק השעבוד ויכול למחיל ע"כ ונראה דאפי' למ"ד דמכירת שטר' דרכין דפקע שעבוד דהוריותא כר' נוכ"כ הרשב"א הובא בס' ח' לכתובה וז"ל ובס' הראב"ד מלאתי דמוכר בלחוד הוא דמני מחיל משום מכירת שטרות דרכין וכו' ויש מי שהקשה עליו מהא דגרסי' כפ' החובל וכו' ואנא גברא חיינה תיבחה לא חיינה דהתם וכו' ואפי' כי מכרה לניוק בעלמא משעה שמכרה לו נמחל שעבוד נזקיו וחזר ומכר דמ"ל מכרה כמעות דעלמא מ"ל מכרה כדמי נזקה וכו' ע"ש הרי דס"ל דאפי' מכירת שטרות דרכין נמחל השעבוד כמכירה וגם ה"ן דס"ל דאפי' נתנו לכ"ה שלו כפירעון חובו אינו יכול למחול משמע מדבריו דהס' לא השגיב זמן פירעון של השטר חוב יכול למחלו דלא כשעבד מדר"ג אלא כשקניע זמן פירעון פ"ד מוליאין מזה ונותני' לזה כמ"ש הסמ"ע רסו' מז"ע"ש וכן מלאתי להרשב"א ח"ב סי' תשנ"ג וז"ל ולענין מי שיש לו חוב ואין לו לא קרקעות ולא מטלטלי ויש לו שט"ח על אחרים ומחלו הם הוא מחול או לא אם לא הגיע זמן הפירעון אם מחלו מחול והפסיד הלה את חובו או ימתין עד שיהיו לו נכסים והם הגיע זמן הפירעון ומחלו הינו מחול וטעמא דכשעה שקניע הזמן ואל הסייב נשתעבד הלוה להשר הקרן לו מדר"ג וכו' ומלאתי מחל דבר שאינו שלו ע"ש הרי דס"ל דקודם שהגיע זמן הפירעון לא נשתעבד הלוה למי שהקרן שלו ויכול בעל השטה למחול ומה שהובית הש"ך מדבריו הר"ט ב"ה שכתב והיה דב"ק וכו' שאני התם שלא ניתנה כתובה לעבות נאצים וכו' כיון שאין חייבו ברור וכו' משמע פכתובה שחין החייב ברור לה משתעבד מדר"ג אבל כמלוה הפי' לא הגיע זמן הפירעון משתעבד ואינו יכול למחול ע"ש אפשר דס"ל דלא דמי כתיבה לחוב שלא הגיע זמנו דהתם הזמן מוגבל ובתוך הזמן הינו עשוי לפרוע אבל כתיבה הע"ג דלא ניתנה לגבות מחיים מ"מ חין הזמן מוגבל דאפשר שימות הבעל היום או למחר וכל שעה זמנו הוא ולכך ג"ל דחין חייבו ברור וכה"ג כתב ה' ככה"ג בסו' קכ"ו חות' ד' ובסי' ה"ט אות מ' ע"ש וא"כ נראה דקמ"ו כרעת הדרכ' והסמ"ע דכתוך זמנו לא נשתעבד ויכול למחול וכנראה מדבריו הרשב"א ופ"ד וכן פסק ה' חוות יאיר סימן פ' אלא שערבב הדברים ותמה על הש"ך בסנס ע"ש כ"פ

ל"ז ואפילו

יורש המוכר יכול למחול וכו' אם יש ב' יורשים יכול ה' מהם למחול חלקו ולא חלק החיו הרמ"ה כפ' מי שמת סי' פ"ג ע"ש וכן דעת ה"ן פ' הכותב כמ"ש ת' נתיבות משפט דף מ' חומה שרקק שם מדבריו דס"כ כפ' הגוול גבי הגוול חת

אח אכיו וכו' שכ' ונמחלו' לנפשיה היכא דאין יוהא הלה
הוא וכולה שלו ולא פו' על חלקו דס' ל דהס יס כ' יוראס
אפו' חלקו אינו נחול דאין ביריה ע"ש ה' נכ' דכפ' ז' ו'
אמרינן כבוד שגול' חלק בפשוט ויתר רב פפו משמיה
דרבא אמר ויתר באוקה דבה קבבר הין לולכבור קודם
חלוקה ורב פפא משמיה דרבא אמר ויתר בכל הנכסין
קסבר יש לו לכבור קודם חלוקה וכו' דההוא כבוד דחול
זכין נכסיה דיריה דכפאט וכו' אהו לקמיה דרבא ח' ל לא
עשולא כלום מ' ס' לא עשה כלום בפלגה ומ' ס' ככולהו
ודעת רשב"ס שם דחלק פשוט לכ' ע' הין לו קודם חלוקה
הכל בחלק כבודה רב פפו סבר דיוכל למכור הו למחול
קודם חלוקה ואם מכר הכל לה עשה כלום כח קפשוט
הכל חלק כבודה מכור ורב פפא סבר דאין לו לכבור
קודם חלוקה ולה עשה כלום בכל ופסקינן הילכתא יש
לכבור קודם חלוקה ואם מכר הו מח' הכל מלק כבודה
מיהא מכור ומחול הע' ג' דלא הוכר וכל הפוסקים ס' ל'
דלכ' ע' חלק פשוט יש לו קוד' חלוקה ויכול למכור ולמחול
ואם מכר ומחל הכל חלק פשוט מיהא מכור ומחול ח' פ'
ע' ג' דלא הוכר כמכור כטור ס' רע"ח ע"ש ככ' וז' ו'
ר' האיו בכ' המקח סוף שער ד' ולעולם לא יסא השותף
מטובב מלמכור חלקו וחפ' סלא חלק עדין עם שותפו
בין שיהא שותף בין שיהא ירושה שירשו כגון אח' ועדין
לה חלקו בין במתנה שנתן להם או בכל הויה דרך אלתה
מולא שיש לכ' חלק בהותם קרקע ועדין לה נחלק לה
יתעכב ח' מהם למכור חלקו קודם חלוקה דילפינן לה
מכור וכו' והילכתא יש לו לכבור קודם חלוקה עכ"ל
משמע דס' ל' למ' ד' הין לו לכבור קודם חלוקה ה' יורש
פשוט ושותף דאינו יכול למכור קודם חלוקה חלה דאין
קלדיש לו לכבור קוד' חלוקה וה' יורש ושותף וכן הוכיח
הרמ"ה בפ' י"ג ס' ז' ובתשו' כו' רצ' דירש וכן שותף יכול
למכור חלקו קודם חלוקה וכ' הרשב"ה בתשו' ח' ב' ס'
ס' ב' וח' ג' ס' קל' הוכיח שם הטעם דלא שייך דין ביריה
במכר ובמתנה ע"ש ב' :

ל"ה כתב המבליט ח' ה' ס' שכ' כ' ל' דמי שחייב
לחבורו מנה בשטר ומכר השטר בשתו'
לאחר שיכול הוה לומר למלוה למה תמכור הני חתן לך
כמו שנתן לך האחר כמ"ש הרמב"ם שהמטיר בית לחבורו
עד זמן קאיב ורצה השיכר להשכיר הבית לאחר וכו' אם
ח' ל' בע"ה נמנה וכו' לא והניחו ואתה פטור משכירות אינו
יכול להשכירו נאחר שזה כהל' תמנע טוב וכו' וה' ח' הין
נמלוה יכול למכור החוב לאחר ואפי' מכרו כבר יכול
לשכר דמכירת שטרות דרכין וכו' ועוד שיכול לומר התם
נוח ליוכ"ב בתשו' ח' כ' כו' קמ"ד ע"ש כ' וע' במהרשד"ם
כו' רל"ה וכו' הט"ו שכתב גבי שטרות דהס כבר השכיר
לאחר זכה והינו יכול להלקו והביאו ה' כנה"ג כס' ס' ו'
היה ח' ע"ש ובתיון זה כ' מהר"ם בתשובות הארוכות ס'
ת"ף וז' ועוד יש להביא רהיה מהא דתנן בערבין פ'
המוכר שדהו מכרה לראשון במנה והראשון מכרה לשני
במהתים וכו' ובל מוכר שדהו בשעה שהיוכל נוהג אינו
חלה בשטרות בעלמא והאיל ופסו לקזור ביוכל והפ"ה
הינו שיש רבות לה' למוכרה לשני בלה רבות הכעלנוס וכו'
ול' נמי דהיורי בעבד היקיר ומכרו לאחר דהטו כרשיני
הינו קרה ועוד מת' ל' דהיכה היקורה מ"מ שמעונן מההס
דהס מכרו נאחר בלה דעת בעליוה דמה שעשה עשו
ואין הכעלנוס יבולו' למחוק חת"כ ולכטלת הת המכירה
דהלך ה' וכו' ע"ש כ' הרי דהפי' הין לו רשות למכור נאחר
כנה דעת בעליוס חס' עבר ומכר הין קכעניוס יבולו' לכטל

וה' כ' חס כבר השכיר לאחר בלא רעת בעליוס הין בע"ס
יכול לכטל אכל כס' הרב"ו מבוחר דהפי' כבר השכיר
לאחר יכול לסלקו והס כרו' רהב"ן דס' ל' כהראב"ד ועיין
בכ"ח ס' ס' שז' שכ' דרשב"ן והמרדכי ס' ל' כהראב"ד כר'
דס' ל' דרעת הרמב"ם והרשב"א אפי' השכיר כבר לאחר
יכול לסלקו ע' ש' ונראה דעת המבליט דהפי' בשטרות חס
השכיר כבר אינו יכול לסלקו היינו משום דשיירות מראו'
קנה כסף וכשער ובחוקה במכר חבל במכירת שטרות
דרכין יכול לסלקו וכבר כתבתי ברס' וז' דהני קול'
דמכירת שטרות דרכין שכן דעת ה"ף והרה"ש והרמב"ם
ורוב הפוסקים וכדלוי שכן דעת מרן והלא כהס"ך ע"ש
מיהו המבליט נמשך אחר מהר"ק דשותף יכול לסלק
הלוקק אפי' במטלטלין כמבואר דכריוו כהי' קמ"ד ע"ש
אבל כבר מרן הכי' כס' קע' ה' דהתה דכריו מהר"ק לויכא
דינא דכ' מ' רק בקרקע ולה במטלטלין והסבוס עמו
הכ"ח כר' ס' קע"ה ע"ש ועיין בס' משאת בנימין הביאו
ה' כנה"ג כס' קע"ה הגבי' הוח קכ"ה שכתב דקול'
כמהר"ק ובעל המפה דהו' ל' רכוס לגבי הכי' ועוד דהלב'
ככתבתי וכו' אבל הן גררו' אחר מרן הכי' והב"ח ס' ל'
נוותיה ועוד דמל'ן הוי מוליא מחבורו ובפ' ג' הוי
הלוקק מוחוק ועל המל'ן להביא דהייה כמ"ש מרן הבל'
שם וגם הרב"ז בתשו' ח' כ' ס' ס' ל' דהתה ס' מהר"ק
ע"ש וה' כ' וראוי דקטיון כהב' והרדב"ן וס' ל' דאינו יכול
לסלק הלוקק מיהו כנ"ד שהשקפה מן הראשון אפשר
דיכול לסלקו כמ"ש ה' משאת בנימין דלא פסק בעל
המפה כמהר"ק חלה כשנראה לכ' דאין השני נוח לו
בראשן וכזה אפשר דגם מרן הכי' מורה ע"ש אבל הש"ך
שם ס' קמ"ר הסבוס עם הכי' לגמרי ע"ש

מ"ל גביר שט"ח ע"י כ"ד הין בעל השטר יכול
למחול המבליט ח' כ' ס' חס"ד כס'
צדור הכסף תלמוד הרשב"ה הביאו ה' כנה"ג ע"ש וכ' כ'
ר' יוחס הביאו מרן הכי' כס' ז' וז' ויש מי שכתב אפי'
המלוה חייב לאחרים ויכול למחול בין השטר כידו בין
מכרו וכ"כ עיקר וכו' הרב"ד והיכה שהנכו כ"ד ללוה
שט"ח של רהובן שהל' על שמעון מדניא דר' דאין יכול
למחלו רהובן משום דמכירת שטרות מדרבנן חבל
שעבור דחורייתה במקום שחב לאחרים הין יכול למחול
וכ"כ הרש"ב ח' עכ"ל משמע דגם הרב"ד והרע"בא
ס' ל' דהפי' המלוה חייב לאחר' יכול למחול ודוקא כשהנכו
כ"ד ללוה הכט"ח אינו יכול למחול רהו"ל כנכו וכו' כ'
המבליט בתשו' שם דהס נתנו לו בעל השטר ככו' מ' ויכול
למחול ע"ש מיהו נראה לפי הטעם שכתב הרב"ד
דשעבור דחורייתה אינו יכול למחול ח' כ' אפי' לה הגבו
כ' דוכ"ב בעל התרומות ריש שער כ"ה דהראב"ד כתב
שאיש יכול למחול דשעבור הלוקק לאו דחורייתה ככרו'
הר"ף ושעבודת דהידיה דחורייתה מר' ז' וכ"כ התוס' בפ"כ
דכתו' ע"ש וכ"כ הרמב"ן והרשב"א והרע"בא כס' הו'
לכתובות תי' ז' כס' דהרב"ד ומבואר שם שכן דעת
הרש"ב ח' ע"ש ועיין בש"ך כס' ק' חס"ק ג' ועיין מה
שכתבתי שם

מ"י שיעשה לו שטר על שמו וכו' כ' הר"טכא
כפ' הכותב שיקח ייב לו לשרוע
מ"ש בשטר הא' מיהו חס מחול לענין שלא יטרוף לקוחו'
כשטר הא' וכ' הרב כס' ח' חס דל' רש"י לכת' כ' לו שטר
החוב כשמו קודם וכו' משמע דהשט"ח עלמכותהו
כשמו וק' דה' כ' יפסיד לקיות מוזנן ה' דחס כותב שטר
חוב כשמו לרין לקרוע השטר הא' וכו' ע"ג ונראה דהס
קורע

קודם שטר ה' ודאי דהינו טורף לקוחות מוזני א' ודכח
הרי"ט ע"כ הם כשעדין שטר הא' קיים אלא שיתחייב בשטר
החד לפרוע לו ע"ש כשטר ה' דלא יפסוד לקוחות מוזני
א' הכל הם מחלו הינו טורף מוזני א' וב"כ ה' ג' תיבות
משפט דף ע"ח ע"ש

מ"א ואפי' אם הקנה וכו' כתב הש"ך ואפי' כתב
לו תחלה דפוסל כל עדים שיעורו על
תחילה מ"מ וכול למחול כמ"ש הרש"ב בא' כחשו' הביאה
מין הכ"י ספי' זה ע"ש ובתבוא' הרש"ב א' כ' הטעם דה"ל
לו לבטל העדים המעדים בזכות אחרים שליו וכו' ע"ש
ורחיקו להרשב"ש ספי' ק' שכ' וז"ל אם יתכן שיכתוב בשטר
שוב בכל הקולה בלא יהיה בה כתי' שהני מודה שמחלתי
לו בלא תהא מחילה וכו' השו' ההנחה הוה מועיל ללכת
לכתב שלא תהא מחילה אה"כ הוה תחום עליה וקם תמנה
הוה שפרעו הו"ל לטול שטרו הוסיחו' במחילה וזה רומה
למ"ש הרש"ב שסקל שהקבימו שלא יהיה עדים בקהל
הלה הנשים ידועים שכל שטר בלא בלא בתחילה הוה
פסול כי הקהל שפסלו כל העדים לא התייבחו הלה חלו
בלבד וכן כנזון הוה פסול כל העדים אה"כ בעל דינו
תחום כשטרו עב"ל ונראה דה"ל הם קבל גלויה הוה
תחילה שיכול לבטל עדים המעדים בזכות וכו' כ"כ
המבי"ט ת"ה ספי' שיר"ע ע"ש ומין כחשו' כדני כתובה
ספי' ד' כמס' בנהגו לכתוב כתי' תנאי שלא יוכל לפתוח
שתמחול ואם תמחול יהיה בחרם הנשכר בגמס על מי
שעבר ופתח את השתומחלה לו הם הותנו המחילה בטנה
מפני הגוי דה"ל דמחילה קיימת דהיך חרם מהנה שהם
ימחול שלא הוה מחילתו מחילה הם כפי דיון ה' מחילה
ואפשר דבקטין מלי לסלקו נפשיה מהפיה מחילה בכל
פעם שימחול יחול קטין החוב ע"ש ועיין בס' תיבות
משפט דף ס"ט

מ"ב ואפילו יורש של המוכר וכול למחול וכו'
כ' הסמ"ע כ' מהרי"ק שרש"ט
דאם קטן מחל הוה מחילה בטעות ובכחשו' מהרי"ק נכחיה
מסו' דקטן בחוק' שלא ידע במילי דאכסו' הכל הם הוה
השטר בידם כשעשו כפטור הוכח להפק כמ"ש המרדכי
דמ"ל דהם הוה שטרות כל אביו ברשותו רבו"ל למודע
וכו' וז"ל לא מתברר וכו' וכיון דהיך ספק השטר דספיק'
דממונה לקולא ולא יוכלו להוסיף ממון מטעם ע"ש וכו'
דס"ל כיון דמחל לפנינו הוה להוסיף ממון מספק וכו'
כ' מהרי"ב ת"כ ספי' ע"ג נבי עוחלה בטעות כדן
דל' דהאומר הלוי תהי' יורש ודע אם שרעתך דסת' הודע
בהלווא' ונכוסק כשירעו' הכל הנה הרי מחל לפנינו הנה
דמס' קל' הם גמר דינס ונתנס לו כמתנה או לא גמר
דינס ודמי להאומר חיי יודע הם הלוי תני ע"ש וכו' כיון
שמחל לפנינו הלה רמס' ל' הם המחילה בטעות שמה
לא ידע בשטרות של אביו הוה לה הוה נהויה ממון וכו'
הש"ך דהפי' קטן שמחל השטר הם הניע לעונת הפעונו'
מחילתו מחילה כדברי החוס' והר"ן כפ' הכותב והרש"ב
ספי' ק' דכ"מ מהרי"ק שכ' דהוה מחילה בטעות מיירי
בקטן שסבר שפרע להכירוהו מחילה בטעות ע"ש כ'
וב"כ החוס' בכתובות דף ק' וכו' קטנה וכו' והרש"ב א'
כתשו' ת"כ ספי' ג' והרי"ב כש ספי' ק' ח' בשם הרמב"ן
דקטן שהניע לעונת הפעונו' מחילתו מחילה ע"ש וכן
מוכח מדברי הרמב"ם ספי' מה' נכירה וכבר תמנה
המ"מ שם על הריב"ד שכ' שהקטן הוה לו מחילה וכו'
ע"ש א' כל י' לו אכטורפוס כיון דהוה מעשו' בלום הפי'
במטלטלין בלא דעת אכטורפוס כמכות כס' ר"ה ה"ה

דחין מחילתו מחילה וכן מכוון כתשו' הרשב"א ת"ש
ספי' וכו' וכתב הרשב"א שם ספי' ס"ז דאם נתנו לו ממון
בקטנותו דרך פשרה שחשבו שמחילתו מחילה ועתה אנדל
ורולה לסתור זה שעשה לפי שהו"ל הפטרו' וכו' כיון שאין
מעשו' כלום גם מה שנתנו לו הוה כעין מחויר הכל אי
אכלו אינו חייב לשלם דהו"ל בקטן שקויק דאפי' הגייל אינו
משלם וכו' וע"ל ספי' שמ"ט וה"כ אם מחל השטר ולא
קי"ל הפטרו' פטור מלשלם

מ"ג ויש מ"ש שקויק ואומר שאף לעצמו וכול למחול
כ"כ הטור בשם החוס' והם דברי החוס'
בכתובות דף פ"ה גבי הרי שהיה נושא בתי' וכו' וז"ל
וה"ל ונמחול לנפשיה דהא אמרינן המוכר בט"ח לחבירו
וכו' ואפי' יורש מוחל וי"ל דהני ביה דהוה יורש אלא
מכתה וכו' וב"כ תוספי' הרש"ב שם וב"כ המרדכי שם
דאם יוכל לאחרים כ"ש לעצמו ע"ש וב"כ הרש"ב כ"כ הכותב
גבי קרובותי' דר"ג וכו' דהא פירשי' וכו' דהפי' הנכון שמת
גם האב ואין יורש הלה זו סבת ואשמעינן דיכולם למחול
לעצמה וכו' כו' כפ' הגוזל ונמחלה לנפשיה וכו' ע"ש
וכ' הפירוש אע"ג דהיה קונה חליב' דר' יוס' ור"ע
פליג עליה פתס' ס' דהלכה בר' קטין מקו' עמו וכ"כ
בעל התרומות בשם קת' מפ' ע"ש ומה שתמה' ג' ת'
וא' בתיבות משפט דף קל"ט דסתם מתני' כר"מ ואיך
פסקו כר"י נגד החס' משנה ע"ש לק"מ דבמה פוסקים
ס"ל דקו"ל כר"י הפי' כנגד רבי' וכ"ש פתס' משנה כמ"ש
ה' יד מלאכי ספי' רל"ה ע"ש וא"כ אפשר דקת' מפ' אלו
ס"ל אפי' מיהו רוב הפוסקים והרש"ב ס"ל דהלכה כר"י
מתבירו ולא כנגד רבי' או פתס' משנה כמ"ש ה' יד
מלאכי ספי' רל"ה ע"ש וכן פסקו הרש"ב והטור ספי' שס"ז
מתני' דהגוזל את חביו וכו' ואם אין יורש לאביו יתנו ללוקח
ע"ש וז"ל דס"ל דהא דהוה יכול למחול לעצמו ה"ל גבי
גזל דכעו' הסנה מעליה וכו' כ' הרשב"א כפ' הגוזל וכו'
ודוקא כגזל וכו' לא מלי מחיל מפני שריק לפאת ידיו שמו'
ולא הוה גזלו מתחת ידו הא בעלמא מני מחיל לנפשיה
בהוה עובדה דכפ' הכותב וכו' ופי' דכוותה מדחלו
לקוחות לגבה ש"מ דמת אביה וקוה יורשת וכו' ואע"פ
שהם שלה כיוסא מוחלת לנפשיה וכ"כ הרמ"ה בס' ספי'
שם והרשב"א כפ' הכותב ומה פי' הוה דה"כ הוה נכ'
וכו' והסכים לפירשי' ע"ש אבל לענין דינא מודה דיכונה
למחול ואפשר שכן דעת רש"י כמ"ש מהרי"ב כחשן כתשו'
מהרי"ב ספי' ט' ע"ש ב' דעת החוס' והרז' הוה חרמ' ה'
והרשב"א והרש"ב והמרדכי ריבול קורא למחול לעצמו
וכ' הסמ"ע דס"ל דריק לשנס' ללוקח אע"ג דחין כוונתו
לנזיק והש"ך חלק עליו דנראה דס"ל דפטור לנזיקי
מטעם דלא כיון להויקוב"כ בעל התרומות ספי' ס"ז
דהוכח מ"ד שהינו משלם כלום וכ"כ הרשב"ד כתשו' ע"ש
וכ"כ הרשב"א בתשו' ח"ב ספי' תקל"ו ע"ש וז"ל הרשב"ד
כס' תמוס' דעוס' ספי' רל"ח דף ג' דק"ל ביה עובדה כיון
דקו"ל דריוני' דינא דגדמי' בהא וכו' מאי הני לה גסיה
כרח' דאחנה כהוכה דהמרה וכו' ותיקוין דהתי' התי'
גוברא משאר מוכר בט"ח וחור ומתורהתם מתחיו
בעוד שהרי הוה לו הנהה בהויקו' ונפסיד ממנו של זה
הכל לה נתכוונה נהויק' אלה להנחת עצמה וכו' ודמיא
הא מילתא להא דהמרינן כמס' גטין וכו' העושה מלאכה
במי חבילה ובהפר' חטתה פטור מדיני חרם ואפי' במיור
גמי' שטור מ"ט מסוס' דלא חייבין נהויק' אלה להנחת
מלקחתו ונתכוון וה"ב ע"ג דחייבו לשלם בגרמיה"מ
במתכוין גהויק' הכל להנחת עצמו לא וכו' עכ"ל הרי

רס"ל דאנו חייב בדיונה דגרמי חלא במשכונן להווק וגמר
 לה מהעושה מלאכה כמי הטאה דהפי' כמור כסור
 רב"ט דלהנחה נהכונן וגדולה מוכ' ר"ל אזי ככ' הכותב
 ו"ל ונראה בעיני שהיו המחול חייב לשלם חלה כשמתחל
 הוקו כמובר ע"פמו אבל אם מחל אוקו כיורש חינו משלם
 כלום שררי הוה לא מוכר וזות ואם מחל כדיו מחול ומותר
 להשיאו ע"ה למחול אם יבוע לו ליורש כגם הנחה במחול'
 וזובלכר שלח יתא המיועץ הזה מן הדיונים שאין לו לדיון
 ללמד טענה והתבולות נכע"ד עכ"ל רבי רס"ג דחס
 מחל בי דס' חפי' לאחמים פטור והס' לו הנחה מתיר
 להשיאו ע"ה למחול ונראה דמפ' עובדה כפ' הכותב
 כפי' דשי' דעיון החב קיים ואם חייבת לשלם מפ' הרווחת
 חלה ש"מ דהיורש שמתחל כסור ורב נתמנה נהן לה עלה
 למחוי מסוס דוס לה הנחה אבל הרמב"ם כפ"ו מפ'
 הובל כ' העושה מלאכה כפרת טאה וכמי חטאה
 כמור חייב לשלם ע"ש כמ"מ ח"כ חפי' נהכונן להנחתו
 חייב וה"ל מחול שט"ח חייב מדינה דגרמי וכן דעת
 הרמב"ן כפ' הכותב קו' ל"ח והביאה בעל התרומה ש"ח
 ח"ו קו' ו' ש"ח חו' שלח דלה כדו' שלח יחייבו כ"ד לשלם
 מדינה דגרמי ונשמאל מחול משלם מדינה דגרמי וכו'
 משמע כהדור רחי מהניה מחילה חייב מדינה דגרמי
 וכ"כ ה' ג"ה ס' והרמב"ן דס"ל כהרמב"ד בעושה
 מלאכה כמו חטאת דפטור לא מטעם חלה נהכונן להווק
 חלה מסוס דמקנסא לא לפיכך כמ"ש בקו' דינה דגרמי
 הביאו ה' מבנה נמלך בס' הכל מווק שעתה דלחוקנסא
 חלה מדינה חפי' נהכונן להנחתו חייב וכן דהיה כס' ח"ו
 כפ' הכותב סכ' הרמב"ן על הרמב"ד רחין דינו כוס נכונ
 וכ"כ הר"ב ונראה שס' וכ"כ הרשב"ח קו' ש"ו דחפי' חין
 כחכתו נהווק חייב ע"ש וכ"כ כתשו' ח"כ ס' ש"ח דיורש
 שמתחל לטלמו ח"ג דליוך לשלם חפי' למקכב מתנה עש"כ
 וכן דעת התוס' כפ' השהה שפנו שס' כתו' שני ע"ש
 ולדברי הרמב"ד ק' דהוא ס"ג דדינה דגרמי לחו קנסא
 כמבואר בדברי בעל התרומה שס' ח"כ מחו מדמי לים
 להווק שטיט ניכר דחי קנסא דהא כפ' הנוקין מוכת
 כהדור דלמ' ד הווק שטיט ניכר שמה הווק מדרוריות
 חפי' לה נהכונן להווק חלה להנחת מלחכתו חייב ונראה
 משום דכפ' הנוקין פרכינן נמ' ד הווק שטיט ניכר שמה
 הווק מהעושה מנחכה בני טהת ומוקמינן גה כפרה
 שהניסה לרפקטו וכו' דפטור משום דליכא חלה מתחכה
 בעלמא ונראה כנוקין הטור והר"ם כפ' סנוח עלים
 סו' ג' כ' דהתי' כדבנן סבל לר"מ חייב כדיוי חרס מדינה
 דגרמי ע"ש וב' מהרש"ל שס' קו' כ"ו דה' למ' ד הווק
 שטיט ניכר שמה הווק דחייב לר"מ כמו שמתחייב כבי
 נתיישא ולה גדרה כולה וכו' דתלוי גמי במתשכה חבל
 למ' ד הווק שטיט ניכר לא שמה הווק פטור חס' ע"ש
 חבל הרמב"ד נראה דס"ל דחפי' למ' ד הווק שטיט ניכר
 שמה הווק חתי' כר"מ דפטור משום חלה נהכונן חת
 נהנחת מנהכונן ולה להווק והרמב"ד לא חנור דהא נהכונן
 נהנחתו פטור חת' נדינה דגרמי חבל העושה מנחכה
 כמי חטאה ממש למחי דס' דחפי' נהכונן להנחתו חייב
 וה"כ גס' חת' ש' הווק על הרמב"ד וס' ג' דחפי' נהכונן
 נהנחתו חייב מדינה דגרמי וק' על הטור ומרן כח' שכל
 ואפי' כפ' הנוקין והיורש החוקקי למחול לעלנו וחינו לנל'
 מדינה דגרמי שחיי לה נהכונני נהווק לנחקה לא נפטור
 עלמי לא שורשו כל הקוב לנחקה משמע דחינו חייב מרי'
 דגרמי כיון דחין כוונתו כהווק חלה שבורע מדין חוב והוא
 הכן ח"ה שופיין כתשו' מהרי' כל ח' כו' ס"ו

כ"ד דין כ"ה

אשר חל שמכר נחו כאלו מכר
 לישראל נראה דס"ל כדעת
 הרמב"ם כפ' מה' זביה דנוי קונה מטלטלים במשיכה
 חו' ככסף ע"ש כמ"מ ח"ה ק"ל דהינה במשיכה חלה
 ככסף וח"כ ישר חל' שמכר לבני טהרות קנת במשיכה
 מהיו לענין ככור פ' מדין ובהר החרוטס כ"ד ס' ש"ך
 חכעי קנין מעות ומשיכה חס' לה עשה רק קנין ח' לא
 נפטור מכורה ע"ש בהש"ך ס"ק ח' ו"ל דלענין חסור
 חס' למ' ד רגוי חינו קונה במשיכה חבל לענין ממון פ'
 כמ"ד דמשיכה קונה בגוי ובס' ג' כתב ה' בית שמואל
 כח"ה סו' כ"ח ע"ש

כ"ה דין כ"ז

נחתו במהנהג לט"מ וכו' אבל אם
 נחתו במהנהג בדיח יכול למחול
 וכ"כ הטור בהדיוה סו' רכ"ג ע"ש ועיין בתשובת מהר"ם
 מלובלין סו' כ"ב

כ"ז י"ט

להסתפק חס' זכר שט"ח כשהוא ש"מ חס'
 קורש יכול למחול כשהנושית בעין או לא
 דכפ' מ"ש חמרי' ש"ט שמכר כל נכסיו חר"י ח' דחס'
 עמר חינו חוור וזמנין חמר חס' עמד חוור ול"פ הא'
 דחוקקה לזווי בעיניקו קת דפרעו' בחוקו וכתב רבי' חפוי
 בס' המקח שו' וחס' המעות מלוייס בעיניקו ויכול
 נחזור בו וחי לחו חינו יכול לחזור וכ"כ הרמב"ם ס' וס' חנה
 ומרן סו' דין ס' ג' ע"ש וה' חס' מוכר שט"ח והמעות
 בעין חין קורש יכו' למחול ומלחתי לרבי' חפוי כס'
 המקח שו' ג' דין כ"ו שכתב היכה שמכר רחובן ללוי או
 נחתו שט"ח זה במתנת ש"מ שוב חינו יכול יורשו וכו'
 ע"ש חרי שהיה מוכר לתת ולה חילק בין חס' המעות
 בעין להוליהם נחקה דס"ל כדעת רביותה שכתב חר"י
 כפ' הכותב דה' דהמור שט"ח לחכירו ויכול למחול
 בין הוה בין יורשו מאוס ריכול לממור עיניתי כחכונני
 ונח פש גביהונת מדי ח"כ הסתפקה' לי מלתא ח' פרע או
 לא פרע ומספק לא מנכי' שטרר ולכך ש"מ דלא מ"ל
 חני משום דקנס' ש"מ מידק דיוקוויטי וחינו יכול למחול
 ע"ש וס' מרדכי כפ' הכותב כ"כ פס' ר' למח גלון וכן
 מנהתי' לר' למח כתשו' הגאונים ח' ג' ס' ג' שכתב
 ח"ו ד המוכר שט"ח לחכירו וקור ומחלו מחול ח"כ יחכי'
 נשטרה דיניה במתנה מהכת כרי חכי' קני ליה ונחקה
 דכתב לים קני נך הוה חבל בעבוריה רקני ליה במתנה
 דיפה כח מתנה נכתב המכר וחי בעי' לחוקייה מחיל לים
 חכב ודקי חקנייה לכהליה במתנת ש"מ חע"ג דהא תפסי'
 קניו' כנחה בעלמא חוי חמר ש"מ חנו שטר זה לפ' חע"ג
 דלח תפסי' כמתן דחפיס לים דמי ובמלתא דמי וחין חורש
 יכול למחול חוקס חין חרס' משטת כשעת מיתה דס' מ'
 מודק ריק והדר ויקבולתו יורש לעימור דע"ג דאבא'
 דחחוני דחנור רבה ש"מ שחמר חנו מנח לפ' חמרו וחינו'
 חור וחמר פרעתי חין נחמנין דחי וד' פרעני' לחהיה
 חומר חנו ודקי ח' בעי' לחחוני לה קוה יקיב לים במתנת
 ש"מ עכ"ל קרו דס' ל' דמתנת כרי ויכול חורש למחול
 ונתנת ש"מ חין חורש יכול למחול משום דקוקה חין חרס'
 משטת כשעת מיתה חס' דחס' דעקו למחול לא היה נחין ח"כ
 ח"כ סב' מ' שמוכר שט"ח חפי' הוליק המעות שרינו ככריח
 חינו יכול למחול מה' ט' סקרו' כ' מרן חכ"י כס' מ"כ
 גבי סכ' מ' שהודק חפי' קסע' רגליו חייב מה' ט' דחין
 חרס' משטת כשעת מיתה ע"ש וכן מתנת סכ' מ' כנוקלת
 חינו יכול למחול וכה' ג' כ' חמרדכי כפ' הכותב כס'
 רחב"ן וז' רחב"ן כתשו' סו' מ' ז' מאוס דחין דלה' ח' חחוב
 לגמרי מרשות רחובן כשחכרו ש"ס יט' חן נוי חע"ג חוב
 לשמרון

הרוב"ז שלא זכר מ"ש הטור בסי' זה סי' טו ו"ל ראוהו כה"ל
 סט"ח על לוי ואל"ל הנהו לשמעון כמע"ג כתב הרמב"ן
 שישן קנה הוהו הע"פ שלא נתן לו השטר ונשבע בדורו
 הלקוחות כמו שנשבעו לרה"בן אל"ל שאין שמעון הווכה
 יבנה להוציא גוף השטר מידו של מלוה וכו' וכ"כ בעה"ת
 שער כ"ח ח"ו סי' כ"ע"ש הרי דהרמב"ן וזכ"ע התוהטור
 ס"ל דשעבוד השטר נקנה במ"ג ונוכה מלקוחות וכ"כ
 הרשב"ם סי' קט"ו ע"ש וכן משמע מדברי הרשב"א
 בהשו"ח כ"ב סי' ט"ל שכתב וז"ל ע"ש כאלוה דרך ויפה כחו
 ככתובה הו"ב כמ"ג וכו' ולענין הקנאה ה' ככתובה הו"
 כמ"ג קנה והכתובה יפה שיהיו דכיהם עומדו וקיימי'
 עם הכפר וה"ה ה"ל דהכתובה יפה דקנה השעבוד
 וטורף מלקוחות אל"ל משמע דקנה כמע"ג השעבוד
 וכ"כ ה' חוקות הדיונים סי' ע"ש:

ומהר"ש כתשו"ח ס"ג סי' ס"ג כ' גבי אלמנה

שנתנה מטלטלים הפי' יס נהמנות
 בכתובתה ר"ל לישבע המתנה כעלה כיון שלא הגבר
 לה כ"ד דק"ל כרכא רב"ח מכאן ולהכא הוא גובס
 ואפי' במשכון שכיד המלוה שיש בו קלת קנייה מדר' ילחק
 שכ' הרשב"א שאם נתן המשכונה אפשר שאינו יכול לחזור
 ולמחול לא כתב רק אפשר ע"ש ולה דק דהרשב"א שכתב
 אפשר וכו' ה"ד במשכונה קרקע דהיו כ"ח קונה משכונה
 אל"ל שעבוד בעלמא כדמרינן בפ' השולח משה"כ משכון
 מטלטלין דקנינו לו מדר' ילחק וז"ל הרשב"א כתשו"מ ומהו
 ודאי ה"ס מכר חונתן המשכונס לאחר אפשר שיש וכול
 לחזור ולמחול כדרך שאינו יכול למחול כשמכר מלוה שיש
 עליו משכון מטלטלין וכדמרינן בקידושין פ"ק דג"ר התם
 המקדים במלוה שיש עליו משכון מקודשת ואלו היה
 יכול למחול לה היתה מקודשת למ"ד דלא ס"ד בשקדושת
 בשט"ח שיש לו על אחריו וכו' ע"ש הרי דמשכון מטלטלין
 ודאי דאינו יכול למחול כמו שהוכיח מהמקדש במלוה שיש
 עליו משכון וכו' והיינו משום דקנה משכון מדר' וכו' כ'
 הרו"ה כפ' כל שעה וז"ל דישאל המלוה על המשכון
 בעלמא חע"ג דלא ח"ל מעכשיו קנה ליה מדר' וכו'
 ואי הקדים או זכין שפיר עבד והאי דינא דמטלטלין בלחור
 הוא ולא גמרינן מיני' למקרקעי שהקרקע כחוק' בעליות
 עומדת עד שעת גבייתה וז"ל שייך לומר כה דר' וכו'
 ע"ש הרי דס"ל דמטלטלין קנה מדר' ואם הקדישו או מכרו
 ס"ד דלא פירע הו"ש ע"ש במלחמו' וכ"כ הר"י ט"כ כתי'
 לקידושין דף ח' ע"ש כ' וגם בעל התרומות ס"ה ח"ו כ'
 כשם הרמב"ד מחלוקת במשכונ' קרקע וסו"ב ג"שאל
 הראב"ד המוכר שט"ח לחבירו ויש משכון ביד המלוה
 וכו' והשיב שאינו יכול למחול מאחר שהמשכון מוחזק ביד
 הלווקח והביא רה"ה וכו' משמע דמשכון מטלטלין אינו
 יכול למחול לכ"ע וה' שנתה יט' שם הקשה על בעל
 התרומות לכהורה הין דבריו מוכינס דהו מיירי באופן
 משכון שקונה הוהו המלוה מדר' וז"ל תה תה לירד ראוס
 מדברי הר"ף וכי איכה מ"ד דאחר שפירע הלוי ללווקח
 דיכול למחול וכל שכירות משכון הקנינו לו הו"ל כנפרע ואי
 מיירי במשכון שאינו קונה הוהו ח"כ מה רה"ה מדברי
 הר"ף דבילה כתב הר"ף אל"ל כמו לירד אל"ל משכון לא
 חסוב מטוי לירד' כיון דלא לקחן לפירעון אל"ל נר' פשוט
 שהביא דברי הר"ף לאשקיו מקלת מרכותא שכ' הר"ף
 שכתב דטעמא דחור ומתלו מחול משום דיכול למימר
 עיינתי כחשבוני ולא פס לי גביה ול"מ דלפי טעם זה הפי'
 כמסר לו המשכון יכול למחול כיון שהומן שאינו חייב לו
 כלום ולקחת המשכון מעיקרה כבעית הוה לך הביא
 דברי הר"ף דעיקר הטעם משום דמתנת שכ"מ שויה
 במתנה דחוריותא וכבריה דיכול למחול משום דמכירת
 שטרות דרכן וז"ל כמסר לו משכון שיש לו קנין מדר' וכו'
 אינו יכול למחול אל"ל כשהמשכון ביד המלוה ומחול לו
 וחור פטובה דהין מה לחור כ"ש ע"כ ולמה שהרי כ'
 הראב"ד

מ"ח דין ל' ומסרו ליר הלווקח וכו' כ"כ בעל

התרומות שער כ"ח ח"ד וז"ל נשאל

הראב"ד המוכר שט"ח לחבירו ויש משכון ביד המלוה
 ומסרו ביד הלווקח אם יכול המוכר שהוא המלוה למחול
 ללוה אם לא והשיב שאינו יכול למחול מאחר שהמשכון
 מוחזק ביד הלווקח והביא רה"ה מ"ש הרי"ף וכו' ע"ש
 ובקידושין דף ח' גבי קדשה במשכון דאחריו וכו' פירש"י
 שקדשה כחוב שיש לו עליו לכו' מקודשת שהמשכון עלמו
 קניו לה והמה מהר"ם דבגמ' המרי' טעמא כדר' ילחק
 דכ' חקונה משכון משמע דבגוף המשכון קדשה ע"ש
 ונראה דלכ"מ דאם אין המשכון קניו אינה מקודשת כחוב
 משום דהס חור ומתלו מחול לא סמבא דעהא כדק"ל
 כרבנן בפ' ה"ח ע"ש אל"ל מה"ט דר' ילחק דב' חקונה
 משכון אינו יכול למחול וכ"כ הרשב"א כתי' נגישין דף
 ו"ג ח"ל דמלוה שיש עליה משכון אם הקנה חותמה ומסר
 המשכון ללווקח וחור ומתלו אינו מחול תדע לך דהא
 לרבנן כל שהוה יכול למחול אם קדשה כו' אינה מקודשת
 וכו' ואם כשקדשה במשכון דאחריו ומסר לה המשכון
 יכול הוה למחול ח"כ ה"ך היא מקודשת אל"ל ודאי אינו יכול
 למחול ודוקא מה שכנגד משכנו אינו מחול אל"ל השהר
 מחול והיו עתה שהמלוה שעל המשכון לא יהא חור
 ומחול דה"ה עיקר טעמא דמוכר שט"ח שחור ומחול
 אינו הוה משום דשעבוד שיש לו על נכסיו הלוי אינו גוף
 שיכול להקנותו והקנאה מועטת כזו יכול היא לחזור
 ולמחול משה"כ במלוה על המשכון שהמשכון קניו לו וכו'
 שיש לו כגוף המשכון הוה מוכר לו עכ"ל וכו' כ' כ'
 הכותב הובא כה"ז שם הרי דמשום רמשכון קניו אינו
 יכול לחזור למחול החוב ומה"ט מקודשת ונראה דס"ל
 לה"י דהם קדשה כגוף המשכון אינה מקודשת דאע"ג
 דכ"ח קונה משכון לא חשיב שלו להקדישו כדמרי' כפ'
 כ"ש דרכא דחמר מכאן ולהכא הוה נוכח דכיון דהו"ל
 זוהי הו"מ מכלק לית השתתת דהשת' הוה דקא קניו פירש"י
 כס במקדים מלוה כחוק הזמן את הקרקע המשועבד לו
 ולה הקדים את החוב אל"ל את הקרקע וכ' מהרי"ק י"א שיש
 פ"ט דס"ל דגוף החוב יכול להקדישו ולמכור חע"ג דלא
 הנוע זמנו ע"ש כו"כ ה"י יכול לקדש כחוב ולא כגוף
 המשכון ודע"ג שכ' הרו"ה הכ"ס כ"ש והימכ"ן במלחמות
 שם כתב דמשכון הפי' כשעת הלוואתו שלא נפרדה קנאו
 למפרע והם הקדישו ומכרו ס"ד ע"ש ח"ל דכה"ה כיון
 דיבנה לפרותו לא סמבא דעתה וכן כמכר לא קנה מה"ט
 וח"ל דבמכר קנה כמ"ש החו' כבהרה דף קמ"ז כד"ה
 המוכר דקשה יש לה כושה נכא לכ"ד נכתוב מעלה
 מה שחל ולכך לא ס"ד וכו' וכן דעת הקו' כמניעה דף

היה כד וי דקאמר דמטיה ליריה דמקבל שמ' אם יש משכון וכו' ול דברי הרב בפשיטתו הו"ל לכוין ממחנת שכ"מ דהיינו יכול למחול מסוכ דעשהו כמהנה דהוריותא ש"מ דבקינן דהוריותא הינו יכול למחול ועוד דנר' דגם מקלת רביותא דה"ט משום דיוכל למי' טעיהו כחשכוני מודו דמכר לו משכון כהרי כ' בעל התרומות שער מכ' ח"ו נבי מחעבך במעוה חבירו ונהן לו ריוח ולכסף טען שלא היה ריוח דהיינו נהמן לו' טעיהו כחשכוני הם לא יבדר בעדים בעותו וכ"כ בעל העיטור וגם הרמ"ב דס"ל כס דהם לא אמר אהם עירי יכול לו' מטעה הני כך ע"ש מודה הכא שמכר לו השטר ככני עדים ומכר לו המשכון ומוחק כידו דלא שייך ה"ט ועיין בס' סוף פ"א ס"ק ע"ז וע"ט.

אבר

היו טבחה בחי' בפ' הה"מ כ' ו"ל דטעמא דשמואל לא משו' מחיל' דהוריותא מבטלה מכירת הש"ט שהיו מדרבנן וכו' לא טעמ' בדכ"ר ר"ת דכ"ש עבודי יש למלוה על הלוה שעבוד הניף ושעבוד נכסו ושעבוד נכסו זה מדין ערב וכו' וכשמחל לזה שעבוד הניף מיר נמחל בעבוד הנכסו' כמחיל' ללוה שנמחל' הערב וכסנת שב"מ בהיה כירושה וזכר המקבל בשעבוד הניף דומיה דיוורש ולפיכך הין הורש מחיל וכו' עכ"ל ונר' דלכך הכי' רהיה דה"ה כד דברי הר"ף דלא תימא דהפי' כקבן דהוריות' וכול למחול מה"ט דכיון דשעבוד הניף פקע ג"כ שעבוד הנכסו' וכ"כ ח"ע"ג דקונה משכון אינו הלה שעבוד נכסו' וזו מ' חל שעבוד הניף מנה הין כהן משכון הין כהן' ונחנת שכ"מ משום דזכה בשעבוד הניף הנה דהיינו יכול למחול לזה הביא דברי הר"ף ש' הטעם דעשהו כמתח' דהוריות' דכמהן דמטיה וכו' ואפשר לו' דהר"הכר ס"ל כדעת הריף דהפי' כקנין דהוריותא וכול למחול כמו שדקדק הש"ך בריב סי' זה מרכ' כריף ועשהו בשל הורה דמטיה ניריה דמקבל ר"ל ה"ט דמטיה ליריה דמקבל דמי סו' לל בקיטור דמשום שלה תטרף דמיו עליו עשהו בשל קורה וכקינן דהוריותא הינו יכול למחול הלה דהיי ס"ל דהפי' הוי בשל קורס יכול למחול הלה משום דכמהן דמטיה ליריה דמקבל דמי ע"ש וכן דעת ר' החיי בתשו' הגהות ס' כ' שער ר' כו' י"ט דהפי' כקנין מטלטלי' דהו מדהוריותא יכול למחול ע"ש ו"ה כ"כ ח"ע"ג דקנה משכון מדהוריות' ס"ד דיוכל למחול לכך הביא מרכי הר"ף דקאמר דמטי' ליריה דמקבל וכו' וה"כ כיון שהמשכון מוחק כידו וקני לו הינו יכול למחול מיהו הרי' טבחה בחי' נקדושי' דף ת' כ' ו"ל מנין לב"ח שקונה משכון פי' לענין שחיט נעשה מטלטלי' הלל כנוהגין שביעות משמטהו וה"ה דלא סגי ללוה במתן פחוב עד שיחזיר לו משכונו כדחיקה לקמן בפדקין וכו' ע"ש מביאר דס"ל דהפי' המשכון כיד המלוה ונה מכרו לה מהני מחילה לחוב כיון שהמשכון קניו לו כדהמרי' נבי עבד עבדו דלה סני כמחילה ח"ע"ג דנופו קניו לו וכבשה קידושי' דף י' ונסתפק ביה במתן הכלותה סס וכול לחזור בו מי אמרו' דנוף המשכון קניו לו או"ד דמשכון הינו הלה ערבון עב מעותיו והס מחל מעותיו פקע שכבוד' דמשכון וכ' דמכהבר למורי דשאין וכול ננוו כו' בדרך ח' נבי קדשה במשכון להחריס כ' ח"ל נענין מחינה ח"ע"ג דהמרי' המוכר כט"ח נחבירו וחזר ונחזרו מהול הכל היכה דהיו ליה משכון על חובו ומכר נחבירו ח"ט וכול למחולו כיון דהמשכון כידו דקני ליה כשעבוד מעותיו וכו' ע"ש הרי דס"ל דהם המשכון כיד המלוה ומחל ההלוה הינו יכול לחזור הכל אם מכרו נחבירו הינו יכול לחול וכ"כ הר"הש כס' קוה התוספה

סי' כ' א"ל העובר שטר משכונה לחבירו וחזר סוף או יורשו ומחלו הינו מחיל חף כחברה דמסקי' כ"י כמו שנוף הקרקע קניו לזה המלוה כך כוף קניו לזה שזכרה לו וכו' כי שטר המשכונה הינו הלה לראייה אבל עוקר המשכונה הוא כיד זה הקונה והוא מוחקוה' ול כמשכון שמשכן ראובן לשמעון ושמעון משכנו ללוי שאין שמעון יכול למחול לראובן שעבוד דמי הוהו משכון שכר וכה כן לוי כשכר לירדו וכו' עכ"ל משמע דהפי' משכון מטלטלי' דוקא כשכר לירדו הין המיכר יכול לחזור ולמחול וכבר כתבת שכן דעת הרמ"ב כ"ה דהם המשכון כיד המלוה יכול למחול וכתשו' ח"כ סי' רנ"כ כ' כשס רבו דהין הפקר מפקיע מירוש שעבוד מדאמרי' משכנו של גוי כיד ישראל ומת הגר וכה ישראל חזר והחזיק כו' וזה קנה כנגד מעותיו חס קנה את השאר אלמלא לא פקע שעבודו והוא"ל דהם דשאני הקס דקני ליה משכון מדר' ינחק ואפי' משכנו כשעת הלוואה ע"ש ועיין בס' ח"ו לקמ' דף פ"ט כשס הרמ"ב הלה משכון לא קני כשעבוד בעלמא והקדש והפקד לא מפקיע ליה וא"פ ס"ל דיכול למחול דדוקא אם מוכרו לאחר אינו יכול למחול וא"כ נר' דעת בעל התרומות והר"הש כס' חוה התוספה דדוקא אם מכרו לאחר או משכנו הנה דהיינו יכול למחול וכ"כ ס' מח"א כה' וביה מהפקד סי' ע"ט ע"ש ועיין בס' בני אהרן ככיל' רולס' רמ"ה דף קכ"ב ע"ג.

ובעל

העיטור דף ז"כ ע"ד כ' ו"ל ומחולס שאין לריבה קנין דוקא למחילה דלית לה משכון הכל או הית ליה משכון מחילה בעי קנין מדגרי' כקדושי' נבי ע"ע ע"ש ומה שיק' הרמ"ב כ"ז ח"כ סי' כ' מדאמרי' כפ"ה משכנו של ישראל כיד הגר ומת הגר פקע שעבודו' והעפי' שקני משכון ומחל כלא קניו כ"ש כשמחל כפי' ש"ך קנין ע"ש וכן הק' ה' שמחת ל"ט סס"ל הר"הש כס' מ לקמ' דף מ"ט משכנו של ישראל כיד גר וכו' מהכרח לוי אפי' החזיק בו מחיים דגר וכו' כיון דעיקרו דבעלים דהם מלי לטוקי כווי ועומד לכך ודאי הפדעת הזכות והשעבוד מוקדמת לזכות החריס מיהו בעלמא ודאי כיון דכ"ח קונה משכון לא סגי ליה במחילה כחאמריה בעלמא דאשכחן נבי ע"ע וכו' ע"ש הרי דס"ל דה"ע"ג דהוי בקנין הנוף ולה סני במחילה ח"ע"ג כמשכנו של ישראל כיד הגר כיון שמת הגר נפקד וזה כו' בעליו וכן דעת הרי"ט כה' כח' לביטוי וקדושי' ע"ג:

מ"ט דין ר"א

הי' לוקח ח' ויכול למחול ה"ף כפ' הכותב כ' כשס דבוח' הטעם דהין יכול למחול משום דיוכל לו' עיינתו כחשכוני ולה פס ליה נכיה ולה מרי' ח"כ אסתפק ליה אי פרוע או לא פרוע ומספיק' לא מגבי' שטר' ע"ש בה"ן ור"ח' כן כתשו' סי' מ"ז כ' הטעם וו"ל משום דכיון דלא ינא חוב לגמרי מרשות ראובן כשמכרו שח' יטעון לוי הבעל חוב לשמעון הנוקם פרעתי חוב זה לראובן שמכרו לך וכו' והפי' הורש מחיל וכו' לפי שאם יטעון לוי לשמעון פרעתי עד שלא מת הין שמעון נפרע ממנו ח"כ כשכע' יורשו של ראובן שבעת הורש' וכו' וכיון שאין הנוקם יכול לגבות הלה כשבעת הורש' כאלא חיובה עדין כרשותו ולפיכך יכול למחול וכו' ע"ש ולפי' נר' דה"כ ח"ס הנוקם מכרו ללוקח חזר וחזר לוקח ח' ומחלו הוי מחול מה"ע דיכול לומר נסתפק לי אם פרע לי או משום דהין לוקח כ' יבג' לגבות חנה כשבעת לוקח ח' אבל ר"ת כ' הטעם דיכול למחול לפי ששני שעבודי' יש למלוה על הלוה שעבוד גופו ושעבוד נכסיו חס' לא יפרע מדין ערב ושעבוד

פלוני' דר' מחממם כשחייב מורה דר' מ סבר שטר שאין
 בו הקריות נכסים הינו נוכח ממפעכדי ורכנן סכרי נוכח
 ממפעכדי דהקריות ט' ס'זה"כ הע"ג דחסס מחניחין
 דשביעית הקיא כר' מ דהקריות לאו ט' ס' הוי סתם ור' חזק
 מחלוקת נכ' מ ואין הלכה כהסס מפנה אלא כחכמים
 דהקריות ט' ס'זה"כ הפי' שטר שאין בו הקריות מפורש
 אינו משמט מן הרין אלא דלא נעשה מעשה אכל כגמ'
 מוכח דשטר שאין בו הקריות מפורש הע"ג דהקריות ט' ס'
 לכ"ע שביעית משמטתו ולא סבר ר"י דאינו משמט אלא
 שטר ש"ס בו הקריות מפורש דהלים טפי כשמפורש שעבוד
 כשטר כמ"ס הקו' שס וכו' הר"ש סס דק"ל כרב ושמאל
 דכיון דר' יחזר ועבר עובדה והמר דמשמט והמר' כמי
 כפ' ה"ז הפי' מכנת' כהתירא דמסקלי' שביעי' משמטת
 וכו' מהר"ל כ"ס סי' מה' דהו' משום דהר"י וכי מפני שאינו
 מרמי' וכו' ס' ד' דהין להוליא ממון ואס תפס המלוה ממון
 הפוכהו הפי' ודין משמט אכל מרק"ל דהפי' משמטת'
 וכו' מוכח בהר"ה דמשמטת להקריות נכסים דלא ערף
 ממכנת' והפי' הפס המלוה מולאי' מירוע ט' ס'

ועוד

ה"ל דר' סבר כרבנן דשביעית כו' ה"ז דהקריות'
 כמ"ס הרמ"ן כ"כ הוכח סי' מ"ט והביאו
 בעל הקדמות ט' מ"ה סי' דר' ר"י ס"ל דהוי דהקריות'
 דהי מדרבנן מדרמי' ועושי' מעשה ע"ש וה"כ למאד דק"ל
 דשביעית' כו' ה"ז דרבנן עושי' מעשה כרסבר ר"י דשטר
 שיש בו הקריות הינו משמט אכל הרש"כ כהי"כ' הסילת
 כד"ה ה"ה הלואו ור' בחטור' וכו' כ"ו ל"נר' דהא דנקט
 הנוכה ור' בחטור' ולא נקט הנוהו על חטור' וכו' משום
 דהה"ל פסקא ליה דמשמט דהדרכה חנייה סיים לזוכו'
 ור"י ור"ל נמי הפי' ס"ל דש"טח שיש בו הקריות נכסים
 הונו משמט הלה דמס' פקל דלמא' ה' דתניה אינו משמט
 כפ' היה דהמחשט העומד לינכות כגבוי דמו ולא עברו'
 כה עובדה וה' דהמר' במלע"ה ר' פורב הונה כריה
 דר' דהמרי' הקריות' החי משמטת' כהתירא דמסקלי'
 השביעית משמטת מסביקת דר' יוחנן דפסק הכי
 דהתפק' ליה כריותה דדנמח כ"ס היה והע"פי' שהנו
 מרמי' לה נעשה כס מעשה עכ"ל

ה' ובקום

בהיני יכול נסנקו וכו' ה"ה להלכה דכל
 שיש בה זמן כון רכ כון מעט והפי'
 השכנה' כתס' משמטתה בתק קרית התיר' דלא מסלקי
 הרש"כ בה פהבו' כ"ו הכינה ה' בג"ה ח"כ ע"ס וכבר
 הכיה הבו' זו מין הכ"י כו' סי' קע' כ"ט ע"ס וכ"ב
 במינהקות סי' כ"כ ובתי' כפ' ה"ז ו"ל הרש"כ כהתירא
 נ"ג סי' מ"ג משום דק"ל התירא דמסקלי' שהשביעית
 משמטת כ"ד הין כנוזמניה הע"ג דלוח מסלק ליה למלוה
 ומ"מ המלוה הגוי יכול לנגוש את קלוה נפרעו בגוזמניה
 דה"ב הו"ג כמלנה נ"ו בטס שאין השביעית משמטת
 מהינו ככלל נה ינוס ואין להחר' זמניה הפי' כהתירא דגה
 נסנקי נמי דכל נכרה ז' ניה סתרת דמסקלי' הוה על כן
 ז' נדלג' התירא דלא מסלקי סמי הוה כמכר עד דפרע ניה
 זויה הונכך הפי' נהחר זמניה הין השביעית משמטת
 וכשביעית משמטת והין השביעית משמטת גהחר זמניה
 קהמר והונכך כל שנה נקנו לסלק הפי' הין שנס והפילו
 גוד הין השביעית משמטת והע"פי' שנהנו נסלק חחר'
 שנה והפי' נהחר חקש דר' מ' הין שנה ה' הין מסנקין
 ופי' פל פהס מקומות הין השביעית משמטת דהו'
 וכו' סהס בגטוקה שנה ומחי' סתרת דמסקלי' בהמר'
 השביעית משמטת בהתירא דהיני נסלק כל זמן שיהיה
 וימנה נכסו ד"ג' עכ"ל כרי דס"ג דמשמטת' גומן

או פהס משכונ' חשוב הינו יכול לסלקו והפי' חחר זמניה
 הין שביעית משמטת והוקא כמקום שנהנו יכול לסלקו
 כל זמן שירלה שביעית משמטת וכ"כ ה' החיטוק פ' רתה
 סי' חמ"ו סי"ג ע"ס

בירה

העור סי' רע"כ גבי בכור וז"ל וכו' הר"י
 הלוי ה' דסקיל כהתירא דלא מסלקי דוקא כדלא
 מטא זמניה כחי' הכיהו וזו בקרקע דמי' כיון דל"מ
 לסלקוי אכל מטא זמניה כחי' הכיהו לא סקיל והרש"כ כה
 כ' ה' דלא סקיל כהתירא דמסקלי' הינו כהתירא דמסקלי'
 מיד אבל כסהם מקומות וסהם משכונות סתא סוי כמכר
 לעולם והפי' לאחר זמן וכו' ע"ס ומרן כש"ע סס פסק
 כמה הו"ן מ"גס דדוקא בתוך זמנה נושא הככור פי' שנים
 ע"ס וה"כ לענין שטתה לזמן הין ח"י דבתוך זמנה הין
 שביעית משמטת' ולאחר זמנה כיון שכול לסלקו שביעית
 משמטת ופכר כ' היט' בל כפ' או' דה"כ כשאין הלוח
 יכול לסלקו למלוה אכל אם היה רופק המלוה לתכוע
 חוכרש' ויבנון שהתנו כן בפ' וכו' ע"ס ועיין בתשו'
 הרש"כ נ"ח סי' ל"ט

ו' דין ג'

מי שיש לו עסקה וכו' כן הוכיח מה' ר"ס
 בתשו' הארוכות סי' תתק"ענ והובא
 בתכו' המ' יולס' משפטים סי' י"ב דה' חלי מלוה הע"ג
 דלא נעשה מנלטלי' אלא כנו שביעית משמטתו ע"ס
 העעס ועיין בהרדכ' ח"ה סי' וי"ד ס"כ דהין שביעית
 משמטתו וזה דברי מה' ר"ס וכו' ה' עלמו בתשו' ח"ג
 סי' תק"ס דהין הככור נוטל פי' שנים ולא הכעל ירש
 החלי שהוא מלוה דהוי דהו' ע"ס וה"כ שביעית משמטתו
 וה' בות יבודה כמנהגים כ' כשס רבו דהככור נוטל פי'
 שנים הפי' כחלי מלוה דחשיב מוחוק וכ"כ ה' ארמת
 קדש סי' ל' דהכעל ורש כל שטר עסקה ע"ס וליחא
 דשביעית משמטת החלי מלוה וה"כ גבי ככור וכעל הין
 יורשי' הותו דלא חשיב מוחוק במ"ס

ז' דין ז'

משמטת שבעתו וכו' כ' הרש"כ בהתירא
 הכינה מרן הכ"י על מי ששכח לפירוע
 לפ' לזמן פ' והגיעה שטתה הין זמן ההולאה הין שביעית
 משמטת וכו' ואס כגוע' זמן ההולאה קדס שביעית ונשכח
 שפרענו גיוס פ' ונה פרעו ככר עבר על שבעתו ע"ס
 ונר' נכהורה משום דס' ל' נשכח נפרוע חובו לזמן פ'
 ועבר הוקריוס טוב הינו עובר כמ"ס הרו' כס' סי' תל"ח
 כשמו וקיים והע"פי' שטר' חס' כתשו' כ' הפך זה דשבעת
 או כוננת כ' דבריס' ה' לפירוע חוכו וכו' לפירוע הין
 הזמן ההוה וקס' עבר הזמן ונה פרעו עיין נהחר מחייב
 נפרוע מנח השבעה הין דכריו נהחר וכו' ע"ס אכל
 למחי' דק' ורש' עבר הזמן עדין חייב לפירוע מנח
 השבעה בגבוהר ב"ד סי' רב"ע ע"ס ה"ג הפי' עברס
 השמטת חייב נפרעו מיהו הרש"כ בהתירא כ' דלא נשכח
 זה נפרעו הלה כל זמן שהוה חייב שחלו מחל לזוס סת'
 חוכו הין חייב שבעה חנה עליו וה' כקבל את חוכו
 כהפקעת' דמנכח הוה דהפקר כ"ד הפקר דהתירא וכו'
 ומנה' של כפ' השוגת סי' מ"ג הפסיס ענינו נה מנח הפקר
 כ' דהפקר חנה משום דהין בתקוס שביעית עוד לחול
 דשבעת שנסכ' לשלס ביומו ככר עבר עליה וכו' חנה
 מח' נ' הנה כל יוס' עומד עדין בשבעתו נפרוע דל"ד
 נשבעת ב'טו בשעבר זמנו דשבעת' נגמיר דהכא נשכח
 נחכירו גסלס נ' גיוס פ' והנהה עד שינוע לפרעון מ"מ
 כשעברה השמטת עליו פרעו כהפקעת' דמלכ' וכו'
 והפי' נשכח נפרעו כמעות מזומנים ולא כסוס פרעון
 חחר מ"מ חשיב הכס פרעון נמור ונה גרע מהלו מתל' ע

שעבוד הנוף אינו נמכר וכיחוד ומחל פקע - שעבוד הנוף סה"ה העיקר וממילא פקע - שעבוד הנכסים שאינו אלא מדין ערב, מ"ס ופ"ז א"ס מכרו הלוקח ללוקח אחר אינו יכול לוקח א"ל למחול כיון דהו"ל לכו אלא - שעבוד נכסים דרוק' מוכר שם לו שעבוד הנוף וכול למחול שעבוד הנוף וממילא פקע - שעבוד הערב אבל הלוקח ש"סן לו אלה שעבוד נכסים אינו יכול למחול ולטעם הר"ף משום דמכירה שטר' דרכין כ' בעל התרומות - ד"כ"ה ח"ו קו' ו' ראיכה מ"ד ריבול למחול דה"ל תרומה וזכיהו מדרבנן אבל הרמ"בן ס"ל דלא אמרו הל"ל אבמלוא ש"מכר שטר' שמוחל לפי שעבודו של תורטו וקיינו של לוקח מדרבנן אבל לוקח א"ל שמכר לשני אינו יכול למחול ע"ש וכו' ה' למח דרק ס'ו ל"ז שני אחים שירשו נאכיהם שטר' על א"ל וקלקו עובדו אכיה ונפל בשטר' הלוקח א"ל מהכר כנגד המטלטלי' שנפלו לשני ואחד שחלקו מכל זה הנפל לו מטלטלי' ללוה חלקו שהיה לו בשטר' אין מקו"ח מהל"ה דה"ע דלחון שחלקו הם כלקוחו' שא"ל מוכר שטר' דעיקר הממון של המלוה והלוקח כ"ל מכה המלוה אבל כ' החיס ה"ו סתמים כל א"ל מהם שכל לנכסין מן הלוקח וכול לנכסין הכל ומחללה נכסיהם ה"ל לכל א"ל משם שהשטר כירו ע"כ וכו' דגם לטעם דא"ל כן משום דלא ידע החוב לגמרי גרעות המוכר שא"ל יגיעו טעל ק"ב ללוקח פירעתי חוב זה למלוה אינו גובה אלא השאובים בב' חסידים הו' שותפיו אינו יכול למחול

ג' ה' ה' ה'

הש"ך נ"ל ללוקח שטר' שחיה ומכרו למלוה סגו כמסירה דלא בתוס' וכו' כ' הר"י ש"ס ברין ג' לא חורה מתנת נ"ל דא"ל מכר שטר' בכ"ו פדיו ור"ף ח"ך החו"ה לו הש"טת והשטר' קנחו הראשון אפי"ן שלא כחכ לו קני לך וכו' הו"ל שמתחלה לא ידע לגמרי מתנת ידו שהיה חיה כירו למחול הו"ה אינו מוכר לו כן עכ"ל וכו' דה"ל לא החו"ה שטר' שקנייה דק הש"טת קנה במסירה מיהולמ' דרקנין שטרות דה"ה"ת' שמה שיכול למחול לפי ששני שעבודי' י"ס למלוה על הלוה ועבוד גופו ושעבוד נכסיו מדין ערב ולא נמכר אלא שעבוד הנכס' ככדרכי שמוחל פקע שעבוד הנוף וממילא פקע שעבוד הנכס' א"כ כיון שגנח הלוקח שעבוד הנכס' מדהוריה"ה בכ"ו מ' כשחוזר ומוכרו למלוה לריק כו' מ' כבד ובמסירה בלבד לא קנה שעבוד הנכס' דחס לא רגס הלוי לפרוע חין יורדי' לנכסיו הכל למתי דק"ל דמכירת שטרות דרכין נה' דסגו כמסירה

סימן ס'ו

א' דין א' חין שמיטת כספים וכו' וכו' הר"ש פ"ש כהש"ס ס'ו ר"ל חו"ה ח"ו כי פסקי כוונתו דא"ל במקום רבא דפלוגי בפ' השולח ח"ך תקן הלל פרוכול לעקור ד"ת וכו' ורבא אמר הפקר ב"ד הפקר ה"כ רבא ס' לרשמיטת ב"ה דהוריותה וכו' וכו' ל' דרבנן וק"ל דא"ל ורבא הלכה כרבא וז"ל דתלמודא סתם לן בפ"ק דקדושי' בוותיה דאמר' כל מלוה שנשטו ושרחל בו' להחר' כניסחן גאדך אינה נוהגת הנה כחרן חון מן השמיטת כספים וכו' הש"טת כספים הובת הנוף היה נ"ל חנה נכד' וכו' הלמ"ה הלכה כר' ומונה דהלכה כא"ל דקו"ב ע"ש והפטר רגס רבא ס' ל' דהלכה בר' ה"ל דמוקי קבלת הלל ככ"ע הפ"ו כרבנן דשביעית כו' הו' דהוריותה משום דלאבי' ל"ל דלא תקן הלל לדורו אלא להחר' החרבן כמ"ס התו' כד"ה כומן וכו' לכך תי' רבא דהפקר

כ"ד הפקר רגס בזמן הכות תקן הלל בדורו מה"ט א"כ ס"ל משום דאפי' לר' ק' מיהיבא מיהו דמדאוריותא לא משמטת שביעית ותקנו רבנן דהשמיט' לכך תי' הפקר ב"ד הפקר דהשתא אתי הלל ככ"ע דכין א"ל שזטת כספ' מדרבנן הו' מדאוריותא אמרי' הפקר ב"ד הפקר - **ב' דין ב'** הרמ"ב פ"ט מה' שזטת דין יו' כ' ראיין הפרוכול מועיל אלא בשמטת כספים כו' הו' שהוא מד"ס אבל שמטת של תורה חין הפרוכול מועיל כה הר"דס' דלא אמרי' הפקרה ב"ד הפקר וכבר כ' מרן הכ"מ ר"ט ל' כמ"ס התו' דרבא קאי למי' איכא מרי דמדאוריותה לא נשמטוכו' כיון דאיין הממון כירו הפקר ב"ד אבל ח"ס שמטת כספים דאוריות' לא אמרי' הפקר ב"ד הפקר להוליא מיהו וכו' כ' מהר"ל קורקוס ע"ש והר"ב כו' כ"ה הפקר דה"ל דק"ל כרבא לגבי אבי' ה"ד כו' פליגי אליבא דרש"י וה"ו ובכר' הוכיח ס' יד מלאכה ס' ק"ט דאפי' פליגי אליבא דהר"ם ק"ל כרבא לגבי אבי' ע"כ וזה דעת הר"ש כשומרי' קורקוס כמ"ס

כ' ה' ה' ה'

טעם למנהג שאין נוהגי' שמטה וכו' בתשו' הר"ש כ' שהטח על מנהגם כיון שפסע המנהג שלה להשמיט והכל יודעים זה הו"ל כהנו הקנה המלוה ע"מ שלא תשמט כשביעית ע"ש ומ"ן בתשו' כ"ס אבקת רובל ס'ו ק"ר כ' כיון דשביעית משמטת מרובא מה לנו למנהגם וחיינו נאמן לו פרוכול הל' וז"ל כד מתאר שלא נגנו כחותן המקומות בכך מ"ס וכו' הר"ש כ"ל בתשו' ח"כ ס'ו רמ"ה הוכתשו' ח"ד ס'ו כ"ג וס'ו קס"ד דמקום שלה נהנו אינו נאמן לטעון כן וכו' שחין טרעני גירשיו הו' ללוקח ממנו ע"ש וכו' הר"ש כ"ס ס'ו ש"ז רבין שמתלוקת וזה תופס כממונו וזה דולה להו"ה ממנו ממרי' הממ"עה ע"ש וכו' דס"ל אע"ג דשביעית ב"ה דרבנן כמ"ס ה' עלמו בתשו' ס'ו ר"כ ע"ש לא חז"ל לקולא לנזבע אלא חסודה כתר' ממונה גריר ומספק חין מולחון ממון דקמ" ע"כ מ"ס ברין יוד ע"ש והמ"י ח"כ ס'ו מ"כ דחס דרבי מרן מתשו' הר"ש ע"ש וזה זכר תשו' הר"ש כ"ל והר"ש כ"ס שכתבתי

ג' ה' ה' ה'

לוח במקום שלה נהנו להשמיט דהלך למקום שמשמטין ועברה השמטה בתר' מקום שעבוד חז"ל מהר"ש דס' חז"ה ס'ו רכ"ז ע"ש וכו' ה"כ מהר"ש ס'ן בתשו' ח' ג' ס'ו מ"ה וכתשו' ח"ד ס'ו ל' דכ"ז שנהנו דבתי' דינו כשטר ואינו נאמן לו פירעתי והוליאו במקום שחז"ל לו פירעתי חז"ל בתר' מקום השעבוד ל"ך לכתו' דחמרי' מקולי' כתו' שט' בלון וכו' כ"ה כס"ו ס'ט הגבי' הו"ה כ"ל הכ"ס דכ"ל מהר"ש ס'ן וכו' דה"ה כהיפך א"ל במקום ששטר עבד נאמן לו פירעתי ובמקום אחר אינו נאמן בתר' מקום השעבוד חז"ל וכו' מהר"ש דס' סימן מ"ט וכן הס"ו ה' כ"ו ח"ו כס"ו ל"כ כתשו' ע"כ וכו' ס"כ ח"ס לוח במקום שנהנו להשמיט וה"ך למקום שאין משמטין בתר' מקום השעבוד חז"ל ומשמט ועיין בתשו' הר"ש כ"ה ח"ד ס'ו ל"ג

ד' דין ב'

ואפי' מלוה בשטר שיש בו חסדיות נכסיו וכו' כ' הר"ש פ"י דשביעית בירושלמי פריך ועשה המלוה על המעבד וזה משמט ח"ו בשטר שאין בו חסדיות נכסיו וכו' ר"מ דקבר חסדיות לא ט"ס הוא התא' עובדא לקנייה דר' ונתן בשטר שאין בו חסדיות נכסיהם והורה דמשמט אמר מפני שחז"ל מיר' מן ההלכה וחז"ו עושים מעשה כל' מן הדין אינו משמט וכו' דהא כשיש בו חסדיות דמי דקסבר ר"י חסדיות מ"ס כשטר' מלוה וכו' ע"ש וכו' משום דב"פ דמליצה מוקי ג"ו פלוגת'

פחוק דאפקעת' דמלכא הוי מחילה נמורה וכו' ע"ס ונר'
דהרס' כח"ס ס"כ הפקר כ"ד הפקר הוי דאורייתא משום
דק"ל בר' רשמטה כ"זו דרבנן :

ד' מי כנהנייב שבועת התורה ככ"ד מפני שהורה
לחזור ככ"ד כמקלח וקורס שנשבע כל
עליו שביעיה הוי השביעיה משמת השבועה כמו שהוי
משמת חת ההלואה וכו' אבל שטר שבועות ח"ן שביעית
משמת כ"כ ה' תקות דייניס ס' ל"ג ע"ס .

ט' דין ח' וכתבנו פסק דין הוי כנכו ואלו
משמת ט' נסתפק מהר"ש ח"כ ס'
ל' חס דוקא כנ' הו' הפי' יחיד מומחה ע"ס וזל בעל
התרומות שמ"ה ס' י"ח חס מסר ט"ח ל"ג סקראיס
כ"ד וכו' אינו משמת כדתנן המלוה על המשכון והמוסר
שטרותיו לכ"ד אינו משמת זמן כ"ד כנמרו חת הדין
זכתו איס' חייב ל"חיס פ' וכו' כדגרוס' בשביעית כל
מעשה כ"ד ח"ן משמתין וכו' ע"ס וס' דש כפי' דשביעית
כ' וזל וכל מעשה כ"ד מפ' בירושלמי גזרה דייניס כגון
תובע מתכירו וכפר ונתחייב ככ"ד וכתבנו פסק דין
וסדר קאמר בירושלמי פשיטא מלוה שנשעית כפרעת
משמתת משמע כחורבו דמשעמד ככ"ד ונתחייב משמע
וכו' ח"כ ס' ח"י בון כתבו פסק דין ללא כתבו וכו' וכ"כ
הרש"כ בהו' ח"ן ע"ס וס' ח' ח"מ דכל מעשה כ"ד של נ'
היו משמת וזה דעמד כדון ונתחייב משמת היינו ככתחייב
ביסוד מומחה .

י' דין ט' המלוה חת חבירו והתנסע עמו וכו'
הפי' התנא כן חתר הליזה מהני
זכן חס הדיניס לו הזמן חתר ההלואה עד לחת השמטה
מהני ה' בית דור ס' וז' ע"ס וכו' ועיין כתשו' הרש"כ ב"ח
ס' ל"ט .

אבל חס התנסע עמו שנה ישמטו וכו' נר' פשוט דאס
מת המלוה וס' חת עברה השמטה תנחו זס
קיים על יורטיו וגובס מהס וכ"כ הרש"כ ב"ח כתשו' ח"ג
ס' קכ"ד ע"ס ועיין כתשו' הרש"כ ח"ד ס' כ"ג :
י"א דגה חס נסגור לכתוב כן וכו' כתשו' הרש"כ
ח"כ ס' כ"ד כ' הטעם דלא חמרינן
כמי שנכתב ח"ה כהנח' שכשעת מעשה דהס ללא עכשו
חמקי חבל כחן דנידו כהנזכ פרוכול הו' ימסור דבניס הו'
יתבע חוכו קודס שתניע שנת השמטה הינכך דוקא
במפ' ולא כסתס ע"ס וכו' ועיין כתשו' ה' תורת חסר
ס' דס"ו .

י"ב בת' הרש"כ ב"ח כתשו' ח"כ ל"ט וח"נ ס' ד שנסגור
כהקל ככפיד כמ"ס כס' התרומות
דהס כתכ כשטר שיוכל להכובע כון כדיני ישראל בין כדיני
הרומות הוי נהלו הקנה עמו שנה ישמט כשביעית שחינו
משמת והך הנו נחמר דה"ס חס השטר הו' כע"ס ע"ס
ועיין בטור ס' כ"ו .

י"ג דין י' ד' המלוה חת חבירו וקבע לו זמן וכו'
כ' הרהר' ד"ה פסק בכל מקום
הלכה כל ראשון וכו' וד"ת פוסק כל' החרון וכו' מיהו
ניהה דהלכס כליס' כתר'ה דפשיטא דמתני' מסייעה וכו'
ועוד דשביעית כו' הו' דרבנן והזני' לקולא וכ"כ הרמ"ב
הרמ"ב כן ע"ס ונר' דר' כה בוסק כל' דהשין חע"ג דפתני'
מכיעיה לל' החרון כיון ככן הוי שניס רוב החכמים
והר"ה ס' ל' כר"ת דכסל ספירוס הילך חסר המיק' וה"ג
פון דשביעיה כו' הו' דרבנן חולטין לקולא וכ"כ הרמ"ב
והרי"ט כה כה"ס וכו' הר"ש כפ"ג דע"ו כסס מקלח
נהניב בוסקיס כממון כחיכה דחמרי זכאיסור לקומרה

ע"ס וכו' דבממון לעולם כספי' כחיכה דחמרי הפי'
לקולא להכובע וחומה להכביע וכ"ה ח"ן סס כסס הרש"כ
דבר' יק' ומקלח נאויס ס' ל' הכי רכסל הורס הלך חסר
המחמד וכסל ספירוס חו כדיני ממוטת הלך חסר ל'
חסרון ע"ס וס' ח"ל כסס חוכור וממון כדאורייתא
ממונו כתר היסורה נירר חולטין לקולא חכל סכס
דשביעיה כו' הו' דרבנן חולטין לקולא חע"ג דכ"מ חומרה
להכבע לעבן ממין לעולם הלך חסר ל' חסרון ומרן
הכ"י כ' וכל טעמו משום רשמטה חיסורה הו' וכו' הו'
דרבנן מקולח שלא תנהוג וכו' דנ"מ לעבן ממון והו'
חומרה להכובע מ"מ כיון דעיקר הדין לענין חיסור נקוט'
לקולא ע"ס וכו' נ"כ סחו' וסר' חס כפ"ק דקידושין הנוחן
מהנהגה להסע ע"מ שאין לבעל רשוס כה דקלכס כרכ
לגבי שמואל חע"ג דק"ל כשמואל כדיני משום דלענין
היסור חתשיל וק"ל בר' כחיסורי' ע"ס מיהו הרמ"ב כס כפ"ט
מה"ס כפי' דפתו' חס וקפת' משמתו' כ' מהר"ק רפ' כשמו'
כנדר ד' דהלכ' כוותי' כדיני וכ"כ בעה"ת שער מ"ס ס' יג'
ע"ס וכ"כ מהר"ש ל' כפ"כ דניטין ס' ח' ע"ס הדי דחולטין
כת' ממון וככר הוכיח כן מהר"ה הלוי ס' ל"ג מרכ' קרמ' כס
כפ"כ מה' עבדיס מכרו לעכ"ס ל"ג יוס וכו' ה' ד' ספק
הס נסתחר חו ל' נסתחר לפיכך חס חפס העכר כד'
דמיו נרכו כדי סי' ר' כהס לחירות מיר העכ"ס ח"ן מולחין
מירו מכרו לישראל מומר ה' ז' ספק לפיכך חס חפס וכו'
הדי חפילו כקנס דרבנן דר"מ לענין ממון חמרינן קולא
נכתבע וה"ס דינא לחירות מה"ט כיון שעהכר מוחוק
כנופו והטור ס"כ שלא ולא לחירות ס' ל' כהר"ש חכו
דכהיסור דרבנן נקוט' לקולא חע"ג דגבי ממון הו'
חופרה להכבע ע"ס ועיין ח' כני יעקב דף פ"ח סכ'
דאס כבר הו' דחיי עכר וספק חס נפקע שעכורו חו לח
על העכר לסכיף רחיה להפקיע עלתנו משעכור שיש
לרכו עניו כמ"ס חתו' פ"ק דניטין גבי עלמך וככסי קנייסי
לך דעלמיו לא קנס משום דיד בעל השטר ענ התחוקוס
וגס חמרינן דעכר מוחוק בעלמנו וכן דעת מהרי"ט
ח"ד סימן ו' ע"ס כ' וכן חסכיס ה' שמחת יו"ט ס' כ"ה
ורחיס מרכ' הר"ש כפ' השולס כיון דנח חפשיטא לא ילח
לחירות ע"ס ולא זכר מ"ס מה"רי הלוי דס"ג דכהיסור
דרבנן נקטינן לקולא חע"ג דנ"מ לענין ממונא חומרה
נכתבע כמ"ס מרן גבי שביעית וכ"כ הנ"ח פ"ח מה'
עבדיס ע"ס ומ"מ נר' דעת הרמ"ב חס דחי כתר ממונא
גדר וכ"כ הר"מ חסכיס ה' פמ"ח ס' כ"ט גבי עכר
דחוקור כתר ממונא נירר ע"ס וכהר"ב כס פי"כ מה'
כיוריס דין ט' כ' חין פודין כסס הדומה לחסר וחס פרה
פדיו וכו' וכ' מהר"ק דהוי כעיה רלח חפשיטא ולכך כ'
רבי' דחין פודין וחס פרה פדיו ול' ע' דכסלמח נענין ממון
ניחן חכל נענין חיקורה חמחיל נח חולטין לקומרה וכו'
כיון שזוסור זה הו' חתני במעוט שהדי חס כתן לכסן וכו'
וכוח הכנין ע"ס חרו דס"ל דחפילו חיסור דאורייתא כה'
ממון נירר וה' רכרו חמת כתשו' ח"מ י"ח כ' מחלוקת
דהשניס כזה והרוב ס' ל' דכר כס כו חיסור וממון
מעמדי' הממון כחוקתו ע"ס כ' וה' מקור כרוך ס' כ"ח
ס"ק מדחמרינן כפ' השולס דר"ס ל' דשטר היס כו חסריוס
ככסיס חינו משמת וכו' וח"ה חמ' וכי מפני שחט מדמי'
לעשה מעשה ופי' רס' נעסס מעשה להוטיח ממון בידים
הרו חע"ג דס"ל רלח משמתת חס למעשה להוטיח ממון
ול' דר"ס ס' ל' דשמטה כו' הו' דאורייתא כרבנן דר' ומספ' נ'
חולטין לחמרה ולח משום ס' ל' חת ממון דס' ר' ס' ל'
כרבנן ס' ל' לפסוק כוהיה רלח מני' ח"ק כדבר ע"ס
לח

ולא זכר מ"ש הרמ"ב ב"ס הזכות סי' מ"ט והציאו בעל
הקדמותה ש"ס סי' ר' וז"ל ומקריב' דרב חסי סדן לו ה'
יוחקן בהשטמה כספים ולא עוד אלא שהחמיר בה ואמר
וכי מפני שאנו מדמני' נעשה מעשה אלהי נהג הוא מן
הדין ולא עוד אלא שהדברים מרחין שהוא דבר קורה דאלו
כשל דבריהם מדמני' ועושים מעשה וכן בדין דר' יחיד הוא
ולית' הילכה' כוותיה וכו' ותו' ליה להביי הכא וכמסקי'
דמוקי כר' ורבה פליג עליה כחריובו ומוקי כרבנן וכו'
ע"ש ונר' ד"ט ל' כפיר' דרבא מוקי מהני' כרבנן דשביעי'
אפי' ב"ה דאורייתא וה"פ הן הלל פרוכול דלא
השטת משום דבממון ליכא עקיר' דבר קורה דהפקד
כ"ד הפקר וכו' ויחקן כוכר כרבה דה"ר ס"ל דהלכה
כפסקא משנה ולכך חשש דשטר שי"ש כו' אחריות נכסיה
מספק דאם שביעית כו' הו' דרבנן מדמני' ועושי' מעשה
אפי' להוליה ממון משום דממונה בחר חיסורא נדיר וכבר
הרמ"ב כן עלמו כתי' למכות פסק כלישנה כהרא רמלוה
לזמן אין שביעית משמטת מה"ט דשביעית כו' הו' דרבנן
והלך חסר המק' ע"ס

יד אין

אין שביעית הבהם בחיך הזמן משמטתו
וכו' כ' ה' כ"ה ח"כ נר' דשביעית הכא
לאחר זמן משמטתו מה"ר דיקנטי כו' ש"א נסתפק כזה
והסכים דמשמטת ע"ש וכ"ה מ"מ בספ"ז מה' וכה נבי
שביעית דאין השביעית משמטת' משום שאינו יכול לנוגשו
עד שיסא וכו' ד"ה כשלה עכרה שביעית אחר ששאל
המשלח סא' אבל אם עכרה ודאיו אינו יכול לתובעו שהרי
יכול לנוגשו מעשה ששאל הוא וכיון שעכרה שביעית אח"ך
משמטתו והוכח ככ"ה ע"ס' ע"ש וכן מוכרח ככ"ה
מחודשי' כ"ד כ"ה ע"ד הר"ש דוקיפ' במלוה הו' משקבל
עליו לפרוע לזמן פ' כלו' והגיע אותו זמן קודם שביעית
וכו' ע"ש וכן כהשו' הר"ש ב"ח כ"ס' רכ"ה ע"ס

ט"ו בירושתו

פ"י דשביעית המר רב המלוה
הת חבירו ע"מ שלח יתבענו
שביעית משמטת ופקסו הרמ"ב כ"ס וכו' מוהר"י קורקוס
וז"ל הטעם שהע"פ שאינו יכול ליגוש אותו כיון שהחוב
מוטל עליו והוא חייב לפרוע ללאות וידו שמים אם יפקס
המלוה השל הלוח אין מוליה' ממנו דנגוש ועומד הוה
ול"ך לקובע לו זמן שהין עליו שום חיוב כתיך הזמן עכ"ל
וגר' דקובע זמן אם הפס המלוה כתיך הזמן מוליה' מידו
כדמוכח נבי כתיב שבויהו שט"ח זה על זה וכו' כסו'
פ"ה ע"ש אבל הקנה עמו שלא יתבענו דחייב ללאות וידו
שמים והם הפס המלוה אין מוליה' מידו נגוש ועומד הוא
ומשמט וכן קהם מלוה דמשמט כ"ה כ"ה ע"ג דאיתו
וכו' לתובעו כל היום נר' דאם הפס המלוה הין מוליה'
ממנו וביינו דהגן כפ"ק דמכות מעידין הנו כהי"פ ש"הוא
חייב לחבירו הלך זוו' ע"מ ליהנו לו מכהן ועד ל' יוסוכי'
הע"ג דקהם הלוהה ל' יוס' אם הפס המלוה הין מוליה'
מידו והה' דלפי' נדכהיב קרבה שנת השכע בנת וכו'
שמיטה הקרת שהיה כו' המנוה את חבירו קהם שחינו
דשתי לתובעו כפחות מל' יוס' וכו' ל"ך לשמטה לגמרי
הנה שהיה יכול לתובעו הכל אם הפס הין מוליה' מידו
וכרמ"ב כ"ה בהשו' כ' וז"ל רחובן חבע את שמעון לדון וכו'
והשיב שמעון שאין לשום א' עמי שם דבר וקס' רחובן
והמר לפני קהל מישרחל הוו עני ערים ובאמת הקורה
וכ"ה הגדל והגורה שלא חתבע שמעון שום שביעיה
כגוש נח החבעינו שיכבע לו ולא שיתן לו ממון וירוגו
דכינו אם תועיל שבעת רחובן חלף המחילה וכו' הש'
נה יש מחילה בשום חופן נח משכוע' שנתחייב ולא מממון

שנתחייב לכן כל זמן שיחבע רחובן לשמעון כשענות
אלו הוא מחייב בדין אבל כעת שיחבענו יהא עובר על
השבעה ששבע עכ"ל הרי דים ח"ל לא חתבעך לא הו'
מחילה ויכול להובעו וכ"כ מה"ר"ם כתשו' הארוכות סי'
ח"ל ה' וז"ל ועוד נדון זה אפי' אם כדברי רחובן אין כל' זה
ל' מחילה שא"ל לא חתבעך יוקר כיון דלא ח"ל מחול לך
הין זה אלא פטומו מילי ואפי' אם הוא לא חבע חייב כדומ'
שמים כיון דלא פטר אותו לגמרי וא"כ לא הו' מחילה וכו'
ויכול לתובעו דמ"ש לא חתבעך הין כאן מחילת ממון
ולא וכה הלה כמה שכירו דהין כאן אלא דברים בעלמא
וכו' עכ"ל הרי דאם ח"ל לא חתבעך חייב לפרוע ללאות
וידו שמים אך ק' דכפ' השאל נבי הלוהת יו"ט מוחבי'
מרתין השוחט את הפרה וקלקה כר"ה אם היה הפרש
מעובר משמט וכו' אכ"כ הלוהת יו"ט נתקן ליתבע
כלע מש"ה משמט ח"ל א"א לא ניתנה ליתבע אמאי
משמט וכו' כך גי' הר"ש וכן הסכים הר"ש בא' כתי' שס'
והא למ"ד לא נתנה ליתבע כ' הר"ש בא' וה"ר דלא נתנה
ליתבע ככ"ד אבל כינו לכוין תובעו ואם הפס המלוה
חכם ולא עוד אלא אפי' חור הלוה והפס מהמלוה מוליה'
מידו ע"ש וא"כ נגוש ועומד מקרי רומיה דמלוה את
ע"מ שלה יתבענו ומשמט מה"ט ומה שחמה הר"ש
דאפי' למ"ד נתנה ליתבע היינו ללאות יו"ט אבל ביו"ט
לכ"ע לא נתנה ליתבע וה"כ הו' במלוה לזמן וכו' נר'
דס' ל' דמחמת חיסור מקרי הין כידו לנגשו וכ"ה אמרו'
בזכמים דף ל"ד כל שכירו לא הו' דחוי'וכ' התי' דענפיו
מרוכין מעליו דסוכה הין זה כידו כיון דאין ממעטי' בלעו
ע"ש מיהו רש"י שם כתב דה"ב ואם לא נתנה ליתבע מאי
משמט הואל וחין כ"ד נוקי' לכופי שמוט' היא ועומדת
וכו' ע"ש ולפ"ז דאפי' למ"ד לן נתנה ליתבע כיון דחייב
ללאות וידו שמים ואם הפס המלוה הפס ומשמט מדינה
כ"ה הלא דה"פ כיון דאין כופי' אהו מאו משמט
שמוט ועומד והו' מל' הפס המלוה מוליה' ממנו דרוקא
המנוה על המשכון אינו משמט משום דקנה משכון מדרי'
אבל אם הפס אחר הלוהה משמט החוב

ט"ז דין י"א

המוסר שטרותיו לכ"ד וכו' כ' בעל
הקדמות ש"ס סי' י"א וז"ל כ"ל
שהמוסר שטרותיו לכ"ד אינו כענין פרוכול שהפרוכול
אינו מועיל חלה כח"ל ואינו חלה ככ"ד חסוב וכו' אבל
מוסר חוק ומטעיל יותר ויכול להיות אפי' בהדיוטות הואיל
והו"ג נתיקדס וכו' וכ' מהר"ש ל' כפ' השולח סי' מ"ו
דס' ל' דאין הלכה כר' א"א שמתת כספים דאורייתא בא"י
ולא מתקומת תקנת הלל חליבא הילכת' אלא כח"ל וס"ל
נמי דרבא דמשני הפקר כ"ד הפקר לה קחי חקי' ח' כפי'
התרו' ניתח נדבריו ד"ה כר' א"א רבא בא לתרץ קו' הרחשונה
אפי' לרבנן וכו' ע"ש ותיכרה דבעל התרומות שס' סי' ד'
כ' בכ"ס הרמ"ב כן וז"ל ומקריב' דרב חסי סדן לו ר' יוחנן
בהשטמת כספים ולא עוד אלא שהחמיר בה ואמר וכי
מפני שהנו מדמני' נעשה מעשה זלמא נהג הוא מן הדין
ולא עוד אלא שהדבר מרחין שהוא דבר קורה דאלו
דבריהם מדמני' ועושי' מעשה וכן בדין דר' יחידא וית'
הילכתא כותיה וכו' ותו' נח להביי הכא וכמסקי' דמוקי
כר' ורבה פליג עליה נחרויהו ומוקי כרבנן וכו' ע"ש הרי'
דס' ל' דס"ב כרבנן דר' יוחנן הכיס ל' ורבה נמי מוקי
תקנת הלל כוותיהו דה"עג דשביעית כו' הו' דאוריית' מקני'
פרוכול הפקר כ"ד הפקר ואין ח' כיון ח"ל וכו' רב
נעדרונאי נחון כס' תמיס דעים סי' ק"ג השמטת כספים
כו' הו' אינו נהג כח"ל ולא כתיך שאפי' כפני הכית
כשהיסק

כשתייה שביעה מזה עשה הלל הוקן תקנה וכו' ע"ס
 נ"ו וככה נרבה דהפקר כ"ד הפקר ותקנה הלל אפי'
 קומנו זניה בני זכיה יוכלנוג הפי' בארץ מיהו בעל
 הקרויה גלמו כו' י"ו כ' דהון הפירובול אלה כו' זהו
 כהה כשהט מורכבן וכ"כ כו' י"ד וכן ח"ס שהלוי ז"ל
 ומכר זכריו המלוה להלמוד והמר מוסרנו לכס וכו' ח"ל
 כרוכול חקר מכני שהס יורעים ששמיטת כספוס כ"זהו
 הינו אלה מדכריהם וכו' .

ט"ב דין י"ב מה שנגד המשכון וכו' כן פסק
 הרמ"ב כס' פ"ע מה' שמיטה

והס' מ' להון ע"ר וכו' מרן ככ"מ דהרי מסקי' בס"פ
 שבעת הדיוטין דה"ק ס"ל כנגדו הינו משמט ור"י ס"ל
 כנגדו נמי משמט וק"י כת"ק דלמחידס"ד רש"כנ סבר
 כשמואל ברפ"י מה' שנירותוקמה על הר"ם והר"א ש"כ
 דל"ק הפי' הינו כזה הנה פנג' הינו משמט כל החיוב
 ע"כ ולה זכר ה"ס הר"א ש"פ שבעת הדיוטין דק"ל
 כשמואל ור"ה דמרמי הנה דהעפ"י שאינו שיה ה"ל
 פלגא לרשמואל ובפ' הובב מרמי נה לדר' יוחנן דאמר
 ערבון כנגד כולו דה קונה כ"ר' יוחנן חית ליה דשמואל
 והילכת' כר"י וכו' ע"ס ה"כ כיון דק"ל כר"י דערבון
 כנגד כולו הוא קונה וק"י נמי כשמואל ור"ה דק"ל
 דהוקמה' דת"ק ס"ל והפי' הינו שיה הינו משמט כולו
 דהה' מרמי' לכו וזה דעת ה' החיטין כו' תמ"ח ע"ס וככר
 קמה הר"כ בע' ח"ז פ"הובב כפס רבו על הרמ"ב כס' דפסק
 כר"י דערבון כנגד כולו קונה ופסק דמה שנגד המשכון
 הוא דהינו משמט אבל כזה החוב משמט ונדחק ע"כ :

י"ד דין י"ג משכנו כלה בשעת הלוואה ע"י כ"ד
 וכו' משמט דהס משכנו שנה בשעת

הלוואה שלה ע"י כ"ד שביעה משמטתו ו"ל דה"ן סו'
 קו"ה רחובן טעני לשמעון פרע לי מנה כהלויתך ושמעון
 משיבו ליה הנהיגי כנוס הלך על המשכון הפוס משכון עד
 שהפרנו דעהו נוט' בחי' שמעון לפרוע אס' י"ל וס' שהלוהו
 וכו' דמלוה על הנושכון במקום שטר קומת דהניח וכו'
 וכו' היכי דמנוה כבטר מני הובב' חקרנ' ה"כ מלוה על
 המשכון וכו' והס נחשך דהס נומד מהח דתנן המלוה חת
 קב' על המשכון והמוכר שטרותיו נכ"ד הינו משמט ויהמ'
 מלוה על המשכון טעמת מהי משום דת"ס ניה הלמה
 כיון דתפיס משכון חין יכוני' נגבו וסביעית כנינוס תניה
 דהמנה לדכתי' נה יגוסובין דלח' ננוס' נה משמט ה"כ
 ל"מ דהונן נהנוטו דהה' הפוס משכון להו מנתה היח
 דהכרתי' ה"ס שנה מעתה הלוה ור' כחליו ה"ג דלח'
 מבקט' נה כנוס' דקני משכון וכר"י וכשתה הוקמ'
 נה משכנו שנה בשעת הלוואה דהתס ודתי קני משכון כר"י
 רב' בשעת הלוואה ע"ג דתפיס דלח' קני משכון שביע'
 נכשתת דהח מיני ננוטו הלמה היכח דתפיס משכון מיני
 ננוטו והתביע הלוואה עכ"ג הרי דהופס משכון דנה קני
 נגון כשעת הלוואה משמט והוא הינו נטענו' סכ' כדף
 קי"ז ו"כ בק' ליתחיד' שמוס' הכה' חמורין חומר דהרי'
 נה משכנו שנה בשעת הלוואה וכו' וכפסקי' בפ' כ"ג נבי
 גברי שהלוה נישח' כל המלו דפלני ר"מ והכמי' חמור'
 וכו' והכתי' נו ודתי ר"י נה קני כמשכנו בשעת הלוואה
 וכו' והנתי' וכתי' כ"כ דקני גין כעלת הלוואה בין שנה
 גשעת' הלוואה וזה ור"ע שרה ככלה בשעת הלוואה
 הנכרו' כד"ה כוון דמשכנו ע"כ כ"ד הון כשירעון נמור
 ונה כעי נהדלו ניה קמ"ג דמחיר ונה למעוטי' כמשכנו
 כשעת הלוואה ונה קני הנה' ודתי קני נוס' וכו' ו"ח ע"ג
 דקני' נתי' ניה נהדר' ל"ל דהלכה כר"י מרקמורין כפרק

האומני' ובשבעו' לימא דר' יחזקאי הוא ופרקי' דכ"ע
 חית' להו דר' ומדמהרו בתרסי' לזוקומ' נדכרו הכל ש"מ
 כותיה קי"ל וכו' עכ"ל אבל חנן קי"ל דלמסקנא דר' ילחק
 הפי' משכנו בשעת הלוואה קנה משכון כמבואר בסו'
 ע"כ וב"ה סו' כ"ח ע"ס ככ"י ו"ח כ"ר דה"כ הפילו
 משכנו בשעת הלוואה הינו משמט וכו' ה' גר"ה הכיהו
 ה' כנ"ה הות' י"ח הס קודם השמיטה הפס המלוה משל
 הלוה מטלעלי' ועברה אח"ך השמט' רס מטלעלי' ערין
 כיד מלוה פשיט' דהון שביעית משמטתו ואפי' הפס הלוה
 אח"ך מולטי' מירו' וס' בית דוד כו' י"ז קמה מרב' הטור
 וכן נשכנו שלא בשעת הלוואה ע"י כ"ד דולקת נמנו כניס
 אע"פ שרין נהחזירס לו הינו משמט וכו' ר' כהדיא דדוק'
 משכנו ע"י כ"ד ולה הפס הכל חס משכנו הלוה מדעתו
 הפי' אחר ההלוואה נר' דנה נרע ממשכנו ע"י כ"ד בע"כ
 דכפ' העפקיד היכח מ"ד דחגיגה כחו כו' הו' מכר נמור
 ולה הדיא הרי אע"ג דהנכוסו כ"ד הרח' דלח' הו' מכר
 מעניה הנכחו מדעתו היכח מ"ד דערך והו' כמכר טכני
 ו"ח כ"כ כיון דע"י כ"ד קנה משכון והינו משמט כ"ס ע"י
 עלמו ע"י ש"ל רהס מ"ש הר"ן בפ' שבעת הדיוטין גבי
 מורה כמקלת' ורובה ליתן משכון על הוהו נקלה הי מקרו
 סולך חונס' ו"ל דני' חמור' דכ"ח קונה משכון ה"מ
 כמשכנו בשעת הלוואה מסיס' דקנו' לו מעוהו וכו' ה"כ
 כמשכנו שנה בשעת הלוואה קני ליה משום דבכתי' כ"ד
 חס' נידה ונזורת' הכתוב הוא דקני ליה מדר' ילחק דהרי
 הוא בחלו הנכו' לו כ"ד וכו' הכל כנתן לו למלוה משכון
 שלה בשעת הלוואה כיון שמלוה הינו קונה כנוס קניתי
 וכו' וכ"כ הרמ"ב כן והר"ש ב"ה והרי' טבת כתי' לקידושין דף
 מ"ח נכי עשה נה שרייט וכו' ע"ס הרי דמשכנו בשעת
 הלוואה קנה הכל משכנו שלה בשעת הלוואה מדעתו לח'
 קנה ודוקא ע"י כ"ד נזירת' נכתוב קנה כר"י ו"ח חס'ר
 דהטור ומ"רין דוקא נקטו משכנו שלה בשעת הלוואה ע"י
 כ"ד הכל משכנו הלוה מדעתו נרע' דכ"ה קנה ומשמט
 מיהו נדכרו הקו' דמשכנו בשעת הלוואה לח' קנה ו"ח פ"ה
 הינו משמט נר' דה"ה משכנו מדעת' שלה בשעת ה' ו"ח
 חינו משמט מה' ט"ב כיון דשי"ך קנין כמשכנו כ"ד .

ג בעל העיטור דף מ"ט כ' הכל משכון דמעט טלי'
 קני ליה מדר' ילחק וחי' שביעית משמטתו לעולם

והפי' בשעת הלוואה קני משום פירוע רב' יוסף וכו' וכו'
 דהוא חזול לטעמיה ש"כ בדיני משכונ' דף ס"ח מסכתא
 כיון דק"ל כר' ילחק דנה בשעת הלוואה קונה משכון
 הפי' הכר' כהונס' תיוב' הכל בשעת הלוואה דלח' קנס' הו"ל
 עניו' ש"ס ונכך ששמעי' ח"ג דלח' קנה וחי' חייב כהונס'
 כיון דהוי' ש"ס משום פירוע רב' יוסף הינו משמט ו"ח
 ה"כ נשכנו מדעתו שנה בשעת הלוואה הינו משמט מ"ס ע'
 דהוי' ש"ס וכו' הרס' ג"ס סו' תק"ע דהפי' נה הנינו' רללו
 כהורס' משכון כעשה עניו' כ"ס כהנורין גבי אומני'
 שהס' ש"ס כהיה' הקנה' דקני נקוט ליה הקני' וכו' וכ"כ
 כרדכו' ח"כ סו' ר"כ דהופס' פקדון נפיש' שיש לו עליו חוב
 חוד' נהיות משכון והיוב' כגליבס' וחי' כ"ס ע"כ ע"ה דרס'
 בתסו' הקלות' טי' פ"ט וכו' כהנמ' פ' האומנין
 טעס' זה כמשכון כיד המי' דחייב כגיבס' והכירה
 כהיה' הנחה דנה כעי נמיפק' ונניעל' הו"ע ע"ס ו"ח כ'
 ה"ג דהופס' מטלעלי' כחורו' הון שביעית משמטתו מה' ט'
 ובהיה' כחה' וכו' חוד' נהיות משכון והוי' כג"ס' ועומד
 הכ' מה' ר"ס בתסו' דשייב' ל"כ' משפט' סו' י"ב ל' דהוכן
 שהנה' נשמעון על משכון שהנה' כרשות' שנתן' וכו' דהפי'
 כטור' דהוכן וסו' ייחבו' כחו' שיה' נמשכן' לו כע"ד משתחי'

וב' הרב ביה דוד ס' י' ו' לחיוב לומן פ' לא חשיב וקפ' אלא הם הוס כב' חייב וא' חכ' זקפו עליו לפי'ע לומן פ' ע"ס

כ"א דין י"ז הגה

מי שקנה שטר מן הגוי וכו' כ"כ הרש"כ כח' כח' ס"ב ס' כ"ט דכין שכל מכח שטר של גוי שמכרו לו ואין הגוי כחורת שמטה הרי הוא כגוי ע"ש ונר' דהפ"ו לא הקנה לו הגוי בכתיבה רק במסירה קנה כמו שהסב"י ס"ד כס"י קכ"ח סק"ב וה' פירח מטה אהרן ס' ס' ועש"כ ואע"כ דק' י"ע דלא אמרו' הבא מבח הגוי הרי הוא כגוי למענייתא רק לגריעותא וכן דעת הרש"כ כח' כח' ס"ב ס' ק"ע והביאו מרן הכ"י ס' קכ"ד דכ"ש שנת מורה שזכה הישראל בכח הגוי הפי' למענויות ע"ס

כ"ב דין י"ח

פירוכול הינו משמט וכו' כ' סת' בכתבו' דק' כ"ח כד"ס ער וכו' הכל פירוכול ה"ל קיום משום דהאמן הי"ס לו' פירוכול ה"ל והכד הפי' למ"ד הינו נהמן מודח דה"ל קיום ע"ס והרמ"ב כן כח' ס"ב ונאמן נמנו דפירוכול ה"ל ואכד ע"ס ונר' רביון דנאמן לו' פ"ד וכו' ה"ל ואכד מכח חוק' דלא שכיח התורה כ"ס דנאמן לו' דפירוכול הינו מזויף מה"ט דקוקה לא שכיח התורה וכו' וכן פירוכול שאין בו זמן כשל כש" מה"ט כדק"ן ס' ס'

כ"ג דין כ"ג

וא"ה הם השכירו וכו' מרן ככל כ' לא מל תי' לא' מן הסוסקים הכל כעל העטור דבני' הגב דקדק הפירוכול ואנכ' שוי' ובי' דהמרי' בפירוכול הסהלו לו' מקום ה"ל לטעין חגב בשאלה לו' כשכירותו כו' וכו' כעל החרומות שער מ"ב ס' י"ב ע"ס ועיין ככ"י ס' ר"ב סכ"ל ויהי' חסד'ה' קרקע כשכירות כרמובת כגמ' דר"ג הקנה מעשר לר"י חגב שכירות קרקע וכו' וק"קע מואל' י"ס מי' סכ' דלא קנה ומדברי' החו' נר' דקנה ע"ס הרי דשאלו גרוע משכיר וה"כ בפירוכול דמכני' שאלו כ"ס שכירות וכו' מה"רי קורקוס פ"ט מה"ס ע"ס וכד' החיך ה' דבני' סמת כקו' ז' והוכיח מדפרכין כפ' וקשינ' מדתני' אין כותבי' פירוכול חלה עלין נקוב וכו' ורחק' לחוקמ' דמנח חסידי ונח' במקום מוסכר ע"כ

כ"ד דין כ"ו

ואם לוח כשטר ה' וכו' כחוספת פלוגת' ת"ק ורש"כ בנ"ל מנ"רס כתשו' הקלרות ס' קמ' ונ"כ בירוש' מני' דשבעות שנים שנו' מן ח' כשטר' ה' הרי הם ערבים זל"ו הע"פ שלה פו' והניה' כחוספת' חמשה שלוו בשטר' ה' כל מי שיש לו קרקע בוגב פירוכול וכל מי שהין לו קרקע הינו כותב פירוכול רש"כב' הומר הפילו יל' משמע שיש מחלוקת כחוספת' מנ"ס בירוש' עכ"ל הר"י מקור' ונ"ל דרש"כב' קאי בירוש' ובדנר' כפ' הסולח נו' הין קרקע ולערכים קרקע כותבי' עליו פירוכול ובקשו' רב הנפס' מלחתי' שנים שנו' מן נח' כשטר' והעלי' ה' מהם מי שנמל'ז כירי' פורע הכל בדנר' בירוש' וכו' ע"ס ונר' דס"ל דק"ג כ"ש כב' דס"ל דנעשו ערבי' וזו' וכתב פירוכול על קרקע של ערב וכן דעת הר"י כח' וזו' ככו' קכ"ד ע"ס וכ' כ"ה ה"ס כפ' הסולח ע"ס והס' מנ' עשין ל"ד כ' על הירוש' והני' והני' הומר דכד' זה מחלוקת חכמים ורש"כב' דתניה' בתוספתא וכו' וכ' הכ"ס כס"י ע"ז דס"ל דהלכה כחכמים דהינ' ערב' וזו' דלא קי"ל כ"ס כב' ככרית'ה' ע"ס וזה נר' דעת הר"י מקור' הכל הרי' ומה' ר"ס ונר' ח"ס פסקו' כ"ס כנ' מכח הירוש' והרמ"ב כ"ס ובעת' הסמני' דין ז' וס' דכד' פסקו' בירוש' דכ' שאלו כ"ל נעשו ערבי' וזו' כ"ס כ"ס כ"ס

שביעית משמטתו כיון דלא הפיס האוכן וקרו כיה לא יגוב כמה מועיל לו משכון יוהר וכו' ע"ס ונר' דה"ד כמשכנו מדעתו והוא ז"ל אזיל לטעמיה סכ' כחש' והוכח' כהנ"מר ס"פ האומנין וז"ל כידעו כל זמן שהמכון כיד המלוה הוי עליוה ש"ש בההו' הכהה דל"ל למופק ולמעיל' חזווי הכל חסר שהפקידו ללוה עלמו וכו' דהין כ"ח קונה משכו' חלה כגושכנו ע"י שילוח כ"ד מבוירת הכתוב כרר' ונחק הכל משכו' סתמה' הו' בשעת הלואתו או לאחר הזומנו מדעתו בלא כפיית כ"ד אינו קונה משכון דרוקא לגבי גטובה והכורה חייב בהקיה' הגהה דלא בעי למועיל וגמילק חזווי הכל הם נהנכו כיד המלוה ר"ה ישבע ויטול מעותיו עכ"ל הרוס' ל' דמכנו ע"י כ"ד קנה המשכון לגמרי דחייב הפי' בהונס' והס' קורוה'פקידו הו' השחינו לנה עדיין הוא כדכרות המלוה וה"כ שביעית משמטתו הכל משכנו מדעתו כיון בשעת הלואתו כין שלא בשעת הנהגתו דכ' קנה המשכון חלה דהו' ש"ס שחופסו על חובו הס' קור' והפקידו הו' השחינו ללוה וז' מרשותו והין המנוה חייב באחריותו וכן הסב"י הכ' סת'ה' סך כס' ע"כ ס"ק כ"ד ע"ס

י"ט דין י"ד

הקפת החנית הינה משמטת וכו' מדברי הרמ"ב כ"ס כפי' המסנה נראה דהין משמטת חלה המלוה הכל המוכר חפץ לחביו דחייב ליתן לו דמי' נה' משמט' וזו' הר"ח ממיז' כס' ירואים ס' דע"ח הקפת החנית הינה משמטת הס' עשה מלוה משמטת וטעמיה' דקדק' נה' היירוית' כמלוה דכתוב כל בעל משה ירו' חסר ישה כו' ע"ס וכו' ע"ס וכו' כר"פ הע"פ חלה שכת' דהה' דהין השוקט' חת' הפירה וכו' ה' ה' קי' בירוש' כר"י דחמ' חס' דהקפת' החנות משמטת' הכל נח' דק' יל' כותיה' חונה משמטת' וכ"כ החוק' והרמ"ב' כ"ס חבל הרמ"ב' סת' דה' ממיז' כ"ס כתנו' היתה דה' ט' חת' הפירה וכו' וכד' הכיני' מנהרו קורקוס פ"ט מה' שמיטה דק' חתיה' ככ' ע"ס דכיון שהינו יכול לפי'ע בשעת המכר שהו' י"ט הרי הוא כהלו' מכר עני' דעת' פוסקי' המעות חוב כירו' ער' שיוכל נקובע חתו'ה' כ"כ הוי בוקפו עליו כמנוה ע"ס ונר' המהורי' נפ' טחל' כתב דמתני' דהשוקט' חת' הפירה וכו' מיי' בוקפו' כמנוה וה' ע"פ חתין וקופת' מל'ה' כ"ט סמך ע"ז ועשה והס' לחו' אינו משמט' ע"ס חבל הרמ"ב' כ"ס והר"ח ס"ב' סת' משמע הפי' נה' זקפו' כפי' כיון דכ"ט אינו יכול נקובעו הוי בוקפו' עליו כמנוה וכו' הר"ח ממיז' כס' ירואים ס' ד' רגזין שלא וקף דמי' בולכיתו כמלוה יכול למשכנו דקדק' כדכר' טוקף' נה' הלואה מיי' דכתוב' כי תסה כר'גך משחת' מהומה' לא' תכה' הכי'תו' כדתי' כהמקכ' וכו' ונר' דה"כ גזזין הינו משמט' ח"כ זקפו' עליו כמנוה

ך' הגה

ומקרי' זקיפה מש"גם שקבע' נו' זמן לפורעו' וכו' כתב מרן הכ"י משמ' כ"כ דגטוין וזקיפה עליו כמלוה מקרי' משעת העמלה כדין וכו' חבל הר"ח כ"כ הסוג' והס' עשה' מנה' משמט' פי' שוקף' המנוה לפורע' ער' זמן פ' נדקה דס"ל דכ' חמרי' כ"כ ד גטוין מהומתי' נוקפי' כמלוה משעת העמלה כדין לא קאי' ח' הסוג' וה' סת'ה' וחת'ס' סה'ס' נככות' ומה' של כ"כ הסוג' ס' מ"ה כתב עני' ונח' ירע'זי' הין משמע' ש' נס' הין ס' כיני'ס' וכו' ע"ס ובכרית'ה' הוי' כג'טוין דק' י"ה נה' ונתי' נוקפי' כמנוה משעת העמלה כדין ע"ס מיהו' מדברי' הרמ"ב כ"ס ובעני' הקרומות' ס' מה' ס' ו"ג משמע' דגם הקפת החנות' וכד' ככיר' וכו' הכל זקיפה דיהו' משעת העמלה כדין ע"ס וכ' דעת' מרן ע"ס ככ"י

שטענדיג לורש ולפיוך הירש נובה חוכר-שלה כפרובול לפי שנה פרוובול היס למורשו ואכר כתב משס עכ"ל הירדאפי' מת המלוה קודם שעברה השמטה טוענין שמה היה לאכובס פרוובול :

כ"ז או שמה החנה שלא ישמטנו כשיעיה כ'ה'כ"ש סי' הלא דאפי' לה נהנו. לכתוב פרוובול ולא טעני' ליהמי מלחא דלא שכיחא מ"מ טעני' להו שמה התנה שלא ישמטנו כשיעיה כיון שכיחא היה נאמן כמנו דפרוובול הו' ל'ומ' ע"ש וכה"ג כ' התו' ריש גיטון בד"ה והס' לאו וכו' דאפי' לא טעני' להו מזוייף טענין להו פרוע כיון שהיא עצמו יכול'ו' פרוע כמנו דמזוייף וכמו כשטר כיס דלא טעני' להו נאכפו וטעני' להו החזרתי אלמא אפי' ג' דאכובס לא הוה נאמן לו' החזרתי אלא כמנו דנאכפול' יתומי' לא טעני' להו נאכפו אפי' טעני' להו החזרתי וכן פרוע כמנו דמזוייף וכ' ה"ה שם כפ' כהרא דכתו' וכתשו' ע"ש וה"כ אפי' הם טענת פרוובול לא שכיחא טעני' להו חנאי וכו' דטענת חנאי שכיחא וכיון שאכובס היה נאמן כה כמנו טעני' להו לורשי' ומת שתמה ה' ככה"ג הב' חות מו' על הרי"כ ש דאפי' דלא כמאן דנס הרח"כ דהטור בס' ק' חרס' ל' דטועני' לורש אפי' לחוב לורש חרד ה"ד לפחויק ולא להוליא והרי"כ ש ס"ל דאפי' להוליא טעני' לורש לחוב לורש אחר ע"ש וכן תמה ה' גדולי הרומה כשער י"ד ח' טוני' דהרי"כ ש חונק על הטורוסוכר כהר"א אכר כהק'ט דעולם טוענין לורש אפי' להוליא ע"ש ל' לכאורה נראה דנס כעל העיטור דס"ל דהין טוענין להם ה"ד לענין שזין ורשי המנהג' ריכ' לוסבע שנה נפיעו הם עצמם כמ"ס הפרישה שם וס"ע משום דהין לחשוד הוקם מוריש שנפיעו ותיבעי' או גאוס דוירכי המנוס טועני' כרי שנה נפיענו מאכובס וכ"כ ה' ככה"ג וכן נוסח' דכאשר השטר כירו מדאורייתא נוטל בלה שבעה הנה שחכמים החמירו שנה יפיע מן היתומי' הנה כשבעה וכן יתומי' מן היתומי' כשמה ושתא אבל כברי' שמה לא טעני' לורשי' שמה לחוב לורש אחר שטוען כרי' לכל הרח"כ דהטור ס"ל דח' פה טועני' להם לפחויק הממון כודס' אבל הכא דמנה ושמא לכ' טועני' לורש אפי' לחוב ונהוליא מורש אחר וכה"ה לק"מ דאפי' הלוח עצמו קי'ת ומכחיש כברי' שנה הים חנה' סוכר הרי"כ ש דנאמן שמה כטענת חנאי כמנו דפרוובול וכ"ש נגד ורשון שטועני' שמה וכה"ג כ' הרש"כ כה' כמיוחסות סי' ר' כ' ומהר"ק קורט' ק"מ ע"ש ואל' כ' יתומי' עס היתומים הוא כמלוה ולי' וטועני' לורשי' המלוה נה' שהיה חכ' הם טוען שהים נאמן אפי' נגד הנהג' עצמו והה דהין טוענין לורש כמקום יורש אחר להוליא ה"ד כטענה שהליה עצמו הוה נאמן הכל הכה ששנים עצמו חינו נהמן ודחי דהין טועני' לורשי' טענה שנה היה גח"ג כנה רחיה ועיין בכתשו' הרש"כ כה"ג כ' כ' טעני' דטוענין לורש שמה הרי"כ פרוובול הו' חנאי וכו' חנינו לגבות מנאמנה

כ"ח דיו' ל"ב והמתחבר פסול משנה פ"י דשיעיה וכו' דנס נבי שט"ח המוקדמי' פסולי' ר' יוחנן המר' פסולי' ממש רש' ככל חומד' חינו מוכה הלא משעת הכתב ובהני' פרוובול כין מוקדס' כין מחוקר כשר ואינו מוכה הנח משעת הכתב והס' א"ת כן כשטיות מה כין פרוובול מה כין שטר וכ' ה' י"ט ג"ל דהכוסקי' ס"ל דסתם מהני' נה' משמע. כן דהה' כהר' ניסנה קהני פסול דפרוובול ופסול דש' נאך דה' ז"ס הירוש' ע"ש. ולא דק דכפ' קו"ל מוקד' ר"ל מהני' דש"ט המוקדמי'

הרמ"כ פכ"ה מה' מלוה ובעל התרומות שם ד' וז"ל ודו' דכזהני' פרוובול על קרקע של א' מהם מדין ערב * **כ"ה דיו' כ"ח** יתומים קטנים שיש להם מלוה וכו' משמע אפי' הלוח הם כמ"ס הרי"ן כנס כר"ה והרמ"בן דהו' מה שירשו מאכובס ה"ל כהמרו' וכפרי' רש"א כל בעל משה ירו ולא הירש וכו' וכ"כ הרי"ע כה' כחי' כס' וכ"כ מהר"י קורקוס פ"ע ומה"ש שב"כ דעה הרמ"כ וכן ל' בעל העיטור דמ"ט ע"ד ובעל התרומות פער מה' כו' ד' אבל יתומים שהלוח לאכריס ה"ל פרוובול וכו' ע"ש ונר' דודחי אפי' יתומים גדולים מה שירשו מאכובס הוין שביעית משמטתו וכ"כ הרמ"כ ככתשו' הוכחה בכתשו' הר"ש כלל ע"ז דהין שביעית משמטת כה הירשי' אפי' הם גדולי' ומרן ככ"י נדחק דמיירו כשהיה מורישם שותף עם אחים דהו' כפקדון הו' כמלוה וכגון שהיו קטנים כשמת אביהם וכו' ומהר"ש ח"ב כו' ל' הק' דהו' כשוקף גח' ארי' יורשים וכו' ומהר"ה כו' ל' ג' כ' דס' דכיון שמת מורישם ונתבטל' השוקפות דהו' כמלוה לורשי' קמ"ל ע"ש וליחא דה"ד ככטלו' הנהיפה כפי' שרלו הסהפים הו' הירשים לחלוק הכל כל שנה בטנו כפי' עדיין כשהיפה קיימת כמ"ס ההורוני' הניה ה' ככה"ג כסו' קע"ד הו' קע"ב ע"ש ודוקק לומר דמיירו לשריו השיעיה הו' הירשי' לחוק דהו' כמלוה ומלחתי השו' כרמ"כ כס' פחר הדור סי' קכ"ז וז"ל הם הוב היתומים כשנה השמטה רינו כשאר חובות דענמא הו' לה' וכו' חכוכה לא יפסד חוב היתומים וסתם יורש אפי' יהא גדול וכו' ע"ש הו' דמיירו' כחוב היתומים ונר' שבה' חוב שירשו מאכובס ואינו משמט כהמנר רבי שמעון כל בעל משה ירו ולא הירש ומהם יורש אפי' גדול וה' גדולי' הרומה דק' כ"ט כ' לא נ' לתי' נריה' זו רר"ש כפרי' ואלו' וכו' והו' חוספהת פ' ח' דשיעיה וז"ל רש"א הוה משמט וחין יורשו משמטו' כ' שמוט כל בעל משה ירו וכו' ובעל העיטור דק' ה' הכי' חוספת' זו ע"ש והרש"כ כה' כהשו' ח"ג כו' כ"ז וכל דבר השמט שטען נמוהל דיתומים ה"ל פרוובול לא המרו' אלא כיתומים קטני' אפי' ישו מאכובס שביעית משמטת דהו' משום דעברה השמטה כהי' הויהם כנוכר כשחלה שם הם כן אפי' יתומים קטנים כרי נשח' כהי' אביהם *

כ"ו דיו' ג"ט יתומים וכו' מהר"ה כתבו מהר"ש ח"ב כו' ל' ג' דהכשר דהין טועני' ליתומי' שמה היה לאכובס פרוובול הנה בשמה חר' שער' שביעיה וכו' ע"ש וז"ל שגדי' כ' הרש"כ כה' וז"ל חנה דק"ל ההל' הגברוך שמונה נמימד' יתומי' ה"ן פרוובול דה' טעני' נכו' מהו דמי' טעין הכוהן למוטען במירידשכוח ומני' וה"כ טעני' נהו דינמ' הו' להכובס פרוובול הו' ע' מ' כן הנוהו בלח ובימיט' נו' כשיעיה הלא דל' דמכתי ה' נה' דהינה כהרי דהו' תמן כשעת הלוחה ומסהרירי' דלה' ההני מודי' וכן נמי' לה' זשה וד' מתוך ירו' ע' ד שמה ולא מוכר דנריו ונה כתב פרוובול וכו' ע"ש וה"ה דהין טועני' יתומי' שמה היה לאכובס פרוובול הלא כשמת חר' דעברה שביעית היתה דהשפיע' כמולל כיתומים קטנים דהפי' מה' הויה כ' הו' ג' טעם קודם שביעיה נוב' חר' שביעיה דק"ל פרוובול דכ"ד הויהם של יתומים וז"ל הנו"כ כ' בהכו' ונמדנו רהובן כהובן עליו חוב כשטר קודם השמטה ככני שנים לני' ומת' לוי' המלוה קודם ששנה ג' וכניח חר' וכן יורש ועברה השמטה והכטר קייס וכשכע' כן נוי' הנה רהובן במנוס שס' עליו וכו' הנוכה קהוב קייס והייב לכרוע לורש לפי כעיקר כידוש

המקדמי' כסילי' כר"מ דקונסי' איתו ור"י מוקי' לה אפי'
כרכנו גזירה שמה ינכה חזון ה' רב"ש א"כ לב"ע
פכול ס' מש' וכבר כ' הר"ס כהנ"י הר"ס ב"א ח"ג ס' ג'
ג' דכריוס' לא פליגי ר"י ור"ל כפי' דמתני' חלה ס' פ'
יוחנן אמר פסילים ממש כלומר הדין כך דהשטר פסול
ממש וכו' ור"ל אמר גובה מכאן ולהכא פ' כ' הדין נוחן
דגובה מכאן ולהכא דהא מוקי' מהכ"י כר"מ וליה הולכת'
כוותיה דהין הלכה כר"מ כקנסיתיו חלה כרכנן דלא קנסי'
חלה כ' ור"ל ה"ך ר"י מודה כן דמק' ר"ל ור"ל וזה תני'
פרובול בין מוקדס בין מהוחר כשר והא' חתה הוחר בשאר
סטרוה כן מה בין פרוכול ומה בין שטר ח"כ נמשע
מדמיותי ר"י הא מתני' דס"ל כוותה דהי' לא וכו' חלה ודתי'
ס"ל דהולכתה כיה' ור"ע ר' פליגא עלה דמתני' דשביעית
וכו' בה' היתה כר"מ וכרייתה' חתה' כרכנן ור"ע דמוקי'
מהני' דש"טח המוקדמי' פסוילס' חתה' דרכנן' כינו מסוס
דכי'ך למגור דגבי ממשעבדי הכל פרוכול לא שייך
למגור לענין משעבדי דהא פרוכול חתה' חלה על מלוה
ע"פ ה' על גילה כשטר סגה בהחיות וכו' וכבר דחה
זה הר"ס כה' כס' קי' ד' דר' דירוש' הוי' ר"י דגמרי' כנטיין
פ' השו"ח דהמרי' חתס' וכו' ר"י ור"ל דהמרי' תרויהו
כשטר שתיין בו החיות הכל שטר טיש בו החיות חתו
משמט והתי' כותיקו וכו' וא' פה הדר ר"י ואמר וכו' מפני
שהנו מדמ' נעסס מעשה וכו' ע"ש וכן בירוש' והביאו
הר"ס סס' חתה' עובדה קמי' ר"י כשטר שתיין בו החיות
נכסי' והורה דמשמט חמר מפני שהנו וכו' כלומר מן הדין
חיו משמט וכו' דהא כשיש בו החיות דמי דקסדר ר"י
החיות ט"ס כשטר מלוה וכו' ע"ש והתו' כפ' השולח
כד"ה שטר וכו' כ' אע"ג דהמרי' געיל כפ"כ דהוגס קנס
ועתוי' שוקפן כמלוה משמטי' וכו' וכן כחוכ' משחפטס'
והזקוף משמטת' הע"ג דגבו מהשעבדי' מ"מ חלס טפי
כשכורס שטכוד כשטר ע"ש הרי דלא חתה' חתו משמט
חלה שטר טיש בו החיות גפירס' חכל כהס' כטר הע"ג
דהחיות ג"ס כשמט' ה"כ שייך פרוכול לגנות ממשעבדי'
וא"ל דמתני' דפרובול סמ' הוחר פסול מיי' כמלוה כשטר
וכרכנן דהחיות ט"ס וכרייתה' מיי' כמלוה ע"פ ה' וכשטר
כהין בו החיות והתי' כר"מ רנה קמרי' החיות ט"ס
ולכך פרוכול המוחר כשר דלובה למגור כיון דה' גבי
ממשעבדיו למסקנה דר' יוחנן ה"ל דהך כרייתה' היתה
ככרייתה' דקהני' כטר טיש בו החיות נכס' ה' נמשע
דמוקילה ר"י כפ' השולח ככ"ס דהמרי' שטר העומר
לונכות ככנו דמיומ' פרוכול המוחר כשר דלא שייך
פרובול לגבות ממשעבדי' חכל מהני' דשביעית התי'
ככ"ה דהפי' כטר טיש בו החיות נכס' גה' הוי' ככנו
ומשעבדיו מ"ס פרוכול המוחר פסול לגמרי' דהפי'
לרכנן גזרי' לגבות ממשעבדי' וכ"כ בעל העיטור דף מ"ט
ע"ג דהין גובי' בו כלל ע"ש

ב"ט דין ל"ג נהמן וכו' התו' והר"ס כ' כסס
ר' ת' נהמן בלא שכועה וכ"כ
כס' מנ' להין רע' הומה' רי קורקוס כפ' ט"כ' סכן נראה
דכה' הרמ' ככ' ע"ש וכ' הכ"ח נר' דס"ג כיון שסומכים על
גחוקה דלא כביק התורה וכו' והוכני' משחטת וזראל
מומר לתהיבין כד' המרי' כד'ס חולין וכ"ס דקומכין עלה
לכני' ממון ע"ש וק' דהא יקי' כ' כשמוחל כד'ס
פיק המוכר פירות דהין הוכני' כממון חמר הרוב
וכ"ס חמר חוקה וכן קי"ל כתי' דכרייתה' חתס'
דכור שיהי' גובה וכו' דהין הולכין אחר החוקה

וה' הרמ' כן כמלחמות כפרק האשה שנתארמלה נכי'
הי ערער דגולנותה חרי ותי' נוכחו וכו' ר"ע ר' ענ' דאיכא
לאוקמ' החוקת' דממונה ערופה ח"כ סקול' ניסול לא
עכדי' עובדה להפיקי' ממונו מחוקת מרות ואיך חעלס'
על דעהך דמשוס חוק' כעלמה מפקי' והלא חף כתר
רוכה לא חזני' כממון וכ"כ בס' הזכות סי' ס"כ ע"ש ור"כ
המוכר פירות וכו' וכ"כ בס' הזכות סי' ס"כ ע"ש ור"כ
אע"ג דלענין היסודת סומכין על חוקה זו דלא שביק
התורה וכו' ואוכלין משחטת וזראל מומר לתהיבין מ"מ
לענין ממון חין הולכי' חתרים לקוליה ממון מחוקת
מרוס

ושוב ראוי להרש' כן בחשו' ח"א סי' פ' שהק' על
הרמ"כ בס' ז' מה' נחלות ור"ל חכל ע"ק
כיון שאין שם עדים וזה מת ויש לר' שנוכל לו' שעדיין
חיה וכו' לא ה"ל למעבר עובדה משוס דרוב' סס'
למותה דהא קי"ל פפ' המוכר פירות דהין הולכי' כממון
חמר הרוב כשמוחל וכו' ור"ל דשאינו חבא דלאו רוכה הוא
חלה חוקה וכן מוכח ל' הרמ' ככ' סב' אס' העירו עדים
כדכריס' שחוקתס' למותס' וכו' וא' ענ' דלא חזני' כתר רוכה
כתר חוקה אפסר דחזני' חלה שעדיין ק' דהס' משמע
דשמוחל ס"ל דהפי' מאן דחזני' כתר חוקה ה"מ כחוקס'
דהיתא קמן כנון גמל המוחר בין הנמליס' וגמלא גמל
היוג כלרו כידוע שזה הינו חכל כעלמא לא וכו' ור"ל
בוה וכו' לא חמרוכין חלה עם לרוך דכר חמר והוא חכרן
זכרו וע"ז ס' ס' ס' כיון שכענין שחוקת' למותס' העירו
וגס' חכר כל זכר לו וכו' חומרן דעת' שזהו דאי מת וזנו
סומכין על חומר' דעתס' וכו' ע"ש כ' הרי דלא חזני' כתר
חוקס' חלה כנון גמל המוחר בין הנמליס' וגמלא גמל
הרוב משוס דחוק' דחוקת' קמן סיה' וכו' דס"ל דחוק' זו
דמיא לחוקת דהין חרס' פורע כחוק' זמנו דהמרי' כפ' ק'
דכ"כ רגובי' חפי' מוחומי' בלא שכועה וכ' התו' סס'
דחוק' ערופה משטר רח"ל שכועה וכשטר לא מהני'
טעמא דשטרך כדיו מ"כ לפוטרו משכועה ע"ש ור"כ
מכח חוקה דלא שביק סיהרת וכו' גובי' בלא שכועה
וכבר כ' מהר' יומע חת"ה סי' כ"ו דהך חוק' ערופה
מרוכה דהא בלא מגו חתו נחמן ומולחין ממון ולא בירוב
חלה דהא דהמרי' רוב עדיף מחוק' חיינו חוק' שאינה כהא
מכח סברה חלה דהמרי' העמיר דבר על חוקתו חכל
חוק' דהין חרס' פורע כחוק' זמנו כלה מכח סברה דחשיב
כעדים וכו' ע"ש וכ"כ מהר' יקו' שרס' ע"כ ור"ע ל' חמר
כחבת דבסברה נכונה ריש לנו חוקה דחוקי' ממונה
כחוקת מהריה עגד חוקה דרב המנוח ידע כי כמס'
חוקות יס' כתלמוד חמר מחמת' מוליה' ממון כנון חוקה
דר"ל פ' ק' רב"כ וחוקה דהין העדים חותמים על השטר
חל"כ נעשה גדול כפ"כ דכתו' וכהנה דכות וליה חמר'
דחוקה דחוקי' ממונה כחוקת' מהריה תעמוד מנדר והטעם
כיון למכין כי ז"ל חוקי' ממונה כחוקת' מהריה חלה
כנגד חוקה דהתי' ממונה כנון חוקת' הנוף חכל סוכה
דחוקה כלה מחמת טעם כנון חוקה דהין חרס' פורע
כחוק' זמנו חו חוקה דהין חרס' סתה ככוס חלה ח"כ
בדוק דפ' המדיר פביטה דהין חוקת' ממון עומדת כנגדו
שהרי בהיות החוקה סיה' חתית חין חוקת' ממונו כלום
דחם הוא דלא פרעו שהרי כחוק' זמני' הוא גמל' זס' מחוקק
כממון חלה כדיו וכן כולס' חכל כמק' חוקה הנוף פשיטה
דחוקת' ממון מהני' כנגד חוקת' הנוף כנון חוקי' כחוקת'
כתונה שהרי טלדה כחולה ור"ע ר' כעלמה פכני' חין זה
חלה מטעם דהין לנו כבדוק קולר' וההשתנות משעת'
דחוקתו

רחוקו אחריו ומסים כך דין הוא דלא חוקי ממונה
 בחוקה מריה כנגדה דג"כ הו"ל לכו לכו להשתנות ממון
 מיד בעליו כי אם כהשירי וכיח אכל כנגד החוקי התלויות
 בסברה דק"ל לרכנן הכי הוא פשיטא דלא תעמוד חוקת
 ממונה כדפי' לעיל ורחיה יש מפ' המדיר עכ"ל הרי שכ'
 דלא חמרי' חוקי ממונ' כחוק' מהריה חלה כנגד חוקת הנוף
 בהיה עשייה להשתנות אכל כנגד חוקת התלויות כסברה
 וק"ל לרכנן הכי הא' עדיפא מחוקת ממונ' והטור כ' כסס
 הר"מ שהיה נאמן הכל לדין שביעה וכו' וכ' ס' כנ"ה
 מדכ' זה אחר שנהמר תנאי וכו' יש לדון דדוקא בטוען
 הנאי וכו' שאינו נאמן חלה כמנו לדין ליטבע אכל בטוען
 פרוזבול הו"ל ואחד מודה דנאמן בלא שביעה וליכא לאק'
 דה"כ בטענת תנאי וכו' והא' נאמן בלא שביעה כמנו
 דפרוזבול הו"ל דנאמן בלא שביעה דהוה ס"ל דמנו
 לפטור משביעה לא חמרי' ע"ש ולא זכר נו"ש ה' גדולי
 תרומה הכי' ה' עלמנו כדני' מנו אות קס"ט דהא' דלא
 חמרי' מנו לפטור משביעה ה"ד כשאין המנו מעלה
 ומוריד לענין הממונ' עלמנו דכלה המנו נאמן להוליא
 הממונ' או להחזיקי הלח דכלה המנו היס' חייב שביעה
 והתק' כה' לפטור משביעה נכח המנו כזה לא חמרי' וכן
 מנו לפטור משביעה הכל חס' המנו כה' על עיקר הממונ'
 הנכ' מיעיל לפטור גם משביעה ע"ש וה"כ ה' דחמו
 נאמן לכוותי' הממונ' כטענת תנאי וכו' הלא מנח המנו
 דפרוזבול ה' ל' ואחד דהמנו כה' על עיקר הממונ' הנכ'
 מיעיל לפטור גם משביעה מיהו ככר' הוכחתי בסו"כ כ"ח
 דלעולם לא חמרי' מנו לפטור משביעה וקדריב' מסתבר
 כיון דטענתו גרועה דכלה המנו הו"ן נאמן לענין הממונ'
 לא חמרי' מנו לפטור משביעה וכיון דאפי' בטענה טובה
 דנאמן דלא מנו נח' חמרי' המנו לפטור משביעה כ"כ
 בטענה גרועה ע"ש וה"כ חפשי' דטענת פרוזבול הו"ל
 ואחד ה"ל ליטבע ובטענת תנאי וכו' סיכר ה' מה' דהדין
 ליטבע ונר' מוסס דטענת פרוזבול וכו' מנה טוען
 כרי' והנה שמה שאינו מכחשו וכיון דחייב חוקה דלא
 שביק הקורא וכו' וכרי' ושמה הוא ה"ל ליטבע וכ"ה הנ' כ'
 קר"י בן פנחס כתשו' הכי' זה בעל התרומות שגה כ"ט
 ח"כ סו"ר ו' ו' וכן נמי הי' חזקי ותבע לכ' עה' וחייב
 פועל דמכחשו ליה שקיל מניה כה' שביעה וד' נמנה ל'
 בידך והנה חומר הינו יורע חס' לוחי' חס' נחו' דמשתבע
 היסת ומפטור מסוס דהתם היכח כרי' גבי' תובע וסוק'
 ממונה גבי' נכצע וחוקי' ממונה כחוקת מריה טפי' עדיף
 וכו' חכ' הכה' גבי' חנוני' חייב חרי' הנפיש חוק' שליח עושה
 שליחותו וכרי' ומדתי' חוקת ממונ' מקמי' תרתי' ומ' נל'
 דכל היכח דחייב חרי' הנפיש כה' נ' מרתי' חוקת ממונ'
 מקמי' וכו' דהו"ן הנפיש חס' החשה ולא מלח' גם בתנאי וכו'
 ר"ג חומר נהמנת והלכה כוונתה וטענתה מסוס דחייב
 חוק' דנפשה כהדי' כריה' ושמה ח"ג חייב חוקת המנו כהדי'
 כריה' ושמה ומדתי' חוקת ממונ' מקמי' הו"ן חרי' הנפיש
 וסקי' כה' שביעה וכו' ומחיר' נ' נמה' המוניה הולכות
 ע' נכסי' השתו' והמטיר' כיון וספיי' כור' החס' וספרי'
 דמשתבע על מהי' דחכמי' וסקי' הע"ג' דנפשה מאן
 דמכחשו נהו' והכח פטרת ליה נפשי' כדלה' מכחשו ליה
 פועל מוסס דחייב גבי' חנוני' חרי' חס' חוקת שליח עושה
 טענתו וכו' והיכח כריה' ושמה וכו' מוכיח הולכות על
 נכסי' השתו' וחכריה' ניתח' הנה' כריה' ושמה' וליכא חוקת
 כהו' מ"ה חו' כו' שביעה וכו' עכ"ל הרי שכ' דגבי' חנוני'
 כיון דחייב חרי' חוקתו וכריה' נועל' בלא' שביעה' וה"כ
 פרוזבול פרוזבול ג"כ ואחד דחייב חרי' חוקתו דהש"ך

הקורא וכו' וגם כריה' ושמה נוטל' בלא' שביעה אכל
 בטוען תנאי וכו' דהו"ן כריה' וכו' לדין ליטבע להוליא
 ממונ' וכן מלחתי' למה' חס' כתשו' הקלות סו"קס' וז"ל
 העפ' ששמעתי' הו"מרים משס' ר"ת שראובן שאמר לש'
 הלוותני מיד ליד ושמעון משיב' לו לא חלה' ע"י' גוי' דנאמן
 שמעו' בלא' שביעה מסוס דלא שביק הקורא וכו' ורחיה
 מפ' השולח נאמן חס' לו' פרוזבול הו"ל ואחד דלא שביק
 וכו' יש גדולי' שחולקי' עליו ואומרים דלא דמנו דהתם לא'
 הוה יודע חס' הו"ל למלוה פרוזבול או לא וכו' אכל גבי'
 דביק שגלוה טוען טענת ורחיה' הלוותני רביח' דילמא לא'
 מהמניה ליה בלא' שביעה ופשי' לרבי' ר' ח"ל ה"מ הוכח'
 דנקט מלוה משכין דמ' מכ' סק' מאי' חמרי' לא' נשקי' ל'
 בלא' שביעה כיון דחייב טעמא רבה' דלא' שביק וכו' אכל
 כדדון זס' שהיה מוחוקת והוא כה' להוליא ממנה לא' מספי'
 מינה כיון שהיה טוענת ורחיה' ול' ד' להסו' דפרוזבול
 דמיהמני' ליה אפי' להוליא הינו' מסוס דלוה לא' מכחשו
 ליה וכו' ע"ש הרי שכ' דטענ' פרוזבול נאמן בלא' שביעה
 חפשי' להוליא משו' דהו"ן כריה' ושמה' אכל' ככריה' וכו'
 הינו' נאמן בלא' שביעה והיינו' ככרי' מה' ר"י פ'טע'
 דכרי' וכו' חרתי' דמסייעי' למלוה חוקה וכו' ושמה' חתי'
 חוקת ממונ' וטעל' בלא' שביעה אכל' ככריה' וכו' חוק'
 לחודה לא' מהני' לדחות חוק' ממונ' לטעל' בלא' שביעה
 ועיין בהשו' מה' חס' די' כו'טון סו"ן ל'א' שכ' דגם הטור
 שכתב שר' חס' כתב דכרי' דה' דנאמן בלא' שביעה ולא'
 חו' היינו' בין מקוס' שנסגו' למקוס' שלא' נהנו' אכל' הדין
 שכ' חס' מה' דהוב' דנאמן כמנו לדין שביעה ס' ל' לה' חס'
 דמנו לפטור משביעה לא' חמרי' ע"ש ונראה' שנמשך אחר
 מרן סו"ן י"ד חו' קס"ט גבי' רזובן שאמר לשמעון לקחת'
 ממני' רבי' וכו' שכ' וכו' רגס' חס' מודה כזה' דכיון
 שטוען לה' דמ' משביעין אותו דלא' קאמר דנאמן
 בנכ' שביעה חלה' כחומר לקחת' ע"י' גוי' וכו' והו"ן
 להקשית' כו' חמר' לה' דמ' ניהמני' כמנו דחי' בעי' חמר'
 ע"י' גוי' לקחת' דמנו לפטור משביעה לא' חמר' ע"ש
 וכבר תמה' ע"י' מהר' חס' כתשו' ח"כ סו"ן ל'כ' ובתשו'
 ח"ג סו"ן ד' דהרי' חס' נ' דחמרי' מנו לפטור משביעה
 וכן מהר' חס' כתשו' וחד' ככ' חס' כח' ד' ש' חפשי' חס' ל'
 דבשביעה היסת לכ"ע לא' חמרי' מנו לפטור משביעה
 כמ' חס' הרי' כה' כתשו' הכי' חס' מרן חס' כס' סו"ן
 גבי' שטרות וז"ל חס' ע"ן הקורא' כ' נאמן כמנו דחי' בעי'
 חמר' כחנסו' והיה ח"ל דחפשי' היסת חוט' נשבע כמנו דחי'
 טען נחנסו' שאינו נשבע חפשי' היסת חלה' דכ"ה הנ' לוכח'
 מנו דשביעה היסת כשיקדון' ומנה' ששופר' הכל' תקנת'
 דרכנן כחפשי' היסת וכיון דמרי' פטור' וחייב' רכנן' כי' היסת'
 ליה מנו נמי' חייב' שביעה היסת דלא' מהני' ליה מנו דודיה'
 טפי' משענת חורה' עלמנה' וזס' דעת רכובי' עכ"ל הרי'
 שכתב דנח' חמרי' מנו לפטור משביעה היסת רכובי'
 דמן' הדין נאמן ע"ן הטענה עלמנה' כה' שביעה' וה' פיה'
 חייבו' רכנן' נשבע' לה' מהני' מנו טפי' וכן הסכים' חס' ד'
 כסו"ן ל' ס' ק' ויע' ש"ח' כה' כ' בטוען' לה' מ' כ' רכנן'
 כיון דנאמן מנר' הטענה' עכמה' כה' מנו וחייבו' רכנן'
 שביעה חפשי' היכח' מנו חנוני' פוטור' משביעה דה' חמרי' מנו
 לפטור משביעה

אבל

בעל העטור כריה' פרוזבול דף מ"ט ודף כ'
 כתבו' נ' חמר' רכ' נאמן חס' חמר' פרוזבול
 הו"ל נהכר' ומסתבר' דנאמן בשביעה ע"ש הרי' דכטור'
 פרוזבול נמי' ס' ל' דלדין ליטבע והיינו' שביעה ככ' חס' וכן
 דחתי' נס' חו' נכתובות נפ' הכותב' כעשנה' דכ"ח
 שהכינו'

דסחם מתני' דלא כוותיה וק"ל סחם במהני' ומחלוקת
 בכרייהא ה"כס כסחם הכא לא ק"ל הכי כיון דרב דהוא
 המורה דמי לה והתימה על הר"ף וכו' וב"כ הר"ש ע"ש
 וב"ה כ' הר"ף בפ' הללו נערוות הע"ג דסחם לן הנח בר"מ
 דאמר קטנה לין לה קנס לית הלכה כוותיה דהא אמר
 רב זו ר"מ אבל חכמים אמרו וכו' והר"ש בס' כ' רר"ח
 והר"אבד פסקו בר"מ ונר' כמו שפסק הר"ף דלין סחם
 משנה נגד האמוראי' ע"ש ודבריה הר"א בר' בס' תמים דעים
 סי' רל"ז דאפי' רב ס"ל כחכמי' כיון דאמר ר' יוחנן הלכה
 כסחם משנה רב ור' הלכה כר"ע ע"ש וה"ל ע"ג דרב ס"ל
 נחכמים כיון דהתם מהני' כה"ק והר"י הלכה כהתם משנה
 לא ה"ל רב מיהו הר"א בר' בס' תמים דעים כו' רל"ט דף
 ג"ח ע"ד כ' רל"ז דהלכה כרב דאמר נהמן וכו' דהתקנה
 עביר מעשה והו' לאו דק"ל לא הוה עביר עובדה וכו' ע"ש
 אבל הר"ף נר' דס"ל דק"ל בר' יוחנן דאמר הלכה כהתם
 נגד רב ובס' כפ' ה"ל כמך הוועד ריבא דהוה כהתם ס"ל
 כרכנן וכו' ע"ש ועוד דכפ"ק דמכות אמר שמואל המלוה
 את חבירו ל' שנים שביעית משמכותו וכו' מתיב רב
 כהנה הומרי' כמה הדרס רולה ליתן וכו' וה"ל שביעית
 משמכותו כולהו נמי בעי שלומי ליה אמר רבא הכ"ע
 כמלוה על קמנכותו וכו' וכ' הויט' כה"ל יש מקשי' חמיה
 בעי שלומי דהא ק"ל שכול הדרס לומר פרוכול ה"ל והבד
 ואנן נמוטעני' ליה כדאמרינן גפ' הסולח וכו' והנכון
 דההיא הנלי הוא כדלוקח ע"ש ורב כהנה סבר כמ"ד היו
 נאמן וכו' ע"ש וה"ל הפטר סכן סוכר הר"ף רב כהנא
 ורבא דהוה כהתם דהתם לאוקמה כמלוה על המשכון וכו'
 פליגי על רב וה"ל דלוינו נאמן וק"ל כוותיהו מיהו ס"ל
 דלא בעי לזוקי מהני' דהתם דלא כהתם מתני' דכתובות.
ר"א ור"א עוד הלא שפוקה' לו וכו' כ' הר"ש כ"ץ
 כתשו ח"כ סי' ל"ט דהס הלוה לח טען
 כלום ושהק"ל לפתוח לו דודאי כיון שהס שתקו הני נמי
 שתקו' ואמרינן דתרויהו' לה שביקי התורה וכו' ע"ש וכו' ו'
 הרמ' כס' והס' מנ' הומרי' לכתבע שנס נוחס טען הנתבע
 הוה פרוכול שלו הומרי' נחובע הוה לך פרוכול והבד
 וכו' וכ' הרדב"ד דס"ל דלין הומרי' לכתבע כלום הוה נך
 פרוכול עד שטעון הנתבע הוה פרוכול שלו ע"ש.
ר"ב ואם אמר בן נהמן נר' דהס המר הינו יודע
 לין טעני' לו וב"כ מהר"ש כתש"ר א'
 סי' ק' בהומר הונו יודע הס נהתין לן מעות בדכית ועו'
 דלא אמרי' חוקה דנח שביק היתר וכו' ע"ש.
ר"ג דין ד' ד' וכו' הס חנ' המלו' הנלו' וכו' נאמן כמנו
 וכו' כ' ה' כהתם שער מ"ה סי'
 כ"כ וז' וה"ל דהא לא אמרי' מנו להפוקי ממנוה דכשלמה
 בחוב כשטר חוקמי ממנוה מקרו וכו' וי"ל דשהנו הבא
 דלחובע מסייע ליה חוקה דנח שביק התורה ואכיל היסודה
 ומ"ה נאמן החובע הע"פ שהחריס מוחוקי' ומולטי'
 ממנו וכו' ונר' דס"ל דכיון דכטענת הנחי' וכו' הלוה
 מכחישו בכרי' מנו להויה לה המרינן ככרי וכו' וה"עג
 דכטענת המנו הו' כריה ושמה דהס המר פרוכול הו'
 לי לין חבירו יודע כיון דהתם הו' כרי וכו' לה המרינן
 מנו להו' הנה משר' דחוקה מסייעתו דנח שביק וכו'
 ומהר"י נמט' כתשו' ה"ה סי' הוכיח כן מדברי
 ההוס' בפ"ק דכתובות גבי האומר פתח פתוח מלאתי
 בר' הלך וכו' ע"ש וז' מה' רס כתשו' הקורבו' סי' תתק"סג
 ונ"ל דמדבריה הוה רחוק נהמן לו' נתת נז' רשות נהשילי
 כמנו דהו' בעי המר נח' שהנניגיהו וסדף ככיתו בחוס
 דמנו להו' נמולטי' לה המרינן וכו' דנ"ל להקיה דמשקלסתי

נאנסתי רפ"ק דכתובות דמהומנא לה כמנו דהו' כעין
 אמרה מוכח ע"ז אני החתוך אלמא אמרי' מנו להו' מן
 הבעל כהו' דשאני התם דאמרינן מנו להעמיד הנוף על
 חוקתו ועוד דהוה טוענת כריה וק"ל טוען שמה אפי' השת'
 לא ידע בעל הס כדבריה או לא אבל הכא נהו דמיעקרא
 לא ידע שמה הס רהו' חייב לשלם המועד הס כש"ף בחוס
 הס ללו' ואס' שהשילו הס ללו' וכו' מ"מ השתה מיהו שהורה
 רחובן שהשילו לחתניו יודע שמעון וכו' הלכך כיון דרחובן
 מודה שהשילו לחתניו ללמוד כו' שמעון טוען שלא נתן
 לו רשות הו' ל' לדברי שמעון שלא נתן לו רשות ובהר"א
 שמודה רחובן שהשיל כשומר שמס' לשומר וכו' הרי
 דס' ל' דהא דהמרי' מנו להו' ככריה ושמה ה"ד דומיה
 דמשארסתי נאנסתי דאפי' עכשו לא ידע הבעל חס
 כדבריה הו' לא אבל חס לפי הטענה שטען עכשו הו'
 כרי וכו' ע"ג דהס היה טוען טענת המנו הו' ל' כרי
 ושמה לה אמרי' מנו להו' וה"ל כדמותה הלא כיון דחוקה
 מסייעת אמרינן מנו להו' כדאמרינן גבי משארסתי
 נאנסתי וכו' וב"כ ה"ל הנכ"י חות' כו' כשס מהר"ש
 דס' ל' דמנוה ע"פ מיורי' משוס דהו' ליכא מנו למנוה
 הלוה נהמן כמנו דפרעתו ולפ"ז כמלוה בשטר' חפי' בלא
 מנו נאמן ולא נהורה חלא בין כמלוה ע"פ בין כמלוה
 בשטר' וכו' וה"ל ח"כ כמלוה ע"פ לא יתא נהמן המלוה
 הו' כמנו כיון דהוה נלוה מנו דפרעתו ו"ל דחוקי' מנו
 כהו' מנו וחוקי' ממנוה בחיקת' התוכע דמסייע ליה
 חוקה ע"כ וכו' דודאי חפי' כמנוה כשטר' מיורי' ולין הלוה
 נהמן בלה מנו שהרי' כ' בעל התרומות כשלמה כחוב
 בשטר' וכו' אמרי' מנו לקומי שטר' וחפי' לחפוקי ממנוה
 וכו' הרי דאפי' כשטר' חנו נחמן חלא כמנו והמרינן מנו
 לקיים השטר' וה"ל כמלוה ע"פ הלוה נהמן כמנו דלא ה"ס
 או פרעתו והמדרכי' שכ' גבי רבות דנחמן הלוה לומר
 שהנוה לו בהתיר כמו שנאמן לו' פרוכול וכו' כ' מרן הכ"י
 י"ד סי' קס"ט דנ"ל דשטר' או משכון הוה כו' חבל חס
 הוה מנוה ע"פ פשיטא דחנן נאמן להו' חפי' כשכועה
 ע"ש ומהר"ש ח"כ סי' ל' כ' דה"ל דס' ל' דאפי' כמנוה
 ע"פ כנה משכון נחמן דחוק' דנח שביק היתר וכו' הו'
 כעדים ומנו כמקיס עדים נח אמרי' וב"כ כתשו' ח"ג סי'
 ק' ע"ש והוכדעת הרמ' כן והר"ש כה' נחמן הלוה
 כטענת תנאי וכו' מכת חוקה דנח שביק התורה וכו'
 ומ"ה ט' פותקי' לו שמה תנאי וכו' דבריה חשבי' לה וה"ל
 סע' ג' דחוקה דהין חדס פורע בתוך זמנו מ"ל כריס בתר'
 מנ' המרי' מנו במקוס חוקה הו' לא וק"ל קונא לכתבע
 ונהמן לו פרעתוך בתוך זמנו כמנו הכא חוקה גרוה
 היה והפי' מנו הינו עומד כנגדה וב"כ הר"ש כה' כתשו'
 ח"ד סי' ג"כ כמנוה ע"פ וז' ומסתברא שחוס נאמן דלא
 שביק התורה וכו' מיהו דוקה כטענת ע"מ שלא תשמט'
 בשביעית שהכל יודעי' כחוקה זו הכל טענת הפרוכול
 נר' ש' הינו נהמן שנה הורגנו עכשו כלל כפרוכול וכו' ע"ש
 נר' דס' ל' דהפי' כמנוה ע"פ והלוה מודה שלא פרע חלה
 שכה כטענת שמשס המלוה נהמן דנח שביק היתר וכו'
 והין הלוה נחמן שלא היה הנחי' חפי' חית ליה מנו דפרעתי
 הונס' דס' דחוקה דנח שביק התורה וכו' הו' כעדים ומנו
 במקוס עדים נח אמרי' דנח כל החוקית' שוות כנ"ש
 הר"ש כה' כתשו' ח"כ סי' רמ' הוכתשו' ח"ג סי' קל"ג
 ופי' ש"ע ע"ש ובכר' כ' ה' ככ"ה כס' פ"ב חות' קי"ב
 דנ"ל כע' נח המרינן מנו במקוס חוקה הלימת' ע"ש אבל
 ר' יוחס' כס' הר"ס שכ' דהס המשכון כו' והאמר המנוה
 שש' גוי' בק' נירו נטל רכית כנח שביעיה ס"ל דכנח
 המשכון

הוא שכן אינו נאמן להוציא משום דהלוהים לו מנוגד
 דכ"ל דחוקה זו לא עדיפה מחוקה דהין דרס פורע כהך
 זמנו דהמרינן מוגנדה ועוד למאי דק"ל דהין המלוה
 נהיג בבענה הנלו וכו' הלא במגו דפרוכול הי"ל ואבד
 וכו' ההרונב הכוס דטענה פרוכול הי"ל ואבד שאין הלוה
 מכחיבו נהמן כלה מגו הכל דטענה נהיג וכו'. שהלוה
 מכחיבו כבוי אינו נהמן הלא במגו דלא המרי' חוקה דלא
 שביק ההירה וכו' הלא כשהוה טוען ברי והלוה שמה ח"כ
 חוקה זו ברועה מחוק' דהין הדס כורע בתוך זמנו דהתס
 הלוה נהמן כלה שכועה הפי' הלוה מבחיבו וה"ה מהני
 מגו כנגדה ואפי' בשטר הס הלוה המר פרעתיך המלוה
 נהמן מכח חוקה דשטרך בודי מ"כ הלא טיכול להשכיעו
 והלו הכה ח"כ טוען הלוה כרי שלא כתב פרוכול הו שלא
 היה הנלו וכו' הין המלוה נהמן הפי' כמלוה בשטר שחין
 ללוה מגו ח"כ חוקה זו דלא שביק התורה וכו' ברועה
 הכי' משטר דכמקום שטר המרינן מגו וכו' גכי חוקה זו
 דורתי הלוה נהמן גם מהר"ל כל כפי' השוכח סי' מ"ז כ'
 דהמרדני מיידי בשטר דכמלוה ע"פ דרתי דנהמן הלוה
 כמגו דנה"דס הו כרעה הוה"ה"ל מאי חיות דמכת המנו
 נקמוך הנה דנה שטוק בהירה והכול ה"כורה מ"מ ק"מנ"ל
 להוציא ממונה הפי' בשכועה ע"ס*

וב"ב למאי דק"ל דהפי' כשטר הין המלוה נהמן
 כטענה תנאי וכו' הלא במגו ק' דה"כ במלוה
 ע"פ יכה נהמן הלוה כמנו הפי' הובה מגו למלוה דהוקי
 מגו להרי מגו וה"ל כרי וכרי והנו"מעה דהה כשטר
 אע"ג דהין ללוה מגו הין המלוה נהמן כלה מגו כמקום
 שהין כותבו פרוכול וטען המלוה הנלו וכו' ז"ל במלום
 ע"פ חוקי מגו לנכי מגו והמ"מעה*

וי"ט לכתובת כמלוה בשטר והמלוה טען הנלו וכו'
 והורה הנה כן הלא כטען פרעתי הס נהמן
 כמנו שהיה יכול להכחיש כתנאי דהמרי' כפי' המוכר הת
 הכיה כמקיד הלל חזירו כשטר דנהמן לו' החורתי כמנו
 דנהכיו וכו' דה"כ שס הכל כמנוה בשטר לה מני לוח
 טעין כרעה דה"ל הירך שטרך בודי מאי בעי דגכי לוח
 ניכה נגו דהכי נהכיו דין נכלס דמנוה נהולכה ניהנה
 ע"ס הננוה המרי' מגו כמקום שטר וכו' בשטר שעררה
 עליו שמה נהמן הלוה לו' פרעתי כמנו דנה היה תנאי
 וכן ק"ל דמורה בשטר שכתבו נריך לקייהו ונהמן הנוס
 לו' פרעהו כמנו דמוויק ול"ל דהתס כל שלא נקיים הני
 כט"ה הו כפה שהסר וכו' וכו' התו' בקמה דק ע"כ כר"ה
 הין וכו' דזה נלו מגו שהין השטר מהקיים הנח ענ פיו
 והכה כהסר וכו' ע"ס דמכה ברה דה"ל כיון שעררה
 שמה כעל הכטר וגה נקיים הנה על פיו כהורה שהיה
 הננוה ונפס שסר וכו' ע"ס ועוד דהה קי"ל דהפי' כמקום
 חוקה דהין דרס פורע בתוך זמנו המרי' מגו ונהמן נו'
 פרעהו כהך הזמן כמנו וכבר ב' התו' ככתר דק ה'
 כר"ה מי וכו' דהך חוקה עדיפה משטר דמכח חוקה
 גובה כלה שכועה והנו בשטר טעמה דשטרך כריד מ"כ
 נה גהני נפוטרו משכועה ע"ס ובעין דהמרי' מגו כמקום
 חוקה ב"ג דהמרי' מגו כמקום שטר וכו' כ"ה נהטן נו'
 פרעהו כמנו דנה הוה תנאי.

כ"ד הפטר דזה נה הוי מגו דשמה הוי עדים כשעת
 הנהוה והיה הנסיונפניה' והלוה ירה להכחיש
 שמה המלוה יביה העדום וכו' הנ"כ מהר"ש ח"כ סי' נ'
 נרעה ר' יוחס שכ' כטוען בהקפת קבות וכו' דנהמן
 כמנו דכרוכול וכו' וכו' הו' שהיט נהמן נו' פרוכול הין
 הכד נהמן הקהכע והין הקובע נהמן כמנו דתנאי וכו'

וב"ב ז"ל הר"ש כפי' הכתוב והבילו הני כה"ה
 סי' ג' נני ב' נהגר וכשעה הין לו עניך
 וכו' וז"ל הת הכחוב כשעותה מש' נהקפסת' נגון שמתרה
 שו נגנה ברו' וכו' דוקח הס מתה הכנח סס היה קיימת
 היה לנגה ניטבע שלה גפרעה ואס היה הימרת שגפרעה
 החד שגפרעה גהמנת במגו שיכולה נמחול וכו' הכל סס
 המנה שגפרעה קודם שגבר לה מהמנת כמגודתי כענין
 מחנה דהין זה מגו טוב דמי נהיה הסתה הנה לזכות
 לשכס דמו שטר מעניה הכל סס כפרעה קודם טינת חייבת
 לשכס הנה הרמים שקבנה מן סמכר ונמחית סר' וסוקף
 נדברי המש' דכל מוסל שטר חוב חינו חייב לשכס הנח דמי
 קמגר מ"מ כ' ע"נאו דנה גמירי והיה ירהה נמחית שמה
 תתחייב לשלס כל דמי השטר וכו' עכ"ב

ל"ד נאמן כמנו וכו' בן דעה הרמ"כס והטור
 ור' יוחס דלוי נאמן בטענת הנאי
 זכו' ללא כמנו דפרויבול היה ליואכד וכו' ככ"הג הנ"ט
 הות מ"ז דס"ל דטענת פרויבול ביו"ט והכר שהין הווס
 יכול להכחישו שכ' פרויבול כלה דעוה נאמן כלה מנו
 מכח חוקה דלה שביק הקוי ה וכו' הכל בטענת הנאי וכו'
 שהלוה מכחישו כברי הינו נאמן הלה במגובכו"ם המרדכי
 בשם ה' חוקיה ע"ש וכ"כ מהר"טן בהש"י ח"ד סי' ס"ז
 ע"ש וכן הכסיוס מהר"ל כל כפ' גבולה ביו"ט מ"ז הטעם זה
 הם טען פרויבול הו"ל והכר בענין שהלוה מבחישו כגון
 שה"ל הודית לי בפני עדים סלה כהכת פרויבול והעדים
 הלכו למ"ה הו מתו הו שה"ל היום שהתה הומר כהכת
 פרויבול כמקום פ' היית עמי כמקום החר לוי נאמן דלה
 המרויגן חוקה דלה שביק היתרה וכו' הלה כשהוח בוען
 ודעו והלוה שמה סלה וכל להכחישו וכו' ע"כ

ובן מלחתי למה רם בתשו' הקלרות סי' קס"ו וז"ל
 העפ"י ששמעתי מפי ר"ת שרהובן שאמר לשמעון
 הלוהני מיר ליר כר"ק ושמעון גנסיכ לך הלא ע"י גוי
 דמהינין שמעון בלה שבועה מסיס דנה שביק היתרה וכו'
 ודאי גפ' השולח דנאמן הדיס לו' פרויבול ה"ל והכר דלה
 שביק וכו' ים גדולים שהולקיס עליו והומרים דלה דמי
 דהס לוח לא הו יודע הם היה לו למ"ה פרויבול הו לא
 וכו' הכל גבי רבית שהנהו בוען טענת ודחי הויתני
 דבית דולמס לה מהימן כנח שבועה וספי' גבדרי ר"ת
 ה"ל ה"מ הובא דנקיש מלוס מכבון דמ"מ סקין וכו' הכל
 בגדון זו שהיא מוסאקת והוסי כס לקוליס ממנה לח מפקי'
 מניה כיון שהיה בוענת טענת ודחיוג' דההיקה דפרויבול
 דמהימ' ליה הפי' להלויה היינו מנחם דוה לא מכחיש
 ליה וכו' עכ"ל גרי דהס הויה מנחיש הינו גהמן סק
 בעענה פרויבול היה לי להוליק ממון וגהר"טן ע"כ
 רחיה ליה מהדפוקי עליה דרב ממקני' דהכותב ומוקי
 כהנהיובו' ולה גופי' דרב מייחי כלה כההשהומהני'
 מייחי בהכחה דחיו נאמן דהין לרף' וומר כהכחשה
 לכ"ע הינו נאמן ופשיטא דנ"ב למתני ורס"ב
 נח ביו' דנאמן מן הסכנה והולך מהחר המכחישו ע"ש
 וליה דמתני' קתני הויתיה כהו' והין עמה בט' היה
 הומיה הכר גיטוי וכוה הומר הכר סיבדי וכן ג' שהוליק
 בט' ק' והין עמו פרויבול הרי הולוג' יכרעו הנמיה רס"ב
 הומר מן הסכנה שהה בוכה כהו' סנה בט' וכו' גובה
 שנה כפרויובול וכוה דהשה גובה בתו' בלה ג' הפינו
 גכעט בוכ' כרי כפרויהבד סוברו ג"כ דכוותה כ"ח
 גובה שנה כפרויובול הפי' הוה מבחישו ככריוה"ב חומס
 דה"ק גה פניג הנה כמנחישו הכל כשהנהו בוען שמה
 נכ"ע המנוה גהני' וגימה דבמנוה ע"פ נאמן הלוה נומר
 שנה היה הנאי וכו' כמנו דנה' דמ' הו' פרעני וכן גבי
 דכיה שכ' המרדכי בשם ר' מפיס' דנאמן שהנהו לו
 בהקר דק"ל דנאמן הדס נו' פרויבול וכו' ג' מהר"טן ע"כ
 דודחי מייחי כהיה נו' שטר עליו דבמנוה ע"פ פשיטא
 דנאמן הלוה כמנו דנה' דס' הו' פרעני והת"ל מ' היתייית
 דבמבת חמנו הס נוין הקה דנה שביק היתרה והביל
 חבורה מ"מ ק' מ"ל נהוליה ממון יחוקתו ע"ש וב"כ
 מרן הכל יד' סי' קס"ט דבמנוה ע"פ פשיטא דקינו גהמן
 גנוב' הפי' כשכועה ע"ש ונר' דבמנוה ע"פ גמי הין
 הכוה נאמן בנה מגו דחוק' דנה שביק היתרה וכו' מוליחי'
 נאמן כמנו שגהמן נו' פרויבול ה"ל ואכר מכח חוקה זו
 הבג' מגו דנה' דס' הו' פרעני ודחי דנאמן דהס מ"כ כ"ס
 ג"כ הו' אמרו' מגו כמקום חוקה דהין הדס פורע כחוק
 אמר וק"ל קו לך נכתב' והס הין עדים כהנהו נאמן נו'

כרעהו כחוק הזמן כמנו דלהר"ס וכן ה"ס הכעו לאחר
 זמנו נאמן לו' פרעתי בזמני כמנו כמכור' כסי' ע"ח
 ע"ס"ה ג"ה ע"ג דשביעית בימן הזה דרכני הין מוליחי'
 כמון מיר ונהכע מכסק וין המי' הולה להוכע כמכור' ד
 כהכו' כרשב"ח ח"ב סי' ר"ח וכהשו' הרשב"א ס' שפ"ח
 ונהשו' מוהר"י קולון ושאר אחרונים שכ' ה"כ"הג הנכ"י
 הות כ"ח ע"ש ודע' ג' דבמק' גדונה לא אמרו' מגו
 כנגדה דהו' כעדים מ"מ נראה דחוק' זו ללא שביק היתרה
 וכו' לה עדיפה מחוק' דהין הדס פורע כחוק ומי ודפי'
 למ"ד דאמן המלוה לו' פרויבול הו' הנאי וכו' הפי' כשהלוה
 מכחישו כלה שבועה הקס' נמי כחוק' דהין הדס פורע
 כחוק זמני ק"ל דנאמן המלוה כלה שבועה חפי' הלוה
 מכחישו ודפי' הכי אמרו' מגו במקום חוקה וס"ל דכוותה
 וכו' למפי' דק"ל דנה אמרו' חוק' דנה שביק היתרה וכו'
 הלה כטוען פרויבול ה"ג ואכר דהין הלוה מכחישו ס"כ
 חוקה זו גיועה מחוק' דהין הדס פורע כחוק זמני דודאי
 המדרי' מגו כמקום חוקה ודע' ג' דהמלוה הית ליה מגו
 דפרויובול הינו והכר ביון דהלוה נמי הית ליה מגו דלהר"ט
 הו' פרעתי הין מוליחי' ממון ומ"ש בעל התרומות וז"ל
 וכן הס חובעו מגוה ע"פ וטען הלוה שפרויבול זה קודם
 בהלוהה נעשה והמלוה טען נח כי נהחר ההלוהה געשה
 זבן הס טען וכו' פסק הרמב"ם דהקובע נאמן כמנו
 שיבוג גו"פ וכו' היה ליואכד וכו' ל"ל דמיירי בדלויבא
 מגו דגהר"ט הו' פרעתי כגון ט"ס עדים על המנוס ולא
 זוהידיס מיירו הבג' כלה נאמן הלוה לו' פרויבול זה קודם
 הנוהה נעשה כמנו דנהר"ט הו' פרעתי כמ"ש

ל"ה בתב הרשב"י כתשו' ח"ב סי' ל"ט נשאף
 הס פותקי' לו' הנחי וכו' דה"ל דוקא
 פרויבול היה ליואכד משום דשמה היה טועה דכיון שאכר
 לח מהני ליה משכ"ב הנחי וכו' וזה שביב כ' בפור דהין הפרש
 כין טענת פרויבול הינו והכר להק' יוגו' דמסוס דלה שביק
 היתרה וכו' פותקי' לו' וב"כ הרשב"ה בתשו' וכו' פ'
 השונח בשם הרמב"ן וכ"כ הרשב"ה דעת הרמב"ם וכו' ע"ש
 זו"ל הרשב"ה כתשו' ח"ב סי' ג'ג' הס נאמן כפרויובול
 משום חוקה ס"ס שגהמן נו' הנחי היה כינוי לכינוי וקרויב
 הרבר ויתר לפי שפרויובול ה"ל שמה לא גזקקו לו' כ' דוכו'
 הנח שהני סבור כין כפרויובול כין כתבתי להס דלו' כ"ד
 לעתהו נו' פותקי' נו' פרויבול היה לך הו' תהיה לך לך
 וכו' וכ"כ בתשו' מ"ד סי' כ"ג וסי' נ"ב וסי' קכ"ז ע"כ
ב"הו גר' משום דס"ל דנאמן נו' הנחי וכו' כנח' מגו
 דהיה עדיפה טענת פרויבול דהמרי' חוקה
 דלה שביק היתרה וכו' הכנ' נדעת הרמב"ם דחינו נאמן
 לו' הנחי וכו' הנח' כמנו דפרויובול היה לך גר' דהס כתב
 פתחולו שנה פרויבול ה"ל וכו' והס הודס שנה כתב
 פרויבול הין פותקי' גו' שמה היה הנאי וכו' ביון דעענה
 ביועז הו'

לו' כתב הרשב"ה כתשו' ח"ב סי' ק"ר' דנאמן
 הפי' נכבות ממעבדי דהס טענה
 משום דלה שביק היתרה וכו' כודחי ננשו' ליה ונ"ה
 פותקי' גווח"ב הפי' לנכות ממעבדי גמירחי לא הפי'
 מכ' וכו' וחי מספ"ל הו' חתני הו' נח סו' כתב פרויבול הו'
 לה היתך הגו מויתין מיר זה מס' ודפי' מכ' עכ"ל ג' בר'
 דס' ג' דהע' ג' דשביעית כוה' דרכני הין מוליחי' ממון מיר
 הנכתב מס' וכ"כ הרשב"ה בתשו' ס' שפ"ח כיון שמתחוק'
 וזה קופס כממונוה הו' רוכה נהול' ה ממנו אמרו' המע"ס
 ע"ש וכי ה"ג אמרו' כפ' הסוג' גבי שטר שיסבו חתירות
 ככ' סוס וכי מפני שהו' מרמו' נעשה נעשה ע"ש ה"כ סי'
 חשיב' ס' הס כתב פרויבול הו' התנה לך היינו מויתין ממון
 שנהנה

מה שחזר באן תמצאנו בסוף הספר

כת"י ה' שטר כשר לגבות בו ממשעבדיו ע"כ ע"ש
 משמע אפי' לא ראו העדים ההלואה הוי שטר נמור
 לגבות בו ממשעבדיו ולא חיישי' שמא הקדים הזמן ועשו
 קטניא וגם הש"ך כ' שהעיר עדים על גוף הענין לא
 לקיים החתימה וכו' ע"ש דבר' שראו ג"כ ההלואה וכ"כ
 ה' חוות יאיר סי' ע"ח ע"ש לא משום דחיישי' שמא הקדים
 הזמן דהא חס כתב שטר וכתבו למלוה בפני עדי' משמע
 אפי' לא ראה ההלואה אלא שמכר השטר בפניהם לא
 חיישי' לקטניא שמא הקדים זמן לגבות ממשעבדיו ומ"ע
 מסקנת הירושלמי דהפי' לזה הזקן ומכר הבן אינו גובה
 ממשעבדיו לפי שאין לו קול הכל כשלוה הזקן ומכר הזקן
 בלא"ה אינו גובה ממשעבדיו משום חס קטניא וכ"כ
 הרשב"ה במנוחות סי' ע"ו ע"ש

ד ואם טען פרעתי נאמן וכו' דעת הר"ה
 והרמ"ה והרשב"ה והר"ה דהיכו יכול
 לומר פרעתי כמ"ס הריב"ש סי' קכ"ד ע"ש והמרדכי
 בסוף בתרא כ' שכ"כ בפ"ח"ה וכ"כ ר"י מפאריס דר"י
 חולק לדעולס אינו רגיל לפרוע חס לא יחזיר לו השטר בין
 במדינה בין בכת"י לכד ולא נחשוב כמלוה ע"פ אלה
 לענין שלא יגבה מן הלקוחו עכ"ל וכ"כ הסמ"ג בעשון
 ז"ד מ"ס והס דברי החו' בכתובות דף כ"ז בד"ה הוליא וכו'
 בשם ר"י ע"ש והר"ה"ש בכתו' שכ' שפסק רב אלפס וכן
 הרמב"ם וכן ר"י שיכול לו פרעתי וכו' הוא ר'ונה או ז"ל
 וכן ר"מ כמ"ס המרדכי שם שכן פסק ר' מאיר ע"ש ודברי
 רשב"ס הם כפ"ח"ה דף מ' גבי הוראה בפני ב' וכו' וכ"כ
 בכוף בתרא בד"ה ה"ג וכו' ע"ש והרשב"ה במנוחות סי'
 ע"ו הביא ריה"ז וז' תדע לך שהרי המפקיד חלל חבירו
 כשטר אינו גובה מנכסיו משעבדיו והפ"ה איכה מ"ד
 בפ' המוכר את הבית שאינו נאמן לומר החזרתי משום
 דה"ל שטרך בידו מ"כ ודע"ג דק"ל כמ"ד שהוא נאמן
 אין הדעת נותנת שנקלקו בדבר זה שזה אומר כיון שאינו
 גובה מנכסיו משעבדיו אינו חושש וכו' ע"ש והש"ך כ'
 דלק"מ דהתם אינו גובה ממשעבדיו מה"ט דיכול לו'
 החזרתי כמנו דנאנסו ע"ש ולפ"ה חס היה במקום שערוס
 מלווים שהיה צריך להביא ריה"ז על האונס דהינו נאמן לו'
 החזרתי כמבואר בסו' ר"י ע"ש ה"כ גובה מלקוחות אבל
 חס יכול לטעון נאנסו נאמן לומר החזרתי דהפי' אין טוענין
 ללקוחות נאנסו טוענין להו החזרתי כמנו דנאנסו והפי'
 חס מידה הנפקד שלא החזירו חיישי' לקטניא דק"ל בסו'
 ע"ז סב"ה מלוה שהאמין ללוה שיהא נאמן על השטר נומר
 שהוא פרוע וכו' אפי' אמר הלוה לא פרעתי אין המלוה
 טורף כשטר מהלקוחות דחיישי' לקטניא ע"ש וכה"ג כ'
 הריב"ש בסו' רס"ד וכמ"ס הש"ך סי' ק"ו ע"ש מיהו
 לע"ד דטועני' לזרשי' נאנסו ה"כ טועני' ללקוחות ונפו
 שטר כוש דסברי ריב"ז גולה הויבה בולו מהירשי' ולא
 טועני' להו נאנסו הרשב"ה וה"ן דמיידי ביתומי' גדולי'
 בטענת עצמם אינו החזירו לך ח"כ מודים שלא נאנסו
 ע"ש ח"כ ודאו אינו גובה מלקוחות דהון הודאת הורשי'
 כלום לחוב ללקוחות וטעני' להו נאנסו וה"ה אינו נאמן
 לו החזרתי אלמא אפי' כשטר שאינו גובה בו ממשעבדיו
 אמרי' שטרך בידו מ"כ והרשב"ה בתשו' הביאה מהר"ה"ס
 סי' קכ"ח ס"ל דטוענין לזרשים נאנסו ע"ש וכן ראיתי
 להרשב"ה בתשו' ח"ד סי' רמ"ט שכ' וז' רחובן שהוליא
 כת"י של שמעון אחיו שקבל ממנו פקדון וכו' אינו רואה
 ל' רחובן שיש זכות בכסיו ותומים חזו וחס' כשביעה לפי

שאלו טוענין ליתומים שמא לאחר מכאן החזיר הפקדון
 לאתו או שמא נאנס והפי' הפקדון חלל כשטר אינו גובה
 לא מן הורשי' ולא מלקוחות מן הטעם שאמרתי כמ"ס
 בפ' המוכר את הבית שטר כוש וכו' ע"ש הרי רס"ל
 דטוענין לזרשים וללקוחות נאנסו וה' חרות חיים בפ'
 המוכר את הבית כ' רס"ל לה"ף והרמב"ן דה"ג דלמאי
 רס"ד דפלוני בדרב סדרה ז"ל הלא טעני' להו נאנסו מ"מ
 למסקנא ז"ל רעני' להו נאנסו ופלוני בטענת נאנסו
 כמו בטענת החזרתי דמ"ס ח"א דנאנסו הוא אמר ומ"ס
 מלאך המות נאנסו ע"ש ולפ"ה השטר שאין גובה בו
 ממשעבדיו לא אמרי' שטרך בידו מ"כ והתם למאי רס"ד
 דמ"ד גובה בולו מה"ט רה"ל שטרך בידו מ"כ ה"כ גובה
 מלקוחות דהא לא טעני' וזרשי' וללקוחות נאנסו ולמ"ד
 דאינו גובה מחס"ה אינו גובה מלקוחות מה"ט דטועני'
 לזרשי' וללקוחות החזרתי מיהו למסקנא דכ"ע ס"ל כר"ח
 וטעמא דמ"ד דגובה כלו דה"ה דפרעיה הוא אמר אפשר
 דמודה דאינו גובה מלקוחות דדוקא ביתומים אמרי' הכי
 ולא בלקוחות כמו שפי' הסמ"ע בסו' ע"ח סק"ב דביתומי'
 ח"ה דפרע הוא מזה אביהם בשעת מיתה והיו היתומים
 או אפטר' טועני' לפני ב"ד שאביהם היה שפרעו משה"כ
 בלקוחות דה"ל שטוה בשעת מיתה והלקוח' לא ידעו שטוה
 שיטענו בן בכ"ד ע"ש טעם אחרת כ"ה"ל דוקא מיתומי'
 גובה מה"ט דה"ה דפרע' הוא מלוה והיו היתומי'
 טועני' כן אבל בלקוחות טועני' להם שטוה שנאנסו
 או שחזר אבל לתו' הר"ה כד' והר"ן דהתם מיידי
 ביתומים גדולים שטענו שאביהם החזיר ולכך אין
 טועני' להם נאנסו וה"כ לכ"ע אינו גובה מלקוחות
 דטועני' נאנסו וא"ה אינו נאמן לומר החזרתי מטעמא
 דשטרך בידו מ"כ ולא אמרי' כיון דהינו גובה בו מלקוחות
 לא חש להטעמו כדו :

ושוב ראיתי להר"עב"ה בחי' לשבועות גבי הין
 נשבעין על כפירת שעבוד קרקעות וז' ולפ"ה
 דוקא שטר מלוה ושעדים חתומים בו דהיינו סתם שטר
 אבל מלוה בכתב ידו חייב ולא הוי שעבוד קרקעות וכו'
 וכן שטר של פקדון הפילו בעדים שהרי אינו גובה בו
 מנכסיו משעבדיו דמינו דהו בעי' אמר נאנסו יכול לומר
 החזרתי ועוד שאין חייבו ושעבדו אלא בשעת פשיעת
 האונס ולית ליה קלא דליזדהרו לקוחות וכדפרושנא בפסק
 המוכר על שטר הוולא על היתומים רבינו ז"ל עכ"ל מבואר
 דס"ל דאפי' למ"ד שאינו נאמן לו החזרתי אפי' אינו
 גובה מנכסיו משעבדיו וכ"ה ר"ן שם דסבר רב עמרם
 היה דר"ח נאמן בלא שבועה ולא מנו משום דלא אמרין
 שטרך בידו מ"כ דשטר שאינו גובה מן הלקוחות אין אדם
 מקפיד עליו ומ"ה חקשי ליה ולימא ליה שטרך בידו מ"כ
 דאפי' אין אדם עשוי להניח שטרו ביה אחיים ע"ש הרי
 דשטר פקדון אינו גובה ממשעבדיו ראיתי להרשב"ה בתשו'
 ק"ג סי' חל"ה כה"ה שלותה בשטר ונשאת שכתב דבעל
 לוקח הוי וכו' וכו' דלוקח מטלטלי' אין ב' טורף ממנו
 חס לא כתב למלוה מטלטלי' ק"ג מ' בעל צמי חס הכניסה
 לו חשתי מטלטלי' לוקח הוי והפי' מלוה כשטר אין מוטאפי'
 מיהו ח"כ כתבה לו מטלטלי' ק"ג מ"כ מרכי' הגאונים
 שבי' המרדכי בפ' החובל מצאנו בתשו' ר' גרשום וכשערי
 שבועות דהון משביעין ח"ה על פיקדון והינה משלמת
 ח"כ וס"ל כ' נכסיו שאין לבעל רשות בהסוכן פסק כס'
 המקצועות ע"כ והא פיקדון עדיף ממלוה כשטר דפקדון
 לא ניתן להוליא ומלוה להוליא ניתנה וכל מיידי חס'
 הפקיד חלל כשטר דזית ליה קלא וא"ה אינה משלמת לא

מנכסיו שהיו לבעל רשות בהט ע"ש ולה זכר מ"ש
 הרש"כ"ה בתשו' דמפקיד חלל חבירו בשטר לכ"ע הינו
 גובה מנכסיו משועבדו משום דשטר פקדון לית ליה
 קלא כמ"ש הר"טוב"ח"ש למאי דק"ל דמפקיד חלל חבירו
 בשטר נחמן לו' החזרתו במגו דנאכסו ולה אמרי' שטרך
 כיוי מ"כ דפשיעה דהינו טורף מלקוחות דטועני ללקוחו'
 שהחזירוהו' הוא מורה שלא החזיר חיישי' לקטוניה וד"כ
 פקדון נרע ממלוה דמלוה בשטר גובה מלקוחות הכל
 פקדון חפי' בשטר הינו גובה מלקוחות בלל'.

ונראה

דזה תלו במחלוקת דהרמ"בס בפ"א מה'
 שאלה הניח להם הביהס פרה שחולה ומתה
 הין חייבי' בהנכסיה וכו' והס' הניח להם הביהס נכסיו
 ומתה משלמי' התדמיה מנכסיו וכו' הנ"מ שהרמ"בן
 והרש"כ"ה חלקו דק"ל ברב פפא דהינו חייב בחובו כ"ע
 שעה שחאנסה וד"כ חפי' שהניח להם נכסיו הם מתה
 פטוריסוכן דעת הרש"כ"ה והטור סי' שמ"ה ע"ש ח"כ
 הרש"כ"ה לא לשטחו דס"ל דשאל לה נשתעבדו נכסיו ועד
 שעה שחאנסה הוא דחייב וה"כ המפקיד חלל חבירו בשטר
 לא נשתעבדו נכסיו עד שעה שנגבנו או נאכדו וכו' כ
 הרש"כ"ה בתשו' ח"כ סי' של"ב ע"ש ח"כ ודחי דהינו טורף
 מלקוחות שלקוחות ואפי' אמרי' שטרך כיוי מ"כ הכל
 הרמב"ס דס"ל דחייב משעה משיכה ומנחתה שעה
 נשתעבדו נכסיו ח"כ ה"כ במקום דהין טועני' להם
 החזרתו גובה מלקוחות מיהו הרמ"בן ס"ל דק"ל דהינו
 חייב עד שעה שחאנסה וד"כ פקדון בשטר ודחי הינו גובה
 מלקוחות וכו' פקדון כהר"ה הסכים דנחמן לו' פרע בכתב יד
 והטעם שכיון שהינו גובה מן משועבדו הין מקפידו' עליו
 ומניתי' אחריו כד המלוה הע"פ שהוה פרוע מסה"כ בשטר
 מפני שיש לו קול ויולי נכסי דלוה שהרי גובה מן
 המשועבדים ע"ש וכ"כ הנ"י בסוב' השוה"ל נר' מכה'
 עם הרמ"בן והרש"כ"ה דהין חייב חונס משעת משיכה
 הלא משעה שחאנסו ע"ש וכ"פ מרן בקי' שמ"ה ע"ש
 בהסמ"ע וס"ד וד"כ לדודה קמ"ש כתב יד משטר פקדון
 וה' בני ההרן כסוי' רז"ה יד קמ"ה כ' דחפשה דגס
 הרמ"בס דס"ל דמשעת משיכה חייב ה"ד בשוה"ל דחייב
 בכל חונס ומשעת משיכה הין לו ליפטר משום דבר שיחדע
 כה' דמיתה ומתה מלאכה לה שכיח הכל המפקיד לש"ס
 דהס' מתה פטור לה כתחייב משעת משיכה דהפ' שתמות
 ופטור ע"ש ולפ"ז המפקיד חלל חבירו בשטר לכ"ע לה
 נשתעבדו נכסיה שעה גובה וענין הר"טוב"ח כתי' בפ'
 השוה"ל והביחו' ה' בני ההרן שס ומיהו כבר בתב' הר"טוב"ח
 ספי' תע"ח וז"ל הכל וכו' לא מצי למיטען פרעה דהה"מ ל'
 שטרך כיוי מ"כ ולה דמיו לתו' לדעת הגאונים שובל לטעון
 פרעתי כיון דלה גבי הלה מב"ח. תקח הין תורת שטר
 עליו הכל כהן שטר גמור הוא וכו' הרמב"ס בשטר העשו
 בעש"ג וכו' וכן ח' המ"מ בפ' כז מה' מלוה גבני שטר

ומ"ב

דעת הגאונים והר"ף והרמ"בן והר"ה שבעל
 העשור ובעל ההרמות דנחמן לו' על כת"י
 פרעה וכן פסק רש"י בס' הפרדס סוף דף כ"ה וז"ל שמעון
 שהוציא על רחובו בת"י וכו' כך ראינוהו בספר בכתבו
 ויכולו כ"ד להחזיק בת"י משטר אחר חייב לשלם ואם יחמר
 כת"י הוא ופרעתו הן נשבע ונפטר העב"י שזה ח"ל
 שטרך כיוי מ"כ והס' יש בשטר נחמנות וכול' למני' ליה
 כחך כיוי מ"כ וכו' עכ"ל וב"כ ה' חקת הדיינים סי' ס'
 סכן עיקר ע"ש ונר' דהס' המלוה בלא עדים פשיט'
 דהין מוילי' מירו דתפי' במלוה ע"פ ונשבע הנתבע הס'

תפס החובע בלא עדים נשבע ונפטר כמבואר בסו' פז
 ס"ג ע"ש ח"ה חפי' תפס בעדים כיון דכמה רבוות' ס"ל
 דהינו נאמן לו' פרעתו הין מוילי' מיד המלוה וכו' כ
 הרש"כ"ח ח"כ סי' רמ"ב ומהר"ה נח סי' ז"ב ומהר"ש
 ס"ד ע"ש וכן הסכים חכמה ג הנכ"י הוא כ'ומהר"ש
 בס' משפטים ופרים סי' ס' ע"ש וענין בתשו' הרש"כ"ה
 סי' תמ"ט ופני משה ח"כ סי' קכ"ג.

ה' כתב

כש"ח נודע ביהודה ח"מ סי' ח' דגס
 למ"ד הינו נחמן לו' פרעה הינו גובה
 מהורשו' וכ"כ מהר"י עייאש בתשו' כס' נחפה בכסף סי'
 יד דהין הורסים גמנו הלקוחות וטועני' ליורשו' שמה' חס
 הביהס קיים היה מביא דהיה על הפירעון והרב המחבר
 חלק עליו מסברה ע"ש ולה זכרו מ"ש המ"מ בפ"א מה'
 מלוה דין' דלכרו הרו"ה והרש"כ"ה גובי' בכת' מהורשו'
 ע"ש וכ"כ הרמ"ה בפ' ג"פ סי' קמ"ט ע"ש והה"ח בכתבו'
 כ' וז"ל פסק רב הלפס וכו' הכל נחמן לו' פרעתו ולא מצי
 ה"ל שטרך כיוי מ"כ חלל בשטר שיש בו עדים גובה כו'
 מנכסיו משועבדים והין נר' לר"י כו' מנ"ל זה החלוקה
 דקבר דכל שטר הינו רגול לפרוע עד שחזיר לו שטרו
 עכ"ל משמע כהדו' דהין ח' כיון כתי' לשטר גס הר"ה כ'
 רב פפא דחמר מהין דהפיק שטרה חכמה וד"ל חידך
 פרוע הוא להו כל כמניה ג"ל בו בלל הוא בין בשטר בין
 בכת' יוכ"ג מל' משנתנו ששנינו קהם גובה מנכסיו כ"ח
 והלו כדכרו הרב ה"ל להנה דמתני' ל"פ דחס טעון חמר
 פרעה ח' נחמן עכ"ל משמע כהדו' דיוכ בשטר והינו גובה
 בשטר חפי' מהותומים ה"ה בכתב יד וסהם שנינו גובה
 מנכסיו כ"ח חפי' מהותומים דה"ל הו"ל ל'פ' דהינו גובה
 מהורשים ועוד דהרש"כ"ה במוקדו' סי' ע' וכתשו' ח"כ
 סי' קל"ה כ' וז"ל ותדע לך שהיו המפקיד חלל חבירו
 בשטר הינו גובה מנכסיו משועבדו' והפ' ח"ה מ"ד
 ההס' בפ' המוכר את הבוס שהינו נחמן לו' החזרתו משום
 דה"ל שטרך כיוי מ"כ והע"ג דק"ל במ"ד שהוה נחמן ופו'
 ועוד דחפי' לדיון דק"ל דמ"ל החזרתו הינו חלל דוקא
 משום דהו' כיו' חמר נאנסו וכו' ע"ש חלמ' דמדמנו' כתי'
 לשטרה פקדון והס' בעי' למני' דהה' דתני' שטר כוס היו"ה
 על היתומים דהינו גולה חמרו נשבע וגובה כלו ודייני' ה"י
 חמרו נשבע וגובה מחלה פלוגי' בהה"מ מ"ס מצי' ה"ל שטרך
 כיוי מ"כ ומ"ס לה וכו' ח"כ למ"ד הינו נחמן לו' החזרתו
 גובה מני' מהותומים מה' ט' דשטרך כיוי מ"כ ודייני' ה"י
 ס"ל דביהס נחמן במגו דנאכסו וטועני' לורש' כן הכל
 במקום שהעדים מלויים שרין להביח דהיה על ההונס
 הינו נחמן לו' החזרתו דליכא מגו במבואר כסו' רכ"ו ע"ש
 וד"כ בכת"י מקויים שהין חפי' נחמן לו' פרעתו גובה
 נמי מיוורשו' וכבר הובח כן הרש"כ"ה בכתשו' ח"ה סי' ל"ב
 מהכרה ומההוא שער כוס דכל דה"ל שטרך כיוי מ"כ
 חפי' לורש' טעני הכי עש"כ ועוד דנכי שטר כוס מקונן
 דכ"ע ס"ל כר"ס דהמפקיד חלל חבירו בשטר נחמן לו'
 החזרתו במגו דנאכסו וטועני' דמ"ד גובה מהורשו' משום
 דה"ל דפרעיה מוגר הוא חמר ע"ש חלמ' ח"ע דאביה'
 נחמן לו' החזרתו הין טוענים לורשים מה' ט' דחס פרעו
 הוא חמר כשעת מיתה וכו' ככת"י שהין חפי' נחמן
 כ"ש דהין טועני' לורשו' וגם הו' דק"ל בשטר כוס כמ"ד
 דהין גובין מהורשים היינו משום דביהס נחמן וטועני'
 לורשים כל מה דיכול הביהס לטעון הכל במקום שהין
 הביהס נחמן בלא דהיה הין טועני' לורשים דהס' הביהס
 קיים שמה' היה מביא דהיה על הפירעון ועי' בכתשו' ח"כ
 סי' מ' שיש מו' שקבר דטוענין לורשו' חפי' למ"ד חידך
 להביח

לכבוד רחוק על הכתיבה ועל המסירה ויזיק לה מההיא
 דא' מן החסם שהיו שטות וולאים על שמו וכו' ורחם
 הרשב"א דבריו והוכיח דאין טוענין לורשים טענה שהיה
 הביהם לרין רחוק וכן הוכיחו התוס' בכתב דף נ"ב בר"ה
 ואם וכו' והרא"ש שם והרמ"ה בפ' לא וחסור סי' פ"ג ובפ'
 ח"ה סי' ד"א ובתשו' סי' רמ"ב וסי' רפ"ד דאין טוענין
 לורש וללוקח טענה שלא היה המוכר והמוריש כאמן
 עליוה בלא ראות ע"כ וא"כ למ"ד הכתב' דאין הלוה כאמן
 לו' פרעתו גובה כמו מורשו ודאין טועני' להם שמה היה
 הביהם מביא רחוק וק"ו הוא חס הוא שטוען כרוא' אינו
 כהמן וכן בפ' השאה שנתארמלה הר"ן הלוי הוא תמן
 ומכתיב' להו לה משגחי' כהו דהו"ל עדות מוכחשת השת'
 דליהכחו דה"ל דהלו הוא קמן הוא מורו כ"ש דלא מהמני'
 ע"ש וה"כ חס הוא שטוען כרוא' לה משגחי' ק"ו כשמת
 דה"ל דהלו היה קיים היה מורה שפרע וכ"כ הרשב"ץ שם
 שב"כ הרשב"א כתב' והיה במוחטות סי' כ"ב דכ"ש הוא
 ע"ש ול' הרמ"ה בפ' ג"פ סי' קמ"ט הילכך אי הוכח'
 סהדו בכתב' הוא ורחיקו קטעין פרעתו לא מהימן ונביאפי'
 מותמי מיהו בשכועה והו' לוכח' סהדי דכתב' הוא לא מבעי'
 הוכח' דהמר להד"ס דהממ"ע הלה אפי' הוכח' דהמר אין
 כתב' הוא ופרעתו. מהימן שהפה האקר הוא הפה שהתיר
 וה"ל דאין גובה מהורשים עד שביה רחוק שהיה כתב' של
 ליה וכן הילכתא עכ"ל נר' דס"ל דכח הורשים ערוף
 ממורשים ומ"מ חס נתקוי' כתב' גובה אפי' מורשו וכה"ג
 כ' בעל התרומות שנה' ח' חלק ח' סי' ג' ע"ש אבל
 הרש"ב בפ"ק דגרע כח הורשים והס הוא שטוען כרוא'
 אינו כהמן כ"ש יורשו טועני' שמה"כ מהרי"קו סימן
 ק"מ לדרין אפי' ב"ד טועני' לורשים שמה פרע הביהם
 וכ"ש שהיה טוען בעלמו ע"ש ומ"מ לכ"ע אין ח' בון
 הלוה לורשו רחם נתקיים כתב' ינובי' ממנו ומורשו ואם
 לא נתקיים אינו גובה לא ממנו ולא מורשו.

עוד

כ' מהרי"ו עיואש שם דכ"ו שחיב לפרוע כו"כ
 לשנה לכ"ע וכול לטעון פרעתו שנים שנעברו
 והניחו ביד המלוה בשביל שנים הנשחרות והע"ג דכשטר
 לא מהני טענה זו היינו משום דאין כח השטר דהלוה היה
 מכריח למלוה לכתוב הפירעון ע"ג השטר או כונו שיטו
 אשה"כ בכ"ו מהרי"ו נכון חלק עלו דאין ח' בון כתב' ו'
 לשטר דלמ"ד אינו יכול לטעון פרעתו מקאתו הוא כמו כולו
 ע"ש וב' הרש"ב בפ' כתשו' ח"ב סי' ז"ב וז"ל שט"ח שיש בו
 מוני פרענות חלוקי' ואין בו נאמנות ואחר עכור כל
 הוהס הזמנים תכע המלגה כל הסך הכתוב בשטר והלה
 טוען שפרע הכל חוץ מן הפירעון האחרון וכו' תשו' גס
 כאן אינו דוחק דברים ברורים ופשוטים רבעל השטר גובה
 כל חוכו וכו' דה"ל תה"כ ח"ב ח"ב ח"ב ח"ב ח"ב ח"ב ח"ב ח"ב
 שחם וטעון הלוה פרעתו חוץ מדברי והא כאמן ובשכועת
 הסך דהא אין יכול לומר לו מלוה שטרך כונו מ"ב דהא
 מעכב ליה חיוני בתרא וכו' ע"ש אלמא חוץ ח' בון שטר
 חוב דעלמא לשט"ח שיש בו זמני' פרענות חלוקי' דהו' לא
 המרינו שטרך כונו מ"ב משום דמעכבו הפירעון אחרון
 ה"כ בשט"ח דעלמא הו"ל הכו' וה"כ ח"ב ח"ב ח"ב ח"ב ח"ב ח"ב
 אמרי' שטרך כונו מ"ב בפירעון כו' לשנה ח"ב בכל כתב' ו'
 דעלמא חס טעון הלוה פרעתו הכל חוץ מריני' זה כאמן
 ועוד הביה הרשב"ה רחוק מרחמ' בפ' המוכר את הבית
 גבי שטר ביוס דמ"ד נשבע וגובה מתלה סכר דל"מ ח"ל
 שטרך כונו מ"ב לכך טעני' להו לותמי' כל מה שכול
 הביהם לטעון אלמא דפגא פקדון הוא דטעני' אבל
 בפגא מלוה נכ"ע לא טעני' וא"א אפי' בפגא מלוה

לטעון הכי דילמא פרע כולו חוץ מריני' וכו' ועוד דא"א
 מאן דס"ל דמ"ל שטרך כונו מ"ב מאי קאמר דשטר
 לאו רחוק הוא כלל לפגא פקדון דילמא אפגא מלוה
 הוא כונו אלא וכו' ע"ש ומנה שמעי' כמו לכת' שהרי
 הרשב"א סי' ס"ג וסי' קל"א הביה רחוק דכתב' י' כמו
 אמרי' שטרך כונו מ"ב מרחמרי' המפקיר אלל חכורו
 בשטר דנאמן לו' פרעתו כמנו דאנשו הא לא"ה אינו
 כאמן משום שטרך כונו מ"ב ע"ש אלמא מרמי' כתב' ו'
 לשטר פקדון וא"כ כמו דכשטר ביוס הו' שטר רחוק ולא
 אמרי' משום פגא רמלוה הוא כונוה ה"כ בכתב' ע"כ
 והע"ז סי' פ"ד דהא רכרו הכ"כ שכ' בפוגסת' דכשבע
 הלוה וכשטר לכ"ע דלא הו' כמו שטר שהרי כתב הטור
 דאינו טורף ממשעבדי משום דליה ליה קלא ח"כ נגר
 הלוה עלמי' הו' כשטר גמור לכל מולי' ע"ש וה"כ בפירעון
 לזמנים חלוקים הו' כשטר גמור ונר' דגס הכ"כ מורה
 בזה ואת"ל דעת הכ"כ דלא הו' כשטר העיקר כמ"ש
 בדמוכח מדברי הרשב"א ז"ל :

ו כתב

הרשב"א כתב' ח"ג סי' תקפ"ג כ"ל
 דכתב ודו ועד ה' מורה הרמב"ם דכתב'
 לברו יכול לו' מפני שהיו שטר לא חפשתו אבל כתב' ועד
 ח' דרך ח' לחוס לו ואינו כהמן לו' פרעתו דשטרך
 כונו מ"ב אבל אינו גובה ממשעבדי ע"ש ובלא"ה דעת
 הרמב"ן ומרן כסו' כ"א דחס טען פרעתו בשטר בעד ח'
 הו' מחוייב שבעה ואינו יכול לישבע ומשלים וכבר כתבתי
 שם דס"ל דגס בשטר בעד ח' שוין שטרך כונו ע"ש אבל
 כיון דיכול לו' להד"ס להכתיב העד היה כאמן לומר
 פרעתי כמנו דלהד"ס אלא דאמרי' מתוך שאי' למ' וא"כ
 בכתב' ו' ועד ח' ונתקיימה חתימתו אפי' לא אמרי' מתוך
 וכו' כיון דאינו יכול לומר להד"ס אינו כאמן לומר פרעתי
 מטעם דשטרך כונו מ"ב ונר' דכ"מ לגבות מהורשים
 בשטר בעד ח' אינו גובה דאע"ג דאביהם אינו יכול
 לטעון פרעתו כיון שהיה יכול להכתיב העד ולישבע
 הורשים פטורים ולא אמרי' מתוך שהי' למ' כמ"ש בסו'
 כ"א חות ט' ע"ש ועוד דאפי' טענה שהיה הביהם
 לרין לישבע נגר עד ח' טוענים לורשים כמו שהוכח
 בסו' ע"ה ע"ש וא"כ טוענים לורשים שמה היה טוען
 הביהם לא ליתו ונשבע להכתיב העד אבל בכתב' ועד ח'
 גובה מן הורשים דאמרי' שטרך כונו מ"ב כיון שטר
 מיהו הרשב"א כתב' ח"ד סי' ר"ב כשטר בעד ח' ועד
 ח' בע"פ כ' דעת הרמב"ם דחייב מטענת דהו' מחוייב
 שבעה ואיל"מ וחלק עליו ע"ש כ' משמע דאפי' בעד ח'
 בשטר ועד ח' בע"פ דהו' יכול לכפור וטען פרעתי
 הרמב"ם ס"ל דחייב מטעם דהו' מחוייב שבעה ואיל"מ
 והרשב"ה ס"ל דנאמן לומר פרעתי ולא אמרי' שטרך
 כונו מ"ב והרא"ש כתב' כ' בפסקס שחתמו בעלי דבר
 עד ח' עמסה דהו' יכול לומר פרעתי משום דערוף
 משטר כיון שחתמו לברר על עסקיהם אבל בכתב' ועד
 ח' משמע דנאמן לו' פרעתו וע"כ הש"ך ס"ק כ"ג :

ז ב

ה' מת"ה כה' עדות סי' י"ח דכתב' הו"ל על
 היתומים ועד ח' מעד שלה נפרע כר' מדברי
 רש"י בפ' יש כבוד אמתני' דלאחר ל"ו בחוקת שנספר' עד
 ביאמרו לו שלא נפרע ובאמריה סגי בלא עדות גמורה
 דהך חוקה דמתקוי' בחוקת שנספרה לאו חוקה מעליותא
 היא דרובא דאינשו לא עבדי דמפרעי חובות מיר וכו'
 וה"כ ח"ל בכתב' ולא עבר זמן רב ע"ש וכן מסתבר
 לכאורה דאע"ג רק"ל אין הולכין כמנון אחר הרוב כיון
 שיש עד ח' מסייע לרוב מוסיפין ממנו וכה"ג כ' הר"ה
 והרמב"ן

והרמב"ן במלחמו' פ' האשה שנתארמלה דהולכין בממון
 אחר הרוב כי איובא חוקה בהדרי רובא ע"ש וא"כ נר' דה"ה
 בעד ח' מקייב לרובא הכל אין כ"ל דהא קי"ל כשמואל
 דהין הולכין בממון אחר הרוב ואע"ג דעד ח' מעיד שלא
 כפוע לא מצינו עד ח' קם לממון וקרא כתוי לא יקום עד
 ח' וכו' ויש להביא ראיה מדאמרי' בפ' שבועת העדו' הכל
 מודו' בעד ח' כגון כנסכא דר' אבה וכו' ע"ש כתוי' וא"ח
 אמאי לא קאמר הכל מודו' בעד ח' ככ"הג כגון שיש עד
 ח' מקייב לרוב דהס היה מעיד לו היה מוציא ממון
 ועכשוו שאינו מעיד הוא מפסידו ולכך הויב קרבן שבוע'
 אלא דלעולם אין עד ח' קם לממון וכנסכא דרבי אבה
 כבר כ' מהר"ם בחשו' דשויבו לס' משפטיו סימן ס"א
 הטעם וז' דבשלמא כנסכא דר' אבה אי הוה בעי הוה
 טעין לא חטפיהוהי נשבע ולה משלם להכיכי טעין דרו
 חטפיהוובא חד קהדא חע"ג דמשלם ע"פ עד אחר כיון
 דמעיקרא לא אתא קהדא לחייבו ממון קרו' ביה לכל עין
 ולכל חטאת אינו קם וכו' אבל בחשוד הס שכנגדו שקיל
 בלא שבועה ע"י עד ח' נמא' וכו' שהו' קם עיקרו
 לממון שהחשוד ח' לו להשמת כלל משלם היבא דאיובא
 חד סהדא לשכנגדו וכו' עכ"ל וה"כ דכוותה אין עד ח'
 קם לממון חפי' מסייע ליה רובא ואע"ג דכברו ושמה
 נראו דלכ' ע' חלונין בתר רובא דהא אמרי' בפ' דהחובות
 גבי היא חומרת משחרתני נאנסתו וכו' טעמא דנאנסת
 משום דאוקמ' החזקתה חלמא משום דהיא טוענת כיו
 ומסייע לה חוקה חמרי' כרי ושמה כרי עדיף וקי"ל רובא
 וחוק' רובא עדיף וכן דהיתו כשו' קדושי' בפ' הא"מ גבי
 רוב' מקדשו והדר מסבלו שכ' וז' ועוד לרבנן דכ"ל
 מיעוטא כמאן דליתיה רובא וחוקה רובא עדיף מאי
 קמ"ל וז' דמיוורו כגון דקאמר' יהוי לא קבלתי דסבלונות
 לשם קידושין כיון דהיה ברי' דיהוי שמה וכו' וכיון דמסייע
 ליה חוקה ומיעוטא ח"ה דלא ניחוש קמ"ל כיון דאיובא
 שירובי' וכו' ע"ש חלמא חפי' לרבנן דהיו בתר רובא ולא
 חיישי' למיעוטא מ"מ בבריא ושמה כיון דחוקה ומיעוטא
 מקייב לבריה לא חיישי' לרובא ואע"ג דמסקי' חיישין
 לרובא והיכה נאמנה ה"ד כהס משום דשדך הוה לשם
 קידושין דחלונין בתר רוב מסתמא ה' ננו קבלתה לשם
 לשם קידושין ומתני' דבכורות לא מכרע' דה' רב ס"ל
 דהולכין בממון אחר הרוב מיהו ק' לרב דאמרי' בר' פ'
 המוכר פירות דהולכין בממון אחר הרוב אמאי לא אחר ל'
 יוס בחזקת שגפדה הרי הרוב הין פורעין חוביה ודליתו' בס'
 ח' לבהרה שכ' בשם הו' הרה"ש וז' הק' ר"מ מ"ט דרב
 המהיל לא חמרי' סמוך מיעוט דזכי לשחיטה לחוקה
 דמוכנה והו' ל' פלגא ובלגא ונימא הממע' הוה' דסבר
 רב דכל חוקה שגפנית דלפעמוס זה מוחזק ולפעמוס זה
 מוחזק לא חשבי' חזק' דמעיקרא היה הלוקח מוחזק
 ועכשוו המוכר עכ' לו עינין בס' הלכות ו"ט דכ"ג וכה"ג
 כ' הקמ"ע כסו' ש"ס ק"ט וז' וה' דכ' מור"ם כסו'
 דל"כ סי' ב' והפי' טרפה שהיו חוסרים מספק מבטל
 המקח ואין המוכר יכול היותו דהייח דטרפה הוא יז'
 דשתי חס' דלא מוקרו הפקעה כ"כ מה שמקויר כמוכר
 להלוקח מעותיו שקבל ממנו בעד הבהמה ותו' ונזקת
 מהלוקח כהמתו משה"כ כהן דהטבח ושלם דמי הבהמה
 מכוסו עכ' לו ח"כ הפשר דלא סבר רב דהולכו' בממון
 אחר הרוב חלמא חפי' דלא הוי הפקעת ממון כ"כ מה
 שמחזיר המוכר ללוקח מעותיו והוה' ולוקח כהמתו
 ולכרי' הר"ם ה"ט דמעיקר' היה הלוקח מוחזק אבל
 לשלם מכוסו לא ולקחי גבי ככר להחר' ל' יוס ב' חזק'
 דנהקו

שכפר' ואין הולכו' אחר הרוב לשלם המוחזק מכוסו מיהו
 ק' דה"כ מאי פריך לרב מממנו' דהאשה שנתארמלה או
 כהגרשה וכו' לימ' הלך אחר רוב נשו' בחולות נשאות וכו'
 חיימ' שאני החס דהבעל מוחזק ושלם מכוסו מור' רב
 דהין הולכים אחר הרוב ומאי פריך נמי משור שנגח את
 הפרה וכו' ע"ש חלמא משמ' דהין חו' דס"ס מפקי' מני'
 ממון וכ"כ בס' חקפו כהן סי' קכ"ט ע"ש וכ"ש למאי
 דקי"ל כשמואל דהין הולכו' בממון אחר הרוב משו'
 דחוק' ממון עדיף דהנ' מעה חלמא חפי' לי' הפקעת
 ממון

ה א ס טען הלוח שהיה על תנאי שאם חקיימו
 אפטר וקיימתיו חס הודה המלוה שבעשה
 על תנאי אלא שהומר שעדיין לא קיימו הלוח פשיטא
 דנשבע הלוח שקיימו ונפטר דהפי' כשטר הדין כן כסו'
 פ"ב סי' כ"ע ע"ש אבל חס המלוה כופר בהכחי חס כ"כ
 ככח' שבעשה בלא שום תנאי וכו' הין הלוח נאמן כמגו
 דפרעתו ודפי' לא נחקייס הינו נאמן לסתור הודאתו
 במגו דמזוייף כמ"ש לעיל אבל חס הין כתוב בו כן נר'
 דהס הוא בחודק זמנו דהינו יכול לו' פרעתו אינו נאמן לו'
 הנאי היה נשבע המלוה ונטול כמו כשטר דהינו נאמן
 בטענת תנאי אלא כמגו דפרעתו דמזוייף דה' גרבו'
 מהורשו' בכת' בחודק זמנו ולא טעני' להו תנאי הוה
 וככ' הג"כ מהר"ם מט' ח"ה סי' ס"ב ובכ"מ סי' מ' דהינו
 נאמן בטענת מחילה אלא כמגו מדהינו נאמן בחודק
 הזמן לו' מחלה לירא' כהי' נאמן לו' פרעתו כמגו
 דמחלה ליוכן אמרי' גובה מהורשוס נטעון להס טענת
 מחילה ע"ש וה"כ חס נאמן בטענת הנאי בלא מגו
 בחודק זמנו וה' נאמן לו' פרעתו כמגו דתנאי וכן אמאי
 גובה מהורשוס נטעון להס תנאי הוה וקיימו אבל ה'
 בכ"הג כסו' ע"ה"כ דטענת מחילה לא שכיחא וה'ס
 טען כן נאמן אבל לענין מגו לא מהני ומה"ט לא טעני'
 לה ליורשו' וכ"כ מהר"ם נח' ח"ה סי' כ"ה ע"ש

ונראה דמחילה ותנאי לא שכיחא ולא טעני' להו
 ליורשו' שהרי כ' התו' רוס גטין בד' ה' חס
 וכו' מיהו מזה הין להוכיח דהפי' לא טעני' מזוייף טעני'
 להו פרוע כיון שסוה עצמו נאמן לו' פרוע כמגו דמזוייף
 וכו' וב' מהר"ם ס"ס דב"מ במקום שהיו יכול לטעון
 פרעתו כגון שמת בחודק זמן השטר ע"ש וז"ל חפי'
 בחודק הזמן דלא טעני' להו פרוע נטעון להס תנאי או
 מחילה כמגו דמזוייף אלא משמע דמחילה ותנאי לא
 שכיחא ועג' דהלוח עצמו נאמן לו' מחלה לי' או תנאי
 כמגו דמזוייף הין טועני' הוה' ליורשו' אבל חס נאמן
 בטענת תנאי ומחילה בלא מגו נר' דתלוי במחלוקת דר'
 שמשון ס"ל דלא אמרי' מגו מטענה דלא שכיחא וכ"כ
 הרה"ש בפ"ק דכתובות גבי האומר פתח פתח מלתי
 וכו' ולדידהו ז' דהלוח עצמו נאמן לטעון תנאי ומחילה
 בלא מגו אבל אינו נאמן בטענה אחרת כמגו דתנאי
 ומחילה דלא אמרי' מגו מטענה דלא שכיחא וכבר הוכיח
 הש"ך כדנינו מגי' הוה' כ"כ דאמרי' מגו מטענה דלא
 שכיחא מדבריו הפוסקים דלא טעני' ליורשו' נאנסו משום
 דלא שכיחא' והפ' ה' נאמן בטענת החזרתי כמגו דנאנסו
 ע"ש ומה שדחו האחרונים דס' חשיב מגו גבי טענת
 החזרתי דאלו היה משקר הוכיח העזה נשאל' כ' בטענת
 נאנסו כמ"ש הדרישה בסו' ק"ח ובהסמ"ע ס"ק ו' ז'
 ע"ש ליתא שהרי התוס' רוס גטין הוכיחו דטוענין להס
 פרוע כמגו דמזוייף מדאמרי' בפ' המוכר את הבית גבי
 שטר כוס דטועני' להס החזרתי כמגו דנאנסו קע"ג
 דנהקו

דנאנסו לא שכיחא וכ"כ התוס' בפ"ק דמיליעא דף י"ג
 כד"ה ה"ו וכו' ע"ש והא' בטענת מווייף הי"ב העזה טפי
 כמ"ס ההוס' שם כד"ה דבריו וכו' ואפ"ה נאמן לומר
 פרעתי במנו דמווייף וה"ה הימ"ה דנבי שטר כיוס דוקא
 אמרו' מנו דנאנסו משום דאלו משקר בטענת החזרתי
 הוי העזה משא"כ בטענת נאנסו הלא ודאי דהין קו'
 דלעולם אמרו' מנו אפי' מטענה דלא שכיחא וכן מלאתי
 בתשובת הרשב"ה ק"ב סי' סק"ט שהר"ן אשכנזי ס"ל
 דלא אמרו' מנו מטענה דלא שכיחא והכריח מזה דמוכת
 עץ שכיחא והרשב"ה דחה דבריו מרקי"ל כדוינו ה"י
 דנאמן לו' החזרתי במנו דנאנסו ע"כ וא"כ אפי' טענת
 תנאי ומחילה לא שכיחא אמרו' מנו'

ומ"ב

נראה דאינו נאמן בטענת תנאי אלא במנו
 מדבריו הרמב"ם ומרן ס"י ר"ל וטעם השומר
 שהנאי היה בנינו ובעל הפקדון אומר לא היה שם הנאי
 וכו' מחוק שיכול לומר שמרתי בדרך השומרים ונאנסתי
 נאמן לו' שהיה בנינו תנאי וכו' הרי דאינו נאמן לומר
 תנאי היה אלא במנו דנאנסו וכן קו"ל בקו"ס דאם אמר
 המלוה תנאי היה בנינו שלא תשמטנו שביעית נאמן
 במנו דאי בעי אמר פרוזבול הו"ל ודבר ע"ש הרי חע"ג
 דאיכא חזקה דלא שביק התירא וכו' אינו נאמן בטענת
 תנאי אלא במנו וכו' מדבריו הרמב"ם בפ"ג מה' גורשין
 כמ"ס הלח"מ ע"ש ובכ"י אה"ע אות ט"ו וכ"כ הרשב"ה
 בתשו' הביאו הטור סי' רמ"ג על שטר שנמלא ביד הנותן
 אם אין עידי הקנין קיימו' וטעם הנותן שעל תנאי קני
 מידו ולא נתקיים התנאי אפשר דנאמן במנו דאי בעי
 תלויה וכו' ע"ש וא"כ ה"כ בתוך זמנו ודאי דאינו נאמן
 לו' תנאי היה כיון דליכא מנו אבל לאחר זמן וש' להסתפק
 שכ' מהר"א שסון סי' ל"ו בנפקד שהולך הפקדון בידו
 למ"ה ונאנס בדרך וטעם שתנאי היה בנינו שילוכו בידו
 דאינו נאמן במנו דלא כתב הרמב"ם אלא בטען ש"שע
 ולא שמר בדרך השומרים אבל תנאי היה שלא ישמור בדין
 השומר דטענתו גרועה נאמן במנו ריבול לומר טענה
 מעליה ולא עשה עמו פושע אבל כנ"ד ארבה מה
 שטען שפשה כמו שזיה היה טענה מעליה ממה שכול
 לטעון ואי' זה נכון ע"ש וכה"ג כתב מהר"ה כ"כ בס' לחם
 רב סי' ר"ל ככ"י שטען הלוח התה חייב ליממ"ה כתב
 דאינו נאמן במנו דפרעתי שהרי כתב הר"ה דאינו נאמן
 בטענת חמנה וכו' במנו דפרעתי דהין הטענות שוות
 דטענת פרעתי גרועה דמ"ל שטרך בידו מאי בעי
 ואע"ג דלא ק"ל הכי אפשר דה"ד בטענת חמנה דגרועה
 כמו פרעתי והו"ל יותר שהרי בטען על השטר פרעתי
 לדין המלוה ליטבע וכשטען חמנה לא יטבע וא"כ כיון
 שהיא גרועה כמו פרעתי נאמן במנו שהטענות שוות
 אבל טענה ש'תה חייב לי עדיפא מטענת פרעתי דמ"ל
 שטרך בידו מ"כ מש"ה אינו נאמן במנו אבל אין טעם
 זה מספיק לחייבו ע"ש וה"ה ל' דטענת תנאי עדיפא
 מטענת פרעתי ואינו נאמן במנו דפרעתי דהין הטענות
 שוות ואף שכ' דהין טעם זה מספיק לחייב הרי מהר"ה ע'
 כתב דהין נכון הוא'

וש"ב

דאינו למהר"ה כתשו' סי' כ"ט דכתב דאינו
 נאמן לומר תנאי ככתב יד במנו דפרעתי
 דלא אמרו' אלא בטענה שקולות כמ"ס הר"ן ע"ש
 ומהר"ה ס"י ע"ו דחה דבריו וכבר כתב הר"ן בשם
 הממ" דהא רלא אמרו' מנו דמעו לשאינו מעו היונו
 כדי שלא יפטר משכונת אבל בשכונת מיהא נאמן וכ"כ
 מדבריו הטור שכתב דאם טען חמנה וכו' נאמן במנו

דפרעתי וטענת פרעתי גרועה מטענת חמנה שאם
 יאמר פרעתי ואמרו העולם שקר הוא דל"כ שטרך בידו
 מ"כ הרי דנאמן במנו אפי' אין הטענות שקולות ע"ש
 וכו' דעת מהר"ה כ' דטענת חמנה גרועה מטענת
 פרעתי שהרי בשטר אס טען פרעתי לדין המלוה לטבע
 אבל על טענת חמנה א"ל ליטבע ומ"ה בכת"י נאמן
 במנו דפרעתי דהטענות שקולות וכמו שקו' מהר"ה כ'כ
 והתימא עליו שלא זכר תשובת רבו מהר"ש"ם והרדב"ז
 בהשו' ח"כ סי' תש"ו ס"ל דנאמן לומר תנאי במנו
 דפרעתי אלא שכתב דאם חמנו גדול פורעין כזה קלא
 אית ליה ולכך אינו טוען ברעתי ואין מנו טוב ע"ש
 ונראה דהא דקי"ל דנאמן לומר החזרתי במנו דנאנסו
 אע"ג דנאנסו קלא אית ליה ולא שכיחא ומה"ט לא טענו'
 לנורשים נאנסו וא"כ הין הטענות שקולות דלא טען
 נאנסו וא"כ ה"כ הין טוענו' לנורשים פרעתי במנו גדול
 מה"ט דקלא אית ליה וכה"ג כתב מהר"מ מט"ח סי' כ"ו
 בהומר אל תפרעני אלא בפני עדים דהין טוענים לנורשין
 שמה פרע הכיבם בפני עדים דמלתא דלא שכיחא הוא
 ועדיפא מונה כתב הרשב"ה דה"ט דאינו נאמן כשאמר
 פרעתיך בני לכונן מנו דאי בעי אמר פרעתיך בפני פ'
 ופ' והלכו למ"ה דהין זה מנו טוב דאינו טוען ברעתי כך
 שכל העולם ידעו שהדבר שקר ולכך הרחיק עדין וא"כ
 ק"ו אם נאנסו ולענין מנו מהני לענין יורש לא טענו'
 לה בנו"ו דהף לענין מנו לא מהני כ"ש דלא טענינו
 לנורשים ע"ש וה"כ פורעין במנו גדול דלא מהני לענין
 מנו כ"ש דלא טענו' לנורשים אבל קשה דהא טענת
 נאנסו למ"ד דהין טוענו' אותה לנורשים מה"ט דקלא אית
 ליה ואפ"ה מהני לענין מנו דנאמן לומר החזרתי במנו
 דנאנסו ולדברי הקמ"ע דהא דנאמן לומר החזרתי במנו
 דנאנסו חע"ג דנאנסו לא שכיחא משום דטענת החזרתי
 אלו היה משקר הוי העזה משא"כ בטענת נאנסו ע"ש
 נחא דהכא כיון דגם בטענת פרעתי היכא העזה אינו
 נאמן לומר תנאי הוי במנו דפרעתי במנו גדול דלא
 שכיחא והיכא העזה'

ט א

פרע בפני עדים או שכ' לו שובר על מה
 שפרע נראה פשוט דנאמן לומר פרעתי
 על השאר ולא אמרו' ה"ה דפרעתי בעדים הוי פורעו
 כדפרעו מעיקרא או היהכותב לו שובר דשמא נודמן
 לו מעיקרא לפורעו בעדים או בשובר וא"כ פרעו בנינו
 לכינו כמ"ס הטור ומרן כס"י פ"ד גבי פוגם שטר ע"ש
 ואין סברא לחלק בין שמועה לפרעון וכה"ג כ' מקר"ס
 בתשו' המיו' לס' משפטים סי' ל"ח בכת"י שיש פה
 באמנות חע"ג דלגבי ירום מהני ליה נאמנות דהמנו'
 לגבי נפסוק לגבי יורשים לא מהני כדאמרו' כפ' הותב
 גבי נקי נדר נקי שבועה וכו' ואין לחלק מרעת הכרת
 לומר לא דמו דקסאי טענו' דולמא פרע אכוהון לא
 פסלי לטרא אלא דמזקי' לאשפועי למרוה שטרא ותו
 לא אבל שטרא לא מפסול פהקי אבל הכא בהא טענתה
 פסלי' לבת' דהא לאו דקויה הוא דהאי כדוניה והאי
 כדוניה כדפי' וק"ו נמו וכו' ע"ש הוי שכתב דהין קו'
 שטר לשכונת בין לפסול הכת' וק"ו הוא ומה אס כשטר
 דחושש להניחו בידו שלא יחזור ויבכה בו אפ"ה חיושי'
 לפיפועין כ"ש בכת"י שאינו חושש להניחו בידו וק"כ
 דכוונה אבל אס כתב מקלת הפורעין בני שטיי יס'
 להסתפק אס נאמן לומר פרעתי השאר דכה"ג כשטר
 לא חשוכ פוגם שטרו לחייבו שבועה וכתב הרשב"ה כתשו'
 הטעם כיון שקולו כתב פדעונו כשטר הין שהרי אס
 פרע

פרע לוי ויחר הוא כותבי ע"ש וס"ל ככה' כיון ששש
 זכתב פרענו בני שיטוי אכן סהדי דאם פרעו יוחר היה
 כותבו ה"ד דוקא כשטר אמרי' כן שחושש להניחו ביד
 המלוה ולא בכת'ו ועיין בשו"ת חיים שאל ח"א סי' ע"ד
 שכתב בשם מהרש"י רח"ה מתשו' הר"ה ש כלל סי' י"ז
 בכתב קלף פירעון כיני שיטוי על הגרר דנאמן לומר
 פרעתי ויחר אבל אם יש עדים שכתב יד הלוה הוא אינו
 יכול לטעון כן וס"ל דפרע יוחר היה כותבו ודמי להוסיף
 עליו כתב ידו הריר דגרר בני שיטוי נאמן לומר פרעתי
 וס"ל בכתב ידו אמר ח"א דפרע יוחר היה כותבו ע"ש
 ולח"ה דגרר בני שיטוי יכול הלוה לומר פרע ויחר והיה
 כתוב כל הפירעון כיני שיטוי אלא שהמלוה גררו וכתב
 מה שרצה וס"ל כשהוא כתב יד הלוה עצמו לריבא חשש
 הרי השטר בחזקתו דמי להוסיף עליו כת' ידו על הפירעון
 דהשטר בחזקתו אבל בכתב יד דנא' מן לומר פרעתי משום
 דאינו חושש להניחו ביד המלוה חפי' כתב מקלף פירעון
 כיני שיטוי יכול לטעון שפרע ויחר או הכל ח"כ ולא חש
 לכתוב ולהניחו ביד המלוה וכן מסתבר

י בעיר

שנהגו דכת' ידו כשטר דהין נאמן לומר
 פרעתי והלוה הלך לעיר ולא נהגו כך
 וטען פרעתי כמנהג המקום שיושב בו עתה נ"ל דאלו'
 אחר מקום שנתחייב בו והוא מתשו' הר"ן סי' ס"ב
 והרשב"א סי' סס"ח ה' חיים שאל מ"כ סי' ל"ח אות' ב'
 וכ"כ עוד מהרש"ך בתשו' ח"ב סי' ק"כ ובתשו' ח"ג סי'
 ל' ע"ש וכבר כתב ה' כנה"ג סי' זה הגב"י אות' כ"א
 בשם מהרש"ך ח"ג סי' מ"א דבחר מקום השעבוד אלז'
 וכתב ה' כנה"ג דה"ה בהפך אם במקום שנסתעבר נאמן
 לומר פרעתי ובמקום הפירעון אינו נאמן לומר פרעתי
 בחר מקום השעבוד אלז' ונאמן לומר פרעתי וס"ל
 מהרש"ד סי' מ"ט וכן הסכים ה' בני חוב' בסי' ל"ז
 בתשו' ע"ש וה' גנת ורדים ח"מ סוף כלל ה' ב"ה שנה
 נכסיו ללאה ובכלל הנכסים היתה פניכה של גוים דה'
 וכתה בה ללאה דאותיות של גוים אין נקנות בכו"מ ובת'
 ה' דאע"ג דקי' לדכת'ו של ויגמני נקנה בכו"מ וכ'
 ה' ה' שנתבע מהתיה אבל כ"ד שהורש לאו מהתיה
 יכול לומר ק"ל חפי' כל לפנינו להתדיון עם בע"ה לעולמ'
 החובע הולך אחר הנתבע וא"כ יש לדון לנתבע כמנהג
 מקומו ע"ש והרב ברבי ווסף בסי' ג' הביא רח"ה מהשו'
 הרדב"ו סי' סס"ח וכן הסכימו ה' משאת משה סי' ת'
 וה' נחפה בכסף סי' כ"ז ע"כ ובס"ג כתב הריב"ש סי'
 כ"ב ו"ל מ"ש שאר ה' לאשה אחר מיתת הכותב אינה
 כלום כיון שהיא רח"ה לורשו וירושם ה'ן לה הפסק זה
 אמת אם היה נעשה בין יהודים במקום שדנים ריניהם
 בדני ישראל אבל המנהג הזה היה דר' במורק' וכו' ע"ש
 הרי בהדיא דאם הורש ממקום אחר דניס לו במקומו
 כדכרי הרדב"ז וה' גו' רוב"כ מהר"ע ח"א סי' רי"ח בעיר
 שנהגו להכשיר עדים נוגעים בעדות הפשר דלא מהני
 להוסיף מחזקת הורש כיון שהורש הוא מעיר שלא נהגו
 בכך והביאו ה' בני חוי סי' ל"ז והסכים עמו ע"ס וס"ל
 ה"כ בכת'ו חפי' הלוה ממקום שנהגו שאינו נאמן לומר
 פרעתי ונסתעבר למלוה אין המלוה יכול להוסיף מהורש
 שהוא ממקום שנהגו לומר פרעתי

ועוד

יש להסתפק בעיר שנהגו דכת' ידו כשטר
 דהין נאמן לומר פרעתי דאפשר דה"ד אם
 התנו עליו בני העיר כמ"ש הריב"ש סי' שמה"ו ח"ל
 ואפשר שיש דברים שאין סתם מנהג מבטל הלכה וכו'

אלא מנהג שהתנו עליו בני העיר כמו שנתה הרמב"ן
 לסברה ז"כ מש"כ מ"ש שאם נהגו עיר"מ שהמלוה
 את חבירו בעיר' לא יהיה נאמן לומר פרעתי או שס"ח
 יהיה חייב בשאל' אין מנהגם כלום לבטל ההלכה ח"כ
 התנו עליו אבל בעניני הקניות וכו' וה"ל אין סתם
 מנהג דכת' דאינו נאמן לו' פרעתי מבטל הלכה אבל
 מנאחי להרש' כה בתשו' ח"כ סי' של"ה סכ' וז' ועוד
 שהפ' לא כתב לו זה הנאמנו' כלל המלוה והכא מכחו
 נאמניו מתקנת הקהל וכו' שכל המלוה ע"ר מה שהתקינו
 הקהל והנהיגו הוא מלוה וכן כל לזה ע"ד הוא לזה וס"ל
 שלא תקנו הקהל אלא שהכל נהגו' כן כל מלוה ולזה ע"ד
 כן מלוים ולוים ע"ד המנהג חייב עצמו וס"ל כיון שיש
 פוסקי' דכת' ידו כשטר אע"ג דלא קיל הכי אם נהגו
 כך הוי מנהג אבל המלוה את חבירו בעיר' אע"ג
 דפלוני דאמוראי אם נאמן לו' פרעתי שלא בעיר' כל
 הפוסק' פ' דנאמן בלא עיר' וכ"ע ידעו דמסתבר' להפך
 במ"ש מהר"ב ח"כ סי' פ' דמנהג בטעות שסברו
 שהדין כך אינו כלום אבל מנהג שלא בטעות הוי מנהג
 כיון שידעו שאין הדין כן ונהגו בו סברו וקבלו וה"כ
 בכ"ד רכ"ע ידעו דמלוה ע"פ נאמן לו' להר"מ או פרעתי
 ח"כ סברו וקבלו והו"ל כאלו התנו וכו' ובס"ד הביא דברי
 הרמב"ן ודחה ח"ו ע"ש וכבר הורה מהר"ה דכ' בס' לחס
 רב סי' יו"ד בדין המנהג ועי' בס' בית דוד סי' כ"ו
א א אונת' יולא ממ' איש' מי שכתב דנאמן בלא
 שבו' במנו רמזיף דהפה שאסר וכו' דדוקא
 בשטר שלא תקיי' וטען פרעתי כ' הרמב"ם ומרוב' בסי' מ"י
 דישבע היסת כיון דהם נתקיים השטר היה חייב לשלם
 ההני מגו לפטר ממון ולרין לישבע אבל בכת'ו דאפי'
 מקוים נאמן לו' פרעתי בשבועת היסת כל שאין כת'ו
 יולא ממ' א' ההני מגו והפה שאסר לפטרו משבועה
 והרש' ב' בתשו' סי' הל"ג מ"ע ובמחשבות סי' כ' בכת'ו
 בנאמנות ואין כת' יולא ממ' נאמן לו' פרעתי דהפה
 שאסר וכו' משמע דנאמן בלא שבועה אבל הטור כ' בשם
 בעל התרומות דנאמן בשבועת היסת וס"ל מ"ל דמכת
 הפה שאסר וכו' ולית' דלא מבעיא כת'ו בנאמנות דיונו
 כשטר דאם היה מקוים היה חייב לשלם ולכך כשלא
 נתקיים אהני ליה מגו לפטרו ממון ולא משבועה וכ"כ
 בעל העטור בדיני חוב דף ס"ב ע"ד דאיכא מ"ד הכי
 דנאמן במגו ונשבע ונפטר והוא סבר דאינו נאמן כלל
 והרש' ב' במחשבות סי' ל"ז ובתשו' ח"כ סי' רמ"ט דתק'
 על בעל העטור נר' כמ"ד דנאמן במגו בשבועה אלא
 חפי' בכת'ו שאין בו נאמנות נר' פשוט דרין לישבע דלא
 אמרי' מגו והפה שאסר וכו' לפטור משבועה דאפי' אם
 בטענת המגו ח"כ שבועה לא אמרי' מגו לפטור משבועת
 היסת שהרי כ' הרמב"ם בפ"ה מה' טוען שטר מסרתי
 לך וכו' לה"ד ישבע היסת וכו' ואם אמר הנתבע אמת
 מסרת לי ואכר ה' פטור ח"ך משבועת היסת וכ' הל"מ
 דהא דבטען לה"ד לא נפטר משבועה במגו דאכר
 משום דס"ל דמגו לפטור משבועה לא אמרי' וכ"כ הב"ח
 בסי' ל' ובתשו' סי' ס"ו ע"ש הרי חפי' בטענת אכר ח"כ
 לישבע בטענת לה"ד רין לישבע אלא אמרי' מגו
 לפטור משבועת היסת וכבר ה"ס דף שם ק"ו הביא תשו'
 הר"ט כה' הביאה מגו הב' ס"ו כמפקיד שטרותיו
 אלל חבירו וטען החזרתו לך וז' והוא אפשר לומר דאפי'
 היסת אינו נשבע במגו דהי בעי אמר נאנסו אינו נשבע
 חפי' היסת אלא דבכ"ה לוכא מגו דשבועת היסת
 בפ' דין ומלוה שכופר הכל תקנת' דרבנן כתנאי היה
 וכיון

זכיון דמדינא פטור מייבואו רבנן כי הוה ליה מנומנו חייב
 שבועה הוה ליה מהני ליה מנו דודיה טפי מטענת
 חורה עלמא וזה דעת רבא וכו' עכ"ל הרי דלכ"ע לא
 אמרו' מנו לפטור משבועת הוה מיהו אפשר דה"ר
 במנו רטענה אחרת אבל הפה שאקר וכו' אמרו' לפטור
 משבועה כמ"ש ה' נתיבות משפט דף קל"ז דאמרו' מנו
 דלה"ר לפטור משבועה דהלים ע"ש

אבל

כבר הוכחתי בדוני מנו דלה' אמרו' מנו
 לפטור משבועה הפי' מנו דלה' דה"ר והפה
 שאקר וכו' ע"ש ועוד דהא בטענת מנוויף ודאי דלריך
 לישבע דלה' גרע ממלוה עפי' שטען לה' דה"ר לישבע
 וכמבאר בסו' מ"ו דה"כ הפי' למ' דאמרו' מנו לפטור
 משבועה ה' דאס בטענת המנו היה פטור משבועה אבל
 אס היה חייב שבועה בטענת המנו העפי' שטענת המנו
 הו' ויהי טובה לה' אמרו' מנו כדאמרו' בפ"ק דמלוה
 על בריית' דסלעו' דינרו' וכו' דה"ר סר שניס חייב בשלש
 הוכי פטר ליה ר"ע ה' הערמו קא מערים סבר הו'
 המונה שתיס בטיבא אשקובעי אומא שלש דהו' כמשיב
 הכירה והפטר הלה ע"מ שתיס מנו פטור ע"ש אלמא
 הפי' מנו הליס דהו' כמשיב הכירה לה מהני לפטור
 משבועה הלה הו' בטענת המנו הוה פטור משבועה
 ה"כ כיון דבטענת מנוויף לריך לישבע אע"ג דהו' הפס
 שאקר וכו' לריך לישבע מה"ט דאמרו' הערמו קמערים
 וכו' וכן מדברי הטור ומרן הבי' שכ' הפי' נתיקים וכו'
 אס טען פירעהו נאמן ונשבע הוה ונפטר משמע דאין
 חי' בין נתיקים ללא נתיקים דלעולם נשבע הוה ונפטר
 וכ"ה דקדק הר"ב סו' של"כ מל' בעל העיטור שכ' הפי'
 במלוה כשטר נראה שיעקר דבריו במלוה ע"פ הלה
 שהפי' וכו' ע"ש וכן לקמן ס"ה שכ' הו"א כת"י הלוה
 על ורשו' הע"פ שמורים שהו' כת' והכיחם טוענו' להס
 שהו' כרוע ופטורים ה' משבועה וכו' משמע דהפי'
 הינו מקויים שהכיחם לריך לישבע הס פטורים משבועה
 ומרש' דס' קו' ס"ה על כת"י שרף הסוקרים לכתוב
 קיבלתי וכו' כ' ומ"ש השאל' שאין נאמן לו' אמנה הלה
 במנו דפרעתו וכן דל' מ' טען פרעתו לא מהימן לומר
 המנה הינו כן הלה נאמן לו' אמנה כיון שרף הסוקרים
 לכתוב קיבלתי וכו' והס כונתו משום על השבועה שאס
 כונה על השבועה שאס היה נאמן לו' פרעתו היה נאמן
 לו' אמנה במנו דפרעתו ופטור משבועה ה' ודאי ליתא
 דלה' אמרו' מנו לפטור משבועה וכו' וכו' הכי חייב
 שבועת הוה וכו' ע"ש הרי דהפי' היה נאמן בטענת
 המנה בלה' מנו לא מהני מנו לפטור משבועה וכבר
 כתבתי דהפי' למ' דאמרו' מנו לפטור משבועה ה"ד
 הס בטענת המנו היה פטור משבועה אבל אס בטענת
 המנו לריך לישבע הוה כ"ע לה' אמרו' מנו לפטור
 משבועה וכ"כ ה' כ"ה ב"כ פ"ב דאוח' קס"ו

כק' עדים דמו ע"ש וזל בעל העיטור בדוני חוב דף ק"ס ג'
 והא דאמר רבוי וכו' עלה טובה קמ"ל דילמא טעון דלא
 אויף מניה כלום א"כ לאו כת"י הוה דחייב וכו' ע"ש הרי
 דס"ל דטען רק לא לויתו או רק אוטו כת"י הוה וכו' כפרן
 וכ"כ הר"ב ור"ב בס' ה"ז לכתובות דף ק"ס דאס טען
 מנוויף הו' לאומר לה פרעתי ע"ש וכ"כ בעה"ת שער
 ג' ח"ד והביאו מרן הבי' אח"ך וזל הכל חיישי' שמהי שכת
 ענון חתימתו ויהמר לה לויתו מעולם שכן הוה האמת
 וכל האומר לה לויתו כאומר לה פרעתי וכיון שתיס הלה
 חתימת ודוית חייב לפורעו וכ"כ הר"ה"ש וה"רן בפ"ב
 דכתובות ע"ש הרי דבע"ה הוה דה"ש והר"ן ס"ל דבטען
 לא לויתו הוה וכו' מה"ט דכל האומר לא לויתו כאומר
 לה פרעתי וכ"כ הר"ה"ש בא כתשו' ח"ג סי' נ"ה ע"ש אבל
 מנאחי' בס' חקיה דריוטס סי' נ"ג כ"ז לכ"כ מורי הר"מ
 כתשו' שאלה רמי שהו"א עליו כת"י שהפקידו לו ק'
 דינרים וטען ואמר הינו זכור שמעולם כתב' זה חתימתי
 והלך החובע והביא עדים וקיימו חתימתו וחזר הנתבע
 וטען ואמר אתה מחלת לזו החביעה כיני לבניך הו' לא
 פוחק כפרן שזה לא כפר כק' דינרים אלה בכת"י שטען
 שאינו זכור שיעשאו מעולם ושאינו מכיר חתימתו ואין זה
 כאומר לא לויתו והפי' טען ואמר מעולם לא כתבתי שטר
 זה לא הוה וכו' כפרן שהרי לא כפר בעיקר הפקידו ועל
 החביעה שהיה תובע ממנו כיון שהס מעות מתוך
 שיכול לו' כבר החזרתי לך נאמן הוה לו' אתה מחלת אותם
 בדברים בעלמא הו' מחילה וה"ל קנין כיון שהמעות הס
 ברשות הנתבע עכ"ל הרי דאס טען רק אינו כת"י לא
 הוה וכו' כפרן ומשמע דס"ל דאינו נאמן בטענת מחילה
 הלה במנו דהחזרתי

ג' ואם

טוען וכו' זל בע"ה שטר ג' ח"ד אבל
 אס טוען בריא לו' שלא לויתו הלה שחתימתי
 בסוף מגילה זו וכו' הו' טען שאמנה היתה כיני לבני
 הוראה זו וכו' מנו דיכול לטען פרעתי כי אמר הכי
 והכי הוה מעשה מופטר בשבועת הוה וכו' חולקים
 ומביאים ריה מהוה דכתו' וכו' דלמא אע"ג דטען
 הוה ואמר חתימתי בסוף מגילה זו וכו' וכתב' על
 חתימתו הינו נאמן בשבועתו וכו' וכ"כ בעל העיטור
 בדוני חוב דף ק"ס ג' ע"ש ונר' דלכ"ע אס טען פרעתי
 נאמן כמו שהכביס בעל העיטור ובעל התרומות שס
 לעיל ולה' נחלקו הכה' הלה אס נאמן לו' לא לויתו וכו'
 במנו דפרעתי דיש חולקי' ס"ל דהינו נאמן במנו דפרעתי
 והביאו ריה מדאמרו' בכתובות אבל אמגלת' לא דילמא
 מטרח לה הינו דלא מעלי וכתב' עלה מהו דבעי וכו'
 אלמא אע"ג דטען ואמר חתימתי בסוף מגילה זו וכו'
 זה וכתב' על חתימתו אינו נאמן וכו' נר' דס"ל דאס טען
 פרעתי נאמן וה"ה חיישי' שמה' לא יטען פרעתי אלא
 יטען האמת שלא לוה וכו' וה"ה דאס טען לא לויתו וכו'
 נאמן למאי נתיחם החזרו יטען האמת שלא לוה וכו'
 וה"ה דאס טען לא לויתו וכו' נאמן למאי נתיחם הו' ודאי
 יטען האמת שלא לוה וחתימתי על מגילה זו וכו' הלה
 ודאי אע"ג דאס טען פרעתי נאמן הינו נאמן בטענה
 אחרת במנו דפרעתי דס"ל כמ"ש הר"ה"ש בכתשו' הוכח
 בכ"י דלה' אמרו' מנו אלא בטענה מעליא אבל מנו
 דפרעתי הינו טוב דלא רח' לטען כן פן יאמרו העולם
 משקר דה"כ שטרך בירו' מ"כ וכו' ע"ש ומה שהק' הכ"ח
 דהפי' כשטר כעדים נאמן לטען אמנה או פרוע במנו
 דמנוויף כמבאר בסו' מ"ו וכו' כ"כ תי' ע"ש לק' מרשזי
 שטר שאינו מקויים דהפה שאקר וכו' כמ"ש הרמ"ב בן כפ'
 שטר

המזכר את הכות גבי המפקיד בשטר דה"ד דהינו נהמן
 לו' החזיקו במנו משום דה"ל שטרך כויד מ"כ וד"עג
 דלמ"ד שטר שכתבו לריץ לקיימו נהמן לו' פרעתי במנו
 דמזוייף ולא ח"ל שטרך כויד מהו כעני שאני התם דכל
 דלא מקיים לאו שטרך הוא כלל והפה שאקר הוא הפה
 שהקיר הכל הכא שטר הוא עכ"ל הרי דמורה בשטר
 שכתבו דלריץ לקיימו נהמן לו' פרעתי או אמנה במנו
 דמזוייף משום דלא הו' שטר והפה שאקר וכו' וכ"התו'
 בקמ"ה דף ע"ב בד"ה חזין לך וכו' וז"ל ועוד נר' דקלת דמי
 האו למנו במקום עדים וכו' והא דאמרו בפ"ק דכתובות
 שנים החותמים על השטר ואמרו קטנים וכו' הם אין
 כת"ו וז"ל ממ"ח נאמנים האו לאו מנו שאין השטר
 מתקיים הלא על פיהם והפה שאקר הוא הפה שהקיר
 בדהמרי' התם בההוא פ' מנין להפה שאקר וכו' ל"ל
 קרא סברא הוא וכו' הרי דלא אמרו' מנו במקום דהוי
 בעדים הכל הפה שאקר וכו' אמרו' וכ"כ התוספות
 בכתובות דף י"ח בר"ה הרי וכו' וכו' האו נאמנים
 וכו' כ' דלא אמרו' מנו דפרוע ע"ש

י"ד או שטוען אמנה וכו' הס"מ מע העתוק תשו'
 הרש"ב כ"כ סוף הסי' על רחוב שטען
 על שמעון הרי כתב וידך בכמה מכת סחורתי ובכמה
 קנית והוא יותר ממה שהודית ליושמעון טוען לא כתבתי
 חנה להתעסק וכו' ונגב או נאכר או נפל ממנו ומלאתו
 דהין בטענתו כלום דלנפילה לא חיישי' וכן לגניבה נמי
 לא חיישי' וכן מה שטען להתעסק ככתבו הין כו ממע
 דהין אדם מתעסק וכותב להפקיד עלמו והש"ך כ'
 דהרש"ב לא לשטתו דס"ל דהינו נהמן לו' פרעתי הכל
 לדיון דנהמן לו' פרעתי או אמנה וכו' ה"כ נהמן לו'
 להתעסק וכו' ברק"ל בסו'ן דנהמן לו' מאחר גפיל
 ומלאתו במנו דפרעתי ואין לחלק בין נפילה דחיד לנפילה
 דרכים דהא קי"ל ברבא וכו' ע"ש והפס"ד דס"ל כדעת
 מהרש"ח שכתבתי בסו'ן דשני וסוף'ן שמעון שהיציא ח'
 מהם כת"ו על חכירו לכ"ע הינו נהמן לו' נפל
 ממנו ומלאתו במנו דפרעתי דחששה רחוקה היא
 דאפי' הכי מודה דלנפילה דחד לא חיישי' ושם הוכחתי
 מתשו' הרש"ב כ"ה דהם הין כת"ו וז"ל ממ"ח נהמן במנו
 דמזוייף וכ"כ המ"מ והל"ח מ"כ מה' גירוש' דכדיני
 ממונה נהמן לו' ממנו נפל במנו דמזוייף והיינו אפי'
 בנפילה דחד דמניה דנטו ע"ש מיהו אפשר דה"ד במנו
 דמזוייף דהפה שאקר וכו' כמ"ש התו' בקמ"ה דף ע"ב
 כר"ה הין לך וכו' התו' בפ' האשה שנתארמלה במשנה
 דהעדים שהמרו כת"ו הוא זה הכל חנוקים הייע וכו'
 וכד"ה הין נאמנים וכו' כ' הכא ל"ל דלמנה' במנו דהי
 בעו אמרו רעוע הוא דכיון דמקיים הוי במנו במקום
 עדים ע"ש הרי חע"ג דהוי במנו במקום עדים נהמנים
 במנו דמזוייף הכל לא במנו דפרוע וה"כ נהמן במנו
 דמזוייף אבל לא במנו דפרעתי דהוי במנו במקום עדים
 וכ"כ ה"כ ה"ה ה"ה כ"ו ה"ה מ"דל"כע נהמן לו' פרעתי
 ומ"מ הינו נהמן לו' מתעסק וכו' במנו דפרעתי ע"ש
 וכן מלאתו לרש"י בס' הפרדס דנהמן לו' בכת"ו פרעתי
 אבל הינו נהמן לו' מתעסק הייתי במנו דפרעתי ע"ש כ'
 וכ"כ מהרש"ד ס' ל"ו וז"ל וכ"כ כיון שהורה וכו' אסיש
 עדים שהורה כת"ו הינו נהמן הכל הם הין עדים אפשר
 שנהמן לו' לה"ד מנו דמ"ל הין זה כת"ו הכל הי איכא
 עדים וכו' ויהא נהמן לו' מנו דהי בעי אמר פרעתי וכו'
 כר' דהינו נהמן כ"ה משום מנו דהוי במנו במקום עדים
 וכו' ע"ש הירוש' ל' דכיון דמורה בכת"ו שסחורה זו של

פ' הינו נהמן לסקור הודהתו במנו דפרעתי הכל הם הין
 עדים על כת"ו נהמן במנו דמזוייף לסקור הודהתו בכת"ו
 בטענה גרוע' הו' להתעסק וכו' במנו דפרעתי דהוי במנו
 במקו' עדו' הכל הם הין כת"ו וז"ל ממ"ח נהמן במנו דמזוייף
 וע"כ כ"ו דנר' דסובר הרמ"ב ה"כ ד"ל דדעתו שאינו נהמן לו'
 כעלמא כתבתו והכ"ה נ"כ ד"ל דדעתו שאינו נהמן לו'
 פרעתי דה"ל נהמן לו' דלטופס כתבתו במנו דפרעתי
 וכ"כ דעת החכם המורה בס' משפטו שמואל סו' ע"י
 ע"ש וליתא דהרמ"ב כן במלחמות קוף ברה"ה חלק על בעל
 המאור וכ' שהחזנים ראשונים ואחרונים וכל רבני ספרד
 הסכימו דנהמן לו' פרעתי ע"ש ובע"הת שער י"ג כ' וז"ל
 גם הרמב"ן הוסיף לבאר בהשו' דבר זה דההוא שטרך
 דנפק ככ"ד דרב הוה הודאה בעדים הוה גרע דאלו לא
 היתה חתימה בעדים מנו דיכול לו' פרעתי הוה מהימן
 למי' דההוא ממך מר"ג הוא ולא מניה וכו' ע"ש הרי
 דיכול לו' פרעתי ונהמן בטענה אחרת במנו דפרעתי

אם טען רבית הוא כ' מהר"ס ויטל כתשו' כ"ו סו'
 פ' א"כיון שהורה ככ"ד שהוא כת"ו ונתקיים משו'
 הוי כשטר דהינו נהמן לו' רבית היא דהין אדם משיס עלמו
 רשע כמ"ש הקמ"ג הובא ככ"ו י"ד סו' קעו' כס"ר'
 יעקב שהמקבל מצעות לחלו רוח וכוסר דאומר דמלוה
 ברבית הוא חע"ג דהוי בעי שטר נפסיה לו' פרעתי או
 להר"ס הינו נהמן דהין אדם משיס עלמו רשע ופסקו מרן
 שס' ס"ב ע"ש וכן נר' לכאורה כדתנן בפ' האשה שנתארמלה
 העדים שהמרו כת"ו הוא זה הכל חנוקים היינו וכו' הרי
 אלו נאמנים ועלה הר"ב כ"ל ש' ח"ל שאמרו חנוקים היינו
 מחמת נפשות אבל אמרו חנוקים היינו מחמת נהמן הין
 נאמנים מ"ט הין אמ"ער ע"ש חלמא אפי' לא נתקיים
 השטר בעדים הלא מפייהם הין נאמנים במנו דמזוייף
 משום דהאמ"ער וה"כ אפי' לא נתקיים כתב ודו' ח"ל מפי'
 הינו נהמן במנו דמזוייף וכ"ש הם נתקיים בעדים דהינו
 נהמן במנו דפרעתי שהרי כ' התו' במש"ש וז"ל תולמה
 נאמנים והא מנו במקום עדים הוא דהין סהדי שלא הו'
 חנוקים וכו' וז"ל כיון דהמרו חנוקים קיים הכא לא חייב
 כלל קיום וכו' ובסיפא דהין נהמן' כתבו הכא ליכא להק'
 דליהמניה במנו דהי בעו אמרו פרוע הוא דכיון דמקיים
 הוא הוי מנו במקום עדים כרפי' ע"ש הרי חשי' ב' חנוקים
 היינו מחמת נפשות דנאמנים במנו דמזוייף הין נהמנים
 במנו דפרוע וד"כ בטענה שמיס עלמו רשע דהינו נהמן
 במנו דמזוייף כ"ש במנו דפרוע אבל הא ליתא דנבי
 עדים אמרו' התם דהין נהמנים לו' שטר אמנה במנו
 דמזוייף מה' ט' דהין אמ"ער ובמבואר בסו' מ"ו והלו' למה
 שאמר שטר אמנה היא חס לא מתקיים השטר נהמן במנו
 דמזוייף כמבואר בסו' מ"ו ורס"י פ"ב וכבר כ' הש"ך שם
 דעדים שאני כיון שהם עלמס אומרי' כת"ו הוא זה ח"ל
 אמנה הוי דבריו וכו' אמרו' הין אמ"ער ופלגי דברוייהו
 דבזה שאמרו' כת"ו הוא זה נאמנים ובה שאמרו' אמנה
 הין נהמנים מש"כ ח"ל הלה שאמר שטר אמנה וד"ל לקיים
 השטר נהמן במנו ולפ"ז הם ח"ך כהו העדים ואמרו
 כת"ו הוא זה ואמנה הוי דבריו נתקיים השטר ע"כ וה"כ
 ה"כ הם טען רבית הוא וד"ל לקיים השטר נהמן במנו
 דמזוייף וכן ל' הרמב"ם בפ"ד מה' מלוה והטור סו'
 פ"כ כ' הוציא עליו שטר מקיים והלוה הומר שטר
 מזוייף הוא וכו' הו' מרבית או שטר אמנה וכו' משמע
 דוקה מקיים הכל הם לא נתקיים נהמן הלוה במנו
 דומיא דטענת אמנה וכ"כ הכ"ח בר"ס סו' מ"ו גבי שטר
 המנה דדוקה העדים הין נהמנים דאמרו' התם מ"ט

התם שבשעת הקדושתן לא נתן לה דבר משלו ע"ש זכ"ה
 כ' ה' מש"ל בפ"ה מה' מלוה דין י"ד כד"ה כ' מרזוכו'
 ח"ל ח"ל למ"ל ח"פי' המקדש בהנחת מחו' מלוה או
 בהריונת ומן ההלואה דהנה מקורסת וכו' מודו דלנבי
 רכית הו' קלוה' דשמי קדושתן רבעי' שבשעת הקדושתן
 יתן לה דבר משלו או שיהנה הו'ה הנאה דשה פרוטה
 וכו' וז"ע"ג דאם לא היתה מתקדשת לו היתה חייבת לפרוע
 לו ועכשיו הנה נוקמת לו כלום מ"מ שבשעת הקדושתן לא
 יתן לה מודו וכן נמו גבי מקח וממכר דק"ל דאם קנה
 שדה במלוה שהיה חייב לו המוכר הנה כלום וטעמא
 משום דבעינן שבשעת הקנין יתן לה דבר מיוחד אבל
 גבי רכיה כיון דהכתוב תלה דאטור כגשך והרכיה הם
 הלוהו ע"מ שימחול לו חובו הרי הוכיח נשך והרכיה וכו'
 ע"כ ונראה דלדעת הרמב"ם במקח וממכר נמו למ"ד
 דהיו קרקע נקנה במלוה ה"כ ח"פי' במלוה שהרויח לו הזמן
 לא קנה ורמ"ה בסו' ר"ד שפסק בהרא"ש ח"ע"ג דכה"ה
 סו' ק"ח גבי קדושתן כתב שיש להוסיף לב' הסכרות הכ"ה
 גבי ממון לא תש לסכרת הרמב"ם כיון דרוב הפוסקים
 ס"ל דהרווחת זומן כמותן לו נעוץ דמו וכו' ע"ש הרמב"ם
 גופיה ס"ל דקרקע נקנה במלוה אבל גבי נכ"מ נכ"מ ע"כ
 הרווחת הזמן חשיבה הנאה וכההיא הנאה גמר ומשעבד
 נפשיה וכו' ג' אמר רב חשי כפ"ק דגוטיין טעמא דמעמד
 שלשון דבההיא הנאה דמשהנ' ליה כיון מלוה וסנה
 למלוה חדשה גמר ומשעבד נפשיה פירש"י דתו' לו לדחות
 הפירעון זמן הרוך ואע"ג דכרכונן עלה הלא מעשה
 וכו' מקמי דהילכתה בלה טעמא הו' ומשעבד מדברי
 הפוסקים דלמסקנא לא אמרו בההוא הנאה וכו' ה"ד
 מסתמי' אבל אם הרויח לו הזמן כפירוש ודחי רח"מ כשעת
 מתן מעוה וכו' מ להשכ"ש בס' תקון סופרים שער ד' דף
 ס"ד ע"ג שכ' ז"ל ורינו של הרה"ש ק' קעניו שלפסול עדים
 לא בעי קנין וכו' הפועלים דהמרי' דמתנת ש"ח להיות
 כשאלו וכו' דף ר"י דאמר לא בעי קנין דוקא כההיא הנאה
 וקוד' ש"ה אמרי' בההוא הנאה דקא מלוה ליה גמר ומשעבד
 נפשיה אבל אחר ש"ה כמאן משעבד נפשיה האלגום הם
 לא כנשלים הזמן ושאל ממנו שיאריך לו הזמן והתנה עליו
 הנחמנות דק"ל לא בעי קנין דהמרי' בההוא הנאה דקא
 מרחיב לה זמנה גמרה ומשעבדה נפשיה כנלע"ד על
 דברי הרמ"ה נכונים עכ' לוב"כ מהרש"ג בס' משפטים
 ישרים סו' י"ז ע"ד ועיין בהסבות הרשב"ש סו' שני"ב
ועוד נראה דדוקא בנחמנות ליה למלוה בעי קנין
 אבל בנחמנות הלוה לערב ח"פי' בלא קנין
 משעבד שהיו כתב בעל התרומות והטור סו' קכ"ו
 תשוב' לנחון רחובן הקנה לשמעון מנה שיש לו בר לו
 כמעמד ג' נתן לו לשמעון ערב ח"ע"ג דלא הו' ערב
 בקנין משעבד משום דהלוה לא הו' חייב כלום למקבל
 ועכשיו מקבל עליו חובו ומאמינו הו' בשעת מתן מעוה
 וכן ק"ל בסו' ק"ל דערב לערב ח"ל קנין ע"ש בהש"ך
 הלמ"ה שעבוד הו' בשעת מתן מעוה ומהרא"ש סו' קי"ו
 למד מזה דקרקע נקנה בשעבוד דהו' ככסף ע"כ וכן
 הסכים ה' מחנה אפרים כה' קנין מעוה סו' ה' ע"ש
 ח"כ בנחמנות הלוה לערב ח"ע"ג דלא הו' בשעת מתן
 מעוה שעבודו הו' כמתן מעוה ח"ל קנין ועיין בהסבות
 המב' י"ג ח"כ סו' מ"ב

באם נתקיים וכד"ר כתב רב שירדא גהון ע"פ
 עדים שיעידו כד"ר סגול כת"ל אבל אם
 קיימו משני שטרות או משני כתובות לא כיון דקיום
 שטרות דרכן יקוב דהתמר התמר יקוב דלא התמר לא

התמר ונראה שאין לחלק בין קיום דהבא לשאר קיומי הטור
 וכתב שם ד"ר ד"ל דכיון דקיום שטרות דרכן דמדאורייתא
 ח"ל קיום דעדים התקומים על השטר כמו שנתקדם
 עדותם ככ"ד דמי ומה"ט היקלו לקיום מב' שטרות או
 מב' כתובות ה"ד בשטר משא"כ בכת' י' דמדאורייתא בש
 קיום דלא שייך ה"ט כמו שנתקרה וכו' אבל בעה"ת והטור
 ס"ל דקיום מעליא הוא ואפי' בכת' דלרוך קיום מדאורייתא
 מהני ע"ש

וכבר כתבתי בסו' מ' תשובת הרשב"ה במוחסות
 סו' כ"ב דאפי' בכת' ירו' אין הנו חוששין
 לומר נדויף וכו' דחשווקו אינשי בשקרא למח' בשטר
 לא מחוקי' דהא קי"ל דקיום שטרות דרכן ומדאורייתא
 ל"ל וכו' ומ"ס חתם ירו' וכו' ע"ש הרי דס"ל דחתם ירו'
 נמי ח"ל קיום מדאורייתא כמו שטר ומה"ט מקיימין שלא
 בפניו וכ"כ החתומים ע"ש וא"כ נראה שכן דעת בעה"ת
 והטור דקיום כת"י נמי כרכנן ומקיימי' אותה מב' שטרות
 או מב' כתובות כדון שטר וז"ל דרב שירדא ס"ל ברעת
 הרב אבינודור הכהן דהא דקיום שטרות דרכן ה"ד כב"ה
 ליפרע שלא בפניו או מיתומים ולקוחות אבל אם הוא
 לפניו וטוען בריה מזויף הוא בעי קחם מדאורייתא
 וכסו' מ"ו כתב שכן דעת הרמב"ם והרמ"ה והמבי"ט
 ע"ש אבל נהרדעי דאמרו אין מקיימין את השטר אלא
 מב' כתובות וכו' וכן רב חשי דאמר אין מקיימין השטר
 אלא משטר שקרא עליו ערער והוחזק ככ"ד משמע
 דמיורוי ככל קיום ח"פי' הלוה טוען מזויף והפרישה שכתב
 דס"ל דדוקא בשטר שחתומים עדים היקלו משום דקי"ל
 עדים התקומים על השטר כמו שנתקרה עדותם ככ"ד
 דמי משה"כ בכת' י' וכו' נראה דס"ל דגם כת"י ח"ל קיום
 מדאורייתא הלא דאפי' לא היקלו אלא בשטר בעדים
 וא"כ נר' דרב שירדא ס"ל דה"כ אין מקיימי' כת"י שלא
 בפניו בע"ד דדוקא שטר בעדים היקלו לקיימו שלא בפני
 בע"ד והס' מע' כסו' ק"י ק"י סק"י"ח שכ' דמקיימי' הכת"י
 בפני קטן כמו שמקיימי' שלא בפני גדול ע"ש היינו
 כדעת בע"ד והטור הביא דהיו חו' בין שטר לכת"י אבל
 לרב שירדא כמו שלא היקלו לקיים מב' שטרות או מב'
 כת"י אלא דוקא בשטר ולא בכת"י ה"כ לא היקלו לקיים
 שלא בפניו בע"ד אלא בשטר ולא בכת"י ובעה"ת סו' ג'
 סח"ג כ' ח"ק מקיימי' כת"י ח"מ"ד מתיו חתימת ודי ככ"ד
 ומדמי' ליה וא"ד כיון דמיני לאערומו בעי' כת"י יולא
 מננ"ה ואי לא מגו דהיו בעי' אמר פרעתו ומפטר כשכועת
 הוסת ה"ג משתבע ומפטר כשכועת הוסת ע"כ

ואפ"ר שזה טעם רב שירדא דאין מקיימי' כת"י
 מב' שטרות משום דהיו במלוה ע"ד ריבול לו'
 פרעתו כמבואר בבעל התרומות שו"ג ח"א שכן דעת רב
 שירדא ור' הח"י ע"ש ולכך בעי' כת"י יולא ממ"א ואי לא
 נאמן כמגו דהיו בעי' אמר פרעתו וכפטר משכועת הוסת
 מש"אכ בשטר דליבא מגו לבטל קיום השטר כיון דלרוך
 קיום מדאורייתא ח"פי' כת"י שיש בו נאמנות דאיע' וכול
 לו' פרעתו וליבא מגו בעי' כת"י יולא ממ"ה ולא מהני
 קיום אחר דמתיו חתימת יודיה ככ"ד ולדמותו כמו שאין
 מקיימי' אותה מב' שטרות אבל בשטר לכ"ע מהני קיום
 זה כדאמרו בס' השאה שנתארמלה וכסו' מ"ו סו' ג'
 שנים שחתומים על השטר ומת' ח' מקם ולא נמלא אלא
 עד ח' עם זה העיד החי כתב חתימת יודו ומשליכו ככ"ד
 עד שיוחזק כת"י ככ"ד וכו' ומה' למד הריט"ב בא היבא
 בב"ש עס ששיראל שהיה חותם בשטר ונשתמד ואין מי
 שיעיד על כת"י פותב חתימתו ככ"ד ומדמי' לה דזה לא

השיב עדות וכן פסק מו"ר שם ס' ל"ד בעד שבעה
גזל וכו' ע"ש הלמה קיוסו מהני בשטר ועיין במהרי"מ
ק"א סי' ע"ט

אבר

מלאהו למה ר"ן מונח בתשו' סי' כ"ג שכ'
ו"ל ולענין אם יברוחו הוה כ"ד שיכתבו עתה
חתימת' במגילה אחרת וערכו' לה זו החתימה שכתבו
בה ה"ן כ"ל לפי שאין כ"ד מחוייבו' לדון אלא כמה שנתקיים
הללם לה שייכרתו לחקור על מה שלא נתקיים לפניהם
בפרט הוהיל ואפשר להם לכתוב וכו' לה מלאהו אותו הלא
במי שמת' הו' שהלך להרץ אחרת הו' במי שהיה נמלא
לפניו והינו מבחש' שזו כת"י שלו הו' מוכרח לכתוב
חתימת' ודו' החכמה ונעריך אותם באופן שתקיים חתימת
ידו שבשטר שלא מפיו ויעיד הו' עם האחר על חתימת
העד הב' אבל בשוה נמלא לפניו והו' כופר שהו'
חתימתו לא וכו' ועוד כשתדקק היטב תמצא
שלא תהיה כתובתו עתה חתימת' ידו החספה
ולמעריך אותה חתימה שבשטר יותר גדולה מהודאת
פיו וכו' שפ"י הם הורה נאמר כן הו' שזה חתימת
ידו אבל טעמיה בה והינה ערות חתמו' שומעו'
דבריו בזה ולא נדון בחתימ' זו שבשטר מגו רהי בעי אמר
הינה חתימת' ידו כ"ש כשלא נתברר לנו שהו' חתימת
ידו אלא כמה שהו' כותב חתימת' ודו' החספה ומדמי'
אותה לזו שהו' נאמן וכו' הלא תראה שהעדים שאתמו
כת"י הו' זה הכל הנוסים היונו לה נכריח אותם מן הדין
לכתוב חתימות' ודיה החספה ולהעריך אליה החתימה
שבשטר כה"פן התקיים שלא מפייהם כדי שלא יהיו נאמנים
כהומנם הנוסים היונו וכן הענין כאן וכו' עכ"ל הרי"ד ס' ל'
דדוקא במת' וכן כנעשה גזלן או מומר מהני קיום זה הכל
הס הו' לפנינו ומכחש' שהינו כת"י נאמן במגו וה"כ
בכת"י אפי' יש בו נאמנות נאמן לו' ה"ן זה כת"י במגו
דלא יכתוב או שיטעם שלא תדמה ונר' דמודה בשטר
שכתבו שריר' לקיימו' ה' נבנו שנתקיים משדה א"ל מכו'
שדות ויולא מתחת יד עצמו דחיישי' שמה זייף דא"כ קיום
מדהוריית' הלא מדרבנן כמ"ש התוס' בכתובות דף כ"ח
בד"ה קיום וכו' ע"ש ה"ס מורה בכת"י א"ל קיום הלא
מדרכנן וכו' כה"פ' ה"ן בו נאמנות דאיכא מגו דפרעתו
לכ"ע מקיימו' אותו מב' שטרות' ורב שריח' לא חמרה
הלא כהומר ה"ן זה כת"י שריר' קיום מדהוריית' ה'

כ"א ואם

לא נתקיימה חתימתו וטען פרעתו
נאמן וכו' כ' ר' ירוחם במשפטים סיף
נתיב כ' תשו' להר"מ מ' שמו"ח על חבירו שטר שה"ן
מכרוס חתימת' העדים וזה חתימת' הרוינים והמר' הלה
פרוע מו' נאמן במגו דיכול לו' מווייף או מחלוקת רבי
ורש"כג במורה בשטר שכתבו לרין לקיימו וכו' ודע דעתו
כדברי לרין לקיימו ע"ש והיא תשו' הרש"ב בה במיתוסות
סי' כ"ג ע"ש ומה שהק' ה' כנ"ה הו' ל"ה ה"ן נאמן
במגו דמווייף כיון דה"ל דירח' לו' מווייף פן יכחישוהו
ע"ש ו"ל מה ר"ס בתשו' ההרובות סי' קפ"ג נר' לרבי שהרס
נאמן במגו אע"ג דכמה שטוען השתה ה"ן יכולי' להכחישו
ובטענת מגו יכולי' עדים להכחיש ור"ח' לרבר מורה
בשטר שכתבו למ' ד' לרין לקיימו דנאמן לו' פרעתו במגו
דאי בעי אמר מווייף הע"ג דכפרעתו ה"ן יכולי' להכחישו
וכמווייף יכולי' להכחישו עכ"ל והרש"ב בה במיתוסות סי'
ג"כ בהומר ה"ל כפרעניו הלא בעדים דהינו נאמן לו'
פרעתו כיני לבינך במגו דיכול לו' פרעתו כפני' פ' ופ'
והלכו למ' דלאו מגו מעליה דעכשו' הינו יכול להכחישו
לכיהתוב' כ' רש"כס וקראש' בכפרה דף מ"ה גבי פקדון

דאם טען החזרתו לך בפני פ' ופ' והלכו למ' ה' נאמן
הכל הינו נאמן בטענה אחרת במגו דהחזרתו לך בפני
פ' ופ' והלכו למ' ה' לפי שירה לטעון כן פן יכחישו ויכחישו
ע"ש וכ"כ הר' יונה שם דף מ"ו בסוף הסוגיא ע"ש הלמ"ד
לא חמרי' מגו מטענה שירא פן יכחישו עדים וי"ל
דהתם שהני דבעי' שמויחד עדים ולא טען כן לפי שירה
שיכחישו ויכחישו ושוב ר"ח' לה נתיבות משפט דף קפ"ו
שדחה רח"ת מה"רס דמגו דמווייף שאני דכל שלא
נתקיים להו שטר הו' והפה שאמר הו' הפה שהתיר
והאריך בזה ע"ש כ"ו ע"ש כ"ו ע"ש כ"ו ע"ש

כ"ב כ"ה

כנ"ה כת"י שכתוב בו שלא באונס
ובכיעול מודעי ובנאמנות והורה הח"י
שהו' כת"י הלא שחטם ואין ראובן יכול לקיים כת"י ממ"ה
הינו נאמן שהו' קותר למ"ש בכת"י שלא היה באונס
הרה"כ בתשו' הרש"ב ואמכאר בדבריו שדן זה אפי'
למ' ד שנאמן בכת"י לומר פרעתו ע"ש משמע דה"ן
כתוב בכת"י שלא באונס נאמן לומר שהו' באונס במגו
דמווייף הכת"י עם הנאמנות שבו וה"ס נתקיים הינו נאמן
לו' הכוס במגו דפרעתו משום שיש בו נאמנות אבל אם
ה"ן בו נאמנות ודאי דנאמן לו' הנוס הו' במגו דפרעתו
ותשו' הרש"ב כה' הכוס מהרש"רס כתו' ד' סי' פ' ומכאר
טעמו משום דלא חמרי' מגו לסתור דבריו וי"ל כלל זה
יהיה בידך כי הפה שאמר וכו' לרין שהיה שניהם קיימים
במגו שגובל לקיים ולא יל"א ה"ל לבעלה וכיון שהורה על
כת"י כבר הורה על מנה שבשטר ושוב אינו יכול לכפור
בו ותראה כל השנויים במשנה בכתובות ה"ס בהס
מכחש' את דבריו שדה זו של איך וכו' קטנים היונו וכו'
קטנים היונו וכו' ה"ן הכחשת' דבור לרבר הע"ג דהרבר
ה"ל בטל מאליו וכן לא תמצא שום מגו בעולם שהו'
דבור מכחש' דבור ע"ש ומאר"ש'ן' חסון כס' משפטים
ישום סי' מ"ה הק' על תשו' זו ממתני' דהנוקים היונו
וכו' שאומרים שחתמו שקר באונס אם ה"ן כת"י יולא
ממ"ה נאמנים הע"ג שמכחישו ואומרים שמעולם לא
לוח גס הרש"ב והטור סי' פ' ה"כ שחם הורה בכת"י שחייב
מנה לפ' הו' כתב וד' אחר והו' חתום עליו ותחתו
נכרת הינו יכול לטעון שלא להשיב הודיתו וכו' משמע
דאם ה"ן חתימתו נכרת נאמן לו' שלא להשיב הודיתו
במגו דמווייף חולקים ועל תשו' זו ע"ש לק"מ דהנוקים
היונו וכו' הינו מכחש' דבריו ממש הלא חמת שחתמו הלא
שהו' באונס וכן כשהורה בכת"י גס לא נתקיים שיהאמן
לו' שלא להשיב הינו מכחש' ממש הלא חסרה כן שלא
להשיב רממילה הו' דבטל השטר הכל אם כתב שלא
באונס והו' אומר דאונס היה שכותר דבריו ממש הינו
נאמן אפי' במגו וכן אם הורה בכת"י שכתב הינו נאמן
לו' שלא נשבע במגו דמווייף וכן אם הורה בכת"י שכתב
הינו נאמן שלא נשבע ומ"ש מהר"ש'ן' חסון בתשו' שם
אבל נל' עד דה' דרלובא מגו כגון שהיה שטר והרש"ב
שכ"כ אפי' בכת"י לטענה הו'יל דס"ל דבכת"י אינו נאמן
לו' פרעתו הכל לפוסקי' דלא חמרי' שטרך כוידו מ"כ בכת"י
ורחי דנאמן לומר לא גס עתו במגו דהתרטו הסבועה
וכו' ע"ש לא דק דתשו' הרש"ב ה' מכו' דאפי' לא נתקיים
הכת"י הינו נאמן לסתור הודאתו במגו דמווייף וכ"ש
במגו דטענה אחרת וכ"הנ"כ הרש"ב ח"ור' ירוחם בשטר
שכתוב בו בלא תנאו וכו' דאפי' העדים עלמס אינש
נאמנים לומר תנאו היה אפי' במגו דמווייף וה"ה נגד
הודאתו בכחב' וכו' כסו' זה פ"כ דין כ' ע"ש כ' ע"ש כ'
וכ"כ הני' כפ' י"ג גבי האומר עכדי הו' וכו' וי"ל הינו
נאמן

נאמן כחומר הח"כ זה בני ואע"ג דהשתא אינו ליה מבו
 דהו בעיניה והיב לכולהו נכסו חין הדם נאמן לסקור
 הורהו משום מנו כד פי' מורי' נר"ו וכו' אפי' למסקנא
 וכו' ע"ש הרי"ד ס' ק"ג ב' דאע"ג נאמן במנו לסקור הורהו
 וכו' כ' הרי"ד כ"ס ס' ק"ג ב' דאע"ג נאמן במנו לסקור הורהו
 הכוונה וכו' וכו' ע"ש ס' ק"ג ב' דאע"ג נאמן במנו לסקור הורהו
 למהו ספק כדאסיקנ' גבי בעל שאמר גרשהו את אשתי
 רכיון שהיה חומר כנגד דבריו ראשונה הינו נאמן במנו
 דהנן סהדי דמסקר כדאמרו' בפ' י"ג גבי חמר עבדו הוא
 וחזר ואמר בני וכו' ע"ש הרי"ד אפי' לחוס לספק קידושו'
 הינו נאמן במנו לסקור דבריו וה"כ הינו נאמן לפטור
 עצמו הכלל הרמב"ן בפ' ח"ה ד' ל"ג ב' וכו' וכו' הרי
 דאמרו' בפ' י"ג בני הוא וחזר ואמר עבדו הוא הינו
 נאמן ומשמע שהוא יורשו וכו' לכל דבר ואמרו' נמא'
 מהו' שכולל להפקיד נכסיו ליה ליתן מתנה לאחר והינו
 יורש' דהרי אמרו' מנו אפי' להכחוש דבריו הרי' בקידושו'
 הלא וכו' לא אמרו' מנו גרוע לחצי טענה וכו' ע"ש הרי
 דכ"ל דאמרו' מנו אפי' להכחוש דבריו הרי' מיהו אפ"ר
 לומר דהרמב"ן לא כלני' הלא במנו דבריו דאליס וראיות
 סרמב"ן דאמר' מנו להכחוש דבריו בקידושו' וכו' נר"
 לבאורה מדאמרו' בפ' החומר בשעת קידושו' וכו' בניס
 וכשעת מתה אמר חין לי בניס וכו' ר' סבר דמ"ל לסקר
 בעדים דמי ואפי' מוחק בהחין נאמן לו' י"ס לי בניס
 במנו דבריו לגרשה דבעדים דמי ואפי' הוא מורה בשעת
 מתה שאין לו בניס נאמן להתורה במנו אפי' לסקור
 הורהו וגם ר' נתן דס"ל הינו נאמן על שעת קידושו'
 שיש לו בניס היינו משום דבחזקת איסור היתה עומדת
 אפי' במנו כיון שחזר בשעת מתה הכלל הרי' לא חזר היה
 נאמן במנו וכן חילוי חזק' דממ"ע היה נאמן במנו
 אפי' קותר הורהו בשעת מתה הרי' במנו דבריו דאליס
 כמ"ש הרמב"ן והרשב"ה והר"ן ע"ש דאע"ג דמ"ל או
 אמרו' מנו במקום חזקה הולא ה"ד במנו דטעני' אחרת
 הכלל מנו דבריו פשוטא דאמרו' אפי' במקום חזקה דמ"ל
 לסקר דבריו בעדים דמי ע"ש מיהו הרמב"ן ע"ש כ' וכו'
 מפורש' י"ס נדקדק רכל מה שהדס נאמן עליו בשעת
 שהמה הדבר הע"י שחזר והכחיש דבריו נאמן וכן מלינו
 כמ' שכיון שהגיד טוב הינו חזר ומגיד עכ"ל משמע
 דוקא כה"ג הכלל לחזר ולסקור דבריו קא' הינו נאמן דכיון
 שהגיד וכו' הכלל הני' והרי"ב ע"ש ס' ל' דאפי' מנו דבריו לא
 אמרו' לחזקת הוא דאמרו' וכן ראיתי להרשב"ה בתפ"ס ה'
 ס' הרי"ד שהק' בההוא דעבדו וחזר ואמר בני מההו' אינו
 נאמן במנו דמי' משום דלאו מהנה יתיב ליה הלא שהוא
 חומר שהוא כנו וכבר הוחזק בעבר וכו' ע"ש כ' הרי"ד ס' ל'
 דאמרו' במנו דבריו ליתן לו מתנה לא אמרו' מנו לסקור
 דבריו הרי' .

ולבאורה

נראה שזה מחלוקת שכ' הטור וז' ואם
 יש בו נאמנות ואינו מקיים וטען
 פרעתי כ' בעל העיטור שאינו נאמן שאין כאן מנו
 שנתמר טופיה נאמן במנו שהיה חומר הינו כחכ"ד שהרי
 דבריו קותרים כתבו וכו' ובעל הקדמות כ' שהוא נאמן
 כיון שאין הכתב כלום אלא ע"י הודאתו וכו' הרי דבעל
 העיטור ס' ל' דלא אמרו' מנו לסקור הורהו ובעל
 הקדמות ס' ל' דנאמן במנו לסקור כתבו מיהו ק' שהרי
 הרש"ב כה' במונת סו' ל' וכתשו' ח"כ סו' ח' ד' חלק
 על בעל העיטור בכת' כה' נאמנות דיכול לו' פרעתי במנו
 ומזויף ע"ש והכ"ס ס' ל' דאינו נאמן והטעם הוא במנו
 ומזויף דלא אמרו' מנו לסקור הורהו וכתשו' ה' ד' סו'

ע

ל"י בשטר שכתב בו בלא שם תנאו וכו' ולא נקדומת
 תקומתו והם חומרים כת"י הוא זה ותנאו היו דבריו וכו'
 דחין נאמנים לסקור עדותם שבשטר במנו דמזויף וכו' ע"
 בעל דבר וכו' מהרי"מ ע"כ ס' ס' ק"ט ע"ש וכן קי"ל
 בסו' מ"ו גבי תנאו ע"ש בהש"ך ס' ק"י והכ"ז ק"ל דאפי'
 כתוב נאמנות חס לא נקיים נאמן לו' פרעתי במנו
 דמזויף אלא ודאי לגבי נאמנות לא חשיב קותר הורהו .
ומ"מ דעת הראש"ד ובעל העיטור והרשב"ה דלא
 אמרו' אפי' במנו דמזויף לסקור הורהו ואם
 כתוב בכתב ידו שלא באונס וכדאמרו' וכו' אפי' לא נקיים
 הינו נאמן לו' חנוס במנו דמזויף ומשמע דחס חין בו
 נאמנות אפי' נקיים הכת' דליכא מנו דמזויף נאמן לו'
 חנוס היה במנו דפרעתי וכו' כ' מהר"א ע"ש סו' כ"ס הביאו
 הכנה"ג הגב"י אות ד' ע"ש וכתשו' דרכי ייעס סו' כ"ג
 כ' רבנו מרשף דאינו נאמן לו' חנוס הוא כל שלא מסר
 מודעה וכו' ור' דהס דבריהם דה"ד במכר הכלל במחייב
 עצמו בדבר שאינו חייב הינו כמתנה כמבואר בתשו'
 הרשב"ה ופסקו מור"ס סו' ר"ה ובמתכ"ס נהב"ר חנוס
 ח"ל מסירת מודע' כמבואר בסו' דמ"ב וכו' חס נהב"ר
 חנוס נאמן בלי שבועה אבל חס"ל נהב"ר חנוס וסביע
 שהיה בחנוס ונאמן במנו דפרעתי ע"ש כ' וכן ראיתי
 למהרי"מ ט"ו ח"ה סו' מ"ג שכתב שהרא"ש כתשו' שכת'
 על ליה שטען שאנוס היה בהודאה כיון שלא מסר מודעה
 אינה טענה ה"ד כש"ח גמור בעדים אבל בכת' דנאמן
 לו' פרעתי נאמן נמי לו' שאנוס היה אפי' בלא מודעה
 ע"ש הרי דנאמן לו' שהוא חנוס במנו דפרעתי אפי' לא
 מסר מודעה וכן מוכח מדבריו הראש"ד ורשב"ה כמ"ש
 ומהרי"ק בשו' כס' אהלי יעקב סו' ל"ז על ראובן
 שנתחייב לשמעון סך מעות בקנין ויש ער"ף וטען ראו'
 שהוא חנוס שאינו נאמן בשבועה שהיה בחנוס במנו
 שהיה מכחיש הער רה"קי"ל בדברים העשויים להשחיל
 ולהשכיר דחס טען המערער גנובים הם ממני אינו
 נאמן אלא כולא עליו שם גנובה בעיר ואינו נאמן במנו
 שהיה יכול לטעון שאלים חו' שכורים הם דחין מחזקין
 בני אדם גנובים אפי' במנו כמבואר בסו' ק"ג וכו' הינו
 נאמן להחזיק לחכירו מוסר אפי' במנו ע"ש כבר הביאו
 ה' דרכי טעם כתשו' שחילק שזכסו' ל' דה"ד כטוען
 שנאנסו שלא כיון לגזלו אבל חס טען שאנוס לפי דעתו
 שהוא חייב לו שאינו מחזיקו ראשע נאמן במנו ע"ש וכו' כ'
 ה' פני משה ח"ה ס' כ' דנאמן לומר חנוס במנו דפרעתי
 אבל כדודק זמנו דאינו נאמן לו' פרעתי אינו נאמן לו'
 שהוא חנוס כיון דליכא מנו ונר' מדבריו דאפי' כתבעו ביום
 שנשלם בו קומן נאמן לו' שהוא חנוס במנו דפרעתי ע"ש
 ונר' דהיינו כדק"ל בסו' ע"ש ס' ד' דנאמן לו' פרעתי'
 כדודק קומן במנו דפרעתי חס ע"ש .

בג"כ

הט"ז בה' שנתן עיסקא לתכירו והתנה עמו
 כינו לבניו רכל שלא וברר הפסד בעדים
 ושלם מכיסו ועכשו טוען שיש לו הפסד דנאמן במנו
 דלהר"ס וכבר דחה ה' המגיה שם ראיותו וכו' דאפשר דהכ"ז
 כיון דמורה כתנאו הינו נאמן במנו ככל תנאו שבמנו וכן
 הסכים ה' בית אברהם והביאו ראיה המ"מ פט"ו מה'
 מלוג הובא בכ"י סו' ע"ז וז' ויש מק' לדבריו רבי' כשאמר
 פרעתיך כיני לבינך למה לא יהא נאמן במנו דאי בעי
 אמר פרעתיך בפני פ"פ אמתו או סלכו למ' הו"ו י"ל שאין
 כאן מנו שהרי הוא מורה שלא קיים התנאי וכו' וכיון דלא
 נתברר שפרע' ח"ל מחייבת לקומנו תנאך וכו' כ' דכוותה
 דריך לקיים תנאו ע"ש כ"ו כ' ויעיקר בדבריו הט"ז שהרי"ב
 הקמ"ע

הכ"הג בתשו' כס' בעו חיי סו' ט"ל ע"ט.

בז' דין ד' פנקס וכו' כ"הש"ך נר' הרה"ש לא היה עושה מעשה לחייב ולהוציא ממון אלא מטעם אחריו שהיה נר' בעיניו שהיה משקר וכמו שסיים בסוף ההשו' דגם כלה פנקס היה חייב לפרוע כמ"ש וכו' וליתא דז"ל הרה"ש שם הילכך כל זמן שהפנקס ביד המלוה לא מצי' למי' פרעתו מיהו אם היה שטר הלוואה היה הדין כך אבל כיון ששטר עסקה הוא וקי"ל וכו' בחלק הפקדון נאמן לו' פרעתו במגו דאונס וכו' אבל בחלק המלוה לא מצי' למי' פרעתו דהכל מהונך טעמי הומדנית ואמה לאוה שהחוקר דבריו שקר לה מ"ל כלל פרעתו וכו' עכ"ל הרי דס"ל דמן הדין חייבו נאמן על המלוה לו' פרעתו מכח הפנקס דהוי כשטר אבל בחלק הפקדון אפי' כשטר נאמן לו' החוקריו כמגו דנאנסו אלא דמכח הומדנית נר' לו' דחייב גס בחלק הפקדון כלה פנקס ומה שהק' הש"ך דהרמב"ן ורוב הפוסקי' כ' הטעם דנאמן לו' פרעתו ככת"י דכיון שאינו גובה ממסעבדו לא חשש להניחו בידו וכ"כ מרן שאינו חושש להניחו בידו כיון שאינו שטר נגמור וכו' לק"מ דהא קי"ל כת"י שיש בו נהמנות אם נאקוימה חתומתו אינו נאמן לו' פרעתו שהלו פרעו לא היה מנתקו מידו וכו' והה' דהוי דאפי' יש בו נאמנות אינו גובה ממסעבדו כיון דהין לו קול אלמה אפי' אינו גובה ממסעבדו חושש להניחו בידו ולכן אינו נאמן לו' פרעתו וה"ל פנקס שחתמו עליו בע"ד וכו' ה' עומה אם פרעו חושש להניחו בידו.

כ"ה דין ה' הוציא כת"י הלוה על יורשיו וכו' יורשו המלוה שהוציאו כת"י הלוה וטען הלוה פרעתו נאמן כלה שבועה רק חרש קנס ואפי' לוח כן אביהם בפני עדים ה"ל הלוה לישבע דלא הוי טענת בדיא הלא בשתבעו בפניו דמעיו כמ"ש בסו' ע"ה סכ"ה ע"ס וכו' כ' הרש"ב ח"ג סכ"ה ע"ג דהם המת חבע חותו וקוח כפ' לרוך לישבע דטענת כרוח הוי כיון שהמת תבעו ע"ה.

כ"ט ופטורי' ה"ף משבועה היורשים וכו' רש"י כס' בפ' המיכר את הבית גבי שטר כוס כ' דנשבעין שבועה היורשים שלא פקדנו וכו' וכו' מוהר"ק וקוסף שרש"ק דה"ד התם שממונו של זה בה ליר אביהם בודאי ורובים לפטור עלמם משום דאביהם הוי וכול לטעון נאנסו וכו' אבל כל דליכא הפקעת ממון בודאי הלא חסדה בעלמא מורה רש"י כס' דהין נשבעי' ע"ה וכו' הג"ה חו' מהר"ה ה"ו בכתביו סו' מ"ח ע"ה אבל מהר"ם מט"ח סו' קי"ב כ"כ ל"ל דלא חמר אלא גבי שטר כוס דאם הכייה הוי קיום הוי חייב לישבע הנאנסו שבועת השומרים שהיא של תורה וה"ל כשטען החוקרתי חייב אותה שבועה דמגו לפטור משבועה לא חמרי' לכן כשמה תקנו רבנן שישבעו היורשי' שבועה שלא פקדנו הכלל הם המלוה והלוה קיימו' אינו חייב לישבע קלה מתקנת' דרבנן דתקנו שבוע' הוסת לא עבדו תקנת' אחרת לגבי היורשי' דתקנת' לתקנת' לה עבדו ע"ה וכו' דס"ל דכשטר כוס כשטען החוקרתי דכיון דהינו נאמן הלא כמגו דנאנסו וכטעם כנאנסו חייב שבועה דחוריותה ה"ל כשטען החוקרתי חייב שבע' דחוריות' וכו' כ' בסו' ע"ה ע"ה וכו' כ' הסמ"ע בסו' קכ"ה סק"ד וכו' ר"ו ע"ה וכן הוכחתי בסו' פ"ד דין י"א ודלא כה"שך שם מיהו מ"ש מהר"ם רמגו לפטור משבועה לא חמרי' לא דק דאפי' למ"ד דחמרי' מגו לפטור משבועה הוינו דוקא אם בטענת המגו הוי פטור משבועה הכלל אם היה חייב

שבועה בטענת המגו אעפ"י שטענת המגו היא אחר טובה לא חמרי' מגו לפטור משבועה כדחמרי' בפ"ק דמל"ע"א על כריות' דסלעין דיריין וכו' וב"כ ה' כנה"ג בדיני מגו. אות קס"ו ע"ה וכו' אע"ג דטענת כנאנסו דהין בה העוה טובה יותר מטענת החוקרתי דליכא העוה כיון דאם טען נאנסו הוי חייב שביעה דחוריותה לא שייך מגו דכל שטענת המגו היה חייב לא שייך מגו לפטור מממנו ולא משבוע' ומ"מ נר' דרש"י כס' לא חמרה אלא גבי שטר כוס דשבועה דחוריותה הוי והרשב"ץ בתשו' ח"א סו' ל"ב כ' שערמ"בן גבי שטר כוס חלק על רש"י כס' ס"ל דהין יתומים נשבעי' כלל אע"ג דאם הוי אביהם קיים הוי נשבע שבועת החוקר וכו' ש' הכא דליכא על אביהם אלא שבועת הוסת ע"ה משמע דס"ל דרש"י כס' דוקא בשבועה דחוריותה ס"ל הכי וכ"כ הנ"ל שס"ל ורי"ף וכן מהר"ח ב' דיתומים נשבעים שבועת היורשים שלא פקדנו אלא ששטר זה אינו כרוצ' אע"פ שאביהם לא היה פטור מחזי' פקדון אלא בשבועה דחוריותה ורב ושמאל' דחמרי' תרויהו' בשבועה דהין חמ"ש'ל המ"מ כממון שאינו מוחוק וכו' אבל כממון שהוי מוחוק בו ויכול לפטור בשבועה אותו ממון מריש לבניו וה"ל ע"ג דכינו לא מצי' משתבעי' הויא שבועה לא חמרי' כיתומי' מתוך שחיל"מ וכשבעי' שבו' היורשי' פטורו עכ"ל וכו' דס"ל כמ"ש הרן כפ' כל הנשבעין אהא דתני ר' אחי' שבועת ה' תהיה בין שניהם ולא בין היורשי' וכו' וז"ל וה"ת ה"ל דבאין יודעי' פטורים ליהמני' כי חמרי' כ' אות לך וכו' לית לך מגו דהוי כעו חמרי' אין אנו יודעים ל' דאם חמרי' אין אנו יודעי' שבועה מיהא בעו שאינם יודעי' אלא דאבוהן כה"ג משלם ואינהו פטרי' בשבועה וכו' וכ"כ הרי"ט כ"ה בחי' שם וז"ל ודעת מגרי' הרב דאפי' לגבי היורשים לא מטעם הכתוב אלא מן הממון שלא יהיו נדונים כמחוייב שבועה שאינו יכול לישבע אבל מן השבועה לא פטרהו נשבעי' דלא ידעו תדע שא"ל כ' כי חמרי' בכריא' כ' אית ליה וכו' לית ליה לפטורו משבועה כמגו דהוי בעי' חמרי' כ' ודענא וכו' לא ידענא דהא מגו כרוך הוי משאינו מעיזו למעו' אלא ודאי דה"ל נשבעי' וכו' ע"ה וכו' ה"ל דהוי שבועה דחוריותה כהוי דגבי היורשים לא חמרי' מתוך שאי' למ שבועה מיהא בעו וכן דעת הר"י הכרמלוגי הכיאו' הטור סו' ע"ה ס"ט.

אבל הטור ומרן בסו' ע"ה סו' פסקו דיושם שאמר כ' ידענא וכו' לא ידענא פטור כלה שבועה וכו' כ' בסו' ק"ח גבי שטר כוס דהיורשים פטורים בחלק הפקדון כלה שבועה ע"ה וכו' כ' בעל החרמות שער ה' בשם ר' אפרים הגה"ן מחיובי' שבועה וקל עליו וכן התו' דחו פו' רשב"ם ע"ה וכן מהר"ם בתשובת הארובות בסו' תקתק"ז בשם תו' ר"י מפריש דהא פי' רשב"ם ע"ה שומה שהק' הרי"ט כ"ה והר"ן דה"ל כ' ליהמני' כ' חמרי' כ' אית לך וכו' לית לך כמגו דהוי בעו חמרי' אין אנו יודעים כראיה דהם חלוי' לטעמייהו עס"ר פ"ב כל הנשבעים דס"ל דמגו לפטור משבועה חמרי' ואין ראיה משבועת השומרים דחייב רחמנא אפי' ליכא עדים ולא שטר דליכא מגו משום דאינו מגו טוב דהוי ממעיז' לנאנסו מעו' אבל מגו טוב חמרי' לפטור משבועה וא"כ ה"ל ליהמני' כמגו דהין הנו יודעים דהוי מגו משאינו מעיזו למעו' הכל למאי דקי"ל דלא חמרי' מגו לפטור משבועה יתא דהשתא שטוענין בדי' כ' אית ליה וכו' לית ליה הוי ככל מורם במקלח דלא חשיב משיב אביהם משום העוה כמ"ש הש"ך בסו' ע"ה סק"ו ע"ה ואם נאמר מגו חמרי' בעו חמרי'

אמריו ויענה וכו' לא ידענה היו מנו לפטור משכונת
 ולא אמרו יעור קו' הר' שם דמנו רהו בעו אמר הינו
 יודע לאו מנו היא והכיה רחיה מפ' הכות והעליה ע"כ
 וכ"כ החו' כפ' האהל דף ז' כד"ה ביום וכו' וכד"ה רב
 הונא וכו' וז"ל וה"ה לרב ושמואל דפטרו בכ' ידענה וכו'
 לא ידענה מודה במקלפת אמרו חייב והא נאמן במקלפת
 שכופר במנו רהו בעו אמר הינו יודע וז"ל דהין אדם טוען
 ברצון אינו יודע ע"ש מיהו י"ל דה"ד במלוה ולוה הדכריא
 של ההוכע טוב והשמת של הנכבע גרוע לכך הינו טוען
 ברצון אינו יודע שדראה שהקובע הומר המת שטוענו
 כריח טוב. והוא טוען שמת גרוע אבל גבי יורשים דלא
 הי"ל לודע היו מנו טוב וזין נראה לעולם שהקובע הומר
 המת כיון דכריח שלו גרוע והשמת שלהם טוב וראיית
 הר"ן מפ' הכית והעליה כבר כתבו הקו' שם דהתם נמי
 הכריח טוב והשמת גרוע והכריחו בן עש"כ

ומ"ב נחבאר דאפי' כשבועה דחורייתא הון הורשים
 לריבוס לישבע לפטור וכ"כ הרמ"ה בפ' המוכר
 את הכות סי' ע"ו גבי שטר עוסקא וז"ל ומסתברא דאפי'
 שבועה הורשים השלח פקדנו אבה לא בעו דכי רמו רבנן
 דהי שבועה ליתמי הוכח דתתו לאפקוי ממנה מדאונש
 החרינה וכו' אבל נכיתמי דנחבע לא חייבו רבנן שבועת
 הורשים כלל ואע"ג דתקון רבנן שבעות היסת לא מחייבו
 לאשכחעו שבועה היסת שלה פקדנו אבה כשעת מיתתם
 דהא אוהו לא קא טעין טענת כריח דפקדיה אכוחון
 דאע"ג דקא טעין טענת כריח דלא פרעיה הא לא יביל
 למטעין טענת כריח דפקדו. דלא פרעיה א"כ ללא נאנסו
 וכו' עכ"ל. הרי דאפי' כשבועה דחורייתא ה"ל לישבע
 ומשמע דהס טעין כריח שלה לירשיו לריק הורש לישבע
 וכ"כ בפ' ג"פ סי' קל"ג ע"ש וכ"כ מהר"ם כחשבות
 המיומנו דק' משפטום סי' ז' וז"ל הכל כשהם נחבעים
 והקובע טוען שמת השכעו לישבעים יורשים שחכוס
 היה חייב ליהון נכבעים כטענת שמה וכו' משמע דהס
 טען כריח שהם יורשים לריבוס לישבע וכ"כ בהדיא בחזו'
 ההרבות סי' תקק"ז ע"ש וכן מבוחר לקמן סי' פ"ח הון
 כ'וק' כנה"ג. הנב"ו אות מ"ה תתמה על הדרכ"ז דס"ל
 דנכבעים שבועת הורשים וכתב ח"ל וטובה היותו לחלק
 בין כשהמלוה הינו טוען שישבע לו הורש לכשטוען ישבע
 לו הורש שלה יודע שמורישו ליה ממנו הו' שלה פקדו על
 כך ע"ש. וליתא דהא ליטול בשטר הון הורש לריק לישבע
 נגד הורש אלה כשטוען השבע לו כמבוחר בסו' ק' ח' הון
 ה' ע"ש וה"כ משמע דלחוק דאפי' טוען המלוה לורש
 השבע לו ה"ל לישבע וכן מבוחר בחזו' המיו' שכתבתי
 והדרכ"ז ק"כ סי' תק"ה כ' בני שטוען מנה לריבוס חייב
 וכו' הדבר ברור שהיא חייב לישבע שלה פקדנו אבה שם
 עליו חוב לפלוני וכו' וע"כ לא נתקן אלה הם משכונת
 את הורשים על טענת שמת דכ' כשם מהר"ם דלא
 משכונת להו ורשב"ם וז"ל כ' דמשכונת גבי שטר כוס
 וכו' ומסתברא לי דתלוי כפי דאות הריון אם רוחה שם
 קלת. הוכחה כגון שזה הטוען היה רגיל לישא וליהן עם
 מורישו של זה או שהיו לו עמו עסק שותפות משביע את
 הורש כדעת רשב"ם. והיו לאו לה ישבע אותו כדעת
 מוקד"ם הכל ככ"ד שטוען כריח לכ"ע משכונת אותו
 שבועת הורשים עכ"ל ודכרוו קמוהיס דאפי' טוען כריח
 שחייב לו ה"ל לישבע כמבוחר בדברי מהר"ם והרמ"ה
 ח"ה כ' טען כריח שיהא להם אביהם וכ"כ הדרכ"ז עלמו
 ח"ה סי' תל"ט דפטורים משבועה אלה שכתב דה"ד
 בקתס יקומים דלא ידעו' הם היו בקיתוס כמילי דחבוקו

הכל אם הם גדולים וכקדוים כמו"מ של אביהם כגון שהיו
 ג"כ נשאים ונותנין בעסקא או שהיה אביהם מהייעץ
 עמהם כמו"מ וטען עליהם אדם יודעים שלא החזיר לו
 הכוס נכבעים שבועת הורשים וכן רהו לרון ע"ש ועיון
 בחזו' הרשב"ם סי' ק"כ וסי' תס"ט דס"ל דנכבעים
 שבועת הורשים וכסו' תקע"א ברובין שהפקיר אלה
 שמעון חפלים ומהו וכו' יורשי דלובן לתבוע הפקדון
 מורשי שמעון כ' וז"ל הון לורשי דלובן על יורשי שמעון
 אלה חרם כהם וכו' שאם הם דלובן קיים וטוען טענת
 כריח על יורשי שמעון שהיו חייבים שבועת היסת עתה
 שמת דלובן ויורשיו תובעים ככריח שהביהם הפקדו אלה
 שמעון ויורשי שמעון טוענים שאין כיהם כלום ולא ידעו
 אם החזיר אביהם הם פטורים מהשכונת אלה חייבים
 חרם כהם וכו' ע"ש ודכרוו המוה"ס דהין קו' אלה הפי'
 הקובע קיים הון חייבים הורשים שהם נכבעים אלה קדס
 קהם כמבואר בטור והכ"י סי' זה וכו' ק"ח גבי שטר
 עסקא ע"ש ועיון בחזו' מרן כס' אפקת רובל סי' קס"ט
 ועיון במהרי"מ מט"ח א' סי' ק"ב

ל כתב הקמ"ע אפי' כתב בשטר נאמנות סתם
 לא מהני הנאמנות לגבי הורשים אלה אם
 כתב כפי' שהיא נאמן גם נגד יורשיו וכו' וכ"כ מהר"ק
 בשפר ערך לחם וכבר כתב הש"ך שכן מבוחר בחזו'
 מהר"ם רשימו לס' משפטים סי' ל' וכן ל' הטור סי'
 ואם כתב כוונת נאמנות שהאמינו עליו ועל יורשיו וכו' משמע
 דנאמנות סתם לא מהני נגד יורשיו וכן ל' בעל התרומות
 שער י"ד סי' כ' אם כתב ככת"י שהאמינו עליו ועל יורשיו
 מה דינו וכו' ומסתברא דהדין מהני ולא מהיומן לום
 כשבועה ואפי' מקמינו נמי גבי בלא שבועה וכתב הרב
 גדולי תרומה היינו משום שהאמינו עליו ועל יורשיו וכו'
 אבל אם לא הנאמנות אלה סתם עליו אינו נכונה מהיקומים
 כמ"ש רבו' שער כ"ז ע"ש וכן דעת הדרכ"ז ק"כ סי'
 תקל"ד ע"ש וכן הסכים ה' משפטים ישרוס סי' ק"ח ע"ש
 אבל מהר"ם מפ' ארבה סי' מ"ז כ' דאפי' לא היה נאמנות
 על יורשיו כיון שהביהם אינו נאמן לומר פרוש הון טוענים
 להם ע"ש ול' זכר השו' מהר"ם וכן משמע קלה מירי
 בעל העיטור דף ק"ב ע"ד. כתב וז"ל ואם אית בוס
 נאמנות גבי בלא שבועה אפי' מיתמי וכו' והוכח דנת
 הומוק בת"י וזית ביה נאמנות וכו' לא מבעיה למ"ד
 מודה בשטר שכתבו א"ל לקיימו רל"ג מנו אלה אפי'
 למ"ד לריק לקיימו לא מובעיה הו' כתב ליה מהומנת לי
 ככו הרי וכו' אלה אפי' כתב מהומנת לי כל הומת דהמרת
 לא פרענה המלוה כהמן דלא אמרו' מנו דטענת דיהיה
 סתרא הודחה דיהיה וכו' ע"ש משמע דאפי' כנהמנות
 סתם גיבה מיתומים ומהר"ם בחזו' סם כתב וז"ל הכל
 הכח דילמא פרע ולאו ארעיהו דכתב ליה נאמנות דנשקול
 מניה כת"י כי הינו דאמרו' התם נקי נדר נקי שבועה
 ממנו דאמרו' דילמא פרעיה וכתב ולא הויה השטר מדרו
 הו' מודה ואדרבה נראה דכריס ק"ו ומם התם וכו' אמרו'
 כשכל תקנת היתומים דילמא פרע וכתב ולה מקמי
 הומנתא לגבי יתמי כ"ש הכא בכת"י וכו' והון לחלק
 מדעת הכרח לומר לא דמי דהתם או טעמי דילמא פרע
 אבוהון לה פסלי' לטורח אלה דגדוקים להשבעי למחרי
 שטרה וכו' לה אכל שטרף לא מפסל בהני הכל הכא כהיו
 טענתא פסלי' לכאב ידו דהא לאו דקויה הו' כלל דהא
 כדוניה והאז כדוניה כדפי' ואפי' ק"ו כמו הו' הכל כדפי'
 עכ"ל ונראה דס"ל כמ"ש הקו' כשבועת דף מ"ה וז"ל וכי
 מה בין זה לפוגם שטרות ה' תק"ל לתתני רבכה לפרע
 מנכסו

מנכבי וקומים לא יפרעו הלא זכשכועה וטעמא משום
 דילמא הוה אבוהון קיים הוה אמר אשתבע לי אלמא
 זמי משבעי ליה מניה נראה דטעמא לאו משום הכי
 דהפי' ל"מ אבוהון טעין טעני' ליתמו דכפ' הכותב
 אמרו כתב' לאשה נקי נדר נקי שבעה לא תפרע מן
 היתומים הלא בשבעה אלמא עבור רבין התקנה ליתמי
 חפי' במקום שאין האב יכול לישבע עכ"ל והרשב"א
 בשו"ט כ"ס ק"ל א"ע ל"ה ש"ס לו שט"ח ככאמנות ומת
 לזה ואח"כ מלוה כתבו ל"ה ל"ה לברר אם נסתלק מבין רינה
 דרב ושמואל מפי' הכאמנות שבשטר שאעפ"י שאין
 כאמנות שבשטר זה מפורש שפטרו מוורשים מ"מ הרי זה
 פטור ממנו ולכך י"ל כל שאין השבעה באה הלא מתמת
 חשש פירעון של לזה בעלמנו והרי הוא פטור והרי
 מת לזה כתי מלוה אין הורשים יכולים להשביעו
 דלא עדיפי מאביהם שא"ל הוה אביהם חי ועומד
 כפניו וטוען שפרעו וא"ל אשתבע לי דלא פרעתיך אינו
 יכול להשביעו שכבר פטרו ולכך חפי' בשמת לזה כתי
 מלוה אין לורשים דין שבעה על המלוה מתמת חשש
 פירעון של אביהם ואעפ"י ששנינו בפ' הכותב נדר
 ושבעה אין לי עליו וכו' וורשו משביעין אותה וכו' י"ל
 דהתם דוקא כמי שבעית אפטרו' לאחר מיתת בעלה
 כגון שהלכה מקבר בעלה לבית חמות וא"כ בפוגמת
 כתו' לאחר מיתת בעלה כמה שהורשים בעלמם טוענים
 להם שהם פרעוהו הכל לא בפוגמת כמה שבעה כתי
 בעלה וכיון שכן בשמת לזה כתי מלוה ואח"ך מת מלוה
 לא שייך למי' אין חמש"ל שהרי לא נתקייב לזה לכי
 מלוה שבעה ככה"ג הלא מניה ח"ל דכל שלא פטרו חפי'
 בין ממנו בין מוורשו לא פטרו לא כבא ליפרע ממנו
 בלבד ולא כבא ליפרע מנכבי' וקומים דכיון שאמרו
 חכמים הכא ליפרע מנכבי' וקומים לא יפרע הלא בשבעה
 מסתמא לא התנה זה כנגד התקנה עד שיפרש בחלו
 בהדיח בין ממנו בין מוורשו וכ"כ דעת הרב הלפסו וכו'
 ע"ש

ואם הוא תוך הזמן הקשה הש"ך דמה בכך שהרי
 מוריס שהוה כת"ו אביהם אלו היה אביהם
 קיים ומורה שהוה בת"ו חפי' הוה בתוך זמנו הוה נאמן
 לטעון פרעתי כמגו דאינו כת"ו ח"כ נטעון ליתמו שמת
 פרע אביהם חע"ג דאביהם לא הוה נזמן הלא משום
 מנו טעני' ליתמו וכו' וכראה דהטור חזיל לטעמיה דס"ל
 בסי' ק"ח דאין טוענין ליתומים נאנסו משום דלא שכיחא
 והפטר דבעל התרומות סובר כן הכל על מנן קשה שכתב
 בסי' ק"ח גבי נאנסו ב' דיעות וכהן סתם כרעת בעל
 התרומות והטור ואפשר דק"ל חוקה דאין ארס פורע
 בתוך זמנו גרע טפי ממילתא דלא שכיחא וכו' ע"ש
 וליתא דבעל התרומות ריש שער ה' ס"ל דטוענים
 ליתומים נאנסו הכיאו הש"ך עלמנו סי' ק"ח סק"ח ע"ש
 וכשער כ"ז ח"א מת אביהם תוך זמן של שטר זה שהאמין
 המלוה ללוה וכו' דטוענים ליתומים דאלו אביהם קיים
 הוה טעין פרעתי תוך זמן ומיהוין וכתב ה' גדולי תרומה
 שם דהוה חזיל לטעמיה דס"ל כהר"ף והרמב"ן דטוענים
 ליתמי חפי' דלא שכיחא כיון דמורשים הוה נאמן כדמכות
 בשער כ' הכל הרה"ש וכו' וה"כ גס בטענת פרע בנו
 זמניה דהוה מילתא דלא שכיחא כהי דהוה נאמן אביהם
 לא טעני' הכי ליתמו ע"ש ח"כ ס"ל דחפי' בתוך זמנו
 טוענים ליתומים כל טענה דלא שכיחא וכ"כ הרב ככה"ג
 בסי' ע"ח אות ס"ט ע"ש והכה"ס"ל דבתוך זמנו גובה
 פהס מיהו הטור דס"ל דאין טוענים לורשים טענה דלא

שכיחא הכיאו דכתי בעל התרומות בסי' ע"א וכבר כתב
 הפרישה שם חע"ג ד פירעון תוך הזמן מילתא דלא שכיחא
 דכך אמרו חוקה וכו' מ' הכא שהאמין מלוה ללוה שהיא
 נאמן לומר פירע נעשה תוך זמנו בלאחר זמנו גבי הלואה
 זו ולא מחשב מילתא דלא שכיחא עכ"ל

וב"מ משמע דלמ"ד דטוענים לורשים טענה דלא
 שכיחא ח"כ בתוך זמנו לא גרע ובמקום
 שאביהם נאמן טוענים לורשו וא"כ קשה על בעל
 התרומות דס"ל דטעני' ליתומים נאנסו ולמה הכא בתוך
 זמנו גובה מהיתומים ואפשר דס"ל דנאנסו שכיח הוה לכך
 טעני' להו כמ"ש הש"ך ברינו מנו אות כ"כ ע"ש
 ומיהו מט"ח ח"א קי' ע"כ כתב דהר"ף והרמב"ן מרזו
 דאין טוענים לורשים טענה דלא שכיחא חלא דס"ל
 דנאנסו שכיח הוה ע"ש וליתא דהרמב"ן כס' תמים דעיס
 סי' רנ"ו ובמלתמות בפ' הגזול בתרא והני' שם כשם
 הר"ה ה הוכיח דחפי' טענה דלא שכיחא טעני' לורשים
 וכבר חזר מהרומ"ט בסי' קי' ב והכיאו דכתי הרמב"ן ע"ש
 הכל בעל התרומות אפשר דס"ל הכי דנאנסו שכיחא הכל
 בטענה דלא שכיחא מורה דלא טעני' לורשים וכן מרן
 בסי' ק"ח שכתב דו"א דטועני' להם נאנסו אפשר משום
 דשכיח הוה או ששם עיקר המחלוקת כ' שני דעות
 וסתם במ"ד דלא טעני' נאנסו דלא שכיחא לכן לא זכר
 הכא דעת ז"א וכן פסק בסי' ס"ה ס"ד דאם יטענו הורשים
 על שטר שמוציאין ברשות אביהם שאביהם הלוה עלי
 מצות וכו' טענתם טענה הכל אין לא טעני' להו ע"ש
 הרי דס"ל דלא טעני' לורשים טענה דלא שכיחא ולא זכר
 דעת החולק וה"כ בתוך זמנו חע"ג דאביהם נאמן לומר
 פירע כמגו דנאנסו אין טוענים לורשים כן משום דלא
 שכיחא והתוס' בריש גמין בד"ה ואסוכי' בת' דטוענים
 לורשים מווייף דאל"כ לא שכתת חיי לכל בריה שיכול ארס
 לכתוב שטר מלוה וכו' מיהו מזה חין להוכיח דחפי' לא
 טעני' להו מווייף טעני' להו פירע כיון שהוה עלמנו וכול
 לומר פירע כמגו דאי בעי אמר מווייף וכו' וכתב מהר"ם
 דכ"מ במקום שאין יכול לטעון פרעתי כגון שמת בתוך
 זמן השטר ע"ש משמע דאביהם נמי חינו נאמן לומר
 פרעתי בתוך הזמן כמגו דמווייף וא"ל משום דמגו דמווייף
 אינו מגו טוב דשמת ויבא לומר מווייף פן יכתבו עדים
 וה"ט דמ"ד דמורה בשטר שכתבו ח"כ לקיימו ואינו נאמן
 מגו דמווייף כמ"ש התוס' בפ' האשה שנתארמלה וא"כ
 חע"ג דקי"ל כמ"ד מורה בשטר שכתבו לריק לקיימו
 דס"ל דאמרו מנו מטענה דיבולים ערוס להכתבו
 לטענה שאין יכולים להכחיש כמ"ש מור"ם בתשו' הארוכות
 סי' קס"ז ע"ש מ"מ מגו גרוע הוא ובתוך זמנו דאיכא חוקה
 דאין ארס פירע בתוך זמנו לא אמרו מגו גרוע במקום
 חוקה וכה"ג בחב מהרש"ם סי' ל"ד גבי אומן דחפי'
 לדעת האומר דגם באומן מהני מגו לא אמרו מגו
 דנאנסו משום דלא שכיח ורי לנו מגו דהחזיקי או להד"ס
 חס היה אפשר וכיון שאפי' בזה איכא פלוגתא לא אמרו
 מגו דנאנסו וכו' ע"ש הרי דחפי' הטענה מלך עלמה
 גרועה לא אמרו מגו גרוע הכל למ"ד ליתא דהתו' ככתב
 דף מ"ה ע"כ בד"ה המפקיד וכו' כתב זו"ל וא"ת אכתי
 ליהמניה כמגו דאי בעי אמר נאנסו כדאמרו בסיף
 המוכר את הבית גבי מפקיד חלל תבירו בשטר ואפי' מאן
 דפליג התם היינו משום דשטרך בידי מ"כ ותו' ר"ת
 דהו"מ וכו' ע"ש הרי דס"ל כמגו דנאמן לרבה כמגו
 דלהר"ס והחזיקי ח"כ נאמן כמגו דנאנסו וכן בשטר כוס
 דינוי גולג סברו דאינו נאמן לומר החזיקי כמגו דנאנסו
 משום

משום דשטרך בידו מ"כ דהוינו ה"י ס"ל דכאמנ לוי החזקתי
במנו הלמה חע"ג דטענת החזקתי גרועה דהוינו גולה
ס"ל דהינו נחמנ במנו מ"מ דהוינו ה"י ס"ל דהפי' בטענה
גרועה אמרו' מנו דנאנסו וה"כ באומרו חע"ג דהיכא
מ"ד דהינו נחמנ מ"מ למ"ד נחמנ חפ"ו בטענה גרועה
אמרו' מנו דנאנסו

ושוב ראותו בחי' הרמב"ן סס שכתב וז"ל וה"ל
ולוכמניה במנו דאי בעו אמר נאנסו וכו' וה"ל
כבי' האו מנו לא אמרו' גבי אומן כיון דלא מהומן אלא
בשכונת ויש רגלים לדבר דהערומי קא מערים הון
משכונתו חתו והינו נחמנ דמילתא דלא שכיחא דנאנסו
וכו' הרו דבהומן משום דטענתו גרועה לא אמרו' מנו
דנאנסו דלא שכיחא וה"כ בהוד' זמנו דהיכא חזקה דהון
אדם פורע כחוד' זמנו לא אמרו' מנו דנאנסו דלא שכיח
וגם החוס' והר"י והרמב"ן דמסיק דאמרו' מנו
דנאנסו באומן מודו הכי דודאי טענה גרועה היא לומר
שפרע כחוד' זמנו נגר חזקה ולא אמרו' מנו דנאנסו דלא
שכיחא במקום חזקה ובסו' כ"ה ככתבי' שכן דעת הריושה
דלא אמרו' מנו גרוע כמקום שטר עש"כ אבל הני' כפ'
מי שמת כחכ"ו ח"ל דקדקו האחרונים דכיון דס"ל דמורה
בשטר שכתבו כ"ד לקיימו הו' דאמרו' חזקה הון העדים
חותמים על השטר ה"כ נעשה גדול ה"מ בשטר מקויים
אבל בשטר שהינו מקויים נחמנ לומר קטן היה מנו דטוב
לומר הונו מכיר בשטר זה מעולם ושטר מווייף הוא ואע"ג
דמ"ל בעלמא הו' אמרו' מנו במקום חזקה חו' לא הכא
ודאי אמרו' מנו או משום שהון כל החזקות שוות או משום
דנזקי ממנה בחזקת מאריה וכו' הרו דאמרו' מנו דמווייף
במקום חזקה ומ"מ נראה חע"ג דהוא נחמנ במנו דמווייף
ודאי מילתא דלא שכיחא חיה שפרע כחוד' זמנו דהון
טוענים חותה ליוורשים וכ"כ הני' כפ' השואל בשם הראב"ד
וכסקו רמ"ה בסו' ע"ח דהון טוענים ליוורשים שפרע
כיום שכלם הזמן וכ"כ כחוד' זמנו דגרע ממילתא דלא
שכיחא כמ"ש הש"ך

ל"ב או שנמנה כחוב כפנקסו שהוא חייב לוכ"כ
הרשב"ן בשם בעל התרומות וכתב מרן
בב"ה נראה שכתוב כפנקסו הו' כחייב מודה חו' כמת
בנדויו שנוכה מהוורשים חפ"ו לח"ו משה"כ בכת"ו
שהוא חייב לו דדוקא תוך זמנו גובה נראה דטעמה הו'
דכשהו' חייב בכת"ו שביד המלוה ופרע הון בירו לקרוב
או למחוק כת"י שביד המלוה והינו חושש כיון שנחמנ לומר
פרעתו הכל כמ"ש בפנקסו חס היה האמת שפרע היה
מוחק וכו' ע"ש וכ"כ המבי"ט ח"ה סו' מ"ד ומהרומ"ט
סו' ע' והרכ' ככה"ג הנב"י אות מ"ה דחה דכרוהם כתב
דהרשב"ן מיידי בפנקס הון זמנו ומ"ל דהו' ככת"ו
ע"ש והש"ך כתב דנמלח כחוב כפנקסו שאותו כתב ערין
חייב לו ע"ש הכל ה' ככה"ג כפשו' בס' בעי חיי סו' ע"ד
כתב נראה כל זה הוא מדברי הרשב"ן וכ"כ הרב מטה
יוסף ח"ה סו' ח' ע"ש והרואה תשו' הרשב"ן ח"ה סו' ל"כ
לא כתב הלה ל' ככה"ג ע"ש מיהו הרשב"ן ח"כ סו'
רמ"ג כתב דכפ' הנוול עניס מוכח גבי דסקיח של חבו'
שהפנקס נחמנ לחייב הוורשים אבל לא לחייב אחרים הלה
כשום רגלים לדבר וכ"כ הרשב"ש סו' רפ"ה דפנקס ערוף
מכת"ו דאלו בכת"ו מ"ל פרעתו ואנן טעני' ליוורשים
וכפנקס לא טעני' להו דפנקסו של מת כל שהוא מסודר
בראו דנין על פיו כמ"ש הר"ה"ש כתשו' וכו' וכן פסק כסו'
תע"ט וסו' חס"ט וכו' חל"ו ע"ש ועיון בס' בית דוד סו'
כ"ו שפסק כרבו שמוציאין מהוורשי' של הלוה ע"י פנקס

מלוה וכתב עליו הרכ"ו ל"ג וגם כזה ק"ל דלא דמי כ"ד
לכדון של הר"ה"ש וכו' שהיו הכדון הוא דמי שכתב על
שהוא חייב לאחרים דאדם נחמנ על עצמו אבל הכותב
כפנקסו שאחרים חייבים לו מה מהני וכו' עש"כ וזה
חיו' הרשב"ן שהפנקס נחמנ לחייב הוורשים ולא לחייב
אחרים מיהו מ"ש הרשב"ן הלה כשום רגלים לדבר דממע
דאט יס רגלים לדבר סומכים על הפנקס חפ"ו לחייב
אחרים אבל פנקס של מת נחמנ לחייב הוורשים חפ"ו לוכ'א
רגלים לדבר וזה הפך תשו' הר"ה"ש דכתב דפנקס של מה
הון דנין על פיו הלה כשום רגלים לדבר וכו' לחייב לאחרים
חפ"ו לוכ'א רגלים לדבר הון דנין ע"פ הכל הרשב"ה
כתשו' ח"ג סו' ק"ל והביאו מרן הכ"י סו' ק"ו דס"ל דגם
כפנקס של המת הון לחייב הוורשים הלה חס היה כהוד'
זמנו משום דטוענים להם שמה פרוע ולה מקי' ע"ש
ועיון בהשכות הר"ה"ש שהביא הטור סו' ר"ן ומלאתו
להרדב"ו ח"ה סו' קמ"ח שכתב דמילתא דלא שכיחא היא
שיפרע ולה ומחוק פנקסו ולא טוענים ליוורשים מלמא
דלא שכיחא ע"ש וא"כ חפ' לומר דהרשב"ה חיל' לטעמיה
דס"ל דחפ"ו טענה דלא שכיחא טעני' ליוורשים כדעת
הרו"ף והרמב"ן והר"ה"ה והני' כפ' הנוול כתדא כמ"ש
מהרש"ר סו' ל"ח ע"ש וכ"כ הרשב"ה כתשו' ח"כ סו'
רמ"ט וכתשו' ח"ג סו' סס"ט וכתשו' ח"ד סו' רמ"ט
דטוענין ליוורשים נאנסו ע"ש ח"ה"כ ה"כ חע"ג דלא שכיח
שיפרע ולה ומחוק פנקסו טעני' להו אבל הר"ה"ש חיל'
לטעמיה דס"ל דלא טעני' להו נאנסו וכל טענה דלא
שכיחא ולכך לה טעני' להו שפרע ולה מחק פנקסו שהוא
מסודר ויפה דמילתא דלא שכיחא היא אבל מרן בסו' ק"ח
סתם דלא טעני' להו נאנסו משום דלא שכיחא וחפ"ו י"א
דס"ל דטוענים להו נאנסו אפשר דס"ל דטענת נאנסו
שכיחא כמ"ש לעיל ובסו' ס"ה ס"ד כתב חס טעני'
הוורשים על שטר שמוציאים כרשות חביהם שהביהם הלוה
עליו משעות למלוה וכו' טענתם טענה הכל הון לא טעני'
להו והס דכרי הר"ה"ש כתשו' דס"ל דלא טעני' להו טענה
דלא שכיחא ובספ"י ק"ן פסק לתשו' הרשב"ה דהינו גובה
מהוורשים נראה דס"ל דשכיחא הו' שיפרע ולה ומחוק
שהרו הרשב"ה הביא ראיה משטר כוס דאמרו' כפ' המזכר
חת הבית דהינו ח"י ס"ל דנשבע וגובה מחלה ולא אמרו'
דה"ה דפרע הוה אמר משום דמלאך המות הוה דחנניה
הלמא חע"ג דלא טעני' ליוורשים נאנסו משום דלא שכיחא
לדעת החוס' והר"ה"ש מ"מ טעני' להו החזקתו והאמרו'
רמ"ה חביהם דשכיחא היא ועיון בירושלמי פ"ד דמעשר
סני הביאו התו' וסר"ה"ש כפ' האשה שלום:

סימן ע

א דין א אסור להלוות בלא עדים וכו' כתב הרב
ככה"ג בשם הר"ש יונה דה"כ אסור
לספקוד בלא עדים וכתשו' מהרש"י נסתפק דאפשר דדוקא
הלוואה דלהוצאה נחמנ אבל כפקדון דלא ניתן להוצאה
חששה דחוקה לכפור מיהו כ"ל הכל לפי אדם דחס חיס
נחמנ הוה יכול לספקוד חלוו בלא עדים דל"ל שמה ושכת
כיון דספקדון חלוו ולה ניתן להוצאה ע"ש

ב כתב הרשב"ש כספר תקון סופרים שער כ"ו ז"ל
ולע"ד דהני עדים כקנין דאי בלא קנין
יכול לומר פרעתו דהמלוה חכירו בעדים ח"ל לפורעו
בעדים וכו' וגם שכתוב לו בכת' בלא עדים לא יספיק
דכת' והון כו עדים יכול לומר פרעתו כמ"ש הגאונים וכו'
ולע"ד

וְיָרֵד וְשָׂא אֶת הָאֵלֶּים לְדַבְרֵי הַנְּהַלְמוֹת מִדָּא לְרִבּוּת לְרַב אֲסִי
 נִיחֵי מִרְסָה וְנִכְתוּב בְּכַת יוֹלָה הַסְּפִיק לוֹ שִׁכְתוּב בְּכַת
 מִיְהוּבִים הַחֲסָן כְּחֵב דְּבַעְדִּים בְּלֵא קִנְיִן יוֹבֵל לְהַלּוּת
 אֲכָ"ס הַסְּפִיק בְּכַת יוֹלָה עֲלֵינוּ עֲדִים וְכוּ' וְזֶל הַרְיִטְכָּא עַם
 וְהָ"ה לֵל סְהַרְוֹ וְשִׁטְרֵי יִכְתוּב לוֹ בְּכַת יוֹלָה לְמַדִּים מִכֶּהֱן
 שֶׁאִם הוֹיָא עֲלֵינוּ כְּתִי שְׁהוּא חִיּוּב לוֹ נִהְיָמֵן לִמְרָא פְרַעְתִּי
 כְּדַבְרֵי הַנְּהַלְמוֹת וְהַרְמַבְסִי וְהָ"כ הָף זֶה אֲסוּר דְּוִלְמָא
 מִשְׁתַּלִּי וְהִמְרָא פְרַעְתִּי וְהִנּוּן וְזֵה רִחֵמֵה דְּוִלְמָא לֵא הִלְ פְּנֵאֵי
 לְכַתוּב עֲכָשִׁי אֲלֵה בְּסִהְרֵי קוּי הַשְׁתָּא וְכַתְּבֵי שְׁטַרְחָא כְּמִ"ט
 וְלוֹמֵר אַחֲרָא עֲכָ"ל נִרְחָה דַּסְ"ל דְּלִמְאֵי דַקְלָא בְּכַתְּבִי נִהְיָמֵן
 לִמְרָא פְרַעְתִּי אֲסוּר לְהַלּוּת בְּכַתְּבִי שְׁמָא וְשִׁכְתָּא וְהִמְרָא
 פְרַעְתִּי וְהָ"כ הִ"ה דְּהָסוּר לְהַלּוּת בְּעִדִּים מִהָ"ט שִׁכְתוּב
 לִמְרָא פְרַעְתִּי אֲכָל הַטּוֹר סְ"ל דְּרוּקָא לְהַלּוּת בְּלֵא עֲדִים
 אֲסוּר אֲכָל מוֹתָר לְהַלּוּת בְּעִדִּים אֲפִי בְּלֵא קִנְיִן דִּיכּוּל לִמְרָא
 פְרַעְתִּי וְכַתְּבִי מִהַרְסִי וְטַעַם דְּבַרְלוּכָא עֲדִים שְׁאִין מוֹרָה
 לוֹ שְׁעָשָׂה טוֹכָה הָ"ל שִׁיעוּז פְּנֵי נַגְדֵי וְהִמְרָא לֵא לִוְיָא אֲכָל
 מְלוּה בְּעִדִּים דְּהִינּוּ יוֹבֵל לְכַפּוֹר בְּהַלּוּתָהּ לִיכָּה לְעוֹשָׂה לְהַכִּי
 וְכוּ' ע"ס וְהָ"כ דְּהָא אֲמַר רַבָּא מִפְּנֵי מִהַרְסִי מִהַרְסִי תוֹרָה
 מוֹרָה בְּמַקְלָתָהּ הַטַּעַמָּה וְשִׁכְתָּא קוּקָה אִין אֲרִים מַעוּז פְּנֵי
 בְּפִנֵּי ב"ח וְהִינּוּ בְּכּוּלֵי בְּעִי דְּלוּכְפְּרִיָּה וְהָ"ה דְּלֵא כְּפִרְיָה
 מִשּׁוּם דְּהִין אֲרִים מַעוּז פְּנֵי וְכוּ' וְהָ"ה מוֹרָה בְּמַקְלָתָהּ אִין לָךְ
 כִּדְרֵי שְׁלֵא לֹא רַק כִּי חִיּוּב שְׁכּוּעָה בְּתַנּוּן בְּר"פ שְׁכּוּעָת
 הַדִּינִיָּים וְכַמְבּוּרָא בְּסִי פִי ע"ס אֲלֵמָא אֲפִי כּוֹפֵר שְׁלֵא
 לֹא שְׁחִינּוּ מוֹרָה שְׁעָשָׂה לוֹ טוֹכָה אֲמַרְוֹ קוּקָה אִין אֲרִים
 מַעוּז פְּנֵי בְּפִנֵּי ב"ח וְהַרְסִי סִי כ"ג כְּתָב עַל שְׁלִיחַ
 שְׁהוּא מַעוּז לְחַבְרֵי בְּעִדִּים בְּלֵא שְׁטַר וְטַעַן הַלּוּה
 שְׁהַמְלוּה הִיָּה חִיּוּב לוֹ וְיִתְרָא וְזֵל וְלֵאנִי הוֹמַר שֶׁאִם שְׁמַעוּן
 הַלּוּה אֲלֵי מַעוּז לְלוֹ בְּלֵא שְׁטַר שְׁחִי לִי נִהְיָמֵן בְּטַעַמָּתָא
 כְּמַנְדְּרֵי בְּעִי אֲמַר פְּרַעְתִּי לְשַׁמְעוּן שְׁהוּא לוֹ נִרְחָה
 בְּעִינֵי שְׁאִין לָךְ פְּשׁוּעָה גְדוּלָה מוֹחֲדָא דְּאֵע"ג דְּהִמְרָו
 וְכוּ' וְהָ"כ נִרְחָה שֶׁאִם הַלּוּה תוֹחֵם בְּעִדִּים לִיכָּה אִיסוּר מִ"מ
 פְּשׁוּעָה מִיְהוּבִי אִיכָּבֵא דְּהִמְרָו הָ"ל רַבְנֵי לְרַב אֲסִי וְכוּ' הָ"ה
 קָמֵן לִיכָּבֵא לְמַיְתָא דְּלִמְאֵא יִשְׁכַּח וְיִכְפּוֹר וְלֵא נִהְיָמֵן
 בְּעִדִּים וְלֵא אֲפִי בְּכַתְּבִי הִלָּא שְׁהִמְרָא נִיחֵי מִרְסָה וְנִכְתוּב
 וְכוּ' ע"ס הִרִי דַסְ"ל דְּמַלּוּה בְּעִדִּים אֲפִי בְּלֵא קִנְיִן דִּיכּוּל
 לִמְרָא פְרַעְתִּי לִיכָּבֵא אִיסוּר וְכוּ' שֶׁאִם בְּכַתְּבִי הִלָּא דְּרַבִּינָא לֵא
 נִהְיָמֵן כּוּה וְמִהָ"ט שְׁלִיחַ שְׁלוּה בְּעִדִּים בְּלֵא שְׁטַר הוּי
 פּוֹשַׁע וְמִהַר שְׁדַחָה כְּתָבִי חִיּוּב שְׁחָל ח"ה סִי ל"ח סַע"ו
 מִדְּבִי הַטּוֹר יוֹבֵל לְלוּחַ בְּעִדִּים וְכֵן לְשׁוֹן הַרְמַבְסִי דְּכַשְׁטַר
 מִשּׁוּבְחָא וְיִתְרָא נִרְחָה דְּבַעְדִּים שְׁכַח אִיכָּבֵא ע"ס לִי תִּתָּה דְּמַלּוּה
 בְּשִׁטְרָא מִשּׁוּבְחָא וְיִתְרָא מִמַּשְׁכּוֹן קִהְנֵר דְּבַמַּשְׁכּוֹן וְדִלִּי מִשּׁוּבְחָא
 דְּהִינּוּ נִהְיָמֵן לִמְרָא פְרַעְתִּי וְכוּ' הַמְלוּה כְּשִׁבּוּעָה אֲכָל
 מַלּוּה בְּעִדִּים לִיכָּבֵא שְׁכַח כּוּיִן דִּיכּוּל לִמְרָא פְרַעְתִּי וְהָ"כ יוֹבֵל
 הוּא לְהַלּוּת בְּעִדִּים בְּלֵא שְׁטַר אֲכָל הַשְׁלִיחַ שְׁעָשָׂה כֵּן פּוֹשַׁע
 מִקְרִי וְדַבְרֵי מִהַרְסִי הַיְבִיאַם הַרְבַּ כְּנֵה"ג בְּסִי ר"ץ אֲתָה
 קַל"ו ע"ס מִיְהוּבִי כְּכַר כְּתַבְתִּי בְּסִי ל"ח אֲתָה יוֹ נִרְחָה שְׁחָה
 תְּלוּי בְּמַחְלָקָתָהּ שְׁכַתְּבֵי מִרְן כְּכִי סִי קַפ"ה בְּנִתָּה כו"כ
 לְסַרְסוֹר לְמַשְׁכּוֹן דְּהַרְיָק ס"ל דְּהִפִּי הִמְרָא מִשְׁכַּתְּבִי הָלָל פ'
 וְכַפֵּר כּוּי חִיּוּב דְּהוּ"ל לְמַשְׁכּוֹן בְּעִדִּים וְהַרְסִי אֲהוּרָן ס"ל
 דְּלֵא הוּי פּוֹשַׁע וְהַרְבַּ כְּנֵה"ג שֶׁאִם הַקְּסָה מְדַבְרֵי הַרְיָק בְּפ'
 הַכּוּתָב דְּהָא לֵא הָ"ל לְפַרְוַע בְּעִדִּים אִינּוּ חִיּוּב וְשִׁמְרָו וְל'
 דְּשִׁחִי תַחַם דְּהָ"ל פְּרַע לִפְּרַע דְּהִימְנִי מִשְׁחָ"כ הַכָּא דְּלֵא
 חִיּוּב לְמִי יִמַּשְׁכּוֹן הָ"כ אֲשִׁנֵּי פְרַעְתִּי דְּלֵא יִתּוֹר וְיִתְבַּע אַחֲרָא
 שְׁנַתְּפַרַע כּוּיִן שְׁכַח לְהוֹיָא מִשְׁחָ"כ בְּמַשְׁכּוֹן דְּלֵא כֵּה לְהוֹיָא
 הַלָּה לְהַחְזִיק בְּמַשְׁכּוֹן אֲכָל לְתִי כ' דְּרוּקָה בְּפַרְעוּן פְּטוֹר

כוּיִן שְׁהוּא כֵּה לְהוֹיָא אֲכָל אִם הַלּוּה לְגַי בְּלֵא עֲדִים דְּלֵא
 כֵּה לְהוֹיָא אֲלֵה לְהַחְזִיק חִיּוּב לְרַעְתָּא הַרְסִי כְּמִי בְּמַשְׁכּוֹן
 הַרְסִי אֲהוּרָן ס"ל אֲפִי כֵּה לְהַחְזִיק פְּטוֹר אֲכָל לְהַחְזִיק
 א' בְּמַשְׁכּוֹן אִינּוּ חִיּוּב אֲלֵה מִשּׁוּם דְּלֵא חִיּוּב לְמִי יִמַּשְׁכּוֹן
 כ"כ הִנֵּי כְּפִרְק הַמַּפְקִיד גְּבִי פְרַעְתִּי וְכוּ' אֲשִׁנֵּי תַחַם דְּהָ"ל
 לְפַרְוַע לִפְּרַע אֲפִי שְׁהוּא מְכִירוּ וְמִזְמִין כּוּי ע"ס
 ח"כ אִין חו"י כּוּי הַלּוּחָה לְפַרְעוּן דְּכָל שְׁחָל הַלּוּה
 לְגַי פ' וְנִתָּן לוֹ הַשְׁלִיחַ בְּלֵא עֲדִים פְּטוֹר מִהָ"ט
 דְּהִמְרָו שְׁהוּא מְכִירוּ וְמִזְמִין כּוּי כ"ס אִם הַלּוּה לוֹ בְּעִדִּים
 בְּלֵא שְׁטַר דְּלֵא הוּי פּוֹשַׁע אֲכָל אִם אֲלֵה הַלּוּה סַחֵס וְלֵא
 חִיּוּב לְמִי חִיּוּב אֲפִי נִתָּן לוֹ בְּעִדִּים בְּלֵא שְׁטַר כְּמִ"ט
 מִהַרְסִי ס"ס בְּנִי דְּשִׁלּוּה לְמִי שִׁירְחָה אֲפִי נִתָּן לוֹ בְּעִדִּים
 בְּלֵא שְׁטַר פּוֹשַׁע מִקְרִי אֲכָל הַרְסִי אֲהוּרָן נִרְחָה דַסְ"ל
 דְּאֲפִי נִתָּן לוֹ בְּלֵא עֲדִים פְּטוֹר דְּוִמְיָא דְּמַשְׁכּוֹן דְּהָ"ה ח"ל
 קַחֵס וְהַלֵּךְ וְמַשְׁכּוֹן אֲפִי לְגַי עַש"ב וְמ"מ מִשְׁמַע מְדַבְרֵי
 הַרְיָק אֲהוּרָן וְהַרְסִי דְּכַתְּבִי אֲפִי אִין כּוּי נִהְיָמֵן דְּנִהְיָמֵן
 לִמְרָא פְרַעְתִּי לֵא גִרְעָה מִעֲדִים וְהַרְסִי ש"ס תְּקִין סוֹפְרִים
 שֶׁאִם חִיּוּב אֲלֵה סִי"ל שְׁכַעְדִּים עֲרִיף דְּכַתְּבִי דְּלִמְאֵא לֵא וְנִחֵא
 עֲדִים לְקִיּוּמוֹ וְכַעְדִּים בְּלֵא קִנְיִן מִהַיְבִיא שֶׁאִם הַמְלוּה לוֹמֵן
 אִינּוּ נִהְיָמֵן לִמְרָא פְרַעְתִּי בְּחֻדְ הַזְּמַן וְנִבְּחָה אֲפִי מִן הַיְהוּמִים
 וְמִהַיְבִיא כְּמִי שֶׁאִם אֲמַר לֵא לִוְיָא וְיִתְרָא הַעֲדִים וְיַעֲדוּ שְׁלוּה
 בְּפַעְתָּהּ שׁוּב אִינּוּ נִהְיָמֵן לִמְרָא פְרַעְתִּי וְכַתְּבִי אִם נִתְּקִיּוּ
 דִּינֵי כְּרִיף מַלּוּה בְּעִדִּים בְּלֵא שְׁטַר עַכ"ל וְנִרְחָה דַסְ"ל דְּכַתְּבִי
 בְּלֵא קִיּוּם גִּרְעָה דְּאֲפִי בְּחֻדְ זְמַנֵּי יוֹבֵל לִמְרָא מוֹזִיף אִו
 פְרַעְתִּי בְּחֻדְ זְמַנֵּי דְּנִהְיָמֵן כְּמַנְדְּרֵי מוֹזִיף אֲכָל מַלּוּה בְּעִדִּים
 בְּתוֹרָא אִינּוּ יוֹבֵל לִמְרָא פְרַעְתִּי וְהָ"כ אֲפִי דְּרַבִּינָא לֵא
 הַסְּפִיק לוֹ בְּכַתְּבִי מִהָ"ט שְׁחִיךְ לְקִיּוּמוֹ אֲכָל כְּתִי מִקְוִיּוּם
 לְכ"ע דִּינֵי בְּעִדִּים בְּלֵא קִנְיִן וְכַתְּבִי בְּכַתְּבִי אֲפִי דְּכַתְּבִי
 כְּשִׁטְרָא

ג' והמלוה בשטר משוכח יותר כ"כ הטור
 משמע דכסתם שטר מוירו שאין בו
 נאמנות והדרושה הוכיח מזה דגם הטור ס"ל דבמשכון
 צריך לישבע בעין דאורייתא דהל"כ מהו מעלוותא דשטר
 ה"ה א"ס היה טוען פרעתי היה לריך לישבע בעין דאוריית'
 ובמלוה על המשכון ליכא ה"ה שבועת היסת אלא ודאי
 גם במשכון לריך לישבע בכ"ח כרעת הגאונים ע"ס
 מבואר דס"ל דאפי' נחלקו בפירעון שהלוה אומר פרעתי
 והמלוה אומר לא פרעתי דבריה כחובא וספק בפירעון
 לריך המלוה לישבע בנק"ח וככר הוכחתו כן בס"י כ"ח
 וס"י כ"ט מדברי הרמב"ם ספ"ח מה' אושת אלמנה
 שתבעס מזונות מן היורשים והם אומרים נתנו לה והיא
 אומרת לא נטלתי כל זמן שלא נשאת על היתומים להביא
 רחיה או תשבע וכו' וגו' הרשב"ה והר"טכא נשבעת
 בעין של תורה דומיא דמשכון דאין המלוה נאמן עליו
 אלא בשבועה בנק"ח כמבואר בכ"ה ה"ה ע"ס ו"ג אלמא
 אפי' נחלקו בפירעון לריך לישבע בנק"ח וגם לגי הר"ן
 והטור שם דכשבעת היסת היינו משום דכסוס מחזיקים
 יותר במשכון כמ"ס המ"מ שם אכל במשכון דעלמא
 לכ"ע אפי' נחלקו בפירעון לריך המלוה לישבע בנק"ח
 ומה"ט המלוה בשטר משוכח יותר ממלוה על המשכון
 ונראה דבמשכון שאינו יכול לטעון לקוח הוא כירו או
 להר"ם או החורתיו לך שיש עדים ורחיה ודאי דגרע
 משטר משום דאם יכפור הלוה שלא הלוה אלא שקל אר
 שפרע לו שקל נשבע הלוה דכן הוא ונפטר משק"כ
 בשטר כמבואר בס"י ע"ב ע"ס ה"ה אפי' בענין שיהיה
 המלוה יכול להחזיק במשכון ולטעון לקוח או להר"ם או
 החורתי לך דנאמן המלוה בשבועה מלוה בשטר ערף

כשטר בעד א' דק"ל כפי' כ"א דהוי מחוייב שבעת
 ואיל"מ ע"ש וכתיב הרב משפט ל"ק הכו"ו הרב כנה"ג
 על א' שחייב מנה בעדים ובקנין דהוי כשטר וע"ז הל"ה
 פרעתי (נראה דה"ל קנין בעד א' וע"ז פרעתי דינו
 בשטר) והרא"ש שהשט"ח כוונתו והמלוה חומר זו אינה
 ראייה דכותבים שטר ללוה אעפ"י שאין מלוה עמו והיא
 כתבת השטר שלא מדעתיו ועכת' אותו נראה שהד"ץ ע"ס
 המלוה ע"ש ונ"ל קלת ראייה דכפ"ק דמליעא דף י"ג
 פרכי' ק"א דהני כותבים שטר ללוה אעפ"י שאין מלוה
 עמו לכתחילה היכי כתיב' נחוש כתב' ללוה כתיב' ולא
 ליה עד תשרי דטורף לקוחות שלא ביד אר"א כשטר
 הקנאה וכו' ע"ש וא"א ק' היכי כתיב' לכתחילה נחוש
 שמת' ליה בעדים וקנין וכתיב שטר זה בדי' סיהא' כחמן
 לומר פרעתי נ"ד הקנין כדאית' שהשטר כידוע עי"ן הלכות
 קטנות ח"ב סו' רע"א בכתחייב בפני עדים בקנין וע"ז
 גאכתי' אס' נאמן כמגו דפרעתי וכבר בתבתי' כפי' ס"ט
 בכתחייב כתיב' וע"ז נאכתי' דנאמן כמגו דפרעתי
 אפי' לא מסר מודעא דמחוייב עלמנו דכבר שאין חייב
 דינו במחנה ע"ש כ' אכל' כתחייב בקנין ק"ל דקנין דו"ט
 בשטר ואינו נאמן לומר פרעתי וא"כ לכת' מגו דלא
 אמרי' מגו מטענה שלא הוה נאמן בה אפי' היתה טובה
 יותר מטענתו בראמרי' כפ"ק דמליעא גבי שבעה
 דאערמו מערוס וכו' וגם במקום פלוגתא לא אמרי' מגו
 מטענה שיש בה מחליקת'

ד' המלוה

אבל כפי' ג"פ וכן רבא דרמב"ח כפ"ב כל הנשבעין ס"ל
 הכי ע"ש ומה שהק"ס מהר"ש דאין ראייה מפקדון
 להלוה חרע דאפי' המפקיד את חבירו בשטר ח"ג
 לפורעו בעדים ונאמן בשבעה במגו משא"כ במלוה
 בשטר ע"ש ליתא דמפקיד ח"ג חבירו בשטר נאמן
 בשבעה במגו דנאכתי' משא"כ מלוה בשטר דלכת' מגו
 דאפי' נאכתי' ח"ג לשלם אינו נאמן לומר פרעתי דח"ל
 שטרך כידוע כ' כמ"ש רש"י בפי' המוכר את הכות
 ע"ש אבל המפקיד ח"ג חבירו בעדים דס"ל לרבא
 ורמב"ח דנאמן לומר החזרתי בלא שבעה כלל מגו
 כדמוכח בפי' כל הנשבעין ה"ה למלוה בעדים דאין ח"י
 בין פקדון למלוה וכפי' ה"מ נמי אמרי' אי קסבר רב
 המלוה את חבירו ל"ך לפורעו בעדים נובע בעדות
 טובה וכו' אלא לעולם קסברי' המלוה את חבירו ח"ג
 לפורעו בעדים מגו וכו' ה"ה דר"ג נמי ס"ל הכי ומשמע
 דאין ח"י בין פקדון למלוה דח"כ איתא דר"ן מייורי' בפקדון
 שלא עשה עמו טובה אבל במלוה ס"ל דל"ך לפורעו
 בעדים אלא דאין ח"י בין פקדון למלוה אלא משום
 מגו ע"ש ובכתובות דף י"ח אמרי' וליחתי מודה ר"י בחומר
 לחבירו מנה לויתו ממך ופרעתי לך שהוה נאמן משום
 דכתיב' למתני' סופ"א א"ש עדים שהוה ליה ממנו והוה
 לומר פרעתי אינו נאמן והא קי"ל המלוה את חבירו
 בעדים ח"ג לפורעו בעדים ע"ש ה"ה דסתמא דה"ס
 קאמר דקי"ל הכי במלוה -

וכן אם המלוה ח"מ ודאי רבשטר משוכח ממשכון
 דכמשכון אפי' המלוה ח"מ ל"ך לישבע שהרי כתב הני'
 כפי' ח"מ נבי רבה בר שרשום דאכל' שיעור וזו וכו' אבל
 מקמי' שאכל' לא מפטר משכועה אפי' כמגו ואעפ"י
 שהוה משיב אכידה וכן הסנימו הגאונים במלוה על
 משכון וכו' ע"ש ה"ה דאפי' ח"מ כרפ"כ"ש לא יטול אלא
 בשכועה ואילו בשטר א"ס ח"ה המלוה ח"מ אינו נשבע
 אלא אפי' המלוה ע"ה ל"ך לישבע על השטר ועל
 המשכון כנפ"ח השטר משוכח אבל לדעת הראש"ד
 דמלוה על משכון ח"ג ר"ק שבעה הוה מלוה על המשכון
 ע"ד משטר דכשטר ל"ך לישבע כנפ"ח משא"כ
 כמשכון מותר ו"ל לדחות דדוקא שבעה דאורייתא ממש
 חמורה מראמרי' כפי' הכותב או פקח הוא מיייתי ליה
 ליה שבעה דאורייתא וכו' וכתיב ה"ה ש"ס דג"מ א"ס
 חפ"ס ולא ר"ה לישבע דשבעה דאורייתא ח"י יורדים
 לנכסיו ובשבעה דאורייתא מותר לומר ממנו ע"ש אבל
 בשבעה דרבנן אין ח"י בין שבעה המגנה לשבעה
 הוסת' אלא לענין נפ"ח אבל חומר שבעה שוה -

ה' הנה

אבל א"ס קבל קנין וכו' ב"כ הטור ומרן
 הכי הביא דבריו בעל התרומות שער כ"ס
 דס"ל הכי דקנין חשוכ' בשטר דהמלוה נאמן אלא דא"ס
 ח"ג השבע ל"ך ל"ך לישבע וכבר כתבתי כן כפי' ג"ל
 ע"ש והרב כנה"ג דקדק דנראה שהוה מוקדם מכל וכו'
 ט"ל כתב דרש"י ס"ל רכל זמן שלא נכתב הוה במלוה
 ע"ש ותו' ב"ט דאפשר דס"ל דל"פ רש"י אלא דוקא
 לערוף ממשעבדי' אבל מודה שאינו יכול לעי"ן פרעתי
 ולא זכר דכתיב' כע"פ שער ב"ס דלפ"י רש"י ממשמע
 דיוכל לומר פרעתי כל זמן שלא נכתב ע"ש וכבר כתבתי
 כפי' ט"ל דכתיב' בעל העיטור והרא"ה והיטוב"א דס"ל
 סני דנאמן לומר פרעתי וכן דעת ריה"ב והרמב"ן הכל
 דעת דוכ' הגאונים והר"ף וקדמכ"ס בכלל דקנין דו"ט
 ככתי עדים -

רש"י ס"ל דהלכה כר' אחי' לגבי רשב"ג אכוונכ"כ
הרש"ס כפ' אלו מגלחין סי' ל"ב וז"ל וראב"ה הויה
דאיה דנכרו מסל"ה נאמן לענין הטילות מהסיני דתניא
וכו' נכרו שהיה מוכר פיורח בשוק ואמר של ערלה הם
וכו' לא אמר כלום לא נכתובין זה אלא להשכיח את מקחו
דכרו רשב"ג ר' אומר נאמן הנכרי להקמיר אבל לא
להקל וק"ל כר' מחכירי ואע"ג דאביו פלוג עליה וכו'
וכן פירש"י כפ' זה בורר וכן פסק רשב"ס כפ' ג"פ
בפליגתא דרב ורשב"ג גבי בל לידון כשטר ובחזקה וכו'
עכ"ל הירוש"י ס"ל דהלכה כר' אחי' לגבי רשב"ג אכיו
ורשב"ס חולק כזה דהלכה כרשב"ג משום דרב גדל כשס
רב קאיו כווחיה .

ח' ואם אמר שהמונים וכו' ראם לא הזמינס לא
רמיא עליהו ולא ארעתייהו כמ"ש הש"ך
ע"ס ובהב' הרשב"ץ ח"ה סי' א' דף ר' דה"ד כשאמרו
לא היו רבדים מעולם דאפשר שהיו ושבחו אבל אם העידו
עדות שראו פ' עשה כך חפ"י לא הזמין עדים דברר לאלו
המרי' שמה לאו ארעתייהו עש"כ .

ט' הגה וי"ה וכו' וכל שכלו עדים והכחיסוהו חייב
לשלם וכו' אם א"ל פרעהיך בפני עד' א'
פ' ובה אוקו פ' והכחיסו לכאורה דתלוי במחלוקת שכתב
הטור בה"ה סי' קע"ו גבי העוברת על דת משה
שהחילתה ה' מכל היסורין רויגתה בלא כחוכה בגין
שאמרה פ' חכם הקן לי הכרי הוה הו' החיר לי תיבנה ו'
וכמנחת שקרית ודוקא שהובחשה בעדים אבל אם היו
ע"ס והיה מבחשת את החכם שאמר שלא תקין להויה
אוננת שתקן לה נאמנת וכתב מרן הכ"י שכ"כ הרש"ס
כשם הירושלמי ועמ"ה דמסתבר הוה דא"ל להפקיע
מומן בעד ח' וכ"כ הר"ן בשם הרשב"ה אבל מדברי
הרמב"ן נראה שהכנה והחכם נאמן ע"ס וכ"כ דעת
הרמב"ם והסמ"ג וז"ל הריטב"ה כפ' המרור ור' היה
אומר דהכנה נאמן עליה דכיון דתתא מולתא כרודיה
הא הומני' והיה נאמן להפסידה כתו בפרי רגל'ס לרבר
וכו' וכו' וראו שלשון הגמ' מכריע אלי קלה וכו' מדאמרו'
שיליה משמע דכרודיה לחור טגיומ"ס כירושלמי וכלהו
בעדים היונו לומר שרין עדים שאמרה לו בן ושהמר
הכנה כן יכ"כ דעת הרמב"ם ע"ה כדעת הרמב"ם
והסמ"ג והרמב"ן והריטב"ה דהער' שתתה כו' נאמן
להפסידה כהו' וכ"כ ה' שדה והושע שכ"כ עיקר מלשון
הירושלמי חלק שדחק שם דעיוס דקאמר הירושלמי
להפקיעו הכעל בלכר ולת' דוקא שנים ע"ס ולא ראם מ"ס
הר"ן וז"ל והפטר דמתי דאמר כור'שנמי וכולהו בעדים
לא קאיו חמתי דאמר כהן ע"ס ור"ל שרין עדים שאמרה
לי כן קאמר כמ"ס הריטב"ה ומ"מ נראה דה"כ אם א"ל
פרעהיך בפני פ' ובה העד והכחיסו לדעת הרשב"ה
והרש"ס והטור הון העד נאמן להפסידו ח"כ הוכתה
בעדים שהעידו שכתחה שעה שאמר שפרע בפני פ'
שלא היה אותו פ' בעיר אבל לדעת הרמב"ם והסמ"ג
והרמב"ן והריטב"ה ח' חותו פ' שהכחיסו נאמן להפסידו
דכיון דתלה כרודיה הא הומניה ומ"כ ח"ה סי' קט"ו פסק
דאין העד נאמן להפסידה ע"ס ככ"ג ועיין כס' מח' ח'
כה' גירושין דף ר"ג .

יוד דין ג' ח"ל חל הפרעני חל בעדים וכו'
הראב"ד דכשנת קיים כ' הנוסחאות
שאסוס עדים על התנאי דחל הפרעני חל בעדים ואמר
פרעתי וכלכו גמ"ה חנו נאמן והם חון שם עדים נאמן
במנו דלח התנס' עמי ע"ס ונראה דס"ל דחומר פרעתי

בלא עדים אפי' לא הו' עדים על ההלכה או על ההכחיסו
דחובת מנו דלהר"ם דחיו נאמן דהא כחומר פרעהיך
כפני פ' ופ' והלכו למ"ה דוקא בדלובא עדים נאמן
במנו דלהר"ם מכלל דחומר פרעהיך בלא עדים דחיו
נאמן חפ"י במנו דלהר"ם וכ"כ בהר"ה בס' תמוס דעיס
סי' רל' דף ק' כ"ה וז"ל אבל אם ילדו בפני עדים חל
שהו' מורה בתנאי זהו א"ל פרעהיך בפני פ' ופ' נאמן
מנו דתי בעי ח"ל לא התנית עמי מיהו חס המר פרעהיך
סתם שלא בפני עדים לאו כלום הוה משום דהו"ל חנאי
ממון והא חתני בהר"ה שלא ופרענו חל בעדים והו'
המר החולי חלק לי הנחך וקבלתי' מנחי לשם פרעון
גמור נאמן משום מנו הוחיל וליכא עדים בתנאי עכ"ל
הרי דאפי' הלכו בלא עדים והלוה מורה בתנאי וחומר
פרעהיך בלא עדים חנו נאמן במנו דהר"ם יח"כ כ"ס
לשמהל דס"ל רובל לומר פרעהיך בלא עדים כמג'
דפרעהיך בפני פ' ופ' כמ"ס הקוס' שם דאפי' ליכא
עדים בהלכה הו' בתנאי חנו נאמן לומר פרעהיך בלא
עדים כמנו דלהר"ם חל הרשב"ה בהפ"י ח"כ כו' רכ"ה
וכמוחקות סי' ל' כהב' רל"ע חנו נאמן לומר פרעהיך
בלא עדים כמנו דפרעהיך בפני פ' ופ' והלכו למ"ה
משום דתנאי שכמומן קיים וס"ד כדלובא עדים בתנאי
אבל בדלובא עדים חל בהו' מורה סכן התנה עמו שלא
ופרענו חל בעדים ומ"מ נאמן ופרעהיך בלא עדים
נאמן משום מנו רכל עלמני חנו חייס בעיקר התנאי
חל מפיו והרי קול וסוכרו עמו עכ"ל הירוש"ל דהס' וס'
עדים בהלכה ובתנאי חנו נאמן לומר פרעהיך בלא
עדים כמנו דפרעהיך בפני פ' ופ' והנכו למ"ה גשום
דתנאי שכמומן לרין לקיימו אבל כשהון עדים בהלכה הו'
בתנאי נאמן כמנו דלהר"ם כיון דעיקר חיוב התנאי על
פיו הו' קול וסוכרו עמו וגם הר"ן כפ' שבעת הדיונים
שכתב הטעם דחיו נאמן לומר פרעהיך בלא עדים
כמנו דפרעהיך בפני פ' ופ' משום דאין קהדי דהון חדס
עשוי לפרוע ככה"ג בלא עדים והו' כמנו במקום עדים
הפטר דמורה דהס' חון עדים על ההלכה הו' על התנאי
דנאמן כמנו דלהר"ם דקז"ק הו' לא הו' בעדים ממש פון
דלא נרעה החוקה חל על פיו ופשה שסוכרו ובה"ג
כתבו תמוס' ככהוכוח כמסנה דהעדים שאמרו כתו'
הו' זה חל חכוסים היונו וכו' נאמנס וז"ל וז"ל ולמה
נאמנס והא מנו כמקם עדים הו' דאין סהדי שלא קו'
חכוסים וכו' וז"ל כיון שהלכו חכמוס קיוס הכח לה חכוס
כלל קיוס משום כת' הו' זה כיון דהנה גופייהו אמרו
חכ"ד קטניס חיונו הו' חכוסים חיונו חל לקעני חכבי' להו'
כפני עדים וכו' ובה"ה חון נאמנס כ הכח ליכא להק'
דנהמנסו כמנו דחיו בעו' המרו כרוע הו' דכיון דנאקיוס
הו' מנו במקום עדים כרפי' ע"ס הרי חע"ג דחשבו מנו
במקום עדים כרפי' ע"ס הרי חע"ג דחשבו מנו כמקום
עדים אמרו' הפה שאמר וכו' וכ"כ התו' בקמה דף ע"כ
כד"ה חון לך וכו' דהפה שאסוכרו' נחו מנו הו' ע"ס
וה"כ חע"ג דחיו נאמן כמנו דטענה אחרת דהו' כמנו
במקום עדים נאמן כמנו דהפה שאסוכרו' דלחו מנו הו'
וכ"כ הסמ"ג ע"ס קי' דמיוודי' חל כן כפני עדים דחל"כ
הו' נאמן כמנו דלא התנה עמו כן וכקו' י' כ העתיק
דכרו הר"ן וז"ל מ"ה כשים עדים שהמנו התנה עמו כן
אין סהדי מכח החוקה דלא פרעו וכו' וכן נאמנע
מדברי הר"ן שכתב בלשנה קמא דרב חסי' וז"ל חע"פ'
שמן הדון יכול לומר פרעתי דהנמנע' ח"ה חון עשוי
לפרוע חל בעדים שכיון שהמנו יכול לברר הטחתי

בעדים אף הלוה חושש שמה יוצא לעו עליו ואינו פורע
 הלא בעדים הילכך כי אמר פרעתי שקורי משקר וכו'
 וכלו' בהרע אמר רב הכו וכו' כשהקרה בו המלוה אל
 הפרעתי הלא בעדים הפי' לאחר הלוהה לריק לפורעו
 בעדים שכל כיוצא בזה הוין עשוי לפרוע אה"כ וכרר
 דבריו וכו' עש"כ משמע דרב חסדי' לני' בהרע ס"ל
 כשהקרה בו הוין עשוי לפרוע הלא בעדים מה"ט כיון
 שהמלוה יכול לברר הנחו בעדים אף הלוה חושש שמה
 המלוה יוצא לעו עליו כמ"ש בלשכה קמח וא"כ כשלא
 הלוה בעדים הו' שלא ההנה בעדים הוין המלוה יכול
 לברר הנחו בעדים הוין הלוה חושש ללעו ופורעו שלא
 בעדים כיון שיש לו מנוחה בכה"ג חלק על הסמ"ע
 דאפי' לא ההנה כן בפני עדים כל שהורה הלוה שא"ל
 כן טוב הוינו נחמין במנו דלהר"ם והו' במנו במקום עדים
 דהנן סהדי דמאחר שהתנה כן הוינו פורע לו הלא בפני
 עדים ע"ש וכבר כתבתי כן דעת הראב"ד אבל הרשב"א
 ס"ל דאע"ג דאפי' יש עדים הוינו נחמין לומר פרעתי בני
 לכוין במנו דפרעתי בפני פ' ופ' והלכו למ"ה הם הוין
 עדים נחמין במנו דלהר"ם כיון דלא נורע התנאי הלא
 נפיו הו' קול וסוכרו עמו וכן מוכח מדבריו הר"ן כמ"ש
 ונראה דהראב"ד ס"ל כדעת בעל העיטור הכיאו הטור
 בסו' ס"ט בכת"י שיש בו נחמנות והוינו מקויים שאינו
 נחמין במנו שהיה הומר הוין זה כה"י שהו' דבריו סותרים
 כחכו שהו' החמוני שלא יהא נחמן לומר פורע ובעל
 ההרמות כהב דנחמן כיון שאין הכח כלום הלא ע"י
 הודאתו ולא נתקיים הלא על פיו ע"ש אפי' למאי דקו"ל
 התם דנחמן נגד הנחמנות במנו דלהר"ם ה"ג נחמן נגד
 התנאי במנו דלהר"ם והבמ"ע ככו' ע"א סק"כ כתב
 דבעל העיטור מורה בנחמנות ע"פ דוקא כשטר הו'
 בכת"י שיש בו נחמנות הלא שאינו מקויים כ"ל דהו'
 נחמן דה"כ לא היה מניח שטר זה כידוע שמה ומלא עדים
 לקויים ע"ש א"כ הכה בהנתי ע"פ לכ"ע נחמן במנו
 דלהר"ם מיהו מדברי בעל העיטור כדוני חוב דק"ס כ'
 שכתב דלא אמרו' מנו חדה דטענה דידיה סתרה הודאה
 דידיה דהא קה מורה בנחמנות וכו' ועוד דכתב בו כל
 זמן ששטה זה בדרך מנוחה וזהו כיה ולא פרע עד דמהדר
 שטרה וכו' משמע דאפי' כמלוה ע"פ הוינו נחמין במנו
 דלהר"ם מטעם דטענתו סותרת הודאתו וכן נבואר
 בתשוב' הרשב"ה ח"כ סי' רנ"א ובמנוחות סי' ז"ז
 דרמי להא דה"ל אל הפרעתי הלא בעדים וכו' ע"ש ומ"מ
 נראה דעת הראב"ד דלא אמרו' מנו לסתור הודאתו אבל
 למאי דקו"ל דנחמן אפי' נגד נחמנות דכת"י במנו
 דלהר"ם ה"ג נחמן נגד התנאי במנו דלהר"ם מיהו ק'
 דכפ"ח"ה נבי חומן הוין לו חזקה אמר רבא ל"ש הלא
 שמסר לו בעדים אבל מסר לו שלא בעדים מתוך שיכול
 לומר להר"ם וכו' ח"ל אביי א"ה השי' בעדים מתוך שיכול
 לומר הקורתי לך ויה"ח חומה דזוקה שלא בעדים דלא
 נורע שבה ליהו כקורת פקדון הלא מפיו נחמן במנו
 דלהר"ם אבל כנפקוד בעדים הוינו נחמן לומר לקוח
 במנו דהקורתי ולמסקנא דאביי מוכח דהוין חילוק בין מנו
 להפה שאמר דה"כ חומה שלא בעדים כיון שלא נורע
 שכה ליהו לשם פקדון הלא מפיו נחמן במנו דלהר"ם
 דהפה שאמר וכו' אבל בעדים הוינו נחמן במנו דטענה
 חזרת אלמא הוין חילוק בין המנו להפה שאמר וכו' והו'
 שם כתבו וה"ת אכתי ליהמניה במנו דהו' כעבי אמר נאנסו
 וכו' ונראה לר"ת לתרץ דהכא לא חשיב מנו דטעמא
 דמ"ד דריק להקור' בעדים משום דכיון דלא הומניה

בשבעה כדאמרו' בשכונות דהו' כאלו ח"ל בהר"א אל
 תחזיר לי הלא בעדים לכך לא מהומן במנו דאיתו דאפי' אפי'
 הנפשיה וכו' אבל ח"כ דאפי' מאן דס"ל דריק להקור'
 בעדים כי הוכח מנו נחמן דאל"כ מאי פריך ליה הכו'
 וכו' הלא דאפי' ההוא תנה דשכונות מורה בפקדון דאיתו
 מנו דנאנסו דה"כ להקור' לו בעדים עכ"ל הו' דר"ת
 ס"ל דלמ"ד לריק להקור' לו בעדים הוינו נחמן לומר לקוח
 הו' הקורתי במנו דנאנסו דהו' כאלו אפי' ח"ל
 תחזיר לי הלא בעדים ולכך לא מהומן במנו דאיתו דאפי' אפי'
 הנפשיה וכו' אבל התוס' ס"ל דנחמן לומר לקוח במנו
 דנאנסו וכו' כהר"ם והטור בסו' קל"ג דאפי' ח"ל
 תחזיק ליה הלא בעדים והו' לומר הקורתי לך בני לכוין
 נחמן במנו שהו' יכול לומר נאנסו והפרישה שם כתב
 וז"ל ונראה דדוקא קאמר נחמן לומר הקורתי לך במנו
 דנאנסו אבל הוינו נחמן לומר לקחתי במנו דנאנסו
 דכל הומר הלא הקור' לי הלא בעדים הו' גלה דעתי
 שאינו נחמין לזה שהו' כידוע בטענתו כי אם בעדים
 הפי' כחורה דאיתו כעניא כ"ש בטענתו דלקוח הו' כידוע
 דהו' כעניא ולא מהני ליה המנו דנאנסו כי אם לטענת
 חורה דאיתו לפנינו דהו' מעין טענת דנאנסו עכ"ל
וליתא שהו' כ' התוס' בכת"י דף מ"ה בר"ה
 המפקוד וכו' וז"ל ואל"ת אכתי להומניה
 במנו דהו' כעו אמר נאנסו כדאמרו' כ"ס פ' המוכר את
 הבית גבי המפקוד אלל חבירו כשער וכו' וז"ל לתרץ
 דהכא לא חשיב מנו דטעמא דמ"ד לריק להקור' בעדים
 משום דכיון דלא הומניה בשכונות כדאמרו' בשכונות
 דהו' כאלו ח"ל בהר"א אל תחזיר לי הלא בעדים הילכך
 לא מהומן דאיתו דאפי' הנפשיה אבל התוס' כהמוכר
 סבר דה"ל להקור' לו בעדים ולא חשיב כאלו אמר אל
 תחזיר לי הלא בעדים לכך נחמן במנו אבל ח"כ דאפי'
 מאן דה"ל לריק להקור' לו בעדים כי איכה מנו מהומן
 דהו' לה"ה חק' מאי פריך ליה הכו' מהאי דרעה עכ"ל
 ביד חומן דסבר דה"ל להקור' לו בעדים הו' איכה ת"א
 בשכונות דה"ל חומה את חבירו לריק להקור' לו בעדים
 וחסכו רבא כותיה הלא משום דאפי' קהו' תנה
 דשכונות מורה בפקדון דאיתו מנו דנאנסו דה"ל להקור'
 לו בעדים וסבור רבא כותיה הלא משום דאפי' קהו'
 תנה דשכונות מורה בפקדון דאיתו מנו דנאנסו דה"ל
 להקור' לו בעדים עכ"ל הו' דהו' חילוק בין טענת
 הקורתי לטענת לקוח למ"ד לריק להקור' לו בעדים
 לעולם הוינו נחמן במנו לר"ת דאל"כ למאי לימיר
 דבהמוכר סבר כמ"ד ח"ל להקור' לו בעדים לכך נחמן
 במנו דאפי' סבר כמ"ד לריק להקור' לו בעדים דהו' כאלו
 אמר לו אל תחזיר לי הלא בעדים ואפי' המפקוד אלל
 חבירו כשטר נחמן לומר הקורתי במנו דנאנסו משום
 דטענת חורה הו' לפנינו דהו' מעין טענת נאנסו
 אבל הכא הוין לו חזקה לומר לקוח דהו' כעניא במנו
 דנאנסו ומסקנתה הו' לכ"ע נחמן לומר לקוח במנו
 דנאנסו דאל"כ מאי פריך מבחיתא דרעה עכ"ל ביד חומן
 וכו' חומה איתו כמ"ד ח"ל להקור' לו בעדים ולכך הו'
 נחמן בטענת לקוח במנו ובס"ח"ו שם כתב ועוד הו'
 ר"מ דהוין זה מנו טוב כחומן להאמינו כטענת מכרתו לי
 במנו דנאנסו דנחמ' ליה לומר אתה מכרתולי שהעולם
 סוברים שהוא חמת אבל נאנסו הו' טוען ברלון דה"כ
 וחדלו ליתן לו להקן סירחי פן נאנסו ממנו כיון שאין לו
 כח לשמור את שלו חוספי הר"ם עכ"ל ח"כ דוקא נבי
 חומן לא הו' מנו טוב הכל מפקוד כלי כוד חבירו בעדים
 חפי'

הפי' למ"ד לריק להחזיר לו בעדים נחמן לומר לקוח בידו
או החזרתיו במנו וה"ה כחומר אל החזיר לו אלא בעדים
גם הרשכ"ה שם חירץ וז"ל דדילמא רבא כסברת רב
עמרם הוה ליה דאמר רביון דהפקיד הללו בשטר אינו
נאמן משום דה"ל שטרך במ"כ כלומר וכל ששטרך בידו
חזקה לא החזרתיו במנו כי האו לא אמרו' וה"ל כיון
שצריך להחזיר בעדים חזקה הלו חזר ולקחו בפני עדים
הוה מחזירו ולקחו ע"כ וכ"כ הרמב"ן בחי' שם ה"כ
למ"ד המפקיד הלל חזירו בעדים לריק להחזיר לו בעדים
הע"ג דהוי כחומר אל הפירעונו אלא בעדים דחזקה אינו
מחזיר לו אלא בעדים לה עדיפה משטר דחזקה לא החזיר
דא"כ שטרך בידו מ"כ וא"כ למאן דקול המפקיד הלל
חזירו בשטר נחמן לומר החזרתו במנו דנאנסוה"ל למ"ד
המפקיד הלל חזירו בעדים למ"ד לריק להחזיר לו בעדים
דהוי כח"ל אל הפירעונו אלא בעדים כאמן לומר החזרתו
כיוני לכונן במנו דנאנסו דאמרו מגו במקום חזקה זו
כמו בשטר וה"ל לריק בהומר אל החזיר לו אלא בעדים
כהמן לומר החזרתו כיוני לכונן במנו דנאנסו וכו"ש אם
היו עדים על התנאי דנאמן במנו דלהר"ם וכבר כתב
הני' בפ' מו שמת דהא דאמרו' חזקה הוה העדים
חוקמים על השטר הא"כ נעשה גדול ה"ד בשטר מקווים
אבל בשטר שהינו מקווים נאמן לומר קטן היה במנו
דמוזיק דהע"ג דמ"ל בעלמא אי אמרו' מגו במקום
חזקה הוה לה הכה ודאי אמרו' מגו משום שאין כל החזקות
שוות

י"א בין שא"ל בשעת הלוואה וכו' הרש"ה כתב

דבשעת הלוואה הפי' לא אמר הן אלא
שחק שהיקחו הוי הודאה אבל שלא בשעת הלוואה אין
שתוקמו הודאה אלא לריק לקבל פני' ע"ש ונראה דאם
הרויח לו הזמן וא"ל אל הפירעונו אלא בעדים הוי כשעת
כמ"ש בסו"ס ט"ו דאם הרויח לו הזמן וכחב לו נאמנות
שנשבעה כל קטן מרכ' הטור כו' ר"ד דהוין קרקע
כהנחה אבל אם הרויח לו הזמן כגון שהגיע זמנו לפירוע
והרויח לו הזמן קנה כהנחה והוי ככתב; לו מעות
וכן אמרו בפ' קרקודין המקדש כהנחה מלוה שהדחת
לה הזמן מקודשת וכחב הרי"ף והרש"ה ש כגון שהגיע
הזמן לנכות והרויח לה הזמן וגם הרמב"ם דס"ל דאנינה
מקודשת ח"ל דה"ד התם דבשעת הקידושין לא נתן לה
דבר משלו וכ"כ הרשכ"ה בס' הקון סופרים שער ד'
ומהרש"ג ס"י ו"ז כתב דנאמנות בעת הרוחת הזמן לא
בעי קנין ע"ש וה"ל אם הגיע זמנו לפירוע והרויח לו
הזמן והנחה עמו הוי בשעת הלוואה אבל לאחר הלוואה
ולא הגיע זמן הפירעון הוה התנאי כלום עד שיקבל פני'
אבל דעת מהר"ן ו' מונש והרמב"ם והרמ"ה והרשכ"ה
והר"ן דהפי' אחר הלוואה נשתעבר וכ"כ המ"מ והר"ן
דהפי' אמר הלוה אין לפירוע לך אלא שלא בפני עדים
לריק לפירוע בעדים ע"ש אבל הש"ך כתב מדכתב
הרמב"ם לריק לפירוע מפני התנאי משמע שהלוה לא
מיתה כמו כל תנאי שמכבימים שניהם וכן דקדק ה'
משנה למלך מדבריר' ויוחס ע"ש גם הרוטב"ה בחי'
לשבועות במשנה תמה על מהר"ן ו' מונש והרשכ"ה
דכמה וטל נשעברו אחר הלוואה ואפי' כשקבל עליו
קמיה מילתא כמה נשתעבר לו לאחר מתן מעות אלא
שבזה ו"ל דכהיה הנתה דקח מרווח ליה ומנח השתה
גמר ומשעבר נפשיה דכהנחה הרס גומר ומשתעבר
כדאמרו' גבי ערב וכו' אבל לשעברו כע"פ לעשות
מלוה ע"פ במלוה כשטר מנ"ל לקח ודאי לענ"ה חזון לט

אלה דברי הרמב"ן וכן הכנים מורו הרה"ה והרמב"ם לא
פוי' בזה כלום עכ"ל הרי דהרה"ה והרשכ"ה הסכימו
עם הרמב"ן דלא נשתעבר אחר הלוואה א"כ ע"כ וגם
הרמב"ם אפשר דמוורי כשתקו"כ נראה דהפי' בשעת
הלוואה ס"ל דלא נשתעבר אלא בשתיקה כדעת הרה"ה
אלא דהוא ס"ל דלא נשתעבר הלוואה הפי' שחק לא
נשתעבר אבל הרמב"ם ס"ל דאין חו' בין כשעת הלוואה
בין שלא בשעת הלוואה דבשתיקה מיתה נשתעבר והרב
כנה"ג הגב' יהות י"א הק' דהפי' לפי דרך מרן לפרוק
כג' עמורו היראה הרי"ף והרמב"ם והר"ה שכתב שלא
גילה דעתו כ"ה הרמב"ם למה פסק בוותיה ומשמע
הפי' להוליה מיד המוחזק כיון שהרמב"ם והר"ה שחלקים
וס"ל דה"ל לפירעונו בעדים וה"ה דס"ל דהר"ן שכתב
אבל ממנ"ש מהר"ן ו' מונש והרמב"ם נראה שהם סוכים
שאין הדבר תלוי בקבלתו של לווה וכו' הם סיוס דברי
הרמב"ם ומסתמא חסכים לקברתם וגמלא הרה"ה שיתור
והיו המוחזק ויכול לומר קו"ל בוותיה ע"ש וליהא שהרי
המ"מ בפט"ו מה' מלוה כתב דברי מהר"ן ו' מונש
דהפי' לא קבל וכו' וכן דעת הרשכ"ה אבל הרמב"ן כתב
דוקא קבל עליו לווה או שתקו"כ ודברי הרמ"ה מטון
לדברי רבינו ורבו ע"ש משמע דהרמב"ן חולק עליהם
וכן בחי' הרמב"ן שם לא הזכיר דברי מהר"ן ו' מונש
והרמב"ם והביא דברי רשכ"ה בפ' חזקה הכתים גבי
הודאה בפני' וכו' כתבו וכו' דס"ל הכידא"ל לפירעונו
בעדים ע"ש אבל לק"מ על אמרן שכתב בהקדמתו
דבמקום שא' מן הג' עמורוים לא גילה דעתו כדן
ההוא והשני עמורוים הנשארים חולקים בדבר הנה
הרמב"ן והרשכ"ה וכו' אל הדעת אשר יהיו וכו' ע"ש
זה"כ דהרי"ף לא גילה דעתו שנים הרמב"ם והר"ה ש
חולקים פסק בהרמב"ם ורבה נגד הרה"ה והרמב"ן
משום דפשיטא דמתני' בכל גזנא הוא ועוד הרמ"ה
והרשכ"ה ס"ל הכי שהם רובוכ"ל דעת הרי"ף וכ"כ
בעה"ת שער כ"ה ח' כוהרב חקות הדיינים סו' ס"ה
ע"ש

י"ב ואם אמר שפרעו שלא בעדים נראה פשוט

דהפי' פרעו בעד ח' אינו נחמן דהתנאי
שפרעונו בעדים דוקא בכ' עדים וכן כחוק זמנו דחזקה
אין אדם פורע בחוק זמנו אם יש עד ח' שפרעו בחוק
זמנו אינו כלום כמו שפסק הרמב"ם ומרן סי' פ"ד בעד
ח' מעיד בשטר שהוה פורע דלא ופרע אלא בשבועה
בד"ה כשעבר זמנו אבל אם בחוק זמנו נפרע ביה
שבועה מיהו א"ל דה"ד במלוה כשטר דתרי חזקות
מכוייע ליה חזקה דשטרך בידו מ"כ וחזקה דאין אדם
פורע בחו"ז אבל במלוה ע"פ ועד ח' מעיד שפרע
שפטר דדיוו בעד ח' כשטר דלא ופרע אלא בשבועה
וכה"ג כ'הש' דכסי' ע"ח סקט' ורוחק לו' דכאן חייבי
בשטר דוקא דכיון דמכוייע ליה שטרך ח' א"ל לישבע הפי'
לאחר הפירעון ועוד דלענין אחר הפירעון ודאי דאין חו'
בין מלוה כשטר למלוה ע"פ ע"ש וא"כ דעד ה' לענין
שבועה דקורס הפירעון מסתבר לחק בן דדוקא במלוה
בשטר ועד ח' מעיד שהוה פירע דמיווי כסי' פ"ד קאמר
דאם הוא בחוק זמנו נפרע ביה שבועה משום דמסייע
לית חזקה כשטר אבל במלוה ע"פ ועד ח' מעיד שהוה
פורע נראה דדאי לא נפטר הלוה ע"פ עדות עד ח'
דה"כ קס הוא לממון וכתיב ליה יקום עד ח' כחוש לכל עון
וכו' וכיון דכלא העד הוה הלוה חייב ממון מבט חזקה
לא יתני עדות העד לפוטרו ממון אבל אפשר דהעד
מכוייב

מחייב המלוה שבועה כמו בשטר ועד א' מעיר שהוא פרוע דלא יפרע חלה בשבועה מיהו התו' כפ"ק דכ"ב בד"ה מו וכו' כ' דחוקה דהון אדם פורע כחוק ומנו עדיפה דא' שבועה וטעמא דשטרך בידו מ"כ לא מהני לפוטרו משבועה ע"ש וא"כ ה"ל דחוקה בשטר ועד א' נעויר שהוא פרוע לריך לישבע הכל בחוקה דהון אדם פורע כחוק ומנו הפי' שהיא חוקה אלימתא עד א' לא מהני כנגד החוקה וכפ"ה בשמים דה"ל כ' כ' פ"ע הרמב"ם שכתב דאפי' פוגם שטרו אס הוא בחוק ומנו יפרע בלא שבועה משום דהיא ליה מנו בפוגם שטרו אחר ומנו הון לו מנו דיוכל לומר אשתבע ליה ואף שהרמב"ם תפס ס' רבו דכוסף דמנו אינו פוטר משבועה מ"מ א"ל דלא חייבה המשנה שבועה חלה במקום דאלו בעי ליה אמר אשתבע לי אלא דאני לא פתחי' ליה הכל היבא דאיכא פגם פתח פוך לחלם ומשבעי' ליה הון הכל בחוק ומנו לא וכו' ע"ש וא"כ ה"ל דחוקה בשטר דכלא"ה היה יכול להשביעו אס יש עד א' מעיר שהוא פרוע כ"ד משביעין והוה פתח פוך לחלם הוא הכל בחוק ומנו דכלא"ה הוה יכול להשביעו הפי' עד א' מעיר שהוא פרוע ונוכה בלא שבועה וכבר כ' התוס' רכ"ב בד"ה מו וכו' דחוקה זו עדיפה דא' שבועה רטעמא דשטרך בידו מ"כ לא מהני לפוטרו משבועה ע"ש ובעל העיטור בדיני חוב דף ס"ד ע"ב כתב מסתברא דאי בנו זמניה כמאן דנקיט שטרא בידו דמנו והי' א"ל אשתבע לי משתבע ליה וכו' וגרסה ל' ו' ודאי דהס עד א' מעיר שהוא פרוע בחוק ומנו כ"ד משביעין והוה כדון השטר הכל למאן דקי"ל דחוקה זו עדיפה משטר ואפי' טען השבע לי א"ל לישבע אפי' עד א' מעיר שהוא פרוע הון כ"ד משביעין והוה אה"כ טען השבע לישבעו שפסק מרן בסו' פ"ד ע"ג.

יג ואם אמר שפרעו שלא כעדים אינו נחמין וכו' כתב הר"ב למאן לה יבה נחמין במנו דפרע חוק בפני פ' ופ' והלכו למ"ה וי"ל דאני קה"י שלא פרעו שלא כעדים דכיון שהתנה שלא יפרעו חלה כעדים חוקה שלא פרעו שלא כעדים וקי"ל דלא אמרי' מ"ל במקום חוקה כדלקמן סי' ע"ח ע"ש ולא דק דבסי' ע"ח מוכרח דמנו במקום חוקה אמרי' דבעיה היא וקילה לכתוב מיהו ח"ל רזו חוקה אלימתא וכה"ג כ' הרשב"א בהשו"ס ח"כ סי' רמ"ה וכתשו' ח"ג סי' קל"ד וכו' ע"ש דנה כל החוקות שוות הלא היבא חוקה אלימתא דאמרי' לה הפי' במקום מנו וזו חקת מהס וכו' ע"ש וה"ל חוקה זו הוה כעדים כמבואר בכו"כ הר"ן בפ' שבועת הדיוטין.

יד והמלוה גובה ממנו בלא שבועה כתב מרן הג"י שכן משמע מדקה טעמא מפני שצריך ליתנו כעדים דמהאחר שהתנה בו שלא לפרעו חלה בפני עדים הון קהדי דלא פרעו בלא עדים ובמקום דאני קהדי הון מקום לשבועה ע"ש וגרסה קלת רה"ה מדמיו' בפ' שבועת הדיוטין לפרע מנכסי הקדש חנוכה מנכסים משועבדים לה יפרע חלה בשבועה וכו' הצ"ח דף וכו' דהון אדם עושה קנוניה על הקדש קמ"ל והא' אמר רב הונא שב"מ שהקדים כל נכסיו ואמר מנה לפ' בידו נחמין חוקה דהון עושה קנוניה של ההקדש וכו' ע"ש ח"ה ח"ה דנחמין בשבועה כדאמרי' בפ' המוכר את הבית גבי המפקיד ח"ל חבירו בשטר דנחמין לומר החוקתי מהי נחמין בשבועה ע"ש אלא ודאי כיון דחוקה דהון אדם עושה קנוניה על הקדש הוה כעדים והון מקום

לשבועה במקום עדים וה"כ אמרי' גבי חוקה דהון אדם פורע כחוק רגובה בלא שבועה וכ"כ הש"ך כ"ה דה"ל שבועה שלפני הפירעון חבל לאחר הפירעון יכול להשביעו היסח כדמובא בסו' ע"ה ס"ה רכ"ג הוא מהחם ע"ש וכ"כ מהר"י ג' מונ"ג בפ' שבועת הדיוטין וז"ל ולענין חייב החוב שבועה מסתברא דכיון דאחרי ביה וא"ל אל תפרעני חלה בפני עדים ולכא עדים דפרעיה שקיל חובע בלא שבועה מיהו חית ליה ללוה דשות לבתר הכי דפרע ליה השתא קמן למחדר ולמתבעי בהנהו זוי וכו' ומחייבי' ליה למלוה שבועת היסח וכו' והביתו בעל העיטור בדיני חוב דף ס"ו ע"ב ובעל התרומות ח"כ סי' כ' ע"ג וגרסה דמלוה בשטר פשיטא דטעל המלוה בלא שבועה דכלא"ה היה נוטל בשבועה ואמרי' התנאי לפוטרו משבועה חלה דאפי' כמלוה ע"פ מסתברא כיון שהתנה בו חלה תפרעני חלה בפני עדים נוטל המלוה בלא שבועה דלא אמרי' כיון דכלא"ה תנאי היה הלום נחמין לומר פרעתי חלה התנאי שלא יתא' הלוה נחמין דהוי כמלוה בשטר שיוכל הלוה להשביע את המלוה ח"ק דהטור סי' ע"ח כתב בחוק ומנו כתב בשם מהר"י ג' מונ"ג והרו"ק כתשו' דגם מהלוה נפרע בלא שבועה חבל הר"ש כתב שצריך שבועה כשכח לפרע מהלוה עלמנו וכתב הש"ך שם סקט"ו רה"ל שבועה כלל הפי' לאחר הפירעון וכן מוכח להדיא כבע"ה שער ט"ז ח"כ ועוד דא"כ להכרח אחרת לריך לישבע קודם הפירעון לא נמא' בשום פוסק וכו' ע"ש וכ"ה ביה שמואל בא"ה סי' ל"ו סק"ח שכ"ג מדברי הרו"ק ובעל התרומות והרשב"א דבחוק ומנו ח"ל לישבע כלל הפי' אחר הפירעון וכ"כ עיקר ע"ש ח"כ מהר"י ג' מונ"ג ובעל התרומות ס"ל התם דבחוקה דהון אדם פורע בחוק ומנו דא"כ לישבע אפי' אחר הפירעון והלוה בחוקה דהכח ס"ל למחלו ג' מונ"ג ובעל התרומות דצריך לישבע אחר הפירעון היסת והא' חוקה זו עדיפה מהן חוקה דהון אדם פורע בחוק ומנו דהתם מ"ל אי אמרי' מנו במקום חוקה או לא וקי"ל קולא לכתוב נחמין הלוה במנו חבל והכח אינו נחמין במנו דפרע חוק בפני פ' ופ' והלכו למ"ה דהוי במנו במקום עדים דאני קהדי שלא פרעו בלא עדים כמ"ש מרן הכ"ו וכ"כ הרשב"א בהשו"ס ח"כ סי' רמ"ה ע"ש ח"כ חוקה זו אלימתא דהון מנו עומד כנגדה ואמרי' לריך לישבע אחר הפירעון והרמב"ם ספ"ה מה' ח"ה ח"ה כתב דבעל נחמין על טענת בחוליס וגופקדת עיקר כתו' והון לה להשביעו היסת שחוקה היא דהון אדם טורח בסעודה ומפארה והכחיה הטור ח"ה סי' ק"ס וכתב בה' ביה שמואל שם סקב"א משמע מכאן היבא דחוקה מסויעה ליה ח"ל לישבע אפי' שבועת היסת ע"ש ואינה רה"ה שהרי כתב הרמב"ם שם חכמים הם שתקנו עיקר כתו' לחסה והם התקינו ואמרו שכל הטוען לטענת בחוליס והחשה מכחשת אותו נחמין ועליו להביא רה"ה לא על האיס שחוקה היה שחון אדם טורח בסעודה וכו' ומה"ט לא האמוניה על התוס' ח"כ דוקא בכתו' דרכנן

האמונה בלא שבועת היסת
וגראה לבחורה משום דאמרי' בפ"ק דכ"מ גבי חשור דשבועת היסת תקנתא דרכנן ותקנתא לתקנת' לא עבדו'ה"ל כיון דכתו' דרכנן ושבועת היסת דרכנן תקנתא לתקנתא לא עבדו' וכה"ג כתב מהר"ם מפרווח סי' כ"ר במתנת שכ"מ בעש"ג דשטרות העוליס בעש"ג תקנתא דרכנן וגם מתנת שכ"מ תקנתא דרכנן ותקנתא לתקנתא לא עבדו' ע"ש מיהו הרמב"ם והטור

והטור בסו' ר"כ כ' אמר יגרו ואמרו נחננו נחמנו
 ונשבעים שבעת היסת שנתנו הלמא הפי' כמתנת
 שכ"מ דרבנן נשבעים שבעת היסת ולא אמרו תקנתא
 לתקנתא לא עכרונן והיינו משום דאמרו בפ"מ ט'
 דמתנת שכ"מ עשאיה בשל תורה כמו שהוכחתי בסו' כ"ט
 ולכל מילי עשאיה בשל תורה וכ"כ הרב ז' בחשו' סו'
 קס"ח ע"ג גם מהר"א הלוי בס' גן המלך סי' ו"ח כ'
 דהא דק"ל תקנתא לתקנתא לא עברי' ה"ר כשעיקר
 השבעה היא תקנה אבל כמתן שהיא מוכח התקנה יש
 להשביעו שבעת היסת ע"כ ה"ה נ"ה ע"ג דכח' דרבנן
 היה ראוי להשביעו שבעת היסת ולא אמרו תקנתא
 לתקנתא לא עברי' וכפ"ה אמרו דחכמים עשו חיוב
 בכת' ומ"מ אמרו דא"כ שבעת היסת מוכח חוקה דליון
 ארס טורח וכו' אבל כמתן דאורייתא חין חוקה פטרת
 אורה משבעת היסת ע"ג דמכח חוקה נוכח כלל
 שבעה ה"ר שבעת המשנה מ"מ שבעת היסת חייב
 אחר הפירעון וכה"ג כתב הריטב"א בחשו' הביאה מרן
 סו' ס"י ס"ו דלא אמרו מגו לפטור משבעת היסת
 כיון דמדינא פטור ואיכא רבנן כוונת ליה מגו כמו חייב
 שבעת היסת דלא מהני ליה מגו דריות טפי מטענת
 קוצר וזה דעת רבותי ע"ש הלמא ע"ג דאמרו מגו
 לפטור משבעת המשנה לא אמרו מגו לפטור משבעת
 היסת

והרב

בית שמואל בסו' ז"ו סק"ח הק' דכח"ה
 כתב פלוגתא חס וכול להשביעו את המלוה
 בשאמר הלוה פרעהו תוך הזמן ע"ג דאיכא חוקה דליון
 ארס פורע בתוך הזמן ובסו' ס"ח כ' דא"כ ליטבע
 משום חוקה דליון ארס טורח כסעורה ומפסידה ול"ל
 החקות הון דמין זה לזה ע"ש וב"כ החו' כפ"ק דכתובות
 דף ט' בר"ה לא וכו' וז"ל אבל ק' דלמהניו כמגו דאז
 בעי' אמרו מוכח עץ אגז וכו' וז"ל לכן ז"ל דהוי מגו
 במקום חוקה דליון ארס טורח כסעורה ומפסידה ע"ג
 דבעי' היא כפ"ק דב"כ הו' אמרו מגו במקום חוקה
 אז לא שמה חוקה רבכא עדיפה וכו' והע' ז' בסו' ס"ח כ'
 נכילא כל תוספת יש לה וכו' כ' משום דחוקה שאין ארס
 טורח וכו' הינה חוקה גמורה דוראיו ח"ל שעכשו נעשה
 לה שונה ח"ל דלעיקר פחו' שהיא תקנת חכמים מהניא
 חוקה זו וכו' ע"ש ולא זכר דברי החו' דס"ל דחוקה זו
 אלימחא וכבר כתבו הרמב"ן והרשב"א והר"ה דהו'
 כהובא דאורייתא כיון דהוב נשים בתולות נשאות ואיכא
 גמי חוקה דנפיק הולכים אחר הרוב ואחר חוקה והכי
 איתא בירושלמי פ"ב הלל דרבנן הימניה וכו' ועיין
 בהמ"מ פ"ה מה' אישות דין י"ד מיהו הר"ה כתב עוד
 ח"ל וי"ה משום דאיכא מגו דהו' בעי' אמרה מוכח עץ
 זל' וכו' דהא מגו במקום חוקה הוא דהוא בעיה ולא
 אפשיגא וז"ל דודאי און כל החקות שוות וכו' ע"ש הרי
 דחוקה דליון ארס טורח וכו' גרועה מחוקה דליון ארס
 פורע בתוך זמנו והי' כתובה דאורייתא הוא נאמנת כמגו
 כמקום חוקה זו אבל כיון דכתובה דרבנן הם האמיניהו
 ומ"מ נחתא דהא דנאמן בלא שבעת היסת משום חוקה
 גדולה היא והפי' מגו לא מהני נגדה או אפי' חוקה
 גדועה היא כיון דכתובת דרבנן הם האמיניהו כלל
 שבעת וריה' ז' משום דס"ל דנאמן אף על החו' כ' דלרף
 ליטבע שבעת היסת ודלא בהרב ס"מ סי' ס"ח סקי"ד
 ע"ש

והרמב"ם

בפ"ה מה' נערה פתח כל הנבעלת
 בשדה ה"ו בחוקת חוטה וכו' וכל

הנבעלת לעיר ה"ו בחוקת ומפותה וכו' וכפ"ה מ"ל
 בר' דלא מהניא חוקה זו ח"ל אם יתוה עדים מרחוק ולא
 ידעו אם בהונס הם כרזין דבעיר חונה נאמנת לומר
 החוכה הויחוי ליתול רלער וכו' הכל לעולם כיון בעיר כין
 בשדה שהיתה חנוסה משביעין אותה על טעניה כרי
 לפטור עלמה מן הלער וכו' ע"ש נראה דס"ל א"ע ג'
 דחוקה זו דכל הנבעלת בשדה בחוקת חנוסה גדולה היא
 הפי' להויחוי ממון מ"מ לא מהניא חוקה לפטורו
 משבעת היסת ולפי מ"ש דכחו' ה"ל לישבע היסת אחר
 הפירעון מכח חוקה דליון ארס פורע כתו' ה"כ חוקה
 זו דכל הנבעלת בשדה בחוקת חנוסה כיון דגדולה היא
 להויחוי ממון ח"ל לישבע היסת וכבר הוכיח נהר"ס די
 בוטין בחשו' סי' כ"ב כהך חוקה דבעיר מפיחה עדיפה
 מחוקה דליון ארס פורע כתו' ז' שהרי כתב ה' מגדל עז
 לקיים רבנו הרמב"ם מה תועלת בחוקה זו אם שניהם
 מורים כבעילה והיא חומרת חנוסה ויש ליערוהא חומר
 מפותה וליון לה לער דסמכו החוקה דבשדה חנוסה
 ובעיר מפותה והא' כיון שאין עדים רק שניהם מורים ה"כ
 כשהוא חומר בשדה מפותה אמאי יתן לער ניהמניה
 כמגו דלהד"ס דהע"ג דהוי מגו במקום חוקה קי"ל
 קולה לנכע וליון מוליחין ממון ח"ל ע"כ דחוקה דבשדה
 חנוסה עדיפה ובחוקה אלימחא לא אמרו מגו וכן דעת
 מהר"ם אלשקר ע"ש כ' ח"כ אמאי לרף ליטבע דהא
 בחוקה דליון ארס פורע כהו' דמהני מגו כנגדה ח"ל
 לישבע היסת כ"ש בחוקה זו וכן ק' דחוקה זו דהוי כעדים
 דליון ארס פורע כלה עדים כמו שהתנה אמאי לרף
 לישבע היסת וכו' ע.

ט"ו פרעתיך

כפני פ' ופ' וכו' הר"ן בפרק
 שבעת הדיונים כתב הרשב"ה
 ומפרשים אחרים ס"ל דחוקה כמיוחד עדים שהם עהודים
 לחזור נאמן משום דמרתת ולה משקר הכל כשחייבו מיוחד
 עדים הו' מיוחד עדים שמהו דלא מרתת הינו נאמן ע"ש
 וכתב הרב חרות חיים כתו' כפ' שבעת הדיונים רבזה
 יוחא לא דאמרו מגו דנוח לומר פרעתיך ביני לבניך
 דלא מרתת ממה שאמר פרעתיך בכני פ' ופ' והלכו
 שמה יחזרו ויכתבוהו ע"ש וכ"כ רש"ב ס"כ כפ' חוקת הכהנים
 דף מ"ה דהם טעין החזרתו בכני פ' ופ' והלכו למ"ה
 נאמן דהרי אמרו כשבעוהו וכו' הכל כל שלה טעין ח"ל
 החזרתו שלה בעדים חינו נאמן והא' דלא אמרו מהו
 איכול לומר פרעתיך בכני פ' ופ' והלכו למ"ה כי אמר
 נמי החזרתו בני לבניך נאמן כה"ג לא אמרו מגו דכיון
 דלא פרעו בכני עדים לא היה וכול לומר פרעתיך בכני
 פ' ופ' והלכו למ"ה דמולתא דעבירה להגלויה לא משקה
 פ' יעשה כדאי הוסי' ולמחר כי הדרי עדים ממ"ה ויהמרו
 להד"ס וכתב הרשב"ה ע"ס דס"ל דחוקה כטוען הלכו
 למ"ה נאמן הא חומר מהו לכ"ע חינו נאמן וכן מסתברא
 ודאי עכ"ל וכ"כ המ"מ כפ"ה מה' מלוה שכן דעת
 הרשב"א חוה"ר ח"ק עליהם רכל שהיא חומר בעדים
 פרעתיך הפי' לא יחדס הו' שחד עדים שמהו נאמן וכך
 הם דברי הרמב"ם כפ"ו מה' מלוה ע"ש מבהר
 דס"ל דמיוחד עדים שמהו הו' כחומר בכני עדים
 כתם דכחריקו לא מרתת וה"כ הרמב"ם דס"ל
 דנאמן לומר פרעתיך בכני פ' ופ' ומתוה"ה בחומר
 עדים שהם דנאמן והרשב"א בחשו' ח"ר סי' קכ"ח שכתב
 דהך לגי' הרמב"ם חינו נאמן עד שיוחד ערוו והענה בכני
 פ' ופ' דחוקה בחומר הלכו למ"ה וכו' היינו לקיים הגי'
 והרמב"ם לא ס"ל הכי אבל ה' חקות הדיונים סי' ס"ה

כחכו"ל וכן אם אמר פרעהוין לפני עדישוהלכו למ"ה
 הפי' לדברי ר"מ אינו נאמן חלה דוקא כשאמר בפני פ'
 ופ' והלכו למ"ה וכן דוקא כמיתר עדים והומר שהלכו
 למ"ה חבל כמיתר עדים ואמר שמתו אינו נאמן משום
 דחושבין שמה משקר הוא שהרי אינו מהורה שביחשו
 דכרו כיון שהוא טוען שמתו אבל בעוד שהם חיים ואמר
 הלכו למ"ה ודאי אינו משקר משום דמתירה דכשיבואו
 יוכיחו כ"כ מורה הרב המו"ך בחי"כ פ' שבועת הדיונים
 והר"ב ז"ל ב"ל הרמב"ם סי' יו"ד ע"ג והחומה דהרמב"ם
 כתב בהרי"ה הפי' טען מהו נאמן דמה יעשה אם מתו
 ע"ש וא"כ נראה דה"ה באומר עדים סתם דנאמן וכ"כ
 הרמ"ם בחכו"ל סי' ל' גבי האומר לאשה קדשתך
 והיא אומרת לא קדשתי דמוקמו' לה כפ' האומר כגון
 דה"ל קדשתך בפני פ' ופ' והלכו למ"ה לחו דוקא בפני
 פ' ופ' חלה הפי' בפני עדים והלכו למ"ה או מתו מדקא'
 או מהו ש"מ דבפני עדים כהם קהמר דהס"ד לחו כהם
 עדים מיוור חלה דאמר בפני פ' ופ' וטעמה משום
 דמרתת שמה ויבואו הווס או מחר ויכחשוהו ג"כ לא
 הול"ל או מתו כיון דלא מרתת שמה ויבואו ויכחשוהו
 וכו' ע"ש כ"ה הרי דמיתר עדים ומתו הו' כהומר בפני
 עדים סתם דליכא חשש הכחשה וכ"כ בס' בנימין זאב סי'
 סי' ל"ה ע"ש וה"ל משום דבפ' דכחוכה נכי האומר
 פ' מלתי נאמן וכו' פרכי' מאי קמ"ל תינה האומר
 להשה וכו' והקשה הרב לחם הכורים הומא דס"ד ההס
 שאומר קדשתך בפני פ' ופ' נאמן דודאי לה משקר כיון
 דליכא עדים ויכול הדבר להכחיר משח"כ בפ"פ ע"ג
 והפטר דזה הכרח הרמב"ם דהפי' אמר קדשתי בפני
 עדים סתם והלכו למ"ה הו מתו דהין הדבר מתברר
 לעולם הסור בקרובותיהו וא"כ ה"ל דנאמן לומר פרעהוין
 בפני פ' ופ' ומתו דליכא חשש הכחשה ה"ה בפני עדים
 סתם ולאו דוקא אמר שמואל פרעהוין בפני פ' ופ' והלכו
 למ"ה מיהו ח"ל דהס נקט בפני פ' ופ' והלכו למ"ה
 לרבות דהפי' יחד עדים מותרת היא בקרוביו כמ"ס
 הריב"ש סי' קנ"ג ע"ג חבל הכה דוקא נקט בפני פ' ופ'
 והלכו למ"ה חבל מתו או בפני עדים סתם לא .

טז ה"ז נאמן ונשבע הוסה ונפטר וכו' נראה
 דה"ד במלוה ע"פ דמלוה כשטר והתנה
 אל הפרעתי חלה בעדים וטען הלוה פרעתי בפני פ' ופ'
 והלכו למ"ה נוטל המלוה בלא שבועה וז"ל ר' קהי"ב
 משפטו שבועה שער ר' מו שהוציא שט"ח על חבירו
 בלא ההרהר וטען פרעהוין וכו' וזו אמר אשתבע ליריב
 הוא דמשתבע ליה כו"ד כגון רהובן שהתנה על שמעון
 בעל הובו שלא הפרעתי חלה בעדים אם כתב עליו שטר
 והתנה בזה הין הלוה מתרעה מיד המלוה כממון זה חלה
 אפי' ביה עדי' שפרעו בפניהם עכ"ל משמע דה"ל המלוה
 לישבע על השטר אם טען השבע לו חלה אם לא הוה
 תנאי חבל הס התנה אל תפרעוני חלה בעדים ה"ל לישבע
 דדוקא במלוה ע"פ דאם לא הוה תנאי הוה הלוה נאמן
 אהני תנאי למלוה לגבות בשבועה חבל כשטר דבלא"ה
 הוה המלוה גובה בשבועה חבל כשטר דבלא"ה הוה
 המלוה גובה בשבועה אהני תנאי לפוטרו משבועת
 וכ"כ הסמ"ע כסו' ס"ט סקו"ג דאם כתב כשטר שלא
 וה"ה נאמן הלוה לומר פרעתי אהני נאמנות שיטול
 המלוה בלא שבועה ע"ש וכה"ג כתב הש"ך סי' ע"ח
 בט"ו חלה דלא מסהכר לחלק בין לענין שבועת היסת
 אחר הפירעון חבל לגבי שבועה דקודם הפירעון מהדברי
 לחלק בין מלוה כשטר למלוה ע"ש ע"ש .

י"ח דין ר' פטור וכו' משמע דא"ל לישבע
 היסת מדלא קאמר חיוב שבועת
 כדלקמן וכ"כ ה' חקות הדיונים סי' ס"ב ע"ש .
י"ט ואם חמר פרעהוין בפני פ' ופ' שיחדת ומתו
 וכו' כ' הפרעיה לכאורה נראה דנס
 הרי"ף מורה הכא שנאמן מטעם שאומר שקיים תנאו
 ומה ה"ל לעשות וכו' חבל הרמב"ן כמלחמות כתב בהרי"ה
 דגם בזה אינו נאמן דס"ל כהרי"ף ע"ש וכ"כ בעל
 התרומות סוף שער כ"ה וז"ל ומסתברא שאם ח"ל וכו'
 וטען פרעהוין בפני אחר פ' ופ' שיחדת לו והלכו למ"ה
 והעדים אינם כאן לפניו לא מבעיא ליעת הרי"ף דהשתא
 כשלא יחד פסק שאם אמר פרעהוין בפני פ' ופ' שאין
 נאמן דכיון דחתרו בזה לריד להכחיש ויעורו לפניו כ"ס
 זה שיחד עמו עירוי שלה יגל ממנו עד שיכחיש לפניו
 חבל ליעת הרמב"ם וכו' ה"נ הפי' יחד עדים ואמר
 פרעהוין בפני פ' ופ' והלכו למ"ה או מתו נאמן וכן מביאר
 בדברי הר"ש כפ' שבועת הדיונים ע"ג וכתב הט"ז
 נראה פשוט דהפי' אמר פרעהוין ביני לבינך נאמן כיון
 דלא הפטר לקיים תנאו שהרי מתו ע"ש וה"כ כן מדברי
 בעל התרומות דלא גרע ויחד עדים מאומר אל תפרעוני
 חלה בעדים והרי הרמב"ם כתב ובי מה היה לנו לעשות
 וכיון לו לאסור את העדים כבית הסהר כל ימיהם שלא
 ולכרוזם נוחו מה יעשה וכו' וא"כ דוקא אם טען שקיים
 תנאו נאמן חבל הכה הפי' מתו עירוי התנאי בידו לפרוע
 בפני עדים אחרים או בפני כ"ד ויכתוב לו שובר חבל אם
 אמר פרעהוין בפני עדים אחרים והלכו למ"ה או מתו
 נראה דנאמן כמגו דפרעהוין בפני עירוי התנאי שהלכו
 למ"ה שהרי כתב הר"ש כפ' חוקת הכתובים כמסקנא ח"ל
 חבירו בעדים וז"ל אל תפרעוני חלה בפני עדים דהו"ה
 נאמן ומה החזרתו שלא בעדים כמגו דהחזרתו לך בפני
 פ' ופ' והלכו למ"ה לפי שירא לטעון כן פ' ויבואו ויכחשוהו
 וכו' וכ"כ רש"ם שם דף מ"ה והר' ונה כס' ח"ז דף
 מ"ז בסוף הסוגיא ע"ש וכ"כ הרשב"ה בתשו' ח"כ סי'
 רנ"ו ובמיוחסות סי' ג' באומר אל תפרעוני חלה בעדים
 וכו' ע"ש וה"ל באומר אל תפרעוני חלה בפני פ' ופ' אינו
 נאמן לומר פרעתי בפני עדים סתם והלכו למ"ה כמגו
 דפרעהוין בפני עירוי התנאי שהלכו למ"ה מה"ט שירא
 שיבוא לטעון כן פ' ויבואו עירוי התנאי ויכחשוהו לכך ה"ה
 עדים אחרים סתם וגם הר"ן בפ' שבועת הדיונים דס"ל
 באומר אל תפרעוני חלה בעדים הפי' ח"ל פרעתי בפני
 עדים סתם נאמן מורה הכא באומר אל תפרעוני חלה
 בפני פ' ופ' כיון דאינו נאמן חלה כמגו דפרעתי בפני
 עירוי התנאי דוקא באומר פרעתי בפני עדים אחרים
 בפני פ' ופ' שייך מגו דלא מרתת פ' ויבואו ויכחשוהו
 חבל אמר פרעתי בפני עדים אחרים סתם אינו מגו טוב
 דקמא ירא לומר פרעתי בפני עירוי התנאי והלכו למ"ה
 שמתו יבואו למחר ויכחשוהו חבל הר"ן שם באומר אל
 תפרעוני חלה בפני פ' ופ' וכו' כתב דהס אמר פרעתי
 בפני רהובן ושמעון אינו נאמן משום דריעה טענתו כי
 היכי דריע דה"ל אל תפרעוני חלה בעדים והנה חומר
 פרעהוין ביני לבינך חבל ח"כ דאי ח"ל פרעהוין בפני
 הוה רהובן ושמעון ח"ל והלכו למ"ה או שמתו דנאמן
 דלא ריעה טענתיה ככה"ג עכ"ל מביאר דס"ל דהפי'
 עירוי התנאי הלכו למ"ה או מתו אינו נאמן לומר פרעתי
 בפני פ' ופ' והלכו למ"ה כמגו דפרעתי בפני עירוי
 התנאי כמו באומר אל תפרעוני חלה בעדים דאינו נאמן
 לומר פרעתי ביני לבינך כמגו דפרעתי בעדים משום
 ריעה

ל' פורען אפי' ב'תומים קטנים מספק הלא לענין שבעה ולא לרחות הפורעון ער שגורלו ע"ש וז"ל כנהמנה סתם כשטר עליו ועל יורשיו חין טוענין לורשים שמה פרע ה'ביהם בעדים אפי' להשביעו וה"ל כהומר ה'ל הפרעני אלה בפני פ' ופ' חין טוענין להם שמה פרע בעדים להשביע את המלוה וכ"ש כמלוה ע"פ שאביהם לא הוה נאמן מן הרין לו' שפרעו בפני עדים אחרים עד שיכח' עדים והיו טועני' לורש' הכל הם מתו העדים שחד כיון שהיה נאמן לומר שקיים תנאו ופרע בפניהם הפסד דטוענין לורשים וכן כהומר ה'ל הפרעני אלה בעדים שהלוה נאמן לומר שפרעו בעדים ומתו טוענין לורשים כן

מיהו נראה דטענה זו דפרעתי בפני עדים והלכו למ"ה או מתו לה שכיחא וק"ל דחין טוענין לורשים טענה דלא שכיחא כמו שפסק מרן בקו"ס פ"ה ס"ד דהם טעני הורשים על שטר שמוציאים כרשות אביהם שאביהם הלוה עליו מעות למלוה ולקחו כמשכון טענהם טענה הכל חזן לא טעני' לתמוכה כהסמ"ע משו' דלא שכיח וכו' ע"ש בהש"ך וכן פסק מורס בהגוס סו' ע"ח ע"ש בהש"ך ס"ק ו' וכן הפסד רוב ההקדושים דחין טוענים לורשים טענה דלא שכיחא וכו' כנה' חות יאר סו' ו' וה' כהו כהונת ח"כ סו' ל' דהכי נקטי' ע"ש וכן דריתו למהרימ"ט ח"ה סו' ו' שם כהומר ה'ל הפרעני אלה בפני עדים דחין טוענין לורשים שמה פרע אביהם בפני עדים דלא שכיחא וערופת מונה כהש"ך פ"ה ט"ו דחיו נאמן כשהומר פרעתי כוונ' לכוונ' כגמו דפרעתיך בענין פ' ופ' והלכו למ"ה דחין זה מנו טוב דחיו טוען ברטון כך שכל העולם ירעו שדרכך שקר ולכך הרחיק עריו וז"ל חס נחנסו דלענין מנו מהני לענין לורשים לא טעני' כנון זו דהך לענין מנו לא מהני כ"ש דלא טעני' לורשים ע"ש הך ק' דהתו' דיש גענין הוכיחו דטוענין ליתומים טענת מזויף מרדמ' כס"ג ג"פ שכ"מ שאמר מנה לפ' כידי אמר תנו נותנים לא חמר תנו חין נותנים ומקמי' לה כשטר שאינו מקיים אמר תנו קיימני' לשטר לה חמר תנו לה קיימנה לשטר והיו לה טעני' מזויף ליתומים מ' ומבכה כשטר וז"ל דטעני' להו פרוע דהך רב היה ליה מודה כשטר שכתבו ה"ל לקיימו וכ"כ הרשב"א שם דף ט' ופרה"ש ופר"ן ע"ש והא' חין טוענין ליתומים נהנסו כדמוכח בפ' המוכר את הבית גבי שטר בוס ובמבחר כדבריהם שם ואפי' טוענים להם מזויף ולא חמרי' ק"ו חס טענת נהנסו דמהניא לענין מנו לא טעני' לה לורשים טענת מזויף דהך לענין מנו לא מהני כ"ש דלא טעני' לורשים ונר' דס' דטענת מזויף שכיחא וכן קו"ל דטוענין ליתומים וללקוחות מזויף מרכת מרן כה"ס קמ"ה שליח המכירה גט' במקום שה"ל כפ"כ ובפ"כ נ' נתנו להו' וגובה כה' מב"ח משמע דמלקוחות לורשים אינה טובה משום דטוענין להם מזויף ע"ש ככ"ש ס"ק ס"ח ה"כ הע"ג דחין טוענין ליתומים וללקוחות טענה דלא שכיחא טעני' להו מזויף ולכח' ק"ו מהנסו דלא שכיחא דהם כהנסו קלה את לה הלא לענין מנו מהני דחמרי' מנו חפי' מטענה דלא שכיחא הכל טענת מזויף ה' דלא מהני לענין מנו הוינו משום דלא הוי מנו טוב שירה לטעון כן פן יכחיבוהו עדים או משום דמחזירייתא ה"ל קיום דעדים הקדומים על השטר כמו שכתורה עדותם ככ"ד וכתמים הוא שהלוינו קיום כשטען הלוה מזויף כמ"ש התו' בפ' ההשה שנתחמלה ע"ש הכל טוענין אותה (לורשים) ליתומים דטענת הורשים

דריע טענהו והיו כגמו במקום ערים ה"ל רכותה ושוב דחיהו ככה"ג הגב"י חות ו"ג שכתב מההש"ך דנאמן כגמו דפרעתי בפני עריו הנאני והלכו למ"ה או מתו וה חלק עליו כהלכו למ"ה

ד' אם ה"ל אל הפרעני אלה בפני פ' ופ' ומת הלוה לכחורה נראה דהם חותם העדים מתו או הלכו למ"ה טוענין לורשים הלוה שמה אביהם פרע בפני אותם עדים אבל הם העדים לפנינו והמרו שלא פרעו בפניהם הע"ג דהם פרעו בפני עדים אחרים והיו מעדים כן נאמנים און טוענים לורשים טענה שלא היה אביהם נאמן בלא ראוה וכ"כ ה' מש"ר סו' ק"ד כהומר ה'ל הפרעני אלה בפני עדים ומת הלוה טוענין לורשים שמה פרעו בפני עדים אבל כהומר ה'ל הפרעני אלה בפני פ' ופ' וכח' אותם עדים ואמרו שלא פרע בפניהם כפרעים מן הורשים אלה שכתב מיהו הפסד דה"ל טוענין לורשים שפרעו בפני עדים אחרים שהם היו מעדים כן נאמנים ע"ש וז"ל דודאי חין טוענין לורשים שמה פרע בפני עדים אחרים כמ"ש התו' בבבב"ה דכ"כ כד"ה ומורה ופרה"ש שם דכל טענה שלא היה אביהם נאמן בלא ראוה חין טוענין אותה לורשים וז"ל הרשב"א כתשו' ח"כ סו' מ' ומיהו דחמרי' דטוענין לורשים אפי' למ"ד דרין להביא רחיה על הכתיבה ועל המסורה ורין לה מהקיה דה' מן החוסים שהיו חותמי' ונאמנים על שמו שהם מתו על החוסים להביא רחיה לה נתחוו לן דשהני החס דשטר וז"ל חס על שם מוריש ומדין' של מו' שולח' על שמו הם הלא שאתה מחמני' עליו מתמת שהיא נז"כ בתוך הכית דכשה' קיום וחיו וכו' לכדר מהיכן נפלו לו חותמ' ליה טענתו וחתה מוניהם מתוקתו של זה שהם על שמו משום שרגלים לבר' שיעסק הכית הן הכל כשמת לא וכו' אלה מעמדי' אותם כחוקה מי שולח' על שמו הכל חלו דא"כ ונאמ' על שם חמר וחוקה לחמר הם כל מי שיכח' לה' חיה מתוקת' עליו הראיה והתדע לך דה' תנן הכה מחמת ירשה וכו' עכ"ל הרי דלגבי' מן האת' חע"ג דהם היה קיים לרין לבר' חס מת טוענין לורשים דמעמדי' הממון כחוקת' משום דשטרות ונאמ' על שמו ומן ה"ן הם שלו ורין כחיו הקמורו עליו הכל בעלמא חין טוענין לורשים טענה שהיה לרין אביהם לברר כדחיה וכ"כ הרמ"ה בפ"ה סו' רי"ה ע"ש וכבר הוכיח כן מהר"ם ג' כס' משפטים ושרים סו' ע"ל והכיחא דכרי ה"ר יונה והרמב"ה כהו' חס כהס' רב מחממי פורולנלי' וכס' בני התרין סו' ל' כוכס' עזרת נשים כהשו' דכ"ה ע"ש כה"כ כהומר ה'ל הפרעני אלה בפני פ' ופ' ונאו אותם עדים וחמרו שלא פרעו בפניהם כיון דמן הרין חין הלוה נאמן לומר שפרעו בפני עדים אחרים בלא ראוה חין טוענין לורשים כן והרו מלוה כשטר כנאמנות עליו ועל יורשיו גובה בלא שבעה ולא טעני' לורשים שמה אביהם היה מכיה עדים שפרעו בפניהם ה'למה חין טוענין לורשים טענה שלא היה אביהם נאמן בלא ראוה חפי' לגבי שבעה והתו' כשביעות דמ"ה כד' הוכימה וכו' כ' דטוענין ליתומים חפי' לא מלי טעין דבפ' הכותב חמרי' נקי נדר נקי שבעה לה שפרע מן היתומים הלא בשבעה ה'למה עבוד רבנן תקנתא ליתומים חפי' במקום שהין האב יכול להשביע ע"ש ופרה"ה דס' דטוענין ליתומים לענין שבעה חפי' במקום שהין האב יכול להשביע משום דכקל רמו רבנן שבעה משא"כ להפסד ממון וכה"ג כתב מהר"ם כתשו' המנו' ל'ק' משפטים קו' ו' ע"ש וכ"כ הרמ"ש בפ' השוקפים דלא חשפי

הורגים חסבי' לה ככרי בר"פ האשה שנתארמלם אמרו
 דלא אמר ר"ג בהומתק משארסתי נזכתי נאמנת וכו'
 אלא ככרי וסמא' אכל ככרי וכו' לא זכרתי הר"ה שאלמנה
 כמו חסבי טענת הורגים כריה כיון דטעני' ליהמי כל
 ומה דמני' אבוהון למטען וכו' וכ"ה בירושלמי שסוכ"כ
 כס' ה"ז כשם שעה ושנה והריטב"א ע"ס הרידטענת
 הורגים חסבי' לה כרי וכו' ק"ל דמלוה ע"פ אינה נוכח
 מן הוקומים חסבי' גידולים משום דטענן שמה פרע חצ"ג
 דחנן הלוהני וחוני ודע' חס החורתי לך חייב לשלם אלמא
 מה שטוענין ליוורגים חסבי' להכרי כה"ו טענן זכיהם כן
 וה"ל כיון שהאיובל לטעון מווייף טוענין ליהומי' דחסבי'
 לא כטענת כריה ועוד נראה דה"ו טענת מווייף לא
 שכיחא דמה"ט ה"ל קיום מדאורייתא כמ"ס התוס'
 בכחושת דף ל"ב בד"ה דינה וכו' דהפ"ו גולן מוחק
 שהוליה שטר ה"ל קיום מדאורייתא דלא אמרו' התוס'
 עדים שאינם מעלמנו דאע"פ שה"ל חשוד על הממונ'
 מירקה לכהוב שטר מווייף כן יבירו' ד' ווסו' וכו' וכ"כ
 הר"ה"ס כפ' שני דויני דלא שכיחא שהיה אביהם טוענ'
 מווייף דמלמא' דלא שכיחא לא טעני' ליהמי וכו' אלא
 דה"ו והרמב"ם והר"ה"ס הכ"ס ד"ה דע"ג דעענה דלא
 שכיחא לא טעני' ליהומים ה"ד רמיה דנאכבו דכריה
 בחיובא וספק כפטור אכל בספק בחיוב כגון מווייף
 חסבי' לא שכיח טוענין ליהומים דהוי כאלו אין כאן שטר
 וכה"ג כתבו הה"כ ב"ה אשה שנתארמלה במתני' דהעדים
 שהמרו כת"י הוא אכל אטסום היינו וכו' ע"ס

כ"א ואם

מהו או הלכו למ"ה אינו נחמין וכו'
 ואם שאל זמן לכיפה עדין ה"ן נחמין
 לו אלא פורע וכיכיפה עדין חזר וגובה ממנו כן משמע
 דאמר רבא להבי קה"ל כחפ"ו רחובן ושמעון כי הויכרל
 לרמיה משמע כדו שלא יוכל לרחות הוחו עד שיכיה עדים
 וכו' הרדב"ז ב"ל הרמב"ם סי' ע"ש סוכ"כ בעל העיטור
 כדמי חוב דף כ"ו ע"כ דלא נטריו' להו עד דאחי' אלא
 אמרו' פרעיה הכת"ו והי' קה"ו ומסדרי דכרעיה
 מחייב להדוריה וכו' ע"כ והטור כתב כשם ר' ישעיה
 באומר ה"ן תפרעניי אלה בעדים וה"ל פרעהך בפני פ'
 ופ' נחמין לענין זה ש"ס הלכו למ"ה נחמין לו עד שיכיה
 חולי' אמר המ"ו ואלה המ"ו דלפרעיה מיד ולכו מייתי
 עדים ו מרו דכרעיה מהדר' ליה וכו' משמע דהומת
 ה"ל הכרעניו אלה בפני ע' ופ' והמר פרעהך בפני פ'
 פ' והלכו למ"ה דהינו נחמין ונריך לפרענו עכ"ל ואלה
 יומתין כלל חפ"ו זמן מועט ועמ"ס בסו' ע"ה

כ"ב דין ה'

ורכרים שאומר וכו' ה"ף שהמר זה
 שכשעה שקבל המעות היה דעקו
 לכך הו"ל דברים שכלב ואינם דברים ונראה דחפ"ו היה
 וכול' למר לא פרעו שחין עדים בדבר וה"כ נחמין דכלבו
 כן במגו דלהד"ס מ"מ דברים שכלב אינם דברים וכ"כ
 הפרי"ט וכבר כתב ה"מ ש"נ בפ"ד מהל' שקלים דל"ל
 משום דלא נחמין לומר דכלבו היה הפך מה שהוליה בפיו
 אכל בהיסור חיישי' לחימרה' ה"ל ליתא כרמוכה מדאמרו'
 בקידושין יבכולם העפ"ו שאמרים כלבי הו"ל להקדש לו
 אינה מקודשת ומגלה חמרו שתהיה היא חסורה בקרוביו
 ש"מ דחפ"ו לקולה דברים שכלב אינם דברים ע"ס ושם
 המ"ר רב יוסף מהב"ה המקדש חת' האשה והמר כסבור
 וכו' מקודשת מכפני' אלא הטענה והמ"ו היא קאמר כסבור
 הייתי ה"ל משום דברים שכלב אינם דברים חפ"ו לקולה
 וכ"כ הריטב"א חפ"ו ש"ס ואכ"ו מ"כ לה מכיפה דקחתי
 גביל' חפ"כ נחמיה כלבי היה להקדש אינה מקודשת

ואמאי ה"ל קאמרה כלבי הו"ל ע"ס אלמא אינה מקודשת
 כלל וה"ל גט משום דברים שכלב אינם דברים חפ"ו
 לקיל' ועוד מוכיחים מרתנן האומר לשלחו הבא לי מן
 החלון או מן הרלוקסמא והכ"ה לו חפ"ו ש' אומר כע"ה
 לה היה כלבי אלא וכו' כע"ה מעל ואמאי ה"ל אמר כלבי
 ה"ל לחו משום דאמרו' דברים שכלב אינם דברים ודלמא
 שאני התם דמפטר נפשים מקרבן קאחי' הו"ל למומר
 מזור הוא וכו' ע"ס כרשי' משמע חפ"ג דנחמין דברים
 שכלב אינם דברים דה"ל דח"ו דלמא שאני התם דלפטור
 עלמנו דמסקר אלמא דחפ"ו לא מסקר לא הו"ל דברים וכן
 משני דלמפטר נפשים הו"ל מזור או נוכרהו וכו' אלמא
 חפ"ו נחמין כמגו לא הו"ל דברים וכ"כ ה"ל חלקת מחוקק
 כלה"ע סי' מ"ב במקדש כער' ח' דחפ"ו אינו מכחש
 העד אלא אמר משעה הייתי ולא נתכונתי לקדושין חפ"ג
 דנחמין כמגו דח"ו כע"י מכחש העד דברים שכלב אינם
 דברים ע"ס סוכ"כ ה"ו כפ' השולח בד"ה מ"ד וכו' דברים
 שכלב אינם דברים חפ"ו ש' נחמין לומר כך היה כלבי
 וכו' ע"ס והק"ו כשביעות דף כ"ו בד"ה גמר כלבו וכו'
 שכתב דה"ל דאמרו' בדברים גבי טורים להר"ו וכו' חפ"ג
 דס"ל דברים שכלב אינם דברים לגבי אונסים אפשר וכו'
 איורי בעם סה"ר וכו' משום דלא מהמני' ליה כמה דאמר'
 שהיה כלבו הו"ל וכו' אכל לת"ח שרי חפ"ו אלא במקום
 אונס וכו' אלמא ח"ו נחמין שהיה כלבו ומותר דברים
 שכלב הו"ל דברים נראה דה"ל בדברים דכע"ו ש"ס פו' ולבו
 שו"ס כמ"ס הרמב"ם ס"כ כ"כ מה' נדרים דאין הטור נאסר
 כדבר שאסר על עצמו עד שיוצא כשפתיו ויהיו פיו
 ולבו שו"ס כמ"ס כשבועות ע"ס ח"כ כשבועות
 ונדרים דברים שכלב הו"ל דברים אכל במעלמא
 חפ"ו במקום מגו דנחמין דברים שכלב אינם דברים וה"ל
 דכע"ו להוכיח כפ' ה"מ מרתנן יקריב אותו וכו' דברים
 שכלב אינם דברים ככ"ה ח' פני יחשע שסכתב חפ"ג
 דלענין קדשים דברים שכלב הו"ל דברים דכתיב כל נזיב
 לב וכע"ו פיו ולבו שו"ס אפשר דה"ל לענין הנדר אכל
 הכ"ה דכשעת הנדר הו"ל פיו ולבו שו"ן חולא איכפת לן
 בדברים שכלב ע"ס ח"כ הכ"ה חפ"ו נחמין לומר שכלבי
 היה כן כמגו דלהר"ם דכשטר אמרו' מגו לקי"ל דברים
 שכלב אינם דברים אכל ח"ס אמר בפ"ו כשעה שקבל
 המעות לשם פקדון קבלם נראה דחפ"ו הלוח כופר והומר
 שקבל התם לשם פרעון נחמין המלוה במגו דלהר"ם ח"ס
 הוא מלוה כשטר אכל במלוה ע"ס נחמין חפ"ו התנה עמו
 בפני עדים אל תפרעניי אלה בפני פ' ופ' דללוה לוכ'א
 מגו ולמלוה איכ"ה מגו אינו נחמין להוציא כמ"ס ח"ה
 בסו' פ"כ ס"ק ט"ו דמי שנחייב לחבירו כע"פ כענין
 שאינו יכול לטעון פרעתי כגון שאל אל תפרעניי אלא
 בעדים אינו יכול לטעון סתרהו ח"ף שפרע לו סה"ס
 דהוכיח מגו במקנה נתן לו ע"ס ח"ה חפ"ו אינו נחמין
 לטעון לשם פקדון קבלתם כמגו דלהר"ם דמגו להוציא
 לא אמרו' .

כ"ג דין ו'

ונס' נחמין לו' פרעהו וכו' כ"כ הטור
 והה"ו במציעא דף ע"ב כד"ס שטר
 שיש בו רביח וכו' דה"ל דלא ניתן ליתבא ודח"ו מהני
 לפוקלו לגמרי ולא גבי כיה כלל ודח"ל מ"ל אלא אי
 גבי כיה ממטעבדו אכל מכ"ח פשיטא דגבי חפ"ג דלא
 ניתן ליתבא היינו משום שהמוכר היה מודה ללוקח שלא
 פרע וכו' וכ"כ כד"ה אמר חפ"ו ע"ס אכל כ"ה ח"ה
 כ"כ כשם הרמב"ם ח"ה גבי שט"ח המוקדמים פסולים וכו' וז"ל
 פירש"י שאינו טורף ממטעבדו מכלל רמב"ח נוכח
 ועיק'

ועיק' מראמרו' אלא הא דה"ר ווחנן וכו' נומא לא
 ניהן לכתב ומסר לא ניהן לכתב ודאי לא פסלי' ליה
 לגמרי אלא ממעבדיו לא נבי אכל מכ"ח נבי דומיא
 למעשה דפדיוס' דפסול' לן כמלוא ע"פ דמי ומאן
 דאוקמא בשחיב מורה אכל מה"ט דלא ניהן לכתב
 מפסול שטרא לגמרי לא רק דה"ט דלא ניהן לכתב
 לפסול השטר דלא נבי ממעבדיו שאין שעבוד הכתוב בו
 שעבוד מאחר שלא ניהן לכתב ועוד וכו' מראמרו'
 כמלוא ע"פ דמי משמע דכמלוא ע"פ הוא מחמת שטר
 זה שאם שטר זה פסול לא כמלוא ע"פ הוא אלא מלוא
 בלא עדים הוא אלא ודאי לא ממעטו' מה"ט אלא שאינו
 גובה מנכסים משועבדים עכ"ל ונראה דהתו' ס"ל
 דהשטר פסול לגמרי והו' כמלוא בלא עדים והא טעם
 להר"ם נאמן אכל הרמב"ן ס"ל דגובה מכ"ח ואינו נאמן
 לומר פרעתי וכו' כמלוא שטר מ"ז ע"פ והרמב"ן
 במלחמות ס"פ ג"פ שכתב רכת'י נאמן לומר פרעתי
 והטעם דכיון שאינו גובה מן המשועבדים אין מקפידין
 עליו ומניחין איהו ביד המלוה אע"פ שהוא פדוע
 משא"כ בשטר בעדים מפני שיש לו קול חיולי נכסיו דלוא
 שארי גובה מן המשועבדים ע"פ וא"כ שטר שלא ניהן
 לכתב שאינו גובה ממשועבדים הוא נאמן לומר פרעתי
 ול"ל שטרך כדרי מ"כ כדכ' כתב הא"ך כס"י ס"ט סק"י ד'
 דה"ר בכת'י דלעולם אין טובין בו ממעבדיו ואין שם
 שטר עליו אין מקפידין עליו משא"כ בשטר וכו' עכ"ל
 דהא כשטר פקודין אינו גובה ממעבדיו וא"פ האם טעם
 החזרתו אינו נאמן אלא בדאיכא מנו דאנאסו' וכן שטר
 בלא חתומות אף זוכין בו מן המשועבדים וא"ה אינו יכול
 לומר פרעתי זה"נ שטר שלא ניהן לכתב שם שטר עליו
 ואין הכל יודעים באונס שמחמת השטר י"ה עליו קול
 חיולי נכסיו ומקפיד עליו להניחו לכך אינו נאמן לומר
 פרעתי וכו' כמלוא שטר מ"ז והרמב"ם ס"פ ג"פ ע"פ
 וה"בני יעקב סוף דף ל"ה כתב דגם הרמב"ם א"ב חתו'
 למלוג' חלק על דברי החו"ע"ש וליה דהרמב"ם חלק
 על דברי החו"ע"ש למחור דס"ר דבעי' או גובה מנכסים
 משועבדים או לא דהשאל' אית ליה טעמא דלא ניהן
 לכתב קו"ל דאינו יכול לומר פרעתי דה"ל שטרך כדרי
 מ"כ אכל למסקנא כיון דלא ניהן לכתב כמאן דליתיה
 דמיהף לפירעון ולכל דבר וכו' עכ"ל

ומ"ב דעת החו"ע והרמב"ם והטור דשטר שלא ניהן
 לכתב יכול לומר פרעתי ולא חמדי' שטרך
 כדרי מ"כ וכן דעת הרמב"ם בכתשו' הכיאה מרן הכ"י
 ס"י זה וכן ר' ירוחם הכיאו' מרן הכ"י ס"י קו"ה ע"פ
 אכל בכתשו' הרמב"ם ח"ב ס"י ג' כתב דה"ט דלא ניהן
 לכתב דלא שייך רק לענין משעבדיו אכל מכ"ח גובה
 והס דברי הר"ם משא"כ ע"פ ש"כ כמלוא שטר מ"ז
 ע"פ והר"ם דהוסף הרמב"ם ש"פ ס"י ע"פ ומהמה
 שהרי כתב הרמב"ם שם א"כ בתוך הכתשו' וז"ל ועוד
 שרעת ר"י בעל התוס' בכתשו' דשטר חוב המוקדמין
 דפסולין לגמרי ולא נבי אפי' מכ"ח שאין תורת שטר
 עליהם כלל וכן בההוא דפדיוס' דמאס' געמא דלא
 ניהן לכתב מפסול שטרא לגמרי וכו' והביא ראיה לדעת
 ר"י ע"כ ולבאורה נראה דהטור שכתב הכה' דנאמן
 לומר פרעתי אינו לטעמיה שכתב כס"י ע"פ נבי שטר
 המוקדמין דמסקנת' חביו הרמב"ם דר"י דפסול לגמרי
 ע"פ אכל ליריד' דה"ח המוקדמין גובה בהן מכ"ח ה"כ
 גובה מכ"ח מנהיה' בר"ת רוס שטר מ"ז דרקק כדברי
 הרמב"ם דס"ל דה"ח המוקדמין גובה מכ"ח וכתב חו"ע

גובה בלוי ע"פ ומרן נמשך אחריו רתסק כס"י מ"ב
 דשט"ח המוקדמין גובה מכ"ח ושטר שלא ניהן לכתב
 אינו נאמן לומר פרעתי ונראה דס"ל דשט"ח המוקדמין
 גובה מכ"ח לגבות אפי' ממעבדיו מומן שני מאס'
 גורה בעלמא היא דאינו גובה אכל הכה' לא ניהן לכתב
 כלל כדאמרו' בפ' ה"ג ע"פ אהא דפרכי' התם אלא הא
 דה"ר גורה שמה יגבה מומן א' נומא לא ניהן לכתב
 ר"ל אמאי אמר ר"י גורה וכו' דמה"ט גובה מכ"ח נומא
 לא ניהן לכתב דאינו גובה כלל אפי' מכ"ח ומשני התם
 ניהן לכתב מומן שני וכו' וכן משמע מדברי בעה"ת
 שער נ"ו ע"פ א' בני יעקב דף ל"ז ע"ד כתב שכן דעת
 הרמב"ם דהוא סובר דשט"ח מוקדס' אינו פסול אלא
 לגבות ממעבדיו וס"ל דכהו' נמו דאינו נאמן לומר
 פרעתי וא"פ ה' בכתשו' הביאה מרן הכ"י כס"י ה' ס"י דל"ה
 בקטן שמכר דכיון דלא ניהן לכתב נאמן לומר פרעתי
 ע"פ

סי' ע"א

א' דין א' שאמר שלא פרעתי וכו' בכתשו' הרמב"ם
 שכתב מרן הכ"י משמע דאפי' נאמנות
 סתם מהני אף על הפירעון והא' בכתשו' ח"א ס"י הל"ב
 ובכתשו' ח"ג ס"י כ"ב ע"פ ומה שכתב' מתשו' שהביא
 ח"ד דנאמנות סתם לא מהני דלירק שיפרש על הפירעון
 כבר כ' מהרא"ב בכתשו' ס"י י"ד דהתם מאס' דכתב
 נאמן ככל עניני שטר זה ואין הפירעון מעגין השטר
 וכן הסכים ה' פת"ח ס"י כ"ב ס"י כ"ב ס"י כ"ב ס"י
 ח"ס ס"ד ע"פ גס הרמב"ם ס"י ח"ה כ' על שטר שכתוב בו
 נאמן ויהי המלוה יורשו אחריו עליו ועל יורשו כשני
 עדים כשנים ריש לספק שמה לא האמיט אלא לענין
 השטר עלמא כגון שלא נתן לו עדין המצות או שהיה
 המנה או תכח' כניהם אכל על הפירעון לה האמיט
 ודברי הרמב"ם בכתשו' נטו' כן עכ"ל וכו' ה' תורת חסד
 ס"י קמ"ד נ"ד שכוון לכתשו' הרמב"ם ס"י חתק' לא אלא
 ש' להרי כן דעת הרמב"ם בכתשו' ולמה כ' שטו' דנ"ר
 שיש לספק בזה ונ"ר דהרמב"ם בכתשו' דהוא כשטען הלוה עלמו
 שפרע אכל חס מת הלוה אין טועני' לורשו טענה דלא
 שכוחו בו הוא אכל מדברי הרמב"ם כ' דעו' לורשו
 הלוה להפקיד לורשו המלוה לכן כ' שדברי הרמב"ם
 נטו' כן אע"פ שאין מבוחר בדבריו כן דעת נטו'
 ע"פ ולא רק דלענין שבעה לכ"ע טענה דלא שכיח
 בליה בשטר טועני' לורשו שהרי הכפרע מנכסי יתומים
 לא יפרע אלא בשבעה ופיר' ס"י כ' השולח וכפ' הכותב
 ח"ל מנכסי' משעבדיו משום דהו' הוא נבי מן הנה
 גופיה והוה טעון אשתכח לי דלא פרעתיך אמרו'ן
 בשבעות דמשכעו' ליה וכו' אכל כשכיל לקוחות אכן
 טעני' וכו' דפתח פיק' לחלס הוא ומנכסי' יתומים נפרעת
 שלה בפניו משום ה"ט וכ"כ הר"ן שם אלמא אע"פ
 דגובה בשטר מן היורשי' ולא טעני' להו שמה פרע מכת
 חוקה דשטר' כדרי מ"כ מ"מ לענין שבעה טעני' לאו
 להשביע המלוה דכקל רמו רבנן שבעה וכבד' הר"ם
 פ' השותפי' דאפי' ליתומי' קטנים לא טעני' שפרע
 אכיהם והניח השטר כדרי דמלת' דלא שכיח' הוא ודוקא
 לענין שבעה קיישי' לפרעון ע"פ וכו' ורש"ם מן היורשים
 מחלוקת הרמב"ם ובעל העיטור ובעל התרומות שער
 י"ד ח"ט הביא דברי בעל העיטור והסכים עמו דאין
 טועני' לורש' לתוב' לורש' אחר אכל הטור כס"י ק"ח ס"י
 סקבס

אלא הדבר בוד' הלוה דנאמן בכל מה שטועין על השטר
 ומתה"ס הלשון סי' ס"ד נכתב על שטר מחנה שאין כתוב
 בו מחנה גלויה וכו' ויכולים להעדי ע"פ או לכתוב שטר
 אחר דהוקה מחנה הכתובה קתם גלויה ומפורסמת
 הוהה דיכול לברר דבריהם אפי' כשכה"י וולא מת"א
 דהוקה שטר המתקבל מחמ' דבר שנכתב בו שפוסל אהור
 והמרו העדים שטעו ולא היה הדבר כן אם כה"י וולא
 מת"א אין נאמנים דהוו חוזרים ומגידים אבל אם כעול
 השטר אינו אלא ממה שלא נכתב בו יכולים לחזור ולהעיד
 שטעו בהשמטת הדבר ולא היו חוזרים ומגידים הלא
 מבררים דבריהם ע"פ כ"ה"כ ה"ג דנאמנים להעיד ע"פ
 על הנאמנות שנשמע מהשטר וכ"כ מהרמ"ס ח"ה סי'
 ה' נבו דודיתא למ"ד שאינה בשירה כשאין כתוב בה ו"ל
 כהכו ותקמו בהוכחו ליה וכו' דאם יבולו עירו השטר
 לכניטו ויעירו שא"ל כתבו ותקמו והכו ליה פשיטא
 דנאמנים העדים לברר דבריהם ע"ש והרשב"א בשו"ת
 ת"כ סי' קכ"ו כתב ו"ל ואפי' אמרו עכשוו שהם זכורים
 דמגוריעה התפטר דתנן בפ"מ ש"ל כתב בו שכ"מ
 והוא הומר שכ"מ הויקו והם אומרים כרוח היה עליו
 להכיר רהיה שהיה שכ"מ ואמרו' עלה רהיק כמתו רב
 סוגה אמר רהיה בעדים וכו' אלמא לכ"ע כרהיה עדים
 מולאין אע"ג שאין כתוב בשטר דבר המוכיח וכו' וכן
 מוכח כהיה מדברי הרמב"ם ומרן כפי' רנ"ה שכתבו
 ואין העדים מזוים לשאלו להם וכו' משמע דהם מטוין
 חפי' העדים עלמם שאלים אותם ועושים על פיהם וכ"כ
 הרשב"ם סי' רפ"ו והכיה רהיה לזה ע"ש וכן מוכח בגמ'
 דף כ"ג ע"ב וב"כ הני' שם וכירוש' נבי הוח הומר ש"מ
 הויקו וכו' פלוגי חכמיהם הם העדים עלמם נאמנים ע"ש

הטעם

ב' ונוטר

בלא שבועה העפ"י שטען שפרעו
 וכו' ל' בעה"ס כ"ו סי' ד' חו"עין
 ליה דפרעיה כינו לביטו לא וכו' וכתב ה' גד"ת נראה דלאו
 דוקה דהפי' טען דפרעו כפני פ' ופ' והלכו למ"ה כיון
 דליהנהו קמן ופרע למלוה מכת הנאמנות בלא שבועה
 והם נאלו עדים שפרעו מפקי' מניה דמלוה ע"ש וכבר
 כתבתי בסו' ע' כהומר' אל הפרעוני אלא כפני פ' ופ'
 וטען שפרע כפני עדים אחרים והלכו למ"ה דאינו נאמן
 עד שוכחו ויעידו והם שאלו זמן להכיר עידו אין נותנים
 לו הלא פורע ולכשיכיה עידו חוזר וגובה ממנו כמ"ס
 בעל העיטור בדניי סוב דף ס"ו והרדב"ו בלשון הרמב"ם
 כו' יו"ד ע"ש וגס"ר ישעיה שכתב הטור שם כהומר אל
 תפרעני אלא בעדים וטען פרעהך כפני פ' ופ' והלכו
 למ"ה דנאמן לענין עד שוכחו הול' אומר אמת ולא לפורע
 מור וכו' נראה דמורה כהומר אל תפרעני אלא כפני פ'
 ופ' ואמר פרעהך כפני עדים אחרים והלכו למ"ה דאין
 נאמן כלל ולא נמתין לו עד שוכחו העדים אלא פורע לו
 מור וה"נ שהאמינו לומר שלא פרעו אפי' טען הלוה
 שפרעו כפני עדים והלכו למ"ה הרי המלוה מכחישו והוא
 נאמן מורה נראה דמתקין לו זמן כ"ד שלשים יום כמ"ס
 התו' והר"ש כר"פ הפרה והטור סי' כ"ד במלוה בשטר
 דהם אמר הלוה להכיר עדין הוק' לו יום פשיטא דמתקני'
 לו בדיון כל כתבע שנתקין לו זמן ל' יום להכיר ראה אבל
 להחר' לו יום הון שומעין לו אלא ח"כ חנוודעים שהאמת
 כן ומשמע דחפ"י וזה קול שיש עדים כמ"ה שפרעו אין
 חוששין להם כהמרו' כפ' האשה שנתארמלה וכה' היכת
 עדים כמ"ה הקת"ה הא ליתנהו קמן וכתבו התו' דה"פ
 הקו"ה קול דאוב"ה עדים כמ"ה שורעים כשכתב וכו'

ע"ש וכן לשון הטור ואנו וודעים שאומר אמת שפ' ופ'
 וודעים כדבר וכו'.

ג' אפי'

היא מלוה ע"פ וכו' כ"כ חמ"מ פט"ו
 מה' מלוה שכ"כ מדברי רבי' וכן עיקר
 דהתם נאמנות בלא שבועה משמע והרב נתיבות משפט
 כל"ה הק' מרבת הרמב"ם דקנה המלוה סיהא גובה
 בלא שבועה וכו' אם לא שנאמר דלעו' דוקה במלוה בשטר
 ולכך גובה בלא שבועה אפי' לא פירש והכח במלוה ע"פ
 לרק שיפרש סיהא גובה בלא שבועה ע' שולחן דהרמב"ם
 כו"ס שם אבל אם כח לגבות מורשו ישאע ואח"כ גובה
 וכו' כח לגבות מן הלווקח לא וטרופ' אלא כשבועה וכו' והי
 במלוה ע"פ לא יגבה מן הוורשין ומלקוחות אפי' כשבועה
 אלא דמיירי במלוה בשטר וחוזר וכתב משום סופו דחפ"י
 ה"ל כפי' סיהא נאמן בלא שבועה ח"מ גובה מהוורשים
 אלא כשבועה דחפ"י ה"ל כפי' וכן הברך הרדב"ו בשו"ת
 ח"כ סי' תקל"ד דודאי אפי' במלוה ע"פ מיירי דאי
 במלוה בשטר פשיטא דנאמנות קתם נוטל בלא שבועה
 דאי כשבועה לא לריק נאמנות אלא במלוה ע"ש האטוריק
 להשמעו' שטעל בלא שבועה ומזה שמעו' לכת' א"ש
 בנאמנות דאם במלוה ע"פ הועיל הנאמנות לפרעו
 משבועה ואינו נאמן לומר פרעתי כ"ש כת"ו שהחוקק
 ככ"ד שכתוב בו נאמנות ע"ש וגרסה פשיט' דלמ"ד
 דנאמנות קתם לא מהני נגד עד א' ה"ה בכת' א"ש פו
 נאמנות קתם ויש ע"ה' שפרעו אין הנאמנות כלום
 ונאמן הלוה לומר פרעתי בלא שבועה דער א' מסייעו
 ואפי' למ"ד דנאמנות ס' מהני נגד עד א' ה"ה כ"ד בשטר
 דבלא נאמנות היה המלוה גובה כשבועה והאמינו נאמנות
 ליטול כשבועה אפי' נגד עד א' אבל במלוה ע"פ או
 בכת' למאן דקי"ל דנאמן לומר פרעתי נראה משום דקנה
 הלוה לריק לישבע נראה משום דהיה הלוה לריק לישבע
 ליפטר האמין למלוה לפי שלא ראה הוה לישבע הכל עד
 א' מסייעו סיהא נפטר בלא שבועה לא התמין הק' המלוה
 ליטול.

ד' אבל

הם הכיה עדין וכו' א"ש ע"ה' שפרע
 דעת ר"ח והר"ש כפ' הכותב דנאמנות
 קתם מהני כנגד עד א' והחוס' כר"פ מלת חלויה ברה'
 מרענא וכו' הביאו פי' ר"ח ומשמע דר"י ס' לכותיה
 וכ"כ פסקי' החוס' שם והרשב"ם כס' תקון סופרים ס'
 ד' נראה שהפס כן וכ"כ הסמ"ע סק"ג שכ"כ מדברי
 הטור ומרן שכ' הם הכיה עדים שפרעו וכו' והס"ך
 דחה דבריו ע"ש כובכר כתב הטור כה"ע סי' ג' חו"ל
 הכל לענין עד א' מעיד שהיה פורע כתב הרשב"ד שלא
 הינו מועיל הפטור וא"ה כתב שהך זה מועיל אבל לענין
 כפרעת בלא כפניו ב' יש להסתפק וכו' אמנם וראה
 שהפטור מועיל גם כזה ע"כ וכן מרן שם סתם כן דהינו
 יכול להשביעו שום שבועה כמ"ס הכ"ש שם סק"ג ע"ש
 ור"ש כפ' הכותב ס' ל' דשבועה דער א' לא כעו' נקיטת'
 חפץ וכתוב בהגמ"ו בפי"ח מה' שבועות דיפה פ'
 ודבריו כמאזני לרק דשבועה דער א' מעיד סיהא פרועה
 חונה אלא להפיק דעתו של בעל משח"כ פוגמת כהו'
 מוהו שכיר דשכע ונוטל וחנוני ופועלי' חע"ג דשכעו'
 להפיק דעת נראה דבעי נקיטת חפץ דרבת חידוש גדול
 הוא מלו' דסקלו אפי' כשבועה אבל טר א' מעיד סיהא
 פרועה אין חידוש דשטר דכתובה וולא מתחת ירוורגים
 לדבר שהרין עמה וכו' ע"ש כהרי דשבועה דער א' מעיד
 סיהא פרועה נרע מצינ' שטרו דשטר וולא מתחת ירו
 ורגלים לדבר שלא נפרע וה"ל שבועה אלא להפיק דעתו
 של

של בעל התקום ככתובות דפ"ו ע"כ בה"ה ואלו נשבעין
 ונוטלין השבוע וכו' ב' התקום אמרו לא תנוח כל הני
 דמתני בשלמא לתנא דמתני דשבועות א"ל דלא תהי
 אלא הכהו דס"ד למימר דאין נוטלין אפי' בשבועה וכו'
 אבל הני תנא דכריותא כיון דחשיב פוגם שטרו אמרו
 לא תני נמי כל הני דמתני כיון דהוא עלמא מורה שאינו
 צויב לו כל הכתוב אלא מורה שפרע מקצת ואלטרקן
 שפיר לאשמעו' נוטלין עכ"ל הרי דתנא דכריותא לא
 חשיב פוגם שטרו דהמכח השטר והוא כמו שטרו וכו'
 דחידוש הוא מה שנוטל אפי' בשבועה אבל עד א' חשיב
 בא מכח השטר וחידוש הוא שאינו נוטל אלא בשבועה
 דה"נ דתנא דמתני חשיב הפוגמת כתובת וכו' ככל
 הנך שהם מכח השטר דחידוש שאין נוטל אלא בשבועה
 מ"מ דהוי עד א' גרע וכיון דתנא דמתני פוטרו משבועה
 דפוגם שטרו כ"כ דפוטרו משבועה דעד א' דרגלים לבר
 שלא נפרע ור"י בכתי' דף פ"ז ע"כ ב"כ תנא דמתני דבא
 מדרבנן וכו' ה"ת בלא פוגם נמי הא ק"ל בשבועה דהוי אמ'
 אשתבע לי דלא פרעתין משבעו' ליה וכו' וכן בעד א'
 שפרוע' בלא ער נמי משבעו' ליה הא פרכי ליה בשבועו'
 מה בין זה לפוגם שטרו ומשני וכו' דר"ס ל' דהתם פרכי'
 מפוגם שטרו וה"ה מעד א' משום דאזיל לטעמיה דעד א'
 גרע כיון דשטר יוצא מתחת ידו ורגלים לבר שלא פרע
 וא"כ לא מהני מידי דהם אין בו נאמנות בלא"ה וכול'
 להשביעו ואם יש בו נאמנות אפי' נגד עד א' ל' להשביעו
 דהא אפי' בפוגם שטרו כשיש נאמנות אפי' לא פי' בין
 ככולו בין במקצתו נוטל בלא שבועה אבל למ"ד דנאמנות
 סתם לא מהני נגד עד א' דערוף מפוגם שטרו ה"ל
 דרדא פרוך מפוגם שטרו מה בין וכו' והם אין בו נאמנות
 בלא"ה יכול להשביעו וכשיש נאמנות אפי' לא פי' בין
 ככולו בין במקצתו ה"ל שבועה אבל מעד א' ו"ל דהני
 עד א' דאפי' בנאמנות לא ינוטל אלא בשבועה מיהו
 בעל התרומה שער כ"ה ח"ד כ"ו וה"ת וקא שבועה דעד
 א' ושבועת פוגם מאי קמ"ל בלא"ה קי"ל וכו' והוא ס"ל
 דנאמנות לא מהני נגד עד א' כמ"ש הש"ך

דאמרי' כפ' שבועת העדות הכל מודים בעד א' רר' אכז
 וכו' הו"ל כגון כמלה ע"פ דנאמנות למלוא ויש עד
 א' מכויע ללוה שפרע דחס היה מעיד ללוה היה מפטר
 בנאמנות של המלוה לא מהני נגד עד א' וכשלא העיד
 נוטל המלוה בלא שבועה

ונראה

דהם האמין שמלוה ללוה לומר שפרע בלא
 שבועה ויש עד א' שלא וזה ידו מתקדיח
 כיון שצריך לישבע שבועה דאורייתא לתכחוש העד אין
 הנאמנות סתם מועיל נגד עד א' לכ"ע דדוקא בנאמנות
 למלוה יעד א' אומר פרוע אמרי' דנאמנות סתם מועיל
 נגד עד א' משום דשבועה זו ליתא מדרבנן כדי להפוס
 דעתו כדאמרי' כפ' הכותב ע"ש וכן ל' העיטור במאמר
 נאמנות והולכתא פטור אפי' משבועה דעד א' שאינא
 אלא כדי להפוס וכו' ע"ש משמע דוקא שבועה דרבנן
 הא חס הוי לריך לישבע שבועה דאורייתא כגון בנאמנות
 ללוה ועד א' מעיד שאינו פרוע שלא וזה ידו מידו אין
 נאמנות סתם מועיל לפוטרו משבועה דאורייתא וכן
 המלוה על המשכון ואלה מביא עד א' שהוא פרוע
 ותובע משכנו לריך המלוה לישבע שבועה דאורייתא
 להחזיק במשכון ולפרוע ממון כמ"ש מהר"ם ט"ו ס' פ"ד
 ה"כ נאמנות סתם הו"ל מועיל לפוטרו משבועה דאורייתא
 וכן מסתבר דדוקא בשבועת המשנה אמרי' דנאמנות
 סתם מועיל נגד עד א' משום דבלא"ה יכול להשביעו
 לומר השבע לי שלא פרעתין ואפי' האמינו ומ"ל שבוע'
 זו ומ"ל שבועה דעד א' דשניהם דרבנן אלא שזו בטענה
 וזו בלא טענה אבל במקום שבועה דאורייתא אמרי' דלא
 האמינו ויד בעל השטר על התחתונה וכפ' הכותב
 במתני' דכ' לה נדר ושבועה אין לי עליוך וכו' אמר רב
 על אפטרופ' שנעשה בחיי בעלה ור"כ אמר על הפוגמת
 כתובת בעה"ת שער כ"ה ח"ד ס' ב' ו' ז' וכו' ת' התם דמהני
 לפוגמת נאמנות וכו' דהא דתקין ר"פ דא אמר אשתבע
 לו משתבע ליה ה"ע ג' רמלה לה פגום שטרה באותו זמן
 עדין לא נתקנה תקנתו אלא היה נאמן בעל השטר בלא
 שבועה ולפיכך אר"כ לפוגמת דמדאפטרופ' לנאמנות וכו'
 אבל השתא דתקין ר"פ שבועה אפי' בשטורן המלוה לא
 נפרעתי ממנו כלום חס"ל כתב בפירוש פטור מקצת לא
 פטר מפוגם דחמיר טפי דהא ה"ע ג' דלא טען טעני'
 ליה אן וכו' פטר מכלוה פטרי' דקי"ל שבועתו דהא הוי
 טעין און אפי' לא לא ה"ל מנות אמית דהא ה"פ לאו
 תקנתא דירוח הוא אלא בימו חכמוס עשהיה ועיד בייק
 דכתיב בשטר בלא שום שבועה תעורה הרי כל השבועות
 ככנסו תקת ל' זה ומכלם פטור וכו' עכ"ל הרי דאוכא
 מ"ד דנאמנות סתם לא מהני אלא דוקא לתבועה דר"פ
 דקי"ל שצריך טענה ולא לפוגם שטרו וגם הא חקן דקי"ל
 דנאמנות סתם מהני לפוגם שטרו ועד א' מעיד שהוא
 פרוע ה"ל משום דשבועת המשנה כונה אבל משבועת
 דאורייתא רחמיה לא האמינו ויד בעה"ש על התחתונה
 ובספר ה"ז למטעם דף ל"ה ד"ה כל להודיענא פשוטותא
 כ' וז"ל מבאין יש ללמוד שהנותן בלוו למשכנס לו וכו'
 וכתב הרי"ף בחשו' אפי' אמר משכנתא אלל פלוני וכפר
 בו פשוטותא הוי וכו' ואלמלא שריב אמרה וכו' לא הוייתי
 אומר כן אלא אפי' באומר ליה עלי סתם א"ל שילוח עליו
 בעדים דהא וכו' יכול לומר נאכס וכיון דהימניה כנאכס
 גה"כ להענוכ"ש בלא ד"מ שא"ל להענו וכו' הוי אמר
 באכס שבועה בעי בלה"מ נמי תקי' רבנן היסת ולא
 משמע בשבועה דאורייתא הימניה בשבועה דרבנן לא
 תמניה דחומר שבועה תד סוף וכו' הר"ן ע"כ ודברא

תמוהים וכבר כ' הרב ז' בתשו' ח"כ סי' תקנ"ט טעם
הרי"ף דאם כפר אע"ג דחייב שבועת היסת אם לא ראה
לישבע אין יורדים לנכסיו אבל אם אמר נאנס חייב שבוע'
דאורייתא ואם לא ראה לישבע יורדים לנכסיו הלכך אע"ג
דהיה יכול לטעון נאנסו אם משכן לו בלא עדים פשוטה
היה ע"ש והם דברי הרי"ף בפ' הכותב דאמרי' או פקח
מיותי לה לירי שבועה דאורייתא וכו' דכ"מ אם תפסולא
רעה לישבע דבשבועה דרבנן אין יורדין לנכסיו ובשבועה
דאורייתא מולאין ממנוה"כ אשתפוס כמשכן אם כפר
ולא ראה לישבע אין יורדין לנכסיו וא"כ אע"ג דהאמינו
בשבועה אם נאנסו משום דליריך לישבע שבועה דאורייתא
ואם לא ישבע יורדין לנכסיו אבל יכול לכפור ולה לישבע
ולא לשלם והשליש שמשכנו בלא עדים פשע וגם הר"ן
בפ' הכותב ש"כ בשם הרמב"ן דדוקא אם תפס מעות אין
מוציאין מירו אבל אם תפס מטלטלין ה"ד בתפס שלא
ברשות בעל חובו וה"ל דלא האמינו אלא על שבועה
דרבנן ולא על שבועה דאורייתא מיהו בין שבועת המשנה
לשבועת היסת נראה דלא קפדי שהרי תפס' וסרה"ש
בפ' ת"ה בעובדא דרבה בר שרשום ח"ל וק' נהי דאין
נשבעין שבועה דאורייתא מדרבנן מיהא נשבעין וכו'
א"כ מאי אהני ליה"ש טענה זו מ"ל שבועה זו מ"ל
שבועה דהבא לפרע מן התומים וכו' ע"ש וא"ה אומא
אהני ליה דהבא לפרע מנכסיו ותומים לרף שבועה
קמורה בעין דאורייתא אבל השתא א"ל לישבע רק היסת
ועינין בכ"ח סי' ע"כ שכתב דגם הרה"ש דם"ל דאמרי'
מנו לפטור משבועה ה"ד כדי לפטור לגמרי משבועה
אבל אם עב"פ חייב שבועה מודה דלא אמרי' שלא
להחמיר עליו בשבועה וכו' ולפ"ו ס"כ כיון דאם טען
לקוחה היה כדי ליריך לישבע היסת א"כ השתא טען
שיש לו חוב אע"ג דנאמן כמנו דלקוחה ליריך לישבע
בעין דאורייתא דלא אמרי' מנו אלא להחמיר עליו
בשבועה ועינין בס' שרש יוסף ש"ט ענין ה' ועמ"ש
כדינו מנו ומ"מ נראה דהרם מקפיד על שבועה
דאורייתא עמי משבועה דרבנן וכה"ג כ' הסמ"ע כס'
ל"כ ס"ק י"ב נביאופר כפקדון דאם אין עדים שהיה
כידו כשעה שכפר ה"ל שמה כשעה שתבעו לא ידע להוכיח
הנחו או שתגלגל ממקומו וירא שישביענו שכו' הש"מרי'
שהיה שבועה דאורייתא ומש"ה וכפר בפקדון שאז פטור
משבועה דאורייתא עד שימלאנו ויחזירנו לו ע"ש

ה' בתוך

זמנו נראה דנאמנות קתם מועיל נגד
עד ה' לכ"ע שהרי כתב מרן בסו'
פ"ד בעד א' מעיד שהוא פרוע כחוק זמנו כפרע שלא
בשבועה ה"כ טען הלוה ושבוע ליע"ש וא"כ הנאמנות
מועיל אפי' נגד עד א' דאל"כ ל"ל נאמנות בלא ה"גובה
בלא שבועה והטור כתב השו' להרי"ף שטר שכתב בו
נאמנות וקבע לו זמן אע"פ שכבר עבר הזמן עדיין
הנאמנות קיים וכ' הפרישה יש לרקק פשיטת הנאמן
אפי' לאחר זמנו דהי כחוק זמנו בלא נאמנות כמו נובה
בלא שבועה ו"ל דם"ל דהנאמנות דוקא פתוך זמנו כ"מ
אם האמינו כשני עדים והלוה הביא עדים שפרעו דכלא
נאמנו היום הדין עם הלוה אבל השתא אהני ליה הנאמנות
לפסול עדים שהביא על הפירעון ויריך לשלם החוב פעם
אחרת וע"ש וא"כ אפי' נאמנות קתם כחוק זמנו אפי' יש
עדים וגירא דהשתא דאמרי' דאפי' עבר הזמן עדיין
הנאמנות קיים אם יש עדים שפרעו כחוק זמנו פטור דאין
נאמנות קתם מועיל לפסול העדים אלא אמרי' דלא
מועיל הנאמנות אלא לאחר זמנו אבל אם לא האמינו רק

כחוק זמנו אמרי' ע"כ הנאמנות מועיל לפסול היגדו
ולפי מ"ש הועיל הנאמנות כחוק זמנו נגד עד א' דכלא
נאמנות היה ליריך לישבע אם טען השבע ליריך למ"ד
דנאמנות קתם אינו מועיל נגד עד א' כחוק זמנו ע"כ
האמינו אף נגד העד דאל"כ למ"ל נאמנות

ו' מדברי

בעל העיטור דף כ' ע"כ ובעל
התרומו' שער כ' ז"ר וכת' המכחישים
זא"ז כפירעון מוקמי' שטר החוקתיה כמ"ש בס' תקון
סופדים למהר"א אמינו דף י"ד ע"ש וכבר כתבתי בס'
י"כ תשו' מהר"ן מיוג' סי' קע"כ שכ"כ בהדיא במלוה
ע"פ וב' כתי עדים מכחישים כפירעון מוקמי' ממון
כחוקת מריה אבל במלוה בשטר מוקמי' שטר החוקתיה
וכן פסקה' פרח מטה ההרן ח"כ סי' כ' ע"ש מיהו נר'
דה"ד בלא נאמנות אבל אם האמינו אפי' במלוה ע"פ
יש שני כתי עדים מכחישים זא"ז כפירעון נראה ג"כ
דהמלוה נכמן רכיון שהעדים מכחישים זה את זה הו"ל
תירו ותירו נמו שאינם והמלוה עומד כנאמנות וכה"ג כת'
ה' פמ"א ח"ה סי' פ"כ גבי שלש שאיזו נאמן נגד העדים
ואם יש שני כתי עדים מכחישים זא"ז והשלוש אומר כ' א'
מהם הוא נאמן ע"ש אבל אם האמינו כב' עדים כשרים
נאמן הוא אפי' נגד כ' עדים שהעידו שפרעו אבל מההי'
ן מיוג' בתשו' כ' ח"ל הורה רבי' כמי שהאמין את חבירו
כב' עדים לענין פריעת הממון שאם פרעו לפני עדים
והעידו עליו שפרע אין ערוחן מועלת כלום ויהיה דינו
כדין כ' כתי עדים דמכחישים זא"ז ואוקי' ממונא בחוקת
מריה ואם יש כיד הקובע שטר ושאר בחוקתו וכו' ע"ש
מבואר דם"ל דכמלוה ע"פ אפי' נאמנות כב' עדים
אם יש כ' עדים שפרעו הלוה פטור דהו"ל כתי ותרו
ואוקי' ממונא בחוקת מריה ומה שהכריח כעה"ה שא"כ
כבי תירו דא"ל מה מהני דהא אפי' לא אמר כבי תירו אלא
נאמן עליו כלבד דינא הכי אלא לטפוי כנאמנות כתב כן
שא"ף בהכחשת עדים האמינו ע"ש כבר דחה ה' נר' פ'
דכ"מ אם תפס המלוה דאם לא אמר כבי תירו אלא נאמן
עליו כלבד וכו' כ' עדים שפרעו מוציאין מן המלוה אבל
השתא דהאמינו כבי תירו דהוי ערות מוכחשת אין מוציאין
מהמלוה שתפס וכ"כ כעה"ה שם לדעת הראב"ד דאם
לא אמר כשרים אלא כשני עדים כלבד הו"ל תירו ותרו ואם
תפס המלוה מוקמי' החוקתיה ע"ש וא"כ אפשר שזם
דעת מהר"ן מיוג' ח"כ דם"ל כנאמנות קתם לא מהני
נגד עד ח' כדעת רוב הפוסקים לכך האמינו כב' עדים

ז' הגה

העיטור מודה הבא כהאמינו על פה דדוקא
כשטר או כת' י' אש בו נאמנות אלא שאינו מקיים ס"ל
דאינו נאמן לומר פרוע דה"כ לא הו"ל להניח שטר כזה
כידו שמה ומלא עדים לקיומו ע"ש וא"כ כן דוק לשון בעל
העיטור כדינו חוב דם"כ היבא דלא הוחוק כת' ויחית בוס
נאמנות וכו' ל"מ אי כתב ביה מהימנת לי כבי תירו וכו'
אלא אפי' כתב בו מהימנת כל איתת דאמרת לא פרענא
המלוה נאמן דלא אמרי' מנו חדא דטענה דיריה סתרא
הוראה דיריה דהא קא מודה כנאמנות וכו' ועוד כיון
דכתבו כל זמן ששטר זה בידך מיוהר זהיר ביה ולא פרע
עד דמהדר שטרא וכו' ע"ש משמע דאפי' במלוה ע"פ
אינו נאמן כמנו מטעם דטענתו סתרת הוראהו וכבר
כתבתי בסו' ס"ט תשו' הרשב"א הביאה מהרש"ם ס' חו"ד
סו' פ' דלא אמרי' מנו לסקור דבריו וכל השנויים במשנה
בכתובות שדה זו של חבך וכו' ה"ה הייתי וכו' אין הכחשת
דבר לדבר אע"ג דקדמור הא' בעל מאליו וכן לא תמלא

דעת הרשב"ה

י"ד דין ב'

אכל לאחד הלוא' וכו' משמע דאפי' כסתם נאמנות לאחר הלואה לריד קנין וכו' הם ד' ומ"ט מרן כפי' ס"ט דאם כתוב בו נאמנות אינו נאמן לומר פרעתי ולא חילק היונו משום רמסתמא היה כן כשעת הלואה או שהקנה בקנין וכ"כ הש"מ ע"ק כ"ט דדוקא כשדוע דלא היה כשעת הלואה לא מהני ע"ש ונראה דאם יודע שהיה לאחר הלואה ולא נכתב כשטר קנין לא אמרו רמסתמא הקנה בקנין דלא אמרו ט"ס הלא אחריות אכל שטר שלא נזכר בו קנין לא אמרו קנין ט"ס כמבואר בתשו' הרשב"ה הביאה מרן הכ"כ בפי' ע"ל מתקדשים כ"א כשטר הדאיה שאין כתוב בו קנינו ומפ' וכו' אינו כלום ואמרו יד בעל השטר על התחונה ע"כ וכתשו' מהר"ש ח"כ סי' כ"א כ"ה מהר"י דהר"ף בתשו' שהביא הטור סי' ס' סוכר דאמרו ד' בעל השטר על התחונה אפי' כשהשטר מתבטל לגמרי ושטר שזמנו כשכתב אפי' דאם אמרו שהוא מוקדם העדים עשו איסור וכ"כ מהר"י סי' ר"ו על שטר שכתוב בו וז' קבל בקנין גמור ולא כתב בר"ל כ' דאם לחוש שקנה בקנין אחר ולא בקנין חלפון ויד בעל השטר על התחונה היה דאפי' השטר מתבטל לגמרי אמרו יד כה"ש על התחונה ומתקדש בתשו' שם תו' דאפי' שטר שזמנו כשכתב דפסול נודע לכל אכל בנדון הרי"ף אפשר שטעו דמטבע נקנה בחלפין דפלוגתא היה כפ' הזהב וכן בתשו' הרשב"ה גבי הדאיה משום דאפ' שטעו כמ"ש שם שרוב הדיונים הוושבו עכשיו בדין אין כקדושים בכך וכו' ע"ש וז"ל ה"כ בש"ט שלא כתבו קנין על הנאמנו אמרו יד בעל השטר על התחונה מה"ט דאפ' שטעו העדי' דה"ל קנין על הנאמנות דפלוגתא דרבותא היה ועיין בה' כנה"ג סי' מ"ב הנהב' ית' כ"ג תו' אחר דאמרו יד בעל השטר על התחונה שלא נטלו קנין ועוד דגבי נאמנות אמרו הכי דהשטר קיים ליעול המלוה כשכועה וכן בכת' אע"ג דהנאמנות בטל ויכול לומר פרעתי מ"מ לא בטל השטר לענין שחינו יכול לכפור ואם יש עדים שלא זכירם מורו אינו יכול לומר פרעתי עיין בה' כנה"ג הגהת הטור שכ' דהיו המוחזק יכול לומר קי"ל בהר"ה ש'הכל כהנהב' ית' ה' כ"כ כשם הר"ב דהיו מוחזק מיד המוחזק וכבר כ' ה' בתשו' ח"כ סי' מ"ה דכעת כהנו בהנה"ט לא נזכר מ"ש בהנה"ט ויותר מהמה חירע לנדולים והסכים שם כהר"ב ע"ש ותשו' הר"ב ז' הוא כמ"כ סי' תקל"ד וכ"כ שם דאפי' כמו שנוהגים לכתוב פ' לוח מפ' וכו' ובסוף השטר כותבים הנאמנות ה"ל דהיה דמסתמא הנאמנות היה כשעת הלואה ע"ש

י"א דין ג'

אכל הם העידו בפנינו הודה שפרעו נאמנים וכו' זה דעת הרי"ף בתשו' ובעל העיטור כהנאמנות דף ר"ב דע"ג ע"ש וכ"כ הטור ור' ירוחם כ"ס מהר"י מונ"ט וכו' בתשו' מהר"י מונ"ט סי' קע"ב ע"ש והש"ך הסכים כר' ישעיהו והר"ה והרמב"ן והרשב"ה והר"ן דהפי' באו עדים והעידו שהודם בפניהם שפרעו אינם נאמנים ה"כ הודה בפני כ"ד והרמב"ם והסמ"ג שכ' היו עידו זה המלוה על עצמו וכו' שקבל חוב שיש לו על פ' היונו שמתעור על עצמו כן בפני כ"ד ע"ש כ' והעיקר כהטור ומנ"מ כדעת הרמב"ם דהודה אפי' בפני עדים מהני דאחר שהרי"ף ומהר"י מונ"ט ס"ל הכי מסתמא הרמב"ם נגדר אחר רבותא ואין להוליה ממון נגד הרי"ף ומק"י מונ"ט ובעל העיטור והרמב"ם

וחסמ"ג והר"ה ש' והטור ור' ירוחם ועיין בתשו' הרשב"ה סי' ע"ח ובס' תקון סופרים שערך וכן הסכים מהר"י סי' קט"ו מיהו מ"ש שם שכן דעת מהר"ק שרש פ"ט ע"ש אינו מוכרח כלל דהאם כבודא כע"ד בפני כ"ד וכל שלא כת' ככ"ד וכתקיים כמורה ככ"ד דמי וכו' הרי"ב ח"כ בחי' ע"ש ומ"מ אם האמינו ככל טענות שיטעון כחוב זה אפי' עידי מחילה אין מועילין ולא עידי כיעול השט' וימה תקנתו של שטר שיש בו נאמנות זה לכתוב לו בכת' שהוא פרוע דכשלא כת' ככ"ד וכתקיים כמורה ככ"ד דמי ויכתוב לו שהוא מתקיים לו כ"ד הסך שיגבה ממנו כשטר זה וכו' הרי"ב ח"כ ק"י שם ועיין הר"ב וז"ל סי' קס"ט

י"ב לכאורה

נראה הטעם דכשלא וכו' אכל הודא מכו אמרו דהוא עלמנו הודה קמויהו דנפרע חוב זה לא מני לומר לא אמרו לכו מרו דמיה רע"ז הנזמנים דאין נאמנים על עצמם לומר לא עשינו כך וכך אכל יותר נראה דטעם הדבר הוא כפשוטו דהודא מילתא אחריתא ולאו לא האמינו כ"כ הפרישה ע"ש והרמב"ם בתשו' כ"כ פ"ה דהור סי' ק"ס כ' טעם אחר וז"ל דמיה סא מילתא לעידי הכתשה ולעידי הזמה וכו' ה"כ ב"ל בעל השטר לא נפרעת כלום לא ה"ל הני סהדי אין קמן דידן פרע לך דהא איהו קא מהימן ליה למלוה טפי מנוהו אלא עליה דידה קמססיד וז"ל את הודית קמן דפרעך דלא מ"ל להו לא האמינא לכו מדי וכך הדיו עכ"ל וכ"כ רבו מהר"י מונ"ט בתשו' סי' קע"ב ע"ש וכ"כ הרשב"ה בס' תקון סופרים שערך' והר"ב בתשו' ח"כ סי' קס"ט טעם זה ע"ש ונראה דכ"מ אם הודם בפני עדי' דע"ד ה' בהומת והכתשה אינו כלום ונאמן מלוה עלמנו לומר לא עשינו כך

י"ג דין ה'

וגלגול לעולם וכו' כ' הסמ"ע אפי' לא כתב מלת לעולם וכבר השיגו הש"ך דמדבריו בעה"ת שכ"ו וסי' ס"ג שכ"ו וז"ל ובתשו' להרי"ף ושערי' דלא כתוב ביה דלחוי נאמן בלא שום שבועה לעולם פרע ליה והדר משבע ליה על מה שפרעו ואי כתב ביה לעולם לא ברעול וכ"כ הר"ם וכו' מהוהו כתב כשטרא שיהא נאמן בלא שום שבועה קלה ואמורה וגלגול לעולם לא משתבע לא בתחלת פרעון ולא בסוף פרעון וכן פסק הר"ב עכ"ל משמע דבעי' מלת לעולם וכ"כ מהר"ה שאן סי' רט"ו ע"ש וכן הסכים הט"ו דכלא מלת לעולם אמרו דלשפתא דשטרא כ"כ וכה"ג כ' הרשב"ה בתשו' ח"כ סי' אלף כ' ובת"ג סי' כ"ב ע"ש וכ"כ הרמ"ה בתשו' סי' רס"כ כשטר שכתוב בו שהאמינו ככ' עדים כשרים בלא שום שבועה קלה ותמורה ואפי' ח"ס וכו' דה"ד קודם הפירעון אכל אחר הפירעון יכול להשביעו היסת ע"ש

י"ד הגה

שטר שכתוב נאמנות כל זמן וכו' נראה דאם כתוב ע"ד שיהא השוכר כחוב על גבו לא מהני שום שוכר אלא ע"ג השטר והרשב"ה בתשו' ח"כ סי' רנ"ד ובמוחזקות סי' ק"ב דכס"פ השואל לנרסו כחוב ספרים התס לבניה קאי א' דרעיה הו"ל למכתב אנביה ח"ל למכתב עליה תברא ומדאמרו ח"ל למכתב עליה תברא ח"ל למכתב אנביה ממס קאמר וכו' ח"כ משמע דל' על גבו ממסול' עליה תברא לאו דוקא שיהא השוכר כתוב על גבו ממס וכו' ומ"מ רמ"ה ח"כ סי' כהדיא וכו' ה"ג על גבו בפני' בהדיא שלא יועיל שוכר אחר ומרן ככ' י"ס ע"כ בש"ט הרשב"ך דסאמר לחברו

אם לא תכתוב ע"ג השטר הכי רעונו לא תהא נאמן דינו
 כאומר אל תפרעני הלא בפני פ' ופ' והלך ופרעו בפני
 עדים אחרים וכ' עוד אם כתב בשטר כל זמן ששטר זה
 יוליא מנהת ירו בלא קרוע ולא כתוב על גבו לא תהא
 נאמן אם הביא עדים שפרע נאמן הפי' לגי' הרי"ף דכוון
 שהנהנה שהם לא יכתוב על גבי השטר לא יהא הלוה נאמן
 הו"ל כאלו הפירעון שע"ג השטר הן עדין ופסל כל
 העדים עד שיכתב ע"ג השטר וכו' ע"ש והיא השו'
 הרשב"ם ס' קי' ע"ח וכתב שם שיש גורסין ואומר לחבירו
 אל תפרעני הלא בפני פ' ופ' והלך ופרעו בפני עדים
 אחרים הינו נאמן ולפ' הזומר לחבירו אם לא תכתוב
 ע"ג השטר שהוא פרוע לא תהא נאמן ואח"כ הביא עדים
 שפרע הינו נאמן שפרעו אבל ר"ח והרי"ף והרמב"ם
 והרמ"ה גורסין נאמן ולפ' הפי' כתב לו כז' שהינו קרוע
 ולא כתוב ע"ג שהוא פרוע לא תהא נאמן והביא עדים
 שפרעו נאמן הוא לפי שהנאמנות הזה שכתב לו הוא
 לפוטרו משכונתו וזמן ששטרו בידו נאמן שלא כפרע
 אלא דאם ה"ל השתכע לי משהכעו וזה שכתב לו נאמנות
 פטרו משכונתו אבל אם הביא עדים שפרעו הנאמנות
 בטל והף לפי סברת אחרים אני תומר שכה נאמן שהנע
 עלמך שכתב לחבירו כל זמן שאין כתוב ע"ג שהיא פרוע
 תהא נאמן ואבר שטרן והלה תוכעו וה"ל תן לי חובי והלוה
 משיכו תן לי השטר והפרע לך והם לא תתן לי השטר
 חושש אני שמה אחר שאפרעך המלאנו ותנכה ממני
 בשטרוהשוכר הינו כלום לפי שאני התנתי שאם לא יהא
 כתוב ע"ג שהוא פרוע תהא נאמן ויאכל הלה וקריו ולא
 יתן לי כלום וכדומה לזה הק' בגמ' בפ' ג' ע"ל ר"דאמר
 שאין כותבין שוכר וכו' עכ"ל הרי דמיירו כנאמנות
 למלוה דאם לא יכתוב הפירעון ע"ג השטר יהא המלוה
 נאמן לומר שלא פרע בלא שכונתו וכן אם התנה שהם לא
 יכתוב ע"ג לא יהא הלוה נאמן היינו דאין הלוה יכול
 להשביע את המלוה אבל אם הביא עדים שפרעו נאמנים
 לכ"ע מההכרח שכתב הניע עלמך שכתב לחבירו תמיה
 זה דכל שאין כתוב ע"ג לא יהא נאמן אם אבר שטרן גובה
 וחזר וגובה דשוכר לא מהני הך ק' על הרב דההודאי
 אם כתב בשטר ובעל כל טענות שיטעון לא מהני שוכר
 כמ"ש הרשב"ה בתשו' סי' תתקכ"ב ע"ש וכ"ש אם האמינו
 בפני נגד שוכר וכ"כ הרי"טכ"ה בפי' לשכונתו דאם
 האמינו בכל טענות שיטעון כחוב זה הפי' עדין מחולס
 הינו מעוליס ולא עדי בטול השטר וכו' וא"כ אם אבר
 שטרן ויאכל הלה וקריו דא"ל אם לא תתן לי השטר לא
 הפרע לך שמה תנכה בשטר אח"כ דהשוכר הינו כלום
 וכבר כ' הרי"טכ"ה שם שיש תקנה שיש בו נאמנות כוס
 שיכתוב לו בכת'ו שהוא פרוע דכו ילא כתב ידו בכ"ד
 ומתקיים כאלו מודה השתא בכ"ד דמי וגו' דטפי מב"ד
 לא המניה הו' וכתוב לו שהוא מתקיים לו עכדי הסך
 שינכה ממנו בשטר זה כשיכה עליו שוכר ממ"כ אם
 מודה בשוכר ובעל השטר ואם לא יודה בשוכר הרי חייב לו
 ע"ש וכ"כ הרשב"ה ח"ג סי' קס"ט ע"ש וא"כ אם אבר
 השטר יש תקנה זו ועיין בס' פתח מטה ההרן ת"כ סי'
 כ"ח

ט"ו דין ו' אין נאמנות מועיל שלא להחריס קהס
 הפי' וכו' הרשב"ך ת"כ סי' רמ"ח
 כתב נבי בכתובת הפי' לומר לה אני החריס קהס כל מי
 שיכתוב לי האמת הינו יכול אחר שהאמינה עליו ככ'
 עדים וכו' וכ"כ בתשו' ת"ג סי' ש"ה דס"ה ו"ל ואפי'
 מ"ס וכו' גם מזה החרס הוא פוטרו הותהוב"ז הוא אם

אין להם ראיה עליו שגולה הכל אם יש להם ראיה עליו
 לא פטרה שלא האמינה לגבול וכ"כ בה"ע בשם הגאונים
 ע"ש מבוחר דס"ל דאם פיו הנאמנות הפי' מחרס אין
 הורסים מחרימין מס' אם אין להם ראיה ודוקא אם ראיה
 שגולה לא מהני נאמנות שלא האמינה לגבול ומיכרי כל
 הפוסקים משמע דאפי' בטענת ס' יכול להחריס קהס
 עיין בתשו' הרדב"ח ת"כ סי' קי"ו

ט"ז הגה פטרו מן השכונת נדר בכלל וכו' כ"כ
 הנ"י בפ' הכותב דכל שחייב לחבירו
 שכונתו ופטרו ממנה פטור ג' כ' מנדר וכן להופך וכ"כ
 הרי"טכ"ה ע"ש והרי"טכ"ה שם כתב שכן שיטת רש"י והיא
 הנכונה וכן כל שפטרו משכונתו הו' מנדר הינו יכול
 להשביעו הפי' ע"ג לגבול

י"ח דין ט' הדין עם הלוה הטוענת סערי'א
 נזכה לא מהני להמלוה כשקבל ממנו
 המענה בפני עדים וכת' יבערין דמי וכו' א"כ האמינו
 ככ' עדים וכו' הסמ"ע והפ"ך והע"ז חלקו עליו דכ"י
 דפוסל כל העדים ומבטל הנאמנות שוב לא יכול לומר
 סערי'א נזכה ע"ש וכבר כתבתי בסו' כ"ח דמתשו' הרי"ף
 והרמב"ם מבוחר דאפי' כנגד כת' נאמן ואפי' הו' עידי
 הוראה על כך אלא ח"כ מפורש ככ"י שהיא מענין השטר
 שאו בטל השטר והנאמנות

י"ט דין י"ב אע"פ שיש בשטר נאמנות הינו
 גובה מתקומים קטנים וכו' על
 כת'י מודה אני וכו' וכל זמן שכת' זה קיים בידו נאמן
 הוא וכל באיבחו עליו ועל כל באי כחי נאמנות גר"ן לכל
 השר ואמר משה פרעו וכו' ולא יודע ולא יפסל בקכת'
 זה לעולם אפי' נגד שוכר ואפי' נגד עדים ואפי' נגד
 ירתאיו כ"מ עד שימלא פרעונו כחוב ע"ג או קרוע בקרע
 כ"ד וחתמתי זו תעיד עליו כנאמ' עדים כשרים וכו' כ'
 בעה"ת שער י"ד חובה מרבותה דס"ל רשטר שיש בו
 נאמנות עליו ועל יורשיו ופרעונו מהם ולא מסתברא
 דכוון דטעמא משום דחיישי' לשוכר הפי' כתב בשטר
 נאמנות ח"ל דולמא פרעיה וכתב עליו תכרה וכו' וכ"כ
 הרמב"ם סי' כ' מה' מלוה שט"ח הפי' היה כל הנאי
 שבעולם לא יפרע בו המלוה כלום עד שיגדלו במאי'ם
 להם ראייה ששוכרם בו את השטר וכו' מהראש"ח סי'
 ל"ד דאם התנה בפ' שינכה הך מתקומים קטנים נזקקים
 והביאו ה' כנה"ג בסו' קי' אות ר' ע"ש וכ"כ מהר"י
 עיניש בתשו' בית יהודה ח"א סי' י"א ע"ש ובכת' זה
 שהאמינו עליו ועל כחי כחו וכו' והוסף הפי' נגד ירתאיו
 בתראיו ב"מ וכו' נראה שהאמינו הפי' נגד יורשיו קטנים
 דכבר האמינו על כחי כחו דיורשו בכלל כחי כחו אלא
 הפי' יורשיו קטנים קאמר וז' ואפי' נגד ירתאיו כ"מ דאפי'
 ימות ויניח יתומים קטנים ב"מ נאמן לגבות מהם דאי
 ליתומים זו דרך העולם וטוב לו שימות ויניח כניס אלא
 ודאי האמינו ואפי' נגד יתומים קטנים וכן מלאתי להרמ"ה
 בפ' י"ג סי' קל"ו ובפ"ג סי' קל"ג דלא משכת' לה
 נאמנות לגבי יתומים קטנים אלא אם האמינו בפי' לגבות
 אפי' מתקומים קטנים דאם האמינו לגבות בלא שכונת
 גובה מהם בלא שכונתו ואם האמינו לגבות מהם קהס
 לא ינכה אלא בשכונתו ע"כ וכדאם דה"ז דומה למלוה
 שהאמינו ללוה לומר ברעתי דאינו נאמן אלא בשכונתו
 משום שלא האמינו אלא לבטל השטר והרי הוא בטענתו
 כשאר התוכעים בע"פ שטרך וישכע היסת וה"כ לא
 האמינו אלא לגבות מתקומים קטנים והרי הוא כתובע
 מתקומים גדולים דאינו בשכונתו ולפי חו' הסמ"ע ס' ק'
 ח

ח' דכנאמנות למלוה כיון שהמלוה עשה טובה עם הלוה להלוות לו מעות ולא רצה בלא נכאמנות חנן סהרו דכוונתו שיהא נאמן אפי' בלא שכר דל"ל לרצה הזאת ליתן מעותיו מידו ולהכניס ענימו בשכרעה משא"כ כשהאמין המלוה ללות שהוא נגד הסכרה אמרו יד בעל השטר על התחנות ע"ש נראה לכאורה דה"ג בנאמנות דמלוה על הלוה אפי' גדי יתמי קטני טובה מהם בלא שכרעה ועוד כ' מהראנ"ח דאם יש נאמנות מפורש נגד שובר ונגד לררי ושום תנאי נוקדון וה' כנה"ג בכי' ק"ו לית ח' כ' דמראיתיה הראב"ד מוכרח דאין שום נאמנות מועיל לנכיוותומים קטנים ע"ש ולכאורה ה"כ ע"מ דאפי' התנה בפיו לנכות מיתומים קטנים לה מהני מדלא חוקמ' בהכי מנהו ח"ל דגם הראב"ד דרוקה בנאמנות עליו ועל יובשיו לא מהני מדלא מוקי לה בהכי במלתא דשיחא היה אבל נאמנות נגד שובר ולררי וכל תנאי שבעולם או שהתנה בפיו לנכות אפי' מיתומים קטנים מולתא דלא שיחא היה ולא כעני לאוקמא כסוכובה"ג כ' הראב"ד בתשו' ח"ג סי' ר"א דבעני לאוקמא בדבר המלוו ולא ברבר שחיט מלוו ע"ש וה' פני יהושע בפ' הכותב כתו' בר"ה מנכסי יתומים וכו' כ' דק' בלא"ה אמאי לא מוקי להו כחייב מודה חו בתוך זמנו כדמסיק התם אלא ע"ב דהתם אליבא דר"פ דטעמא דאין נוקדון משום דיתומים קטנים לאו בני מטה נינהו ואפי' חייב מודה חו כנאמנות מפורש חו בתוך זמנו חין נוקדון למאי דקי"ל בר"ה הוגא כריה דר"י דטעמא דאין נוקדון משום חשש לררי ושובר בלא"ה איבא לאוקמ' בחייב מודה חו"ה כנאמנות מפורש וכוה חו' קו' התו' שם ע"כ וכבר התו' בכתר' דף ה' בר"ה ואפי' וכו' כ' ו"ל מיהו יש להביא דאיה דאפי' לרב הוגא דגפ' טעמא משום לררי לא גבי מיתומים קטנים אפי' תוך הזמן דפריך עליה דרב אפי' בפ' שום היתומים ודק' לשניו כב"ח שקבל עליו לזוולא לזו ולא מסני' הב"ע כשלה הגיע הזמן בחיי האב ואין לו דהיה סוגיא סכרה בטעמא דרב פסק דהא במסקנא משני כחייב מודה והיו סוגיא ליתא אליבא טעמא דר"פ וכו' ע"ש וגם רוב הפוסקים דס"ל דכתו"ז כפרע אפי' מיתומים קטנים נראה דס"ל דהא דלא משני הכי משום דרב אפי' ויחנן לית להו חוקה דר"ל מראמר דה חיו ח"כ רבית אוכלת בהסור' ויחנן הויסיף כתו' אשה משמע דכ"ח לא משכחת לה והא דפסקו' בפ' החולץ כר"ו לגבי ר"ל לבר מתלת כבר כ' הריטב"א בחי' שם דאיבא אחרוני דהלכה כר"ל משום דסוגיא כותיה או דתני' כותיה ולא נהמרו הכללות אלא על הרוב ומן הסתם ולכך חין למידיס מהם אפי' במקום שג' חון וכו' ע"ש וה"כ ה"כ כר' ויחנן לית ליה חוקה ואין פסקו' כר"ל ומ"מ הו"מ לאוקמא בנאמנו' ממש לנכות אפי' מיתומים דנוקדון אלא דמולתא דלא שיחא היה וה' קול אליהו ח"ב סי' ה' הכריח דהא חר"י גופיה במטעיה דו' סמטליא ט"ח כשיק וכחובו כו' זמנו כו' כיון יחזיר לבעלים דלא חיישי' לפירעה כת יומה וה"כ הו"מ לאוקמ' בהכי בשום היתומים וכו' אלא דחדא מינייהו נקט ע"ש וליתא סהרו התו' בכתר' ד"ו בר"ה ואפי' מיתמי וכו' הוכיחו דאפי' בתוך זמנו אינו טובה מיתומים קטנים מההיה דר"ה ח"ה ויחנן דאין נוקדון לנכסו יתומים ח"כ רבית אוכלת בשם וכו' דאין להו דחוקה דר"ל דאין חסד פורע בתוך זמנו וכו' ע"ש וה"כ משמע דשטר שכתוב זמנו כו' כיון אינו טובה מיתומים קטנים כדחמ' ר"ה שם מו' קהמינא דלא פרעי כלל דלא שכויו' הינשו דפרעי בומו קהמינא

וכו' וא"כ ודאי אינו טובה מיתומים קטנים וכ"ש לרב כהנא דמוקי לר"י כחייב מודה אבל חס כשאין הלוה מודה חו אינו לנכיוותומים אפי' כתוב זמנו כו' כיון לא יחזיר דחיישי' לפירעון ע"כ ח"כ אפי' דלא חיישי' לפירעון אלא כנפל דחוקרע מ"מ גבי יתומים קטנים אפי' לא חוקרע חיישי' לפירעון

ך' רשמיא ימלאו שובר חו עידי פירעון וכו' וכסו' ק"י כתב הטעם שמה התפוס אביהם למלוה לררי וכו' ובפ' שום היתומים פורש"י שמה אביהם כהן לכ"ח לסק' חו והכ' במשכון כשעת מיתה ולא הספיק לטול השטר מידו וכו' מרן הב"י אפי' סי' ל"ב בשם מ"ך משמע דקורס מיתה זמן חרוך חין לחוס לכך ואפי' תלה ונתיירא למות כיון שנתרפה וקור ונטל הלררי וה"כ ח"ה מת פתאים לא חיישי' ע"ש ח"כ לה חיישי' ללררי דק בשעת מיתה ואם מת פתאים לא חיישי' וגובה אפי' מיתומים קטנים וכן פסק ה' משפט דק"ח סי' ל' ע"ש מיהו ק' רבפ' שום היתומים פריך לרב אפי' מתמנו' ודק' לאוקמא בנכרי שקבל לזה ולא קבל לזה וה"ה נוקמא כמת פתאים דלא חיישי' ללררי וכו' דר"ל רבבר כטעמא דר"פ דהא במסקנא משני כחייב מודה וה"ה ליתא אליבא דר"פ וכו' ג' הוכיחו התו' בכתר' דף ה' בר"ה ואפי' וכו' דמשום חשש לררי חין טובים מיתומים הטנים אפי' חוב בתוך זמנו מדלא משני הכי ע"ש והטור ומרן בסו' ע"ח שכ' דכתוך זמנו נפרע אפי' מיתומים קטנים בלא שכרעה נראה דס"ל דרב אפי' ור"י לית להו חוקה מדחמרו ח"כ רבית אוכלת בהס' ור"י הויסיף כתובת אשה משמע דכ"ח לא משכח' דנפרע והא דפסקו' בפ' החולץ כר"ו לגבי ר"ל לבר מתלת כבר כתב הריטב"א בחי' שם דאיבא אחרוני דהלכה כר"ל משום דסוגיא כותיה חו דתניא כותיה ולא נהמרו הכללות אלא על הרוב ומן הסתם ולכך חין למדין מן הכללות אפי' במקום שנתמר חון וכו' ע"ש וה"כ ה"כ ר"י לית ליה חוקה דר"ל אבל למאי דפסקו' כר"ל כפרעים אפי' מיתומים קטנים וכן מלתי להסמ"ג עשין ל"ד דהא כן ע"ש אבל אמאי לא מוקי לה כמת פתאים דלא חיישי' ללררי וי"ל אבל כעל התרומית שער י"ד סת' ח"כ ריש שהוכיחו שחינו טובה מהם כשמת תוך זמנו אפי' כשכרעה מהפיה דערביו וכו' ומכתב' דהא מינייהו נקטו וה' לאחרים ע"ש ומיהו כבר כתב מרן בתשו' אבכת רובל סי' קל"ה על יתמי מלוה שכתו' לנכות שט"ח מיתמי לזה במקום דלויכה למותם נלררי דהיו דברי החכמים המסכימים לדעת לכות את יתמי אמלות וגה ודתי לסקו' דעתם וכו' והלו לא היה טעם חסד לאין נוקדון יתומים עד שיגדלו אלא חששת לררי נתיח' אבל מאחר דרבא חמר דטעמא משום שובר כדחוקא בפ' שום היתומים וכתבוהו הרי"ף והר"ה ש' בפ' אלמנה כותה ודאי הכי נקטו וכו' ע"כ

כ"א דין י"ג כמלך המלוה כפרן בדבר א' כעדי' וכו' בתשו' השכנוס הביח רחיה מראמר' גבי אלו יולדות שלה ככתובה העוברת על דת משה וכו' כגון דחמרה פ' חכס טרה לו חסד ואשכח' דשקרה והא הכא דמראמר' מההנהגה וכיון דמשקרה חו לא מהימנה ומפסדת כתובתה ח' לכונו' כ' כ' מרן קב' ע"ש וכן מלתי בתשו' מהר"ם החרוכות סי' תה"ט על רהובן שכתב את כט שמעון כשטר והשיבו בני שמעון כבר פרע לך קלת והשאר שמה נפרע חס' כו' ע"ה מעור' שרדי' נפרע השקות ולכסוף הורה ראו' ככתב ו"ל חסד ירטו בני ראו'ן לומר לשמעון קשבע מה נשאר לך ביד

אכינו וטול הרין עמקס ואין רחוקין וכול לומר אינו נשבע
 שכבר קבל הכיכס באמנות עליו ועל יורשיו טענה זו
 היתה טענה שמשעה שהכניא שט"ח לב"ד ותבעג' קלאו
 שלמים ולא הו"ל אלא ב' וחלו בלתי המונתו ולא נבי
 אלא בשבועה דתכן ככתובות וחלו יולדות שלא בכח
 העיכרתו וכו' כנמ' אמרי' פ' חסם טהר לי הדם ואשתכח
 שקרא והא הכא דמרחמייתא מהמנא בדאמ' וספרה
 לה לעלמה וכיון דמשקרא תו לא מהומנא ומפסקת
 כתובת' ה' כלא גמגמן וד' ת היכו ולפי' ממנוכא מאוסקרא
 כתובה נמי ממנו' הוא ועוד התם מפסקה לכתוב' לנמרי
 הכא גבי בשבועה וכו' עכ"ל נראה דאפי' הוחק כפרן
 לתמון אחר הוחק כפרן כמו התם ואפי' לא הוחק כפרן
 ע"פ עדים דהא אס לא הורה היה נאמן נגד העד דאפי'
 באמנות סתם מהני נגד עד א' וא"כ כהודחתו איכר
 אמנותו ואינו נוכח רק בשבועה וגם סר'ן ככתובות שם
 כ' רומי'ל כנון שהרית אלא דמלאה דלא שכחא הוא
 ע"ש הלמא אפי' כהודחתה איכרה אמנותה ומפסקת
 כתובתה וה"כ רכותה

ב"ב דין י"ד אין קומכיס על הנאמנות וכו'
 מרן ככ"ו חמה ממ"ש הטור סי'
 ס"א תשו' הרא"ש דכל דבר שנאנו במדינה לכתוב הן
 באמנות וכו' כל מי שמקנה בסודר שכתבו במנהג המדינ'
 וד"ל לפרש וכו' דתו' דבעל התרומות מייירי בשאינו מנהג
 פשוט לכתוב כן בכל השטרות והרא"ש מייירי כשהוא
 מנהג פשוט לכתוב כן בכל השטרות א"כ טרא"ש מייירי
 כשאין כאן העדים שיעידו שלא כתבו בלאו הלוה ע"ש
 ה"כ אס קוין העדי' באין שיעידו שלא כתבו בלאו הלוה לכ"ע
 מסקמא אמרי' שטח כן לעדים אבל אס כאו העדים
 זאמרו שלא ליה להם לכתוב כן לתי' ח' דוקא אס המנהג
 פשוט לכתוב באמנות בכל השטרות וזהו לכתוב שטר
 ה"כ אבל אס קוין המנהג פשוט אין קומכין על הנאמנות
 וד"ש. מרן כאן כיון שאינו מנהג פשוט וכו' וכ"כ הש"ך
 וה' מקור ברך סי' מ"ה דמרן חפס תו' זה הכינוי ה'
 כנמ"ג ע"ש והס' דומהר"א כחשו' סי' כ"ה הומהר"ש
 ח"כ סי' ט"ו דתו' מרן דל' בעה"ת וסטור משמע
 דאפי' מנהג פשוט לכתוב כן אין מיעיל לכן תו' דהרא"ש
 מייירי כשיודע הלוה שכתבין כן אבל בעה"ת מייירי
 כשאין יודע שהלוה יודע במנהג ע"ש

ומצאתי להרי"ף בתשו' סי' ר"ב שכתב וו"ל אס
 ינא לפני כ"ד שטר שיש בו נאמנות ועדי
 השטר אין מלווים וכבר נודע מנהג המקום שהסופרים
 הם כותבים באמנות ע"ד שופרא אף אס לא נתפרש זה
 בעת הקנין וכו' ואין עורר השטר מלווים שגאל אותם
 אס נתפרש הנאמנות בעת הקנין וכו' תשו' העדים אין
 דאיים לכתוב באמנות בשטר אף"כ נטלו רשות וכו'
 והות' שכתבין באמנות ואין שאלים ללוה אין קומכין
 ע"ז הנאמנות אלא בתקין על אותו עדות אס נכתר
 בפי' קומכין עליה וא"ס לאו תבטל עכ"ל משמע דאפי'
 המנהג ידוע ופשוט לכתוב באמנות לא אמרי' אס אין
 עורר השטר מלווים שגאל אותם בטל הנאמנות ולא
 חמרי' דסתם קני' שכתבו במנהג המדינה וה"ל לפרש
 וכו' ואפשר דמייירי ובמקום שאין כותבים הנאמנות אלא
 לשופרא דשטר ולא ע"ד סיהא קיים כמו שחי' מרן בכ"ה
 גס הרשב"ץ ח"ג סי' ס"א כפי' הכתובה דס"ה כ"ו
 שבך קבלתי וכו' באמנות זה כפי' שאס לא חזכור בפי'
 שהוא נאמינה אין להם רשות לכתבו כשאר דברי' הנאמנים
 לכתבם אפי' בלא שמועו כן גמנו לפי שכל אדם

משעבר עלמו ע"ד מה שהוא נהוג לכתוב בשטרות
 והסופרים כותבים כן מעלמם כמ"ש הרא"ש בתשו' וכו'
 אבל בענין הנאמנות אינו כן שאס לא שמועו ומפיו כן
 אינו ראוי לכתבו כ"כ בעל העיטור וכו' עכ"ל ומהר"ם
 בתשו' הארוכות סי' תקע"ו הוכח בתשו' דשייכו לס' קנין
 סי' ד' כתב וו"ל ושככת דלכא חלא תרו סהריו וכתוב
 הסופר בקנין וככ"ד חשוב ולכל הפחות ליבעי ג' חשובי
 העיר הא"ל ק' הא נמי ברוב פעמים גבי מתנות דכתוב
 בהם וכך א"ל פלוני מתנה זו כתובה בשוקא וכו' אע"ג
 דלא א"ל רבי אלא כמ"ש התו' כח"ה לפי שניהגין עכשו
 לכתוב בשטר מתנה ואל' כתובה בשוקא וכו' הלבך כי
 א"ל סתמא דדעתא כמו שכתבין בשטרות וכו' א"כ כי
 הוכי דהתם סמכו' אסדי' שמעדי' שהקנין היה בפני
 כ"ד וכו' כיון דתופס שטרות כן הוא לכתוב ככ"ד חשוב
 וכן נהגו כולם לכתוב ואיהו אמר לסהדי לכתוב שטר
 בדרך שרגילים לכתוב הוא כאלו הורה בפניהם שהקנה
 לו ככ"ד חשוב והודחת בע"ד כמאס עדי דמי אבל היכא
 דסהדי כתבו השטר ע"י קנין שפניהם אפי' דלא אמר
 כהכו לי שטר א כותבין כך בקנין חשוב והקנין לא הוה
 ככ"ד חשוב אס נודע דבר זה ע"פ כ' עדים שלא היה
 ככ"ד חשוב ושלש זיה להם לעדים לכתוב השטר לא היונו
 מוציאין ממנו ממון זה בשטר דתרו ותרו נוכחו ויכח
 דלכא סהדי אחרוני' שאומרים שלא היה קנין ככ"ד חשוב
 ואלא זיה להם לעדים לכתוב השטר אינו ממ"כ אעדים
 סמכו' שכתבו וחתמו והעידו שהקנין ככ"ד חשוב והס'
 עשו שלא כדיון יתא הקולר תלוי בלאורס עכ"ל מבואר
 דס"ל דאפי' אמרו כ' עדים שלא היה ככ"ד חשוב אס זיה
 להם לכתוב שטר הוה כאלו הורה שהקנה לו ככ"ד חשוב
 והודחת בע"ד כמאס עדים דמי ואפי' לא ליה להם לכתוב
 שטר אלא שהם כתבו שטר ע"י קנין שפניהם אין העדים
 סלמס באמנות ככך הלה אס העידו כ' עדים אחרים
 והעידו שלא היה הקנין ככ"ד חשוב ואלא זיה לכתוב
 השטר וכו' דעת הרא"ש בתשו' בשו"ת רבו מהר"ם

ב"ג דין י"ז אפי' שער הזמן וכו' כ' חסמ"ע
 דאפי' יש זמן רב שער הזמן ומטעם
 דה"כ שטרך בוד מאי בעי דאל"כ פשוטא דהא לא כתב בו
 סתם וכו' וכתב הש"ך דלפי' בנאמנות כבי תרו לא וועיל
 אלא תוך הזמן אבל יותר נלע"ד דמסתמ' כז' שהשטר בוד
 משמ' וכו' ע"ש ולית' דגם חסמ"ע דעתו כן וז"ל בדריש' יש
 לדקדק פשוטא דנאמן דלריך לאחר זמנו' דתו' בתוך זמנו
 באמנות למ"ל בלי באמנות נמי אינו יכול לטעון פרעתי
 וכו' וליקרה' א' דהנאמנות קאי אהתוך זמנו דוקא וכו' מ"מ אס
 האמנו ככ' עדים והלוה הכיא עדי' שפרע' לו דבלא באמנו'
 היה הדין עם הלוה אבל השת' אהני ליה הנאמנות לפסול
 עדים שהכניא על הפירעון ונריך לשלם לו החוב פעם
 אחרת ויותר כ"ל וכו' עכ"ל סרי' דס"ד דאס האמינו ככ'
 עדים לא קאי הנאמנות אלא אהתוך זמן לכך אשמעי'
 הרי"ף אפי' שער הזמן עדיין הנאמנות קיים מה"ט
 דכל זמן שהשטר בוד משמע ונדחה דאס לא האמינו
 רק בתוך זמנו אפי' הנאמנות סתם אמרי' ע"כ הועיל
 בהנאמנות לפסול העדים ורדשו' לישנא יתורא לטעווי
 דאפי' למ' דלא דרשו' אלא במקום שאמרו הינו לטעווי
 מלקח אחריתי אבל הכא הנאמנות בטל אפי' כנגד העדים
 וכה"ג כתב מהרי"א סי' ס' ע"ש וכ"כ מהר"ש כן חסון
 כס' בית שלמה ח"מ סי' כ"ד ע"ש מיהו נראה דנאמנות
 סתם בתוך הזמן אהני לענין אס פגס שטר דקו"ל דפורע
 שלא בשע"ה א"כ טען הלוה השבע לוכן עד א' מעור
 שהיא

שהוא פרעו כחוק זמנו דנפרע כלא שבועה הא"כ טען הלוח השכע לו כמבואר בסו"פ ר"ע ע"ש וה"כ ההני הנאמנות סתם דאפו' טען הלוח השכע לו א"ל לישבע ואפו' למ"ד דנאמנות סתם לא מהני כנגד ער ה' ה"ד לאחר זמנו אבל כחוק זמנו ע"כ האמינו אפי' כנגד ער א' למ"ל באמנת ואפטר דשטר סכתיב בו נאמנות בין כחוק זמנו בין לאחר זמנו כיון דכחוק זמנו לא לריק לנאמנות הלא להאמינו נגד הער ה' הלאחר זמנו וכה"ג כתבו התו' בכרוזות דכ"ג בד"ה

ב"ד דין י"ז כד"א דמקני נאמנות סתם וכו' הרמ"ה בתשו"ס רמ"ה כתב דהא דלריק לפטרו מן הורשום בפיו ה"ד כמו שהמר נדר ושבועה אין לו עליוך שמורה בדיבורו אין לו אבל לורשום וס' להם אבל מן אפטר סתם מנינו שבועות סתם אין וכולם יורשו להשביעו וכ"כ ה' נתיבות משפט דקע"ד ע"כ דנאמנות סתם אפי' כשהממון לאתרום האמינו ולא כתבו הר"א ש' והנ"י שאין הנאמנות מועיל אלא כשהואם הלקוחות לנכות אלא כמתני' דנדר ושבועה אין לו עליוך וכו' דמובט שלה האמינו אלא כשהממון לעלמו ודקדק בן מרדכי הטור ע"כ אבל בעל העיטור בדיני מחילה לא ס"ל הכי ע"ש ומדברי הטור ומרן נראה בהדיא דאפי' שכ' לו סתם שיהא נאמן בלא שבועה וכו' לא מהני ליורשו וכ"כ הרשב"א ח"א סו' חלק כ"ט וכו' סו' קל"ה כהנאמנות סתם דסתמא דמלתא לא פטרו אלא כבא ליפרע ממנו כלבד ולא בבא ליפרע מנכסי יתומים דכיון שהמרו חכמים הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה סתמא לא התנה זה כנגד הקורה עד שיפרע בתנאו בהדיא בין ממנו בין מנאחרו וכן דעת הר"ק בפ' הכותב ע"כ הרי דאפו' נאמנות סתם ככ"ד אמרו מסתמא ל"ה התנה כנגד הקנת חכמים דלא יפרע מנכסי יתומים אלא בשבועה ולא התנה הלא בבא ליפרע ממנו כלבד עד שיפרע יורשו בפיו ומרשד"ס כתב בכתובה שכתוב בה האמינה ככ' עדים כשרים וכו' חס' לא שמאל כתוב מעבר הרק וכו' נאמנות או מועיל אפי' לנכסי יורשום הדין ה' כנה"ג ח"א סו' ל"ו הגב' אות ד"ע"ס משמע דהס' לא כתוב הס' לא שימלא כתוב וכו' אע"פ שלא אמר לו לא מהני ליורשום ונראה דהא אמר שבועה אין לו עליוך וכו' אפי' כיון חס' לא שימלא כתוב מעבר לרק וכו' לא גמנו לנכסי יורשום כיון שלשון אין לי משמע עלי ולא ליורשי אמרו דלא האמינה רק עליו

ב"ה כתב הרשב"ש בתשו"ס סי' תע"ז על ח' ש"ה סלה ופירושו השתו זה הלשון פוטרה משבועה שהיו לך פחד גדול משבועה ע"ס

כ"ו א"ב פי' שפטרו ממנו ומנאחרו וכו' הכנה"ג תמה על הטור שסתם באן דמהני פטור בפיו ליורשום ובא"ע כ' דר"ק ור"י פסקו דאפי' פי' ממנו ומנאחרו לא מהני נגד יורשום וכן הסכים ח"א הר"א ע"ש ובין ע"ל רמ"א שלא הגיה כאן כלום ובא"ע הגיה ו"א דאפו' פטרה בפיו לנכסי יורשום אינו מועיל וכו' וכו' ל' שכן ראו' להודות ע"ש והכ"ח ס' כתב לדעת ר"ח דלא כתב דלא מהני פטור נכסי יורשום אפי' פי' הלא כבעל שכ' פוטור להשתו מטעם שכ' הריטב"א כש"ר דעיקר הפטור אינו אלא לפונת' או לאפטרו פה הכל משבועת' הלמנה דלא תפסה לררי לא פטרה וכו' אבל מ"ש ר"ח ממעשים בכל יום וכו' הוא בסתם מלוח ולוח שאין מועיל נאמנות לנכסי לקוחות אבל לנכסי יורשום מועיל דודאי פטרו משבועה לנאחרו וכו' ע"ש וכ"כ

הרמב"ן בס' הזכות סי' ל"ז ח"ל פד"ח דמתני' דלא כהכ"ח שחול אלא שאם כתב לה נאמנות מפורש לנכות מן היורשים גובה מהם כלא שבועה ובא"ע שחול ה"ק בין דלא נדר בין נקי נדר וה"ה לנדר ושבועה אין לו עליוך ולא ליורשו עליוך בין הוה בין יורשו אין משביעין אותה הכל מה אעשה וכו' וכיון שלא פי' אלא תהא נאמנת לנכות אין במשמע הנאמנות של היורשים הלא אפטרו' וכיוצא אבל לעקור הקנת חכמים בבאה לנכות מן התומים לא זהו דעת ר"ח ומפי' בפיו ורכי' חולק בזה מפני שכל עיקר הנאמנות לא באה מתחלה אלא משום גבוית הכתיב דמק' אדעתא פנימא דכתובה ותבעה מניה מכל מילי הילכך בין ממני בין מנאחרים כמפורש שתגבה כתו' כלא שבועה בין ממנו בין מנאחרים וכו' עכ"ל הרי דר"ח ס"ל דנאמנות מפורש לנכות מן היורשים גובה מהם כלא שבועה ודוקה דסתם נאמנות ממנו ומנאחרים גבו' אשה לא מהני לנכות כתו' משו' דה"ל דהיו הנאמנות הלא לנכסי אפטרו' וה"כ א"ל שזה דעת הטור דכאן במלוח ולוח סתם דמהני נאמנות בפיו לנכסי יורשום וכו' דדעתו כר"ח וההכמת הר"א ע"ש דלא מהני פטור בפיו לנכסי יורשום כבעל עס' אשתו וכה"ג כ' הסמ"ע בסו"פ ס"ק כ"ו שפסק הטור ומרן דהס' היה המלוה חסד גטול בשטרו בלא שבועה וכו' סו' ל"ו פסקו בהלמנה חסד גטול שכתבה נשבע ונפטרה דל' דדוקה באשה שיש לה משל בעלה בידה ויש לחוש שלקחה ממנו בעלה או רבעלה אהפסה לררי מ"ה כשהיא חסודה שכנגדה נשבע ונפטרה מש"ה"כ בשאר שטרות ע"ש וה"כ ה"ל דנאמנות לנכסי יורשום בכתו' מה"ט מש"ה"כ בשאר שטרות ע"ש וכ"כ התו' בכתר דה"ה נכסי דאמרו' אע"ג דהמר מר ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה ח' ותימא נמי בפ' הכותב אבל מה אעשה שהרי אמרו חכמים הדין ליפרע וכו' משמע שהיא משנה בשום מקום ותימא איכא אמרו חכמים דמאלמנה ליכא למילף דהיינו הלמנה דאית לה בתנאו כ"ד וקאיש' ללררי טפיו ואור' מרתתן בפ' הכותב מי שמת והניח אחריו אשה וכו' והיא לו מלוח ופקדון כיד אחרים וכו' יתנו ליורשום שכולם לריכוס שבועה ואין היורשים לריכוס שבועה ועוד וכו' הרי דלא ילפו' טוב מכתובה וה"כ ה"ל דנאמנות לא מהני לנכסי יורשום בכתובה מש"ה"כ בחוב מיהו לר' התוס' דהא דאמר הבא שחול הכל מה אעשה שהרי אמרו חכמים הבא ליפרע היינו מרתתן בפ' הכותב מי שמת וכו' ח' משמע דאפי' גבו כ"ח אמרו' הכי כמו בכתו' ב'.

אבל מרן בכ"ז ה"ע כ' תשו' הרשב"א ח"א חס' וס' נאמנות בכתו' ופטרה הבעל בפיו בין ממנו בין מנאחרים וכו' אפי' שלא בשבועה וכו' וכן דעת הר"ק ור"ח וכו' חס' קנו מידו וכו' בתשו' בעי חיי סו' ס' כ"ל כמ"ס וכן דעת הר"ק ור"ח וכו' חס' קנו מידו וכו' ר"ח וכו' וקלת סעד דאל"כ היה לו להזכיר ר"ח קודם הר"ק שקודם לו בזמן והוא רבו ע"ש ותשו' הרשב"א הוה כח"ד סו' ק"ס ח"א שורת הדין דנאמנות מועיל בין לנכות מהלוח עגמו בין מנאחרים וכן דעת ר"ח וה' אלפסיו ולא אמר אבא שחול הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע הלא בשבועה הלא בהומר בלא נדר וכו' והדין טהן שתגהי שבממון הוא ותנאו קיים הלא שהר"ז חלוק בדבר ויש לו קלת רחיה והיינו כבר עמדתו עליו והרחיקו פניו להעמיר משנתנו כדבריו הגאונים ור"ח א"ל פיו וכו' קרי שכ' בעמית שלם דר"ח ס"ל כקרו' דנאמנות נגד היורשים

הורשם מועיל ומועיל כלא שבושה ככ"ו יוש להנה וכו' רעתר"ח והר"ף וכו' ש"ס הם לנו מידו וכו' ר"ח וכו' .
כ"ז כתב המ"ע נראה דה"ר שאין המלוח לרק לישבע עם הורשם טוענין שמה אכינו פרע לך אבל הם טוענין הורשם חנו פרענו לך און הנהי' מנהי' לבענין זה ואפי' הנהנה בהרוא סה"ח כהמן הני' הם יורכי הליה טוענין חנו פרענו לך וס' להספק וכו' דלכאורה נראה דלא מהני כיון שהם אמרו שפרעו סתוב הון כח' כיד הנייהם לגרוע כחם ולהשקי'ע ממנוס וכן הם האמין' את המלוח ויוקשו עליו חינו מעיל' אלא שהיו יורשי המלוח לריכס לישבע שלא ח"ל הנייהם שהיא פרוע וכו' אבל הם טוען הליה חנו יורשו פרענו להם לריכס הם לישבע וכו' ע"כ וכו' הנינו הש"ך והט"ז דכעבה"ת שער י"ד מכו"ח דהוכח מ"ד דה"ש טוען הליה חנו יורשו שפרעו להנייהם לריכס יורשו המלוח לישבע ולה פטר הלה כשטענו פרענו ליתומים ופעה"ת כ' דהפי' משבושה דשלא פקדנו פטורים וכו' ש משבושה דשלה פרענו להם ע"כ וגם לה ראו הרמב"ן במלחמות כפ' הכותב וכו' הוכיח סו' ל"א שב' דכאמנות עליו ועל יורשו ה"ל שבושה בעולם כיון כפונמת כהו' מהם כיון בהפטרו' שלהם גם הרשב"ה כתשו' ת"ח סו' התקע"ה וכו' סו' קל"ה כ' העפ"י שהיו כאמנות שבטור מפורש שפטרו מיורשו מ"מ הרי פטרו ממנו וכל שאין השבושה בזה הלא מחמת חשם פרעון של לוח בעלמנו הפי' מה לוח כהיו מלוח היו הורשם יב לוח להשביעו וה"ל דהני כפ' הכותב כדר וסבושה חיון לי עליו חינו וכול להשביעה וכו' הכל יורשם משביעין אותה עד סוכתוב לה כדר וסבושה חיון לי ולא לורשו עליו ועל וורשיו וכו' דהתם דוקא במה שנעשה אפטרו' לאחר מותם בעלם וכו' ה"כ בפונמת כתו' לאחר מותם בעלה במה שהורשם בעלמ' טוענין שהם פרעוהו אבל לא כפונמת מה שנעשה בחיו בעלה וכו' כ' כתשו' ת"ג סו' ל"ח ע"ש הלמ"א חפי' כפונמת כתו' והורשם טענו שפרעו הכל דוקא נאמנות קחם לה מהני אבל נאמנות מפורש עליו ועל יורשו חפי' טענו הורשם שהם פרעוהו נאמנות היא עלוהם וגם למסקנתו דנאמנות קחם לה מהני לגבי יתומים חפי' למה שנעשה בחיו בעלה מ"מ משמע דנאמנות מפורש מהני חפי' למה שנעשה אחר מותם בעלה וכו' כ' כתו' כפ' הכותב הוכח כס' ח"ז ע"כ

הר"ש ע"פ הכותב ס"ל דנעשה אפטרו' לאחר מותם כריבה לישבע אבל פונמת כתו' מן הורשם חנו יורשם מן הורשם ח"ל לישבע ע"ש הטעם וה"כ חפ' דהרמ"ה והר"ה והר"פ"ש לא אמרו אלא בכותפות חנו באפטרו' דלאחר מותם אבל כחוב מורו ועיין בהש"ך שב' דהטור כה"ה מיידי כטעמו הורשם שהם פרעו חנאו ואביהם פרע חנאו וליתא דה"כ אין הכחשה בנייהם אלא בחנאו שפרע אביהם פשיטא דמועיל חנאו אביהם כממון שלי' ומנה ענין אפטרו' של אחר מותם אביהם לוח וכן הסכים ה' נתיבות משפט דף קע"ה וז"ל הכי' חפ' הר"ה ע"כ כלל ע"א שב' ליה שהאמין גם לורשו מלוח עליו ומת המלוח ח"ל לישבע שלא פקדנו חיון שבושה מוטלת עלוהם אלא זו ומנו הוא שפטרו' וכו' הרב אבשר דמיידי ככתב נאמנות קחם עליו הנה וורשך ולא הזכיר בלא שבושה דכיון דלא פהב כהרוא בלא שבושה אמרו' דלא פטרו אלא מחמת שבושה המוטלת על הורשם שלא פקדנו ולא שבושת פ"עון עצמם ע"ש וכתשו' הרשב"ה שכתבתי מכו"ח דהפי' נאמנות קחם ולא הזכיר השבושה מהני חפי' כטענת פרעון עצמם

כ"ח ער

כת"י שאין כחוב כיו נאמנות גם לורשו המלוח נראה דאין יורשו המלוח גובי' כלל שהרי כ' הסמ"ע כסו' ס"ט סקו' ח' דנאמנות קחם לא מהני על יורשו הליה כדקו' ל' כסו' ע"א ח"ל דכשטר כשבע המלוח וטול וככת' יפטר הורשו מהר"ס כתשו' המיו' לס' משפטים סו' ל"ח למד כן בקו' משטר דהני כפ' הכותב דקו' נדר נקו' שבושה ממנו יורשו משבעי' איתם ומה כשטר דהפי' שכתב נאמנות לה ח"ל להניח השטר שלא יסור ונגבה בו חפ' ה' משום תקנת היתומים אמרו' שמה שרע וזכח הנאמנות והשטר כ"ש ככת' דהלו שכתב הנאמנות לא חיוס להווי' מידו כיון שיכול לומר פרעתי דאמרו' שמה שרע וזכח הנאמנות ולא יגבה בו מורשם ע"ש ח"כ נר"ה כ' טולק דלא יועיל נאמנות לגבי יורשו המלוח ככ"ז וקו' משטר דהני נדר וסבושה חיון לי עליו חינו וכול להשביעה הכל משביע הוא חת יורשיו וכו' אבל מל' חתו ככתו' מהר"ס מפרוה סו' מ"ז שב' וז"ל הכרה היל"א כת' יעקב שמת על כט' ולחך כהמנו שהניו יעקב היה חייב להרש' חניו סך ע"ה וככת' י"ש בו נאמנות ח"ל וכו' שכתו' זה קיים יול"א מתחת יד קרן חנו' ל' לא ח"ל לא חנו ולא יורשו חתו לימר פרוע הוא וכו' טוען ולחך הנס בו האמין חניו יעקב לתרם עליו ועל יורשו לא האמין יורש' תרם עליו ועל יורשו וכו' וטען ולחך הויה חכ"י פרוע חניו יעקב פרענו וכו' וחולס חנאנו תיפסוס עליו וכו' והוא כיו נח הליה יעקב בחיו מלוח תרם ח"כ מעולם לא יוכל לטעון יעקב הליה פרוע הוא כהש"י נאמנות ככת' וטעם הנאמנות ירוע כמ"ש סטור ח"ה סו' ס"ט שהיא לא הויה מכות הכת' שכתוב בו נאמנות כיד המלוח ח"כ יעקב לא חכל לטעון פרוע הוא וילחך בנו חינו טוען שהיא פרעו דף חניו יעקב וזה חיו חנו מאמניס לוי אחר שהניח חכ"ז כיד תרם והאמינו וכו' יכתב עלוהם מהר"ס מפרוה כסו' מ"ז מיידרוף חת' כ"ד וזה וכו' חשד שבטתים להוכיח כטענת ולחך שלא האמין הליה לורשי המלוח וכו' מאחר שמת הליה בחיו המלוח לרקו' לריכס מה' לי לא נובל לטעון כעבור הורש' כן שמה פרע חניו בחיו דהיינו למלוח עצמו והלי הויה הליה לפנינו לא היה כאמין לימר שפרע למלוח עצמו מל' ח"ש ככ"ז נאמנות ואין להאריך בו בחר וכו' יעב"ל הרי דכת' כ"ד וזה מהר"ס

מפדווא עממס הסכמו דאפי' לא האמין הלום את יורשי
 המלוה אין טוענין לורשי הלום שמה פרע הכייה למלוה
 עלמנו ביון שיש נחמנות למלוה דהלוה עלמנו לא היה נחמן
 לטעון כן ביון שיש נחמנות למלוה אם פרעו לא הוה
 מניח הכת"י דנחמנות בוד המלוה ומה שגר' מדכריהם
 דאם טען יתחק הורש סבוא פרעו נחמן נראה לכאורה
 דאפי' האמין את המלוה עליו ועל יורשיו ה"ד אם הורשי'
 טוענין שמה אבינו פרע לך אבל אם טענו הורשים אנו
 פרענו לך הין הנחמנות מהני לענין זה כמ"ש הקמ"ב
 דאם האמין הלום האמין עליו ועל יורשיו הונו יכול
 להשביעו על מה שבעה בחיי הכייה אבל על טענת
 עצמן שטענו עליו שהם פרעוהו משביעין אותו שאין
 תנאי הכ מועיל לאחר שכלו הנכסים לפני הורשים לאחר
 מותו שהם הונסו שלו הלא של הורשים ע"ש וה"כ כת"י
 אפי' יש בו נחמנות למלוה על הלום וורשים אם טען
 הורש שהוא פרע למלוה באמן ובפטר בשבועת היסת
 אבל כבר כתבתי לעיל דעת הרמב"ן והרשב"א ובעל
 הקדמות דלענין נחמנות עליו ועל יורשיו אפי' טענו
 הורשים שהם פרעו אין נחמנות וה"כ כת"י שיש בו נחמנות
 למלוה על הלום ויורשיו אם טען הורש שהוא פרע אינו
 נחמן

ומ"ה

הרי מהר"ם מפדווא וב"ד יפה ס"ל דאפי' לא
 האמין הלום את יורשי המלוה הין טוענין
 לורשי הלום שמה פרע הכייה למלוה עלמנו דאפי' הלום
 טען כן לא היה נחמן ביון שיש נחמנות למלוה אבל אם
 מנה המלוה ואח"כ מת הלום טוענין לורשי הלום שמה
 פרע הכייה לורשי המלוה כיון שאין נחמנות לורשי
 המלוה וה"כ נראה לכאורה דה"נ אפי' הין נחמנות למלוה
 דק על הלום ולא על יורשיו הין טוענין לורשי הלום שמה
 פרע הכייה למלוה ביון שיש נחמנות למלוה על הלום
 ואם יש נחמנות למלוה ויורשיו על הלום אפי' מת המלוה
 ואח"כ הלך הין טוענין לורשי הלום שמה הכייה פרע
 לורשי הליה ביון שיש נחמנות גם לורשי המלוה אבל
 לרעת מהר"ם כתשו המיו' דטוענין לורשי הלום שמה
 פרע הכייה למלוה ושכח הנחמנות גר' דה"ה אם הין
 נחמנות לורשי המלוה על הלום

והתוס'

בשבועת דקמ"א בד"ה וכו' מהוכי' נר'
 שהולקים על מהר"ם ש"כ וו' לז"ה תתק"ל
 אמתני' דהבא ליפרע מנכסיו יתומים לא יפרע הלא
 בשבועה וטעמה משום דילמא הוה הכותב קיים הוה
 טעין והמר אישתכע לי אלמא מני משתבע לים מיהו
 בראה דטעמה לאו מש"ה הוה דאפי' ל"מ הכותב טעין
 טועני' ליתמי דבפ' הכותב אמרו בקי גר בקי שבועה
 לא הפרע מן היתומים הלא בשבועה אלמא עבור רבנן
 תקנתא ליתמי אפי' במקום שאין האב יכול להשביע עכ"ל
 וא"ה ה"ה קי"ל דאין טוענין לורשים טענה שלא היה נחמן
 הכייה בלא ראייה כמו שהוכחו התו' והרא"ש ככתב
 דנ"כ בד"ה והוכי' והרשב"ה בתשו' ח"כ סו' מ' עש"ב
 וא"כ אמנו טוענין לורשים ביון שאין האב נחמן בלא ראייה
 הלא נראה דס"ל לתקן בן שבועה לממן ובתשו' מהר"ם
 מבוחר דנכי נחמנות דטוענין לורש משום דאם לא היה
 נחמנות לא היה נוטל בעל השטר הלא בשבועה השתא
 כמו לגבי הורשי' דלויכא נחמנות טעני' להו שמה פרע
 אבל הכפרע מנכסיו משועבדים שלא בפניו ומנכסיו
 יתומים דלויכא שבועה אינו הלא משום דאם טען הכייה
 השכע לו דלא פרעתיך הוה יכול להשביעו ולבך טעני'
 לורשים דפתח פיך לאלם קוה כמ"ש רש"י בפ' הכותב

ובפ' השלח ע"ש ומה שהק' התו' דה"כ תד"ל אמתני'
 דהנפרע מנכסיו יתומים לא יפרע הלא בשבועה מה"ט
 דאכיהם הוה יכול להשביעו ומה כן זה לפיכך שטריו' ל'
 דחילו דר' פ"א דרש"י הין הלום עלמנו וכול להשביע
 את המלוה עבור רבנן תקנתא שלא יפרע שלא בפניו
 ולא מיתומים ולקוחות הלא בשבועה והשטר דהמלוה
 בפני הלום ח"כ לישבע משום דבתי שלו טוב שודע
 שוכח שנוהשטר מסייעו אבל שלא בפני הלום הוה מיתומים
 ולקוחות דאין הכריח שלו טוב דאין מי שיכחשו תקנו
 רבנן שבועה ובה"ל חולקו התו' בר"פ השרה בד"ה
 דאפי' וכו' ע"ש אבל השתא דאמר ר"פ דהלוה יכול
 להשביע את המלוה אמרו בה"ג דהנפרע שלא בפניו
 זמיתומים ולקוחות דלויכא שבועה מה"ט דטוענין להם
 מה שהיום הלום יכול לטעון דפתח פיך לאלם אבל התוס'
 ס"ל דאפי' הין הלוה יכול להשביע את המלוה תקנו
 חכמים שלא יפרע מן היתומים הוה מל' קוחות הלא בשבועה
 וחלו בממון קי"ל דאין טוענין לורשים ולקוחות טענס
 שאין אכיהם נחמן בלא ראייה הלא ל"ל לגבי שבועה
 דוקא תקנו בן דבקל רמו רבנן שבועה ובה"ג כ' מהר"ם
 עלמנו כתשו המיו' לס' משפטים סי' ק"ז ח"ל וס"ל לפרש"י
 ה"ה דקי"ל משנת רחב"י קב וקני והתרו' התם דבנו קטן
 אינו מענין ובפ' זה בורר ה"ה דניקא במולי' דאכיה לא
 ידע דיש לתקן דנכי שבועה בקל וכול להיות דרמו שבוע'
 עלה ולא חשיב משיב אכיה והכי ל"ל בהא דאמרו' בפ'
 הנזקין בניטין דילמא ה"מ לענין שבועה גדול במולי
 דאכיה בקטן רמו אבל לענין זכויות לא וטעמא דבקל
 רמו רבנן שבועה בדתשתתן טובא נשבעי' ומגולק וכו'
 ע"ש הרי דבקל רמו רבנן שבועה מש"כ לענין ממון
 כדאמרו' בפ' הנזקין דילמא ה"מ לענין שבועה וכו'
 זכ"כ הרא"ש בפ' השיתים גבי יתומים קב"ה דאין
 גוכי' מהס"ע שגדלו דהש פירעון אינו מנסיק הלא
 לענין שבועה ולא ליתות הפירעון עד שגדלו משום
 דה"ה דפרע הכותב הוה מהדר לים שטרה ולא חיישי'
 שמה וכו' עד שפרע והניח השטר מידו דמלתא דלא
 שכיח הוה וכו' עכ"ל התו' דלא חיישי' שמה פרע ושכח
 השטר ודוקא לענין שבועה חשבו לפירעון דבקל רמו
 רבנן שבועה וה"כ כתבו ביהמ"ת לא דאפי' שמה
 פרע והניח בידו הכת' והבקי' ל' דטענה דלא שבועה
 לא טעני' ליתומים ולקוחות וכמ"ש מין כסו"ס ה' דין'
 דטענה דלא שבועה לא טעני' ע"ש כה"ה ע"ש וה"ה וכן
 פסק מור"ם כפי' ע"ש ע"ש בה"ה סק' זכ"כ ה' בתי
 בהנה"ח כ"כ סי' ל"ז דהכי נקטי' ע"ש וה"ה כ' ביון דלא שנית
 שפרע וזהו השטר כיד המלוה לא טעני' ליתמי שמה
 פרע ושכח השטר ודוקא לענין שבועה חשבו לפירעון
 משום דבקל רמו רבנן שבועה ולא יאפי' מינה לכת'י
 לדחות הפירעון

ב"ש יורשי

בכלל בחי כמו כ"כ השור בשם
 הרי"ף כתשו' וכו' כ' הרמ"ה בפ' מי
 שמת סי' ק"ע ח"ל ולא זו בלבד הלא כל יורש כני אפי'
 דחוק יותר מדאי כיון דראו לורשו על כרפו מבח בעל
 הנכסים נופיה קאתי למאן נפקא מינה לממן הסומניה
 לתבונה ולכאוס מכחו עליו ועל הכאוס מבחו הרי
 הורשים בכלל באים מכחו וכו' והרשב"ה בתשו' ח"ג סו'
 ט"ל כ"ה ל' עור ראיתי בכתבך שאין הורש בכלל באו כחו
 וזה אינו שאפי' שפי' ש' יורשו סבלו כרשאו הוה כרשאה
 הין משם ראייה דהתם הונקך להשמיענו שאלו כתב לה
 גר ושטעה הין לי בליך ועל הכאוס מבחך ולא כתב
 יורשים

וירשום וכלום ברשותך היתוי הומר מהו באים מרשותך או
 באים מכחך חלו הורשים הכל לא לקוחות וכו' ועוד
 דאפשר לחלק בין באים מכחה לבאים ברשותה דבאי כחה
 כלן בכלל שהורשים ודאי באים הם מכח מורישם אבל
 באים ברשותה לא משמע הלא מי שנתן לו רשותו בפי'
 ובלא נתינת רשותו לא היה יכול לכה והיינו לוקח או
 אפטר' אבל יורש ביה הוא מכח מורישם וא"ל רשות
 מורישו הלא ממילא הוא מכח יורשתו וכו' ע"ש וא"כ
 אם כתב הבאים ברשותו הין הורשים בכלל וזה דעת
 הרמ"ה ופסק הכ"ח בן וכן נראה דעת הר"ב ש' ק"ל ד'
 כמ"ש ה"ד ע"ש

ל' ומקבל

מתנה נמו בכלל ב"כ' מהרה"ח
 סי' קי"ד דאפי' לקוחות בכלל ב"כ'
 משמע כדאמרי' בעלמא לא עדפת' מגברת דאחי'
 מחמתי' וב"כ הוי"ף כחשו' דמקבל מהנה בכלל וכו'
 והביאו' קהלת יעקב דף ק"ל ע"ש וב"כ הרשב"א
 בחי' לקדושין דב"ז גבי התריות דאי' לך ולבאי כחך אף
 דמכרה לאחר שלה בחתונות חור וגובה ע"ש והריב"ש
 סי' ר"ן על ראו'ן שקנה קרקע על שם חנוך בני הקטן
 ואח"כ נתן לראובן הקרקע לשמעון ונתחייב בשטר
 המתנה לבוק' את בני שורה על המתנה וכו'
 כ' ו"ל ועוד שמוכי' כתבתי הערעור או הכא מכח
 וכו' דהם הכא מכח דהו' וירשו אף יכוף את בני להודו'
 והוא בקבר ואם ראה בכה מכח לקוחות הנה בעידי
 קטן לא היה יכול למכור קרקע וכו' ע"ש וה"ג וירוש'
 כלל נ' סו"ל א"כ משמע דה"ד הורשים דכרעה דמורישן
 נגהו'גם למקבל' מתנות ולקוחות דהם באים לזכות
 מדעתו ורלו'ה'ה'ל הכ"ח סיכול לנכח' הפי' עומד וזוח
 הוי'נקבא בתי כח'ו'ת'ל' ב"ח שנס' לו מקר כח כשעבודו
 אבל וכו' ע"ש אבל הרשב"ש סי' ו"ג כ' ה"ח ל' לך או
 לנרשך דוקא להם אבל לא לב"ח כדאמרי' בפ"ק דקידושין
 גבי הענקת עבד ואם ה"ל לך ולכל דהתי' מקמתך ב"ח
 בכלל כדאיתא בפ"ק דגיטין ע"ש א"כ ב"ח מקרי באי
 כחו ומקרי' ד"ח א"כ ו"ב כ' על שטר שנתחייב לו
 ולבאי כחו הכל הם מת פטור מליחן לורשו והעירו
 העדים ששטרו בפי' גס מכ"ח כ' העפ"י שאינו כחוב
 כשטר הלא פטור מהורשים לא בעדין נסנה שעבוד
 הכעל חוב קיים הלא פטרו מורשים וכו' ע"ש ב"ח דלו משנ'
 טפי לולא לב"ח ומ"ש ולבאי כחו הוי על מקבל מתנה
 ע"ש ב' ונה' דק"ל דב"ח נמי הוי באי כחו הלא דהעדים
 כהמניס' לו שפטור'גם מכ"ח ובאי כחו ה"ד מקבל מתנה
 וכו' עוד מהרש"ך ע"ש דה"ג ר"ל וירשו לה משמע כחו'
 אשתו מ"מ בכ"ד דהין לו הלא וירש ה"ל דכתו' אשתו
 בכלל יורשו דה"ג דהמרי' בפ"י דקרו' לקד' כרה בני
 כדכתוב ובני פלוה הליא'ב הכא כיון דה"ל דקרו' חנישי
 לכתו' אשה כל ירושה משום דהין נכחי' הלא לאחר מיתה
 כמו הירשה ה"כ כשפטרו מלפרוע לורשו כוונתו בין
 על הורש מלך קורבא בין על כה' אשתו שנתנת לאח"מ
 כמו יורש ע"ש

ל"א דין י"ח

מת לוח כחי מלוח וכו' כ' הכ"ח
 באמנות סתם שלא כתב בו בפי'
 שפטר אותו ואת יורשו הלא כתב בסתם פטר אותו אבל
 ודאי דמו'ו' שכתוב שהאמנו עליו ועל הכלים מכחו
 דה"ל ב' הלא שהלוח האמנו למלוח עליו ה"כ היה מלוח
 חייב שבועה לורשו לוח וכו'ן שמת מלוח הין אמס' לולא
 הור'גובין יורשי המלוח אפי' בשבועה ע"ש וכ"כ הסמ"ע
 והש"ך ע"ש וכן מוכח בהד"ח בס"פ כל הנשבעין דפרכי'

לרב ושמואל מרתקן אבל יורשו משביעין אותה ואת
 יורשיה וכו' אלמא אפי' כתב לה נדר ושבועה הין לי עלך
 דהוא חינו יכול להשביעה כיון דירשו וכולום להשביעה
 אם מתה הוי' אמרי' הין אמס' ל' אבל ואם האמנו את
 המלוח עליו ועל יורשו אפי' לא האמנו את יורשו המלוח
 ומת לוח ואח"כ מלוח יורשי המלוח גובי' מורשו הלוה
 כשבועה שלא פקדנו אכא וכו' ומ"ש הטור לפיכך וכו'
 אם כתבו לו שפטר אותו והבאים מכחו ממנו ומבאי כחו
 נוטלים יורשי המלוח בלא שבועה כבר כ' הפרישה דלא
 נקט שפטר אותו והבאים מכחו הלא כדי לכתוב שירשו
 המלוח גובי' בלא שבועה לאפקוי' אם לא כתבו הבאים
 מכחו דהוי' לריב' לושבע' שלא פקדנו הכה וכו' וב"כ
 בהד"ח הטור סי' ק"ח ס"כ ד' ו"ל אבל יש נאמטת בשטר
 שהאמנו לוח למלוח עליו ועל כחי כחו נשבעים יורשים
 ונוטלים וכו' אבל אם האמנו גם לבני המלוח נוטלין בלא
 שבועה וכו' וכו' ה' ככה"ג שם אפטר שטעמו דאפי' ד
 דפטור בפי' לא מהני לורשים אם מת לוח בניו מלוח
 מהני משום דלא דייגי' תרי קולי קולא כרב ושמואל וקולא
 דאכא שאול וכן כרזה דעת הכ"ח אבל האמת וכו' ע"ש כ'
 ולא דק דאי נאמנות מפרש שהאמנו גם לורשי המלוח
 לא מהני לורשים אם מת לוח ואח"כ מלוח דגובי' יורשי
 המלוח לרי'ן שבועה דלא עבדי' תרי קולי חלו דייגי'
 כר"ה דגובי' מיהא בשבועה כמ"ש בעל המחור ובעל
 התדומות שער י"ד ח"ב סי' ת' ע"ש וא"כ הטור שכ'
 נוטלים בלא שבועה ס"ל דפטור בפי' מהני לורשים וכ"כ
 הפרישה שם נוטל בלא שבועה קמ"ל ביה דלא קי"ל
 כחכמי כרבונ' ע"ש וכן דעת הכ"ח ע"כ ומה שהק' מדברי
 רבי' שכ' ונאמנות מועיל אף לירשים ובא"ע סי' כ"ט
 כ' דאינו מועיל לבני יורשים ו"ל פק בעל שכ' פטור
 לאשתו ובין לוח שכתב פטור למלוח ונאמ' דאפי' למ"ד
 דלא מהני נאמנות וכו' הרי'ה'ה'ין דעת הטור דפיטור
 בפי' מהני לורשים הלא שבו'ה' הוי' דאפי' למ"ד דלא
 מהני נאמנות וכו' מ"מ הנה' לוח ואח"כ מת מלוח
 נשבעים הירשים ונוטלים וא' אמרי' הין אמס' ל' ומ"ש
 דמ"ה בהנה' בא"ע סי' ג' ו"ו ח"ו וכו' אבל אם מתה
 יורשיה נוטלים כחוב' בלא שבועה כ' הט"ז שם פי' דבזה
 שפטר' בפי' ה"ה הין אמס' ל' וכו' ונ"ל שעב"פ לריב'ים
 לושבע' שלא פקדנו וכו' ע"ש וכו' כתבו הריב"ש סי'
 קס"ט בסופה ע"ש וכ"כ הרשב"ך בהשו"ן סי' ק"ג ע"ש
 בפי' הכתובים דף ס"א דנשבעים שלא פקדנו וכו' ונוטלין
 וכן מביאר בדברי בעל המחור בס"פ כל הנשבעים
 ובעה"ת שער י"ד ע"ש וה"כ הטור שכ' נוטלים בלא
 שבועה ס"ל דפיטור בפי' מהני לורשים הלא דאם לא
 האמנו את יורשי המלוח רק האמנו אותו עליו ועל יורשו
 כיון שהמלוח עלמו היה נכרע מורשי הלוה בלא שבועה
 אם מת יורשו גובי' מיהא כשבועה אבל אם לא האמנו
 על יורשו רק עליו ודאי דאם מת המלוח הין יורשי גובי'
 דהין אמס' ל' ובס"פ מו' שמת כמשנת דעל' היות עליו
 ועל אשתו וכו' שכ' התו' ז"ל וכה"ה נכסים כחוקת' ק'
 לרי"ל טעמא דחוקה ת"ל שאינם יכולים להיות כחוק'
 יורשי אשה לפי שהיא לריב' לושבע' על כתובתה והין
 אמס' ל' וכו' ומ"ל כנון שפטר' משבועה אבל וכו' וב"כ
 הכ"י בשם הריטב"א ע"ש נראה דהיינו שפטר' ממנו
 ומורשו דנפרעין מורשו בלא שבועה וה"כ הרמ"ה שם
 קו' י"ג ו"ל ומשכחת לה כנון שפטר' ואת יורשי' קורס
 לבן מן השבועה ממנו ומורשו כנון שכתב לה נדר
 ושבועה הין לי ולורשי' ולבאים ברשותי עלך ועל יורשיך
 ועל

ועל הכלים בראשון וכו' ע"ש וכבר כתבתי דה"ל לא
 האמין את יורשיה רק האמין אותה עליו ועל יורשיו ומת
 הלזה והא"כ המלוה יורשי המלוה גובי' מיורשי הלוה ולא
 שייך ה"ל המ"ל כיון שהמלוה עלמו כפרע מיורשי הלוה
 בלא שבועה אלא דלריכוס לישבע שלא פקדנו וכו' אבל
 אם האמין גם את יורשיה נגד יורשיו גובי' מהם בלא
 שבועה וה"ל כמהר"ה סו' קל"ב וכבר דחה אה"ו
 מהרש"ם ח"ה סו' קל"ו דטעמא מאי אמרי' אלמנה
 שלא נשבעה ומתה ה"ל יורשי' יורשים כתו' משום דה"ל
 אמת"ל אבל כשאמנה הבעל אינה מורשה שבועה רק
 גמון לכד ועם שזה דבר ברור ה"ל לך ראוה גמורה שכ'
 הכ"י כפ' כל הנשבעים דא"ס נאמנות כשטר כתו' וכו'
 עבדי' כר' הלעזר ור"א אמר שורשי' נשבעין וגובי' וכו'
 ע"ש וה"ל ראוה דכרי הכ"ל דמייורי כנאמנות מפורש
 למלוה וליורשיו על הלוה ועל יורשיו

ל"ב כתב הריב"ש סי' ע"א דאם היתה משכונה
 מוחזקת ביד המלוה כחייבו כשמת לוה
 הוא גובה מיורשים בלא שבועה כדאמרי' בר"פ אע"פ
 יחד לה ארעה וכו' לא חיישי' ללררי כיון דיחד וגובה בלא
 שבועה אע"פ שאין משכון ממם מוחזק בידה וכו' ש"כאן
 שהיא משכין מוחזק ביד המלוה דנוטל אותה בלא שבועה
 וכו' והש"ך כסו' ק"ח כתב לע"ד לאו ראוה היא רכבר
 כתב בעל העיטור דכתובה שאני דלא נתנה לגבות מחיים
 אבל כ"ח בשבועה וכו' כ"ה ה"ה ש"פ כ"ה בשם הרמב"ד
 וכו' ע"ש והתו' בכתב דק"ח ד"ה וכו' אומרים וכו'
 כתבו"ל ק"ל ל"ל ל"ל ל"ל כהוקת יורשי הבעל למ"ל טעמא
 דמוקתן ת"ל שאינם יכולים להיות בחוקת יורשי האשה
 לפי שהיא לריכה שבועה על כחוקתה וה"ל אדם מוריש
 שבועה לכבו' ומינין למומר כגון שנפטרה משבועה הכל
 לא משבע הכוונ' אבל לכתוב כגון שחד לה קרקע
 וד' מרנה דפטורה משבועה דה"כ כי מקשו' מכמה
 ברייתות כפ' כל הנשבעין ופריך נמי מכרייתא דמוקו
 ככ"ש לישני ליה כגון שיחד לה ארעה כד' מלרנא מ"ר
 עכ"ל ונראה דס"ל דגם כבעל חוב אם יחד לו קרקע
 כפרעין מיתומים בלא שבועה מדב' ופריך נמי מכרייתא
 דמוקו ככ"ש לישני ליה כגון שיחד וכו' וההיא מוורי כבעל
 חוב וכו' ל"ל למת דחקו' לאוקימא כר"ש ולא משני בייחד
 לה קרקע ואפי' דהתו' לטעמא כשבועת דף מ"ה ח"ל
 זכי מה כיון לפיגס שטרו וכו' וא"ת תק"ל אמת' דהכ"ה
 ליפרע מנכסיו יתומים לא יפרע אלא כשבועה וטעמא
 משום דלמא' הו' הוא אבוהון קיים הוה טעין ואמר אשתבע
 לי אלמא' מ"ו משתבע ליה מיהו כר"ה דטעמא נלו' מ"ה
 הוה דאפי' ל"מ אבוהון טעין טעני' ליהמי דכפ' הכותב
 אמרי' כתב לאשתו נקי נדר נקי שבועה לא תפרע מן
 היתומים אלא כשבועה אלמא' עכור רבנן תקנתא ליהמי
 הפי' כמקום שאין האב יכול להשביע עכ"ל וה"ל יחד
 לה קרקע גובה ממנו בלא שבועה אבל מן היתומים לא
 תפרע אלא כשבועה דאפי' כמקום שאין האב יכול
 להשביע הקטן רבנן שלא לפרוע מן היתומים אלא
 כשבועה אבל רש"י כפ' הכותב כ' מנכסיו משעבדים
 משום דאי הוה גבי מן הלוה גופיה חוק טעין אשתבע
 לי דלא פרעתי אמרי' בשבועות דמשבעי' ליה אבל
 בשבול לקוחות חנן טעני' וכו' דפחת' פוק לאלם הוא
 ומנכסיו יתומים ונפרע שלא בפניו כולו משום ה"ט
 ע"ש וכ"כ בעל התרומות שער ל"ח ע"ש ה"כ כמקום
 שאין האב יכול להשביע גובה מן היתומים בלא שבועה
 והוא דבתב' לה נדר ושבועה אין ליעלוך דלא תפרע

אלא כשבועה מביחד כתשו' מהר"ם לם' משפטים סי'
 ל"ח דהא דנבי נאמנות טועמי' לורשים כיון דהם לא הוה
 נאמנות לא הוה נוטל בעל השטר אלא כשבועה השתא
 נמי לגבי יורשים דלכא נאמנות טעני' להם שמה פרע
 דלא האמינו אלא לגבי יורשיה שידע שאין מכחישיה כפנו
 אבל מיהומים דה"ל מי שמכחישו ולא האמינו ולכך לא
 יגבה אלא כשבועה מש"כ בייחד לה קרקע וכו' ב' הא
 דמוקו כרייתא ככ"ש ולא מוקי לה בייחד לה קרקע כ"ל
 כיון כתיבה לכ"ל ועיין כפ' פרו דה"ל דקו' כ"י

ל"ג דין י"ט אין נאמנות מועיל לגבי לקוחות
 וכו' הרה"ש כתשו' כלל ע"ה סי'
 ח' כתב כיון דפלוגי בה רבנותא מפקי' ממנן עד שיכניג
 המלוה ע"ש וכבר תמה ה' כנה"ג ח"ב סו' כ"ה על
 מהר"ם ט"ו ח"א סו' קכ"ה שלמד מרבנו הרה"ש כפ'
 הכותב דפלוגתא דת"ק ור"ש רלא עכ"ל עובדא לחייב
 שבועה וכו' דאדרכתא משם ראוה דאם אינו תפוס במשכון
 חייב כתובע' כתובת' יורשיו משביעין אותה וכו' הרה"ש
 כתשו' וכו' ע"ש ולא דק דהא דאמר ר"ש דאם תובעת
 כתובתה היורשים משביעין אותה לא מס' לריכה לישבע
 הלא דס"ל כהכא שחול דה"ל פיטור כפ' נגד היורשים
 לא יועיל ונגד תקנת חכמים דלא תפרע מנכסיה ומימי
 אלא כשבועה ולא קו' ל' כותיה ומ"מ כספק דשבועה
 להוציא לא שמעו' לא לפטור ולא לחייב ומ"ש דלא עבדי'
 עובדא לחייב שבועה ה"ד כותיה חובענה כתובתה על
 שבע' חנוני' ואפטרו' מיהו' כבר כתב הרה"ש כתשו'
 דספק פלוגתא אין להוציא ממנו עד שיכבע המלוה וכו'
 הרה"ש כפ' הכותב גבי בעיני דפוגמת כסוכתה כעדים
 וכו' דלא אפשר הלכך לא תפרע אלא כשבועה וכן ק"ל
 כסו' פ"ד ע"ש ככ"י וס"ב ראוה כתשו' בעיניו סו' ק"כ
 תו' דברו מהר"ם ט' דמורה כה' ע"ש כ"ב הש"ך ב"ח
 דפלוגתא דה"ס הפס' מלוה מלקוחות ולא רבה לישבע
 אפשר דגם הרה"ש מורה דהשתא הו' חומרא' ללקוחות
 שהם החובעים ע"ש וכו' כ' מסרי' קו' שרש"ב כאומר
 פרוכחול והוה ליואבר דפלוני רביותא חס' המלוה נתמן
 בלא שבע' שאין ביהוי לכוף את הלוה עד שיכבע המלוה
 דהממע' ה' אבל חס' הפס' המלוה ודאמר קו' ל"כ ד' דה"ל
 בלא שבועה נראה לע"ד שלא יוס' כח כוונתו להוציא מיד
 המלוה וכו' ע"ש ולבאורם בלא"ה כל מי שאיב' שבועה
 דרכן פיגס שטרו וכו' אם תפס ולא רצה לישבע לא
 מפקי' מניה כמביאר כסו' פ"א וכו' הש"ך שם כן דעת
 הר"ש וס' הרמב"ן וכו' כפ' הביטובין פ' המחר כה"ס
 סו' ל"ו סו' כ' כסתא וכן עיקר ע"ש וה"כ פרוכחול סו' ל'
 והכד הפי' למ"ד דלריך לישבע אם תפס המלוה ולא רצה
 לישבע אין מוציאין וה"כ לגבי לקוחות אם תפס המלוה
 ולא רצה לישבע אפשר דלכ"ע אין מוציאין מידו והריב"ש
 כסו' ק"ה בתב' גבי חשור דגם הרמב"ם לא ס"ל כפסוד
 פוגס שטרו דמפסיד אלא משום דהנבע טועין כד' לכך
 נשבע ונפטור אבל יורשים שטועטין ספק רזין יכולים
 לישבע נוטל מהם החובע בלא שבועה ע"ש ח"כ כיון
 דכל מי שאיב' שביעה ותפס מן הלוה ולא רצה לישבע
 אין מוציאין מיהו' כ"ש לגבי לקוחות והיורשים דטועטין
 שמה ואם תפסולא רצה לישבע דה"ל מוציאין מיהו' אך ק'
 דהא קו' ל' דטענת היורשים חשבי' לה כבירא דכפ' האשה
 שנתארמלה אמרי' דלא חמר ר"ג מאשרתתני נאסתני
 נאסתני וכו' אלא ככרו ושתא' אבל ככרו וכו' לא וכתב'
 הרה"ש ואלמנה נמי חשיב טענת היורשים כיון דטעני'
 ליתמי כל מה דמצי אבוהון למעטין וכו' וכו' בירוש' ע"ש

והטור כס' ל"ב כת' החשוד על הסבועה ומוז'ו סט'
 על התחומים כיון שאי' יכול לישבע מפסיד וכ' הכ"ח
 דגם להרחיב דוהרמ' ה' דס' ל' דכפונם שטרם שהיה השוד
 כוונ' בלא סבועה חינו גרסה מהתחומים וכ' דעת מרן
 ש"ע ע"ש כסמ"ע מיהו לענין תפיסה אם תפס ולא רצה
 לישבע אפי' מיורשים ומלקוחות הין מולאין מיהו וכמ"ס
 מרן בא"ה סי' כ"ו סי' א' כל הלו' השכועו' וכו' ואם קדמה
 והפסה מעות ואינה רוצה לישבע לה מפקי' מונה ע"ס
 והוכרו שם לגבות מיורשים ולטרודק מלקוחות מיהו ה"ד
 אם תפסה מעות הכל מטלטלין לה כמ"ס ע"כ כ"ס ע"ס

ל"ד כתב

הכ"ח כס' פ"ב דאם מת המלוה
 כשבעין יורשים שלא פקדנו ונכון
 מלקוחות ולא אמרו' הין אדם מוריש סבועה לבניו כיון
 דסבועה זו אינה מדינה אלא מתחש' רמאות ע"ס וכן
 מביא' בתשו' הר"ה ש' הביאו מרן הכ"ו כס' זה וכן פ'
 בתשו' בות יסודה ח"ב סי' י"ד ע"ש מיהו לדעת הר"ט כ'
 בחי' כפ' הכותב דלמ"ד הנאמנות לא מהנו ליורשים
 אם מת לזה וה"ל כ' מלוה הין יורשים נכון דאמרו'
 אהמ"ס ל' דריוני' הרי חמרו' וכתב' ה' תקיבות משפט
 דקפ' א' שהר"ו דוידל קדישקש בחי' הסכים עם הר"ט כ'
 וכן דעת רבו הר"ה וכתב' ה' ערות כיעקב סי' ד' שכן
 נראה דעת בעל העיטור כדוני נאמנו' א"כ ודאי המוחזק
 יכול לומר קי' ל' כוותיהו ע"ש כ"ו א"ל דכ"ס פ' כל השכועין
 דפרכי' לרב ושמואל מדתניא ופה כס' הבן וכו' ודחק
 לאוקמה ככ"ס וא"ל לוקמה כסמ"ס הנאמנות על יורשי
 והתיר ככ"ס דגם נאמנות מפורש לא מהניא לגבי יורש
 ולעולם החב' נשבע אבל אם מת יורשו נכון כשכועה
 שלא פקדנו וכו' דכבר כתב הרשב"א בתשו' סי' הטעם
 דלא ריוני' תרו קולו וכו' משום דר"ה ס' ל' יורשים כשבעין
 שלא פקדנו וכו' ונזכר לה אמרו' הין אדם מוריש סבועה
 לבניו וריוני' דעבד' בותיה עכ"ד והכו' דלא לוקיף עלה
 וכו' ע"ש ה"כ לרב ושמואל דמדינה הין אדם ל' ס"כ
 כנאמנות מפורש לקב"ל דלא מהני לגבי יורשים אם
 מת המלוה הין יורשו נכון דהין אהמ"ס ל' ה"כ ליהדור
 מוכרח לאוקמי' ברייתא דשה כח הבן כב"ס דה"ל מיוני
 כנאמנות מפורש על יורשו לרבין המלוה גובה מיורשים
 בלא סבועה ולא כ' ש' ופה כח החב' דגובה מיורשי' כשבו'
 אבל הבן אינו גובה כלל דהין אהמ"ס ל' אבל למסקנא
 דלכתחיל ה"ד דריוני' כרב ושמואל והכו' דלא לוקיף עלה
 וכו' לא לחוד לאוקמי' בריית' ככ"ס אלא דמיוני כנאמנות
 דקפ' ה' המלוה אינו גובה מהיורשים כשכו' היורשים נכון
 מיהו כשכועה שלא פקדנו וכו' וה"כ נראה דה"ל דין ל'
 דנאמנות מפור' אינו מועיל לגבי לקוחות אם מת המלוה
 הין יורשים טורפים מהלקוחות מה"ט דהין אהמ"ס ל'

כתב

הרשב"א ח' כפ' הכותב וז' לכל הנאונים בולם
 הסקיטי וכן דעת הרמב"ם דלגבי יורשים
 מהני נאמנות אבל לא לגבי לקוחות דכשלתא יורש כרעא
 דאבוה וקוי' באלו הנכסים כרשות ליה עלמא בשעת
 נוביגיא משא' כ' בלקוחות ומ"ס כמזנה שהאזים כרשותו
 הין משבעין אותו חינו ר"ל לקוחות הלא כנון תפוטופוס
 שמוכה על נכסיו א"כ שנתן נכסיו במתן ש"מ דיורשים
 שוי' רבין ה"ל שמכר הו' כן נכסיו כמתנת כרי מהיורש
 ולאחר מיתה כלומר שכול' לחזור בו בחייו וכו' עכ"ל ונה'
 דס' ל' דמתנת כרי מהיורש אם לא לחזור בו דניח' כמתנת
 ש"מ דהו' כרושה אבל אם חמר מהיורש ולאחר מיתה סת'
 קנה הנוק' מהיורש והפירות לאחר מיתה ורינח' בלקוחות
 דמהני נאמנות ועיין להרמב"ן כס' הושת' קי' ל"ח וכן

מלאהו כס' ה' ולמליעא דר"ט ע"כ שכתב כשם תלמודי
 הר"ק דמתנה דמהיורש אם לא לחזור בו ע"ד לאחר מיתה
 אם היה חייב לב"ח או לכתובת אשה ומנונית יורשו
 ממנה שהרי שעבר כל נכסיו שים לו וכולת בהם והריוש
 לו וכולת כזה המתנה לחזור בה כיון דהין נגמרת ע"ד
 לאחר מיתה וכ"כ הגמ"ר בפ"ק דכתובות בשם הר"י
 מהיבדא ע"ש אלמא אע"ג דהו' טורפו' ממשיבדידי
 מתנה דמהיורש אם לא לחזור בו כיון דכול' לחזור כולא
 נגמרת ע"ד לאחר מיתה דינה כמתנת ש"מ דהו' כרושה
 וכן דאיתו להריושה כס' רנ"כ שב"ב ע"ש וה"כ כ' לנכדי
 נאמנות מהני לגבות בלא סבועה ממתנת ש"מ או
 ממתנת דמהיורש אם לא לחזור'

ל"ה דין ב'

י"א שאין נאמנות מועיל אלא
 לנפרע בפניו וכו' הרשב"ה והר"ה ע'
 ס' ל' דנאמנו' סתם מהני אפי' לנפרע שלא בפניו כמביא'
 בטור והכ"ו סי' ק"ו ע"ש והרשב"ז ח' כ' כ' סי' השפ' ד"כ'
 ו' ל' ולענין הנאמנות ית' בו ג' חלוקות אם כה ליבד'
 שלא בפניו מועיל הנאמנות ואינו חייב סבועה ואם כה
 לנפרע מן התחומים הין מועיל הנאמנות שכבר וליו'
 הנכסים מרשות הבעלים ונכנסו לרשות התחומים וה"ל
 כה לנפרע מן הלקוחות פלוגתא דרבנותא ומסתבר
 דמשבעי' אותו שאם האמינו על עצמו לא האמינו על
 הלקוחות וכן דאוי' לחון וכן דעת הר"ק עכ"ל ומ"ס דהין
 נאמנות מועיל לגבי יחומים ולגבי לקוחות פלוגתא
 דרבנותא וכו' דבריו חמיהם דנאמנות סתם דלא מהני
 לגבי יחומים כ"ש דלא מהני לגבי לקוחות ופלוגתא
 דרבנותא היא כנאמנות מפורש לגבי הלקוחות שהרי
 הרו"ה בפ' הכותב והראב"ד כס' תמים דעים סי' רנ"ח
 דק"ג ה' ע"כ הק' על הר"ק מדתקן נדרו שכועה הין לי
 ולא ליורשי' ולא לכא"ס כרשותי לא עליון ולא על יורשי' ולא
 על הכא"ס כרשותך חינו יכול' לא הוא ולא יורשו ולא
 הכא"ס כרשותו וכו' ומפורש בתוספתא הכא"ס כרשותה
 כל שמכרה או שנתנה להם וה"ל הכא"ס כרשותו כל שמכר
 או שנתן להם וכ' כ"ד ר"ח הביאו הרמב"ן במלחמות כשם
 וש' מו' שאומר ע"ש אלמא לקוחות כיורשים דנאמנות סתם
 לא נהבגינאמנות מפורש מהני אבל הנאונים והר"ק
 והרמב"ם ס' ל' דנאמנות מפורש מהני לגבי יורשים ולא
 מהני לגבי לקוחות ע"ש במלחמות ובס' הזכות סי' ל"ח
 וכן מביאר ברבנו' הטור ועיין בהש"ך סי' פ"ב סק"ס
 ומ"ס הרשב"ז דנאמנות סתם מהני לנפרע שלא בפניו לא
 זכר שה"ג כ' פלוגתא דרבנותא דהרמב"ן במלחמות
 ובס' הזכות ובעה"ט ס' ל' דהין נאמנו' סתם מועיל לפרוע
 שלא בפניו וכ"כ כס' ה"ז לכתו' סוף דף פ"ד כשם רוב"ס
 שכן דעת רוב הנאונים ע"ש וכ"כ הרמב"ן שכן מלא
 בגליוני הראשונים ע"ש

ל"ו דין ב"א

אכל לריק לישבע שהוא פרוע וכו'
 בעה"ת שער כ"ו סי' ד' נסתפק
 במלוה ע"פ שא"ל כן אם קאמן בלא שום סבועה ע"ש
 וגראה דמסבועת היסת גראה דפטור דה"ל כ' למיהו אהני
 נאמנות בלא"ה פטור הוא כשכועה כמ"ס בעה"ת שם
 כנאמנות למלוה כשטר דנוטל בלא סבועה מה"ט דהל"כ
 למתו אהני נאמנות אלא אם יש ע"ה' שלא פרע שלא זיה
 ירו' מתחת ידו דעד' ה' מחייבו סבועה דאורוותא ואע"ג
 דסהם נאמנות למלוה אפי' בעפ"ו ליעול בלא סבועה
 משמע הוינו דכיון שהיה הלוה נשבע ופטור וה"ה האמינו
 למלוה להוציא ממון ממנו אמרו' דמתאמא האמינו לגמרי
 אבל כנאמנות ללוה אמרו' דהאמינו לנפרע בלא סבועה

ביון דכלה"ח היה פעור אע"ג דהיה חייב שבועה הוסיף
 ואם לא רלה לושבע און יורדון לכסיו מ"ה האמנו הכל
 נכר עד ח' דמחוייבו שבועה דארוייתא ואם לא רלה לושבע
 יורדון לכסיו לא האמנו להפסיד עמון וכן כסטר בעד
 ח' למאי דקי"ל בסו"כ דאם טען פרעתו דהוי מחוייב
 שבועה שחיל"מ גרסה דאם האינון המלוה ללוה לומר
 פרעתו האמנו לכטל השטר דהוי כאלו מלוה ע"פ
 דנשבע הוסיף ונפטר

ל"ז אין

המלוה טורף כשטר זה מלקוחות דחיישי'
 לקניניה וכו' ח"ס י"ב כ"ח אמר כשטר בלא
 האמנות י"ל חס טוענין כשבלו שמה שגור זה פרוע
 ואפי' הלוה מורה חיישי' לקניניה והרמב"ם פ"כ מה'
 מלוה דין' כ' וכן מי שיש עליו שט"ח והודק לאחד
 מעלמו כחוב אחר חס האין לו נכסים כדי שיגבו שניהם
 גובה בעל השטר בלבד שלא יעשו קניניה ע"ז וכ"כ
 המ"מ והיון שם עירוי הלוואה וכו' משמע דאם יש שם עירוי
 הלוואה אע"ג דיוכל לומר פרעתו חס הורה שלא פרע כיון
 דכריח כחוייבא וספק כפירעון לא חיישי' לקניניה דרז"ח
 כשאין עירוי הלוואה דספק כחוייבא חיישי' לקניניה והרו
 גבי יורשים עם היורשים ב' הטור בסו"ק ח' דאם אין
 יורשים טוענין כטובלים וירשי המלוה בלא שבועה לפי שאין
 טוענין לירשי הלוה לחוב לירשי המלוה וכו' וכ' הפרוש
 ברה"ה דה"ד כשיש רגלים לדבר שחייב לו כגון שהלוהו
 בפני עדים חלה שאין יורשים חס פרעו וכו' וכה"ג אמרו'
 בפ' הכותב כיתומים מן היתומים דפרעוים כשבועה
 אר"י ל"ג חלה שאמרתי ויתומים ח"ל אבא לותי ופרעתו
 אבל אמרו ח"ל הבא לא לותי חף כשבועה וכו' המ"פ דס"ל
 דדוקא אמר לותי ופרעתו כיון דא כה רגלים לדבר הונו
 באמנ' אפי' כשבועה הכל כהומר לא ליתו כלל האינון והתם
 גמ' אררבה בל החומר לא ליתו כהומר לא פרעתו משום
 דמלוה כשטר הוא הכל כמלוה ע"פ מתקל' כן דאם אין
 רגלים לדבר לא יפרעו הכל כשיש ערום שלוח כיון שיש
 רגלים לדבר אין טוענין לירשים שמה פרע וכו' ע"ג
 וס"ג שיש עירוי הלוואה חפי' אין יורשים חס פרעו או לא
 ביון שיש רגלים לדבר אין טוענין לבעל השטר שמה פרע
 לחוב לכ"ח האחר ודוקא כשיש עירוי הלוואה דספק דחייב
 חיישי' לקניניה וכה"ג קו"ל בסו"ע"ה דזומר אינו יודע
 חס הלויתני פטור אבל הזומר הלויתני וחינו יודע חס
 פרעתו חייב ע"ג שגם הרמ"ה והטור דס"ל דאפי' יש
 גדרים על ההלוואה ולא טענו הם אנו טעני' להו וכן
 פסק מרן בסו"ק ח' ע"ג ח"ד לגבי יורשים אבל לגבי
 כ"ח שהורה הלוה שלא פרע לא חיישי' לקניניה אבל הש"ך
 סו"ל ט"כח על המ"מ דלאו דוקא דה"ה כשיש שם עירוי
 סלחה והלוואו סתם שיכול לומר פרעתו לאשקו חס
 ההלוואה תד' זמנו או שה"ל אל תפרעני חלה בעדים ע"ג
 ונראה דס"ל דאם יש עירוי הלוואה ואל"ל תפרעני חלה
 בעדים ח' טוענים לבעל השטר שמה קיים תנאו ופרע
 חוב האחר לפני עדים והלבו למ' הובכר ב' הר"ה שכתשו'
 דחי' טוענין משום דמכאן ולהב"ה הוא גובה והה"ד
 בסוף כלל כ"ח כמו שטוענין לירש וללוקח כך טוענין
 לכ"ח שנשתכרו לו הנכסם בכר תי' ה' מ"ח כנומין
 דהתם מירי שכר יורד המלוה לכסו הלוה והחזיק בהם
 ואח"כ בא המערער ובער לך טוענין לו והו'
 גע' און ממנו אבל בכלל ט' מירי שהב"ח ומערער
 באו שניהם בא' והביאום כנה"ג בסו"ק מ'ו הנב"י חות
 ע"ז ע"ש וכן הסכים הר"ה פ"ח מטה אחרן סו"ק ט"ע ע"ג
 וכו' ס"ג חס יש עירוי הלוואה בתנאו ח"ל תפרעני חלה

בעדים ח' טוענין לבעל השטר שמה הלוואה פרע פפנו
 עדים והלבו למ' ח' דקי"ל שטר העומר לגבות להו כגבו
 דמנו והו' טוענין לכ"ח כשאינו מוחזק ואפי' דכל שיש
 עירוי הלוואה חפי' הלוואה סתם דיכול לומר פרעתו כיון
 דכריח כחוייבא וספק כפירעון ח' טוענין לבעל השטר
 מה"ט ולה חיישי' לקניניה חלה כשיש ספק בהלוואה הכל
 כתשו' הראב"ד ש"כ כע"ה"ת בער"ס ה' והטור סו"ק ד'
 מבוחר דאפי' יש עירוי הלוואה והלוה מודה שלא פרע
 חיישי' לקניניה וכו' מהר"מ ט"ח ח"ה סו"ק ד"ע ע"ג

ל"ח דין כ"ב ויש מי שאומר שחייבים לפרוע
 ח"כ הכיחו עדים וכו' נראה
 דאם אינם שם חלה ער ח' שאמר הלוה שהוא פרוע ניטל
 המלוה כשבועה דער ח' אינו פוטר מתמון דהוי קס
 חלה לשבועה ואע"ג דחי' המלוה יודע וחינו יכול להכחיש
 העד לא אמרו' מתוך שאינו יכול לושבע מפסוד דכרבר
 דלא ח"ל לירע לא אמרו' הכי כמ"ס ההוס' בר"ש הפרה
 בר"ס דאפי' צניק וכו' וז"ל ח"ה וחי' מחוייב שבועה וחינו
 יכול לושבע הוה וכו' ועוד חור' דלא דמיכלל דהא טעמא
 דמחוייב שבועה וחינו"מ מפ' בפ' כל הנשבעין וכו' ח"ה
 דכאב חייב לא ודענא דהו"ל לירע חס חייב לו מנה חס
 לאו הכל יורשים לח"ה"ל לירע במילי דהשתאון ומה"ט
 ח"ה כמו למפטר כשמעתין שא"ל לירע דבר זה חס
 משנחה יורה או קודם וכו' עכ"ל וכן הסכים מהר"ם
 בתשו' הארוכות סו"ק ר"ט ע"ג כוועיין בתשו' מהר"ם
 מפירוט סו"ק ה"ע ע"ג

סימן ע"ב

א' דין א' ויש מי שאומר דוקא לאחרים וכו' כ"כ
 הטור ויראה וכו' וכו' כ' הרי"ט ח"ה
 ח"ל מוסה"ד להשכירו לאחרים אבל לעצמו הו"מ שכירו
 חלה מרעתו של לוה כהמרי' גבי גבאי דאקס וכו' וכעין
 שאמרו כשומר חבירה בפ' ה"ה מלואות וכו' ונראה דס"ל
 כפירש"י בפ' ח"מ כשומר חבירה שם דמיהם מוכרם
 ומניח דמיהם ח"ה וכו' הרשב"ה שכן מהכתב מרדכי
 מתני' כל דבר שאינו עושה וחובל ומכר וכו' ח"ה הטור
 סו"ק רס"ז ס"ל כדעת הרמ"ה והר"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
 לעצמו והכא ס"ל דחיישי' לחשדא כמו שחי' הש"ך ע"ג
 זמן שכ' כשיש ויש מי שאומר וכו' כבר כ' הסמ"ע בסו"
 י"ו ס"ק ח"ה בסו"ל"ה ס"ק י"ד כל מקום שמלא דין שנה זכר
 ג' כשאר פסקים כותבו כשיש מי שאומר וכו' ע"ג
ב' דין ב' המלוה את הכירווי' המלוה את הגו'
 על המשכון בפ' כ"ג תניח וישראל
 שהלוה לזכרו על חמלו להחר הפסק אינו עובר עליו
 משום ר"מ אמרו עובר ומוקמו' לה כגון שהרהיבו ח"ה
 ופלגי בדרכי ופסק ת"ק כבר ישרא' משיר' הו"ה ס"ק ח'
 משכון אבל ישראל מגו' לא קני ד"מ סבר ק"ו ישראל
 מושראל קני ישראל מנכרי לא כ' שומרי' קו' שרש"ת
 כ' ח"ל דהין הבכור נוטל כי שנים כמ"ה של גו' שהיו
 על המשכון כדמסקי' בפ' יש נזילין שאין הבכור ניטל
 פי שנים חפי' כמלוה כשטר והע"ג דפסק שם רשב"ם
 וכו' ח' וכו' כרוך דמלוה שיש עליה משכון הבכור ניטל
 בה פי שנים מהחר ש"ט לדכריה' משו"ד"ח ח"ה ח"ה ח"ה
 וכמלוה של גו' אינו קונה לרבין דר"מ בפ' כל שעה
 ומסקמיה ח"ה למו' רהלכה כותיהו ולא בר"מ דיתור
 ורבי' ח"ה הרב"ם ועוד שהרי' המרדכי בפ' מ"ש ח"ה
 ש"מ שאמר הליתו לפ' כ' הביחסף קבלתי ממנו ח"ה

ממין דה"מ במלוא של ישראל וכו' וקרוב הרב בעיני דאפי' יש לגוי משכון ביד ישראל כמו הקפה דיש' מנוי לה קני משכון בדאמרי' כפ' כ"ס עכ"ל הרי בהדיא דיש' מנוי לה קני משכון והדבר קרוב בעיניו דאפי' לעיני מתנת ש"מ לא מהני וכו' ע"ש ולא רצה התרדמי בפ"ק דקדושין שב"ב דאם קודם תשה במשכון דאחרים מקודמת משום דקני מולך תהיה לתקן וכו' במשכון דישאל אבל במשכון של גוי לא כדאיתא בפ"כ שיהלכה ברכני ולא כר"מ ע"ש והכי תהיב"כ יב"ה ה"ה ס' כ"ח ופסקו מור"ם שס"כ"ב הרה"ש בפ"כ ו"ל ויש' שהלוי על הגוי על חמלו אחר הפסק הסוד כהנה מעורו נמו כשהרמינו הללו"ל מעכשו דהו"ל לא קני ושראל ק"ל כ"ה ד"ק דר"מ דיש' מנוי לה קני משכון וכו' וכ' בעה"ע דיוק' מהנה משכנו של נכרי ביד ישראל דרכות מותר למשכנו לוי' אחר באותו רבותי אע"פ שלא העמירו אלל נכרי ולא אמרי' השתכח דיש' הוא דשקיל רבות דהא לא קני ליה אלא הוכח דה"ל מעכשו וכו' הרי דבעה"ע והרא"ש והמרדכי פסקו כרבנן דיש' לא קני משכון מגוי ועיין ב"ד סו' קס"ט וכ"כ הנ"ל דיש' פ' הרבות גבי משכנתא באהרא דמשלוקו דהון הבכור טעל בה פי שנים במשכון הנכרי כיון דלא קני להו הפי' שלא כשעת הלוואתו וכו' ע"ש אבל הרמב"ם פ"ה מה' חמץ לא כתב המשנה ושראל שהלוי את הגוי על חמטו וכו' המ"מ דכראה שהוא פוסק כסתם משנה דישאל מגוי קונה משכון וכו' מ"ה"כ חייב באחריותו וכו' כ"ג כדעה הרי"ף שלא כ' סוף המשנה ע"ש וכ"כ רמב"ן בספרו דע"ב וז"ל וגוי שהרתין חמטו קנאו ושראל כי ישראל קונה משכון של חבירו וכו' ש של גוי וחייב ושר' לכער וכו' ע"ש

ומהר"ם מניח סי' ס"ו כתב תשו' מה"ר יצחק

דאפי' במלוא על המשכון של גוי הבכור טעל פי שנים וכח ה' כנה"ג בסו' רע"ח דמשמע אפי' לה הולט הפך מהרי"ק ע"ש וז"ל התשובה כ"ל שככור נוטל פי שנים אפי' במשכון של גוי וכו' והוא אמרי' ושר' מנוי לה קני משכון להתחייב באחריותו היינו לגרוע כח הגוי אבל לענין סויה הושר' קרוי מוחזק ק"ו השתא ושראל מיושר' קני מנוי לה כ"ש וכו' ג' אמרו התו' לענין מעמד שלשתן ועוד דאפי' ישראל מיושר' דאמרו דקני כר' יצחק הומור דאר"י במשכנו שלא כשעת הלוואתו כשעת הלוואתו מו' אמר' אלא אמרו' מאחר דשלא כשעת הל' את קני לגמרי כשעת הלוואה לפחות קני סויה קרוי של חמץ כיריך והיו משמע וכו' של גוי ושלום וכו' עכ"ל הרי דאפי' לא הולט המשכון ב' דישאל הו' מוחזק דאם הולט פשיטא דהא קני ליה לגמרי דאפי' בחמץ של ישראל המנושכין ביד גוי אע"ג דגוי לא קני משכון מיושר' לכ"ע א"ל מעכשו והגוי הומן ולא שדאו דהולט לגוי חייב עובר עליו ושר' למפרע כמבואר בפ"כ כ"ס ע"ש א"כ משכנו של גוי ביד ישראל שלא הולט אע"ג דק"ל כרבנן דיש' מנוי לה קני משכון להתחייב באחריותו סככור נוטל בו פי שנים מיהו נראה דה"ל לגבי ככור ששככורו בידו אפי' אינו קונה אותו מקרי מוחזק ולא דהו' כמ"ס הש"ך בסו' רע"ח סק"ז ו"ח מדכ' הטור כ"ס הרמב"ד דאפי' משכנתא באהרא דמשלוקו מקרי מוחזק ונה' רהוי כשנכזה גוף הקרקע והז' קרקע חון ב"ח קונה משכון והפ"ה מקרי מוחזק לגבי ככור וכו' כ' משכון מטלטלין דלא קני ליה ושר' ומה"ט ס"ל לרבנן דחמץ דנה' עבר עליו ושראל אע"ג דמקרי מוחזק והא' דמ"ל בסוף ע"ז גבי הלוקח כלים קדשים מגוי לרובים

טבילה אבל שאלו' לא משכנתא מני' וכו' והראב"ד והרשב"א פסקו דלריך טבילה כמבואר בהר"ן סס וכו' ד' סו' ק"ד ע"ש ק' למ"ד דיש' מנוי לה קני משכון פשיטא דלא עדיף משכון משאל דאפי' חייב פאונסיס א"ל טבילה ואע"ג דרין השומרים ליכא כנכסי הגוי דשוכר ושאל מגוי אינו חייב הרי אס לקח ישראל דהגוי כלים לעשות סחורה והשאלו ליש' חבירו א"ל טבילה משום דלא מתחייב ביד ראשון כמ"ס הלבוש סס א"כ אע"ג דהו' בשלו דחייב באונסיס א"ל טבילה וכו' ש במשכון של גוי דלא קנה ישראל כללו' מנ"א בסו' תמ"א כתב דהתם משום דנראה בשלג ע"ש ואין נראה דהרי שאלו' כשלו ואפי' לא נראה בשלו כמנו משכון הו' ק"ל כה"ס סו' י"ד שהשאל טלית מחבירו דאחר ל' ווס חייב לפי שנראה בשלו ע"ש וא"כ נומא' השאל כלו מגוי אחר ל' לריך להטבילו דנר' בשלו ועוד דא"כ אס לקח ישראל מגוי כלים לסחורה ומשכנס ליש' חבירו ודאי דלריך להטבילו דיש' מיושר' קונה משכון והו' בשלו אבל להרמב"ם דק"ל כר"מ דיש' מגוי קונה משכון נוחא כמ"ס הרמב"ם בפ"ה מה' אישות הו' בידו משכון על חוב שיש לו אלל אחרים וקידש בו אשת אע"פ שאינו שלו ה"ו מקודשת לפי שב"חיש לו מקנת קנין כניויו של משכון ע"ש ה"כ חון לו קנין גמור שהאשה מתקדשת במקנת קנין שיש לו כגוף המשכון וכן דהו' כש"ס דחייב בגניבה ואבירה וכן לענין חמץ עובר כב"ו אפי' כרבי שאין לו קנין אס חייב באחריותו דכתיב לא ימלא וקייט דמ"ל בלוקח כלים מגוי במשכון אס לרובים טבילה כהון דיש' מנוי לה קני משכון ויש לו קנת קנין בגופו הו' דלמא דוקא בקנין גמור לריך טבילה וכמעשה שהיו וכו' אס לקח ישראל מגוי כלים לסחורה ומשכנס ליש' חבירו אע"ג דישאל מישאל קנה משכון להרמב"ם שפסק לקולא א' לטבילה ושוכ' מלחיו בס' שבוילי הלקט סו' ר"ז סב' ח' לכו"ל בסוף של גוים הממושכנים ביד ישראל ה"ל טבילה וכו' אמנם לגזון אחר מלחיו גוי שמשכון לישאל כלו מתכות שראויים לסעודה לרובים טבילה דפשו' מר בר רב אשו' אמר אבא משכן ליה גוי כסא דכספא ואטבולו' וכו' וכ"כ גס רבי' ושעיה דלרובים טבילה וכן נראה לר' בנימין אחי נר"ו דלרובים טבילה דהא קי"ל דב"ח קונה משכון כדר' יצחק וכו' ואס קונה את של ישראל כ"ס שקונה את של גוי ה"כ הו' משכון בדיווה ורובים טבילה ואע"ג דהא דר' יצחק במשכון שלא כשעת הלוואה מיושר' מ"מ משכון שכשעת הלוואה קנוי לו יושר' שאינו בהשכ' חייב לו את העבטו כדאיתא בהמקל במלוא את חבירו למשכנו אס משכנו וחייב להחזיר לו כר"א שמשכנו שלא כשעת הלוואה אבל משכנו כשעת הלווא' אינו חייב להחזירו עכ"ל הרי דס"ל דישאל מגוי קונה משכון מק"ו ומה"ט לריך טבילה ותומא' עליו שב"כ דר"מ הוא דס"ל הו' אבל רבנן ס"ל דישאל מישאל הוא דקונה משכון מולך תהיה דקנה אבל ישראל מגוי אינו קונה משכון

וראיתי למהר"י באסן בתשו' סי' כ"ד ע"ש דמשכון

אפי' של גוי נקנת בחליפי' הו' כהנב דישאל מגוי קונה משכון ובמ"ס המ"מ דהרמב"ם הכו' ס"ל ע"ש וככה נתבאר דבעל העיטור והרמ"ש והמרדכי ומתרו' קו פסקו כת"ק דישאל מגוי לה קנה משכון וכן פסק הטור ומר"ן כה"ס סו' המ"מ דישאל טבילה לנכח על חמטו אפי' הרהיבו אללו' אס לא אמר מעכשו מותר לחתך הפסח ע"ש כב"ו וכן פסק רמ"ח באה"ע סו' כ"ח דמקדש במשכון של גוי אינה מקודשת ע"ש הרי אפי' לקולא קי"ל דישאל לא קנה משכון מגוי ולא חיישו לקירושיו

לקידושיו וכ"ש שלא להוציא ממנו וא"כ אינו נקנה בחלוטין
 או באגב וכ"כ ה' משפט דקח"ב סי' ט"ז דאפי' הוא
 חובו של גוי על המשכונת כ' המרדכי כפ"מ"ש קבלתי
 ממורי הר"א ממין דה"מ כהלוואת של ישראל אבל
 בהלוואת של גוי לא קנה במתנת שכ"מ וקרוכ בעוני
 הדבר הפי' יש משכון לגוי ביד ישראל וישראל לא
 קנה משכון וכו' וה"כ ב"ש במתנת בריא ואפי' והיה חולק
 הורש שהוא המוחזק וכול לומר ק"ל כותבי החר שחין
 כל חכמי ישראל חולקי' עליו וכו' ע"ש ולא זכר הרמב"ם
 ס"ל דישאל מגוי קונה משכון וכו' ה"ר יצחק ח"ו ס"ל
 דהכבוד נוטל פי' ב' הפי' במשכון של גוי דאע"ג דישאל
 מגוי לא קנה משכון להתחייב היינו לגרוע כח הגוי הכל
 לענין שיהא ישראל קרוי מוחזק ק"ו השתא וכו' ופסקו
 רמ"א כסו' רע"ח ונמשך אחריו ה' שארית ווסק' סי' כ"ו
 ע"ש אבל רוב הפוסקים ס"ל דישאל מגוי לא קנה משכון
 וא"כ לא נקנה בחלוטין ובאגב ולא במתנת שכ"מ ואפי'
 דרוקא לגבי כבוד מקרי מוחזק הנוטל כו' פי' ב' אבל לכל
 קנין חין מצינו ממון מספק והרו הפי' לקולא ק"ל דחין
 חוששין לקידושיו וכ"ש שלא להוציא ממנו וכ"ש דלא קנס
 ישראל מגוי שלא יתחייב באחריותו ועיין בהקמ"ע סק"ד
 והש"ך סקכ"א

ג' בין

שמשכנו אחר שהלוהו וכו' דעת רש"י במשכנו
 אחר הלוואתו חייב חף כאונקוס דקנה לגמרי
 וכ"כ הרו"ה בפ' שבעת הדיונים ור' אפרים הביאו בעל
 התרומות שער מ"ט ח"ד וכן דעת הרמב"ד כס' תמוס
 דעיוס קו' רל"ח ובהשגות פי"מ"ה שכירות ע"ש וכן ר'
 זעעיה בס' המכריע סי' ז"א דחה דבריו הגאונים והפוסקים
 עם רש"י ע"כ מיהו אפשר דה"ד במשכנו ע"י שליח
 ב"ד וכן רש"י בפ' האומנים אמור דהמר ר"י במשכנו
 שלא בשעת הלוואתו דהא קרא' כמושכן ע"י שליח ב"ד
 כתיב וכו' וההוא ודאי קני דלגובינה שקלו וכו' משמע
 דוקא משכנו ע"י ב"ד דמיורו קרא' דלגובינה קני ליה
 וכ"כ ראב"ן דף ז"ח הלכה על המשכון ע"ש סיגוף
 דשמעתא כן משכנו בשעת הלוואתו כן משכנו שלא
 בשעת הלוואתו ע"י ב"ד קונה משכון לגמרי וכו' ע"ש
 משמע בהרי"ה דמשכנו בלא ע"י ב"ד קונה משכון לגמרי
 דחייב חף כאונקוס אבל משכנו שלא ע"י ב"ד חפי' שלא
 בשעת הלוואה לא הוא חלף ע"ש אבל מדברי הרמב"ן
 במלחמות בפ' שבעת הדיונים שכ' ראיה לדבריו הגאונים
 דאינו חייב כאונקוס מדאמר' כר"פ שור שנת ד' ור'
 כגון שתפסו גזק לנכות חובו ממנו ונעשה עליו ע"ש
 לנזקי' והתם משכנו שלא בשעת הלוואתו הוא וקאמר רש"י
 הוא ולא מחייבו כאונקוס וכו' ע"ש נראה דלמ"ד
 חייב כאונקוס הוא חפי' תפס שלא מדעתו ועוד
 כ' הרמב"ן שסוהו ק"ל הא דברי' כפ' אלו הן הלוואין
 והא הוכה נזל דרממנה אמר לא תגזל והשיב את הגזלה
 משכון דרממנה חמר לא תבא אל ביתי לעכוט עכוטו
 השב השיב לו את העכוט ומשכחת לה בקיימתי ולא קיימו
 בכטלו ולא בטלו וברוך החס כיון דהו' כ' בתשלומין אינו
 לוקה ומשכובא משכח' לה לא קיימתי ולא קיימתי כשפרפה
 כאונקוס שאינו חייב לא ק"ו היא רביון דלא משכחת לה
 בטלו ולא בטלו וכו' ע"ש וראיה זו הביאה בעל העיטור
 דף ס"ח מהא דנר' במכת וברו משכון וכו' דמשכחת לה
 קיימתי והו' קיימתי כשפרפו מאלוה ובטלו שפרפה בידים
 כיון דחייב בתשלומין וכו' וה"ה דפטור מאיכנס משכחת
 לה לא קיימתי כשפרפה כאונקוס שאינו חייב וכו' ע"ש הרי
 גם' דמשכנו שלא בשעת הלוואה חפי' שלא כרשות

דמיורי דעבר על לא תבא וכו' חייב באונקוס וכו' דנחם
 שם דף ט"ו ר' יוחנן הו' קיימו ולא קיימתי וכו' וכן גבי
 ברי' דהרמב"ם בפיומה' קנהריון ע"ש בכ"מ וכן נר'
 דעה הסמ"ג שכ' וכן חס מהה וכו' ורלא כמקרי קוטרס
 קל"ד סי' כ' כמ"ס בסו' ל"ד הות ז' ע"ש וכן הפוסקים
 הרמב"ן והריטב"א בחי' לאס דתרו גי' רש"י ע"ש בולרוח
 כל זמן שבידו לקיים העשה אינו לוקה חלף חס כשפרפה
 מאלוה ור"ל חנו בטלו ולא בטלו דהו' לוקה חלף חס שרפו
 בידים ופרכי' לר' יוחנן גופיה דאמר חנו הו' לנו חלף חס
 וכו' והרי משכון וכו' ומשכחת לה לא קיימתי כגון שפרפה
 מאלוה ומשני' כיון דחייב בתשלומין אינו לוקה ומשכח' חלף
 חסו משכחת לה כשפרפ' כאונקוס חלף חס"מ דחייב באונקוס'
 והא דאמר' גבי אונקוס וכו' הניח' למ"ד קיימתי ולא קיימתי
 וכו' היינו דמשכחת לה כגון שקבלה היא קידושין ע"אחר
 ועיין בחי' הרמב"ן והריטב"א ע"ש

זמ"ב

מדבריו בעל העיטור והרמב"ן מוכח דמשכנו
 שלא בשעת הלוואה חפי' שלא כרשות חייב
 באונקוס למ"ד דקנה משכון לגמרי וכן דעת מופהר"ט
 סי' ו' ב' ה' מש"ל בפ' מה' שכירות כ' דעע' כוס דס"ד
 כמשכנו ככ"ד שסס הושר המלוא להקאיר כסיה של יוס
 כיוס ושל' לילס כלילה דאר"י ב"ח קונס משכון להתחייב
 כאונקוס אבל משכח' שנתן הלוה למלוה כרעו לג"ע הו'
 ע"ש בלבד ונמשך אחריו מהר"י עיינש' בס' בני יהודה
 דף מ"ה ע"ש וכבר השיגו האחרונים דהרמב"ם ס"פ ג'
 מה' מלוה כו' ח' הממשכן את חבירו ככ"ד ח' משכנו
 כידו כרוע חו' מדעת הלוה וכו' מקאיר לו את הכר כלילה
 וכו' בר"ה כשמשכנו שלא בשעת הלוואתו אבל חס משכנו
 בשעת הלוואתו אינו חייב להקאיר וכ"כ הסמ"ג ריש ע"ג
 סי' ל"ד ופסקו מרן כו' ח' ס"ט ע"ש וכ"כ בעל המ"א
 בס"פ המקבל ח' ל' רממנה' הקרה קאי דכתיב והי' השך
 חתם נושה וכו' וכדחיי הלוה יכול להוציא מדעתו כלום
 שעו' כהס' או' נורשאי המ' ל' לקבל ממנו סילכך מתני'
 וכו' וסתמ' קתני בין כמשכון דהיקרה שקיבלו מיד הלוה
 בין כמשכון דהיכו' וקרא' נמי אכלוהו כתיב רממנה להקאיר
 וכו' וכ"כ הרמב"ן בעלממנה ע"ש ור"כ משכנו שלא
 בשעת הלוואה חפי' מדעתו חייב להקאיר ח' קנאו
 להתחייב כאונקוס' וכבר הוכחתי כן מדבריו בעל העיטור
 והרמב"ן בפ' שבעת הדיונים אבל בס' ח' למצינע' על
 דף קי"ג דחס דבריו הר"ה ח' ח' חלף חס"מ ח' ח' ח' ח' ח'
 הואיל ומדעתו נתן לו שהרי משכנו בשעת הלוואה כיון
 שמדעתו נתן לו אינו חייב להקאיר לו ושמא בעובין שלא
 בשעת הלוואתו דמ"ש וכו' ע"ש וכ' דעת הר"ה ממין
 בס' ירחיס סי' רע"ד ורע"ה ע"ש כ' ח' ח' ח' ח' ח'
 דה"כ המשכנו מדעתו שלא בשעת הלוואה לא קני ליה
 להתחייב באונקוס דקרא' לא מיימי חלף במשכנו ע"פ
 כ"ד ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 משכון חלף במשכון ע"י שליח כ"ד ובגורת הבתוב הוא
 בידו' חלף משכנו חתמ' חו' בשעת הלוואתו חו' להקאיר
 הלוואתו מדעתו בלא כפיית ב"ד אינו קונה משכון דרוקא
 לגבי גניבה ודבורה חייב בההו' הנחה וכו' אבל חס
 באנסו כיד המלוה ישבע המלוה שאלנסו ויטול מעותיו
 והוכח בהג"מ בפ' האומנים ע"ש הרי דס"ל דמשכנו ע"י
 ב"ד קנה לגמרי חף להתחייב כאונקוס' אבל משכנו מדעתו
 כן בשעת הלוואה כן שלא בשעת הלוואה אינו חייב חלף
 כגניבה ודבורה וכ"כ בסו' רכ"ד ע"ש וסוהר"ן בפ' שבעת
 הדיונים גבי מודה כמקלח ורופה ליהן משכון על חו' ח'
 מקלח חו' מנירו הילך חו' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 משכון

מכון ה"מ במשכנו בשעת הלואה משום דקנו לו
 מעותיו וכו' ה"כ במשכנו שלא בשעת הלואה קנה ליה
 משום רבנבבית כ"ר אתו ליהוי גזירת הכתוב דקני ליה
 מרמי ופקד ויהי הוה כאלו הנכו לו כ"ד וכו' אבל בכתן
 לו למלוה משכנו שלא בשעת הלואה כיון שמלוה הויה
 קונה כמה קנהו וכו' וב"כ הרמב"ן והרשב"א וה"ע"כ
 כתו ל' דרשין דף מ"ח גבי עשה לו שריים וכו' ע"ש הרי
 המשכונן בשעת הלואה ערף משכנו שלא בשעת הלואה
 שלא ע"י כ"ר וה"כ או משכנו בשעת הלואה לא קנה
 להתחייב בחונסיו כ"ש משכנו שלא בשעת הלואה שלא
 כב"ד דגרע הכל הרב"ד בס' ה"ו למיעיל דף פ"כ כ'
 ח"ל אבל יש לו רשות על משכנו כיון בשעת הלואה כיון
 שלא בשעת הלואה כיון שנתן לו מדעתו כיון שלא מדעתו
 שהוא חייב בחונסיו משום דפורעון הוה וכו' ע"ש וב"כ
 ה' כנה"ג הנב"ו הוה ט' לרעת מרן הכ"י רש"י ס"ל
 דקונה משכנו ה"ף לחונסיו כיון בשעת הלואה כיון שלא
 בשעת הלואה ע"ש וכן מוכח מרמב"ן ה"ו פ"כ כל הנשבעין
 דהפיי משכנו בשעת הלואה קנה קנין גמור ה"ף להתחייב
 בחונסיו לרעת רש"י והש"ך בס"י פ"ע סק"י חמה עליו
 ע"ש כ"כ ככתבו דברי הראב"ד דהכי ס"ל וכו' דלמאי
 דחיי' הומור דר"י שלא בשעת הלואה וכו' אין חייב
 בחונסיו הלא שלא בשעת הלואה אבל לפי מה שהוכחו
 הרמב"ן והרשב"א והר"ן דק"ל כר' יצחק דכ"ח קונה
 משכנו כיון בשעת הלואה כיון שלא בשעת הלואה כ"ד
 לגמרי ה"ף להתחייב בחונסיו וכבר כ' בעל העיטור שם
 דף ס"ח דלמאי דר"ד רפ"ג ב"ר יצחק כ"ע ס"ל דחייב
 בחונסיו ומתני' דקתני שומר שכר ה"ל כ"כ ע"ל מעוט
 שאינו ש"ח הוה דחתה ע"ש וא"כ ליהוין דק"ל הכי דל"י
 כ"ח קונה משכנו כיון שלא בשעת הלואה כיון בשעת
 הלואה קנה לגמרי דחייב ה"ף בחונסיו ומתני' דקתני
 ש"ש למעוטי שאינו ש"ח ועיין בהש"ך ס"ק כ"ז דס"ל
 דמשכנו שלא בשעת הלואה מדעת הלואה כמשכנו ע"י
 כ"ד חלה ט"כ דמשכנו שלא ברשות לכ"ע חייב בחונסיו
 משום דחשיב גזנן והרי הוה באתרי תו והביא רחיה ממם
 הרמב"ם כפ"ג מה' מלוה עבר כ"ח ובכנס לבית הלוי
 ומשכנו או שטרף המשכונן מירו וכו' ואם לא קיים העשה
 שבו כגון שאיבר המשכונן או נש"ף לוקה ומתשכר דמי
 המשכונן וכו' הרי דחייב ה"ף בחונסיו וכ"כ המ"מ שם
 ובפ"ל מה' שכירות ס"ל דהפ"י משכנו שלא בשעת הלואה
 פטור מחונסיו הלא ודאי דמשכנו שלא ברשות שאני ע"ש
 וה"כ כן שהרי כ' המ"מ שס"ו ל' דרעת רבי' הוה ש"ן וזה
 לאו שניתן להשלמין שהרי לא חסרה תורה זה מתנת
 הפקעת ממנו חבירו שהרי נוטלי כחוכו ואין זה לא נכס
 ולה גזנן הלא גזירת הכתוב וכו' ע"ש הרי דלא חשיב ליה
 גזנן וזה כ' הינו חייב באחריותו הלא משום דקונה משכנו
 ומ"ש ה"כ אר"כ אר"ל לחו בחונסיו הלא כיוכל להלוני דומיה
 דנהדר וכה"ג כ' ה"ע"כ כ"כ הוה ה' דהמרי' שמה"אל
 כשרבו שטרך בעליו הלאו בחונסיו ממש אלא בעינן חונסיו וכו'
 ע"ש ומתשכר בעי המשכונן וכו' לא ק"ו הלא הנאכר וסמך
 המ"ש בה' שכירות דפטור מחונסיו ומ"מ כבר הוכחתי
 מהדברי בעל העיטור והרמב"ן דרש"י שלא בשעת הלואה
 בלא כ"ד חייב בחונסיו לרעת רש"י הכל מה"ס והרשב"ן
 ס"ל דדוקה משכנו ע"י כ"ר קנהו להתחייב בחונסיו
 והרשב"ן כפ' שבעת הדינים דהה דברי רש"י ח"ל ח"ג
 דקנה ליה בדר"י אין כל הנחה שלו ואדרב"ל יש ממנו הנחה
 גדולה לחבירו שהוא מחזיר לו ועוד שאינו משתמש בו
 ומ"ש ה"ך הומה שהמלוה יכול להשתמש בו בשעה שהיה

כירו כיון שהוא סוה לפורעון חוכו אלא דחייב לחזרו ליה
 משום דר' זהוה דתניא בס' המקבל וכו' מאחר שמתחייבו
 למה משכנו' שלא תהיה שביעית משמטתו ולא יעשה
 מטלטלין חלל כיון ולא אמר שהיה רשאי להשתמש בו
 משום דאין דרך להשתמש במתחייב כליל וכו' כיון
 ע"ש ליתא דבס' המקבל ת"ר ואם איש עני הוה לא תשכב
 בעבטו הוה עשיר שכב מאו קאמר וכו' ופירש"י וכו'
 כשכיל שהוה עשיר הקירו לישכב על טליתו והרי הוה
 רבית הללו שישתמש במשכנו חנס וכס"פ האומני' דאמרו'
 דמלוה לריך למשכונן וכו' פירש"י להשתמש בו ולפסוק
 עליו שהוה פחת מן החוב והולך וכו' ע"ש אלמא תסור
 להשתמש בו בחנס דהוה רבית וכ"כ הרשב"א בתשו' ת"כ
 סו' ש"כ הביאו מרן הכ"י פי' זה רחם התנה עמו על
 השמים המשכונן בלא גבייה רבית קטורה הוה ואפי' לא
 התנו על רבית הינו נעשה שאל דאין כל הנחה שלו כיון
 שמלוה מעותיו ע"מ שישתמש במשכנו ע"ש ועיין כר'
 מת"ה ה' רבית סו' כ"ה שהביא תשו' מהר"ס והגמ"ד
 דס"ל דהוה חב"כ רבית

ד' ה"ז ש"ס חסרי' אחר שפרעו חייב באחריותו
 לעולם הרשב"א ובת"כ ה' קדית ספר כפ"י
 מה' שערות דמשמע שהוה פטור מפרוטה לעני כל
 זמן המשך המשכונן כירו ע"ש וליתא דו"ל הרשב"א בתשו'
 ח"ה סו' ל"כ המלוה את חבירו על המשכונן וכו' אם פרעו
 הלואה וחס"כ נאכר המשכונן מי הוה ש"ס או לא ביון דהשתא
 לוכא משום פרוטה דר"י כך דעתו טעה שאינו פטור
 מפרוטה דר"י אלא בשעת הלואה כלכד ומ"מ דרין הוה
 ש"ס עליו לעולם עד שחזרונו לכעלו שהרי הוה כנושא
 שכר בשעת הליאה ומתמא אותו שכר הוה כלוה כש"ס
 לעולם שבו כל שומרו שכר שמקבלים שכר בתחלתו
 ובסופו נעשי' ש"ס לעולם מתמא אותו הפרוטה שקבלו
 מתחלה מזהות שמירתו וכו' עכ"ל הרי דאינו פטור
 מפרוטה דעני הלא בשעת הלואה כלכד ואפ"ה נעשה
 ש"ס לעולם ומה שה"ך מהרש"ם סו' ל"ח מה' אומני'
 דהוה ש"ס ואם ח"ל טול את שלך והביא מעות הוה ש"ס
 וכ"ש כשפרעו כבר כ' הש"ך דלק"מ דדוקא באומני'
 דל"ה הוה ש"ס הלא מעעמא דתפיס ליה האנרא ח"כ
 כשקין נכתו לתפוס הוה ש"ס ח"כ הכה דהוה ש"ס מטעם
 דהו"ל באלו קבל פרוטה בתחלת שומרה משום פרוטה
 דר"י ח"כ פשוטא דהוה ש"ס לעולם ע"ש וכן מבואר
 בתשו' הרא"ש הביאו הטור ס"ד ו"ל כיון דק"ל מלוה
 את חבירו על המשכונן ש"ס הוה חייב בגביה ואכירה
 אע"ג דפקע ההלואה דכבר פרע לו טעמא שהמלוה
 חבירו על המשכונן ש"ס לא משום שהוה כטוח במעותיו
 דטמא כיון דחול ליה האו טעמא לא הוה חו"ש אלא
 טעמא משום פרוטה דר"י וכו' ע"ש ככ"י אבל לא זכר
 הש"ך מ"ש הטור סו' ש"י דאימנין ש"ס וזהו שכר שכותנין
 להם לתקן ולטול שכר וכ' הכ"ח דס"ל דלדודן דשוכר הוה
 ש"ס והאיל ולסנאפו הוה אללו ח"כ אומן הוה ש"ס מה"ע
 דנכה ע"ש ח"כ הו"ל באלו קבל פרוטה על השמירה
 ואפ"ה אם ח"ל טול שלך או פורעו שגמיה הוה ש"ס
 וכ"ש כשפרעו ומת"ס בתשו' הקלרות סו' ק"ג כ' ו"ל
 אע"פ ששכ"ס ח"ה אמר שמה"ל השתפיס נעשו ש"ס זה
 לזה הרי קאמר כפ' האומנין דאומנין ש"ס הן ותנן כולן
 שאמרו טול שלך והביא מעות ש"ס וזה כיון שאמר טול
 מעותך הרי נעשה ש"ס ואפי' אם לא ירבה לישבע ש"ל
 כך כיון דהכר ידוע שחבירו ידע דכבר שפרע החוב
 הרי דומה לגמרתו ור"ת רגיל לפסוק כ"ד טול את שלך

וה"ה לגמרתיו ורוב"א כלשנא קמא בכל רוכתא ומנוה
הוכח מר בר מרימר קאי בא"ר וכו' ע"ש הרי רס"ל דגם
כשוקפים דהו"ש מטעם רכל"א משמר ח"ק חכירו
כשכר שנס חכירו ותעסק וישמור חלקו דהו"ש באלו קבל
פרוטה בתקולת שמורה ואפ"ה אס"ל לטול את שלך או
גמרו וידע חכירו לא הו"ש אלא ש"ק ותמנה על מהר"ם
שכ' דרוב"א פ' בלושנא קמא בכל רוכתא דהא דפרסור"ח
ס"ל דגמרתיו הו"ש ש"ח אלא דהש"ס בלושנא קמא פרוך
עלויהו וממתני' דתני טול את שלך הא גמרתיו ש"ס
ומתני לה והתם מ"ל לאחר ימי שאלה הו"ש או ש"ח
והמר המומר מסתברא פטור משאל וחיוב כש"ש ותניא
כותיה דהמומר הלוקח כלים מבית הזומן לשגרון לבית
אמו וכו' ונאכסו בהלוכה חיוב כחורה פטור משני שהו"א
בנושא שכר ע"ש הרי דבריו ת"א מבייע לכוונה"ה לגמרתיו
בזומנון פטור מגניבה והבדלה כדממנון להו"ה התם ועיון
כה"ה כנה"ג ש"ס שכ' דלדברי הטור אפי' נתן לו שכרו הו"
ש"ס ואפ"ה אס"ל לטול שלך הו"ש וכו' כהרדב"ח ת"כ
סו' השפ"ד על דברי הרשב"א מסתברא דה"ד כסחם
אבל ק"ל טול את שלך נפטור מהאחריות כדק"ל באומני'
ע"ש ואפשר דגם לדברי הטור אס"ל פרעו לא הו"ש ש"ס
כרעת הרב"ד במשכון דאס"ל פרעו לא הו"ש ש"ס כמבאר
בתשו' הרשב"א ח"ג קו' נ"ב ע"ש וכו' לכאורה מדברי
התו' כפ' האומנין והר"ן בתשו' סו' ד' שכ' וז"ל ש"ס
באמר שכל התופס דבר למשכון נעש' עליו ש"ס כההיא
דזומן ח"כ גבי הלוה על המשכון דהמרי' ש"ס אמאי
הולרכו לטעמא דמלוה קעביד משום פרוטה דר"י נמא'
ביון דתפוס ליה המעות שהלוה נעשה ש"ס בזומן אלא
ודרו כו' אמרי' הכי גבי הזומן ה"ט ומשום שהרווח דבר
אבל זהו אלא הידויק לה וכו' דהרב"ד הוב"ז כש"מ למי'ע'
על דף פ"ב סע"א ע"י ו"ה"א הימנ' דהמרי' טעמא
דפרוטה דר"י גבי משכון דאפי' פרעו הו"ש אלא
משמע דס"ל כרעת הרב"ד דיוש דרשות

זמ"מ רעת הרשב"א והר"ם בתשו' דאפי' פרעו
הו"ש ש"ס וכדלח"ו שכן רעת הטור גבי זומן
אפ"ה אס"ל טול שלך הו"ש וכו' במשכון והר"ן
כפ' הנשבעין כ"ו וז"ל והרב"ם"ן תירץ לר' הגאון ר"ד
משכון שכירות לשאר הטענות ול"מ למ"ד זומן קונה
בשכח בלי דכטוען על גופו של משכון דמי אלא אפי'
למ"ד אין זומן קונה בשכח בלי כיון דרדאו אית לוי' עליו
אגרא וכו' ולא נתבררו הללו דאפי' למ"ד זומן קונה בשכח
בלי אמאי עדיף זומן מלוה על המשכון וכו'
והדרבה מלוה על המשכון קני ליה טפי דהא
כל הזומנון ש"ס כלכד הס' כדתנן כפ' הזומנון ואלו
לוה על המשכון קני ליה קנין גמור ואפי' להחזיק
באונסו' לרעת רש"י כ"ג ש"ס נמלא טענתו על גוף
המשכון וכי הוכיח זומן תפוס לכלו על אגריה מלוה נמו'
תפוס ליה על מעותיו שהלוה וכו' ע"ש וכן הסכים הש"ך
ככו' פ"ע סק"י דלמאי דקו' ל' דהין זומן קונה בשכח בלי
אין חו' בין משכון דשכירו למלוה על המשכון ע"ש כ'
וא"כ נר"ד דה"כ במשכון דשכירות או דהלוואה אפי' פרעו
עדיין הו"ש ש"ס אבל אס"ל לטול את שלך הו"ש ח"ק

שיפיע לו מה שהלוהו ולא לחורה קאי עד שיפיעו וכו'
ע"ש וכ"כ בס' ח"י כפ' הנולד דל"ט ע"כ מניחו הרשב"א
במנוחסו' סו' פ"ד כתב על דאוכן שהלוה משמעון עשרה
דינרים על משכון והיה עד ח' בדבר שודע המשכון יודע
החוב אבל לא ידע אס' עשרה דינרים או פחות או יותר
ותבע דאו' משמעון לוי משכנו אס' הוליה שמעון המשכון
לפני כ"ד הו' כפני עדים קורם שנפל ההכחשה בנותם
הדין עם ראו' כיון שז' כזן עד ח' מחויבו שבעה והרי
הוא מורה לדבריו העד ואינו יכול לישבע הנכד מחזר
המשכון וכו' ועוד ראויה חרפת ממ"ש כפ' ח"ה וכו' כל
הנשבעין גבי זומן הנותן עלותו זומן אומר שהס' וכו'
כ' שהטלית ביד הזומן על כ"ח להביא ראויה וכו' דלמ' או
ראה לא היה נאמן על קצבת השכרות משני שהזומן הינו
נאמן לוי' לקוח הוא בידו וממנה איתא למד לשאר כל הדם
דאיכ' בשימת המשכון ע"ז וראיה עכשו' שאין לו ש"ס מנו'
כמו' שאין מנו' לזומן שאינו נאמן אפי' על סך הקלטה כיון
שנכתב ששניהם היו מחויבים שמעון להקויר המשכון
אף עד ח' מחויבו שבעה והרי הוא מורה לדבריו העד
ואינו יכול לישבע הלכך מחזור המשכון ויביא ראויה על
המעות וכו' עכ"ל הרי דמזמנה המשכון להזומן וה"כ
מדמי' משכון לא מן לענין זה אס"ל גמרתיו נפטור אבל
לרעת הרשב"א הכה לא דמו ועיון בס' מתנה קצרים
הלכות שומרים סו' כ"ג

ה' כתב מהרש"ם סו' מ"ט דה"ד אס' מורה
המלוה שלקחו למשכון אבל אס' טען
שלא לקחו למשכון נאמן בשביעת היסת כשנא' פשע וכו'
ה' כנה"ג דהא ר"ל שופער מדרי היתרון והמפקד יפטר
מדמי' הלוואה נוחה אבל אס' כונת סרב שהפקד יפטר
כשבעה מהיתרון ויגבה דמי הלוואה ח' כיון שיש הכחשה
בניהם שהלוה אומר שנטלו למשכון והו"ש ש"ס והמלוה
מכחיש שלא לקחו למשכון איך נזמן למלוה כשבעה
לנכות מן הלוה וכו' ואולי כיון דכיון הרב לא היתה
הכחשה בפני' הלא שבעל הפקדון אמר תפוס אותו בעד
חובך וזה שחך הו' אפשר לבעל הפקדון לטעון שבשכח
משכון תפסו וכו' ששבע שזע"פ שבעל הפקדון ח"ל
שיתפוס חוקו כהוכיח היתה כוכח לתפסו בשכח משכון
נאמן עכ"ל והין נראה דהא קו' לבקו' ע' באומר הל'
הפרעניו הלא כפני' ופ' ופרעו ניוט לביו' ואלתרו'
המעות והמלוה אומר בתורת פקדון קבלתו וכו' ותובע
שיחזור לפרעו אין דבריו כלים דבריו שכלב הונס דברים
ע"ש בהכח"ע והש"ך ס"ק כ"ב כו' כיון שבעל הפקדון
ה"ל תפוס אותו בעד חובך וזה שחך ועכשו' ח"מר דהין
כונתו לתפסו בשכח משכון אין בדבריו כלום אה"כ טען
כן כפי' שאמר כשעת שקבלו שנסם פקדון קבלו וזה
מהכח' לחלק בין מעות הפורעון למשכון הנה"ל ל'
שהמלוה יפטר מהיתרון והמפקד יפטר מדמי' הל' ה'
וגזמן לומר שאין כונתו להפסו למשכון ליפטר והתם
דהין בדבריו כלום ה"ד להוציא מן הלוה אכלת תפס
הלוה נזמן ליפטר ומ"ש מהרש"ם כפ' דהו"ש פושע
ותיוב לפרעו לראובן כל מה שהפסיד ויגבה דמי חובו
ע"ש לא דה"ד דפטור לא יגבה מחובו דלעולם יגבה דמי
חובו הלא דהין לפי'ע היתרון והשתת' דהו' פושע ושלם
דמיה היתרון

ו' הגה ואין חו' בין חס' פו' וכו' ככ"ו מבואר דאפי'
חס' פו' המלוה והמר הע"פ שהינו סוה כדו'
החוב קבלהו הו' כסתם חו' חס' אמר כהדיה' הסיפסוד
המשכון ויפקיד כל החוב דכל קנהי' במעון קנהי' קייס
ע"ת

ע"ש הכל הכ"ח דהפי' ככה"ג אפשר דהוה אסמכתא לנהוטי ע"ש וכ"כ ה' חקת הדיונים קו' קמ"ט וז"ל המלוה על המשכון חלף דינרוס ויזניו שיה אותו משכון הלה דינר ה' ונגנב או נחבר הע' פ"ג ל' הלוה כפי' אשם ונגנב ויאבד אותו משכון שלא ישרע לו כלום ממה שחייב לו העב' כ"ל ויפסיד המלוה הלה מה שהיה שיה אותו המשכון משום דאסמכתא היא וכו' וכן פסקו הגאונים ועיקר גס הסמ"ג בשו"ע פ"ד כ"ו וז"ל ופחד דזמר שמואל וכו' מענינה שם כשפי' שהיה מקבלי באחריות כל החוב בגניבה וחבירה והמש' המדברת בסתם וכן פו' ר"ח וכו' ע"ש הרי דר"ח מקוץ לרשמואל כפי' בהדייה ואש' ה"ל פ' ק"ל כותיה וכן מוכח בהדייה נהג"ה ס"פ ה"ימנון וכ"ה כתי' הריטב"א לשבועות מיהו נראה דהוה תלוו במחלוקת אם יש אסמכתא במחילה כמבאר בסו' ר"ז סי' ה' הנותן ערבות לזבירו וז"ל ה"ס הני קוזה בי ערבנוי מחול לקו' חס חור בו תלוך קנה זה ה' צרבוני שהרי הוא תחת ידו וכו' וז"ל וכו' וז"ל למאזיקי' ל' רלוך אסמכתא כמ' זילה ה"כ שאמר המלוה כפי' חס נחבר ויפסיד כל החוב כיון שהלוה מוחק לא הוה אסמכתא

ה"ז שומר שכר עיון בס' המכריע סי' ל"ה דר' רז"ה ור"ב עמרם ס"ל דמשכנו בשעת הלוואה הוה שומר קנס ור' ישעיהו הק' דהה' בשומר אבירה פלוגי רבה ור"ב יוסף קו' ל' כר"ב יוסף דאמר שומר שכר הוה ונה גרע גלוה על ה' משכון משומר אבירה ע"ש אמתהני דר' ישעיהו שם סי' ע"ה פסק כרבה בשומר אבירה דהוה שומר חנם מיהו נראה דגם רבה מודה במשכון המוץ פלוגתא דר"ח ור"ע כדשמואל וק"ל כר"ע ושמואל דהוה שומר שכר במה שכנגד דמי החוב דהוה כאלו פו' שמקבלו בתורת פירעון כמבאר ברבנו התו' וה"ה"ש והטור ע"ש ואפשר דר"ב למח נהון ור"ב מתתיה נהון שפסקו כת"ק דהפי' הלוהו מעות על המשכון הוה ש"ס ה' ד' במה שכנגד דמי החוב אבל על היתר על החוב הוה אלא ש"ח אבל ר"ח והר"ק והרמב"ם פסקו כר"ב יוסף דהוה ש"ס ה' הפו' על היתר על החוב

ז' ראובן לקח טהורה משמע כסף מה ונתן לו משכון עליה ושמעון הניח המשכון בכית שבטלירו שיש בו כל טהורותיו ובלילה באו גנבים שורדי לילה והרסו הבתול ולקחו כל מה שבכית עם המשכון

נראה דהפי' למ"ד המלוה על המשכון הוה ש"ח הכה' מודה שהרי כ' התו' כ' האומנין וז"ל וז"ת ה' דתני הלוהו על המשכון ש"ס ורקו' לאשכחוי טעמא דהוה ש"ס כדשמואל הו' כר"ב יוסף לימא טעמא דכההוא הכה' דתפוש ליה החוביה הוה ש"ס וז"ל דהתם לה אתהני מלוה מיד דהון מרווח במה שהלוהו ממנה שלא היה מלוה ולא היה לו משכון ע"ש וכ"כ הר"ן בתשו' קו' כ"ע"ה"כ הפו' למ"ד המלוה על המשכון לא הוה ש"ס ה"ד התם דהון מרווח במה שהלוה חלה פרוטה דר"ב יוסף דהוה הנאה פורחא ולא שכיחא חבל ככ"ד שמכר לו האסורה שהרווח חמרו' בההיא הנאה דתפוש ליה החוביה הוה ש"ס כדקו' ל' בהזומנין וכ"כ מוהרי"ב פ"ג קו' קט"ו וכ"כ הק"ע ס"ק ו' ד' דבהנאה גדולה מאסכתא דלכ"ע הוה ש"ס והש"ך ס"ק כ"ה הסכים עמו ככ"ד שמינה המשכון נ"כ על הרווח ע"ש וכן הסכים הרב כנו משה ח"ה סי' ו' כ"ע"ש ועיון במהרש"ם סו' תכ"ט וגדולה מוה הוכיח מוהר"ק סי' ה' דהפי' בהנאה פורחא דשכיחא קלת הוה ש"ס ל"ב ע"כ מה"ס נפשוות קו'

כ"ט ע"ש ובל"ה ה' חנן קו' ל' דהפי' מלוה על המשכון הוה ש"ס איכרחי דמהר"ס' חביב כתשו' בס' נר"ר סי' א' כ' דגם לרעת דל' והר"ה"ש רבב"ר דש"ס חייב בגנבה דאונסין גדולים היינו בשלוק כהדי' שכר על השמירה דל' לכך נקתי לך שכר כדו' ששומר שמירה מעולה חבל ככ"ד דהינו לזקק חלף שכר הש'טורייא חינו חייב חלף בסתם גנבה חבל בגנבה דאונס גדול פטור וכ"כ מהר"ם ד' ח"ב סו' קס"ט נכו' נגנב המשכון דהוה ש"ס משום פרוטס דרב יוסף וכן הסכים ה' ע"ה"כ סי' קכ"ב ור"ב אר"ה סו' כ"ג ע"ש וה"כ ככ"ד שלא נטל שכר על השמירה ושאר כדלוי הוה גנבה דאונס ופטור חבל כתשו' מהרי"קו' שרש קכ"ה מבאר הפך זה כמש"ל כפי' מה' שביורה ע"ש והתו' במלועז דף מ"ב נכו' בספוס חין להם שמורה חלה בקרקע הוכיחו דש"ס חייב הפו' שמרס בקרקע מרפרכו' בפ' הכונס והו' שומר אבירה ש"ס הוה קרנא בעי לשלמו וז"ל לאוקמה בטוענין שנגנבה באונס כנון שהעמיך בקרקע ק' חמות או שתקפתו סינא ואו חולו הלמא כל גנבה לא הוה חונס חלף לוסטיס מוויין ע"ש הרי דס"ל דהפי' שומר אבירה רלף חסוכ' ש"ס חלה משום פרוטה דרב יוסף חייב ככל גניבה כנון שתקפתו סינא או שהעמיך בקרקע ק' חמות ואף שהתו' דקו' רחיה זו ממסקנהו שם דחס העמיך בקרקע זו הוה חונס וס"ש פטור וכן חס תקפתו סינא מיהו כגם בעיניא דניומי אינשו משמע דס"ל דחייב לשהר אמוראי דקו' ל' כותיהו והון חילוק בין ש"ס שנתן לו שכר בהדייה לשומר אבירה והתו' פ' הכונס כד"ה כנון וכו' ק"ל דככל גניבה חייב דכיון שחייב הכתוב ש"ס בגניבה וסתם גניבה דמי להונס שכר' הוה רככל ענין שהה' גניבה חייב ע"ש וה"כ ה"ג בשומר אבירה ומלוה על המשכון חלף"ג דלה חייב ש"ס חלה משום פרוטה דרב יוסף כיון דחייב בגניבה וסתם גניבה קרובה לאונס ה"ה ככל גניבה וכן משמע במל' ע"ה דף כ"ט דמותבי' לר"י דאמר שומר אבירה כש"ס ממתי' דקתני דדמי חבירה חס לא כשתמש בהס חס אכדו פטור ומשני בגניבה ואבירה לכ"ע חייב כי פלוגי בהונסין דשאל דר"ט ס"ל דשרי להס' חס' כהו' והו' שאל עליהוור' ע"ס"ל דאקור להשתמש ולא הוה שאל ודחק לו' דאבירה דקתני דטעמא ספיקתו כוס ולפוכך דאמר ר"ע חנב לפוכך דר"ט ע"ש וז"ל טמא דשומר אבירה דהוה ש"ס לא משום פרוטה דענין חס נגנבה באונס כמו שהעמיך בקרקע ק' חמות או שתקפתו סינא פטור והכח' בדמו חבירה פלוגי ר"ע ור"ט כהני דר"ט ס"ל דשרי להשתמש בהס והוה ש"ס ממש והפי' אכדו בהונס כנון שתקפתו סינא חייב כמו שנתן לו שכר בהדייה ור"ע ס"ל דאקור להשתמש בהס ואס אכדו באונס פטור והיינו דקאמר לפוכך וכו' רסד"ה דמשום פרוטה דענין הוה ש"ס גמור קמ"ל כיון דלא ישתמש בהס פטור מגניבה ואבירה דהונס ועמ"ש לקמן דין ו' ד'

ולכאורה נראה לפטור ככ"ד שהגנב שפא בלילה מיקרי לוסטיס מוויין כמ"ש ה' חמות ישרים סי' כ"ג ע"ש ואע"ג דקו' ל' בספוס חין להס שמירה חלה בקרקע ופי' הוא שומר חס חייב ככ"ד בנה"ג כסו' רל"ה חות ל"ב הכיח חשו' הגאונים דה"ד בספרון חבל במשכון כל ששמרו בדרך השומרים שלהם בתובה פטור ע"ש וז"כ כל ששמרו בדרך השומרים שלהם לא חמרו' כספוס חין להס שמירה חלה בקרקע חבל הרשב"ם בתשו' סי' ש"ן במשכון שנאנס כ' ואע"פ שחמרו כספוס חין להס שמירה חלה בקרקע כאלו וכו' וז"ש שכר כתבו

דוקא כהוה דורות וכלותה מקומה שדרבס ככך אכל
 כזהו כל שנתנס כהרגו עם שלו הוי שמירה מעליה אוב'
 ע"ש גראה דס"ל דאין חילוק בין פקדון למשכון דכספים
 אין להם שמירה הלכא בקרקע אך כוה"ז כל שנתנס עם
 שלו הוי שמירה מעליה וא"כ בלוסטויס מוזוין דהוי חונס
 פטור הכל המכ"ט סי' רפ"ב כ"כ דאם באו בכלי זיון
 ולקחו בפני שומר הנכסויס פטורים אבל אם לקחו דרך
 גניבה שלח רח"ו הש' מרוס מקרו גניבה שחייב בו ש"ס
 ע"ש ומה שתמה עליו בני ההרן סי' ק"ב מכ"ל האין
 ובהדיא כ" הלח"מ פ"ה מה' גניבה דנוסתה הרחב"ד
 והמ"מ בהרמב"ם כך לוסטויס מוזוין שנכב אינו נכב
 הלכא גולג' וכו' ע"ש לק"מ דכבר כ' רש"ל פ' הכונס סי'
 ו' דרש"י למ"ד שימר הבירה הוי ש"ח ק"ל לוסטויס מוזוין
 נכב הוא ע"ש מיהו ר' ישעיה בס' המכריע סי' ע"ה כ'
 כס' ר"ח דהלכה כרבה דלוסטויס מוזוין גולג' הוא ודר'
 וחסד' רהייה גדולה דשומר הבירה כס' דמיו ע"ש וגר'
 דס"ל דקו"ל כשנוה כתר"א דפ' השולל דקסבר לוסטויס
 מוזוין גולג' הוא מיקו ק"ן דכפ' הוהב מוקד רב' מתנ'
 דכני העיר שלחו שקליה ונגנבו וכו' בלוסטויס מוזוין
 ע"ש משמע דמקרו נכב הע"ג דהיא סבר דשומר הבירה
 הוי ש"ח ומ"מ לדין דקו"ל דשומר הבירה הוי ש"ס והוי
 דקו"ל דלוסטויס מוזוין נכב הוא כמ"ס הרשב"ד כפ"א
 מה' גניבה ע"ש כמ"מ ונוסתה בהרמב"ם שס' אינו גולג'
 אלא נכב וכן הסכים הש"ך סי' רנ"ב ס"ק ז' ע"ש וא"כ
 אם לקחו דרך גניבה שלח רח"ו השומרים מקרו גניבה
 שחייב בו ש"ס והכמ"ג לדין קנ"ה שב' וזל לוסטויס מוזוין
 נכב חיונה נכב הלכא גולג' הע"פ שאין הבעלים יורעים
 בעת שנכב ע"ש נראה דהוא אינו לטעמיה שפסק
 בעשין ע"ד כרבה דשומר הבירה הוי ש"ח וא"כ הלכה
 כרבה דלוסטויס מוזוין גולג' כדעת רבי' וישעיה כס' ר"ח
 אבל לדין דק"ל דשומר הבירה הוי ש"ס והוי דק"ל דלוסטויס
 מוזוין נכב הוא וסוד רהייה לה' פרח שוסן ח"מ כלל ה'
 שהיך ודסה דכרי ה' בני ההרן עש"כ ועיון כשור' ורע
 הברהס סי' כ"ג

ודאיתי

להרוב זכאשו' ח"ד סי' ש"א ק"פ נשאל
 בזה אם הנכסויס הבהים כלילה לנגנבו וכל
 ח' מהם עמו חרבו וכלי זיונו ונגנבו מה' שנכבו חשיבו
 כנכסויס וס"ש חייב הו' חגיבו בלוסטויס מוזוין וס"ש פטור
 וכ' לה ידעתי מקום לשאלה אם זה לא נקרה חונס מהו
 ההונס וכו' והלא חס' לה יטמו היתם לקחת חו"ס ויטמו
 קול יכו הותם מכת מות ומעשים בכל יום כד ודאפי' ח'
 והוא מוזוין נק' חונס והכי מת"ל' כגמ' כגון שחל"ק
 בלוסטויס מוזוין וכו' ורעה ה' מב"ס ורבותיו והנאונים
 דשומר משכון פטור מן הנהונס וכו' זולת רש"י והרשב"ד
 שהם סוכרים דהה' דהר"י כ"ח קונה משכון להתחייב אף
 בהונסויס חס' לא אמרו אלא במשכון לאחר הלוואה ודאין
 ננו להניח כל דבותה ולעשות כדכרי הוחידויס ח"כ כ"ח
 הינוק נה משכון חלה להיות עניו ש' ופטור מן האונסוי'
 וזה חונס הוא ונכב חובו ע"י פרוטה אחרונה ודאפי'
 גושכנו חסד הלוואה עכ"ל וכבר כתבתי דבר' עוקר
 דלמחו דקו"ל דשומר הבירה הוי ש"ס לוסטויס מוזוין נכב
 הוא ודוקא חס' בה' בכלי זיון ולקח בפני שומר הוי חונס
 ומ"ס דרש"י והרשב"ד וקודים לחזר דגס' הרז' ה' כפ'
 שנועת דהיוניס דגס' ר' חכרים הביהו בעל התרומות
 ובעל העיטור דף ס"ח ס"ל כרש"י והרשב"ד דמשכנו
 שנה בשעת הלוואה חייב כהונסוי' וכן פסק בסוף הגמרא
 גלע"ה כס' ד' כרוז ע"ש וכן ר' ישעיה בס' המכריע

סי' ל"א דחה דכרי הנאונים והנכסויס עם רש"י ורי"ע
 ראב"ן ומר"ם כתשו' שכתבתי לעיל כ"כ חס' משכנו
 שלא בשעת הלוואה ונגנב המשכון בלוסטויס מוזוין דאין
 דאין המלו' נוכח חובו מן הלוואה מכאן ס"ס דאפי' לוסטויס
 מוזוין מקרו נכב ודא"ל הוי חונס שמה מלוה על המשכון
 חייב אף באונסוי' אבל אין לחייב את המלוה על המלוה
 כמשכון מכאן ס"ס דכבר הסמינו האחרונים דאין מוטאין
 ממון מכאן ס"ס כמ"ס כסוי' כ"ה ע"ש ומה' מש"ל פ"י
 מה' מלוה כד"ה ולענין הלכה וכו' הביא רהייה מספ"ק
 דגטוין גבי' הולך מנה לש' והלך ולא מלא וכו' וכתב"ה
 והלך מספ"ק וכו' ורי"ש י' מהפ"ל ח' כוכי דמיו ח' לא
 רח"ו מלוה לקיים דכרי המת' חז"ל ע"כ יד' ח' וכתב"ה ס"ס
 חס' הולך כוכי דמיו ודא"ל לאו כוכי דמיו חפשי' המלוה
 לקיים דכרי המת' חפשי' ודא"ל ודא"ל ודא"ל ח' ח' ח' ח'
 לו בכל המנה וכו' עש"כ ועוד כ"ל רהייה דכפ' בית כור
 גבי' ג' חסין וכו' כ"ח ובעל חקו' של ח' מהס' וכו' כתב
 הר"ף דכ"ח סי' מספ"ל איור' חס' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 לקוחות הוי וזו"ת ועוד מספ"ל הו' כל קוחות הוי כלקוח'
 שלח כח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 דמיו וזו"ת ליה דמיו חס' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 המוטל בס' ודא"ל וכו' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 דטול חקו' מעות ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 חס' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 הו' כלקוחות באחריות חלה ודא"ל ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 ס"ס

ח' מהר"ט

מהר"ט סי' ו"ב כ"ז שלח לחבירו
 משי למכור ויתרע מהס' מה שחייב לו
 חפשי' דמיו למשכנו שלא בשעת הלוואה דל"ע רש"י
 חייב חפשי' כהונסוי' ול"ע רוב הס' חייב כגניבה
 זכאיה ע"ש אבל הרשב"ם סי' ח' מה כתב דהו' כלכלו
 משכנו בשעת הלוואה ושה עליהס' ע"ש וכו' כ' ע"ד
 הרשב"ם סי' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 ולחובן הוי פשתן והכריזו כד שמעו סימברטוויס חס' ח'
 מחובו דהו' ש"ס וחייב כגניבה ודא"ל חפשי' ל' חס' ח'
 חס' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 כשכנו מעותיו חפשי' לא חס' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 עניו כס' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 בגמ' דהה"ה חס' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 וכו' ע"ש וכו' הרשב"ם ח"כ ס' ר"ב דהופס פקדון ש'
 שיש לו עליו חוב חס' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 ע"ש וק' חס' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 דהן הלוואה על המשכון ש"ס ודא"ל חס' ח' ח' ח'
 דהו' ש"ס כדשמואל ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 הנאה דתפוס ליה חס' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 מלוה מידו דאין מדיח כמה שהלוה ממנה שלח הוי מלוה
 גלג' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 הוי ש"ס וכו' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 חס' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 בעוד שמשכר כהונסוי' דתפוס כע"י שמשכר ותפוס
 ליה חס' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 שכן שמשכרין כמה שכותני להם לת"ן ול"ע שבר
 וכו' חס' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 הוא חס' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 לא חס' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 בע"י שמשכר והכריזו מה שה' חס' ח' ח' ח' ח' ח'
 על המשכון לא חס' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 על המשכון ש"ס חס' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 ועוד

יור דין ג' המלי על המשכון וכו' כתאומה"ר הקדמה סי' פ"ט והוכח בהגמ"ר ס"פ האומנין ב' דר' ברוך חולק בזה וזה כולו כל זמן שמשכון ביד המלוה חו עליו ש"ס כהוא הנחה דל"ז למיפק ומיעל אזוזי הכל אחר שהפקידו ללוה עלמזכו' דאז כ"ח קונה משכון. אלא כשמשכנו ע"י שליח ב"ד וגו' ת הכתיב בדר' יתקן הכל משכנו סתמא או בשעת הליאתו או לאחר הליאתו מדעתו בלא כפייה ב"ד חוט קונה משכון דרוקא לגבי גניבה ואבירה חייב כההיא הנחה דלא בעי למיעל ולמיפק אזוזי הכל אם נאנסו ביד המלוה הכרי הכלישבע חטול מעותיו וכו' עכ"ל מבואר דס"ל המשכנו ע"י ב"ד קנה המשכון לגמרו מיד' ולתקן דחייב אפי' באונסים וכול לקדש בו אשכחא חסור והפקידו או השאילו ללוה עדין הוא ברשות המלוה אבל משכנו מדעת הלוה בין בשעת הליאתו בין שלא בשעת הליאתו לא קנה אלא רה"ט ש"ס כההיא הנחה. דהפוס ליה חייב ואם חוד והפקידו לל הלא מרשותו וכ"כ דאז דף ג"ח הלוה ועל המשכון ש"ס סוגיא דשמעקחה. בין משכנו בשעת הלוואה בין משכנו שלא בשעת הלוואה וכו' ומשכנו שלא בשעת הליאתו ע"י ב"ד קונה משכון לגמרי וכו' ע"ש ומלתו לפר' הכיבוד כה"ט ה"א ש"ס כלל ל"ה שכ' ח"ל ו"א"ת משכון ש"ז משכנו בשעת הליאתו דקני' ליה רק לענין גניבה ואבירה ולא לענין אונסין ואם קדש בו את האשה מקרשה מה בין זו לטבעת שאולם דשאל חייב באונסין ול"מ מקדש בה ו"ל דה"ד דשאל אב' לוכת בו להוות שלו להקדישו וליתנו כמנהגה לחבירו לא קני ליה כלל דכתיב לוקנו אבל משכון אע"ג דלענין אונסין לא קני בהשתי' מוסר בין ש"ל ידו עליו ומסרו לו על מלוה או זכו מעותיו והיותו שלו דה"ל מעית קנות הלא שעומד להודיעו ויחוב ליה וזו הדר שקול ליה ממה ח"כ מ"ל קדשה במשכון וכו' כההיא קללוה"ל מעכשו והפי' רבא דאמר ב"ח ס"ב ולכח ונוכה בה"א מורה דהו' כמשכנו שלא בשעת הליאתו כה"כ ע"ש ה"א דס"ל דמשכנו שלא בשעת הליאתו חייב אפי' באונסין והו"ט קני הנוף וכול להקדישו וליתנו בגמ' ולקדש בה"א והו"ט משכנו בשעת הנוחה ד"א חייב באונסין כההיא דעמו טעם בתי קמח דהו' שלו דקני לו מעותו לעמן שיוכל להקדישו וליתנו כמתנה ו"ט היכול לקדש בו אשה מנא"כ כשהולך זכ"כ הרמב"ן במלחמות והר"ן ס"פ שבעת הימים והכ"י ס"ג האומנין דלמסקנא ר' יתקן אפי' כמשכנו בשעת הליאתו קאמר דקנה משכון ע"ש וכן קו"ל ב"ה סי' כ"ח דמקדש במשכון אפי' בשעת הליאתו מקודשת ע"ש גמ' רש"י בה"א תובא כתא' המנו' ס' משפטים כ"ב ובמדרש ס"פ שבעת הימים כ' על דהו"ן משכן חפץ לשמיעון וש"מ משכנו ללוה וכו' והלך לוי ונתנו כמתנה ליהודים וכו' כך דעתו טעה שרובן ושמעון מולתין המשכון מהודת ויחווירו ליהודים שיעור ההל' אה' שגילה לו לשמעון וכו' וכל דא"י בעל חוב קונה משכון הייטי כמשכנו שלא בשעת הליאתו וכו' ה' כה"ג בהגב"י אות כ"ג דכ"י מדבריו דמשכנו שלא בשעת הליאתו כ"ח קונה משכון ואפי' אם הוא בענין לא אחריו ודבר זה נשקע ולא יאמר דלא אמרי' כ"ח קונה משכון הלא כשנאכר המשכון וקני ליה להתמו ב' וכו' אבל כשמשכון בוא בענין ברשות מ"ו קני ונתן לו מעותו וכו' ע"ש ונראה דמ"ו קני ונתן לו מעותו דשיב לא אפרו וה"כ"ח קונה משכון למכרע' הו' שלו כמ"ש הר' שכניגור וקדמנ"ן הלא דס"ק"ל דהפי' משכנו בשעת

הליאתו קנה אבל רש"י ס"ל דהוא משכנו שלא בשעת הליאתו קנה והו' כשלו ולכך חייב אפי' באונסין וכבר הוכיח ה' מנ"א ה' זכ"ה מהפקדן סי' ט' דהו' קנין במעור ולא שבעור כעלמא מ"אמרי' בפ' כ"ט טעמא דהו' שהלוי על חמ"ד"ה עיבר משום דהו' מוש' לא קנה משכון משמע דאם גוי מיער' גמי. קנה משכון לא עכר ואי קנין משכון חייב אלא שבעור אמאי וכו' חייב עובר הא דה"ו ידויה הו"ל כמ"ש רש"י רכל הובא דב"ח קונה משכון שלו הוא ממש כל ימי החלואה ע"ש וכו' דלדוק דה"ו משכנו מדעת הלוה בשעת הליאתו קנה אותו קנין גמור אפי' חוד והפקידו או השאילו ללוה עדין הוא באחריות ורשות הלוה.

וראיתי בס' ח"ו למיעזא בפ' המקבל רק"ד דה"א דפי' וכו' והז"ר משכנו והשיב לו המשכון וכו' שכ"כ שם הרמב"ד ו"ל דוק ל' מ"ט ל"ק ליה מדר' יתקן וכו' ח"ל דלדעת חייב באונסים בלחוד קאמ' ככל מקום דהיתא ביד מלוה מחייב באונסין הכל כו' הדר' ללוה בשעת מלחכת ר"ת כתך הסתירה יעשה מטלעין ח"ל כיוו דלתו בפירעון הו' מש"ס אקשי' ליה מדר' דקאמר פירעון הו' וסני חסני' ל' כתיבה וכו' שאם נפחת המשכון בהקדמתו ובחשמושו כיד הלוה שחייב קני' נשאל לפי שכבר נפרע כל חייבי משעת משכנו וכי"ל כ"ד מחבירו דמי ש"ס פחת דך חשמושו שחייב חייב ולענין זה אלוטריק כפאכ שאם לא כה"כ לו כד' אפי' דקני למשכון ובפירעון דמי הו"ח אהו' הפחת ש"פחה כדו' מחותן תשמושי ישלם לו וזהו ליה דל' משלם זכ"כ הר"ן וכו' ואפשר דל' מה"ו הו' תהיה אה"ל לפחה שה"ל פחת כהשמושו של ליה ח"ל ח"ס כנגב חו' כה"ס משתמושו חייב עכ"ל הו' דהה"כ דהה"כ ד"ס"ג דהו' בפירעון וד' השו"ח ללוה ונגב חו' נא"ס חייב הלוי ומה שדק' הדרב"ח ח"כ ס"ת ו"ט דא"ג דב"ק קונה משכון הו"ו להתחייב באונסין ח"ל ל' חייב כשלו ממש. לענין שאם יחידנו ללוה כה"ל השאילו כלו עלי ממש יתב' שזין לו רשות להשאילו לאחרי' ע"ש לק"מ דכבר כ' הרב הכיבוד כה"א ה"א ש' דהו' שלו ממש קנין הנוף וכול להקדישו וליתנו כמתנה זכ"כ המ"ב א' בתי' לקדשין ד"ח ו"ל ול"מ לחקר שהחליטו לו ברוך וכו' הלא הפי' קודם לכן דה"ג דקו"ל כפכ"ש ברב' דאמ' מבין ולהכח הוא גיבה וזו הקדיש מלוה חבין לו עכ"ל כלים ואפי' החליטו לו ברוך לומט' שזני הבח במשכון דהו' ליה קנין כנויה מדר' י' או זכין מלוה או אקדיש דבריו קומני' לגופרע כשחליטו לו כ"ד וכו' ע"ש הו' דס"ל דמשכון מטלעין דבריו קומני' למפרע כשיחליטו לו ב"ד דהו' כשלו זכ"כ הו"ה והרמב"ן במלחמות ככ"ש ע"ש כ"כ

יא דין ד' הפסד וכו' ו"ל דה"ש ה' כתא' ח"כ סי' ס"ל ויעור דבריו בלשון הפסד שאפי' כנתינת רשות ככ"ד הו' שאלו חייב באונסין דה"ל כדמי אבירה ומן הטעם שאמרת. וכן ח"ו ל"ג כתי' מה שיש מן הקושי' כחותן שבי' ב' סוגיות והה' כה"א דהמפקיד חלל שחייב ח"כ' כה"כנו ל' וקו"ל כותיה וז"ל כפונקת' דמי אבירה קי"ג כ"ט דמחייב אפי' באונסין ואפי' לא נשתמש בהקושי' מקלת עין הגדולים דפ"י ש"א בין מפקיד חלל שולחני קאם פלוגי וז"ע מקו"ל ב"ל המעשה נשאל ה"ח שגו' ולפיכך אין בדעתו להשתמש בהן ה"כ ימלא כחורה שיוצא חלל להודיע אפי' משתמש בהן לפיכך די לנו א"ס נחייב והו"ו כש"ש הו"ל ונה"ה ח"ל קני הבירה שבו' נשתמש בהן להודיע לאחר שגוי' קב"ל

רשית להשתמש בהן ועור שמחשב בדעתו שלא יבואו
בעלי אבירה כ"כ במהרה הולך מעשה חשבו' ליה
בשאל ולפי' חק זה שנותן לו רשות לנפקד להשתמש בהם
אפשר לומר שהוא משתמש בהם להדיח ועור יש טעם
אחר נכון דהו' עיקר לפי דעתו רבו דמו אבירה אפי'
לא נתנו לו חמ'ים רשות להשתמש בהן הרי הוא מדינו
כש"ס דאמר אבירה כש"ס יכ"ר'ב יוכף והולך כשנחנו
לו חמ'ים רשות להשתמש בהן חס'ק' רג'ה והו"ל חייב
כאונסו בשאל וכו' וממנה חנה הן לנהון שלפניך שהמלוה
על המטות ש"ס וכו' כש תן לו זה רשות להשתמש בו
חס'ק' רג'ה וכאורה של דמו אבירה וחייב כאונסו ואפי'
לא נשתמש בהן עכ' לומר דלפעם א' חפי' למ"ד דאומר
אבירה ומלוה על המטות לא הו' רק ש"ס אפשר דאם
נתן לירשף להשתמש בו עשה כשאל הכל לטעם אחרון
ודמו דלמ"ד לא הו' רק ש"ס כשנתן לו רשות להשתמש
משק' ליה ח' רג'ה הו' ש"ס כמו במפקד ותו' זה כתבו
ד' אפ"ים והו"ה בפ' א"מ וכ"כ הרמב"ה והריטב"א
שהוא נכון כש' א"ז ס' וו"ל הר"ן שסותו ק"ל דא"כ ק"ל
דכיוסף בר' ט' ורג'ה דאמר ש"ס ולא כוונתו וכו' לפיכך
כ"ל ד' ט"ס ל' כרכה דאמר ש"ס הכא כו"ל הו' ולא חק'
למה היה רפ' המפקד דהתם ה"ט לפי שאין חס' עשה
שאל וזה בע"כ וכיון שכן שילחני זה וכו' דולמא הו'
דערו ליתו שמה וכו' מפקד לטול כשעה ש"ס מעות
אבירה חלו וכדעתו להחירה למפקד כיו' שלא מחייב
בגיבה ואבירה כיון דברונו הוא חלו להחירה בכל שעה
שירצה הכל מעות חכ'ה שאין הדבר תלוי בה החירה
שהו' אלו ודורע בעליהם שמי חכמים דעתם של בני אדם
שכל אדם הולך ללוות ולהתחייב באונסו' ולא להעמור
בעון לעולם ושיהא חייב בהן כנגיבם ואבירה עכ"ל הר'
דס"ל דגם רבה דאמר ש"ס מורה ברמי אבירה שיש לו
רשות להשתמש בהן דעשה שאל וכו' בעל העיטור דף
מ"ד ע"ב כ' על דברו רבי' הפרים וו"ל וק"ל היתה לרב
יוסף חל' לרבה מ"ל והרב תו' דדמו אבירה חכמים
החירו לו להשתמש בהם ושויה שאל וכו' ונסתבר דמי
אבירה כו' טרם בהו' ארעתי להשתמש בו בהו' טרם וכו'
ע' ש'מנאר דס"ל דגם רבה מורה ברמי אבירה דעשה
כשאל משום דחכמים החירו לו להשתמש בהם או משום
דטרם בהו' מיהו מה שהק' בעל העיטור והר"ן על ד'
אפרים ד"ב קו' ל' ר"י בר' ט' ורבה דלא כוונתו לק"מ
דאומר ס"ל לר' ט' לא הו' רה"ש ד' הו' חייב חל' כנגיבם
ואבירה דאכדו קתני כדס"ד ההס' וכ"כ הסמ"ג עשין
ע"ד וו"ל ולברו רבה שפסקנו כמותו ע"י כן חייב
כנגיבם ואבירה חל' כנגיבם לרבה וכו' כדכ"כ ר' ט'
וכו' וכ"כ רבו ירוחם כתוב ד' ח"ג ע"ס ופשר דס"ל
כתו' ד' הפרים והר"ה והרשב"א דרוקף לרביוסף דהו'
ש"ס כש"ס לו רשות להשתמש בהם סלקו' רג'ה והו"ל
כשאל הכל לרבה דלא הו' רק ש"ס סלקו' ח' דרג'ה דהו'
ש"ס חל' לתו' אחר אפשר דגם לרבה הו' כשאל כרכו
בעל העיטור והר"ן ופשר טו' דעת רמ"ה שלא הגי'ם
דלמ"ד המלוה על המטות לא הו' רק שומר חנם חינו
נעשה כו"ל דס"ל דלפעם א' לכ"ע הו' כשאל ונראה
דהרשב"א לא כתב ל' אפשר חל' לתו' א' משום דלא דמי
לרמי אבירה דו' י' ק"ה משתמש בהם להדיח אחר שנתנו
לו חמ'ים רשות להשתמש והוא מחשב בדעתו שלא יבא
בעל אבירה כמנהג הכלל הכא חפי' נתן לו רשות אפשר
שאינו משתמש בו להדיח כיון שחובב שיכחו' בעליו
במהרה חל' לתו' שני' שהו' עיקר ודמו' מי להכרה

וכיון שהיה ש"ס בשנתנו לו רשות להשתמש בהם נעשה
שאל וכן כתבו ח"א סי' אלף וכ"ט לא כתב ל' אפשר
דס"ל כתו' אחרון שהוא עיקר ועיון במת"א ה' שומרים
סי' כ"ח חבל מרן סכ' ל' אפשר וכו' פסק כתו' א' וכו'
ככ"י סי' רנ"כ העתיק דברו הרמ"ה ש' דתהו' ר' אפרים
והסכים לתו' הרמב"ד ע"ש ולכך לא הנוס רמ"ה בלוג
דס"ל דלתו' הרמב"ד חפי' למ"ד דהו' ש"ס כיון שנתן
רשות להשתמש בו אפשר דעשה שאל והס"ך כדחזק
ע"ס

והרשב"ש סי' של"ה כה' ששלח חפץ לחטונו
למכרו בחפץ כ' וו"ל ומן הודיע שכל
המוכר חפץ לחטונו לשלוח לו המעית אוחפץ שמתר
הוא להשתמש באותם מעות וכו' ואינו נולד דלא גרע
ממציאה ואחר שהדבר כן אעפ"י שלא נשתמש בהם חייב
באחריותו אפי' יגבחו כלשטות מוזנין או שנאכדו כגון
שטבעה שפיתו בים דהא קו' ל' בפ' א"מ בר' ט' וכו' ע"ס
ונראה דלתו' ר' אפרים וסו"ה והרשב"א הו' חייב
באונסו' כמו במפקד ועיון בהרשב"ן ח"א סי' קכ"ב
כמי שהניח ש"ס ביד לוי' סיגבה בשבילי שב' וו"ל וה"כ
אלו טעון לו' חלו המעות נאנסו אחר שבהו' ליהמי לא
מחמתן שמה תאמר ש"ס לטעון כן שהו' מחמתו נשתמש
בהם וכיון שנתמש בהם הרי הם עליו מלוה כדאיתא

בפ' המפקד וכו' .
י"ב כתב המדברו חפ"צ האין אדם יכול למכור
או למשכן בנדו' אשה מ"מ אוחיוקי
אונסו בגבחו לא מחוקי' דמסתמא אמרו דברשות משכנס
ומ"מ חס' לה חורה וכתנה הכניס ליד שמעון היתה
נאמנת כשבעה שלא משכנה ברטונה ע"ס ונראה דהא
דאמרו' מכתתא ברשות' משכנס מ"מ דלא מחוקי' ליה
כנגיבם ד' שלא להו"א מידו וכו' ק"ל בסו' ק"ג ברבוי'
העשויים ל' שאלו ולהשכיר דאם טעון המעורר נכיוס
הס ממנו הו' נאמן אפי' כמנו שהיה יכול לומר הש' לתו'
או השגרתו לך שאין מחוקי' בו אדם נכיוס אפי' כמנו
וב"ס הכא דאין נאמנת לו' שלא ברשות' משכנס והו' נגב
ואין מחוקי'ן אוחובגב חל' אס' תאשה מחוקת נאמנת
ומחוקי' הבעל נכב' שלא להו"א מידו וכו' ג' כ' בסו'
שכ"ג ע"ס וכ"כ הרשב"א בתשו' הביאה מרן בכ"י ח"א
ס"ס י"ע ג' והוא בתשו' ח"כ סי' רפ"ג ומסתמא שם רכסות
האשה שעשה לה הבעל קניינים חל' לחלוט' ואין הבעל
יכול למשכנס מזהו מסתמא אמרו' דברשות' משכנס וכן
הסכים ה' בית שמואל כה"ס סו' ל' ס"ק מ"ט ופייס שס
דאפי' אין הבעל כאן ואינו טוען שעשה ברשות' אמרו'
מסתמא עשה ברשותה ע"ס ולכאורה נראה דאם קבעל
כאן ומורה לאשה שעשה שלא ברשות' מ"ל אין מי' המלוה
ולא חיישו' לקטניא ולא רמי' לאומר שטר אמנה וכו' דאנו
נאמן כמקום שחכ' לאחרים דהתם ח"ל עשה לנבות
כשטר והו' הוא בחוקתו מש"כ הכא כס"ג כתב' ה'
פמ"א ח"א סי' ע"ה ג' חוקה דאם טעון המחוק חוקה
שאין עתה טענה נאמן וכו' לאומר שטר אמנה וכו'
דהשטר ראו' לנבות בו חבל הכא רלה מהניא חוקה חל' לא
ע"י טענה נאמן וכ"כ רש"ל בתשו' הביאה ככנה"ג בסו'
ק"ס הגבוי' אותו' דאם חורה המחוק קודם מתנתו שאין
לו חוקה באלוה מקום כיון דכלא טענה חין המקום חש"כ
כשלו נאמן ואין אשה וב"כ גובו' מאוחו מקום ע"ס .
אבל מהרומ"ט ח"א סי' ל"א כ' דאפי' הלוקח הא'
לפניו וטוען חוקה שאין עמה טענה חין
שומעין לו וטוענין ללוקח כ' וכן דאיתו' לם' בני אהרן סי'

ח' שכ"כ והביא רחוק ממ"ש בעה"ת שער מ"ה והטור
 ומרן סק"י ס"ו המוכר שט"ח לחבירו חס כבר עברה
 עליו השמטה כשמכרו טוענין ללוקה שהמוכר היה לו
 פרוזבול ואבר וחם הורה המוכר שלא הו"ל פרוזבול חס אין
 לו נכסים אינו נחמן אלמנה אפי' המוכר מורה טועני'
 ללוקה ע"ש וה"ל אפי' הורם הכעל שמשכן שלא ברשות'
 אינו נחמן להפסיד אב"ח דשמה עשו קנויח ואפשר דגם
 מהרש"ל והפמ"א לא אמרו הלא בקרקע משום דקרקע
 בחיוב מרא קמה אבל מטלטלי כחוקת שהם ברשותו
 לעולם חיישי' לקנויח להחזיק כמ"ש מהריב"ל ח"ד סו'
 ר"ד דאין חוששין לקנויח אלא דוקא בשום הוכחה גמורה
 אבל להחזיק בוד המוחזק חיישי' לקנויח אפי' לכת'
 הוכחה ע"ש וח"כ ה"ל אין מניחין מור הלוקח הו המלוה
 בהודאת הכעל להחזיק בוד המוחזק לעולם חיישי'
 לקנויח

יג דין ו' אף בנו נעשה עליו ש"ש כ' מהרש"ם
 סו' ז"ח בשם חכם ח' דהמלוה על
 המשכון טועני' ליתמי שמה' אביהם התנה עם הלוה שלא
 יתא חייב באחריות והביאו ה' כנה"ג הגב"י אות כ"ז
 ע"ש ונראה דה"ד חס דמי המשכון ויתירם על החוב שלא
 להוליח מורשו כדדון הרב שם אבל מה שכנגד החוב אין
 טועני' לורש שמה' התנה אביה' שלא יהיה חייב באחריותו
 להוליח מור הלוה דאין טועני' לורש אלא להחזיק בשלהן
 ולא להנתיח מהחזים כמ"ש מהרש"ם עלמו סו' רס"א
 וסו' רכ"ג וסו' רל"ד ע"ש וכ"כ מהר"ו ו' מונש בחשו' סו'
 קכ"ה והרשב"א בחשו' ח"כ סו' מ"ע"ש וכה"ג כ' מהר"ם
 בתשו' השיוכות לה' ארסות סו' ה"ו ו' ו' א"ל שייך נמי למי'
 טועני' לורשים דאלו אביהם קיים היום מברר שלקח מן
 האשה וחזר ולקח מן האיש וכו' דלא טועני' לבדו דבר
 חדש להפקיע קרקע מחזקתו דכל מהו דטועני' לותמי
 כל מהו דמיני למטען הכהון ה"מ להחזיק בשלהן וכו'
 ע"ש אלמנה לא טועני' לורשים להוליח אבל להחזיק בשלהן
 אפי' לבדו דבר חדש טועני' וה"ל נקטו' וההדק"ל בסו'
 ס"ז סכ"ט ביקומום גדולים טוענין להן שמה' התנה
 אביהן עליו ושמטנו שביעית ה"ט משום דחוקה דלא
 שביק התירה והכיל ארסות אבל הכא וההו לא טועני' להו
 להוליח מהלוה מיהו מרברו הכ' וימין משמע דבנו נעשה
 ש"ש וחשי' דמי המשכון ויתירם על החוב חייבים כמ"ש
 הש"ך זח"כ משמע דלא טועני' להו שמה' אביהם התנה
 שלא יתחייב התנאי לא שכיח ושוב רחמי לה' מנחת
 יעקב כתשו' סו' טו"כ ע"ש וגם התכם בחשו' מהרש"ם
 כמסהפק אמרה כל' אפשר ולבאר וכו' ע"ש

יד כתב ה' גו"ר בחק"מ כלל ח' סו' ג' דה"ד
 וורשים גדולים אבל וורשים קטנים
 פטורים מננוכה ואבירה אבל בפשיעם חייבים הע"ג
 דקטנים לחו' בני שמירה ונהו לפי שחייב הפשיעה על
 נכסי אביהם שהי"ל לקודע על הפרה שהיא שאלה ועל
 המשכון שהו' של אחרים ואם ליה כן ואצ"כ פשעי
 היתומים פטורים ואם יש להספק חס הח"כ ליה קודם
 מתו לבאו' נראה דטועני' לורשים שמה' אביהם ליה
 והגתנו לא נדע את מי טוח אבל נר' לו' דחייבי' היתומים
 עד שיתברר שהיה טוח דטענה זו נרובה דה"ל
 דהכיהם טוח ח"ל קנה דחברך חברה חית' ליה דומיח
 דטענת' אונס דגרועה היה ולא מהומן עד שיתברר
 בעדים שאלס ע"ש וכ"כ דטענה זו נרובה דכפ' המוכר
 הת' הבית נכי שטר כוס הולח על היתומים דיוני גולה
 ק"ל נשבע ונוכה כולו ודיוני ח"י ק"ל נשבע ונוכה מתא

ואמר דמר סכר"ח דפרעיה מימר הוה אמר ומר סכר'
 אומר מלאך המות הוא דחנסיס אלמא ח"ע"ג דהיהם
 הוה נחמן לומר סקורתי כמנו דחנסיס נוכה מן הורשים
 דאמרי' ה"ל דפרעיה הוה אמר והר"ב ד' הביחו הרו"ה
 והרשב"א שם כ' דמוויי ביקומום גדולים וטוענין אבינו
 ליה שהחזיר וכו' ואפ"ה חס אינם נחנסיס דה"ל דפרע
 היה אומר בשעת פטירתו בפני עדים ודיוני ח"י ס"ל
 דנחנסיס דה"ל דלא אמר בפני עדים חזיר מלאך המית
 הוא דחנסיס וכו' ע"ש הרי דאפי' טענו הורשים אבינו
 ליה אינם נחנסיס ומניחין מהם ממון מבח חוקס וו"ח ח"ל
 דפרע היה אומר בפני עדים ודע"ג דקו"ל כדיוני ח"י
 ה"ל להחזיק ממון הורשים טוענין שמה' החזיר ולא ליה
 משום דמלאך המות הוא דחנסיס והר"ב כפ' ק"ר כ' כ'
 כ' דשטר בחוק ומנוכח לטרוף מלקוחות כ' הרמב"ן
 כשם ר' החיו דלרוך שבועה ואפשר קא רחישו' לפירעון
 טפי מיתמי משום דה"ל דפרע הוה פקוד בעידן דמת
 וכו' וכ' הסמ"ע כה"ע ע"ח ס"א ו"ב דביחמיה"ל דפרע
 הוה מלוה אביהם בשעת מיתה והוה היתומים או אפטר'
 שלהם טוענין לפני כ' דאביהם ליה שפרעו מניחין
 בלקוחות דה"ל שמה' בשעת מיתה והלקוחות אינם ודעני'
 וכו' ע"ש הרי דגבי הורשים אמרי' ח"ל דפרע היה מלוה
 בשעת מיתה ואפי' היתומים קטנים נוכה מהם כלל
 שבועה ולא אמרי' שהוה ליה ולא טרע מיהו ז"ל דמבח
 חוקה דאין הרם פורע בחוק ומט' אמרי' הכי מש"ב
 בשטר כים אבל לגבי הלקוחות טוענין שמה' ליה ולא כרע
 הכל י"ל הגרע מנכסי הקדש דלרוך שבועה חס החוב
 בחוק ומנו' ורוך לישבע בלקוחות ח"ל וה"ל ש"ש כ'
 הטעם דאביהם אינו חס לטובו' הלקוחות מ"ה לא טוח
 בשעת מיתה וכן הסכים הש"ך ע"ש וח"כ לגבי הקדש
 ה"ל דהרם חס לטובה' ההקדש וח"ל דפרע הוה מלוה כן
 וה"ל דפרוץ כפ' שבועת הרוינים לפרע מנכסי הקדש
 הינח מנכסים משועבדים ליה ופרע ח"ה כשברגו' וכו'
 הוה"ל דנשבע הורם השמעו' דאפי' טוב בחוק ומנו' לא
 יפרע אלא בשבועה חלה משום דאביהם כ"ל דהרם
 פורע בחוק ומנו'

טו דין יב הו"ל מחויב שבועה ואינו יכול
 לישבע וכו' הרמב"ם ס' כ"ה עה'
 פקדון כ' הפקד' אללו וכו' כעל הפקדון אומר כו"כ היו
 והסומר אומר איני יודע ואלס וכו' היו חייב שבועה אלו
 יכול לישבע ובה הורו רבותיו הרי' הלו ורבו והר"ב ד'
 כהב ורבותי אין מערין כן לפי שאינו דומה לתנאי' ודענא
 וקמטו' לה ודענא דהתם הו"ל למודע וטוב גמי טועני'
 עליוס ואמ' מודע ידעת וכו' וכ"כ כס' תנ"ד סו' רל"ד
 וו"ל כתב רב הלפס יודע' חד בר נש אפקוד נכי חבירו
 חד שק נחור וכו' נשבע ונטול וכו' ואיכא דק"ל לחזק
 נוסח הדרכה לישקול כלל שבועה דהו"ל כחמטו' ודענא
 וכו' אלא טעמא דסתו מלתא משום דלא דמי לתנאי'
 ודענא ותמטו' לא ודענא דהתם הו"ל למודע וכו' אבל
 הכא כיון דשק נחור חפיקוד נכיה לא הו"ל למודע מש"ה
 אמר רב נשבע ויטול וכו' וב"ב כעל העטור כדני פקדון
 דמ"ה ע"כ ע"ש וכ"כ התו' כר"פ הפרה בר"ה דאפי'
 נזק וכו' ומהר"ם כתשו' החרובות כסו' ר"ט והרשב"ז
 והר"ה ש"ס כ"פ הכונס ע"ש כ' וכתשו' הרשב"ת הביאה
 מרן הכ"י מחו' כ"ד על השאלה כלי מקבירו ונאחד וכו'
 מבוהר דהס האהל אומר איני יודע הו מחויב שבועה
 שאינו יכול לישבע וה"ל חילק בין ש"ל ל"ש אשאל
 ע"ש הטעם וח"כ במשכון דמי ש"ש ל"ע הו נחויב
 שבועה

שבועה שהיו יכול לישבע משלם בלא שבועה אבל בתשו'
 הרשב"א ח"ב כו' ג' משמע דאפי' בש"ס אמרו דלא
 הו"ל לודע וז"ל וה"א כו' נראה דבריו דכברו הקה"מ
 וכו' מפני שבעה שומר ואינו בא עכשיו לקודר אם
 נעשה ש"ס או ש"ח אבל וכו' אפי' ה"ל שינוי ה"ל בש"ס
 ה' ז' חייב כפשיעה וכו' וכיון שהלעזר זה מודה שקפיד
 משם פנקס אחד שזה זו ה"ז מחייב שבועת ההורה
 מ"ז מודה מקנה וכו' שהא חייב לישבע על השחר אם
 הוא טוען שהינו יודע כמה היה ומה היה שזה הו"ל
 מחייב שבועה שהינו יכול לישבע ומשלם ומן הדין היה
 שולק זה נוטל בלא שבועה שהרי כל מחייב שבועה
 שח"ל מ' בלא שבועה ונוטל וכו' ה"ל שאין כוידו כל לחייב
 מן הדין את הלעזר זה לשלם בלא שיכבע ולא חק מפני
 שיש מגדולי ההרשונים שהמרו שהיו אומרים כמי שטוען
 שמה מחייב שבועה שח"ל מ' בלא שבועה אלא כשהוא
 טוען שמה רבוע כגון שזה טוענו מנה הלוי הקד' והוא
 אומר נ' ידענא וכו' לא ידענא שזו טענה רעועה שה"ל
 לדעת הכל כשזה טוען שק מלא הפקדתי וכו' אעפ"י
 שהו מודה שפקד כידו ואינו יודע כמה ה' ז' משלם
 כוידו כפי מה שטוען עליו המפקיד דה"ל מחייב
 שבועה שח"ל אלא מהו דוקא בשבועת המפקיד וכו'
 מפני שלא היתה טענתו של הנפקד רעועה לפי שהו
 לא הו"ל לדעת מה היה מלא והמפקיד מרה לו שהו
 לא היה יודע וכו' עכ"ל משמע דס"ל דאפי' בש"ס אמרו
 דלא הו"ל לודע שהרי כ' דה"ל לקודר ככ"ד אם נעשה
 ש"ס או שומר חנם משמע דאין ח' ב"ן ש"ס ל"ש ח' דאפי'
 נעשה ש"ס כמה שתוספו בחיובו ועיין בהש"ך ובתשו'
 מהרה"ש נרד"ב סי' פ"ט המשולש כס'

יו כתב

דה"ד אם התובע אינו יודע אם הנתבע
 יודע או לא אבל אם התובע מודה שאין
 הנתבע יודע כגון שהפקיד הללו שק צרור ותקופ ויודע
 שהנפקד לא ראה מה שכתובו הו הלוהו על המשכון צרור
 ותקופ ולא ראה מה שכתובו ומורה במקצת והשאר אינו
 יודע לא היו מחייב שבועה וה"ל מ' וגם כנוסר בכל פה
 אינו חייב היסת ראי' ישבע שהינו יודע הו התובע מודה
 שאינו יודע וכן הסכים ה' שבות ועקב ח"ג סי' ק"ז
 ובתשו' ראה מ' דאמרו ככ"ק ר' ה"כ"ע כגון שחלל
 ערוגה בין הערונות ולא ידעתי כחושה הו שמינה הכל
 במשלם שמונה חמר רבה ומנו אלו ידעו דכחושה הכל
 לא משלם אלא כחושה השתה ר' ידעתי או כחושה הכל
 או שמינה הכל משלם שמינה הממנע' ה' ז' אפי' ה' כיון
 דמורה דהכל כחושה הו מודה במקצת ועל השמינה
 שהינו יודע כיון שה"ל מ' אלא כיון שהתובע מודה שהנתבע
 אינו יודע מה הכלה בהמתו כחושה או שמונה לא הו
 מחייב שבועה שח"ל מ' ע"ש וכבר ה' פני והוסע כתי'
 בר"פ הנזקין תי' דלענין נזקין לא שייך דין דמחייב שבוע'
 ע"ש כ'

טו"ב נשבע

הלוה היסת וכו' והמלוה ישבע וכו'
 נראה דהמלוה צריך לישבע תחלה
 ומשום דהלוה אינו נשבע אלא היסת והמלוה פעמים
 בשבועה חמורה פעמים היסת לכן הקרום דין שבועת
 הלוה בדיעה וכו' הרשב"ם סי' ר"ע שישבע המלוה תחלה
 שג' אבר וכו' ע"ש וכן מבואר בתשו' הגאונים ח"ב שער כ'
 סי' ה' ע"ש ועיין הדרכ"ז ח"ב סי' רס"ה

ח"י דין יג

הנה הו עדים שנגנב ושהיה שם
 ונתרבו כ' השמ"ע דאפי' אין עדים
 לזה שהיה שם יותר אלא שהמלוה מודה לו מ' לא אמרו

שהיה המלוה כאמן לומר שלא פשע כמונו דהו קומר
 שכל שוה יותר דהו מנו דהעוה וכו' והש"ך כ' דהו לא
 הו מנו דהעוה וכו' והס דבריו הרמ"ם כפ' כל הנשבעין
 והכיוו הטור סי' רנ"ז דבעלמא אמתו מנו לפטור
 משבועה ונבי שומרים ה"ט דלא אמרו מנו משום דהו
 מנו דהעוה דאין אדם מעני פניו לפטור ולו' לקד"ס ע"ש
 ונראה דלא אמרו מנו נרוע דהעוה לפטור משבועה
 ודוקא לפטור ממנו אמרו אפי' מנו דהעוה כמ"ס הש"ך
 כסו' פ"ב כיוטו מנו ומבואר בדבריו הרמב"ן והר"ן כפ'
 כל הנשבעין ובתשו' הרשב"ם סי' ט"ז כע"ש כ'

י"ט דין י"ד

הנה נשבע הלוה נגד העד ונוטל
 המשכון כ' הש"ך היינו שבועת
 המשנה כדון נשבע ונוטל ואם רלה המלוה מחויר
 לו המשכון תחלה ומפניו אפי' שבועת חתורה ע"פ
 העד וכו' ע"ש ונראה דאם המלוה תובע את הלוה והלוה
 אומר שהוא פרוע ועד ה' מבקשו צריך שבועה דאורייתא
 להכחיש העד וכו' כ' מהרי"ט סי' פ"ד בעד ה' מעור
 שהוא פרוע וכו' דכיון שאין ראובן בא לנכות ולהויתא
 ממנו נמלא שהעד בא להויתא מראובן שאם יהוה כ' מעידי
 כן הו מחייבין אותו להקויר המשכון וכל שגס מחייבין
 אותו ממנו עד ח' מחייבו שבועה דאורייתא ע"ש קרי
 דאם הלוה תובע המשכון ועד ח' מעיר כדגרו שהו
 פרוע צריך המלוה לישבע שבועה דאורייתא להכחיש
 העד כדי להקויר במשכון וכו' כ' סר'ן והכיוו הסמ"ע
 ס"ק מ"ט דאין המלוה צריך לישבע בנק"ח אלא כשכא
 הו לחבוט ללוה וזוהי משכונו אבל אם המלוה שותק
 והלוה בא להויתא משכונו מיד מלוה או אמרו שהמלוה
 כאמן בכ"י דמיו בשבועה היסת וכש"ך כ' דה"ד אם
 המלוה שותק ואינו מכש משלוה לפדות משכונו וה"ל
 להקויר המשכון אלו עד שיפרע לו דמיו ה"כ דו"ס
 להקויר כגוף המשכון שהו מנח אלו להיות שערור
 קוים ולכן ח"ל אלא שבועת היסת הכל כשהמלוה רוצה
 לפרע מהמשכון עתה כן שהו תובע את הלוה שזוהי
 משכונו בין שהלוה תובע וכו' יע"ש ח"ב המלוה על
 המשכון והלוה בא לפדותו וקביע עד ח' שהו פרוע צריך
 המלוה לישבע שבועת חתור' ואם מלאתי בתשו' הרשב"ם
 ח"ב סי' אפי' ש"כ וז"ל אם הלוה פרוע כ' חזונריס כפני
 העד ותבע ממנו משכונו ועד מעירו שהו חייב להקויר
 לו משכונו נמלא שהמלוה אינו מודה לרכרו העד וכיון
 שעל המשכון הס דניס קו"ל מלוה מחייב שבועה ונשבע
 להכחיש את העד וזה המלוה תובע הלוהו ללוה ועליו
 הס דניס אין ככאן עסק שבועת עד ח' דכל הנשבעין
 שכתורה נשבעים ולא משלמים אלא הו נשבע שבועת
 המשנה כעון שבועה דאורייתא כנק"ח כתקנת חכמים
 כשהו נשבעין ונוטלים וכו' עכ"ל והו דאם עד ח' מעור
 שהו פרוע אם הלוה תובע משכונו כיון שעל המשכון
 הס דניס המלוה חייב שבועה דאורייתא להכחיש העד
 ולהקויר במשכון אבל אם המלוה תובע הלוהו שכל
 להויתא נשבע שבועת המשנה להכחיש העד כמו בעת
 ח' מעיר על קשטר שהו פרוע וה"ל להפך אם המלוה
 תובע הלוהו ללוה והלוה טען שהו פרוע ועד ח'
 מכחישו נמלא דעד בא להויתא מהלוה ממנו שעליו הס
 דניס נשבע הלוה שבועה דאורייתא

ך' דין טו

ואפי' מאמין הלוה למלוה וכו' הש"ך
 כ' דגם התוס' ס"ל הכי לפי האמת
 דרב אסי ע"ש וליתא דמרכרו התוס' כשבועת דף מ"ב
 ע"כ בר' והשתא וכו' ט"ז וז"ל משמע קבא דאפי' שנויים
 כרב

ונטל וכו' ע"ג הרי דמחוייב שביעה חמורה כנ"ח
 ליפטר אם הוא חסד לה משלם ואין שכנגדו נשבע ונטל
 ובחש' נודע כיהודה ח"א סו"ג ה' הכרית השעה בער ה'
 מחייבו שביעה ראוריותא ולכך נקט הרמב"ם כיוסא
 שביעה החורה ובסופא שביעה היסת וספק לשביעת
 המסנה משום דלא משכחת לה ע"ש ולפי' דהא משכחת
 לה שביעה כנ"ח ליפטר במשכור חומר כ' קולתו לך
 וכו' כמ"ס הרמב"ם והרשב"ה כתבו ח"כ סו"ג ע"ד ע"ש
 ומ"מ לכ"ע שביעת המסנה ליפטר רינה בשביעת היסת
 וה' כמ"ס הר"ן כתבו סו"ג דמה דכרי הכי שקרו חר"ש
 כפ' הכותב כ' בשם הר"ף דלא חמרו תקנתא לתקנתא
 לא עבדו רק בשביעת היסת ולא בשביעה המסנה וכו'
 דהכי ס' לזכ"כ דעת הרמב"ם ויעיר על זה ר' ירוחם
 נתיב ג' ח"ג וז"ל כל הנשבעים בתקנת המסנה כגון
 פונס על שטרו וכל הנשבעים ונטלים בתקנת חכמים
 והוא חסד נשבע ונפטר כמ"ס במחוייב ש"ע הע' האר"ס
 וכו' וכ"כ רב הלפ"ה בשו"ת והרמב"ם ע"ל ולא דק
 דהרמב"ם כפ"ב מה' טוען כ' כדברי ר' ירוחם נתייב
 החסד שביעה מדכריהם אם היה מן הנשבעים ונטלים
 וכו' שכנגדו נשבע היסת ונפטר וכן פונס שטרו וכו' ע"ש
 וה"ד כנשבעים ונטלים אבל כנשבעים ונפטרים חשי'
 שביעת המסנה רינה בשביעת היסת והון שכנגדו נשבע
 הוטל ובפ"ח מה' טוען כ' הרמב"ם ח"כ מו' שכתוייב
 שביעה מדכריהם אם היה מן הנשבעים ונטלים אינו
 יכול להפק וכו' כ' מרן כ"מ משמע טעמא דהון מהכני'
 משום דנשבעים ונטלים ח"כ הנך דהון נשבעין ונטלים
 הפי' בשביעת המסנה מהכני' והדק' קה' דהון לך שביעה
 שתתפק אלף שביעת היסת כלכדו"ל דלא מפלגי' בין
 נשבעים ונטלים לנשבעים ונפטרים הלא לענין חס' לא
 רנה לנשבע דנשבעין ונטלים יגד לו וכנשבעי' ונפטרי'
 משמתי' וכו' וכן לענין חס' חסד התובע ה"א בתקנת
 שוכו' דנשבעים ונטלים שייך ולא כנשבעים ונפטרים
 אבל לענין הפ' שביעה הון ס' שביעה נהפכת חון
 משביעת היסת עכ"ל הרי דכ"ל דאיכא שביעה המסנה
 ליפטר ונקט הרמב"ם אם היה מן הנשבעים ונטלים
 וכו' להפיקו שביעת המסנה ליפטר לענין חס' לא רנה
 לנשבע דמסתמי' ה' הוגס הר"ן כפ' הכותב כ' וז"ל וחרו'
 קו' דכ"מ חס' היתה אשה או חסד על השביעה דהו' הו'
 מ' החריותה מהכני' היתה על הכעל וכנשבע ולא משלם
 הכל הו' הו' מירבנן הון מהכני' אותה דתקנתא לתקנתא
 לא עבדו כדרי' הקס' ונטולת שלה בשביעה הנה שהרב
 לא קו' כן לפי דעתו רבי אמרו תקנתא לתקנתא לא
 עבדו סיני כנשבע ולא משלם אבל כנשבע ונטל ע"פ
 קה"ן השביעה הלא מדכריהם נשבע הלה ונפטר שכ"כ
 כתבו בש"ג שטרו והוא חסד ע"ש הרי דגם בשביעת
 המסנה לא עבדו תקנתא לתקנתא ולא חלק הר"ף ח"א
 כנשבע ונטל ח"כ כנשבע ולא משלם אמרו תקנתא
 לתקנתא לא עבדו וכד' טובול לנשבע נפטר בלא שביע'
 וכן לענין חסד שביעה המסנה ליפטר רינה בשביעת
 כוסתא ח"כ בשם בירו משכון ח"ל דהו' כמחוקק חס' הפי'
 מת הלוח החולה והח"כ מת מלוח כפרעו' מיקומיו ממה
 שתחתיהם וזה אמרו הון הרס מוריס שביעה לכנוי מה"ט
 דהון מחוקק ח"כ כשטר חס' מת לוח והח"כ מלוח אמרו'
 הון המש"ל והון נוכח בו ח"כ המשכון הו' מחוקק טפי
 משטר וכד' ח"כ הרדכ"ז כתבו ח"כ סו' הש"ד כז' אינו
 יודע זה פרעתי מ' חסד ז' כשטר כיון דאינו הלא ל' חיה
 לרוך להחיותו הכל משכון יכול לעכבו' עד שישבע הלוח

ע"ש וכן ראונו למחרת ג' כס' משפטים ושרים סו' כ"ט
 שכ' נלע"ד כיון שהו' מחוקק כמטטו לכ"ע נטל בלא
 שביעה ול"ד לשטר דהון כיד כחובע אלא נידר ולא הו'
 מחוקק בדבר ע"ש אבל הרשב"ם סו' ק"ל כ' דאם הו'
 מהחוקקים מחייבין אותו שביעה כעין של תורה וכיון
 שהוא חסד שכנגדו נשבע ונטל ע"כ גס הר"ף כתבו'
 סו' פ' והביאו מהר"ם חיקאנעו סו' שע"א כ' דחסד אינו
 כאמן לומר דכמשכון ב' לידו וכו' עליו ולא ידתי לכוף
 דעתו וה' כה"ג ח"כ סו' זה תמה עליו דהא קו' ל' חסד
 שכתוייב שביעה ראוריותא שכנגדו נשבע ונטל ע"ש
 וכ"כ רמלוח על המשכון הוא מהנשבעים ונטלים ולכך
 נשבע כעין ראוריותא כיון שאינו נשבע על נוף המשכון
 הנה לנטול הממון כמ"ס הרמב"ם כ' כפ"ג מה' מלוח
 וכ"כ הרשב"ד כס' תמוס דעיוס סו' קל"ס דהו' חובע ולא
 נשבע ע"כ ומו' שכתוייב שביעה מדכריהם והוא
 מהנשבעים ונטלים דעת הר"ף דאם הוא חסד אינו יכול
 לנשבע ונטול וה"כ מלוח על המשכון שהוא חסד אינו
 כאמן אבל לדעת הרשב"ד והרמ"ה כפונס שטרו וכו' דמון
 דהון נטלים בלא שביעה וחכמים החמירו עליהם לנשבע
 חס' חסד אבל חסד דהון יכול לנשבע קעמירו על דון
 חורה דנטול בלא שביעה ה"כ המלוח על המשכון מדיפ'
 נטל בלא שביעה שהרי כ' הרמב"ן והר"ן כפ' כל הנשבעין
 ומק' הכה' דהא נשבעים ונטלים טפוייבנהו דהא איכא
 פוגמת כהו' זכ' המכיר כליו וספרו וכו' ו"ל כיקחשכ
 הני דמדינה לא הו' ל' לתשקל כללו' והקד' כולו וכו'
 ומכיר כליו וספרו כיד חסד מדויק נטל בלא שביעה
 וכו' וכ"כ התוס' ככתובות דף פ' ב"ד"ה ישבע וכו'
 ע"ש ס' כ' מלוח על המשכון מדויק נטל בלא שביעה
 ומ"ט לא חשיב לה כמכיר כליו וספרו כיד חסד דנשבע
 כמה הו"ה ויטול כמ"ס הר"ן כ' כל הנשבעים ידעיה
 לרון זה מרתק המכיר כליו וכו' ו"כ חסד שזה דעת
 מהר"ם חיקאנעו

ומ"מ

למאי דקו' ל' כס' ל' חסד שכתוייב שביעה
 לנטול שכנגדו נשבע ונפטר ה"כ מלוח על
 המשכון דלא מקרו מחוקק כיון שאינו נשבע על נוף
 המשכון הלא לנטול ממון והו' ככל הנשבעים ונטלים
 שהם חסדים דכנגדו נשבע ונפטר וכ"כ בעה"ת והטור
 ומר"ן כס' זה סל"ה החובן הניח משכון כיד שמעון ומת
 שמעון והניח כמים קטנים וכו' החובן לשלם משכונ' מור
 וורשו שמעון וחומר שחז' ממעטין כיד חסד כממש'ם
 וטוענין היקומים שאכיהם טה' שהו' ממישכן כמחש'וטי'
 ושבעו שביעת הורשים סל"ה פקדנו אכ"ל וכו' ונטלים
 החמשים וכו' וכ"כ הס"ד ס"ק קמ"ה ונשבעו שביעת
 הורשים ח"ע"ג דלהחזיק מה שביעה ח"ל לנשבע הבא כיון
 שבה ליפרע מהמשכון חסד לנטול ולא להחזיק ע"ש
 וכ"כ הסמ"ע והס"ד ס"ק ע"כ ע"ש הרי חשי' הלוח ב'א
 לשלם משכונ' חריכים הורשים לנשבע דלא מקרו מחוקק
 וכ"כ הרמב"ם כ' כפ"ג מה' מלוח דמה' ע' המלוח נשבע
 שביעה חמורה ככל הנשבעים ונטלים וכבר הוכחתי
 לעיל דחפי' הלוח ב'א לפדות משכונ' לא מקרו הגלוח
 מחוקק ולרוך לנשבע כנ"ח ע"כ וכן כשטר חשי' לכ"ג
 דס"ל דשטר העומד לגבות כנכו' דמי נשבעים הורשים
 ונטלים דכס' כל הנשבעין מוקמו' כריותא דופכה כח
 הכן מכח האב שהבן גובה בין כשביעה בין שלא בשביעה
 והאב אינו גובה אלא כשביעה ככ"ס חמרי שטר העומד
 לגבות כנכו' דמי וז"ה לרוך לנשבע שביעת הורשים
 בשלף לוח האב בשעת מיתתו שטר זה אינו פרוע קלמ'א
 חפי'

שבע והח"כ חסם ראו' ממנו בעדים על הו"ק הנובע
 בלא נשבע לו עליו כ' אמת ולא ראו' עתה בידו באמן
 כמנו דקחורתי וקון מו"הוין מורו דרוקה חס עדיין לא
 נשבע אכן שהיו שלה הקויר הכל הטור ומרן סי' פ"ז ס"ב
 וע"פ שנשבע הנשבע ונפטר ע"פ כ' דהח"כ חסם התובע
 זח"כ משלו בלה עדים וטען שחפס חזקה על אותה
 זכייתה שנשבע לו עליו שלא נשבע לו בהמת הו"ק עמו
 ונאמן כמנו שלא חפסתי כלום ונשבע היסת ונפטר
 משמע דהח"כ בעדים אינו באמן כמנו דקחורתי
כ"ז דין י"ט להרמב"ם וכו' וכן אם היה משאר
 כלום ויש לו עדים שהוא משכירו
 קמור ומשאלו וכו' הרי הוא בכלום העשויים להשאל
 להשכיר וכלו שהשכירו מרובה משכרו וכו' דהח"כ חסם
 עליו שלא יסאלוהו הרי הוא כחוקק שאינו עשוי להשאל
 ולהשכיר לפיכך הפי' באו כנו דהח"כ חסם שהשאלו לו
 השכירו זה הו"ק מכלטין כחם חוקקו וכו' הרמב"ם בספ"ת
 מה' טוען ע"פ כמ"מ ח"ל דה"כ"ן בתשו' סי' ק"י דבר
 העשוי להשאל ולהשכיר הו"ק סבין וכגון דהי"ב עדים
 שהיה משאלו עש"ק וכו' וכתב חמר ל"כ וכו' ח"ב דה"כ
 שהיו שהשאלו לחתום לא הו"ק דבר העשוי להשאל רבין
 דאי פנים ושחטו כו' ישמר בהמתו שהיא טרופה ורה ראו'
 משאלו וה' דאמרו עדים שהשאלו אקראו בעלמא הוא
 ולא מחוקק' ליה כמשאלו וכו' עכ"ל הרי דס"ל דהח"כ
 עדים שהוא משאלו הו"ק כלו העשוי להשאל ולהשכיר הכל
 כל שהוא מקל"ל כגון סבין אפי' יש עדים שהיה משאלו
 לחתום דאמרו' שזה שהיה משאלו אקראו בעלמא הוא
 ודק"ק ס' כן מדאמר רבא הפיק זוגא דהרב"ל וס'
 דקנרתא מותנע בדברים העשויים להשאל ולהשכיר דאי
 אמר הפיק זוגא דהרב"ל וס' דקנרתא וס' דקמ"מ ע"כ
 הספרים עשויים להשאל ולהשכיר משמע שאם ברור לנו
 שעומדים להשאל ולהשכיר יכול לטעון והו"ל לא ע"ס
 ולכאורה נראה שזה ג"כ הכרית הרמב"ם דס"ל דקמ"מ
 אינו עשוי להשאל ולכך אינו נאמן לומר נשכרו לי דוכא
 מנו ורבא מוירי דוקא בכתבר סקוה משאלו וכן דאיתי
 להסמ"ג עש"ן ל"ה שהביא דהו"ק וזוה"כ ע"ס הרמב"ם
 ע"ס ח"ל ה' ליתא דהרמב"ם ס"ס ל' דהפי' בדברי' העשויים
 להשאל ולהשכיר אינו נאמן לומר גנוב כמנו דשאלים
 דה' חמני' מנו לחוקק חוקקו כגכ"ו כמ"ס ח"מ ח"כ
 לק"מ ממתני' הכל קמ"ג לטותו דס"ל דנאמן כמנו
 כמ"ס ח"ג כס"י קל"ג חק"ג ע"כ וכו' חוקק' כפ'
 כל הנשבעין דרכה חוקק יודע שבעל ח"ק דברו להשאל
 להכיהם בחו"י ע"ס

ונראה

דלא חוקק עשוי להשאל פקו' סג' פעמים
 וכה"ג כ' מהר"י וויל בתשו' הביאו מרן
 הב"י כו' ר"ל ח"ו ח"ס לזה האמונה לו חרה זמנה הו' חרו
 זמני דלמא האמינה לו משמת דוקק וכו' דלא אשכחן
 שהורגה תדור וכו' וכן משמע מלשון הרמב"ם שכתב
 לפיכך חס' הו"ק דהבעלים להפקיד דבר זה תמיד וכו'
 מדיקט תמיד משמע דוקא שהמינו תמיד ולא שהמינו
 לברקי' עכ"ל וכו' כ' דהח"כ בתשו' כס' מיש עמקיס סי'
 ג' ע"ס וכו' מהר"ק כן טאוהו סי' כ"ח דכע"י דגול ולא
 מקרי דגול פחות מנ' פעמים דחוקק להיות מפקיד
 חללו ח"ל פעם וכו' חקקו בעלמא הוא ע"ס ח"מ ח"כ
 הרמב"ם דיש עדים שהו' משכירו תמיד הו' משאלו חוקק
 וכו' משמע דוקא משכירו ומשאלו תמיד שהחוקק ופחות
 מנ' פ' ג' חוקק לכך ומרן כב"י ע"ס שד"ש רבני מהר"י
 וז"ל נראה דמורה הכ"ז ע"כ ומתירי' ח"ס ב' דהח"כ יעקב

סי' מ"ו כ' דנקט הרמב"ם חס תמיד לאפקו' מהפקוד
 זה זמן רב כי באורך הזמן ישכחו הדמות של בני חס ע"ס
 וה"כ ח"ל דהח"כ הו"ק משאלו זה זמן רב לא חוקק עשוי
 להשאל ולכך נקט הרמב"ם תמיד ומ"מ נראה דכפחות
 מנ' פ' לא חוקק לכך

כ"ח ס"ת

הו' עשוי להשאל לכ"ע ק' גו' ר' כלל
 ג' סי' י"ז ע"ס

כ"ט דין כ"ב

והליה ישבע היסת וכו' נראה
 דה"ר במלוה ע"פ ח"ל כשטר
 נשבע המלוה בעין דאוריית' כנ"ק ח"ק וטוטל כטוען פרעתי
 או תנאו וכו' דנשבע המלוה וטוטל וכו' הר"ב ח"כ בתשו'
 ח"ג סי' חר"ך וה' קול חליהו ח"כ סי' ל"ב תמה על
 הרשב"ם ב' קל"ד ס"ב דנשבע המלוה וטוטל ע"ס ולא
 דק דתשו' הרשב"ם על ראו'ן שיש לו חוב כשטר על
 שמעון ונשאל זמן החוב ותר מחמש שנים וכו' תשובה
 החוב נגבה ח"ק לאחר כמה שנים וכו' ובגדון חוק ח"ל ע'
 ובדיקה שארי קלוה היה עניו והמלוה עשיר ועוד שהרי
 הוא מורה שקחוב בידו עדיין ח"ל שמש"י לו משכונן ולכך
 ושבע המלוה וטוטל ע"ס הו' דמיורי בחוב כשטר ופשוט'
 דהו' כטוען על השטר פרעתי הנשבע המלוה וטוטל וכו' כ'
 ה"ח וכה"כ בת' אד"מ נכו' אין נזקקין ח"ל לחובע וכו'
 כמ"ס כס"י פ"כ ע"ס וכתב הר"ב ח"כ בתשו' חס' דחוב
 בכתב וד' המלוה כפר במשכונן וקובע חובו ישבע תחלה
 שבעת היסת שלא נתן לו משכונן וחס"כ ישבע הלוה
 שנתן לו משכונן שום לחוב ונפטר דק"ל בכתב יד באמן
 לומר פרעתי ומנו דיכול לומר פרעתי באמן לומר' שמשכונן
 חזרו לו על החוב ע"ס ונראה דטוען יש לו משכונן הו'
 כטוען יש לו כנגד החוב דאינו נאמן ח"ל כמנו שכתב
 הרמב"ם פ"ד מה' טוען דין ח' מנה לו בידך והרי ע"ה
 ח' מעיד עליו והנעטן חומר כן הוא ח"ל ח"ה חייב לו
 כנגד חוקו מנה ה"ו מחוייב שבעה וח"י יכול לישבע
 ומש"ס וכו' ח"מ דה"ה לומר כגון שאין זה העד יודע
 אם פרעו או לא דה"כ ודאי דנאמן לומר יש לו בידך
 כנגד דה' ח"י בשנים מעידים שהלוה ואינו ידע אם
 פרעו נאמן הוא לומר יש לו בידך כנגד מנו דאי בעי
 אמר פרעתי ח"ל כשהעד מעיד שעדיין מנה זה ח"ל
 כגון ח"ל זה יוד' מתוך ידו ושיס' המעידים שעדיין המנה
 בידו ודאי אינו נאמן לומר יש לו בידך כנגד דה' לוכא
 מנו דפרעתי ולכך בעד ח' כיון שאינו יכול לישבע מש"ס
 וכן פסק מרן ומורם סי' ע"ה ח"י ג' ע"ס הו' דטוענת
 יש לו בידך כנגד ח"י נאמן כה' ח"ל כמנו דפרעתי
 וה"כ טוען משכונן יש לו בידך אינו נאמן ח"ל כמנו
 דפרעתי וככתב יד דנאמן לומר פרעתי נאמן לומר שיש
 לו משכונן כמנו דפרעתי ח"ל כשטר חו' בכתב יד מקויים
 שיש בו נאמנות דאין נאמן לומר פרעתי אין נאמן לומר
 שיש לו משכונן בלא מנו וכן במלוה ע"ס כחוק זמנה
 בע"ס וכו' דאין נאמן לומר יש לו משכונן ח"ל כמנו
 מדאורייתא בכתב יד כחוק זמנו מקורסו וע"ס כס"י
 ק"ט

ל' ואם

שה' פחות וכו' הב"י כ' דנשבע היסת
 דלא הו' מורה במקל"ת וכו' וה"כ ח"ל חוקק
 ממש מורה במקל"ת הכתו' בתורה וכו' כ' שהי"ב דנשבע
 שבעה דאוריית' וכו' וכו' הר"ב ח"כ בתשו' ח"כ סי'
 חר"ך וכן מלאתי בתשו' הרמב"ם ח"כ פ"א ח"ד סי'
 קל"ז ע"כ

ל"א דין כ"ג

דין ע"ס ראו'ן וכו' הרשב"ם ח'
 בתשו' כ' דנאמן סמלוה כלל

שבועה וקס"ד הוכיח מדרכיו הרמב"ם וכונה "תוהמ"ת
 ראשי' לויכ' עדים ורעה נאמן המלוה בשבועה וכ"ס
 דלויכ' ער' א"ע"כ וכבר הוכיח ה' ש"ע ה"כ ד"מ'
 גיולה מדרכיו המ"מ פ"כ מה' שכירות דאינו נאמן על
 המשכון בשבועה הלא כמנו וכן דעת הסמ"ע וה' מש"ל
 ע"ס וכ"כ מהר"י ו' מינוש בהשו' סו' קמ"ב דאם נראה
 המשכון בכ"ד אינו נאמן וכו' ואם המשכון בידו ואין שם
 עדים שייעידו שהוא אכלו מנו דאז בעי האמר להר"ם כי
 אמר ממושכן בידו אז יש לו עליו כו"כ נאמן ע"ש א"כ
 גר' דהרמב"ם סובר כר"כ וכ"כ הטור ומרן בסו' ע"כ ע"ס
 מיהו הרשב"א בהשו' סו' אלף מ' וכה"כ קו' שפ"ה ח"ג
 קו' מ"ח מסוק שהמלוה נאמן בשבועה בלא מנו וכן
 פסק בשו"ת בשמים ראש סו' שכ"ה ע"כ

ל"א דין כ"ד אינו זוכר אלא מהדובר וכו' כ'
 הסמ"ע ר"ל דובר אינו יודע
 כזדלו ובמותק אינו מסופק וכו' ואע"ג דקו"ל כל היכא
 דההלוואה ודאז והפרעון ספק לריך לשלם הוינו כשהלוה
 הוא מסופק אבל כהן הלוה טוען בריא פרעתיך ע"ס
 ונראה דכמלוה ע"פ אס הלוה והלוה אינו מסופק בפרעון
 אינו קוים מן הדיון אלא דלריך ללאת ירו' שמוס כמ"ס כסו'
 ע"ה ע"ס אבל כשטר אס הלוה והמלוה מסופקי' בפרעון
 חייב כמבואר בסו' ע"כ וה"ג כמטבון אס ההלוואה
 והפירעון ספק והלוה ג"כ מסופק לריך לשלם אלא דהבא
 משום שהלוה טוען פרעתיך פטור וכן כשטר אס הלוה
 והמלוה מסופקי' והלוה טוען בריא פטור כמבואר בסו'
 כ"ט ע"ס ונראה דאפי' לא הודה בדובר אינו תוכעו מה' ט'
 שנוף המשכון שלו וכו' וכ"כ הרשב"א סו' התקע"ו
 ובמוחקות סו' פ"ה וב' הרדכ"ז ח"ב סו' תש"ד דלה"ט
 אפי' לא פנס שטרו שהינו יודע אס פרע כלל מחזירו לו
 משכונו או שטררו וכו' אינו יכול להסביעו דחין נשבעין
 על טענת שמה אבל גרמס שהרכ לא הספיק לו טעם
 זה וב' עוד ביון שהודה שקבל קצת כבר פנס שטרו ולא
 יפרע אלא בשבועה והו"ל מחוייב שבועה שאינו יכול
 לישבע משלם וא"כ אס לא הודה שפרע לו כלום אינו מחזור
 לו המשכון עד שיסבע הלוה מיהו מסתברא בשטר ביון
 דאינו אלא לרעה לריך להחזירו אבל משכון יכול לעכבו
 עד שיסבע הלוה ע"ס וכבר בחבתי בסו' כ"ט דגר' דעת
 הרשב"א דאפי' לא הודה במקצת ואינו יודע אס פרע
 כלל אינו יכול לתוכעו מפני שנוף המשכון שלו וכ"כ
 לחשו' סו' אלף וע"ה טעם זה לבד ע"ס ועוד ביון דמלוה
 על המשכון לריך לישבע כנק"ח במ"ס הרשב"ה בהשו'
 שם וכן ק"ל אס בן בשאינו יודע אמרי מתוך שאיל"מ כמו
 כפונס שטרו ואינו יודע שהארזס כתבתי דס"ל בהר"ן
 דלריך לישבע כנק"ח ה"ד בשבא הוא לתוכעו ללוה אבל
 אס הלוה בא להוליח מור המלוה המשכון נאמן בשבועת
 היקפת והרשב"ה מייירו בלוה שחכע משכנו ומ"ה אס
 לא הודה במקצת לא אמרו' מהוף שאיל"מ בשבועת היקפת
 אבל כבר הוכחתי לעיל דחין חו' דלעולם הוא לריך לישבע
 כנק"ח ודיון השטר מבואר בבבב"ת שער ג' דהטור סו'
 ג' ט' דלריך להחזיר לו שטרו ואין עליו דק קרס קתס וה"ה
 במשכון

ל"ב דין כ"ז ורחקו לפדותו וכו' אבל אס לא
 היה דוחק אותו וכ"ס אס לא הניע
 זמן הפירעון וא"ל קני משכון קנה ביון שהוא ברשותו
 הרדכ"ז ח"ב סו' ב"כ ע"ס זה כנה"ג הנב"י אות ע"ו
 קמה ממ"ס הטור קו' ע"ג בשם הרא"ש ופסקו מרן שם
 ס' ר"ו מי שיש בידו משכון מחזירו ובהקגיע הזמן ה"ל

לא ומכרו והלך ומכרו ואח"כ בא תלוה לבטל המכרו וכו'
 אין בדבריו כלום והמכר קיים ומור"ם כונס מזה וכו' שם
 אבל כל זמן שלא מכרו יכול לחזור ולומר שלא ימכרו וכו'
 וא"כ כן מדרכי' דרחוי מדקלוה משמע הלא קנה כלל
 ואפי' מכרו בטל וכו' דל"ר דהתס שעשאו שליח לנכרן
 אס מכרו מה שעש' עשאו ואס לא מכרו יכול לבטל שליחותו
 אבל הכא לא עשאו שליח למוכרו אלא ס"ל המשכון וה' א'
 שלך ודאי דחוי מדתי ליה ואס מכרו מכר בטל ע"ס וליתא
 דהא קי"ל בסו' קס"ו גבי כותל שנפל אס א"ל פנה ויהו
 שלך אין שבעין לו ואס נכתבה בעל הגנה בכך ופינה
 אותה וחזר והואמר תן לי אבני ואתן לך ויחזיק אין
 שומעין לו אבל כל זמן שלא פינה אותן לא ע"ס אלמד
 בשעשה מעשה ופינה אותה אין הלה יכול לחזורכו ומינה
 למרו למשכון וה"כ ודאי אס מכרו מכרו קוים ונר' דגס
 הר"ן ל' דעת הרמ"ם והנ"ל שם דבעי' שפנה דוקא כמ"ס
 מרן הכ"י שם הכא אפי' מכרו שלא בפניו מכרו קוים

ל"ג מסתברא דאס קני מנוף קנה המשכון
 הרדכ"ז ס' ע"כ בס' חו"כ כפ'
 הבית והעליה כשם הרמ"ג דכ"י אבניס דאס קני מנוף אינו
 יכול לחזור ע"ס וב' עוד הרמ"ך ונראה דאע"ג דבעל
 הנותל יכול לחזור כל שלא פינה אס"ה בעל הגנה אינו
 יכול לחזור דכיון שנתנה מתל לקווקו ומחילה לא בעי
 קנין וכ"ע ע"ס וא"כ נראה דה"כ המלוה אינו יכול לחזור
 דכיון שנתנה מתל הסוכו ומחילה א"ל קנין מיהו ה"ל כיון
 שאפ' לא קנה נס חבירו לא קנה וכה"ג כ' החוק' במתיבא
 דף ס' וכו' הוסיפו וכו' בס"ד גבי אסתתת וכו' ולעיל
 בס' הוהכ דלא קני מוכר הערכון אע"ג דתפוס ליה
 היינו משום דלא קני ליקח כפל דאיהו לא תפוס עכ"ל
 וה"נ דכוחה וכו' ע"

ל"ד דין כ"ז משכון שנפחתו דמיו וכו' כתב
 הסמ"ע שאין עדים בדבר אלא
 שהלוה טוען והמלוה מודה אבל אומר שנעשה כאונס
 ואילו רעה המלוה היה כופר ואומר הרקבון היה כבר ולא
 שנחתו ומ"ה נאמן בהיסת שנעשה כאונס כמנו דנה
 נעשה ככיתו דהל"כ הוא לריך המלוה לישבע שבועה
 דחוייתה וכו' והש"ך כ' דליתא דהא המחבר ס"ל ברס"י
 ג"ג וכו' דלא אמרו' מנו לפטור משבועה ואפי' למ"ד
 דאמרו' מנו לפטור משבועה הלא דשבעת שומרים
 ה"ט דהוי העוה ה"ג דמי ממש לשבעת שומרים דהוי
 העוה אלו היה טוען הרקבון היה כבר ואס ר"ל הסמ"ע
 ולא השנחתו דאינו יודע דהרקבון היה כבר דלא הוי העוה
 פשיטא דכה"ג לא הוי מנו וכמ"ס בס"ק כ"א בשם התו'
 והר"ן עכ"ל וכבר פי' כן בפרוש דחין זה העוה כמה
 שהיה טוען ואומר לא השנחתי עליו לכרוך כטיבו ושומתי
 ומ"ס הש"ך וק' כזה לא הוי מנו כמ"ס בס"ק ע"ס כמ"ס
 התו' והר"ן וכו' הש"ך לעיל סק"ג ועוד דהא מ"ת יהא
 נאמן הכא כמנו שהיה אומר אינו יודע כמה היה שיה
 כדלעיל סו' ב' לויכ' העוה ואע"ג דהתו' פ' השאל דף
 ל"ז כ' וכ"ג אינו מנו דחין ארס עושה עצמו ברטון
 מסופק כי הו' נראה שהתוכע אומר אמת שטוען בריא
 וכו' מ"מ כיון דיכול לטעון אינו יודע דיוכל להוות באמת
 שאי' ח"כ אז הוק טעין כרי שלא היה שיה ויתר לא הוי
 העוה שהלוה יחזיק שאינו יודע ולכך טוען כן עכ"ל
 וא"כ ס"ס כיון שיכול לטעון אינו יודע אס היה הרקבון
 כבר והש"ך תי' דהבא מייירו שהלוה טוען כרי שנתקב
 שנפחתו בפשיעתו לכך נשבע המלוה היקפת הכל שבועת
 שומרים הינה אלא כשבעל החשך טוען שמה דהויג
 שבועה

שכונתה דאיריותא שלא יבא כל ה' טוען אחד חפץ שיהיו
הבעל יודע אם מסקר הכל כשהבעל טוען כדו ל"ג
שכונת דחוקה הון חס מעיו וכו' ע"סו' דברי חמת
כקו' דף ל"ג האריך מר"ב בעל התרומות שער מ"ט
סח"כ מלוה שטען שאבר המסבון ממנו באונס והלוה
טוען לא כי הלוה מכרתו ולקחת דמיו חייב מ"ד נשבע
מלוה וגובה וזכיה מ"ד לזה נשבע הוסיף ונשבע דחמתן
כמנו דמי כעו חמר הון לך בידו כלום או פרעתך וכו' וכ'
הס"ד קק"ד וס"ק קכ"ו משמע דוקא משום מנו הא
לכא מנו מורה למ"ד נשבע מלוה וגובה חובו וז"ל הא
כטוען כרי לוכא עסק שכונת מן התורה וחדר דוכא
דשבע הלוה ויפטר ע"ס לק"מ דהא אם טען כרי לוכא
שכונת הסומרים משום דחוקה הון חס מעיו היינו לפטור
המלוה אבל הלוה כיון שטוען כרי הונו חייב משלש ע"פ
שכונת המלוה אבל כתשו' בשמים ראש סי' רכ"ב שאל
בנפקד שטען נגבד הפקדון והלוה נכחשו ככרי שערין
סוף הללו מי נימא דלא רמי' הקורא שכונת אלא כטוען
שמה הכל זה שהעיו בכפיו חמרו' חוקה הון מעיו תשובה
מ"ס וכו' הינו חמת דנאכשו וגבכו טענות רעועות הן
ולא שכיחו וכדון דלא להימני' כלל קרע דלורשים לא
טעני' להו וחומר אתי דכרי לא מהימן כלל לו' נגדו
טענה גרועה כו' ולפיכך הון טוענין אותה ליתומים
דלא מהימן בה אלא מהות כריא ושמה אכל ותומס נהי
דמכח הכוונה קחתו חשבו לתו כרי וכו' טעני' להו פירע
קף החומר הינו ודע' חס פרעתך חייב לכ"ע ה"ד כטעני'
שיכול להכחיש בה חכירו חף חס גם הוא טוען כריא
הכל כגדוה דהלו חמרו חכירו כריא לא מהימן בה אלא
משום שלא חמרה תורה לטול היכא שזה טוען והיו
משא"כ כיומנים לכן בעיקר דון זה חס אפשר לזה לטעון
להד"ס או סוקרתי נחמן כמנו הכל ה"ה לטעון כן הונו
נחמן כלל דלא נאמר שכונת אלא בשמה עכ"ל מבואר
דס"ל דהון הנפקד נחמן כטענת נאכשו וגבכו ונאכד דלא
שכיחו נגד המפקיד שטוען כריא ולא ההימנות תורה
כשכונת אלא משום דכריא ושמה כריא אבל ככריא
וכריא הינו נחמן אלא כמנו דלהר"ס או הקורתי ומת"ע
הון טוענין אותם לורשים הע"ג דטענת סוקרים מקרי
טענת כריא מ"מ לא חסוב כריא גמור ודוקא טענת
שהים חייבה נחמן בה חף חס הוה חכירו מכחשו ככריא
טוענין אותה לורשים אבל טענת נאכשו דלא סיה נחמן
בה חייבה אלא משום דכריא הינו מנחשו וכריא ושמה
כריא עדיף הון טוענין אותה לורשים דדוקא מי שטוען
טענה גמורה החמינתו תורה

ל"ה דין ל'

ואם יש עדים וכו' ונאנס ממנו וכו'
נר' רשומר חס"ג ב' חס הכוה עדים
שננבד משומר שני פטור אלא דק"ט נאנס משום
דמלוה על המסבון ע"ס הש"ך וכו' הרשב"ם בתשו' סי'
ק"ה ע"ס

ל"ו ואם

הון עדים וכו' כ' הריש"א חקו' ל"דף ל'
וז' מדקחמ' חפ"י מגבל דפשו' דס"ס
דמסר לש"ח חייב חפ"י במקום דל"ל הגת מהומנת לו
בשכו' דהיב' סהדי שנאנס חפ"י חייב שומר קמא וכו' ולפ"ז
הא דחמר כל המפקיד ע"ד חשתי וכגו' הוא מפקיד דמי
היתנס כודוהו פטור מוקמי' ליק' כס"ח ואשתי וכגו' נמו
ע"ה דלא גרע' לשמרתו וכו' ח"כ"ו רחפ"י הפקדו' לו
בשטר והוא ע"ס הפקיד' לחשתי וכגו' שלא בשטר פטור
מתחייב כיון דדרך להפקיד לחשתי וכגו' שלא בשטר
ש"ה בן הפקיד חללו שוג' לחשתי וכגו' שיהיו לו שומר

אחר זולתו וכל מהי דאית לית מפקיד גבייהו ועוד חע"פ
שאשתי וכגו' ע"ס כיון שאימתו מוטלת עליהם ועל כל
כני ביתו הרי חס חללו כש"ס מיהו ק' וכו' אלא ה"פ לא
מוכעיה ע"ס שנסר לש"ח וכו' רחייב חפ"י לוכא עדים
שלא פשעוהו שיהיה חותו חונס כפא' לו ביד ע"ס חונס
שלא יכא ביד ע"ס כגון לטעים מזוין שקוה כדון כל
תחילתו בפשיעה וקופו כאונס כיון שאם לא מכרו לש"ח
לא יכא לו חותו חונס עכ"ל מבואר דס"ל דש"ס שמסר
לש"ח חפ"י יש עדים שנאנס כגון כלסטים מזוין חייבין
וכ"כ המכו' ט"ח"א סי' קנ"ה דש"ס שמסר לש"ח שאי
בעל הפקדון רגיל להפקיד חללו לכ"ע הו' פושע ואפי'
נאכשו חייב ע"ס כ' מיהו רחייבו מדקחמ' חפ"י וכו' יש
לדחות כמ"ס החוס' כמזיעה דף ע"ח כד"ה הוחמס וכו'
וז' ורב אלפס פ' התם דאבוי לעעמיה דחמ' כפ' המפקיד
לא מבטיח וכו' אלא חפ"י למ"ד פטור והא חייב דהפלא
דאנמ' קטל' משמע חמ' ד' חייב ח"ס פלא' ע"ס חע"פ
שהים החונס נאדע' ככל ענין ויש לדחיה רחייבו דלמ' ד'
חייב נמו סמך חע"ט דקחמ' כסוף דחכלא דחמ' קטלא
וכו' ע"סוה"כ ח"ל רגס כש"ס שמסר לש"ח סמך
הטעמ' דהון רגו' שיהיה פקדוני' כוד חמר ואפשר רגס
הר"ף שס מורה חכא ונר' דחפ"י שומר שאין רגיל לשמור
בעלמא אלא מוסר כל הפקדונות כוד חס חמר ומסר
לח"ס אחר ע"ס ונאנס חפ"י ע"ד חפ"י ע"כמהרש"ך ח"כ
סי' פ"ח שב' דלא חמרו כל המפקיד ע"ד חשתי וכגו' הוא
מפקיד אלא כש"ח ולא כש"ס והכיוו' הדכקלח יעקב
דף קמ' הסי' קנ"ד ע"ס וכבר הש"ך סי' רל"א ס"ק כז'
ומחרי' הלוותמה על מהרש"ך גס ה'כני אהון סי' רל"ח
כ' דלא רחמ' מהרש"ך דכרי הנ"י על הקוה רכל המפקיד
וכו' שכ' בהדייה רחפ"י כש"ס אחרת וכ"כ בהדייה מדכרי
תלמידי הרשב"ה שהכוה הכ"ו סי' רל"ח מיהו פשוט' א'
כ' דדוקא כש"ס ככרי מהרש"ך ע"ס וכן הוכוח ח' ודע'
אברהם סי' כ"ג ע"ס ונר' דמדכרי תלמידי תרשב"א לא
מכרעה דכאונס שמהה כדרכה חפ"י ע"ס שמסר לש"ח
פטור דלכא פשיעה דמלאך המות מ"ל התם מ"ל הכא
רחפ"י כאונס דלסטים מזוין אפשר דס"ל החייב משום
דחלתו בפשיעה וקופו כאונס הוא כדמסיק הריטב"א
וגס הריטב"א ח' לתי' כ' ס"ל דש"ס שמסר לחשתי וכגו'
פטור כדעת הנ"י וה' משפט זיק' ח"א סי' ע"ד נמשך
חמר מהרש"ך ופי' כן כוכה הר"ש פתשו' שכ' הטור
רחובין שהל' משמעון משבון וכו' אלא שכ' מדב' מהרש"ד ע'
נר' שחלק על מהרש"ך ע"ס וגס הוא לא רחק דכרי הכ"ו
וכן פסק הרדב"ז ח"כ סי' תק"ט רחפ"י ע"ס שמסר לש"ח
ונאנס הפקדון חס לא כא' חונס מחמת הפשיעה דחפ"י
היה הפקדון ביד ח"י היה כא' חונס כגון שנטבעה
קספינה הו' לטעים מזוין חס השומר ה"ה היה שס ישבע
שנאנס ופטור ע"ס גס מהרש"ך כ' כס' לחס רב ק"קש"ב
כ' כא' שנתן לחכירו חפץ למכור והוא מסר לאחר למכור
ונאנסה ביד הב' הסכו' דאם הכוה עדים שנאנס ביד הב'
פטור דלא נקרו חלתו וקופו כאונס דהא ע"ס שמסר
לש"ח דכבר הרמב"ם דאם יש עדים שנאנסה הו' ששבע
שומר ח' שנאנסה פטור וכן שוכר שהשחיל לחמר ונתה
בדרכה חמרי' דפטור סה' בעדים שמהה כדרכה וחמרי'
נימא שתחלתו בפשיעה וכו' אלא ודאי דלא מקרי פושע
גמור בשכיל כך ע"ס וכבר כתבתו דכאונס שמהה
כדרכה לא הו' פשיעה דמלאך המות מ"ל קכ"ה מ"ל
התם חכל כאונס אחר אפשר דחמרי' תחלתו בפשיעה
וקופו כאונס חייב כמ"ס הרשב"ה חכל מדכרי הרמב"ם

ומין משמע דבאונס אחרים כמו פטור וכ"כ הקמ"ע
סי' קכ"ד וכן ר' יחזקאל לה' כרס שלמה סי' ע"ה דיכול
המוחזק לומר קו"ל כוונתו ע"ש ועיין בס' פרח מטה
ההרן ח"ב סי' ע"ח

ל"ז הגה

ואם פגע לוי וכו' כ' הסמ"ע נר' דגם
הרמב"ם ומין כסוי ר"ה רס"ל רחם
פגעו אשתו ובנו הם חייבים ולא הבעל מודו כזה דמסרו
ללוי יהיה איש אחר לגמרי ע"ש ולא ראה מ"ש הנ"י בפ'
המפקיד גבי שומר שמסר לשימרו ול' וכו' דאפו' לר"י
היב"ח שידוע ש"ס מ"מנינו לזה היה זה אם תחתיו לגמרי
כיבר כנון שנתנו לו הבעלים רשות להשליכו ח"כ דאשתו
ובנו של נפקד דקו"ל רכל המפקיד ע"ד הוא מפקיד ח"כ
כמו שדרכן של בעלי' להפקיד הללו כההיא סיבתה' דלקמן
דככל הני אפי' ר"י מורה דשומר כ' נכנס תחת הראשון
לגמרי ואע"פ שאין לו מה לשלם ראשון פטור והביא
הרמב"ן ר"ה מרחקו בפ' הכונס מסת' לרועה נכנס
הרועה תחתיו וכו' ור"ה כסיבתה' ואשתו ובנו דמד
טעמיה הוא וכן דעת הרשב"ה והרמב"ר וכ"כ הרמב"ם
ובו' א"ע פ' שר"ת חולק בכזה בענין אשתו ובנו שסובר
שאלו אין משמרו לעולם לרעת בעלים הלא לרעת אביהם
עכ"ל הרי דהרמב"ן והרשב"ה וק"ו והנ"י ס"ל דשומר
שמסר לשומר אחר שדך הבעלים להפקיד הללו נכנס
הכ' תחת הראשון לגמרי ואפי' אין לו מה לשלם כפטור
הראשון וכ"כ בפ' הכונס ו"ל ומשמע דר"ת לא חלק אלא
באשתו ובנו משום ראיון משמרו לרעת בעלים הלא
לרעת אביהם וכן מבואר בש"מ כ"כ הרשב"ה ח"ו"ל אבל
משמו של ר"ת אמרו דהוקח לברונו ח"כ למי שדך
הבעלים להפקיד הללו כמעשה דגנחו משו' דהני דרעתה'
דשומרים נחתו בה' אבל כנוי ובני ביתו הרי הן כשומר
עלמו דעל דעתה' הן שימרו וכו' שומרים ממוני של שומר
תדע לך דאי לא שבת קו"ל לכל מפקיד שהשומר יתאזר
לכנוי ואשתו שאין להם מה לשלם ויאכלו וכו' ע"ש הרי
כהדייה' דר"ת מורה כה' שדך הבעלים להפקיד הללו
דנכנס שומר כ' תחת הראשון לגמרי ופטור הראשון
וכ"כ ה' מת' א"ה' שומרים סי' ג' ע"ש אבל כפי' הריטב"א
שם מבואר דה"כ בשומר שדך הבעלים להפקיד הם אין
לו מה לשלם חייב שומר הראשון לרעת ד"ת וכ"כ
בעה"ה שער ע"ט ק"ג סי' ג' ע"ש ועיין בהש"ך שגם
הוא ראה דבריו הסמ"ע ולא ראה דברי הנ"י ומ"ש דהפכא
מסתבר דר"ת מורה הב"ה דפטור וכ"כ רס"ל בפ"ק
דקמ"ה סי' ל"ב ע"ש לא דקדו' רס"ל ס' והובא שידוע
שהנפקד זה היוגו רגיל לשומר בעלמו אלא מוסר כל
הפקדונות לאיש אחר הוה כאלו המפקיד גיפי' מוסר
הפקדון בידו ולא יכול לומר חיהו לא מהימן לי בשבועה
ואפי' הם פגעו מ"מ נסתלק הנפקד הראשון ממנו
וירד המפקיד לדון עם הכ' וכ"פ כח"ו וכן נראה בעיני
פשוט דומה להכ' דאמרי' כל הנפקד ע"ד אשתו ובנו
הוא מפקיד והובא שורד המפקיד עם אחוה' הכ' לדון ואין
לו מה לשלם פטור הח' ואע"ג דגבי אשתו וכו' ע"ש
מבואר דלא חילק בין הלא כשימר שאין רגיל לשומר בעלמו
אלא מוסר כל הפקדונות לאיש אחר דמי לאשתו ובנו
למסור להם אבל אם רגיל לשומר בעלמו ומסר לאחד
פשיטא דחייב השומר הראשון וכו' ר"ת לטעמיה' דשלא
ילך כה' וימסור פקדון לבני ביתו אלא מאוס דהתם כל
המפקיד ע"ד אשתו ובנו והו"ל כאלו המפקיד עמו
מסר הפקדון בידו ועיין במשנה למלך בפ"ד מה' שאלם
ופקדון ומ"מ שומר שדרכו למסור הפקדונות לאיש אחר

או מן שמסר לאשתו ובנו אפי' אין לשלם כפטור ועיין
בהכ"פ הכונס שכ' שכן משמע מפירוש יוכ"כ הר"ה
כשסרכו הרמב"ן ועיין בהרשב"ם סי' של"ח

ל"ח אם

דרך רגיל להפקיד וכו' משמע דבעי'
ולא תקרי רגיל פחות מג"פ אבל פגם
וב' הקראו בעלמיה הוא מהר"ה י' טאווס סי' כ"ה ע"ש
ועיין פה"ק בגרוס דמ"ו בשם הירוש' דכשני פעמים
מקרי רגיל וכ"כ הר"ה ס' בתשו' ח"כ סי' ג' דה"ר כשהיה
דרך הבעלים להפקיד אלו תמיד כמ"ש הרמב"ם אבל
כשליחות ח' לכד לח' ע"ש ומין הכ' סי' ר"ל הרה"ה דברי
מהר"ו ויול' וב' דנקט הרמב"ם תמיד לאפקודי' אם הפקיד
אלו כשעת חירוס דבעי' שהפקיד אלו בשעת יושב
ועו"ל דנקט תמיד לאפקודי' אם היה רגיל להפקיד אלו
ואח"כ העניו הנפקד הו' נעשה חשוד ע"ש וכן הסכים
מהר"ו ט"ז סי' קכ"ט ע"ש וכן מלמדי לה' המאירי הובא
בס' א"י לקמ"ה דו"ה סהסכום עם הר"ם דשומר שמסר
לשומר אם היה דרך הבעלים ה"ה להפקיד תמיד אלל
השומר הכ' דשומר ה"ה פטור וכו' ו"ל ומ"מ אם הפקידו
אלל ה' פעם ח' הו' כ' לכד במקרה לא וכו' ע"ש

ודע

שה' המאירי שם דק"ק עם"ש הר"ם וכלכד
שלא יגרע משמירתו נר' דאם הח' ש"ש והב'
ס"ח ה"ע"פ שהיה רגיל תמיד להפקיד אלל הכ' חייב
דפוטע הוא ע"ש ועמ"ש לעיל וה' מש"ל בפ' ה' מה'
שכירות כ' דנקטו' כמהר"ו ויול' והר"ה ע"ש וכן הסכים
מהר"ו י' סי' קכ"ט ע"ש וא"כ מרן ככ"י יסוד הוא נגד
מהר"ו ויול' והר"ה ומהר"ה י' טאווס ומקרי' י' ור'
מש"ל אלל רחמי' למקרה"כ כ"כ לחס רב סי' קפ"כ
ומהר"ו ח' סי' רפ"ד הסכימו עם מרן גם מהר"ק שכתשו'
כ"כ אללו יעקב סי' מ"ו כ' עוד דנקט תמיד לאפקודי'
מהפקיד אללו וס' ומן רב דבאורד הזמן ישתנו הדעות של
בני הדס וכן מיכא' ממ"ש ה' המש' היותו מפקיד אלל והסובר'
וההמ"ה דלענין דנא' כולתו איתנהו ע"ש וכן משמע
מדרכיו בעל העיטור דמ"ה ע"כ דאפי' הפקיד אללו
פעם ח' כני ע"ש

ט"ר דין ל"ד

וטוען הירוש' שהמשכון נאנס
וכו"כ הסמ"ע וה"ש י' לא טוען
כן בודאי דה"כ למת נר"ך לישבע הוסת שלה הקויה
המשכון כוון שהירוש' בעלמו עומן כרי' אלא יכול להיות
שנאנס וכו' ע"ש ומה שהמה' הש"ך מ"מ המאונכבע
הוסת שלה הקויה וכו' ע"ש ככר כ' הפרישה ו"ל ואע"פ
שהין טוענין לומר כי אם לפטור חוקי' מ"מ הכ"ה שיש
רועותה' לפטורו' בלא קויו' לום שטרו מתשוב' כאלו היה
טוען כרו' עכ"ל אבל מלמדי לה"ה בתשו' סי' כ"ט שכ'
ו"ל אבל בכתף הדין שהין על הנחבע משטר זה כלום
אלא אם המשכון מלוי' ור' תיורש כשבע שקועת יורשים
וגובה וכו' כבר הניע הלוי המשכון כנגד הלוהתו שפק
הכר ס' לא חבר ומש"ה אינו וכו' ואפי' אמר הירוש'
לנחבע איני חזרתו לך ה"ה המשכון אפי' קשטר בטל
אלא שמתחייב הנחבע טכועת הוסת שלה הניע המשכון
לירו' ופטור ע"ש

ב"ג נ"ל

דאם טוען כפני נאנס מיד מורשו נשבע
וגיעל מהר"ק"ש והכ"ה מיידי' כטוען שמת
נאנס וכ"כ הכ' קומה"ה שזון וה"ש י' ע"ש ונר' דאפי'
זוה' כן בפני עדים שזאנס המשכון לא יעלו הירוש'ים
דלוה"ה ממנון אפי' בפני עדים הפשר דמפקד והו'
טענת שמה' וכה"ג כ' הסמ"ע כס"י ע"ה ס"ק מ"ה ע"ש
וב"כ הרמב"ם כ"כ מה' טוען ח"ל אכחוכו' הו' זוק' לי
כפני

והטעם ח' ס' ת' מ' ד' ישראל שהפקידו חמנו הכל כפי
 אר' אלל ישראל חבירו וקבל הנפקד עליו החיות
 הנפקד הויכ לבערו ול' המפקד ע"ס י"ל דאו
 גוי מ' ישראל קונה משכון חייב הוא בחירותו מ' ישראל
 המפקד חינו עיכר ו' כ' אפשר דמהר' ס' בתשו' אחרת
 שכ' המרהיב כפ' ק' ר' ס' הדין דס' ל' דמשכון חינו פקדון
 הטף וכנו במחילה ס' ל' הכי ואפי' למ' ד' דהמפקד עוכר
 אפשר דה' ד' כפקדון דהמפקד וכול להקדשו ולמכרו
 וליחמו במתנה אבל ומשכון חס הקדשו בעורו ממושכן
 לה חל ההקדש כמ' ס' התוס' בכחכות ד' כ' ע"ב
 כה' ס' שדה וכו' וגם לתו' חל ההקדש חינו וכול לאסרו
 בקונס ע"ס

מ'ו דין ט"ל

אין ברביו לוי כלום מאחר שאינה
 בירו דאיש נאמן כמגו דל'ה'ס'
 או החורתי דליכא מגו כמה שחייב בירו דשמ'ז חבירו
 אינו רובה לשקר לו' להר'ס' או החורתי וכו' הכ'ס' חלל
 מהר'ס' בתה' ס' ס' ל' כ' דרוקא נבי פדוס דמעודוס
 לאתקום הוא דל' חמרי' מגו משום דאין הרס יורע מה
 כלב חבירו אבל בשותפים שפטרו שניהם ממזון בטוחו'
 על זה שיאמרו דבר ח' וכו' כ' התוס' בקידושין דף מ"ג
 ע"כ וכן משמעו כפ' הכותב במעשה דל'כומי בריה
 דר' חכסו דהוו מפקו וזוי כי חוזאי וכו' דל'מרון מגו
 דכולוס לו' להר'ס' וכולוס לו' סטראינינהו חלמא בשותפו'
 שפטרו שניהם ממזון חמרי' מגו ע"כ ולבאורה כדאח
 לפי ע"ס הנ"ל כפ' סכותכו' לו' וק' ציריכ' ד' דת' כפ'
 חוקת לה חמרי' מגו להוסיף ול' שאני הכא דל'כא שטר'א
 וטענת סטראיני טענה גרועה ו' למיטען חלל הויכ
 דל'כומי מגו ע"ס ח' כ' חפ'י' כלה מגו הוי כחמנים חלל
 משום דטענה גרועה היא המגו כל דהו כחמנים חפ'ג'
 דל' חמרי' מגו להוסיף חכו' חמני חפ'ג' דבשותפים לא
 חמרי' מגו דאין הרס יורע מה כלב חבירו החס
 במגו כל דהו כחמנים מיהו בעל העשור בדינו חוכ
 דף כ"ב

מ'ו ראובן

שבתן לשמעון מעות כתורת
 עוסקא ושמעון הפקד גרופו ח'
 ממעות העוסקא ביד לו' וראובן היה חייב ללו' בכחב
 ירו ושמעון כשחבב ללו' הפקדון ח'ל' שחפסו בשביל
 החוב שכל ראובן בתכ מהר'ס' ס' מ'ח' דלוי נאמן
 לומר שזה פרעו כמגו דיכיל לומר להר'ס' או החורתי
 ואין שמעון חייב לראובן דל' פשע כמה שהפקדו
 ללו' דל' כוה ליה לס' ד' דראובן חייב לו ע"ס אבל
 הרשב"ס ס' ק' ל' כתב כנפקד שהפקד חלל אחר וטען
 שהמפקד ח'ס' לו ותפסן בחיובו דהו' פושע משום
 דהיה המפקד נאמן בשבועה שאינו חייב לו ועפשו
 שהפקדון בירו הוא נאמן בשבועה שהוא חייב לו כנגד
 ע"ס וכן כתב מהר"מ ע"ס ח' מ' ס' לו' ג' והביא ראיה
 מתשו' הר"ה ע"ס כלל ק' ע"ס ועיין בתשו' מהר"ס ס'
 קכ"ה

כ"ח דין כ"ג

הס נגנב קודם וכו' ז"ל הטור
 כשס השו' הר"ה ע"ס דמה טעמא
 דהמלוה על המשכון הוא שומר שבר משום פרוטה דר'י
 שמה וכו' לו עני' כשעה שהיה ערוה לשתחו שאין לריק
 לוחן לו הולכך חס נגנב קודם הזמן שקבע לו לבוא
 בשבילו כמה עדיין נאס' בראשו ולריק לנערו ואם
 נגנב לאחר זמן שקבע לו לא היה כראשו ולא היה לריק
 לנערו דהו' כשטר פיקדון שאין חייב הנפקד לנערו
 ביון שכרשות המפקד הוא נכוס וננקט חינו ולנערו
 וגל

המשכון מנה ורהו' טען שפרע לו בחיור'ן לכאורה
 נרא' שושבע הפטרופוס שלה ליה הכיבס שפרע
 חלו כדלקמן ס' ק' ח' ס' מ' ומה נראה דהתם מוורי
 באפטרופוס שהוא פסול לעדות כגון קרוב חלל חס
 הוא כשר לעדות אין לריק לושבע דאפטרופוס נאמן
 כדלקמן כפי' ר"ן ואם כן לריק לחובן לשלם מ'ס'
 כשקס ואין לריק שבועה על היתומים ולא לאפטרופוס
 כיון שכיה טוען שלה ליה המורים כלום ע"ס ועיין
 בהש' ס' ר"ן ס' ק' ע"ז ס' כ' דה' ד' שאפטרופוס
 הלוהו מעות היתומים שהלוה עלמו עשאו' שלום חל
 לה' הפ' יודע שהוא מעות של היתומי' חינו נאמן וכו' כ'
 מהר"ק בתשו' כס' חללי יעקב ס' ע"ט ע"ס חלל
 כש'וח כשמים ראש כו' קי' ז' דברבר שאין ירו כאחמלע
 כגון כמו שלה מאכיו של יתום או חכו' ממנו וסוף
 יורע בערו' כאחר דמי ע"ס ועיין בה' פמ"ה ח"כ
 ס' כ"ד

כ"ד ט"א

פקדו וכו' כתב הש"ך דשבועה
 זו אין לריק לושבע חלל חס כן
 טוען הלוה שחבטו לו כדלקמן ס' ק' ח' ס' ה' ע"ס
 חלל לעיל ס' ק' ע"כ כת' דהתם דוקא כשטר משום
 דל'כיהם לא היה לריק כדאמר השתא' חביהם גופיה
 שקול כלה שבועה וכו' משא' כ' הכא כמשכון שאביהם
 עלמו היה לריק לושבע בכל ענין חס כן גס' הס'
 חייבו' לושבע שלא פקדו בכל ענין ע"ס מנהו ק'ק'
 דה' כ' חמיו לה מוקמי' מתני' דוכן היתומים לא
 ופרעו חלל בשבועה לעולם מלוה ובגון כמשכון
 דהאב חינו נאמן חלל בשבועה וכן ורשו' לא ופרעו חלל
 בשבועה ולא חמרי' אין חמס' ל' כיון שהס נעוסי' כמשכון
 ועמ"ס כסימן ק"ס

מ"ה דין ל"ו

משכנו של ישראל ביד גרזבו'
 ראובן שיש לו משכון ביד גוי
 ואכרו הגוי וכו' ליר שמעון כתב ר"ה כן ס' ק' כ' ו"ל
 דעתי נטה דל' זכה שמעון כהו' משכון דהה' לא
 הוה המשכון קנו לגוי דאפי' ישראל מ' ישראל לא
 קני משכון הוכה דנושכנו בשעת הלויה וכו' ע"ס גוי
 זאין המשכון חללו חלל לאחיות וכו' ילל המשכון
 מירו שחברו פקע וכו' וכיון הפקע שבעו' הגוי זכה
 וישראל במשכנו כל הוכה דהו' דהמר רבה משכנו
 של ישראל ביד הגר ומת הגר וכו' ישראל פחר והחזיק
 בו מוליחון חותו מירו וזבתיס' חותו לבעל המשכון
 מ"ט מעינה דמת פקע שבעורה זכה הלה כמשכנו
 הכי נמי וכו' וכן כתב מהר"ס בתשובותיו הקצרות
 ס' ע"ה ע"ס וניהם דס' ל' דהס משכנו שלא בשעת
 הלויה ע"כ' כ"ד כיון והמשכון קנה חס החזיק
 בו אחר וכו' כמו שכתב מהר"ס בהשוכותיו ס' ע"ד
 כסס ר' ק' הביא ה' מת' ח' כה' זכיה מהפקד ס'
 ט' ע"ס ולינו דוקא משכנו על ידי בית דין קנה
 הוה לגמרי כמו שכתב רח"ן דף ל"ח ע"ס חלל
 כגוי ודמי דהכו' משכנו בלה כשכת הלויה לא זכה
 דגוי מ' ישראל לה קנה משכון דקי"ל כרבנן כמ"ס
 כדיון כ' ע"ס ומה שהוכיח ה' מת' ח' שס ד' ישראל קונה
 משכון קני' גמור ולה' שטור וכללמה מדחמרי'
 טעמה דגוי שהלוה לישראל על המלו' דכרו' הכל
 עוכר משום דגוי מ' ישראל לא קנה משכון משמע דמי
 גוי מ' ישראל נמי קנה משכון לה עכר והי קנין משכון
 חינו חלל שבעוד חמיו מ' ישראל חינו עוכר חל ודמי
 ע"ס הו' ע"ס נראה דלרעת הנאונים שכת' הר"ה ע"ס

ולא דמי למסכון שאינו כרשות הלוה ליקח אותו שאין המלוה מניח אותו ליקחנו וכו' עכ"ל משמע השיקרון שהלכו בעליו למד"ה והנפקד חייב לבערו כדלקמן סי' רל"ב ע"ס ה"כ דפטר מפרוטת דעני והוא שומר סכר והריטב"ה כחידושי דף ש"כ בהב"ו ו"ל ד"ת אפי' שומרו שיקרון יהא שומר סכר עליו דהא מזויב לבערו ומשכר בפרוטת דר"ו ויש לומר דגבי שומר כיון דמיר כעלים בא לו וכל עוקרו לה נחית אלף לשמירה בעלמא וקבלו סתם אכן סה"ד דלז נחית אלף נשומר חס אף אע"ל פו שלא פירש כמי שפירש דמי אבל בחכמה שכחה לישלח לדעת בעלים ולא באה לומשום שמירה אלף משום מטה וכן במלוה על המסכון שלא

בא לו אלף ממש מלוה אינו אומר שדעתו להסות שומר סכר בפרוטת דר"ו או נמי שתנאי בית דין הוא בכך עכ"ל משמע דשומר שיקרון בשעת שמנערו קוי עוסק במלוה ומשכר בפרוטת דר"ו ואפי' סבי לז קוי שומר סכר וכן דעת מהר"ם אלפקר סי' ע"ה ע"ס וסרדב"ז ח"כ סי' שי"ג בתב דשומר פקדון אינו פטר מפרוטת דעני ומד"ט לז קוי שומר סכר ע"ס וכן מלאתו להריטב"ה כחידושי לשבעות דף מ"ג ו"ל דשני שומר דכי מנעור לה לזו למלוה הוא אלף מדין שמירתו שדכיל ולז חייב עוסק במלוה לפטור מפרוטת דעני ע"ס.

תם ונשלם

שבת לאל בורא עולם

The following table shows the results of the experiment. The first column gives the value of the angle θ in degrees, and the second column gives the corresponding value of the function $f(\theta)$. The values of $f(\theta)$ are calculated from the equation $f(\theta) = \frac{1}{2} \sin^2 \theta$.

θ (degrees)	$f(\theta)$
0	0.000
10	0.004
20	0.016
30	0.038
40	0.064
50	0.094
60	0.129
70	0.167
80	0.207
90	0.250

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

השמטות

כפ' המרדיר גבי הווי לה מומין כתי' בר"ה מו ששנה וכו' כ' רש"ל תימא אמאי לה מוקין לה בחד תנא ויאמר דלא אמר ר' יהושע דאזלי' בחד חוקת ממון אלא בחד ספק אבל לא בחדו ספיקו דס' תחתיו ונסתתפה שיהו ואת"ל מקודם שמה כתפיוס והווי ס"ס ע"ש הרי רבס"ס הפי' ר"י מורה דמוציאין ממון מיר המוחזק והוא בדבריו התו' דפ"ק מיהו לדבריו הש"ך בס' תקפו בהן סי' ק' כ' דהתם כיון שרובה להפקוד כתובתה מטעם שהיא חסורה לו א"כ פשיטא דכס"ס שהיא מותרת לו ככל ס"ס דאוסורא לא שיק' לומר שתפסיד כתובתה כיון שמותרת לו ע"ש א"כ גבי הווי כה מומין וכו' אע"ג דאיכא ס"ס אין מוציאין ממון אבל ה' שכות יעקב כתב משום דהיא טוענת כריא ושטר כתוב' בידה והוא טוען שמה דשמה אינו בקי לכך בס"ס לא מפסדת כתובתה ע"ש א"כ ה"נ גבי הווי כה מומין מוציאין ממון מכס"ס מה"ט שהיא טוענת כריא והוא טוען שמה וכבר ה' פניס מאירות ח"כ סי' קמ"ד קייס תי' הש"ך וכו' בטוען כריא ואיכא ס"ס כנגד המוחזק הפ"ה אין מוציאין ע"ש וכו' גבי הווי לה מומין הפי' היא טוענת כריא והוא טוען שמה וס"ס מסייע לה אין מוציאין ממון וכל"ה י"ל דכבר כתב הר"ה ס"ס בה' מגילה גבי טומטוס דס"ס בחדו גופי לה אמרו' וכ"כ ה"ה הביאנו הש"ך י"ד סי' ק' גבי תרנגולת שטולד בה ס' עריפות דהוין להתיר הבינה שנמלא בה מכס"ס משום דס"ס בחדו גופי הווי וכו' גבי מומין דלא אמרו' ס"ס בחדו גופי להווי ממון ומה שקיבחו קלת אחרונים דס"ס בחדו גופי מותר ה"ד באיכו' אבל הכא די לבו שטולא ממון ככס"ס נגמור אבל כס"ס דחדו גופי לכ"ע לא מהני להווי ממון וה"נ הווי ס"ס בחדו גופי ס' באשה שמה הווי בה מומין תחתיו ואת"ל קודם שמה הכעל נתפייס *

והט"ז

תה"ה בסיו' ס"ז הק' על התו' דכתובות דהה' שמואל ס"ל דאין הולכי' בממון אחר הרוב וק"ו דרוכ עדיף מס"ס ודאיה מרכ' התוס' בר"ה והכע"ל וכו' ואור"י דהה' רוב דברטין אינו רוב גמור אלא מדרכין לכך במקום ס"ס שרי וכו' משמע דהס' היה רוב גמור עדיף מס"ס ע"ש ולא דק דהתם כיון דלד' ה' מב' זרדי הספק הווי רוב לא חשיב ס"ס אבל כשיש כ' זרדים שקולים להתיר הווי ס"ס נגמור אפשר דעדיף מרוב ועוד דבר"פ דהה' שנתארמלה דפרכי' כיון דרוכ נשים בתולות וכו' כ' המאור הפי' לשמואל דאין הולכי' בממון אחר הרוב משום דהכה איכא תרתו רובא ותוקה דגוף וכו' והרמב"ן כנלחמות שס חלק עליו דליכא חוקה דגופא אלא רוב ע"ש והתוס' שס כתבו לרב פריך דס"ל הולכי' בממון אחר הרוב חייב אלא רוב חייב חוקה מסייעת הולכים בממון אחר הרוב וכ"כ הרמב"ן והרשב"ה והר"ה כפ"ק דכתובות דף י"ד גבי חכמים תיקנו וכו' דכיון דרוכ נשים בתולות נשאות והיכה כמו חוקה דגוב' הולכי' אחר הרוב ואחר חוקה והכי איתא בירוש' פ"ב אלא דרבנן הימנו וכו' ובשיטה ישנה שס כת' וו"ל וה"ת וגופי חוקה דאין ארס טורח נגד חוקה דגופא ורובא לא מהני להפיקו ממונא וו"ל חוקה דגופא עדיפא וכו' ע"ש הרי דלכ"ע הולכי' בממון אחר הרוב כשחוקת הגוף מסייעת

סימן ה' דין ב' אין

דינו בע"ש וכו' כ' הכ"ח דאם הכע"ד אהו מדכפשייהו לפני הדיוטס והס' אין טרודים מותר לרין להס' וכוה' ניחא ה' דתנן אין דנין ד"כ לא בע"ש ולא בע"ט דהווי אפי' אהו מדכפשייהו דכה"ג בד"מ מותר וכירוש' תי' בע"א ע"ש וה' ברכי יוסף חלקו אחר דלא פלוג רבנן וכ"כ מסתמעות כל הפוסקים וכן עיקר ע"ש וה"נ שהרי ב' מהר"ס כתשו' סי' ס' ח"דאס קיבלו הכע"ד שידונו כלולה שומעים להס' דלא גרע מקיבלו עליהס' קרוב או פסול וה"ד כד"מ אבל כד"כ אין שומעין להס' וכ"כ הרשב"ה כתשו' גבי קבלת עדות כלולה ע"ש הלמא הפי' בפסול דהוריותא פלוג רבנן וכו' בפסול דרבנן לרין בע"ש דאס קיבלו עליהס' מותר דלא גרע וכו' *

סימן ט' דין ה' כל

דינו שהן בטלום כת' הכ"ח ה"ף שרינו ועדותו בטלום אינו חייב להחזיר השכר בדין אבל ה' מח"ה"ה' שבויות סי' ו' כתב דלרין להחזיר השכר דהווי כתיבה בטעות ומה שהביא רמיה הכ"ח מההיא דלא מנא בכנס וילמוד בשכר ואי חייב להחזיר ה"ף בשכר לא ימנא אינה רמיה דהתם מוירי בטול שכר בטלתו ע"ש ולה' משמע כן מדבריו הטור ב"ור סי' רמ"ו ע"ש *

נסתפק

הכנה ג' סי' כ"ח בהנהכ"י אות ל"ה אס' נס בעדות כן כל העדויות שהעיד בטלום ח"ד בעדות אינו בטל אלא אותו עדות שנטל שטר לקעור מדבריו הר"ן דינו בדיון ולא בעד ואפשר דה"ף בעדות וכו' ע"ש ולא ראה דבריו הר"ן במקומן כס"פ ס"מ וו"ל ומתהני וכו' משמע דלא אותו עדות כלבד שידוע שנטל בו שכר הוא שנטל הלא כל עדות שהעיד וכל דינון שהן וכו' וכ"כ הרשב"ה והרע"ב ח"א בחי' שס וכן מבהיר בתוספתא דכתובות ע"ש *

ואם

אינו נוטל שכר בטלתו מותר וכו' ונר' דה"ה בעדות הפי' בני שנעשה עד אס'ס לו בטלה מוכחת נוטל שכרו כנגד בטלתו כדאמרו' גבי דין הרשב"ש בס' תיקון סופרים ה"ף שער כ"ה ע"ש וכבר הטמ"ג להוין ר' טוהרמכ"ן והר"ה ס"פ ע"ד כמה הביהור ירושלמי וו"ל רב הונא הוא רמז תורין וקוה ידע שהדוחא לכר חניס ח"ל תא מסהוד עלואו ח"ל הב' לי אגרי דתני כך ונתנין לדין שכר בטלוגו ולעד שכר בטלוגו ע"ש *

סימן כ"ה דין ד' הגה

דכל דאיכא ספק דינה אין מוציאין ממון וכו' מהרי"ל כל כתשו' וקלת אחרונים כת' דכס"ס מוציאין מיר המוחזק מרכ' התו' בכתובות דף ע"ב ד"ה ה"ל מיתב וכו' וה"ל דפי' בס"ס מפסד' כתובתה משום דמוקמי' ממונא בחוקתו דהא לקמן גבי משתדלתי נהנסתו והוא אומר לא כי חלה עד שלא תרסתוך באכת' והוא מקחו מקח טעות ואיכא ע"ד לקמן מקח טעות ממחיתום אבל מנה יש לה הלמא משום דבהותו מנה הווי ס"ס לא מפסדה דספק קודם שנתארסה ספק אחר שנתארסה ואת"ל אחר שנתארסה הווי מנה ב"הווי וכו' ע"ש הרי דס"ל דהפי' ר' יהושע דאין האשה באמת דחוקת ממון עדיפא מורה כס"ס דמוציאין ממון וכן

מסייעת ליה אפי' יש חזקה כנגדה כי ההם דחזקה דהיון
 ארס טורח מסייע לחזקה דממונה והפ"ה הולכים אחר
 הרוב וחזקה הגוף ומוציאין ממון גם התו' בר"פ אלו
 נערוה בר' הועל הכותיות וכו' שבחבו וה"ה למ"ד בפ'
 עשרה וחסון דכיסול כוהיה משום דעבר ופכה' נטמעו
 בהן אמאי יש להן קנס נומה לה איותי רחיה דלהו שפחה
 הו' ושהול' לשמואל דאמר הין הולכים בממון אחר הרוב
 ואפי' לרב וכו' וי"ל דכל ה' מוקמי לה חזקה הנהחה
 שהיו כותים וכו' נר"ד ס"ל דאפי' לשמואל דהיון הולכים
 בממון אחר הרוב כיון שיש לה ג"כ חזקה מוציאו' ממון
 בדעת הרז"ה והרמב"ן והרשב"ה והר"ה וה"כ כ"ס
 הכא דאיכא חרתי חזקה הגוף ובריה ובמה' מסייעי
 לס"ס דמוציאין ממון דאפי' לר"י דלה' הויל' בהר' חזקה
 הגוף ובריה להוציא ממון מודה כי איכא כ"ס דמוציאין
 ממון מכא' ס"ס כיון דמסייע ליה בריה וחזקה הגוף ולה'
 אמר שמואל הין הולכין אחר הלה דוקא ברוב לקודי'
 אבל כי איכא נמי חזקה הגוף דמסייע לרוב מוציאו' ממון
 וכ"ס בכרוח' ושמה' וה"כ כ"ס לחוד לכ' ע' הין מוציאו'
 ממון לשמואל כמו שהיון הולכים אחר הרוב ולה' אמרו
 התוס' דכ"ס הין מוציאין ממון הלה התכ' דאיכא ג"כ
 חזקה הגוף ובריה ושמה' ולרעה' הש"ך ופ"מ אפי' איכא
 חזקה הגוף ובריה ושמה' כי התם הין מוציאו' ממון כ"ס
 ודוכא' משום דהו' ספק היכו' ובר' לה מכא' ס"ס הכל
 הט"ז ס"ל דהע"ג דההני ס"ס להקוד' גבי ממון לה ההני
 ומ"מ דעת רוב ההקדושים ס"ל דהין מוציאו' ממון מכא'
 ס"ס וה' מש"ל פ"ד מה' מלוה דר"ה ולענין הלכה וכו'
 הכיח' דהיה מכ"פ ק' דגויטין גבי הולך מנה לפ' וכלך ולא
 מלחו וכו' וסכ' ה' יתלקו מסיפקא להו וכו' ובר' מסי' ל'
 הו' כזני דמו' הו' לה ומלוה לקיים דברי המה' הו' לה ע"ב
 וסא' הוכח' ס"ס ס' ה' הולך כזני דמו' וה"ל' להו' כזני
 דמו' אפשר דמלוה לקיים דברי המת' והפ"ה יתלקו ונה'
 יזכו וירשי' מו' שששתלחו לו ככל המנה' וכו' ע"ג עוד
 כ"ל רחיה דכ"פ כיה' כור גבוג' החק' וכה' כ"ס וכו' וכו'
 חלקו של ה' מהן וכו' כה' הרז"ך דר"ה מסכ' ל' ה' וירשי'
 הו' וכו' מלה מחלוקת הו' לקוחות הו' וקוד' ועוד מסכ' ל'
 הו' כלקוחות הו' כלוקח' שלה' בהחיות דמו' וליה ליה ולה'
 מדו' הו' כלוקח' בהחיות דמו' וניה' ליה דמו' אבל הרעה'
 הוה ליה ביון וכו' הו' ל' ממון מוטל' כס' והולק' וכן פי'
 ר"ה והרמ"ה ס"ס וה"ה הול' ל' דיטול' חלקי' מעות' הו'
 קרקע משלם כיון דאיכא ס"ס ס' ה' יורשים הו' הו'
 לקוחות הו' והת"ל דהו' כלקוחות' כמה' הו' כלקוחות'
 בהחיות' הלה ודהו' הין מוציאין ממון מכא' ס"ס הכל
 ההו' בכבורות דמ"ח דקו' פי' זה' והת"כ כ' ו' ל' וה' ת'
 מחחר דמספ"ל ליה לר"ה הו' בור' שום הו' הו' כלקוחות'
 לומה' הממע' ה' דאפי' לכומכוס' לה' מכה' לומר הולקי'
 כס' זה' דחכמים' מוספקים בהור' הו' ל' רוב דברי וכו'
 ע"ש ונד' דלפי' י' מדאיכא ס"ס ל' ק"ל הכו' דל' דל' ה'
 אמרו הממע' ה' הלה' גס' ה' הכל' ככ"ס חולקי' הכל'
 השתה' דאיכא' הלה' הד' ס' היכור' שום הו' כלקוחות' שלה'
 בהחיות' הממו' לה' הממו' הממע' ה' דהכו' לכומכוס' לה'
 הממו' חולקי' כס' דיונה' וכו' זה' כ' הפכר' כס' כ' דל' ויהו'
 מוציאין ממון משת"כ ס' דיונה' כמו' לכומכוס' דהולקי'
 מ"ס' הכל' כס' דיונה' הממע' ה'.

והרב מש"ל בפ"ב מה' בכורים גבי כ' נקיבות
 וזכר דאיכא' וזכר כ' נקיבות' וה' כ' הוכר' קדוש' והת"ל שהזכר
 לה' נולד' לבדו שמה' הזכר' נולד' החולה' והת"כ נקבה'
 ולבר' מהריב' ל' הול' ל' דוטול' הכהן' טלה' ה' כיון שיש' כ'
 ספיקות' והפכר' לו' דלה' אמר' מהריב' ל' דכ"ס מוציאו'
 מטר' המוחזק' הלה' בממון' שיש' לו' תובעין' הכל' מתנות'
 כהונה' דהו' ממון' שהיו' לו' תובעין' לה' ע"ש וגדולה' מו'
 כ' החוס' רפ"ג דבכורות' כד' הור' והושע' בברוכ' דאפי'
 איכא' רובא' וחזקה' והמיעוט' הו' מיעוט' דמעוט' דהפי'
 דאפי' ר"מ' לה' קוים' ליה' לה' הו' לכהן' דאיכא' חזקה'
 ממונה' דעדיפה' והממע' ה' והפי' לרב' דחזול' בממון' אחר'
 הרוב' כההיא' דהמוכר' שור' לקבירו' ונמלה' גנחן' היינו'
 משום' דהמר' קיל' כ' כפשהו' שחני' מן' הרוב' ה"כ' יש' להלק'
 כיון' ממון' שהיו' לו' תובעין' לממון' שיש' לו' תובעין' וכו' וכו'
 הרה' ש' ש' הרו' דאפי' ברוב' וחזקה' דמעוט' כמאן'
 דלית' חזקה' ממון' עדיפה' והפי' רב' מודה' בטוען' שמה'
 וממון' שחין' לו' תובעין' דאין' הולכים' אחר' הרוב' וכ"ס
 כס' דהע"ג דס"ס עדין' מרובה' ומוציאין' ממון' ה"ד'
 בטוען' בריה' אבל' בטוען' שמה' וממון' שהיו' לו' תובעין'
 הפי' רב' מודה' דאפי' ברובה' וחזקה' הין מוציאין' ממון'
 וכ"כ' ההוס' חיותות' הכיח' ה' הלכות' יו"ט דף מ"ט
 במתני' דמגורה' שלה' ככרה' וכו' זכר' ונקבה' מפרים' טלה'
 ה' לעלמו' ו"ל' וה"ה' לרב' דהמר' בממון' הולכים' אחר'
 הרוב' הו' ל' לתתו' לכהן' דרובה' מסייעה' ליה' דשמה' הזכר'
 ולה' התו' ועוד' דשמה' ופ' וקוד' לר"י דהמר' אפשר' ללמס'
 וקדוש' הזכר' וכו' וי"ל דדוקא' וכו' הכל' הכה' לה' מלי' הכה'
 למי' שהכהמה' מן' הרוב' שוולדות' זכר' קודם' הו' השנים' יחד'
 עכ"ל' הו' דמורה' רב' דהין' הולכים' אחר' הרוב' הו' ס"ס
 ההס' דהכהן' טוען' שמה'.

כיין כ"ה דין טו ואם קבלו הין דנין
 על פיו וכו' כ'
 מהר"ם מפדווא' הו' ע"ג משמע' דהין' דנין' לכתלה'
 הכל' ה' ככר' דני' הומו' חוזר' דהין' וה' כנס' ג' ככתפק' ה'ס'
 שאר' פוכקי' ס"ל' הכי' הו' דוקא' כשהו' מוחזק' ולה' כשהינו'
 מוחזק' ר' ע"פ' שכתפק' דהין' ע"ש וע' ד' נראה' שפשו'
 דחוזר' דהין' ככ' הכי' ה' עכרו' וקבלו' לה' עשו' כלום' דהו' ל'
 טועי' כדבר' משנה' דקי' ל' דחוזר' ה"כ' הפי' פסקו' דהין'
 והוטחו' ממון' לה' עשו' כלום' דהו' כטועי' כדבר' משנה'
 פקי' כ"ה דחוזר' דהין' ודוקא' ה' ס' לה' לחזור' כנון' שוק'
 סנטל

ונראה דהתם מבוס דס' דחכרון יודעה הוא
 דאפי' נגביהו לה' מוקרי' ס' כמו' ככ'
 הרשב"ה דס' דחכרון יודעה לה' מוקרי' כ' דף בדרכין
 כדק"ל כ"ה הו' ק"ז קמ"ד דהס' לבשה' חלק' מכוס'
 מסייעת ליה אפי' יש חזקה כנגדה כי ההם דחזקה דהיון
 ארס טורח מסייע לחזקה דממונה והפ"ה הולכים אחר
 הרוב וחזקה הגוף ומוציאין ממון גם התו' בר"פ אלו
 נערוה בר' הועל הכותיות וכו' שבחבו וה"ה למ"ד בפ'
 עשרה וחסון דכיסול כוהיה משום דעבר ופכה' נטמעו
 בהן אמאי יש להן קנס נומה לה איותי רחיה דלהו שפחה
 הו' ושהול' לשמואל דאמר הין הולכים בממון אחר הרוב
 ואפי' לרב וכו' וי"ל דכל ה' מוקמי לה חזקה הנהחה
 שהיו כותים וכו' נר"ד ס"ל דאפי' לשמואל דהיון הולכים
 בממון אחר הרוב כיון שיש לה ג"כ חזקה מוציאו' ממון
 בדעת הרז"ה והרמב"ן והרשב"ה והר"ה וה"כ כ"ס
 הכא דאיכא חרתי חזקה הגוף ובריה ובמה' מסייעי
 לס"ס דמוציאין ממון דאפי' לר"י דלה' הויל' בהר' חזקה
 הגוף ובריה להוציא ממון מודה כי איכא כ"ס דמוציאין
 ממון מכא' ס"ס כיון דמסייע ליה בריה וחזקה הגוף ולה'
 אמר שמואל הין הולכין אחר הלה דוקא ברוב לקודי'
 אבל כי איכא נמי חזקה הגוף דמסייע לרוב מוציאו' ממון
 וכ"ס בכרוח' ושמה' וה"כ כ"ס לחוד לכ' ע' הין מוציאו'
 ממון לשמואל כמו שהיון הולכים אחר הרוב ולה' אמרו
 התוס' דכ"ס הין מוציאין ממון הלה התכ' דאיכא ג"כ
 חזקה הגוף ובריה ושמה' ולרעה' הש"ך ופ"מ אפי' איכא
 חזקה הגוף ובריה ושמה' כי התם הין מוציאו' ממון כ"ס
 ודוכא' משום דהו' ספק היכו' ובר' לה מכא' ס"ס הכל
 הט"ז ס"ל דהע"ג דההני ס"ס להקוד' גבי ממון לה ההני
 ומ"מ דעת רוב ההקדושים ס"ל דהין מוציאו' ממון מכא'
 ס"ס וה' מש"ל פ"ד מה' מלוה דר"ה ולענין הלכה וכו'
 הכיח' דהיה מכ"פ ק' דגויטין גבי הולך מנה לפ' וכלך ולא
 מלחו וכו' וסכ' ה' יתלקו מסיפקא להו וכו' ובר' מסי' ל'
 הו' כזני דמו' הו' לה ומלוה לקיים דברי המה' הו' לה ע"ב
 וסא' הוכח' ס"ס ס' ה' הולך כזני דמו' וה"ל' להו' כזני
 דמו' אפשר דמלוה לקיים דברי המת' והפ"ה יתלקו ונה'
 יזכו וירשי' מו' שששתלחו לו ככל המנה' וכו' ע"ג עוד
 כ"ל רחיה דכ"פ כיה' כור גבוג' החק' וכה' כ"ס וכו' וכו'
 חלקו של ה' מהן וכו' כה' הרז"ך דר"ה מסכ' ל' ה' וירשי'
 הו' וכו' מלה מחלוקת הו' לקוחות הו' וקוד' ועוד מסכ' ל'
 הו' כלקוחות הו' כלוקח' שלה' בהחיות דמו' וליה ליה ולה'
 מדו' הו' כלוקח' בהחיות דמו' וניה' ליה דמו' אבל הרעה'
 הוה ליה ביון וכו' הו' ל' ממון מוטל' כס' והולק' וכן פי'
 ר"ה והרמ"ה ס"ס וה"ה הול' ל' דיטול' חלקי' מעות' הו'
 קרקע משלם כיון דאיכא ס"ס ס' ה' יורשים הו' הו'
 לקוחות הו' והת"ל דהו' כלקוחות' כמה' הו' כלקוחות'
 בהחיות' הלה ודהו' הין מוציאין ממון מכא' ס"ס הכל
 ההו' בכבורות דמ"ח דקו' פי' זה' והת"כ כ' ו' ל' וה' ת'
 מחחר דמספ"ל ליה לר"ה הו' בור' שום הו' הו' כלקוחות'
 לומה' הממע' ה' דאפי' לכומכוס' לה' מכה' לומר הולקי'
 כס' זה' דחכמים' מוספקים בהור' הו' ל' רוב דברי וכו'
 ע"ש ונד' דלפי' י' מדאיכא ס"ס ל' ק"ל הכו' דל' דל' ה'
 אמרו הממע' ה' הלה' גס' ה' הכל' ככ"ס חולקי' הכל'
 השתה' דאיכא' הלה' הד' ס' היכור' שום הו' כלקוחות' שלה'
 בהחיות' הממו' לה' הממו' הממע' ה' דהכו' לכומכוס' לה'
 הממו' חולקי' כס' דיונה' וכו' זה' כ' הפכר' כס' כ' דל' ויהו'
 מוציאין ממון משת"כ ס' דיונה' כמו' לכומכוס' דהולקי'
 מ"ס' הכל' כס' דיונה' הממע' ה'.

השגת המנוח הלך למ"ה או שהיה אלם וכו' הדיון פטור
 מלשם ע"כ ומן ככ"מ פ"ג מה' עדות כ' הני"כ שכ"כ
 מרדכי לזון רכונות כ"כ כדק הבית ע"כ וז"ל מהר"ם
 הלשך קו' י"ו דף ל' ע"כ כ' הר"מ כתשו' וז"ל וריב"א
 כ' דיון מקבלי' וכו' ואפי' הם קבלו אינו עדות לזון על
 פיו וכו' וכ"כ הרמב"ן בכתשו' העדות שקבלו אותה ככ"ד
 שלא בפני בע"ד והיו ראשי' בדועבר אינה עדות וכו'
 וממזומו הוא מוכרע לפי שהם טועני' בדבר משנה ואין
 דיניהם דין וכו' וכ"כ הרמ"ה בשלהו קמא דאם עברו
 וקבלו לאו כלום הוא דהו"ל כמו שטעה בדבר משנה
 וחזרום דב"ד שקבלו עדות שלא בפני בע"ד לא מהניא
 ההוא קבלה לחיוביה להסוה בע"ד כלל וכו' וכ"כ הר"ה
 דהו"ל טועני' בדבר משנה וכו' ע"כ ה"כ דעת הרמב"ם
 והרמב"ן והר"ה והרמ"ה והני' דחזר דיון דהו"ל כטועני'
 בדבר משנה ומשמע דגם ריב"א והטור שכ' ראינה
 עדות לזון על פיו ס"ל כותייהו וכ"כ ר' ירוחם כתוב' כ'
 כ' ריב"א שז"ס קבלו עדות שלא בפני אינה עדות וכ"כ
 הרמב"ן דהו"ל כטועני' בדבר משנה וכו' וכן הרשב"ם
 בכתשו' סי' מ"ו הביא דברי הרמב"ן וכן דעת ריב"א
 סי' ו' ד' והרשב"ן ח"ה סי' י"ג ע"כ וכן מצאתי למהר"י
 ן הר"ה ס"ה סי' פ"ב שכ' התבטח בכתשו' דכל עדות שלא
 נתקבלה בפני בע"ד בטלה וכן הסכימו רוב הגדולים
 ע"כ ומהרש"ם סי' י"ד כ' דמאחר דאיכה פלוגתא
 דרכותא משפיקא לא מפיקי ממנוח וכו' ה' ככה"ג
 הגה"ט ח"ה סי' ס"ב דמוכת מברויה דאם דנו ע"פ עדות
 שנתקבלה בפני בע"ד והוציאו ממנו ח"ן מוציאין מוד
 המוקח וכ"כ מהריב"ל ומהרש"ן וכו' ע"כ וכו' משום
 דהו"ל ספ' פלוגתא דרכותא הוא דח"ן מוציאין ממנו וכ"כ
 מהרש"ן ח"ה סי' כ"ט נהי שז"ס היינו באין לזון ע"פ
 אותה עדות ח"ן לנו כח לעשות ע"פ אותה עדות להוציא
 כשכחנו לכטל עדות האחרונה שבה להוציא מחזקת
 הוורס יש לנו לחוש לדעת הסבורים דהו"ל עדות הראשונה
 בדועבר וכו' וכ"כ מהר"ה כ' סי' ק"מ ע"כ ה"כ לדעת
 רוב הפוסקים הם קבלו עדות שלא בפני בע"ד אינו כלום
 ואפי' כבר דנו והוציאו ממנו חזר דיון אלף חששו למ"ד
 דהו"ל עדות שלא להוציא ממנו מוד המוקח אבל אינו
 דקו"ל ראשי' בדועבר אינה עדות וכנ"ס מן כדק
 הכיתו"ל ולענין הלכה מאחר שהירוש' סובר דשלא בפני
 בע"ד ח"ן דנין ע"פ ח"י להרהר בדבר הבקשתא לא משוי'
 פלוגתא בין הירוש' לתלמודא דידן וכ"כ כמקום דכל הני
 רכותא סברי הכי עכ"ל ח"כ אפי' הוציאו ממנו כבר
 בכותה עדות חזר דיון וכן דעת מהר"י בסוף בכתשו'
 סי' פ"א ומהרי"ט ח"ה סי' ל"ב וגם האחרונים שחששו
 למ"ד בדועבר מהכיה קבלת עדות שלא בפניו ה"ד
 הם הוציאו ממנו כבר אבל הם עדיין לא הוציאו ממנו
 אפי' פסקו דיון חזר ולעולם אין להוציא ממנו וכ"כ
 מהרש"ך כס' משפטים ופרוס סי' כ"ד דאם עדיין לא
 הוציאו ממנו לא הו"ל כדנו כבר כיון דלא נתקיים דינא
 ומהר"ם מפדוה' מורה כזה ע"כ וכן מבואר בכתשו'
 הרשב"א ח"ה סי' רכ"ט ראשי' כבר פסקו דיון חזר ועיין
 בכתשו' בפנינו ראש' סי' רמ"ב וכ' מהר"ם ן חסון כס'
 בית' שלמה סי' כ"ט נר' שהרי"ט שדנו מכת העדות
 שנתקבלה שלא בפני בע"ד ח"ן יכולים לחזור ולזון דומה
 למ"ס מהר"ל"ח דכבר נוגעני' הם דיון דכסופא להו'
 מלת' וכו' ע"כ וכבר מהר"ה כ' הביא מחלוקת מהר"ל"ח
 ומהר"י בירב וכו' וז"ל ועוד דכ"ד אפי' מהר"ל"ח מורה
 וכו' דהתם הו"ל כסופא שטעו כדיון ואפשר שעתה יחויקו

בדרכיהם אבל הכה' כיון דידענו שלא שמע הטענות
 וכו' לא הו"ל כסופא השתא כשישנה דיון כשומעו
 הטענות דמפני ששמע הטענות שנתנה דיון וכו' הו"ל
 כסופא שדן בלא שמיעת טענות ח"כ אפי' שדיון עכשו
 כמו שדן בראשונה מ"מ עדין לא סליק נפשיה מכסופא
 שדן בראשונה בלא טענות ע"כ והביאו ה' ככה"ג סי'
 י"ו הגה"ט אות ל"ב בקטור ע"כ וה"כ דכות' מי שדן
 מכת העדות שנתקבלה שלא בפני בע"ד ח"י שנתנה דיון
 ע"פ עדות' ליכה כסופא ח"כ יכולים הרי"ט לחזור
 ולקבל עדות בפני בע"ד ולזון ע"פ עדות' וכ"כ החכמים
 כשו"ת מהר"ן ן הר"ה ס"ה סי' פ"ב על עירי קידוש' שהעידו
 עליהם שהם פסולים בעבורה וז"ל אפי' שהעידו ששבע
 לשקר הו"ל שוא לפי אשר שמענו שאלו העדויות לא נתקבלו
 בפני העדים שהם הכע"ד עדות' בטלה דכל עדות שלא
 נתקבלה בפני בע"ד בטלה מעיקרה וכו' כ"כ ריב"א
 וכן הסכימו ד"ב הגדולים דאפי' בדועבר לא הו"ל עדות
 וכ"כ הרמ"ה וכו' וכשאר' עדות' הא' קיימת והיא ח"א
 גמורה והכא עליה כמוד' ובקתראה חייב חק ומי שירה
 להתורה ח"י ידע שלא נתקבלה זה העדות בפני העדים
 והתירה על זה הוא ראוי לזנותו ולהחרימו ולקללו
 ולהענישו הן לש"ס הן למות' ח"י לא יחזור בו מדיון מוד'
 וח"ת זה המורה לא ידע ח"י שנתקבלה שלא בפניהם ח"י
 לאו הלה רחה עדויות וזללות בפניו וכ"ד בכת' כ"ד לא
 דיוקי מ"מ מאחר שיז' קול שנתקבלו העדויות שלא
 בפני העדים שהם בע"ד כזה לרי' לחזור אחר הדבר וכו'
 ומרן הב"ה סי' מ"ב הביאה בקיזור ע"כ

הגה זלכן ח"י הכע"ד ח"י וכו' משמע דה"ל למ"ד
 ח"י שנתקבלה העדות שלא בפניו כשר בדועבר
 דה"כ מקילין בה' כמ"ס הסמ"ע וה' ככה"ג אות ע"ד
 ע"כ הכל הדרכ' בכתשו' כ' דאפי' למ"ד ח"ן דנין ע"פ
 הכה' מקבלי' לכתחלה דלא גרע מהו ערו מביקש
 ללכת למ"ה או שהו חולים ועוברא דפ' המפקיד דמרי
 בדו"ק לא היו עדים רוצים להעיד כלל אפי' שלא בפניו
 דגברה הלמה הוא וכו' .

דין יו"ה הכע"ד חולה וכו' בכתשו' נודע
 ביהודה ח"ה סי' ע"כ דפ"ה
 נסתפק אם היינו דוקא כדוני ממנות תקנת חכמים היא
 לקבל שלא בפני בע"ד מטעם הפקר כ"ד הפקר אבל
 בחקירה דלא שייך ה"ט לא ח"ד כל דלא אפשר מקבלי'
 שלא בפני בע"ד ואפי' בדוני נפשות וקרא דהועד כבעליו
 לכתחילה והכרית דאין ח"י מוד' מן כדק הבית וכן כד'
 מלשון הרמב"ם שכ' גס' בד"מ ח"ן מקבלי' עדות' אלא
 בפני בע"ד משמע שד"מ שיה לרזני נפשות ככל גיז'א
 וכשם שבר"כ ח"י קבלו שלא בפניו לא מהני ה"ה לענין
 ד"מ עכ"ל וכיון דכ' הרמב"ם ששאלו לו ולא כה' וכו'
 מקבלי' שלא בפניו מוכרח דגם כד"כ מקבלי' כזה שלא
 בפניו דהא כל הפסול כד"ג גס' בד"מ פסול וכ"כ בכתשו'
 הרשב"א הביאה הב"י סי' שפ"ח וז"ל ואם נפסק לומר
 שלא אמרו כן הלא כד"מ אבל כד"ג ח"ן מקבלי' הלא בפניו
 והראיה מראש' בשלהי שור' שנתק בפלוגתא דר' יעקב
 או מהדרת ליה ניהליה עד שלא נגמר דינו הו"ל מערקא
 לתורה לאגמא וכו' לא הו"ל דהתם מחמת גמר דין ח"י אמר
 וגמר דיון שלא בפניו לא אפשר וכו' אבל בקבלת עדות
 לא יוכפת לן כל שיש צורך בכך כגון שהיה חולה וכו' הרי
 בהירא דגם כד"כ מקבלי' שלא בפניו כה"ג ע"כ אבל
 בכתשו' הרשב"א ח"ה סי' שכ"ו וז"ל ואפשר דטעמא
 דמלתא משום דעדות בפני בע"ד כד"כ לכד כתיב דכתיב

גבי שור והועד כבעליו וכמיתת הכעלים כך מיתת השור והיונו דאמרו גבי שורי והדרתיה נהליה מעריקנא ליה לאנס ואלו לנבי ממון אמרו דאי שלחו ליה ולא בא מהכלי שלא בפניו וכ' כ' כ' פ' הניול כחרא הוכח בא' ז' ו' ק"ל אשמעתי דהא אמרו דטעמא דאין מקבלי עדות שלא בפניו בע"ד משום דאמ' קרא והועד כבעליו וה"כ אם הוא חולה או ערוי וכו' הוי' מקבלי' וסתורה אמרם והועד כבעליו כ"ל דעיק' קרא גבי שור שהו' בד"נ כתי' וכד"מ אסמכתא בעלמא מדרבנן עכ"ל הרי דס"ל רב"מ דוקא הקילו במקום אונס כגון שהיה חולה וכו' וכ"כ בתשו' בשמים רחש סי' רמ"ב ע"ש וכן מצינו בחז"ל מהר"ן ה"ר"ש סי' פ"ה בעדות קידושי' ו"ל מ"ש אין מקבלים עדות אלא בפני בע"ד לא נאמר עיק' הדיון אלא בד"נ וכדאמ' התם וכו' וכוא בעל הסוה ויעמוד על שורו וכ"כ הרשב"א דעיקר טעמא דר"י מהאי קרא וכו' מיתת השור ורבתי דנו ג"כ זה בד"מ לאסמכתא בעלמא וה"ע דמקבלי' עדות שלא בפניו בע"ד כשהוא חולה ובשרוים ללכת למ"ה וכו' ועוד כי ההוא ריגיה מלכא לא נאמר להעיד דוקא בפניו אלא שיעמוד על ממנו בעת שריגוהו הסנהדרין וכו' וכן פשט הסוגיא וכן פשט פירש"י ו"ל ויערך שעבדך הרג את הנפש דעבדו כחמורו והפקד ממון הוה לו לשיכך ר'י לרוב לפניו ע"כ הרי מוכרח דכדרי' וכו' ועוד כ' הריב"ח בשם ר"י מטריהני שאם לא היה בע"ד כעור מקבלי' שלא בפניו ע"כ ובנדרין זה שלא היה בעור הפי' היה לר' דין עמו אינו מעכב כשהיוני בפניו וכ"ש שאין לנערה ולא לחיה דין ודברים עם שום אדם בעולם אלא שהיא בזה לב"ד לומר קורני מה חעשה אני מותרת לינשא או הבורה ומניח שאין דיון זה תלוי אלא בד"מ ולא בד"נ כלל שלא הוזכר זה בד"נ אלא כשהאדם נידון ממש הוא או עבדו או שורו וחמורו וכעובדה דינאי מלכא וכו' וכלל הוא לכל מתחייב שאין מקבלי' אלא בפניו ח"כ הוכחי' או הקויב כדון זה האשה היא וזה פשוט וכו' וכו' שפוחה ספר עכ"ל ח"כ הרשב"א והנך רבוותא ס"ל דדוקא בד"מ הקילו אם היה חולה וכו' לקבל עדות שלא בפניו ולא בד"נ הפך תשו' הרשב"א שהכיה הכי' סי' שפ"ח

סימן כ"ט דין א' אדור שהעיד וכו' והתו' בכחוכות דף כ"ב בד"ה ר"ה וכו' כ' ח"ל וז"ל והכח אפי' היונו וזכר כלל מה ככך יכיה שטרו בכ"ד וי"ל דעד ח' בשטר לא חשיב שטר אלא אותה שיטבו כ' עדים דומיה דספר מקנה דהא דאמרו' ע"פ עד ח' ככתב ועד ח' בע"פ אין מלטרפ' פי' דמשמע ה' שנים בשטר אפי' כ' היגרות מלטרפ' התם כגון שה' בשטר וה' בע"פ לא שאומר שרחה הוא המלוה אלא שרחה נקירה השטר מלוה למלוה רהוי ככ' התקומים בשטר לר"ה רחמ' ערוי מקירה כרתו ועוד דכירוס' מפ' וכו' ומ"מ נהי דעד ח' חשיב שטר לעינין שאם יבואו עדים ויהאמו רהינו בשטר דתשבי' להו בעד מפי עד ערוי מיהא הוי ויכול לשלוח כת' ולא חשיב מפיסה ולא מפי כתבם כיון שהו' זוכר העדות וכו' עכ"ל גר' דק' ל' ר' חשיב שטר אלא כשיטבו כ' עדים חכל עד ח' בשטר לא חשיב שטר ואפי' כ' כ' שטר' הין מלטרפ' וכן פ' הראב"ד בתשו' הכילו בעה"ת שכ"ו סי' ג' וחשי' כחו השגרות ליד בע"ד חייגם כלום ע"ש וה"כ וכול כל ח' לחזור מעדותו דלא אמרו' כמו שנתקרה עדותם ככ"ד דמי אלא בשטר שיטבו כ' עדים רחש הוי מעדי' שכן ראו כחתימת' לא חשיב מפיסה ולא מפי כתבם מה"ט

דעדים החתומים על השטר נעשה כמו שנתקרה עדותם ככ"ד והוי כאלו מעדי' דאינו עדות שנתקרה ככ"ד כמו"ש התו' שם אבל עד ח' בשטר דלא חשיב שטר והוי בעד מפי עד דלא נעשה כנתקרה עדותו ככ"ד ודאי דיכול לחזור מעדותו ואפי' כ' עדים ככ' שטרות וכולים לחזור מעדותם מה"ט אבל הרמב"ם ס"ל דעד ח' בשטר אם טען פרעתי חייב מחוק שחיל"מ ואם כפר נרדף לושבע להכחוס העד וכ' בעה"ה שם ו"ל י"ה שלא דבר הרב כו' אם בשטר שכתוב בו' שנים וכתוב בו וידעו אע"ה ומורים הלוי והמלוה ששני עדים היו כהל' התם ולא חתם הלה ח' ונפק' ל' מהורת פנקסו ולא מסיכתבו הוה אכל הירוש' והכבלי' מיווי שהין כתיב בו חלל' ח' כגון בפני אנית' מ' לוח' פ' מפ' ולכך הו' ל' מפי כתבו ופסול ופסול וככל זה לא נחה דעתו עכ"ל וא"כ כראיה דשטר שכ' כל' שנים ולא חתם בו הלא ח' הוי כנתקרה עדות' ככ"ד ואין העד יכול לחזור בו אכל מדרבו התוס' שנדחקו בה' דאמרו' עד ח' ככתב ועד ח' בע"פ אין מלטרפ' דמיווי כראיה מסירת מלוה ללוה דהוי ככ' התקומים בשטר וקוימו כת' י' של ח' ולא מנאו נקיים כת' של שני ע"ש משמע דלעולם לא חשיב שטר דל"כ לוקמה בשטר שכתוב בו' שנים ולא חתם חלל' ח' והשני מת ויש עד ח' בע"פ ח' כ' שטרות ככה"ג מלטרפ' •

ב' וכן חינו יכול להוסיף בעדותו תנאי וכו' כתב מהרשד"ס ח"ה סי' ג"ו דה"ד חוספת תנאי שמכטל כלל מס העדות הח' כגון שהעידו העדים ככ"ד פעם ח' סתם שרחובין מכר שדה לשמעון ואח"כ חזרו והעידו שהיה כחכאי כך שנמנא העדות הח' קיים כלל ח' אם יתקיים התנאי וכטל מזד' חתם ח' לא יתקיים כזה אין יכולים לתאור ולהעיד וכן ל' רש"י בפ"ד דכתובות דתנאי מלתא חריתיה היה שאינה עוקרת אנה לתאור' כ' החוס' אם ובתנאי כזה שכך מה מכטל העדות הח' הוא שכ' הרמב"ם שחין שומענים להם אכל בתוס' דבר שהין בו לר' התורה וכיטול כלל פשיטא דלכ"ע שימעי' להם ולא אמרו' כיון שהגיד וכו' ע"ש וכבר כתבתי תשו' מהר"ן מניגש דחש כת' יולא ממ' ח' דאין כתמנש לומר תנאי היה דוקא אם התנאי היה שהם מעידים בו עצה עוקר העדות הח' מעיקר' דומיה דהמנהי הכל חס בעת שהעידו כתנאי חין עוקרי' עדות' מעיקר' והיונה בעולם לשעתה אע"פ שתכטל לח' ז' חמנטי' השו' כת' יולא ממ"ט ח' וה"כ מסתמא הרמב"ם סוכר כמהר"ן מניגש רבו דתנאי שאינו עוקר עדות ח' אלא לח' ז' כגון במלוה תנאי שעל הלוה נעשה דלא מכטל עדות הח' עד שיקיים הלוה תנאי נאמנטי' וכן תנאי שעל המוכר לעשות לכטל המכר דלא כטל המכר עד שיקיים המוכר תנאי ומ"ש הרמב"ם שם שז' יכולים להוסיף בעדותם תנאי וכו' ה"ד תנאי שעוקר עדות הח' מיד כגון תנאי שעל המנא' או הלוקח לעשות דכל שלה קיים תנאו השטר כטל ועמ"ש בסי' פ"ב •

ג' וכן אם אינו סותר חס מקבלים עדות העדים לפ' השטר שלא בפני בע"ד מסתבר' כיון דכלא"ה הוה אמרו' הנמע"ה חין מקבלים עדותם להוליא ממון אלא בפני בע"ד דהא דמקוימוס השטר שלא בפניו בע"ד כ' התו' והרה"ש והטור סי' מ"ו משום דמדאחרותיה עדים דתקוימוס על השטר כמו שנתקרה עדותם ככ"ד דמי וז"ל קיום אלא מדרבנן ונראה משום דהא דאין מקבלים עדות' שלא בפני בע"ד כממני' חינו אלא מדרבנן דקרא כר"ג כתיב כמ"ש בסי' כ' ולכך

ביום שטרות לא התמורו והרשב"א כתשו' כ' הטעם
 נשני שהמקיימים לא על מנה שבשטר הם מענידים
 הלא על חתימת העדים ע"ש וכ' מהרש"ח סי' מ"א וכ'
 דה"ד כשעדים אחרים מענידים על חתימת העדים אבל
 הם הם בעלמם מענידים על כת"י דעל מנה שבשטר הם
 מענידים דק"ל כרבנן הון מקיימין שלא בפני בע"ז וכ' כ'
 כס' ה"ז לקמא בשם הרמ"ה ה"ו ו' ומסתברא דדוקא הוכח
 דהפטר לקיימ' שלא מפני עדים החתומים וכו' אבל הוכח
 דלא אפשר לקיימ' אלא מפני עדין כמאן דמסרהו השתא
 על פה רמזי דהא ק"ל על מנה שבשטר הם מענידים
 ואפשר דאז הוה הנחבע התם הוה מכספו מיניה לחסרהו
 כשקרה ופירש"י דלא הוה מקיימו ליה לשטרות הולכך ה"ל
 וכו' בעדות ע"פ דאין מקבלים אלא בפני בע"ז עכ"ל
 וא"כ הכא דעל גוף השטר הם מענידים וכלא עירוקס
 הוה אמרי' הממע"ה לכ"ע הון מקבלים עדות העדים
 לפ' דכריהם שבשטר אלא בפני בע"ז וגם לפי מ"ש
 מהרש"ק ס' דהפטר דאע"ג רמזי דעל מנה שבשטר
 הם מענידים חינו ממנו וכ"כ הדורשה ס' דס"ס הון
 מענידים דבר חדש הלח' אומרים זה כת"י שפי' ליה מפ'
 וכשעת הנהוזה היתה החתימה ע"ש נר' דהכא הון
 מקבלים עדות העדים לפ' דכריהם אלא בפני בע"ז
 וכן מלתיו נהש"ך כס' מ"ה ס"ק ב' גבי שטר שנחתק
 הוכיח כן והמהוה רמ"ה ונראה דגם רמ"ה מורה בזה
 ע"ש

סימן ר"ג דין ר' וכן בעלי חתימת פסולי'

זה לזה וכו' הם
 כשרים להעיד זה עם זה לחתום כסנהדרין דף כ"ח
 אמרי' אשכחן בניס להדרי בניס לעלמא מנ"ל ארמב"ח
 סברה הוה דתני הון העדים נעשים וזממון עד שזומנו
 שניהם ואם"ד בניס לעלמא כשרים נמלא עד זומם נהרג
 כעדות אחיו וכו' וה"כ הם"ד בעלי חתימת כשרים לעלמא
 נמלא עד זומם נהרג בעדות ג' או לכל רבא דדתי התם
 סברה זו וילוף מקרא דבניס לעלמא נמי פסולים א"כ
 בעלי חתימת מנ"ל דפסולים להעיד זה עם זה לחתום
 ומת"י אשכחן סי' ס"ח כ' בשם הגאונים דוקא להעיד
 זה לזה אבל כשרים להעיד זה עם זה לחתום וכ"כ ה"ד
 יהונתן והרשב"א והריטב"א וכו' דרבו' מהוה מתנתא
 דהוה חתימו עליה תרי גוסי דפ' ז"ב דמוכח דפסולים
 אפי' לעלמא וזון כוונתו להכריע דכריהם שהם ד"ק
 והלמ"מ ע"ש ועיון בכנה"ג אות' ו' אבל הרשב"א כס'
 תיקון ספרים שער כ' דף ס"ט ע"ג כ' דלא נתחורה
 דעת הגאונים בה גוסי דפסולתאם הזמנו עד אחר עממם
 אמרי' עדות שכתלה מקלחה בטלה כלה ע"ש וכתשו'
 סי' רכ"ט וכו' ר"ל הוכיח כן מהוה מתנתא דפ' ז"ב
 ועוד ראיה מפורשת מדאמרי' בפ' שבעת העדות גבי
 פו לו ב' כתי עדים כפרה ה' ואח"כ כפרה הב' שניהם
 חייבות וכו' בשלמא ב' תתחייב דכפרה לה ה' אלא ה'
 אמרי' ה' קיימא שנייה ה' ר' הב' ע' כגון שהיתה שנייה
 בשעת כפירת ה' קרובים כשחתימה וכשחתימה גוססו'
 מ"ד וכו' ע"ש ותמנהי שלא רהה מ"ש הרמב"ם כפ"י
 מה' שבעות השביע ב' כתי עדים וכו' היתה הכת ב'
 קרובה לתובע הו' לנחבע כשחתימה כשחתימה לתובע
 ח' ה' חייבת וכו' הרי דמפ' קרובים כשחתימה לתובע
 הו' לנחבע וכ"כ הרמב"ן והריטב"א ח' כתי לשבעות שכן
 פי' ר' חולבך נקט שניהם גוססות דהם ה' גוססת
 עדין ויהי' הכ' מכת ח' חייבת והא' פטורה דהא הוכח

כ' עדים בשעת לפירתו וכו' ע"ש וא"כ משמע לכאורה
 דהם היו רחוקים לתובע ולנחבע כשחתימה וכ' גוססות
 דהא מנייר בניסאין ב' חתימות ל' משום קורבת העדים
 זל"ז כשחתימה מניה דעת רש"י דבעלו חתימת פסולים
 להעיד אפי' לחתום והריטב"א כ' ר"ל הנמ' נוחימד
 לפי מ"ש וכ' רב"ן דקי"ב ח"ל דהם הם ראשונים כגון
 כשואים ב' חתימות פסולים כדאמרי' בתרי גוסי דהו'
 חתימו המתנתא וכו' ע"ש והר"ן כפ' האשה שנתחמה
 גבי פסולי עדות הו' כ' ו"ל ל"ל גולנים דא"כ אפי'
 כשכתב ידו וולא ממ"ה מהימני דאנופייהו דסרהו
 מסרהו וכו' אלא כי אמרי' פסולי עדות הו' הו' קרובים
 כשחתימה וכו' וכ"כ הרמב"ן והרשב"א שם ואפשר
 דקרובים כשחתימה עם המלוה או הלוה אבל פגע
 דכריהם משמע דקרובים העדים כשחתימה זל"ז ופסולים
 להעיד לחתומי כדעת רש"י ורמב"ן וכ"כ המרדכי בפ'
 זה כורך אלו הם הקרובים שאין דנין זל"ז ולא זה עם זה
 וכו' אבל בתרי גוסי כגון כשואים שתי חתימת אמרי' שפיר
 תרי בעל כאשתו ופסול דכי האי הו' קורבת וכו' ע"ש כ'
 הרי שכ' דהון דניס זה עם זה והסכי' בעלי חתימת וה'
 עדות וכבר הוכיח כן מהריק"ש בתשו' אהלי יעקב סי'
 פ"ה מדבריו הרי"ף והרמב"ם ורוב הפוסקים וכן המרדכי
 דפסול לעלמא ע"ש כ' וכו' ד' לה' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 שכ' ו"ל אבל הם הם ראשון בראשון כיון שזה לקח אמה
 וזה כתה הון מעידון זה על זה כן דעת ר' מ' כמ"ש בה'
 עדות פ' ג' אבל הגאונים כ' בפ' זה כורך דבעלי קרובות
 הם פסולים להעיד זה לזה אבל להעיד לחתום הם כשרים
 משא"כ בחתי' וכשאר קרובים דאפי' להעיד על אחרים
 הם פסולים עכ"ל נר' דהרמב"ם לא ס"ל כהגאונים אלא
 דבעלי חתימת פסולים להעיד אפי' לחתום וכ"כ דעת
 רוב הפוסקים כמ"ש ומהריק"ש בתשו' שם כ' שנהגו
 בדיוני ממונות להכשיר בעלי קרובות כדברי הגאונים
 משום דמבואר בגמ' יש לרזן כד' מע"פ הדברים שדעתו
 נוטה להם כמ"ש הרמב"ם בפ' כ"ד מה' סנהדרין ולמה
 ישקרו בעלי קרובות לעלמא אבל לניטון ולקידושן שז"כ
 מתקיימ' אלא ע"פ העדים דכלא עדים אפי' שניהם
 מודים אינם בלום חלילה להכשיר אלא דחיישי' להו ע"ש כ'
 וליחא דעדות קרובים גזירת מלך הוא ולא משום שמה'
 ישקרו כדאמרי' כס"פ מי שמח ע"ש וכה"ג כתב מרן
 הב"י כס"י זה על המרדכי בשם הר"מ שכ' דע"ר שנעשה
 עתה קרוב השטר פסול דא"ל שמה' לאחר שנעשה קרוב
 זויף והקדים הזמן וכו' ק' לי למה פסול שטר זה משום
 שמה' זויף דאחזקי' אינשי כרשיעי' לה מחוקי' ופסול
 הקרובים גזירת מלך הוא וכו' ע"ש וא"כ ה"כ בעלי
 חתימת הון מעידון זה לזה ולא זה עם זה לחתום מהו'
 טעמא דהו"ל כאלו לוכח עדים כלל ואין מו'ח' ממון
 מספק אפי' כאומדנא כמבואר בס' ט"ו ע"ש וכ"כ
 הרשב"א ש' ר"ל דלית דתש' להו לגאונים וכ"ש להול'א
 ממון דחוקי' ממנה' אחזקתיה ע"ש ונראה כיון דהו'
 פלוגתא דרבנותא הון מקבלים עדות של אחרים הכל הם
 כ"ד כבר הו'ח' ממון בעדותא הון מו'ח' ממון המוחזק
 וכה"ג כת' האחרונים גבי קבלת עדות שלא בפני בע"ז
 דפלוגתא דרבנותא הוא ואם רבו ע"פ עדותו והוי'
 ממון הון מו'ח' ממון המוחזק כמ"ש בס' כ"ח ע"ש

סימן ר"ד דין ז' גנב וכן גולן פסולים
 לעדות
 כשה"ג פ' זה כורך כ' נר' בעוני שאף הפסולים מן
 התורה חינו כפסל אלא בדבר שהו' חשוד והמקדש בפני
 שני

שני גולנים חוששי לקידושו שלא נפסל מדבר שהוא חסוד
 בו אלא מר"ם וכבר כתב הכ"ס בזה ע"ס מ"כ דהין
 כן דעת הפוסקים וכתשו' נודע ביהודה סי' מ"ז דתה
 דכרי ור"ז דהא קי"ל באבוי דגם דשע דלאו חמם פסול
 וקי"ל דחסוד בדבר ה' לא הו' חסוד לשאר וכבר הו'
 בכבורות דף ל"ו בד"ה אימר וכו' דה"ד לענין עדות
 דרמ"א אמר אל תשע דשע עד וכ"כ הרמ"ם בפ"ז זה בורר
 וא"כ ע"כ גזירה הכחוב הוא שהיו אינו חסוד לשקר
 וא"כ הרי הם כקרוכים ע"ש וליח"ה דכפ' מ"ש מוכח
 דפסול גזלן לאו גזירה מלך מדלא קאמר הכי אלא בקרובי'
 ולא בגזלן וז"ל דלמסקנה אמרו' כן גם בגזלן שהיו
 הרמב"ם והטור ומרן סי' מ"ו סל"ד ול"ס כת' הו"ל
 עדות ונעשה חתנו אחרים מעידים על חתימת יהודאי'
 לא ראו חתימתו קודם שנעשה חתנו אבל נעשה גזלן אם
 לא ראו חתימתו ע"כ נעשה גזלן הין מעידין על חתימתו
 דחיישי' שמה זויף וחסה ע"ש א"כ משמע דחיישי' שמה
 יקח שוחד להעיד בשקר דחסוד הוא על סממנו וכבר
 הר"ך ב"ח כ"ד כתב אע"ג דמלא כתוב סביב המרדכי
 בשם ר' שלמה בר אברהם מה שפסקה הורה גזלן מטעם
 דילמא אשקרו ולגבי קידושין אם מעיד שנתקדשה בפניו
 הוא ס' מקודשה ולריבא גט גלע"ד דהין לסמוך על
 דכריו דחסוד הוא וכו' והוכיח שם דרוב הפוסקים ס"ל
 דמקדש בפני גולנים הין חוששין לקידושו ואע"ג דכפ'
 מ"ש מוכח דפסול גזלן לאו גזירה מלך דדוקא בקרוכים
 קאמר' דהו' גזירה מלך אבל גזלן פסול דרשע הוא ודילמא
 משקר והתורה בטלה עדותו מכל וכל באלו אינה
 ע"כ

סימן ל"ה דין ג' אין

עדותו עדותו בקרקעות
 הקום' והמרדכי כת' דה"ד לעדות שהתה כך סוס
 דאל"כ מש' קרקע ממטלטלי וז"ל שגם דעת הרמב"ם
 והטור כן וכו' וכן עיקר דהא קו' התו' והמרדכי נכונה
 הוא הש"ך והעיקר במרן הכ"ס והרמב"ם והטור
 ס"ל דהין עדותו בקרקע עדות כלל וכבר הר"ם הובא
 כס' ה"ז לכתב"ה כתב וז"ל תימא אמאי הין עדותו עדות
 וכי משו' דמקרבא דיעתיה לגבי זוזי לא ידע להעיד החמת
 וכו' וז"ל כמו שחסוד חכמים על מקרקעו דידה טפי
 ממטלטלי ה"כ לענין עדות חסוד שמה לא ידע לבין
 להעיד חמת עכ"ל הרי שכתב דהין עדותו עדות דהו'
 לא ידע להעיד החמת וכן דעת ס"ר יונה כעלוות שם
 וז"ל כ"ל דמקחו גמקח גמיו דוקא אם אינו יודע בטוב
 מו"מ הין מקחו מקח במקרקעיו וכו' תדע שהרי אמרו
 שהין עדותו עדות במקרקעיו ואם היה מקחו מקח
 במקרקעיו אעפ"י שהין ממכרו ממכר למה לא היתה
 עדותו עדות בהם וכו' ע"ש וכ"כ ה' תקות הדיוגוס סי'
 קל"ה וז"ל מי שהו' כן יג' שגם וכו' אבל בעדות קרקעות
 כיון שהין ממכרו ממכר עד שיהיה כן' כמפורש בפ"מ ע"ש
 הין עדותו עדות עד שיהיה כן' שנה וכו' ע"ש

דין ו' אפי'

הוא לבדו כ' הסמ"ע דס"ל דהא
 דגאמן גומרה כתב חבא וכו' ואשם
 פ' נעשה לה כמנהג הבתולות כשנשאת נריק לחיות אחר
 עמו משא"כ הכא וכו' ע"ש והכ"ח כ' דהטור גסחפק
 וכ' סתם דגאמן להעיד בשוגדל על וכו' ולה' פו' דבעי'
 גדול כדעת סתום' והרא"ש וגם לה' פו' וגאמן לבדו
 כהרמב"ם ודלה בהכ"ו שכת' דענת רבי' דבהינומא גמיו
 אינו גאמן לבדו אלא בגדול עמו אלא כדפי' ע"ש ולא
 דהא מ"ש הטור כה"ס סי' כ"ו וז"ל אשם עדום שילתה

בהינומא וכו' אפי' ה' מהם קטן כשראה העדות רכיון
 שהוא עתה גדול ויש אחר עמו מהני ע"ש הרי כהדיה
 דס' דבעי אחר עמו הכל הרמב"ם בפ"ו מה' אישות
 כ' סתם גאמן הקטן להעיד וכו' הרמ"ם דס"ל דה"ל אחר
 עמו וב"כ הרשב"ץ כתשו' ח"א סי' פ"ג שכן דעת הר"ף
 והרמב"ם וכו' דאלו לטעמייהו שכ' הר"ף והרמב"ם
 בפ"ד מה' יבוס דאפי' לענין ממון גאמנים קרובי אשם
 ודבריהם גראים ע"ש וק' דהא שם כתב אפי' השה אז
 עבד או קטן וכו' אבל הכא בעי' שיעיד בשהו' גדול
 מה שראה בקטנו ועבד אפי' להעיד אחר שנסתדר מה
 שראה כשהיה עבד אינו גאמן כדאיתא בס"פ האשה
 שנתארמלה ופסקה הרמב"ם והטור ומרן כה"ס סי' כ"ו
 סט"ו כ' דבעי' אחר עמו ע"ש

גאמן

וכו' גר' דס"ד כשהוא גדול גאמן להעיד מה
 שראה בקטנו אבל בעודו קטן אינו גאמן
 אפי' בדרכו וכן אמרו' בירוש' ספ"ב דכתובות הין גאמני'
 אלא בגדלם מה שראו בקטן הא בקטן לא תמן תנין
 נהמנת השה וקטן גומר מכאן ולא נתיב וכו' וה' שדה
 יהושע שם כתב דבפ' הנוול בפרה אר"ה הין מסל"ת
 גאמן חלה בעדות חסה וכו' ודורויתה לא והא"ר ה' ש'
 מעשה באדם ה' שהיה מסל"ת זכורני כשהייתי קטן וכו'
 והטבילוני לחבול תרומה לערב והעלהו ר"י לכהונה
 ע"פ ומשני בתרומה דרבנן וכו' הומח דשמי התם
 דמועיד בגדלו מה שראה בקטנו וכו' וה"ל דהין מחלק
 בין בגדלו בין בקוטנו מדל"ה דיוק בין כגמ' ע"ש וליח"ה
 דמתני' דקתני הלו גאמנין להעיד בגדלו מה שראו
 בקטן וכו' משמע דבעודו קטנין הין גאמנים וכ"כ
 כהדיו' רחב"ן ככפרו דק"ט והתו' כפ"ק דפסחים ע"ש
 וכן גר' דעת כל הפוסקים ומרה"י בפסקיו סי' ר"ך שכ'
 כס' ה"ו דרשב"י ב' דסומכים על עדות קטן מטל"ת
 בעדות חסה הכל במתכוון להעיד לה סמכו' עליו אפי'
 להעיד כגדלו מה שראה בקטנו משא"כ בשאר מילי
 דרכנו דבעודו קטנים סימננו אפי' להעיד עכ"ל וכבר
 כ' מהר"ם כק' עיבוגא ד"ט גר' דט"ס וז"ל בעדות
 קטנים ליהמטס הכל להעיד בגדלו מה שראו בקטנין
 הוימנו רבנן אפי' להעיד וכו' ע"ש מיהו הרשב"ה כתשו'
 סי' כ"ד כ' על קטן שמה מחט בכרס וכו' מהכתב"ה
 שיש לאסו' ע"פ קטן זה חס הוא בקיו חריף משום דכל
 שנמלא המחט רגלים יש לרברובעין גילוי מנתה בעלמא
 הוה ואפי' להוציא ממון הוימנו' בגילוי מלתה בדתנן בפ'
 ההשה שנתארמלה גאמן הקטן לומר זכורני כפ' שילתה
 בהינומא וראשה פרוע והמנו' עלה מ"ט כיון דר' כשנים
 בתולות נשאות גילוי מלתה בעלמא הוא וכו' ע"ש
 נשמע לכחו' דגאמן אפי' בעודו קטן חס הוא כפי
 וחרוף

דין י"ד הגה

אבל י"א וכו' או כשאר דבר
 אקראי וכו' ה' תה"ד סי' שכ"ג
 היות דהו' מרכ' הרמב"ם כפ"ב מה' כ"מ הין הניזקין
 משתלמים אלה כרתייה כדורה הו' בעדים הכשרים להעיד
 שלא תאמר הוחיל והין מלויין כחרוות הסוסים וכרפת
 הכקר וגדרות לאן אלה העבדים והרועים חס העידו
 שבהמה הו' הויקה זו שומעים להם וכן חס העידו קטנים
 או נשים שאדם זה חכל את זה או העידו בשאר הניזקין'
 סומכים עליהם והין הדבר כן וכו' חלמא סברה לומר כל
 הובא שהפסולים שביחוי טפי מן הכשרים יש להכשירם
 אע"ג דמסיק דלה ככשירגהו ס"מ גביניוקו' נשום דהו'
 גמני' לא שכתת חיי לכל כריה רכל חסוד גזלן יסביר
 עכ"ל

עבדיו או יפתה נשים או קטנים שייעדו לו אבל לעולם
 במילי דאקדמי כגון בגדי הלמנות ומקומות ב"ה של נשים
 יש לנו לתפוס סברא דיש להכשיר הפסולים ע"ש נראה
 דס"ל דדוקא כג"מ הוא דהו"ל להכשירם כגון שור שהזיק
 שור או אדם שהזיק שור דהני שכיחי במכואר כר"פ החובל
 והטור סי' ה' ע"ש אבל אדם שהכל באדם דלא שכיח
 כמכואר שם אה"כ דכל הפסולים כשרים דלא שכיחי
 כשרים להעיד ועיין בר"מ אבל ל' הרמב"ם שם וכן אס'
 ועודו שיהיה זה חבל כזה או בשאר זכו משמע דהפי'
 כנזקי' דאדם באדם דלא שכיחי' אינם כשרים וכן מכואר
 בהרמב"ם סי' כפ"ק רב"ק ע"ש וכבר מרן הב"י
 הביא דברי הרמב"ם ותשו' הרשב"א ודחה דברי מהר"ק
 ותה"ד מהלכה ע"ש גם מהרש"ל ב"ש ע"ש כפ"ק רב"ק סי'
 מ"ה דחה דבריהם מהלכה והאריך להוכיח דאינם כשרים
 נתקנה זו לא כתפשה אלא שהכשיר בפרטי דונו' ע"כ
 והו"ל כן דעת מרן אלא דכל ענין כל הפסולים כמאן
 דליהנהו

סימן ל"ו דין א' כל

עדות שיש לו לאדם
 הכחה וכו' נתקן
 האחרונים הם פסול נוגע שיש לו הנחה דאדם קרוב אלא
 עלמא הו' משום שמה ועיר בשקר ובחשו' נודע בהורה
 לה"ה סי' פ"ו כ' כנטל שכן להעיד בעדות אשה תלו
 כמתלוקת זו שכ"ה ע"ש דפסול נוגע לא משום דתשור
 לשקר הנה משום דאדם קרוב אלא עלמא ופסול מגזירת
 הכתוב והסמ"ע והש"ך ס"ל משום דתשור לשקר וא"כ
 להע"ש דהטעם משום קרובא לא שייך פסול נוגע גבי
 עדות אשה דקרוב כשר לעדות אשה אבל להסמ"ע
 והש"ך רחישו' שמה משקר פסול ונקטו הכי שהם אחרוני'
 ומהר"ם מלובלין ס"ל כותיהו וכמו שהאריך הש"ך ס"ל
 דק דמהר"ם מלובלין כ' כדכ"ה ע"ש דנוגע שיש לו הנחה
 הו' ער קרוב דאדם קרוב אלא עלמא וקרוב פסול לעדות
 מדאוריותא חפי' ידוע שאינו משקר ע"ש וכבר הוכחתי
 כן בפנים שכן נראה דעת הרמב"ם ומהר"ו כן מוגש
 והרמ"ה והרמב"ן והרמב"ן והרמב"ם והריב"ש דהו'
 כמעיד על עלמא ולא משום חשש שקר ע"ש וגם למ"ד
 דתשור שמה יסד נר' דה"ד נוגע שיש לו הנחה כגוף
 הדבר אבל נטול שכן להעיד דהנחה מבחון היא לא
 חיישי' שישקר דרבנן הוא דפסולו משום קנס כמו שחי'
 מהרמ"ם שבי' ר"ד ע"ג ע"כ וכו' כה' כתיבה ח"כ
 סי' כ"ו דס"ה שכן נר' עיקר דפסול נוגע בעדות שיש
 לו הנחה כגוף הדבר משום דחיישי' שמה משקר אבל
 נטול שכן להעיד דהנחה מבחון היא לא חיישי' ע"ש
 וה"כ נטול שכן לכ"ע כשר להעיד בעדות אשה אבל
 נוגע בעדות שיש לו הנחה כגוף העדות לדעת הסמ"ע
 והש"ך וה' כתי' כסונה דחיישי' שמה משקר משום הנחה
 דפסול לעדות מדאוריותא לעדות אשה נמי פסול מה"ט
 אבל למ"ד דפסול נוגע משום דהו' כמעיד על עלמא
 דהו' ער קרוב וקרוב פסול לעדות מדאוריותא גבי עדות
 אשה כשר דקרוב כשר לעדות אשה ומהר"ם כן חביב
 כס' עזרת נשים דו"תו' נטול שכן להעיד מוורי כגון
 שגררו לו שכן קטוב כרי שועיר מה שודע בין שועיל
 עדותו בין שלא וועיל עדותו דפסול מדרבנן וכ"כ ה'
 משאת בנימין סי' ל"א ע"ש ועוד תו' ה' בשם בנו דמייירי
 כנטול שכן להעיד מכ' הכע"ר כסוף שיעיר מה שודע
 דומיה רישי' כנטול שכן לרין שנוקם מכ' הכע"ר
 כדאיתא בפ"כ דכתובות ע"ש ולפי' כנטול שכן מה' מהם
 כרי להעיד לנפסול מדאוריותא אף לעדות אשה אבל

למ"ד דפסול נוגע בעדות דהו' כמעיד על עלמא דנטול
 שכן להעיד חפי' נטול מה' מהם להעיד להנחתו לא
 כפסול מדאוריותא דאינו חשוד להעיד שקר וכשר לעדות
 אשה בכל ענין ומהר"ם כן חביב שם הסכים עם הסמ"ע
 והש"ך דפסול נוגע משום דתשור להעיד שקר וכן מוכח
 בסו' ק"ס גבי אס נתנו כשר השכר להזיק דה"ר יונה
 ס"ל דוכל להחזיר להם כרי שלא יהיו נוגעים בעדותם
 והרשב"ה ס"ל דרחישו' מתוך שעה לפנים מש"ה יעזור
 לו ע"ש ככ"י וכבר הוכחתי כן מדברי תו' והר"ה ע"ש
 והטור בדיו מלוה וערב אבל לדעת הרמב"ם ומהר"ו י'
 מוגש והרמ"ה והרמב"ן והרמב"ם והריב"ש דלא חיישי'
 לעדות שקר אלא דהו' כמעיד על עלמא דידהו' נטול
 שכן להעיד בכל ענין אינו פסול אלא מדרבנן וכשר
 לעדות אשה וכבר ג' הר"ה ע"ש בתשו' דכפלונית דרכות'
 חז"ל לקולא בעיגולא וכ"ש ברובא ומיעושה וכן הסכימו
 כמה אחרונים

דין ט' אע"פ

שאין עליו אחריות וכו' הטור
 סיוס וז"ל או באחריות ושמעון
 הלוקח מכור שואת השדה היתה של ראובן ושל אבותיו
 מעולם אלא שליו בא להוציאה מידו בעדים שקרים וכו'
 וב' הדיינים באמת כן הוא שאפי' במכר לו באחריות
 מ"מ כיון שמכיר בה שהיא של ראו' הו' שמעון חוזר עליו
 שהרי כתב בסו' רכ"א דאחריות הוא ע"ס כד' חוב' אבל
 גוי שהוציאו מידו בדיון גוים אינו חייב באחריותו וכו' ומ"מ
 ע"כ א"ה לגרום כן דא"ה דמכרו שמעון באחריות אמאי
 לא יעיד לו מפני שמעמדה בפניו כ"ח כרי שלא יהא לזה
 רשע הא גבי לוקח נמי יהא לזה רשע אחר שטרפנו כ"ח
 בדהק' בגמ' והו' דה"ל להכריזנו לך באחריות וזו און
 שייך לומר כשמכרה באחריות דאף שמכיר בה שמעון
 מ"מ גבי טריפת כ"ח ממנו בדיון לזה רשע נגד הלוקח
 ע"ש ונר' הדין ברור דאפי' קבל אחריות חס מכיר בה
 אינו חוזר עליו דהא לר"פ דאמ' נמלאת שאינה שלו חוזר
 עליו ומקמי' לה במכיר בה שהיא כת חמורו וה"ה לר"ז
 דאפי' נמלאת שאינה שלו אינו חוזר עליו דה"ל להכריזנו
 לך שלא באחריות דבקבל אחריות חוזר עליו חס הכור
 שהיא שלו אינו חוזר עליו וכ"כ הרמ"ה סי' קכ"ז ע"ש
 אבל מ"ש דה"ה אמאי לא יעיד לו וכו' איברא דרשב"ם
 והרי"ף פי' הא דפריך ס"ס לגבי לוקח נמי לזה רשע וכו'
 דמה"ט לא הו' נוגע בעדות ע"ש אבל הכ"י שם כתב
 ס"ס לגבי לוקח וכו' מש"ה הו' נוגע בעדות ואמאי
 נקט טעמא מפני שמעמדה בפניו כ"ח וכבר תמה
 הרמב"ן בחי' שם על הרי"ף ופי' כן וכ"כ הרשב"ה בס'
 ח"ו ע"ש כ' ועיין בהג"א שם ח"כ מה"ט נמי דהו' לזה
 רשע ולא יסלם לגבי לוקח לא יעיד ואפי' איכא כ"ח
 דטורף מלוקח דממ"כ מיקרי לזה רשע לחד מוטייהו
 מ"מ נוגע בעדות הוא דרוכה להעמידה שלא יתא רשע
 לשנים כמ"ס הרמב"ן והרשב"ה שם אבל מדברי הטור
 שכ' חפ"ה אינו יכול להעיד שיהא חפץ שלא יתארסע
 לגבי כ"ח ולגבי שמעון הלוקח אינו לזה רשע שהרי
 מכרה לו שלא באחריות נר' כהדיא דס"ל בפ"י הרי"ף
 דאם מכרה באחריות דממ"כ מיקרי לזה רשע לחד
 מוטייהו ויכול להעיד ומה שתמה הרמב"ן והרשב"ה לפי'
 הרי"ף נראה דהרי"ף סובר בדברי הטור דמייירי שמואל
 במכיר בה הלוקח שיהא וזו שלו ושל אבותיו והמעמד
 כה' להוציאה בעדים שקרים דאל"כ מאי אריא מפני
 שמעמדה בפניו כ"ח ת"ל דנוגע בעדות לר"פ דס"ל
 דאפי' בלא אחריות כמלאת שדה שאינה שלו חוזר עליו
 אלא

אלא ע"כ במכור בה שהיא שלו או בתנאו מפורש דאפי' כמלאת שאינה שלו לא יחזור עליו וא"כ אפי' טורפה המערער לא היו ליה רשע ולא ישלם

דין י"ו הגה אבל אם טוען שראו גולה בעלמו וכו' כ' הכנה ג' הנכ"י אות ד'

ו"ל וא"ל דהכא מוירי בגזלן מפורסם דלא עשו בו תקנת השוק וכו' ואפי' לדעת ר"י שחולק וסובר שאף בגנב מפורסם עשו הק"ה הרי כתבו התו' והטור דאם ידע הלוקח שהוא דלתינכ מחזורי בחנם והשתחף ממרה מחוקמה בשטוען לוי שראו גולה ממנו והיו גזלן מפורסם או שידע שמעון שראו גזלן מפורסם מ"מ יודע שמעון דאע"פ שראו גזלן מפורסם כזה הפרה או הטלית אין לו עון שהוא שלו בודאי דהשתחף לא היו ראו' נוגע בעדות דאפי' אם יטרפנה לוי אינו נותן דמים כיון דראו' גזלן מפורסם ושמעון אינו חוזר על ראובן כיון שהוא ידע שאל ראובן היתה באמת ע"ש והרכב בסו' שכו' הנכ"י אות ז' כתב דס"ל להטור דאע"ג דבגנב אפי' מפורסם עשו ק"ה בגזלן מפורסם לא עשו ת"ה גזלן מפורסם דינו שיה לגנב מפורסם וידע הלוח שהוא גנב רב"ע לא עשו ת"ה רבגזלן מפורסם אין חו' בין ידע הלוקח שהוא גזלן ללא ידע דקול יוצא לגזלן מפורסם ע"ש וא"כ איכה למי' דהכא בגזלן מפורסם דלכ"ע לא עשו ת"ה אבל לא רק דדעת ר"י והרה"ש והטור דבעי' שהלוקח ידע שזה הכלי טעמו שקנה עתה הוא גנוב אבל אי לא ידע הלוקח שהוא גנב מפורסם דלמ' זה שלו הוא כמ"ס הסריסה והסמ"ע ע"ש וכן מביאר בדברי מהרש"ל כפ' הגזל בתרא סי' ל"ד ע"ש וכו' הכא ששמעון יודע שהוא של ראובן ולא גזל אע"ג דגזלן מפורסם הוא אם יטרפנה הגזל לריק ליתן דמים דגם בגזלן מפורסם אם לא ידע הלוקח שהקפץ גזל איכה ה"ה וכו' כשיודע שהוא שלו ואינו גזל

סימן ט"ל דין י"ג אבל שטר שאין בו קנין ושטר

שלא באחריות בהדיוח כותבים ללוה אע"פ שאין מלוה עמו הרדכ"ז הביאו הכנה ג' ע"ש ותשו' הרדכ"ז הוא כח"ב סי' תקי"ה וסיים וז"ל וא"ת אכתיו איכה למי' שמה עשה קנוניה עם המלוה ויחלוק עם שטר כ"ח כנכסין י"ל ראו חיישי' להכיחף כשהמלוה עמו איכה להא חששא וכו' הלא ראו לא חיישי' להכיחף במקרקעי יש להם דין קדימה ואי כמתלטלין בלא"ה יכול להכריעם ע"ש וק"ק דאפי' במקרקעי שיש להן דין קדימה ה"ד כמה שקנה קודם שגלה אבל אם לוח ולוח ואח"כ קנה חולקי' במבוא' בסו' ק"ד ח"ב ה"ג ביטחוס לקנוניה עם המלוה שחלוק עם שטר כ"ח בקרקע שיקנה אח"כ וכו' ה"ז למצינעא ד"ג כ' בשם הרמ"ך וז"ל אבל שטרי מלוה דלא חיה בהו לקנוניה לא ואין כותבים ללוה עד שיהא מלוה עמו דחיישי' לקנוניה שמה לחוב לתקיים הוא מחייב עלמו ושטר חמנה הוא או פסוס ואי חותי' למלוה ושקיל שטרה מיד לית לן למיטוס לקנוניה דידהו דכי מסר ליה שטרה לאלתר חייב ושעבד עלמו ונכסיו לו וכו' עכ"ל

דין י"ז יבול לחזור בו כתשו' הרשב"ה סי'

מבואר דאפי' קנו כק"ס יכול לחזור משוס דס"ל דגם בק"ס אם לא נתן דמים לא קנה אבל למאי דק"ל בסו' קל"ב דבקנין קנה אפי' לא נתן דמים ה"כ אין המלוגה יכול לחזור וכו' כתשו' קול אליהו ח"ב סי' פ' ע"ש והדרישה סי' קל"ה כ' דהטור דוקא בביתקב שטר ס"ל לא יתחייב המלוה הא אם קט מורו

כיון שגשתעבדו נכסי הלוח למלוה כתחייב ג"כ המלוה ללוה ללוה ע"ש

סימן ט"ב דין א' הגה הכל שטר הקנאה כשר

התו' כ' דה"ד לר"א דעורו מסורה כרתו וכו' הש"ך דהיינו לענין דלא בעי שיהא מוכח מתוכו וא"כ אם הורה הנותן שמסרו לו קנה בשטר זה בלא עדי מסורה ועוד נראה דאפי' אינו מורה שמסרו לו נאמן הלוקח שמסרו לו עש"כ וככתבתי בפ"ג פ"נכי הכא לידון בשטר ובחוקה ובחוקה וכו' דאמ"ר ר' חיי ר' ס"ל כר"א דעורו מסורה כרתו וכו' פי' רשכ"ס בשטר מכירה שכ' בו מוכר ללוקח זה כדון קרקע הנקנה בשטר פליגי וכו' ר' סבר כר"א וכו' ומיהו עדיים בעי' שיהא שנתרשה וה"כ כאלו אין עדיים בשטר דמי הלכך לידון בשטר בלא עדי חוקה אלא שיביא עדיים שכתב ונמסרו לו כפיהם שהשיה קנה לו בשטר אע"פ שאין בו עדיים עכ"ל משמע דהינו נאמן שמסרו לו לידון להביא עדיים ול"ל משום דכיוי ס"ל התם דקע"ג ג' כי חומות נקמת כמסורה לרי' להביא היתה אבל רבא דס"ל התם דא"ל להביא היתה ה"כ נאמן שמסר לו שהרי כ' התו' שם דאפי' מורה דלא חיישי' לנפילה דחיד בראמ' כיכמות נכוי שמו כשמו לנפילה לא חיישי' אי לפקדון כיון דשמה כשמה לא מפקיד גביהו ה"כ לא חיישי' לנפילה שפול ממנו ומלאהו הקינה וכן ראו' לא מפקיד גביהו וא"כ ראו' מסרו לו ועיין בהרמ"ה כפ"ג פ' סי' ל"ו

סימן מ"ג דין י"ג אבל כשטרי מו"מ אפי' מאחרים

פסולים וכו' כ' הרמ"ה כפ' ג"פ סי' ק"ה דת"ר שטר מואחר שכתב בניסן וקבעו זמנו כשטרי דאפשר דמסרו לו בניסן וכו' מ' חורבא אבל שטר מו"מ שמכר לו הקרקע בניסן ולא כתב לו שטר עד תשרי כשר דלמ"מ חורבא כלל ע"ש והכ"ח כ' עוד טעם דאם מכר ללוקח אחר בניסן וכתב לו שטר בתשרי וחזר ומכר ללוקח שני באייר וכתב לו באייר שיכא כ' ס' טורף מלוקח א' שזמנו מאחר שלא כדון ע"ש וא"כ אפי' לא כתב לו השטר עד תשרי כ"מ חורבא וכבר הש"ך דתה דברי הכ"ח עש"כ ורכ' הדמ"ה סיועתי'

סימן מ"ה דין ב' ואין שאר העם וכו' שטר ששעתיקו

סופר וקראו לפני אחר וחתם עמו נראה דהשטר פסול והש"ך ס' קד' ב' נר' דה"ד לכתתו' אבל אם אירע שחתם אע"פ שנתנו לשנוס לקרותו השטר כשר בדיעבד וגם הרמב"ם ומרן מורים כזה שהרי לא כ' רק ואין שאר העם דשאיס לעשות כן ולא כ' שדריעבד פסול וכו' ונר' דלא דוקא קראו לפנינו שנים אלא אפי' לא היה דק א' השטר כשר בדיעבד דהא מייורי בקרא לפניו הסופר וכו' ואין שאר העם וכו' משמע דאפי' בא' דוקא לכתתו' אבל בדיעבד השטר כשר ועוד כ' הש"ך שכ' הרשב"ה והר"ן לקמה טעמה דכשר בדיעבד כיון דבניטין שרי אפי' לכתתו' ה"כ ה"כ ה"ה שרי אפי' לכתתו' כדאיתא בש"ס ובטור ח"ה סי' ק"ל ע"ש וז"ל הטור שם דאפי' אין מכוני' לשוורו אם הקורא לפניו וכו' אבל בשאר שטרות לא יסמכו על ה' שקרה לפנייהם עד שיהיה כ' וכו' וא"כ כיון דבניטין אפי' כ' ה"ה שרי לכתתו' הכא כשר בדיעבד וכו' הש"ך כס' ק"ו נ"ב אי אמרי חקרי' למאן דידע למקרי' וכו' יש להקדק דהא מדבריו הרמב"ם סומן לעיל סי' כ' מבואר דאפי' ב' קורים לא מסניו וכו' ונר' דס"ל דדוקא לכתתו' חמרי

נוכח כו' ועיון כש"ך שהק' דהא בכל דוכתא טעני'
 ליורשים וליתא דלח טעני' לורשים חלה להחזיק כמה
 שכירס ולה' להויתא וכ"כ הש"ך ענמו כסוי' ע"כ ס"ק
 קמ"ב ע"ש וז"ל מהר"ו ו' מונס בתשו' סי' קכ"ה שאין
 לנו טועני' בעד היחומים וכו' חלה כמה שרונים להויתא
 מהסת' יד היחומים חבל בממון שרונים הם להויתא מוד
 אחרים לא וכו' ודין היחומים כזה ושאר העולם שיה וכו'
 ע"ש

סימן ס"ו דין א' אותיות חיון נקני'
 חלה במסיר'

ב' הרשב"ש סי' ק' דש"מ שאמ' חנו שטר לפ' לריק
 שימסקרנו לו חבל אם לא אמר חנו שטר חלה יטול פ' מה
 שיש לו על פ' סני דש"מ שאמ' הלויתא לפ' קנה וא' חלה
 מעמר ב' ולא מסירת השטר ע"ש ולא דק דאפי' אמר
 חנו שטר לפ' ח' מסירה דבריו ש"מ ככתובים וכהקדו'
 דמו כדחיתא בפ' מ"ש נבי אמה דרב עמרם מיהו
 הרשב"א ס"ל דל"ל קמי לך וכל שעבודה וכו' חבל
 חנו קי"ל דוכה אפי' לא אמר קמי לך וכו' במסירת כסוי'
 רכ"ג

דין ו' שטר וכו' שהוא כשר וכו' משמע דאם
 חוגו בשרה הוי במלוה ע"פ ואינו

בנקים במסירה הרדכ' ח' ג' סי' קמ"ט ע"ש וכ"כ בהדיא
 בעל התרומות שער כ"ה ס"ח והביאו מרן הכ"י ע"ש

סימן ס"ז דין ל"ג נאמן וכו' התוס'
 והרא"ש כתבו

בשם ר"ת נאמן בלא שבועה וכ"כ הסמ"ג לאוין רע"א
 וב' מהר"י קורקוס בפ"ט שכן נר' דעת הרמב"ם ע"ש
 וכן הוכיח הרדכ' בהשו' ח"כ סי' קע"ו מוכרי הרמב"ם
 מיהו מה שהכריח שם דהא נאמן בכמה טענות כמנו
 דהו בעי חמ' פרוזבול היה לויאכר ולי משבעי' ליה חיון זה
 מנו טוב ע"ש ק' ראפי' לריק לישבע בטענ' פרוזבול הו' ל'
 ואכר ה"כ נאמן בטענ' אחר' כשכר' מיהא במנו דפרחכול
 הו' ל' ואכר והתוס' בכרתא דל"ד כד' הו' מחויב וכו' כ'
 בו וז"ת וליהמני' כשבועה במאי רחמ' דהוי חטפי' כמנו
 דהו בעי חמ' לא חטפי' וכו' ת' דהא לא חשיב מנו דהא
 חס' חמ' לא חטפי' היה מחויב שבועה דאוריתא לא הו'
 דאמ' בהמוכר את הכית המפקיד חלל חברו בשטר נאמן
 לומר החזרתיו לך כשבועה מנו דהו בעי חמ' נאנסו דהו
 נאמן כשבועה חמ' ג' דבנאנסו איכא שבועה דאוריתא
 מיהו לר"ת דפי' שבועה נאנסו דהתם הו' מדרבנן וכו'
 א"ש וכו' ואורי' דהו' חס' לא הו' העד מחויבו שבועה
 היה נאמן כמנו דהו בעי חמ' לא חטפי' שיכול להעני'
 פניו להכחיש את העד בלא שבועה חבל הסתא דמחויבו
 שבועה לא מהימן כשבועה ע"י מנו שהו יכול להעני'
 פניו ולשבע בדבר שהעד מכחשו וכו' וע"ש תי' אחר'
 הרו מסקנת התוס' דאפי' היה חייב שבועה דאוריתא
 בטענת המנו נאמן בטענת אחרת כשבועה דאוריתא
 כמנו וכן פסק הרמב"ם ספ"כ מה' שכירות והטור
 והש"ע סי' רכ"ו דהמפקיד חלל חברו בשטר וא' לחזרתיו
 לך הרי השומר נשבע ככ"ת מתוך שיכול לו' וכו' וכש
 שחם טען שנאנסו נשבע מן התורה ככ"ת כך חס' טען
 החזרתיו נשבע בעין של תורה וכו' הרי דס"ל דחס' טען
 נאנסו נשבע שבועה דאוריתא ואפי' נאמן לו' החזרתיו
 כשבועה כמנו נאנסו וגם לפי' ר"ת דשבועה נאנסו
 דהתם הו' דרבנן ואיכא למי' חס' הו' חייב שבועה
 דאוריתא לא אמרי' מנו מ"מ כשטענה דרבנן מיהא איך
 מנו טוב ונאמן כטענה אחרת כשבועה דרבנן כמנו
 נאנסו

ליטלם דהתם אע"ג דקאו ככ"ר הו' חיל וכו' אמ' של פ' הם
 היה יכול לשקוק וליטלם וליתנם לפ' כי אמר גמיו שלוחם
 נאמן חבל הכא כיון שהשטר כא' לפני כ"ד חנו זכול
 לשרפו כשעה שאו' פרוע חבל חס' לא הכיח השטר לפני
 כ"ד ואמר השטר ביה ופרוע מנו וכו' ואף ד' כ' לא
 איתוחב חלה משום דכשלושות כא' לידה השליש נאמן וכו'
 או שולח מתחת יד שליח פי' מתחת יד שליח שהושלם
 שטר המלוה ביה דמנו דהו בעי קלייה לשטר המלוה
 כי אמר סומפון זה כשר ופרוע הוא השטר נאמן וכו'
 עכ"ל מוכר דס"ל דמיידי שלא נאורו כ"ד כידה חלה
 כשעה שאמרו פרוע הוא ואפי' ה' סכר רב נאמן דלח
 אמרי' מנו

סימן ס' דין א' או נחן וכו' שכ"מ שנתן
 מתנה ואפי' הקדיש

נכסיו כפנים כתבתי תשו' מהרי"ט סי' ק"ד חיון
 כה תקנת השוק כיון דלח חל ההקדש עד לאחר מיתה
 וחל מתנו וזויתא מנכסיו דלח מקרי משועבד וכ"כ ה' בית
 שמואל בא"ה סי' ז"ג ס"ק ל"ג ע"ש ול' רמ"א שם הקדיש
 נכסיו הוי כמתנת בריה גשמע אפי' הקדיש כשהוא
 שכ"מ הוי כמתנת בריה גמנו שדקק ה' חלקת מחוקק
 שם חלה שכ' חבל המעיון בהר"ן פ' המדיר וראה דמיידי
 דוקא בהקדיש בריה חבל הקדיש שכ' מדנו כמתנ' ש"מ
 ע"ש ובפנים כתבתי שזה תלוי במחלוקת מהר"ן ה' ה' ש'
 והחכמים שרעת מהר"ן ו' ה' ש' שאין הדבר תלוי כיון
 דאוריתא לרבנן חלה כמה שקונה מוד או שאינו קונים
 עד ל' אחר מיתה וז"ל ה"כ שכ"מ שהקדיש כל נכסיו כיון
 דלח חל ההקדש חלה עד לאחר מיתה מויתא ממתנה
 למנון האשה והבנים אבל החכמים חלקו עליו והוכיחו
 דבעי' תרתו דעיקר התקנה ולא יחול הקנין חלה לאחר
 מיתה חבל מתנה דאוריתא אפי' לא חלה עד לאחר מית'
 חיון מויתא ממתנה למנונות וא"כ שכ"מ שהקדיש נכסיו
 איב' דלח חל ההקדש לאחר מיתה כיון דאוריתא לנכוס
 מדאוריתא חיון מנונות דרבנן דחמ' הקדש דאוריתא
 עש"כ ועיון בכ"מ רפ"ג מה' מכירה סי' א' דאמורה
 לכד הוא מדבריהם וכו' חבל בכר הוכחתי בכי' רי"ב
 דאמורה להקדש הו' לעניים כמסירה מדאוריתא וכ"כ
 מהר"י עייש בהשו' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 דשכ"מ שהקדיש נכסיו אפי' לא חלה עד אחר זמן חיון
 מויתא ממתנה ומתא' להכ"ו בחי' לגדרים סוף דף כ"ט
 כ' וז"ל וכו' הרעב"א מכתב' סווע לאשר דן רבי' הלוי
 ששכ"מ שהקדיש נכסיו חמ' ג' דחס' עמד חזר שלא הקדיש
 חלה לחמ' מ"מ חס' לא עמד חנו חזר ולא אמרי' בהא
 כל שאלו עמד חזר כמתנתו כדאמרי' להרוט דשאנו
 הכא דאמורה כמסירה וכדאמרי' הכא דל"מ דהר' ביה
 והרי הוא במקדיש מנכסיו חס' ימות חבל רבי' הרשב"א
 חולק בזה וכו' ע"ש הרי דהר"ם והרוטבא ס"ל דהו' יכול
 לתוו' וא"כ ודאי דאין מויתא ממתנה למנונות האשה והבנים
 כיון דחל ההקדש מחויב דהו' במקדיש מעכשיו חס' ימות
 ודוקא מתנת שכ"מ מויתא ממתנה למנונות משום דלח
 חלה עד לאחר מיתה ויכול לחזור וגם הרשב"ה ומהר"ם
 כתשו' הביאו המרדכי בפ' מ"ש דס"ל דה"כ בהקדיש
 יכול לחזור וכן מוכח מדברי החו' דבתרא דף קמ"ד
 בר"ה שכ"מ וכו' וכ"כ דעת מהר"ן וניגש שם והרמב"ם
 בפ"ו מה' עבדים ע"ש וה"כ ההקדש לא חל עד לאחר
 מיתה כמו מתנתו להרוט גר' דמורו בהקדיש ש"מ

סימן ס"ה דין י"ח וגובין בו כעה' ת'
 כ' דיה דאין

התלבו דקייב שבועה דרבנן וא"כ למ"ד בטען פרוזבול
 הו"ל ובאבר לריך לישבע שבועה דרבנן לטול ה"כ נאמן
 בטענה אחרת כשבועה במגו ומ"מ מכאור בתשו'
 קהרב"ז דהרמ"ה ס"ל לריך לישבע אף בטענה פרוזבול
 הו"ל ובאבר ובכר בתכתי בפניו דכרי בע"ה והרמ"ה
 שכ"כ ודלה כה"כ כנה"ג אבל רוב הפוסקים ס"ל דטוען
 פרוזבול הו"ל ואבר א"ל לישבע אבל טוען תנאי וכו'
 דהלכה מכתישו כברי' וכול להשביעו עש"ב וכו' הדרב"ז
 בתשו' סס דה"ה לשליח הכא בהרשאה וטען הלוח ככר
 עברה השמיעה וכול השליח לטעון פרוזבול היה למשלח
 ואבר דקא ק"ל שלוחו של אדם כמותו וכיון דהמלוה טען
 כן נאמן כלא שבועה ה"כ השליח ע"ש

סימן ס"ט דין ב' ולא מלקוחות הטור
 כ' בשם הרמ"ה
 הטעם משום דלית ליה קלא וכו' כפ"ג נ"פ סי' קמ"ט
 ע"ש וכו' הסמ"ע דגם חיישי' לקנוי'א כמ"ש הטור ומרן
 כס"י ע"א והש"ך דהא דמה קנוי'א שייך הכא דאם נאמר
 שפרעו והקאיר לו הכת"י וקאור ונתנו למלוה ה"כ גס
 כמלוה כשטר נתייש להכי ואי שמא עתה כתב הכת"י
 ה"כ היכא דהותק הכת"י ככר ככ"ד לונבי מלקוחות וכו'
 ונדחה דודאי לא חיישי' שפרעו והקאירו לו דא"כ למא
 טורף מלקוחות כשטר ובכר כ' הר"ש בתשו' הביאה
 הטור כס"י רכ"ה ופסקו מרן שם ובס"י ק"ו הו"ל ליה
 מחמת מיתה לתת מנה לשמעון ומה ומכרו היורשים
 כל הנכסים שלא מלא שמעון לגבות ה"ת שלו גובה
 מהלקוחות ואין היורשים נאמנים לומר פרענו כגון ששטר
 הלוואה ינא מתחת ידו אבל אם אין שטר הלוואה ינא
 מתחת ידו נאמני' לומר פרענו ואם חומרים שלא פרעוהו
 תושבי' לקנוי'א וכו' הסמ"ע ולא חיישי' לקנוי'א לו' שכבר נתנו
 היורשים להמקבל והניחו שטר הלוואה בידו או הקאירו לו
 כדי שיטרוף מהלקוחות ויחלקו עמו דכל שהשטר נא'ה
 בידו לא מרעי' לשטרה דחונשי ע"ש אלמא לא חיישי'
 לקנוי'א שמא פרעו לו והניחו השטר בידו או הקאירו לו
 דלא מרעי' השטר מספק וה"כ למ"ד דאנו נאמן לומר
 פרעתי בכתיב יד לא חיישי' לקנוי'א שמא פרעו והניח
 סכתי' בידו או הקאירו לו לא מרעי' ליה מספק כמו
 כשטר אבל לריך נאמן לומר פרעתי כר' וראו דאפי'
 הורה הלוח שלא פרעו חיישי' לקנוי'א כדק"ל שם
 דאם אין השטר לוואה בידו אפי' הורו היורשים שלא
 פרעו חיישי' לקנוי'א ואינו גובה מלקוחות וכן כשטר
 נא'ה שהוא ל' זכרון ואם אמרו היורשים פרענו נאמנים
 אפי' אמרו לא פרענו אינו גובה מלקוחות דחיישי' לקנוי'א
 ועיין בהסמ"ע כס"י רכ"ג ומ"ש הסמ"ע דחיישי' לקנוי'
 כדלק"ן סי' ע"ה כר' לכאורה דחיישו מהה"ד סי' ע"א
 ס' י"ט דחין נאמנות מועיל לגבי לקוחות וכן מלוה
 מוקדם הבה לגבות לריך לישבע וה"ט דחיישי' לקנוי'א
 שמא פרע והקאיר לו השטר הכיאו מרן הב"ש וכו' כ'
 הרמב"ן כס' הזכות ס' ל"ח ע"ש וכן הכין הש"ך ודחה
 דאם לא חיישי' לקנוי'א אלא לענין דהמלוה לריך לישבע
 אבל כשבועה מיהא נבי ע"ש ובכר הוכחתי כן מתשו'
 הר"ש ופסקה מרן כס"י ק"ו א"ה וסי' רכ"ה דלא חיישי'
 לקנוי'א שמא פרעו והניח השטר בידו או הקאירו לו דלא
 מרעי' השטר מספק כמ"ש הסמ"ע גופים שם וה"כ
 כר' דדוקא לענין דברי' המלוה לישבע הוא דחיישי' לקנוי'
 זו וכו' ג' תי' הרה"ש כפ"ק דכ"ב וו"ל ולהכי נמי אמרי'
 טעמא משום דררולא מאס פירעון דחש פירעון אינו
 מספיק אלא לענין שבוע' ולא לרחות הפירעון עד שיגדלו

משום דא"ל דפרעו אבוהון הוה מהדר ליה שטרא ולא
 חיישי' שמא יבואו עדים שפרעו והניח השטר בידו
 דמלתא דלא שכיחא היא וכו' עכ"ל הרי"מ חלק כין שבוע'
 לממונו וכן אמרי' כפ' הניזקי' ודולמא ה"מ לענין שבועה
 וכו' וכו' מהר"ם כתשו' דשויב' לס' משפטים סי' נ' טעמא
 דכקל דמו רבנן שביעה כדאשכחן טובא דכשבעי' ונטולי'
 וכו' ע"ש אבל כר' רח"ת הסמ"ע הוא מרכ' הרמב"ם
 והטור ומרן כס"י ע"א ס' כ"ה מלוה שהזמין ללוה שיהא
 נאמן על השטר שהוא פרוע אין המלוה יכול לגבות
 כשטר זה מהיורשים ולא מהלקוחות אפי' אמר הלוח לא
 פרעתי אין המלוה טורף כשטר זה מהלקוחות דחיישי'
 לפירעון ולקנוי'א וכו' הרי"דגס כשטר אם היה הלוח נאמן
 לומר שהוא פרוע אפי' הורה שלא פרעו אין המלוה טורף
 מלקוחות דחיישי' לקנוי'א וה"כ בכת"י למא דק"ל
 דהלוח נאמן לומר שהוא פרוע חיישי' לקנוי'א וכו' ג"כ
 הריב"ש סי' רס"ד וו"ל והטעם השני לפי שאין שם מי
 שיכיר חתימת העדים ויש לטעון שהוא מזויף וכו' ואע"פ
 שכחן הלוח מורה שכתבו אין הודאתו במקום שחב
 לאחרים כי שמא שניהם עושים קנוי'א יוניאם כמ"ש
 הרמב"ם וכו' וכו' הש"ך כס"י ק"ו רחיישו מהך דמלוה
 שהזמין ללוה וכו' דאפי' אמר הלוח לא פרעתי אין הלוח
 טורף מלקוחות מה"ט דשמא עשו קנוי'א וכו' הרי שהוכיח
 שם דחין הודאת הלוח כלום דחיישי' לקנוי'א ואף שהש"ך
 בס"י ע"א ס' ק"ל כ' ה"ל מכחן למ"ש כס"י ק"ו
 דאפשר דכשטר שאינו מקוים טורף מלקוחות אע"פ
 שאינו חסוב שטר אלא ע"פ הלוח דשאני הכא כיון שנתן
 ללוה נאמנות אחרת ליה והו"ל ככפל וכו' ה"כ ה"ל
 דהכא בכת"י דלא איתרע אם הורה הלוח שלא פרע לא
 חיישי' לקנוי'א הרי כ' הש"ך שם תי' אחר דשאני התם
 דא"ל קיום רק מדרבנן ואוקמוה אדחוריתא ע"ש ועוד
 דגם כשטר שאינו מקוים ק"ל דאנו טורף מלקוחות
 כמ"ש הריב"ש והש"ך כס"י ק"ו ע"ש וכו' ה' חזות
 הדיונים סי' רל"ז והריטב"א דכת' למינעא דף ע"כ כשטר
 שאינו מקוים דאפי' הורה הלוח אינו טורף מלקוחות
 משום דחיישי' לקנוי'א ככת'ו דבריהם כס"י מ"ו ס' ק'
 ו' וגם התוס' דמינעא שכ' דמהני' הודאתו לגבות
 מלקוחות אפשר דה"ד לגבות מלקוחות שקנו אחר
 הודאת הלוח עש"פ מיהו מה שהוכחתי שם דאפי'
 בלוה שהורה למלוה ושטר בידו מסויעו חיישי'ן
 לקנוי'א מרכ' הרשב"א בתשו' על ראובן שהוציא שטר
 על לוי שהוא חייב לו מנה והורה לו לוי ושטר שמעון מוקדם
 לשל ראובן וראובן טען שמא נפרע חובו של שמעון
 אע"פ שלו מורה לו לריך לישבע כעין של תורה שהדין
 עם ראובן דהודאת לוי אינה כלום במקום שחב לחתיים
 כדאמ' כפ' האשה שנתארמלה וכו' ע"ש לא דק דזה
 מבוא' כס"י ע"א ס' י"ט דמלוה מוקדם הבה לגבות לריך
 לישבע מה"ט דחיישי' לקנוי'א ובכר כ' הש"ך דה"ד
 לענין שבועה שצריך המלוה לישבע אבל מהה"ד סי' ע"ה
 דמלוה שהזמין ללוה אם יאמר פרעתי וכו' שמעי' דאפי'
 המלוה תוכע והלוה מורה לו חין הודאתו כלום לחוב
 ללקוחות דחיישי' לקנוי'א ועמ"ש כס"י ט"ו ס' ק"ג ועוד
 דהיה מרכ' כע"ה כשטר מ"ה והטור ומרן כס"י ס' י'
 במוכר שט"ח לחכירו וכבר עבר עליו שמטה כשמכרו
 טועני' לזקח שהמוכר שמכרו היה לו פרוזבול ואבר
 שכל מה שיכול מוכר לטעון טועני' לזקח ואם הורה
 המוכר שלא היה לו פרוזבול חס חין למוכר נכסם חינו
 נאמן

כאמז שאין אדם נאמן בהוראתו לחוב לאחרים ע"ש וה"כ
 כיון שיכול לטעון פרעתו טועני' ללקוחות כן ולא מהני'
 הוראתו לחוב ללקוחות מיהו יש לדחות דהחם משום
 דאיכא חוקה דלא שביק היתירה ואכל היסורא וכו' הרשב"ה
 כתשו' ק"כ סי' ר"ח ו"ל שאל' הרי אמרו באמז אדם לומ'
 פרוכול היה לו ואבר וכו' מסתברא דהקא למינכו מכ"ח
 אבל ממשעבדו לא תשוב' אפי' לא מסתברא לן דהא
 טעמא משום דלא שביק היתירה ואכל היסורא הוא
 ובודאי משוינן לה וכו' ומ"ה פותחי' לו הולכך אפי'
 למינכו ממשעבדו כמו דאי לא אפי' מכ"ח דהא ודאי
 מלוה וזעברה עליה שביעית וכו' הויך אנו מוויאין מיד
 זה מספק והפי' מכ"ח עכ"ל הרי דהא דמוציאין מידו
 ומלקוחות מכח חוקה הוא וא"כ ה"ל דמא"ט אפי' המנוכר
 מורה שלא היה לו פרוכול אפי' הוראתו כלום לחוב
 ללקוחות מבח חוקה דלא שביק היתירה וכו' .

ועוד

נר' דאפי' למ"ד כת' ידנו כשטר דאין הלואה
 נאמן לומר פרעתו ולא חיישי' שמא פרעו
 והניחו בידו למינח שמא הקדים הזמן כמ"ס החוס'
 כפ"ק דניטין כד"ה כתב ככתב ידו וכו' דחיישי' שהקדים
 הזמן ע"ש וכה"ג כ' המרדכי כס"ר מ"ע על הער' שנעש'
 עתה קרוב שהשטר פסול דה"ל שמא לאחר שנעשה
 קרובו כתב וזייף והקדים הזמן וכו' והב"י כס"י ל"ג הק'
 עליו דאחוקו איכסי כרשיעו לה מתקוי' ופסול הקרובים
 גזירת מלך היא וכו' אלמא חיישי' שמא הקדים הזמן והא'
 דקו"ל התם דאפי' לא ראו השטר עד שנעשה חתמו
 מעידים על חתימתו ולא חיישי' שמא עתה הקדים הזמן
 וכמבואר בסו"מ פ"ג ל"ה ע"ש כ"כ ה"ט היינו משום דפסול
 הקרובים גזירת מלך היא ולא מתקוי' איכסי כרשיעו
 להעיד שקר אבל פסול אחר דהשטר הוא חיישי' שמא
 הקדים הזמן וא"כ דלא טורף מלקוחות מה"ט ונראה
 דאע"ג דבלא"ה ככת' י' לא יטרוף מלקוחות משום דאין
 לו קול כ"מ א"ס יש על המלוה חוב אחר בשטר שאין בו
 זמן דאפשר שזמנו מהאחר לזמן הכת' י' דאפי' אינו יכול
 לומר שהוא קודם לנכות קרקעות בני חרי שיש ביד הלואה
 מו"ט דחיישי' לקטניא' שמא הקדים הזמן כמ"ס
 הפרישה בסו"מ פ"ג גבי שטר שאין בו זמן נראה דאפי'
 מב"ח י"ס נ"מ והוא א"ס יש על הלואה שטר אחר שמפורש
 בו זמן יכול לומר שעבודי קדם לשעבודך ואינו דומה
 לבת' י' ס' חשש קטניא' וכו' וכ"כ עור הפרישה בסו'
 ק"ו על הטור שכתב ידו נהי דלא חשיב כשטר לנכות
 בו ממשעבדו גובי' בו מב"ח ו"ל אע"פ דגם במלוה
 ע"פ גובה מב"ח מ"מ ערוף כת' י' דהס כתב בו נאמנות
 גובה בו ככל ענין מבכ"ח והינו נאמן לומר פרעתו ו"מ
 דיש בו כ"מ חלובה דהרמב"ם דס"ל דמלוה ע"פ קודם
 לנכות מבכ"ח למלוה כשטר מאחרת לה וזה יורד ע"י
 כת' י' שכתב בו הזמן שהוא מוקדם הכל זה הינו דלא
 כ"כ אלא כשיש עדים שהמלוה ע"פ היא קודמת ואז
 א"ל לכת' י' וא"ס אין עדים אינו ככת' י' שהמלוה כשטר
 יכול לומר קטניא' עשיתם עלי להקדים זמנו דכת' י'
 עכ"ל וא"כ ודאי הינו טורף מלקוחות מה"ט דשמא
 הקדים הזמן אלא דכלא"ה לזיטרוף בו מלקוחות משום
 דנית ליה קלא' .

ומצאתי

כירוש' בפ' החולק ה' ע' ובפ' המגרש
 ה' ג' נבי ג' שטרות אלו גובין מב"ח
 ואינן גובין מן המשעבדים א"ר כח כשלא הוחזק השטר
 ביד המלוה אבל הוחזק השטר ביד המלוה גובה ר"י בעי
 א"ס כשלא הוחזק השטר ביד המלוה אפי' מבכ"ח לא

יגבה אפי' א"כ אפי' קיימי כשהוחזק שטר ביד המלוה ולמה
 אינו גובה ר' ביסבא אנו' מפני קטניא' וכו' התיב ר"א
 עד כדון כשלוה הוקן ושעבד הוקן ליה הוקן ושעבד הכן
 הכא א"ל מפני קטניא' וכו' וכו' ה' קרבן העדה שהלואה
 יתן למלוה שטר מוקדם ככת' י' להוויא' מלקוחות שקנו
 ממנו אחר זמנו של שטר זה אבל כשטר בעדים ליכא
 למינח לכך דאין העדים חותמים שטר מוקדם ע"ס הרי
 דאפי' הוחזק ביד המלוה אינו גובה מלקוחות משום
 דחיישי' לקטניא' שמא הקדים הזמן וכן מצאתי להרשב"ה
 במוחסות סי' ע"ו שב"ד דה"ה דכת' י' היה גובה ממשעבדו
 אי לאו משום דנית ליה קלא' וכדון דליכא למינח לקטניא'
 בגון ששעבד הוקן ומכר הכן כדחית' בירוש' פ' החולק
 ע"ס מיהו אי משום דחיישי' שמא הקדים הזמן ה"כ למא
 מק' מלוה הוקן ומכר הכן אפי' כשלוה הוקן ומכר הוקן
 יגבה מלקוחות שקנו אחר שהוחזק הכת' י' ביד המלוה
 ולמאי דקו"ל דנאמן לומר פרעתו אפי' בניה הוקן ומכר
 הכן חיישי' לפירעון ולקטניא' דזפי' מודים ה"כ והכן
 שלא בפרע אפי' הוראתם כלום לחוב ללקוחות וכן א"ס הוא
 כחוק זמנו והוחזק ביד המלוה למה לא יטרוף מלקוחות
 ומ"מ מסקנת הירוש' דאפי' במקום דלא חיישי' לקטניא'
 לא יטרוף מלקוחות כמ"ס .

סימן ע"א דין כ"א גלוי

שהוא נאמן וכו' נר' דאפי' אחריו הלואה ה"ל קנין שהרי
 כ' הכ"י בפ' הכותב במתני' דכתב לה גדר ושבעה אין
 לי [עליך וכו'] דה"ה בהמירה דכל שהיה פטור במחילה
 בהמירה בעלמא סגי כדאי' בפ"ק דקידושין וכו' כ'
 הרוטב"א ע"ס ו"כ אין חי' כון שעת הלואה לאחר
 הלואה כמ"ס ה' נתיבות משפט דף ק' וכו' ה' שסוב"ת
 דוקא התם שכתב לפטור עלמא ממה שתובע אותה
 שבעת אפוטרו' לה היא ממנס הוא דא"ל קנין וכו' הא'
 ליתא דהא א"ס קו' התם דעיקר השטור הוא משבעה
 פוגמת כתובתה וכו' אפי' נאמנות שע"י גובה כלל
 שבעה ה"ל קנין ע"ס ו"כ נר' דהא דקו"ל דנאמנות
 לאחר הלואה לדין קנין ה"ד כנאמנות למלוה דלא
 נסתעבר לנכות ממנו בלא שבעה אלא בקנין אבל
 כנאמנות דלוא לפטור עצמו ממה שתובעו המלוה הוא
 כמחילה דא"ל קנין ומתני' דכותב כר' ושבעה אין
 לי עליך וכו' לגבי שבעת אפוטרו' שכתב לפטור עלמא
 ממה שתובע אותה בהמירה סגי וא"ל קנין משא"כ לגבי
 שבעת פוגמת כתובתה .

אבל

לדין לוסבע שהוא פרוע וכו' לפי שיר בעל
 השטר על התחנות והלח"מ הק' דהרבה
 יד המלוה שכתב להוויא' ראו על התחנות וכו' ונר' כיון
 דאינו גובה כשטר זה לא מיורשי' ולא מלקוחות אמרו יד
 בעל השטר על התחנות כדבר שהשטר בטל בו וה"ג
 ה"א דנאמן הלואה בלא שבעה למאי מהני השטר מיהו
 הר"ש בפ' הכותב כ' לדין שבעה מה"ט דאמרו יד
 בעל השטר על התחנות וא"ס מת הלואה ואמרו כנו
 אבינו א"ל שהשטר פרוע ידא' אפי' כדכריהו כלום שא"מ'
 המלוה לאיכוס הזמנתי וכו' ה"כ ק' דהרבה אמרו יד
 המלוה שכתב להוויא' על התחנות והלואה פטור בלא שבו'
 דהא לא בטלו השטר לגמרי דאפי' א"ס מת הלואה דגובה
 מן היורשי' משא"כ מלוה ע"פ ועוד דגם למ"ד דאפי' מת
 הלואה כחוק הזמן אינו גובה מהיורשים נר' דהני השטר
 דהא קו"ל בסו"מ ר"כ א"כ ש"מ שא"מ' יש לי מנה ביד פ' בתיבי'
 העדים כך לוא פ' וכו' וב' הקמ' ע"ף שגם אחר הכותב
 לרינ' .

ומתו העדים לכן כתב שטר שלא יכפור בעיקר ההלואה
והר"ב"ם וס' וס' ומתן כפי' ע' כ' דמלוה כשטר משכב
מעדים משמעי' המלוה כשטר אפי' בלא נחמנות משכב
ממלוה בעדים אפי' בטענת דלא ויכל' לומר פרעתי
שמה ומתו העדים ויכפור הלק כהלואה או כפירעון

לרובי' היוצאים להכיר האות כשיבואו לנכות מאותו פ'
מ"מ וס' קובלת דלא יעניו וכפיה הלם כשיראה לוחם
בעדים כיד הורגים ע"ס וה"כ ח"ל שהתעין ללוח בלא
שבעה ויהאני השטר דלא יעניו וכפיה נגד השטר בעדים
דשטרך כידו מ"כ ועוד דלא חזינונו ח"ל על השעיון
וכמלה ע"פ וכול' לכפור לקד"מ ואם ולוח בעדים שמה

לוח הטעיות והשמטות

דף א' ע"ב ש' מ"ב אין חייב לגורם אלא כ"ל
ש' מ"ה אע"ב דעונשו ממנו מן הדין כ"ל
ע"ד ש' י' ואלו טען כהובן הים כ"ל
א' כ"ה וע"פ עזרתו הלוה כ"ל
דף ב' ע"ב ש' ג' עדים ויהא דין כ"ל
ש' ג' הרי הוה כמחור בהקיה דהומים כ"ל
דף ג' ע"ב ש' י"ב קה' למה שכתוב כפרשה כ"ל
ש' ל"ח רשב"ס כפי' י"ג כ"ד רשפי' כ"ל
ש' מ"ג ע"פ רהייתם אפי' כדועברו ע"ס כ"ד רס"ל
דאין חילוק דאל"כ הומה דשני התם דאפשר לחזור
ולבעור בפני דיינים אחרים און וכולים לדון ע"פ
רהייתם חבל כ"ל
ש' כ"ה ע"ס מיהו כתב רשב"ס כ"ל
דף ד' ע"ב ש' ד' כיכמות וא"ח כ' דנה כ"ל
ע"ג ש' ל"א כעגמו וממונו החזיר כ"ל
ש' מ"ו והא דנה וכו' משום כ"ל
דף ה' ע"ב ש' כ"ד להס והוה בכלל כ"ל
ש' ג' ד' היבך דבעי' לומה לתיוו כ"ל
ש' מ' הכל קופה דקתני כ"ל
דף ו' ע"א ש' ל"ו אפי' מה שמכר הוה וכן פסק רמ"א
בזה ע"ס ל' והתו' והתו' א"ס כ"ל
ע"כ ש' ל' והעדות שפסק הוה העיר אחר שהוא נודע
שנטל שבר הכל הדינים והעדות שקורם כ"ל
דף ז' ע"א ש' ד' משמע דוקא לפורם י' כ"ל
דף ח' ע"ב ש' ה' שהי' בן כל' הפטר כ"ל
דף ט' ע"ג ש' י' ומריה קמה אכל הוכח דמספ' ל' דוכח
כמתן לא שייך כולי האי למומר אחוקת מרה קמת
ונטוה כ"ל
דף י' ע"ב ש' ה' לריכות וכו' ואם הוכחשו כ"ל
ע"ג ש' ל"ו לחוקתם וכו' וא"כ אפי' קי"ל כ"ל
ע"ד ש' י' ויום הפטר שא"ל כ"ל
דף י"ד ע"ב ש' כ"ט דס' פ"ו כ"ל
ש' ט"ל לחוכתו מיהו כ"ל
ש' מ"ה הטור סו' קמ"ט ע"ס כ"ל
ע"ג ש' ג' לחוקמי הכי שהוה דפ' זה בורר כהך דפ'
הנוזקין כ"ל
דף י"ה ע"ה ש' ט"ו ח"ל ראב"ן סו' מ' ונשאלתו כ"ל
ע"ג ש' מ"ה וכן דעת הרע"ב כ"ל
ע"ד ש' ט' הוה ב' דיינים כ"ל
דף י"ז ע"ב ש' מ' הוה ת' מהו קושיא כ"ל
ע"ב ש' מ"ג או שטמא כ"ל
ע"ג ש' ל"כ נעלם ממנו כ"ל

ש' מ"ו וסו' קס"ה ועיון כהס"ך ס"ק ב' אות ב' כ"ל
ע"ה ש' ח' והא דאמר' גבי ר"ט כ"ל
ש' ה' והא רבא מומחה כ"ל
ש' ח' ועיון בחי' הר"ן לסקנהרין דף ה' כ"ל
ש' כ"ד וכן הסכים הכנה"ג כח"כ הגה"ט אות ב'
ובתש"ו ח"א סו' קע"א וסו' קע"ב דקבל סתם
בין לדון בין לטעות לא מהניא אלא לטעה בשקול
הדעת ולה' לטעה בדבר משנה ומתשד"ס מרב"ד
בקבלה כפי' חפי' טעה בדבר משנה וכוה לכ"ע
מורו דמהני קבלה דהס רולה להחזיק בכנסים מו
יהמר לו מה תעשה וכוה נוחא שהרשב"ס הביא
רהיה לטעה בדבר משנה מרברו הר"ח"ס שמדבר
בשקול הדעת דר"ל כי היכי דהרא"ש פי' דהקבלה
בין לדון בין לטעות מהני לטעה בשקול הדעת
ה"כ הקבלה שקבל אפי' שיטעה בדבר משנה
מהני אפי' שטעה בדבר משנה ע"ס ומתשו'
הרדב"ן ח"א סו' כ"ד שכתב הרי דלעולם בדבר
משנה הטעות כו הוה דבר גדול ואין רהו להקפיד
כלל וכו' משמע דקבל כפי' אפי' טעה בדבר
משנה אינו קיים
ש' ג' ר' והיה הדבר שקול כ"ל
ש' ט"ל בדינו מן הש"ס או מן הגאונים כ"ל
דף י"ג ע"ה ש' כ"ה מפני שנעשה חתוכה כ"ל
ש' כ"ג וכוה נוחא כ"ל
ע"כ ש' ט' עשויו ע"כ בנרע כ"ל
ש' ל"ח קבלו טעוהך עליהם כ"ל
ש' מ"ד לכ' כוהו' לה כ"ל
ע"ג ש' מ"ד מחזיר' וכו' ובת' שכן דעת כ"ל
ע"ד ש' י"ז ולא סביר ושלח בדעת הטור כ"ל
ש' ל"ד דעת התו' דף ה' ד"ה והס כ"ל
ש' ל"ז מ"ל להרמב"ס דמומחה כ"ל
ש' ל"ח דס"ל כנו' הרי' ק"ל
דף י"ד ע"ה ש' י"ה דבטורות בקבלה כ"ל
ש' י"ד בחוקמתה דר' יוסף כ"ל
ש' כ"ד קי' רע' א"ו ע"ס שור קי' רע"ב כ"ל
ש' כ"ו לחכרו ע"פ חבל כ"ל
דף ט"ו ע"ה ש' י"ה בטענה ח' אבל אינו נאמן כ"ל
ש' כ"ג לומר קי' חין יורשו וכולים לומר קי' ואם
כ"ל
ע"ג ש' ח' מעשה ואומר שאינו כ"ל
ש' י"ד ורע"ג דה"ל דהתס כ"ל

לוח השעות

דף ח' ע"א שו' כ' וז"ל דחזקו ר"מ כל"ל
שו' ר' דרבנן תקנתא לתקנתא כל"ל
שו' ח' כפ' מ' ש' בני מוכר כל"ל
שו' ג' וז"ל דחזקו ר"מ כל"ל

שו' ג' ז"ל הכל הכא דקו"ל דהוי דרבנן לא וז"ל ר"ד
בהשנות פ"י מה' זכיהבת' דמתנת שכ' מ"ה לה
המ' כחכו אע"פ שכתבו העידוס ונקנו לו זכולוס
לו' פרענו וכו' זכ' הרשב"ה במוותסו' פ"ג וסו'
פ"ו והביאו הכ"י סס"י רנ"ג וכ"כ הנ"ל סוף בתרא
הביאו הכ"י רס"י רכ"ה ושכן הסכימו רבותי
והריעב"ה שכן דנין בכל יום ז"ל אס' לא אמר
כתבו לא הוי כשטר וההרב"ז בתשו' סו' תשו' ק'
כתב דאס' טעין הוורש על שטר זוואה גתתי זרוך
לוישבע היסת כמ"ס הרמב"ם פ"ט מה' זכיה
מתנה שהיה סתם ולא נתפרש בה שהיה כרוח
כשנתן לו שהיה שכ"מ זה אומר שכ"מ הויתו וכו'
כשבע המותן שבעת היסת ויפטר וז"ל בשלמא
התם טוען בענת כרוח הוא שהיה מן התורה
הכל מתנת שכ"מ לא קנה אלא מתקנתא דרבנן
ושבעת היסת נמי תקנתא דרבנן ותקנתא
לתקנת' לה עבדו' ז"ל דהא אמרי' בפ"מ אגיה
של תורה ועשאהו כשל תורה ועשאהו שלא תטרף
דעתו עליו אס' לה תקתיים מתנתו והאס' אומר
שהורש פטור משבע' נמלא אין מתקנו מתקיימת
ואובא טירוף דעת ע"כ וז"ל נר' רה"ג אמרי'
עדים החתומים על שטר זוואה בני שנתקרה
עדותן ככ"ד דאע"ג דמתנת שכ"מ מרבנן
עשאהו כשל תורה כרו שלא תטרף דעתו והאס' לא
תקתיים מתנתו בעדות שכשטר תטרף דעתו
וה"ד כשגוה לכתוב שטר ליפוי כח אבל אס' לא אמר'
להם כחכו דמה שהם כותבים אינו כשטר אלא
לזכרון דברים כשלמא דלא אמרי' בני שנתקרה
עדותן ככ"ד כמו שכתבנו הורשים לומ' פרענו
מה' ט' כמ"ס הראב"ד בהשנות רפ"י מה' זכיה
והרשב"ה במוותסות סו' פ"ג וסו' פ"ו והריעב"ה
והב"י הביאם הכ"י סו' רב"ה ע"ש אבל ככר
הוכיח מהר"ם פאדוואה בתשו' שם דלא לכל מילי
עשו מתנת שכ"מ כשל תורה אלא למא' דהתמר
חתמ' והבו דלא להוסיף עליו עש"כ וז"ל איכא
למיימר דהכא נמי הורשו' שאמרו נתנו נאמנים
כלא שבעה דתקנתא לתקנתא לא עבדו' כדאמרי'
כפ"ק דמזיעא גבי תשור דלא אמרי' שפגרו
כשבע וז"ל משיס דשבעת היסת תקנתא היא
ותקנתא לתקנת' לא עבדו' ומ"ס הרמב"ם והביאו
הטור סו' רנ"ה במתנה שלא נודע אס' היה שכ"מ
כשנתן לו היה כרוח דישבע הנותן שבעת היסת
ויפטר היינו לפי שטוען שהיה מתנת כרוח דאורי'
אכל כמתנת שכ"מ דרבנן לא תקנו שבעת היסת
ומ"ס הרמב"ם והטור סו' רנ"ה אמר חנו ואמרו
היתומים פרענו נאמנים וכשבעים שבעת היסת
שנתנו וכ"כ הרמ"ה ע"ש ה"ד בהורחת חוב דהוי
ככרוח אבל כמתנת שכ"מ דרבנן נאמני' כלז
שבעה ואס' ה"ל כתבו הכי ליפוי כח וכה' ונתנו
לו שטר' מדבריו הראב"ד בהשנו' דאין נאמני' לומ'
פרענו דאפשר משום דהוא ס"ל דעדים החתומים
על השטר כמו שנתקרה עדותן ככ"ד דחזקו ר"מ
היה הכל להרמב"ם דקו"ל כותיה דמה שחתכין

בעדות

סו' כ"ה הק' מהר"ם ש כל"ל
ע"ד שו' ר' ד' במאן הולכתא וכו' וז"ל בין ספיקא כתי
זתרו לספיקא דוינא וכו' אבל הכא דמספ"ל דוג' ד
במאן לה' שייך כולו האי כל"ל
שו' כ"ה דהא' ס' כפסקיו נר' כל"ל
שו' כ"ז דהכא כפסק ס' כל"ל
דף ט"ז ע"ג שו' י"ה מי הוא המוטוק אין להויה ממז'
דשכ' וז"ל הוא וכה"ג כ' מהר"ה ר' סו' קנ"ד וז"ל
פנו משה ח"ה סו' פ"ו כל"ל
דף י"ז ע"ב שו' ט"ו וכו' ה' כנה"ג כל"ל
שו' ט"ז ע"ג שו' וכתשו' מהר"ה ר' מכוחר כל"ל
שו' ל"ב כלל עדותו כנון כל"ל
שו' ל"ג מיהו אפשר דאס' חייב כל"ל
ע"ג שו' ל"ה וחינו אלא גורם לממון כל"ל
ע"ד שו' מ"ד וליתא כיון שהיה עדות אמת לא כע"ה
כמ"ס התוס' בכבוהות דף ל"ד כ"ה הומה וכו' גבי
הטורס אין כבוד דאפי' לרבה דהמ' כפ"ק דתמורה
מילתא דא"ר לא תעביד ואי עביד לא מהני מ"מ
הכא שרי האי כבוד מדאורייתא דהא יס' כו מוס
והאי גברא טהור דהא אין כו נגע כלל וכו' ע"ס
וכ"כ מהר"ם ט' בת"א סו' ס"ט על הסכמה
שנעשה ע"פ דוינו בגוים מ"ס דהמעשה כעל
אפי' הסכימו כל המקלה וכו' במדומה לוי שלמד
כן ממ"ס הגמ"ר כס"ה ר' פרץ מי שנשבע שלא
ימכור דבר ועבר ומכר אין כמעשו כלום כדאמ'
בכתובות כיון דאמור רבנן לא תובין היו זכין לא
הוי זכמי ומסתמ' אין חתימה דרבנן גדול משכועה
וז"ל אין כמעשו כלום וכפ"ק דתמורה וכו' ז"ל
דבענין זה ודכוותיה לא שייכח הויה דתמורה
דה"ד אס' עשה אחיו המעשה הפך מה שהמרה
תורה דלא מהני ומעשו בטל ור"ת קיימים כנון
לא ימיר דתו ופמיר או להו קרה דהויה הוא
ותמורתו הו"ל לא מהני ואינו מומר לקיים מ"ס
תורה לא ימיר וכו' וכן כל הנך דמיתו ההם אבל
כל מי שעשה מעשה באיסור שחזתו מעשה כבר
נעשה וז"ל לתקנו כנון זה שהלך לעש"ג ועבר
על האיסור כלום יש כידו לתקן מה שעוות געיתה
אחיו מעשה שעישה כפניכס נעשה כלל שום
אזכק ובהקבמת הרוב אינו לפי שהיה בפניהם
יתבטל דבענין זה שנעשה לא אמרה תורה לא
תעביד שאין איסור בנוף המעשה אלא כמה
שהיה בפני גוים וזה העמד בפניהם ה"ל לכתלה
וכו' עכ"ל וכן סולק מהר"ם סו' י"ו ע"ש וז"ל
נר' רה"ג מלך וכה"ג שהעניו עדותן קיימת שאין
איסור בנוף העדות אלא שעכו על שיהיה הימתו
עליך וזה בכר נעשה וז"ל לתקנו הכל עדות
שהעניו שלא בפני בע"ד או שהעניו ודנו בלולה
ה"ל כל מילתא דא"ר לא תעביד לא מהני
שהאיסור בנוף העדות ולדעת הגמ"ר דגם
כאיסור דרבנן לא מהני כדאמ' בכתובות כיון
דאמור רבנן לא לזכין או זכין לא הוי זכינו ה"כ
עדים שהעניו שלא בפני בע"ד הפי' כממון דהוי
דרבנן עדותם בטלה דכל דאמור רבנן לא תעביד
לא מהני והפוסקים שכתבו דקבלת עדות שלא
בפני בע"ד בדועבד בשר לא ס"ל הכי ובכר ה'
קורת חסד סו' רס"ט דהא רחיה הגמ"ר עש"ב
שו' נ"ד הרשב"ה ח"ג קו' ג"ד כל"ל

בעירוב שכשמה תקנתא דרכנן הוא ה"ל דלא תקנו
 במהנה שכ"מ והוה תקנתא לתקנתא סו"ר בתא'
 ה"ל יעקב סו"ר מ"ב שכח דחתימת העדים
 בלוחות שכ"מ לא חשיב כהא נאמנות היוחסין לר'
 פרענו וכן אין חוסרין הדיון ע"פ שטר לוחות
 והוה מפי כתבם דרוקא כשטר מעליה אחרו שלא
 תנעול דלת וכו' ה"ד כשלא לוח שכ"מ לכתוב
 שטר דמה שכתבו העדים מדעה זכרון כעלמא
 הוא אבל אם ה"ל ככתבו הוה כשטר מעליה כמבואר
 בהשגת הרשב"ד וכתשו' זכרון ויוסף סו"ר ה' כ'
 דגם לרעת הרמב"ם בלוחות שכ"מ נמו אמרי'
 עדים החתימים על השטר כמו שנתקרה ערותן
 ככ"ד ואין יכולים לחזור דאם יכולים לחזור טורף
 דעתו עליו וכ"כ מדברי הרמב"ם עלמו שכתב
 דאין דנין בעדות שכשטר בדיוני קנסות משמע
 בהודאה ורוקא בדיוני קנסות אבל בכל שטר ד"מ בין
 בהודאות והלוחות בין במתנת וכו' ודעות וירושקת
 ודאורשוין נמו כעילת דלת וכו' ע"כ :

סו"ר ל"ו אין דניססס היו משה"כ בקבלת עדות כ"ל
 ע"כ סו"ר ו' שה' כה"ג בהנה"ט אות ע' כתב כשלא
 כ"ל

סו"ר ט"ז כפטו מקירו ועמ"ס לקמן אות ו"ד
 סו"ר ל"ו ע"פ עדותו.גם כעל העיטור פסק כן וכו'
 עכ"ל משמע דס"ל הכי דאפי' קבלו כבר אין
 עושים מעשה ע"פ עדותם אפי' הכ"ד כ"ל

סו"ר ל"ו לחוקתיה בטל ואע"פ כ"ל

ע"ג סו"ר ו"ד ו"א שכול לחזור ולהעיר כ"ל

סו"ר ל' אדרבא הרמ"ה כתב להפך דאין דנין כ"ל

דף י"ט ע"ה סו"ר ו' וזאתו גט אלמלא רוקטא כ"ל

סו"ר ב"ח ע"פ אותו עדות ולכך חורים ומעידים ולא
 חיישי' אבל בפסולי עדות מדאורויהא אין דנין
 ע"פ אותו עדות אפי' יחזרו ויעידו כ"ל

סו"ר ל' וז"ב אפשר דמ"ד התם כ"ל

סו"ר ל"ג דס"ל התם דאפי' לא חיישי' כ"ל

סו"ר מ"ד הכל בממון חיישי' ועיין בהרשב"ה בתשו'
 סו"ר אלף רב"ג הביאו הכ"י בה"ע סו"ר י"ז וסו'
 קנ"כ דהוה האשה מעוזה פניה בעלה אפי'
 התחילה לומר שלא בפני בעלה ולא אמרי' השתא
 עכורה להחזיקי שקרא אבל הריב"ש סו"ר קכ"ז ס"ל
 דעתה מעוזה אפי' בפני בעלה כרו להחזיק
 דבזיה כמ"ס רמ"ה בדרכי משה וה' כנה"ג סס
 משמע לדעת הרשב"ה ה"כ לא אמרי' דכתחלה
 העידו שקר ועכשו מעידים כפניו בע"ד לחזוקי
 שקרייהו אבל לדעת הריב"ש אמרי' דכתחלה
 העידו שקר ועכשו מעידים בפניו בע"ד לחזוקי
 שקרייהו :

ע"ג סו"ר מ"ח אפי' ואמר החובע כ"ל

ע"ד סו"ר ו"ג שאין מקבלין חלא ע"מ לזקק כ"ל

דף כ"ח ע"ה סו"ר ו"ג חס הוליוו בפני כ"ד כ"ל

סו"ר ל"ד שלא בפניו בע"ד קי"ל דחובא מ"ד כ"ל

ע"כ סו"ר ו"ג שנתקרה עדותם ואם כעת שמוציאין כ"ל

ע"ג סו"ר כ"ד והסמ"ע שם ואף לדעת הש"ך כ"ל

דף כ"ב ע"ה סו"ר ג' דהוה חלו עוקרי' כ"ל

דף כ"ג ע"ה סו"ר ב"ד וסו"ר מ"ג שב' דהוה דכרי הרמב"ן
 כ"ל

ע"כ סו"ר ל"ה וזכה יתקא מה שהק' התו' לב"ש כ"ל

סו"ר מ"ז אבל הרמב"ן וה"ה דוד כ"ל

סו"ר כ"ב כן ל' הרמב"ם כ"ל

ע"ג סו"ר ו' אם קוה ר' קוה כ"ה לחדש כ"ל

סו"ר נ"ו אבל לדעת התוס' אם עכר רוב החדש אפי'
 כוונת ליום א' לא טעו ועדותן בטולק ואם לא עכר
 החדש יעדותן קיימת

דף כ"ד ע"ה סו"ר י"ב המכחישי' אמרו' דחי מנייהו כ"ל

סו"ר ט"ז סו"ר ל"ו דמ"ס התוס' כ"ל

סו"ר ח"י כשיתה' אומא רטעו כ"ל

סו"ר כ"כ ס"ד דתל' הטעות כ"ל

סו"ר כ"ג מהרש"ה בתוס' דפסקוס כ"ל

ע"כ סו"ר כ"ט וכן פסק בה"ג דג' בא' פסול מדרכנן
 וכו' דהוה מדרכנן ט"ס אלא כ"ל

סו"ר ל"ג וכן משמעות דברי בה"ג דף קר"ד כ"ל

סו"ר כ"ה לק"מ דר"י ס"ל כ"ל

ע"ג סו"ר ו' דגם הרמב"ם כ"ל

סו"ר ו' ולמנון המלות הוא דמיקרה דרכנן כ"ל

סו"ר ל"ד פסולי עדות דרכנן ועוד בדרכי' הלפסי שחוא
 ג' און ישראל ואביהם דאחרון ורבי רבו של הרמב"ם
 כתב בתשו' שהמקדש כפסולי עדות דרכנן דק"ל
 דאין חוששין וכו' ואני רחמי' מנו שחולק בהם
 ובקשתו לי רב כ"ל

סו"ר ל"ו יחשוב שעשה כבר תשובה כ"ל

סו"ר ט"ל ואין כאן בית מיקוש וכו' וגם שהשיב ג"כ
 ר"מ האשכנזי שקיה גדול כדורו כח' שקידש בעדים
 שהא' היה קרוב למקדש והוא כשו' אחותו וכו'
 שהונו הלכה למעשה וכן עשו שלא חשו להלוכה
 גט בלל ומה יש לנו עור להרדף אחר המלך אף
 חסר כבר עשוהו וכו' עכ"ל כ"ל

ע"ד סו"ר ח' בהוראתן שלא בקדושה וליתן בקדושה
 פסולי לעדות כ"ל

סו"ר ו"מ"ש בגמ' עדות לכל מסורה כ"ל

סו"ר כ"כ שלא זמרו בהו' וכו' ע"ש לה דק דאחותו
 אפי' מן האם מותרת לכ"ל ולא שייך טעמא דשמא
 זמרו בהו' וכו' אלא משום כ"ל

דף כ"ה ע"ה סו"ר ח' להעיר ואפשר דס"ל כ"ל

סו"ר ד' קרובים לדיונים מה"ט דהומס וכ"כ כפ"כ
 דכתובות סו"ר ו"ח דטעמא דשלא והוה העדים
 קרובים לדיונים לפי שלא כ"ל

סו"ר ו' שכע"פ דשייך הזמה לא יהו כ"ל

סו"ר ו"ה ובש"מ לכתובות דף כ"ח כשם הרמב"ם
 כ"ל

ע"כ סו"ר ו"ב ומהרש"ק בס' ט"ז כ"ל

סו"ר ב"כ הדבר ברור דאין גפסל בכך שאינה עכורה
 כ"ל

סו"ר מ"ב דלאפוקיג' זו' כ' רש"י ה"ג מומר כ"ל

ע"ג סו"ר ה' דח"כ החומר לעשות כ"ל

דף כ"ו ע"ה סו"ר י"ג עשה שבו תלקה כ"ל

סו"ר י"ד ה"ו לוקה אע"פ כ"ל

סו"ר ו"ב רב"ג רעת הסמ"ע כ"ל

סו"ר כ"ט בת' דהר"מ ס"ל בר"ח דאפי' כ"ל

סו"ר ל"ה אוכל כבר זה כ"ל

סו"ר מ"ה גס מ"ס מהר"ם מלובלון כ"ל

ע"כ סו"ר ו"ב והביאו הכ"י בפ"ו או בורר כ"ל

סו"ר ל' מהרי"ט ט' ח"ה ע"ס מ"ג כ"ל

סו"ר מ"ב לזוהר כמה שזיכר כ"ל

סו"ר מ"ט וכן הסכים מהר"י בכנכתי הובא בס' פני
 משה

לוח הטעיות

משה ח"כ סו' ז"ה וה' גמגם עליו וכבר כתב ה'
 כרם שלמה סו' ט' דאלו ראה כל"ל
 ע"ג סו' י"ב הרשכ"א דה"כ היו לך כל"ל
 ע"ד סו' מ"ג על הכהמה כגון שידע שהם של מע"ב
 ונתחללו הכהמה ע"ש כל"ל
 סו' מ"ה יחורו דמים למקומן כל"ל
 סו' נ' האיו מקס טעות דאלו ידע הלוקח שהם מעות
 מעשר ונתחללו כל"ל
 סו' נ"ג לא ידע המוכר יאלו המעות כל"ל
 דף כ"ו ע"א סו' ד' לגבי המוכר ה"ד כשהלוקח כל"ל
 סו' ל' חלל חשו' הרדב"ח ז"ג סו' תקכ"ג כל"ל
 ע"כ סו' ח' הקסוד על עלמו חבל להרשכ"ן כל"ל
 ע"ג סו' ז' וע"ש עוד כל"ל
 ע"ד סו' ה' ותורן ה' כ"ה דעדים כל"ל
 סו' ג' וק' עליו כל"ל
 סו' ד' פסק כ"ה דאע"ג כל"ל
 סו' י"ב ולוה משמע לכד כל"ל
 סו' ב' ו משמע לכד כשרים כל"ל
 דף כ"ח ע"א סו' כ"ג כמו שכתבתי כל"ל
 סו' כ"ז הק' על הרמב"ם כל"ל
 סו' ל"ג חפ"י בדמו ח"ך מזיכו כל"ל
 סו' כ"ה וקרוכ ועושה להוות שוגג כל"ל
 ע"כ סו' מ"ו וחס' רחובן טען לקחה כל"ל
 סו' מ"ח חלל למלוה ע"ש דהא ודאי גם הלוא כפסל
 כדחמ' רבא וכדחמיה התם כל"ל
 ע"ג סו' י"ח המלוה פסול מדאורייתא כל"ל
 סו' י"ח חלל לוח כחבך רבות כל"ל
 סו' כ"ג במהרי"ט י"ד סו' מ' שהק' כל"ל
 סו' כ"ח ח' מש"ל כ' דגם הר"ן כל"ל
 ע"ד סו' ו' עש' הורחחו היו חסוד לחתור דבר כל"ל
 סו' כ"ו שהרי"כ הרמ"ה כשו' לסנהדרין דף כ"ז שכתב
 וז"ל תדע דפסולי דמלוים כרבות דאורייתא והא
 דחמ' כפ' בר כנאותם וכו' ח"כ מלוה רבות
 דאורייתא כל"ל
 סו' ל"כ חלל לחו' ש"מ לא בעי הכרזה ע"ש וכ"כ
 הר"ן בחי' שם ע"ש ח"כ גם הלוא כל"ל
 סו' ל"ה דרבנן כמו הכרזה כל"ל
 סו' י"ז בפסלי וז"ל הקידושי' כשרים כל"ל
 דף כ"ט ע"א סו' כ"ה הרשכ"א והרא"ה כל"ל
 סו' ל' וכוה ח"ש דלא חמרו חיבה כונויה ומשקק
 כל"ל
 סו' ל"כ מיהו י"ל דלר"מ חס' חין כל"ל
 ע"כ סו' ו' וכ"ש לענין קידושין ע"ש דהא כל"ל
 סו' ח' וע"ש בסו' מ"ג כל"ל
 סו' ד' ול"כ דכ"מ לשטר כל"ל
 ע"ג סו' ח' דאפשר דה"ד בעבורה כל"ל
 סו' ט"ז שער המלך בפ"ד מה' גירושין כל"ל
 סו' י"ט לכונר' בחי' ה' כ"ש דמיורו כל"ל
 סו' כ"ט וה' הוכיח מדבריו דהק' חסוד כל"ל
 סו' כ"כ בלא הכרזה חלל דעת התוס' והכ"ז דאפי'
 לשבועה לח' היו חסוד עד חסוד הכרזה וכבר כל"ל
 ע"ד סו' י"ד כלל חפ"י מדרכנן כל"ל
 סו' ט"ז בסו' ע"ה בסמ"ע ס"ק כ"ה כל"ל
 דף ל' ע"א סו' ג' וחובת מ"ד דוקא חסוד כל"ל
 סו' י"ב וקא' הביל וח"כ כי הוכי' כל"ל
 סו' כ"ז דאפשר דס' ל' קל' כר"ן כל"ל
 סו' ט"ל כפי חילוק הגו' כל"ל

ע"כ סו' ו' ותמנהי עליוהם כל"ל
 ע"ג סו' כ"כ לעדות חסה וכתב דכ"מ כל"ל
 סו' ט"ל ה' מגילת ספר וז"ל משום כל"ל
 סו' מ"ב ע"ש ולדבריו לק"מ דהא חמרי' כל"ל
 דף ל"ח ע"כ סו' מ"ח עדות שכתלה וכו' וה"כ כל"ל
 סו' כ"כ ה' עדות סו' ג' כל"ל
 ע"ג סו' מ"ד לחרגו ע"י גויורחיותו כל"ל
 סו' נ' שהיה עצמו אמר כן כל"ל
 ע"ד סו' מ"ו העדות ה' ועמרו בפסול כל"ל
 דף ל"ג ע"א סו' ח' כהא דקו"ל ס' דאורייתא לתומא
 ופלוני רבוחתא או מדאורייתא או מדרכנן דכ"מ
 כל"ל
 סו' ל"ח שלא ראינוה שכתלה וכו' קחמ' הוא ככתלה
 ע"ש חלמא הוקלו כשכויה משום שלא ראינו
 שכתלה ולא חיתחוק כל"ל
 סו' מ"ט דהיקלו כשכויה דקטן כל"ל
 ע"ג סו' מ"ז בטלה כל העדות חבל הר"א ו' נחמיאש
 ומרן בתשו' חת"ע סו' יו"ד כ' דפסול דרבנן אינו
 מבטל עדות שנים הכשרי' שעמו והכיוו' הכנה"ב
 ח"ע הגב"י אות קכ"ז ע"ש
 ע"ד סו' ו' וז"ל כ' אפסד דה"כ בקיום שטרות שמנא' ה'
 פסול לא בטל הקיום דלא חמירו כדתרתי דרבנן
 מיהו חס' הכע"ד טען שהיה מזוייף כתב הגמ"ר
 בשם הר"ד הביגורר הכהן דלריך קיום מדאורייתא
 והא דקיום שטרות דרבנן ה"ד בדליכא הבחשה
 כגון הכה' ליפרע שלא בפניו או מנתומי' ולקותת
 וכבר בתכתי' בסו' מ"ו סק"ח שכ"כ הרמ"ה
 בתשו' סו' דכ"ג וכ"כ המב"ט ח"ג סו' ק"ל דחס'
 הלוא עצמו לווח שהוא מזוייף לריך קיום מדאורי'
 וכ"ש כשכחו העדים עצמם וערערו על היתומים
 וכן הוכיח ה' בית שמואל ב"ה סו' קמ"ה ס"ק
 ע' שכן דעת הרמב"ם והטור ומרן ע"ש וח"כ
 ודאו דחס' נמלא' ח' פסול בטלה כל העדות חבל
 כשלא יש הכחשה כגון שכתב בפניו ומנתומים
 ולקוחות דלכ"ע לא לריך קיום רק מדרכנן ו"ל
 דאפי' נמלא' ח' פסול לא בטל הקיום וכן מסתבר
 דפסול עדות דרבנן ראיכה למ"ד דלא בטלה עדות
 בקיום שטרות דרבנן כל"ל
 סו' ט' וכ"כ התוס' וכו' חבל מהר"ם אלשקאר סו'
 כ"ג כ' דכל הפוסקים לא ס"ל כן וגם התוס' לא
 חמרו למעשה חלל תו' קו' בעלמא ולא סמכו'
 עליוהו ע"ש וכן פיסקי התו' שם כ' תו' חסוד
 ולא זכרו התו' רכי מבחשו אהדרי לא בטלה עדותם
 משמע דלא ק"ל הכו' חבל התוס' בכתרא דף מ"א
 כ' וז"ל ואור'ו דלאו פירכה היה וכו' ואפי' לר' נמי
 מכע"ל דהכא מיוירי כגון דחתו למנחי' ודפי' חתו
 לאסהורי' ה"מ כי מסייעי אהדרי הוא דחמרו'
 נמלא' ח' מהס' קרוב או פסול עדותם בטלה חבל
 הכא דהא מבחשו אהדרי לא עכ"ל משמע דר"י
 סובר כן כפיטעות וכן תפס מהר"ם מפאדווח סו'
 ל"כ חילוק זה ע"ש
 סו' מ"א חלל ח"כ ראו בא' כל"ל
 סו' מ"ה הר"ה ש' סו' פ"א בעדות כל"ל
 סו' מ"ח כפסקי' מכות וז"ל הא דחמרי' או למנחי'
 אהיוון עדותן כשרה דוקא לא חסוד כהדרי
 ככ"ד בתוך כדי חיבור חבל אסהודו כל"ל
 סו' ז"כ בשעת הגדה קאי ח"ע כ"ש נטורף עמקס'
 קרוב

קרוב פסול בשעת ראייה ולא הציל עמהם בשעת
הנראה ול"ש נכדו בשעת הנראה ולא בא להעיר
בשעת ראייה או שלא ר"כ א' ערותן בטלה עכ"ל
ולש' זכרון שלפניו שהקרויבים כוונו להעיד כי
לכך נקראו אע"פ שלא היו מעידים אח"כ ככ"ד
נפסל עדות הגשמים בראיותן וכדלוי הוא רמ"ה
כז"ל

דף ל"ב ע"א שו"ט ט"ל כ"ל דקבלה כז"ל
שו"מ"ב שכתב דמהר"ק למד כז"ל
שו"מ"מ"ש הכא כז"ל

ע"כ שו"ל"ח יתח מח"ג בסוויא כז"ל
שו"כ"ג ע"ש וכו' משום דהניא כפ' כז"ל
ע"ג שו"כ"ה הפי' בדאורייתא כז"ל

שו"כ"ג מרפוד כפ' כנות כותים וכספריה דק"ל
מקפת היום כז"ל

דף ל"ד ע"א שו"י ויג' רע"ס י"ג ככ"ח כז"ל
שו"ל"כ כהש"ר החכמים בשו"ת מהר"ן הר"ש סו'
פ"ב ו"ל כז"ל

שו"ל"ה בחוקת כשרים ויש לנו לתלות כי למתווי אהו
וב"כ בפ"י הרמ"ה נ"ו מאחר שהיו שאלים להם
והיו אומרים למתווי אהו כהני הו כהמנוס גם עתה
לעולם הם בחוקת כשרות עד שיודע בודלוי פסולי'
ומ"ש שמוכח כז"ל

שו"מ"ג טובה וכו' אע"פ שרמ"ה ב' כי אע"פ שלא
הגידו אח"כ הם כוונו להעיד שעדותן בטלה מ"מ
מורה הוא שהם בחוקת כשרות עד שיהמרו
שכוונו להעיד ב"ש שאם אנו מבטלין עדות שאנו
כמו מתורין א"א בלא גט ותו לא מעורוכו' עכ"ל
כ"ש מתאר שהם שלשה ועדות קידושין בשנים
רגלים לדבר דכל אחד מהם יכול לומר למתווי
אהו כהני

ע"כ שו"מ"ד דהין מקבלין ממנו אהו תוס' כז"ל
ע"ג שו"י"ד כעו' וכו' הלכוס מבואר כז"ל
שו"י"כ וכן דעת הסמ"ע בקו"פ פ"ה כז"ל
שו"כ"ח הרי שכת' דכמו שנקרה כז"ל

ע"ד שו"ג' כתב סמ"ע דוקא כז"ל
דף ל"ה ע"ד שו"מ"ט הביאה מהר"כ בתשו' כז"ל
ע"ב שו"י"ד שכתב פ' רבע כז"ל

שו"י"ח ואמרו' עדות שבתלה מקפתה בטלה כולה
וה"כ ה"כ נוגע בעדות הינו יכול להעיד הפי'
לחובה כז"ל

שו"כ"ג בקו"פ סו' קכ"א ו"ל כז"ל
שו"מ"ה קודם שנעשה קרוב ע"ש אלמא כז"ל
שו"מ"ז בשביל הנאתו של זה אבל הם מכרו לשניהם
חיישי' מוכח דפסול נוגע בעדות משום חשש שקר
דלוי לא הפי' מכרו לשניהם לא נישא וע"ש כהש"ך
ס"ק ע"ה כז"ל

שו"כ"ג דחיישי' לאחוקי דבריהם הא' שהעידו כבר
ונסתיע מעברו הטור ומרן הפי' לא סלק עמו
עד אחר הערעור וכו' משמע דסלק אחר
הערעור הוי קידוש טפי וא"כ אין לך בו אלא
קידוש דוקא סלק שאחר הערעור וקודם העדות
אבל סלק שאחר הערעור לא ע"ש ואינה ראייה
דאחר הערעור ס"ד דחיישי' לקניניה כז"ל

שו"כ"ד ויכול להסתלק כז"ל
ע"ג שו"י"ג ונס למד' דפסול כז"ל
שו"ת' הינו יכול לחזור ולהעיד אחר סלק ולא דמי
שלוש

לקבלת עדות שלא כפני בע"ד דפסול מה"ט
דשמה ויקר ואפי' ה' יכול לחזור להעיד כפניו ולא
חיישי' שמה יחזיק דבריו כז"ל
שו"מ"י והסת' ע"הטו"ז ס"ל כז"ל
ע"ד שו"י' בעש"ג ע"ש כז"ל

דף ל"ו ע"א שו"י"ח תקנתא דרבנן הויא אפשר דכח"ת
שכ"מ כז"ל

ע"כ שו"י"ח בס' א"ז סס וסויוס הר"ן דגם לפי' הרי"ף
כז"ל

שו"י"וב"כ הרשב"א בס' א"ז כז"ל

דף ל"ז ע"ג שו"מ' אבל ככת' שנתנו ככתובה ומסורה
כז"ל

דף ל"ח ע"א שו"י"ו רשמה אותה קרקע כז"ל
שו"כ"א לפיכך אין לו הנאה כז"ל
שו"ל' הטעם משום דב"ח כז"ל

שו"מ"ג עדות שמעון שלוח כז"ל
ע"כ שו"כ"ז דלוקח א' קרקע מן הלוח כז"ל
שו"מ"ט והר"ן דמוורי כז"ל

שו"י' ולא חיישי' אלא שמה כז"ל
שו"כ"ג ללוקח כ'וג' לוקח ב' מעיד ללוקח א' ה"ר
יונה כז"ל

ע"ג שו"כ"א דרעיומת עליו כמ"ש התוס' כז"ל
שו"מ"ח וכ"כ הרמ"ה בב' ח"ה כז"ל

דף ט"ל ע"א שו"י' ויג' ר' ויג' ר' דלוי אפשר כז"ל
ע"כ שו"י"ד והי' ס"ל כר"פ הפי' כז"ל

שו"ע"ו חזר עליו מנה מועיל כז"ל
שו"כ"ג אחרות הא' אם טרפה כז"ל
ע"ד שו"י"ט ור"ת' להדרישה שהק' כז"ל

שו"כ"א בקרקעות ותו' דס"ל דוראו ואם גמור שיש
הוכחה כז"ל

שו"ל' קנייה כקתם כז"ל
שו"ל"א אבל יש ואם גמור לקרקע כז"ל

שו"ל"ג לחסרון כים אלא ור"ה דס"ל הפי' ואם גמור
לא מקניו בקרקע והפטר דלכך כתב רש"י אינה
קנייה בשום יאוש ולא אמר אין קנייה ביאוש ר"ל
הפי' ביאוש גמור וכ"ש כסתם יאוש שאמר ווי
לחסרון כים וכ"כ דעת הסמ"ג כז"ל

שו"ל"ה אמנם גרסו' בירוש' כז"ל

דף מ' ע"א שו"י' לא גמרו' מהתם וה"כ גם התוס' דהכא
ס"ל דאין קרקעות נקני' ביאוש ושינוי דשות לא
גמרו' מהתם אלא מסכרא כז"ל

שו"י"ח בד"ה עלה כז"ל
שו"י"ג והע"פ שאומ' בפ"י כז"ל
שו"כ"ד וא"כ אם הוי יכול כז"ל
שו"כ"ט ומנה שהק' מרן הכ"ל כז"ל

שו"כ"ד אין דוניהם דין ע"ש כבר כ' הרמ"ה כו' קל"ד
דלטעמיה דשמואל מק' דאמר השותפים מעידים
זה על זה והוא דאמר כ' שדנו דוניהם דין והע"ג
דשמואל שדנו קאמר ה"ד אם אפשר אבל אם ח"א
כגון דלכא ג' שרטי' להסתלק הפי' לכתחי' נמי
ע"ש אבל הרמב"ן בחי' כ' וז"ל ואמאי לוסלקו חרי'
מונייהו ולדוניהו פי' לעדות ולדוניהו על פיהם וכו'
וכ"כ הרשב"א הובא בס' א"ז ע"ש כז"ל

ע"ג שו"י' ובתשובה שהביא מרן כז"ל
שו"כ"ה הכרייתא בשוכר ולהכי כז"ל
שו"ל' אבל י"א דרב אשי כז"ל

דף מ"ה ע"א שו"מ"ה אכל כדו' שאלת תלמוד לריב דכפוש
שלוש

לוח השעיות

ש' כ"ב שטרך בידו מאי בעי ואפ' כשטר דאינו טורף
 בו מהלקוחות כיון דשם שטר עליו אמרו שטרך
 בידו מאי בעי דחש הוא ככ"ל
 ע"ד ש' י"ז והוא כתב ככ"ל
 ש' כ"ה ו"ל לא רמי למורה בשטר ככ"ל
 ש' כ"ז וע"ג דאינו מקוים אלא ככ"ל
 דף כ"ו ע"ד ש' כ"ד מדכתב הנמ"ר ככ"ל
 דף כ"ז ע"א ש' כ"ז החו' דכל זמן ככ"ל
 ש' ל"ב באשתו לא טעני ככ"ל
 ש' מ"ג ומה שדקדק ר"י ממשנתו אינה ראויה
 ככ"ל
 ע"ד ש' ד' פרוע כמנו דאי בעי אמ' מווייף וכו' ע"ש
 דכ"מ אס נקיימת חתימת ער' ה' דהוא היגו
 נאמן לומר פרוע כמנו דמווייף ככ"ל
 ש' מ"א שכועה דאורייתא להכחיש העד כך כשטוען
 פרעתו לרין שכועה דאורייתא אבל ככ"ל
 דף כ"ח ע"א ש' כ"ו מלקוחות וה"ה למ"ד ככ"ל
 ע"כ ש' מ"ד מהריק"ו ומכאן שס"כ ככ"ל
 ע"ד ש' ט"ז אחד לישאל דר' אשו היה ה' ככ"ל
 דף כ"ט ע"ד ש' מ"ז עידי הקוים הקדוכים למלוה ככ"ל
 דף ס' ע"א ש' ל"ג בס' ה' לכתובות ו"ל ככ"ל
 ע"כ ש' מ"א לא חשיב שטר אבל כל שראוי ליתב לבע"ד
 חפ' ערוין ביר העדים חשיב שטר וכן תי' הרמב"ן
 ככ"ל
 ע"ד ש' כ"ה חרו דס"ל דאמרו' הנוסים ככ"ל
 דף ס"א ע"א ש' י"ג מהרו"ה שכ' דהס ככ"ל
 ש' כ"ח מסייעו אינו פוטרו משכועה אבל רב
 מתתיהו והטור ס"ל דעד ה' מסייעו פוטרו
 משכועה וכ"כ הפרישה ככ"ל
 ע"כ ש' ט"ז ועוד דדיעה ערופה ככ"ל
 ש' מ' שנתחייב בה ה"מ כשנתחייב בה על פיו מפני
 ככ"ל
 דף ס"ב ע"ב ש' ל"ז פרוע דהוא מולתא אחריתי דוראוי
 מי ככ"ל
 ש' ט"ל אלא ה' רל"ל אינו חוזר ככ"ל
 ש' מ"א ואינה מכרעת ככ"ל
 ע"ג ש' ט"ז שפקוב"ד להנביתו שט"ח ככ"ל
 דף ס"ה ע"א ש' י"ט כמה פוסקים ומשמע שכן דעתו
 ככ"ל
 ע"כ ש' ל"ז שעבוד מקלחו נפסל כולו בשלמא שטר שיש
 בו רבית קנסו אותו שלא יטרוף לקוחות אבל ככ"ד
 למה יקנסו ככ"ל
 ש' כ"א ער שארש לשולחני ככ"ל
 ע"ג ש' ל"א וכ"כ הטור כסי' מ"ה ככ"ל
 דף ס"ז ע"ב ש' מ"ה דלויכה נאמנות נאמן לומר מאחר
 נפל כמנו דפרעתו והוא שטרף הוה בו נאמנות
 מפני דאין ככ"ל
 ש' מ"ח נקיימה החתימה ככ"ל
 ע"ג ש' י"ט אבל מלשון הרשב"א ככ"ל
 ש' כ"ו דאוכן כתב ידו ככ"ל
 דף ס"ח ע"ב ש' ו' אינו יכול לטרוף ממשעבדי ככ"ל
 דף ס"ט ע"א ש' כ"ב ולכאורה ק' דהא ערות ששטר
 אין דנין בו הלא מד"ס וכו' ובתשו' נודע כיהורה
 קה"ה סי' ל"ג הכרוח מזה כרכי ה"ח"מ פ"ג
 מה' ערות דרכי ס"ל כר"ק שטר הוא מדאורוי'
 אס העדים קיימים כיון דראויים להעיד ומ"ש
 מד"ס הוא שסתתס ד"מ בעדות שכשטר חש"פ
 שחין

שלום עליך ר' לית ליה ור' יוסו ניעקו עמו וכו'
 עכ"ל ככ"ל
 דף מ"ב ע"א ש' ח' ס"ל מדאמ' רבא יחמוס ככ"ל
 דף מ"ג ע"ב ש' מ"ד לכחוב שטר בכל תנאו ככ"ל
 ע"ג ש' ה' רובא כר"מ ע"ש ככ"ל
 ע"ד ש' ל"א בפניכם מנה אס כלל קנין ככ"ל
 דף מ"ד ע"ב ש' ר' זכר כתבתי דאינו יתיר ככ"ל
 ש' ל' שחור ובעל השטר
 ש' מ"ה חזקה שבע"ה עומד ככ"ל
 ש' מ"ח בטל השליחות וכו' ו"ל דדוקא נבי אסור
 אזלינן בתר חזקה אבל אין הולכין בממון אחר
 הדיוב וכו' ע"ש אלמא בממון חיישי' שמא בטל
 השליחות דשליחות וכו' ככ"ל
 ע"ג ש' ל"ח לא חיישי' וכו' בה"ב כת' התוס' ככ"ל
 ע"ד ש' ו' וכמ' ש"ס וכו' ככ"ל
 ש' י"ב עפי מתתנה ומכירה וכן מכו"ר ברבוי
 הרמ"ה בפ' ח"ה סי' ק"ב דבהודאות והלואה
 ומכירות דאמרו' סתם קנין לכתיבה עומד אבל
 במתנה ס"ד דלא אמרו' סתם קנין לכתיבה עומד
 משום דחיישי' למתנה טמיהה קמ"ל ע"ש אלא
 ככ"ל
 ש' ל"ח אינו יכול לטוען פרעתו ו"ל הסמ"ג ככ"ל
 ש' מ"ט וכן דקדק הרשב"ד ככ"ל
 דף מ"ה ע"ג ש' ל"ה אחר הלואה להחזירו לא יסור ככ"ל
 ע"ד ש' כ"ג וכבר הוכיח ה' שמחת יוט ככ"ל
 דף מ"ז ע"א ש' מ"ג וגרסי' הרי' ככ"ל
 דף מ"ח ע"א ש' י"ה מכו"ר דס"ל דאפ' במקום ככ"ל
 דף מ"ט ע"א ש' כ"ב ס"ל כשהזכיר מקופק ככ"ל
 דף נ' ע"א ש' ה' מדעתו ו"ל כאן ככ"ל
 ע"כ ש' ל' ע"ש ואיכתיב דהא דשטר חוב ככ"ל
 דף כ"א ע"א ש' ו' וראב"ן נדחק שס"כ ככ"ל
 ש' כ"ג להזמה גס הרשב"ד ככ"ל
 ש' ל"א ובתבובו שנה ככ"ל
 ש' ל"ד ודלא במהר"ם שתי' ככ"ל
 ש' ל"ז ות"ל דפסולים ככ"ל
 ש' מ"ו מנזוים לטעות ככ"ל
 ע"כ ש' י"א כלכד אבל כשוערו וכו' שלא האמנו העדים
 אלא ברבר שאפשר לטעות בו כלכד לא והוס
 ככ"ל
 ע"ג ש' ו' כ"כ הגמ' ככ"ל
 ע"ד ש' י"ד או מוכח מחובו ככ"ל
 ש' כ"ב פסל ר"י כמקדם ככ"ל
 ש' כ"ח תלינן דמאחר ככ"ל
 דף כ"ב ע"א ש' כ"ה דלא בר' ככ"ל
 ע"כ ש' ט"ו וה"ט שייכי גמי במתנה ככ"ל
 דף כ"ג ע"ב ש' ב"ו כשם הרשב"א והר"מ כחכ' דלא
 משמ' בן מתא' הרשב"א ס' אלף י"ג ע"ש וכבר
 כתב מרן הכ"י ס' ס"ט שהמקלר דולג התשו'
 וכמעט שגנבה בולה ע"ש ותשו' הרשב"א היא
 כח"ג ככ"ל
 ע"ג ש' כ"ב ומקוי' לא חיק' ל' לר"י ככ"ל
 דף כ"ד ע"א ש' ד' מרכיב הדיוב"ש ככ"ל
 ש' כ"ח וכ"כ בס' קו"ד אי אמרו' הקרוים ככ"ל
 ע"כ ש' כ"ו ע"ד ה' או הפי' ככ"ל
 ש' ל"א לחזור ולחתום בעד ה' ככ"ל
 דף כ"ה ע"ג ש' כ' דהנת"ה אלא חפ' ככ"ל
 ש' ל"ח והל"ל אס כל לב"ד אחר ככ"ל

לוח המצוות

א'ן כשטר ביד המלוה כל"ל
 ע"ד שו"ט מ"ו תבעו שמעין כל"ל
 דף ע"ט ע"ד שו"ט מ"ט ומל"א בהס רעות כל"ל
 דף פ' ע"ד שו"י ב' יגיד עליו ריעו ר"ת שסוכר כר"ח
 כל"ל
 דף פ"א ע"ב שו"מ"ה מחוב אחר נאמן אע"פ כל"ל
 ע"ג שו"א ב' בטל השטר כל"ל
 שו"ל' במקום מחלוקת כל"ל
 דף פ"ב ע"ג שו"ר' כנגד הלוואתו כל"ל
 ע"ד שו"ל"א וע"ש כהש"ך כל"ל
 דף פ"ג ע"ג שו"ר' ח"כ סו"ק כל"ל
 שו"י"ד כיון דכרו בחיוב לא בטל השטר וכ"כ מרן
 כל"ל
 דף פ"ד ע"ה שו"מ"ז אירעה מודה שום חוב אחר כל"ל
 דף פ"ח ע"ג שו"ה' כוונת לערמה כל"ל
 דף פ"ב ע"ד שו"ט' מתקיים כדבר שלב"ל ה"כ מתקיים
 לרבר שלב"ל כל"ל
 שו"מ"א רחמיה דבר שלב"ל מלרבר שלב"ל כל"ל
 דף פ"ג ע"ג שו"ל"ב באכב ודאי לאו שיה קאמר כל"ל
 ע"ד שו"י"ז שמטלטלי' אלו הו"כ כל"ל
 דף ל"ה שו"ה' אינו נאמן לומר פרעתו ועיין בתשו' הר"י
 זרע אברהם סו"ז
 שו"י"ד הרשב"א ח"ב כל"ל
 שו"מ"א במקום שטר וקוקה דהוי כחוקה אלימתא
 כל"ל
 דף ל"ז ע"ה שו"מ"ט במקום שלא אמרו הרשב"א בתשו'
 ח"כ סו"מ"ה כל"ל
 שו"כ"ב וכן נר' מלשונו עיין בשרש וי"ד וכו' ע"ש
 ובתשו' מהרי"קו שם מבוחר דאפי' לקוטיא ממון
 אמרי' לישנא יתירה לטפוי ופע"י שלא היה
 הלשון מוכיח בן מלך עלמנו אלא מבח ויתור כי
 ההיא דפ' י"ן גבי תנו מאהים וזו לפ' בעל חיוב
 כראוי לו וכו' נוטלין ואין חובו וכו' ה"א מניר"ע
 היא דריוק לישנא יתירה וכו' וכו' ר"ב אלפס וכן שאר
 הפוסקים שכן הלכה וכו' והלא דברים ק' וומה
 התם דאין הלשון מוכיח כלל וכו' חפ"ה דייקונן
 לישנא יתירה ואמרו דיתר על חובו קאמר ואפי'
 להוציא ממון מן הוורשים כ"ש הכה' הוי דס"ל
 דאפי' אין הלשון מוכיח כלל דייקי' לישנא יתירה
 אף להוציא ממון וכ"כ בשרש י"ב ב"ד דהוי לחיוב
 ממון דייקי' לישנא יתירה ע"כ מיהו הרשב"א
 דס"ל דלא דרשו' לישנא יתירה נר' דהיינו דוקא
 להוציא אכל להחזיק ממון דרשו' ליה כמו שהכריע
 הרדכ"ו וכ"כ בתשו' נודע ביהודה ח"מ סו"ג'
 דלהוציא ממון מיד המעוקק ודאי דלא דרשו' לישנא
 יתירה כמ"ס הרשב"א אכל לזכות את המעוקק
 דרשו' ליה שהרי הרשב"א לא הכריע דוראין לא
 דרשו' לישנא יתירה אלא אמר שאין לנו לרמות
 וכ"ש דכתשוכות אחרות דרום לישנא יתירה ע"ש
 וכן חילק מהר"מ ט"ח ח"א סס"י ק"ך ומהרי"ה סו'
 ס' ע"ש כל"ל
 ע"ד שו"ט' ויהוה אוכל פירות משמע כל"ל
 דף ק"ד ע"ד שו"י"ז אפי' הודה הלוה שהיה שטר כל"ל
 דף ק"ה ע"ב שו"כ"א שער כ"א חלק ח' כל"ל
 דף ק"ו ע"ה שו"ל"א חיישי' לקנוניא ללקוחות כל"ל
 ע"ד שו"כ"ד ריעותא כשהדי ע"ש כל"ל
 שו"מ"ט אינו חוזר כל"ל

שאין העדים קיימים וכו' ר"ל שאין ראויים להעיד
 דכבר מתו דהו"מ דאורייתא אין השטר כלום וא"כ
 למדנו דין חדש דהא דשטר בעד א' וטען פרעתו
 דאמר' מתוך שהל"מ היינו דוקא אם העד קיים
 אכל אם כבר מת פטור וכו' ל"ד כ' רב אהרן
 דהקס משום חזקה אלימתא דשטרך בידו מאי בעי
 דהא נגד שני עדים וכול לומר פרעתו וכשטר
 אינו נאמן לומר פרעתו מה"ט וה"ה בעד א'
 ול"ל דבעד א' חיובא מנו דהוי מנו דהעוה והרב
 סו"ל"ה חמה דה טעמא דנפשין אכל הרמב"ם
 כ' בהדיא הטעם מתוך שאיל"מ ומנו כזה אמרו'
 ע"ש"ב וכבר כתב ה' בני יעקב דל"ה דה"ט
 דשטרך בידו מאי בעי לא סגו דוקא בשטר כב'
 עדים דהינו יכול לומר להר"מ אינו יכול לומר
 פרעתו דה"ל שטרך בידו מ"ב אכל בשטר בעד א'
 נאמן לומר פרעתו כמנו דלהר"מ ול"ה אמרו חזקה
 דשטרך בידו מ"ב אלא כיון דכטענת המנו
 דלהר"מ הוה לריך לישבע להכחיש העד כך
 כשטען פרעתו היה לריך לישבע ואמרו' מתוך
 שאיל"מ ע"ש וגר' דאם עדות שבשטר מדאורייתא
 לא הוי עדות א"כ אפי' טען פרעתו נגד שטר
 כב' עדים נאמן מדאורייתא כמנו דלהר"מ דלא
 אמרו' שטרך בידו מ"ב כיון דאין עדותן כלום והא
 דאין נאמן לומר פרעתו בשטר כב' עדים היינו
 מדרכנן שתקנו שותכ' ד"מ כעדות שבשטר
 אכל לדברוי הלא"מ דאם העדים קיימי' עדותן
 שבשטר הוי דאורייתא אפי' טען פרעתו אינו
 נאמן מדאורייתא מכח חזקה דשטרך בידו מ"ב
 דהשתא ליכא מנו דלהר"מ דאינו יכול להכחיש
 עדות שבשטר לומר להר"מ כיון שהעדים קיימים
 וראויים להעיד וה"כ בעד א' אע"ג דלהכחיש
 העד עדותו שבשטר מהניא מדאורייתא לענין
 שלריך לישבע כיון שהער קיים וראוי להעיד
 להגריכו שבועה ור"כ אם טען פרעתו אמרו'
 שטרך בידו מ"ב דאע"ג דאיכא מנו דלהר"מ כיון
 דאם טען להר"מ הוה לריך לישבע מדאורייתא
 השתא כמו שטען פרעתו הוה לריך לישבע ומתוך
 שהול"מ

דף ע"ב ע"ב שו"מ"ט כמשחק ומהתל כל"ל
 ע"ג שו"י תור"ל אם אין שם הכחשת כל"ל
 ע"ד שו"ח' של ר"י הנזכר כל"ל
 שו"כ"ד שחפי' קאמר שבטלה כל"ל
 שו"מ"כ ליתא לר"י דירושלמי כל"ל
 דף ע"ה ע"ב שו"ל"ו שמה השב"מ בטל לשי כל"ל
 דף ע"ג ע"ה שו"ג"ו כ' הרי"ף בתשו' הרמב"ם כל"ל
 דף ע"ה ע"ד שו"ל"ד והורה שלקחתי ומדוך אחר כל"ל
 שו"ל"ה ופע"כ אינו כפרע כל"ל
 דף ע"ו ע"ה שו"כ"ה מהימן חדע דהא כל"ל
 דף ע"ג ע"ג שו"ט' כסו' ע"כ שכ' דאם יש עדים וראה
 נאמן כל"ל
 ע"ד שו"ב' לכאורה הוי מנו כל"ל
 שו"מ"ה אכל מה שתו' ה' כנה"ג כל"ל
 שו"כ"ה וח"ל דמנו דלהר"מ כל"ל
 דף ע"ח ע"ה שו"ח' דס"ל דמורה בשטר כל"ל
 שו"מ' אכל ל"ל דה"כ כיון כל"ל
 שו"מ"כ דקי"ל תולה לנתבע דהא קי"ל כל"ל
 שו"מ"ט הקני מנו להחזיק הממון כל"ל

לוח הטעות

דף ק"ז ע"א שו' א' וא"כ אע"ג דשטר כז"ל
שו' ל"ד חייב לפרעה כז"ל

ע"ד שו' ט' לטעון בלא מנו כז"ל

דף ק"ח ע"א שו' ל"ג שריוח מוכח שחור בו כז"ל
ע"כ שו' ל"ח שהוא חייב לו הכל רחיקו להרשב"א כתשו'

מ"ג סי' שע"ב שכחב וזל מיהו אבהו ה"ל היאך
כותבין שוכר לעולם נטוחס לפסידה דלקוחות
דדילמא זכין ליה לשטרה מניסן וער תשרוהסתא
כת' ליה להאי תברא ומפסיד להו ללקוחות
וכדאמר' בפ"ק דמזיעא גבי מלא שוכר וכו' וזל
דשאיני התם כיון דכפל איתרע ליה וכו' ועוד דהא
ק"ל בשמואל דאמר המוכר שט"ח וחזר ומחלו
מחול ולכך נאמן מנו דאי בעי מחיל וכו' ואכתו
ק' גיחוס לפסידה דלוח ממש דדילמא זכניה
לשטריה וכתר דנכי ליה מניה הלוח כשוכר מפיך
לוקח שטרא ושטר זבוגי ונכי ביה לא היא דלהכי
לא חיישי' דהא אי בעי מחיל ליה כד' שמואל
כדאמרן ולא ברע שוכר ממחילה וכו' ע"ש הרי
דס"ל דאין חילוק בין כתובה לשט"ח דלעולם
שוכר שפיל איתרע חיישי' לקנוניה אי לאו דק"ל
כשמואל דיכול למחול

שו' מ"ה נראה שוכר של חוב כז"ל

דף ק"ט ע"ה שו' ט"ו דחס לא היה יכול להקדיש לא היה
יכול ליתן כז"ל

דף קנ"ז ע"ד שו' כ"ז דה"כ הא דרב אחא לא אחי כז"ל

דף קנ"ט ע"א שו' ז"ה וא"ל דר' אבהו כז"ל

שו' כ"ה כחיו מיהו וכת"ב כ' דמהרא"ד כ"ס"ל דלא
אמר' כז"ל

דף קכ"ה ע"א שו' ח' שיעירו על המחילה כז"ל

דף קכ"ג ע"ב שו' נ"ז לא ופרע מדין ערב שעבוד תשלום
זה בדף שאחז' ע"ה א"ב

ע"ג שו' מ"ח על כן ב"ל דכל כז"ל

ע"ד שו' כ"ז ולא ברע מהלו מחל לו החוב השלום זה בדף
שאחז' ע"ג וד'

דף קכ"ד ע"ב שו' כ"ה כאלו התנה המלוה כז"ל

שו' נ"ז משום דבפ"ק דמזיעא מקוי ר"י פלוגתא
תשלום זה בדף הקודם לזה ע"ג וד'

ע"ג שו' כ"א שנעשית כפרנית משמעת כז"ל

ע"ד שו' י"ו דרכובה חס וקפתה כז"ל

שו' ד' לעבדים ל"י יוס כז"ל

שו' כ"ה להוליה ממנו וא"ל דס"ל כז"ל

דף קכ"ה ע"א שו' ל"ד יכול לינוס אותו כיון שהחוב
כז"ל

שו' מ"ז חין מושיאין מידו אבל בתנהו ע"מ וכו' חס
תפס מושיאין מידו והא דילפי' כז"ל

ע"ג שו' כ"ג והא דפרט קרא בשלא כז"ל

ע"ד שו' ל"ב ברע דכמה קנה כז"ל

שו' נ"ז וחזר וייסדוהאלו כז"ל

דף קכ"ז ע"ב שו' מ' בשטר א' הרי הם ערכים כז"ל

ע"ג שו' ל"ד אלא ביתומים קטנים וכו' נר' דס"ל דיתומי'
גדולים אפי' יחזו כז"ל

דף קכ"ח ע"ד שו' ד' חס המלוה ג"כ מקופק ה"כ אינו
יכול כז"ל

שו' ל"ח וכו"כ מהר"ם בתשו' כז"ל

דף קל"ב ע"ד שו' ט"ו דשמה אחר הלואה כז"ל

דף קל"א ע"ג שו' מ"ג בלא שבועה אפי' הלוח מבחישו
כז"ל

דף קל"ב ע"א שו' י"ד אע"ג דב' עדים נק' עדים מ"מ
כז"ל

דף קל"ב ע"א שו' מ"ד מיהו לרעה הריף והרמב"ן
והרא"ה דטועני' לורשים נאנסו כז"ל

ע"כ שו' י"ד ולפי' ה"ל דשטר כז"ל

דף קל"ד ע"ב שו' כ"א ועד א' דרך בני אדם לחוס לו
כז"ל

ע"ג שו' ל"ו ה"ד התם משום כז"ל

דף קל"ה ע"ד שו' מ"א בעל העיטור נראה דס"ל כמ"ד
כז"ל

דף קל"ז ע"א שו' י"בוא כ' אפי' למ"ד כז"ל

שו' ל"ה במנו דפרעתיו וכו' דלא מלי טען פרעתו
כז"ל

דף קל"ז ע"א שו' ו' דלתי' א' א"ל דדוקא כז"ל

שו' ל' בלא קנין ה"ג מהני כז"ל

ע"כ שו' מ"ז בשעת הלואה הרי הר"טכא והנ"י ס"ל דאפי'
שלא בשעת הלואה ח"כ קנין ויכול המוחזק לומר

ק"ל כותייהו אבל נאמנות דשעת הלואה נראה
דעת הרדב"ז כז"ל

דף קל"ח ע"א שו' ל"א דמתנה ש"ח כז"ל

ע"כ שו' י"ז בדיון שטר וא"ל ררב כז"ל

ע"ד שו' מ' בכתי' חס לא נתקיים כז"ל

דף קל"ט ע"א שו' ג' וכן בר' אפי' למסקנא כז"ל

ע"כ שו' כ"ג הביא רחיה מרדכי המ"מ כז"ל

דף קמ"ב ע"א שו' כ"ג כיון דאין לו קול וכו"כ הר"ב שו'
ו' ע"ש

דף קמ"א ע"ב שו' כ"כ אבל לע"ד ליתא דתקום' כז"ל

ע"ג שו' ד' וה"כ בחומן אע"ג כז"ל

שו' כ"ז שפסק רבו שמואל' כז"ל

דף קמ"ב ע"א שו' ד' ה"כ ה"ה בכתי' כז"ל

ע"ד שו' כ"ד המלוה את תכירו בעדים ח"כ כז"ל

שו' כ"ז דריך לפורעו בעדים אלא דחס ח"ל פרעתוך
כפני עדים נאמן כז"ל

דף קמ"ג ע"א שו' מ"ו אבל הכא ספר דבר הנקנת
כז"ל

ע"כ שו' מ"ד וסוים וכן הלכה כרבי וכו' כז"ל

שו' נ"ז אפי' לא מלא לברר הפסיד וכו"כ הנ"א שס
ורשב"ס בפ"ג ה"פ הביא פירש"י דלרבי חס לא מלא
לברר הפסיד אלא דהוא ס"ל כז"ל

ע"ד שו' ט"ו לשמואל דס"ל דיכול לומר פרעתוך כפני
פ' ופ' אפי' יש עדים בהלואה ובתנאי דליכא מנו

דמורה לר' אשי דחס אמר כרעתוך בלא עדים
דאינו נאמן במנו דפרעתוך בלא עדים כז"ל

דף קמ"ד ע"ה שו' ה' חין הלוח עשוי לפרוע כז"ל

שו' ד' ח"כ למאי דק"ל כז"ל

ע"כ שו' ז' איתיה במ"ד ח"כ להחזיר לובעדים ורבה ס"ל
דריך להחזיר בעדים כז"ל

ע"ג שו' ל' הוי בשעת הלואה כז"ל

שו' כ"ז אבל לשעברו כע"כ לעשות מלוה ע"פ
כז"ל

ע"ד שו' ל' כהרמב"ם ורבו נגד הרא"ש כז"ל

שו' מ"ה שפרע אפטר שדינו בעד א' כז"ל

דף קמ"ה ע"ה שו' ל"ז דיו חוקה אלימתה ולא אמרי'
מנו במקום חוקה אלימתה וכה"ג כז"ל

שו' מ"ג וכו"כ הר"ן בפ' שבועה דריונים לשמואל
דבהומר פרעתוך כפני פ' ופ' והלכו למ"ה נאמן

באומ' פרעתוך שלא בעדים אינו נאמן משום
מנו

חושש לב"ה טועין שיסתפקו בדבר ויעמדו
 בחוקת המזכר מטפח אכל כשמשייר המוכר
 לעצמו דבר שאין לריק שורר לא אמרו לשופרה
 השטרה דלא חושבין לבית דין טועני שוטיחו
 הדבר מחוקתו וכן כתב הר"ן יונה בעלוות
 בח"ו לבתרה דף ע"ח גבי מזכר חמור לא מזכר
 כליו וכו' ע"ש באורח חיים כן ה"נ הכעל
 שגשג על תנאי וכתב לה כאמנות כב' עדים
 כשרים אע"ג דלא ז"ל ולא יהיו עדים נאמנים
 חוששי לבית דין טועני שיסתפקו בדבר ועוד
 דבפ' שבעת הדיינים הוא דאמר לחברה
 מהימנת לי כבי תרו וכו' פרעיה באפי
 תלתה חמור רב פפא כבי תרו הימניה כבי
 תלתה לא הימניה חמור לית רב הוגא כרוה
 דר' יהודה אומר וכו' אבל לענין עדות מאה
 כתרו ותרו במאה וכו' ואם כן ל' חף על פי
 שאמר והאמון לאשקו כב' עדים כשרים
 כשתאמר שלא בא קור ופרש ולא יהיו עדים
 נאמנים שכל לטפויי אפי' ג' עדים ויותר
 דחס לטעות כב' עדים הימניה בתלתה לא
 הימניה כדסבר ר"פ דלאו כ"ע דינא נמורי
 הוסיף ולא יהיו עדים נאמנים שכל לטפויי
 רכל עדים שבעולם לא יהו נאמנים כגנדה
 ועוד שהרי כתב מהר"ן מניגש בתשו' סי'
 קע"ב ו"ל הורה רבי' בני שהאמון את תבירו
 כב' עדים לענין פרעיה הממון שאם פרעו
 בפני עדים והעידו עליו שפרעו אין ערוחן
 מועלת כלום ויהיה דינו כדיון ב' כתו עדים
 דמכחיסין זה את זה ואוקי ממנה כחוקת
 מריה ומי שביד התובע שטר ישאר כחוקתו
 וכו' ע"ש ואם כן אפי' האמון את השתו
 כב' עדים לומר שלא בא אס באו כ' עדים
 והעידו שכל הוה ליה כב' כתי עדים המכחיסין
 זה את זה לזה הוסיף ולא יהיו עדים נאמנים
 שכל אלא הוא נאמנת כגד העדים מיהו בעל
 התרומות שער כ"ו ב' וא"ת דילמא כב' דוקא
 קח"ל וכשיש עדים כגנדה הו"ל עדות מוכחשת
 דא"כ כבי תרו דא"ל מאי מהני בהא הפי' לא
 חמר כבי תרו אלא מהימנת עלי בלבד הכי
 הוי דינא אלא לטפויי כגזמנות כתב ליה כבי
 תרו שאפי' בהכחשת עדים האמינו ע"ש וק"כ
 שהאמון לאשקו כב' עדים כשרים אס היתא
 דכשיש עדים שכל הו"ל עדות מוכחשת דתרו
 ותרו ננהו אס כן כב' עדים כשרים דה"ל
 מאי אהני הא הפי' לא חמר אלא כאמנת
 עלי בלבד הכי הוי דינא אלא לטפויי שחף
 בהכחשת עדים והאמינו ואם כן מה ז"ל
 ולא יהיו עדים נאמנים וכו' וגם מהר"ן ז'
 מניגש דס"ל דכאמנות כב' עדים ויש כ' עדים
 כפרעין הוי כעדות מוכחשת ה"ד בממון
 משום דא"ל דההכי נהאמנות לענין אס תפס
 המלוה דאם לא אמ' כבי תרו אלא כתמן
 עני בלבד והעידו כ' עדים שפרעו מוטיחין
 מן המלוה אבל השתא שהאמינו כב' עדים
 הו"ל עדות מוכחשת ואם תפס המלוה אין
 מוטיחין.

מגודכיון דהין סהרו רכל הלוחה אין אדם עריו
 לפרוע בלא עדים הו"ל הוי מגו כמגו במקום
 ערוס ולא אמרו עכ"ל
 ע"ר שו' ל"ד רבזה נחל דלא אמרו מגו כב"ל
 דף קמ"ו ע"א שו' פ' כפ' שבעת הדיינים וכן נראה
 דעת הרמב"ם כמ"ס בה' מלוה ולוה פט"ו
 עכ"ל וכ"כ הרמב"ם בחו' פ' שבעת הדיינים
 והרדב"ם כב"ל פ' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה'
 שו' ע"ז אלא אפי' בפני עדים סתם אסור בקרובותי
 לכך כתב הרמב"ם בפ"ט מה' אישות כשטען
 הטוען שהיו עם קידושין בפני עדים והלכו
 למד"ה כב"ל
 ע"כ שו' ז' ער שיבואם לפניו אף לס' הרמב"ם וכו'
 ה"כ דמהנהי אפי' כשיוחד עריו ואם חזר וטען
 פרעתוך בפני עדים שיחדת לי ומתו ה"כ נאמן
 וכו' עכ"ל הוי דלמ"ד בשלא ייחד עדים ואמר
 פרעתוך בפני פ' ופ' הונו נאמן וכ"ש הכא
 כשיוחד שלא נפטר ער שיבואם לפניו הכל לדעת
 הרמב"ם כב"ל
 שו' כ"ז בפני עירי התנאי וכן במלוה לזמן ומחו
 עירי התנאי בחוק הזמן והער זמן טען פרעתוך
 בפני עדים החיים ומתו דלכא מגו דהם טען
 פרעתוך בפני עדים לא היה נאמן כחוקה הין
 אדם פורע בתוך זמנו אבל במקום שהיה נאמן
 לומר פרעתי בפני עירי התנאי ומתו ה"כ נאמן
 לומר פרעתוך בפני עדים החיים ומתו כמגו
 מזהו נראה דהכלכו למדינת הים הין נאמן לומר
 פרעתוך בפני עדים אחרים סתם והכלכו למדינת
 הים כמגו דפרעתי בפני עירי התנאי שהלכו
 למ"ה כב"ל
 ע"ד שו' כ"ג ת"ח קו' כ"ו שכתב באומר אל תפרעני
 כב"ל
 דף קמ"ח ע"א שו' מ"ה הוה טוען שוכה בו כב"ל
 ע"ר שו' ו' נתיבות משפט דף ל"א הק' כב"ל
 דף קמ"ט ע"א שו' ו' כל הני דמתני' ו"ל דהאי תנא לא
 חשיב פוגם בא מכח השטר כי הני דמתני' כיון
 כב"ל
 שו' ט"ו פוגם שטרו כל שכן דפוטרו משבועה
 כב"ל
 דף ק"ן ע"א שו' ל"ב וכן כתב מהרש"ם סי' ל"ב
 הביאו ה' כנה"ג בס' ס"ח הנכ"ל את כ"ב שאין
 כח בלושנא ותיירא לפתור העלוין ע"ש וכ"כ
 מהרש"ם ת"ח סי' ע"ז על מתנה כב"ל
 שו' כ"ב הביאו מרן הכ"ז סי' רמ"ח וכתב הרדב"ז
 ח"כ סי' פ"ז זה הכלל נכון הוא אלא דק"ל לישנא
 דגמ' דהמוכר את הבית דאמרו האי מאן
 דמוכין הרעה לחברה לריק למכתב ליה קני
 לך דקלון וכו' והע"ג דכי לא כתב ליה הכי
 קני אפי' הכי שופרה דשטרה הוא והא הכא
 דמוכר כתב ליה הכי והפ"ה אמרו לשופרה
 דשטר הוא ולא אמרו לטפויי אתא וזריך לתרץ
 לדעת הרב דלישנא דגמ' לאו דוקא וכו' ע"ש
 באורח ונראה דל"ק דהין חילוק בין כתב
 מוכר ללוקח אלא מה שמכר ללוקח שהוא
 להוסיף מחוקת המוכר אע"ג דל"ל לפרש
 כתב בפירו' לשופרה דשטרה לפי שהלוקח

לוח הטעיות

כל"ל
 דף קנ"ז ע"ב סו' כ"ח הוי עליה כש"ס כל"ל
 דף קנ"ח ע"ב סו' י"ב כמ"ס ה' מש"ל כפו' מה' הוסיף
 כל"ל
 דף קס"ג ע"ד סו' מ"ו ומ"ש הש"ך וק' דכה"ג לה הוי
 מנו כמ"ס בס"ק כ"ח כשס' התוס' והר"ן
 כל"ל
 דף קס"ד ע"ד סו' ד' משמע דבעי' רגול ולא מוקמי
 כל"ל

דף קנ"ב ע"ב סו' ל"ו וכתב הש"ך וק"ק דלפ"ז
 כל"ל
 ע"ג סו' אפו' כנגד ער' א' דאל"כ למ"ל כל"ל
 ע"ד סו' מ"ו וב' בתשו' בעני חיי סו' ס"ה ז"ל וכן
 דעת הרמ"ק וכ"ס אס קנו מורו וכן כתב ר"ח
 וכו' כל"ל
 דף קנ"ו ע"ג סו' ל"ה בין משכנו שלא בשעת
 הלואתו הוי ש"ס וחייב אס כנגב' או נאכד וכו'
 ומשכנו שלא בשעת הלואתו על ידו בית דין

נשרם לוח הטעיות והשמטות

תפתח ערוך

ירושלמי

דף עמוד
 שביעות פ"ד ר"י אמר פסילים ממגם קכו ד
 נטוין פ' המגדל לרובים הדיונים שמכירים את ה
 הנדונים ה
 כתובות פ' המדור וכולהו כעדים קמג ג

גמרא

קידושין דמ' ע"א נומה כחצי ומהה"ס מלוב' מו ד
 מלועז רב"ט ע"א נומה סהוי תיובת' רד'וכו' קמח א
 דס"א אמר אמר רבא למ"ל רב' רחמנא ה ד
 ע"א רע"ה ע"כ משכנתא מאי וכו' קנו כ
 סנהדרין ד"ז ע"כ לא תכירו פנים ה א
 דכ"ה ע"כ רפ"י כחנס לא עבר והר"ן שם כט א
 דל"כ ע"א ואס"ד וכו' נא א
 כתר' רקס"ט ע"א סוץ מאחריות שבו מ"ט
 וכו' טל כ
 שביעות דמ"ח ע"א והאר"ה ש"מ וכו' קמה ה
 גדה ר"ן לזתווי סמנא ד ג

רשי

סוכה ד"ל ד"ה קרקע חונה נגולת טל א
 כתובות דפ"ה ד"ה ליהי שביעה דלדויתא קמח ד
 דפ"ז ע"כ כר"ם אלף אמר רבא קמט א
 דק"א ע"כ כר"ה ק"ג קלב כ
 קידושין ד"ח ע"כ ד"ה כמשכון דחסיים קכב ג
 דכ"ט ר"ה ככתובים בשטר מא' כ
 דמ"ט ע"כ ר"ה נכסי מקרקע' ומהרש"א טו ג
 קמח רע"ד ר"ה והוי דכרו תר"ף כס' א"ז כ א
 מלועז ריג' ד"ה הניקח' מו ג
 סנהדרין ד"ה ע"א ר"ה ואס' נ ג
 דף ו' ע"ה ר"ה דן את הדון ומהרש"א נ ג
 דכ"ו ע"כ ד"ה כשר לעדות כה כ
 שם ד"ה פסלוכהו לעדות שס כ
 דכ"ד ה"ג מומר שס כ
 דל"ד עברה סתמא וכו' ודכ' רכי' חונה ר כ וג
 עוכין דכ"כ ע"א ר"ה צרי קמא ד

רשב"ם

בתרא דל"ג כר"ה אל' וכו' טל א
 פ"ן גבי מבו לחאי טענה שס א
 דק"ח ע"א ד"ה ג' רועי בקר י ד

תוספות

פסחים ד"ב ר"ה אלף ומהר"ם כד א
 וימח' דפ"א ר"ה להקזור כב ד
 ר"ה דכ"כ ר"ה חלו הן הפסולין כח כ
 סוכה ד"ל ד"ה קרקע חונה נגולת טל ד
 יבמות דס"ד ר"ה מועטין מכ ג
 דל"ח ר"ה נשא כר ד

דף עמוד
 דק"ו ר"ה כחותה שעה ד
 נישוין ד"כ ר"ה ואס' נו נ צו כ נ קלר ד
 ד"ח ר"ה אמרי לר ד
 ד"ן ר"ה וקומום י
 כתובות ד"ט ר"ה או למותכו דכרו ס"ב א"ז יד ד
 ד"ו ע"כ ר"ה מאי חיברה מח ג
 ד"ח ע"כ ד"ה ואין אדם ד ס
 שם ד"ה הדי אלו ר"ה אין כאמננס קז ג
 ד"ח ר"ה מורה בשטר סג ג
 שם כד"ה כנין שחב סג ד סד כ
 דף ד' כד' הוואקו מ ג מט כ
 דכ"ד ע"כ כד"ה אמננה סו כ
 דפ"ח כד"ה מרענא ט ג
 דפ"ז ע"כ ד"ה ואלו נשבעין קמט א
 דל"ד כר"ה דינא כט ד
 סוטה רל"א ע"כ ר"ה כאן סא כ
 קידושין ד"ח ר"ה משכון ומהרש"ל כ"ש קנט כ
 ד"ג ע"כ ר"ה אר"פ ר"ג ע"כ ר"ה אכל מ"ז ג
 דנ"ו ע"א ר"ה אכל כו ד
 קמח דל"ח ר"ה ליה סו ג
 רכ"ז ד"ה כנין קמח כ
 מלועז ריג' ע"כ ד"ה ה"א קאמר לה"מ טו א
 ד"ד ר"ה שעבור מו ד גו א קה ד
 ר"ו ע"א ר"ה האי שטרא ג לח ג
 שם ע"כ ר"ה אע"פ ורש"ל ומהרש"א קכב ד
 ד"ו ר"ה לא אמר כלום מו ד
 שם ד"ה ר"ב נו ג
 דכ"ט ר"ה והוי קנט כ
 דמ"ב ע"א ד"ה אמר שמואל קמח כ
 דס"א ר"ה אלף דס א
 דס"ח ד"ה ונתון לו דס א
 דע"כ ר"ה שטר ומהר"ם כו ג כ ד קמו כ
 שם ד"ה אמר נח א קה ד
 ד"פ ע"כ ר"ה רקתפוס קמו ג
 דפ"א ר"ה ה"א גמרתיו קנט א
 דק"ב ר"ה קזור ז כ
 כתר' דף ה' ד"ה מי נו כ קג ג
 שם ד"ה אע"ג קמב ד
 דל"ג ע"א ר"ה מגו קמט ג
 דמ"ג ר"ה מפני לח ג
 דכ"כ ר"ה ואס' קד ג
 ד"ע ע"א ר"ה או רלמא כו כ
 דע"ו ר"ה קאי לך קי כ
 דקנ"ח ר"ה וכה"א קנג ג
 דקע"א ר"ה אלף דקע א
 סנהדרין ד"ב ע"כ ר"ה דכרו הכל נ ג
 ר"ה ר"ה ואס' שס א
 שם ר"ה וחי לא זול שלים יב כ
 דכ"ג ע"כ ר"ה ואמר ומהרש"א יב ד
 דכ"ה ע"כ ר"ה מעיקרא כח א
 דל"א ר"ה שכ"ש כנ כ
 דל"ו ר"ה לזותווי ממזר ומהר"ם ד ג
 דמ"א ע"כ ר"ה שזה יורע כב ג
 דמ"ס דמ"ס

מפתח ערוך

יד

דף עמוד
עב נ
פ נ
לא נ
קנד ב
מב נ
פ א
קמה א
קמה נ
קמה פ
ח ד
לג ד
כט ב
נח פ
קמה נ
כט ב
קנו ב
כ נ
קלה נ
כד ב
קס א
קנח א
קסנ א
קנח נ
כח א
לג נ
כד ב
קנו ב
קמה ד
עג ד
פח נ
קט ד
עג ד
נ ד
קכו א
קכה ב
קל א
מכ ד
ב ד
ב א

ח"ב סו' ז'
סו' ז' הנבל
סו' ע"ב הנה"ט אות כ"א
סו' ק"ח
סו' סס"ג
סו' שפ"ו הנב"י אות י"ז
ט"ז א"ה סו' ס"ח
כוח שמואל סו' ז"ו ס"ק ח'
שס סקב"א
סו' קי"ד
סו' פ"ו ס"ק ט"ז
סו' קב"ד
סס"י קמ"ב
חלקת מחוקק סו' ס"ח סק"ל
פר"ח ה' גוטינ סו' קכ"ד
מגן אברהם סו' תמ"ה
כרכי ווסף י"ד סו' דס"ז דמ"ב ע"ד
ת"מ סו' ג'
הרמב"ן בס' המלכות שו"ך'
סמ"ג עשין ע"ד
עשין ל"ד
עשין ז"ה
לחזן קב"ה
לחזן קנ"ח ורכיני מהרש"ל
לאחזן רי"ג
לאחזן רט"ו
שיבולי הלקט סו' ר"ז
חוקות הדיונים סו' ס"א
סו' ק"ח
סו' ק"ג
סו' ק"ל
סו' רל"א
מהרש"ל בוש"ש יבמות פ' החולץ
גיטין פ' השולח סו' מ"ה
שס סו' מ"ו
שס סו' מ"ז
קמה פ"ק סו' י"ז
שס סו' מ"ד
פ"ב סו' ה'
כביאורו לסמ"ג עשין מ"ח נבו אלמנה
שלא תבעה כתובתה וכו'

דף עמוד
פג כ
פו נ
סז א
קנו ד
ל ד
סב א
כו ב
לה א
מ א
לח ד
יח ד
כט ג
קסג ג
נח ד
ב ג
ל ג
זו ד
קנו כ
כד נ
ל א
קכב כ
קנח ד
קיה ג
לח כ
קכ כ
לג נ
קנח ד
קנב ד
ל א
פט א
כז ד
מו א
לה כ
ע נ
זו נ
מו א
זו נ
נכ כ
קי א
ע כ
ז ג
כו ב
לה ד
ח ג
זב ג
מו א
לו כ
קה ג
כו ב
קי כ
זו ג
לח ד
זו כ
קנד ד
סז ג
קס ד

שס דין ט'
פכ"ח
פכ"ה דין ג'
ה' שכירות פ'
ה' עדות פ"ב
פ"ג מה שתמה על מהרש"ך
פ"ב
פט"ו דין ה' מה שתמה על הר"ם
שס מ"שונה' דהשותפין וכו'
שע"ה ה' א"ש אות דמ"א
שס רמ"ז
ה' גורושין דנ"ד
ה' גוילה פ"ד
ה' מכירה דכ"ט
ה' עבדים פ"ה
לחם יהודה ה' עדות דק"ח
קרות ספר ספ"ה מה' כליו המקרא
פ"ו מה' שכירות
פ"ג מה' עדות
העור ה"ה סו' קי"ב
ח"מ סו' ר"ן
שס סו' ט"ו ורכיני הכ"ח שס
כ"ו ד"ו סו' רע"ח
ה"ה סו' מ"ה בשם ה"ח
כו' מ"ב בשם תשו' הרשב"א
כו' פ"ר בשם תשו' הרשב"א
הו' ז"ו בשם מ"ך
סו' ז"ח
סו' קי"ב
סו' קי"ד
ס"מ סו' מ"א
סו' מ"ה
סו' נ"ה
סו' ל"ז בשם תשו' הרשב"א
סו' רמ"ב
דיושה סו' קל"ה
סו' רמ"ה
הסמ"ע והש"ך סו' ל"ד
סו' ז"ו סק"ב
הסו"ר נ"ג
ש"ך סו' כ"ה סקמ"ג
סו' מ"ו ס"ק ס"ו
סו' נ"א
סו' ע"א במ"ש כיון דשטר זה
סו' קי"ב
סו' פ"ב בכללי מנו אות י"ב
סו' קפ"ג
סו' ע"ט סק"ל
י"ד סו' קיט סקב"א
כנה"ג י"ד סו' רנ"ח הנב"י אות ד"א
א"ה סו' ע"ו הנה"ט אות ל"א
סו' י"ז אות י"ב
סו' ז"ו הנב"י אות ט"ז
ס"מ ת"כ סו' ב"ה
ס"כ סו' ס"ט אות ו'
סו' ס"ט הנב"י אות ח'

שו"ת

קמט ד
עג א
קד נ
זו א
ד ב
קכא ב
קד ג
ק א
קנו ב
זאה א
קכה ד
לו ג
סו'

מהר"י ו' מונש סו' קע"ב
הרמב"ם בס' פאר הדור סו' ר"א
הרמ"ה סו' רמ"ב
סו' רס"ז
מהר"ם בתשו' הארוכות סו' ס"ט
סו' תל"ה
סו' תרפ"ו
בתשו' הקלות סו' ע"ז
סו' קב"ג
בתשו' הארוכות סו' תל"ט
בתשו' דשיכח לס' מספטים סו' י"ב
הרשב"ה ת"ה סו' תשמ"ו

ג
כ
ד
ג
ג
א
ב
כ
ג
כ
ג
ד
כ
ד
ג
ד
ג
א
ד

תפתח ערוך

דף עמוד	דף עמוד	דף עמוד
קמ' א	סו' ק"ב וסו' חס"ט	סו' התקמ"ד
כה א	סו' תרו"ב	סו' תתקע"ז
ו ב	כס' תיקון ספרים סוף שנה	סו' הלף מ'
קמ"ה ג	שס שער ב'	סו' הלף קי"ח
קלב ד	שס ש"ך	ח"כ סו' כ"ח
כה ה	שס דל"ט	סו' ל"ח
שז ג	שס דס"ח	סו' מ'
קיא ב	מהר"ו וויל סו' קס"ח	סו' פ"ה
קנו ה	מהר"ם מונץ סו' ס"ו	סו' פ"ו
נא ג	מהר"ו מונץ סו' ב'	סו' ר"ח
ע ב	מהר"ם מפרווח סו' ל"ז	סו' רי"ח
קס"ד א	סו' מ"ו	סו' רנ"ג
נו ה	מהר"ו קו' שו' י"ט	סו' רפ"ג
כב ד	שו' ע"ד	סו' של"ו
לנ ב	שו' קב"ח	ח"ג סו' ט'
כו ה	שו' קל"ד סו' ד'	סו' ל"ג
קנה ד	שו' קמ"ה	סו' ג'
יג א	הר"ם סו' כ"ד	סו' קל"ג
נח ר	תה"ד סו' של"ב	סו' שס"ט
קס"ח ד	סו' של"ה	סו' של"ט
עו ג	הכפת רובל סו' קכ"ו	ח"ד סו' קמ"כ
לח ב	סו' קס"ד	מיוחסות סו' י"ט
פז ד	מנו"ט ח"ח סו' קע"ז	סו' פ"ה
קו ר	סו' רס"ו	בתשו' הביאה מרן הכ"ו ח"ה סו' ז"ג
קלב כ	סו' ש"ט	הר"ם כלל ע"ו סו' ג'
ק"ך ג	סו' שכ"ה	כלל ז"ט סו' ו'
פ"ט א	ח"כ סו' מ"ה	כלל ק"ה
עו ה	ח"ג סו' ג'	כשמיסר ח"ס סו' ג'
פה ד	מהר"ו הדרכי סו' פ"ו	מהר"ו ח"ה הר"ם סו' פ"ו
לז ב	סו' רכ"ז	תנאים דעים סו' ר"ח
כו ב	סו' רנ"ח	סו' רמ"ז
כד ה	הדרכ"ז ח"ה סו' כ"ו	דכו' ושיעיה כס' המכרוע סו' ע"ה
פד ה	סו' קפ"ח	סו' ז"ח
קכב כ	סו' קל"ה	הרויב"ש סו' שע"ה
כד ג	ח"כ סו' י"ד	סו' תקנ"ג
ה א	סו' י"ט	סו' תע"ד
נה ה	סו' קמ"ח	הרשב"ן ח"ה סו' ה' וס"כ סו' י"ט
לז ג	סו' קע"ח	סו' ו"ח
קנח ד	סו' ר"ב	סו' ע"ז
כח ג	סו' שי"ז	סו' ת"ס
קיש ב	סו' שכ"ה	ח"כ סו' ב'
סה כ	סו' שצ"ו	סו' פ"ט
ה ג	סו' שכ"ז	סו' ל"כ
קס ג	סו' חכ"ה	סו' ל"ט
פד ה	סו' רמ"ט	סו' רמ"ג
ג א	סו' הקל"ה	סו' רז"ח
פז ב	סו' תש"ד	כס' יבין שמועה דל"ו
נג ד	סו' השמ"ח	כס' זוהר הרקיע שו' ח'
קנה ב	סו' תשפ"ד	הרשב"ש סו' ד'
סה ד	סו' תתמ"ז	סו' ע"ח
נו ב	סו' תק"ה	סו' קמ"כ
כג ג	סו' תרנ"ב	סו' ר"ס
ט ב	סו' תתמ"ח	סו' רמ"ה
כג ה	סו' תתמ"ח	סו' תמ"ט
עג כ	סו' תש"ס	סו' תס"ח
קיש ד	סו' תתי"ט	סו' תתקנ"ג

תפתח ערוך

יד

דף עמוד
מה א
פז ג
קלו א
לה א
לח ג
קוב ג
פו ב
פח ב
יב ג
כח ד
כה א
פח א
קוד ג
כג ד
פו ג
כג ד
ח ד
ס ג
קנ ג
עו ד
נד ב
פכ ג
פו א
לח א
קח ד
זו א
קמו ג
טה ב
זו א
מח ב
קלס ד
מט ג
קח ג
ז ג
ק ג
עג ד
קד ג
ל ג
לג ג
לג ג
קיב ד
גח א
לח ד
ח ד
קוד ג
מו ג
קמג א
בו ג
ע ג
קסא א
לכ ג
נג ג
ע ג
לג ג
לג ד
גד ג

פני משה ח"ה סי' ז'
סי' נ"ח
סי' ע'
ח"כ סי' פ"ס
סי' קי"ח
מהר"ש לרור בס' חוט המשולש סי'
מהר"א ח"כ סי' ע"ו
שם סי' ז"ד
לחס רב סי' כ"ד
סי' פ"א
סי' ק"ס וקי"ט
סי' ר"ה
מהר"א ששון סי' ז"ו
סי' ר"ו
מהר"ט ז' סי' רל"ה
סי' רס"ט
סי' ר"ז
מהר"כ ה"כ גול סי' ו"ד
בעני חיי ח"מ סי' ע"ד
סי' כ"ו
סי' מ"ז
סי' פ"ח
סי' קנ"ז
ח"כ סי' ח'
סי' מ"ב
הורת חסד סי' קל"ט
סי' קמ"ד
סי' רס"א
סי' ק"מ
משפטים ישרים סי' ל"ה
סי' מ"ח
מהר"ש חסון סי' ק'
פירש מטה אהרן ח"א סי' ז'
סי' ס"ג
פנים מאורות ח"א סי' ז"כ
ח"כ סי' ז"כ
סי' קכ"ה
סי' ע'
ח"ג סי' כ"ה
ערוה בעקב סי' ו"ג
סי' כ"ח
סי' כ"ז
סי' ל'
סי' כ"ו
סי' ס"ז
דרג"ד ע"ג
שבות יעקב סי' ק"ס
ח"כ סי' קמ"ח
סי' קס"ט
ח"ג סי' קל"ז
גנת ורדים ח"א כלל א' סי' כ"ח
ח"ה כלל ד' סי' ה'
ח"מ כלל ה' סי' ג'
כלל ה' סי' ו'
תשור' מהר"י פראנצ'
כלל ג' סי' ל"ה
כלל ה' מקו' ג' לסי' ע'

דף עמוד
כס כ
קלר כ
קלב כ
קנח ד
קטו א
מח כ
קה ג
קה ב
ק ב
קלו א
קה ג
זג א
קמב א
קמג ב
לה ב
ז ב
לט ב
קד ג
לח ד
קיג ג
פור ד
יח ג
כה ב ג
זג ב
פו ד
זג ד
עו ג
ח ד
קו ד
ע ג
עג ג
קנו ג
עו א
קמח ב
פד ג
קה ג
קטו ג
קטו ד
קנ א
מר ד
קסד ב
קטו ב
עכ ב
ק ד
קכו ד
קמב ג
קלו א
לד ג
קטו ג
ק ג
לד ג
קמג ד
קל ג
קכו ג
קכד ד
זו א

ח"ג סי' תפ"ו
כו' ההפ"ג
כו' תל"א
ח"ה סי' ש"א
ח"ה סי' ס'
כלשונות הרמב"ם סי' קל"ו
מהריב"ל ח"ד סי' ו"ו
מהר"ם הלשק סי' ו"ט
סי' כ"ה
מהר"ש ויטאל בהשו' כ"י סי' פ"א
מהרמ"ה ו"כו' ל"ג
מהר"מ ט"ח ח"א סי' ל"ח
סי' ע"ב
סי' ק"ט
סי' קל"ח
סי' ס"ט
סי' ז"כ
סי' קי"ב
סי' קי"ה
ח"כ חו"ד סי' כ"ה
סי' כ"ד
ח"ה ס"ל ז"ו
סי' מ"ג דק"ע ע"ד
ח"מ סי' פ"ח
סי' קכ"ח
סי' מ"
או' פ"ד
סי' ק'
כח"ה סי' קי"ד
מהר"ש ח"ה סי' ל"ג
סי' ק"ס
ח"מ סי' מ"ט
סי' ע"ג
סי' ל"ד
סי' קכ"ס
סי' רכ"ח
סי' שכ"ו
סי' תל"ו
מהר"ש ד"ח ח"א סי' פ'
ח"כ סי' ס"ד
סי' פ"ח
סי' ק"ב
ח"ד סי' כ"ג
סי' קי"ו
מהר"ם דובוטון סי' ל"א
דקל"ז
משפט זרק ח"א סי' ע'
ח"כ סי' מ"ו
ח"ג סי' ט"ל
שם סי' ע"ג
מהר"ח ש"ח ח"א סי' ז"כ
סי' ק"מ
ח"כ סי' ל'
סי' ז"ג
ח"ג סי' ס"ג
ח"ה סי' ל"ז

תפתח ערוך

דף עמוד

ג פק
 ח פו
 ז
 ג קלג
 ח עט
 ג קט
 ג קיכ
 ד קלז
 כ כד
 ח עה
 ז
 ג ז
 ג יח
 ד קו
 ח קלג
 כ פ
 ח קמכ
 ד פכ
 ג ז
 ג פ
 ד מו
 כ לו
 ג קנה
 כ קכג
 ד לה
 ד יח
 כ לו
 ד פח
 ח קח
 כ לכ
 ג קיד
 כ לו
 ד ח
 כ קכג
 ג כד
 ח מב
 כ סו
 ד כט
 ח פט
 ח ל
 ח פר
 ח יח
 ח כו
 ד טל
 ח מכ
 ד קו
 ג כג
 ג פ
 ח לו
 ח שס
 ח לג

ה' גבוית חוב סו' כ'
 סו' ד'
 סוף ה' זכיוה מהפקר
 נחפה בכסף סו' י' ד' תשו' מהר"ז עיוהם
 סו' ב"ה
 בותיהוה ח"א סו' י"ב
 ח"ב סו' כ"ג
 סו' קכ"ג
 ח"מ סו' ח'
 קרית מלך רב ח"א בתשו' סו' י"ג
 סו' י"ח
 ח"ב דף כ"ה
 לשון לימודים סו' ל"ה
 נודע ביהודה ח"א סו' י"ד
 ח"מ סו' ח'
 שערי יוסף סו' ו'
 חיים שחל ח"א סו' ל"ח סט"ו
 סו' ע"ד
 יוסף הומן סו' מ"ז אות י"ב
 קול אליהו ח"מ סו' ח'
 סו' ח'
 סו' קל"ה
 ח"ב סו' ה'
 סו' ל"ב
 שמחת יו"ט סו' ח'
 סו' ח'
 סו' י"ד
 סו' י"ז
 סו' ד'
 סו' כ"ב רפ"ה
 סו' ל'
 סו' ל"ד דקל"א
 סו' ט"ל
 סו' מ"ו
 סו' ע"ה
 הלכות יו"ט דף קס"ג
 דף קפ"ג
 קהלת יעקב דף ר' אות י"ו
 דף קל"ח ע"ג
 דף קס"ו סו' ח"ק
 דף כ"ג ע"ג סו' קע"ו
 סו' מ"ב
 דף פ"ט ע"ג
 סו' קכ"ט
 סו' ש"ג
 דף קמ"ט סו' רס"א
 דף קל"א
 זרע יעקב סו' ס"ב
 יכון שמועה כלל תקנ"ט
 גופיה הלכות סו' שס"ה
 חרעה דושראל מע' ס' אות ח'

דף עמוד

קלו
 עו
 כד
 ככ
 עט
 קנח
 קך
 קיד
 קיט
 קיט
 קיט
 קיט
 קיט
 עת
 עת
 קלח
 קלח
 קיט
 קסכ
 קנח
 קלג
 קס"ח
 לכ
 סו
 נכ
 קמו
 לג
 קכו
 קכו
 קכ
 עו
 סכ
 קסד
 כו
 קטו
 לכ
 טג
 עכ
 קנו
 יד
 לו
 קסה
 כח
 עח
 לו
 כא
 ג
 קלה

נתובות משפט דף ר' כמה שנסתפק
 דף ר' כמה שח"ק ל"עת ר"ה
 דף כ"ד כמה שהוכיח דמהר"ו ו' מיגש
 והרשב"כ ס"ל כהר"ח ש'
 דף כ"ה במ"ש דהפ"ו מורה שגם חוב החר
 וכו'
 דף כ"ה ע"ד הרמ"ה
 דף ל"ה כמה שהק' ע"ד המ"מ
 דף מ"ח כמה שיקדק מרבהו רש"י
 דף ס' במ"ש דה"ן זה מגו
 דף ס"ט כמה שתמה על ה"י ק'
 שס כמה שדקדק מר"ב התוס' פ' הכותב
 דף ע"ב ע"ד
 דף ע"ז כמה שתמה דה"ן נהמן במגו
 דף פ' ע"ג במ"ש דהרמ"ה ס"ל דלח קנה
 מלוה כהוראה
 דף פ"ה
 דף רנ"ט במ"ש דרוקא בנימוס' חוכא
 העוה
 בני אהרן סו' ח'
 סו' ג'
 סו' כ"ח
 סו' ל"ה
 סו' ק"ך
 סו' רכ"ה דף קמ"ה
 סו' רכ"ה
 בני יעקב דף ח'
 דף י"ח ע"ב
 דף כ"ח
 דף ל"ה
 דף ק"א ע"ד
 נידול תזומה דף כ"ט
 שער י"ד ס"ט
 שער י"ז
 שער י"ט
 דף ק"ו
 דבריו המה בקינט דף לג
 זרע אברהם ח"ד סו' ח'
 בח"מ סו' ה'
 בות דוד סו' י"ב
 סו' י"ז
 קנות יחור סו' ק"ד
 מהר"ז באה"ן בתשו' סו' כ"ד
 מהר"ם ו' חב כ בקינט ע"ן הדעת שגם כ'
 מתנה אפרים ה' זכיה מהפקר סו' ר'
 סו' ע'
 ס' רבות סו' י"ט
 ס' ערות סו' ג'
 סו' ח'
 סו' ו'
 סו' י"ח

תו של בע

28137

